Bundel van de Politieke Avond van 8 juni 2021

Agenda bijlagen

Agenda Politieke Avond 8 juni 2021.docx

A - DIGITALE RAADZAAL

Volg de drie onderwerpen in de Digitale Publieksruimte via: https://www.twitch.tv/gemeenteraadduiven

A.1 19.30 – 21.00 - Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag - ronde tafel

De gemeenteraad wordt om krediet gevraagd voor nieuwbouw van twee scholen en gevraagd om in te stemmen met de beoogde locatiekeuze.

0. Behandeladvies Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer Wiekslag.docx

1a. Raadsvoorstel Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer-Wiekslag - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer-Wiekslag - 201513674_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer-Wiekslag - 201513699_1.docx

2019 12 10 - A9a. Kennisgeving Voortgang uitvoering IHP primair onderwijs.pdf

2019 12 10 - A9b. Bijlage 1 - Conclusies locatieonderzoeken (201424771)_1.docx

2019 12 10 - A9c. Bijlage 2 - Locatieonderzoek Sygma (201424772).pdf

2019 12 10 - A9d. Bijlage 3 - Nader onderzoek nieuwbouwlocaties (201422275)_1.docx

2019 12 10 - A9e. Bijlage 4 - Matrix aanvullende beoordelingen onderwijslocaties (201424774)_1.docx

2019 12 10 - A9f. Bijlage 5 - Leerlingstromen PO Duiven (201424868)_1.pdf

2021 06 04 Brief aan wethouder en raad van basisschoolbesturen Innerwaard en LiemersNovum.pdf

1 apr 2020 - D3. A8. College van B&W - Kennisgeving financiële situatie gemeente Duiven.pdf

Beantwoording schriftelijke vragen over Kennisgeving financiele situatie gemeente Duiven.docx

GroenLinks - Technische vragen Kredietaanvraag nieuwbouw IKCs met antwoorden.docx

PvdA Vragen Politieke Avond 8 juni 2021 - nieuwbouw scholen met antwoorden.docx

Pro Duiven - Vragen Politieke avond 08 06 2021 - nieuwbouw scholen met antwoorden DB.docx

201366394 – Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (vastgesteld in de raad van 20 november 2018).docx

A.2 21.05 - 21.30 - Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen - ronde & debattafel

Aan de gemeenteraad wordt geld gevraagd voor investeringen in frisse lucht en verduurzaming van de Kameleon, de Groene-Ring-Zuid, 't Veer, Joannesschool en Bernadetteschool.

0. Behandeladvies Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen.docx

1a. Raadsvoorstel Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen - 201513708_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen - 201513709_1.docx

3. 201366394 – Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (vastgesteld in de raad van 20 november 2018).docx

A10a. College van B&W - Beantwoording Schriftelijke vragen LA - Ventilatie in schoolgebouwen en lokalen.pdf

A10b. bijlage a -Brief d.d. 5 oktober 2020 van Liemers Novum aan de oudersverzorgers .pdf

A10c. bijlage b -Brief d.d. 30 september 2020 van Innerwaard aan de oudersverzorgers.pdf

A10d. bijlage c - Brief d.d. 30 september 2020 van Innerwaard aan de medewerkers.pdf

A10e. bijlage d - Brief d.d. 12-8-2020 minister OCW aan onderwijssector over opening na de zomervakantie en ventilatie.pdf

A10f. bijlage e - Bijlage bij brief van 12-8-2020 Rol ventilatie bij verspreiding coronavirus en afstandsregels binnen scholen.pdf

A10g. bijlage f - Beleidsreactie minister OCW eindrapport Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen.pdf

A10h. bijlage g - Eindrapport Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen d.d. 1-10-2020.pdf

PvdA Vragen Politieke Avond 8 juni 2021 - luchtkwaliteit scholen.docx

Pro Duiven - Vragen Politieke avond 08 06 2021 - luchtkwaliteit schoolgebouwen met antwoorden.docx

A.3 21.35 - 22.30 - Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers - ronde tafel

De regionale sociale dienst (RSD) geeft financiële ondersteuning aan mensen die dat nodig hebben en helpt mensen op weg naar werk. De raad wordt voorgesteld om de focus/opdracht te bepalen voor de RSD voor 2021-2023.

1a. Raadsvoorstel Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers (201507921) - getekend.pdf

0. Behandeladvies Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers.docx

1b. Raadsvoorstel Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers (201507921).pdf

2. Concept Raadsbesluit Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers- 201508039.pdf

3. Bijlage 1- Bestuurlijke opdracht 2021-2023 voor RSD de Liemers.pdf

4. Bijlage 2 - Advies clientenraad RSD de Liemers van 19 maart 2021.pdf

PvdA Vragen Politieke Avond 8 juni 2021 - RSD .docx

2021 05 04 A11a. College van B&W - Kennisgeving Evaluatie Businesscase RSD 2019-2020.pdf

2021 05 04 A11b. Bijlage - Evaluatie Businesscase RSD 2019-2020.pdf

B - DIGITALE PUBLIEKSRUIMTE

Volg de drie onderwerpen in de Digitale Publieksruimte via: https://www.twitch.tv/gemeenteraadduiven2

B.1 19.30 – 20.15 - Conceptbegroting gemeenschappelijke regelingen - ronde & debattafel

De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Ze werkt bijvoorbeeld samen om de veiligheid en gezondheid goed te regelen (VGGM). Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar zijn mening over kan geven.

B.1.1 - Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

1a. Raadsvoorstel Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen - getekend.pdf

0. Behandeladvies Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.docx

1b. Raadsvoorstel Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen - 201511459_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen - 201511464_1.docx

3. Bijlage 1 - Concept jaarrekening 2020 GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region.pdf

4. Bijlage 2 - Concept jaarrekening 2020 GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region.pdf

5. Bijlage 3 - Conceptjaarrekening 2020 The Economic Board.pdf

6. Bijlage 4 - Begeleidende brief 2020 The Economic Board.pdf

7. Bijlage 5 - Accountantverslag.pdf

8. Bijlage 6 - Begroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.pdf

9. Bijlage 7 - Begeleidende brief bij begroting.pdf

10. Bijlage 8 - Regionale Opgave agenda 2022.pdf

11. Bijlage 9 - Begeleidende brief bij Regionale Opgave agenda.pdf

12. Bijlage 10 - Reactienota op Regionale opgave agenda 2022.pdf

13. Bijlage 11 - Brief aan Algemeen bestuur GR Groene Metropoolregio.pdf

14. Bijlage 12 - Collegebrief AB GR Groene Metropoolregio A-N betreffende vaststellen gewijzigde gemeenschappelijke regeling.pdf

15. Bijlage 13 - Memo Financieel overzicht GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.pdf

16. Bijlage 14 - Memo Totstandkoming Regionale Opgaveagenda.pdf

17. Bijlage 15 - Begeleidende brief bij gewijzigde Gemeenschappelijke regeling.pdf

18. Bijlage 16 - Gewijzigde Gemeenschappelijke regeling.pdf

GroenLinks - Technische vragen Groene Metropoolregio met antwoord.docx

B.1.2 - Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

0. Behandeladvies Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom.docx

1a. Raadsvoorstel Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom201509926_1.pdf

2. Concept Raadsbesluit Raadsvoorstel Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom-201509927_1.pdf

3. Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief jaarrekening 2020 1Stroom.pdf

4. Bijlage 2 - Jaarrekening 2020 1Stroom.pdf

5. Bijlage 3 - Controleverklaring 1Stroom.pdf

6. Bijlage 4 - Aanbiedingsbrief begroting 2022-2025 1Stroom.pdf

7. Bijlage 5 - Begroting 2022-2025 1Stroom .pdf

Voortgangsrapportage 1Stroom.pdf

Organogram 1Stroom per 1 september 2021.pdf

Beantwoording vragen Voortgangsrapportage 1Stroom GroenLinks Westervoort .pdf

GroenLinks - Technische vragen Jaarstukken 1Stroom met antwoorden.docx

PvdA Vragen Politieke Avond 8 juni 2021 - 1Stroom - met antwoorden.docx

Pro Duiven - Vragen Politieke avond 08 06 2021 - 1Stroom met antwoorden.docx

B.1.3 - MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021

0. Behandeladvies MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl gewijzigde begroting 2021.docx

1a. Raadsvoorstel MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl gewijzigde begroting 2021 - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl gewijzigde begroting 2021 - 201513404_1.docx

2. Concept Raadsbesluit MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl gewijzigde begroting 2021 - 201513405_1.docx

3. Bijlage 1. 201513409 Aanbiedingsbrief MJPB BVO DRAN 2022-2025 inclusief gewijzigde begroting 2021.pdf

4. Bijlage 2. 201513411 Ontwerp Meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025 (incl. gewijzigde begroting 2021).pdf

5. Bijlage 3. 201513415 Memo financiële gegevens BVO DRAN 2020.pdf

6. Bijlage 4. 201513416 Voorlopig resultaten gemeenten BVO DRAN 2020.pdf

7. Bijlage 5. 201513417 Balans financiële gegevens BVO DRAN 2020.pdf

8. Bijlage 6. 201513418 Kaderbrief 2022 BVO DRAN.pdf

Pro Duiven - Vragen Politieke avond 08 06 2021 - BVO DRAN met antwoorden.docx

PvdA Vragen Politieke Avond 8 juni 2021 - BVO DRAN met antwoorden.docx

B.1.4 - Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven

0. Behandeladvies Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven.docx

1a. Raadsvoorstel Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven -getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven -201511606_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven - 201511607_1.docx

3. Bijlage 1 - 201511603 – Jaarstukken 2020 SALD.pdf

4. Bijlage 2 - 201511604 - Begroting 2022-2025 SALD.pdf

5. Bijlage 3 - 201511605 – Kaderbrief 2022 SALD.pdf

6. Bijlage 5 - 201512565 – Zienswijze jaarstukken 2020 en begroting 2022 SALD.docx

B.2 20.20 - 21.00 - Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' - ronde & debattafel

Aan de gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met een bestemmingsplan en grond-exploitatie zodat er 4 woningen gebouwd kunnen worden in Loo (Hoflaan).

0. Behandeladvies Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).docx

1a. Raadsvoorstel Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo - 201513576.docx

2. Concept Raadsbesluit Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo - 201513623.docx

1a. Raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie) - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie) - 201512133_1.docx

2. Concept Raadsbesluit bestemmingplan Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie) - 201512134_1.docx

3. Bijlage 1 – 201511059 Nota beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

4. Bijlage 2 – 201500729 Toelichting en Regels ON-BP - Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

5. Bijlage 3 - 201500731 Verbeelding ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

6. Bijlage 4 - 201500732 Bijlage bij toelichting 1 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

7. Bijlage 5 – 201500734 Bijlage bij toelichting 2 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

8. Bijlage 6 – 201500737 Bijlage bij toelichting 3 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

GroenLinks - Technische vragen BP Hoflaan Loo met antwoord.docx

B.3 21.05 - 22.30 - Woonvisie - ronde tafel

In de Woonvisie 2021-2030 houden we rekening met de nieuwe regionale en subregionale woningmarktgegevens en met de afspraken die hierover zijn gemaakt.

1a. Raadsvoorstel Woonvisie 2021-2030 (201510756) - getekend.pdf

0. Behandeladvies Woonvisie.docx

1b. Raadsvoorstel Woonvisie 2021-2030 (201510756).docx

2. Concept Raadsbesluit Woonvisie Duiven 2021-2030 (201510757).docx

3. Bijlage 01 Woonvisie Duiven 2021-2030.docx

4. Bijlage 02 Woningmarktonderzoek Regio Arnhem Nijmegen.pdf

5. Bijlage 03 Liemerse woonagenda de koers voor 2020-2025.pdf

6. Bijlage 04 Woondeal-Arnhem-Nijmegen.pdf

7. Bijlage 05 kennisgeving vernieuwing Woonvisie 25 augustus 2020.pdf

8. Bijlage 06 Terugmelding Informatieve raadsbijeenkomst vernieuwing Woonvisie 15 september 2020.pdf

9. Bijlage 07a rapportage woonenquête.pdf

10. Bijlage 07b tabellenboek woonenquête.pdf

11. Bijlage 08 Resultaten woonenquête.pdf

PvdA Vragen Politieke Avond 8 juni 2021 - woonvisie - met antwoorden.docx

Pro Duiven - Vragen Politieke avond 08 06 2021 - woonvisie met antwoorden.docx

Agenda Politieke Avond 8 juni 2021

Digitale Raadzaal	Digitale Publieksruimte
Tijdstip: **19.30 – 21.00** Onderwerp: **Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag** Ronde tafel Portefeuillehouder: Knuiman/Spaargaren Voorzitter: Henk Albers	Tijdstip: **19.30 – 20.15** Onderwerp: **Conceptbegroting gemeenschappelijke regelingen:** Groene Metropoolregio, BVO DRAN, 1Stroom, Streekarchivariaat De Liemers Ronde & debattafel Portefeuillehouder: Hieltjes, Knuiman, Goossen Voorzitter: Hans Egtberts
	Tijdstip: **20.20 – 21.00** Onderwerp: **Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'** Ronde & debattafel Portefeuillehouder: Goossen Voorzitter: Sybrand Feenstra
Tijdstip: **21.05 – 21.30** Onderwerp: **Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen** Ronde & debattafel Portefeuillehouder: Knuiman Voorzitter: Henk Albers	Tijdstip: **21.05 – 22.30** Onderwerp: **Woonvisie** Ronde tafel Portefeuillehouder: Goossen Voorzitter: Clemens Koning
Tijdstip: **21.35 – 22.30** Onderwerp: **Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers** Ronde tafel Portefeuillehouder: Knuiman Voorzitter: Marco Holtus	

Onderwerp	Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag		
Ondertitel	De gemeenteraad wordt om krediet gevraagd voor nieuwbouw van twee scholen en gevraagd om in te stemmen met de beoogde locatiekeuze.		
Portefeuillehouder	H.C.M. Knuiman/ T. Spaargaren	Zaaknummer	Z/21/080835/
Behandelend ambtenaar	D. Boschman. D.boschman@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Het aanvragen van krediet om de nieuwbouw van de twee scholen te kunnen bekostigen en instemmen met de beoogde locatiekeuze.		
Historie	In oktober 2018 is het Integraal Huisvestingsplan goedgekeurd door de gemeenteraad. De gemeenteraad is in november 2019 (A9 Raad 10 december 2019) geïnformeerd over de voorkeurslocaties (van het college) voor de twee scholen.		
Termijn	Geen (wettelijke) deadline die gehaald moet worden.		

Politieke Avond	8 juni		Ronde tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
H. Albers	E.N. Bosscha	Digitale Raadzaal	Sociaal domein	90 minuten
Behandeladvies	We adviseren om dit aan het begin van de avond te plannen omdat er mogelijk inwoners bij aanwezig willen zijn. Ook adviseren we om ruim de tijd te nemen om vragen te kunnen beantwoorden. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. De debattafel is op de volgende Politieke Avond voorzien op 6 juli.			
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 8 juni	
Raadsvergadering	

ZFDD7A571D8

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201513674 **Opsteller** : Dick Boschman

Portefeuillehouder : H.C.M. Knuiman/ T. Spaargaren **Team** : RO

Telefoonnr.

Samenvatting

Goede onderwijshuisvesting is een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen (Integrale KindCentra). In het IHP is besloten dat er nieuwbouw voor IKC Remigius en de combinatie Wereldwijzer/ Wiekslag wordt gerealiseerd. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om te besluiten tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de nieuwbouw van IKC Remigius waarin naast de basisschool, ook een locatie van kinderopvang Zonnekinderen gevestigd zal worden en ten behoeve van de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/Wiekslag waarin naast de basisschool, ook een locatie van kinderopvang Puck&Co gevestigd zal worden.

Beslispunten

1. Besluiten om een krediet van € 5.851.251[1],- beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw IKC Remigius bestaande uit:
   - € 4.287.591 ten behoeve van de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Remigius;
   - € 1.113.660 voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Remigiusschool met Zonnekinderen Kinderopvang;
   - € 450.000,- voor de verwerving van het terrein.
2. Besluiten om een krediet van € 4.610.109[2],- beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw IKC Wereldwijzer/Wiekslag bestaande uit:
   - € 3.623.819,- ten behoeve van de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/Wiekslag;
   - € 856.290,- voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Wereldwijzer/Wiekslag met Puck&Co Kinderopvang;
   - € 130.000,- voor tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer.
3. Besluiten om het onderdeel Woonpark Vitaal Centrum Duiven aan te wijzen als nieuwbouw locatie voor IKC Remigius en daarbij de huidige locatie Droopad 1 aan te wijzen als toekomstige woningbouwlocatie.
4. Besluiten om de nieuwbouw IKC Wereldwijzer/Wiekslag te realiseren op de huidige locatie van de Wiekslag aan de Goudhaanstraat 38 en daarbij de huidige locatie van de Wereldwijzer aan de Goudenregenstraat 1 aan te wijzen als toekomstige woningbouwlocatie.

---

[1] Alle bedragen zijn exclusief aanvullende bekostiging van verhuizing en infrastructurele maatregelen. Daarvoor zullen ter zijne tijd aanvullende kredietaanvragen worden ingediend.

[2] Alle bedragen zijn exclusief aanvullende bekostiging van verhuizing en infrastructurele maatregelen. Daarvoor zullen ter zijne tijd aanvullende kredietaanvragen worden ingediend.

Aanleiding
Na de vaststelling van het Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (IHP) in 2018 is het bestuur van Stichting Innerwaard gestart met de voorbereiding voor de nieuwbouw voor IKC Remigius. Het bestuur heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het bestuur van Zonnekinderen Kinderopvang waarin vooral de inhoudelijke samenwerking wordt bekrachtigd. Gezamenlijk werkt men toe naar het faciliteren van een ononderbroken ontwikkeling voor alle kinderen van 0 tot 13 jaar.

Het bestuur van LiemersNovum is na vaststelling van het IHP verder gegaan met het onderzoeken van de mogelijkheid tot het gezamenlijk huisvesten van De Wiekslag en De Wereldwijzer. In de voorbereidingsfase tot het IHP was door het bestuur al aangegeven dat gezamenlijke huisvesting een serieuze optie zou zijn bij de vorming van een IKC. Inmiddels loopt al enige tijd een onderzoek naar het mogelijk fuseren van beide scholen. Besluitvorming daaromtrent zal binnenkort plaats gaan vinden. Dit betekent dat voor de aanvraag van nieuwbouw voor De Wiekslag en De Wereldwijzer uitgegaan wordt van één school. Het bestuur gaat een samenwerkingsovereenkomst sluiten met het bestuur van PUCK&CO waarin vooral de inhoudelijke samenwerking wordt bekrachtigd. Gezamenlijk werkt men toe naar het faciliteren van een ononderbroken ontwikkeling voor alle kinderen van 0 tot 13 jaar.

Tijdens het locatieonderzoek dat door Sygma is uitgevoerd en waarbij het bestuur en de scholen nadrukkelijk zijn betrokken, is de locatie van de huidige locatie van De Wiekslag naar voren gekomen als voorkeurslocatie voor de nieuwe Wereldwijzer/ Wiekslag. Voor de nieuwe IKC Remigius is de locatie aan het Liemersplein naar voren gekomen als voorkeurslocatie. Het College heeft deze voorkeuren overgenomen en conform besloten. U raad is hierover in november 2019 geïnformeerd middels een kennisgeving.

Planning
Er wordt de komende maanden verder gewerkt richting ontwerpen van de nieuwe scholen. In dit proces zullen ook de klankbordgroepen worden betrokken. Ook zal er gewerkt gaan worden richting een ontwerp bestemmingsplan voor het onderwijs/woonpark en de planologische procedure voor de locatie Goudhaanstraat 38.

Beoogd effect
Door de nieuwbouw van IKC Remigius en IKC Wereldwijzer/Wiekslag worden twee onderwijsaccommodaties gerealiseerd voor drie scholen en de kinderopvang die voldoen aan de doelstelling van het huisvesten van kwalitatief goed onderwijs en goede kinderopvang. Bouwkundig wordt gebouwd naar de huidige eisen van BENG en waar mogelijk Energie Neutraal (ENG).

Argumenten
1.1/2.1 De huidige schoolgebouwen voldoen niet (meer) aan de huidige bouwtechnische en onderwijskundige eisen.
Om zo goed mogelijk onderwijs te kunnen geven en heeft het onderwijs baat bij goede gebouwen met een goed binnenklimaat. Een goed binnenklimaat resulteert in een hoger leerrendement en minder ziekteverzuim van zowel leerlingen als (onderwijs) personeel. Een goed gebouw staat optimaal ten dienste van de opvang en het onderwijs dat erin geboden wordt. Een duurzaam gebouw kent dus meer aspecten dan alleen de CO2-uitstoot of het energieverbruik. Het is een gebouw dat aansluit bij de onderwijskundige visie van de school, een gezond binnenklimaat heeft, past bij het aantal kinderen en kindplaatsen, passend, inclusief, toegankelijk en toekomstbestendig is.

1.2/2.2 In het IHP is opgenomen dat bij nieuwbouw van de schoolbesturen een eigen bijdrage wordt verwacht.
Voor zowel IKC Remigius als IKC Wereldwijzer/ Wiekslag is op basis van het eerdere onderzoek en de verwachte kosten gekozen voor nieuwbouw. In het IHP is opgenomen dat bij nieuwbouw van de schoolbesturen een eigen bijdrage wordt verwacht. Voor de hoogte daarvan sluit de gemeente Duiven aan bij hetgeen op dit moment in den lande gangbaar is, zijnde een percentage van 8% van de bouwkosten, zijnde € 372.834,- voor IKC Remigius en € 315.115,- voor IKC Wereldwijzer/Wiekslag. Deze bijdragen zijn in mindering gebracht op het ter beschikking te stellen bouwkrediet van het onderwijsdeel.

1.3/2.3 Met het IHP nemen wij als gemeente onze verantwoordelijkheid op het gebied van duurzame en frisse scholen.
Bij nieuwbouw is het wettelijke uitgangspunt BENG[3] en waar mogelijke ENG[4] en door bij bijna alle andere schoolgebouwen te investeren in frisse lucht laten wij als gemeente zien dat we een duurzame en frisse leeromgeving belangrijk vinden. Doordat de schoolbesturen zelf ook investeren in duurzaamheid en we de komende jaren in gesprek zullen blijven over nadere te zetten stappen op het gebied van duurzame gebouwen, realiseren wij samen met de schoolbesturen in een relatief korte periode schoolaccommodaties die koploper zijn voor wat betreft de duurzaamheidsopgave van de gebouwde omgeving binnen de gemeente.

1.4/2.4 Voor de investeringsbedragen worden reële marktconforme bedragen gehanteerd in plaats van de normvergoeding
De gemeente Duiven hanteert voor wat betreft de bouwnormen (m2) de model huisvestingsverordening (van de VNG), echter niet de daarbij genoemde normbedragen. In het IHP is opgenomen dat de gemeente Duiven 'marktconforme' bedragen zal hanteren bij nieuwbouw. In raadsmemo van 2 maart 2020 zijn de oorspronkelijke bedragen die genoemd staan in het IHP geactualiseerd:

Remigius	**2018**	**2020**
Excl. BTW	€ 3.800.000	€ 3.851.590
Incl. BTW	€ 4.598.000	€ 4.660.425
Wiekslag Wereldwijzer	**2018**	**2020**
Excl. BTW	€ 3.134.325	€ 3.255.317
Incl. BTW	€ 3.792.333	€ 3.938.934

Deze bedragen zijn exclusief de financiering van de extra m2s ten behoeve van de kinderopvang en eventuele extra kosten t.b.v. verhuiskosten, infrastructurele maatregelen en eventuele tijdelijke huisvesting.

1.5/2.5 Met het IHP is het knelpunt rondom de financiering van het huisvestingsdeel van de kinderopvang bij de ontwikkeling van IKC's meegenomen.
Knelpunt bij de realisatie van IKC's vormt de financiering van het kinderopvang gedeelte. De gemeente is wettelijk niet verantwoordelijk voor de huisvesting van (de commerciële) kinderopvang en schoolbesturen mogen er niet in investeren. Maar kinderopvang organisaties beschikken bij nieuwbouw/renovatie vaak niet over voldoende financiële draagkracht om te investeren. Om IKC ontwikkeling toch mogelijk te maken is in het IHP opgenomen dat de gemeente de financiering voor wat betreft het huisvestingsdeel voor haar rekening neemt waarbij middels een overeenkomst de kosten van de kapitaals- en afschrijvingslasten worden afgerekend met de schoolbesturen. Voor IKC Remigius wordt

[3] Dit komt bij nieuwbouw neer op een EPC van 0,0 (Het gebouw wekt net zoveel energie op als dat het gebruikt).
[4] BENG is niet "eng". De B van BENG staat namelijk voor Bijna. Pas als ook het gebruiker gebonden (huishoudelijk) energieverbruik wordt gecompenseerd ontstaat echte energieneutraliteit.

gevraagd om een krediet van € 1.113.660,- beschikbaar te stellen voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Remigius met Zonnekinderen Kinderopvang. Voor IKC Wiekslag/Wereldwijzer wordt gevraagd om een krediet van € 856.290,- beschikbaar te stellen voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Wiekslag/Wereldwijzer met PUCK&CO Kinderopvang. De wijze waarop deze bedragen worden verrekend wordt beschreven in nader op te stellen vaststellingsovereenkomsten.

1.6 Verwerving terrein voor nieuwbouw IKC Remigius vanuit het project Vitaal Centrum Duiven
De nieuwbouw van IKC Remigius gaat gerealiseerd worden op grond die gelegen is binnen het project Vitaal Centrum Duiven (VCD). Binnen het project VCD is aan deze grond vanuit de nieuwe beoogde bestemming een waarde van € 180,-/m^2 toegekend. Het beoogde grondgebruik is circa 2.500m^2. Dat leidt tot een verwervingswaarde van € 450.000,-

2.6 Tijdelijke huisvesting bij Wereldwijzer
IKC Wiekslag/Wereldwijzer zal worden gebouwd op de voorkeurslocatie, grotendeels gelegen binnen het huidige bouwblok van De Wiekslag. Daartoe zal eerst de huidige Wiekslag moeten worden gesloopt. Tijdens de bouw zal de Wiekslag worden gehuisvest in het gebouw van de Wereldwijzer. Om gedurende deze fase goed onderwijs te kunnen blijven bieden inclusief kinderopvang en naschoolse opvang is het noodzakelijk om bij de Wereldwijzer tijdelijke huisvesting te realiseren. De kosten van deze tijdelijke huisvesting zijn begroot op € 130.000,-.

3.1 De voorgestelde planwijziging doet recht aan de voorkeurslocatie van IKC Remigius
Als resultaat van een verkenning is de locatie direct grenzend aan het Liemersplein bij het schoolbestuur en het college in beeld als voorkeurslocatie voor de verplaatsing van IKC Remigius. Inmiddels is het programma van eisen voor het IKC vastgesteld en ook de architect die de plannen voor het IKC gaat uitwerken is geselecteerd. De komende periode wordt gewerkt aan het ontwerp voor het IKC. In afstemming met de planvorming voor het IKC worden de mogelijkheden voor woningbouw in het resterende deel van het Woonpark in beeld gebracht. Deze ontwikkelingen leiden tot een aangepast ruimtelijk plan waarbij het accent verschuift van woningbouw naar onderwijs. In de oorspronkelijke planopzet van bureau Wissing werd gedacht aan circa 30 gestapelde woningen en circa 20 grondgebonden woningen. Als gevolg van het realiseren van het Liemersplein en de beoogde verplaatsing van het IKC blijft in het voorgestelde eindbeeld voor het centrum ruimte over voor 6 tot 12 grondgebonden woningen. Het exacte aantal woningen is afhankelijk van de groene buitenruimte bij IKC Remigius en zal de komende maanden in onderlinge afstemming tussen de architect en de stedenbouwkundige nader worden bepaald.

3.2 Als gevolg van verhuizing van IKC Remigius ontstaat ruimte voor woningbouw op de locatie Droopad 1.
Op de locatie die IKC Remigius na verhuizing achterlaat wordt door het college woningbouw voorzien in een nader te bepalen programma. Met deze ontwikkeling wordt tegemoet gekomen aan de behoefte aan woningbouw in de nabijheid van het centrum en kan tevens het beperkte aantal woningen in het voormalige Woonpark, als gevolg van de accentverschuiving richting onderwijs, worden opgevangen.

3.3 Op basis van dit besluit kan de planwijziging worden gestart
IKC Remigius zal worden gebouwd op de voorkeurslocatie, gelegen in het park tussen de parkeerplaats nabij het gemeentehuis en de Wilgenlaan. De bestemmingsplanwijziging van uit te werken woondoeleinden naar maatschappelijk en wonen (voor de 6 tot 12 grondgebonden woningen) wordt dit najaar gestart. De financiële effecten op de grondexploitatie VCD worden bij de planwijziging inzichtelijk gemaakt en zullen te zijner tijd in een gewijzigde grondexploitatie VCD aan u worden voorgelegd.

4.1 Huidige locatie Wiekslag aanwijzen doet recht aan de voorkeurslocatie
Als resultaat van een verkenning is de locatie Wiekslag, inclusief naastgelegen grasveld, bij het schoolbestuur en het college in beeld als voorkeurslocatie voor de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/Wiekslag. Er wordt momenteel gewerkt aan het programma van eisen.

4.2/2.7 Nieuwe IKC Wereldwijzer/Wiekslag is voorzien op de plek van de huidige Wiekslag
Tijdens het uitwerken van het programma van eisen is duidelijk geworden dat de nieuwbouw grotendeels kan worden gebouwd binnen het bouwvlak van de huidige Wiekslag. Dit omdat er deels in 2-lagen wordt gebouwd. Tegelijkertijd kan er ook meer ruimte worden gecreëerd tussen de woningen aan de Goudhaanstraat en de nieuwbouw. Het creëren van meer afstand en het behouden van het grasveld past ook bij de wensen vanuit de buurt die tijdens een buurinformatie avond zijn opgehaald. Het effect van deze keuze is wel dat de Wiekslag tijdens de bouwfase elders moet worden gehuisvest. Uit onderzoek is gebleken dat dit kan plaats vinden in de Wereldwijzer. Om goed onderwijs te kunnen blijven bieden inclusief kinderopvang en naschoolse opvang is het wel noodzakelijk om tijdelijke huisvesting te realiseren.

Kanttekeningen
1.1/2.1 Het gevraagde krediet is gebaseerd op prijspeil 1-1-2020. Mogelijk zal dat bij de daadwerkelijke aanbesteding niet toereikend zijn;
Ten opzichte van 2020 is het prijspeil in 2021 gestegen met 4,7% (Bron: HEVO)[5]. Het moment van daadwerkelijke aanbesteding zal vermoedelijk in 2022 zijn. Pas dan zal blijken of het ter beschikking te stellen krediet daadwerkelijk toereikend is om de gevraagde onderwijsaccommodatie te kunnen bouwen.

1.2 Het bouwheerschap en de verantwoordelijkheid ligt bij de schoolbesturen
Conform de wetgeving en gemaakte afspraken ligt het bouwheerschap bij de schoolbesturen maar wij houden nauw toezicht op het verloop van het proces, waaronder de aanbesteding, en de inzet van onze financiële middelen om zo de gemeentelijke risico's zo klein mogelijk te houden. De gemeente is vertegenwoordigd in de stuurgroep;

1.4 De vaststellingsovereenkomsten moeten nog gesloten worden
Gemeente Duiven en de Stichting Innerwaard en stichting LiemersNovum sluiten conform gemaakte afspraken in het IHP een vaststellingsovereenkomst ten behoeve van de verrekening van de financiering m^2 kinderopvang. Hierdoor is de gemeente altijd verzekerd van de terugbetaling van de voorfinanciering van de kinderopvang.
Stichting Innerwaard en Zonnekinderen Kinderopvang hebben reeds een samenwerkingsovereenkomst en sluiten een exploitatie- en beheersovereenkomst ten behoeven van het beheer van het IKC. Ditzelfde geldt ook voor de Stichting LiemersNovum en PUCK&CO Kinderopvang

1.5. Het aangevraagde krediet is exclusief locatie specifieke- en verhuiskosten
Naast het gevraagde krediet ten behoeve van de bouw en de financiering van de grondkosten, zullen aanvullende kredieten gevraagd worden voor locatie specifieke- en verhuiskosten. Tot de ingebruikname van de nieuwbouw blijft de huidige Remigius in gebruik en zijn er dus geen kosten zijn ten behoeve van de tijdelijke huisvesting te verwachten.

1.6 Resterende boekwaarde te slopen scholen moet bij sloop nog worden afgeboekt
Conform de regelgeving moet in het jaar van het sloopbesluit de resterende boekwaarde op de opstallen van de bestaande scholen worden afgeboekt. Per 31-12-2020 was de resterende boekwaarde op:
- Remigius: € 72.255,31
- Wereldwijzer: € 246.100,85

---

[5] HEVO-Bouwkosten configurator 2021

- Wiekslag: € 90.670,83

De resterende boekwaarde op de grond wordt bij een herontwikkeling ingebracht in de grondexploitatie van de nieuwe ontwikkeling. Bij de Wiekslag blijft de reeds aanwezige boekwaarde op de grond gekoppeld aan de locatie Goudhaanstraat 38.

1.7 Grondwaarde voor nieuwe Remigius is tot stand gekomen op advies van Stads²

Vanuit de huidige waarde die in de grondexploitatie VCD is opgenomen heeft adviesbureau Stads² op basis van haar expertise de grondwaarde voor een nieuwe onderwijsaccommodatie bepaald op € 180 per m². De grondwaarde van maatschappelijk vastgoed is altijd een lastig om te bepalen. Daarom is de prijs gebaseerd op extern deskundig advies.

Financiële paragraaf

Op basis van de huidige planning bestaat de wens dat de nieuwbouw voor zowel IKC Remigius als IKC Wereldwijzer/Wiekslag in 2023[6] op te leveren. Dit maakt dat de kapitaalslasten van de investeringen in de gebouwen per 2024 voor het eerst in de lasten worden opgenomen. Voor de investeringen in het kinderopvangdeel geldt dit ook. Voor deze lasten geldt echter dat hier middels de vaststellingsovereenkomsten inkomsten tegen overstaan zodat deze lasten op € 0,- uitkomen.

Onderwijsaccommodatie	2022	2023	2024	2025	Opmerking
Remigius onderwijsdeel			€ 150.066,00	€ 150.066,00	In 2024 voor het eerst de lasten bij oplevering in 2023
Remigius kinderopvangdeel			€ 0,00	€ 0,00	Geen omdat hier een bijdrage tegenover staat
Remigius grond		€ 4.500,00	€ 4.500,00	€ 4.500,00	Geen afschrijving dus aankoopkosten vallen rechtstreeks in resultaat
W/W onderwijsdeel			€ 126.834,00	€ 126.834,00	In 2024 voor het eerst de lasten bij oplevering in 2023
W/W kinderopvangdeel			€ 0,00	€ 0,00	Geen omdat hier een bijdrage tegenover staat
Tijdelijke huisvesting	€ 130.000,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	Eenmalige investering
Gecumuleerde bedragen	€ 130.000,00	€ 4.500,00	€ 281.400,00	€ 281.400,00	

Overzicht verwachte lasten.

Participatie en communicatie

De raad is na de vaststelling van het IHP geïnformeerd middels een kennisgeving over de locatie keuzes. Met de kennisgeving van 8 december 2020 (nr. 201487416) over de laatste stand van zaken. Over de verwachte financiële gevolgen van de uitvoering van het IHP heeft de raad middels de meerjarenbegroting inzicht gekregen in de te verwachten lasten.
Er wordt in goede samenwerking met de schoolbesturen gewerkt aan de uitvoering van het IHP. Er zijn over de nieuwbouwplannen vorig jaar januari informatieavonden gehouden op zowel de Remigius als de Wiekslag. Naar aanleiding van deze avonden zijn klankbordgroepen gevormd per nieuwbouwlocatie. Vanwege Corona hebben een aantal processen vertraging opgelopen en is er geen contact geweest met de klankbordgroepen. In april 2021 is de klankbordgroep Remigius bijgepraat middels een mail. Het is de bedoeling om nog voor de zomer met deze klankbordgroep in gesprek te gaan. De klankbordgroep Wereldwijzer/Wiekslag zal ook per mail worden geïnformeerd over het feit dat het de bedoeling is dat zij voor de zomervakantie uitgenodigd worden om kennis te nemen van de eerste situatieschetsen.

Intergemeentelijke samenwerking

Niet van toepassing

[6] Of dit ook gaat lukken is mede afhankelijk van de nog te voeren planologische procedures

Bijlagen
201513699 – Raadsbesluit krediet nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDD7A571D8
*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201513674
Opsteller : Dick Boschman
Portefeuillehouder : H.C.M. Knuiman/ T. Spaargaren
Team : RO
Telefoonnr.

Samenvatting
Goede onderwijshuisvesting is een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen (Integrale KindCentra). In het IHP is besloten dat er nieuwbouw voor IKC Remigius en de combinatie Wereldwijzer/ Wiekslag wordt gerealiseerd. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om te besluiten tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de nieuwbouw van IKC Remigius waarin naast de basisschool, ook een locatie van kinderopvang Zonnekinderen gevestigd zal worden en ten behoeve van de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/Wiekslag waarin naast de basisschool, ook een locatie van kinderopvang Puck&Co gevestigd zal worden.

Beslispunten
1. Besluiten om een krediet van € 5.851.251[1],- beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw IKC Remigius bestaande uit:
   - € 4.287.591 ten behoeve van de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Remigius;
   - € 1.113.660 voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Remigiusschool met Zonnekinderen Kinderopvang;
   - € 450.000,- voor de verwerving van het terrein.
2. Besluiten om een krediet van € 4.610.109[2],- beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw IKC Wereldwijzer/Wiekslag bestaande uit:
   - € 3.623.819,- ten behoeve van de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/Wiekslag;
   - € 856.290,- voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Wereldwijzer/Wiekslag met Puck&Co Kinderopvang;
   - € 130.000,- voor tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer.
3. Besluiten om het onderdeel Woonpark Vitaal Centrum Duiven aan te wijzen als nieuwbouw locatie voor IKC Remigius en daarbij de huidige locatie Droopad 1 aan te wijzen als toekomstige woningbouwlocatie.
4. Besluiten om de nieuwbouw IKC Wereldwijzer/Wiekslag te realiseren op de huidige locatie van de Wiekslag aan de Goudhaanstraat 38 en daarbij de huidige locatie van de Wereldwijzer aan de Goudenregenstraat 1 aan te wijzen als toekomstige woningbouwlocatie.

---

[1] Alle bedragen zijn exclusief aanvullende bekostiging van verhuizing en infrastructurele maatregelen. Daarvoor zullen ter zijne tijd aanvullende kredietaanvragen worden ingediend.
[2] Alle bedragen zijn exclusief aanvullende bekostiging van verhuizing en infrastructurele maatregelen. Daarvoor zullen ter zijne tijd aanvullende kredietaanvragen worden ingediend.

Aanleiding
Na de vaststelling van het Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (IHP) in 2018 is het bestuur van Stichting Innerwaard gestart met de voorbereiding voor de nieuwbouw voor IKC Remigius. Het bestuur heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het bestuur van Zonnekinderen Kinderopvang waarin vooral de inhoudelijke samenwerking wordt bekrachtigd. Gezamenlijk werkt men toe naar het faciliteren van een ononderbroken ontwikkeling voor alle kinderen van 0 tot 13 jaar.

Het bestuur van LiemersNovum is na vaststelling van het IHP verder gegaan met het onderzoeken van de mogelijkheid tot het gezamenlijk huisvesten van De Wiekslag en De Wereldwijzer. In de voorbereidingsfase tot het IHP was door het bestuur al aangegeven dat gezamenlijke huisvesting een serieuze optie zou zijn bij de vorming van een IKC. Inmiddels loopt al enige tijd een onderzoek naar het mogelijk fuseren van beide scholen. Besluitvorming daaromtrent zal binnenkort plaats gaan vinden. Dit betekent dat voor de aanvraag van nieuwbouw voor De Wiekslag en De Wereldwijzer uitgegaan wordt van één school. Het bestuur gaat een samenwerkingsovereenkomst sluiten met het bestuur van PUCK&CO waarin vooral de inhoudelijke samenwerking wordt bekrachtigd. Gezamenlijk werkt men toe naar het faciliteren van een ononderbroken ontwikkeling voor alle kinderen van 0 tot 13 jaar.

Tijdens het locatieonderzoek dat door Sygma is uitgevoerd en waarbij het bestuur en de scholen nadrukkelijk zijn betrokken, is de locatie van de huidige locatie van De Wiekslag naar voren gekomen als voorkeurslocatie voor de nieuwe Wereldwijzer/ Wiekslag. Voor de nieuwe IKC Remigius is de locatie aan het Liemersplein naar voren gekomen als voorkeurslocatie. Het College heeft deze voorkeuren overgenomen en conform besloten. U raad is hierover in november 2019 geïnformeerd middels een kennisgeving.

Planning
Er wordt de komende maanden verder gewerkt richting ontwerpen van de nieuwe scholen. In dit proces zullen ook de klankbordgroepen worden betrokken. Ook zal er gewerkt gaan worden richting een ontwerp bestemmingsplan voor het onderwijs/woonpark en de planologische procedure voor de locatie Goudhaanstraat 38.

Beoogd effect
Door de nieuwbouw van IKC Remigius en IKC Wereldwijzer/Wiekslag worden twee onderwijsaccommodaties gerealiseerd voor drie scholen en de kinderopvang die voldoen aan de doelstelling van het huisvesten van kwalitatief goed onderwijs en goede kinderopvang. Bouwkundig wordt gebouwd naar de huidige eisen van BENG en waar mogelijk Energie Neutraal (ENG).

Argumenten
1.1/2.1 De huidige schoolgebouwen voldoen niet (meer) aan de huidige bouwtechnische en onderwijskundige eisen.
Om zo goed mogelijk onderwijs te kunnen geven en heeft het onderwijs baat bij goede gebouwen met een goed binnenklimaat. Een goed binnenklimaat resulteert in een hoger leerrendement en minder ziekteverzuim van zowel leerlingen als (onderwijs) personeel. Een goed gebouw staat optimaal ten dienste van de opvang en het onderwijs dat erin geboden wordt. Een duurzaam gebouw kent dus meer aspecten dan alleen de CO2-uitstoot of het energieverbruik. Het is een gebouw dat aansluit bij de onderwijskundige visie van de school, een gezond binnenklimaat heeft, past bij het aantal kinderen en kindplaatsen, passend, inclusief, toegankelijk en toekomstbestendig is.

1.2/2.2 In het IHP is opgenomen dat bij nieuwbouw van de schoolbesturen een eigen bijdrage wordt verwacht.
Voor zowel IKC Remigius als IKC Wereldwijzer/ Wiekslag is op basis van het eerdere onderzoek en de verwachte kosten gekozen voor nieuwbouw. In het IHP is opgenomen dat bij nieuwbouw van de schoolbesturen een eigen bijdrage wordt verwacht. Voor de hoogte daarvan sluit de gemeente Duiven aan bij hetgeen op dit moment in den lande gangbaar is, zijnde een percentage van 8% van de bouwkosten, zijnde € 372.834,- voor IKC Remigius en € 315.115,- voor IKC Wereldwijzer/Wiekslag. Deze bijdragen zijn in mindering gebracht op het ter beschikking te stellen bouwkrediet van het onderwijsdeel.

1.3/2.3 Met het IHP nemen wij als gemeente onze verantwoordelijkheid op het gebied van duurzame en frisse scholen.
Bij nieuwbouw is het wettelijke uitgangspunt BENG[3] en waar mogelijke ENG[4] en door bij bijna alle andere schoolgebouwen te investeren in frisse lucht laten wij als gemeente zien dat we een duurzame en frisse leeromgeving belangrijk vinden. Doordat de schoolbesturen zelf ook investeren in duurzaamheid en we de komende jaren in gesprek zullen blijven over nadere te zetten stappen op het gebied van duurzame gebouwen, realiseren wij samen met de schoolbesturen in een relatief korte periode schoolaccommodaties die koploper zijn voor wat betreft de duurzaamheidsopgave van de gebouwde omgeving binnen de gemeente.

1.4/2.4 Voor de investeringsbedragen worden reële marktconforme bedragen gehanteerd in plaats van de normvergoeding
De gemeente Duiven hanteert voor wat betreft de bouwnormen (m2) de model huisvestingsverordening (van de VNG), echter niet de daarbij genoemde normbedragen. In het IHP is opgenomen dat de gemeente Duiven ‘marktconforme’ bedragen zal hanteren bij nieuwbouw. In raadsmemo van 2 maart 2020 zijn de oorspronkelijke bedragen die genoemd staan in het IHP geactualiseerd:

Remigius	**2018**	**2020**
Excl. BTW	€ 3.800.000	€ 3.851.590
Incl. BTW	€ 4.598.000	€ 4.660.425
Wiekslag Wereldwijzer	**2018**	**2020**
Excl. BTW	€ 3.134.325	€ 3.255.317
Incl. BTW	€ 3.792.333	€ 3.938.934

Deze bedragen zijn exclusief de financiering van de extra m2s ten behoeve van de kinderopvang en eventuele extra kosten t.b.v. verhuiskosten, infrastructurele maatregelen en eventuele tijdelijke huisvesting.

1.5/2.5 Met het IHP is het knelpunt rondom de financiering van het huisvestingsdeel van de kinderopvang bij de ontwikkeling van IKC’s meegenomen.
Knelpunt bij de realisatie van IKC’s vormt de financiering van het kinderopvang gedeelte. De gemeente is wettelijk niet verantwoordelijk voor de huisvesting van (de commerciële) kinderopvang en schoolbesturen mogen er niet in investeren. Maar kinderopvang organisaties beschikken bij nieuwbouw/renovatie vaak niet over voldoende financiële draagkracht om te investeren. Om IKC ontwikkeling toch mogelijk te maken is in het IHP opgenomen dat de gemeente de financiering voor wat betreft het huisvestingsdeel voor haar rekening neemt waarbij middels een overeenkomst de kosten van de kapitaals- en afschrijvingslasten worden afgerekend met de schoolbesturen. Voor IKC Remigius wordt

[3] Dit komt bij nieuwbouw neer op een EPC van 0,0 (Het gebouw wekt net zoveel energie op als dat het gebruikt).
[4] BENG is niet "eng". De B van BENG staat namelijk voor Bijna. Pas als ook het gebruiker gebonden (huishoudelijk) energieverbruik wordt gecompenseerd ontstaat echte energieneutraliteit.

gevraagd om een krediet van € 1.113.660,- beschikbaar te stellen voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Remigius met Zonnekinderen Kinderopvang. Voor IKC Wiekslag/Wereldwijzer wordt gevraagd om een krediet van € 856.290,- beschikbaar te stellen voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Wiekslag/Wereldwijzer met PUCK&CO Kinderopvang. De wijze waarop deze bedragen worden verrekend wordt beschreven in nader op te stellen vaststellingsovereenkomsten.

1.6 Verwerving terrein voor nieuwbouw IKC Remigius vanuit het project Vitaal Centrum Duiven
De nieuwbouw van IKC Remigius gaat gerealiseerd worden op grond die gelegen is binnen het project Vitaal Centrum Duiven (VCD). Binnen het project VCD is aan deze grond vanuit de nieuwe beoogde bestemming een waarde van € 180,-/m^2 toegekend. Het beoogde grondgebruik is circa 2.500m^2. Dat leidt tot een verwervingswaarde van € 450.000,-

2.6 Tijdelijke huisvesting bij Wereldwijzer
IKC Wiekslag/Wereldwijzer zal worden gebouwd op de voorkeurslocatie, grotendeels gelegen binnen het huidige bouwblok van De Wiekslag. Daartoe zal eerst de huidige Wiekslag moeten worden gesloopt. Tijdens de bouw zal de Wiekslag worden gehuisvest in het gebouw van de Wereldwijzer. Om gedurende deze fase goed onderwijs te kunnen blijven bieden inclusief kinderopvang en naschoolse opvang is het noodzakelijk om bij de Wereldwijzer tijdelijke huisvesting te realiseren. De kosten van deze tijdelijke huisvesting zijn begroot op € 130.000,-.

3.1 De voorgestelde planwijziging doet recht aan de voorkeurslocatie van IKC Remigius
Als resultaat van een verkenning is de locatie direct grenzend aan het Liemersplein bij het schoolbestuur en het college in beeld als voorkeurslocatie voor de verplaatsing van IKC Remigius. Inmiddels is het programma van eisen voor het IKC vastgesteld en ook de architect die de plannen voor het IKC gaat uitwerken is geselecteerd. De komende periode wordt gewerkt aan het ontwerp voor het IKC. In afstemming met de planvorming voor het IKC worden de mogelijkheden voor woningbouw in het resterende deel van het Woonpark in beeld gebracht. Deze ontwikkelingen leiden tot een aangepast ruimtelijk plan waarbij het accent verschuift van woningbouw naar onderwijs. In de oorspronkelijke planopzet van bureau Wissing werd gedacht aan circa 30 gestapelde woningen en circa 20 grondgebonden woningen. Als gevolg van het realiseren van het Liemersplein en de beoogde verplaatsing van het IKC blijft in het voorgestelde eindbeeld voor het centrum ruimte over voor 6 tot 12 grondgebonden woningen. Het exacte aantal woningen is afhankelijk van de groene buitenruimte bij IKC Remigius en zal de komende maanden in onderlinge afstemming tussen de architect en de stedenbouwkundige nader worden bepaald.

3.2 Als gevolg van verhuizing van IKC Remigius ontstaat ruimte voor woningbouw op de locatie Droopad 1.
Op de locatie die IKC Remigius na verhuizing achterlaat wordt door het college woningbouw voorzien in een nader te bepalen programma. Met deze ontwikkeling wordt tegemoet gekomen aan de behoefte aan woningbouw in de nabijheid van het centrum en kan tevens het beperkte aantal woningen in het voormalige Woonpark, als gevolg van de accentverschuiving richting onderwijs, worden opgevangen.

3.3 Op basis van dit besluit kan de planwijziging worden gestart
IKC Remigius zal worden gebouwd op de voorkeurslocatie, gelegen in het park tussen de parkeerplaats nabij het gemeentehuis en de Wilgenlaan. De bestemmingsplanwijziging van uit te werken woondoeleinden naar maatschappelijk en wonen (voor de 6 tot 12 grondgebonden woningen) wordt dit najaar gestart. De financiële effecten op de grondexploitatie VCD worden bij de planwijziging inzichtelijk gemaakt en zullen te zijner tijd in een gewijzigde grondexploitatie VCD aan u worden voorgelegd.

4.1 Huidige locatie Wiekslag aanwijzen doet recht aan de voorkeurslocatie
Als resultaat van een verkenning is de locatie Wiekslag, inclusief naastgelegen grasveld, bij het schoolbestuur en het college in beeld als voorkeurslocatie voor de nieuwbouw van IKC Wereldwijzer/Wiekslag. Er wordt momenteel gewerkt aan het programma van eisen.

4.2/2.7 Nieuwe IKC Wereldwijzer/Wiekslag is voorzien op de plek van de huidige Wiekslag
Tijdens het uitwerken van het programma van eisen is duidelijk geworden dat de nieuwbouw grotendeels kan worden gebouwd binnen het bouwvlak van de huidige Wiekslag. Dit omdat er deels in 2-lagen wordt gebouwd. Tegelijkertijd kan er ook meer ruimte worden gecreëerd tussen de woningen aan de Goudhaanstraat en de nieuwbouw. Het creëren van meer afstand en het behouden van het grasveld past ook bij de wensen vanuit de buurt die tijdens een buurinformatie avond zijn opgehaald. Het effect van deze keuze is wel dat de Wiekslag tijdens de bouwfase elders moet worden gehuisvest. Uit onderzoek is gebleken dat dit kan plaats vinden in de Wereldwijzer. Om goed onderwijs te kunnen blijven bieden inclusief kinderopvang en naschoolse opvang is het wel noodzakelijk om tijdelijke huisvesting te realiseren.

Kanttekeningen
1.1/2.1 Het gevraagde krediet is gebaseerd op prijspeil 1-1-2020. Mogelijk zal dat bij de daadwerkelijke aanbesteding niet toereikend zijn;
Ten opzichte van 2020 is het prijspeil in 2021 gestegen met 4,7% (Bron: HEVO)[5]. Het moment van daadwerkelijke aanbesteding zal vermoedelijk in 2022 zijn. Pas dan zal blijken of het ter beschikking te stellen krediet daadwerkelijk toereikend is om de gevraagde onderwijsaccommodatie te kunnen bouwen.

1.2 Het bouwheerschap en de verantwoordelijkheid ligt bij de schoolbesturen
Conform de wetgeving en gemaakte afspraken ligt het bouwheerschap bij de schoolbesturen maar wij houden nauw toezicht op het verloop van het proces, waaronder de aanbesteding, en de inzet van onze financiële middelen om zo de gemeentelijke risico's zo klein mogelijk te houden. De gemeente is vertegenwoordigd in de stuurgroep;

1.4 De vaststellingsovereenkomsten moeten nog gesloten worden
Gemeente Duiven en de Stichting Innerwaard en stichting LiemersNovum sluiten conform gemaakte afspraken in het IHP een vaststellingsovereenkomst ten behoeve van de verrekening van de financiering m^2 kinderopvang. Hierdoor is de gemeente altijd verzekerd van de terugbetaling van de voorfinanciering van de kinderopvang.
Stichting Innerwaard en Zonnekinderen Kinderopvang hebben reeds een samenwerkingsovereenkomst en sluiten een exploitatie- en beheersovereenkomst ten behoeven van het beheer van het IKC. Ditzelfde geldt ook voor de Stichting LiemersNovum en PUCK&CO Kinderopvang

1.5. Het aangevraagde krediet is exclusief locatie specifieke- en verhuiskosten
Naast het gevraagde krediet ten behoeve van de bouw en de financiering van de grondkosten, zullen aanvullende kredieten gevraagd worden voor locatie specifieke- en verhuiskosten. Tot de ingebruikname van de nieuwbouw blijft de huidige Remigius in gebruik en zijn er dus geen kosten zijn ten behoeve van de tijdelijke huisvesting te verwachten.

1.6 Resterende boekwaarde te slopen scholen moet bij sloop nog worden afgeboekt
Conform de regelgeving moet in het jaar van het sloopbesluit de resterende boekwaarde op de opstallen van de bestaande scholen worden afgeboekt. Per 31-12-2020 was de resterende boekwaarde op:
- Remigius: € 72.255,31
- Wereldwijzer: € 246.100,85

[5] HEVO-Bouwkosten configurator 2021

- Wiekslag: € 90.670,83

De resterende boekwaarde op de grond wordt bij een herontwikkeling ingebracht in de grondexploitatie van de nieuwe ontwikkeling. Bij de Wiekslag blijft de reeds aanwezige boekwaarde op de grond gekoppeld aan de locatie Goudhaanstraat 38.

1.7 Grondwaarde voor nieuwe Remigius is tot stand gekomen op advies van Stads²
Vanuit de huidige waarde die in de grondexploitatie VCD is opgenomen heeft adviesbureau Stads² op basis van haar expertise de grondwaarde voor een nieuwe onderwijsaccommodatie bepaald op € 180 per m². De grondwaarde van maatschappelijk vastgoed is altijd een lastig om te bepalen. Daarom is de prijs gebaseerd op extern deskundig advies.

Financiële paragraaf
Op basis van de huidige planning bestaat de wens dat de nieuwbouw voor zowel IKC Remigius als IKC Wereldwijzer/Wiekslag in 2023[6] op te leveren. Dit maakt dat de kapitaalslasten van de investeringen in de gebouwen per 2024 voor het eerst in de lasten worden opgenomen. Voor de investeringen in het kinderopvangdeel geldt dit ook. Voor deze lasten geldt echter dat hier middels de vaststellingsovereenkomsten inkomsten tegen overstaan zodat deze lasten op € 0,- uitkomen.

Onderwijsaccommodatie	2022	2023	2024	2025	Opmerking
Remigius onderwijsdeel			€ 150.066,00	€ 150.066,00	In 2024 voor het eerst de lasten bij oplevering in 2023
Remigius kinderopvangdeel			€ 0,00	€ 0,00	Geen omdat hier een bijdrage tegenover staat
Remigius grond		€ 4.500,00	€ 4.500,00	€ 4.500,00	Geen afschrijving dus aankoopkosten vallen rechtstreeks in resultaat
W/W onderwijsdeel			€ 126.834,00	€ 126.834,00	In 2024 voor het eerst de lasten bij oplevering in 2023
W/W kinderopvangdeel			€ 0,00	€ 0,00	Geen omdat hier een bijdrage tegenover staat
Tijdelijke huisvesting	€ 130.000,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	Eenmalige investering
Gecumuleerde bedragen	€ 130.000,00	€ 4.500,00	€ 281.400,00	€ 281.400,00	

Overzicht verwachte lasten.

Participatie en communicatie
De raad is na de vaststelling van het IHP geïnformeerd middels een kennisgeving over de locatie keuzes. Met de kennisgeving van 8 december 2020 (nr. 201487416) over de laatste stand van zaken. Over de verwachte financiële gevolgen van de uitvoering van het IHP heeft de raad middels de meerjarenbegroting inzicht gekregen in de te verwachten lasten.
Er wordt in goede samenwerking met de schoolbesturen gewerkt aan de uitvoering van het IHP. Er zijn over de nieuwbouwplannen vorig jaar januari informatieavonden gehouden op zowel de Remigius als de Wiekslag. Naar aanleiding van deze avonden zijn klankbordgroepen gevormd per nieuwbouwlocatie. Vanwege Corona hebben een aantal processen vertraging opgelopen en is er geen contact geweest met de klankbordgroepen. In april 2021 is de klankbordgroep Remigius bijgepraat middels een mail. Het is de bedoeling om nog voor de zomer met deze klankbordgroep in gesprek te gaan. De klankbordgroep Wereldwijzer/Wiekslag zal ook per mail worden geïnformeerd over het feit dat het de bedoeling is dat zij voor de zomervakantie uitgenodigd worden om kennis te nemen van de eerste situatieschetsen.

Intergemeentelijke samenwerking
Niet van toepassing

[6] Of dit ook gaat lukken is mede afhankelijk van de nog te voeren planologische procedures

Bijlagen
201513699 – Raadsbesluit krediet nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDD7C04198

RAADSBESLUIT

Gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201513699

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag

Samenvatting

Overwegende dat goede onderwijshuisvesting een belangrijke factor is voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Dat we vanuit dat belang samen met de schoolbesturen willen investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen. Is in het IHP besloten dat er voor IKC Remigius en de combinatie Wereldwijzer/ Wiekslag nieuwbouw wordt gerealiseerd. Na locatieonderzoek is de locatie van de huidige locatie van De Wiekslag aangewezen als locatie voor de nieuwe Wereldwijzer/ Wiekslag. Voor de nieuwe IKC Remigius is de locatie aan het Liemersplein aangewezen als locatie voor de nieuwbouw.

De raad besluit

1. Een krediet van € 5.851.251[1],- beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw IKC Remigius bestaande uit:
   - € 4.287.591 ten behoeve van de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Remigius;
   - € 1.113.660 voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Remigiusschool met Zonnekinderen Kinderopvang;
   - € 450.000,- voor de verwerving van het terrein.
2. Een krediet van € 4.610.109[2],- beschikbaar te stellen ten behoeve van de nieuwbouw IKC Wereldwijzer/Wiekslag bestaande uit:
   - € 3.623.819,- ten behoeve van de bouw van het onderwijsgedeelte van IKC Wereldwijzer/Wiekslag;
   - € 856.290,- voor de voorfinanciering van IKC vorming van de Wereldwijzer/Wiekslag met Puck&Co Kinderopvang;
   - € 130.000,- voor tijdelijke huisvesting bij de Wereldwijzer.
3. Het onderdeel Woonpark Vitaal Centrum Duiven aan te wijzen als nieuwbouw locatie voor IKC Remigius en daarbij de huidige locatie Droopad 1 aan te wijzen als toekomstige woningbouwlocatie.
4. De nieuwbouw IKC Wereldwijzer/Wiekslag te realiseren op de huidige locatie van de Wiekslag aan de Goudhaanstraat 38 en daarbij de huidige locatie van de Wereldwijzer aan de Goudenregenstraat 1 aan te wijzen als toekomstige woningbouwlocatie.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

---

[1] Alle bedragen zijn exclusief aanvullende bekostiging van verhuizing en infrastructurele maatregelen. Daarvoor zullen ter zijne tijd aanvullende kredietaanvragen worden ingediend.

[2] Alle bedragen zijn exclusief aanvullende bekostiging van verhuizing en infrastructurele maatregelen. Daarvoor zullen ter zijne tijd aanvullende kredietaanvragen worden ingediend.

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201432122 Zaaknummer: Z/19/055385

Portefeuillehouder(s):
Ter agendering in Agendacommissie op

Voor vragen
Naam: Dick Boschman
Telefoon: 088 695 30 00
E-mail: d.boschman@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Voortgang uitvoering IHP primair onderwijs

Aanleiding voor deze kennisgeving
In de raadsvergadering van oktober 2018 is het Integraal Huisvestingsplan voor de gemeente Duiven vastgesteld. Inmiddels zijn de nodige stappen gezet in de uitvoering. In deze voortgangsmelding wordt de actuele stand van zaken weergegeven, inclusief een besluit van het College met betrekking tot de voorkeurslocaties voor de Remigiusschool en de combinatie Wiekslag/Wereldwijzer.
Wij informeren uw raad onder embargo over dit besluit omdat ouders en omwonenden nog niet zijn geïnformeerd. Er wordt nu gewerkt aan een communicatieplan en ouders en omwonenden zullen uiterlijk 6 december 2019 worden geïnformeerd over de voorkeurslocaties voor de Remigiusschool en de combinatie Wiekslag/Wereldwijzer. Het embargo komt dan ook op 6 december 2019 te vervallen.

Relevant beleidskader
Strategisch Huisvestingsplan Primair Onderwijs gemeente Duiven. Uitvoeringsperiode: 2018-2035.
De uitvoeringsagenda voor 2019 ziet er als volgt uit:

Jaar	School	Actie
2019	Remigius	Onderzoek + voorbereidingsfase nieuwbouw
	Wiekslag/Wereldwijzer	Onderzoek nieuwbouw
	Groene Ring Zuid	Frisse scholen B
	Kameleon	Opstarten onderzoek (i.v.m. binnenklimaat verdieping
	Joannes en Bernadette	Opleveren onderzoek gymlokalen
	Klokhuis	Opstarten onderzoek herschikken/renovatie

Inhoud van mededeling

Nieuwbouw Remigius en Wiekslag/Wereldwijzer

Het locatieonderzoek dat is uitgevoerd door Sygma (zie rapport in bijlage). Ten aanzien van een aantal locaties hebben de schoolbesturen uitgesproken dat zij behoefte hadden aan het uitvoeren van nader onderzoek. Dat onderzoek is door de gemeente uitgevoerd. De uitkomsten zijn gerapporteerd aan de schoolbesturen die op basis van alle beschikbare informatie op 26 juni 2019 de volgende voorkeuren hebben uitgesproken:

A. Het bestuur van Innerwaard (IKC Remigius) heeft de voorkeur uitgesproken voor locatie 4 (Locatie naast gemeentehuis);

B. Het bestuur van Liemersnovum (De Wiekslag en De Wereldwijzer) heeft de voorkeur uitgesproken voor locatie 3 (Huidige locatie Wiekslag + naastliggend terrein).

Ons College heeft op basis van de onderliggende stukken en het advies van de stuurgroep bepaald dat deze locaties de voorkeurslocaties zijn. Ons college gaat samen met de schoolbesturen de keuzes aan alle belanghebbenden presenteren. Dat moet nog worden gedaan daarom wordt deze kennisgeving als vertrouwelijk met u gedeeld. Op dit moment wordt er gewerkt aan een communicatieplan. Er is nog geen datum bekend waarop de ouders en omwonenden worden geïnformeerd. Zodra dit bekend is zult u worden geïnformeerd.

Inmiddels is al wel gestart met de voorbereiding voor het opstellen van het vlekkenplan, het functioneel ontwerp en het programma van eisen voor beide scholen. Dit zal worden begeleid door de twee werkgroepen onder leiding van een stuurgroep waarin de bestuurders en de wethouder zitting hebben. De schoolbesturen hebben de wens uitgesproken om dit proces in gezamenlijkheid uit te voeren.

Gezien de snelle ontwikkelingen met betrekking tot realisatie, beheer en onderhoud van schoolgebouwen heeft de gemeente in samenspraak met de schoolbesturen aan Ruimte OK gevraagd om een voorlichting te verzorgen over de keuzes rondom het bouwproces.

Groene Ring Zuid en Kameleon

Door de externe adviesbureaus zijn onderzoeken verricht naar de haalbaarheid en de (financiële-) consequenties van de beoogde verbeteringen in het binnenklimaat. Op dit moment worden de voorstellen besproken met het schoolbestuur. Het betreft de te nemen maatregelen, maar ook de verdeling van de investeringskosten.

Gymlokalen Loo en Groessen

Het College heeft besloten om conform het ambtelijk advies het schoolbestuur tegemoet te komen in de exploitatie van de beide gymlokalen. Dit wordt gedaan middels een verhoging van het aantal klokuren. Deze verhoging is al in de begroting verwerkt. Dit besluit is schriftelijk aan het schoolbestuur medegedeeld. Overigens is deze tegemoetkoming niet in z'n geheel toereikend, het schoolbestuur blijft ook zelf extra bijdragen in de exploitatiekosten.

Klokhuis

In overleg met het schoolbestuur wordt het onderzoek naar deze locatie nog voor de jaarwisseling opgestart.

Duiven, 19 november 2019.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

P.J.E. Breukers
loco-secretaris

drs. H.B.J. (Rik) de Lange
burgemeester

Bijlagen:

Registratienummer:	*Omschrijving:*
201424771	– Conclusies locatieonderzoeken
201424772	– Locatieonderzoek Sygma
201422275	– Nader onderzoek nieuwbouwlocaties
201424774	– Matrix aanvullende beoordelingen onderwijslocaties
201424868	– Leerlingstromen PO Duiven

Conclusie onderzoek nieuwbouwlocaties

Inleiding
Verleden jaar heeft de gemeenteraad het integrale huisvestingsplan (IHP) voor het basisonderwijs vastgesteld. Na de vaststelling is gestart met de uitvoeringsagenda voor 2019. Om uitvoering te kunnen geven aan het deel nieuwbouw van 2 onderwijsaccommodaties is een (locatie-)onderzoek naar de nieuwbouw voor twee IKC's in het centrum van Duiven uitgevoerd.

Deze notitie beschrijft de conclusies van het locatieonderzoek nieuwbouw 2 onderwijsaccommodaties.

Remigius en Wiekslag/Wereldwijzer

1a. Locatieonderzoek Sygma
Als eerste stap zijn er werkgroepen huisvesting samengesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken scholen en gemeente (directeuren, bouwkundig beleidsmedewerkers schoolbestuur, beleidsmedewerkers gemeente o.l.v. de procesbegeleider). Met hen is het werkproces afgestemd. In die werkgroepen is geconcludeerd dat de locatieonderzoeken in één opdracht uitgevoerd zou kunnen worden. Ten behoeve van dit onderzoek zijn voor de begeleiding beide werkgroepen samengevoegd, aangevuld met bestuurders. Besluitvorming heeft plaats gevonden in de stuurgroep, bestaande uit de bestuurders van de scholen, de portefeuillehouder, gemeentelijke beleidsmedewerkers en de procesbegeleider.

In november 2018 is aan team Sygma BV uit Eindhoven opdracht verstrekt voor het uitvoeren van twee samenhangende locatieonderzoeken in de wijk Duiven Kern. In dit rapport (zie bijlage 201424772) zijn 14 locaties onderzocht en kwalitatief gewaardeerd aan de hand van 8 criteria:
1. Visie vanuit IHP
2. Capaciteit locatie
3. Meerlaags bouwen
4. Bestemmingsplan
5. Verkrijgbaarheid
6. Stedenbouw
7. Tijdelijke huisvesting
8. Oriëntatie

Als onderlegger voor het onderzoek zijn de normen en criteria gebruikt voor de kinderopvang en het basisonderwijs zoals deze zijn vastgelegd in het bekostigingsbesluit Wet Primair Onderwijs (WPO) en de Wet Kinderopvang (WKO).

Vanuit het rapport zijn de volgende locaties geschikt bevonden:

Locatie:		Waardering:
1.	Locatie Remigius:	GOED
3.	Locatie Wiekslag +:	GOED
4.	Locatie naast het gemeentehuis:	ZEER GOED
11.	Locatie nabij tennisvelden:	REDELIJK GOED
12.	Locatie tussen Weverstraat en 't Holland	MATIG
13.	Locatie Talingstraat:	GOED

(Zie bijlage 1: Rapport Team Sygma d.d. 26 februari 2019)

Vervolgens zijn de schoolbesturen met de betrokken medezeggenschapsraden in gesprek gegaan om hen te informeren over de bevindingen en hen te bevragen op eventuele voorkeuren.
Na terugkoppeling heeft de stuurgroep besloten om een zgn. verdiepingsonderzoek uit te voeren naar 5 locaties, te weten de locaties 1, 4, 3, 12 en 13. Locatie 11 is vanwege de score “redelijk goed”, wat met name veroorzaakt wordt door de ligging, afgevallen.

1b. Verdiepingsonderzoek
Omdat bij het bepalen van een schikte locatie meer aspecten een rol spelen dan de 8 die zijn gehanteerd in het Sygma-onderzoek is in de stuurgroep besloten om voor de 5 geschikte locaties een zgn. verdiepingsonderzoek uit te voeren. Dat onderzoek is uitgevoerd door de gemeente en betreft de volgende (deel-) aspecten:

I. Verkeer
II. Ondergrondse infrastructuur
III. Consequenties bestemmingsplan
IV. Doorlooptijd
V. Zon-oriëntatie
VI. Ruimtemogelijkheden op de kavel
VII. Fijn stof-belasting
VIII. Tijdelijke huisvesting
IX. Financiën

Op verzoek van de medezeggenschapsraden van De Wiekslag en De Wereldwijzer is aan bureau MOOZ de opdracht gegeven tot het uitvoeren van een zgn. leerlingenstroom-onderzoek. Het onderzoeksrapport moet inzage verschaffen in de binnen- en bovenwijkse leerlingenstromen van basisschoolleerlingen binnen Duiven. Op 25 juni is een deelrapport opgeleverd. Het definitieve rapport is inmiddels beschikbaar (zie bijlage 201442868) en is op 1 oktober 2019 met de schoolbesturen besproken.
De bevindingen van de andere verdiepingsonderzoeken staan beschreven in de notitie ‘Nader onderzoek nieuwbouwlocaties juni 2019’ (zie bijlage 201422275) en de ‘Matrix aanvullende beoordelingen onderwijslocaties, juni 2019’(zie bijlage 201424774).

Deze bevindingen zijn aan de leden van de stuurgroep gerapporteerd en in de stuurgroep vergadering van 26 juni 2019. hebben de besturen hun voorkeuren uitgesproken:

A. Het bestuur van Innerwaard (IKC Remigius) heeft de voorkeur uitgesproken voor locatie 4 (Locatie naast gemeentehuis);
B. Het bestuur van Liemersnovum (De Wiekslag en De Wereldwijzer) heeft de voorkeur uitgesproken voor locatie 3 (Huidige locatie Wiekslag + naastliggend terrein).

De uitkomst van het definitieve MOOZ-rapport heeft deze voorkeur niet doen veranderen omdat de nieuwe locatie goed past bij de leerlingstromen. Wel zijn er een aantal aandachtspunten waarbij bij de verdere uitwerking rekening gehouden kan worden.

1c. De volgende stap
Op basis van de onderliggende stukken en het advies van de stuurgroep moet door het College de voorkeurslocatie worden bepaald. Nadat het College de besluitvorming heeft afgerond, kan worden gestart met het opstellen van het vlekkenplan, het functioneel ontwerp en het programma van eisen voor beide scholen. Dit zal worden begeleid door de twee eerder genoemde werkgroepen.

Locatieonderzoek nieuwbouw 2 IKC’s Duiven

TEAM SYGMA

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Vraagstelling	1
1.3	Aanpak locatieonderzoek	1
1.4	Projectorganisatie	3
1.5	Leeswijzer	5
1.6	Status rapportage	5
2	Van longlist naar shortlist	7
2.1	Situering	7
2.2	Aanpak beoordeling long list	9
2.3	Globale beoordeling long list door Team Sygma	9
2.4	Bespreking en reacties	11
2.5	Projectgroep d.d. 28 januari 2019	13
2.6	Reactie medezeggenschapsraden	13
3	Beoordeling locaties shortlist	15
3.1	Opzet van het hoofdstuk en conclusies	15
3.2	Locatie 1 – Huidige locatie IKC Remigius	17
3.3	Locatie 3 – Huidige locatie De Wiekslag	19
3.4	Locatie 4 – Locatie naast het gemeentehuis	21
3.5	Locatie 11 – Locatie nabij tennisvelden	23
3.6	Locatie 12 – Locatie tussen Weverstr. en 't Holland	25
3.7	Locatie 13 – Locatie aan de Talingstraat	27
4	Conclusies	29
4.1	Advies geschikte locaties	29
4.2	Financiële gevolgen	29

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In de gemeente Duiven wil men uitvoering geven aan het nieuwe integrale huisvestingsplan (IHP) voor het basisonderwijs. De eerste stap hierin is een (locatie-)onderzoek naar de nieuwbouw voor twee IKC's in het centrum. In de centrum-wijk Duiven Kern liggen onder andere de PC basisschool De Wiekslag, OBS De Wereldwijzer en IKC Remigius.

1.2 Vraagstelling

De gemeente wil de haalbaarheid onderzoeken om voor de basisscholen De Wiekslag en de Wereldwijzer gezamenlijke nieuwbouw te realiseren en om basisschool Remigius opnieuw binnen de wijk te huisvesten. De huidige locaties van deze scholen bevinden zich in één wijk; derhalve verdient het de voorkeur de locatieonderzoeken in samenhang uit te voeren.

De drie samenhangende onderzoeksvragen zijn:

1. Welke potentiële locaties zijn er?
2. In hoeverre is realisatie van de IKC's op deze locaties haalbaar?
3. Hoe scoren de verschillende locaties?

1.3 Aanpak locatieonderzoek

Bij vraag 1, welke locaties geschikt zijn voor de twee IKC's, is uitgegaan we van de huidige drie locaties aangevuld met andere locaties uit analyse van de ruimtelijke mogelijkheden binnen de wijk. Dit is de long list. Aan de hand van reacties van stakeholders, nadere analyse en bespreking in de werkgroep, is gekomen tot een shortlist van potentiële locaties.

Vraag 2, in welke mate is de realisatie van een IKC haalbaar op een locatie, heeft geleid tot een nadere analyse van algemene aspecten zoals ruimtebehoefte versus beschikbare oppervlakte, regelgeving, , bereikbaarheid. Ook is hierin meegenomen de reactie van stakeholders en bespreking van de locaties in de werkgroep. Deze analyse heeft geleid tot een short list.

De criteria, vraag 3, waarmee de locaties worden gerangschikt zijn reeds bij de opdracht benoemd. In grote lijnen gaat het om twee groepen:

I. Een eerste groep criteria gaat over concrete punten zoals de grootte, vorm van de kavel in relatie tot de ruimtebehoefte, en de (on)mogelijkheden in relatie tot het bestemmingsplan. Ook aspecten van stedenbouwkundige aard, zoals bereikbaarheid, de mogelijkheden voor optimale situering van gebouw en terrein op de kavel worden beschouwd.

1. Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies van de gemeente Duiven en de schoolbesturen zoals in paragraaf 2.1 van het IHP genoemd. Het kan met name gaan over spreiding in relatie tot diversiteit aan onderwijsconcepten en gebruik door derden.
2. Ruimtebehoefte zoals genoemd in paragraaf 5.2.2 (genormeerde oppervlakten) en in bijlage 1 van het IHP (Rapport beschouwing 12 onderwijs-accommodaties Duiven) versus de beschikbare ruimte van de locatie. De ruimtebehoefte wordt aangevuld met de benodigde m² voor overige kindfuncties/IKC-vorming;
3. In welke mate is de mogelijkheid van meerdere bouwlagen (onderbouw begane grond, bovenbouw verdieping) van invloed op de locatiekeuze;
4. Mate waarin de aanpassing van het bestemmingsplan noodzakelijk is, alsmede de verwachting waarin, afhankelijk van het soort en de omvang van de aanpassing, de RO-procedure succesvol zou kunnen verlopen;
5. Inschatting van beschikbaarheid/verkrijgbaarheid van percelen/terreinen potentiële locaties buiten de drie schoollocaties;
6. Aspecten van stedenbouwkundige aard en fysieke omgevingsfactoren zoals bereikbaarheid, veiligheid, parkeren, kiss&ride mogelijkheden, leefomgeving, oriëntatie en zichtbaarheid;
7. Is tijdelijke huisvesting noodzakelijk en/of is een schuifplan haalbaar en/of welke invloed heeft dat op de locatiekeuze;
8. In welke mate is de oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes) van invloed op de locatiekeuze.

---

9. In welke mate zijn milieuaspecten (geluid, lucht, veiligheidszonering, bijzondere ondergrondse infrastructuur, archeologische waarde) van invloed op de score van de locatie;
10. Zijn duurzaamheidsmaatregelen zoals een eigen WKO of koppeling daarvan aan een andere WKO of ander warmtenet mogelijk?;
11. Is afvalwaterscheiding uitvoerbaar en/of is hemelwaterberging op eigen terrein nodig/mogelijk?

Figuur 1 criteria voor het onderzoek

In relatie tot financiën en planning worden eigendom en verkrijgbaarheid en de noodzaak voor tijdelijke huisvesting onderzocht. Maar vooral ook worden visie, ambitie en wensen van stakeholders hierin meegenomen.

II. Indien er tussen twee of meer locaties meer onderscheid en/of nuancering van de score nodig is, of indien een van de onderstaande criteria zwaarwegend van invloed zal zijn op de locatiekeuze, worden na de eerste score op basis van de bovenstaande criteria de locaties ook worden beoordeeld op gebied van duurzaamheid en milieu.

De criteria zijn weergegeven in Figuur 1. De punten 1 t/m 8 vallen onder de eerste groep criteria. De punten 9 t/m 11 betreffen de tweede groep.

In het onderzoek zijn vooralsnog de financiële consequenties niet expliciet meegenomen als criterium. Wel heeft dit een relatie met de eigendomssituatie en het al dan niet (moeten) realiseren van tijdelijke huisvesting.

1.4 Projectorganisatie

Voor het locatieonderzoek is een projectgroep samengesteld met projectleider en specialisten van de gemeente. Ten behoeve van de bredere vertegenwoordiging voor het locatieonderzoek is aangesloten bij de reeds opgerichte werkgroepen 'Onderwijshuisvesting Duiven' – hierna 'werkgroep' genoemd.

<u>Projectgroep gemeente:</u>
Dick Boschman
Luuk Berends
Henkjan Kok

Dick Boschman heeft collega's van Stedenbouw (Eef van Koppenhagen), Milieu (Twan Hoegen) en Realisatie & Beheer (Freek van Arragon) geraadpleegd.

<u>Werkgroep:</u>

Remigiusschool:	
Wilbert Arends	directeur Remigiusschool
Mieke Wessels	bestuurder Innerwaard
Koos Kampschreur	huisvestingcoördinator Innerwaard
Annemieke Miltenburg	directeur kwaliteitszorg Innerwaard
De Wereldwijzer en De Wiekslag:	
Karin Kriehn	directeur Wereldwijzer
Frank de Bruin	directeur De Wiekslag
Pieter-Jan Buhler	bestuurder Liemersnovum
Ad de Bruin	adviseur huisvesting Liemersnovum
Gemeente:	
Dick Boschman	strategisch adviseur Wonen en RO 1Stroom
Luuk Berends	adviseur bouw en vastgoedbeheer 1Stroom
Henkjan Kok	procesbegeleider i.o.v. gemeente Duiven
Team Sygma:	
Eric Wigman	adviseur team Sygma
Ester van Winkel	adviseur Team Sygma

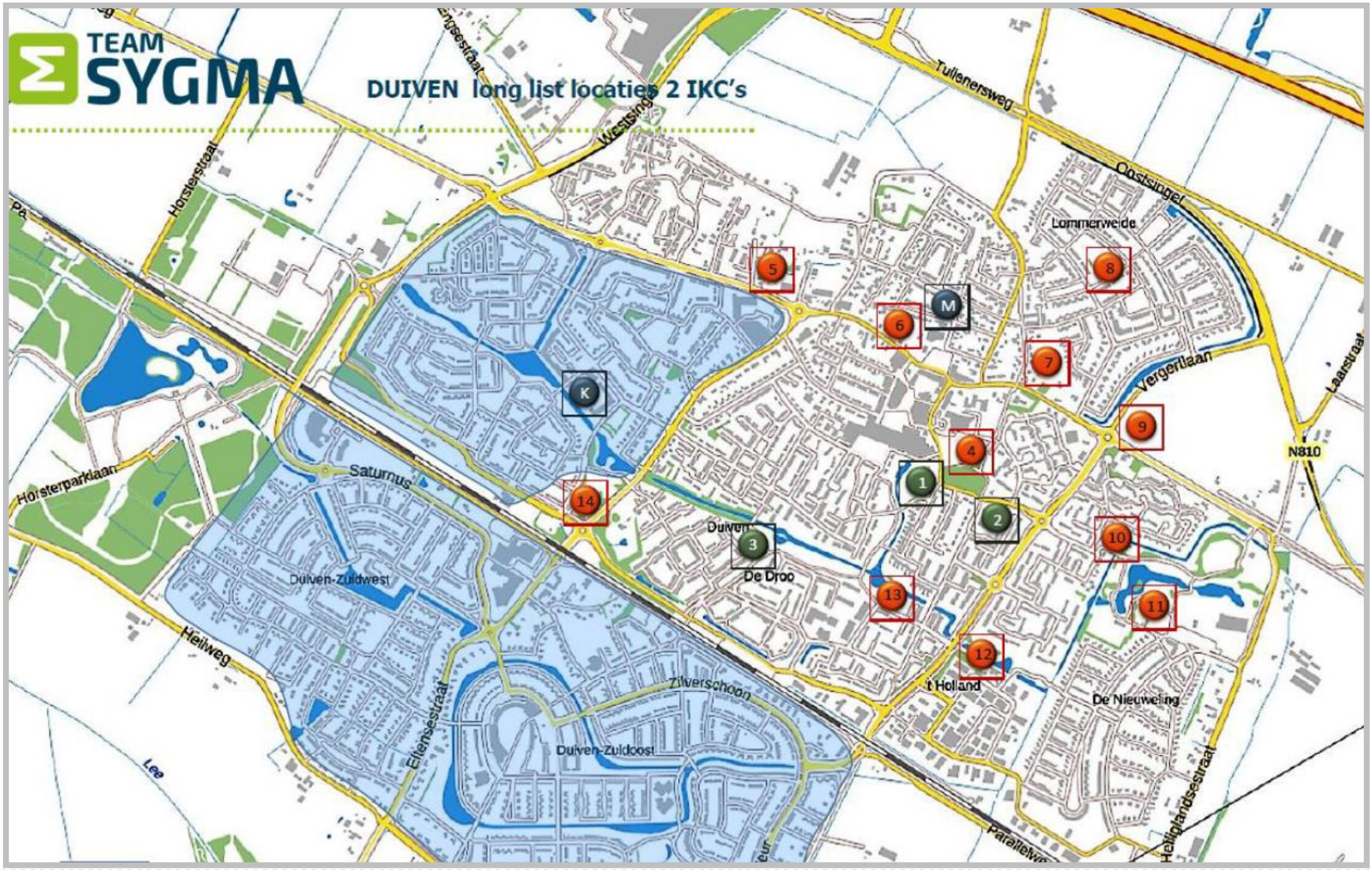
Stukken zijn voorbereid in overleg met de projectgroep, die ook zorg heeft gedragen voor aanlevering van gegevens en reacties van collega's binnen de gemeente. In de werkgroep zijn alle voorstellen en (voorlopige) conclusies besproken, aangevuld en aangepast waar nodig. In de werkgroep zijn ook de meningen en ideeën van de achterbannen (MR-en) van de scholen ingebracht.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de longlist van potentiële locaties geïntroduceerd en is aangegeven hoe van de longlist tot de shortlist is gekomen. In hoofdstuk 3 volgt vervolgens de beoordeling van de locaties uit de shortlist. In hoofdstuk 4 volgen de conclusies en wordt aangegeven welke locaties geschikt zijn per IKC.

1.6 Status rapportage

Voorliggend rapport betreft het definitieve rapport met het advies van de werkgroep aan de stuurgroep.

Figuur 2 *Situering onderzochte locaties*

2 Van longlist naar shortlist

2.1 Situering

De eerste locaties die zijn meegenomen zijn de huidige drie schoollocaties. Daarnaast is reeds bij de start gesproken over de locatie naast het gemeentehuis, tegenover de Remigiusschool. Deze vier locaties zijn aangevuld met een brede waaier aan zowel onbebouwde als soms bebouwde locaties in Duiven Noord-Oost. Hierbij is uitgegaan van het huidige voedingsgebied van de scholen en is behalve Duiven Zuid ook de wijk ten Westen van de huidige scholen, waar reeds de wijkschool Kameleon ligt, buiten beschouwing gelaten. Een laatste locatie (nr. 14) ligt nog wel net in deze wijk op de grens met het zoekgebied.

In Figuur 2 zijn het zoekgebied (niet blauwgekleurd) en de longlist aan locaties aangeduid. Locatie K en locatie M betreffen IKC Kameleon en de Montessorischool. Deze zijn enkel ter info opgenomen en zijn vanzelfsprekend niet als zoeklocatie opgenomen. Daar de Montessorischool een iets groter voedingsgebied kent en niet sec wijkgebonden is, is de betreffende wijk wel onderzocht naar locaties.

De volgende locaties staan op de longlist.

1. Huidige locatie IKC Remigius;
2. Huidige locatie OBS Wereldwijzer;
3. Huidige locatie basisschool De Wiekslag
4. Locatie naast het gemeentehuis;
5. Locaties aan de Rijksweg;
6. Locatie van de fietsenwinkel c.s. aan de Rijksweg 41-45;
7. Locatie aan de Lombokstraat;
8. Locatie aan de Zonneweide;
9. Locatie aan de rotonde Vergertlaan/Rijksweg
10. Locatie aan de Touwslagerstraat;
11. Locatie bij de tennisvelden/De Nieuweling;
12. Locatie tussen Weverstraat en bedrijvenpark ’t Holland;
13. Locatie aan de Talingstraat;
14. Locatie aan de Breitnerstraat.

minimale terreinoppervlaktes IKC's Duiven	Leerlingen (LL)		KDO		totaal	1 LAAG	2 LAGEN	
	2018	2032	groep	kind-plaatsen	kinderen / kp		minimum	
IKC Remigius	**343**	**338**	**4**	**64**	**407**			
BVO onderwijs (200 + # LL*5,03)						1.925		
Kinderopvang (groep * 115m²)						460		
TOTAAL BVO					407	2.385		
2 laags bebouwing (65% onder-35% boven)							1.550	
Schoolterrein BO+KDO (# LL/kp * 3m²)						1.221	792	*
Overige 25% van terrein bij 1 bouwlaag								
fietsenstalling/groen/infra/marge						902	902	
excl. (totaal) parkeren								
totaal terreinoppervlak berekend						4.508	3.244	
afgerond terreinoppervlak Remigiusschool						**4.500**	**3.250**	
OBS De Wereldwijzer	**106**	**106**			**106**			
BVO onderwijs (200 + # LL*5,03)						733		
PC basisschool De Wiekslag	**130**	**128**			**130**			
Onderwijs (200+LL*5,03)						854		
Kinderopvang (groep * 115m²)			3	**48**	**48**	345		
TOTAAL BVO					284	1.932		
2 laags bebouwing (65% onder-35% boven)							1.256	
Schoolterrein (#LL/kp * 3m²)						852	852	*
Overige 25%								
fietsenstalling/groen/infra/marge						696	696	
exl. (totaal) parkeren								
totaal terreinoppervlak berekend						3.480	2.804	
afgerond terreinoppervlak IKC Wereldwijzer / de Wiekslag						**3.500**	**2.800**	

** per BRIN-nummer mag je als gemeente de schoolterreinen maximeren op 600m²*

Figuur 3 benodigd terreinoppervlak beide IKC's – minimale berekening

2.2 Aanpak beoordeling long list

Alle locaties die door Team Sygma zijn aangedragen ter bespreking zijn door de projectgroep van de gemeente als mogelijk beoordeeld. Er is besloten deze allemaal voor te leggen aan de bestuurders, directies en via hen aan de teams en MR-en van de scholen. In eerste instantie is hier geen beoordeling aan verbonden. De vraag was aan te geven om een eventuele aanvulling en/of reactie op te geven alvorens verdere analyse zou plaatsvinden. Hierop zijn geen aanvullende locaties aangedragen.

Vervolgens zijn de locaties, inclusief een eerste globale analyse door Team Sygma op de belangrijkste criteria, besproken in de werkgroep met de intentie om te komen tot een shortlist van niet enkel potentiële maar ook haalbaar geachte en wenselijke locaties voor verder onderzoek.

2.3 Globale beoordeling long list door Team Sygma

De globale analyse van alle veertien locaties (met subvarianten), inclusief beelden, is opgenomen in bijlage 1.

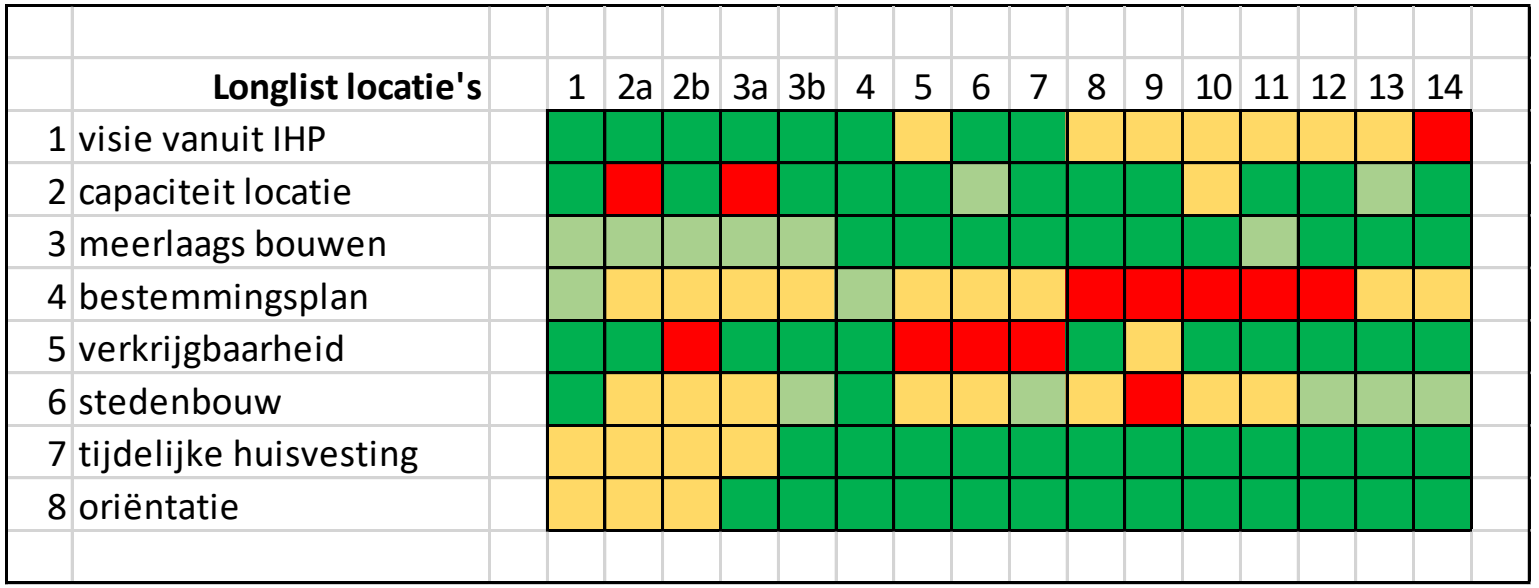
Ruimtebehoefte - terreingrootte

Voor de eerste beoordeling van de terreingrootte in relatie tot de ruimtebehoefte is uitgegaan van een bruto vloeroppervlak (BVO) van 2.500 m² voor de Remigiusschool en 2.100 m² voor de unilocatie De Wiekslag / Wereldwijzer. Hierin meegenomen is ook de behoefte aan kinderopvang en mogelijke aanvullende ruimtebehoefte om te komen tot IKC's.

De ruimtebehoefte van sec het gebouw in relatie tot het terrein wordt lager als gebouwd wordt in twee verdiepingen. Hiernaast komt nog speelterrein, infra en groen. In eerste instantie is een globale beoordeling uitgevoerd. Op een later moment is de ruimtebehoefte voor de IKC-gebouwen verder besproken met betrokkenen en uitgewerkt met terreinbehoefte. Hierbij dient te worden aangegeven dat de berekening niet zeer ruim is. Er kan immers gekozen worden voor grotere speelterreinen en meer groen, ruimte voor uitbreiding en aanvullende ruimte voor parkeren / kiss & ride. Overigens zijn de berekeningen in Figuur 3 ook niet op het absolute minimum voor deze voorzieningen gebaseerd en daarmee wel realistisch. In het algemeen wordt voor locatie-onderzoeken uitgegaan van 2 (algemeen onderwijs) tot 3 keer (eerste reactie stedenbouwkundige gemeente Duiven) het BVO voor het gebouw als benodigde terreinoppervlakte. Op dat moment komt de benodigde oppervlakte hoger uit.

Milieu-aspecten

Bij de beoordeling is gebruik gemaakt van informatie die van de gemeente is ontvangen. Alhoewel is afgesproken dat het criterium 9, o.a. 'milieu' enkel aanvullend worden beschouwd ingeval van benodigde nadere beoordeling van locaties (zie § 1.3), is in grote lijnen wel een algemene beoordeling van de locaties op een aantal subcriteria te geven. De volgende input is aangeleverd door de gemeente.

Figuur 4 *globale beoordeling long list door Team Sygma*

Externe Veiligheid

Alle locaties liggen verder dan 30 meter vanaf de spoorlijn Arnhem – Zevenaar, en tevens liggen ze allemaal verder dan 200 meter vanaf de A12, Betuweroute en de toekomstige A15. Dit vormt geen probleem.

- Locatie 8 ligt in de buurt van een tankstation, en kent daarom een aandachtpunt op het gebied van Externe Veiligheid.
- Locatie 9 ligt in de buurt van een aardgasleiding. Dit vergt nadere beoordeling wanneer deze locatie in aanmerking komt voor de plannen.

Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit rondom IKC's wordt zeer belangrijk geacht (GGD). Kinderen brengen langere tijd door in een dergelijk centrum. Daarom wordt geadviseerd om niet binnen 50 meter van een drukke stedelijke weg een dergelijk centrum te realiseren. In dit kader moeten een aantal locaties nader worden beschouwd mochten ze op de shortlist komen.

- Aandacht: locaties 5–6–7–9–12–14;
- Check voor de zekerheid: 1-2-4.

Dan moet even goed gekeken worden naar de verkeersintensiteit van de wegen, en de exacte afstanden van de centra tot de wegen. Dat wil overigens niet zeggen dat ontwikkeling onmogelijk is.

Geluid

Stilte in een lokaal is zeer belangrijk voor de leerlingen. Geluid wordt met nieuwbouw geen probleem gevonden. Er kan dan bij de uitvoering goed rekening gehouden worden met de materialen die veel geluid isoleren.

Kleurcodering

Een en ander is beschreven per locatie in de bijlage. Vervolgens is voor de behandeling in de werkgroep hieraan een kleurcodering toegevoegd. De totale kleurbeoordeling in Figuur 4 is een gemiddelde over de beoordeling voor Remigius versus Wereldwijzer / de Wiekslag en kent voor twee locaties een onderverdeling in subvarianten. Hierdoor kan op een enkel onderdeel een afwijkende kleur voorkomen ten opzichte van bijlage 1. De eerste beoordeling van de longlist is globaler dan de volgende beoordeling van de locaties op de shortlist – dit kan leiden tot afwijkingen in beoordeling van criteria.

2.4 Bespreking en reacties

Uit de bespreking met de werkgroep op 21 januari 2019 zijn de volgende locaties genoemd voor verdere beoordeling om te komen tot een shortlist:

1 Huidige locatie IKC Remigius;
2 Huidige locatie OBS Wereldwijzer, inclusief optie met tankstation;
3 Huidige locatie BS De Wiekslag, inclusief optie naastliggend terrein;
4 Locatie naast het gemeentehuis;
11 Locatie bij de tennisvelden/De Nieuweling;
12 Locatie tussen Weverstraat en bedrijvenpark 't Holland;
13 Locatie aan de Talingstraat.

In en na bespreking in de werkgroep d.d. 21 januari 2019 heeft een vervolgoverleg plaatsgevonden met de projectgroep om de genoemde shortlistlocaties verder te beoordelen op geschiktheid.

2.5 Projectgroep d.d. 28 januari 2019

In het overleg zijn met de projectgroep van de gemeente alle locaties van de longlist nogmaals op enkele specifieke aspecten beschouwd. Daarbij is voor de locatie 2 gebleken dat er enkele bijzondere beperkingen gelden, waardoor deze niet wordt meegenomen in verdere behandeling op de shortlist. Hieronder volgt de argumentatie.

Locatie 2 Huidige locatie IKC Wereldwijzer

Al eerder is geconcludeerd dat de huidige locatie (2a) van 3.790 m² aan de krappere kant is voor het nieuwe IKC. Daar is aan toe te voegen dat er volgens de 'Parkeernormennota Duiven' in principe op eigen terrein parkeervoorzieningen gerealiseerd moeten worden voor halen en brengen ter grootte van 41 respectievelijk 28 parkeerplaatsen. Het ruimtebeslag voor dit parkeren (1.025 m² resp. 700 m²) vergroot de druk op het huidige terrein. In het openbaar gebied (langs de straat) is parkeren voorzien voor de omliggende woningbouw en voor de (huidige) school. Een nieuwe parkeerbalans zou moeten uitwijzen in hoeverre parkeren op eigen terrein ten behoeve van het nieuwe IKC noodzakelijk is.

De vraag doet zich voor of de locatie is uit te breiden met de naastgelegen percelen (1.175 m²) waarop een tankstation en autobedrijf is gevestigd. De grotere locatie (2b) van 4.965 m² is toereikend voor de realisatie van een nieuw IKC. Voor zover de percelen te verkrijgen zijn ten behoeve van de functie onderwijs (met bijhorende lagere grondwaarde) is het aannemelijk te veronderstellen dat de aankoopkosten tezamen met de sloop- en saneringskosten van deze bedrijfslocatie zullen leiden tot (veel) te hoge grondkosten voor de realisatie van een IKC.

Op grond van de beperkte oppervlakte van de schoollocatie in combinatie met parkeerdruk en ontsluiting (2a) en de beperkende aspecten bij de vergroting van de locatie met de naastliggende percelen (2b) is geconcludeerd dat plaatsing op de schortlist voor deze locatie in beide varianten in eerste instantie, mede door het beschikbaar zijn van andere potentiële locaties, niet relevant is.

2.6 Reactie medezeggenschapsraden

De MR-en van de Remigiusschool en De Wiekslag hebben aangegeven geen aanvullende locaties te willen toevoegen aan de longlist.

De MR van Wereldwijzer heeft een aantal locaties uit de longlist nader onderzocht. Het betreft een beoordeling vanuit het oogpunt van het IKC voor De Wiekslag en Wereldwijzer. Geconstateerd kan worden dat de locaties 1, 4, 11 en 12 goed scoren (vanuit het oogpunt voor IKC Wereldwijzer / De Wiekslag). In bijlage 3 is het overzicht van deze analyse opgenomen. De analyse is uitgevoerd door de heer Dan Assendorp, voorzitter van de MR.

	Shortlist locatie's	1	2a	2b	3a	3b	4	5	6	7	8	9	10	11	12a	12b	13	14
1	visie vanuit IHP																	
2	capaciteit locatie																	
3	meerlaags bouwen																	
4	bestemmingsplan																	
5	verkrijgbaarheid																	
6	stedenbouw																	
7	tijdelijke huisvesting																	
8	oriëntatie																	

Figuur 5 scores locaties shortlist

3 Beoordeling locaties shortlist

3.1 Opzet van het hoofdstuk en conclusies

Op de volgende pagina's worden de locaties van de shortlist beschreven en beoordeeld. Steeds is op de linkerpagina beeldmateriaal weergegeven, waarna op de rechterpagina de beschrijving per criterium is opgenomen.

Alle locaties bieden de mogelijkheid om er een IKC te situeren.
De locaties scoren als volgt:

1.	Locatie Remigius:	GOED
3.	Locatie Wiekslag +:	GOED
4.	Locatie naast het gemeentehuis:	ZEER GOED
11.	Locatie nabij tennisvelden:	REDELIJK GOED
12.	Locatie tussen Weverstraat en 't Holland	MATIG
13.	Locatie Talingstraat:	GOED

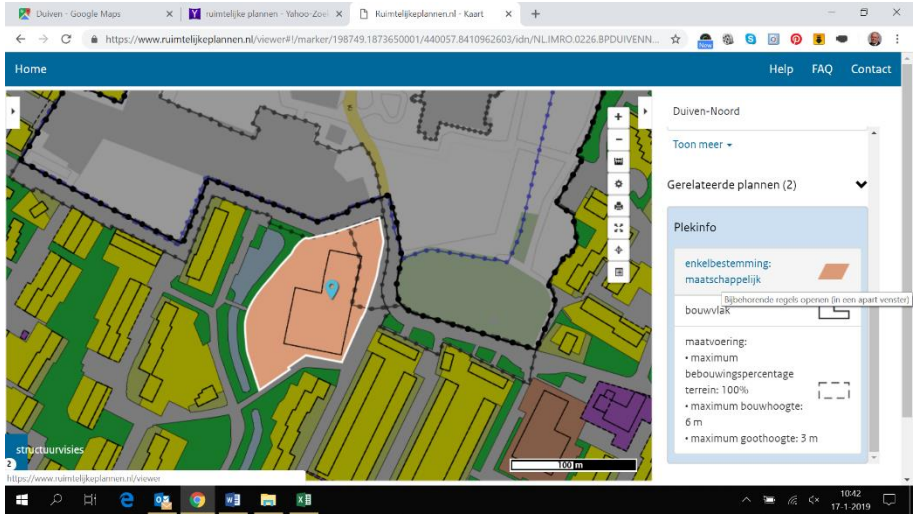
In Figuur 5 is de score in kleurcoderingen per criterium opgenomen. Het betreft de scores volgens Team Sygma. De eerste beoordeling van de longlist (zie § 2.3) is globaler dan de beoordeling van de locaties op de shortlist. Dit is het gevolg van voortschrijdend inzicht, meer uitvoerige analyse en bespreking van de criteria. Dit heeft op sommige criteria tot een aanpassing van het oordeel geleid ten opzichte van de longlist.

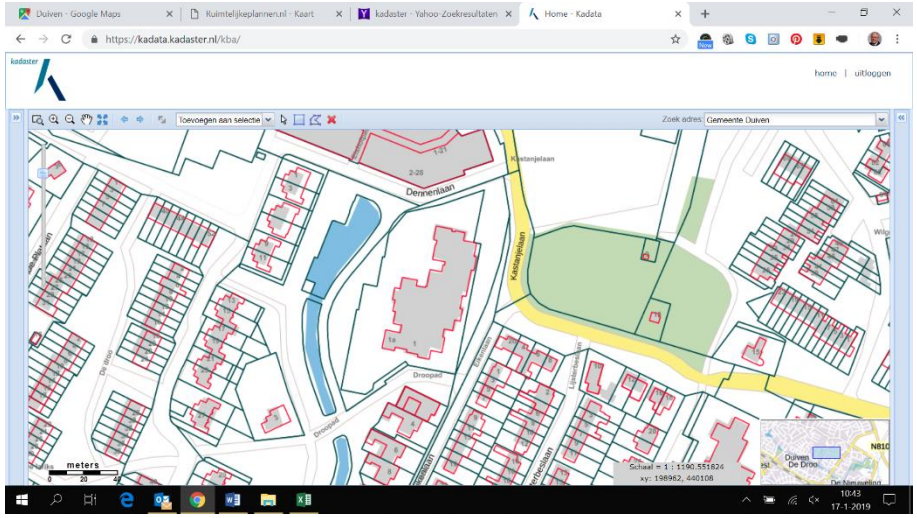
In hoofdstuk 4 worden de keuzes en voorkeuren van stakeholders verder meegenomen.

Locatie 1 Huidige locatie IKC Remigius

	locatie 1	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

3.2 Locatie 1 – Huidige locatie IKC Remigius

Locatie 1 is de huidige onderwijslocatie van IKC Remigius aan de Kastanjelaan/Eikenweg/Droopad. Ook deze locatie heeft een belangrijke voorkeur van IKC Remigius. De school is sinds 1882 in het centrum van Duiven gevestigd. De locatie is ruim gelegen en grenst aan een woonwijk en het centrum van Duiven. De speelplaatsen grenzen aan een groenvoorziening.

Beoordeling aan de hand van de acht criteria:

1. Deze locatie sluit goed aan bij de visies genoemd in het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden, spreiding en centrale ligging).
2. Het onderwijsterrein meet 8.290 m² en is daarmee ruim toereikend voor de ruimtebehoefte van een nieuw IKC.
3. De realisatie van een nieuw IKC in twee bouwlagen is mogelijk doch wordt iets beperkt door de maximale goothoogte van 3 meter. Dit betekent dat de tweede bouwlaag 'in de kap' gesitueerd dient te worden of het bestemmingsplan zal op dit punt aangepast moeten te worden (wellicht via een binnenplanse wijziging, art. 2.12, eerste lid, onder a, onder 1° Wabo).
4. Het vigerende bestemmingsplan beperkt het bouwvlak weliswaar tot de contouren van de huidige bebouwing (zie luchtfoto hiernaast) maar dit bouwvlak meet altijd nog 2.880 m². Dat is ruim toereikend voor een footprint van ca. 1.500 m². De maximale bouwhoogte van 6 meter is net toereikend. Nieuwbouw kan indien gewenst gerealiseerd worden binnen de huidige plangrenzen.

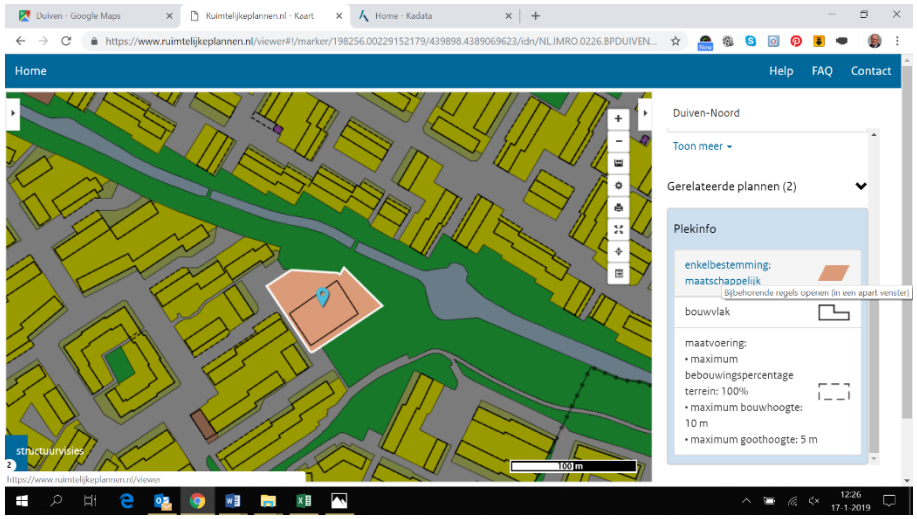
5. Het grootste deel van de locatie (E 4229) is eigendom van de Stichting Katholiek Onderwijs Duiven. De omliggende stroken van de gemeente. De locatie is daarmee beschikbaar/verkrijgbaar voor een nieuw IKC. De locatie-gerelateerde kosten zijn in principe beperkt tot inbreng van de boekwaarde, sloopkosten oude school en wellicht wat aanvullende inrichtingskosten voor extra parkeervoorzieningen.
6. De locatie ligt aan een (wijk-) ontsluitingsweg en is goed bereikbaar voor zowel voetgangers, fietsers als autoverkeer. De (verkeers-) veiligheid rondom de locatie en de aanwezige parkeervoorzieningen (11 parkeerplaatsen aan de Eikenlaan en ca. 200 parkeerplaatsen schuin tegenover de locatie) zijn in de praktijk toereikend maar volgens de norm niet geheel. De 'Parkeernormennota Duiven' hanteert de CROW-norm voor basisonderwijs van 0,8 pp/leslokaal (= ca. 15 pp) en voor halen/brengen de reductiefactoren-formule (zie bijlage 2, = ca. 40 pp). De parkeercapaciteit is uitbreidbaar.
7. Indien IKC Remigius op deze locatie (weer) gehuisvest wordt, dan is tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. Vanwege het feit dat het perceel noord-zuid is georiënteerd is de bezonning en de mogelijke ligging van de buitenruimtes niet optimaal.

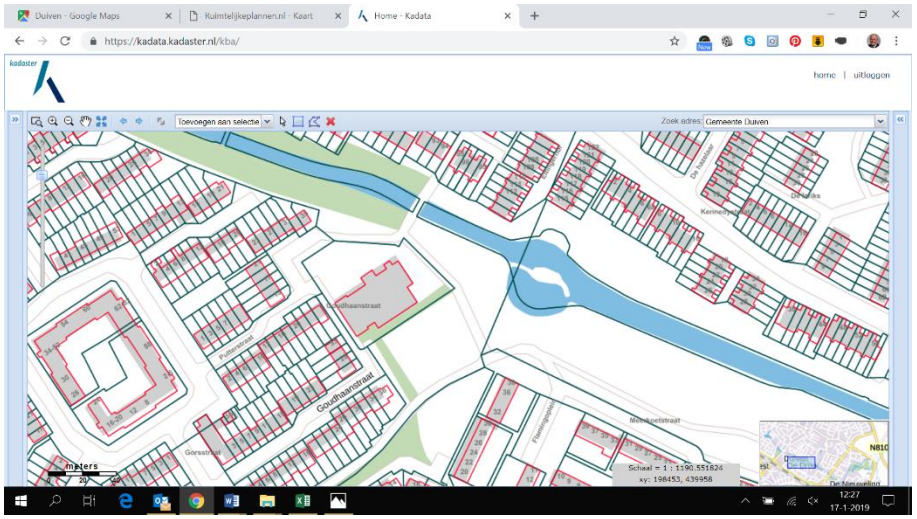
De overall-beoordeling van deze locatie als potentiële locatie voor een nieuw IKC is **goed**.
Alleen de oriëntatie van het bouwvlak is niet optimaal en indien dit de locatie voor IKC Remigius blijft is tijdelijke huisvesting nodig (naast dubbele verhuiskosten).

Locatie 3 Huidige locatie De Wiekslag plus grasveld

	locatie 3	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

3.3 Locatie 3 – Huidige locatie De Wiekslag

Locatie 3 is de huidige onderwijslocatie van basisschool De Wiekslag aan de Goudhaanstraat. Ook deze locatie heeft naast de locatie aan de Talingstraat een voorkeur van De Wiekslag. "Het is een mooie plek/omgeving en biedt ruimte voor uitbreiding", aldus de MR.

Beoordeling aan de hand van de acht criteria:

1. Deze locatie sluit redelijk goed aan bij de visies genoemd in het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden, spreiding). Maar is iets minder centraal gelegen en (voor autoverkeer) niet goed ontsloten.
2. Het huidige onderwijsterrein van 3.290 m² is niet of nauwelijks toereikend voor de ruimtebehoefte van een nieuw IKC. Uitbreiding van de locatie is dan ook nodig / wenselijk. Tezamen met het naast de school liggende grasveld (zie rode stippellijn op luchtfoto hiernaast) van 2.160 m² is de oppervlakte van de locatie ruim voldoende.
3. De realisatie van een nieuw IKC in twee bouwlagen is mogelijk (maximale bouwhoogte van 10 meter).
4. Het vigerende bestemmingsplan beperkt het bouwvlak tot de contouren van de huidige bebouwing. Dit bouwvlak meet slechts 1.350 m². Dat is niet toereikend voor een footprint van ca. 1.500 m². Voor het overschrijden van de grenzen van het bouwvlak en voor het bouwen op het grasveld is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk.

Behalve de gebruikelijke doorlooptijd van circa één jaar voor een procedure is een planwijziging vatbaar voor zienswijze en beroepsschriften. Met name de verkeers- en parkeerdruk speelt hierbij een grote rol.

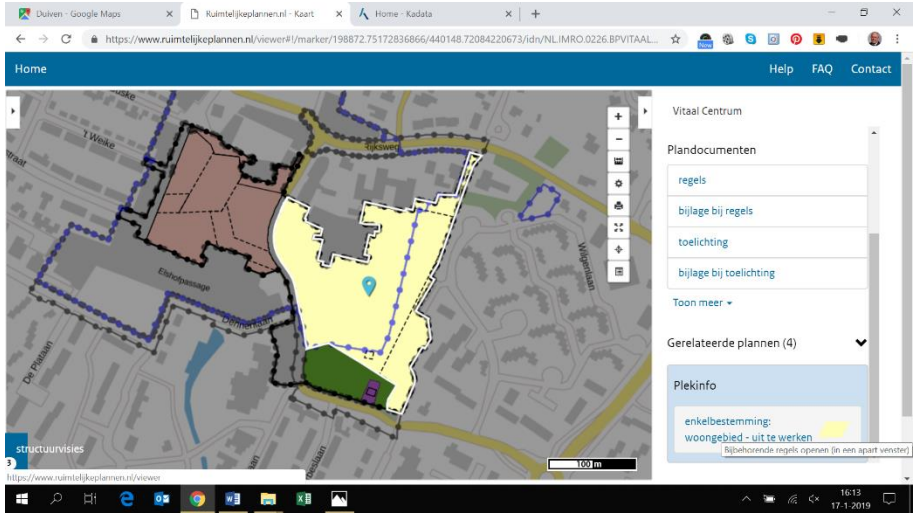
5. Het schoolperceel (E 2034) is eigendom van de Stichting primair onderwijs De Liemers. Het grasveld is van de gemeente. De locatie is daarmee beschikbaar/ verkrijgbaar voor een nieuw IKC. De locatie-gerelateerde kosten zijn de boekwaarde van de school, sloopkosten oude school en aanvullende infrastructurele kosten voor een verbeterde ontsluiting van de schoollocatie en extra parkeervoorzieningen.
6. De locatie ligt niet aan een (wijk-) ontsluitingsweg maar is goed en veilig bereikbaar voor zowel voetgangers als fietsers. De bereikbaarheid voor auto's is te realiseren via de Meerkoetstraat; dan is de locatie op twee manieren met de auto te bereiken. De aanwezige parkeercapaciteit (7 parkeerplaatsen t.p.v. het grasveld) is niet toereikend voor de medewerkers van een IKC en zeker niet voor de halen/brengen-behoefte. De parkeercapaciteit is redelijk uitbreidbaar.
7. Indien het nieuwe IKC op het grasveld gerealiseerd wordt is er geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. Vanwege het feit dat het perceel oost-west georiënteerd is, is de bezonning en de mogelijke ligging van de buitenruimtes redelijk optimaal.

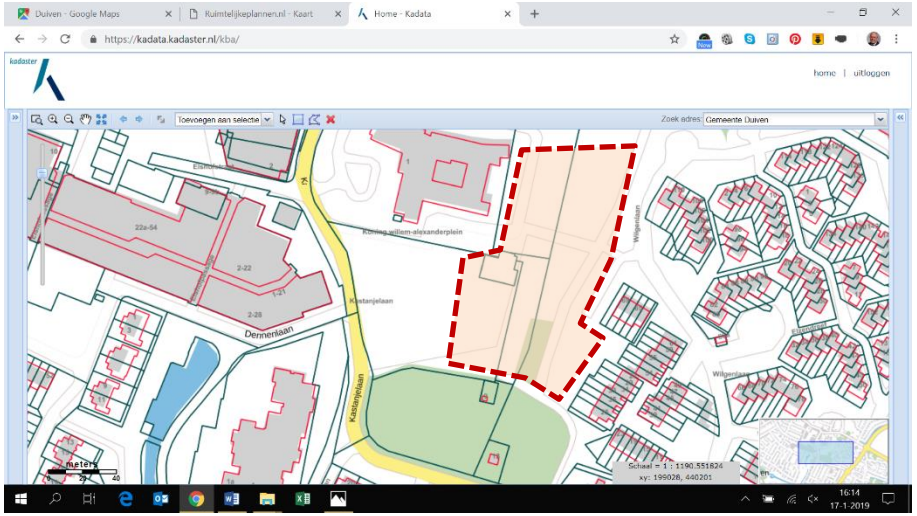
De overall-beoordeling van deze locatie als potentiële locatie voor een nieuw IKC is **goed**.
De bestemmingsplanwijziging kost tijd en er zijn extra kosten voor infrastructuur (parkeren en nieuwe ontsluiting via de Meerkoetstraat).

Locatie 4 Naast het gemeentehuis

	locatie 4	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

3.4 Locatie 4 – Locatie naast het gemeentehuis

Locatie 4 is een ruime locatie gelegen 'achter' het parkeerterrein naast het gemeentehuis. Het 'zoekgebied' voor de bebouwing strekt vanaf het bosje, plus een gedeelte parkeerplaats tot aan de Wilgenlaan (zie rode stippellijn op de luchtfoto en de Kadastertekening hiernaast). Ook deze locatie heeft naast locatie 1 een bijzondere voorkeur van IKC Remigius vanwege de centrumligging.

Beoordeling aan de hand van de acht criteria:

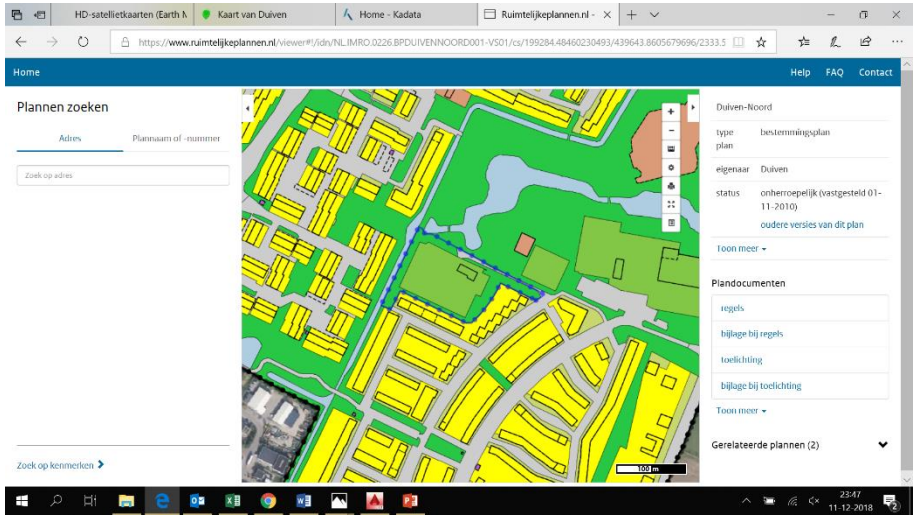
1. Deze locatie sluit goed aan bij de visies genoemd in het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden, spreiding en centrale ligging).
2. Het 'zoekgebied' van 1 ha is ruim toereikend voor de ruimtebehoefte van een nieuw IKC.
3. De realisatie van een nieuw IKC in twee bouwlagen is mogelijk. Het 'Uit te werken woongebied' kent momenteel een maximale bouwhoogte van 17 meter.
4. Het vigerende bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor een IKC, heeft weliswaar momenteel de enkelbestemming 'woongebied – uit te werken' maar het omzetten naar de functie maatschappelijk is niet problematisch. Voor het bouwen van een maatschappelijke functie in dit woongebied is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. De gebruikelijke doorlooptijd hiervoor is ca. 1 jaar. De procedure lijkt gelet op de huidige mogelijkheden van het bestemmingsplan weinig vatbaar voor zienswijze en beroepsschriften tenzij de bebouwing geprojecteerd wordt dichtbij woningen en/of teveel parkeerplaatsen kost.
5. De percelen zijn eigendom van de gemeente. De locatie is daarmee beschikbaar/ verkrijgbaar voor een nieuw IKC. De locatie-gerelateerde kosten zijn de grondwaarde/boekwaarde/ontwikkelwaarde van locatie, en enige infrastructurele kosten voor een ontsluiting van de locatie en het aanleggen van 'eigen' extra parkeervoorzieningen.
6. De locatie ligt aan twee (wijk-) ontsluitingswegen (Rijksweg en Wilgenlaan) en is goed bereikbaar voor zowel voetgangers als fietsers als auto's. De (verkeers-) veiligheid voor langzaam verkeer rondom de locatie is goed indien het gericht is op de Wilgenlaan. De aanwezige parkeercapaciteit (ca. 200 parkeerplaatsen) is zeer toereikend. Alhoewel de parkeerplaats uiteraard niet alleen voor de school bedoeld is. Een nieuwe parkeerbalansberekening is nodig. De parkeercapaciteit is goed uitbreidbaar.
7. Er is geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. Vanwege het feit dat het perceel oost-west georiënteerd is, is de bezonning en de mogelijke ligging van de buitenruimtes optimaal.

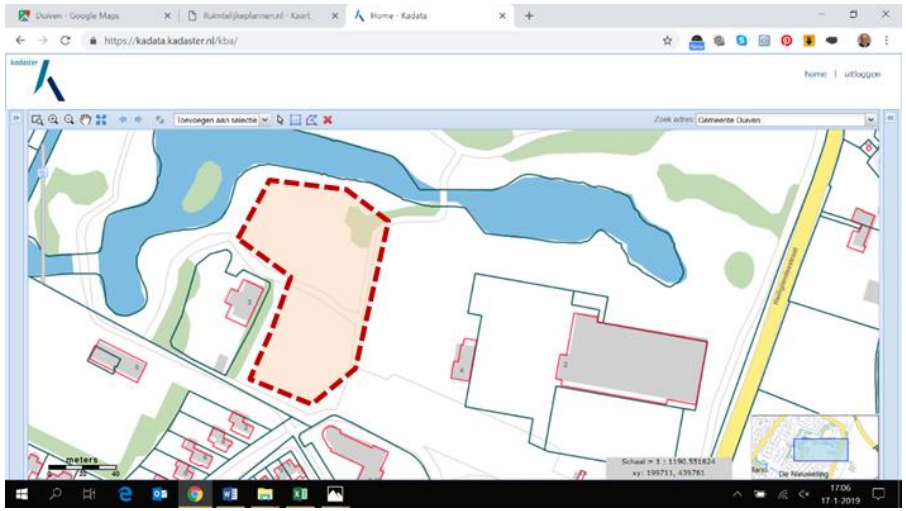
De overall-beoordeling van deze locatie als potentiële locatie voor een nieuw IKC is **zeer goed**.
De bestemmingsplanwijziging kost echter tijd en er zijn enige extra kosten voor infrastructuur (parkeren en ontsluiting bijvoorbeeld via de Wilgenlaan).

Locatie 11 Terrein bij de tennisvelden

	locatie 11	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

3.5 Locatie 11 – Locatie nabij tennisvelden

Locatie 11 is een ruime locatie gelegen in het groen naast/nabij de tennisvelden op het sportpark. Het 'zoekgebied' voor de bebouwing strekt vanaf de waterpartij, (een deel van) de parkeerplaats tot en met de tennisvelden die op gemeenteterrein liggen (zie rode stippellijn op de luchtfoto en de Kadastertekening hiernaast).

Beoordeling aan de hand van de acht criteria:

1. Deze locatie sluit niet goed aan bij de visies genoemd in het IHP Wel voor wat betreft de gewenste spreiding maar zeker niet voor wat betreft de centrale ligging.
2. Het 'zoekgebied' van meer dan 1 ha is ruim toereikend voor de ruimtebehoefte van een nieuw IKC.
3. De realisatie van een nieuw IKC in twee bouwlagen is mogelijk. De maximale bouwhoogte is momenteel 6 meter (gebouw scouting).
4. Het vigerende bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden voor een IKC. Het heeft weliswaar momenteel de enkelbestemming 'sport' of 'groen' en voor het omzetten naar de functie maatschappelijk is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. De gebruikelijke doorlooptijd hiervoor is ca. 1 jaar. De procedure is redelijk vatbaar voor zienswijze en beroepsschriften vanwege de omzetting van (wijk-) groen naar maatschappelijk.
5. De percelen zijn eigendom van de gemeente. De locatie is daarmee beschikbaar/verkrijgbaar voor een nieuw IKC. De locatie-gerelateerde kosten zijn de boekwaarde van locatie, en enige infrastructurele kosten voor een ontsluiting van de locatie en het aanleggen van 'eigen' extra parkeervoorzieningen.
6. De locatie ligt aan een (wijk-) ontsluitingsweg (Nieuweling) en is goed bereikbaar voor zowel voetgangers als fietsers als auto's. De veiligheid voor langzaam verkeer rondom de locatie is goed. De aanwezige parkeercapaciteit aan de Nieuweling (ca. 140 parkeerplaatsen) is zeer toereikend. Alhoewel de parkeerplaats uiteraard niet alleen voor de school bedoeld is. Een nieuwe parkeerbalansberekening is nodig. De parkeercapaciteit is goed uitbreidbaar.
7. Er is geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. De oriëntatie is niet oost-west georiënteerd, waardoor de bezonning en de mogelijke ligging van de buitenruimtes mogelijk niet optimaal is. Het perceel is echter ruim en biedt mogelijkheden om tot een passende indeling te komen.

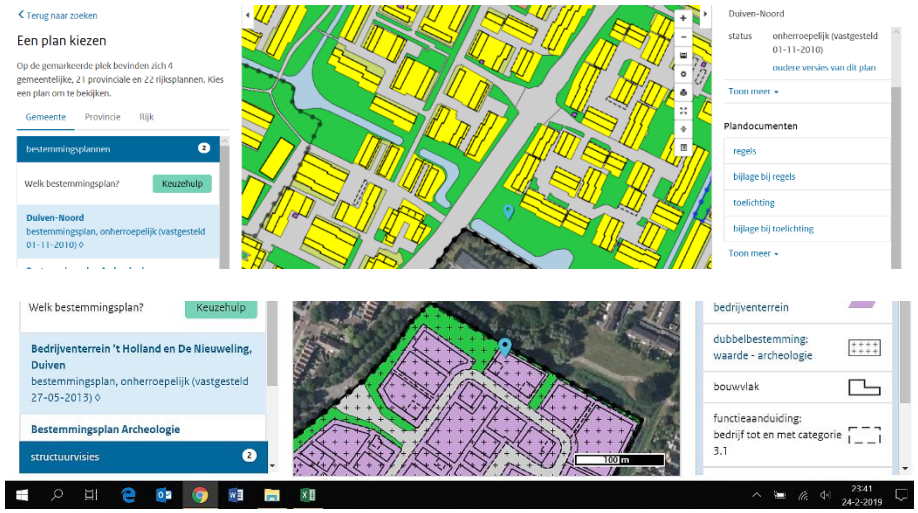
De overall-beoordeling van deze locatie als potentiële locatie voor een nieuw IKC is **redelijk goed**.
De locatie voldoet niet aan het IHP-criterium centrale ligging. De bestemmingsplanwijziging kost tijd en er zijn enige extra kosten voor infrastructuur (parkeren en ontsluiting bijvoorbeeld via de Nieuwenling).

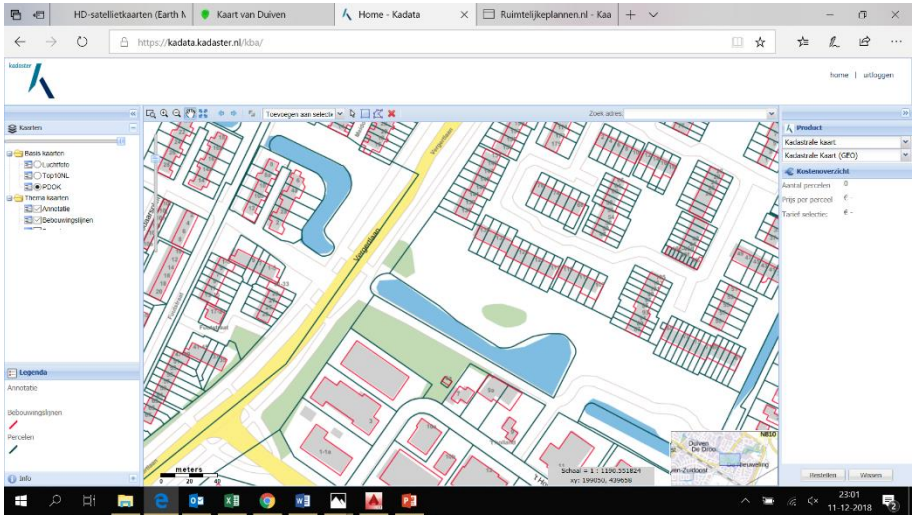
Locatie 12 Terrein tussen Weverstr. en ’t Holland

	locatie 12a	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

	locatie 12b	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

3.6 Locatie 12 – Locatie tussen Weverstr. en 't Holland

Bij de verdere analyse van locatie 12 is gebleken dat de waterloop niet verplaatst kan/mag worden. Dit impliceert dat de nieuwbouw van een IKC óf op de noordelijke oever (12a) óf op de zuidelijke oever (12b) geprojecteerd moet worden.

Beoordeling aan de hand van 8 criteria:

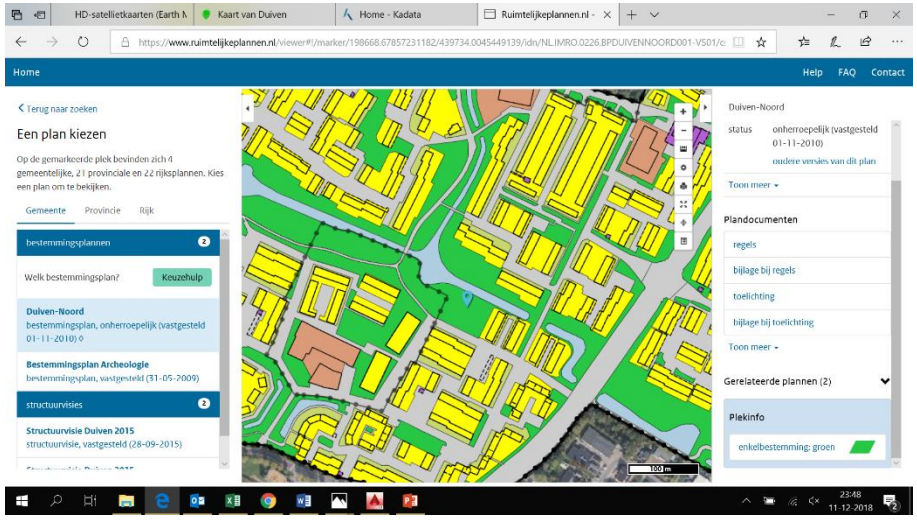
1. Deze locatie sluit redelijk aan bij de visies genoemd in het IHP. De gewenste spreiding wordt behaald en de ligging is weliswaar minder centraal dan andere locaties uit de shortlist, maar wordt als voldoende centraal beoordeeld.
2. Op de noordelijke oever is ca. 3.500 m² terrein beschikbaar. Dit is, gelet ook op de vorm (smalle strook), niet toereikend. Op de zuidelijke oever is na verwerving van een bedrijfspand en twee bedrijfswoningen ca. 5.300 m² beschikbaar. Dat is toereikend voor de ruimtebehoefte van een nieuw IKC.
3. De realisatie van een nieuw IKC in twee bouwlagen is ook mogelijk. De maximale bouwhoogte van de bebouwing in de omgeving (woningbouw) is 10 meter.
4. Het vigerende bestemmingsplan biedt nu geen mogelijkheden voor een IKC. Het heeft de enkelbestemming 'groen' (12a) respectievelijk bedrijventerrein (12b) en het omzetten naar de functie maatschappelijk is problematisch. Een bestemmingsplan-wijziging is noodzakelijk. De gebruikelijke doorlooptijd hiervoor is ca. 1 jaar. De procedure is zeer vatbaar voor zienswijze en beroepsschriften vanwege de omzetting van (wijk-)groen naar maatschappelijk en vanwege de directe ligging aan de achtertuinen van de woningen aan de Weverstraat.
5. De groenpercelen zijn eigendom van de gemeente. Locatie 12a is daarmee beschikbaar/verkrijgbaar voor een nieuw IKC. Locatie 12b is daarentegen alleen verkrijgbaar door (vrijwillige) verkoop van het bedrijfspand en de bedrijfswoningen. De locatie-gerelateerde kosten zijn de infrastructurele kosten voor een ontsluiting naar Vergertlaan (12a), en voor de zuidelijke oever de aankoop en het saneren van het gedeelte bedrijventerrein (12b),leiden tot (veel) te hoge grondkosten. Het aanleggen van 'eigen' parkeervoorzieningen komt daar voor beide deellocaties nog bij.
6. De locatie ligt aan een (wijk-) ontsluitingsweg (Vergertlaan) en is goed bereikbaar voor zowel voetgangers als fietsers als auto's. De veiligheid voor langzaam verkeer rondom de locatie is matig (Vergertlaan is drukke verkeersweg). De ontsluiting en parkeercapaciteit dient aangelegd te worden.
7. Er is geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. Vanwege het feit dat beide deellocaties oost-west georiënteerd zijn, is de bezonning en de mogelijke ligging van de buitenruimtes optimaal.

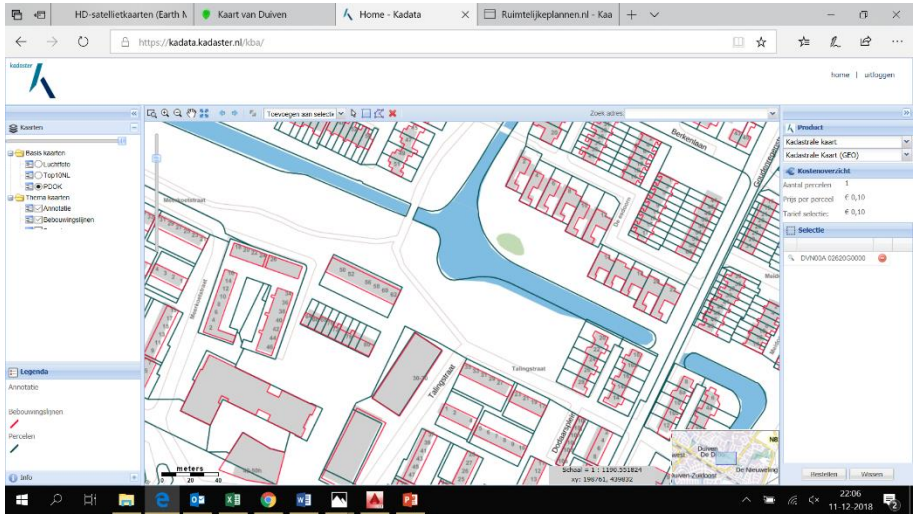
De overall-beoordeling van deze locatie als potentiële locatie voor een nieuw IKC is **matig**.
De benodigde bestemmingsplanwijzigingen zijn risicovol, en de verwerving en sanering van het gedeelte bedrijventerrein is problematisch. Zonder dit terrein is het terrein, mede gezien de vorm en benodigde ontsluiting, te beperkt.

Locatie 13 Terrein aan de Talingstraat

	locatie 13	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

3.7 Locatie 13 – Locatie aan de Talingstraat

Locatie 13 aan de Talingstraat is een redelijk ruime locatie gelegen aan het groen en het water onderdeel van het Droo Park. Het terrein voor de school strekt vanaf de bebouwing aan de oostzijde tot het fietspad (zie rode stippellijn op de luchtfoto hiernaast).

Beoordeling aan de hand van de acht criteria:

1. Deze locatie sluit goed aan bij de visies genoemd in het IHP, zowel voor wat betreft de gewenste spreiding als voor de redelijk centrale ligging.
2. Het beschikbare terrein van ca. 5.050 m² is toereikend voor de ruimtebehoefte van een nieuw IKC.
3. De realisatie van een nieuw IKC in twee bouwlagen is mogelijk. De maximale bouwhoogte van de bebouwing in de omgeving (woningbouw) is 10 meter.
4. Het vigerende bestemmingsplan biedt nu geen mogelijkheden voor een IKC. Het heeft de enkelbestemming 'groen' en voor het omzetten naar de functie maatschappelijk is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. De gebruikelijke doorlooptijd hiervoor is ca. 1 jaar. De procedure is extra vatbaar voor zienswijze en beroepsschriften vanwege de omzetting van (wijk-) groen naar maatschappelijk.
5. De percelen zijn eigendom van de gemeente. De locatie is daarmee beschikbaar/verkrijgbaar voor een nieuw IKC. De locatie-gerelateerde kosten zijn de boekwaarde van locatie, en infrastructurele kosten voor een ontsluiting naar De Talingstraat en het aanleggen van 'eigen' extra parkeervoorzieningen.
6. De locatie ligt dicht aan het water en aan een (wijk-) ontsluitingsweg (Talingstraat) en is goed bereikbaar voor zowel voetgangers als fietsers als auto's. De veiligheid voor langzaam verkeer rondom de locatie is goed. De aanwezige parkeercapaciteit aan de Talingstraat (ca. 20 openbare parkeerplaatsen, bedoeld voor de omliggende woningen) is niet toereikend. De parkeercapaciteit is redelijk goed uitbreidbaar op eigen terrein. Vanwege de langgerekte vorm van de beschikbare ruimte zijn de indelingsmogelijkheden ervan iets beperkter. Ook zal er rekening gehouden moeten worden met inrichting bij het water (veiligheid).
7. Er is geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. Vanwege het feit dat het perceel oost-west georiënteerd is, is de bezonning en de mogelijke ligging van de buitenruimtes optimaal.

De overall-beoordeling van deze locatie als potentiële locatie voor een nieuw IKC is **goed**.
De bestemmingsplanwijziging kost tijd en is risicovol, en er zijn extra kosten voor infrastructuur (parkeren en ontsluiting).

4 Conclusies

4.1 Advies geschikte locaties

Op basis van de analyse kan gesteld worden dat de locaties uit de shortlist, behalve locatie 12, allen zouden kunnen voldoen. Locatie 4, en vervolgens 1, 3 en 13, scoren het hoogste op de onderzochte criteria.

Er dienen twee locaties te worden geselecteerd voor de twee IKC's.

Op basis van de huidige ligging en voedingsgebieden lijken de locaties 1 en 4 de meeste potentie te hebben voor IKC Remigius. Locatie 4 lijkt iets ruimer (afhankelijk van de exacte begrenzing) en kent een optimalere oriëntatie, kent geen tijdelijke huisvesting en slechts één keer verhuizing. In zoverre is locatie 4 de meest optimale locatie voor IKC Remigius.

Deze twee locaties zijn in principe ook voor Wereldwijzer/De Wiekslag geschikt. Wordt spreiding en huidige ligging in acht genomen, dan scoren de locaties 3B en 13 het beste.

4.2 Financiële gevolgen

Niet alle criteria zijn meegenomen in voorliggende rapportage. Financiën is nog niet nader onderzocht dan indirect in een aantal criteria als verkrijgbaarheid, tijdelijke huisvesting, aanpassingen infra.

De volgende financiële consequenties moeten in beeld gebracht worden in een verdere uitwerking:

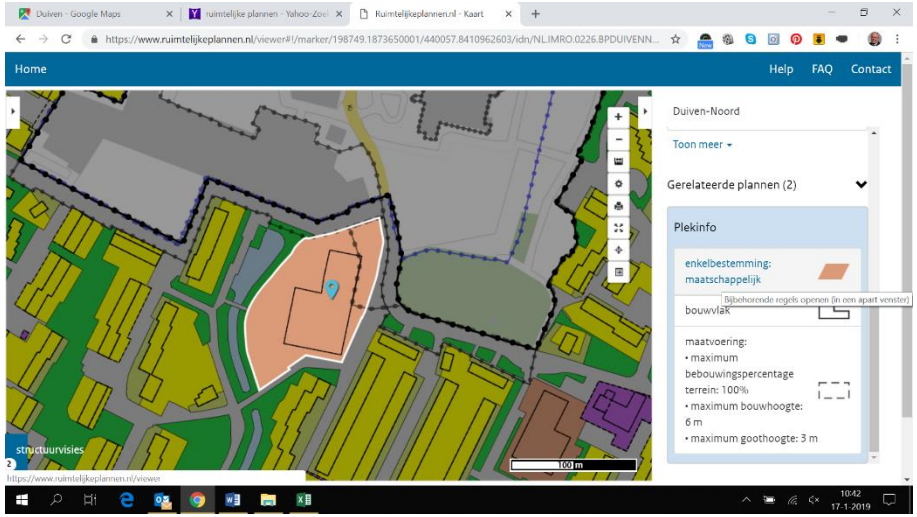
- Sloopkosten,
- kosten tijdelijke huisvesting,
- verhuiskosten,
- kosten aanpassing infrastructuur: ontsluitingskosten, kosten voor parkeervoorzieningen,
- kosten voor ondergrondse infra (verlegging + eventuele capaciteitsverhogende maatregelen),
- (afboeken) boekwaarden bestaande gebouwen/ locaties.

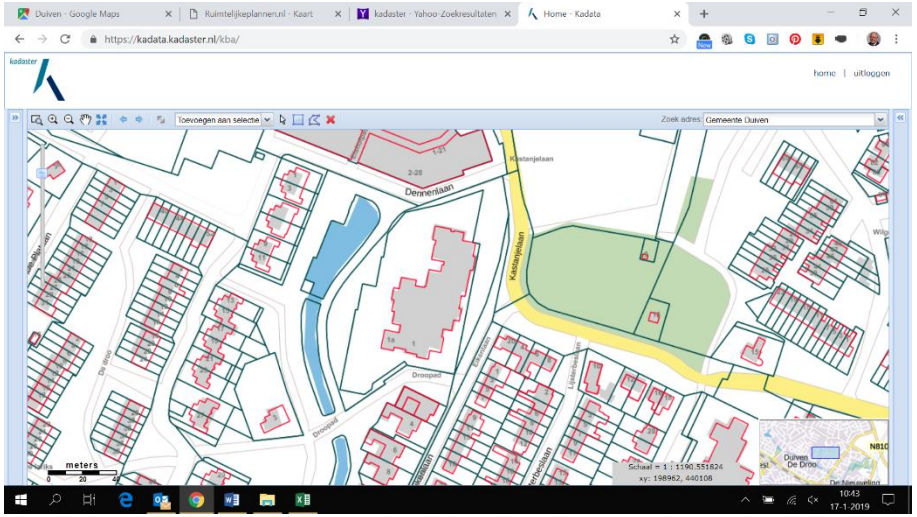
Bijlage 1 Eerste beoordeling longlist

Locatie 1 Huidige locatie IKC Remigius

	locatie 1	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 1 Huidige locatie Remigius

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Deze locatie heeft een belangrijke voorkeur van Remigius vanwege de centrum-ligging. "…*sinds 1882 in het centrum van Duiven en daardoor de binding met het hele centrum (het hele centrum is ook ons voedingsgebied). De plaatsen aangeduid als nummer 1 en 4 op de plattegrond werden daarom unaniem als enige locaties genoemd voor de Remigius…*";
- Vanuit RO en stedenbouw geen bijzondere beperkingen; vanuit milieu: iets aandacht voor luchtkwaliteit i.r.t. verkeersintensiteit.

Criteria

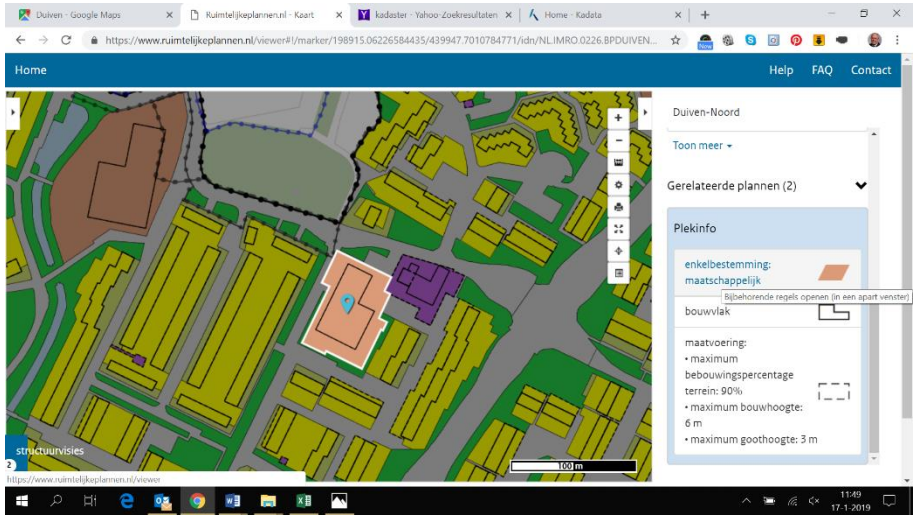
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit goed aan op IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De ruim 8000 m² terrein is toereikend.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan beperkt het bouwvlak tot huidige footprint (zie hiernaast) maar meet altijd nog 2880 m². Het vigerende plan geeft een maximale bouwhoogte van 6 meter met een goothoogte van 3 meter. Nieuwbouw kan gerealiseerd worden binnen huidige plangrenzen.
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Percelen zijn eigendom van onderwijs en/of gemeente.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar, veiligheid en parkeren nog nader bezien.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Bij keuze voor deze locatie geldt dat voor de Remigius in tijdelijke huisvesting dient te worden voorzien.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning en inrichting buitenruimtes niet optimaal.

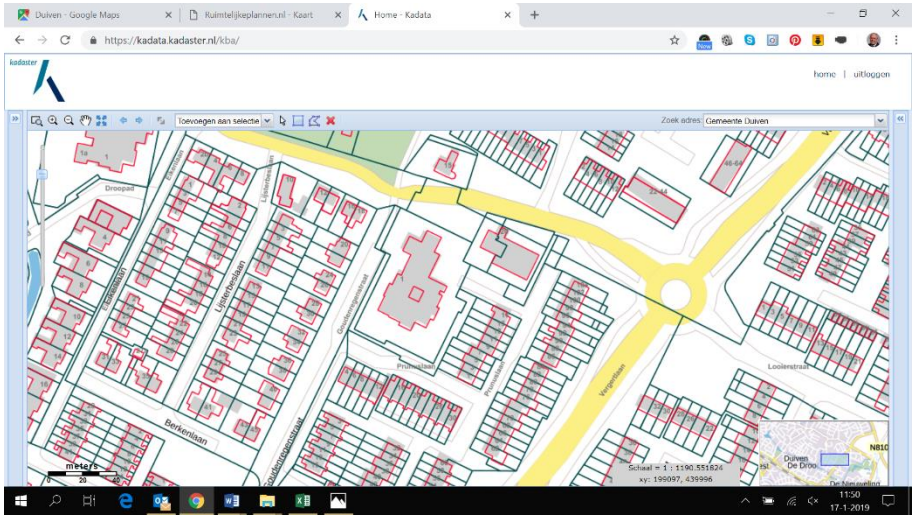

Locatie 2 Huidige locatie De Wereldwijzer

	locatie 2	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 2 Huidige locatie De Wereldwijzer

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Deze locatie heeft geen bijzondere voorkeur;
- Vanuit RO is aangegeven dat het naastliggende perceel van het tankstation wellicht beschikbaar is; vanuit stedenbouw geen bijzondere beperkingen; vanuit milieu: iets aandacht voor luchtkwaliteit i.r.t. verkeersintensiteit maar bijzondere aandacht vanuit externe veiligheid.

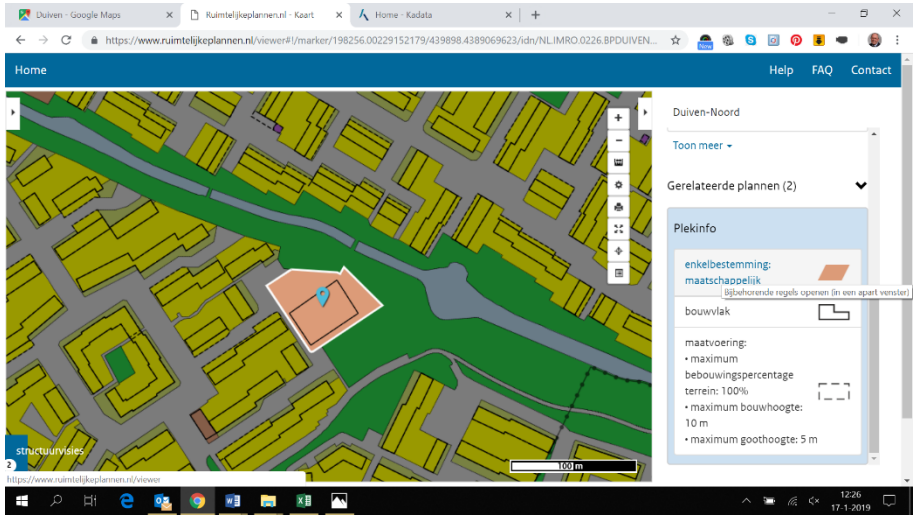
Criteria

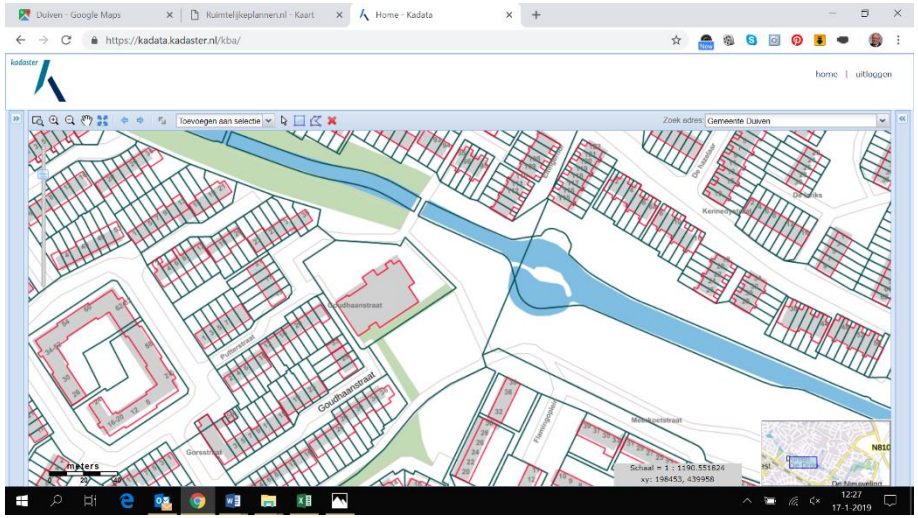
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding en centrum-locatie aan op IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De 3600 m² terrein is nauwelijks toereikend voor een IKC. Uitbreiding van de locatie is alleen mogelijk indien bijvoorbeeld het naastliggende perceel van het tankstation erbij wordt betrokken.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan beperkt het bouwvlak tot huidige footprint van ca. 1500 m² en dit is nauwelijks toereikend voor een IKC.
   Het vigerende plan geeft een maximale bouwhoogte van 6 meter met een goothoogte van 3 meter. Nieuwbouw kan theoretisch gerealiseerd worden binnen huidige plangrenzen.
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Percelen zijn eigendom van onderwijs en/of gemeente.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar, veiligheid matig, zeker met betrekking tot het naastliggende tankstation en parkeren niet toereikend. Ook de 'opgesloten' ligging in de woonwijk is niet optimaal.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Bij keuze voor deze locatie geldt dat voor de Wereldwijzer in tijdelijke huisvesting dient te worden voorzien.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning en inrichting buitenruimtes niet optimaal.

Locatie 3 Huidige locatie De Wiekslag

	locatie 3	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie*		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 3 Huidige locatie De Wiekslag

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Deze locatie heeft de bijzondere voorkeur van De Wiekslag;
- Vanuit RO is aangegeven dat het naastliggende groenperceel wellicht beschikbaar is; vanuit stedenbouw geen bijzondere beperkingen; vanuit milieu: geen bijzondere beperkingen, wellicht aandacht voor de zorgvuldige inpassing en ligging aan groene zone.

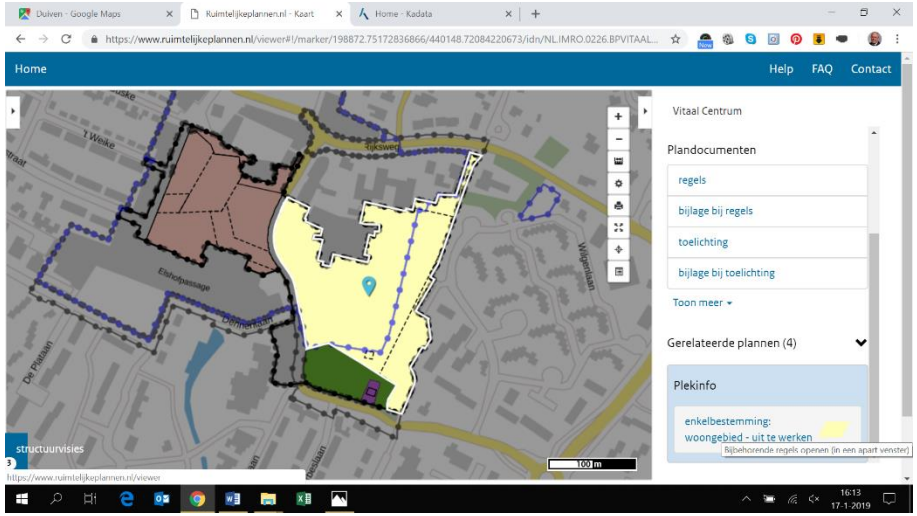
Criteria

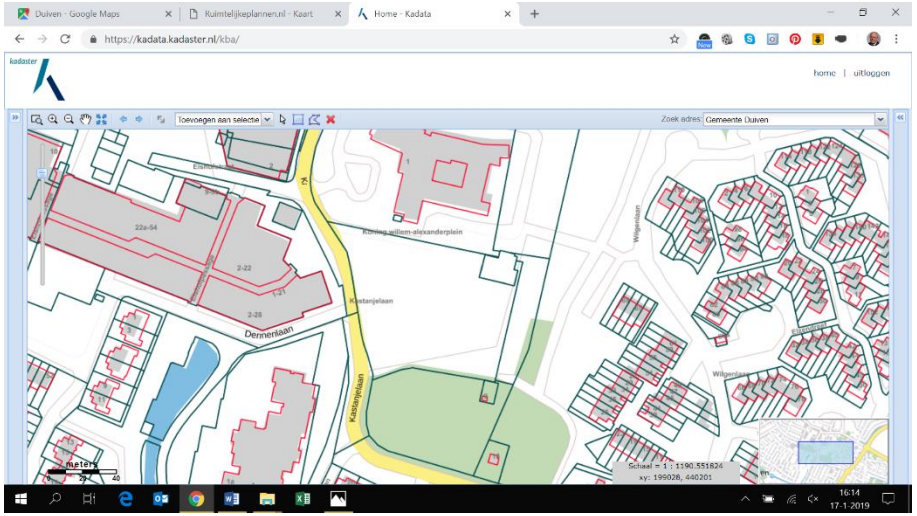
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding aan op IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   Het huidige terrein (ca. 3000 m²) is niet toereikend voor een IKC. Uitbreiding van de locatie is mogelijk met het naastliggende groengebied. De dan ca. 5500 m² terrein is toereikend voor een IKC.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan beperkt het bouwvlak tot huidige footprint van ca. 1300 m² en dit is niet toereikend voor een IKC.
   Het vigerende plan geeft een maximale bouwhoogte van 10 meter met een goothoogte van 5 meter. Nieuwbouw kan niet gerealiseerd worden binnen huidige plangrenzen.
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Percelen zijn eigendom van onderwijs en/of gemeente.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is niet goed bereikbaar. Bij uitbreiding met het naastgelegen groenperceel is ontsluiting mogelijk via de Meerkoetstraat. Veiligheid en parkeren nog nader bezien, zeker met betrekking tot de nieuwe ontsluiting en eventuele 'overlast' in dit gedeelte van de wijk. De 'achteraf' ligging in de woonwijk is niet optimaal.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Bij keuze voor deze locatie geldt dat voor de Wiekslag in tijdelijke huisvesting dient te worden voorzien.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal.

Locatie 4 Naast het gemeentehuis

	locatie 4	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 4 Naast het gemeentehuis

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit Remigius is aangegeven dat de locatie de voorkeur geniet onder andere vanwege de centrum-ligging. "…*sinds 1882 in het centrum van Duiven en daardoor de binding met het hele centrum (het hele centrum is ook ons voedingsgebied). De plaatsen aangeduid als nummer 1 en 4 op de plattegrond werden daarom unaniem als enige locaties genoemd voor de Remigius*…";
- Vanuit RO is aangegeven dat de locatie zeer geschikt is;
- Vanuit milieu: Iets aandacht voor de luchtkwaliteit i.r.t. verkeersintensiteit.

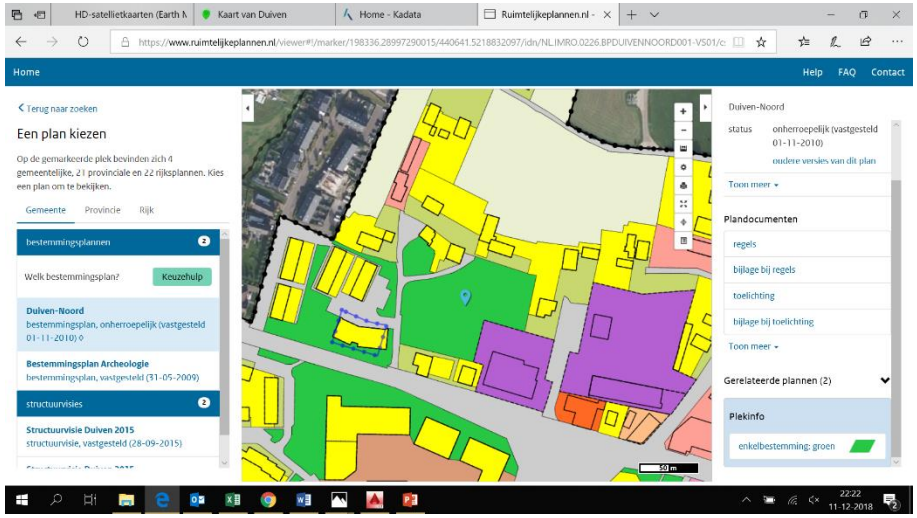
Criteria

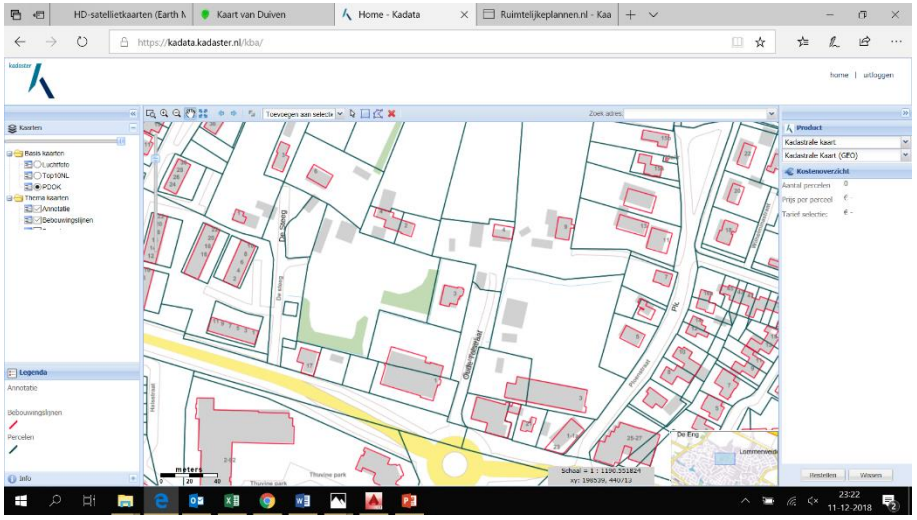
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding en centrale ligging aan bij het IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De oppervlakte van het beschikbare terrein (4500 m², gedeelte parkeerplaatsen en groenstrook erachter) is toereikend voor een IKC.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Het vigerende bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor een IKC, heeft weliswaar momenteel de enkelbestemming 'woongebied – uit te werken' maar het omzetten naar de functie maatschappelijk is niet problematisch. De naastliggende bebouwing (gemeentehuis) geeft een maximale bouwhoogte van 12 meter met een goothoogte van 8 meter.
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Terreinen zijn eigendom van de gemeente.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar. Aansluiting aan en ontsluiting via de Kastanjelaan of zelfs via de Wilgenlaan (woonwijk) is mogelijk. Veiligheid en parkeren nog nader bezien.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is goed en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal.

Locatie 5 Aan de Rijksweg

	locatie 5	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 5 Aan de Rijksweg

Deze locatie kent drie sublocaties: a. tuinperceel aan De Steeg; b. terrein autobedrijf en c. terrein gemeentewerf / brandweer
Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit RO is aangegeven dat het perceel van de gemeentewerf en brandweer (ooit) beschikbaar is. Van de percelen van het autobedrijf en het tuinperceel is de beschikbaarheid niet bekend. Vanuit milieu: bijzondere aandacht voor de luchtkwaliteit i.r.t. verkeersintensiteit.

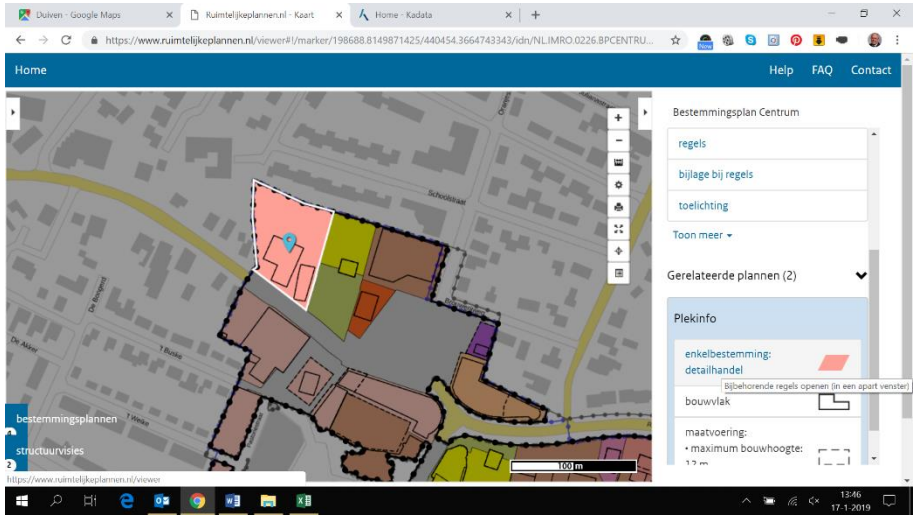
Criteria

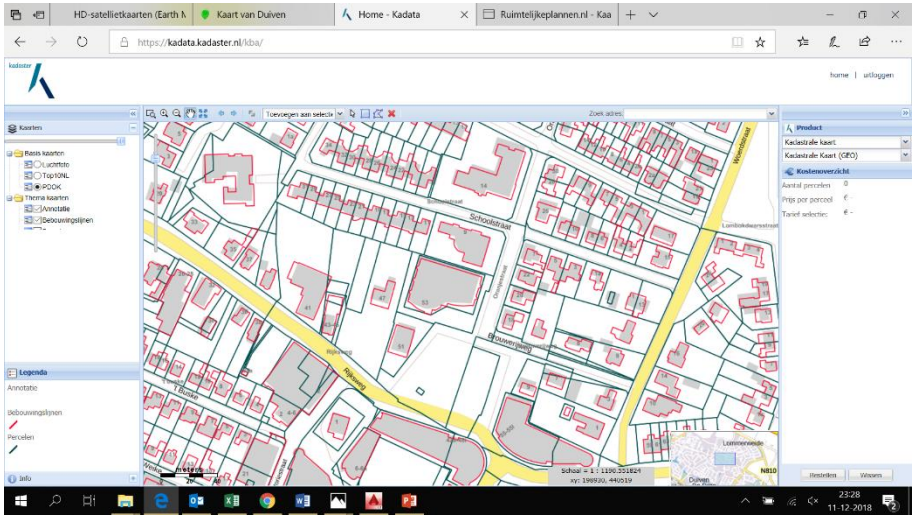
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding wel maar centrale ligging niet aan op IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De percelen (resp. ca. 6000 m², 3000 m² en 8000 m²) zijn toereikend voor een IKC. Combinatie van de percelen a en b is daarbij nog mogelijk.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan van de omliggende (woon-) percelen geeft een maximale bouwhoogte van 10 meter met een goothoogte van 6 meter. Functionele aan passing van het bestemmingsplan is problematisch bij locatie a. (van groen naar maatschappelijk) en minder problematisch bij locatie b en c (van bedrijf naar maatschappelijk).
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Percelen a. en b. zijn particulier eigendom en perceel c. is eigendom gemeente.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar. Bij combinatie van locatie a. en b. is ontsluiting mogelijk via De Steeg. Voor locatie c. via de Ploenstraat. Veiligheid en parkeren nog nader bezien, zeker met betrekking tot de ligging aan/naast de Rijksweg.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is goed en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal te maken.

Locatie 6 Perceel van de fietsenwinkel c.s.

	locatie 6	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 6 Perceel van de fietsenwinkel c.s.

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit RO is aangegeven dat het terrein van de fietsenwinkel c.s. ook een herontwikkelings-/zoeklocatie woningbouw is. Van de percelen van de fietsenwinkel en het naastliggende woonhuis/bedrijfspand (outlet) de beschikbaarheid niet bekend. Vanuit milieu: bijzondere aandacht voor de luchtkwaliteit i.r.t. verkeersintensiteit.
- Ook de voormalige bibliotheek is bekeken, maar deze in inmiddels eigendom van en in gebruik bij de kerkgemeenschap.

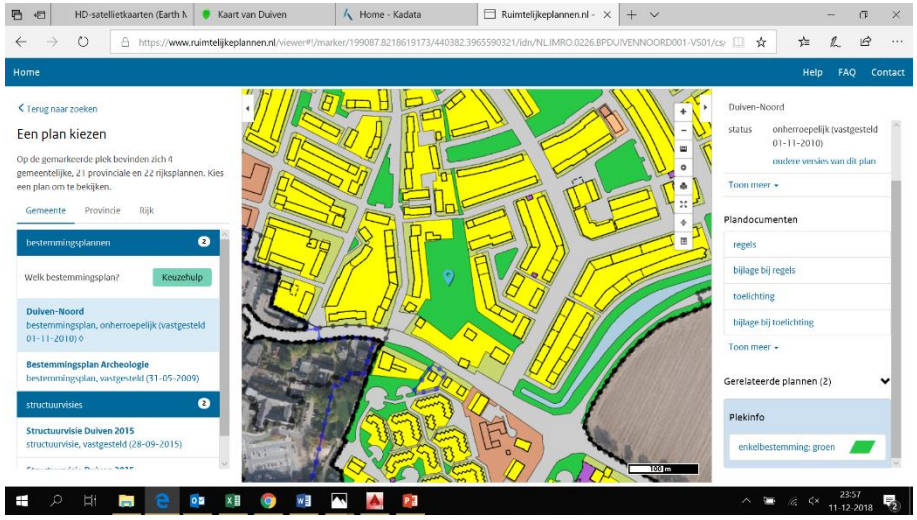
Criteria

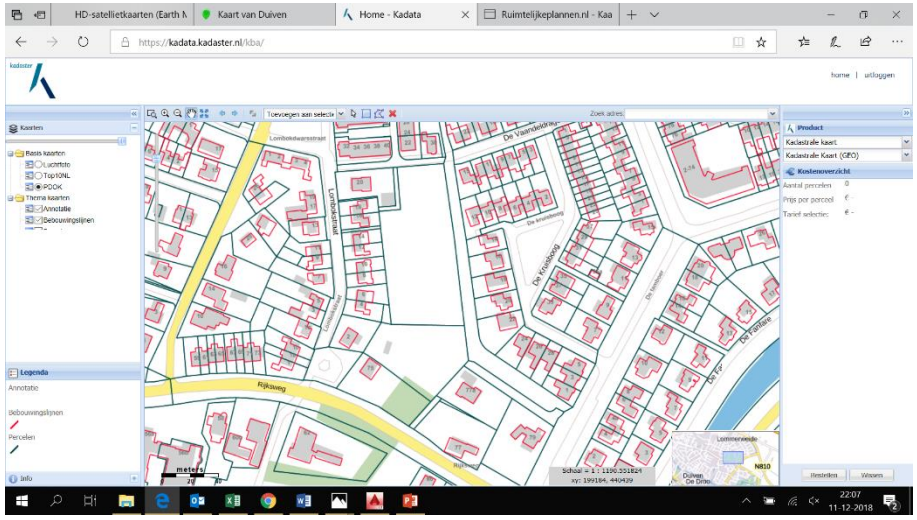
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding en centrale ligging aan bij het IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   Het terrein van 3800 m² is toereikend voor een IKC.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan geeft een maximale bouwhoogte van 12 meter met een goothoogte van 5 meter. Functionele aan passing van het bestemmingsplan is minder problematisch (van bedrijf naar maatschappelijk).
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Percelen zijn particulier eigendom.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar. Aansluiting aan en ontsluiting via De Berken is wellicht mogelijk. Veiligheid en parkeren nog nader bezien, zeker met betrekking tot de ligging aan/naast de Rijksweg.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is goed en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal te maken.

Locatie 7 Terrein aan de Lombokstraat

	locatie 7	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 7 Terrein aan de Lombokstraat

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit RO is aangegeven dat het terrein ook een herontwikkelings-/zoeklocatie voor woningbouw is. Vanuit milieu: Iets aandacht voor de luchtkwaliteit i.r.t. verkeersintensiteit.

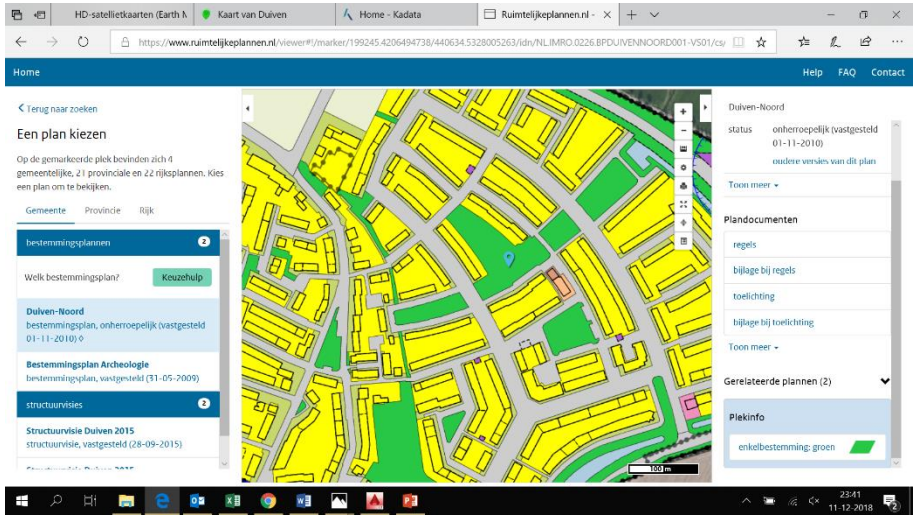
Criteria

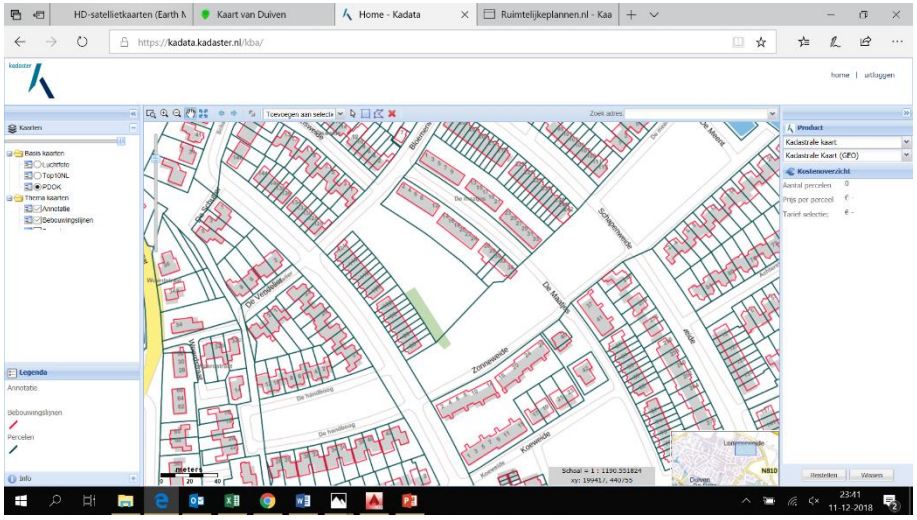
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding en centrale ligging aan bij het IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   Het terrein van ruim 8000 m² is toereikend voor een IKC.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan voor de naastliggende (woon-) bebouwing geeft een maximale bouwhoogte van 10 meter met een goothoogte van 6 meter. Functionele aan passing van het bestemmingsplan kan problematisch zijn (van groen naar maatschappelijk).
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Percelen zijn particulier eigendom.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar. Aansluiting aan en ontsluiting via de Lombokstraat is mogelijk. Veiligheid en parkeren nog nader bezien.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is goed ondanks de noord-zuid-ligging van het terrein en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal te maken.

Locatie 8 Terrein aan de Zonneweide

	locatie 8	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 8 Terrein aan de Zonneweide

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit RO is aangegeven dat het terrein geen voorkeur geniet omdat groen in de wijk van belang is.
- Vanuit milieu: Iets aandacht voor de luchtkwaliteit i.r.t. verkeersintensiteit en aandacht voor externe veiligheid i.v.m. ligging nabij tankstation (Q8 Oostsingel).

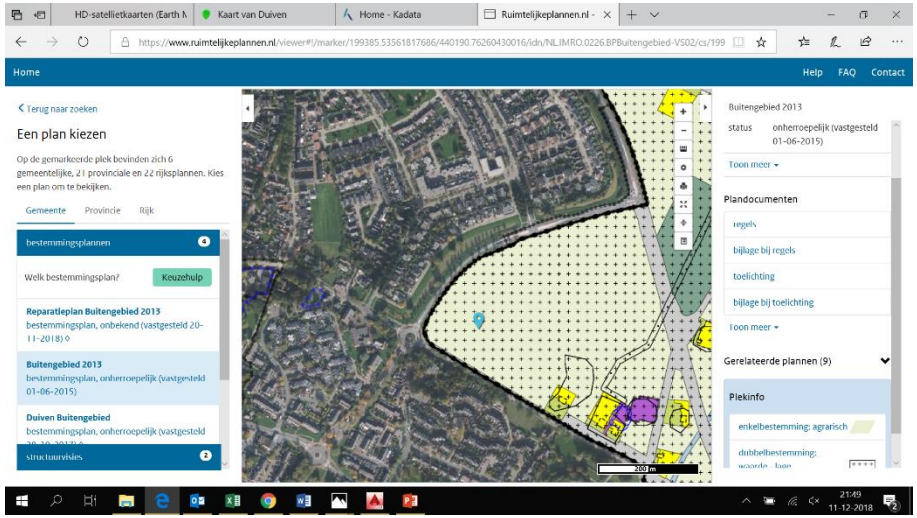
Criteria

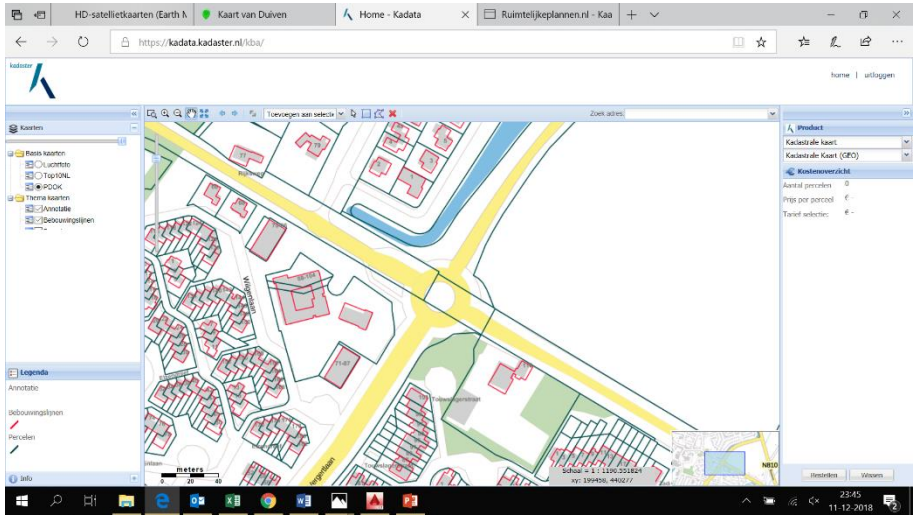
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding wel en i.r.t. de centrale ligging niet aan bij het IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De oppervlakte van de groenstrook is toereikend voor een IKC.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is (vanwege de omliggende bebouwing) mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan voor de naastliggende (woon-) bebouwing geeft een maximale bouwhoogte van 10 meter met een goothoogte van 4 meter. Functionele aan passing van het bestemmingsplan is problematisch (van wijkgroen naar maatschappelijk).
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Terreinen zijn eigendom van de gemeente.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar. Aansluiting aan en ontsluiting via de Zonneweide is goed. Veiligheid en parkeren nog nader bezien.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is goed ondanks de noord-zuid-ligging van het terrein en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal te maken.

Locatie 9 Terrein aan de Vergertlaan

	locatie 9	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 9 Terrein aan de Vergertlaan

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit RO is aangegeven dat het terrein geen voorkeur geniet omdat het als zoeklocatie woningbouw is afgewezen.
- Vanuit milieu: Bijzondere aandacht voor de luchtkwaliteit i.r.t. verkeersintensiteit en externe veiligheid vanwege ligging van een aardgasleiding.

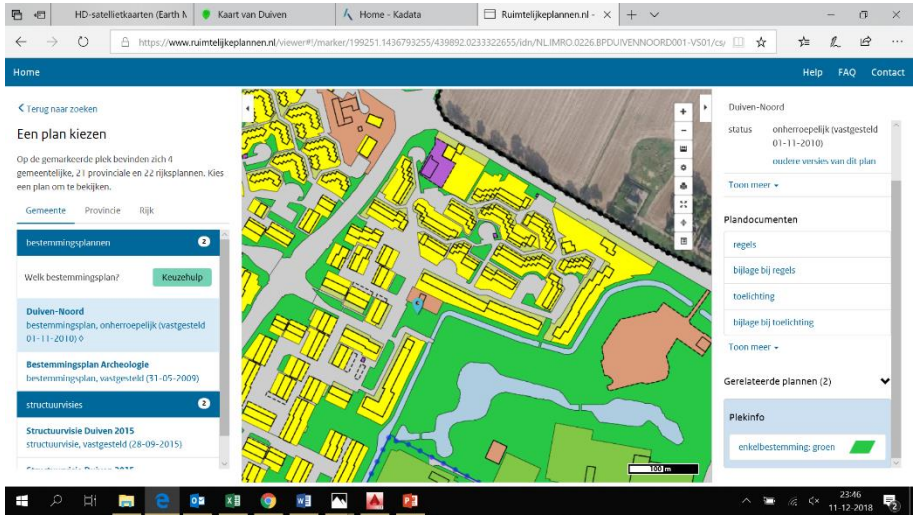
Criteria

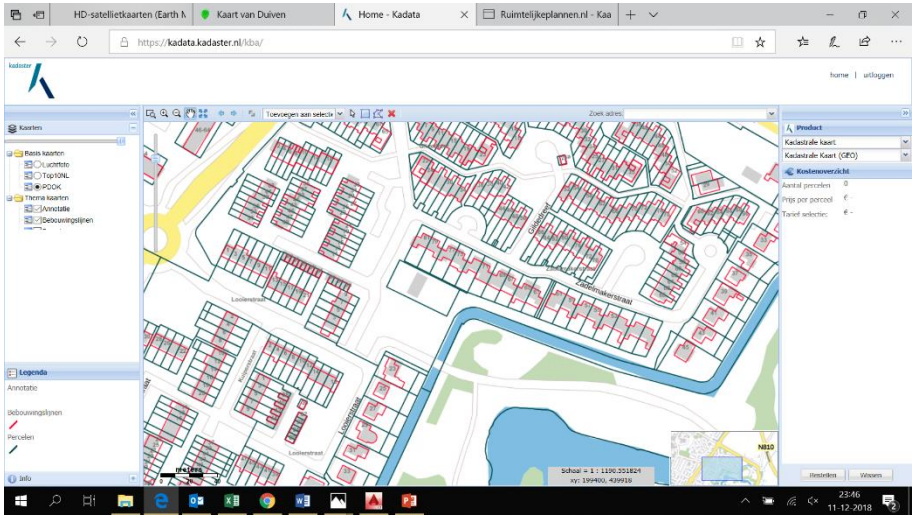
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding wel en i.r.t. de centrale ligging niet aan bij het IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De oppervlakte van het gebied is toereikend voor een IKC.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' heeft de enkel bestemming 'agrarisch'. Functionele aan passing van het bestemmingsplan is problematisch (van agrarisch naar maatschappelijk).
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Terrein is particulier eigendom.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar. Aansluiting aan en ontsluiting via de Vergertlaan is mogelijk. Veiligheid is een issue (ligging aan een drukke verkeersweg) en parkeren nog nader bezien.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is goed en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal te maken.

Locatie 10 Terrein aan de Touwslagerstraat

	locatie 10	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 10 Terrein aan de Touwslagerstraat

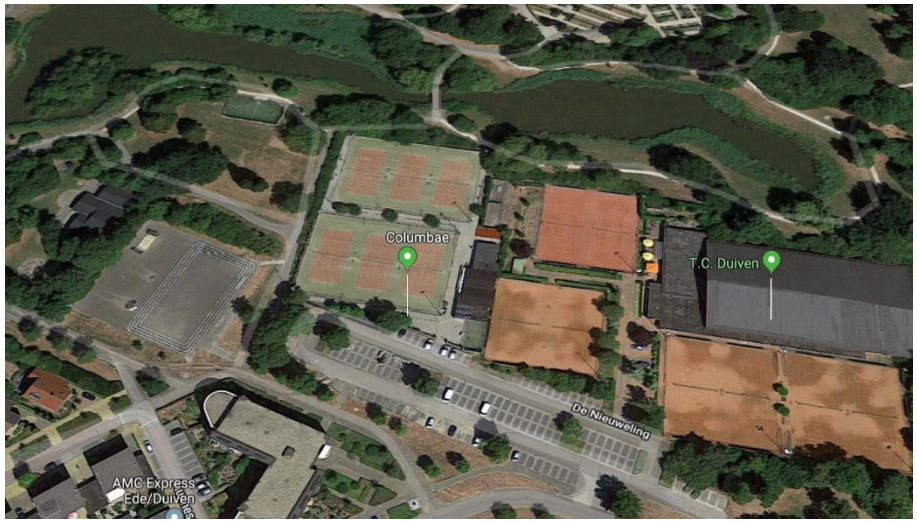
Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit RO is aangegeven dat het terrein geen voorkeur geniet omdat groen in de wijk (en inrichting als trapveldje) van belang is.
- Vanuit milieu geen bijzondere aandacht.

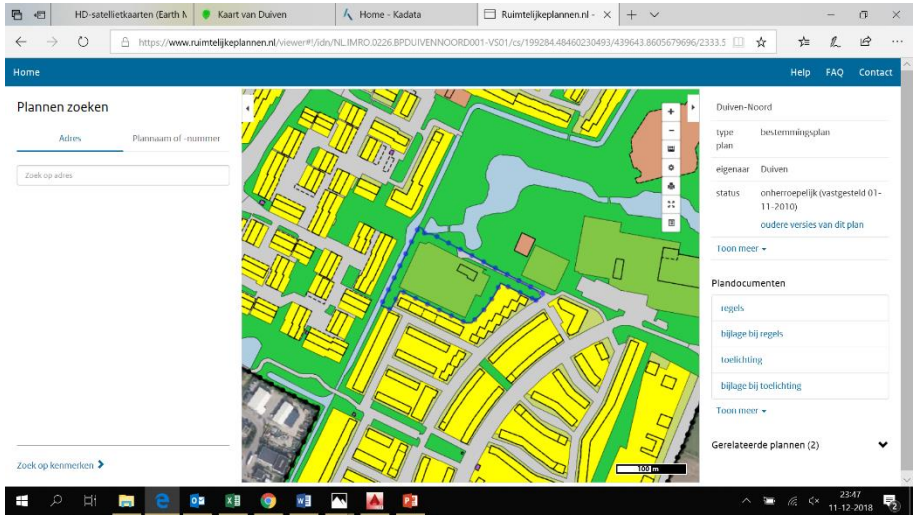
Criteria

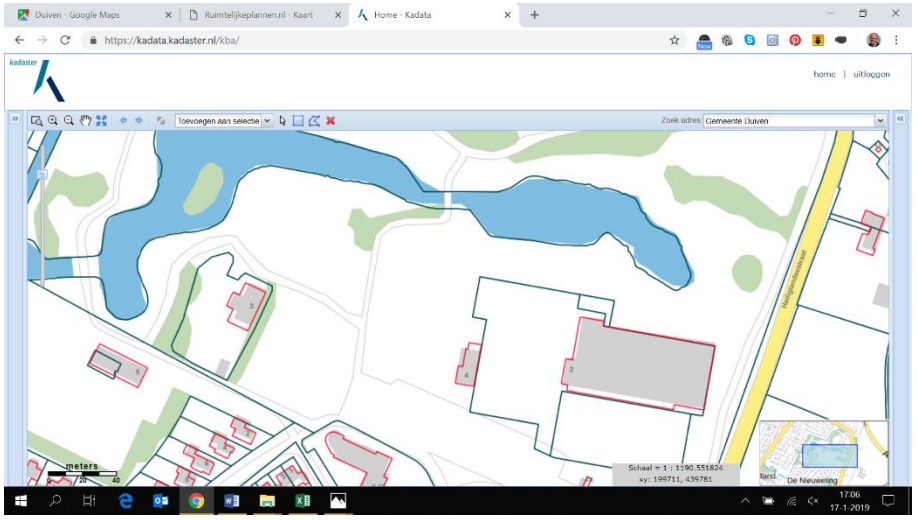
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding wel en i.r.t. de centrale ligging niet aan bij het IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De oppervlakte van de groenstrook plus trapveldje (2300 m²) is nauwelijks toereikend voor een IKC. Het groen-/watergebied erachter zou erbij te betrekken zijn.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is (vanwege de omliggende bebouwing) mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan voor de naastliggende (woon-) bebouwing geeft een maximale bouwhoogte van 10 meter met een goothoogte van 6 meter. Functionele aan passing van het bestemmingsplan is problematisch (van wijkgroen naar maatschappelijk).
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Terreinen zijn eigendom van de gemeente.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar. Aansluiting aan en ontsluiting via de Zonneweide is goed. Veiligheid en parkeren nog nader bezien.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is goed en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal te maken.

Locatie 11 Terrein bij de tennisvelden

	locatie 11	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 11 Terrein bij de tennisvelden

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit RO is aangegeven dat de locatie tot de mogelijkheden behoort;
- Vanuit milieu geen bijzondere aandacht.

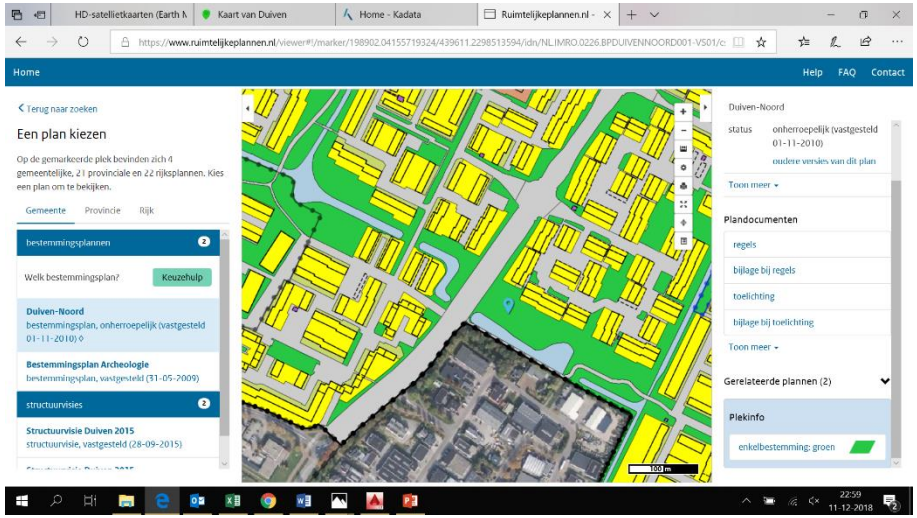
Criteria

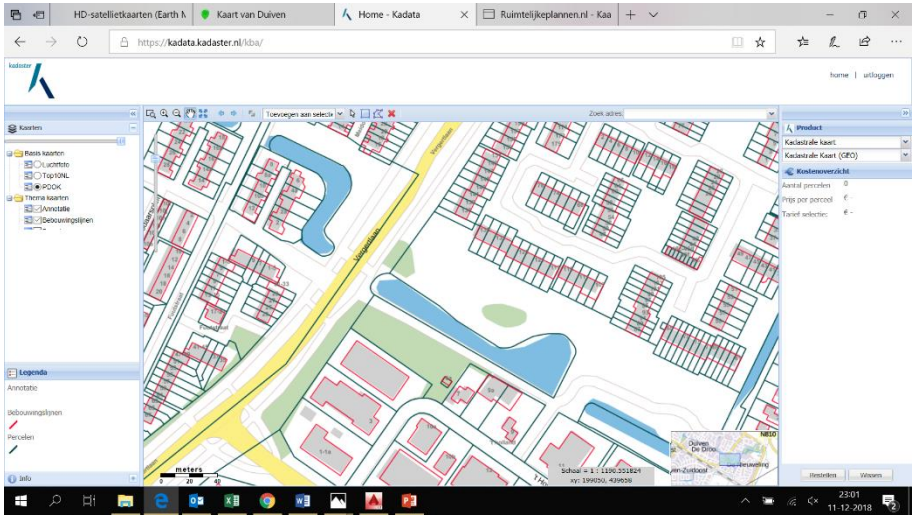
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding wel en i.r.t. de centrale ligging niet aan bij het IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De oppervlakte van de groenstrook naast de tennisvelden (3500 m²) is toereikend voor een IKC.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is (vanwege de omliggende bebouwing) mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan voor de naastliggende (woon-) bebouwing geeft een maximale bouwhoogte van 6 meter met een goothoogte van 3 meter. Functionele aanpassing van het bestemmingsplan is problematisch (van wijkgroen naar maatschappelijk).
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Terreinen zijn eigendom van de gemeente.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar. Aansluiting aan en ontsluiting via De Nieuweling is goed. Veiligheid en parkeren nog nader bezien.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is goed en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal te maken.

Locatie 12 Terrein nabij bedrijvenpark ’t Holland

	locatie 12	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 12 Terrein nabij bedrijvenpark 't Holland

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit RO is aangegeven dat de locatie tot de mogelijkheden behoort;
- Vanuit milieu bijzondere aandacht voor luchtkwaliteit i.r.t. verkeerintensiteit en mogelijke invloeden vanuit bedrijvigheid.

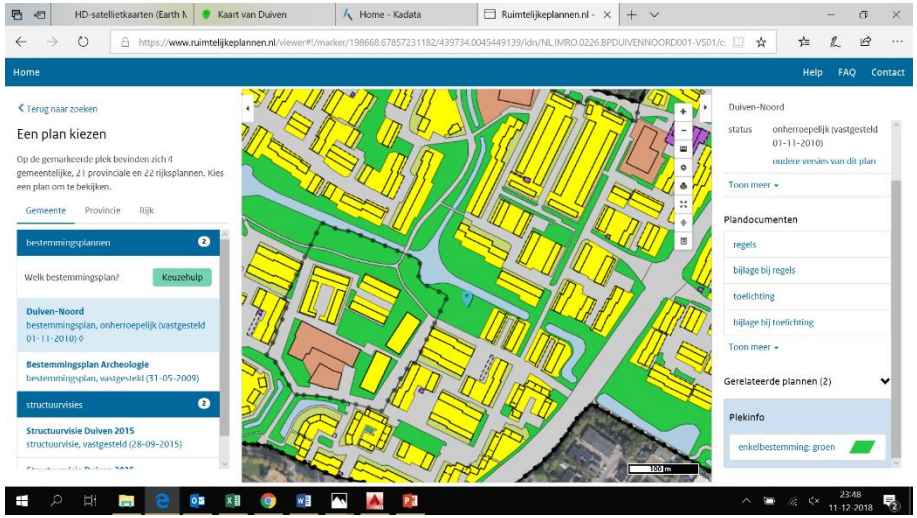
Criteria

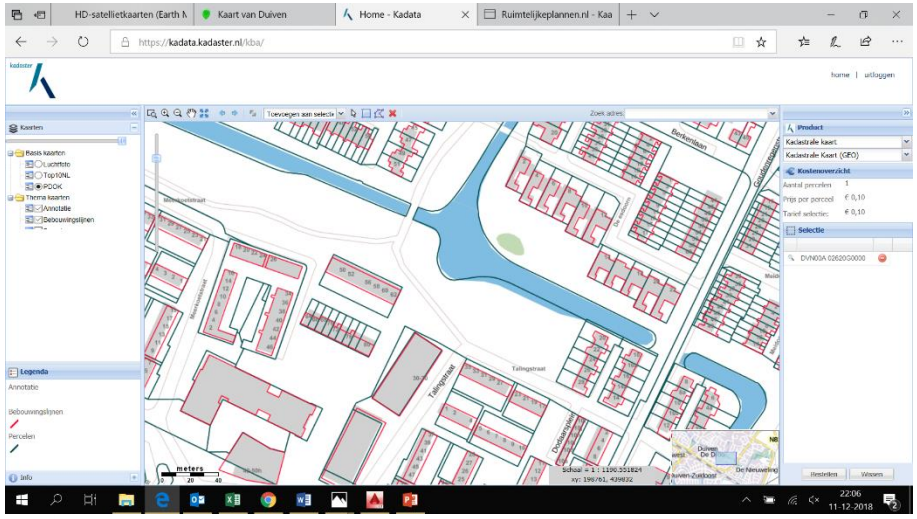
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding wel en i.r.t. de centrale ligging niet aan bij het IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De oppervlakte van de groenstrook bij de woningen (noordzijde) is niet teoereikend. De strook met het bos en het terrein op het bedrijvenpark zijn tezamen toereikend voor een IKC.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is (vanwege de omliggende bebouwing) mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan voor de naastliggende (woon-) bebouwing geeft een maximale bouwhoogte van 10 meter met een goothoogte van 6 meter. Functionele aan passing van het bestemmingsplan is problematisch (van wijkgroen of bedrijven naar maatschappelijk).
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   De groenstrook is eigendom van de gemeente, het bedrijventerrein niet. Verweving kan moeilijk zijn en kostbaar.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is goed bereikbaar. Aansluiting aan en ontsluiting via Vergertlaan is goed. (Sociale-) veiligheid is niet optimaal en parkeren kan voorzien worden.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is mogelijke en inrichting buitenruimtes is optimaal te maken.

Locatie 13 Terrein aan de Talingstraat

	locatie 13	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 13 Terrein aan de Talingstraat

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit RO is aangegeven dat de locatie tot de mogelijkheden behoort;
- Vanuit milieu iets aandacht voor luchtkwaliteit i.r.t. verkeerintensiteit.

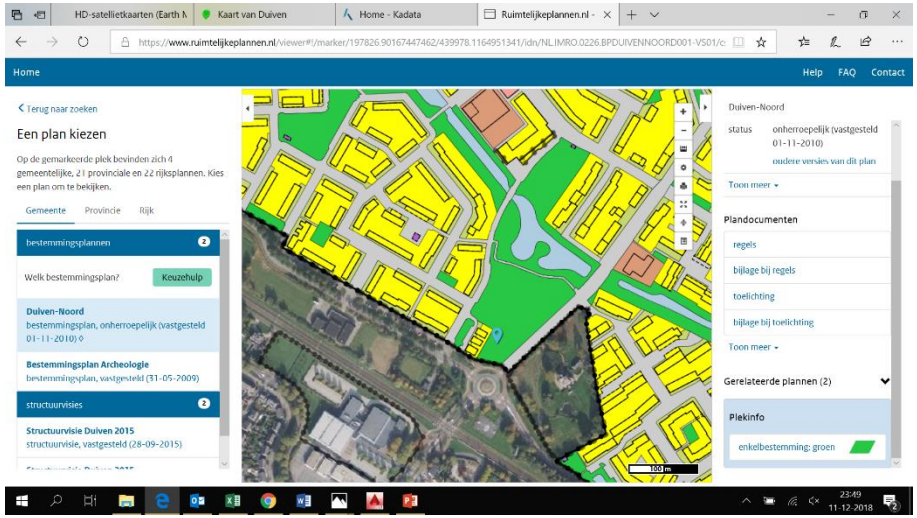
Criteria

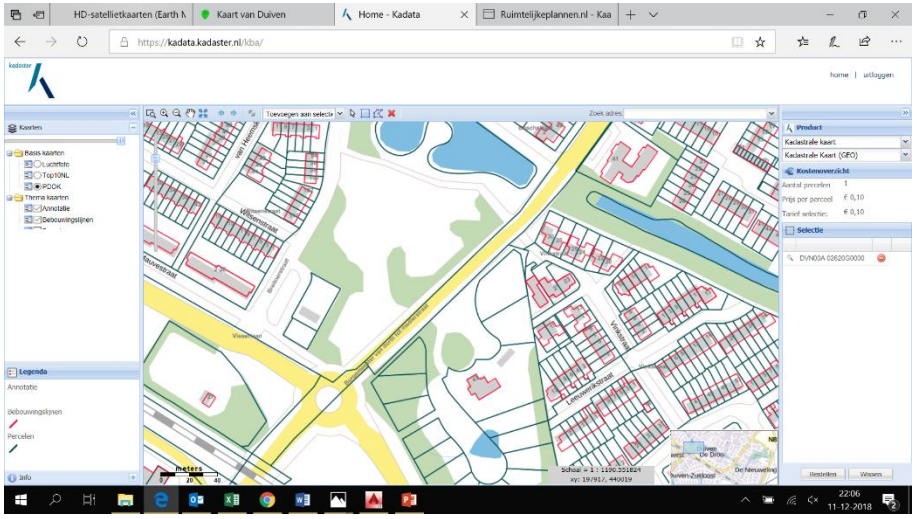
1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding wel en i.r.t. de centrale ligging niet aan bij het IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De oppervlakte van de groenstrook (3500) is net toereikend voor een IKC.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is (vanwege de omliggende bebouwing) mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan voor de naastliggende (woon-) bebouwing geeft een maximale bouwhoogte van 10 meter met een goothoogte van 6 meter. Functionele aan passing van het bestemmingsplan is problematisch (van wijkgroen naar maatschappelijk).
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Terrein is eigendom van de gemeente.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is redelijk goed bereikbaar. Aansluiting aan en ontsluiting via Talingstraat is goed. Veiligheid en parkeren nog nader bezien.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is goed en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal te maken.

Locatie 14 Terrein aan de Breitnerstraat

	locatie 14	R	WW
1	visie vanuit IHP		
2	capaciteit locatie		
3	meerlaags bouwen		
4	bestemmingsplan		
5	verkrijgbaarheid		
6	stedenbouw		
7	tijdelijke huisvesting		
8	oriëntatie		

Locatie 14 Terrein aan de Breitnerstraat

Input gemeente (RO 13 dec), besturen/MR-en, stedenbouwkundig en milieu:

- Vanuit RO is aangegeven dat de locatie tot de mogelijkheden behoort;
- Vanuit milieu iets aandacht voor luchtkwaliteit i.r.t. verkeerintensiteit.

Criteria

1. **Mate waarin de locatiekeuze aansluit bij de visies genoemd het IHP (diversiteit, onderwijsconcept, gebruik derden)**
   Locatie sluit i.r.t. spreiding en i.r.t. de centrale ligging niet aan bij het IHP.
2. **Ruimtebehoefte onderwijs plus overige kindfuncties/IKC-vorming (R 2500 m² bvo / WW 2100 m² bvo)**
   De oppervlakte van het (groen) terrein (5000) is toereikend voor een IKC.
3. **Mogelijkheid van meerdere bouwlagen**
   Bouwen in twee lagen is (vanwege de omliggende bebouwing) mogelijk.
4. **Mate aanpassing bestemmingsplan;**
   Bestemmingsplan voor de naastliggende (woon-) bebouwing geeft een maximale bouwhoogte van 10 meter met een goothoogte van 5 meter. Functionele aan passing van het bestemmingsplan is problematisch (van wijkgroen naar maatschappelijk).
5. **Beschikbaarheid/verkrijgbaarheid percelen/terreinen**
   Terrein is eigendom van de gemeente.
6. **Stedenbouwkundige en fysieke omgevingsfactoren (w.o. bereikbaarheid, veiligheid, parkeren)**
   Locatie is redelijk goed bereikbaar. Aansluiting aan en ontsluiting via Breitnerstraat is goed. Veiligheid en parkeren nog nader bezien.
7. **Tijdelijke huisvesting noodzakelijk**
   Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
8. **Oriëntatie van het gebouw op de kavel (bezonning, inrichting buitenruimtes)**
   Bezonning is goed en mogelijke inrichting buitenruimtes is optimaal te maken.

Bijlage 2 parkeren

Parkeernormennota Duiven van 18 januari 2018

Paragraaf 2.3.9 Onderwijs:

Onderwijs	Eenheid	Duiven centrum	Duiven rest kom	Groessen	Loo	Buitengebied	Aandeel bezoekers
Kinderdagverblijf	per 100 m² bvo	1,0	1,4	1,4	1,4	1,5	0%
Basisonderwijs	per leslokaal	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0%
Middelbare school	per 100 leerlingen	3,7	4,9	4,9	4,9	4,9	11%
ROC	per 100 leerlingen	4,7	5,8	5,9	5,9	5,9	7%
Avondonderwijs	per 10 leerlingen	4,5	6,8	6,9	6,9	10,5	95%

Tabel 2.10: Parkeernormen functie onderwijs

De parkeernormen voor basisonderwijs en kinderdagverblijf zijn alleen voor personeel dus exclusief de parkeerbehoefte voor het halen en brengen van kinderen, wat de grootste parkeerdruk met zich meebrengt. Voor de berekening van deze parkeerbehoefte voor deze functies is een specifieke uitwerking nodig, waarbij rekening wordt gehouden met het aantal leerlingen per groep, het percentage leerlingen dat met de auto komt, de parkeerduur en het aantal kinderen per auto.

Het aantal benodigde parkeerplaatsen voor het halen en brengen van kinderen bepalen is als volgt te bepalen:

Voor de groepen 1 t/m 3:
aantal leerlingen x % leerlingen met de auto x 0,5 x 0,75
Voor de groepen 4 t/m 8:
aantal leerlingen x % leerlingen met de auto x 0,25 x 0,85
Voor het kinderdagverblijf:
aantal leerlingen x % leerlingen met de auto x 0,25 x 0,75

De laatste twee factoren staan voor een reductiefactor voor de parkeerduur en het aantal mensen in de auto. Het percentage leerlingen dat met de auto wordt gebracht en gehaald is afhankelijk van de stedelijkheid en de gemiddelde afstand naar school.
Het gemiddelde percentage ligt tussen:
- Groepen 1 t/m 3: 30 - 60 %
- Groepen 4 t/m 8: 50 - 80%
- Kinderdagverblijf: 50 - 80%

Het toepassen van gemiddelde percentages en reductiefactoren levert slechts een indicatie van de parkeerbehoefte voor het halen en brengen op. Omdat in de praktijk van de gemeente Duiven diverse schoolsituaties voorkomen, moet er altijd maatwerk per school worden toegepast.

Voor bijvoorbeeld IKC Remigius leidt dat tot de volgende berekening indien de ondergrens van de percentages wordt aangehouden:

	aantal kinderen	% met de auto	reductie parkeerduur	reductie kk/auto	'parkeereis'
groep 1 t/m 3	129	30%	0,5	0,75	15
groep 4 t/m 8	214	50%	0,25	0,85	23
kinderopvang	40	50%	0,25	0,75	4
					41

En voor de combinatie Wereldwijzer / De Wiekslag:

	aantal kinderen	% met de auto	reductie parkeerduur	reductie kk/auto	'parkeereis'
groep 1 t/m 3	89	30%	0,5	0,75	10
groep 4 t/m 8	148	50%	0,25	0,85	16
kinderopvang	20	50%	0,25	0,75	2
					28

Bijlage 3 MCA MR Wereldwijzer

Samengesteld door Dan Assendorp

Criterium	1 Remigius	2 Wereldwijzer	2b Wereldwijzer +	3 Wiekslag	3b Wiekslag +	4 Naast Gemeentehuis	11 In de sportterreinzone	12 Tussen Het Holland en de Vergert	13 Aan de Talingstraat
Fysiek ruimtelijk									
Afstand tot huidige locatie Wereldwijzer [m]	206	0	0	682	682	177	529	335	334
Afstand tot huidige locatie Wiekslag [m]	495	682	682	0	0	654	1144	682	417
Geschat bouwoppervlak [m2]	2880	3600	5600	3000	5500	4500	3500	3500	3500
Afstand tot meest waarschijnlijke locatie Remigius [m]	147	192	192	645	645	0	694	526	452
Bereikbaarheid									
Parkeermogelijkheden	Redelijk	Redelijk	Goed	Slecht	Middelmatig	Goed	Goed	Redelijk goed	Slecht
Bereikbaarheid per auto	Goed	Goed	Goed	Slecht	Slecht	Goed	Redelijk	Goed	Slecht
Bereikbaarheid per fiets	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
Functioneel ruimtelijk									
Huidige functie	School	School	School en tankstation	School	School en park	Parkeerterrein	park/sportterrein	park/speelterrein	park/speelterrein
Afstand tot primaire ontsluitingsweg [m]	52	44	44	259	259	74	287	53	233
Eventuele strijdige functie en afstand tot deze functie	Winkelcentrum 71m	Tankstation 47m	Drukke ontsluitingsweg	Hondenuitlaatveld 144m	Hondenuitlaatveld 50m	Parkeren 54m	sportrecreatie/scouting 83m	Bedrijfenterrein 98	Hondenuitlaat 100m
Bouwkundig									
orientatie gebouw	Niet optimaal	Niet optimaal	Niet optimaal	Optimaal	Optimaal	Optimaal	Optimaal	Optimaal	Optimaal
Tijdelijke huisvesting	Noodzakelijk	Noodzakelijk	Noodzakelijk	Noodzakelijk	Noodzakelijk	Niet noodzakelijk	Niet noodzakelijk	Niet noodzakelijk	Niet noodzakelijk
Planologisch									
Bewoningsdichtheid volgens CBS [inw./100m2]	51-100	51-100	51-100	51-100	51-101	0-25	26-50	51-100	51-100
bestemmingsplan	Maatschappelijk - niet problematisch	Maatschappelijk - niet problematisch	Maatschappelijk - problematisch	Maatschappelijk - problematisch	Maatschappelijk - problematisch	Woongebied uit te werken - niet problematisch	Groen - problematisch	Groen -problematisch	Groen - problematisch
Beschikbaarheid	Eigendom onderwijs/gemeente	Eigendom onderwijs/gemeente	Eigendom onderwijs/gemeente	Eigendom onderwijs gemeente	Eigendom onderwijs gemeente	Eigendom gemeente	Eigendom gemeente	Eigendom gemeente	Eigendom gemeente
Input gemeente tav RO	Voorkeur	Geen bijzondere voorkeur	Geen bijzondere voorkeur	Geen bijzondere voorkeur	Geen bijzondere voorkeur	Zeer geschikt	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk
Kans op negatief buurtproces door demografische samenstelling buurt	Geen	Geen	Geen	Geen	Geen	gemiddeld door wegvallen	Hoog door gebruik recratieruimte	Hoog door gebruik recratieruimte	Hoog door gebruik recratieruimte
Milieu									
Kans op bedreigde diersoorten die bouw vertragen	Gemiddeld, enig groen en water	Geen	Geen	Gemiddeld, enig groen en water	Hoog, watergerelateerd	Hoog, Paterbosje	Hoog, park en water	Gemiddeld, enig groen en water	Gemiddeld, enig groen en water
Kans op rijk historisch bodemarchief die bouw vertragen	Hoge archeologische verwachting	Lage archeologische verwachting	Lage archeologische verwachting	Middelmatige archeologische verwachting	Middelmatige archeologische verwachting	Hoge archeologische verwachting	Lage archeologische verwachting	Lage archeologische verwachting	Lage archeologische verwachting
Input gemeente vanuit milieu	Iets aandacht	Iets tot bijzondere aandacht	Iets tot bijzondere aandacht	Wellicht aandacht	Wellicht aandacht	Enige aandacht	Geen aandacht	Bijzondere aandacht	Iets aandacht

	weging	1 Remigius	2 Wereldwijzer	2b Wereldwijzer +	3 Wiekslag	3b Wiekslag +	4 Naast Gemeentehuis	11 In de sportterreinzone	12 Tussen Het Holland en de Vergert	13 Aan de Talingstraat
Fysiek ruimtelijk	**1**	**2,49**	**2,90**	**3,35**	**3,08**	**3,64**	**2,47**	**2,31**	**2,87**	**3,03**
Afstand tot huidige locatie Wereldwijzer [0-5]	1	3,49	5,00	5,00	0,00	0,00	3,70	1,12	2,54	2,55
Afstand tot huidige locatie Wiekslag [0-5]	1	2,84	2,02	2,02	5,00	5,00	2,14	0,00	2,02	3,18
Geschat bouwoppervlak [0-5]	1	2,57	3,21	5,00	2,68	4,91	4,02	3,13	3,13	3,13
Afstand tot meest waarschijnlijke locatie Remigius [0-5]	1	1,06	1,38	1,38	4,65	4,65	0,00	5,00	3,79	3,26
Bereikbaarheid	**1**	**4,33**	**4,33**	**5,00**	**2,33**	**3,00**	**5,00**	**4,33**	**4,67**	**2,33**
Parkeermogelijkheden	1	3,00	3,00	5,00	1,00	3,00	5,00	5,00	4,00	1,00
Bereikbaarheid per auto	1	5,00	5,00	5,00	1,00	1,00	5,00	3,00	5,00	1,00
Bereikbaarheid per fiets	1	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
Functioneel ruimtelijk	**1**	**4,36**	**3,41**	**3,41**	**2,83**	**2,16**	**2,57**	**2,00**	**3,03**	**1,65**
Huidige functie	1	5,00	5,00	3,00	5,00	4,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Afstand tot primaire ontsluitingsweg [m]	1	4,09	4,23	4,23	0,49	0,49	3,71	0,00	4,08	0,94
Eventuele strijdige functie en afstand tot deze functie	1	4,00	1,00	3,00	3,00	2,00	2,00	4,00	3,00	2,00
Bouwkundig	**1**	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**3,00**	**3,00**	**5,00**	**5,00**	**5,00**	**5,00**
orientatie gebouw	1	1,00	1,00	1,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
Tijdelijke huisvesting	1	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	5,00	5,00	5,00	5,00
Planologisch	**1**	**3,20**	**2,80**	**2,00**	**2,00**	**2,00**	**3,80**	**1,80**	**1,40**	**1,40**
Bewoningsdichtheid volgens CBS [inw./100m2]	1	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	5,00	3,00	1,00	1,00
bestemmingsplan	1	5,00	5,00	1,00	1,00	1,00	5,00	1,00	1,00	1,00
Beschikbaarheid	1	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Input gemeente tav RO	1	4,00	2,00	2,00	2,00	2,00	5,00	3,00	3,00	3,00
Kans op negatief buurtproces door demografische	1	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	3,00	1,00	1,00	1,00
Milieu	**1**	**2,67**	**4,33**	**4,33**	**3,33**	**2,67**	**1,67**	**3,67**	**3,33**	**4,00**
Kans op bedreigde diersoorten die bouw vertragen	1	3,00	5,00	5,00	3,00	1,00	1,00	1,00	3,00	3,00
Kans op rijk historisch bodemarchief die bouw vertragen	1	1,00	5,00	5,00	3,00	3,00	1,00	5,00	5,00	5,00
Input gemeente vanuit milieu	1	4,00	3,00	3,00	4,00	4,00	3,00	5,00	2,00	4,00
Totaal		**3,01**	**3,13**	**3,18**	**2,76**	**2,75**	**3,42**	**3,19**	**3,38**	**2,90**

Colofon

Project
Locatieonderzoek IKC's Duiven
Projectnummer
16501A
Opdrachtgever
Gemeente Alphen-Chaam
Referentienummer
1902091905-EvW
Datum
26 februari 2019
Status
Definitief
Auteur(s)
Eric Wigman
Ester van Winkel
Projectleider
Ester van Winkel

Team Sygma BV
Kastanjelaan 500
5616 LZ Eindhoven
T +31 (0)40 258 7788
post@sygma.nl
www.sygma.nl

Auteursrecht
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze rapportage mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Team Sygma BV.

Nader onderzoek nieuwbouwlocaties juni 2019

Remigius

Locatie 1: huidige locatie

Ruimtelijk

Binnen de huidige kavel is de nieuwe IKC ruimschoots inpasbaar. Er blijft voldoende ruimte over om op deze kavel tot uitbreiding te komen voor de toekomst en door de situering vooral op de zuidzijde van de kavel te leggen. Hierdoor ontstaat een kavel die aan de noordzijde deels kan worden verkleind ten gunste van bijvoorbeeld parkeren voor school en/of centrum. Voor het centrum ontstaat dan de mogelijkheid om hier parkeren te realiseren op een aanvaardbare loopafstand van de winkelvoorzieningen in de Passage.

Financiën

Tijdelijke huisvesting (gebouw excl. omgevingskosten (BRM/WRM))	Zeker € 10.000,- per maand (bij huur[1] voor 2 jaar)
Planologische/ omgevingsvergunningskosten tijdelijke huisvesting	€ 30.000,-
2 maal verhuizen	PM
Aanpassen tijdelijke huisvesting aan onderwijsbehoefte	PM
Aanleg extra parkeren	€ 50.000,-
Kosten verleggen (ondergrondse) infra	N.v.t.
Aanpassingen aan openbaar water	N.v.t.

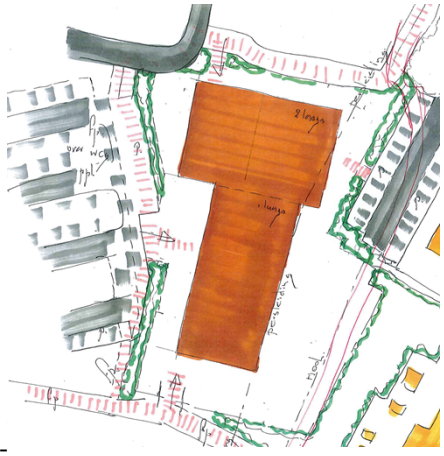
Algemene conclusie:

Locatie biedt voldoende ruimte voor nieuw te bouwen accommodatie, waarbij het gebouw en schoolplein optimaal ten opzichte van zon kan worden georiënteerd. Groot aandachtspunt zijn de eenmalige kosten die moeten worden gemaakt ivm het 2 maal verhuizen en de tijdelijke accommodatie. Daarbij speelt ook het gegeven dat de gehele locatie ook zeer geschikt is voor het realiseren van een woningbouwprogramma. Dit in de plaats van het reeds jaren geprogrammeerde woningbouwprogramma aan het Liemersplein. Stedenbouwkundig gaat de voorkeur voor deze locatie uit naar wonen!

[1] Koop is helemaal onbetaalbaar. Bij een globale inschatting gaat om zo'n 5 ton per 4 lokalen.

Locatie 4: naast gemeentehuis/ aan het Liemersplein

Ruimtelijk

Binnen de beoogde plek is een nieuwe accommodatie inpasbaar, zonder dat dit op voorhand heel erg ten koste hoeft ten gaan van de parkeerplaatsen op het Liemersplein. Bovendien blijft de nieuwe accommodatie op afstand van de woningen aan de Wilgenlaan. Het gebruik van de locatie op deze manier maakt noodzaakt tot het verleggen van een persleiding en fiets/voetgangerinfrastructuur. Andere ondergrondse infrastructuur kan blijven liggen want die ligt dichter tegen de achtertuinen van de woningen aan de Wilgenlaan. Deze situering maakt dat er een goede oplossing voor het fietspad moet worden gevonden. De accommodatie kan nog iets richting het Liemersplein worden geschoven waardoor er wel ca. 30/40 parkeerplaatsen verdwijnen, waarvan toch al wel de loopafstand naar het centrum eigenlijk te groot is. Dit kan echter alleen als er elders in het centrum de parkeerbalans kan worden hersteld. De aanwezigheid van een nieuwe onderwijsaccommodatie ter plekke heeft niet direct effect op de evenementen op het Liemersplein. De kermissen vinden toch aan de zijde van het gemeentehuis plaats en voor de ijsbaan hoeft dit ook geen probleem te zijn, al moet er wellicht iets geschoven gaan worden in de opzet. De nieuwe onderwijsaccommodatie is tijdens deze evenementen met de auto wel iets minder goed bereikbaar. Maar dat speelt bij de huidige Remigius eigenlijk nu ook al.

Financiën

Tijdelijke huisvesting (gebouw + omgevingskosten (BRM/WRM))	N.v.t.
Planologische/ omgevingsvergunningskosten tijdelijke huisvesting	N.v.t.
1 maal verhuizen	PM
Aanpassen tijdelijke huisvesting aan onderwijsbehoefte	N.v.t.
Kosten verleggen (ondergrondse) infra	€ 270.000,-
Kosten aanpassingen openbaargroen + speelterrein	€ 30.000,-
Aanpassingen aan openbaar water	N.v.t.

Algemene conclusie:
De nieuwe accommodatie voor de Remigius is inpasbaar maar daar is dus wel voor nodig dat er infrastructuur, groen en het speelterrein voor worden aangepast/ verlegd. Afhankelijk van de keuze en mogelijkheden tot realiseren vervangend parkeren is het terrein dat kan worden gebruikt groter dan de bijgevoegde tekening laat zien.

De te maken kosten voor infra, groen en speelterrein moeten bij omvorming van het gebied naar wonen ook gemaakt worden. Wel zit deze locatie in verband met de beoogde woningbouwontwikkeling in een grondexploitatie (GREX). In deze GREX is een waarde voor deze grond opgenomen die betaald moet worden.

Wereldwijzer/ Wiekslag

Locatie 3: huidige locatie Wiekslag + naastliggend terrein

Ruimtelijk

De nieuwbouw kan direct naast de bestaande school gebouwd kan worden, waarbij de volledige bestande schoolkavel in tact kan worden gehouden. Na realisatie van de nieuwbouw kan dit terrein gebruikt worden als schoolplein en deels heringericht worden t.b.v. de verkeersontsluiting van de school met een toegangsweg en parkeren. Dit maakt dat het verkeer en parkeren in een nieuwe situatie beter en met minder overlast te veroorzaken kan worden afgewikkeld ten opzichte van de huidige situatie. Bovendien kan aan de Meerkoetstraatzijde ook nog gebruik gemaakt worden van parkeervoorzieningen (die wellicht iets moeten worden uitgebreid). Dit maakt dat de nieuwe accommodatie met de auto via 2 manieren te bereiken is. De fiets en wandelontsluiting is al goed geregeld en dan kan nog beter worden gemaakt. De inbedding van de bebouwing ten opzichte van de directe omgeving is nagenoeg optimaal, waarbij bovendien er op de kavel uitbreidingsmogelijkheden zijn voor de toekomst en de verkeersafwikkeling goed gewaarborgd is door o.a. de verschillende soorten toegangen voor auto- en fiets-/voetgangersverkeer.

Financiën

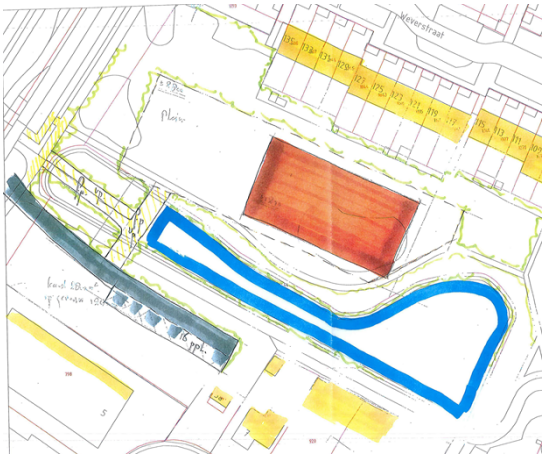
Tijdelijke huisvesting (gebouw + omgevingskosten (BRM/WRM))	N.v.t.
Planologische/ omgevingsvergunningskosten tijdelijke huisvesting	N.v.t.
1 maal verhuizen	PM
Aanpassen tijdelijke huisvesting aan onderwijsbehoefte	N.v.t.
Kosten verleggen (ondergrondse) infra	€ 0,-
Kosten aanpassingen openbaargroen + speelterrein	€ 3.000,-
Aanpassingen aan openbaar water	N.v.t.

Algemene conclusie:

Een zeer goed denkbare oplossing op een nagenoeg perfecte locatie voor zowel verkeer als groene inbedding aan het water. De omliggende bebouwing ligt op voldoende afstand en een inbedding in een groene omgeving is hier goed gewaarborgd. Kleine aanpassingen voor autoverkeer zijn goed te realiseren.

Locatie 12: locatie Vergertlaan

Ruimtelijk

Ruimtelijk gezien is deze locatie niet optimaal in te passen, bovendien moet er een nieuwe ontsluiting op de Vergertlaan worden gerealiseerd. Een aansluiting ter hoogte van de Talingstraat, waarbij de kruising dan eigenlijk als rotonde uitgevoerd moet worden. Alle kruisingen aan de Vergertlaan zijn met een rotonde uitgevoerd, alleen de T-splitsingen zijn als uitrit uitgevoerd.

Er vindt een aantasting plaats van de hoofdstructuur groen en water van de kern Duiven!

Door de wat smalle, langgerekte kavelvorm is er geen optimaal inpasbare situatie ter plaatse en moet de ontsluiting via het terrein aan de zuidzijde va de waterpartij plaatsvinden. Ook ligt de nieuwe accommodatie daardoor erg dichtbij de woningen aan de Weverstraat. Hierdoor moet de waterpartij deels gedempt/ over kluist worden om een goede ontsluiting/ inrichting van het terrein mogelijk te maken. Dit zal elders gecompenseerd moeten worden. Ook ligt er de nodige ondergrondse infra die verlegd zal moeten worden. Dit samen met een compleet nieuwe verkeersontsluiting en aanpassingen aan het watersysteem maakt dat er enorme kosten gemaakt moeten worden.

Financiën

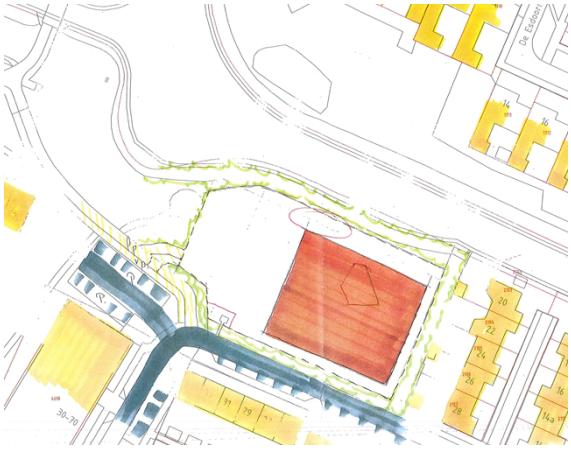
Tijdelijke huisvesting (gebouw + omgevingskosten (BRM/WRM))	N.v.t.
Planologische/ omgevingsvergunningskosten tijdelijke huisvesting	N.v.t.
1 maal verhuizen	PM
Aanpassen tijdelijke huisvesting aan onderwijsbehoefte	N.v.t.
Kosten verleggen (ondergrondse) infra	€ 900.000,-
Aanpassingen aan openbaar water	€ 100.000,-

Algemene conclusie:

Geen optimale locatie voor een ruimtelijke ontwikkeling. Locatie is onderdeel van de hoofd groen/ waterstructuur is daardoor erg smal, er moet een nieuwe verkeersontsluiting worden aangelegd en bovendien liggen er het nodige aan grote ondergrondse infrastructuur.

Locatie 13: locatie Talingstraat

Ruimtelijk

Stedenbouwkundig gezien is deze locatie niet voldoende van afmeting om de bebouwing op een redelijke manier in te passen, waardoor een soort inklemming plaatsvindt tussen enerzijds Talingstraat en anderzijds de waterpartij. Er vindt bovendien een verdere aantasting plaats van de hoofdstructuur groen van de kern Duiven. Een probleem hier zal vooral het gebrek aan pareerruimte zijn. De aanleg van extra parkeren is hier complex en eigenlijk niet gewenst, omdat hier dan een verdere fysieke aantasting plaatsvindt van de open groene ruimte.

Financiën

Tijdelijke huisvesting (gebouw + omgevingskosten (BRM/WRM))	N.v.t.
Planologische/ omgevingsvergunningskosten tijdelijke huisvesting	N.v.t.
1 maal verhuizen	PM
Aanpassen tijdelijke huisvesting aan onderwijsbehoefte	N.v.t.
Kosten verleggen (ondergrondse) infra	€ 190.000,-
Kosten aanpassingen openbaargroen + speelterrein	€ 30.000,-
Aanpassingen aan openbaar water	N.v.t.

Algemene conclusie:

Ruimtelijk is een onderwijsaccommodatie met bijhorende functies hier eigenlijk niet goed inpasbaar. Bovendien tast een ontwikkeling ook hier de hoofdgroenstructuur aan.

Matrix aanvullende beoordeling onderwijslocaties juni 2019

Nader te onderzoeken item:	***Locatie 1: Remigius huidige locatie***	***Locatie 4: Remigius locatie naast gemeentehuis***		***Locatie 3 Huidige locatie Wiekslag + naastliggend terrein***	***Locatie 12: Locatie tussen Weverstraat en bedrijvenpark 't Holland***	***Locatie 13: Locatie aan de Talingstraat***
Verkeer	Geen issue	Geen issue		Aandachtspunt maar verkeer kan goed worden ingevuld.	Oplosbaar maar erg duur	Niet goed in te vullen
Ondergrondse Infrastructuur	nvt	Persleiding aanwezig		nvt	Veel leidingen aanwezig. hoge kosten voor verleggen	Persleiding en hoofdriool aanwezig
Consequenties bestemmingsplan	Aanpassing ivm 2-laags bouwen.	Omzetting van nader uit te werken wonen naar maatschappelijk.		Aanpassing Groen naar maatschappelijk	Aanpassing groen naar maatschappelijk + verkeer	Aanpassing groen naar maatschappelijk
Doorlooptijd	Afhankelijk van evt bezwaren. Lage verwachting dus dit zou positief zijn voor de doorlooptijd.	Afhankelijk van evt bezwaren. Middel Lage verwachting dus dit zou gematigd positief zijn voor de doorlooptijd.		Afhankelijk van evt bezwaren. Middel lage verwachting dus dit zou gematigd positief zijn voor de doorlooptijd.	Afhankelijk van evt bezwaren. hoge verwachting dus dit zou negatief zijn voor de doorlooptijd.	Afhankelijk van evt bezwaren. hoge verwachting dus dit zou negatief zijn voor de doorlooptijd.
Zon-oriëntatie	Perfect	Goed		Goed	Matig	Matig
Ruimte-mogelijkheden op de kavel	perfect	Goed		Perfect	Slecht	Slecht
Fijnstofbelasting	Nvt	Nvt		Nvt	Mogelijk punt	Nvt
Tijdelijke huisvesting	Ja	Nvt		Nvt	Nvt	Nvt

Financiën	Geen verzwarende factoren aanwezig	Beperkt verzwarende factoren aanwezig		Geen verzwarende factoren aanwezig	Sterk verzwarende factoren aanwezig	Verzwarende factoren aanwezig.
Conclusie	Geschikt	Geschikt		Geschikt	Niet geschikt	Niet geschikt
Ranking	2	1 (vanwege feit dat huidige locatie een betere woonlocatie is dan deze plek)		1	2	3

Leerlingenstromen Duiven

Onderzoeksnotitie

Sil Vrielink

MOOZ Onderzoek
augustus 2019

© 2019 MOOZ Onderzoek in opdracht van de Gemeente Duiven. Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Resultaten 3

2.1 Leerlingenstromen in beeld 3

2.2 Demografische kerncijfers 5

Bijlage A Tabellen stromen Duiven 8

Bijlage B Demografische kerncijfers 14

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Duiven is vorig jaar door MOOZ een leerlingenprognose gemaakt voor het basisonderwijs. Daaruit kwam naar voren dat het aantal leerlingen tot 2024 naar verwachting afneemt, en daarna waarschijnlijk weer zal groeien.

Mede op basis van deze prognose, is een Integraal Huisvestingsplan opgesteld, waaraan nu uitvoering wordt gegeven. Eén van de onderdelen van dit plan is de *verplaatsing* van enkele scholen binnen de gemeente. Het gaat daarbij om IKC Remigius en om de combinatie van basisschool De Wiekslag en De Wereldwijzer.

Om na te gaan in hoeverre deze verplaatsing van scholen effect heeft op het (toekomstige) aantal leerlingen, bestaat bij de betrokken besturen behoefte aan gegevens over de leerlingenstromen binnen Duiven. In deze notitie presenteren we de resultaten van een stromenanalyse. Op basis van leerlingen-gegevens zijn de leerlingenstromen in Duiven in kaart gebracht voor de jaren 2016, 2017 en 2018. Daarbij is onderscheid gemaakt naar wijk en buurt. Daarnaast is voor de scholen die verplaatst worden, gekeken naar de herkomst van leerlingen. In aanvulling op deze analyse, zijn enkele demografische kerncijfers berekend die relevant zijn voor de planning van scholen. Het gaat dan onder meer om het aantal 0-4 jarigen en het aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd (15-44 jaar), per buurt.

2 Resultaten

2.1 Leerlingenstromen in beeld

Uitkomsten

- Ongeveer 96% van de basisschoolleerlingen in Duiven woont in de gemeente. De rest komt van buiten (zie Tabel A.1). Het gaat dan vooral om leerlingen uit Zevenaar en Westervoort.
- Omgekeerd, zien we dat ongeveer 6% van de leerlingen uit Duiven elders op school zit (zie Tabel A.2). Deze uitstroom is vooral gericht op omliggende gemeenten: Zevenaar, Westervoort, Arnhem.
- Uit data van DUO blijkt dat het saldo van in- en uitstroom negatief is. Er vertrekken per saldo dus iets meer leerlingen naar omliggende gemeenten, dan dat er binnenkomen. Het gaat hierbij overigens maar om een klein verschil (-28 leerlingen in 2018 en -59 in 2017). Veel relevanter zijn de stromen binnen de gemeente. Hier vallen drie dingen op:

    1. Kijken we naar de leerlingenstromen op wijkniveau, dan valt op dat de meeste leerlingen in de eigen wijk naar school gaan, en de basisscholen in Duiven ook vooral leerlingen uit de eigen wijk krijgen. Tabel A.4 illustreert dit.
    2. Uit de tabel blijkt dat de basisscholen in *Loo* (Bernadette) en *Groessen* (Joannes) hoofdzakelijk leerlingen uit het eigen dorp krijgen. In Loo geldt dit voor bijna 84% van de leerlingen, en in Groessen voor 91%. Een soortgelijk beeld zien we in Duiven-Noord (zie Tabel A.4). Circa 87% van de leerlingen die in Duiven-Noord op school zitten, woont ook in die wijk. Daarnaast is er een bescheiden instroom vanuit Duiven-Zuid (ca. 7%).
    3. Kijken we naar de herkomst van leerlingen in Duiven-Zuid, dan zien we een gemengder beeld. Ruim twee derde van de leerlingen in Duiven-Zuid komt uit de wijk, en ongeveer een kwart vanuit Duiven-Noord. Tabel A.3 laat verder zien dat de stroom van Duiven-Noord naar Duiven-

Zuid in absolute zin ook veel groter is dan die van Zuid naar Noord. Dit is een belangrijk gegevens waarmee rekening moet worden gehouden, bij de verplaatsing van scholen in Duiven-Noord. Het betekent immers dat er enig risico is op 'weglek' van leerlingen naar Duiven-Zuid.

- Tabel A.5 toont de leerlingenstromen op buurtniveau. In de kolommen staan de buurten waar de scholen zijn gevestigd, en in de rijen de buurten van waaruit zij hun leerlingen krijgen. De gegevens van 2016, 2017 en 2018 zijn hierbij samengenomen. Uit de tabel blijkt dat de basisscholen in Duiven vooral leerlingen krijgen uit de naaste omgeving. Zo blijkt bijvoorbeeld, dat de basisschool in West (Kameleon) vooral leerlingen krijgt uit de buurten: West (48%), De Ploen (19%) en Oud Zuid (10%). De rest van de leerlingen komt uit andere buurten.
- Kijken we naar de basisscholen in Duiven-Zuid, dan zien we een duidelijk verschil in herkomst van leerlingen tussen de buurten Zuidwest en Zuidoost (zie Tabel A.6). Van de leerlingen in Zuidwest (Toermalijn) komt het overgrote deel (70%) uit de eigen buurt of uit Zuidoost. Op de basisscholen in Zuidoost komt 43% van leerlingen uit de eigen buurt en 22% uit Zuidwest. Daarnaast komt er ook een fors aantal leerlingen uit Duiven-Noord, en dan met name uit: De Nieuweling (10%) en Oud Zuid (7%).

IKC Remigius

- IKC Remigius is op dit moment gehuisvest in het Centrum van Duiven (Droopad 1), en zal daar naar verwachting ook blijven zitten.
- De school heeft een duidelijke buurt functie (zie Tabel A.8). Verreweg de meeste leerlingen komen uit de naaste omgeving. Het gaat dan vooral om: De Vergert (31%), Lommerweide (19%), Oud Zuid (14%) en De Nieuweling (11%). Het aantal leerlingen dat uit Duiven-Zuid komt is beperkt (4%). En hetzelfde geldt voor Loo en Groessen (ca. 2%).
- Tabel A.8 laat verder zien dat het voedingsgebied van de school vrij stabiel is. Er zijn geen grote fluctuaties in het aantal leerlingen per buurt. En dat geldt ook als we onderscheid maken tussen de onder- en bovenbouw (zie Tabel A.9). Het enige dat opvalt, is dat er in 2018 iets minder leerlingen uit De Nieuweling komen dan in 2016 en 2017.
- Aangezien het voedingsgebied vrij stabiel is, zal een verhuizing binnen de eigen buurt vermoedelijk geen noemenswaardig effect hebben op het toekomstige aantal leerlingen. Cruciaal is wel dat de nieuwe schoollocatie goed bereikbaar is per fiets én auto, en dan vooral vanuit de wijken waar de school nu de meeste leerlingen vandaan krijgt.

Wiekslag/Wereldwijzer

- Het voedingsgebied van De Wiekslag en De Wereldwijzer toont verschillen (zie Tabel A.10). Beide scholen krijgen vooral leerlingen uit Duiven-Noord. Voor de Wiekslag geldt dat voor circa 81% van de leerlingen en voor de Wereldwijzer voor 87%. De verdeling naar buurt wijkt echter af (zie Tabel A.11). De Wiekslag krijgt ruim de helft van z'n leerlingen uit Oud Zuid, en daarnaast ook uit De Vergert, Lommerweide en West. Op Wereldwijzer komt het gros van de leerlingen uit De Vergert (57%) en Oud Zuid (17%).
- Het aandeel leerlingen uit Duiven-Zuid is beperkt. Alles bij elkaar gaat het om zo'n 8 à 9%. Voor de Wiekslag ligt dit aandeel iets hoger dan voor de Wereldwijzer. Het aandeel dat van buiten de gemeente komt, bedraagt gemiddeld zo'n 5 procent.
- Wanneer beide scholen worden samengebracht in een nieuw schoolgebouw is het van belang dat de nieuwe locatie voor de leerlingen van beide scholen goed bereikbaar is. Alleen zo kan vertrek van leerlingen worden voorkomen.
- Gezien de herkomst van leerlingen, moet bij de keuze van een locatie vooral worden gekeken naar de bereikbaarheid vanuit de buurten Oud Zuid, De Vergert, Lommerweide, en West. Tabel A.5 laat zien dat de leerlingen uit deze buurten voor een deel in Duiven-Zuid naar school gaan.

Een strategische locatiekeuze kan deze stroom mogelijk wat indammen, en zodoende leerlingenpotentieel vergroten. Omgekeerd kan een 'ondoordachte' locatiekeuze tot weglek van leerlingen leiden.

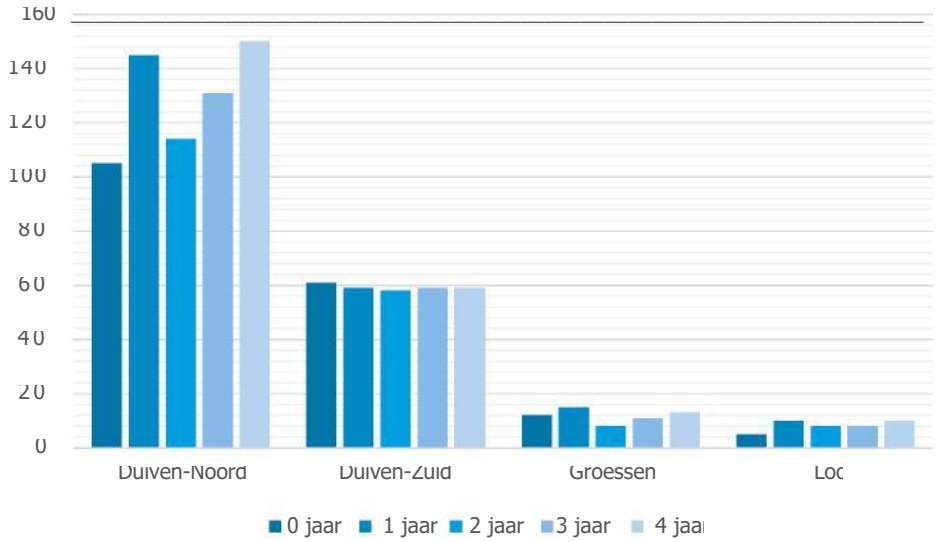
2.2 Demografische kerncijfers

Uit voorgaande analyses blijkt dat de meeste basisscholen in Duiven een duidelijke wijk- of buurtfunctie hebben, en dat zij vooral leerlingen uit de naaste omgeving krijgen. Dit geldt ook voor de scholen die verplaatst gaan worden. Een belangrijke vraag daarbij is wat dit betekent voor het toekomstige aantal leerlingen? Of, beter gezegd, wat zijn de demografische vooruitzichten voor de buurten van waaruit deze scholen hun leerlingen krijgen?

Om hier enig zicht op te krijgen, is allereerst het aantal *0-4 jarigen* in kaart gebracht per buurt. Tabel B.1 toont de ontwikkeling van het aantal kinderen in deze leeftijdsklasse tussen 2017 en 2019. Daarbij valt op dat het beeld in de meeste buurten vrij stabiel is. Met uitzondering van West, zijn er geen grote schommelingen te zien in het aantal 0-4 jarigen. Kijken we meer in detail naar de situatie op 1 januari 2019, dan zien wel enkele verschillen (zie Tabel B.2). Daarbij valt allereerst op dat het totaal aantal kinderen in de gemeente fluctueert. Het aantal 0-jarigen (183) ligt duidelijk lager dan het aantal 4-jarigen (232), maar ook het aantal 2- en 3-jarigen is kleiner (resp. 188 en 209). Dit soort fluctuaties zien we ook terug op buurtniveau, al is het patroon daar soms nog wat grilliger. Vooral in Duiven-Noord lopen de aantallen duidelijk uiteen (zie Figuur 2.1). In Duiven-Zuid schommelt het aantal kinderen rond de 60 per leeftijdsjaar, maar in Duiven-Noord zien we een duidelijk 'verval', waarbij het aantal 0-jarigen een stuk lager ligt dan het aantal 4-jarigen.

Dit laatste betekent dat vooral de scholen in Duiven-Noord rekening moeten houden met een daling van het de *instroom* in de komende 4 jaar. Dit geldt voor alle scholen in Duiven-Noord, en dus ook voor IKC Remigius en De Wiekslag/Wereldwijzer. Daarbij moet worden opgemerkt dat de toekomstige ontwikkeling van het aantal leerlingen per school mede afhankelijk is van de ontwikkeling van het marktaandelen (belangstellingspercentage). Het is daardoor lastige om een inschatting te maken voor de langere termijn.

Figuur 2.1 – Aantal 0-4 jarigen per wijk (1 jan. 2019)

Het aantal *0-4 jarigen* geeft een aardig beeld van de toekomstige instroom in het basisonderwijs. Dit geldt althans voor de korte termijn. Voor de langere termijn is het veel lastiger om een inschatting te maken van het aantal leerlingen, omdat die kinderen nu nog niet geboren zijn. Dit geldt in het bijzonder voor het wijk- en buurtniveau. Daarbij is niet alleen de ontwikkeling van het aantal geboorten een onzekere factor, maar ook de binnenlandse migratie.

Om toch enig gevoel te krijgen voor de toekomstige ontwikkeling is op basis van bevolkingsgegevens een aantal *demografische kengetallen* berekend, die verband houden met het geboortecijfer in Duiven. Het gaat dan om:

- Het aantal vrouwen in de *vruchtbare* leeftijd (d.w.z. de leeftijd van 20-44 jaar);
- De kind/vrouw ratio[1]; en
- Het algemeen vruchtbaarheidscijfer (AVC)[2].

In Bijlage B presenteren we de uitkomsten hiervan per buurt.

Uit onderzoek van het NIDI is bekend dat het geboortecijfer in Nederland de afgelopen decennia sterk is gedaald[3]. Gemiddeld genomen, worden er nu zo'n 10 kinderen geboren per 1.000 vrouwen in leeftijd van 15-44 jaar. Twintig jaar geleden waren dat er ongeveer 13. De gemiddelde leeftijd van vrouwen bij de geboorte van hun eerste kind is in dezelfde periode toegenomen tot bijna 30 jaar.

Figuur 2.2 toont het aantal vrouwen in Duiven in de leeftijd van 20-44 jaar. Deze leeftijdsklasse wordt door demografen ook wel als de vruchtbare leeftijd aangeduid. Uit de figuur blijkt dat de omvang van de omvang van de verschillende leeftijdsklassen duidelijk verschilt. Het aantal vrouwen in de leeftijd van 30 jaar en ouder, ligt substantieel hoger dan het aantal vrouwen van 25-29 jaar. Dit geldt zowel voor Duiven-Noord als Duiven-Zuid. Deze 'dip' in de leeftijdsopbouw, heeft belangrijke consequenties voor het (toekomstige) aantal geboorten in Duiven. Als we uitgaan van ongewijzigde geboortecijfers, leidt deze terugval immers tot een daling van het aantal geboorten (in de komende jaren).

Tabel A.1 laat zien dat de leeftijdsopbouw van buurt tot buurt wel enigszins verschilt, maar in de meeste buurten zien we wel een dip bij het aantal 25-29 jarigen. De enige uitzonderingen zijn De Vergert en West. Daarbij valt op dat het aantal 25-29 jarigen in De Vergert juist vrij groot is, en in West er eigenlijk geen grote verschillen zijn de omvang van de leeftijdsgroepen. Onduidelijk is evenwel of dit een gunstig effect heeft op het (toekomstige) aantal leerlingen van de Wiekslag/Wereldwijzer. Beide scholen krijgen immers niet alleen leerlingen uit De Vergert, maar ook uit andere buurten in Duiven-Noord. Het (potentieel) gunstige effect van meer 'jonge vrouwen' in De Vergert, wordt daadoor mogelijk teniet gedaan.

Om een indruk te krijgen van het toekomstige aantal geboorten, is niet alleen inzicht nodig in het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd, maar ook in het zogenaamde *vruchtbaarheidscijfer*. Dit cijfer geeft aan hoeveel kinderen er worden geboren per 1.000 vrouwen in vruchtbare leeftijd. Omdat gedetailleerde informatie over het aantal geboorten ontbreekt, zijn we voor dit onderzoek uitgegaan van een iets andere definitie. Daarbij zijn we uitgegaan van het *aantal 0-jarigen*. Dit aantal is uitgedrukt als percentage van het aantal vrouwen in de leeftijd van 20-44 jaar[4]. Tabel B.4 toont de uitkomsten.

---

1 De kind/vrouw ratio betreft het aantal 0-4 jarigen gedeeld door het aantal vrouwen in de leeftijd van 20-44 jaar.

2 Het algemeen vruchtbaarheidscijfer wordt in de regel gedefinieerd als het aantal geboorten per 1.000 vrouwen in de leeftijd van 15-44 jaar. In dit onderzoek hanteren we iets andere berekening, namelijk: het aantal 0-jarigen als percentage van het aantal vrouwen in leeftijd van 20-44 jaar.

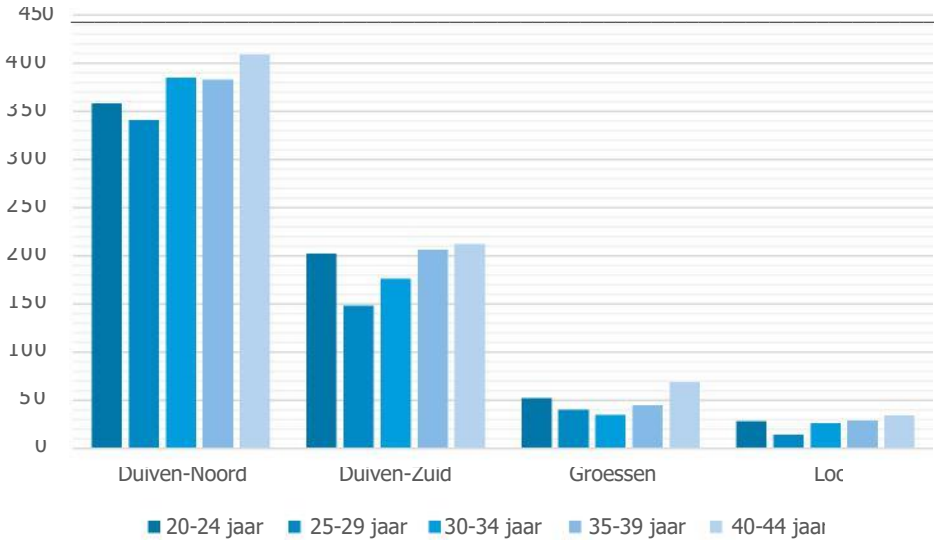
3 Zie: https://www.nidi.nl/nl/dossiers/familie/kinderen

4 Tabel B.4 toont ook het AVC, uitgaande van het aantal vrouwen in de leeftijd van 15-44 jaar.

Uit de tabel blijkt dat het algemeen vruchtbaarheidscijfer ongeveer 6 bedraagt. Dit betekent dat er gemiddeld zes 0-jarigen zijn per 100 vrouwen in de leeftijd van 20-44 jaar. In sommige buurten ligt dit cijfer iets lager en in andere wat hoger. Het eerste geldt bijvoorbeeld voor Groessen en De Nieuweling, en het twee voor De Ploen, Centrum en Noord.

Kijken we naar de buurten van waaruit IKC Remigius z'n leerlingen krijgt, dan zien we een gemêleerd beeld. De Vergert en Oud Zuid hebben een vruchtbaarheidscijfer dat iets boven het gemiddelde ligt en Lommerweide en De Nieuweling een vruchtbaarheidscijfer dat daar iets onder ligt. Voor de Wiekslag/Wereldwijzer geldt iets soortgelijks (zie Tabel B.4). Een belangrijk deel van de leerlingen op deze scholen woont in Oud Zuid en De Vergert. Dit zijn buurten met een vruchtbaarheidscijfer dat net iets boven het gemiddelde ligt. Een verhuizing naar een locatie die vanuit beide buurten goed bereikbaar is, lijkt dan ook positief. Al moet hierbij overigens wel worden opgemerkt dat het demografische perspectief voor De Vergert gunstiger lijken dan voor Oud Zuid, mede gezien het grotere aandeel jonge vrouwen. De zogenaamde *kind/vrouw ratio* onderstreept dit beeld (zie Tabel B.4). Deze ratio geeft het aantal 0-4 jarigen weer als fractie van het aantal vrouwen in de leeftijd van 20-44 jaar. Voor heel Duiven komt deze ratio uit op 0,337 en voor De Vergert op 0,362. In Oud Zuid en Lommerweide ligt de kind/vrouw ratio iets onder het gemiddelde.

Figuur 2.2 – Aantal vrouwen in de leeftijd van 20-44 jaar, naar leeftijdsklasse (1 jan. 2019)

Hoewel de hiervoor gepresenteerde demografische kerncijfers wel enige inzicht geven in de toekomstige demografische ontwikkelingen, moeten zij ook niet worden verabsoluteerd. Voor de korte termijn geeft het aantal 0-4 jarigen een goede indicatie van de potentiële instroom. Voor de jaren daarna zijn de onzekerheidsmarges echter veel groter. Dat komt niet alleen omdat die kinderen nu nog niet zijn geboren, maar ook het onzeker is hoe het geboortecijfer zich zal ontwikkelen en welke kant het op gaat met de migratie van jonge gezinnen. De gemeente Duiven doet er verstandig aan om hier bij de uitwerking van de huisvestingsplannen rekening mee te houden.

Bijlage A Tabellen stromen Duiven

*Tabel A.1 – Herkomst leerlingen Duiven, 2016-2018**

	2016		2017		2018*	
Duiven	1.932	95,7%	1.895	96,2%	1.870 35	96,6%
Zevenaar	35	1,7%	33	1,7%	17 3 11	1,8%
Westervoort	22	1,1%	18	0,9%	1.936	0,9%
Montferland	7	0,3%	4	0,2%		0,2%
Elders	22	1,1%	19	1,0%		0,6%
Totaal	2.018	100,0%	1.969	100,0%		100,0%

* Exclusief locatie Lathum (van Wiekslag).

*Tabel A.2 – Bestemming Duivense leerlingen, 2014-2018**

	2014	2015	2016	2017	2018
Duiven	2.136	2.026	1.956	1.908	1.877
Zevenaar	93	78	79	82	75
Westervoort	23	27	24	20	18
Arnhem	11	17	18	14	12
Elders	7	8	12	6	20
Totaal	2.270	2.156	2.089	2.030	2.002

* Bron: DUO, bewerking MOOZ.

Tabel A.3 – Herkomst leerlingen, naar wijk (2016-2018)

		Duiven-Noord	Duiven-Zuid	Groessen	Loo	Totaal*
2016	Wijk 02 Buitengebied	10	-	-	-	10
	Wijk 03 Duiven-Noord	937	201	7	-	1.145
	Wijk 04 Duiven-Zuid	78	455	6	6	545
	Wijk 05 Groessen Wijk	9	8	129	1	147
	06 Loo	5	5	1	74	85
	Elders	*46*	*34*	*2*	*4*	*86*
	Totaal	1.085	703	145	85	2.018
2017	Wijk 02 Buitengebied	15	-	-	-	15
	Wijk 03 Duiven-Noord	943	176	6	-	1.125
	Wijk 04 Duiven-Zuid	73	438	5	6	522
	Wijk 05 Groessen	9	6	135	3	153
	Wijk 06 Loo	2	5	1	72	80
	Elders	37	32	2	3	74
	Totaal	1.079	657	149	84	1.969
2018	Wijk 02 Buitengebied	13	-	-	-	13
	Wijk 03 Duiven-Noord	893	171	8	-	1.072
	Wijk 04 Duiven-Zuid	70	462	4	8	544
	Wijk 05 Groessen	7	3	144	4	158
	Wijk 06 Loo	2	4	1	76	83
	Elders	*38*	*23*	*2*	*3*	*66*
	Totaal	1.023	663	159	91	1.936

* Totaal aantal basisschoolleerlingen in Duiven.

Tabel A.4 – Herkomst leerlingen, naar wijk (%)

		Duiven-Noord	Duiven-Zuid	Groessen	Loo	Totaal*
2016	Wijk 02 Buitengebied	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%
	Wijk 03 Duiven-Noord	86,4%	28,6%	4,8%	0,0%	56,7%
	Wijk 04 Duiven-Zuid	7,2%	64,7%	4,1%	7,1%	27,0%
	Wijk 05 Groessen	0,8%	1,1%	89,0%	1,2%	7,3%
	Wijk 06 Loo	0,5%	0,7%	0,7%	87,1%	4,2%
	Elders	4,2%	4,8%	1,4%	4,7%	4,3%
	Totaal	1.085	703	145	85	2.018
2017	Wijk 02 Buitengebied	1,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%
	Wijk 03 Duiven-Noord	87,4%	26,8%	4,0%	0,0%	57,1%
	Wijk 04 Duiven-Zuid	6,8%	66,7%	3,4%	7,1%	26,5%
	Wijk 05 Groessen	0,8%	0,9%	90,6%	3,6%	7,8%
	Wijk 06 Loo	0,2%	0,8%	0,7%	85,7%	4,1%
	Elders	*3,4%*	*4,9%*	*1,3%*	*3,6%*	*3,8%*
	Totaal	1.079	657	149	84	1.969
2018	Wijk 02 Buitengebied	1,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,7%
	Wijk 03 Duiven-Noord	87,3%	25,8%	5,0%	0,0%	55,4%
	Wijk 04 Duiven-Zuid	6,8%	69,7%	2,5%	8,8%	28,1%
	Wijk 05 Groessen	0,7%	0,5%	90,6%	4,4%	8,2%
	Wijk 06 Loo	0,2%	0,6%	0,6%	83,5%	4,3%
	Elders	*3,7%*	*3,5%*	*1,3%*	*3,3%*	*3,4%*
	Totaal	1.023	663	159	91	1.936

* Totaal aantal basisschoolleerlingen in Duiven.

Tabel A.5 – Herkomst leerlingen Duiven, naar buurt (2016-2018)

Woonplaats	West	Oud Zuid	Centrum	De Vergert	Noord	Zuidwest	Zuidoost	Groessen	Loo Gld	Totaal*
Het Broek	-	-	23	-	15	-	-	-	-	38
West	495	21	34	9	11	1	58	8	-	637
Oud Zuid	99	226	148	62	23	17	114	-	-	689
Centrum	29	15	49	3	18	-	19	-	-	133
De Vergert	7	18	325	165	28	7	43	2	-	595
De Nieuweling	45	11	132	7	32	14	165	10	-	416
De Ploen	201	7	33	11	57	-	27	-	-	336
Noord	1	9	31	1	56	2	23	-	-	123
Lommerweide	22	24	185	15	108	2	56	1	-	413
Zuidwest	63	26	23	3	6	236	363	7	5	732
Zuidoost	42	14	19	15	10	39	717	8	15	879
Groessen	-	-	19	-	6	1	16	408	8	458
Loo Gld	-	-	1	8	-	3	11	3	222	248
Elders	*32*	*19*	*30*	*17*	*23*	*15*	*74*	*6*	*10*	*226*
Totaal	1.036	390	1.052	316	393	337	1.686	453	260	5.923

* Totaal aantal basisschoolleerlingen in Duiven [*3 jaar samen*] | In de kolommen staat het aantal leerlingen dat in de betreffende buurt op school zit.

Tabel A.6 – Herkomst leerlingen Duiven, naar buurt (2016-2018; %)

Woonplaats	West	Oud Zuid	Centrum	De Vergert	Noord	Zuidwest	Zuidoost	Groessen	Loo Gld	Totaal*
Het Broek	0%	0%	2%	0%	4%	0%	0%	0%	0%	1%
West	48%	5%	3%	3%	3%	0%	3%	2%	0%	11%
Oud Zuid	10%	58%	14%	20%	6%	5%	7%	0%	0%	12%
Centrum	3%	4%	5%	1%	5%	0%	1%	0%	0%	2%
De Vergert	1%	5%	31%	52%	7%	2%	3%	0%	0%	10%
De Nieuweling	4%	3%	13%	2%	8%	4%	10%	2%	0%	7%
De Ploen	19%	2%	3%	3%	15%	0%	2%	0%	0%	6%
Noord	0%	2%	3%	0%	14%	1%	1%	0%	0%	2%
Lommerweide	2%	6%	18%	5%	27%	1%	3%	0%	0%	7%
Zuidwest	6%	7%	2%	1%	2%	70%	22%	2%	2%	12%
Zuidoost	4%	4%	2%	5%	3%	12%	43%	2%	6%	15%
Groessen	0%	0%	2%	0%	2%	0%	1%	90%	3%	8%
Loo Gld	0%	0%	0%	3%	0%	1%	1%	1%	85%	4%
Elders	*3%*	*5%*	*3%*	*5%*	*6%*	*4%*	*4%*	*1%*	*4%*	*4%*
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel A.7 – Herkomst leerlingen Duiven, naar buurt (2018)

Woonplaats	West	Oud Zuid	Centrum	De Vergert	Noord	Zuidwest	Zuidoost	Groessen	Loo Gld	Totaal
Het Broek	-	-	7	-	6	-	-	-	-	13
West	160	8	10	2	4	-	22	2	-	208
Oud Zuid	33	70	48	16	9	7	35	-	-	218
Centrum	11	4	18	1	5	-	5	-	-	44
De Vergert	3	5	106	54	9	2	11	-	-	190
De Nieuweling	15	4	36	2	6	4	53	6	-	126
De Ploen	74	3	12	3	18	-	7	-	-	117
Noord	1	3	9	-	15	1	6	-	-	35
Lommerweide	7	7	65	4	33	-	18	-	-	134
Zuidwest	16	9	9	-	2	81	133	2	3	255
Zuidoost	16	6	5	5	2	15	233	2	5	289
Groessen	-	-	5	-	2	-	3	144	4	158
Loo Gld	-	-	-	2	-	1	3	1	76	83
Elders	7	10	10	5	6	4	19	2	3	66
Totaal	343	129	340	94	117	115	548	159	91	1936

Tabel A.8 – Herkomst leerlingen IKC Remigius, naar buurt (2016-2018)

	2016		2017		2018	
De Vergert	108	29,8%	111	31,7%	106	31,2%
Lommerweide	59	16,3%	61	17,4%	65	19,1%
Oud Zuid	51	14,1%	49	14,0%	48	14,1%
De Nieuweling	52	14,4%	44	12,6%	36	10,6%
Centrum	15	4,1%	16	4,6%	18	5,3%
De Ploen	10	2,8%	11	3,1%	12	3,5%
West	13	3,6%	11	3,1%	10	2,9%
Noord	13	3,6%	9	2,6%	9	2,6%
Het Broek	7	1,9%	9	2,6%	7	2,1%
Zuidwest	7	1,9%	7	2,0%	9	2,6%
Zuidoost	8	2,2%	6	1,7%	5	1,5%
Groessen	7	1,9%	7	2,0%	5	1,5%
Loo Gld	1	0,3%	0	0,0%	0	0,0%
Elders	11	3,0%	9	2,6%	10	2,9%
Totaal	362	100,0%	350	100,0%	340	100,0%

Tabel A.9 – Herkomst leerlingen IKC Remigius, naar buurt en bouw(2016-2018)

	onderbouw			bovenbouw		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
De Vergert	52	52	47	56	59	59
Lommerweide	21	22	25	38	39	40
Oud Zuid	30	28	27	21	21	21
De Nieuweling	32	23	15	20	21	21
Centrum	10	9	9	5	7	9
West	7	5	3	6	6	7
De Ploen	4	5	6	6	6	6
Noord	10	6	6	3	3	3
Het Broek	3	4	2	4	5	5
Zuidwest	2	2	4	5	5	5
Zuidoost	6	4	3	2	2	2
Groessen	4	4	2	3	3	3
Loo Gld	1	.	.	.	.	.
Elders	7	5	4	4	4	6
Totaal	189	169	153	173	181	187

Tabel A.10 – Herkomst leerlingen Wiekslag/Wereldwijzer, naar buurt (2016-2018)

	De Wiekslag*			De Wereldwijzer			Totaal		
2016		2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Oud Zuid	74	82	70	25	21	16	99	103	86
De Vergert	6	7	5	54	57	54	60	64	59
Lommerweide	9	8	7	6	5	4	15	13	11
West	8	5	8	4	3	2	12	8	10
Centrum	5	6	4	1	1	1	6	7	5
De Nieuweling	3	4	4	3	2	2	6	6	6
De Ploen	2	2	3	4	4	3	6	6	6
Noord	3	3	3	1	0	0	4	3	3
Zuidwest	8	9	9	3	0	0	11	9	9
Zuidoost	3	5	6	5	5	5	8	10	11
Loo Gld	0	0	0	4	2	2	4	2	2
Elders	4	5	10	7	5	5	11	10	15
Totaal	125	136	129	117	105	94	242	241	223

* Exclusief Ds. Jonkersschool (locatie Lathum)

Tabel A.11 – Herkomst leerlingen Wiekslag/Wereldwijzer, naar buurt (%)

	De Wiekslag*			De Wereldwijzer			Totaal		
2016		2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Oud Zuid	59,2%	60,3%	54,3%	21,4%	20,0%	17,0%	40,9%	42,7%	38,6%
De Vergert	4,8%	5,1%	3,9%	46,2%	54,3%	57,4%	24,8%	26,6%	26,5%
Lommerweide	7,2%	5,9%	5,4%	5,1%	4,8%	4,3%	6,2%	5,4%	4,9%
West	6,4%	3,7%	6,2%	3,4%	2,9%	2,1%	5,0%	3,3%	4,5%
Centrum	4,0%	4,4%	3,1%	0,9%	1,0%	1,1%	2,5%	2,9%	2,2%
De Nieuweling	2,4%	2,9%	3,1%	2,6%	1,9%	2,1%	2,5%	2,5%	2,7%
De Ploen	1,6%	1,5%	2,3%	3,4%	3,8%	3,2%	2,5%	2,5%	2,7%
Noord	2,4%	2,2%	2,3%	0,9%	0,0%	0,0%	1,7%	1,2%	1,3%
Zuidwest	6,4%	6,6%	7,0%	2,6%	0,0%	0,0%	4,5%	3,7%	4,0%
Zuidoost	2,4%	3,7%	4,7%	4,3%	4,8%	5,3%	3,3%	4,1%	4,9%
Loo Gld	0,0%	0,0%	0,0%	3,4%	1,9%	2,1%	1,7%	0,8%	0,9%
Elders	3,2%	3,7%	7,8%	6,0%	4,8%	5,3%	4,5%	4,1%	6,7%
Totaal (n)	125	136	129	117	105	94	242	241	223

* Exclusief Ds. Jonkersschool (locatie Lathum)

Bijlage B Demografische kerncijfers

*Tabel B.1 – Ontwikkeling aantal 0-4 jarigen, 2017-2019**

Buurt	2017	2018	2019
Het Broek	6	7	6
West	132	149	128
Oud Zuid	156	155	159
Centrum	15	21	29
De Vergert	115	115	116
De Nieuweling	48	47	42
De Ploen	74	72	67
Noord	34	26	34
Lommerweide	63	62	63
Zuidwest	158	159	141
Zuidoost	159	164	155
Groessen	73	77	59
Loo Gld	43	47	41
Totaal**	1.076	1.104	1.041

* Bron: BRP Duiven | ** incl. onbekend.

*Tabel B.2 – Aantal 0-4 jarigen, naar buurt (2019)**

Buurt	0 jaar	1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	Totaal
Het Broek	1	1	1	2	1	6
West	18	28	27	29	26	128
Oud Zuid	28	35	38	31	27	159
Centrum	5	8	4	6	6	29
De Vergert	20	28	17	14	37	116
De Nieuweling	8	7	7	9	11	42
De Ploen	8	20	8	15	16	67
Noord	6	5	3	15	5	34
Lommerweide	11	13	9	9	21	63
Zuidwest	32	25	23	30	31	141
Zuidoost	29	34	35	29	28	155
Groessen	12	15	8	11	13	59
Loo Gld	5	10	8	8	10	41
Totaal**	183	229	188	209	232	1041

* Bron: BRP Duiven | ** incl. onbekend.

*Tabel B.3 – Aantal vrouwen in de leeftijd van 20-44 jaar, naar buurt (2019)**

Buurt	20-24 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40-44 jaar	Totaal
Het Broek	7	2	2	2	2	15
West	84	86	84	80	92	426
Oud Zuid	81	74	102	105	104	466
Centrum	17	17	13	15	15	77
De Vergert	51	79	67	62	56	315
De Nieuweling	43	16	22	30	51	162
De Ploen	13	32	38	37	31	151
Noord	19	10	16	16	21	82
Lommerweide	41	25	39	36	37	178
Zuidwest	79	64	80	106	97	426
Zuidoost	123	84	96	100	115	518
Groessen	52	40	35	45	69	241
Loo Gld	28	14	26	29	34	131
Totaal**	640	543	622	663	724	3.192

* Bron: BRP Duiven | ** incl. onbekend.

Tabel B.4 – Demografische kerncijfers Duiven, naar buurt

buurt	Ratio1 (kind/vrouw)	Ratio2 (kind/vrouw)	AVC (1)	AVC (2)
Het Broek	***0,297***	***0,422***	4,69	6,67
West	0,250	0,315	4,58	5,78
Oud Zuid	0,282	0,331	5,27	6,19
Centrum	0,254	0,325	6,25	8,00
De Vergert	***0,303***	***0,362***	5,34	6,38
De Nieuweling	0,176	0,277	2,82	4,44
De Ploen	***0,400***	***0,472***	6,39	7,54
Noord	***0,312***	***0,418***	5,32	7,11
Lommerweide	0,246	0,334	3,79	5,15
Zuidwest	0,271	0,365	5,26	7,09
Zuidoost	0,234	0,309	4,69	6,21
Groessen	0,222	0,294	2,97	3,93
Loo Gld	0,253	0,337	4,26	5,66
Totaal	0,261	0,337	4,69	6,05

Bron: BRP Duiven, gemiddelde 2017-2019.

Toelichting:

- Ratio 1: aantal 0-4 jarigen / aantal vrouwen in leeftijd van 15-44 jaar;
- Ratio 2: aantal 0-4 jarigen / aantal vrouwen in leeftijd van 20-44 jaar;
- AVC-1: aantal 0 jarigen / 100 vrouwen in leeftijd van 15-44 jaar;
- AVC-2: aantal 0 jarigen / 100 vrouwen in leeftijd van 20-44 jaar.

Innerwaard
Integrale Kindcentra

LIEMERSNOVUM
PRIMAIR ONDERWIJS

Gemeente Duiven
t.a.v. mevrouw I. Knuiman

Groessen/Zevenaar, 4 juni 2021

Betreft: onderwijshuisvesting Duiven

Geachte mevrouw Knuiman, beste Ineke,

Op dinsdag 8 juni a.s. vindt een politieke avond plaats m.b.t. de kredietaanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag (ronde tafel) en het kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming (ronde tafel en debattafel).

Wij willen als bestuurders van LiemersNovum en Innerwaard graag bij deze onderwerpen inspreken en aanschuiven bij de ronde tafels.
De beide raadsvoorstellen hebben wij op iBabs gevonden, zorgvuldig bestudeerd en op basis daarvan onze inbreng geschreven.
Met deze brief willen we deze inbreng alvast kenbaar maken.
Tijdens de politieke avond zal Pieter-Jan Buhler de inbreng bij de kredietaanvraag voor de nieuwbouw namens beide besturen verwoorden en Annemieke Miltenburg de inbreng bij het kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming.

Kredietaanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag

Geachte leden van de gemeenteraad van de gemeente Duiven,

U heeft eind mei via uw digitale portaal een tweetal raadsvoorstellen ontvangen, die de onderwijs-huisvesting in de gemeente Duiven betreffen.
Als schoolbesturen bereikten we hierover in 2018 een akkoord met uw gemeente, zoals opgenomen in het IHP dat door uw raad is vastgesteld in november 2018.
Vanuit dat kader zijn wij, de besturen van stichting Innerwaard en LiemersNovum, drukdoende met de voorbereidingen voor het bouwen van twee nieuwe IKC-gebouwen, te weten voor IKC Remigius en voor IKC Wiekslag-Wereldwijzer. Daarin trekken we, elk bestuur apart, samen met de betrokken ambtenaren en portefeuillehouder op en wij zijn blij te mogen constateren dat dit in een plezierige en constructieve sfeer verloopt.
Uw raad wordt nu gevraagd om een besluit te nemen voor een krediet voor zowel Remigius als voor Wereldwijzer/Wiekslag.
Wij zijn blij met de mogelijkheid dat wij vanavond, namens beide besturen, op onderdelen van het raadsvoorstel een nadere toelichting kunnen geven.

Beperkte juridische mogelijkheden voor schoolbesturen om te investeren in onderwijshuisvesting
Allereerst willen wij u graag de beperkte juridische mogelijkheden schetsen als het gaat om investeren in onderwijshuisvesting.

Catrijnestraat 1
6923 BS Groessen
www.innerwaard.nl
T 0316 263544
info@innerwaard.nl

In ons land is het qua onderwijshuisvesting primair onderwijs eigenlijk vrij simpel geregeld.
De gemeente krijgt vanuit het Rijk middelen om onderwijshuisvesting te faciliteren, zodat dit om niet aan het schoolbestuur kan worden doorgezet voor het geven van onderwijs. Die huisvesting moet voldoen aan alle geldende eisen van het Bouwbesluit. Een schoolbestuur mag zelf geen eigen publieke middelen inzetten voor nieuwbouw en hierop wordt streng toegezien door de accountant en inspectie. Het investeringsverbod, zoals vastgelegd in art. 148 Wet Primair Onderwijs, biedt schoolbesturen daarmee juridisch gezien geen mogelijkheden om 'te investeren in stenen'.
Wij moeten onze bekostiging inzetten voor goed onderwijs: ten behoeve van de kinderen in de klas, de leerkrachten, professionalisering, methodes etc.
Er geldt één uitzondering op het investeringsverbod en dat is wanneer er wordt geïnvesteerd in maatregelen op het gebied van onderhoud en duurzaamheid. Dergelijke investeringen zijn toegestaan op voorwaarde dat de investering binnen een redelijke termijn terugverdiend kan worden door verlaging van de exploitatiekosten. De inspectie hanteert op dit vlak daarmee een 'genuanceerd sanctiebeleid', waarbij schoolbesturen voorgenomen investeringen vooraf zorgvuldig af dienen te stemmen met de accountant.

1.2./2.2 Eigen bijdrage

In het raadsvoorstel wordt van een zogenaamde 'eigen bijdrage' van de schoolbesturen uitgegaan.
Met de toelichting op het investeringsverbod hebben wij de context willen verhelderen van de (beperkte) mogelijkheden, die wij in dit kader hebben.
De eigen bijdrage is gebaseerd op de gedachte dat een kwaliteitsverbetering van een schoolgebouw (bijvoorbeeld van BENG naar ENG) voor het schoolbestuur in de toekomst leidt tot een exploitatievoordeel.
Uiteraard gaan wij als besturen de mogelijkheid van een eigen bijdrage serieus overwegen en onze verantwoordelijkheid hierin nemen, wanneer van toepassing. In de loop van het ontwerptraject zullen er TCO-berekeningen gemaakt moeten worden, op grond waarvan moet blijken of en in hoeverre er sprake is van een te behalen exploitatievoordeel/terugverdieneffect.
Aangezien wij juridisch gezien aan handen en voeten gebonden zijn, is voorzichtigheid in dit stadium het devies.
Wij willen u als raad aangeven dat wij vanuit de besturen **geen enkele toezegging** kunnen doen over een daadwerkelijke eigen bijdrage dan wel de hoogte daarvan.

1.4/2.4 Investeringsbedragen vanuit het vastgestelde IHP

In november 2018 is het IHP vastgesteld en daarbij zijn bedragen genoemd voor de investeringen.
Wij zijn van mening dat wij het IHP moeten blijven volgen.
In het IHP zijn investeringsbedragen opgenomen voor de gemeente en wordt gesproken over een nader te bepalen bijdrage door de schoolbesturen.
Op de investeringsbedragen voor het onderwijsdeel, die opgenomen zijn voor de gemeente, wordt in het raadsvoorstel de in 1.2/2.2 genoemde eigen bijdrage in mindering gebracht.
Dit is naar onze mening niet correct. Zo hebben wij in maart 2021 nog begrepen dat het geactualiseerde investeringsbedrag (2020, € 4.660.425) voor het onderwijsdeel van IKC Remigius in de kadernota was opgenomen. In het raadsvoorstel resteert na aftrek van de eigen bijdrage van het schoolbestuur een bedrag ad € 4.287.591.
Gezien de onzekerheid rond de eigen bijdrage in combinatie met de investeringsbedragen vanuit het vastgestelde IHP gaan wij er nog steeds vanuit dat een evt. bijdrage van het schoolbestuur **bovenop** het investeringsbedrag van de gemeente komt.
Voor IKC Remigius blijkt inmiddels dat, mocht de eigen bijdrage toch in mindering gebracht worden, het investeringsbedrag dusdanig onvoldoende is, dat wij het voorbereidingstraject on hold moeten zetten.

Het totaal van de kredietaanvragen, voortkomend uit het IHP, waarover de raad een besluit moet nemen, komt naar ons oordeel met de huidige stand ruim onder het destijds aangegeven 'plafond' van € 12,8 miljoen (incl. btw) uit.

1.5/2.5 Huisvestingsdeel kinderopvang

In het raadsvoorstel wordt gesteld dat de gemeente de financiering van het huisvestingsdeel van de kinderopvang voor haar rekening neemt, waarbij de kosten van de kapitaals- en afschrijvingslasten worden afgerekend met de schoolbesturen.
Dit is nieuw voor ons en niet in lijn met hetgeen eerder in het kader van het IHP besproken is.
Er was eerder sprake van huurovereenkomsten van de gemeente met de kinderopvang.
Of afrekening met de schoolbesturen mogelijk is en wat daarbij de risico's zijn, moeten wij nog nader gaan onderzoeken en wij willen op dit punt dan ook **nadrukkelijk een voorbehoud** maken.

2.6 Tijdelijke huisvesting

In het raadsvoorstel wordt gerefereerd aan de tijdelijke huisvesting voor De Wiekslag en Wereldwijzer. Het bestuur van LiemersNovum zoekt met ambtenaren en portefeuillehouder naar goede oplossingen hiervoor, die zo min mogelijk nadelige effecten hebben voor leerlingen, ouders en leerkrachten. Dat gaat zeker lukken. Wel maak LiemersNovum u erop attent dat hierover nog overleg is met directie, medezeggenschapsraden en de betrokkenen binnen uw gemeente. **Raadsbesluit punt 4 is daarom wat te voorbarig gesteld**.

Tot zover onze inbreng voor de politieke avond op dit punt. We zullen ook inspreken op het agendapunt verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming.

Met vriendelijke groet,

Stichting Innerwaard

Annemieke Miltenburg
bestuurder

LiemersNovum

Pieter-Jan Buhler
bestuurder

Catrijnestraat 1
6923 BS Groessen

www.innerwaard.nl

T 0316 263544
info@innerwaard.nl

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201452510 Zaaknummer: Z/20/064240

Portefeuillehouder(s): J. Goossen

Voor vragen
Naam: Chris Papjes/Mark Jordens/Dionne Tan
Telefoon: (0316) 279 111
E-mail: c.papjes@duiven.nl

Komt wel terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: financiële situatie gemeente Duiven

Aanleiding voor deze kennisgeving
Nu de gemeenteraad niet bij elkaar komt en de informele avond is vervallen, waarop namens het college de raad zou worden geïnformeerd over de financiële situatie van onze gemeente, informeren wij de raad langs deze weg. We gaan daarbij in op vier hoofdpunten:

1. De financiële stand van zaken
2. De risico's die we al kenden en de risico's die de huidige crisis met zich meebrengen
3. Wat het college in de afgelopen periode heeft gedaan
4. Het proces richting Voorjaarsnota en begroting

Relevant beleidskader
Meerjarenbegroting.

Inhoud van mededeling
Bij de vaststelling van de begroting 2020 op 12 november 2019, heeft de gemeenteraad besloten tot een eerste pakket aan bezuinigingsmaatregelen. Daarmee kon voor de jaarschijf 2023 een sluitende begroting worden gepresenteerd. Tevens werd afgesproken de besluitvorming over een aanvullend pakket maatregelen door te schuiven naar de Voorjaarsnota 2020. Daarbij is door de raad een aanvullende opdracht gegeven om ook te kijken naar inkomstenverhogingen in brede zin, naar taken die de organisatie uitvoert en naar verbonden partijen (motie 5 ingediend door CDA en VVD en motie 3 ingediend door LA, D66, VVD en DOED).[1]

1. De financiële stand van zaken

Najaarsnota: extra structurele lasten

Sinds de vaststelling van de begroting hebben zich ontwikkelingen voorgedaan, die (negatieve) invloed hebben op het financiële meerjarenperspectief. De eerste daarvan was verwoord in de op 10 december 2019 door de raad vastgestelde Najaarsnota: kapitaallasten van het gebouw Candea College voor een bedrag van € 185.947.

[1] Deze documenten staan bij de raadsvergadering van 12 november 2019 onder agendapunt D.10 en kunt u raadplegen via https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Duiven/8633e435-d67d-417d-a605-6a063eb3df70.

Verwerking hiervan levert het volgende meerjarenbeeld op:

Onderdeel	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Voorcalculaties	-2.129.036	-1.456.256	-1.347.801	-405.864
Aanvullende mutaties	-399.105	-399.105	-399.105	-399.105
Vervangingsinvesteringen	0	0	0	0
Belastingopbrengsten	399.105	399.105	399.105	399.105
Subtotaal bestaand beleid	**-2.129.036**	**-1.456.256**	**-1.347.801**	**-405.864**
Kosten bedrijfsvoering	0	0	0	0
Bezuinigingsvoorstellen	321.850	507.570	636.786	634.786
Totaal	-1.807.186	-948.686	-711.015	228.922
Amendementen	0	-65.440	-109.340	-109.340
Totaal	-1.807.186	-1.014.126	-820.355	119.582
Najaarsnota 2019 structureel (kap. Lasten Candea College)	-185.947	-185.947	-185.947	-185.947
Totaal na de Najaarsnota	-1.993.133	-1.200.073	-1.006.302	-66.365

NB: met bezuinigingsvoorstellen in bovenstaand schema wordt bedoeld het pakket dat is verwerkt in de begroting 2020, inclusief wijzigingen vastgesteld door de raad op 12 november 2019.

Nieuwe ontwikkelingen: verdere tegenvallers en nieuwe investeringen

Sinds de vaststelling van de Najaarsnota hebben we te maken met nieuwe ontwikkelingen die de financiële positie van de gemeente beïnvloeden. De nu bekende ontwikkelingen sommen we hier op, waarbij we het niet uitgesloten achten dat richting de Voorjaarnota nog nieuwe ontwikkelingen te melden zijn.

Nieuwe aanbesteding groenonderhoud: € 321.000 extra per jaar vanaf 2020
Met het oog op het aflopen van het vorige onderhoudscontract eind 2019, is een nieuwe Europese aanbesteding gedaan voor het groenonderhoud (samen met Westervoort). De gunning daarvan heeft plaats gevonden door ons college op 24 maart 2020. Het college heeft node ingestemd met deze gunning, omdat we geen mogelijkheden zien de groenvoorzieningen nog verder te verschralen, gelet op eerdere bezuinigingen en de hoeveelheid klachten die we nu al ontvangen over het groenonderhoud. Het college is wel van mening dat we ook ten aanzien van het groenonderhoud tot een "transformatie" moeten komen, waarbij we de samenleving meer inschakelen. Op termijn zou dat tot een besparing moeten kunnen leiden.
De kostenverhoging waar we nu mee te maken hebben wordt voor het grootste deel veroorzaakt door:

- Prijsstijgingen
- Duurder onderhoud door verfraaiing van groen (bv heesters in plaats van gras; in kader van revitalisering Nieuwgraaf/Centerpoort)
- marktomstandigheden

Extra tekort jeugdzorg € 250.000 per jaar vanaf 2020
Bij de door de raad op 2 juli 2019 vastgestelde Voorjaarsnota was een budget bijgeraamd voor de kosten van jeugdzorg van € 1,5 mln. Bij de Najaarsnota is nog eens € 435.161 bijgeraamd. De bijraming van de Voorjaarsnota is structureel verwerkt in de meerjarencijfers

en de bijraming van de Najaarsnota niet. Bij de jaarrekening 2019 lijken we uit te komen op een overschot van ongeveer € 150.000 (na beide bijramingen). Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting is dat een tekort van ongeveer € 1.750.000. Dat betekent dat in de meerjarencijfers bovenop de eerder geraamde € 1,5 mln. een extra tekort van € 250.000 moet worden verwerkt.

Tekort Wmo € 600.000 per jaar vanaf 2020
Vooral als gevolg van het door de rijksoverheid ingevoerde "abonnementstarief" voor de eigen bijdragen, zijn de kosten voor de gemeente fors opgelopen. Dat tekort komt in 2019 ongeveer uit op € 250.000 en wij verwachten dat dit tekort een structureel karakter heeft. Daar komt bij dat vanaf 1 juli 2020 een minimum tarief voor de huishoudelijke hulp wordt ingevoerd dat substantieel hoger ligt dan het tarief dat de gemeente Duiven tot nu toe betaalde. Het structurele tekort neemt daarmee toe tot € 600.000 per jaar. Bekeken wordt welke maatregelen mogelijk zijn om dit extra tekort te dempen. Binnenkort ontvangt u daarover een separate kennisgeving.

Tekort Veilig Thuis € 50.000 vooralsnog incidenteel in 2020
Door systeem- en wetswijzigingen rond de aanpak van huiselijk geweld, wordt een groter beroep gedaan op de organisatie van Veilig Thuis. Vooralsnog gaan we uit van een incidenteel effect, maar een structureel effect wordt niet uitgesloten.

Participatiewet tekort in 2020 van bijna € 900.000, waarvan ongeveer € 300.000 structureel
In de Najaarsnota hebben we een tekort gemeld op de "BUIG-gelden" van ongeveer € 6 ton. We hebben dit toen als een incidentele tegenvaller gekenmerkt. Inmiddels wordt meer duidelijk over het lopende jaar, de instroom in de bijstand is groter dan verwacht, een aantal specifieke regelingen vervalt en wordt ondergebracht in de BUIG-gelden, die een dalende trend laten zien. Dat alles betekent dat we in 2020 afkoersen op een tekort van € 891.000, in 2021 van € 531.000 en vanaf 2022 van € 297.000. Daarmee is het structurele effect voor de begroting € 297.000

Circulaire economie € 250.000 extra structureel vanaf 2024
De raad heeft de ambitie vastgesteld voor de energietransitie. Voor de andere onderdelen van het beleidsprogramma Circulaire economie moet dat nog volgen. Berekeningen van deskundigen hebben uitgewezen dat deze ambitie voor wat betreft de energietransitie, tot 2050 een extra inspanning vraagt (bovenop bestaande middelen) van € 250.000 per jaar voor de gemeente Duiven. Bij de Voorjaarsnota is besloten de eerste fase van dit programma (t/m 2023) eenmalig af te dekken. Dit betekent dat vanaf 2024 dit bedrag structureel moet worden geraamd in de begroting.

De investering in twee nieuwe scholen vraagt een extra kapitaallast die zich opbouwt naar een bedrag van € 438.000 in 2024
In het door de raad vastgestelde IHP (integraal huisvestingsplan) voor de scholen van primair onderwijs in onze gemeente, is bepaald dat er twee nieuwe schoolgebouwen in Duiven zullen worden gebouwd: de Remigiusschool en de Wereldwijzer. De kredieten voor deze investering moeten weliswaar nog door de raad beschikbaar worden gesteld, het is toch raadzaam de kapitaallasten alvast in de meerjarenramingen op te nemen. De vastgestelde lijn daarvoor is dat de kapitaallasten opgenomen worden in het jaar na gereedkomen van de bouw.

Al deze nieuwe ontwikkelingen bij elkaar leiden tot het volgende financiële overzicht:

	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Onderdeel	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Groenonderhoud	-321.000	-321.000	-321.000	-321.000	-321.000
Tekort Jeugdzorg	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
Tekort Wmo	-600.000	-600.000	-600.000	-600.000	-600.000
Veilig Thuis	-50.000				
Circulaire Economie					-250.000
Onderwijshuisvesting		-4.000	-4.000	-218.000	-438.000
Tekort participatiewet	-891.000	-531.000	-297.000	-297.000	-297.000
Totaal	-2.112.000	-1.706.000	-1.472.000	-1.686.000	-2.156.000
Totaal na de Najaarsnota 2019	-1.993.133	-1.200.073	-1.006.302	- 66.365	- 66.365
Totaal Meerjarenbegroting	-4.105.133	-2.906.073	-2.478.302	-1.752.365	-2.222.365

Dit overzicht geeft de situatie weer van het saldo in de begrotingsjaren die voor ons liggen en toont de grootte van onze opgave om op z'n minst aan de eisen van onze toezichthouder, de provincie te voldoen: een sluitende begroting voor de jaren 2023 en 2024 en de jaren erna. Daarnaast is natuurlijk onze reservepositie van groot belang. Met tekorten zoals in bovenstaand overzicht zal de Algemene Reserve in het rood komen. Ook dat vraagt maatregelen, waarbij het goed is te weten dat er een mogelijkheid is om de geblokkeerde reserves in te zetten, die alles bij elkaar ruim € 12 mln groot zijn.

2. De risico's die we al kenden en de risico's die de huidige crisis met zich meebrengen

Met de cijfers uit het voorgaande overzicht willen we niet de indruk wekken dat het financiële perspectief daarmee vast staat. We hebben te maken met een aantal risico's, risico's die we al kenden en risico's die voortkomen uit de huidige "corona-crisis". Voor de goede orde, deze risico's zijn risico's en niet getalsmatig verwerkt in de hiervoor gepresenteerde tabel.

<u>De risico's die we al kenden zijn:</u>

- Lukt het ons om de kosten van de jeugdzorg te beheersen? Vanuit het werk van de taskforce jeugdzorg zijn maatregelen voorgesteld die moeten leiden tot een beheersing van de kosten. Op de politieke avond van 3 maart jl. is de gemeenteraad daarover geïnformeerd. Op basis van dit maatregelenpakket is een ombuiging van de kosten jeugdzorg ingeboekt van € 500.000 structureel vanaf 2020. Het risico is dat het niet zeker is dat dit bedrag wordt gehaald en dat er ook tijd nodig is om deze maatregelen te laten renderen.
- De rijksoverheid heeft € 1 mld. extra beschikbaar gesteld ter dekking van de tekorten jeugdzorg. Dat bedrag is beschikbaar verspreid over drie jaren: 2019, 2020 en 2021. In onze begroting hebben we het bedrag dat onze gemeente krijgt in 2021 structureel doorgetrokken, vanuit het vertrouwen dat aangekondigde onderzoeken zullen uitwijzen dat minimaal dit bedrag nodig is om de toenemende tekorten te dekken. Onze provinciale toezichthouder heeft deze handelwijze toegestaan. Maar het geld is nog niet daadwerkelijk toegezegd en dus is er een risico dat het er niet of niet voldoende komt.
- In onze begroting gaan we er vanuit dat er geen verdere toename van de vraag naar Jeugdhulp en Wmo-ondersteuning komt. We zijn er van uitgegaan dat de kosten van de jeugdzorg niet nog verder toenemen. We doen dat nooit als daar geen sterke aanwijzingen voor zijn. De ontwikkelingen in het laatste kwartaal van 2019 wijzen ook niet in die richting. Desalniettemin blijft dit een risico en er zijn gemeenten die toch uitgaan van een stijgende tendens.

- Er komt een herverdeling aan van het gemeentefonds. De trends die wij horen zijn: het geld gaat van de kleinere gemeenten naar de grote steden en van oost naar west. Eerste berekeningen van het nieuwe model hebben zodanige herverdeeleffecten laten zien, dat de minister van BZK extra tijd neemt om die effecten te beoordelen en de invoering een jaar opschuift. De kans is dus reëel dat Duiven te maken gaat krijgen met een lagere algemene uitkering.

Corona-crisis

En ondertussen slaat de "corona-crisis" hard toe. Het lijkt wel of we ineens in een andere wereld leven. Een wereld die met man en macht werkt om de gezondheidsproblemen in de greep te houden en ondertussen met een grootschalige steunoperatie het bedrijfsleven overeind probeert te houden. Welk risico deze situatie voor onze gemeentefinanciën met zich meebrengt is nog niet te zeggen. Wel is duidelijk dat:

- Pleidooien om het bedrijfsleven te ontzien bij gemeentelijke heffingen het heel lastig maken om nu de begroting sluitend te maken met inkomstenverhogingen (zoals bepleit als een van de onderzoeksrichtingen in de motie die is aangenomen bij de begrotingsbehandeling).
- De gemeente voor grote uitgaven staat in het kader van de BBZ-regeling (bijstand voor ZZP'ers) en nog geen zekerheid heeft of en in welke mate de rijksoverheid deze kosten vergoedt. Overigens is inmiddels van de rijksoverheid een voorschot ontvangen van € 297.000. Daar staat tegenover dat op dinsdag 31 maart vm het aantal aanvragen al stond op 200 en uitgaande van een uitkering van € 1.000 per maand, levert dat voor deze drie maanden al een uitgave op van minimaal € 600.000.
- Verenigingen en ondernemers die accommodaties of ruimtes huren van de gemeente pleiten ervoor de huur kwijt te schelden en op z'n minst op te schorten.

Volstrekt onduidelijk is het effect van de corona-crisis op de afname van kavels op onze bedrijventerreinen. De belangstelling van het bedrijfsleven was in de afgelopen periode groot. Inmiddels is een nieuw aantal optieovereenkomsten gesloten. Of deze belangstelling zich doorzet en ook leidt tot daadwerkelijke afname van de grond is op dit moment op z'n minst onzeker.

De extra risico's als gevolg van de corona-crisis, zijn ook door de provincie onderkend. De provincie zal opnieuw de moeilijke positie van de gemeentelijke financiën onder de aandacht van het kabinet brengen. Ook beraadt de provincie zich op de gevolgen van de crisis voor de toezichthoudende rol, zo is ons bij brief vorige week mede gedeeld.

3. Wat het college in de afgelopen periode heeft gedaan

Het college heeft een overzicht gemaakt van de "knoppen waaraan we kunnen draaien" om het tekort te overbruggen. Op basis daarvan heeft het college ook enkele scenario's gemaakt die bedoeld waren als input voor het gesprek met de raad in de april-cyclus. Die scenario's bestonden uit een wisselende mix van kostenbesparingen en inkomstenverhogingen. Met als basis enkele maatregelen, die in elk scenario voorkomen. Uitgangspunt voor het college bij het samenstellen van de scenario's was, dat we de kracht van de samenleving intact willen laten. Dat betekent dat de bezuinigingen niet ten koste mogen gaan van het verenigingsleven, dat er ruimte blijft voor inwonersinitiatieven en dat we blijven werken aan de transformatieagenda.
Doordat de corona-crisis ook grote invloed heeft op de planning van het bestuurlijk proces in Duiven en door het ontstaan van een nieuwe context, is deze stap op dit moment niet aan de orde en daarom zullen we deze informatie nu niet toevoegen aan deze kennisgeving.

Wel willen we u alvast melden dat in het DB van 1Stroom is afgesproken dat de organisatie 1Stroom een extra bezuiniging zal realiseren van € 400.000. Gelet op de afgesproken verdeelsleutel komt 63% van dit bedrag ten goede aan de gemeente Duiven.
Deze € 400.000 maakt onderdeel uit van de eerder vastgestelde taakstelling van € 1 mln., waarbij door de raden als kader was vastgesteld dat een bedrag van € 400.000 opnieuw geïnvesteerd kon worden in de organisatie ter verhoging van de kwaliteit. Dat dit bedrag nu terugvloeit naar beide gemeenten, betekent natuurlijk ook dat er nu geen sprake is van een extra kwaliteitsimpuls die anders met dit bedrag gestalte had kunnen krijgen.

Overigens hebben wij u bij de Najaarsnota al gemeld dat voor 1Stroom we rekening moeten houden met een tekort van € 1,3 mln in 2019 als gevolg van nieuw beleid (dat al in de Voorjaarsnota van Duiven was verwerkt) en als gevolg van loonstijgingen in de nieuwe CAO. We hebben u bij de Najaarsnota ook gemeld dat we voor 2019 rekening houden met een groter tekort als gevolg van inhuur om de problemen bij financiën aan te pakken. Dit lijkt ook bewaarheid te worden en in nog grotere mate dan de reservering die we daar toen voor gedaan hebben. De jaarrekening 1Stroom 2019, die overigens nog door het DB van 1Stroom moet worden vastgesteld, sluit met een fors extra incidenteel tekort. In de tweede helft van april zult u van het DB van 1Stroom de begroting en jaarrekening voor zienswijze toegezonden krijgen en daarin wordt een en ander verder verwoord. In de jaarrekening van de gemeente Duiven zal dit nadeel worden verwerkt.

4. Het proces richting Voorjaarsnota en begroting

Door het uitvallen van raadsavonden, politieke avonden en informele avonden, kan geen sprake meer zijn van de zo mooi geplande "drietrapsraket":
- Scenariokeuze door de raad op 21 april
- Voorjaarsnota op 7 juli
- Begroting op 10 november

Een drietrapsraket die bij uitstek invulling geeft aan de kaderstellende rol van de gemeenteraad.

Niet alleen het uitvallen van bijeenkomsten beïnvloedt het proces, ook de onzekerheid over de financiële context doet dat. Wat komt er in de meicirculaire voor boodschap naar de gemeenten? Komt daarmee duidelijkheid over de tegemoetkoming van de rijksoverheid aan de gemeenten voor de maatregelen die nu worden genomen? De meicirculaire komt meestal op de laatste werkdag van mei, waardoor deze niet meer kan worden meegenomen in de Voorjaarsnota, waarvan de vaststelling door het college stond gepland op 2 juni.

Kortom de drietrapsraket kan niet meer en het is zelfs onzeker of het mogelijk dan wel dienstig is de Voorjaarsnota langs de reguliere weg in procedure te brengen. En leidt die Voorjaarsnota dan wel tot de goede discussie? Moeten we dan de stap van de Voorjaarsnota schrappen en de scenariokeuze die gepland stond voor 21 april verschuiven naar 7 juli, om daarna de stap te zetten naar de begroting? Of moeten we zelfs de bespreking op 7 juli verschuiven naar de eerste vergadering na het zomerreces?

Het college wil graag de raad uitnodigen om met het college mee te denken over de inrichting van het proces. Een proces om samen verantwoordelijkheid te nemen om de problemen die er zijn aan te pakken en samen een weg te vinden in de huidige onzekere tijden. Punt van die gezamenlijke zoektocht is ook de wijze waarop de samenleving daarbij betrokken kan worden. Nodigen we inwoners uit om in de scenariokeuze te participeren, zoals gedacht was in het proces naar 21 april? Zetten we ook de tweede stap, de eigenlijke stap voor de burgerbegroting die gepland was, waarbij inwoners een bedrag van € 80.000 zouden mogen inzetten ter "verzachting" van geplande bezuinigingen? En zo ja in welke fase? Dit alles natuurlijk binnen de afgesproken kaders.

Nog even de opties op een rij:

- Voorjaarsnota gewoon op 7 juli behandelen: nadeel is dat het college de nota moet vaststellen op een moment dat het stof van de crisis nog niet is neergedaald, de meicirculaire nog niet is verwerkt en er met de raad nog geen gedachtewisseling heeft kunnen plaatsvinden over de situatie waarin we zitten.
- De Voorjaarsnota overslaan en op 7 juli de stap zetten die we eerder voor 21 april hadden gepland. Nadeel is dan dat een kaderstellende stap voor de raad wordt overgeslagen en we alleen over de financiën praten en niet over de beleidsaccenten. Deze optie doet wel meer recht aan de situatie waarin we zitten.
- De behandeling van Voorjaarsnota dan wel de tussenstap opschorten tot de eerste vergadering na het zomerreces. Deze optie geeft de grootst mogelijke kans dat we weten in welke context we het over onze financiën hebben. Groot nadeel is dat er vrijwel geen tijd zit tussen het moment waarop de raad dan een uitspraak doet en het moment dat het college de begroting moet vaststellen voor verzending naar de raad.

Het college heeft een voorkeur voor de 2e optie, dus in juni een uitvoerige informatieronde en daarna debat op de politieke avond en besluitvorming op 7 juli over een scenario dat dan in de begroting verwerkt wordt.

Tot slot

Dit is een lange kennisgeving geworden, want er was veel om te melden, te duiden en te verklaren en ook de aard van de materie en de wijze van presentatie (schriftelijk in plaats van interactief tijdens een informele avond) werken daar aan mee. Natuurlijk is het college graag bereid de in deze kennisgeving opgenomen informatie nader toe te lichten.

Overigens delen wij u in de marge van deze kennisgeving graag mede dat het werk aan de jaarrekening 2019 goed op schema ligt en dat betekent dat we nog steeds koersen op behandeling voor de zomervakantie in de gemeenteraad. Al kan de corona-crisis ook hiervoor nog roet in het eten gooien.

Duiven, 31 maart 2020.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Beantwoording schriftelijke vragen over de kennisgeving financiën van 31 maart 2020

Van de fracties van VVD, CDA, D66, LA, SP en GL hebben wij vragen ontvangen over de kennisgeving over de financiën van onze gemeente. In onderstaand overzicht geven wij onze antwoorden per fractie. Voor de duidelijkheid zijn de antwoorden in rood afgedrukt. Zoals eerder afgesproken, is er op 26 mei een informele bijeenkomst over de kennisgeving waarbij mondeling verder kan worden ingegaan op de vragen en de kennisgeving. Het college gaat ervan uit dat het hier vooral gaat over de financiële kant van de zaak en bereidt zich daar op voor. Wij stellen ons voor dat inhoudelijke vragen op een ander moment aan de orde komen, zoals ook het geval voor vragen over de Wmo, die op een extra politieke avond van 2 juni gesteld kunnen worden.

Graag willen wij nog benadrukken dat de kennisgeving van 31 maart het financiële perspectief van dat moment weergeeft. In de kennisgeving hadden we ook al vermeld dat we het niet uitgesloten achten dat er nog nieuwe ontwikkelingen richting de Voorjaarsnota te melden zouden zijn. Dat is ook het geval en de nieuwe ontwikkelingen zullen we op twee manieren verwerken: in de tussenrapportage en in de scenario's. In de tussenrapportage zullen we autonome ontwikkelingen weergeven met een financieel effect. Deze tussenrapportage zal de raad ook ter besluitvorming op 7 juli worden aangeboden. Het financiële effect van de tussenrapportage zal ook worden verwerkt in het raadsvoorstel dat ingaat op de mogelijkheden om het financiële gat te overbruggen. In dat raadsvoorstel zal een voorkeursscenario van het college worden opgenomen, met alternatieven in andere scenario's.

Voor wat betreft de financiële effecten van de coronacrisis, zijn in onze organisatie acties uitgezet om de kosten daarvan apart in beeld te krijgen en houden. Dit mede als onderbouwing van financiële claims bij rijk en provincie. Op dit moment hebben wij daarvan nog geen afgerond beeld. Zodra wij dat wel hebben, zullen we daarover de raad informeren.

Burgemeester en wethouders van Duiven

29-4-2020 - Vragen VVD Kennisgeving financiële situatie gemeente Duiven

Alvorens te komen tot onze gedetailleerde vragen over de kennisgeving willen wij vooraf een aantal algemene opmerkingen benoemen.

We merken op dat de kennisgeving gaat over verschillende onderwerpen; De voorjaarsnota en begroting 2021, het is een soort tussenrapportage met een waarschuwing dat we een grote afwijking verwachten op het huidige begrotingsjaar en tot slot worden de gevolgen van de huidige crisis benoemd.

De VVD wil graag vasthouden aan de sluitende begroting in 2023 en de jaren erna. De VVD heeft een aantal randvoorwaarden als uitgangspunt:

- We moeten voorkomen dat we de geblokkeerde reserves aan moeten spreken.
- Iedereen draagt bij.
- Heroverwegen van (grote) investeringen.
- We moeten proberen de gemeenschapszin die in de huidige crisis is ontstaan vast te houden.
- Kostenbesparing gaat voor lastenverzwaring.

Verder vindt de VVD het belangrijk om inzicht te krijgen in de extra kosten die voortvloeien uit de maatregelen die genomen zijn tijdens de Coronacrisis. Zoals de het opschorten van de huur van gemeentelijk vastgoed, communicatie, opschorten van belasting en de extra capaciteit van de RSD. Ook zijn we benieuwd naar de inkomstenderving waar Corona de oorzaak van is.

Wij hebben over de genoemde onderwerpen de volgende vragen:

Het college benoemt in de kennisgeving Nieuwe ontwikkelingen: verdere tegenvallers en nieuwe investeringen. De VVD is benieuwd naar de noodzaak van de nieuwe investeringen en welke kosten zijn nog te beperken? Dit geldt ook voor de tegenvallers, welke zijn nog te beïnvloeden?
Antwoord:
In de aangehaalde paragraaf wordt een aantal posten genoemd. Daarvan is de enige investering waarover nog geen besluit is genomen de bouw van de twee nieuwe scholen. Wel is eind 2018 het Integraal Huisvestingsplan vastgesteld. De investering in de circulaire economie vanaf 2024 is het directe gevolg van het besluit van de gemeenteraad om de klimaatdoelen te halen in 2050 en de daarvoor benodigde middelen beschikbaar te stellen. Over de mogelijkheden de kosten in de jeugdzorg en Wmo te beperken bent u via verschillende documenten al geïnformeerd.

Er wordt ook gesproken over risico's die we al kenden, we hebben in Duiven een gemeenschappelijk probleem in het sociale domein. Het college geeft aan dat het niet zeker is dat de beoogde bezuinigingen worden gehaald.
Wij vragen ons af wat er nodig is om deze maatregelen tijdig te laten renderen.
Antwoord:
Het is een samenspel van meer regie op de werkwijze rond verwijzing naar jeugdhulp en op de eventueel benodigde aanvragen voor verlenging door de inzet van meer expertise aan de voorkant o.a. bij het Sociaal Loket. In combinatie met strakkere regie met ingang van 1 juli 2020 binnen de Inkoop van jeugdhulpvoorzieningen op de gecontracteerde zorgaanbieders. Het gaat hierbij om kwaliteit en rechtmatigheid, de inzet van passende jeugdhulp, afschaling van jeugdhulp wanneer dit mogelijk is, meer inzet op preventie, het bevorderen van samenwerking tussen zorgaanbieders met als doel wachtlijsten zoveel mogelijk te minimaliseren.

Corona-crisis
Het is niet zeker dat de bijdrage vanuit de centrale overheid de BBZ-regeling dekt, De VVD gaat ervan uit dat deze regeling de gemeente Duiven geen extra geld kost. Hoe gaat het college hiervoor zorgen?
Antwoord:
Wij zien dat de VNG hier boven op zit en het rijk deze belofte heeft gedaan. Wij blijven dit nauwgezet volgen en hebben ook al een gezamenlijke brief met de regio verzonden. Ook de provincie volgt dit nauwgezet en pleit voor het belang van de gemeenten.

Voor wat betreft het proces richting de voorjaarsnota en de begroting kunnen wij ons voorstellen dat de burgerbegroting met de daarbij behorende kosten heroverwogen worden. De VVD kan zich vinden in de voorkeur van het college met betrekking tot het proces richting de begroting.
Het college heeft in overweging hoe invulling te geven aan het raadsbesluit over de burgerbegroting uit 2019

29-4-2020 Vragen CDA over kennisgeving

1. Nieuwe aanbesteding groenonderhoud:
   a) Wat houdt "*op termijn zou dat tot een besparing moeten kunnen leiden*" in en waar moeten we dan aan denken/van uit gaan?
      Antwoord:
      Op dit moment werken we aan het in beeld brengen van de Basis (de basis in beeld). We brengen in beeld welk vigerend beleid we hebben, welk areaal we onderhouden en welke financiële middelen we daarvoor hebben. Wij verwachten na de zomervakantie hiermee naar de gemeenteraad te komen.
   b) Volgens de memo van het college d.d. 07-11-2019 zou in het 1e kwartaal van 2020 gestart worden met het traject om te komen tot integraal beleid op de openbare ruimte en dat de raad in dit proces zal worden meegenomen. Hoe verhoudt deze memo zich met de Kennisgeving d.d. 31-3-2020 over dit onderwerp?
      Antwoord:
      Het zijn twee verschillende dingen. Vanwege het aanbestedingen beleid moesten we het reguliere onderhoud opnieuw aanbesteden. Die uitkomst is nu bekend. Daarnaast is er een proces bezig om te komen tot nieuw integraal beleid voor de openbare ruimte. Daarin zal ook groen worden meegenomen.
   c) Bij het groenonderhoud wordt gesproken over een 'transformatie' waarbij de samenleving meer wordt ingeschakeld. Kan het college hier een toelichting op geven wat hiermee bedoeld wordt en op welke manier en termijn dit gaat spelen?
      Antwoord:
      Dat wordt verder vorm gegeven in het proces om te komen tot nieuw beleid openbare ruimte en is afhankelijk van de dialoog die we voeren met de samenleving en de kaders die de gemeenteraad mee gaat geven op basis van de uitkomsten van de Basis in Beeld.

2. Extra tekort jeugdzorg:
   a) Zie vraag bij punt 9 onder b. m.a.w. hoe realistisch zijn de kosten?
      Antwoord:
      Het is een inschatting op grond van ervaringscijfers van de inzet en de kosten van jeugdhulpvoorzieningen. Met daarbij de geschatte afname ervan bij een andere, nog meer nauwgezette, werkwijze bij verwijzing naar en verlenging van jeugdhulp.
   b) Graag ontvangt het CDA een overzicht van de inkomsten en uitgaven van de jeugdzorg en WMO sinds het in werking treden van de decentralisatie. Uit dit overzicht zou in ieder geval ons inziens het jaarlijkse overschot dan wel tekort moeten blijken.
      Antwoord:
      overzicht Duiven sociaal domein 2015-2018

wmo	2015	2016	2017	2018
rijksbijdrage	€ 2.635.606	€ 2.949.703	€ 2.996.613	€ 3.214.861
uitgaven ZIN[1]/PGB[2]	€ -1.100.813	€ -1.053.624	€ -1.469.163	€ -1.714.527
diverse overige kosten[3]	€ -602.436	€ -655.510	€ -1.194.926	€ -947.927
saldo	**€ 932.357**	**€ 1.240.569**	**€ 332.524**	**€ 552.407**

[1] Zorg in Natura
[2] Persoonsgebonden Budget
[3] Het betreft hier organisatiekosten, waaronder uitvoeringskosten

jeugd	2015	2016	2017	2018
rijksbijdrage	€ 6.280.226	€ 5.463.989	€ 5.331.591	€ 5.147.770
uitgaven ZIN/PGB	€ -4.810.085	€ -4.801.104	€ -5.074.758	€ -7.186.922
diverse overige kosten	€ -688.806	€ -693.630	€ -495.148	€ -566.434
saldo	**€ 781.335**	**€ -30.745**	**€ -238.315**	**€ -2.605.586**

De hulpmiddelen (oude WVG) en HbH Hulp bij Huishouding ontbreken in dit overzicht want deze behoren niet bij de nieuwe taken sinds 2015.

c) Bij de risico's is aangegeven dat er vanaf 2020 een structurele ombuiging van € 500.000 is ingeboekt. Wat is de stand van zaken omtrent deze ombuiging?

Antwoord:

Het u bekende rapport van de taskforce jeugdzorg wordt nu geïmplementeerd in samenhang met bedrijfsvoeringsmaatregelen. Wij verwachten dat het in 2020 nog niet geheel lukt om het geraamde bedrag van € 500.000 te realiseren, maar dat dit vanaf 2021 wel lukt.

d) Is de gemeente in staat dit (tijdig) te monitoren?

Antwoord:

Er zijn met vaste regelmaat tot en met 2021 updates en evaluaties ingepland binnen de projectduur van "Jeugdhulp in de hand".

3. <u>Tekort WMO</u>:

a) Een kennisgeving op dit onderwerp is 07-04-2020 toegestuurd. In de hierbij behorende notitie worden twee voorstellen gedaan:

1. Vanwege de beperkte mogelijkheden stellen wij voor de indicatiestelling stringenter uit te gaan voeren gebaseerd op het Deens model en zoveel mogelijk HO-cliënten gebruik te laten maken van de algemene voorziening HO vanaf 1 juli 2020, wat op termijn tot een beperkte beheersbaarheid van kosten kan leiden.

2. Verder lijkt er geen andere mogelijkheid te zijn dan structureel bij te ramen. Op basis van de doorrekening 2019 structureel € 600.000,00 bij ramen en dit in de voorjaarsnota op te nemen.

Vraag:

Wat is de status van de twee voorstellen en zijn er nog specifieke maatregelen te verwachten om het tekort enigszins in positieve zin te kunnen beïnvloeden. Zo ja, waar moeten we dan aan denken en zo nee, wat is dan de verklaring hiervoor?

Antwoord:

Het college heeft inmiddels besloten om deze maatregelen vanaf 1 juli aanstaande door te voeren. Het zijn voorstellen die genomen kunnen worden om de kosten enigszins beheersbaar te houden. Dit zijn de enige reële maatregelen die genomen kunnen worden. Als er andere maatregelen waren hadden we ze benoemd in de notitie.

4. <u>Circulaire economie</u>

a) Welke consequentie heeft het niet beschikbaar stellen van het geld voor de circulaire economie vanaf 2024 en voor 2021-2023 (dus terugkomen op hetgeen we bij de voorjaarsnota 2019 besloten hebben)?

Antwoord:

Het ter beschikking gestelde bedrag (aandeel Duiven € 250.000,-) is benodigd om de doelstelling 'energieneutraal in 2050' te behalen en is gebaseerd op 'Energietransitie Duiven: programmatische aanpak' zoals deze in 2019 aan u gepresenteerd is en middels kennisgeving met u gedeeld is. Kortweg: als wij dit geld niet ter beschikking stellen, is de doelstelling 2050 naar de huidige inzichten niet haalbaar. Deze doelstelling is overigens niet langer een lokale

ambitie maar is inmiddels verankerd in de Klimaatwet en daarmee verworden tot een wettelijke plicht.

5. Investering in twee nieuwe scholen:

a) Dit vraagt een extra kapitaallast die zich opbouwt naar een bedrag van € 438K in 2024. Hoe verhoudt dit bedrag zich met de kennisgeving van het college d.d. 19-11-2019 waarin staat vermeld dat bij de twee nieuwe scholen geen/beperkte verzwarende financiële factoren aanwezig zijn?

Antwoord:

In de kennisgeving "Voortgang uitvoering IHP primair onderwijs" van 19-11-2019 wordt niet gesproken over financiën.

b) Kan per school worden aangewezen wat de kapitaallasten zijn en zo ja, dan graag de specificatie hiervan inclusief de bedragen die voor de grond zijn meegenomen. Zo niet, waarom kan dit dan niet?

Antwoord:

Veel meer kunnen we nog niet specificeren omdat de plannen nog in bewerking zijn.

c) Hoe kan het dat er nu een structurele last vanaf 2024 is voor twee nieuwe scholen terwijl bij het voorstel inzake het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Duiven een extra structurele last van ongeveer € 574.000 werd voorzien voor alle scholen?

Antwoord:

Naast de investering in twee nieuwe scholen gaan we in het kader van 'frisse scholen' ook investeren in andere schoolgebouwen.

d) Is de extra last voor de twee nieuwe scholen inclusief de kapitaallast van de gezamenlijke boekwaarde van de drie te slopen scholen? Zo niet, zijn hier dan nog extra kosten in te verwachten?

Antwoord:

In de voorlopige berekeningen is nog geen rekening gehouden met de sloop. Bij sloop zal de resterende boekwaarde in 1 keer worden afgeschreven en deze waarde zal dan in dat jaar als verlies worden genomen. De kapitaallast die nu nog in onze ramingen zit gaat dan uit de boeken en zal een structureel voordeel opleveren.

e) Kan voor de twee nieuwe scholen per school een uitsplitsing worden gegeven van de kapitaallasten?

Antwoord:

We zijn in de laatste berekeningen uitgegaan van investeringen van € 5,8 mln. en € 4,8 mln. die in 40 jaar worden afgeschreven. Het is op dit moment nog heel lastig daar een rentepercentage aan te hangen vanwege de onzekerheden op de kapitaalmarkt.

f) Wat kost nieuwbouw c.q. wat bedragen de kapitaallasten als 'slechts' aan de minimale wettelijke eisen die gesteld worden aan nieuwe scholen wordt voldaan? Een uitsplitsing dus van de investering in een deel in verband met het wettelijk minimum en een deel met aanvullende wensen.

Antwoord:

Zoals al in het IHP is verwoord hanteert de gemeente Duiven voor wat betreft de bouwnormen (m2) de model huisvestingverordening (van de VNG), echter niet de daarbij genoemde normbedragen. Reden daarvoor is dat ze in de praktijk niet of nauwelijks toereikend zijn, en zeker niet in het licht van de huidige kwaliteitsnormen "frisse scholen B" en de duurzaamheidsambities. In de toekenning van de financiering zijn in Duiven in het verleden altijd de marktconforme bedragen gehanteerd. Een lijn die zich nu ook landelijk ontwikkelt. De in het IHP genoemde bedragen sluiten daarop aan en worden derhalve ook gehanteerd in de ramingen. Een nieuwe school bouwen die niet passend is bij de huidige kwaliteitsnormen en duurzaamheidsambities is geld weggooien en kost uiteindelijk meer omdat die nieuwe gebouwen later alsnog moeten worden aangepast. We zetten die nieuwe

onderwijsaccommodaties voor tientallen jaren neer. Daarbij komt nog dat de schoolbesturen de verantwoordelijkheid van het realiseren van een schoolgebouw tegen “slechts” de normbedragen niet zullen accepteren. Zij kunnen daar immers geen accommodatie voor realiseren en zelf investeren in een gebouw dat mogen ze niet, wegens het investeringsverbod. Zie voor de gehele onderbouwing verder het IHP daarin staat prachtig onderbouwd waarom we bepaalde keuzes hebben gemaakt, waar ook uw raad mee heeft ingestemd.

g) Is het mogelijk de investering te temporiseren dan wel helemaal te laten vervallen (dus geen nieuwbouw)?

Antwoord:

Uiteraard is dit mogelijk, de betreffende kredietvoorstellen komen nog naar de raad. Maar dit heeft vanzelfsprekend verregaande consequenties. Uw raad heeft met het vaststellen van het IHP primair onderwijs gekozen voor nieuwbouw voor zowel de Remigius als voor de combinatie Wereldwijzer/ Wiekslag. Ook is samen met de schoolbesturen het proces naar nieuwbouw al ingezet. Dit heeft inmiddels geleid tot voorkeurslocaties en de opdrachtverlening aan 2 bureaus die aan de slag zijn met een functioneel programma van eisen. Verder wordt er vanwege de keuze voor nieuwbouw door de schoolbesturen niet meer grootschalig geïnvesteerd in de bestaande accommodaties. De keuze voor nieuwbouw is via het IHP goed onderbouwd genomen. Daar nu op terugkomen ontslaat ons als gemeente niet aan de investeringsplicht in goede onderwijsvoorzieningen.

h) Heeft temporisering dan wel laten vervallen van nieuwbouw van de Remigius nog gevolgen voor het Woonpark (als onderdeel van het VCD)?

Antwoord:

In de kennisgeving “Voortgang Nieuwbouwlocaties” is onderstaande opgenomen:
Totdat er een besluit genomen wordt of basisschool Remigius definitief verhuist naar de door het college en schoolbestuur aangewezen voorkeurslocatie (grenzend aan het Liemersplein) staat VCD Woonpark on hold. Een mogelijke woningbouwontwikkeling op deze locatie is volgend op de mogelijke inpassing van een school.

i) Vindt er overleg plaats met de scholen over specifieke logistieke maatregelen die moeten worden genomen rondom coronavirus en onderwijs en zo ja, wat is de inhoud hiervan? Zo nee, is dit dan nog te verwachten?

De logistieke maatregelen die moeten worden genomen door de scholen i.v.m. het coronavirus, zijn een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. De gemeente steunt waar nodig en onderhoudt contacten.

6. Corona-crisis

a) Wordt er in VNG-verband gesproken met het kabinet over het vergoeden van de kosten die geschetst zijn onder het kopje ‘Corona-crisis’ in de kennisgeving? Zo ja, dan ontvangen wij graag een samenvatting dan wel de status van de denkrichting hierover.

Antwoord:

Jazeker, de VNG stuurt regelmatig een update van de gesprekken hierover met de rijksoverheid in de vorm van ledenbrieven. Deze brieven kunnen worden ingezien via de website van de VNG.

7. Jaarrekening gemeente Duiven 2019

a) Kan de raad dit jaar tijdig (in juli 2020) de jaarrekening 2019 vaststellen inclusief accountantsverklaring zodat deze tijdig bij de Provincie Gelderland kan worden ingediend?

Antwoord:

Wij hebben vorig jaar de belofte gedaan dat de jaarrekening dit jaar op tijd zou worden behandeld. We steken er ook veel tijd en energie in om die belofte waar te kunnen maken. Het is nog steeds ons streven om op tijd klaar te zijn. Het besluit van de raad om dit jaar geen voorjaarsnota te maken levert lucht op in de planning. De zorgelijke financiële situatie zorgt er

echter wel voor dat we de julicyclus moeten gebruiken om, vooruitlopend op de begroting, van de raad te horen of zij in kunnen stemmen met de bezuinigingsmaatregelen.

8. Voortgang woningbouwprogramma

a) De laatste tijd is veelvuldig gesproken over de nodige woningbouwplannen en de versnelling daarvan. Graag een reactie of de huidige 'Corona-crisis' daarbij voor vertraging zorgt en of er mogelijkheden zijn deze vertraging ongedaan te maken dan wel te beperken? Een update van de Kennisgeving d.d. 18-02-2020 (documentnummer 201444961) wordt hierbij op prijs gesteld.

Antwoord:

Het werken aan het woningbouwprogramma gaat ondanks de coronacrisis zo goed als mogelijk door en levert hooguit geringe vertraging op. Over de gehele voortgang melden we meer in een kennisgeving die naar verwachting nog voor het zomerreces, waarschijnlijk in de loop van juni, naar de raad komt.

9. N.a.v. brief Provincie Gelderland d.d. 15-04-2020:

a) Is het college met al onze gemeenschappelijke regelingen in contact getreden om grip te houden op dit gedeelte van ons gemeentelijk beleid en financiën?

Antwoord:

In de gemeenschappelijke regelingen waar we in deelnemen zijn we ook vertegenwoordigd in de besturen. Op deze wijze proberen we onze invloed te laten gelden.

b) Kan worden voldaan aan oproep van de provincie om bij de begroting 2021 de kosten voor het sociaal domein realistisch te begroten?

Antwoord:

In het verleden hebben we de kosten voor het Sociaal Domein budgettair neutraal geraamd. Dus afhankelijk van we aan gelden vanuit het rijk ontvingen hebben we kosten opgenomen. Met de zinsnede die hier wordt aangehaald uit de brief van de provincie wil men daar eigenlijk aangeven dat deze handelwijze niet meer wordt geaccepteerd. Gedwongen door de grote tekorten waar we de afgelopen periode tegen aan zijn gelopen waren wij al van deze werkwijze afgestapt en zijn we realistisch gaan ramen.

c) Het is niet langer toegestaan om bij onvoldoende financiële middelen een termijn van vier jaar te hanteren voor het vormen van een voorziening (dit was mogelijk om achterstallig onderhoud financieel in te lopen wanneer een gemeente onvoldoende middelen heeft om een dergelijke voorziening in één keer te vormen). Onze vraag hierover is of zich dit in onze gemeente voordoet en zo ja, wat de gevolgen hiervan voor de begroting 2021 zijn?

Antwoord:

Deze situatie doet zich in Duiven niet voor.

10. Budget Provincie noodhulp voor noodhulp aan gemeenten:

a) Op 22-4-2020 heeft de Provincie Gelderland besloten om € 10 miljoen euro voor noodhulp beschikbaar te stellen waarvan een deel ook voor gemeenten. Is er al contact tussen de gemeente Duiven en de Provincie hoe dit vorm wordt gegeven en wat en wanneer we hiervan iets kunnen verwachten?

Antwoord:

De provincie heeft ons van de gang van zaken op de hoogte gesteld. Duiven kan rekenen op een bedrag van ongeveer € 70.000. De provincie heeft ook aangegeven dat dit bedrag als subsidie moet worden aangevraagd en dat eind van dit jaar verantwoording moet worden afgelegd wat met dit geld is gedaan. Het aanvragen van de subsidie is al in gang gezet. Vorige week hebben wij een brief aan de Provincie gestuurd waarin we vragen om extra geld voor de korte en lange termijn.

11. Uitstel Investeringen

a) In het verleden zijn een aantal investeringen genoemd, zoals een fietstunnel of het opknappen van de Van Dorth tot Medlerstraat/Eltensestraat. Graag ontvangt het CDA een overzicht van dergelijke investeringen met daarbij de mogelijke gevolgen van eventueel uit-of afstel.

Antwoord:

Fietstunnel Zuidsingel

Voor de bijdrage van de gemeente Duiven van € 270.000,-- is een jaarlijkse kapitaallast van € 13.500,-- berekend. Echter, op dit moment wordt een kennisgeving voor de Raad voorbereid met de stand van zaken van dit project. De strekking hiervan is dat we samen met de provincie tot de conclusie zijn gekomen, dat deze tunnel niet uit te voeren is binnen de geldende (financiële) randvoorwaarden. Over de financiële afwikkeling van dit project worden momenteel afspraken gemaakt met de provincie Gelderland. Netto zal dit een lagere lastendruk betekenen. Een en ander is momenteel in voorbereiding. In overleg met de provincie wordt ook beoordeeld of een verkeersveilige oplossing op maaiveld niveau tot de (financiële) mogelijkheden behoort.

Herinrichting Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat en Eltensestraat.

Het al of niet doorgaan van de herinrichting van de Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat/Eltensestraat maakt onderdeel uit van het bezuinigingspakket.

De enige andere investering waar al wel toe besloten is, maar die nog niet is uitgevoerd is de herinrichting Rijksweg. Gelet op de grote subsidiebedragen die voor dit project zijn toegezegd, achten wij het onverstandig dit project nu te heroverwegen.

1-5-2020 – Vragen D66 Kennisgeving financiële situatie gemeente Duiven

1. In de "MEMO ter beantwoording van vragen vanuit de raad" d.d. 7 november 2019 [betreffende de aangehouden Motie nieuw groenbeleid] wordt in de laatste zin aangegeven dat de raad in het integraal beleid openbare ruimte zal worden meegenomen. Nu blijkt het college op 24 maart 2020 voor structureel € 321.000 per jaar het groot onderhoud openbaar groen opnieuw te hebben aanbesteed. Hoe vallen deze twee zaken met elkaar te rijmen, d.w.z.

    a. heeft het college hierbij a] haar actieve informatieplicht [zie art. 169 Gemeentewet] naar de gemeenteraad geschonden,
    Antwoord:
    Voor wat betreft de informatieplicht, een week nadat het college heeft besloten tot de voorlopige gunning, is de raad bij kennisgeving van 31 maart geïnformeerd. Voor inhoudelijke informatie verwijzen wij naar de beantwoording van de vragen van GroenLinks en het CDA.
    b. is het college voorbijgegaan aan de kaderstellende taak van de raad die met de motie beoogd was,
    Antwoord:
    Zoals hiervoor al is gesteld, gaat het hier over het reguliere onderhoud en daarvoor gelden de huidige kaders van het groenbeleid.
    c. moet geconcludeerd worden dat het college het budgetrecht van de gemeenteraad [art. 189 Gemeentewet] heeft geschonden en
    Antwoord:
    Het college heeft tot taak de uitvoering van beleid ter hand te nemen, zoals het onderhouden van de openbare ruimte. Op het moment dat een bestaande reguliere taak na een aanbesteding meer geld blijkt te kosten dan het beschikbare budget, is de reguliere werkwijze om deze extra kosten te verantwoorden in de Voorjaarsnota/Najaarsnota of tussenrapportage. Gelet op recente afspraken over de P&C-cyclus in 2020, zal deze overschrijding worden gemeld in de tussenrapportage die voor de cyclus van 7 juli zal worden aangeboden aan de raad.
    d. heeft het college, zonder de raad daarin te betrekken zoals toegezegd, het onderhoud openbaar groen voor een hoger bedrag aanbesteed dan enerzijds in de begroting 2020 - 2023 is toegestaan en anderzijds behoort bij de extreme prudentie t.a.v. budgetoverschrijdingen bij de huidige financiële situatie van de gemeente Duiven?
    Antwoord:
    Het college heeft uitvoerig stil gestaan bij de vraag of tot gunning van het groenonderhoud zou moeten worden overgegaan gelet op de overschrijding. Daarbij speelden de volgende factoren een rol:

    - Als we de prijsstijgingen van de afgelopen jaren in ogenschouw nemen, is de prijsstijging goed te verklaren, zeker in combinatie met de veranderde marktomstandigheden. Het beschikbare budget voor het groenonderhoud is in de afgelopen 5 jaar niet gestegen. Een signaal daarvoor was al eerder zichtbaar: vorig jaar hadden we een geschil met de aannemer over de indexering van de kosten voor het groenonderhoud ter grootte van ruim € 150.000. We hebben toen ieder de helft daarvan betaald. In de Najaarsnota hebben we de raad daarover geïnformeerd.
    - Ook forse bezuinigingen op de budgetten voor het groenonderhoud in 2011 en 2014 maken dat er geen gemakkelijke manieren zijn om het benodigde bedrag voor onderhoud nu binnen het beschikbare budget te houden.
    - De verantwoordelijkheid van de gemeente voor de openbare ruimte brengen bepaalde werkzaamheden met zich mee.

Alles afwegende heeft het college toch tot gunning besloten, zich realiserende dat er betere omstandigheden denkbaar waren geweest voor deze boodschap.

2. Op p. 4 van de Kennisgeving [zie onderwerp] wordt gerept van deblokkeren van de "geblokkeerde reserves, naar wij aannemen betreft het hier de ca. € 12 miljoen geblokkeerde NUON-gelden. Betekent dit [ook o.g.v. eerder gedane uitspraken inzake een revolverend energiefonds/startersleningen][1] dat dit bedrag gewoon geleend moet worden en zeer zeker niet vrij opneembaar op de bank staat?
   Antwoord:
   Ja en dat betekent ook dat dit een extra structurele last met zich meebrengt voor de exploitatie.

3. In § 2 van de Kennisgeving worden nog een aantal risico's opgesomd zonder daarbij deze te kwantificeren. Kan het college hierover een risicocalculatie maken [financieel risico x kans dat gebeurtenis zich voordoet]? Van elk van deze risico's is toch een analoog risicoprofiel te maken als in de jaarlijkse begrotingen gemaakt wordt van elk risico dat de gemeente Duiven loopt?
   Antwoord:
   Een verdere duiding van de genoemde risico's met de kennis van nu is als volgt:
   - lukt het ons om de geplande ombuiging van de kosten jeugdzorg te realiseren? Het u bekende rapport van de taskforce jeugdzorg wordt nu geïmplementeerd in samenhang met bedrijfsvoeringsmaatregelen. Wij verwachten dat het in 2020 nog niet geheel lukt om het geraamde bedrag van € 500.000 te realiseren, maar dat dit vanaf 2021 wel lukt.
   - De kans dat de bijdrage van € 1 mld van de rijksoverheid voor de jaren 2019/2020/2021 niet vervolgd wordt door een structurele bijdrage van gelijksoortige omvang, achten wij gering. Het is onmiskenbaar dat de kosten zijn toegenomen en dat gemeenten in problemen komen. Lopende onderzoeken zullen dat ongetwijfeld uitwijzen, zodat de rijksoverheid daar naar onze verwachting niet om heen kan.
   - De kans dat de kosten van de jeugdzorg nog verder toenemen is moeilijk in te schatten. De ontwikkelingen in het laatste kwartaal van 2019 en het eerste kwartaal van 2020 lijken daar niet op te wijzen. Voor wat betreft de Wmo hebben we belangrijke factoren nu goed in beeld, wel houden we rekening met een geleidelijke toename als gevolg van de vergrijzing.
   - De herverdeling van het gemeentefonds is voor niet-betrokkenen een black box, waarvan het op dit moment onmogelijk is in te schatten wat het effect zal zijn. De praktijk leert dat eventuele herverdeeleffecten via overgangsregelingen geleidelijk doorgevoerd zullen worden. De fondsbeheerders willen wel een maximum nadeel per inwoner invoeren. Als die bijdrage wordt vastgelegd op € 25 dan zou dat voor Duiven een structureel nadeel opleveren van € 625.000.

Voor deze risico's geldt dat bij de opstelling van de begroting ook een nieuwe risicoparagraaf zal worden gemaakt en dat dan bekeken zal worden of deze risico's daar ook een plek in zullen krijgen.

4. Op p. 5 van de Kennisgeving wordt opgegeven dat het college een overzicht heeft gemaakt van de "knoppen waaraan gedraaid kan worden" alsook een aantal scenario's van besparingen i.c.m. verhoging v/d inkomsten heeft gemaakt. Waarom zijn deze gegevens niet met de raad gedeeld? De argumentatie die in de Kennisgeving verwoord is, is op z'n minst mager en zeker inhoudelijk zwak te noemen. Is het college van mening dat daarmee de actieve informatieplicht t.o.v. de raad [zie wederom art. 169 Gemeentewet] geschonden is?
   Antwoord:
   De knoppen waaraan gedraaid kan worden zijn ook bij de raad bekend. Deze zijn immers verwoord in de verschillende moties die door de raad zijn aangenomen bij de behandeling van de begroting op 12 november 2019: besparingen door verbonden partijen, vermindering taken van de organisatie en inkomstenverhoging. Daar komt bij het doorvoeren van bezuinigingen die

al in de vorm van diverse pakketten aan de raad waren aangeboden. Het college was voorbereid om in de eerder geplande stappen samen met de raad te komen tot maatregelen die nodig zijn om te komen tot een sluitende begroting. De coronacrisis zorgde voor een kink in de kabel en het college bereidt zich nu voor om in de nieuwe werkelijkheid opnieuw scenario's aan uw raad voor te leggen. De informatieplicht van art 169 van de Gemeentewet gaat naar onze mening over informatie en niet over in de boezem van het college zich vormende gedachten over te kiezen scenario's.

5. Bestudering van de Kennisgeving aan de raad d.d. 15 oktober 2019 inzake de gevolgen van de Septembercirculaire voor 2020 t/m 2023 leert dat deze circulaire een resultaat geeft van € 1,633.000 positief. Voor zover de cijfers bestendig zijn - en dat mogen we toch aannemen - zijn hierin de cijfers van de Meicirculaire 2019 reeds verwerkt, wat ook blijkt uit het cijfer voor 2019. Mogen we daarmee concluderen dat de tekorten voor 2019 voor slechts 4% veroorzaakt worden door beleid van de rijksoverheid dat verwoord wordt in de voor- en najaarscirculaires en dat voor 2020 t/m 2023 de tekorten volledig "intern"[2] veroorzaakt worden?

   Antwoord:

   De door de fractie van D66 aangehaalde kennisgeving over de septembercirculaire bevat de volgende tabel over de ontwikkeling van de algemene uitkering:

Uitkeringsjaar	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal gevolg septembercirculaire t.o.v. meicirculaire	-208.000	230.000	630.000	711.000	620.000

Als wij deze getallen bij elkaar optellen kom wij op een totaal tekort van € 2.191.000.

Terecht stelt u dat de rijksbijdrage die bedoeld is voor "medebewindstaken" voldoende zou moeten zijn voor de betreffende taakuitvoering. Deze stelling wordt ondersteund door artikel 2 van de Financiële Verhoudingswet. De praktijk leert echter dat er heel wat lobbywerk van allerlei verbanden van gemeenten voor nodig is om dit uitgangspunt onder de aandacht te brengen van de rijksoverheid met ook nog niet altijd het gewenste resultaat. Het is zoals Prof Elzinga eerder dit jaar in de pers opmerkte: deconcentratie betekent geen beleidsvrijheid, wel zekerheid van voldoende middelen en decentralisatie wil zeggen wel beleidsvrijheid en geen garantie van voldoende middelen. Gemeenten verkeren op dit moment in het slechtste van deze twee werelden: steeds minder beleidsvrijheid en onvoldoende middelen. Al met al kunnen we dit onbegrijpelijk vinden, we hebben te maken met de situatie waarin besluiten van de rijksoverheid, met name in het sociaal domein grote invloed op de financiële positie van de gemeenten. De door u genoemde "interne oorzaken" van het tekort vallen qua grootte in het niet bij de ingrepen van de rijksoverheid en betreffen vooral de inzet van nieuw beleid voor woningbouw en circulaire economie. Daarbij kunnen we ook nog noemen de structurele verlaging van de OZB, waartoe de gemeenteraad in november 2017 heeft besloten.

1 Deze opmerkingen zijn gemaakt tijdens de Politieke avond d.d. 7 januari 2020 m.b.t. het onderwerp "Afwegingsnotitie leningen".

6. Op 12 november 2019 is, naar aanleiding van de Begroting 2020 - 2023 gemeente Duiven, met 19 stemmen voor en 1 stem tegen een motie aangenomen van D66 Duiven en DOED inzake het doen van onderzoek door de gemeenschappelijke Rekenkamer naar de in- en externe factoren die hebben geleid tot en [naar verwachting] zullen leiden tot de tekorten binnen de gemeente Duiven over 2019 en de begrotingsjaren 2020 - 2023. Doel was om van dit onderzoek te leren en [hopelijk] de ernstige situatie tijdig te keren. Is het college van mening dat de raad hier een kans heeft laten liggen om haar controlerende taak naar behoren uit te voeren, uiteindelijk vanwege de - voor velen - té hoge kosten van ± € 10.00 [maximale kosten, wat over is wordt teruggestort naar de gemeente Duiven]? En mag dit dan vallen onder het kopje "penny wise, pound foolish"? D66 Duiven verzoekt het college bij deze vraag openheid te betrachten en zich niet uit te laten in bewoordingen als "het was een motie van de raad die gericht was tot de raad, dus het college vindt hier niets van": we zijn de tijd van ontwijkende en elkaar sparende uitspraken voorbij gezien de situatie waarin de gemeente Duiven zich bevindt.

   Antwoord:

   Of de raad een kans heeft laten liggen, laten wij graag ter beoordeling aan de raad. Voor het college was het geen raadsel waar de tekorten vandaan kwamen. In zowel de Voorjaarsnota als de Najaarsnota is daar volstrekte helderheid over gegeven. Na de Najaarsnota werd een tekort verwacht over 2019 van totaal € 5,5 mln. Dat tekort werd veroorzaakt door factoren die door de gemeente niet beïnvloedbaar zijn, zoals de algemene uitkering, Cao-afspraken die doorwerken in de kosten 1Stroom en wachtgeld burgemeester. En daar zaten posten bij die wel in meer of mindere mate beïnvloedbaar zijn door de gemeente, zoals bv de jeugdhulp en de Participatiewet. Voor deze laatste twee posten is een analyses gemaakt in het rapport van de taskforce resp. een businesscase gemaakt en geaccordeerd door de raad om met extra inspanningen meer mensen aan het werk te helpen.

   Het college staat altijd open voor inzichten van anderen om mee te denken, maar had niet op voorhand de verwachting dat een onderzoek van de rekenkamer zoals in de motie was verwoord, voor het college nog onbekende inzichten zou opleveren.

7. Volgens de Begroting 2020 - 2023 [p. 68 e.v.] is de onbenutte belastingcapaciteit in 2020 een bedrag van € 1.254.594, d.w.z. 18,5% van de "art. 12-OZB". In hoeverre overweegt het college deze onbenutte capaciteit [deels of geheel] in te zetten om de tekorten in 2020 e.v. te dekken? En in hoeverre wordt overwogen om ook andere belastingen en retributies die niet de eis van kostendekkendheid kennen te verhogen?

   Antwoord:

   De tarieven voor 2020 zijn al vastgesteld en kunnen niet in het lopende jaar worden aangepast. Voor de komende jaren is de verhoging van inkomsten een serieuze optie om tot een sluitende begroting te komen. Gerekend naar de omvang, gaat het dan vooral om de OZB. Maar andere belastingen en retributies zien wij ook als een serieuze mogelijkheid. In de scenario’s die op 7 juli bij uw raad zullen voorliggen komen wij daar op terug.

8. De Kennisgeving meldt dat m.b.t. de Jeugdzorg een structureel tekort voor de komende jaren te verwachten is van ± € 1.750.000. Daarbij wordt opgemerkt dat in de Voorjaarsnota 2019 reeds geanticipeerd is op deze tekorten door € 1.500.000 bij te ramen. Echter, in de Voorjaarsnota 2019 [p. 67] blijkt dat voor 2019 inderdaad het genoemde bedrag is bijgeraamd, maar dat voor 2020 t/m 2023 slechts € 1 miljoen is bij-geraamd. Moet dat niet tot de conclusie leiden dat in ieder geval voor de jaren 2020 t/m 2023 nog een additioneel bedrag van € 500.000 per jaar moet worden bijge-raamd, er van uitgaande dat het jaarlijkse tekort op de Jeugdzorg vooralsnog geschat moet worden op € 1.750.000? Of gaat het college er vanuit dat dit bedrag dat nog moet worden bijgeraamd [€ 2 miljoen over 2020 - 2023] wel zal worden "opgelost"

door de maatregelen die de Taskforce Jeugdzorg [€ 500.000/jaar] moeten opleveren? Is het college niet, met D66 Duiven, van mening dat dit beleid gekenmerkt moet worden als "de huid al verdelen voordat de beer geschoten is" en derhalve geen teken is van prudent en zorgvuldig begrotingsbeleid? Het college geeft toch in de Kennisgeving zelf aan dat het nog maar de vraag is of de maatregelen die door de Taskforce Jeugdzorg zijn voorgesteld ook daadwerkelijk een besparing van € 500.000 per jaar zullen gaan opleveren?

Antwoord:

Gelet op de robuustheid van de maatregelen, heeft het college er voor gekozen het effect van de maatregelen uit de taskforce jeugdzorg alvast in te boeken en te wijzen op het risico dat het nog gerealiseerd moet worden. Een andere keuze zou ook zeker mogelijk zijn geweest, dan zou het tekort en dus de bezuinigingsopgave groter zijn geweest. Een ieder heeft het recht om deze keuze te karakteriseren, het college noemt dit realistisch ramen en geen offers van inwoners vragen die later niet nodig blijken te zijn.

9. In de Kennisgeving eerder genoemd wordt een inschatting gemaakt van de tegenvallers - structureel en incidenteel voor de periode 2020 - 2024. Wij hebben hiervan de volgende tabel gemaakt.

POSTEN						
	Structureel	Incidenteel				
Candea College	€ 929.735					
Groenonderhoud	€ 1.605.000					
Jeugdzorg	€ 3.750.000					
Wmo	€ 3.000.000					
Veilig Thuis		€ 50.000				
Participatiewet	€ 1.485.000	€ 828.000	Incidenteel			
Circulaire economie	€ 500.000		2021			
BO-scholen	€ 876.000		Vanaf 2024			
	€ 12.145.735	€ 878.000		Totaal	€ 13.023.735	
Geprognotiseerd	€ 4.332.238		Niet	68%		
Totaal tekort 2020 -	€ 16.477.973		Sociaal domein	74%		
			Niet sociaal	26%		

Daaruit blijkt dat de "tegenvallers en investeringen" [de incidentele tegenvallers niet meegerekend] de facto 68% van het tekort over de boekjaren 2020 - 2024 veroorzaakt en dat de geprognotiseerde tekorten van de Najaarsnota 2019 uitkomen op 32%. Van de structurele tekorten komt 74% voort uit tekorten [al geprognotiseerd dan wel nu blijkend] binnen het Sociaal domein. Bij de Jeugdzorg is voor 2020 e.v. een bedrag van € 1.000.000 bijgeraamd in de Voorjaarsnota 2019 [p. 40], waarbij nu de conclusie is dat de tekorten per jaar € 1.750.000 zijn: een tekort dus van 5 x € 750.000 dat in de komende jaren nog moet worden overbrugd [zie vorige vraag]. Leidt dit tot de conclusie dat de bezuinigingen - want dat die er moeten komen mag geen verrassing zijn - vooral gezocht moeten worden in het Sociaal domein of is het college van mening dat alle drie de programma's moeten bijdragen aan het tekort voor de komende jaren?

2 D66 Duiven beseft terdege dat de tekorten in de Jeugdzorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet - alle drie "medebewindswetten - voor een belangrijk deel samenhangen met budgettaire keuzes van de rijksoverheid. Het opvangen van die budgettaire keuzes is echter, vanuit de medebewindstaak, een taak van de lokale overheid. Als de gemeente Duiven van mening is dat voor de uitvoering van deze wetten onvoldoende financiële middelen [zie o.a. art. 193 Gemeentewet] beschikbaar worden gesteld door de rijksoverheid, dan is het toch zaak dat daarop actie ondernomen wordt via alle mogelijke kanalen [VNG, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, beroepsverenigingen voor raadsleden, wethouders en burgemeesters etc. etc.]?

Antwoord:
Het college is van mening dat bezuinigingen moeten worden gevonden door bezuinigingen op de programma's, inkomstenverhogingen en bezuinigingen op de bedrijfsvoering van 1Stroom. Daarbij willen we niet het principe hanteren van opvangen van tekorten binnen het programma, maar toewerken naar een samenleving die ruimte krijgt en invult om problemen aan te pakken. Dit in lijn met de noodzakelijke transformatie in het sociaal domein. Daarom zijn wij van mening dat de maatschappelijke infrastructuur zoals het verenigingsleven moet worden ontzien bij de bezuinigingen.

10. Met de huidige stand van de Algemene reserve [Memo inzake de Najaarsnota 2019: € 5.830139 ultimo 1-1-2020] en de tekorten die geraamd worden voor 2020 - 2024 conform de Kennisgeving [€ 13.464.238 negatief] komt volgens D66 Duiven de Algemene reserve ruim onder de € 0 uit. Voor zover wij hebben kunnen narekenen o.b.v. de door het college aangeleverde informatie komt ultimo 31-12-2024 begroot de Algemene reserve uit op € 7.634.099 negatief [zie onderstaand overzicht]. In eerdere vragen van D66 Duiven is al aangegeven dat er [zie p. 4-5 Kennisgeving] nog een aantal niet gekwantificeerde risico's [wel kwantificeren: maximaal financieel risico x kans dat het risico zich voordoet] benoemd zijn, die wellicht zelfs nog niet uitputtend benoemd zijn, mede door de corona crisis. Is het juist dat, zonder ingrijpen, de stand van de Algemene reserve per 31-12-2024 inderdaad € 7.634.099 negatief is? En is het tevens juist dat het college op dit moment geen enkel scenario [bedoeld wordt: de doorgerekende scenario's waaraan het college refereert op p. 5 van de Kennisgeving] voorhanden heeft om de tekorten die nu begroot zijn structureel op te lossen?

Algemene reserve 1-1-2020	€ 5.830.139	
Ken nisgev ing		
* Begroot 2020	€ -4.105.133	
* Begroot 2021	€ -2.906.073	
* Begroot 2022	€ -2.478.302	
* Begroot 2023	€ -1.752.365	
* Begroot 2024	€ -2.222.365	
	€ -13.464.238	
Algemene reserve ultimo 31-12-2024	€ -7.634.099	

Antwoord:
De door u berekende cijfers zijn voor ons niet helemaal herkenbaar. Wel herkenbaar is dat als we de komende vier jaren niets zouden doen, we halverwege die periode met onze Algemene Reserve in het rood zouden komen. Dit hebben we ook in de kennisgeving verwoord. Dat gevoegd bij de eisen van onze toezichthouder, de provincie, dat onze begroting voor de jaren 2023 en 2024 sluitend moet zijn, betekent dat we tot een volgend pakket van maatregelen moeten komen. Dit nadat we bij de begroting 2020 al een eerste pakket van maatregelen hebben doorgevoerd. Besluitvorming over dat volgende pakket was voorzien bij de Voorjaarsnota en het college was bezig met de voorbereiding daarvoor. Zoals bekend ziet de P&C-cyclus er dit jaar iets anders uit en bereidt het college nu scenario's voor ten behoeve van besluitvorming door de raad op 7 juli. Die scenario's zullen bestaan uit een verschillende mix van maatregelen om in de jaren 2023 en 2024 tot een sluitende begroting te komen. Als de betreffende maatregelen al eerder worden doorgevoerd, zullen in alle komende jaren de tekorten afnemen en zal de algemene reserve ook niet negatief worden. Daarnaast hebben wij goede hoop dat in de komende periode de nodige grondverkopen op

onze bedrijventerreinen zullen worden gerealiseerd. Dat zal in de komende jaren leiden tot positieve financiële resultaten, waardoor de algemene reserve weer zal kunnen worden aangevuld.

11. Met de cijfers van vraag 10 in het achterhoofd: hoe groot schat het college de kans in dat voor 2020 e.v. de begroting dusdanig kan worden ingericht dat de Algemene reserve niet daalt maar - aangezien deze nu al onder de ondergrens ligt die in de Begroting 2020 - 2023 van € 10.300.000, zie p. 78 - juist stijgt zodat deze ultimo 31-12-2022 weer op of boven de ondergrens van de Algemene reserve die noodzakelijk is uitkomt? Wij refereren daarbij aan het Amendement Voorjaarsnota Duiven 2019 van CDA, Lokaal Alternatief, VVD en D66 Duiven d.d. 2 juli 2019 [met 13 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen]. Moet niet geconcludeerd worden dat het college niet aan het dictum van dit amendement heeft voldaan en derhalve een besluit van de gemeenteraad van Duiven met bindende opdrachten aan het college niet heeft opgevolgd?
Antwoord:
Bij het debat over de Voorjaarsnota 2019 heeft het college aangegeven de urgentie van de financiële problematiek te zien en daarom is eerder al opdracht gegeven aan de ambtelijke organisatie om een pakket bezuinigingsmaatregelen samen te stellen. Een eerste pakket maatregelen is al bij de begroting gepresenteerd en doorgevoerd. Overigens heeft de gemeenteraad besloten enkele maatregelen niet al op dat moment door te voeren en door te schuiven naar de bespreking van de Voorjaarsnota. Tevens is afgesproken bij de Voorjaarsnota het debat te vervolgen en dan een volgend pakket af te spreken om te komen tot een sluitende begroting en het op peil brengen/houden van de algemene reserve. Er is een verband tussen maatregelenpakket en hoogte van de algemene reserve. Hoe ingrijpender de maatregelen, hoe minder een beroep behoeft te worden gedaan op de algemene reserve en het omgekeerde is natuurlijk ook het geval. Dat alles wel binnen de kaders van de provinciale toezichthouder: een sluitende begroting voor 2023 en 2024. Kortom, de keuze is aan de raad en het college bereidt die keuze voor.

12. Hoe groot acht het college de kans dat de gemeente Duiven binnen twee tot drie jaar een zgn. "artikel 12-gemeente"[3] moet worden vanwege een negatieve [< € 0] Algemene reserve en derhalve het gebrek aan mogelijkheden om a] de bestaande risico's van de gemeente Duiven af te kunnen dekken en b] te voldoen aan de eisen die de toezichthouder aan de begrotingen en jaarrekeningen van een gemeente stelt? En als vervolgvraag: acht het college het mogelijk dat, indien die situatie intreedt, de provincie Gelderland niet alleen het financieel beheer van de gemeente Duiven overneemt maar ook een bestuurlijke fusie in De Liemers - Westervoort, Duiven, Zevenaar en wellicht ook Doesburg - "af te dwingen"?
Antwoord:
Wij achten die kans niet groot en zien daarom ook geen noodzaak om te speculeren over het tweede deel van de vraag.

13. Heeft het college zelf een analyse gemaakt van de factoren die geleid hebben tot de voorziene en in 2019 daadwerkelijk ontstane financiële problemen? In hoeverre is daarbij ook aandacht geschonken aan a] de financiële resultaten van 1Stroom en de te verwachten tekorten bij deze Gemeenschappelijke regeling, b] de inhoudelijke kwaliteiten van het college - en daarmee ook de organisatie die het college moet ondersteunen - om adequaat om te gaan met financiële tegenslagen, om proactief na te denken over hoe voorziene tekorten opgevangen kunnen worden door verlaging van kosten, verhoging van inkomsten en "opschoning" van de balans en reserves en c] de mate waarin het college "in control" is v.w.b. de financiële positie van de gemeente Duiven? Deze vraag is mede relevant gezien de “perikelen” rondom het opmaken van de Jaarrekening 2018, de vertraging die daarbij is opgelopen en de hoeveelheid correcties die moesten worden toegepast én het oordeel van

de onafhankelijke, namens de gemeenteraad van Duiven controlerende, accountant m.b.t. die jaarrekening.

Antwoord:

Het opmaken van de jaarrekening 2018 heeft de nodige moeite gekost en tot het oordeel van de accountant geleid dat er echt verbeteringen nodig zijn. Die verbeteringen zijn ingezet en over de voortgang daarvan wordt de raad eens per kwartaal geïnformeerd. De accountant heeft in gesprekken met ons college eerder dit jaar aangegeven, dat de organisatie met de goede dingen bezig is en dat we een stuk verder zijn dan een jaar geleden. Ook op dit moment is nog steeds de verwachting dat wij de jaarrekening 2019 kunnen aanbieden voor vaststelling op 7 juli 2020. Ook de administratie is op dit moment bij. Dat alles betekent dat de monitoring van de budgetten nu adequater kan worden aangepakt. Dat laat overigens onverlet dat er nog steeds tegenvallers kunnen voorkomen. Hoe goed wij ook zelf de budgetten bijhouden, de regelingen in het sociaal domein zijn ten principale open einde regelingen. We kunnen niet op enig moment zeggen het geld is op en we verlenen dus geen zorg meer. De factoren die hebben geleid tot de tekorten in 2019 zijn verder niet terug te voeren tot een gebrekkige administratie, maar op andere factoren.
Wij voelen ons door de organisatie voldoende ondersteund bij de aanpak van de tekorten en het samenstellen van pakketten van bezuinigingsmaatregelen. Daarbij hebben wij ook oog voor de vraag naar een gezond evenwicht tussen inhoudelijke inzet en bedrijfsvoeringsinzet. Er is altijd meer controle mogelijk, maar die leidt tot meer overhead en gaat ten koste van aandacht voor ons werk in de samenleving.

3 Art. 12 Financiële verhoudingswet. Daaraan voorafgaand zal ex. art. 203 Gemeentewet de provincie Gelderland zgn. preventief toezicht moeten instellen, hetgeen o.b.v. de financiële situatie van de gemeente Duiven volstrekt niet ondenkbaar is.

VERVOLGACTIES - AFHANKELIJK VAN BEANTWOORDING VRAGEN

Met betrekking tot de ontstane situatie overweegt D66 Duiven, afhankelijk van de antwoorden op de door D66 Duiven gestelde vragen, de volgende acties voor de raadsvergadering van 7 juli 2020.

- Het indienen van een "Motie van treurnis" vanwege de schending door het college van de actieve informatieplicht ex art. 169 Gemeentewet inzake de aanbesteding van het groot onderhoud openbaar groen.
- Het indienen van een "Motie van treurnis" vanwege de schending van het budgetrecht van de gemeenteraad van de gemeente Duiven ex art. 189 Gemeentewet inzake de aanbesteding van het groot onderhoud openbaar groen.
- Het indienen van een "Motie van treurnis" vanwege de schending door het college van de actieve informatieplicht ex art. 169 Gemeentewet inzake de op p. 5 genoemde informatie over de "knoppen waaraan gedraaid kan worden" en de verschillende scenario's met ingrepen op inkomsten en uitgaven van de gemeente Duiven.
- Het indienen van een "Motie van treurnis" vanwege het feit dat het college het amendement, genoemd in vraag 11, d.d. 2 juli 2019 van CDA, Lokaal Alternatief, VVD en D66 Duiven [aangenomen met 13 stemmen voor en 6 stemmen tegen] niet of in ieder geval niet voldoende heeft uitgevoerd.
- Het doen van een voorstel tot het instellen van een onderzoek ex art. 155a e.v. Gemeentewet [gemeentelijke enquête] naar de handelwijze van het college en andere betrokkenen, met als doel een antwoord te krijgen op de vraag waardoor de gemeente Duiven binnen enkele jaren van een financieel gezonde gemeente naar een gemeente met een acute financiële crisis is afgegleden.

Extra vragen D66 Kennisgeving financiële situatie gemeente Duiven (over en weer 6 mei 2020)

Naar aanleiding van één van de vragen van DOED inzake stopzetting van het abonnementstarief Wmo[1] [Binnenlands Bestuur, 27 april 2020] doen zich in het licht van het SARS-CoV-19 virus, naast deze "financiële tegenvaller" die wettelijk geregeld is nog andere zaken voor. D66 Duiven verwijst daarbij naar twee artikelen in de Volkskrant van 4 mei 2020 [p. 4 en p. 14-15, bijgevoegd].

Welke **financiële tegenvallers** verwacht het college als gevolg van:

1. het hierboven reeds genoemde start-/stopbeleid van het abonnementstarief Wmo, aannemend dat het gaat om een onderbreking van veel Wmo-zorg voor minimaal 3 maanden;
2. het niet innen of inbaar zijn van huur en OZB bij ondernemers, verenigingen/stichtingen en [mogelijk] inwoners;
3. toeristenbelasting die wordt misgelopen door teruglopende omzet van o.a. Van der Valk en Hotel Gieling, maar ook andere overnachtingsplaatsen van toeristen;
4. extra handhavingskosten a.g.v. corona-maatregelen, waarbij gedacht kan worden aan voorkomen van samenscholing e.d.;
5. een toeloop op de Participatiewet, waardoor het aantal uitkeringen stijgt;
6. extra aanspraken op bijzondere bijstand als gevolg van financiële problemen bij inwoners;
7. m.b.t. de Tozo-regeling:
    a. kosten die wellicht niet of niet geheel worden gedekt door de landelijke overheid;
    b. het controleren van aanvragen [extra capaciteit/mensuren];
    c. de overige uitvoeringstaken die met deze regeling gepaard gaan;
8. het opschalen van de activiteiten en werkzaamheden van de GGD Midden-Gelderland;
9. extra kosten op het gebied van ICT doordat veelal via videoconferencing vergaderd moet worden [en de RID moeite heeft om e.e.a. zelf te regelen, waardoor wellicht ook externe ondersteuning moet worden ingehuurd];
10. de extra toeloop bij het afvalaanbiedstation "De Ploen";
11. mogelijke dalende inkomsten uit de GREX?

Graag vernemen wij, per onderdeel, van het college wat de te verwachten financiële tegenvallers zijn, uitgaande van - vooralsnog - het voortduren van de corona-crisis voor [minimaal] drie maanden, dus half maart tot half juni 2020.

voetnoot 1. Het zgn. start-/stopbeleid dat geregeld is in de Wmo.conform *Stb.*2019,185 en *Stb.*2019,319.

Antwoord:

Naar aanleiding van het ‘over en weer’ heeft u, als D66 fractie, vragen gesteld met betrekking tot de financiële tegenvallers als gevolg van een 11-tal onderwerpen. De door u gevraagde tijdvak van het inzichtelijk maken van de omvang is half maart 2020 tot en met half juni 2020.

We zitten met ons allen in een bijzondere tijd maar bovenal, er nog midden in. Hoewel de eerste tekenen van versoepeling zich laten aankondigen zijn veel van de aangekondigde maatregelen (nog steeds) van kracht. De gevolgen van deze maatregelen komen langzaam aan in beeld, echter als het gaat om de omvang van de financiële impact dan zijn we nog niet zover dat dit allemaal in beeld is.

Ambtelijk wordt er hard gewerkt aan het in beeld brengen van deze omvang. Het team Financiën is druk bezig een overzicht te maken van deze mee- en tegenvallers. Om u een zo goed en volledig beeld te geven vragen wij u nog even geduld. Het komen met deel antwoorden geeft een te versnipperd beeld en leidt tot meer onduidelijkheid. Temeer om dat veel van de gevolgen een verband hebben met elkaar.

De provincie Gelderland heeft steun toegezegd aan de Gelderse gemeenten. Daar maken wij gebruik van. Door de provincie zijn een drietal sporen van ondersteuning opgezet, te weten; acute noodhulp (spoor 1), monitoring van de gevolgen van de crisis op de verschillende beleidsterreinen (spoor 2) en ondersteuning in de fase van overbrugging en herstel (spoor 3).

Met betrekkig tot het eerste spoor is een bedrag aan de gemeente Duiven overgemaakt van ongeveer € 70.000,- Dit om de eerste kosten te dekken als het gaat om extra personele inhuur op vitale functies, noodopvang voor kwetsbare groepen, gemeentelijke projecten op het gebied van sociale cohesie en door de gemeente te verlenen noodhulp aan gemeenschapsvoorzieningen, ook wel dorpshuis of Kulturhus genoemd, en aan culturele instellingen, sportverenigingen en instellingen op het gebied van recreatie en toerisme.

Als het gaat om de langere termijn heeft de provincie een subsidie portaal geopend waar de gemeente een aanvraag kan doen om een regeling. Hiervoor is € 2,83 per inwoner ter beschikking gesteld. De aanvraag kent dezelfde voorwaarden als de acute noodhulp. Hiervan zal de gemeente Duiven ook gebruik gaan maken daar waar het kan.

Gelet op uw vragen en de beantwoording hiervan komen we dan ook graag in half juni 2020 terug met een zo volledig mogelijke overzicht van de gevolgen en de kosten van COVID-19. Daarnaast zullen wij de rest van 2020 de gevolgen blijven monitoren en u, als raad, op de hoogte hiervan houden. Dit omdat de meeste doorrekeningen pas later dit jaar volledig in beeld zijn.

Vragen SP - Kennisgeving financiële situatie gemeente Duiven

Op 1 april is de gemeenteraad op de hoogte gebracht van de meest recente financiële situatie van onze gemeente. Daarin zijn een aantal flinke financiële tegenvallers te lezen, ondanks eerdere bezuinigingsmaatregelen die op 12 november 2019 zijn vastgesteld. De fractie van de SP heeft deze kennisgeving besproken en heeft daar een aantal vragen over.

Aanbesteding groenonderhoud: er is een nieuwe aanbesteding voor het groenonderhoud gedaan waarvoor er extra €321.000 vanaf 2020 betaald moet worden. Een verklaring voor deze kosten heeft te maken met prijsstijgingen, verfraaiing groen en marktomstandigheden. Met de vorige aanbesteding heeft er, om de kosten binnen de perken te houden, een verschraling van het groenonderhoud plaats gevonden, onder meer door het toepassen van vergrassing. Nu is te lezen dat hier weer van afgeweken wordt? Hoe verhoudt zich dat met elkaar?
Antwoord:
Om gebieden aantrekkelijk te maken zijn besluiten genomen om op enkele plaatsen mooier groen toe te passen, denk daarbij aan Nieuwgraaf. Dit is binnen de projecten gedaan. We komen nu in de beheerfase na afronding van de projecten. Daardoor moeten de budgetten voor beheer worden aangepast. Voor het overgrote deel van Duiven geldt nog steeds een sober onderhoudsniveau.

We verwijzen in dit kader ook naar de beantwoording op vragen van andere fracties.

Daarnaast wordt gesproken over het meer inschakelen van de samenleving. Wat wordt hier precies mee bedoeld en wat wordt er dan van de samenleving verwacht? Kunt u hier voorbeelden van noemen?
Antwoord:
We kunnen nog niet aangeven wat we van de samenleving verwachten omdat dat afhangt van de resultaten die we krijgen uit het project de Basis in beeld. Dat wordt na de vakantie met de raad besproken. De kaders die we van de raad meekrijgen bepalen het vervolgtraject met de samenleving.

Sinds de vorige aanpassing in het groenonderhoud is er destijds ook een beroep gedaan op inzet van de samenleving. Kunt u aangeven hoe dat verlopen is?
Antwoord:
We hebben de mogelijkheid aan burgers gegeven om zelf groen te onderhouden. Hier wordt wel gebruik van gemaakt maar niet heel intensief. Er zijn uitzonderingen. Zo begint de samenleving in een aantal situaties wel steeds meer de kar te trekken. Denk aan initiatieven van Wijkraad Duiven West die met verschillende werkgroepen bezig zijn. Daarnaast is Kleur uw Buurt nog steeds actief. Inwoners kunnen daarin kenbaar maken zelf groen te willen onderhouden. We ontvangen daar momenteel 5 a 6 verzoeken per jaar voor.

Sociaal domein: wat opvalt is dat er grote tekorten zijn binnen het sociaal domein. Een extra tekort jeugdzorg van €250.000, een WMO tekort van €600.000, tekort Veilig Thuis €50.000 en een participatiewet tekort van € 900.000 waarvan €300.000 structureel.

Voor wat betreft de WMO vragen wij ons af of we ons in eerste instantie niet rijk gerekend hebben en onvoldoende rekening gehouden met de reële situatie. Is het college het met ons eens dat de WMO tekorten met name zijn ontstaan door het betalen van zeer lage tarieven voor huishoudelijke hulp waardoor we nu de rekening gepresenteerd krijgen?

Antwoord:
Doordat het Rijk de regels omtrent de abonnementstarieven heeft ingevoerd worden we nu gedwongen tot extra uitgaven. Dit heeft bovendien een aanzuigende werking. De verantwoordelijkheid die wij voelen om goede zorg te leveren tegen voor de samenleving zo laag mogelijke kosten heeft geleid tot de prijsstelling die er was en daar staan wij nog steeds achter.

Circulaire economie: er wordt een extra inspanning gevraagd waarvoor vanaf 2024 €250.000 structureel bijgeboekt moet worden en er via de voorjaarsnota t/m 2023 eenmalig af te dekken. Waar bestaat die extra inspanning uit? Is dat extra inhuur en zo ja over hoeveel Fte (procenten) gaat het dan?
Antwoord:
Het is niet correct dat er een extra inspanning wordt gevraagd. Voor de energietransitie is berekend dat dit ons € 250.000/jaar (langjarig gemiddeld) zal kosten, zowel t/m als na 2023. Het vraagstuk dat nu voorligt is hoe deze kosten na 2023 te dekken.

Herverdeling gemeentefonds: wat is de huidige stand van zaken en wat zijn de mogelijke consequenties, waar moeten we concreet rekening mee houden?
Antwoord:
Pas in de decembercirculaire zal duidelijkheid worden gegeven over de gevolgen van de herverdeling. Op dit moment worden de gevolgen voor de verschillende gemeenten nog doorgerekend. De geluiden die we tot dusver horen zijn niet hoopgevend. Het lijkt er op dat het geld van oost naar west gaat vloeien en ook nog van dorp naar stad. De fondsbeheerders willen wel een maximum nadeel per inwoner invoeren. Als die bijdrage wordt vastgelegd op € 25 dan zou dat voor Duiven een structureel nadeel opleveren van € 625.000.

Coronacrisis: Het corona virus heeft pijnlijk duidelijk gemaakt wat er de laatste jaren is gebeurd met de vitale beroepen. Mensen in de ziekenhuiszorg, de thuiszorg, de huishoudelijke hulp, toezichthouders, het onderwijs, schoonmakers, brandweer en beveiliging zijn jarenlang genegeerd en op de nullijn gehouden of in een ZZP constructie terecht gekomen. Er wordt van vele kanten geroepen voor een betere beloning van deze cruciale werknemers. Wat doet de gemeente Duiven om in voorbereiding van deze discussie al rekening te houden met een extra kostenverhoging binnen het sociaal domein.

Verder zijn er op dit moment al toezeggingen gedaan aan verenigingen en ondernemers over het betalen van huur. Welke voorzorgsmaatregelen neemt het college in dit kader op financieel gebied?

Het coronavirus heeft ook gevolgen voor de geestelijke gezondheidszorg, jeugdzorg en veilig thuis situaties. Welke voorzorgsmaatregelen neemt het college om ook deze zorg te kunnen blijven garanderen?
Antwoord:
Voor wat betreft de financiën houdt het college alle regelingen goed in de gaten en wijst het college ook verenigingen en andere belanghebbenden op de mogelijkheden voor bijdragen in deze specifieke tijd. De rijksoverheid heeft belooft de gemeenten te compenseren van de daadwerkelijke kosten van de coronacrisis.
Onze zorg dat zorgpartijen het hoofd boven water kunnen houden, heeft ertoe geleid dat we in regionaal verband hebben afgesproken dat wij facturen blijven betalen, ook als de zorg niet of minder is geleverd, mits de omzet anders substantieel beneden het niveau van vorig jaar zou uitkomen.

Kavels bedrijventerrein: zijn er nu al, als gevolg van de coronacrisis, overeenkomsten afgezegd?
Antwoord:
Tot op heden zijn er nog geen overeenkomsten afgezegd.
Wel wordt er met Fresh & Fast (die zich op Seingraaf gaan vestigen) gekeken naar het afname tempo. De afname van de gronden zal langer duren. Dit betekent geen afstel!

1Stroom: wat betekent het wanneer 1stroom geen extra kwaliteitsimpuls krijgt? Heeft dit gevolgen voor de huidige dienstverlening?
Hoeveel Fte (procenten) inhuur is er nu?
Antwoord:
Dat heeft geen invloed op de huidige dienstverlening, maar betekent dat een extra impuls voor de verdere verbetering van de dienstverlening niet door gaat. Daarbij moet dienstverlening breed worden opgevat als alle diensten die de organisatie aan bestuur en samenleving levert.
Het reguliere inhuurbudget van 1Stroom bedraagt ongeveer € 150.000 per jaar. Andere inhuur, die nodig is wordt betaald uit projectbudgetten en vacaturegelden. Dat laatste meestal om de tijd die nodig is voor de vervulling van vacatures te overbruggen.

Vragen Lokaal Alternatief - Kennisgeving financiële situatie gemeente Duiven

1. We hebben een vraag over de financiering van alle geplande uitgaven, zoals deze nu bij de gemeente bekend zijn. Kunnen alle geplande uitgaven gerealiseerd worden op basis van de huidige liquide middelen en verwachte inkomstenstroom? Of moeten aanvullende leningen worden aangetrokken? Indien aanvullende leningen moeten worden aangetrokken is de vraag, in hoeverre is in de meerjarenbegroting al rekening gehouden met de rentelasten die hieruit voortvloeien?
   Antwoord:
   In de meerjarenbegroting wordt er een liquiditeitsbegroting gemaakt. In deze prognose worden alle verwachte inkomsten en uitgaven meegenomen. Het is moeilijk om hier reeds op te anticiperen omdat het ramingen zijn die nog wel eens afwijken. De opbrengsten uit de grondexploitatie of de verkoop van het Vitaal Centrum.
   Meestal wordt er een jaar op geanticipeerd om rente lasten op te nemen voor een verwachte aan te trekken lening. Dus veel maar als een jaar te moeilijk te plannen zeker. Ook de rente ontwikkeling is wat moeilijker in te schatten voor de komende jaren. Dus er is geen rekening gehouden met rentelasten voor nieuwe leningen.
2. Onder de alinea “inhoud van mededeling” wordt gerefereerd aan verschillende opdrachten die aan het college zijn gegeven bij de behandeling van de begroting 2020, zo ook de motie verbonden partijen. Bij hoofdpunt 3 lezen we hierover niets terug. Graag horen we van het college welke interventies zijn gepleegd om mogelijke bezuinigingsmaatregelen van verbonden partijen in beeld te brengen? Welke resultaten heeft dit al opgeleverd en welke resultaten zijn nog te verwachten?
   Antwoord:
   De collegeleden hebben in hun rol van lid van het dagelijks en/of algemeen bestuur aangedrongen op bezuinigingen voor zover daar ruimte voor is. Voor het resultaat daarvan verwijzen wij u graag naar de begrotingen van de betreffende gemeenschappelijke regelingen, die u voor zienswijze zijn voorgelegd.

3. In de kennisgeving worden we meegenomen in de verschillende ontwikkelingen die een negatieve invloed hebben op de financiële positie van de gemeente. De fractie van Lokaal Alternatief hoort ook graag of er nog ontwikkelingen zijn die een positief effect hebben op de financiële positie van de gemeente?
   Antwoord:
   Gelukkig zijn er inderdaad ook een aantal positieve ontwikkelingen. Al zijn die helaas niet van dezelfde hoogte als de tegenvallers. In de autonome ontwikkelingen die in de raad van juli zal worden voorgelegd zijn deze meevallers verwerkt. Daarnaast verwachten wij ook dat grondverkopen in de komende jaren nog tot een positief resultaat zullen leiden.
4. We lezen in de kennisgeving dat de nieuwe aanbesteding van het groenonderhoud €321.000 meer gaat kosten. Als oorzaak wordt o.a. aangegeven de prijsinflatie en duurder onderhoud door verfraaiing van groen (bv heesters in plaats van gras in kader van revitalisering Nieuwgraaf/Centerpoort).
   a) Jaarlijks worden de budgetten van de gemeente (incl. onderhoudsbudget) geïndexeerd op basis van het Bruto Binnenlands Product. Kunt u aangeven waarom de prijsinflatie toch één van de oorzaken is dat het onderhoudsbudget onvoldoende is?
      Antwoord:
      Binnen het contract hadden we opgenomen dat gedurende de looptijd van het contract geen indexatie zou plaatsvinden. Nu er een nieuw contract is met de aannemer hebben we te maken met die prijsstijging.

b) Enige tijd geleden is in het kader van de revitalisering van Nieuwgraaf en Centerpoort een rondgang over het terrein georganiseerd. Tijdens de rondgang is toegelicht dat in samenwerking met een aantal bedrijven en een hovenier een groenplan is afgesproken. Enkele delen waren destijds al uitgevoerd en deze hebben we direct kunnen aanschouwen. De uitleg daarbij was dat er juist is gekozen voor bepaalde soorten heesters in verband met de plantdichtheid en dat dit op termijn juist leidt tot een besparing van het onderhoud. Waarom wordt dit dan nu als één van de oorzaken genoemd van de kostenstijging? Hoe kan dat?
Antwoord:
Deze beplanting is als pilot toegepast. Vaste planten toepassen in het openbaar groen was toen nog vrij nieuw. Onderhoudsarme beplantingen met vaste planten zijn goedkoper in onderhoud dan een heestervak of gazon door de toepassing van nieuwe soorten en beheermethoden was de veronderstelling. Variatie en biodiversiteit zijn een belangrijke maat voor de kwaliteit en de belevingswaarde van groenelementen en vaste planten bieden dit. Daarom zijn ze toegepast. De kwaliteitsverhoging van het groen zorgt voor meer beleving en een beter welbevinden.
Inmiddels weten we dat vaste planten niet goedkoper zijn dan andere beheergroepen in onderhoud. Veel is afhankelijk van het type grond dat wordt toegepast, bemesting en het onderhoudsniveau dat wordt gehanteerd. De droge zomers zorgen voor relatief veel uitval ondanks dat er pleksgewijs water gegeven wordt. Het is belangrijk om te blijven investeren in de beplanting om kwaliteitsverlies te voorkomen.

5. Heeft het college aanwijzingen dat de aanbevelingen uit de TaskForce het beoogde resultaat opleveren? U heeft dit vermeld onder de risico's. Hoe groot schat u dit risico in?
Antwoord:
Het u bekende rapport van de taskforce jeugdzorg wordt nu geïmplementeerd in samenhang met bedrijfsvoeringsmaatregelen. Wij verwachten dat het in 2020 nog niet geheel lukt om het geraamde bedrag van € 500.000 te realiseren, maar dat dit vanaf 2021 wel lukt.

6. In 2019 was het tekort op de WMO € 250.000. U schrijft, wij verwachten dat dit een structureel karakter heeft. Kunt u toelichten waarom u dit verwacht?
Antwoord:
Dat was eerder de verwachting n.a.v. het abonnementstarief, wat een aantoonbare aanzuigende werking tot gevolg heeft zonder dat er sprake is van voldoende compensatie.
7. Ziet het college mogelijkheden om de uitgaven omtrent het abonnementstarief terug te dringen?
Antwoord:
Nee, het abonnementstarief is door de rijksoverheid opgelegd. Gemeenten kunnen dit niet terugdringen. Ook de aanzuigende werking hiervan is niet door gemeenten terug te dringen. Gemeenten hebben een zorgplicht en als geconstateerd is dat iemand een beperking heeft en vraagt om een Wmo-voorziening, zal de gemeente dit moeten compenseren. Daar staat een zeer lage bijdrage (door de overheid vastgesteld abonnementstarief) tegenover.
8. Wat moeten we verstaan onder het "Deens" model.
Antwoord:
Het Deens model wordt ook aangeduid als 'Reablement' of 'herstelgerichte zorg'. Kort gezegd gaat het hier om het principe 'alles wat je zelf nog kan, zelf zolang mogelijk blijven doen'. Het primaire doel is om mensen zo onafhankelijk mogelijk van zorg te maken. Dat betekent dat de zorgvrager de tijd moet krijgen om de ADL (algemene dagelijkse levensbehoeften)- taken weer aan te leren, voor zover dit mogelijk is. Dit staat overigens in de bijbehorende notitie bij kennisgeving beheersbaarheid kosten huishoudelijke ondersteuning.
9. Het voorstel is om circulaire economie vanaf 2024 structureel op te nemen. Bij de begroting 2020 schrijft u, vanaf 2024 "zal de komende jaren naar inzicht en voortgang, mede ten aanzien van

mogelijke rijks- en provinciale middelen, een verdere onderbouwing volgen". In de begroting 2020 schrijft u dat de eerste fase t/m 2023 concreet is gemaakt. Is dit voor de 2e fase nu ook concreet gemaakt, zodat het budget structureel geraamd kan worden? Is er ten opzichte van vorig jaar meer bekend over rijks- en provinciale middelen?

Antwoord:

Op dit moment loopt een artikel 2 procedure over de overdracht van nieuwe taken aan de gemeente voortvloeiend uit de klimaatwet.
De Raad van Openbaar Bestuur heeft een overzicht gemaakt van alle afspraken uit het Klimaatakkoord die een nieuwe wettelijke taak, een resultaatverplichting of een inspanningsverplichting stellen aan de gemeente. De takenlijst is zeer omvangrijk. De eerste tussenresultaten uit de artikel 2 procedure laten zien dat er een grote regierol wordt verwacht van de gemeente op het gebied van CO2reductie, dmv grondstoffen- en energietransitie. Het eindresultaat van dit onderzoek wordt niet eerder dan november 2020 verwacht.

Overigens is er in 2019 een financiële bijdrage vanuit de december circulaire 2019 ontvangen, te weten:

Energieloket	€ 25.000	(resultaat verplichting)
Transitievisie warmte	€ 202.101	(resultaat verplichting)
Wijkaanpak	€ 9.997 +	(inspanningsverplichting)
Totaal:	€ 237.098	

In 2020 worden ook weer Rijksbijdragen verwacht, details zijn nog niet bekend.

10. U geeft aan dat de investering in de 2 nieuwe schoolgebouwen een extra kapitaallast vraagt van structureel € 438.000 per jaar. In het IHP is in 2018 een staatje gepresenteerd dat de kapitaallasten oplopen naar € 580.000. Voor alle investeringen in de verschillende schoolgebouwen van de gemeente Duiven. Voor de twee nieuwe schoolgebouwen was een kapitaallast in het IHP opgenomen van € 294.750. U schrijft dat de kapitaallasten voor de twee nieuwe schoolgebouwen oploopt naar € 438.000. Is dit correct of zijn dit de kapitaallasten voor alle investeringen in het integraal huisvestingsplan? Indien dit de kapitaalasten zijn voor het gehele IHP ontvangen wij graag een toelichting over de afwijking ten opzichten van de eerder gepresenteerde € 580.000,-.

Antwoord:

Het gaat hier om alle investeringen in het IHP. Dus ook de renovatie en verduurzaming van een aantal andere schoolgebouwen. De plannen zijn nog volop in bewerking en zullen te zijner tijd ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd. In dit stadium proberen we een inschatting te maken van de te verwachten kosten zodat we hier in ons financieel perspectief alvast rekening mee kunnen houden. Zodat we op het moment van besluitvorming niet worden verrast door een extra last die gat slaat in onze begroting.

11. Wat is de totale kapitaallast van de nieuwbouw van de Remigius of de Wereldwijzer? Kunt u daar bij het onderscheid maken tussen de afschrijvingslasten en rentelasten?

Antwoord:

Zodra de plannen klaar zijn zullen deze ter goedkeuring worden voorgelegd aan uw raad. Daarin zal dan ook een specificatie van de kosten zijn opgenomen.

12. Bij de vaststelling van het IHP in 2018 is bij het berekenen van de kapitaallasten rekening gehouden met een renteomslag percentage van 2%. Bij de begroting 2020 is een rente-omslagpercentage gehanteerd van 0%. Is het op dit moment nog steeds reëel om een rente-

omslagpercentage te hanteren van 2%? Kunt u het verschillend toepassen van de renteomslag toelichten?

Antwoord:

Door alle commotie rondom corona is het op dit moment erg onrustig op de kapitaalmarkt. We proberen de ontwikkelingen zo goed mogelijk te monitoren. De renteomslag is mede gebaseerd op de leningenportefeuille die wij op dit moment al hebben met de daar aan verbonden rentepercentages alsook op een vaste doorrekening van rente aan bepaalde onderdelen zoals bijvoorbeeld de grondexploitatie. Met de gehanteerde 2% zitten we op dit moment wel aan de zekere kant.

13. Bij het behandelen van de begroting 2020 heeft Lokaal Alternatief vragen gesteld over nieuwe afspraken die door de VNG, het verpakkend bedrijfsleven en Ministerie van I&W zijn gemaakt binnen de raamovereenkomst verpakkingen. Een belangrijke verandering is dat het proces ná inzamelen (sorteren en vermarkten) door een regie-organisatie (die door de gemeente kan worden aangewezen) kan worden overgenomen. De kosten die gemoeid zijn met deze post-collection en vermarkten worden direct afgerekend tussen het Afvalfonds Verpakkingen en organisaties die verantwoordelijk zijn voor dat deel. De afrekening vindt dan niet meer plaats met de gemeente. Tevens vervalt de vergoeding voor post-collection en vermarkten, de inzamelvergoeding blijft gehandhaafd. Per saldo moet deze verandering zorgen voor een lasten verlichting van de gemeenten. In uw reactie van destijds heeft u aangegeven dat de besluitvorming hierover nog niet geheel afgerond was en dat de gemeente Duiven nog een keuze moest maken. Kunt u toelichten wat de huidige stand van zaken is en of dit mogelijk in 2021 zorgt voor een lastenverlichting binnen het beleidsproduct afval? Indien dit laatste het geval is, horen we graag om welke omvang het gaat? Maar ook wat dit betekent voor de afvalstofheffing als je dit vertaald naar de afvalstofheffing per huishouden?

    Antwoord:

    De gemeente Duiven heeft er net als veel gemeenten voor gekozen haar rol in de kunststofketen te beperken tot inzameling.
    Nieuwe afspraken om de inzameling en recycling van verpakkingen te verbeteren en te vereenvoudigen zijn vastgelegd in ‘De Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020-2029’. De ketenovereenkomst is op 29 november jl. tijdens de ledenvergadering van de VNG aangenomen waarna deze werd goedgekeurd en vastgelegd. De Ketenovereenkomst biedt keuzevrijheid ten aanzien van de rol die gemeenten willen innemen in de keten van inzameling tot recycling van verpakkingen. Gemeenten kunnen er vanaf 1 april 2020 namelijk voor kiezen om hun rol in de kunststofketen te beperken tot inzameling. Daarnaast kunnen ze ervoor kiezen zich aan te sluiten bij een samenwerkingsverband van gemeenten.

    De gemeente Duiven heeft gekozen voor het bronscheidingsmodel. Zij zamelt het PMD in bij huishoudens, levert het in op een overslaglocatie. Zij draagt het geaccepteerde materiaal over aan samenwerkingsorganisatie Regie Kunststoffen Nederland (RKN) voor de sortering en de vermarkting. Zij houdt zo nog wel zicht op de sortering en de vermarkting.
    De voordelen:

    - Een vergoeding over al het ingezameld PMD (bruto) wordt gegeven aan de gemeente (voorheen over netto uitgesorteerd en afgezet materiaal)
    - De verrekening van kosten en vergoedingen voor het sorteren/recyclen/vermarkten is een zaak tussen Afvalfonds en het samenwerkingsverband. Hiermee ontstaat een transparanter systeem en verdwijnt het financieel risico voor gemeenten.
    - Administratieve last gemeente vermindert. (voorheen maandelijkse registratie van uitgesorteerd en afgezet materiaal)

De gemeente Duiven heeft inderdaad een financieel voordeel door de nieuwe vergoedingensystematiek. Ten opzichte van de begrotingcijfers 2020 bedraagt het voordeel ca. 120.000 Euro in 2020. (ingangsdatum nieuwe systematiek 1 april 2020). Het is nu nog niet te zeggen wat de invloed is op de hoogte van de afvalstoffenheffing omdat dit slechts 1 item uit de afvalstoffenheffing is. Er zijn diverse prijsdalingen en verhogingen die invloed op de afvalstoffenheffing hebben.

GroenLinks - Vragen naar aanleiding van financiële situatie

Hierbij hebben wij meerdere ingekomen stukken betrokken om e.e.a. meer in samenhang te kunnen bekijken. Programmabegroting 2021-2024 1Stroom en jaarrekening 2019 1Stroom

1. Uit de jaarrekening 2019 blijkt dat de post 'overige personeelskosten', begroot op bijna 1,2 miljoen euro met ruim 3.4 miljoen euro (bijna een factor 4) is overschreden. Uit de omschrijving lezen wij dat dit voornamelijk gaat om inhuur van extra capaciteit/personeel (p20).
   - Hoe is het mogelijk dat dergelijke overschrijding pas wordt opgemerkt bij het opstellen van de jaarrekening (p19)?
     Antwoord:
     Tegenover de overschrijding van € 3.4 mln. staat een onderschrijding van € 2.1 mln. op de post reguliere loonkosten 1Stroom. De ruimte op de reguliere personeelskosten kunnen worden aangewend voor externe inhuur. De overschrijding ad € 1.3 mln. was bij de NJN nog niet voorzien omdat het totaalbeeld van de externe inhuur en de ruimte op formatie niet 1-op-1 aansloot en wel de noodzaak aanwezig was om vooral het sociaal domein en financiën extra te ondersteunen.
   - Wat wordt er gedaan om dergelijke overschrijdingen eerder te signaleren?
     Antwoord:
     De formatieoverzichten zijn per team op orde gebracht en afgestemd met de teamregisseurs. Deze overzichten geven inzicht in de mogelijk aanwezige formatietruimte. De spelregels voor externe inhuur zijn aangescherpt en worden bewaakt door een regiegroep die de extra inhuur toetst op inhoud, de te leveren prestatie en geld.
2. Uit de tabel met indicatoren uit de jaarrekening 2019 (p6) lezen wij af dat de overhead ruim 50% bedraagt.
   - Klopt dit en wat zijn de (specifieke) redenen dat dit percentage zo hoog is?
     Antwoord:
     het percentage is juist berekend. Het is echter zo hoog, en geeft daardoor wellicht een vertekend beeld, omdat alle overheadkosten in 1Stroom verantwoord worden. Feitelijk zou je de begrotingen van Westervoort, Duiven en 1Stroom samen moeten voegen en dan het percentage opnieuw moeten berekenen. Percentage is dan aanzienlijk lager v.w.b. overhead en geeft dan een meer reëel beeld. Overigens heeft het Dagelijks Bestuur van 1Stroom de organisatie gevraagd met een nadere analyse te komen over dit overheadpercentage en de gemiddelde kosten per inwoner.
   - Is onze veronderstelling juist dat het overheadpercentage in 2021 toeneemt naar bijna 53% (14,25 miljoen/26,96 miljoen p23 programmabegroting 2021-2024)?
     Antwoord:
     Ja, dat klopt maar zie de reactie op voorgaande vraag.

   - Wat zeggen de overig genoemde indicatoren bijvoorbeeld in vergelijking met andere (vergelijkbare) gemeenten?
     Antwoord:
     Een benchmark met andere gemeenten van vergelijkbare grootte is nog niet gemaakt. Is wel nadrukkelijk de wens om op te pakken met als doel om van elkaar te leren. Van belang is dan wel om vooraf goed stil te staan bij de opbouw en verdeling van directe en indirecte kosten zodat een goede vergelijking ook gemaakt kan worden. De kracht van een goede benchmark is om dit vooraf goed te analyseren en met elkaar te bespreken zodat de uitgangspunten en toebedeling uniform is.

- Waarom zijn deze indicatoren niet in de programmabegroting 2021-2024 opgenomen?
  Antwoord:
  Dat zijn verplichte onderdeel voor de jaarrekening maar niet voor de begroting.
- Is het mogelijk deze indicatoren alsnog aan deze programmabegroting toe te voegen?
  Antwoord:
  Prima om dit alsnog op te nemen.

3. Programmabegroting 1Stroom: Waardoor wordt het verschil tussen Begroting en Definitieve begroting veroorzaakt?
   Antwoord:
   Wat nu voorligt is een concept meerjarenbegroting. Daarop wordt een zienswijze gevraagd van de Raden. De zienswijzen van de beide gemeenten worden door het Dagelijks Bestuur van 1Stroom met een advies voorgelegd aan het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur stelt vervolgens de begroting definitief vast.
   Daar komt bij dat de begrotingen van beide gemeenten en de begroting van 1Stroom elkaar beïnvloeden. Afgesproken is dat nieuw beleidswensen worden afgewogen binnen de begrotingen van beide gemeenten. Pas op een later moment worden die wijzigingen dan doorgevoerd in een bijstelling van de begroting 1Stroom.

4. In de programmabegroting 1Stroom lezen wij dat de formatie in 2021 met ruim 10 fte zal toenemen. Hiervan wordt aangegeven dat dit voortvloeit uit de voorjaarsnota's en begrotingen, toename van 4,13 fte.
   - Om welke besluiten gaat dit concreet?
   - Waarom wordt er personeel in dienst genomen en vervolgens 'uitgeleend'?

   Antwoord:
   Bij de voorjaarsnota/begroting worden diverse autonome ontwikkelingen en speerpunten aangegeven. Hierbij worden ook de financiële consequenties in beeld gebracht. In diverse gevallen gaat het daarbij ook om personele capaciteit.
   Het gaat concreet om de volgende uitbreidingen:
   - Capaciteit voor een schone en veilige leefomgeving (prgrbegr; programma 1) 1,5 fte;
   - Woonagenda en woningbouwprogramma (prgrbegr; programma 3) 0,6 fte;
   - Reparatie APV (voorjaarsnota; programma 1) 0,78 fte;
   - Basisregistratie ondergrond (voorjaarsnota; programma 3) 0,75 fte
   - Zwerfafval (voorjaarsnota; programma 3) 0,5 fte

   Door de gemeenten worden deze middelen geaccordeerd. De daadwerkelijke invulling van de capaciteit vindt plaats binnen 1Stroom.

5. Kennisgeving College 31 maart2020 De nieuwe aanbesteding voor groenonderhoud vraagt ruim 320 duizend euro extra per jaar. Een van de kostenverhogende posten die hier wordt genoemd is het verfraaien van groen in het kader van revitalisering Nieuwgraaf/Centerpoort.
   - Is er voor het revitaliseren van bedrijventerreinen geen bestemmingsreserve of subsidiepot waaruit dit betaald kan worden?
     Antwoord:
     Nee. Het project is in afronding en er zijn geen structurele middelen beschikbaar.
   - Betekent het verfraaien van groen op genoemde bedrijventerreinen dat het niveau van het groen daar hoger is dan in de kernen wordt toegepast? Wat is het verschil in kosten per eenheid tussen bedrijventerrein en kern?

Antwoord:
Nee, het onderhoudsniveau van de vaste planten is in heel Duiven hetzelfde. Om kwaliteitsverlies te voorkomen worden deze op een hoger niveau onderhouden dan de andere beheergroepen. In verhouding zijn er wel meer vaste planten toegepast.

- Van de inwoners wordt meer zelfwerkzaamheid ten aanzien van het groenonderhoud verlangd. Hoe is dit op de bedrijventerreinen: geldt daar ook dat het onderhoud meer in handen van de bedrijven wordt gelegd door gebruik te maken van bijvoorbeeld parkmanagement?

  Antwoord:
  Op Nieuwgraaf is geen collectieve vorm van Parkmanagement. Onderhoud op particuliere grond wordt door de bedrijven gedaan. Op openbare grond door de gemeente.

6. Jeugdzorg: Tijdens de voorjaarsnota 2019 is een bedrag van 1,5 miljoen bijgeraamd. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting wordt deze 1,5 miljoen in het tekort meegerekend.
   - Betekent dit dat deze 1,5 miljoen niet is opgenomen in de meerjarenbegroting 2020-2023?

     Antwoord:
     In de voorjaarsnota 2019 werd aangegeven dat er grote tekorten op de Jeugdzorg gingen komen. Daarom is er in diezelfde voorjaarsnota voor het 1e jaar een bedrag van 1,5 mln. opgenomen als nadeel. Daarna is in de najaarsnota 2019 ook nog € 435.000 bijgeraamd, dit was incidenteel. In totaal is voor 2019 bijna 2 mln. bijgeraamd. Voor de jaren daarna is een bedrag van 1 mln. opgenomen omdat dan de ombuigingsmaatregelen moeten werken. Na de vaststelling van de voorjaarsnota in juli 2019 is dit ook zo in de meerjarenbegroting 2020-2023 verwerkt. Deze is in november 2019 vastgesteld. In de ramingen waar nu mee wordt gewerkt zijn de genoemde tekorten verwerkt.

Jeugdhulp	2019	2020	2021
Begroot	6.627.000	6.021.607	6.021.607

   - Is met genoemde tekorten al rekening gehouden met de maatregelen die moeten leiden tot een ombuiging van 500.000 euro?

     Antwoord:
     Ja.

7. WMO: vanaf 1 juli wordt een minimum tarief gehanteerd dat hoger ligt dan dat de gemeente hanteert. Dit veroorzaakt een tekort.
   - Wat is de oorzaak dat het gemeentelijk tarief kennelijk significant afwijkt dan het tarief dat vanaf juli as. geldt?

   Antwoord:
   De oorzaak is dat de Liemerse gemeenten voorheen een laag uurtarief aan de onderkant van de markt hanteerden. Door de AMvB (Algemene Maatregel van Bestuur) voor het hanteren van marktconforme tarieven zijn gemeenten gedwongen een veel hoger tarief te berekenen, waarbij ook de laatste CAO-afspraken meegenomen moeten worden. Door de nieuwe CAO-afspraken zijn de uurtarieven behoorlijk gestegen. De nieuwe uurtarieven zijn berekend door een deskundige op dat gebied. Hiermee kom je op een reëel uurtarief die voldoet aan alle normen. Deze gaan in met ingang van de nieuwe aanbesteding per 1 juli 2020.

8. Circulaire economie: Vanaf 2024 wordt hiervoor 250.000 euro structureel extra gaat kosten. Dit bedrag is tot stand gekomen op basis van berekeningen.

- Hoeveel bedraagt het totale bedrag dat vanaf 2024 voor circulaire economie nodig is?
- Wat gaat men daar voor doen?
- Is er sprake van varianten waaruit een keuze mogelijk is en waarbij het nodige bedrag mee beweegt?

Antwoord:
Het is niet correct dat er een extra inspanning wordt gevraagd. Voor de energietransitie is berekend dat dit ons € 250.000/jaar (langjarig gemiddeld) zal kosten, zowel t/m als na 2023. Het vraagstuk dat nu voorligt is hoe deze kosten na 2023 te dekken

9. IHP: Er is sprake van 2 nieuwe schoolgebouwen. In een eerdere behandeling is aangegeven dat het per nieuw schoolgebouw om 3 tot 4.5 miljoen euro gaat. Er wordt hier gesproken over een extra kapitaallast oplopend tot 438.000 euro in 2024.
De onderstaande tabel geeft een overzicht van investeringen die we bij een aantal scholen willen gaan doen (zie ook het door uw raad vastgestelde IHP). Daarbij is een inschatting gemaakt van de hoogte van de investering en daar is een globale afschrijvingstermijn aangehangen. Bovendien hebben we een grove inschatting gemaakt van het jaar van oplevering. We zitten nu midden in het proces van onderzoek en ontwerp, dus de termijnen zouden nog kunnen gaan schuiven. Zoals ook in het IHP is aangegeven dragen de scholen ook bij (voor zover de mogen). Ook dit proces loopt nog volop. Eventuele extra bijdragen van de scholen zouden het investeringsbedrag mogelijk nog kunnen drukken. We zijn in de berekening uitgegaan van een heel laag rentepercentage afgaande op de huidige situatie op de kapitaalmarkt en de lage rentestand. Bij de definitieve goedkeuring van de investeringen zullen we de exacte investeringsbedragen en kapitaallasten kunnen berekenen. Dit is het overzicht:

Adres	School	Investering	jaartal oplevering	afschrijving	activiteit
6921BX1a	Remigius	€ 5.774.085,00	2021	40	Nieuwbouw (huidige kapitaalslasten op pand afboeken 2021)
6921EG1 + 6921KC38	Wereldwijzer/ Wiekslag	€ 4.795.224,00	2022	40	Nieuwbouw (huidige kapitaalslasten op 2 panden afboeken 2022)
6923BZ4	Joannes	€ 675.000,00	2022	20	verduurzaming
6924AC37	Bernadette	€ 570.000,00	2022	20	verduurzaming
6922HM2	Groene Ring zuid	€ 80.000,00	2020	20	verduurzaming
6921ZP14	Groene Ring Noord	€ 255.000,00	2023	20	verduurzaming
6922DB7	Klokhuis	€ 600.000,00	2023	20	verduurzaming
6921MJ15	Kameleon	€ 1.000.000,00	2023	20	renovatie + verduurzaming
6922EX85	t Veer	€ 900.000,00	2024	20	renovatie + verduurzaming
		€ 14.649.309,00			

2021	2022	2023	2024	2025
€ 4.140,00	€ 153.544,45	€ 342.049,62	€ 438.045,87	€ 484.620,87

- Wanneer heeft de keuze van de 2 nieuw te bouwen scholen plaatsgevonden?
  Antwoord:
  Uw raad heeft met het vaststellen van het IHP primair onderwijs gekozen voor nieuwbouw voor zowel de Remigius als voor de combinatie Wereldwijzer/ Wiekslag. Als gevolg van dit besluit is samen met de schoolbesturen het proces naar nieuwbouw reeds ingezet. Dit heeft inmiddels geleid tot voorkeurslocaties en de opdrachtverlening aan 2 bureaus die aan de slag zijn met een functioneel programma van eisen. Zoals in de kennisgeving financiële situatie gemeente Duiven al is opgemerkt moeten voor deze investeringen de kredieten nog door de raad beschikbaar worden gesteld.
- Boven op welke lasten komen deze extra lasten?
  Antwoord:
  Voor de investeringen in de scholen zijn tot dusver nog geen ramingen opgenomen. Pas bij de definitieve goedkeuring voor de plannen gaan we de ramingen aanpassen.
- Wat zijn de kosten per nieuw te bouwen schoolgebouw?
  Antwoord:
  Zie bovenstaande tabel.

- Waarom is het raadzaam nu al, voor de bouw, kapitaallasten op te nemen?
  Antwoord:
  Zoals in de kennisgeving financiële situatie gemeente Duiven al is opgemerkt is het ondanks dat de kredieten nog door uw raad beschikbaar moeten worden gesteld voor het transparante en eerlijke beeld van de meerjarenbegroting toch raadzaam om ze op te nemen in de meerjarenperspectieven.

10. Risico's: Het college benoemt een aantal risico's.

- Welke van de genoemde risico's heeft volgens het college de meeste impact op de financiële positie?
  Antwoord:
  Een verdere duiding van de genoemde risico's met de kennis van nu is als volgt:
  - lukt het ons om de geplande ombuiging van de kosten jeugdzorg te realiseren? Het u bekende rapport van de taskforce jeugdzorg wordt nu geïmplementeerd in samenhang met bedrijfsvoeringsmaatregelen. Wij verwachten dat het in 2020 nog niet geheel lukt om het geraamde bedrag van € 500.000 te realiseren, maar dat dit vanaf 2021 wel lukt.

  - De kans dat de bijdrage van € 1 mld van de rijksoverheid voor de jaren 2019/2020/2021 niet vervolgd wordt door een structurele bijdrage van gelijksoortige omvang, achten wij gering. Het is onmiskenbaar dat de kosten zijn toegenomen en dat gemeenten in problemen komen. Lopende onderzoeken zullen dat ongetwijfeld uitwijzen, zodat de rijksoverheid daar naar onze verwachting niet om heen kan.

  - De kans dat de kosten van de jeugdzorg nog verder toenemen is moeilijk in te schatten. De ontwikkelingen in het laatste kwartaal van 2019 en het eerste kwartaal van 2020 lijken daar niet op te wijzen. Voor wat betreft de Wmo hebben we belangrijke factoren nu goed in beeld, wel houden we rekening met een geleidelijke toename als gevolg van de vergrijzing.

  - De herverdeling van het gemeentefonds is voor niet-betrokkenen een black box, waarvan het op dit moment onmogelijk is in te schatten wat het effect zal zijn. De praktijk leert dat eventuele herverdeeleffecten via overgangsregelingen geleidelijk doorgevoerd zullen worden. De fondsbeheerders willen wel een maximum nadeel per inwoner invoeren. Als die bijdrage wordt vastgelegd op € 25 dan zou dat voor Duiven een structureel nadeel opleveren van € 625.000.

- Er is door het college aan diverse maatschappelijke en bedrijfsmatige activiteiten uitstel gegeven in het voldoen van hun financiële verplichtingen. Hoe wordt er omgegaan met het begrip uitstel, wat is de termijn die u voor ogen staat? Wat zijn de verwachtingen/gedachten over hoe en wanneer aan deze uitgestelde verplichtingen moet worden voldaan?
  Antwoord:
  Het college wil voor bedrijfsmatige activiteiten aansluiten bij werkwijzen en protocollen die voor de betreffende bedrijfstak worden opgesteld.
  Voor de verenigingen, wil het college aansluiten bij het geldende stimuleringsbeleid. Dat betekent maatwerk in het perspectief van een meerjarenplan voor de toekomstbestendigheid van de vereniging.
- Hoe is de stand van zaken m.b.t. de BBZ-regeling (uitgaven in relatie met vergoeding van rijk)?
  Antwoord:
  Graag verwijzen we u naar de bulletins van de RSD die u met enige regelmaat worden toegezonden.

GROEN LINKS DUIVEN

Vragen politieke avond 8 juni 2021

A1. Kredietaanvraag nieuwbouw IKC's:

1. Waarom is IKC Remigius zoveel (ca 1,25 miljoen euro) duurder dan IKC Wereldwijzer/Wiekslag ?
2. Wordt door op genoemde locatie IKC Remigius te bouwen de uitslag van het referendum vitaal centrum 2008 losgelaten?
3. In het stuk wordt gesproken over ter zijne tijd extra kosten voor verhuizing en infrastructurele maatregelen. Over welke infrastructurele maatregelen gaat het? In welke orde van grootte liggen de kosten voor genoemde zaken?
4. Het gebouw moet voldoen aan een aantal eisen o.a. passen bij aantal leerlingen en aansluiten bij onderwijskundige visie. In hoeverre zijn deze eisen in relatie met het gebouw flexibel bij wijziging/aanpassen van onderwijskundige visie en significante verschillen in aantal leerlingen?
5. Aan de aankoop van benodigde grond voor het IKC Remigius wordt een waarde per m^2 toegerekend. Wat was hier de waarde per m^2 geweest wanneer aan de oorspronkelijke VC planning van de bouw van woontorens was vastgehouden?

Antwoorden

1. Het gaat om een nieuw gebouw voor meer leerlingen. 200 versus 300 leerlingen.
2. De locatiekeuze is al eerder gemaakt en met uw raad gedeeld. Zie de kennisgeving van 19 november 2019.
3. Het gaat als het gaat over infrastructurele kosten dan met name over de Wereldwijzer/Wiekslag. Met de nieuwbouw kunnen en willen we meer ruimte creëren ten opzichte van de bestaande woningen voor een betere autoverkeersafwikkeling. Hoe dit precies voor gaat krijgen is nog onderwerp van studie. Dit geldt ook voor een betere aansluiting voor fietsers. Er kan dan ook nog geen indicatie van de kosten worden gegeven. Voor de verhuiskosten moet gedacht worden aan circa € 15.000,- aan verhuiskosten voor een school van zo'n 300 leerlingen.
4. We gaan voor onderwijsgebouwen die zo flexibel mogelijk in te zetten zijn ongeacht de keuzes in onderwijskundige visie.
5. Op deze vraag kan geen antwoord gegeven worden, omdat het oorspronkelijke plan met appartementen gebouwen door de aanleg van het Liemersplein al is verlaten.

Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag

- Welke voorzieningen worden getroffen voor de minder valide medemens in de scholen? Komt er een lift in een school met twee of meer lagen?

Ja, volgens bouwbesluit wordt gebouwd en worden deze voorzieningen getroffen.

Er komt een lift in het gebouw.

- De fractie van de Partij van de Arbeid ontvangt graag een reactie van het college op de brief Innerwaard Integrale Kindcentra en LiemersNovum primair onderwijs.

Portefeuillehouder heeft vanmiddag in een overleg met Innerwaard gesproken over de brief en het volgende afgesproken:

1. 8%: Het genoemde percentage was gebaseerd op landelijke ervaringen. De bedoeling is dat bij nieuwbouw/renovatie de gemeente bekostigt conform Bouwbesluit (per 1-1-2021 niveau BENG). Van de schoolbesturen wordt bij nieuwbouw/renovatie gevraagd om de voordelen die door de schoolbesturen worden behaald door de energiebesparende maatregelen en verduurzaming en die door de gemeente zijn bekostigd, te compenseren. In bijvoorbeeld Enschede bedraagt dat percentage 8% van de nieuwbouwkosten.

Schoolbesturen zijn zeer beperkt in het financieren van 'stenen', maar het schoolbestuur mag wél MI-gelden investeren in het gebouw om bijvoorbeeld een lager energieverbruik of beter binnenklimaat te realiseren. Voorwaarde is dat dit goed wordt onderbouwd en de investeringen zich redelijkerwijs verhouden tot het eigen vermogen van het schoolbestuur en de tijd waarin de investering zichzelf terugverdient (20 jaar).

Daarom is afgesproken om op basis van voor- en nacalculatie achteraf het percentage definitief bepaald zal worden.

2. In tegenstelling tot hetgeen is opgenomen in het raadsvoorstel zal met de Kinderopvangorganisatie een vaststellingsovereenkomst gesloten worden. De kinderopvangorganisatie stem hiermee in.

- Betekent de brief dat het raadsvoorstel nu terug moet naar de tekentafel?

Nee, we zijn in overeenstemming met het schoolbestuur en terug naar de tekentafel zou leiden tot vertraging en daarmee verdere kostenstijging.

Vragen Politieke Avond 8 juni 2021

A.1. Krediet aanvraag nieuwbouw Remigius en Wereldwijzer/Wiekslag

1. Is er een indicatie te geven van de hoogte van de kosten, die vallen onder de in het raadsvoorstel genoemde “aanvullende bekostiging van verhuizing en infrastructurele maatregelen”?
   Antw: Het gaat als het gaat over infrastructurele kosten dan met name over de Wereldwijzer/Wiekslag. Met de nieuwbouw kunnen en willen we meer ruimte creëren ten opzichte van de bestaande woningen voor een betere autoverkeersafwikkeling. Hoe dit precies voor gaat krijgen is nog onderwerp van studie. Dit geldt ook voor een betere aansluiting voor fietsers. Er kan dan ook nog geen indicatie van de kosten worden gegeven. Voor de verhuiskosten moet gedacht worden aan circa € 15.000,- aan verhuiskosten voor een school van zo’n 300 leerlingen.
2. Waar mogelijk wordt er Energie Neutraal gebouwd. Kunt u aangeven wanneer en waarom u van dit streven af zou [willen] wijken?
   Antw: Dit heeft te maken met de financiële consequenties. Bouwbesluit is BENG, waar mogelijk en financieel verantwoord (terugverdieneffect en de complexiteit van de ENG ambitie in een onderwijsgebouw gebouw) maakt dat voor deze optie is gekozen.
3. Vanuit de doelstelling “toekomstbestendigheid” zijn wij benieuwd naar wat aan de keuze ten grondslag ligt om Bijna Energie Neutraal te willen bouwen. Kunt u dit uitleggen?
   Antw: Wettelijk Bouwbesluit geeft BENG. Toekomstbestendig zien we terug in het flexibele ontwerp. Bij veranderend onderwijsconcept kan daar redelijk eenvoudig op worden ingespeeld.
4. De stukken spreken over een nieuw gebouw dat passend, inclusief, toegankelijk en inclusief is. Hoe waarborgt u de eisen die gesteld worden of gewenst zijn aan toegankelijkheid en inclusiviteit? Vraagt u hierbij advies aan bijvoorbeeld de gehandicaptenraad?
   Antw: Het Bouwbesluit is duidelijk over toegankelijkheid, de architect heeft daar kennis van en past dit conform toe. Advies gehandicaptenraad: Nee, dat voornemen is er nu niet, maar is wel een goede suggestie aan de schoolbesturen.
5. U geeft aan dat de commerciële kindcentra vaak niet over voldoende financiële middelen beschikken om te investeren en dat de gemeente daarom de financiering op haar neemt. Kunt u uitleggen in hoeverre het de taak van de gemeente is om financierder te zijn voor commerciële marktpartijen?
   Antw: Dat laatste is natuurlijk niet de bedoeling, maar om de schoolbesturen de gelegenheid te bieden om met een partner is zee te gaan die het beste bij hun pedagogische en onderwijskundige criteria aansluit, hebben we gekozen voor een gelijk speelveld. Voor alle partijen geldt dezelfde financieringsgrondslag. Bovendien voorkomt deze keuze versnipperd eigendom.
6. Welke mate van zekerheid is er met betrekking tot de begrote kosten van €130.000,- aangaande de tijdelijke huisvesting van de Wiekslag bij Wereldwijzer?
   Antw: Hiervoor is een raming opgesteld door het schoolbestuur en hebben wij als gemeente een andere aanbieder laten offreren. Beide berekeningen komen uit rond dit bedrag.

Vragen Politieke Avond 8 juni 2021

7. Hoe ziet de [toekomstige] communicatie richting omwonenden van de locatie Wiekslag er uit?
   Aan de omwonenden is via de klankbordgroep reeds gecommuniceerd dat zij aan het einde van de maand juni zullen worden uitgenodigd voor een bijeenkomst (inloopavond) Vooral wordt de klankbordgroep geïnformeerd.
8. Op de eerste pagina van het “leerlingenstromen Duiven”-onderzoek van MOOZ van augustus 2019 staat groot de tekst “Vertrouwelijk”. Daar deze stukken openbaar gedeeld worden, ook met onze inwoners, kan dit in ieder geval vreemd en onduidelijk over komen. Had dit voor publicatie bij dit raadsvoorstel niet aangepast kunnen worden?
   Antw: Op het moment van opleveren van het onderzoek was vertrouwelijkheid gewenst. Dit moment is dat niet meer aan de orde.

Strategisch Huisvestingsplan Primair Onderwijs gemeente Duiven

Uitvoeringsperiode: 2018-2035

Versie: Definitief
Datum: 31 augustus 2018
Auteurs: Dick Boschman en Henkjan Kok

Inhoud

1. Realisatie Onderwijshuisvesting op Maat 3
1.1. Aanleiding 3
1.2. Proces 3
1.3. Status van het IHP 4
2. Visie op onderwijshuisvesting van de toekomst 5
2.1. Zorgplicht 5
2.2. Visies 5
2.2.1. Gemeente Duiven: 5
2.2.2. Visie Schoolbesturen 6
2.2.3. Overeen gekomen visie gemeente en schoolbesturen 7
2.3. Landelijke ontwikkelingen 8
2.3.1. Onderwijs 2032 8
2.3.2. Passend Onderwijs 8
2.3.3. Modernisering Onderwijs(tijd) 9
2.3.4. 21e eeuwse vaardigheden 9
2.3.5. Integrale Kindcentra 10
2.3.6. Bewegingsonderwijs 11
2.3.7. Decentralisatie jeugdzorg 11
2.3.8. Onderwijsrendement en onderwijskwaliteit 11
2.3.9. Gezondheid en duurzaamheid 11
2.3.10. Frisse Scholen 12
2.3.11. Duurzaamheid en Energie 12
2.4. Veranderingen in het onderwijsstelsel 13
2.4.1. Integraal Huisvestingsplan (IHP) 13
2.4.2. Renovatie 13
2.4.3. Investeringsverbod Primair Onderwijs 14
3. Randvoorwaarden 15
3.1. Samenwerking gemeente en schoolbesturen 15
3.2. De school in relatie tot de samenleving (IKC-vorming) 15
3.3. Flexibiliteit en multifunctioneel gebruik 15
3.4. Duiven gaat voor kwaliteit 17
4. De onderwijs accommodaties in beeld 18
4.1. Algemeen 18
4.2. In gesprek met de samenleving 19
4.2.1. Dialoogavond 19

4.2.2. Avond dorpsraden Groessen en Loo 21
5. Basisgegevens....22
5.1. Spreiding van het aanbod in Duiven....22
5.2. Leerlingen- en ruimtebehoefte ontwikkeling....22
5.2.1. De Leerlingenontwikkeling: 22
5.2.2. Ruimtebehoefte ontwikkeling 23
6. Omgevings-, Onderwijskundige- en technische analyse per gebouw 24
6.1. De omgevingsanalyse 24
6.2. De onderwijskundige analyse....24
6.2.1. Een passende jas....25
6.3. De technische optimalisatie 25
7. Uitwerking en Financiën....27
7.1. Inleiding....27
7.2. Financiële uitgangspunten: 27
7.3. Financiële consequenties op basis van bovenstaand onderzoek en uitgangspunten: 28
7.4. Beoordeling per gebouw op basis van overeen gekomen visie en criteria: 28
8. Uitvoeringsagenda (Planning) 30
8.1. Fase 1....30
8.2. Fase 2....30
8.3. Fase 3....31
9. Financiële consequenties 32
9.1. Algemeen....32
9.2. Afwijking van normbedragen 32
9.3. Raming....33
10. Vervolg procedure....34
11. Bijlagen:....35
Bijlage 1: Rapport Condiplan integraal....35
Bijlage 2: Rapport Condiplan samenvatting 35
Bijlage 3: Notitie bekostiging IKC....35
Bijlage 4: Concretisering Huisvestingsvoorstel VNG PO/VO (Bestuursakkoord) 35
Bijlage 5: BENG: Wettelijke eis voor energieneutraal bouwen 35
Bijlage 6: Total Cost of Ownership (TCO) en IHP's....35
Bijlage 7: Omgevingsanalyse onderwijsgebouwen....35

1. Realisatie Onderwijshuisvesting op Maat

1.1. Aanleiding

De gemeente vindt goede onderwijshuisvesting een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor we met elkaar – scholen en gemeente – verantwoordelijk zijn. Goede huisvesting is ook belangrijk voor alle medewerkers in onze scholen. Al die leerlingen en medewerkers verdienen ook goede huisvesting!

Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen blijven investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen.
De gemeente en de schoolbesturen staan voor een grote opgave. Door demografische ontwikkelingen is er in bijna alle scholen sprake van leegstand. Daarnaast hebben een aantal schoolgebouwen in het basisonderwijs een hoge leeftijd en zijn verouderd.

Samen met de schoolbesturen willen we voorkomen dat er in de nabije toekomst steeds meer middelen nodig zijn voor de instandhouding van de huisvesting en daarmee steeds minder middelen beschikbaar zijn voor het onderwijs zelf.
In dit Integraal Huisvestingsplan wordt de vraag beantwoord of we moeten blijven investeren in oude scholen of dat het beter is om samen met de schoolbesturen te werken aan een fasegewijze vernieuwing.

Deze vraag stond centraal in het traject dat we in 2016 samen met de schoolbesturen zijn gestart en nu met de vaststelling van dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan kunnen afronden. Daarnaast is er gekeken op welke wijze schoolgebouwen multifunctioneel kunnen worden ingezet in relatie tot het totale accommodatiebeleid van de gemeente.

Vanuit de ambitie voor behoud van keuzevrijheid, een goede spreiding en bereikbaarheid èn passend onderwijs, is gekozen voor een integrale aanpak die terug is te vinden in dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan waarin het tussen schoolbesturen en gemeente overeen gekomen beleid staat beschreven, inclusief het investeringsprogramma voor de eerste fase (periode 2018-2023), met een doorkijk naar fase 2 (2023- 2028) en fase 3(2028-2033).

1.2. Proces

In het schooljaar 2015-2016 hebben de schoolbesturen voor Primair Onderwijs en de Liemerse gemeenten subsidie van het ministerie van OCW ontvangen voor het aanstellen van een procesbegeleider leerlingendaling en voor het opstellen van de Transitieatlas Primair Onderwijs voor De Liemers. Met behulp van deze atlas was het mogelijk om scenario's op te stellen waarin de gevolgen van de leerlingendaling voor de afzonderlijke scholen zichtbaar gemaakt konden worden. Samengevat werd uit de scenario's duidelijk dat in de schoolgebouwen van de gemeente Duiven de komende jaren sprake zal zijn van toenemende leegstand en dat voor de basisschool in Loo maatregelen getroffen zouden moeten worden ten aanzien van de splitsingsnorm.

In nauwe samenwerking met de schoolbesturen heeft de gemeente een aanvraag ingediend bij de staatssecretaris van OCW tot wijziging van de splitsingsnorm binnen de gemeente Duiven. Deze is nu als volgt vastgesteld:

Gebied Loo: 59
Gebied Duiven/Groessen 125

Door deze splitsingsnorm aan te passen is het mogelijk om de basisschool in Loo langer in de bekostiging te houden. Deze aanpassing maakte het voor de schoolbesturen en de gemeente mogelijk om zorgvuldig te gaan werken aan de totstandkoming van dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor de gemeente Duiven voor het Primair Onderwijs.

1.3. Status van het IHP

Na vaststelling van dit IHP beschikt de gemeente Duiven over een Strategisch Plan voor de onderwijshuisvesting waarin de gemeente na overleg met de schoolbesturen het huisvestingsbeleid voor de komende 15 jaar heeft bepaald en het investeringsprogramma voor de komende 4 jaar heeft vastgelegd.
De uitwerking kent 3 fases:

- Fase 1: investeringsprogramma periode 2018-2023
- Fase 2: Uitvoeringsplanning periode 2023-2028
- Fase 3: Doorkijk naar de periode 2028-2033 e.v.

2. Visie op onderwijshuisvesting van de toekomst

2.1. Zorgplicht

De gemeente Duiven heeft de zorgplicht voor de huisvesting voor alle leerlingen in de gemeente. Deze zorgplicht is verankerd in de "Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Duiven" Vastgesteld in 2009. (hierna Verordening). De financiële vertaling daarvan werd zichtbaar in het jaarlijks vast te stellen bekostigingsplafond. In het overgrote deel van de gemeenten wordt dit jaarlijks uitgewerkt in het Integraal Huisvestings Plan Onderwijs (IHP). Dat laatste was binnen de gemeente Duiven niet gebruikelijk.

De huidige Verordening heeft een operationeel karakter en omvat procedurele regels over de normen op basis waarvan schoolbesturen in aanmerking komen voor een huisvestingsvoorziening. Daarnaast worden rollen en verantwoordelijkheden alsmede de aard van de voor bekostiging in aanmerking komende voorzieningen beschreven. Kortgezegd: een schoolbestuur dient onderbouwd een aanvraag in voor een voorziening en de gemeente toetst die aanvraag aan wet- en regelgeving. De gemeente gaat vervolgens al dan niet over tot toekenning van de aanvraag en neemt de uit de eventuele toekenning voortvloeiende kapitaalslasten op in de gemeentelijke jaarbegrotingen.

De zorgplicht is verankerd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) en de Wet op de Expertise Centra (WEC). De gemeente heeft een zorg voor (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, eerste inrichting en leerpakketten, herstel van constructiefouten en herstel en vervanging bij schade door bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld vandalisme of schade door weersomstandigheden). De schoolbesturen gaan over de inhoud van het onderwijs. Voor de schoolgebouwen zijn ze verantwoordelijk voor onderhoud, aanpassingen, exploitatie en beheer.

Daarnaast heeft de gemeente een rol in het in stand houden van het openbaar onderwijs.

2.2. Visies

2.2.1. Gemeente Duiven:

A. Beleidsmatige context

Onderwijshuisvesting is een belangrijk middel voor diverse beleidsmatige ontwikkelingen en ambities. Onderwijshuisvesting is belangrijk voor kwalitatief goed onderwijs. Het accommodeert diverse ontwikkelingen zoals passend onderwijs, IKC-vorming, de zorg voor een goed onderwijsrendement en draagt ook bij aan een gezondere exploitatie. De belangrijkste actuele ontwikkelingen worden hier genoemd.

B. Visie gemeente onderwijshuisvesting Primair Onderwijs

1) Evenwichtige spreiding van de scholen waarbij diversiteit en verschillende onderwijsconcepten het uitgangspunt zijn. Het openbaar onderwijs is daarbij een speciale verantwoordelijkheid van de gemeente en is goed vertegenwoordigd in de gemeente.
2) Scholen en IKC's worden gehuisvest in gebouwen die passen bij de omvang van hun ruimtebehoefte. Dit kan betekenen dat verhuizing of medegebruik noodzakelijk is. Uitbreiding van de bestaande capaciteit zal alleen plaatsvinden als er sprake is van een

aantoonbaar en structureel capaciteitstekort en er binnen de wijk of aangrenzende wijken geen medegebruik mogelijk is (maximale afstand 2 km hemelsbreed).

3) Wisselingen in behoefte worden binnen de beschikbare capaciteit door de scholen of IKC's zelf opgevangen; daar waar mogelijk wordt per wijk het flexibele deel van de capaciteit expliciet benoemd. Daar waar mogelijk/ noodzakelijk wordt de verbinding gelegd met overig maatschappelijk vastgoed.
4) Reductie leegstand voor zover mogelijk en wenselijk. Efficiënt gebruik maken van ruimtes, zodat leegstand wordt vermeden staat voorop. Leegstand in onderwijsaccommodaties wordt door alle partijen actief tegen gegaan.
5) Schoolbesturen mogen onderwijs m2s verhuren aan derden waarbij het in principe wel partijen moeten zijn die bijdragen aan IKC/ andere brede maatschappelijke gewenste functies.
6) Toekomst bestendige scholen: onderwijs technisch en gebouw technisch klaar voor de toekomst (frisse scholen concept + duurzaamheidsmaatregelen).
7) Duurzame gebouwen zijn standaard onderdeel van de gebouwelijke opgave.
8) Nieuwbouw vindt slechts plaats in die gevallen dat de school (zelfstandig) op basis van actuele prognoses een bestaansrecht heeft van ten minste 15 jaar.
9) In Loo en Groessen is los van de onderwijsaccommodaties specifiek aandacht voor de gymlokalen.
10) Door schoolbesturen wordt nog de gemeentelijke visie gevraagd op:
    - extra bewegingsonderwijs van 1,5 uur naar 3 uur (+ gebouwelijke consequenties)
    - we hebben kindcentra/ onderwijsaccommodaties waar scholen ook bewoner van zijn (we bouwen dus geen scholen meer) Hoe is eigenaarschap geregeld?
    - duurzaamheidsambitie voor de onderwijsaccommodaties
    - bij nieuwbouw (financiële) verantwoordelijkheid gemeente t.a.v. m2 voor kinderopvang, voor en naschoolse opvang. Wie gaat investeren c.q. exploiteren?

C. Het coalitieakkoord gemeente Duiven voor de periode 2018 – 2022.

De gemeentelijke visie/ ambitie ten aanzien van het primair onderwijs is ook terug te vinden in het in april 2018 geformuleerde coalitieakkoord dat de titel 'Ruimte en Vertrouwen' heeft mee gekregen. Voor het IHP is de onderwijspassage van belang:

"We willen goed onderwijs in een goede en veilige omgeving. Verbetering van de huisvesting van ons basisonderwijs vraagt de komende jaren om flinke investeringen. We zien graag dat er verbindingen worden gelegd tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Ook op het vlak van verbinding tussen het onderwijs en de andere pijlers van het sociaal domein kan veel bereikt worden".

2.2.2. Visie Schoolbesturen

<u>Liemers Novum (voor 1-8-2018 waren dit stichting Proles en SPO de Liemers)</u>

- Kwalitatief hoogwaardig onderwijs.
- Sociaal-emotionele en creatieve ontwikkeling hebben een belangrijke plek.
- Ouders en kinderen zijn de belangrijkste partners. De ontwikkeling van kinderen staat centraal!
- Verder en blijvend professionaliseren van docenten en directie.
- Lokale onderwijsvoorzieningen met doorgaande leer- en ontwikkellijnen > IKC-vorming.
- Goed geoutilleerde onderwijsgebouwen voor modern en digitaal onderwijs. Kwaliteit van het onderwijs gaat daarbij boven aanwezigheid van scholen in de kern;
- Scholen blijven bereikbaar voor alle inwoners > een afstand van 3 km is acceptabel;

- Leegstand wordt zoveel mogelijk bestreden.

SCO R'IJssel

De stichting neemt de maatschappelijk taak op zich om leerlingen te begeleiden tot volwaardige sociale individuen en hen voor te bereiden op optimaal passend vervolgonderwijs. Daartoe zijn 5 deeltaken benoemd:

- Elk kind krijgt binnen het regionale netwerk zo goed mogelijk passend onderwijs aangeboden.
- Doorlopend ontwikkelingsgericht werken en leren voor leerkrachten en leerlingen.
- Scholen zijn fysiek en mentaal bereikbaar.
- Scholen zijn kwalitatief hoogwaardig en bij de tijd.
- Scholen hebben met ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid waarbij het kind centraal staat.

Groene Ring

- Goed, kwalitatief en bereikbaar Montessorionderwijs.

2.2.3. Overeen gekomen visie gemeente en schoolbesturen

Vanuit de bovenstaande uitgangspunten en visie-uitspraken is een gezamenlijke visie voor de toekomst van de basisscholen in Duiven opgesteld.

1) Er is en blijft sprake van diversiteit in het onderwijsaanbod. Het accent ligt daarbij op de onderwijskundige grondslag en minder op de levensbeschouwelijke grondslag van de scholen.
2) Ondanks het feit dat er sprake is van vier schoolbesturen (na 1-8-2018: drie) wordt de ontwikkeling van de kinderen centraler gesteld dan de positie of het profijt van de individuele scholen/schoolbesturen. Elk kind krijgt het onderwijs dat het nodig heeft.
3) Alle onderwijsaccommodaties vertonen (op z'n minst) kenmerken van integrale kindcentra: met een duidelijke ontwikkelingslijn van 0 – 12 jaar (zie ook paragraaf 3.3).
4) Bij voorkeur is er in elke wijk een onderwijsaccommodatie. Daarbij hanteren we voor Duiven een ondergrens van 100 leerlingen[1].
5) We realiseren ons dat het huidige aantal van negen schoollocaties in Duiven niet passend is bij de verwachte leerlingaantallen en derhalve met in achtneming van bovenstaande zal afnemen.
6) Alle onderwijsaccommodaties met een duurzame instandhoudingsverwachting worden de komende 10 jaar aangepast aan de eisen die het moderne onderwijs stelt en tevens aan de duurzaamheidseisen per 2020.
7) Ten aanzien van het verzoek van de schoolbesturen om bij de ontwikkeling van onderwijshuisvesting rekening te houden met de uitbreiding van het aantal uren bewegingsonderwijs is de stand van zaken dat dit onderwerp op dit moment nog niet verder is uitgewerkt door zowel schoolbesturen als de gemeente. Mogelijk wordt dit in de toekomst opnieuw geagendeerd.

[1] De scholen in Loo en Groessen blijven hier buiten beschouwing.

2.3. Landelijke ontwikkelingen

2.3.1.Onderwijs 2032

Het Platform Onderwijs2032 heeft in 2015 in opdracht van de staatssecretaris van Onderwijs een maatschappelijke dialoog gevoerd over de inhoud van het primair en het voortgezet onderwijs. Het doel was te komen tot een visie op de kennis en de vaardigheden die leerlingen moeten opdoen met het oog op (toekomstige) ontwikkelingen in de samenleving.

Het is duidelijk dat er een nieuwe koers in het onderwijs nodig is om leerlingen die nu voor het eerst naar school gaan de kennis en de vaardigheden mee te geven die ze nodig hebben wanneer ze in 2032 aan hun volwassen en werkende leven beginnen. Het Platform onderscheidt een aantal kenmerken van gewenst toekomstig onderwijs, waaronder een grotere nadruk op persoonsvorming (naast kennisontwikkeling en maatschappelijke vorming het derde hoofddoel van het onderwijs). Met een beter evenwicht tussen deze doelen kan het onderwijs leerlingen begeleiden in hun ontwikkeling tot zelfstandige volwassenen die vaardig, waardig en aardig zijn, voor zichzelf en voor hun omgeving. (Bron: Ons-Onderwijs 2032-Eindadvies-januari 2016)

2.3.2.Passend Onderwijs

Wat wordt bedoeld met Passend Onderwijs?
Passend onderwijs is een beleidsverandering, die uitgaat van het Ministerie van OCW. Het gaat het erom dat alle leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen op school. Het nieuwe stelsel moet zo goed mogelijk onderwijs bieden aan kinderen die extra begeleiding nodig hebben.
Het uitgangspunt van Passend onderwijs is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen om voor elke leerling een passend onderwijsaanbod te realiseren. Als een school niet kan voorzien in de behoeften van het kind, dan wordt in overleg met de ouders uitgezocht welke school binnen het samenwerkingsverband dat wel kan. Een passend onderwijsaanbod houdt dus in dat onderwijs en ondersteuning moet aansluiten op de behoeften van het kind. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden van het personeel en de wensen van de ouders.

Doelen van Passend onderwijs
Bij Passend onderwijs zijn er meerdere doelen opgesteld.
- Het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Alle kinderen hebben recht op toegang tot onderwijs van goede kwaliteit. De kwaliteit van het onderwijs aan zorgleerlingen moet verbeterd worden door helder te formuleren wat zij precies gaan leren.
- De ondersteuning aan kinderen met speciale zorgbehoeften moet beter, onder andere met behulp van handelingsgerichte diagnostiek (HGPD[2])). Een nevendoel daarbij is het oplossen van de beperkingen van de bestaande wetgeving.
- Er moet een landelijk dekkende structuur regionale netwerken komen. Binnen deze netwerken moet de onderwijszorgstructuur transparant zijn.
- De kwaliteit van pabo's en lerarenopleidingen moet beter. Dat betekent dat nieuwe leerkrachten adequaat kunnen omgaan met verschillen tussen leerlingen.

[2] *) Met HGPD slaagt de leerkracht erin de ontwikkeling van een leerling te stimuleren. De leerling leert zijn of haar ontwikkelingskracht te benutten en méér eigenaar te zijn van de eigen ontwikkeling. HGPD is een manier van denken én van doen. Juist de positieve kwaliteiten en mogelijkheden van de 'zorgleerling' worden als uitgangspunt genomen 'waar is de leerling sterk in?'. Daarmee geeft HGPD een praktische invulling aan 'pedagogisch optimisme'. Een 'zorgleerling' is in deze optiek vooral een 'kansleerling'.

Passend onderwijs heeft gevolgen voor de onderwijshuisvesting. Als meer kinderen met een extra zorgvraag op reguliere scholen instromen, moet de huisvesting daarvoor voldoende geschikt zijn of worden gemaakt. Dit is vooral een vraag van kwaliteit van de gebouwen in plaats van capaciteit. Concreet kan dan gedacht worden aan verzorgruimtes die nodig zijn, drempelloze toegangen of ruimtes waar met individuele kinderen apart gewerkt kan worden.

2.3.3. Modernisering Onderwijs(tijd)

Ingaande 1 augustus 2015 geldt de wet 'Modernisering Onderwijstijd' voor het Voortgezet Onderwijs. Door de wet geldt voor scholen een urennorm voor de gehele schoolloopbaan, in plaats van een urennorm per leerjaar. Scholen mogen de uren naar eigen inzicht over alle leerjaren verspreiden, zolang leerlingen maar minimaal 189 dagen per jaar onderwijs krijgen. De verandering heeft als groot voordeel dat er meer maatwerk mogelijk is, en scholen meer flexibiliteit krijgen om het onderwijs te organiseren.

Ook in het Primair Onderwijs zijn er ontwikkelingen gaande in de flexibilisering van onderwijstijd. Hiervoor is het Ministerie van OCW een pilot gestart met 12 scholen om de mogelijkheden en de knelpunten te onderzoeken. Er wordt nog verder onderzocht op welke wijze dit eventueel ook voor het PO tot gewijzigde regelgeving kan leiden. Landelijk zijn de Sterrenscholen daar voorbeeld van.

2.3.4. 21e eeuwse vaardigheden

21e eeuwse vaardigheden, of 21st century skills, zijn competenties die leerlingen nodig hebben om succesvol deel te nemen in de maatschappij van de toekomst. De maatschappij verandert door technologie en digitalisering van een industriële naar een kennis- en netwerksamenleving. Gevolg is bijvoorbeeld dat meer mensenwerk wordt gedaan door machines. En bij steeds meer werk worden computers en ict gebruikt. Werk verandert, functies veranderen. Jongeren hebben 21e eeuwse vaardigheden nodig om hierop voorbereid te zijn.

Het gaat om 11 competenties die weergegeven zijn in onderstaand model van de 21e eeuwse vaardigheden, van Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling (SLO) en Kennisnet. Het gaat bijvoorbeeld om vaardigheden als kritisch denken, creatief denken, probleem oplossen, ict-basisvaardigheden, informatievaardigheden, computational thinking[3] vaardigheid; het begrip duidt op de combinatie van de vaardigheden computational thinking, mediawijsheid en informatievaardigheden.
(Bron: Kennisnet)

[3] Computational thinking is het denkproces waarmee problemen en hun oplossingen zo worden geformuleerd dat ze kunnen worden gepresenteerd in een vorm die effectief kan worden uitgevoerd door een informatie verwerkende tussenpersoon, zoals een computer of een mens, of een combinatie van beide." (Wing 2011)

2.3.5.Integrale Kindcentra

Zowel op lokaal als landelijk niveau wordt gestreefd naar betere afstemming van en samenhang tussen onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzalen en voor,- en vroegschoolse educatie. Om dit te realiseren, worden er in Nederland steeds meer IKC's op vrijwillige basis gerealiseerd. De wetgeving voor de verschillende functies kent echter nog beperkingen voor verdergaande integratie van verschillende organisaties voor onderwijs, opvang en aanvullende functies. Diverse gremia roepen daarom de politiek op om beleid voor de totstandkoming van IKC's te bevorderen zodat de lokale initiatieven op dit gebied mogelijk worden. Ook de schoolbesturen in het primair onderwijs in de gemeente Duiven streven naar de ontwikkeling van IKC's als belangrijke voorziening en zien dit als onderdeel van het onderwijsconcept.

Knelpunt bij de realisatie van IKC's vormt de financiering van het Kinderopvang gedeelte. Het onderwijs valt onder de zorgplicht van de gemeente waarvan de bekostiging voor wat betreft het huisvestingsdeel wordt geregeld via de zgn. Huisvestingsverordening, maar dat geldt niet voor de Kinderopvang. Deze laatste organisaties beschikken echter niet over voldoende financiële draagkracht om de investeringen bij nieuwbouw bij IKC's te kunnen financieren. De gemeente Duiven heeft om de realisatie van nieuwe IKC's toch mogelijk te maken een financieringsvoorstel opgesteld wat met de schoolbesturen is besproken (zie bijlage 3: Notitie Financiering en eigendomsrecht Onderwijsgebouwen en Integrale KindCentra).

2.3.6. Bewegingsonderwijs

Op basis van de huidige norm van 1,5, uur bewegingsonderwijs (2 lessen) is het totale aantal voorzieningen in de gemeente Duiven voldoende om te kunnen voorzien in de capaciteitsbehoefte voor het bewegingsonderwijs voor het primair onderwijs. In Duiven gaat het om de sporthal Triominos die geëxploiteerd wordt door de gemeente. Anders ligt dit bij de scholen in Loo en Groessen die een eigen (in juridisch eigendom) gymzaal hebben. De gymzalen hebben een capaciteit van 26 klokuren (volledige bezetting) op basis waarvan de bekostiging is afgestemd voor de scholen.
Omdat de scholen er maar voor gemiddeld 6-10 uren gebruik van maken, betekent dit een fors tekort voor het schoolbestuur op de exploitatie. Dit tekort wordt bij lange na niet ondervangen door de inkomsten als gevolg van verhuur aan verenigingen etc. Daarnaast blijft de bekostiging van het buitenonderhoud aan deze gymlokalen de verantwoordelijkheid van de gemeente.
Voor deze gymzalen is de bekostigingsproblematiek een onderdeel dat dus zowel het schoolbestuur als de gemeente raakt, en vraagt om een gezamenlijke oplossing.

2.3.7. Decentralisatie jeugdzorg

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Er moet sprake zijn van een sluitende zorgstructuur waarbij er veel aandacht is voor preventie. Hiervoor is een stevige basisinfrastructuur nodig, waarin vanzelfsprekend het onderwijs een belangrijke rol vervult[4]. Koppelingen tussen voorzieningen voor jeugdzorg en onderwijs liggen daarbij voor de hand om snel en adequaat preventief en curatief te kunnen optreden in situaties van jeugdproblematiek.

2.3.8. Onderwijsrendement en onderwijskwaliteit

De druk op scholen neemt toe om de onderwijskwaliteit en het -rendement te vergroten. Scholen worden steeds nadrukkelijker beoordeeld op de onderwijsprestaties door de Onderwijsinspectie, maar ook door de onderwijsconsumenten i.c. de ouders. Dit betekent dat de (veelal beperkte) middelen van scholen ook vooral aangewend moeten worden voor het primaire proces van scholen: het organiseren van kwalitatief goed onderwijs.

2.3.9. Gezondheid en duurzaamheid

Nederland telt ruim 7000 vestigingen basisonderwijs met in totaal meer dan 1.5 miljoen leerlingen. Aangezien op acht van de tien scholen het binnenklimaat onder de maat is, staan de gezondheid en de onderwijsprestaties van meer dan een miljoen kinderen onder druk. Ook voor de arbeidsomstandigheden van hun leerkrachten is deze situatie nadelig. De vraag dringt zich op wat op termijn de maatschappelijke kosten hiervan zijn. Voor oplossingen die een beter binnenmilieu in basisscholen moeten bewerkstelligen, volstaat niet dat we ons uitsluitend op technische ingrepen en installaties richten.
“Een gebouw is meer dan een optelsom van minimale wensen. Voor het welbevinden van leerlingen is naast goede pedagogische ondersteuning een stimulerend en gezond schoolgebouw een eerste vereiste. Ruimtelijke kwaliteit is daarop van wezenlijke invloed. Goed ontworpen en onderhouden scholen werken opbeurend voor zowel de lichamelijke gesteldheid als de gemoedstoestand van kinderen en onderwijskrachten. Sturen op architectonische kwaliteit geeft mede invulling aan het streven naar duurzaamheid. Een school die als duurzaam gebouw zichtbaar en beleefbaar is, speelt bovendien een educatieve rol in hoe wij omgaan met de (gebouwde) wereld waarin wij leven”. Citaat van Kennisplatform voor het onderwijs.

[4] In de jeugdwet worden scholen met name genoemd als de preventieve voorzieningen in het kader van het jeugdbeleid

De huidige programma's van eisen (PvE's) leiden tot een ondermaats binnenmilieu en tot gebouwen die niet meer aan de verwachtingen voldoen. Immers, de aard, de intensiteit en de duur van het gebruik van schoolgebouwen zijn de afgelopen jaren sterk veranderd. Deze ontwikkelingen hebben consequenties voor de eisen die in de huidige tijd gesteld moeten worden aan goede huisvesting met een gezond binnenklimaat. Door zowel de binnenklimaat PvE's als de ruimtelijke PvE's te actualiseren, rekening houdend met een integrale aanpak van energiebesparing, kan een noodzakelijke kwaliteitsslag gemaakt worden.
(Bron: Rijksbouwmeester: "Advies aan staatssecretaris van OCW inzake onderwijshuisvesting 2009)

2.3.10. Frisse Scholen

Een frisse school is een schoolgebouw (basis- of voortgezet onderwijs) met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu als het gaat om luchtkwaliteit, temperatuur, comfort, licht en geluid.
Een energiezuinige, gezonde en duurzame school levert een bijdrage aan een duurzame wereld en is daarmee een statement aan leerlingen en de omgeving.
Bij nieuwbouw of renovatie is het belangrijk om al in een vroeg stadium eisen te formuleren aan het ontwerp van het gebouw en de installaties. De maatregelen kunnen dan nog in het ontwerp worden geïntegreerd en zo kunnen kosten worden bespaard. Het uiteindelijke doel is een zo gezond, comfortabel en energiezuinig mogelijke school binnen het beschikbare budget.

Het Programma van Eisen – Frisse Scholen gaat in op vijf thema's:

1. energie,
2. lucht: binnen luchtkwaliteit,
3. temperatuur: thermisch comfort,
4. licht: visueel comfort,
5. geluid: akoestisch comfort.

Voor ieder thema zijn drie ambitieniveaus vastgesteld:

- klasse C (acceptabel)
- klasse B (goed) en
- klasse A (zeer goed).

Daaraan zijn (prestatie)eisen gekoppeld. Klasse C is het basisniveau; gebaseerd op geldende wet- en regelgeving, zoals deze in het Bouwbesluit tot 2012 van kracht waren. De eisen zijn zo geformuleerd dat alle eisen die bij C staan ook voor B en A gelden, tenzij daar een zwaardere eis is opgenomen. In 2012 en 2015 zijn de eisen in het Bouwbesluit voor nieuwbouw zodanig verzwaard, dat bij nieuwbouw voor de thema's energie en lucht minimaal klasse B moet worden gerealiseerd. Voor een uitgebreide uiteenzetting over de normen en criteria met betrekking tot Frisse scholen, wordt verwezen naar het 'Programma van eisen Frisse scholen 2015 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland'.

2.3.11. Duurzaamheid en Energie

In het coalitieakkoord "Ruimte en Vertrouwen" is ten aanzien van duurzaamheid de volgende passage opgenomen: "Duurzaamheid is een belangrijk maatschappelijk thema. Bewustwording van de samenleving is daarbij de eerste belangrijke stap. We gaan op dit thema verder met het programma circulaire economie. Als initiator en aanjager gaan we aan de slag met de drie belangrijke pijlers: namelijk de energietransitie, de grondstoffentransitie en de klimaatadaptie. We gaan op dit terrein werken met een aantal pilots. We willen het Liemerse energieloket

toegankelijker maken en invulling geven aan de voorbeeldfunctie die wij als gemeente hebben met de gemeentelijke gebouwen. De aanpak van het maatschappelijk vastgoed sluit hier op aan". Het optimaliseren en verduurzamen (conform BENG: zie bijlage 5) van de onderwijsgebouwen past in die lijn.

2.4. Veranderingen in het onderwijsstelsel

Bij de sectorraden van het Primair en Voortgezet Onderwijs en de Vereniging Nederlandse Gemeenten leeft al langer de wens om gemeenten en schoolbesturen meer in staat te stellen om hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor (de kwaliteit van) onderwijshuisvesting waar te maken. Om dit tot uitdrukking te brengen hebben de drie partijen een gezamenlijk voorstel opgesteld: 'Huisvestingsvoorstel VNG, PO-raad, VO-raad' d.d. 14 december 2016. Het voorstel beschrijft een aantal maatregelen die de beoogde gezamenlijke verantwoordelijkheid moeten borgen en die meer evenwicht brengen in de relatie tussen gemeenten en schoolbesturen. In het rapport Concretisering Huisvestingsvoorstel PO-Raad, VO-Raad en VNG d.d. 13 april 2018 (bijlage 4) wordt de concretisering van het Huisvestingsvoorstel beschreven.

2.4.1. Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Het huidige stelsel behandelt aanvragen individueel binnen de systematiek van een jaarcyclus. Dit bemoeilijkt een beleidsrijke en integrale beschouwing van de benodigde investeringen in het scholenlandschap van een gemeente. De systematiek van de jaarcyclus leidt daarmee in gevallen tot een gefragmenteerde aanpak en overleg tussen de gemeente en de in die gemeente aanwezige schoolbesturen. Om de beschreven doelen in het Huisvestingsvoorstel te concretiseren, wordt voorgesteld om de thans in de wet beschreven jaarcyclus te vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor een periode van 4 jaar vastleggen in een meerjarenprogramma (IHP), met een doorkijk tot ten minste het 16e jaar.

Omdat het vormen van een meerjarenprogramma (het IHP) niet vrijblijvend zou moeten zijn, zou de verplichting tot het maken daarvan verankering moeten vinden in de wet, waarbij partijen vrijheid hebben in de wijze van uitwerking van het meerjarenprogramma. De verankering in de wetgeving leidt daarmee tot aanpassing van de omschreven jaarcyclus in de WPO, de WVO en de WEC, zowel op het gebied van 'het programma' (WPO art. 95, WVO art. 76f en WEC art. 93), alsmede ter bepaling van 'het bekostigingsplafond' (WPO art. 93, WVO art. 76d en WEC art. 91).

2.4.2. Renovatie

Volgens de in de wet (WPO, WVO en de WEC) opgenomen voorzieningen in huisvesting, valt renovatie niet onder de voor bekostiging in aanmerking komende voorzieningen. Vanwege deze lacune laten gemeenten en schoolbesturen kansen liggen; renovatie kan een volwaardig – en in een aantal gevallen een beter of duurzamer – alternatief zijn voor nieuwbouw en daarom beter passend zijn als huisvestingsoplossing. Het ontbreekt naast duidelijkheid over bekostiging tevens aan een passend kader voor partijen om de afweging tussen nieuwbouw en renovatie te maken.

Om renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in te kunnen zetten, moet renovatie opgenomen worden als voorziening in de wet. Renovatie dient daarbij te leiden tot een startsituatie (of startconditie) die in functioneel en kwalitatief opzicht gelijkwaardig is aan nieuwbouw en gericht is op levensduurverlenging van ten minste 25 jaar.

Om te komen tot een eenduidig en bij het meerjarenprogramma passend perspectief en kwaliteitsniveau, is een afwegingskader nodig ter begeleiding van de keuze tussen beide mogelijke voorzieningen: nieuwbouw of renovatie. Door het afwegingskader deel uit te laten maken van de verordening, wordt voor gemeente en schoolbesturen duidelijkheid gecreëerd over de vraag wanneer renovatie wordt toegepast en wanneer wordt overgegaan tot vervangende nieuwbouw.

2.4.3. Investeringsverbod Primair Onderwijs

Hoewel de wet (WPO art. 148 en WEC art. 143) ruimte kan geven voor interpretatie, is deze bedoeld (en wordt in de praktijk als zodanig ook uitgelegd) als een verbod op investeringen in zaken anders dan omschreven. Daarmee is investeren in huisvesting ook verboden.
Met betrekking tot het investeringsverbod is het voorstel om de WPO en de WEC (dan wel de toelichting daarop) zodanig aan te passen dat het overeenkomt met de betreffende bepalingen uit de WVO en dat schoolbesturen in het PO en SO daarmee de mogelijkheid krijgen om in huisvesting te investeren.

In de voorbereidingen om te komen tot een nieuw IHP voor de gemeente Duiven zijn de gemeente en de schoolbesturen een aanpak overeen gekomen die aansluit bij het advies waarover de VNG, de PO-Raad en de VO-Raad het samen eens zijn geworden. Aangezien deze overeenkomst bij het opstellen van dit IHP (nog) niet is omgezet is passende wetgeving worden de daaruit vloeiende investeringslasten voor bv. renovatie (vooralsnog) niet gedekt vanuit de uitkering van het gemeentefonds.

3. Randvoorwaarden

3.1. Samenwerking gemeente en schoolbesturen

Ten gevolge van de decentralisatie van rijkstaken ontmoeten schoolbesturen en de gemeente elkaar steeds vaker. De uitvoering van zorg, ondersteuning, jeugd en werk hangen onderling met elkaar samen. Ze hebben vaak gevolgen voor dezelfde individuele jongeren of gezinnen. Daarom biedt het kansen als onderwijs en gemeenten hiervoor gezamenlijk beleid ontwikkelen. Onderwijs en gemeente vinden elkaar bijvoorbeeld in wijkteams of jeugd- en gezinsteams, maar ook bijvoorbeeld rond verzuimbeleid, leerlingenvervoer, passend onderwijs, taalbeleid en veiligheid in en rond de school.

Ook bij het opstellen van het IHP is het een wettelijk vereiste dat schoolbesturen en de gemeente elkaar daarin vinden. Partijen dienen zich daarbij in te spannen om tot een gedragen besluit te komen. Mocht een gezamenlijk gedragen IHP in een uiterst geval niet realiseerbaar blijken, dan stelt de gemeente (College van B&W) het IHP vast, waarna deze de daarmee gepaard gaande budgetten ter besluitvorming aan de Raad voorlegt. Dit geldt ook voor het jaarlijks op te stellen uitvoeringsprogramma. Mocht er onverhoopt geen overeenstemming worden bereikt, dan beslist de gemeente, waarbij het genomen besluit vatbaar is voor bezwaar en beroep.

In het IHP wordt tevens een financieringsparagraaf opgenomen. Voor fase 1 (vier jaar) worden ‘harde’ afspraken gemaakt over deelname in de financiering en reserveert de gemeente de benodigde middelen in de gemeentelijke begroting, na goedkeuring daartoe van de Raad.

3.2. De school in relatie tot de samenleving (IKC-vorming)

Voor de gemeente is de ontwikkeling van kindcentra van belang. Vanuit het perspectief van het gemeentelijk sociaal domein schept het concept van kindcentra optimale voorwaarden voor het realiseren van een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen. In die zin kan integrale en inclusieve opvang en onderwijs voor alle kinderen van 0 – 12 jaar bijdragen aan een doorlopende ontwikkeling van kinderen. En daardoor draagt het concept bij aan de ontwikkeling van kinderen tot volwaardig burgerschap van volwassenen en dus tot de ontwikkeling van volwassenen die voor zichzelf en hun omgeving kunnen zorgen en kunnen participeren in de samenleving. Het Kindcentra-concept betekent dat opvang, onderwijs, welzijn, zorg etc. om het kind heen worden georganiseerd. Het kind staat letterlijk centraal. Bij de voorbereiding van dit IHP hebben de Duivense schooldirecteuren informatie aangeleverd over de wijk/het dorp waarin de school is gelegen. Dit geeft zicht op mogelijke kansen voor het verder verbinden van de school met de directe omgeving. Voor de gemeente ligt hier de taak om dat verbinden te stimuleren en daar waar nodig te faciliteren.

3.3. Flexibiliteit en multifunctioneel gebruik

Het onderwijs (zowel PO als VO) maakt op dit moment qua onderwijsorganisatie een forse verandering door, steeds meer volgen kinderen onderwijs op maat. Dat stelt andere eisen aan het onderwijs gebouw. De traditionele keuze voor klaslokalen en gangen zien we nu nog terug in veel gebouwen, maar we zien steeds vaker dat ervoor wordt gekozen om het klassikale systeem te doorbreken. We zien dan het volgende gebeuren:

- schoollokalen of groepsruimten zijn aangepast aan het zelf ontdekkend leren en zelfstandig werken;
- het gebouw en de inrichting dagen leerlingen uit en stimuleren tot een dynamisch leerproces gericht op de verschillende leerstijlen van leerlingen;

- meerdere instellingen gaan samenwerken in één gebouw ter bevordering van een gezamenlijk aanbod in de ontwikkeling van leerlingen;
- domeinonderwijs; grotere groepen leerlingen werken in domeinen en maken hun eigen keuzes ten aanzien van het volgen van instructie, werken in stilteruimtes, computergebruik en samenwerken.

In het overleg met de schoolbesturen is dit benoemd en dat heeft ertoe geleid dat in het bestuurlijk overleg is besloten om deze ontwikkeling mee te nemen in de kwalitatieve beoordeling van de bestaande schoolgebouwen. Concreet is dan de vraag aan de orde of het gebouw (nog) voldoet aan de eisen van het huidige onderwijs.

Toekomstgericht is het belangrijk dat bij aanpassingen van gebouwen gestreefd wordt naar aanpassingen die flexibiliteit vergroten, omdat:

- Daarmee ingespeeld kan worden op toekomstig ander gebruik van het gebouw;
- Mogelijkheden ontstaan dat ook andere gebruikers het gebouw kunnen benutten;
- Ingespeeld kan worden op fluctuerende leerlingaantallen.

Cruciaal bij de IKC-vorming is de financiering van de m2 ten behoeve van de Kinderopvang. Met de besturen is overeen gekomen dat de gemeente Duiven die voor haar rekening neemt. Als onderlegger is daarvoor een beleidsstuk opgesteld en in het bestuurlijk overleg vastgesteld. In bijlage 3 is dit stuk integraal opgenomen. De volgende regeling is overeen gekomen:

De basis vormt een huurovereenkomst, waarin is geregeld dat de kinderopvangorganisaties rechtstreeks de huur- en exploitatielasten aan de gemeente betalen. Omdat onderwijs en kinderopvang vaak het gebouw hybride gebruiken, kan er ook voor worden gekozen om de kosten van de kapitaals- en afschrijvingslasten af te rekenen met de gemeente en de exploitatie en beheerskosten met het schoolbestuur. Dan zullen er twee samenhangende juridische overeenkomsten afgesloten moeten worden. Analoog aan de situatie bij oude gebouwen blijven de schoolbesturen ook verantwoordelijk voor de financiële consequenties bij leegstand in nieuwe gebouwen. In de praktijk betekent dit daarnaast, dat de kosten van de kapitaalsinvestering door de gemeente voor de kinderopvangvoorziening in het geval van leegstand ten laste zullen komen van het schoolbestuur. Hiermee wordt gestimuleerd dat het schoolbestuur zich verantwoordelijk blijft voelen voor het verkrijgen c.q. behouden van een kinderopvangorganisatie als partner in het IKC. Om te voorkomen dat schoolbesturen langdurig (en daarmee in strijd met de wet) geconfronteerd zullen worden met de kapitaalslasten bij leegstand van de m2 kinderopvang in het IKC, verplichten de schoolbesturen en de gemeente zich ten opzichte van elkaar dat zij uiterlijk na 6 maanden leegstand met elkaar in gesprek gaan om een passende oplossing te vinden die de risico's voor het schoolbestuur beperken. Dit kan o.a. door het faciliteren van alternatief gebruik van de leegstaande m2's.

3.4. Duiven gaat voor kwaliteit

Reeds vele jaren heeft de gemeente Duiven er voor gezorgd dat het onderwijs qua gebouwen goed wordt voorzien. De recente ontwikkelingen rond duurzaamheid, frisse scholen, leerlingendaling en gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbesturen voor de kwaliteit van de schoolgebouwen hebben er toe geleid dat de schoolbesturen en de gemeente gezamenlijke uitgangspunten hebben vastgesteld aan de hand waarvan de gebouwen worden beoordeeld (bestuurlijk overleg maart 2018):

1. Goed gespreid en divers aanbod voor basisonderwijs over de gemeente Duiven, incl. Loo en Groessen. Onder spreiding wordt het volgende verstaan:
   I. De criteria uit de Huisvestingsverordening zijn leidend (zie Modelverordening 2017, Bijlage III: Bijlage III – Criteria vaststellen capaciteit, ruimtebehoefte en aanvullende ruimtebehoefte;
   II. Goede verdeling over Duiven Noord en Duiven Zuid;
   III. In het kader van spreiding geldt een straal van 2 km.
2. Gemeente streeft naar robuuste scholen (ongeveer 200 lln. (incl. voorschool);
3. Het aantal dislocaties wordt teruggedrongen. (Conform de huisvestingsverordening zullen dislocaties worden opgeheven wanneer er voldoende ruimte (leegstand) beschikbaar is in een bestaande hoofdlocatie binnen de genormeerde afstand);
4. De gemeente zal niet investeren in dislocaties. Indien een investering noodzakelijk is zal worden afgewogen of dat niet aanleiding is om de betreffende school op 1 locatie te gaan huisvesten;
5. Kwalitatief zet de gemeente in op Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) en Frisse Scholen B. (bijlage 5)

4. De onderwijs accommodaties in beeld

4.1. Algemeen

Door demografische ontwikkelingen is sprake van toenemende leegstand van alle schoolgebouwen in de gemeente. In het basisonderwijs is was er op 1-1-2018 circa 2.900 m2 aan normatieve leegstand[5] (dit is circa 20 % van de totale capaciteit[6]). De verwachting is dat dit verder toeneemt. De locaties die niet meer gebruikt worden voor onderwijs vallen op grond van de onderwijswetgeving terug aan de gemeente. De afgelopen jaren zijn er 3 locaties teruggevallen aan de gemeente. De gemeente kan deze locaties voor andere doeleinden inzetten (andere functies dan wel her ontwikkelen). Dat is bij de voormalige Notenbalk en Boomgaard ook al gebeurd. De Timp is nog niet her ontwikkeld, wel vindt er “tijdelijke” verhuur plaats. De exploitatie van deze locaties ligt niet meer bij de schoolbesturen. Afhankelijk van de herbestemming zijn er mogelijk instandhoudingskosten voor de gemeente. Dit betreft veelal de kapitaallasten indien het gebouw nog niet is afgeschreven en veelal geringere exploitatiekosten voor de instandhouding. Bij herontwikkeling van de locatie dient de restantboekwaarde door de gemeente afgelost te worden.

De toenemende leegstand betekent voor de schoolbesturen bij een ongewijzigd beleid een verhoging van de lasten per leerling voor de huisvesting; met minder middelen moet dezelfde huisvesting in stand worden gehouden. Gemeente en schoolbesturen zijn het eens dat voorkomen moet worden dat er steeds meer middelen nodig zijn voor de huisvesting en steeds minder middelen beschikbaar zijn voor het onderwijsproces (leermiddelen, personeel).

Er is ook sprake van technische én functionele veroudering van de scholen. De gemiddelde leeftijd van de schoolgebouwen is 38 jaar en is vooral in Duiven-Noord, Groessen en Loo hoog, waardoor de onderhoudskosten fors toenemen. De afweging tussen levensduurverlenging en vervanging door nieuwbouw wordt hierdoor actueler, temeer daar de kwaliteit van de in de jaren ’70 en ’80 gerealiseerde scholen, naar de maatstaven van nu, te wensen overlaat.

In de soms te grote en veelal oude en niet meer functionele schoolgebouwen moeten de komende jaren ook belangrijke beleidsmatige ontwikkelingen plaatsvinden. In het kader van passend onderwijs stromen meer kinderen met een extra zorgvraag in op reguliere scholen. Ook de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeente met een focus op preventie vraagt kwalitatieve onderwijsvoorzieningen. Daarnaast vraagt de vorming van Integrale KindCentra (IKC’s) vaak ook een noodzakelijke kwalitatieve verbetering van de onderwijsvoorziening (waarbij het in beginsel niet zo hoeft te zijn dat alles onder één dak plaats vindt, een netwerk IKC met andere maatschappelijke voorzieningen in de directe omgeving is ook een IKC).

Vanaf 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen integraal verantwoordelijk voor het instandhouden van schoolgebouwen. Daar waar tot en met 2014 de gemeente nog verantwoordelijk was voor het groot of planmatig onderhoud, zijn de schoolbesturen dat als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving sinds 1 januari 2015 . In het kader van deze overdracht van het onderhoud en aanpassing naar de schoolbesturen heeft een actualisatie van het meerjaren onderhoud

[5] Normatieve leegstand is het verschil tussen de feitelijke capaciteit van een gebouw en het wettelijk bekostigd aantal m2 op basis van leerlingaantal. Dit is exclusief ander gebruik als kinderdagopvang, bso, bestuurskantoor, en andere kind gerelateerde functies die plaats hebben in de leegstaande onderwijs m2.

[6] Het gebouw van de voormalige basisschool de Timp is bij deze berekening buiten beschouwing gelaten.

plaatsgevonden. In 2015 is geconstateerd dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud bij de Duivense basisscholen.

Kijkend echter naar het reguliere onderhoud dat nodig is in het basisonderwijs, is er de komende jaren een toenemend tekort op de uitgaven voor het onderhoud. Wanneer de kosten voor het onderhoud worden vergeleken met de Rijksinkomsten van de schoolbesturen, kan geconcludeerd worden dat de uitgaven aan het onderhoud van hun gebouwen gemiddeld 15% hoger liggen dan de bekostiging die zij hiervoor ontvangen.

Wanneer er geen sprake was geweest van de doordecentralisatie van het onderhoud, zou dit onderhoud en de kosten voor rekening van de gemeente zijn geweest.
Deze situatie kan betekenen dat schoolbesturen andere middelen moeten aanwenden voor het onderhoud (bijvoorbeeld middelen voor personeel en onderwijsleermiddelen) of dat het in het MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP) opgenomen onderhoud niet kan worden uitgevoerd. Beide gevolgen raken direct of indirect de kwaliteit van het onderwijs. In deze situatie is sprake van een “dubbel” negatief effect voor de schoolbesturen als gevolg van de leerlingendaling. Enerzijds is sprake van afnemende inkomsten door minder leerlingen, anderzijds is sprake van toenemende instandhoudingskosten. De gemeente en schoolbesturen vinden het zorgelijk wanneer de instandhouding van de schoolgebouwen steeds meer middelen vraagt, waardoor er wellicht steeds minder middelen zijn voor het onderwijsproces.

Ondanks de relatief oude schoolgebouwen in het basisonderwijs wat betreft stichtingsjaar, was er per 1-1- 2016 nog sprake van een boekwaarde van circa € 5,6 miljoen (waarvan ruim € 700.000,- resterende boekwaarde voor de voormalig Boomgaard en Timp).

4.2. In gesprek met de samenleving

4.2.1. Dialoogavond

In juni 2017 is er een dialoogavond voor Duiven-Noord georganiseerd waarvoor vertegenwoordigers vanuit het onderwijs en ouders/MR-leden zijn uitgenodigd. Dit leverde de volgende opbrengst op:

1. *Welke kansen liggen er in Duiven-(Noord)?*
- Géén plan voor Duiven Noord, maar voor heel Duiven. (We zijn Amsterdam niet!)
2. *Welke bedreigingen ziet u ?*
- Niet teveel partners
- In de “OGtent” wordt ook al veel aangeboden. Cultuurhart?
- IKC hoofdtaak = onderwijs en kinderopvang
- “Bestuurspijn” = “Schoolpijn”
- Andere dossiers bepalen het onderwijsthema/-plan
3. *Wat moeten we niet over het hoofd zien?*
- Willen kinderen wel alles onder 1 dak?
- Bij nieuwbouw ruimte overhouden om te groeien/krimpen
- Samenwerken met sport, muziek en kunst
- Netwerk IKC of alleen kindcentrum
- Zorg dat het kind zich op alle gebieden kan ontwikkelen, verspreid over de gemeente
- Integrale kindcentra koppelen aan dorpsaccommodatie

- Toekomstgericht veranderen
- Start aan de andere kant: Van aanbod naar vraag (van ouders). Daarna antwoord (en dat kan IKC zijn, maar dat hoeft niet)
- Dat er wat te kiezen moet blijven
- De (Kinder) menselijke maat
- Geografische ligging
- De buurtfunctie (wijkgericht-)burgerschap

4. Welke partners zijn er mogelijk nog meer (naast voor-, vroegschoolse en basisonderwijs)?

- Muziekschool
- Bibliotheek
- Jeugdzorg
- Consultatiebureau
- Kinderoefentherapie
- Logopedie
- Kindercoach/psycholoog (niet commercieel maar integraal!!)
- Studiebegeleiding
- Orthopedagogische dagbehandeling (Zozijn)

5. Tips en adviezen……

- Ingericht op verschillende leeftijdsgroepen (aantrekkelijk)
- Startpunt: Visie gelijk uitbreiden naar heel Duiven (niet alleen kijken naar noord)
- Focus op onderwijsgebouwen!! (niet alle leegstand van ander maatschappelijk vastgoed er bij betrekken)
- Doorkijk naar 2030
- Bestuurlijke (van gemeente en schoolbesturen) wijsheid en lef/moed
- Groot denken (neem ook bv. gym mee)
- Voorbeelden: Amsterdam * Westervoort
- Doen/ Visie op toekomst
- Nadenken over school/IKC-grootte
- Kind en zijn ontwikkeling leidend
- Liemers lijstje – koppeling met VO
- Gezonde school
- Juiste evenwicht tussen opvang/basisschool in een IKC
- Keus mogelijk
- Goede spreiding over heel Duiven met grote en kleine scholen

4.2.2. Avond dorpsraden Groessen en Loo

De doelstelling van deze avond was om de dorpsraden te informeren over de huidige stand van zaken met betrekking tot de leerlingenkrimp, de gevolgen daarvan en samen te kijken naar oplossingen om te komen tot een adequate huisvesting voor de basisscholen en reductie van de leegstand. Dit in mogelijke combinatie met andere gebouwen in de beide kernen.
Na een uitgebreide discussie is de conclusie dat de dorpsraden al veel doen en een cruciale rol vervullen in de verbinding; echter wel verschillend qua accenten in beide kernen en er lopen 2 trajecten met ieder een eigen tempo. Het is wijs om aan te sluiten bij beide tempo's en mogelijke gevoeligheden in elke kern. Voorstel is om bijeenkomsten te beleggen met partners in beide kernen om hen deelgenoot te maken van de huisvestings-/bekostigingsvraagstukken van de scholen om vanuit dit perspectief alle gebouwen nader te beschouwen en kijken waar de gezamenlijke kansen liggen. Het eigenaarschap van de problematiek en de te kiezen oplossingen willen we zoveel mogelijk bij de inwoners en partners leggen. We starten echter wel vanuit de eigen problematiek van de scholen en kijken vanuit daar hoe de verbinding kan worden gelegd met de andere gebouwen.

5. Basisgegevens

5.1. Spreiding van het aanbod in Duiven

Ten gevolge het gegeven dat in de afgelopen 20 jaar de nieuwbouw van woningen voornamelijk is gerealiseerd in Duiven-Zuid en dat er tegelijkertijd in datzelfde deel nieuwe scholen zijn gebouwd, is het aanbod van schoolgebouwen niet evenwichtig over Duiven verdeeld. Dit is vooralsnog een gegeven, herschikken van Duiven-Zuid naar Duiven Noord is financieel geen optie. Wel zal de leegstand in Duiven Zuid aangepakt moeten worden. In Duiven Noord zal gestuurd moeten worden op het handhaven van het huidige aanbod van scholen. Dankzij de nieuwe splitsingsgrens kunnen de scholen in Groessen en Loo de komende jaren blijven bestaan.
Voor wat betreft spreiding en redelijke afstand worden de kwaliteitscriteria gehanteerd zoals vermeld bij 3.4.

5.2. Leerlingen- en ruimtebehoefte ontwikkeling

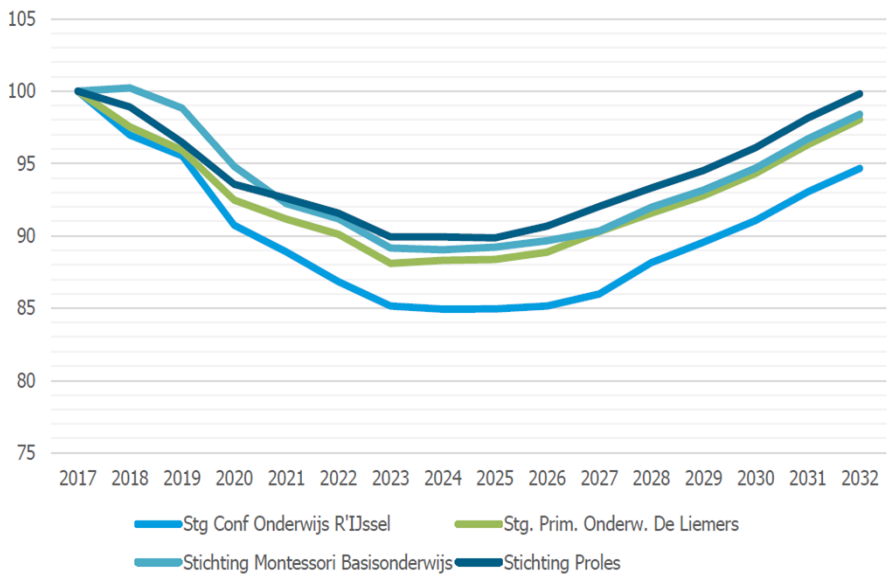
5.2.1. De Leerlingenontwikkeling:

Ter voorbereiding op het IHP is door Bureau MOOZ een nieuwe leerlingenprognose opgesteld. Die prognose laat voor de Duiven het volgende beeld zien:
In cijfers:

Gem. prognose										
	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2025	2028	2030	2032
Duiven	**2.081**	**1.930**	**1.897**	**1.817**	**1.784**	**1.754**	**1.718**	**1.781**	**1.836**	**1.909**
04ZG-00 IKC Joannes	144	146	141	126	123	116	109	116	121	126
06KE-00 IKC Remigius	376	343	339	324	316	309	305	314	325	338
06VL-00 Basisschool De Wiekslag	128	130	129	123	120	118	116	119	123	128
06YQ-00 Basisschool Bernadette	86	83	80	78	80	80	77	80	82	86
09LM-00 Basisschool De Kameleon	346	335	333	320	313	307	303	313	323	336
23FG-00 De Groene Ring	319	263	259	248	242	239	234	241	248	258
23HE-00 OBS Het Klokhuis	171	172	167	162	162	160	157	163	168	175
24CN-00 Het Veer	271	247	241	234	232	230	225	234	241	251
24MK-00 OBS Toermalijn	240	212	207	201	198	195	192	199	205	213

*Figuur 3.2 – Leerlingenprognose Duiven, naar schoolbestuur (2017-2032)**

Grafisch:

Ten opzichte van de prognose van 2016 geeft de prognose overall in 2030 nagenoeg hetzelfde beeld (2016 – 1829 lln., 2018 – 1836 lln.)
Een aantal scholen scoren marginaal wat hoger: De Wiekslag, Bernadette, De Kameleon, Het Klokhuis en het Veer, terwijl De Groene Ring wat lager uitkomt in de nieuwe prognose.

Op basis van deze prognose is de conclusie dat er nog enige jaren sprake zal zijn van een lichte daling van het aantal kinderen dat een basisschool bezoekt, maar dat er na 2025 een lichte groei wordt verwacht. Deze verwachte groei ontwikkelt zich per school verschillend.

5.2.2. Ruimtebehoefte ontwikkeling

De berekening van de huisvestingsbehoefte van een basisschool is gebaseerd op de modelverordening van de VNG. Deze modelverordening is door vrijwel alle gemeenten overgenomen ten tijde van de overdracht van de verantwoordelijkheid van het Rijk naar de lokale overheid. De laatste ingrijpende wijziging van de verordening betreft de vereenvoudiging van de bekostigingsregels door alle normen omtrent de toe te kennen vierkante meters huisvesting volgens een lineaire berekening vast te stellen. Deze regels zijn toegepast bij de beoordeling van de Duivense schoolgebouwen.

Naam school	**Huidige oppervlakte gebouw in m2 (excl. Gym en KDV ruimten, incl. nevenruimten)**	**Genormeerde oppervlakte op basis van leerlingenaantal 2018**	**Genormeerde oppervlakte op Basis van prognose 2032**	**Overmaat[7] in 2018 in m2**	**Overmaat[6] in 2032 in m2**
Bernadette	694	617	633	77	61
De Groene Ring Noord	882	864	849	18	33
De Groene Ring Zuid	1220	859	849	361	371
Joannes	1175	934	834	241	341
De Kameleon	2018	1885	1890	133	128
Het Klokhuis	1634	1065	1080	569	584
Remigius	2156	1925	1900	231	256
De Timp (niet in gebruik, wel beschikbaar)	1445	0	0	1445	1445
Wereldwijzer	1283	733	733	550	550
Het Veer	1484	1442	1463	42	21
Toermalijn	1086	733	738	353	348
De Wiekslag	1180	854	844	326	336
Subtotaal	**16.257**	**11.911**	**11.813**	**4.346**	**4.474**
- De Timp				1.445	1.445
Totaal overmaat				**2.901**	**3.029**

Genormeerde oppervlakte: Het wettelijk bekostigd aantal m2 op basis van leerlingaantal. Dit is exclusief ander gebruik als kinderdagopvang, bso en andere onderwijs gerelateerde functies die plaats hebben in de leegstaande onderwijs m2.

[7] Op basis van de genormeerde oppervlakte

6. Omgevings-, Onderwijskundige- en technische analyse per gebouw

6.1. De omgevingsanalyse

De locatie van de schoolgebouwen is op hoofdlijnen onderzocht. Dat wil zeggen dat er is gekeken naar de potentie van het terrein rondom de school vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening; kan er nog uitbreiding plaatsvinden binnen het geldende bestemmingsplan in zowel oppervlakte als hoogte (zie ook bijlage 1).
Bij het onderzoek van de overige onderdelen van de locatie is de scholenbouwwaaier (Ruimte OK) gebruikt voor het bepalen van de thema's. Hierbij is veiligheid en bereikbaarheid vooral belangrijk; hoe is het parkeren geregeld en moeten fietsers en auto's ruimte delen of is er sprake van gescheiden rijbanen. Ook de oriëntatie op de zon is meegenomen in de beoordeling, evenals de omvang, diversiteit en ligging van de speelplaats t.o.v. de zon.

6.2. De onderwijskundige analyse

In het voorbereidingstraject voor het IHP is in overleg met de schoolbesturen een onderwijskundige analyse uitgevoerd. De doelstelling bij deze analyse was om vast te stellen welke gebouwelijke aanpassingen er uitgevoerd zouden moeten worden om de gebouwen aan te laten sluiten bij het onderwijskundig concept van de betreffende school en de onderwijskundige eisen die voortvloeien uit de beleidsontwikkelingen zoals beschreven in hoofdstuk 3. Hierin zijn de eisen rond Frisse scholen en BENG niet meegenomen. Deze onderwijskundige aanpassingen zijn vertaald in ruimtebehoefte in m2. In onderstaande tabel zijn deze aanpassingen verwerkt, waarmee zichtbaar wordt wat daarvan de effecten zijn met betrekking tot de leegstand.

Naam school	**Huidige oppervlakte gebouw in m2 (excl. Gym en KDV ruimten, incl. nevenruimten)**	**Genormeerde oppervlakte op basis van leerlingen-aantal 2018**	**Oppervlakte na gebouw-aanpassing**	**Overmaat in m2 na aanpassing conform berekening Condiplan**	**Genormeerde oppervlakte op basis van prognose 2032**	**Overmaat in 2032 in m2 na aanpassing conform berekening Condiplan**
Bernadette	694	617	804	187	633	171
De Groene Ring Noord	882	864	947	83	849	98
De Groene Ring Zuid	1220	859	1220	361	849	371
Joannes	1175	934	1195	261	834	361
De Kameleon	2018	1885	2018	133	1890	128
Het Klokhuis	1634	1065	1634	569	1080	584
Remigius	2156	1925	2326	401	1900	426
De Timp (niet in gebruik, wel beschikbaar)	1445	0	1445	1445	0	1445
Wereldwijzer	1283	733	1283	550	733	550
Het Veer	1484	1442	1510	68	1463	47
Toermalijn	1086	733	1206	473	738	468
De Wiekslag	1180	854	1225	371	844	381
Subtotaal	**16.257**	**11.911**	**16.813**	**4.902**	**11.813**	**5.030**
- De Timp				1.445		1.445
Totaal overmaat				**3.457**		**3.585**

Uit een vergelijking van de twee tabellen blijkt dat de gebouwelijke aanpassingen die het gevolg zijn van de onderwijs-conceptuele veranderingen ten opzichte van de genormeerde behoefte in 2018 leidt tot een stijging van 556 m2, dat getal zien we dan natuurlijk ook terug in 2032.

Bij de bovenstaande tabellen gaan we uit van een vergelijking van de feitelijk beschikbare m2 versus de genormeerde ruimtebehoefte. In de praktijk wordt een deel van deze genormeerde leegstand gebruikt voor verschillende doeleinden zoals daar zijn: kinderopvang, bibliotheek, andere onderwijs gerelateerde functies of bijvoorbeeld wijk gerelateerde functies.

6.2.1. Een passende jas

Wanneer we de beschikbare ruimte en de normatieve behoefte van 2018 en die van 2032 op basis van de leerlingenprognoses naast elkaar zetten, is het redelijk om te concluderen dat er geen aanleiding is om in de komende 15 jaar te werken aan groei van het aantal beschikbare m2 in de onderwijsgebouwen en dat dat het uitgangspunt moet zijn.

Zoals uit bovenstaande tabellen blijkt, leiden de onderwijskundige aanpassingen in de bestaande gebouwen tot een stijging van de ruimtebehoefte van 556 m2, zijnde 3,4% ten opzichte van de beschikbare oppervlakte in 2018[8].

Na de onderwijskundige aanpassingen van de gebouwen neemt het aantal normatieve m2 niet toe maar de schoolbesturen nemen (deels) wel meer m2 in gebruik (feitelijk minder leegstand). Door deze m2 te gebruiken voor kinderopvang, bso en andere onderwijs gerelateerde functies. Wanneer dit wordt gerealiseerd, daalt het aantal beschikbare m2 wat tot effect heeft dat alle Duivense scholen qua onderwijsconcept voor de komende 20 jaar in een passend gebouw gehuisvest zijn.

6.3. De technische optimalisatie

Om voor de verschillende scenario's investeringen in te kunnen schatten is voor alle locaties gekeken naar de installaties. Inzichtelijk is gemaakt welke aanpassingen er noodzakelijk zijn om het gebouw energieneutraal te maken en te laten voldoen aan frisse scholen klasse B. Ook de bouwkundige aanpassingen voor de buitenschil van het gebouw om aan deze strenge eisen te voldoen zijn in deze kosten opgenomen. In de berekeningen is uitgegaan van bijna-energieneutraal (BENG) en frisse scholen klasse B.

EPC / energie
Door verbeteringen aan de gebouwschil, toepassing van warmteterugwinning uit de ventilatielucht, en warmtepomp voor warmteopwekking en energiezuinige verlichting is het mogelijk een EPC 0,00 te behalen.
Bij de uitgevoerde schouw is uitgegaan van een zo energiezuinig mogelijk gebouw met zo beperkt mogelijke middelen. Zo is er geen actieve koeling toegepast, en is het ventilatiedebiet uitgelegd op Frisse Scholen klasse B. Het energieverbruik van gebruikersinstallaties, zoals computers, koelkasten e.d. zijn hierin niet opgenomen.
Comfort- en luchtkwaliteitsverbetering zal hogere investerings- en exploitatiekosten met zich meenemen.

[8] In die berekening is de bestaande leegstand van De Timp niet meegenomen, omdat dit gebouw feitelijk niet door het onderwijs wordt gebruikt. Het is nog wel beschikbaar en heeft op dit moment volgens het bestemmingsplan de bestemming 'maatschappelijk'.

Bij de berekeningen wordt gewerkt met een systeem met mechanische toevoer en afvoer van ventilatielucht, waarbij het luchtdebiet per lokaal op basis van CO2-concentratie gestuurd wordt. De term “Frisse scholen” is hierbij van toepassing op het onderdeel ‘ventilatie’ en ‘regelbaarheid van de ventilatie’.
De bevindingen staan beschreven in het rapport “Haalbaarheidsstudie 12 onderwijsaccommodaties in gemeente Duiven”, dat als bijlage 1 integraal onderdeel uitmaakt van dit IHP.
In de toekomst zullen zowel de gemeente als de schoolbesturen de wettelijke verplichtingen wat betreft energie moeten volgen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan gasloos versus stadsverwarming versus andere warmtebronnen.

7. Uitwerking en Financiën

7.1. Inleiding

Voor de twaalf locaties zijn de kosten voor het in stand houden van de betreffende locatie op een rij gezet. Daarbij is zowel het gemeentelijk-deel (G-deel) als het school-deel (S-deel), respectievelijk het exterieur en het interieur in kaart gebracht. Dat wil zeggen; van de scholen waarvan geen MJOP-gegevens beschikbaar waren zijn deze, op basis van ervaring cijfers, ingeschat. Bij deze kosten zijn tevens eventuele noodhuisvestingsunit en, indien van toepassing, de gymzaal ook meegenomen. De resultaten van het onderzoek zijn samengevat onder te titel : Conclusies en Samenvatting haalbaarheidsstudie 12 onderwijsaccommodaties in de gemeente Duiven (bijlage 2). In het onderzoeksrapport is de optelsom van het G-deel en S-deel opgenomen.

7.2. Financiële uitgangspunten:

Prijspeil genoemde kosten marktconform d.d. 1-1-2018[9].

- Stichtingskosten Plaatsvervangende nieuwbouw:
  - € 1.975,- /m2 exclusief BTW
  - € 2.390,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten Grootschalige verbouw:
  - € 905,-/m2 exclusief BTW
  - € 1.095,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten renovatie bestaande toestand:
  - € 260,-/m2 exclusief BTW
  - € 317,-/m2 inclusief BTW
- Kapitaallasten zijn voor nieuwbouw berekend op 40-jarige annuïtaire financiering en een rekenrente van 3,5% en een index 1,5%. Voor renovatie wordt 25 jaar gehanteerd en voor noodlokalen 5 jaar.
- Grondkosten zijn niet opgevoerd.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele kosten van tijdelijke huisvesting, sloopkosten, infrastructurele maatregelen, parkeerplaatsen, (losse) pleininrichting en resterende boekwaarden.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele opbrengsten uit verkoop van vrijkomende locaties.

[9] Gedurende de voorbereiding van nieuwbouw/ renovatie zullen de verwachte investeringsbedragen opnieuw worden getoetst aan de markt.

7.3. Financiële consequenties op basis van bovenstaand onderzoek en uitgangspunten:

		School-deel	School + gemeente - deel	Gemeente-deel	
nr	School	verb. onderwijskund.	verb. tbv isolatieschil	EPC 0,0 en Fris B	**Totaal**
1	Basisschool Bernadette	€ 284.774	€ 274.670	€ 572.569	**€ 1.132.013**
2	De Groene ring Noord	€ 270.314	€ 192.873	€ 254.098	**€ 717.285**
3	De Groene ring Zuid	€ 140.985	€ 221.430	€ 77.750	**€ 440.165**
4	Joannesschool	€ 141.056	€ 399.300	€ 673.613	**€ 1.213.969**
5	Basisschool De Kameleon	€ 170.610	€ 441.290	€ 581.372	**€ 1.193.272**
6	OBS het Klokhuis	€ 158.782	€ 400.526	€ 591.808	**€ 1.151.116**
7	Basisschool Remigius	€ 1.402.572	€ 436.479	€ 575.034	**€ 2.414.085**
8	Basisschool de Timp	€ 113.014	€ 354.198	€ 523.355	**€ 990.567**
9	Basisschool Wereldwijzer	€ 184.434	€ 281.000	€ 370.200	**€ 835.634**
10	Basisschool het Veer	€ 341.214	€ 363.758	€ 537.480	**€ 1.242.452**
11	Basisschool Toermalijn	€ 299.354	€ 266.200	€ 393.331	**€ 958.885**
12	Basisschool de Wiekslag	€ 345.848	€ 237.483	€ 312.869	**€ 896.200**

N.B.: EPC 0,0 en Fris klasse B zijn als één bedrag opgenomen. Technisch en praktisch moet dit als één ingreep worden beschouwd. Gebaseerd op rapport Condiplan (bijlage 1 en 2)

7.4. Beoordeling per gebouw op basis van overeen gekomen visie en criteria:

Het algemene uitgangspunt bij de beoordeling van de schoolgebouwen is dat scholen die voldoen aan de criteria in aanmerking komen voor een investering, waarbij de informatie van het rapport van Condiplan een basis vormt.

Dit heeft tot gevolg dat vanuit de kant van de gemeente geen initiatief wordt genomen om grootschalig te investeren in De Groene Ring (Noord en Zuid), De Wiekslag, Klokhuis, De Toermalijn (Toermalijn en Wereldwijzer). De gemeente volgt de keuzes van de schoolbesturen. Wanneer clustering van scholen leidt tot investeringsbehoefte om huisvesting op 1 locatie mogelijk te maken, zal de gemeente hier aan in principe meewerken. Dit geldt nu bijvoorbeeld voor de Wiekslag/ Wereldwijzer waarvoor het schoolbestuur het verzoek heeft ingediend om ze samen onder één dak te huisvesten.

In een bestuurlijk overleg zijn alle gebouwen op basis van de overeen gekomen visies en criteria beoordeeld (zie ook hoofdstuk 3). Het geheel is samengevat in de volgende hoofdlijn:

a. School voldoet aan de gemeentelijke uitgangspunten:
   Investeringen in Frisse scholen label B + energie en duurzaamheid (wel nadere afspraken tussen schoolbesturen en gemeente over de investeringen voor energie en duurzaamheid).
b. School voldoet niet aan gemeentelijke uitgangspunten:
   Locatie is echter wel geschikt en blijft volgens schoolbestuur voor langere tijd als school gehandhaafd -> investering in Frisse scholen label B (vanuit gemeente geen investering in energie en duurzaamheid).
c. Locatie is dislocatie/onzekerheid over handhaving school op langere termijn -> vanuit de gemeente geen investeringen.

School	Voldoet	Consequenties
1. Bernadette	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de school op langere termijn blijft: • Frisse scholen B • Gebouw optimaliseren • Gymlokaal: Nader onderzoek naar beide gymlokalen in Loo en Groessen
2. De Groene Ring Noord	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de dislocatie op langere termijn blijft: • Frisse scholen B
3. De Groene Ring Zuid	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de hoofdlocatie op langere termijn blijft: • Frisse scholen B
4. Joannesschool	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de school op langere termijn blijft bestaan: • Frisse scholen B • Gebouw optimaliseren (IKC) • Gymlokaal: Nader onderzoek naar beide gymlokalen in Loo en Groessen
5. De Kameleon	Ja	• Frisse scholen B/Energie/Duurzaamheid • Onderwijskundige aanpassingen (IKC) • Knelpunt: Noodlokalen Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
6. Het Klokhuis	Nee	(Locatie is wel goed in verband met spreiding aanbod basisonderwijs derhalve investering) • Frisse scholen B Na beslissing over de toekomst: • Gebouw optimaliseren (IKC) • Onderwijskundige aanpassingen • Energie/Duurzaamheid
7. Remigius	Ja	Afweging renovatie versus nieuwbouw (IKC) • Kapitaalsinvestering nieuwbouw versus renovatie vergelijkbaar (afschrijving 40 versus 25 jaar) • Bij renovatie forse investering schoolbestuur • Bij nieuwbouw samenbrengen geldstroom gemeente en schoolbestuur (TCO) zie bijlage 6 Conclusie: Gemeente stelt nieuwbouw voor. Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
8. De Timp	Nee	Gebouw staat leeg. Kan mogelijk betrokken worden bij beoordeling van Het Klokhuis
9. Wereldwijzer	Nee	Wordt betrokken bij herschikkingsproces met de Wiekslag • Geen investeringen • Scenario-onderzoek Gemeente: Milieu/verkeer Schoolbesturen: Datum, Leerlingen en Onderwijskundig concept
10. Veer	Ja	• Frisse scholen B/Energie/Duurzaamheid • Onderwijskundige aanpassingen (IKC) • Knelpunt: Noodlokalen Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
11. Toermalijn	Nee	Geen investeringen
12. Wiekslag	Nee	Wordt betrokken bij herschikkingsproces met de Wereldwijzer • Geen investeringen • Scenario-onderzoek Gemeente: Milieu/verkeer Schoolbesturen: Datum, Leerlingen en Onderwijskundig concept

8. Uitvoeringsagenda (Planning)

Op basis van de bovenstaande beoordelingen, consequenties en ambities is de volgende uitvoeringsagenda opgesteld:

8.1. Fase 1

Jaar	School	Actie	Leidend *)
2018	Remigius	Onderzoek Nieuwbouw	Gemeente
	Wiekslag/Wereldwijzer	Onderzoek Nieuwbouw 2 scholen onder 1 dak	Schoolbesturen
	Joannes en Bernadette	Start onderzoek Gymlokalen	Gemeente
2019	Remigius	Onderzoek+ Voorbereidingsfase Nieuwbouw	Gemeente
	Wiekslag/Wereldwijzer	Onderzoek Nieuwbouw	Gemeente
	Groene Ring Zuid	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente
	Kameleon	Opstarten onderzoek (ivm binnenklimaat verdieping)	Gemeente
	Joannes en Bernadette	Opleveren Onderzoek Gymlokalen	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opstarten Onderzoek herschikken/ renovatie	Gemeente
2020	Remigius	Afronding voorbereiding + start Uitvoeringsfase	Schoolbestuur
	Wiekslag/Wereldwijzer	Voorbereidingsfase Nieuwbouw	Gemeente
	Kameleon	Opleveren onderzoek + Uitvoering bovenverdieping	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Onderzoek optimalisering opstarten	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opleveren Onderzoek	Gemeente
2021	Remigius	Oplevering Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Wiekslag/Wereldwijzer	Uitvoeringsfase Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Uitvoering Optimalisering + evt. met oplossing Gymlokalen	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Uitvoering Resultaat Onderzoek	Gemeente
2022	Wiekslag/Wereldwijzer	Oplevering Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Kameleon	Uitvoering restant op basis van onderzoek 2019	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Oplevering Optimalisering + evt. oplossing Gymlokalen	Gemeente
	't Veer	Opstarten Onderzoek	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opleveren Resultaat	Gemeente
2023	't Veer	Opleveren Onderzoek	Gemeente
	Groene Ring-Noord	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente

*) leidend = neemt initiatief. Uitwerking altijd in samenwerking tussen gemeente en schoolbesturen.

8.2. Fase 2

Jaar	School	Actie	
2023	't Veer	Opleveren Onderzoek	Gemeente
	Groene Ring-Noord	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente
2024	't Veer	Uitvoering Resultaat Onderzoek	Schoolbestuur
2025			
2026			
2027			
2028			

8.3. Fase 3

Jaar	School	Actie	
2028			
2029			
2030			
2031			
2032			
2033	Alle	Voorbereiding nieuw IHP	Gemeente

9. Financiële consequenties

9.1. Algemeen

De financiële ramingen zijn gebaseerd op het prijspeil januari 2018[10] en op basis van de eerder benoemde kengetallen (hfdst. 7.2.). Het zijn de investeringen voor zover zij onder de zorgplicht vallen van de gemeente, zijnde die voor het onderwijs. De kapitaalsinvesteringen ten behoeve van bijvoorbeeld de kinderopvang in de IKC's zijn onbekend en kunnen derhalve ook niet opgenomen worden in deze ramingen.

- Stichtingskosten Plaatsvervangende nieuwbouw:
  - € 1.975,- /m2 exclusief BTW
  - € 2.390,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten Grootschalige verbouw:
  - € 905,-/m2 exclusief BTW
  - € 1.095,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten renovatie bestaande toestand:
  - € 260,-/m2 exclusief BTW
  - € 317,-/m2 inclusief BTW
- Kapitaallasten zijn voor nieuwbouw berekend op 40-jarige annuïtaire financiering en een rekenrente van 3,5% en een index 1,5%. Voor renovatie wordt 25 jaar gehanteerd en voor noodlokalen 5 jaar.
- Grondkosten zijn niet opgevoerd.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele kosten van tijdelijke huisvesting, sloopkosten, infrastructurele maatregelen, parkeerplaatsen, (losse) pleininrichting en resterende boekwaarden.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele opbrengsten uit verkoop van vrijkomende locaties.)

9.2. Afwijking van normbedragen

De gemeente Duiven hanteert voor wat betreft de bouwnormen (m2) de model huisvestingverordening (van de VNG), echter niet de daarbij genoemde normbedragen. Reden daarvoor is dat ze in de praktijk niet of nauwelijks toereikend zijn, en zeker niet in het licht van de huidige kwaliteitsnormen "frisse scholen B" en de duurzaamheidsambities. In de toekenning van de financiering zijn in Duiven in het verleden altijd de marktconforme bedragen gehanteerd. Een lijn die zich nu ook landelijk ontwikkelt. De bij 9.1 genoemde bedragen sluiten daarop aan en worden derhalve ook gehanteerd in de ramingen.

[10] Gedurende de voorbereiding van nieuwbouw/ renovatie zullen de verwachte investeringsbedragen worden getoetst aan de markt.

9.3. Raming

School	Investering gemeente	Investering schoolbestuur
Remigius	€ 3.800.000,- ex btw + ex IKC	Nader te bepalen
Wiekslag/Wereldwijzer	€ 2.750.000,- ex btw + ex IKC	Nader te bepalen
Joannes en Bernadette	€ 1.900.000,- ex btw Uiteindelijke investering afhankelijk van onderzoek gymzalen + passende jas	€ 425.000,- ex btw
Groene Ring Zuid	€ 80.000,- ex btw	€ 360.000,- ex btw
Klokhuis en Timp	Bij renovatie Klokhuis: € 1.000.000,- ex btw + ex IKC bij alleen frisse scholen B € 600.000,-	€ 160.000,- ex btw
Kameleon	€ 1.000.000,- ex btw + ex IKC	€ 170.000,- ex btw
Veer	€ 900.000,- ex btw + ex IKC	€ 340.000,- ex btw
Groene Ring Noord	€ 254.098,- ex btw	€ 463.000,- ex btw
Toermalijn	geen	

Voor alle investeringen mbt duurzaamheid en energie geldt dat hierover nadere afspraken moeten worden gemaakt over de inverdieneffecten, voor de schoolbesturen, van de investeringen versus de kapitaalsinvesteringen van de gemeente.

NB voor ieder investeringsbedrag zal per onderwijsaccommodatie de gemeenteraad worden gevraagd om een voorbereidings/ investeringskrediet vast te stellen. De definitieve bedragen worden op dat moment vastgesteld.
(Artikel 102 WPO geldt bij het definitief vaststellen van de uiteindelijke bedragen ten behoeve van de bekostiging van nieuwbouw, grootschalige verbouw en renovatie altijd als 'minimumeis'.
De bekostiging dient altijd zodanig te zijn "dat kan worden voldaan aan de redelijke eisen die het onderwijs aan de huisvesting van scholen in de gemeente stelt.")

10. Vervolg procedure

Stappen	Actie
1. Voorlopige instemming	Schoolbesturen + wethouder onderwijs
2. Bespreking IHP	Raden toezicht + college
3. Definitieve instemming	Schoolbesturen + college
4. Politiek avond ronde tafel met gemeenteraad	Schoolbesturen + college
5. Politiek avond debat tafel met gemeenteraad	College
6. Besluitvorming gemeenteraad	Gemeenteraad
7. Start uitvoering IHP	Schoolbesturen + gemeente

NB. Uitvoering/ start projectgroepen kan beginnen na definitieve instemming door schoolbesturen en college

11. Bijlagen:

Bijlage 1: Rapport Condiplan integraal

Bijlage 2: Rapport Condiplan samenvatting

Bijlage 3: Notitie bekostiging IKC

Bijlage 4: Concretisering Huisvestingsvoorstel VNG PO/VO (Bestuursakkoord)

Bijlage 5: BENG: Wettelijke eis voor energieneutraal bouwen

Bijlage 6: Total Cost of Ownership (TCO) en IHP's

Bijlage 7: Omgevingsanalyse onderwijsgebouwen

<table>
<tr><td>Onderwerp</td><td colspan="3">Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen</td></tr>
<tr><td>Ondertitel</td><td colspan="3">Aan de gemeenteraad wordt geld gevraagd voor investeringen in frisse lucht en verduurzaming van de Kameleon, de Groene-Ring-Zuid, ’t Veer, Joannesschool en Bernadetteschool.</td></tr>
<tr><td>Portefeuillehouder</td><td>Wethouder Knuiman</td><td>Zaaknummer</td><td>Z/21/080835/</td></tr>
<tr><td>Behandelend ambtenaar</td><td colspan="3">Dick Boschman - d.boschman@1stroom.nl</td></tr>
<tr><td>Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten</td><td colspan="3">Het aanvragen van krediet om investeringen te doen in frisse lucht en verduurzaming van 5 scholen.

1. De gemeenteraad besluit akkoord te gaan met de voorgestelde verdelingen van kosten:
- Ventilatievoorzieningen:
33,3% Schoolbestuur
66,7% Gemeente
- Verduurzamingsmaatregelen:
conform ‘Maatwerk’.
2. De gemeenteraad besluit de volgende kredieten ter beschikking te stellen:

<table>
<tr><th>Onderwijsaccommodatie</th><th>Beschikbaar te stellen krediet</th><th>Onderdeel ventilatie</th><th>Onderdeel verduurzaming</th></tr>
<tr><td>IKC De Kameleon</td><td>€ 341.465,-</td><td>€ 235.460,-</td><td>€ 106.005,-</td></tr>
<tr><td>Groene Ring-Zuid</td><td>€ 189.550,-</td><td>€ 114.066,-</td><td>€ 75.484,-</td></tr>
<tr><td>IKC Joannes</td><td>€ 172.333,-</td><td>€ 162.925,-</td><td>€ 9.408,-</td></tr>
<tr><td>IKC Bernadette</td><td>€ 118.654,-</td><td>€ 118.654,-</td><td>€ 0,-</td></tr>
<tr><td>IKC ’t Veer</td><td>€ 247.718,-</td><td>€ 179.468</td><td>€ 68.250,-</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Historie</td><td colspan="3">Op 20 november 2018 heeft de gemeenteraad het Integraal huisvestingsplan vastgesteld met daarin een uitvoeringsagenda waarin heldere ambities ten aanzien van duurzaamheid en frisse lucht staan.</td></tr>
<tr><td>Termijn</td><td colspan="3">Geen (wettelijke) deadline. De subsidieaanvraag SUVIS is al tijdig ingediend.</td></tr>
</table>

Politieke Avond	8 juni		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
H. Albers	E.N. Bosscha	Digitale raadzaal	Sociaal	25 minuten
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			

Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 8 juni	
Raadsvergadering	22 juni

ZFDD7C7C68F

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201513708
Portefeuillehouder : H.C.M. Knuiman

Opsteller : Dick Boschman
Team : RO
Telefoonnr. (088) 695 3000

Samenvatting
Goede onderwijshuisvesting is een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen Innerwaard en Liemers Novum investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen (Integrale KindCentra). In het IHP is besloten dat er in een aantal scholen wordt geïnvesteerd in frisse lucht en verduurzaming. Met het beschikbaar komen van de SUVIS-subsidie is de aanpak voor een 5-tal scholen versneld. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om te besluiten tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de investeringen in frisse lucht en verduurzaming van de Kameleon, de Groene-Ring-Zuid, 't Veer, Joannesschool en Bernadetteschool.

Beslispunten
1. De gemeenteraad besluit akkoord te gaan met de voorgestelde verdelingen van kosten:
   - Ventilatievoorzieningen:
     33,3% Schoolbestuur
     66,7% Gemeente
   - Verduurzamingsmaatregelen:
     conform 'Maatwerk'.
2. De gemeenteraad besluit de volgende kredieten ter beschikking te stellen:

Onderwijsaccommodatie	Beschikbaar te stellen krediet	Onderdeel ventilatie	Onderdeel verduurzaming
IKC De Kameleon	€ 341.465,-	€ 235.460,-	€ 106.005,-
Groene Ring-Zuid	€ 189.550,-	€ 114.066,-	€ 75.484,-
IKC Joannes	€ 172.333,-	€ 162.925,-	€ 9.408,-
IKC Bernadette	€ 118.654,-	€ 118.654,-	€ 0,-
IKC 't Veer	€ 247.718,-	€ 179.468	€ 68.250,-

Aanleiding
Op 20 november 2018 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs vastgesteld met daarin een uitvoeringsagenda waarin heldere ambities ten aanzien van duurzaamheid en frisse lucht. Er zijn diverse mogelijkheden om aan deze doelstelling te voldoen. In samenspraak met de schoolbesturen is aan WTA/VOM opdrachtgegeven om variantenstudies uit te voeren ten behoeve van de 5 schoolgebouwen. Op basis van deze studie is uiteindelijk per gebouw een specifieke keuze gemaakt.

Op 4 januari is door de Rijksoverheid de regeling Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) gepubliceerd. De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. Het gaat vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. Gemeenten kunnen de aanvraag indienen van 4 januari 2021 tot en met 30 juni 2021. Door de aanpak vanuit het IHP hebben we op zeer korte termijn in nauwe samenspraak met de schoolbesturen voor basisonderwijs in de gemeente Duiven op een hele korte termijn een vijftal aanvragen kunnen indienen.

Vanwege de beschikbaarheid en voorwaarden van de SUVIS-subsidie zijn een aantal projecten in overleg met de schoolbesturen in de tijd naar voren gehaald, daardoor kon ook een deel van deze kosten betrokken worden bij de SUVIS-aanvragen.

Conform het IHP zijn over de verdeling van de investeringskosten met de schoolbesturen nadere afspraken gemaakt. Omdat de terugverdieneffecten per gebouw verschillend zijn, is gekozen voor 'maatwerk'. Het belangrijkste doel is dat vanuit die gezamenlijkheid de gewenste duurzaamheidsmaatregelen ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen.

Planning
De voornoemde maatregelen zullen indien de kredieten beschikbaar worden gesteld kort na de zomervakantie worden aanbesteed, waardoor uitvoering zeer waarschijnlijk nog in dit kalenderjaar kan worden opgestart. Conform de SUVIS-bepalingen moeten de werkzaamheden zijn gestart voor 1-1-2022 en zijn afgerond vóór 31-12-2023. Onderdeel van de afronding vormt een voorschreven luchtkwaliteitsmeting. De resultaten zullen via een kennisgeving worden gerapporteerd aan de Gemeenteraad.

Beoogd effect
De gemeente Duiven beschikt na de aanpassing van deze 5 onderwijsaccommodaties en de voorgenomen nieuwbouw van IKC Remigius en IKC Wiekslag/Wereldwijzer binnen 5 jaar voor het grootste gedeelte over gezonde 'onderwijsaccommodaties' en door de realisatie van de voorgenomen verduurzamingsmaatregelen dragen schoolbesturen en gemeente actief bij aan het realiseren van de Klimaatdoelstelling[1].

Argumenten
1.1 Investeren in onderwijsaccommodaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
Gemeente en schoolbesturen hebben samen de verantwoordelijkheid om te investeren in onderwijsaccommodaties. Waarbij de investeringsmogelijkheden van het schoolbestuur wel wettelijk zijn beperkt. Vanuit de mogelijkheden hebben wij een kostenverdeling afgesproken.

1.2 Voor het onderdeel ventilatie (Frisse scholen) wordt de verdeling van 2/3 – 1/3 het uitgangspunt voor investeringen.
De gemeente neemt 2/3 van de investering voor haar rekening. In het Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (IHP) was nog vastgelegd dat de gemeente de investeringen in Frisse scholen label B voor haar rekening neemt:
- voor scholen die voldoen aan de voorwaarden uit het IHP
- waarvan het schoolbestuur aangeeft dat de school nog meerjarig in stand blijft.
Door de komst van de SUVIS-regeling hebben we deze afspraak aangepast. Voorwaarde van de SUVIS-regeling is namelijk dat er sprake moet zijn van een cofinancieringsafspraak tussen gemeente en schoolbesturen. Verder zijn de SUVIS de ventilatie-eisen strenger dan Frisse scholen Label B. Daar komt nog bij dat vanwege de uitvoerbaarheid van de ventilatiemaatregelen de keuze is gemaakt om toch deels in duurzaamheid te investeren. Daarom is afgesproken dat het redelijk is dat de schoolbesturen 1/3 deel van de kosten voor het onderdeel ventilatie voor hun rekening nemen.

---

[1] Zie: www.scholenopkoersnaar2020.nl/kennis-en-voorbeelden/spoorboekje

1.3 Voor onderdeel duurzaamheid wordt 'Maatwerk' het uitgangspunt voor investeringen
Om praktische redenen is ervoor gekozen om de uitvoering van de ventilatie maatregelen te combineren met de maatregelen die getroffen moeten worden ten behoeve van de verduurzaming. In het IHP is afgesproken dat de gemeente alleen investeert in duurzaamheid in die scholen die voldoen aan de voorwaarden uit het IHP en dat met de schoolbesturen nadere afspraken worden gemaakt over de verdeling van de investeringskosten. De afgelopen jaren hebben Innerwaard en Liemers Novum in verschillende scholen zelf al geïnvesteerd in duurzaamheid. Uit onderzoek naar de verschillende schoolgebouwen blijkt dat de te zetten stappen in verduurzaming per pand zeer verschillen. Omdat ook de terugverdieneffecten per gebouw verschillend zijn, is gekozen voor 'maatwerk'. Dit maatwerk betekent dat gemeentelijke investeringskosten samenhangen met de terugverdieneffecten van het schoolbestuur. De jaarlijkse lasten voor het schoolbestuur moeten uitkomen op circa € 0.-. In grote lijnen betekent dit dat bij oudere gebouwen er meer terugverdieneffect is en de gemeentelijke investering dus laag is. In nieuwere panden is het andersom. Het belangrijkste doel is dat vanuit die gezamenlijkheid de gewenste duurzaamheidsmaatregelen ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden.

1.4 SUVIS-subsidie voor de investeringen in het onderdeel ventilatie is aangevraagd
De specifieke SUVIS-uitkering (ventilatie/luchtkwaliteit) bedraagt maximaal 30% van de totale kosten. Voor 5 scholen in onze gemeente is deze subsidie aangevraagd. Vier aanvragen zijn inmiddels goedgekeurd. De beslissing over de vijfde aanvraag zal binnenkort genomen worden. Vanuit de SUVIS zijn de volgende bedragen toegekend:

IKC De Kameleon:	€ 210.000,-
Groene Ring-Zuid:	€ 150.000,-
IKC Joannes Groessen:	€ 150.000,-
IKC Bernadette Loo:	€ 107.018,-

IKC 't Veer betreft nog een subsidieaanvraag voor € 145.376,-.
Aan de toekenning is de voorwaarde verbonden dat de te subsidiëren maatregelen moeten starten tussen 1-10-2020 en 1-1-2022. Afronding moet plaatsvinden vóór 31-12-2023.

1.5 Bij toekenning SUVIS-subsidie wordt verdeling van 2/3 – 1/3 gehanteerd over restant investering
Vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting is de afspraak gemaakt met de schoolbesturen dat bij toekenning van de SUVIS-subsidie over de overige 70% van de investeringskosten het 2/3 – 1/3 uitgangspunt wordt gehanteerd. Daarmee profiteert het schoolbestuur dus ook bij een toegekende subsidie.

1.6 Uitvoering ventilatie maatregelen worden gecombineerd met verduurzaming
Om praktische redenen wordt ervoor gekozen om de uitvoering van de ventilatie maatregelen te combineren met de maatregelen die getroffen moeten worden ten behoeve van de verduurzaming.

Kanttekeningen
1.1 De benoemde bedragen zijn gebaseerd op marktconforme ramingen.
Pas na aanbesteding van de werkzaamheden zal blijken of de maatregelen gerealiseerd kunnen worden binnen de geraamde budgetten.

1.2. De SUVIS-subsidie aanvraag voor 't Veer is nog niet toegekend
Indien deze niet wordt toegekend, zal de gemeentelijke bijdrage stijgen met € 96.965,-. Mocht dat aan de orde zijn, wordt de raad om een aanvullend krediet gevraagd.

Financiële paragraaf
Op basis van de huidige planning zal de uitvoering grotendeels in 2022 gaan plaats vinden. Dit maakt dat de kapitaalslasten van de investeringen in de gebouwen per 2023 voor het eerst in de lasten worden opgenomen.

Onderwijsaccommodatie	2022	2023	2024	2025
IKC Kameleon		€ 17.073,25	€ 17.073,25	€ 17.073,25
Groene Ring-Zuid		€ 9.447,50	€ 9.447,50	€ 9.447,50
IKC Joannes Groessen		€ 8.616,65	€ 8.616,65	€ 8.616,65
IKC Bernadette Loo		€ 5.932,70	€ 5.932,70	€ 5.932,70
IKC 't Veer		€ 12.385,90	€ 12.385,90	€ 12.385,90

Overzicht verwachte lasten.

Participatie en communicatie
We trekken vanuit de uitvoeringsagenda IHP samen met de schoolbesturen op. Het is aan de schoolbesturen om over de te uitvoeringsconsequenties van deze besluiten te communiceren met medewerkers, leerlingen en ouders.

Intergemeentelijke samenwerking
Niet van toepassing

Bijlagen
201513709 – Raadsbesluit krediet aanvraag verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming
201366394 – Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (vastgesteld in de raad van 20 november 2018)

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDD7C7C68F
*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201513708
Portefeuillehouder : H.C.M. Knuiman

Opsteller : Dick Boschman
Team : RO
Telefoonnr. (088) 695 3000

Samenvatting
Goede onderwijshuisvesting is een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen Innerwaard en Liemers Novum investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen (Integrale KindCentra). In het IHP is besloten dat er in een aantal scholen wordt geïnvesteerd in frisse lucht en verduurzaming. Met het beschikbaar komen van de SUVIS-subsidie is de aanpak voor een 5-tal scholen versneld. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om te besluiten tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de investeringen in frisse lucht en verduurzaming van de Kameleon, de Groene-Ring-Zuid, 't Veer, Joannesschool en Bernadetteschool.

Beslispunten
1. De gemeenteraad besluit akkoord te gaan met de voorgestelde verdelingen van kosten:
   - Ventilatievoorzieningen:
     33,3% Schoolbestuur
     66,7% Gemeente
   - Verduurzamingsmaatregelen:
     conform 'Maatwerk'.
2. De gemeenteraad besluit de volgende kredieten ter beschikking te stellen:

Onderwijsaccommodatie	Beschikbaar te stellen krediet	Onderdeel ventilatie	Onderdeel verduurzaming
IKC De Kameleon	€ 341.465,-	€ 235.460,-	€ 106.005,-
Groene Ring-Zuid	€ 189.550,-	€ 114.066,-	€ 75.484,-
IKC Joannes	€ 172.333,-	€ 162.925,-	€ 9.408,-
IKC Bernadette	€ 118.654,-	€ 118.654,-	€ 0,-
IKC 't Veer	€ 247.718,-	€ 179.468	€ 68.250,-

Aanleiding
Op 20 november 2018 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs vastgesteld met daarin een uitvoeringsagenda waarin heldere ambities ten aanzien van duurzaamheid en frisse lucht. Er zijn diverse mogelijkheden om aan deze doelstelling te voldoen. In samenspraak met de schoolbesturen is aan WTA/VOM opdrachtgegeven om variantenstudies uit te voeren ten behoeve van de 5 schoolgebouwen. Op basis van deze studie is uiteindelijk per gebouw een specifieke keuze gemaakt.

Op 4 januari is door de Rijksoverheid de regeling Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) gepubliceerd. De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. Het gaat vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. Gemeenten kunnen de aanvraag indienen van 4 januari 2021 tot en met 30 juni 2021. Door de aanpak vanuit het IHP hebben we op zeer korte termijn in nauwe samenspraak met de schoolbesturen voor basisonderwijs in de gemeente Duiven op een hele korte termijn een vijftal aanvragen kunnen indienen.

Vanwege de beschikbaarheid en voorwaarden van de SUVIS-subsidie zijn een aantal projecten in overleg met de schoolbesturen in de tijd naar voren gehaald, daardoor kon ook een deel van deze kosten betrokken worden bij de SUVIS-aanvragen.

Conform het IHP zijn over de verdeling van de investeringskosten met de schoolbesturen nadere afspraken gemaakt. Omdat de terugverdieneffecten per gebouw verschillend zijn, is gekozen voor ‘maatwerk’. Het belangrijkste doel is dat vanuit die gezamenlijkheid de gewenste duurzaamheidsmaatregelen ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen.

Planning
De voornoemde maatregelen zullen indien de kredieten beschikbaar worden gesteld kort na de zomervakantie worden aanbesteed, waardoor uitvoering zeer waarschijnlijk nog in dit kalenderjaar kan worden opgestart. Conform de SUVIS-bepalingen moeten de werkzaamheden zijn gestart voor 1-1-2022 en zijn afgerond vóór 31-12-2023. Onderdeel van de afronding vormt een voorschreven luchtkwaliteitsmeting. De resultaten zullen via een kennisgeving worden gerapporteerd aan de Gemeenteraad.

Beoogd effect
De gemeente Duiven beschikt na de aanpassing van deze 5 onderwijsaccommodaties en de voorgenomen nieuwbouw van IKC Remigius en IKC Wiekslag/Wereldwijzer binnen 5 jaar voor het grootste gedeelte over gezonde ‘onderwijsaccommodaties’ en door de realisatie van de voorgenomen verduurzamingsmaatregelen dragen schoolbesturen en gemeente actief bij aan het realiseren van de Klimaatdoelstelling[1].

Argumenten
1.1 Investeren in onderwijsaccommodaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
Gemeente en schoolbesturen hebben samen de verantwoordelijkheid om te investeren in onderwijsaccommodaties. Waarbij de investeringsmogelijkheden van het schoolbestuur wel wettelijk zijn beperkt. Vanuit de mogelijkheden hebben wij een kostenverdeling afgesproken.

1.2 Voor het onderdeel ventilatie (Frisse scholen) wordt de verdeling van 2/3 – 1/3 het uitgangspunt voor investeringen.
De gemeente neemt 2/3 van de investering voor haar rekening. In het Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (IHP) was nog vastgelegd dat de gemeente de investeringen in Frisse scholen label B voor haar rekening neemt:
- voor scholen die voldoen aan de voorwaarden uit het IHP
- waarvan het schoolbestuur aangeeft dat de school nog meerjarig in stand blijft.
Door de komst van de SUVIS-regeling hebben we deze afspraak aangepast. Voorwaarde van de SUVIS-regeling is namelijk dat er sprake moet zijn van een cofinancieringsafspraak tussen gemeente en schoolbesturen. Verder zijn de SUVIS de ventilatie-eisen strenger dan Frisse scholen Label B. Daar komt nog bij dat vanwege de uitvoerbaarheid van de ventilatiemaatregelen de keuze is gemaakt om toch deels in duurzaamheid te investeren. Daarom is afgesproken dat het redelijk is dat de schoolbesturen 1/3 deel van de kosten voor het onderdeel ventilatie voor hun rekening nemen.

[1] Zie: www.scholenopkoersnaar2020.nl/kennis-en-voorbeelden/spoorboekje

1.3 Voor onderdeel duurzaamheid wordt 'Maatwerk' het uitgangspunt voor investeringen
Om praktische redenen is ervoor gekozen om de uitvoering van de ventilatie maatregelen te combineren met de maatregelen die getroffen moeten worden ten behoeve van de verduurzaming. In het IHP is afgesproken dat de gemeente alleen investeert in duurzaamheid in die scholen die voldoen aan de voorwaarden uit het IHP en dat met de schoolbesturen nadere afspraken worden gemaakt over de verdeling van de investeringskosten. De afgelopen jaren hebben Innerwaard en Liemers Novum in verschillende scholen zelf al geïnvesteerd in duurzaamheid. Uit onderzoek naar de verschillende schoolgebouwen blijkt dat de te zetten stappen in verduurzaming per pand zeer verschillen. Omdat ook de terugverdieneffecten per gebouw verschillend zijn, is gekozen voor 'maatwerk'. Dit maatwerk betekent dat gemeentelijke investeringskosten samenhangen met de terugverdieneffecten van het schoolbestuur. De jaarlijkse lasten voor het schoolbestuur moeten uitkomen op circa € 0.-. In grote lijnen betekent dit dat bij oudere gebouwen er meer terugverdieneffect is en de gemeentelijke investering dus laag is. In nieuwere panden is het andersom. Het belangrijkste doel is dat vanuit die gezamenlijkheid de gewenste duurzaamheidsmaatregelen ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden.

1.4 SUVIS-subsidie voor de investeringen in het onderdeel ventilatie is aangevraagd
De specifieke SUVIS-uitkering (ventilatie/luchtkwaliteit) bedraagt maximaal 30% van de totale kosten. Voor 5 scholen in onze gemeente is deze subsidie aangevraagd. Vier aanvragen zijn inmiddels goedgekeurd. De beslissing over de vijfde aanvraag zal binnenkort genomen worden. Vanuit de SUVIS zijn de volgende bedragen toegekend:

IKC De Kameleon:	€ 210.000,-
Groene Ring-Zuid:	€ 150.000,-
IKC Joannes Groessen:	€ 150.000,-
IKC Bernadette Loo:	€ 107.018,-

IKC 't Veer betreft nog een subsidieaanvraag voor € 145.376,-.
Aan de toekenning is de voorwaarde verbonden dat de te subsidiëren maatregelen moeten starten tussen 1-10-2020 en 1-1-2022. Afronding moet plaatsvinden vóór 31-12-2023.

1.5 Bij toekenning SUVIS-subsidie wordt verdeling van 2/3 – 1/3 gehanteerd over restant investering
Vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting is de afspraak gemaakt met de schoolbesturen dat bij toekenning van de SUVIS-subsidie over de overige 70% van de investeringskosten het 2/3 – 1/3 uitgangspunt wordt gehanteerd. Daarmee profiteert het schoolbestuur dus ook bij een toegekende subsidie.

1.6 Uitvoering ventilatie maatregelen worden gecombineerd met verduurzaming
Om praktische redenen wordt ervoor gekozen om de uitvoering van de ventilatie maatregelen te combineren met de maatregelen die getroffen moeten worden ten behoeve van de verduurzaming.

Kanttekeningen
1.1 De benoemde bedragen zijn gebaseerd op marktconforme ramingen.
Pas na aanbesteding van de werkzaamheden zal blijken of de maatregelen gerealiseerd kunnen worden binnen de geraamde budgetten.

1.2. De SUVIS-subsidie aanvraag voor 't Veer is nog niet toegekend
Indien deze niet wordt toegekend, zal de gemeentelijke bijdrage stijgen met € 96.965,-. Mocht dat aan de orde zijn, wordt de raad om een aanvullend krediet gevraagd.

Financiële paragraaf
Op basis van de huidige planning zal de uitvoering grotendeels in 2022 gaan plaats vinden. Dit maakt dat de kapitaalslasten van de investeringen in de gebouwen per 2023 voor het eerst in de lasten worden opgenomen.

Onderwijsaccommodatie	2022	2023	2024	2025
IKC Kameleon		€ 17.073,25	€ 17.073,25	€ 17.073,25
Groene Ring-Zuid		€ 9.447,50	€ 9.447,50	€ 9.447,50
IKC Joannes Groessen		€ 8.616,65	€ 8.616,65	€ 8.616,65
IKC Bernadette Loo		€ 5.932,70	€ 5.932,70	€ 5.932,70
IKC 't Veer		€ 12.385,90	€ 12.385,90	€ 12.385,90

Overzicht verwachte lasten.

Participatie en communicatie
We trekken vanuit de uitvoeringsagenda IHP samen met de schoolbesturen op. Het is aan de schoolbesturen om over de te uitvoeringsconsequenties van deze besluiten te communiceren met medewerkers, leerlingen en ouders.

Intergemeentelijke samenwerking
Niet van toepassing

Bijlagen
201513709 – Raadsbesluit krediet aanvraag verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming
201366394 – Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (vastgesteld in de raad van 20 november 2018)

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDD7C8B12B
*

RAADSBESLUIT

Gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201513709

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

Samenvatting
Overwegende dat goede onderwijshuisvesting een belangrijke factor is voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Dat we vanuit dat belang samen met de schoolbesturen Innerwaard en Liemers Novum willen investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen. Is in het IHP besloten dat er in een aantal scholen wordt geïnvesteerd in frisse lucht en verduurzaming. Met het beschikbaar komen van de SUVIS-subsidie is de aanpak voor een 5-tal scholen versneld. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om te besluiten tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de investeringen in frisse lucht en verduurzaming van de Kameleon, de Groene-Ring-Zuid, 't Veer, Joannesschool en Bernadetteschool.

De raad besluit

1. Akkoord te gaan met de voorgestelde verdelingen van kosten:
   - Ventilatievoorzieningen:
     33,3% Schoolbestuur
     66,7% Gemeente
   - Verduurzamingsmaatregelen:
     conform 'Maatwerk'.
2. De volgende kredieten ter beschikking te stellen:

Onderwijsaccommodatie	Beschikbaar te stellen krediet	Onderdeel ventilatie	Onderdeel verduurzaming
IKC De Kameleon	€ 341.465,-	€ 235.460,-	€ 106.005,-
Groene Ring-Zuid	€ 189.550,-	€ 114.066,-	€ 75.484,-
IKC Joannes	€ 172.333,-	€ 162.925,-	€ 9.408,-
IKC Bernadette	€ 118.654,-	€ 118.654,-	€ 0,-
IKC 't Veer	€ 247.718,-	€ 179.468	€ 68.250,-

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Strategisch Huisvestingsplan Primair Onderwijs gemeente Duiven

Uitvoeringsperiode: 2018-2035

Versie: Definitief
Datum: 31 augustus 2018
Auteurs: Dick Boschman en Henkjan Kok

Inhoud

1. Realisatie Onderwijshuisvesting op Maat 3
1.1. Aanleiding 3
1.2. Proces 3
1.3. Status van het IHP 4
2. Visie op onderwijshuisvesting van de toekomst 5
2.1. Zorgplicht 5
2.2. Visies 5
2.2.1. Gemeente Duiven: 5
2.2.2. Visie Schoolbesturen 6
2.2.3. Overeen gekomen visie gemeente en schoolbesturen 7
2.3. Landelijke ontwikkelingen 8
2.3.1. Onderwijs 2032 8
2.3.2. Passend Onderwijs 8
2.3.3. Modernisering Onderwijs(tijd) 9
2.3.4. 21e eeuwse vaardigheden 9
2.3.5. Integrale Kindcentra 10
2.3.6. Bewegingsonderwijs 11
2.3.7. Decentralisatie jeugdzorg 11
2.3.8. Onderwijsrendement en onderwijskwaliteit 11
2.3.9. Gezondheid en duurzaamheid 11
2.3.10. Frisse Scholen 12
2.3.11. Duurzaamheid en Energie 12
2.4. Veranderingen in het onderwijsstelsel 13
2.4.1. Integraal Huisvestingsplan (IHP) 13
2.4.2. Renovatie 13
2.4.3. Investeringsverbod Primair Onderwijs 14
3. Randvoorwaarden 15
3.1. Samenwerking gemeente en schoolbesturen 15
3.2. De school in relatie tot de samenleving (IKC-vorming) 15
3.3. Flexibiliteit en multifunctioneel gebruik 15
3.4. Duiven gaat voor kwaliteit 17
4. De onderwijs accommodaties in beeld 18
4.1. Algemeen 18
4.2. In gesprek met de samenleving 19
4.2.1. Dialoogavond 19

4.2.2. Avond dorpsraden Groessen en Loo 21
5. Basisgegevens....22
5.1. Spreiding van het aanbod in Duiven....22
5.2. Leerlingen- en ruimtebehoefte ontwikkeling....22
5.2.1. De Leerlingenontwikkeling: 22
5.2.2. Ruimtebehoefte ontwikkeling 23
6. Omgevings-, Onderwijskundige- en technische analyse per gebouw 24
6.1. De omgevingsanalyse 24
6.2. De onderwijskundige analyse....24
6.2.1. Een passende jas....25
6.3. De technische optimalisatie 25
7. Uitwerking en Financiën....27
7.1. Inleiding....27
7.2. Financiële uitgangspunten: 27
7.3. Financiële consequenties op basis van bovenstaand onderzoek en uitgangspunten: 28
7.4. Beoordeling per gebouw op basis van overeen gekomen visie en criteria: 28
8. Uitvoeringsagenda (Planning) 30
8.1. Fase 1....30
8.2. Fase 2....30
8.3. Fase 3....31
9. Financiële consequenties 32
9.1. Algemeen....32
9.2. Afwijking van normbedragen 32
9.3. Raming....33
10. Vervolg procedure....34
11. Bijlagen:....35
Bijlage 1: Rapport Condiplan integraal....35
Bijlage 2: Rapport Condiplan samenvatting 35
Bijlage 3: Notitie bekostiging IKC....35
Bijlage 4: Concretisering Huisvestingsvoorstel VNG PO/VO (Bestuursakkoord) 35
Bijlage 5: BENG: Wettelijke eis voor energieneutraal bouwen 35
Bijlage 6: Total Cost of Ownership (TCO) en IHP's....35
Bijlage 7: Omgevingsanalyse onderwijsgebouwen....35

1. Realisatie Onderwijshuisvesting op Maat

1.1. Aanleiding

De gemeente vindt goede onderwijshuisvesting een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor we met elkaar – scholen en gemeente – verantwoordelijk zijn. Goede huisvesting is ook belangrijk voor alle medewerkers in onze scholen. Al die leerlingen en medewerkers verdienen ook goede huisvesting!

Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen blijven investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen.
De gemeente en de schoolbesturen staan voor een grote opgave. Door demografische ontwikkelingen is er in bijna alle scholen sprake van leegstand. Daarnaast hebben een aantal schoolgebouwen in het basisonderwijs een hoge leeftijd en zijn verouderd.

Samen met de schoolbesturen willen we voorkomen dat er in de nabije toekomst steeds meer middelen nodig zijn voor de instandhouding van de huisvesting en daarmee steeds minder middelen beschikbaar zijn voor het onderwijs zelf.
In dit Integraal Huisvestingsplan wordt de vraag beantwoord of we moeten blijven investeren in oude scholen of dat het beter is om samen met de schoolbesturen te werken aan een fasegewijze vernieuwing.

Deze vraag stond centraal in het traject dat we in 2016 samen met de schoolbesturen zijn gestart en nu met de vaststelling van dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan kunnen afronden. Daarnaast is er gekeken op welke wijze schoolgebouwen multifunctioneel kunnen worden ingezet in relatie tot het totale accommodatiebeleid van de gemeente.

Vanuit de ambitie voor behoud van keuzevrijheid, een goede spreiding en bereikbaarheid èn passend onderwijs, is gekozen voor een integrale aanpak die terug is te vinden in dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan waarin het tussen schoolbesturen en gemeente overeen gekomen beleid staat beschreven, inclusief het investeringsprogramma voor de eerste fase (periode 2018-2023), met een doorkijk naar fase 2 (2023- 2028) en fase 3(2028-2033).

1.2. Proces

In het schooljaar 2015-2016 hebben de schoolbesturen voor Primair Onderwijs en de Liemerse gemeenten subsidie van het ministerie van OCW ontvangen voor het aanstellen van een procesbegeleider leerlingendaling en voor het opstellen van de Transitieatlas Primair Onderwijs voor De Liemers. Met behulp van deze atlas was het mogelijk om scenario's op te stellen waarin de gevolgen van de leerlingendaling voor de afzonderlijke scholen zichtbaar gemaakt konden worden. Samengevat werd uit de scenario's duidelijk dat in de schoolgebouwen van de gemeente Duiven de komende jaren sprake zal zijn van toenemende leegstand en dat voor de basisschool in Loo maatregelen getroffen zouden moeten worden ten aanzien van de splitsingsnorm.

In nauwe samenwerking met de schoolbesturen heeft de gemeente een aanvraag ingediend bij de staatssecretaris van OCW tot wijziging van de splitsingsnorm binnen de gemeente Duiven. Deze is nu als volgt vastgesteld:

Gebied Loo: 59
Gebied Duiven/Groessen 125

Door deze splitsingsnorm aan te passen is het mogelijk om de basisschool in Loo langer in de bekostiging te houden. Deze aanpassing maakte het voor de schoolbesturen en de gemeente mogelijk om zorgvuldig te gaan werken aan de totstandkoming van dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor de gemeente Duiven voor het Primair Onderwijs.

1.3. Status van het IHP

Na vaststelling van dit IHP beschikt de gemeente Duiven over een Strategisch Plan voor de onderwijshuisvesting waarin de gemeente na overleg met de schoolbesturen het huisvestingsbeleid voor de komende 15 jaar heeft bepaald en het investeringsprogramma voor de komende 4 jaar heeft vastgelegd.
De uitwerking kent 3 fases:

- Fase 1: investeringsprogramma periode 2018-2023
- Fase 2: Uitvoeringsplanning periode 2023-2028
- Fase 3: Doorkijk naar de periode 2028-2033 e.v.

2. Visie op onderwijshuisvesting van de toekomst

2.1. Zorgplicht

De gemeente Duiven heeft de zorgplicht voor de huisvesting voor alle leerlingen in de gemeente. Deze zorgplicht is verankerd in de "Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Duiven" Vastgesteld in 2009. (hierna Verordening). De financiële vertaling daarvan werd zichtbaar in het jaarlijks vast te stellen bekostigingsplafond. In het overgrote deel van de gemeenten wordt dit jaarlijks uitgewerkt in het Integraal Huisvestings Plan Onderwijs (IHP). Dat laatste was binnen de gemeente Duiven niet gebruikelijk.

De huidige Verordening heeft een operationeel karakter en omvat procedurele regels over de normen op basis waarvan schoolbesturen in aanmerking komen voor een huisvestingsvoorziening. Daarnaast worden rollen en verantwoordelijkheden alsmede de aard van de voor bekostiging in aanmerking komende voorzieningen beschreven. Kortgezegd: een schoolbestuur dient onderbouwd een aanvraag in voor een voorziening en de gemeente toetst die aanvraag aan wet- en regelgeving. De gemeente gaat vervolgens al dan niet over tot toekenning van de aanvraag en neemt de uit de eventuele toekenning voortvloeiende kapitaalslasten op in de gemeentelijke jaarbegrotingen.

De zorgplicht is verankerd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) en de Wet op de Expertise Centra (WEC). De gemeente heeft een zorg voor (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, eerste inrichting en leerpakketten, herstel van constructiefouten en herstel en vervanging bij schade door bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld vandalisme of schade door weersomstandigheden). De schoolbesturen gaan over de inhoud van het onderwijs. Voor de schoolgebouwen zijn ze verantwoordelijk voor onderhoud, aanpassingen, exploitatie en beheer.

Daarnaast heeft de gemeente een rol in het in stand houden van het openbaar onderwijs.

2.2. Visies

2.2.1. Gemeente Duiven:

A. Beleidsmatige context

Onderwijshuisvesting is een belangrijk middel voor diverse beleidsmatige ontwikkelingen en ambities. Onderwijshuisvesting is belangrijk voor kwalitatief goed onderwijs. Het accommodeert diverse ontwikkelingen zoals passend onderwijs, IKC-vorming, de zorg voor een goed onderwijsrendement en draagt ook bij aan een gezondere exploitatie. De belangrijkste actuele ontwikkelingen worden hier genoemd.

B. Visie gemeente onderwijshuisvesting Primair Onderwijs

1) Evenwichtige spreiding van de scholen waarbij diversiteit en verschillende onderwijsconcepten het uitgangspunt zijn. Het openbaar onderwijs is daarbij een speciale verantwoordelijkheid van de gemeente en is goed vertegenwoordigd in de gemeente.
2) Scholen en IKC's worden gehuisvest in gebouwen die passen bij de omvang van hun ruimtebehoefte. Dit kan betekenen dat verhuizing of medegebruik noodzakelijk is. Uitbreiding van de bestaande capaciteit zal alleen plaatsvinden als er sprake is van een

aantoonbaar en structureel capaciteitstekort en er binnen de wijk of aangrenzende wijken geen medegebruik mogelijk is (maximale afstand 2 km hemelsbreed).

3) Wisselingen in behoefte worden binnen de beschikbare capaciteit door de scholen of IKC's zelf opgevangen; daar waar mogelijk wordt per wijk het flexibele deel van de capaciteit expliciet benoemd. Daar waar mogelijk/ noodzakelijk wordt de verbinding gelegd met overig maatschappelijk vastgoed.
4) Reductie leegstand voor zover mogelijk en wenselijk. Efficiënt gebruik maken van ruimtes, zodat leegstand wordt vermeden staat voorop. Leegstand in onderwijsaccommodaties wordt door alle partijen actief tegen gegaan.
5) Schoolbesturen mogen onderwijs m2s verhuren aan derden waarbij het in principe wel partijen moeten zijn die bijdragen aan IKC/ andere brede maatschappelijke gewenste functies.
6) Toekomst bestendige scholen: onderwijs technisch en gebouw technisch klaar voor de toekomst (frisse scholen concept + duurzaamheidsmaatregelen).
7) Duurzame gebouwen zijn standaard onderdeel van de gebouwelijke opgave.
8) Nieuwbouw vindt slechts plaats in die gevallen dat de school (zelfstandig) op basis van actuele prognoses een bestaansrecht heeft van ten minste 15 jaar.
9) In Loo en Groessen is los van de onderwijsaccommodaties specifiek aandacht voor de gymlokalen.
10) Door schoolbesturen wordt nog de gemeentelijke visie gevraagd op:
    - extra bewegingsonderwijs van 1,5 uur naar 3 uur (+ gebouwelijke consequenties)
    - we hebben kindcentra/ onderwijsaccommodaties waar scholen ook bewoner van zijn (we bouwen dus geen scholen meer) Hoe is eigenaarschap geregeld?
    - duurzaamheidsambitie voor de onderwijsaccommodaties
    - bij nieuwbouw (financiële) verantwoordelijkheid gemeente t.a.v. m2 voor kinderopvang, voor en naschoolse opvang. Wie gaat investeren c.q. exploiteren?

C. Het coalitieakkoord gemeente Duiven voor de periode 2018 – 2022.

De gemeentelijke visie/ ambitie ten aanzien van het primair onderwijs is ook terug te vinden in het in april 2018 geformuleerde coalitieakkoord dat de titel 'Ruimte en Vertrouwen' heeft mee gekregen. Voor het IHP is de onderwijspassage van belang:

"We willen goed onderwijs in een goede en veilige omgeving. Verbetering van de huisvesting van ons basisonderwijs vraagt de komende jaren om flinke investeringen. We zien graag dat er verbindingen worden gelegd tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Ook op het vlak van verbinding tussen het onderwijs en de andere pijlers van het sociaal domein kan veel bereikt worden".

2.2.2. Visie Schoolbesturen

<u>Liemers Novum (voor 1-8-2018 waren dit stichting Proles en SPO de Liemers)</u>

- Kwalitatief hoogwaardig onderwijs.
- Sociaal-emotionele en creatieve ontwikkeling hebben een belangrijke plek.
- Ouders en kinderen zijn de belangrijkste partners. De ontwikkeling van kinderen staat centraal!
- Verder en blijvend professionaliseren van docenten en directie.
- Lokale onderwijsvoorzieningen met doorgaande leer- en ontwikkellijnen > IKC-vorming.
- Goed geoutilleerde onderwijsgebouwen voor modern en digitaal onderwijs. Kwaliteit van het onderwijs gaat daarbij boven aanwezigheid van scholen in de kern;
- Scholen blijven bereikbaar voor alle inwoners > een afstand van 3 km is acceptabel;

- Leegstand wordt zoveel mogelijk bestreden.

SCO R'IJssel

De stichting neemt de maatschappelijk taak op zich om leerlingen te begeleiden tot volwaardige sociale individuen en hen voor te bereiden op optimaal passend vervolgonderwijs. Daartoe zijn 5 deeltaken benoemd:

- Elk kind krijgt binnen het regionale netwerk zo goed mogelijk passend onderwijs aangeboden.
- Doorlopend ontwikkelingsgericht werken en leren voor leerkrachten en leerlingen.
- Scholen zijn fysiek en mentaal bereikbaar.
- Scholen zijn kwalitatief hoogwaardig en bij de tijd.
- Scholen hebben met ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid waarbij het kind centraal staat.

Groene Ring

- Goed, kwalitatief en bereikbaar Montessorionderwijs.

2.2.3. Overeen gekomen visie gemeente en schoolbesturen

Vanuit de bovenstaande uitgangspunten en visie-uitspraken is een gezamenlijke visie voor de toekomst van de basisscholen in Duiven opgesteld.

1) Er is en blijft sprake van diversiteit in het onderwijsaanbod. Het accent ligt daarbij op de onderwijskundige grondslag en minder op de levensbeschouwelijke grondslag van de scholen.
2) Ondanks het feit dat er sprake is van vier schoolbesturen (na 1-8-2018: drie) wordt de ontwikkeling van de kinderen centraler gesteld dan de positie of het profijt van de individuele scholen/schoolbesturen. Elk kind krijgt het onderwijs dat het nodig heeft.
3) Alle onderwijsaccommodaties vertonen (op z'n minst) kenmerken van integrale kindcentra: met een duidelijke ontwikkelingslijn van 0 – 12 jaar (zie ook paragraaf 3.3).
4) Bij voorkeur is er in elke wijk een onderwijsaccommodatie. Daarbij hanteren we voor Duiven een ondergrens van 100 leerlingen[1].
5) We realiseren ons dat het huidige aantal van negen schoollocaties in Duiven niet passend is bij de verwachte leerlingaantallen en derhalve met in achtneming van bovenstaande zal afnemen.
6) Alle onderwijsaccommodaties met een duurzame instandhoudingsverwachting worden de komende 10 jaar aangepast aan de eisen die het moderne onderwijs stelt en tevens aan de duurzaamheidseisen per 2020.
7) Ten aanzien van het verzoek van de schoolbesturen om bij de ontwikkeling van onderwijshuisvesting rekening te houden met de uitbreiding van het aantal uren bewegingsonderwijs is de stand van zaken dat dit onderwerp op dit moment nog niet verder is uitgewerkt door zowel schoolbesturen als de gemeente. Mogelijk wordt dit in de toekomst opnieuw geagendeerd.

[1] De scholen in Loo en Groessen blijven hier buiten beschouwing.

2.3. Landelijke ontwikkelingen

2.3.1.Onderwijs 2032

Het Platform Onderwijs2032 heeft in 2015 in opdracht van de staatssecretaris van Onderwijs een maatschappelijke dialoog gevoerd over de inhoud van het primair en het voortgezet onderwijs. Het doel was te komen tot een visie op de kennis en de vaardigheden die leerlingen moeten opdoen met het oog op (toekomstige) ontwikkelingen in de samenleving.

Het is duidelijk dat er een nieuwe koers in het onderwijs nodig is om leerlingen die nu voor het eerst naar school gaan de kennis en de vaardigheden mee te geven die ze nodig hebben wanneer ze in 2032 aan hun volwassen en werkende leven beginnen. Het Platform onderscheidt een aantal kenmerken van gewenst toekomstig onderwijs, waaronder een grotere nadruk op persoonsvorming (naast kennisontwikkeling en maatschappelijke vorming het derde hoofddoel van het onderwijs). Met een beter evenwicht tussen deze doelen kan het onderwijs leerlingen begeleiden in hun ontwikkeling tot zelfstandige volwassenen die vaardig, waardig en aardig zijn, voor zichzelf en voor hun omgeving. (Bron: Ons-Onderwijs 2032-Eindadvies-januari 2016)

2.3.2.Passend Onderwijs

Wat wordt bedoeld met Passend Onderwijs?
Passend onderwijs is een beleidsverandering, die uitgaat van het Ministerie van OCW. Het gaat het erom dat alle leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen op school. Het nieuwe stelsel moet zo goed mogelijk onderwijs bieden aan kinderen die extra begeleiding nodig hebben.
Het uitgangspunt van Passend onderwijs is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen om voor elke leerling een passend onderwijsaanbod te realiseren. Als een school niet kan voorzien in de behoeften van het kind, dan wordt in overleg met de ouders uitgezocht welke school binnen het samenwerkingsverband dat wel kan. Een passend onderwijsaanbod houdt dus in dat onderwijs en ondersteuning moet aansluiten op de behoeften van het kind. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden van het personeel en de wensen van de ouders.

Doelen van Passend onderwijs
Bij Passend onderwijs zijn er meerdere doelen opgesteld.
- Het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Alle kinderen hebben recht op toegang tot onderwijs van goede kwaliteit. De kwaliteit van het onderwijs aan zorgleerlingen moet verbeterd worden door helder te formuleren wat zij precies gaan leren.
- De ondersteuning aan kinderen met speciale zorgbehoeften moet beter, onder andere met behulp van handelingsgerichte diagnostiek (HGPD[2])). Een nevendoel daarbij is het oplossen van de beperkingen van de bestaande wetgeving.
- Er moet een landelijk dekkende structuur regionale netwerken komen. Binnen deze netwerken moet de onderwijszorgstructuur transparant zijn.
- De kwaliteit van pabo's en lerarenopleidingen moet beter. Dat betekent dat nieuwe leerkrachten adequaat kunnen omgaan met verschillen tussen leerlingen.

[2] *) Met HGPD slaagt de leerkracht erin de ontwikkeling van een leerling te stimuleren. De leerling leert zijn of haar ontwikkelingskracht te benutten en méér eigenaar te zijn van de eigen ontwikkeling. HGPD is een manier van denken én van doen. Juist de positieve kwaliteiten en mogelijkheden van de 'zorgleerling' worden als uitgangspunt genomen 'waar is de leerling sterk in?'. Daarmee geeft HGPD een praktische invulling aan 'pedagogisch optimisme'. Een 'zorgleerling' is in deze optiek vooral een 'kansleerling'.

Passend onderwijs heeft gevolgen voor de onderwijshuisvesting. Als meer kinderen met een extra zorgvraag op reguliere scholen instromen, moet de huisvesting daarvoor voldoende geschikt zijn of worden gemaakt. Dit is vooral een vraag van kwaliteit van de gebouwen in plaats van capaciteit. Concreet kan dan gedacht worden aan verzorgruimtes die nodig zijn, drempelloze toegangen of ruimtes waar met individuele kinderen apart gewerkt kan worden.

2.3.3. Modernisering Onderwijs(tijd)

Ingaande 1 augustus 2015 geldt de wet 'Modernisering Onderwijstijd' voor het Voortgezet Onderwijs. Door de wet geldt voor scholen een urennorm voor de gehele schoolloopbaan, in plaats van een urennorm per leerjaar. Scholen mogen de uren naar eigen inzicht over alle leerjaren verspreiden, zolang leerlingen maar minimaal 189 dagen per jaar onderwijs krijgen. De verandering heeft als groot voordeel dat er meer maatwerk mogelijk is, en scholen meer flexibiliteit krijgen om het onderwijs te organiseren.

Ook in het Primair Onderwijs zijn er ontwikkelingen gaande in de flexibilisering van onderwijstijd. Hiervoor is het Ministerie van OCW een pilot gestart met 12 scholen om de mogelijkheden en de knelpunten te onderzoeken. Er wordt nog verder onderzocht op welke wijze dit eventueel ook voor het PO tot gewijzigde regelgeving kan leiden. Landelijk zijn de Sterrenscholen daar voorbeeld van.

2.3.4. 21e eeuwse vaardigheden

21e eeuwse vaardigheden, of 21st century skills, zijn competenties die leerlingen nodig hebben om succesvol deel te nemen in de maatschappij van de toekomst. De maatschappij verandert door technologie en digitalisering van een industriële naar een kennis- en netwerksamenleving. Gevolg is bijvoorbeeld dat meer mensenwerk wordt gedaan door machines. En bij steeds meer werk worden computers en ict gebruikt. Werk verandert, functies veranderen. Jongeren hebben 21e eeuwse vaardigheden nodig om hierop voorbereid te zijn.

Het gaat om 11 competenties die weergegeven zijn in onderstaand model van de 21e eeuwse vaardigheden, van Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling (SLO) en Kennisnet. Het gaat bijvoorbeeld om vaardigheden als kritisch denken, creatief denken, probleem oplossen, ict-basisvaardigheden, informatievaardigheden, computational thinking[3] vaardigheid; het begrip duidt op de combinatie van de vaardigheden computational thinking, mediawijsheid en informatievaardigheden.
(Bron: Kennisnet)

[3] Computational thinking is het denkproces waarmee problemen en hun oplossingen zo worden geformuleerd dat ze kunnen worden gepresenteerd in een vorm die effectief kan worden uitgevoerd door een informatie verwerkende tussenpersoon, zoals een computer of een mens, of een combinatie van beide." (Wing 2011)

2.3.5.Integrale Kindcentra

Zowel op lokaal als landelijk niveau wordt gestreefd naar betere afstemming van en samenhang tussen onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzalen en voor,- en vroegschoolse educatie. Om dit te realiseren, worden er in Nederland steeds meer IKC's op vrijwillige basis gerealiseerd. De wetgeving voor de verschillende functies kent echter nog beperkingen voor verdergaande integratie van verschillende organisaties voor onderwijs, opvang en aanvullende functies. Diverse gremia roepen daarom de politiek op om beleid voor de totstandkoming van IKC's te bevorderen zodat de lokale initiatieven op dit gebied mogelijk worden. Ook de schoolbesturen in het primair onderwijs in de gemeente Duiven streven naar de ontwikkeling van IKC's als belangrijke voorziening en zien dit als onderdeel van het onderwijsconcept.

Knelpunt bij de realisatie van IKC's vormt de financiering van het Kinderopvang gedeelte. Het onderwijs valt onder de zorgplicht van de gemeente waarvan de bekostiging voor wat betreft het huisvestingsdeel wordt geregeld via de zgn. Huisvestingsverordening, maar dat geldt niet voor de Kinderopvang. Deze laatste organisaties beschikken echter niet over voldoende financiële draagkracht om de investeringen bij nieuwbouw bij IKC's te kunnen financieren. De gemeente Duiven heeft om de realisatie van nieuwe IKC's toch mogelijk te maken een financieringsvoorstel opgesteld wat met de schoolbesturen is besproken (zie bijlage 3: Notitie Financiering en eigendomsrecht Onderwijsgebouwen en Integrale KindCentra).

2.3.6. Bewegingsonderwijs

Op basis van de huidige norm van 1,5, uur bewegingsonderwijs (2 lessen) is het totale aantal voorzieningen in de gemeente Duiven voldoende om te kunnen voorzien in de capaciteitsbehoefte voor het bewegingsonderwijs voor het primair onderwijs. In Duiven gaat het om de sporthal Triominos die geëxploiteerd wordt door de gemeente. Anders ligt dit bij de scholen in Loo en Groessen die een eigen (in juridisch eigendom) gymzaal hebben. De gymzalen hebben een capaciteit van 26 klokuren (volledige bezetting) op basis waarvan de bekostiging is afgestemd voor de scholen.
Omdat de scholen er maar voor gemiddeld 6-10 uren gebruik van maken, betekent dit een fors tekort voor het schoolbestuur op de exploitatie. Dit tekort wordt bij lange na niet ondervangen door de inkomsten als gevolg van verhuur aan verenigingen etc. Daarnaast blijft de bekostiging van het buitenonderhoud aan deze gymlokalen de verantwoordelijkheid van de gemeente.
Voor deze gymzalen is de bekostigingsproblematiek een onderdeel dat dus zowel het schoolbestuur als de gemeente raakt, en vraagt om een gezamenlijke oplossing.

2.3.7. Decentralisatie jeugdzorg

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Er moet sprake zijn van een sluitende zorgstructuur waarbij er veel aandacht is voor preventie. Hiervoor is een stevige basisinfrastructuur nodig, waarin vanzelfsprekend het onderwijs een belangrijke rol vervult[4]. Koppelingen tussen voorzieningen voor jeugdzorg en onderwijs liggen daarbij voor de hand om snel en adequaat preventief en curatief te kunnen optreden in situaties van jeugdproblematiek.

2.3.8. Onderwijsrendement en onderwijskwaliteit

De druk op scholen neemt toe om de onderwijskwaliteit en het -rendement te vergroten. Scholen worden steeds nadrukkelijker beoordeeld op de onderwijsprestaties door de Onderwijsinspectie, maar ook door de onderwijsconsumenten i.c. de ouders. Dit betekent dat de (veelal beperkte) middelen van scholen ook vooral aangewend moeten worden voor het primaire proces van scholen: het organiseren van kwalitatief goed onderwijs.

2.3.9. Gezondheid en duurzaamheid

Nederland telt ruim 7000 vestigingen basisonderwijs met in totaal meer dan 1.5 miljoen leerlingen. Aangezien op acht van de tien scholen het binnenklimaat onder de maat is, staan de gezondheid en de onderwijsprestaties van meer dan een miljoen kinderen onder druk. Ook voor de arbeidsomstandigheden van hun leerkrachten is deze situatie nadelig. De vraag dringt zich op wat op termijn de maatschappelijke kosten hiervan zijn. Voor oplossingen die een beter binnenmilieu in basisscholen moeten bewerkstelligen, volstaat niet dat we ons uitsluitend op technische ingrepen en installaties richten.
“Een gebouw is meer dan een optelsom van minimale wensen. Voor het welbevinden van leerlingen is naast goede pedagogische ondersteuning een stimulerend en gezond schoolgebouw een eerste vereiste. Ruimtelijke kwaliteit is daarop van wezenlijke invloed. Goed ontworpen en onderhouden scholen werken opbeurend voor zowel de lichamelijke gesteldheid als de gemoedstoestand van kinderen en onderwijskrachten. Sturen op architectonische kwaliteit geeft mede invulling aan het streven naar duurzaamheid. Een school die als duurzaam gebouw zichtbaar en beleefbaar is, speelt bovendien een educatieve rol in hoe wij omgaan met de (gebouwde) wereld waarin wij leven”. Citaat van Kennisplatform voor het onderwijs.

[4] In de jeugdwet worden scholen met name genoemd als de preventieve voorzieningen in het kader van het jeugdbeleid

De huidige programma's van eisen (PvE's) leiden tot een ondermaats binnenmilieu en tot gebouwen die niet meer aan de verwachtingen voldoen. Immers, de aard, de intensiteit en de duur van het gebruik van schoolgebouwen zijn de afgelopen jaren sterk veranderd. Deze ontwikkelingen hebben consequenties voor de eisen die in de huidige tijd gesteld moeten worden aan goede huisvesting met een gezond binnenklimaat. Door zowel de binnenklimaat PvE's als de ruimtelijke PvE's te actualiseren, rekening houdend met een integrale aanpak van energiebesparing, kan een noodzakelijke kwaliteitsslag gemaakt worden.
(Bron: Rijksbouwmeester: "Advies aan staatssecretaris van OCW inzake onderwijshuisvesting 2009)

2.3.10. Frisse Scholen

Een frisse school is een schoolgebouw (basis- of voortgezet onderwijs) met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu als het gaat om luchtkwaliteit, temperatuur, comfort, licht en geluid.
Een energiezuinige, gezonde en duurzame school levert een bijdrage aan een duurzame wereld en is daarmee een statement aan leerlingen en de omgeving.
Bij nieuwbouw of renovatie is het belangrijk om al in een vroeg stadium eisen te formuleren aan het ontwerp van het gebouw en de installaties. De maatregelen kunnen dan nog in het ontwerp worden geïntegreerd en zo kunnen kosten worden bespaard. Het uiteindelijke doel is een zo gezond, comfortabel en energiezuinig mogelijke school binnen het beschikbare budget.

Het Programma van Eisen – Frisse Scholen gaat in op vijf thema's:

1. energie,
2. lucht: binnen luchtkwaliteit,
3. temperatuur: thermisch comfort,
4. licht: visueel comfort,
5. geluid: akoestisch comfort.

Voor ieder thema zijn drie ambitieniveaus vastgesteld:

- klasse C (acceptabel)
- klasse B (goed) en
- klasse A (zeer goed).

Daaraan zijn (prestatie)eisen gekoppeld. Klasse C is het basisniveau; gebaseerd op geldende wet- en regelgeving, zoals deze in het Bouwbesluit tot 2012 van kracht waren. De eisen zijn zo geformuleerd dat alle eisen die bij C staan ook voor B en A gelden, tenzij daar een zwaardere eis is opgenomen. In 2012 en 2015 zijn de eisen in het Bouwbesluit voor nieuwbouw zodanig verzwaard, dat bij nieuwbouw voor de thema's energie en lucht minimaal klasse B moet worden gerealiseerd. Voor een uitgebreide uiteenzetting over de normen en criteria met betrekking tot Frisse scholen, wordt verwezen naar het 'Programma van eisen Frisse scholen 2015 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland'.

2.3.11. Duurzaamheid en Energie

In het coalitieakkoord "Ruimte en Vertrouwen" is ten aanzien van duurzaamheid de volgende passage opgenomen: "Duurzaamheid is een belangrijk maatschappelijk thema. Bewustwording van de samenleving is daarbij de eerste belangrijke stap. We gaan op dit thema verder met het programma circulaire economie. Als initiator en aanjager gaan we aan de slag met de drie belangrijke pijlers: namelijk de energietransitie, de grondstoffentransitie en de klimaatadaptie. We gaan op dit terrein werken met een aantal pilots. We willen het Liemerse energieloket

toegankelijker maken en invulling geven aan de voorbeeldfunctie die wij als gemeente hebben met de gemeentelijke gebouwen. De aanpak van het maatschappelijk vastgoed sluit hier op aan". Het optimaliseren en verduurzamen (conform BENG: zie bijlage 5) van de onderwijsgebouwen past in die lijn.

2.4. Veranderingen in het onderwijsstelsel

Bij de sectorraden van het Primair en Voortgezet Onderwijs en de Vereniging Nederlandse Gemeenten leeft al langer de wens om gemeenten en schoolbesturen meer in staat te stellen om hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor (de kwaliteit van) onderwijshuisvesting waar te maken. Om dit tot uitdrukking te brengen hebben de drie partijen een gezamenlijk voorstel opgesteld: 'Huisvestingsvoorstel VNG, PO-raad, VO-raad' d.d. 14 december 2016. Het voorstel beschrijft een aantal maatregelen die de beoogde gezamenlijke verantwoordelijkheid moeten borgen en die meer evenwicht brengen in de relatie tussen gemeenten en schoolbesturen. In het rapport Concretisering Huisvestingsvoorstel PO-Raad, VO-Raad en VNG d.d. 13 april 2018 (bijlage 4) wordt de concretisering van het Huisvestingsvoorstel beschreven.

2.4.1. Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Het huidige stelsel behandelt aanvragen individueel binnen de systematiek van een jaarcyclus. Dit bemoeilijkt een beleidsrijke en integrale beschouwing van de benodigde investeringen in het scholenlandschap van een gemeente. De systematiek van de jaarcyclus leidt daarmee in gevallen tot een gefragmenteerde aanpak en overleg tussen de gemeente en de in die gemeente aanwezige schoolbesturen. Om de beschreven doelen in het Huisvestingsvoorstel te concretiseren, wordt voorgesteld om de thans in de wet beschreven jaarcyclus te vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor een periode van 4 jaar vastleggen in een meerjarenprogramma (IHP), met een doorkijk tot ten minste het 16e jaar.

Omdat het vormen van een meerjarenprogramma (het IHP) niet vrijblijvend zou moeten zijn, zou de verplichting tot het maken daarvan verankering moeten vinden in de wet, waarbij partijen vrijheid hebben in de wijze van uitwerking van het meerjarenprogramma. De verankering in de wetgeving leidt daarmee tot aanpassing van de omschreven jaarcyclus in de WPO, de WVO en de WEC, zowel op het gebied van 'het programma' (WPO art. 95, WVO art. 76f en WEC art. 93), alsmede ter bepaling van 'het bekostigingsplafond' (WPO art. 93, WVO art. 76d en WEC art. 91).

2.4.2. Renovatie

Volgens de in de wet (WPO, WVO en de WEC) opgenomen voorzieningen in huisvesting, valt renovatie niet onder de voor bekostiging in aanmerking komende voorzieningen. Vanwege deze lacune laten gemeenten en schoolbesturen kansen liggen; renovatie kan een volwaardig – en in een aantal gevallen een beter of duurzamer – alternatief zijn voor nieuwbouw en daarom beter passend zijn als huisvestingsoplossing. Het ontbreekt naast duidelijkheid over bekostiging tevens aan een passend kader voor partijen om de afweging tussen nieuwbouw en renovatie te maken.

Om renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in te kunnen zetten, moet renovatie opgenomen worden als voorziening in de wet. Renovatie dient daarbij te leiden tot een startsituatie (of startconditie) die in functioneel en kwalitatief opzicht gelijkwaardig is aan nieuwbouw en gericht is op levensduurverlenging van ten minste 25 jaar.

Om te komen tot een eenduidig en bij het meerjarenprogramma passend perspectief en kwaliteitsniveau, is een afwegingskader nodig ter begeleiding van de keuze tussen beide mogelijke voorzieningen: nieuwbouw of renovatie. Door het afwegingskader deel uit te laten maken van de verordening, wordt voor gemeente en schoolbesturen duidelijkheid gecreëerd over de vraag wanneer renovatie wordt toegepast en wanneer wordt overgegaan tot vervangende nieuwbouw.

2.4.3. Investeringsverbod Primair Onderwijs

Hoewel de wet (WPO art. 148 en WEC art. 143) ruimte kan geven voor interpretatie, is deze bedoeld (en wordt in de praktijk als zodanig ook uitgelegd) als een verbod op investeringen in zaken anders dan omschreven. Daarmee is investeren in huisvesting ook verboden.
Met betrekking tot het investeringsverbod is het voorstel om de WPO en de WEC (dan wel de toelichting daarop) zodanig aan te passen dat het overeenkomt met de betreffende bepalingen uit de WVO en dat schoolbesturen in het PO en SO daarmee de mogelijkheid krijgen om in huisvesting te investeren.

In de voorbereidingen om te komen tot een nieuw IHP voor de gemeente Duiven zijn de gemeente en de schoolbesturen een aanpak overeen gekomen die aansluit bij het advies waarover de VNG, de PO-Raad en de VO-Raad het samen eens zijn geworden. Aangezien deze overeenkomst bij het opstellen van dit IHP (nog) niet is omgezet is passende wetgeving worden de daaruit vloeiende investeringslasten voor bv. renovatie (vooralsnog) niet gedekt vanuit de uitkering van het gemeentefonds.

3. Randvoorwaarden

3.1. Samenwerking gemeente en schoolbesturen

Ten gevolge van de decentralisatie van rijkstaken ontmoeten schoolbesturen en de gemeente elkaar steeds vaker. De uitvoering van zorg, ondersteuning, jeugd en werk hangen onderling met elkaar samen. Ze hebben vaak gevolgen voor dezelfde individuele jongeren of gezinnen. Daarom biedt het kansen als onderwijs en gemeenten hiervoor gezamenlijk beleid ontwikkelen. Onderwijs en gemeente vinden elkaar bijvoorbeeld in wijkteams of jeugd- en gezinsteams, maar ook bijvoorbeeld rond verzuimbeleid, leerlingenvervoer, passend onderwijs, taalbeleid en veiligheid in en rond de school.

Ook bij het opstellen van het IHP is het een wettelijk vereiste dat schoolbesturen en de gemeente elkaar daarin vinden. Partijen dienen zich daarbij in te spannen om tot een gedragen besluit te komen. Mocht een gezamenlijk gedragen IHP in een uiterst geval niet realiseerbaar blijken, dan stelt de gemeente (College van B&W) het IHP vast, waarna deze de daarmee gepaard gaande budgetten ter besluitvorming aan de Raad voorlegt. Dit geldt ook voor het jaarlijks op te stellen uitvoeringsprogramma. Mocht er onverhoopt geen overeenstemming worden bereikt, dan beslist de gemeente, waarbij het genomen besluit vatbaar is voor bezwaar en beroep.

In het IHP wordt tevens een financieringsparagraaf opgenomen. Voor fase 1 (vier jaar) worden ‘harde’ afspraken gemaakt over deelname in de financiering en reserveert de gemeente de benodigde middelen in de gemeentelijke begroting, na goedkeuring daartoe van de Raad.

3.2. De school in relatie tot de samenleving (IKC-vorming)

Voor de gemeente is de ontwikkeling van kindcentra van belang. Vanuit het perspectief van het gemeentelijk sociaal domein schept het concept van kindcentra optimale voorwaarden voor het realiseren van een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen. In die zin kan integrale en inclusieve opvang en onderwijs voor alle kinderen van 0 – 12 jaar bijdragen aan een doorlopende ontwikkeling van kinderen. En daardoor draagt het concept bij aan de ontwikkeling van kinderen tot volwaardig burgerschap van volwassenen en dus tot de ontwikkeling van volwassenen die voor zichzelf en hun omgeving kunnen zorgen en kunnen participeren in de samenleving. Het Kindcentra-concept betekent dat opvang, onderwijs, welzijn, zorg etc. om het kind heen worden georganiseerd. Het kind staat letterlijk centraal. Bij de voorbereiding van dit IHP hebben de Duivense schooldirecteuren informatie aangeleverd over de wijk/het dorp waarin de school is gelegen. Dit geeft zicht op mogelijke kansen voor het verder verbinden van de school met de directe omgeving. Voor de gemeente ligt hier de taak om dat verbinden te stimuleren en daar waar nodig te faciliteren.

3.3. Flexibiliteit en multifunctioneel gebruik

Het onderwijs (zowel PO als VO) maakt op dit moment qua onderwijsorganisatie een forse verandering door, steeds meer volgen kinderen onderwijs op maat. Dat stelt andere eisen aan het onderwijs gebouw. De traditionele keuze voor klaslokalen en gangen zien we nu nog terug in veel gebouwen, maar we zien steeds vaker dat ervoor wordt gekozen om het klassikale systeem te doorbreken. We zien dan het volgende gebeuren:

- schoollokalen of groepsruimten zijn aangepast aan het zelf ontdekkend leren en zelfstandig werken;
- het gebouw en de inrichting dagen leerlingen uit en stimuleren tot een dynamisch leerproces gericht op de verschillende leerstijlen van leerlingen;

- meerdere instellingen gaan samenwerken in één gebouw ter bevordering van een gezamenlijk aanbod in de ontwikkeling van leerlingen;
- domeinonderwijs; grotere groepen leerlingen werken in domeinen en maken hun eigen keuzes ten aanzien van het volgen van instructie, werken in stilteruimtes, computergebruik en samenwerken.

In het overleg met de schoolbesturen is dit benoemd en dat heeft ertoe geleid dat in het bestuurlijk overleg is besloten om deze ontwikkeling mee te nemen in de kwalitatieve beoordeling van de bestaande schoolgebouwen. Concreet is dan de vraag aan de orde of het gebouw (nog) voldoet aan de eisen van het huidige onderwijs.

Toekomstgericht is het belangrijk dat bij aanpassingen van gebouwen gestreefd wordt naar aanpassingen die flexibiliteit vergroten, omdat:

- Daarmee ingespeeld kan worden op toekomstig ander gebruik van het gebouw;
- Mogelijkheden ontstaan dat ook andere gebruikers het gebouw kunnen benutten;
- Ingespeeld kan worden op fluctuerende leerlingaantallen.

Cruciaal bij de IKC-vorming is de financiering van de m2 ten behoeve van de Kinderopvang. Met de besturen is overeen gekomen dat de gemeente Duiven die voor haar rekening neemt. Als onderlegger is daarvoor een beleidsstuk opgesteld en in het bestuurlijk overleg vastgesteld. In bijlage 3 is dit stuk integraal opgenomen. De volgende regeling is overeen gekomen:

De basis vormt een huurovereenkomst, waarin is geregeld dat de kinderopvangorganisaties rechtstreeks de huur- en exploitatielasten aan de gemeente betalen. Omdat onderwijs en kinderopvang vaak het gebouw hybride gebruiken, kan er ook voor worden gekozen om de kosten van de kapitaals- en afschrijvingslasten af te rekenen met de gemeente en de exploitatie en beheerskosten met het schoolbestuur. Dan zullen er twee samenhangende juridische overeenkomsten afgesloten moeten worden. Analoog aan de situatie bij oude gebouwen blijven de schoolbesturen ook verantwoordelijk voor de financiële consequenties bij leegstand in nieuwe gebouwen. In de praktijk betekent dit daarnaast, dat de kosten van de kapitaalsinvestering door de gemeente voor de kinderopvangvoorziening in het geval van leegstand ten laste zullen komen van het schoolbestuur. Hiermee wordt gestimuleerd dat het schoolbestuur zich verantwoordelijk blijft voelen voor het verkrijgen c.q. behouden van een kinderopvangorganisatie als partner in het IKC. Om te voorkomen dat schoolbesturen langdurig (en daarmee in strijd met de wet) geconfronteerd zullen worden met de kapitaalslasten bij leegstand van de m2 kinderopvang in het IKC, verplichten de schoolbesturen en de gemeente zich ten opzichte van elkaar dat zij uiterlijk na 6 maanden leegstand met elkaar in gesprek gaan om een passende oplossing te vinden die de risico's voor het schoolbestuur beperken. Dit kan o.a. door het faciliteren van alternatief gebruik van de leegstaande m2's.

3.4. Duiven gaat voor kwaliteit

Reeds vele jaren heeft de gemeente Duiven er voor gezorgd dat het onderwijs qua gebouwen goed wordt voorzien. De recente ontwikkelingen rond duurzaamheid, frisse scholen, leerlingendaling en gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbesturen voor de kwaliteit van de schoolgebouwen hebben er toe geleid dat de schoolbesturen en de gemeente gezamenlijke uitgangspunten hebben vastgesteld aan de hand waarvan de gebouwen worden beoordeeld (bestuurlijk overleg maart 2018):

1. Goed gespreid en divers aanbod voor basisonderwijs over de gemeente Duiven, incl. Loo en Groessen. Onder spreiding wordt het volgende verstaan:
   I. De criteria uit de Huisvestingsverordening zijn leidend (zie Modelverordening 2017, Bijlage III: Bijlage III – Criteria vaststellen capaciteit, ruimtebehoefte en aanvullende ruimtebehoefte;
   II. Goede verdeling over Duiven Noord en Duiven Zuid;
   III. In het kader van spreiding geldt een straal van 2 km.
2. Gemeente streeft naar robuuste scholen (ongeveer 200 lln. (incl. voorschool);
3. Het aantal dislocaties wordt teruggedrongen. (Conform de huisvestingsverordening zullen dislocaties worden opgeheven wanneer er voldoende ruimte (leegstand) beschikbaar is in een bestaande hoofdlocatie binnen de genormeerde afstand);
4. De gemeente zal niet investeren in dislocaties. Indien een investering noodzakelijk is zal worden afgewogen of dat niet aanleiding is om de betreffende school op 1 locatie te gaan huisvesten;
5. Kwalitatief zet de gemeente in op Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) en Frisse Scholen B. (bijlage 5)

4. De onderwijs accommodaties in beeld

4.1. Algemeen

Door demografische ontwikkelingen is sprake van toenemende leegstand van alle schoolgebouwen in de gemeente. In het basisonderwijs is was er op 1-1-2018 circa 2.900 m2 aan normatieve leegstand[5] (dit is circa 20 % van de totale capaciteit[6]). De verwachting is dat dit verder toeneemt. De locaties die niet meer gebruikt worden voor onderwijs vallen op grond van de onderwijswetgeving terug aan de gemeente. De afgelopen jaren zijn er 3 locaties teruggevallen aan de gemeente. De gemeente kan deze locaties voor andere doeleinden inzetten (andere functies dan wel her ontwikkelen). Dat is bij de voormalige Notenbalk en Boomgaard ook al gebeurd. De Timp is nog niet her ontwikkeld, wel vindt er “tijdelijke” verhuur plaats. De exploitatie van deze locaties ligt niet meer bij de schoolbesturen. Afhankelijk van de herbestemming zijn er mogelijk instandhoudingskosten voor de gemeente. Dit betreft veelal de kapitaallasten indien het gebouw nog niet is afgeschreven en veelal geringere exploitatiekosten voor de instandhouding. Bij herontwikkeling van de locatie dient de restantboekwaarde door de gemeente afgelost te worden.

De toenemende leegstand betekent voor de schoolbesturen bij een ongewijzigd beleid een verhoging van de lasten per leerling voor de huisvesting; met minder middelen moet dezelfde huisvesting in stand worden gehouden. Gemeente en schoolbesturen zijn het eens dat voorkomen moet worden dat er steeds meer middelen nodig zijn voor de huisvesting en steeds minder middelen beschikbaar zijn voor het onderwijsproces (leermiddelen, personeel).

Er is ook sprake van technische én functionele veroudering van de scholen. De gemiddelde leeftijd van de schoolgebouwen is 38 jaar en is vooral in Duiven-Noord, Groessen en Loo hoog, waardoor de onderhoudskosten fors toenemen. De afweging tussen levensduurverlenging en vervanging door nieuwbouw wordt hierdoor actueler, temeer daar de kwaliteit van de in de jaren ’70 en ’80 gerealiseerde scholen, naar de maatstaven van nu, te wensen overlaat.

In de soms te grote en veelal oude en niet meer functionele schoolgebouwen moeten de komende jaren ook belangrijke beleidsmatige ontwikkelingen plaatsvinden. In het kader van passend onderwijs stromen meer kinderen met een extra zorgvraag in op reguliere scholen. Ook de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeente met een focus op preventie vraagt kwalitatieve onderwijsvoorzieningen. Daarnaast vraagt de vorming van Integrale KindCentra (IKC’s) vaak ook een noodzakelijke kwalitatieve verbetering van de onderwijsvoorziening (waarbij het in beginsel niet zo hoeft te zijn dat alles onder één dak plaats vindt, een netwerk IKC met andere maatschappelijke voorzieningen in de directe omgeving is ook een IKC).

Vanaf 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen integraal verantwoordelijk voor het instandhouden van schoolgebouwen. Daar waar tot en met 2014 de gemeente nog verantwoordelijk was voor het groot of planmatig onderhoud, zijn de schoolbesturen dat als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving sinds 1 januari 2015 . In het kader van deze overdracht van het onderhoud en aanpassing naar de schoolbesturen heeft een actualisatie van het meerjaren onderhoud

[5] Normatieve leegstand is het verschil tussen de feitelijke capaciteit van een gebouw en het wettelijk bekostigd aantal m2 op basis van leerlingaantal. Dit is exclusief ander gebruik als kinderdagopvang, bso, bestuurskantoor, en andere kind gerelateerde functies die plaats hebben in de leegstaande onderwijs m2.

[6] Het gebouw van de voormalige basisschool de Timp is bij deze berekening buiten beschouwing gelaten.

plaatsgevonden. In 2015 is geconstateerd dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud bij de Duivense basisscholen.

Kijkend echter naar het reguliere onderhoud dat nodig is in het basisonderwijs, is er de komende jaren een toenemend tekort op de uitgaven voor het onderhoud. Wanneer de kosten voor het onderhoud worden vergeleken met de Rijksinkomsten van de schoolbesturen, kan geconcludeerd worden dat de uitgaven aan het onderhoud van hun gebouwen gemiddeld 15% hoger liggen dan de bekostiging die zij hiervoor ontvangen.

Wanneer er geen sprake was geweest van de doordecentralisatie van het onderhoud, zou dit onderhoud en de kosten voor rekening van de gemeente zijn geweest.
Deze situatie kan betekenen dat schoolbesturen andere middelen moeten aanwenden voor het onderhoud (bijvoorbeeld middelen voor personeel en onderwijsleermiddelen) of dat het in het MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP) opgenomen onderhoud niet kan worden uitgevoerd. Beide gevolgen raken direct of indirect de kwaliteit van het onderwijs. In deze situatie is sprake van een “dubbel” negatief effect voor de schoolbesturen als gevolg van de leerlingendaling. Enerzijds is sprake van afnemende inkomsten door minder leerlingen, anderzijds is sprake van toenemende instandhoudingskosten. De gemeente en schoolbesturen vinden het zorgelijk wanneer de instandhouding van de schoolgebouwen steeds meer middelen vraagt, waardoor er wellicht steeds minder middelen zijn voor het onderwijsproces.

Ondanks de relatief oude schoolgebouwen in het basisonderwijs wat betreft stichtingsjaar, was er per 1-1- 2016 nog sprake van een boekwaarde van circa € 5,6 miljoen (waarvan ruim € 700.000,- resterende boekwaarde voor de voormalig Boomgaard en Timp).

4.2. In gesprek met de samenleving

4.2.1. Dialoogavond

In juni 2017 is er een dialoogavond voor Duiven-Noord georganiseerd waarvoor vertegenwoordigers vanuit het onderwijs en ouders/MR-leden zijn uitgenodigd. Dit leverde de volgende opbrengst op:

1. *Welke kansen liggen er in Duiven-(Noord)?*
- Géén plan voor Duiven Noord, maar voor heel Duiven. (We zijn Amsterdam niet!)
2. *Welke bedreigingen ziet u ?*
- Niet teveel partners
- In de “OGtent” wordt ook al veel aangeboden. Cultuurhart?
- IKC hoofdtaak = onderwijs en kinderopvang
- “Bestuurspijn” = “Schoolpijn”
- Andere dossiers bepalen het onderwijsthema/-plan
3. *Wat moeten we niet over het hoofd zien?*
- Willen kinderen wel alles onder 1 dak?
- Bij nieuwbouw ruimte overhouden om te groeien/krimpen
- Samenwerken met sport, muziek en kunst
- Netwerk IKC of alleen kindcentrum
- Zorg dat het kind zich op alle gebieden kan ontwikkelen, verspreid over de gemeente
- Integrale kindcentra koppelen aan dorpsaccommodatie

- Toekomstgericht veranderen
- Start aan de andere kant: Van aanbod naar vraag (van ouders). Daarna antwoord (en dat kan IKC zijn, maar dat hoeft niet)
- Dat er wat te kiezen moet blijven
- De (Kinder) menselijke maat
- Geografische ligging
- De buurtfunctie (wijkgericht-)burgerschap

4. Welke partners zijn er mogelijk nog meer (naast voor-, vroegschoolse en basisonderwijs)?

- Muziekschool
- Bibliotheek
- Jeugdzorg
- Consultatiebureau
- Kinderoefentherapie
- Logopedie
- Kindercoach/psycholoog (niet commercieel maar integraal!!)
- Studiebegeleiding
- Orthopedagogische dagbehandeling (Zozijn)

5. Tips en adviezen……

- Ingericht op verschillende leeftijdsgroepen (aantrekkelijk)
- Startpunt: Visie gelijk uitbreiden naar heel Duiven (niet alleen kijken naar noord)
- Focus op onderwijsgebouwen!! (niet alle leegstand van ander maatschappelijk vastgoed er bij betrekken)
- Doorkijk naar 2030
- Bestuurlijke (van gemeente en schoolbesturen) wijsheid en lef/moed
- Groot denken (neem ook bv. gym mee)
- Voorbeelden: Amsterdam * Westervoort
- Doen/ Visie op toekomst
- Nadenken over school/IKC-grootte
- Kind en zijn ontwikkeling leidend
- Liemers lijstje – koppeling met VO
- Gezonde school
- Juiste evenwicht tussen opvang/basisschool in een IKC
- Keus mogelijk
- Goede spreiding over heel Duiven met grote en kleine scholen

4.2.2. Avond dorpsraden Groessen en Loo

De doelstelling van deze avond was om de dorpsraden te informeren over de huidige stand van zaken met betrekking tot de leerlingenkrimp, de gevolgen daarvan en samen te kijken naar oplossingen om te komen tot een adequate huisvesting voor de basisscholen en reductie van de leegstand. Dit in mogelijke combinatie met andere gebouwen in de beide kernen.
Na een uitgebreide discussie is de conclusie dat de dorpsraden al veel doen en een cruciale rol vervullen in de verbinding; echter wel verschillend qua accenten in beide kernen en er lopen 2 trajecten met ieder een eigen tempo. Het is wijs om aan te sluiten bij beide tempo's en mogelijke gevoeligheden in elke kern. Voorstel is om bijeenkomsten te beleggen met partners in beide kernen om hen deelgenoot te maken van de huisvestings-/bekostigingsvraagstukken van de scholen om vanuit dit perspectief alle gebouwen nader te beschouwen en kijken waar de gezamenlijke kansen liggen. Het eigenaarschap van de problematiek en de te kiezen oplossingen willen we zoveel mogelijk bij de inwoners en partners leggen. We starten echter wel vanuit de eigen problematiek van de scholen en kijken vanuit daar hoe de verbinding kan worden gelegd met de andere gebouwen.

5. Basisgegevens

5.1. Spreiding van het aanbod in Duiven

Ten gevolge het gegeven dat in de afgelopen 20 jaar de nieuwbouw van woningen voornamelijk is gerealiseerd in Duiven-Zuid en dat er tegelijkertijd in datzelfde deel nieuwe scholen zijn gebouwd, is het aanbod van schoolgebouwen niet evenwichtig over Duiven verdeeld. Dit is vooralsnog een gegeven, herschikken van Duiven-Zuid naar Duiven Noord is financieel geen optie. Wel zal de leegstand in Duiven Zuid aangepakt moeten worden. In Duiven Noord zal gestuurd moeten worden op het handhaven van het huidige aanbod van scholen. Dankzij de nieuwe splitsingsgrens kunnen de scholen in Groessen en Loo de komende jaren blijven bestaan.
Voor wat betreft spreiding en redelijke afstand worden de kwaliteitscriteria gehanteerd zoals vermeld bij 3.4.

5.2. Leerlingen- en ruimtebehoefte ontwikkeling

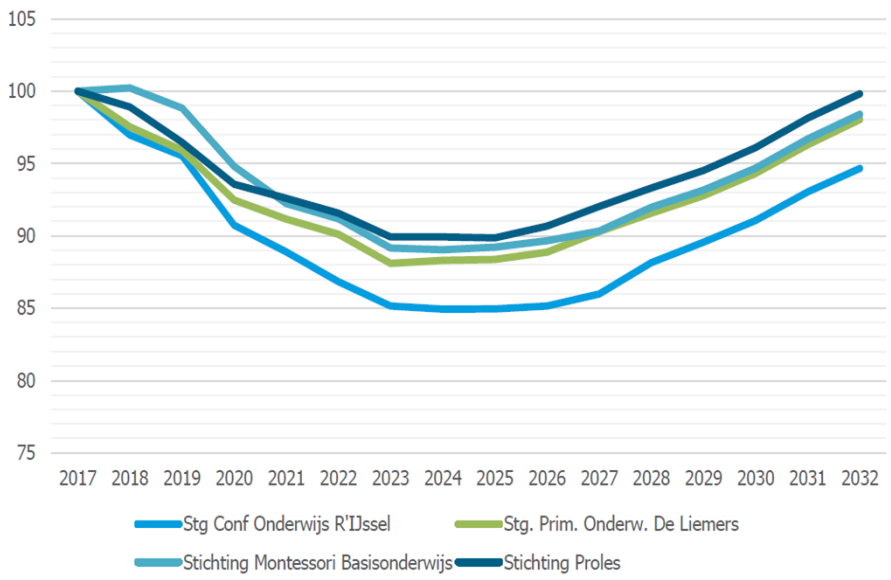
5.2.1. De Leerlingenontwikkeling:

Ter voorbereiding op het IHP is door Bureau MOOZ een nieuwe leerlingenprognose opgesteld. Die prognose laat voor de Duiven het volgende beeld zien:
In cijfers:

Gem. prognose										
	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2025	2028	2030	2032
Duiven	**2.081**	**1.930**	**1.897**	**1.817**	**1.784**	**1.754**	**1.718**	**1.781**	**1.836**	**1.909**
04ZG-00 IKC Joannes	144	146	141	126	123	116	109	116	121	126
06KE-00 IKC Remigius	376	343	339	324	316	309	305	314	325	338
06VL-00 Basisschool De Wiekslag	128	130	129	123	120	118	116	119	123	128
06YQ-00 Basisschool Bernadette	86	83	80	78	80	80	77	80	82	86
09LM-00 Basisschool De Kameleon	346	335	333	320	313	307	303	313	323	336
23FG-00 De Groene Ring	319	263	259	248	242	239	234	241	248	258
23HE-00 OBS Het Klokhuis	171	172	167	162	162	160	157	163	168	175
24CN-00 Het Veer	271	247	241	234	232	230	225	234	241	251
24MK-00 OBS Toermalijn	240	212	207	201	198	195	192	199	205	213

*Figuur 3.2 – Leerlingenprognose Duiven, naar schoolbestuur (2017-2032)**

Grafisch:

Ten opzichte van de prognose van 2016 geeft de prognose overall in 2030 nagenoeg hetzelfde beeld (2016 – 1829 lln., 2018 – 1836 lln.)
Een aantal scholen scoren marginaal wat hoger: De Wiekslag, Bernadette, De Kameleon, Het Klokhuis en het Veer, terwijl De Groene Ring wat lager uitkomt in de nieuwe prognose.

Op basis van deze prognose is de conclusie dat er nog enige jaren sprake zal zijn van een lichte daling van het aantal kinderen dat een basisschool bezoekt, maar dat er na 2025 een lichte groei wordt verwacht. Deze verwachte groei ontwikkelt zich per school verschillend.

5.2.2. Ruimtebehoefte ontwikkeling

De berekening van de huisvestingsbehoefte van een basisschool is gebaseerd op de modelverordening van de VNG. Deze modelverordening is door vrijwel alle gemeenten overgenomen ten tijde van de overdracht van de verantwoordelijkheid van het Rijk naar de lokale overheid. De laatste ingrijpende wijziging van de verordening betreft de vereenvoudiging van de bekostigingsregels door alle normen omtrent de toe te kennen vierkante meters huisvesting volgens een lineaire berekening vast te stellen. Deze regels zijn toegepast bij de beoordeling van de Duivense schoolgebouwen.

Naam school	**Huidige oppervlakte gebouw in m2 (excl. Gym en KDV ruimten, incl. nevenruimten)**	**Genormeerde oppervlakte op basis van leerlingenaantal 2018**	**Genormeerde oppervlakte op Basis van prognose 2032**	**Overmaat[7] in 2018 in m2**	**Overmaat[6] in 2032 in m2**
Bernadette	694	617	633	77	61
De Groene Ring Noord	882	864	849	18	33
De Groene Ring Zuid	1220	859	849	361	371
Joannes	1175	934	834	241	341
De Kameleon	2018	1885	1890	133	128
Het Klokhuis	1634	1065	1080	569	584
Remigius	2156	1925	1900	231	256
De Timp (niet in gebruik, wel beschikbaar)	1445	0	0	1445	1445
Wereldwijzer	1283	733	733	550	550
Het Veer	1484	1442	1463	42	21
Toermalijn	1086	733	738	353	348
De Wiekslag	1180	854	844	326	336
Subtotaal	**16.257**	**11.911**	**11.813**	**4.346**	**4.474**
- De Timp				1.445	1.445
Totaal overmaat				**2.901**	**3.029**

Genormeerde oppervlakte: Het wettelijk bekostigd aantal m2 op basis van leerlingaantal. Dit is exclusief ander gebruik als kinderdagopvang, bso en andere onderwijs gerelateerde functies die plaats hebben in de leegstaande onderwijs m2.

[7] Op basis van de genormeerde oppervlakte

6. Omgevings-, Onderwijskundige- en technische analyse per gebouw

6.1. De omgevingsanalyse

De locatie van de schoolgebouwen is op hoofdlijnen onderzocht. Dat wil zeggen dat er is gekeken naar de potentie van het terrein rondom de school vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening; kan er nog uitbreiding plaatsvinden binnen het geldende bestemmingsplan in zowel oppervlakte als hoogte (zie ook bijlage 1).
Bij het onderzoek van de overige onderdelen van de locatie is de scholenbouwwaaier (Ruimte OK) gebruikt voor het bepalen van de thema's. Hierbij is veiligheid en bereikbaarheid vooral belangrijk; hoe is het parkeren geregeld en moeten fietsers en auto's ruimte delen of is er sprake van gescheiden rijbanen. Ook de oriëntatie op de zon is meegenomen in de beoordeling, evenals de omvang, diversiteit en ligging van de speelplaats t.o.v. de zon.

6.2. De onderwijskundige analyse

In het voorbereidingstraject voor het IHP is in overleg met de schoolbesturen een onderwijskundige analyse uitgevoerd. De doelstelling bij deze analyse was om vast te stellen welke gebouwelijke aanpassingen er uitgevoerd zouden moeten worden om de gebouwen aan te laten sluiten bij het onderwijskundig concept van de betreffende school en de onderwijskundige eisen die voortvloeien uit de beleidsontwikkelingen zoals beschreven in hoofdstuk 3. Hierin zijn de eisen rond Frisse scholen en BENG niet meegenomen. Deze onderwijskundige aanpassingen zijn vertaald in ruimtebehoefte in m2. In onderstaande tabel zijn deze aanpassingen verwerkt, waarmee zichtbaar wordt wat daarvan de effecten zijn met betrekking tot de leegstand.

Naam school	**Huidige oppervlakte gebouw in m2 (excl. Gym en KDV ruimten, incl. nevenruimten)**	**Genormeerde oppervlakte op basis van leerlingen-aantal 2018**	**Oppervlakte na gebouw-aanpassing**	**Overmaat in m2 na aanpassing conform berekening Condiplan**	**Genormeerde oppervlakte op basis van prognose 2032**	**Overmaat in 2032 in m2 na aanpassing conform berekening Condiplan**
Bernadette	694	617	804	187	633	171
De Groene Ring Noord	882	864	947	83	849	98
De Groene Ring Zuid	1220	859	1220	361	849	371
Joannes	1175	934	1195	261	834	361
De Kameleon	2018	1885	2018	133	1890	128
Het Klokhuis	1634	1065	1634	569	1080	584
Remigius	2156	1925	2326	401	1900	426
De Timp (niet in gebruik, wel beschikbaar)	1445	0	1445	1445	0	1445
Wereldwijzer	1283	733	1283	550	733	550
Het Veer	1484	1442	1510	68	1463	47
Toermalijn	1086	733	1206	473	738	468
De Wiekslag	1180	854	1225	371	844	381
Subtotaal	**16.257**	**11.911**	**16.813**	**4.902**	**11.813**	**5.030**
- De Timp				1.445		1.445
Totaal overmaat				**3.457**		**3.585**

Uit een vergelijking van de twee tabellen blijkt dat de gebouwelijke aanpassingen die het gevolg zijn van de onderwijs-conceptuele veranderingen ten opzichte van de genormeerde behoefte in 2018 leidt tot een stijging van 556 m2, dat getal zien we dan natuurlijk ook terug in 2032.

Bij de bovenstaande tabellen gaan we uit van een vergelijking van de feitelijk beschikbare m2 versus de genormeerde ruimtebehoefte. In de praktijk wordt een deel van deze genormeerde leegstand gebruikt voor verschillende doeleinden zoals daar zijn: kinderopvang, bibliotheek, andere onderwijs gerelateerde functies of bijvoorbeeld wijk gerelateerde functies.

6.2.1. Een passende jas

Wanneer we de beschikbare ruimte en de normatieve behoefte van 2018 en die van 2032 op basis van de leerlingenprognoses naast elkaar zetten, is het redelijk om te concluderen dat er geen aanleiding is om in de komende 15 jaar te werken aan groei van het aantal beschikbare m2 in de onderwijsgebouwen en dat dat het uitgangspunt moet zijn.

Zoals uit bovenstaande tabellen blijkt, leiden de onderwijskundige aanpassingen in de bestaande gebouwen tot een stijging van de ruimtebehoefte van 556 m2, zijnde 3,4% ten opzichte van de beschikbare oppervlakte in 2018[8].

Na de onderwijskundige aanpassingen van de gebouwen neemt het aantal normatieve m2 niet toe maar de schoolbesturen nemen (deels) wel meer m2 in gebruik (feitelijk minder leegstand). Door deze m2 te gebruiken voor kinderopvang, bso en andere onderwijs gerelateerde functies. Wanneer dit wordt gerealiseerd, daalt het aantal beschikbare m2 wat tot effect heeft dat alle Duivense scholen qua onderwijsconcept voor de komende 20 jaar in een passend gebouw gehuisvest zijn.

6.3. De technische optimalisatie

Om voor de verschillende scenario's investeringen in te kunnen schatten is voor alle locaties gekeken naar de installaties. Inzichtelijk is gemaakt welke aanpassingen er noodzakelijk zijn om het gebouw energieneutraal te maken en te laten voldoen aan frisse scholen klasse B. Ook de bouwkundige aanpassingen voor de buitenschil van het gebouw om aan deze strenge eisen te voldoen zijn in deze kosten opgenomen. In de berekeningen is uitgegaan van bijna-energieneutraal (BENG) en frisse scholen klasse B.

EPC / energie
Door verbeteringen aan de gebouwschil, toepassing van warmteterugwinning uit de ventilatielucht, en warmtepomp voor warmteopwekking en energiezuinige verlichting is het mogelijk een EPC 0,00 te behalen.
Bij de uitgevoerde schouw is uitgegaan van een zo energiezuinig mogelijk gebouw met zo beperkt mogelijke middelen. Zo is er geen actieve koeling toegepast, en is het ventilatiedebiet uitgelegd op Frisse Scholen klasse B. Het energieverbruik van gebruikersinstallaties, zoals computers, koelkasten e.d. zijn hierin niet opgenomen.
Comfort- en luchtkwaliteitsverbetering zal hogere investerings- en exploitatiekosten met zich meenemen.

[8] In die berekening is de bestaande leegstand van De Timp niet meegenomen, omdat dit gebouw feitelijk niet door het onderwijs wordt gebruikt. Het is nog wel beschikbaar en heeft op dit moment volgens het bestemmingsplan de bestemming 'maatschappelijk'.

Bij de berekeningen wordt gewerkt met een systeem met mechanische toevoer en afvoer van ventilatielucht, waarbij het luchtdebiet per lokaal op basis van CO2-concentratie gestuurd wordt. De term “Frisse scholen” is hierbij van toepassing op het onderdeel ‘ventilatie’ en ‘regelbaarheid van de ventilatie’.
De bevindingen staan beschreven in het rapport “Haalbaarheidsstudie 12 onderwijsaccommodaties in gemeente Duiven”, dat als bijlage 1 integraal onderdeel uitmaakt van dit IHP.
In de toekomst zullen zowel de gemeente als de schoolbesturen de wettelijke verplichtingen wat betreft energie moeten volgen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan gasloos versus stadsverwarming versus andere warmtebronnen.

7. Uitwerking en Financiën

7.1. Inleiding

Voor de twaalf locaties zijn de kosten voor het in stand houden van de betreffende locatie op een rij gezet. Daarbij is zowel het gemeentelijk-deel (G-deel) als het school-deel (S-deel), respectievelijk het exterieur en het interieur in kaart gebracht. Dat wil zeggen; van de scholen waarvan geen MJOP-gegevens beschikbaar waren zijn deze, op basis van ervaring cijfers, ingeschat. Bij deze kosten zijn tevens eventuele noodhuisvestingsunit en, indien van toepassing, de gymzaal ook meegenomen. De resultaten van het onderzoek zijn samengevat onder te titel : Conclusies en Samenvatting haalbaarheidsstudie 12 onderwijsaccommodaties in de gemeente Duiven (bijlage 2). In het onderzoeksrapport is de optelsom van het G-deel en S-deel opgenomen.

7.2. Financiële uitgangspunten:

Prijspeil genoemde kosten marktconform d.d. 1-1-2018[9].

- Stichtingskosten Plaatsvervangende nieuwbouw:
  - € 1.975,- /m2 exclusief BTW
  - € 2.390,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten Grootschalige verbouw:
  - € 905,-/m2 exclusief BTW
  - € 1.095,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten renovatie bestaande toestand:
  - € 260,-/m2 exclusief BTW
  - € 317,-/m2 inclusief BTW
- Kapitaallasten zijn voor nieuwbouw berekend op 40-jarige annuïtaire financiering en een rekenrente van 3,5% en een index 1,5%. Voor renovatie wordt 25 jaar gehanteerd en voor noodlokalen 5 jaar.
- Grondkosten zijn niet opgevoerd.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele kosten van tijdelijke huisvesting, sloopkosten, infrastructurele maatregelen, parkeerplaatsen, (losse) pleininrichting en resterende boekwaarden.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele opbrengsten uit verkoop van vrijkomende locaties.

[9] Gedurende de voorbereiding van nieuwbouw/ renovatie zullen de verwachte investeringsbedragen opnieuw worden getoetst aan de markt.

7.3. Financiële consequenties op basis van bovenstaand onderzoek en uitgangspunten:

		School-deel	School + gemeente - deel	Gemeente-deel	
nr	School	verb. onderwijskund.	verb. tbv isolatieschil	EPC 0,0 en Fris B	**Totaal**
1	Basisschool Bernadette	€ 284.774	€ 274.670	€ 572.569	**€ 1.132.013**
2	De Groene ring Noord	€ 270.314	€ 192.873	€ 254.098	**€ 717.285**
3	De Groene ring Zuid	€ 140.985	€ 221.430	€ 77.750	**€ 440.165**
4	Joannesschool	€ 141.056	€ 399.300	€ 673.613	**€ 1.213.969**
5	Basisschool De Kameleon	€ 170.610	€ 441.290	€ 581.372	**€ 1.193.272**
6	OBS het Klokhuis	€ 158.782	€ 400.526	€ 591.808	**€ 1.151.116**
7	Basisschool Remigius	€ 1.402.572	€ 436.479	€ 575.034	**€ 2.414.085**
8	Basisschool de Timp	€ 113.014	€ 354.198	€ 523.355	**€ 990.567**
9	Basisschool Wereldwijzer	€ 184.434	€ 281.000	€ 370.200	**€ 835.634**
10	Basisschool het Veer	€ 341.214	€ 363.758	€ 537.480	**€ 1.242.452**
11	Basisschool Toermalijn	€ 299.354	€ 266.200	€ 393.331	**€ 958.885**
12	Basisschool de Wiekslag	€ 345.848	€ 237.483	€ 312.869	**€ 896.200**

N.B.: EPC 0,0 en Fris klasse B zijn als één bedrag opgenomen. Technisch en praktisch moet dit als één ingreep worden beschouwd. Gebaseerd op rapport Condiplan (bijlage 1 en 2)

7.4. Beoordeling per gebouw op basis van overeen gekomen visie en criteria:

Het algemene uitgangspunt bij de beoordeling van de schoolgebouwen is dat scholen die voldoen aan de criteria in aanmerking komen voor een investering, waarbij de informatie van het rapport van Condiplan een basis vormt.

Dit heeft tot gevolg dat vanuit de kant van de gemeente geen initiatief wordt genomen om grootschalig te investeren in De Groene Ring (Noord en Zuid), De Wiekslag, Klokhuis, De Toermalijn (Toermalijn en Wereldwijzer). De gemeente volgt de keuzes van de schoolbesturen. Wanneer clustering van scholen leidt tot investeringsbehoefte om huisvesting op 1 locatie mogelijk te maken, zal de gemeente hier aan in principe meewerken. Dit geldt nu bijvoorbeeld voor de Wiekslag/ Wereldwijzer waarvoor het schoolbestuur het verzoek heeft ingediend om ze samen onder één dak te huisvesten.

In een bestuurlijk overleg zijn alle gebouwen op basis van de overeen gekomen visies en criteria beoordeeld (zie ook hoofdstuk 3). Het geheel is samengevat in de volgende hoofdlijn:

a. School voldoet aan de gemeentelijke uitgangspunten:
   Investeringen in Frisse scholen label B + energie en duurzaamheid (wel nadere afspraken tussen schoolbesturen en gemeente over de investeringen voor energie en duurzaamheid).
b. School voldoet niet aan gemeentelijke uitgangspunten:
   Locatie is echter wel geschikt en blijft volgens schoolbestuur voor langere tijd als school gehandhaafd -> investering in Frisse scholen label B (vanuit gemeente geen investering in energie en duurzaamheid).
c. Locatie is dislocatie/onzekerheid over handhaving school op langere termijn -> vanuit de gemeente geen investeringen.

School	Voldoet	Consequenties
1. Bernadette	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de school op langere termijn blijft: • Frisse scholen B • Gebouw optimaliseren • Gymlokaal: Nader onderzoek naar beide gymlokalen in Loo en Groessen
2. De Groene Ring Noord	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de dislocatie op langere termijn blijft: • Frisse scholen B
3. De Groene Ring Zuid	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de hoofdlocatie op langere termijn blijft: • Frisse scholen B
4. Joannesschool	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de school op langere termijn blijft bestaan: • Frisse scholen B • Gebouw optimaliseren (IKC) • Gymlokaal: Nader onderzoek naar beide gymlokalen in Loo en Groessen
5. De Kameleon	Ja	• Frisse scholen B/Energie/Duurzaamheid • Onderwijskundige aanpassingen (IKC) • Knelpunt: Noodlokalen Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
6. Het Klokhuis	Nee	(Locatie is wel goed in verband met spreiding aanbod basisonderwijs derhalve investering) • Frisse scholen B Na beslissing over de toekomst: • Gebouw optimaliseren (IKC) • Onderwijskundige aanpassingen • Energie/Duurzaamheid
7. Remigius	Ja	Afweging renovatie versus nieuwbouw (IKC) • Kapitaalsinvestering nieuwbouw versus renovatie vergelijkbaar (afschrijving 40 versus 25 jaar) • Bij renovatie forse investering schoolbestuur • Bij nieuwbouw samenbrengen geldstroom gemeente en schoolbestuur (TCO) zie bijlage 6 Conclusie: Gemeente stelt nieuwbouw voor. Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
8. De Timp	Nee	Gebouw staat leeg. Kan mogelijk betrokken worden bij beoordeling van Het Klokhuis
9. Wereldwijzer	Nee	Wordt betrokken bij herschikkingsproces met de Wiekslag • Geen investeringen • Scenario-onderzoek Gemeente: Milieu/verkeer Schoolbesturen: Datum, Leerlingen en Onderwijskundig concept
10. Veer	Ja	• Frisse scholen B/Energie/Duurzaamheid • Onderwijskundige aanpassingen (IKC) • Knelpunt: Noodlokalen Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
11. Toermalijn	Nee	Geen investeringen
12. Wiekslag	Nee	Wordt betrokken bij herschikkingsproces met de Wereldwijzer • Geen investeringen • Scenario-onderzoek Gemeente: Milieu/verkeer Schoolbesturen: Datum, Leerlingen en Onderwijskundig concept

8. Uitvoeringsagenda (Planning)

Op basis van de bovenstaande beoordelingen, consequenties en ambities is de volgende uitvoeringsagenda opgesteld:

8.1. Fase 1

Jaar	School	Actie	Leidend *)
2018	Remigius	Onderzoek Nieuwbouw	Gemeente
	Wiekslag/Wereldwijzer	Onderzoek Nieuwbouw 2 scholen onder 1 dak	Schoolbesturen
	Joannes en Bernadette	Start onderzoek Gymlokalen	Gemeente
2019	Remigius	Onderzoek+ Voorbereidingsfase Nieuwbouw	Gemeente
	Wiekslag/Wereldwijzer	Onderzoek Nieuwbouw	Gemeente
	Groene Ring Zuid	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente
	Kameleon	Opstarten onderzoek (ivm binnenklimaat verdieping)	Gemeente
	Joannes en Bernadette	Opleveren Onderzoek Gymlokalen	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opstarten Onderzoek herschikken/ renovatie	Gemeente
2020	Remigius	Afronding voorbereiding + start Uitvoeringsfase	Schoolbestuur
	Wiekslag/Wereldwijzer	Voorbereidingsfase Nieuwbouw	Gemeente
	Kameleon	Opleveren onderzoek + Uitvoering bovenverdieping	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Onderzoek optimalisering opstarten	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opleveren Onderzoek	Gemeente
2021	Remigius	Oplevering Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Wiekslag/Wereldwijzer	Uitvoeringsfase Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Uitvoering Optimalisering + evt. met oplossing Gymlokalen	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Uitvoering Resultaat Onderzoek	Gemeente
2022	Wiekslag/Wereldwijzer	Oplevering Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Kameleon	Uitvoering restant op basis van onderzoek 2019	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Oplevering Optimalisering + evt. oplossing Gymlokalen	Gemeente
	't Veer	Opstarten Onderzoek	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opleveren Resultaat	Gemeente
2023	't Veer	Opleveren Onderzoek	Gemeente
	Groene Ring-Noord	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente

*) leidend = neemt initiatief. Uitwerking altijd in samenwerking tussen gemeente en schoolbesturen.

8.2. Fase 2

Jaar	School	Actie	
2023	't Veer	Opleveren Onderzoek	Gemeente
	Groene Ring-Noord	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente
2024	't Veer	Uitvoering Resultaat Onderzoek	Schoolbestuur
2025			
2026			
2027			
2028			

8.3. Fase 3

Jaar	School	Actie	
2028			
2029			
2030			
2031			
2032			
2033	Alle	Voorbereiding nieuw IHP	Gemeente

9. Financiële consequenties

9.1. Algemeen

De financiële ramingen zijn gebaseerd op het prijspeil januari 2018[10] en op basis van de eerder benoemde kengetallen (hfdst. 7.2.). Het zijn de investeringen voor zover zij onder de zorgplicht vallen van de gemeente, zijnde die voor het onderwijs. De kapitaalsinvesteringen ten behoeve van bijvoorbeeld de kinderopvang in de IKC's zijn onbekend en kunnen derhalve ook niet opgenomen worden in deze ramingen.

- Stichtingskosten Plaatsvervangende nieuwbouw:
  - € 1.975,- /m2 exclusief BTW
  - € 2.390,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten Grootschalige verbouw:
  - € 905,-/m2 exclusief BTW
  - € 1.095,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten renovatie bestaande toestand:
  - € 260,-/m2 exclusief BTW
  - € 317,-/m2 inclusief BTW
- Kapitaallasten zijn voor nieuwbouw berekend op 40-jarige annuïtaire financiering en een rekenrente van 3,5% en een index 1,5%. Voor renovatie wordt 25 jaar gehanteerd en voor noodlokalen 5 jaar.
- Grondkosten zijn niet opgevoerd.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele kosten van tijdelijke huisvesting, sloopkosten, infrastructurele maatregelen, parkeerplaatsen, (losse) pleininrichting en resterende boekwaarden.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele opbrengsten uit verkoop van vrijkomende locaties.)

9.2. Afwijking van normbedragen

De gemeente Duiven hanteert voor wat betreft de bouwnormen (m2) de model huisvestingverordening (van de VNG), echter niet de daarbij genoemde normbedragen. Reden daarvoor is dat ze in de praktijk niet of nauwelijks toereikend zijn, en zeker niet in het licht van de huidige kwaliteitsnormen "frisse scholen B" en de duurzaamheidsambities. In de toekenning van de financiering zijn in Duiven in het verleden altijd de marktconforme bedragen gehanteerd. Een lijn die zich nu ook landelijk ontwikkelt. De bij 9.1 genoemde bedragen sluiten daarop aan en worden derhalve ook gehanteerd in de ramingen.

[10] Gedurende de voorbereiding van nieuwbouw/ renovatie zullen de verwachte investeringsbedragen worden getoetst aan de markt.

9.3. Raming

School	Investering gemeente	Investering schoolbestuur
Remigius	€ 3.800.000,- ex btw + ex IKC	Nader te bepalen
Wiekslag/Wereldwijzer	€ 2.750.000,- ex btw + ex IKC	Nader te bepalen
Joannes en Bernadette	€ 1.900.000,- ex btw Uiteindelijke investering afhankelijk van onderzoek gymzalen + passende jas	€ 425.000,- ex btw
Groene Ring Zuid	€ 80.000,- ex btw	€ 360.000,- ex btw
Klokhuis en Timp	Bij renovatie Klokhuis: € 1.000.000,- ex btw + ex IKC bij alleen frisse scholen B € 600.000,-	€ 160.000,- ex btw
Kameleon	€ 1.000.000,- ex btw + ex IKC	€ 170.000,- ex btw
Veer	€ 900.000,- ex btw + ex IKC	€ 340.000,- ex btw
Groene Ring Noord	€ 254.098,- ex btw	€ 463.000,- ex btw
Toermalijn	geen	

Voor alle investeringen mbt duurzaamheid en energie geldt dat hierover nadere afspraken moeten worden gemaakt over de inverdieneffecten, voor de schoolbesturen, van de investeringen versus de kapitaalsinvesteringen van de gemeente.

NB voor ieder investeringsbedrag zal per onderwijsaccommodatie de gemeenteraad worden gevraagd om een voorbereidings/ investeringskrediet vast te stellen. De definitieve bedragen worden op dat moment vastgesteld.
(Artikel 102 WPO geldt bij het definitief vaststellen van de uiteindelijke bedragen ten behoeve van de bekostiging van nieuwbouw, grootschalige verbouw en renovatie altijd als 'minimumeis'.
De bekostiging dient altijd zodanig te zijn "dat kan worden voldaan aan de redelijke eisen die het onderwijs aan de huisvesting van scholen in de gemeente stelt.")

10. Vervolg procedure

Stappen	Actie
1. Voorlopige instemming	Schoolbesturen + wethouder onderwijs
2. Bespreking IHP	Raden toezicht + college
3. Definitieve instemming	Schoolbesturen + college
4. Politiek avond ronde tafel met gemeenteraad	Schoolbesturen + college
5. Politiek avond debat tafel met gemeenteraad	College
6. Besluitvorming gemeenteraad	Gemeenteraad
7. Start uitvoering IHP	Schoolbesturen + gemeente

NB. Uitvoering/ start projectgroepen kan beginnen na definitieve instemming door schoolbesturen en college

11. Bijlagen:

Bijlage 1: Rapport Condiplan integraal

Bijlage 2: Rapport Condiplan samenvatting

Bijlage 3: Notitie bekostiging IKC

Bijlage 4: Concretisering Huisvestingsvoorstel VNG PO/VO (Bestuursakkoord)

Bijlage 5: BENG: Wettelijke eis voor energieneutraal bouwen

Bijlage 6: Total Cost of Ownership (TCO) en IHP's

Bijlage 7: Omgevingsanalyse onderwijsgebouwen

SCHRIFTELIJKE VRAGEN AAN HET COLLEGE (artikel 41 RvO)

Datum indienen: 14 augustus 2020
Naam vragensteller: Clemens Koning
Vraag gericht aan: college
Onderwerp: Ventilatie in schoolgebouwen/lokalen
Het college/de burgemeester wordt verzocht de volgende vraag/vragen zo spoedig mogelijk schriftelijk/mondeling* te beantwoorden: 1. Is bij het college bekend of er binnen de gemeente Duiven schoollokalen zijn die niet voldoende geventileerd kunnen worden om het COVID 19 virus niet of minder te laten verspreiden? 2. Zo ja, hoeveel lokalen gaat het om en welke? 3. Wat gaat het college doen om ouders en kinderen te informeren? 4. Kunnen ouders hun kinderen met een gerust hart naar school sturen? 5. Wat gaat het college doen om de situatie op de scholen te verbeteren?
Toelichting: Het is bekend dat ventilatie van invloed is op het verspreiden van het Covid 19 virus. Het lijkt is van groot belang dat ouders weten of hun kinderen in een veilige omgeving lessen kunnen volgen.
Ondertekening Clemens Koning/Lokaal Alternatief

Datum beantwoording: 20 oktober 2020
Antwoord college/burgemeester: De scholen waren ten tijde van de vraagstelling gesloten en diverse cruciale personen die voor de beantwoording moesten worden geraadpleegd, waren toen niet beschikbaar. Daardoor heeft de beantwoording helaas iets langer op zich laten wachten dan gebruikelijk.

We hebben inmiddels informatie van de schoolbesturen en de landelijke overheid kunnen verzamelen.
Deze hebben we in onderstaande beantwoording verwerkt.

1. Is bij het college bekend of er binnen de gemeente Duiven schoollokalen zijn die niet voldoende geventileerd kunnen worden om het COVID 19 virus niet of minder te laten verspreiden?

   Op dit moment zijn de schoolbesturen bezig met het onderzoeken naar de ventilatiemogelijkheden en de luchtkwaliteit. Dit onderzoek is nog niet afgerond. Echter uit de tot nu toe verstrekte gegevens blijkt wel dat er geen reden is om aan te nemen dat de scholen een ongezond binnenklimaat hebben.

   Uit landelijk onderzoek blijkt dat 11 procent van de inmiddels onderzochte schoolgebouwen nog niet voldoet aan de bestaande normen voor de luchtkwaliteit; hier zijn mogelijk aanpassingen nodig.
   Een meerderheid van de onderzochte schoolgebouwen voldoet wel.
   Bij de overige scholen loopt het onderzoek nog of kon het onderzoek nog niet uitgevoerd worden.

   Het onderzoek gaat (o.a.) uit van de volgende punten:
   - Wordt voldaan aan het Bouwbesluit 2012 (n.b. Veel scholen zijn ruim voor 2012 gerealiseerd);
   - In de onderwijsruimten wordt aanbevolen om een ventilatienorm te hanteren van 60m^3 per uur per persoon;
   - Wordt voldaan aan de ventilatienormering van Frisse Scholen klasse C.

   Mocht uit de onderzoeken op de scholen in Duiven blijken dat er een gerede twijfel bestaat of de scholen, of delen ervan, niet voldoen aan het bouwbesluit, en/of andere meetwaarden twijfel aan de luchtkwaliteit aanduiden, dan gaan de schoolbesturen met de gemeente in gesprek over hoe dit op te lossen.

   Tot dusver is dit niet gebleken en is hiertoe nog geen verzoek ontvangen.
   In beginsel zijn de schoolbesturen verantwoordelijk voor de ventilatiesystemen in de gebouwen; via de gemeente kunnen ze een beroep doen op de landelijke regeling (zie pagina 4: het rijk betaalt een deel en de gemeente dient dan ook een deel bij te dragen)

2. Zo ja, hoeveel lokalen gaat het om en welke?

   Dit zal uit nader onderzoek duidelijk moeten worden; op dit moment zijn er nog geen meldingen ontvangen.

3. Wat gaat het college doen om ouders en kinderen te informeren?

   Het informeren van de ouders, verzorgers en leerkrachten is door de schoolbesturen inmiddels verzorgd. Dit is overigens een afspraak die landelijk is gemaakt, waarbij de schoolorganisaties (o.a. de PO-raad) een centrale functie hebben vervuld.

   Landelijk is afgesproken dat het informeren door de schoolbesturen plaatsvindt: Dit heeft in Duiven plaatsgevonden: een kopie van de brieven die de schoolbesturen hebben verzonden, gaat ter kennisname hierbij.

4. Kunnen ouders hun kinderen met een gerust hart naar school sturen?

Ja, de ouders kunnen hun kinderen met een gerust hart naar school sturen. Voortdurend vinden metingen plaats en mocht blijken dat er een gerede twijfel bestaat over de luchtkwaliteit, dan vindt nader overleg plaats tussen schoolbesturen en gemeente.

De gebruikers in gebouwen wordt geadviseerd het adviezen van de RIVM "Ventileren en Luchten" toe te passen naast de basisventilatie. Deze luiden:

Ventileren & Luchten hoe doen we dat?

Voor een goede werking van de basisventilatie, de roosters aan de buitengevels open houden en geen toevoerroosters afplakken De continue toevoer van verse buitenlucht door en afzuiging van vervuilde binnenlucht is daarmee gegarandeerd, daarnaast is het zeer belangrijk om ruimtes regelmatig te luchten.

Quote RIVM; "Lucht regelmatig gedurende 10 tot 15 minuten door ramen en deuren tegen elkaar open te zetten, met name na de activiteiten. Ook tijdens pauzes, bij samenkomsten van meerdere mensen, is het belangrijk om te luchten".

5. Wat gaat het college doen om de situatie op de scholen te verbeteren?

De verantwoordelijkheid voor het gebruik en functioneren van mechanische installaties ligt bij de schoolbesturen. Vanuit het ministerie van OCW zijn voor de zomervakantie, en recent met de brief van de minister, schoolbesturen gewezen op het controleren van een juiste werking van de ventilatie: niet recirculeren maar naar binnen halen van verse lucht.

Het college ondersteunt het advies van het ministerie aangaande gebruik en functioneren van de ventilatie in schoolgebouwen en wil de scholen indien nodig adviseren. Het onderwerp wordt in elk geval geagendeerd voor het overleg met de schoolbesturen.

Zoals gezegd gaan wij ervan uit dat de scholen hun verantwoordelijkheid nemen en dat zij, als er problemen zijn, de gemeente om advies vragen, zoals dat steeds is gegaan tijdens deze coronacrisis.

Voor de schoolgebouwen in Duiven die eigendom zijn van de schoolbesturen zijn de schoolbesturen zelf verantwoordelijk.
Schoolbesturen worden door hun onderwijskoepels geïnformeerd.
Zo heeft de VO-raad het Outbreak Management Team (OMT) om advies gevraagd over de ventilatie in scholen, vanwege het risico op verspreiding van het coronavirus door aerosolen.

Ook kunnen scholen advies inwinnen bij de GGD over hun ventilatiesysteem.

De minister van onderwijs heeft inmiddels een Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) opgericht.
De taak van het LCVS is zich in te spannen voor maximale ondersteuning aan scholen zodat deze ervoor kunnen zorgen dat alle schoolgebouwen minimaal voldoen aan de eisen die volgen uit het bouwbesluit voor wat betreft hun ventilatievoorzieningen.

Het ambitieplan van het LCVS is dat uiterlijk 1 oktober elke school, diens onderwijspersoneel en diens leerlingen weten waar de school aan toe is.

Het ambitieplan 1 oktober betekent voor scholen het volgende:

- Alle scholen hebben onder verantwoordelijkheid van het schoolbestuur een check gedaan om te onderzoeken of de gebouwen voldoen aan de eisen;
- Als hun gebouwen niet aan de eisen voldoen, is er contact opgenomen met de lokale GGD. Wat de maatregelen zijn die een school moet nemen is per situatie afhankelijk. De GGD adviseert hierover;
- Alle scholen communiceren vóór 1 oktober aan hun onderwijspersoneel en leerlingen waar de school staat. Dit betekent dat de school ofwel communiceert dat de gebouwen voldoen aan de eisen, ofwel welk plan er ligt om ervoor te zorgen dat de gebouwen voldoen aan de eisen. Ook communiceert de school dit aan de sectorraad, waarmee wordt bijgedragen aan het landelijk beeld.

De rijksoverheid heeft gepubliceerd dat er 360 miljoen beschikbaar is voor de verbetering van ventilatie in de scholen https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/nieuws/2020/10/01/360-miljoen-voor-verbetering-ventilatie-in-scholen

Er is € 360 miljoen beschikbaar, waarvan de eerdere subsidieregeling (Specifieke Uitkering Doorbouwplan Scholen) van € 40 miljoen deel uitmaakt. Die regeling wordt opgehoogd naar € 100 miljoen. Die € 100 miljoen is het subsidiepercentage van 30%.

Scholen en gemeenten moeten de kosten van de overige 70% samen gaan verdelen (= € 233 miljoen). Over de verdeling van deze kosten tussen scholen en gemeenten zal waarschijnlijk (landelijk) wel discussie tussen deze partijen ontstaan.
De meeste gemeenten zitten bovendien in zwaar weer, waardoor eenvoudigweg de middelen op dit moment ontbreken.

Als **bijlagen** treft u aan:

a. Brief d.d. 5 oktober 2020 van Liemers Novum aan de ouders/verzorgers
b. Brief d.d. 30 september 2020 van Innerwaard aan de ouders/verzorgers
c. Brief d.d. 30 september 2020 van Innerwaard aan de medewerkers
d. Brief d.d. 12 augustus 2020 van de minister van Onderwijs: brief aan onderwijssector over opening na de zomervakantie en ventilatie in schoolgebouwen
e. Bijlage bij de brief van 12 augustus 2020 van de minister: "Rol ventilatie bij verspreiding coronavirus en afstandsregels binnen scholen"
f. Beleidsreactie minister van Onderwijs d.d. 1 oktober 2020: eindrapport Rapportage Landelijk Coordinatieteam Ventilatie op Scholen.
g. Eindrapport Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen d.d. 1 oktober 2020

Ondertekening

Hoogachtend, Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. M.H. (Rita) Kranenburg
loco-secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

**keuze aangeven*

AAN ALLE OUDERS EN VERZORGERS VAN LIEMERSNOVUM

Zevenaar, 5 oktober 2020

Onderwerp: Coronamaatregelen LiemersNovum
Kenmerk: 2020-358-LN-CVB

Beste ouders en verzorgers,

Hadden we begin dit schooljaar nog de hoop dat we stapje voor stapje de goede kant op zouden gaan, zitten we op dit moment volgens de deskundigen en kijkend naar de cijfers volop in de tweede golf van de corona crisis. Het kabinet heeft daarom op maandagavond 28 september jl. nieuwe landelijke maatregelen aangekondigd om het aantal besmettingen terug te dringen. De maatregelen zijn sindsdien al verder aangescherpt en kunnen nog verder worden aangescherpt als deze niet het gewenste resultaat hebben.

Het aantal bevestigde besmettingen stijgt ook in onze regio. We maken nu al zeer regelmatig mee dat collega's en kinderen afwezig zijn omdat ze getest moeten worden, wachten op de uitslag, of een positieve uitslag hebben ontvangen. Ook maken we mee dat mensen in quarantaine moeten, omdat er in de directe omgeving sprake is van corona.

LiemersNovum stelt de veiligheid en gezondheid van haar leerlingen, medewerkers en ouders voorop. Al onze scholen volgen de richtlijnen vanuit RIVM, GGD en de overheid. Het streven is om het aantal onderlinge besmettingen tot het minimum te beperken. De verspreiding vindt inmiddels plaats onder alle leeftijdsgroepen. Als LiemersNovum willen we alles op alles zetten om leerlingen ongehinderd naar school te laten gaan. Dit betekent dat we ons samen moeten inspannen om het virus onder controle te krijgen.

N.a.v. van bovenstaande feiten, hebben wij als bestuur besloten om een aantal zaken helder met jullie te communiceren.

- Naast de algehele hygiëne en de ventilatie, blijft de 1,5 meter afstand tussen volwassenen óntzettend belangrijk. Scholen doen er alles aan om dit in de school te realiseren, maar wij verwachten ook dat u als ouder/verzorger de adviezen van de overheid en GGD met betrekking tot testen, thuisblijven en eventuele quarantaine opvolgt.
- Op iedere school zal men met elkaar afstemmen op welke wijze studiedagen en teamvergaderingen ingevuld kunnen worden. Iedere school kan hier zijn eigen keuze in maken, vanzelfsprekend houdend aan de huidige regels en afspraken.
- Stichtingsbreed hebben wij het besluit genomen dat in ieder geval tot aan de kerstvakantie geen fysieke bijeenkomsten worden gepland waarbij vanuit verschillende scholen collega's samenkomen.
  De schoolarts, trajecten met een ambulant belegeider en geplande oudergesprekken kunnen wel doorgang vinden, mits ook weer aan de gestelde regels wordt voldaan.
- Goede ventilatie is van belang voor een gezond binnenklimaat. Ventilatie helpt ook om de overdracht van luchtweginfecties te beperken. Los van COVID-19, blijft het dus belangrijk dat de ventilatie in schoolgebouwen aan reguliere gezondheidseisen voldoet, om er goed in te kunnen leren en werken. Minister Arie Slob (Onderwijs) heeft daarom de opdracht gegeven om te onderzoeken of de voorzieningen voor luchtverversing in scholen voldoen aan de reguliere geldende gezondheidsrichtlijnen.

Hij heeft hiertoe het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) opgericht. Indien scholen niet aan deze eisen voldoen is het belangrijk dat scholen een plan van aanpak opstellen. Ook vanuit LiemersNovum volgen wij deze stappen.

- Tot slot hebben wij helaas ook de keuze moeten maken om in ieder geval tot aan de kerstvakantie externe uitjes niet langer door te laten gaan, denk bijvoorbeeld aan Techno-Plaza en de NME. De gymlessen zijn hierop een uitzondering.

Wij beseffen ons dat dit geen fijne berichten zijn, toch denken wij vanuit veiligheidsoogpunt deze keuzes te moeten maken. Tevens vinden wij het belangrijk een helder signaal af te geven, zeker wanneer overal om ons heen de afspraken steeds verder worden aangescherpt.

Het is en blijft een bijzonder lastige periode. Heel veel gezondheid gewenst.

Met vriendelijke groet,

Pieter-Jan Buhler Jos Boonman
College van bestuur LiemersNovum

Groessen, 30 september 2020

Innerwaard
Integrale Kindcentra

Beste ouders/verzorgers van de IKC's/school van Innerwaard,

Graag willen wij u hierbij informeren over het volgende:

Stichtingsdag 11 november 2020 vervalt

In verband met de nieuwe RIVM-maatregelen zien wij ons genoodzaakt om de jaarlijkse stichtingsdag voor onze medewerkers op 11 november 2020 te laten vervallen. Wij zijn voornemens deze dag te verplaatsen naar het voorjaar van 2021. **Dit betekent dat woensdag 11 november a.s. een normale lesdag wordt voor uw kind(eren)**. We zullen u zo spoedig mogelijk informeren over de nieuwe datum voor de stichtingsdag.

Ventilatie

Alle berichtgeving over ventilatie en het coronavirus heeft ertoe geleid dat er veel discussie is ontstaan. Door u van actuele informatie te voorzien willen we u op de hoogte houden van de stand van zaken.

Belangrijk is dat het RIVM aangeeft dat het op dit moment onduidelijk is of verspreiding via aerosolen een relevante rol speelt bij de verspreiding van het virus. Er is geen onderzoek waaruit dit blijkt. Er zijn dus voor RIVM onvoldoende aanwijzingen om aanvullende maatregelen te adviseren ter voorkoming van aerogene transmissie. Er wordt aangeraden de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie te volgen. Dat geldt ook voor scholen.

Goede ventilatie is van belang voor een gezond binnenklimaat. Ventilatie helpt ook om de overdracht van luchtweginfecties te beperken. Het is echter onbekend in welke mate ventilatie (luchtverversing) helpt om de overdracht van COVID-19 daadwerkelijk tegen te gaan. Er zijn ook geen aanwijzingen dat niet ventileren leidt tot overdracht van COVID-19.

Los van COVID-19, blijft het dus belangrijk dat de ventilatie in schoolgebouwen aan reguliere gezondheids-eisen voldoet, om er goed in te kunnen leren en werken. Minister Arie Slob (Onderwijs) heeft daarom de opdracht gegeven om te onderzoeken of de voorzieningen voor luchtverversing in scholen voldoen aan de reguliere geldende gezondheidsrichtlijnen. Hij heeft hiertoe het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) opgericht. Indien scholen niet aan deze eisen voldoen is het belangrijk dat scholen een plan van aanpak opstellen.

In de laatste week van de zomervakantie hebben wij, vooruitlopend op de start van het schooljaar, Willems Technisch Adviesbureau (WTA) gevraagd om alle locaties van Innerwaard te beoordelen voor wat betreft ventilatie.
De ventilatie voldoet op al onze locaties aan de geldende richtlijnen. We houden wel rekening met de extra richtlijnen voor ventilatie van het RIVM. Dat betekent dat we lokalen in het IKC/de school regelmatig luchten als er geen leerlingen in de ruimte zijn en sterke luchtstromen van persoon naar persoon vermijden.

Heeft u nog vragen over ventilatie en frisse lucht binnen het IKC/de school van uw kind(eren)?
Dan vragen wij u om contact op te nemen met de IKC directeur.

Heeft u algemene vragen over dit onderwerp? Het LCVS publiceert 1 oktober een lijst met veelgestelde vragen over ventilatie op scholen, specifiek voor ouders van schoolgaande kinderen, die u kunt vinden op weeropschool.nl/ventilatie.

Met vriendelijke groet,
mede namens het directieteam,

Annemieke Miltenburg
bestuurder

Groessen, 30 september 2020

Innerwaard
Integrale Kindcentra

Aan alle medewerkers van Innerwaard

Beste collega's,

Via deze brief willen we onze personeelsleden informeren over de ventilatie op de IKC's en basisschool van Innerwaard. Alle berichtgeving over ventilatie en het coronavirus heeft ertoe geleid dat er veel discussie is ontstaan. Door je van actuele informatie te voorzien willen we je op de hoogte houden van de stand van zaken.

Belangrijk is dat het RIVM aangeeft dat het op dit moment onduidelijk is of verspreiding via aerosolen een relevante rol speelt bij de verspreiding van het virus. Er is geen onderzoek waaruit dit blijkt. Er zijn dus voor het RIVM onvoldoende aanwijzingen om aanvullende maatregelen te adviseren ter voorkoming van aerogene transmissie. Er wordt aangeraden de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie te volgen. Dat geldt ook voor scholen.

Goede ventilatie is van belang voor een gezond binnenklimaat en om goed in een schoolgebouw te kunnen werken en leren. Ventilatie helpt ook om de overdracht van luchtweginfecties te beperken. Het is echter onbekend in welke mate ventilatie (luchtverversing) helpt om de overdracht van COVID-19 daadwerkelijk tegen te gaan. Er zijn ook geen aanwijzingen dat niet ventileren leidt tot overdracht van COVID-19.

Los van COVID-19, blijft het dus belangrijk dat de ventilatie in schoolgebouwen aan reguliere gezondheids-eisen voldoet, om er goed in te kunnen werken en leren. Minister Arie Slob (Onderwijs) heeft daarom de opdracht gegeven om te onderzoeken of de voorzieningen voor luchtverversing in scholen voldoen aan de reguliere geldende gezondheidsrichtlijnen. Hij heeft hiertoe het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) opgericht. Indien scholen niet aan deze eisen voldoen is het belangrijk dat scholen een plan van aanpak opstellen.

In de laatste week van de zomervakantie hebben wij, vooruitlopend op de start van het schooljaar, Willems Technisch Adviesbureau (WTA) gevraagd om alle locaties van Innerwaard te beoordelen voor wat betreft ventilatie.
De ventilatie voldoet op al onze locaties aan de geldende richtlijnen. We houden wel rekening met de extra richtlijnen voor ventilatie van het RIVM. Dat betekent dat we lokalen in het IKC/de school regelmatig luchten als er geen leerlingen in de ruimte zijn en sterke luchtstromen van persoon naar persoon vermijden.

Heb je vragen over ventilatie en frisse lucht binnen jouw IKC of school?
Neem dan contact op met je directeur.

Heb je nog algemene vragen over dit onderwerp? Het LCVS publiceert op 1 oktober een lijst met veelgestelde vragen over ventilatie op scholen, specifiek voor personeelsleden, die je kunt vinden op weeropschool.nl/ventilatie.

Met vriendelijke groet,
mede namens het directieteam,

Annemieke Miltenburg
bestuurder

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Primair Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
25242836

Bijlagen
2

Datum 12 augustus

Betreft Afschrift brief aan onderwijssector over opening na de zomervakantie en ventilatie in schoolgebouwen

Hierbij zend ik u een afschrift van de brief die ik vandaag aan de verschillende vertegenwoordigende organisaties in het funderend onderwijs heb verstuurd. De brief gaat in op de start van het nieuwe schooljaar in relatie tot Covid-19. Ik licht de situatie rondom ventilatie in schoolgebouwen nader toe, evenals andere relevante kwesties die nu spelen. Als bijlage bij deze brief ontvangen de partijen tevens een Corona-onderwijsbulletin, met daarin meer praktische informatie over verschillende onderwerpen. Dit bulletin ontvangt u hierbij tevens in afschrift.

Met vriendelijke groet,

de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Datum 12 augustus 2020

Betreft Rol ventilatie bij verspreiding coronavirus en afstandsregels binnen scholen

Vanaf volgende week gaan de eerste scholen weer open. Zoals bekend heeft het kabinet voor de zomervakantie besloten dat scholen voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs weer volledig open kunnen, uiteraard met inachtneming van de bekende maatregelen. Het blijft cruciaal dat we ons houden aan de basisregels op het gebied van hygiëne, dat we afstand houden voor zover dat moet en dat men met klachten thuisblijft. Op deze manier kan het funderend onderwijs vanaf volgende week aan het nieuwe schooljaar beginnen.

Als bijlage bij deze brief ontvangt u, zoals eerder toegezegd, een nieuw bulletin met informatie over de aanpak van de coronacrisis in het onderwijs. Met het nieuwe schooljaar voor de deur treft u daarin over een aantal onderwerpen nadere informatie aan. In deze brief ga ik naar aanleiding van ontvangen vragen nog specifiek in op de ventilatie van schoolgebouwen en de anderhalve meter afstand in het voortgezet onderwijs.

Ventilatie
Diverse media hebben vorige week bericht over een corona-uitbraak in een verpleeghuis en de mogelijke rol van het ventilatiesysteem daarbij. Naar aanleiding van deze berichtgeving heeft onder meer de VO-raad om nadere informatie gevraagd over de rol die ventilatie speelt bij de verspreiding van het coronavirus.

In het nieuwsbulletin vindt u voor de ventilatie op scholen een aantal concrete adviezen. Bij het verstrekken van deze informatie ga ik steeds af op de onderbouwde adviezen van het RIVM. Het RIVM volgt nauwgezet de ontwikkelingen en de nieuwe wetenschappelijke onderzoeken en inzichten met betrekking tot de rol van ventilatie bij de verspreiding van het coronavirus. Waar aan de orde, past het RIVM op basis van die inzichten zijn adviezen aan. Mijn ministerie wordt door het RIVM op de hoogte gehouden van de nieuwste inzichten en de betekenis daarvan voor scholen. Uiteraard informeren wij u daar vervolgens over.

Eind juli is door het RIVM over ventilatie een adviesdocument opgesteld.[1] De concrete richtlijnen in het bijgesloten nieuwsbulletin zijn hierop gebaseerd. Veel scholen zijn voor hun eigen schoolgebouwen al nagegaan hoe het met de ventilatie gesteld is. Samen met de PO-Raad en de VO-raad wil ik scholen die dat nog niet gedaan hebben oproepen om dat in de komende periode te doen. De in het bulletin genoemde adviezen kunnen daarbij helpen. Mocht er meer behoefte zijn aan ondersteuning hierbij, dan kunnen scholen voor informatie en advies terecht bij de PO-Raad en de VO-raad. Hierover hebben we met hen afspraken gemaakt. Waar nodig en mogelijk zullen wij vanuit het ministerie van OCW hen daarbij ondersteunen. Wanneer uit de controle van het ventilatiesysteem blijkt dat dit niet voldoet aan het Bouwbesluit, dan kan de school contact opnemen met de lokale GGD. Zij adviseren vervolgens over passende maatregelen.

Anderhalve meter afstand
Voor het primair onderwijs is eerder al gecommuniceerd dat leerlingen onderling geen afstand hoeven te houden. Voor het voortgezet onderwijs geldt sinds 1 juli ook dat alle leerlingen onderling geen anderhalve meter afstand hoeven te houden. Leerlingen en leraren in het voortgezet onderwijs en volwassenen onderling houden nog wel anderhalve meter afstand. Het blijft daarnaast van groot belang dat iedereen zich houdt aan de basisregels op het gebied van hygiëne en dat men ook bij milde klachten thuisblijft. Het OMT heeft vorige week over het gebruik van niet-medische mondneusmaskers geconcludeerd dat er geen indicatie is voor het algemeen gebruik ervan in de publieke ruimte, noch dat het als vervanging voor de anderhalve meter afstand regel kan fungeren. Voor gebruik op scholen is er dan ook geen indicatie.

De komende periode
Ook de komende maanden wil ik samen met u met toewijding blijven werken aan goed onderwijs in deze lastige tijd. U ontvangt volgende week een uitnodiging om hierover in gesprek te gaan. Alleen door samen op te trekken zorgen we ervoor dat de ontwikkeling van leerlingen zo goed mogelijk doorgang kan vinden. Veiligheid en gezondheid van leerlingen, leraren, schoolleiders en andere onderwijsprofessionals staan hierbij voorop.

Voor meer informatie over het verzorgen van onderwijs in de komende periode, verwijs ik u graag naar het servicedocument op Rijksoverheid.nl. Ik wil u via deze weg alvast bedanken voor alle inspanningen die ook nu weer van u worden gevraagd en wens u een prettig schooljaar.

de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

[1] https://www.rivm.nl/sites/default/files/2020-07/Beantwoording%20vragen%20met%20betrekking%20tot%20ventilatie%20op%20verzoek%20van%20het%20ministerie%20van%20VWS__DEF.pdf

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Primair Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
25681838

Bijlagen
1

Datum 1 oktober 2020

Betreft Rapportage Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen

In augustus heb ik het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) ingesteld; dit coördinatieteam heeft alle schoolbesturen in Nederland benaderd om te inventariseren of de schoolgebouwen voldoen aan de normen omtrent ventilatie.[1][2] Hiernaast hebben zij ondersteuning geboden aan scholen bij kwesties en vragen op dit gebied. Vandaag heeft het LCVS zijn rapportage uitgebracht, met hierin een 'foto' van de staat van schoolgebouwen in Nederland. Die doe ik u bij dezen toekomen; ik ben het LCVS hier zeer erkentelijk voor.

Het Coördinatieteam constateert dat 11 procent van de inmiddels onderzochte schoolgebouwen (777 locaties) nog niet voldoet aan de bestaande normen voor de luchtkwaliteit, hier zijn mogelijk aanpassingen nodig.[3] 38 procent van de onderzochte schoolgebouwen voldoet wel (2678 locaties). Bij de overige scholen (51 procent) loopt het onderzoek nog of kon het onderzoek nog niet uitgevoerd worden.

Het RIVM constateert dat de overdracht van het nieuwe coronavirus voornamelijk plaats vindt via druppelinfectie, en dat er op basis van de huidige inzichten geen aanwijzingen zijn dat aerogene verspreiding via hele kleine druppels en druppelkernen (aerosolen) een belangrijke bijdrage leveren aan de overdracht van het nieuwe coronavirus. Het RIVM adviseert om in ieder geval de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie en luchten te volgen; dat is niet alleen van belang voor het beperken van infecties maar ook voor een prettig en gezond binnenmilieu. Het risico op verspreiding van het coronavirus door een tekort aan ventilatie is onduidelijk. De GGD'en geven aan dat zij scholen niet zullen adviseren om te sluiten wegens ventilatie in schoolgebouwen die te wensen overlaat. De precieze rol van ventilatie in overdracht van COVID-19 is nog onbekend, maar als die er al is, is deze veel minder van belang dan de andere preventieve maatregelen. Veel van de huidige maatregelen om verspreiding van het virus tegen te gaan hebben niet alleen een gunstig effect op de preventie van druppelinfectie maar ook aerogene overdracht tussen mensen. Het gaat bijvoorbeeld om de hygiëneadviezen (hoesten en niezen in de elleboog,

[1] Kamerstukken II 2020/21, kenmerk 2020Z1480.
[2] Kamerstukken II 2020/21, nr. 25 295, nr. 473.
[3] https://www.rvo.nl/sites/default/files/2014/12/Programma%20van%20Eisen%20Frisse%20Scholen%202015..pdf

regelmatig handen wassen met zeep, desinfecteren van oppervlakken), het anderhalve meter afstand houden tussen leerkrachten, OOP en leerlingen (alleen voor VO) en onderwijspersoneel onderling, en het thuisblijven en testen bij klachten.

Uit de door het LCVS genomen foto blijkt dat een deel van de schoolgebouwen niet voldoet aan de normen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Hierom is het nodig dat scholen maatregelen treffen op de korte en de langere termijn. Scholen kunnen direct starten met het nemen van maatregelen om acute problemen op te lossen, die ik hieronder nader toelicht. Hiernaast stelt het kabinet in totaal € 360 miljoen beschikbaar, waarvan € 320 miljoen extra, voor scholen en gemeenten om de ventilatie van schoolgebouwen te verbeteren, in twee tranches. Beide tranches licht ik in deze brief nader toe.

1. Wat kunnen scholen op korte termijn doen?

Het RIVM adviseert om in ieder geval de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie en luchten te volgen. Dat gebeurt nu niet op alle scholen. Op korte termijn is het wenselijk dat de ventilatievoorzieningen in schoolgebouwen zo goed mogelijk worden benut. Met de raden zorg ik ervoor dat schoolbesturen hun schoolleiders, leraren, ondersteunend personeel, ouders en leraren goed kunnen informeren over de stand van zaken voor wat betreft hun schoolgebouwen. Hiernaast zijn per 1 oktober op weeropschool.nl/ventilatie handreikingen en een informatieblad beschikbaar, zodat maatregelen op de korte termijn kunnen worden genomen om de ventilatie op scholen te verbeteren en/of op orde te houden, ook als men nu (nog) niet aan de wettelijke eisen voldoet.

De door het LCVS genomen foto laat zien dat een deel van de schoolgebouwen de geldende ventilatienormen niet haalt, en hiermee niet voldoet aan de wettelijke verplichtingen omtrent de arbeidsomstandigheden. Het schoolbestuur heeft als werkgever de plicht om het risico te inventariseren en hierop te acteren. Om beter vast te kunnen stellen welke opgave zich nu precies voordoet, wil ik dat de analyse van de staat van de onderwijsgebouwen in Nederland wordt voortgezet. Ik kom hier in paragraaf vier van deze brief op terug, wanneer ik op de adviezen van het LCVS reageer. Schoolbesturen moeten zich inspannen om dit voor hun gebouwen zo goed mogelijk in beeld te brengen.

2. Langere termijn: investeringen noodzakelijk

Van de bovengenoemde €360 miljoen wordt € 100 miljoen zo snel mogelijk beschikbaar gesteld. Van dit bedrag is in het kader van het doorbouwplan scholen reeds € 40 miljoen beschikbaar op de begroting van BZK. De regeling die recent in consultatie is gebracht, de Specifieke Uitkering Doorbouwplan Scholen, zal worden aangepast. Ventilatie zal een standaard- en verplicht onderdeel worden van de regeling, en het subsidiepercentage zal worden verhoogd naar 30%. De subsidie zal worden gericht op noodzakelijke en energiezuinige ventilatiemaatregelen en de daarbij behorende flankerende maatregelen zoals een kooldioxidemeter per onderwijsruimte, een energiebeheerssysteem en maatregelen gericht op het voldoen aan de eisen voor isolatie en binnenklimaat. Hiermee wordt beoogd de schoolgebouwen die nu niet voldoen, zo snel als mogelijk (binnen uiterlijk 3 jaar) te laten voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, zoals die in het Bouwbesluit, de Arboregelgeving en GGD- en RIVM-

richtlijnen zijn vastgelegd. Tevens zal hiermee een bijdrage worden gerealiseerd aan het verbeteren van de energieprestatie en duurzaamheid van de schoolgebouwen.

Met de raden en de VNG is afgesproken dat zij hun leden actief stimuleren gebruik te maken van deze regeling. Verder reserveert het kabinet € 260 miljoen om gerichte investeringen mogelijk te maken voor ventilatie, de wijze waarop deze middelen zullen worden besteed wordt vastgesteld na het uitkomen van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Onderwijshuisvesting (IBO).

3. Samenvatting van de onderzoeksresultaten

Het LCVS heeft de opdracht gekregen om een momentopname te maken van de situatie omtrent ventilatie op po- en vo-scholen in Nederland. Tot een oordeel komen over of een gebouw aan normen en richtlijnen voldoet is veelal niet eenduidig: het is vaak ingewikkeld en tijdrovend om te achterhalen welk Bouwbesluit geldt voor een bepaald gebouw of onderdeel daarvan. Om deze reden heeft het LCVS een maatstaf voor luchtkwaliteit gehanteerd voor bestaande bouw en voor nieuwbouw, waarbij dezelfde grenswaarden voor de concentratie CO_2 zijn gehanteerd als worden gebruikt in de arbocatalogus voor het voortgezet onderwijs en het Programma van Eisen Frisse Scholen.

Van de ongeveer 9.300 schoolgebouwen in Nederland is voor 7.340 gebouwen de vragenlijst ingevuld (79 procent); 67 procent van de 1289 aangeschreven schoolbesturen heeft gereageerd. Niet alle ingevulde vragenlijsten resulteren in een eenduidig beeld: vaak was het niet, of nóg niet mogelijk om het noodzakelijke onderzoek te verrichten, waardoor onduidelijk is gebleven of het gebouw aan de normen voldoet. Van de gerapporteerde scholen voldoet 38% wel aan de normen en 11 procent nog niet en zijn technische aanpassingen nodig (777 locaties). Bij de overige scholen loopt het onderzoek nog of kon het onderzoek nog niet uitgevoerd worden (51%).

4. Adviezen LCVS: nader onderzoek en verbinding brede huisvestingsopgave

Het LCVS adviseert nader onderzoek te doen om een scherper beeld te krijgen van wat nodig is om het binnenklimaat van schoolgebouwen op orde te brengen. Niet alleen ontbreekt het aan gerapporteerde gegevens voor een deel van de gebouwenvoorraad, bij 51% moet het onderzoek nog plaatsvinden. Volgens het LCVS is hierbij inzicht nodig in de verschillende gebouwtypologieën en ventilatiesystemen.

Daarnaast adviseert het LCVS om het binnenklimaat op scholen breed te agenderen door het te verbinden aan onderwijshuisvesting en verduurzaming. Ik voeg hieraan toe dat onderinvestering in onderwijshuisvesting al enige tijd een punt van zorg is, en op momenten onvoldoende aandacht heeft gekregen van schoolbesturen, gemeenten en het Rijk. De Algemene Rekenkamer, Regioplan en McKinsey hebben eerder al gesignaleerd dat de kwaliteit van schoolgebouwen onder druk staat, en een lans gebroken voor aanvullende investeringen.

Ik neem deze adviezen van het LCVS over. Binnen het reeds gestarte Interdepartementale Beleidsonderzoek (IBO) Huisvesting wordt breed gekeken

naar de benodigde kwaliteit van schoolgebouwen, wordt getoetst of de actoren in het stelsel voldoende zijn toegerust om hun verantwoordelijkheid in te vullen en bezien welke eventuele aanvullende maatregelen overwogen moeten worden. Een inschatting van de benodigde kosten om de gebouwen op het gewenste niveau te krijgen hoort daar ook bij. Met Ruimte-OK laat ik volledig verdiepend onderzoek verrichten naar gebouwtypen en ventilatiesystemen. De foto (en de nadere uitwerking ervan) dragen ook nu al bij aan de probleemanalyse van het IBO, die nodig is om de juiste maatregelen te benoemen. De conclusies van dit onderzoek worden verwacht in de eerste helft van 2021.

5. Tot slot

Onderwijshuisvesting waar we trots op kunnen zijn is een belangrijk onderdeel van de onderwijskwaliteit, dat is in alle tijden waar. Mede om die reden is het belangrijk dat we vooruit kijken: in het hier en nu alles doen om de gezondheid van leraren en leerlingen te beschermen en continuïteit van onderwijs te bieden, in de nabije toekomst verder werken aan de randvoorwaarden voor goed en betekenisvol onderwijs voor alle leerlingen. Ik informeer de Kamer op korte termijn over de uitwerking van de geschetste stappen.

De minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

LCVS

Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen

Eindrapportage

Beeld van ventilatie op scholen in het funderend onderwijs in Nederland

1 oktober 2020

INHOUD

Ten geleide 3
Het belang van ventilatie op scholen 3
Een 'foto' van de ventilatiesituatie op scholen 3
Aanbevelingen van het LCVS 5
De uitgevoerde opdracht 7
Informatieverstrekking 7
Momentopname van de ventilatiesituatie 8
Bijlagen 17
Bijlage 1 – LCVS: Werkopdracht, werkwijze en tijdlijn 17
Bijlage 2 – Kortetermijnhandelingsperspectieven ventilatie op scholen (winterperiode) 19
Bijlage 3 – Vragenlijst 25
Bijlage 4 – Formulier voor steekproefsgewijze meting van de CO_2-concentratie 31
Bronnen en meer informatie 32

TEN GELEIDE

Deze zomer is de aandacht voor het onderwerp ventilatie fors toegenomen en dan met name met betrekking tot een mogelijke relatie tussen COVID-19 en ventilatie. Dit was en is één van de vragen die leven bij alle betrokkenen in het onderwijs. Schoolbesturen, schoolleiders, personeel en ouders willen een veilige en verantwoorde schoolomgeving waar gewerkt kan worden aan de leerontwikkeling van leerlingen. In deze tijd staat de continuïteit van het onderwijs door alle ontwikkelingen rond de uitbraak van het virus onder druk. De vragen over het ventilatievraagstuk komen daar bovenop. Het onderwijs staat daarmee dan ook, meer dan normaal, voor een grote opgave.

HET BELANG VAN VENTILATIE OP SCHOLEN

Om antwoord te kunnen geven op de vraag wat de relatie tussen ventilatie, een goede luchtkwaliteit en virusverspreiding is, is er behoefte aan kennis. Kennis over de ventilatiesituatie op scholen, kennis over aan welke normen schoolgebouwen moeten voldoen als het om ventilatie en luchtkwaliteit gaat en kennis over de mogelijke wijze van verspreiding van COVID-19.

Het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS, zie Bijlage 1 – LCVS: Werkopdracht, werkwijze en tijdlijn) en het kabinet volgen het RIVM waar het gaat om de expertise over COVID-19. Het LCVS laat zich over de laatste inzichten adviseren door het RIVM. Overdracht van het virus vindt vooral plaats via bijvoorbeeld hoesten en niezen, waarbij grote druppels worden verspreid, aldus het RIVM. Het is op dit moment onduidelijk of kleine druppels, de zogenaamde aerosolen, een relevante rol spelen bij de overdracht van het virus. In algemene zin kan ventileren en luchten helpen om luchtweginfecties te beperken. Het is echter onbekend in welke mate ventilatie helpt om de verspreiding van COVID-19 daadwerkelijk tegen te gaan. Het RIVM adviseert in ieder geval de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie en luchten te volgen. Dat geldt ook voor scholen. Bovendien leren leerlingen het beste in een prettige omgeving met gezonde lucht.

EEN 'FOTO' VAN DE VENTILATIESITUATIE OP SCHOLEN

Om inzicht te verkrijgen in hoe de ventilatie-inrichting bij scholen is, heeft het LCVS een sectorbrede digitale uitvraag georganiseerd. Om in korte tijd voldoende respons op de vragenlijst te verkrijgen heeft men zich beperkt tot de kernvragen die minimaal beantwoord moeten worden voor het verkrijgen van een duidelijk beeld. De vragenlijst (zie Bijlage 3 – Vragenlijst) gaat in op de vraag welk wettelijk kader en daarbij behorende normen van toepassing zijn op het schoolgebouw.

Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen: waar moeten schoolgebouwen aan voldoen?

Het RIVM stelt dat schoolgebouwen qua ventilatie moeten voldoen aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen vanuit de Gezondheidsraad (algemene gezondheid) en de arbocatalogi (veilige werkomgeving).

Voor bestaande bouw kan het een ingewikkelde, tijdrovende en kostbare taak zijn om te achterhalen welk Bouwbesluit voor welk gebouw(deel) geldt. Bovendien is het Bouwbesluit uiteindelijk een technische lijst van eisen, die niet automatisch leidt tot de beoogde ventilatieprestaties. Daarom heeft het LCVS besloten om een eenduidige norm te hanteren voor bestaande bouw en voor nieuwbouw, die voortvloeit uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Het LCVS heeft schoolbesturen gevraagd na te gaan of hun schoolgebouw bestaande bouw of nieuwbouw betreft en ten tweede of het gebouw voldoet aan de normen die voortvloeien uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Die normen gaan over het resultaat van ventileren. Daarmee is niet gevraagd of het gebouw voldoet aan de technische eisen aan het ventilatiesysteem uit het

vigerende Bouwbesluit, maar wel naar de strengere eisen die gezondheidsrichtlijnen stellen. Deze worden gegeven in resultaat: de CO_2-concentratie in de lucht, dan wel luchtverversingscapaciteit: de hoeveelheid lucht die per persoon per tijdseenheid ververst wordt. Grenswaarde voor schoolgebouwen bestaande bouw (met vergunningsverlening tot 2012) vertaalt zich, naar de richtlijn van de GGD en het advies van de Gezondheidsraad, in een grenswaarde van maximaal 1200ppm CO_2, wat overeenkomt met een capaciteit voor luchtverversing van 6 dm3/s/persoon.

Voor gebouwen met vergunningverlening vanaf april 2012 is het Bouwbesluit nieuwbouw 2012 van toepassing. Voor deze categorie gebouwen geeft het Bouwbesluit de grenswaarde 950ppm CO_2, wat overeenkomt met een capaciteit voor luchtverversing van 8,5 dm3/s/persoon.

Indicatieve meetmethode, moment van meting en beperkingen onderzoek

Een uitputtend onderzoek naar Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen binnen de gestelde tijd bleek niet haalbaar. Daarom heeft het LCVS de schoolbesturen gevraagd de luchtverversingscapaciteit dan wel CO_2-concentratie als indicator voor de mate van ventilatie in beeld te brengen. Dit kon middels een onderzoek naar de capaciteit voor luchtverversing, een permanente CO_2-meting, of een indicatieve eendaagse meetmethode. Het LCVS heeft de schoolbesturen – bij gebrek aan meetapparatuur of in te schakelen deskundigheid binnen het korte tijdsbestek van de uitvraag – een handzame alternatieve eendaagse indicatieve meetmethode aangereikt (zie Bijlage 4 – Formulier voor steekproefsgewijze meting van de CO_2-concentratie). De manier van meten zegt iets over de representativiteit van de meting. De indicatieve methode kan snel en door elk personeelslid worden uitgevoerd, en geeft een goede eerste indicatie, maar is niet zo betrouwbaar als een gedegen meting door een expert of een continue meting.

De respons op de vragenlijst betreft een momentopname in september en geeft weer hoe de ventilatie was op scholen op het moment van het invullen van de vragenlijst. Daarnaast is niet iedere vraag voor ieder schoolgebouw beantwoord. De hieronder weergegeven percentages gaan enkel over de respondenten die antwoord hebben gegeven op die specifieke vraag. Mede hierdoor kan er geen sprake zijn van extrapolatie van percentages.

Samenvatting uitkomsten

Er zijn 1289 schoolbesturen aangeschreven. Zij hebben naar de informatie van het LCVS 9331 schoolgebouwen in portefeuille. Voor 7340 schoolgebouwen – dat is 79% van het totaal – is de vragenlijst ingevuld. In een tijd waarin de continuïteit van het onderwijs waarborgen gezien COVID-19 veel aandacht opeist, ondanks het korte tijdbestek waarin om een reactie werd gevraagd en ondanks de complexiteit van het verzoek. Het LCVS is de schoolbesturen daarvoor erkentelijk. In de periode van 8 september tot en met 27 september kon de vragenlijst beantwoord worden.

Van de schoolgebouwen waarvoor het LCVS antwoorden heeft ontvangen, voldoet 38% aan de gevraagde normen. Voor 11% van de schoolgebouwen geven de schoolbesturen aan dat ze niet voldoen aan de normen. Deze schoolbesturen zullen met behulp van de lokale GGD of arbo-deskundige en met de gemeente aan de slag moeten, onder andere in het kader van het Integraal Huisvesting Plan. Voor 51% van de schoolgebouwen wordt aangegeven niet voor het verstrijken van het eindtijdstip van de uitvraag te kunnen antwoorden. Daarvoor werden verschillende oorzaken aangegeven; installatie-deskundige niet beschikbaar, CO_2-meter niet beschikbaar, onderzoeksresultaten komen later dit jaar beschikbaar.[1]

[1] Voor 7137 gebouwen is beantwoord of er onderzoek kon worden uitgevoerd. Daarbij wordt voor 41% van deze gebouwen aangegeven dat het onderzoek pas op een later datum wordt uitgevoerd, voor 10% van de gebouwen wordt aangegeven dat het onderzoek om bepaalde redenen niet kan worden uitgevoerd. Deze twee groepen zijn hier samengevat.

Handelingsperspectief voor de korte termijn

Scholen hebben voor de korte termijn behoefte aan praktische maatregelen om de ventilatie – die van invloed is op het binnenklimaat – op orde te brengen en te houden. Ook met het oog op de komende wintermaanden waar de omstandigheden anders zullen zijn. Bij kouder en natter weer ligt het openen van ramen en deuren in klaslokalen minder voor de hand. Het LCVS heeft daarom het expertteam en Ruimte-OK, het kenniscentrum onderwijshuisvesting en kinderopvang, gevraagd hierover te adviseren. Per 1 oktober kunnen scholen terecht op www.weeropschool.nl/ventilatie (met informatie voor po en voor vo) voor zogenoemde 'kortetermijnhandelingsperspectieven' (zie Bijlage 2 – Kortetermijnhandelingsperspectieven ventilatie op scholen (winterperiode)). De twee sectorraden hebben daarnaast voorzien in voorbeeldbrieven en Q&A-documenten die schoolleiders en -bestuurders kunnen gebruiken in de communicatie met personeel en ouders.

Deze respons en deze 'foto' bevestigen de urgentie van het thema binnenklimaat in het onderwijs. Het bevestigt ook het signaal dat door de respondenten werd gegeven dat het tijdbestek om een complexe opdracht als deze uit te voeren te kort is. Het beeld kan de komende tijd nog verder scherp gesteld worden doordat nog lopende onderzoeken worden afgerond.

AANBEVELINGEN VAN HET LCVS

Aanbeveling 1: Verder onderzoek voor een beter beeld

Om het beeld van de stand van binnenklimaat inhoudelijk scherper te stellen, beveelt het LCVS aan een verdiepend onderzoek naar de ventilatiesituatie over langere periode te laten uitvoeren. Daarbij zouden alle gebouwtypologieën en in gebruik zijnde ventilatiesystemen moeten worden meegenomen plus de kosten voor herstel.

Aanbeveling 2: Binnenklimaat agenderen door te verbinden aan de brede opgave voor onderwijshuisvesting en duurzaamheid

Voor de lange termijn maakt de 'foto' duidelijk dat het thema binnenklimaat breed in de belangstelling staat. Reden te meer om binnenklimaat ook breed te agenderen. Binnenklimaat gaat verder dan ventilatie of de luchtkwaliteit en betreft bijvoorbeeld ook thermisch comfort, akoestiek en daglichttoetreding. Het thema binnenklimaat is nauw verweven met de bredere opgave voor onderwijshuisvesting en met het thema duurzaamheid.

Het LCVS doet de aanbeveling om op dit terrein tot een samenhangende aanpak te komen en daarbij de verbinding te maken met:

a. de recente aanbevelingen van McKinsey over onderwijshuisvesting.[2] In het rapport 'Een verstevigd fundament voor iedereen' beschrijven de onderzoekers dat de onder-investering in huisvesting één van de grote uitdagingen is waar de sector voor staat. De uitdaging in het stelsel lijkt niet zozeer te liggen bij de instandhouding van de gebouwen, maar veeleer bij de noodzakelijke periodieke verbetering van de gebouwen.
b. het door het Kabinet aangekondigde Interdepartementaal Beleidsonderzoek Onderwijshuisvesting. Hierin wordt onderzocht welke opgaven er liggen op het gebied van onderwijshuisvesting en wordt de verantwoordelijkheidsverdeling op stelselniveau onder de loep genomen.
c. het klimaatakkoord. De doelstellingen die daarin worden genoemd voor het maatschappelijk vastgoed (waaronder schoolgebouwen), kunnen niet los worden gezien van de

[2] Zie: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/04/22/een-verstevigd-fundament-voor-iedereen

binnenklimaatopgave voor onderwijshuisvesting. Door de PO-Raad, VO-raad en de VNG wordt de laatste hand gelegd aan de sectorale routekaart po/vo in het kader van het Klimaatakkoord, waarin de klimaatopgave, de kwaliteitsopgave en de opgave voor het binnenklimaat met elkaar verbonden worden. Deze wordt in oktober opgeleverd.

DE UITGEVOERDE OPDRACHT

Het LCVS heeft een tweeledige opdracht uitgevoerd:

1. Informatieverstrekking aan betrokken partijen bij schoolgebouwen ten aanzien van ventilatie en luchtkwaliteit en waar mogelijk bieden van ondersteuning (in de vorm van informatie en advies) bij het in zicht krijgen en op orde brengen van de ventilatie op scholen.
2. Het maken van een momentopname van de ventilatiesituatie op po- en vo-scholen in Nederland.

INFORMATIEVERSTREKKING

Achtergrond

Het LCVS heeft een informatiestructuur opgezet, die het team in staat stelde signalen te ontvangen en bij signalen van scholen ondersteuning te bieden (door informatie en advies) om de ventilatiesituatie op orde te krijgen.

Uitgevoerde activiteiten

Loket op weeropschool.nl/ventilatie

Scholen, besturen en andere betrokkenen bij (ventilatie van) schoolgebouwen kunnen terecht bij het loket op www.weeropschool.nl/ventilatie voor informatie en advies (voor po en voor vo). Op deze site is onder meer een handreiking gepubliceerd over het coronavirus en het gebruik van ventilatie, verwarming en koeling op scholen voor funderend onderwijs.[3] Ook de ontsluiting van informatie van algemeen belang die voortkomt uit ingezonden vragen vindt plaats via dezelfde website.

Beantwoording van vragen

Voor het beantwoorden van ingekomen vragen werkte het LCVS samen met Ruimte-OK en het expertteam. Zij gaven advies en verstrekten informatie op technisch-inhoudelijke vragen.

In de periode 14 augustus tot en met 27 september zijn er totaal 188 vragen en verzoeken ingediend, die telefonisch of per mail zijn afgehandeld door Ruimte-OK, soms na verder overleg met het expertteam.

De vragen en verzoeken besloegen globaal de volgende thema's:

- (Minimale) eisen voor ventilatie en binnenklimaat waaraan de school moet voldoen (richtlijnen RIVM, Bouwbesluit, Arbobesluit);
- Hoe te meten / in kaart te brengen of het schoolgebouw aan de minimale eisen voldoet;
- Wie is waarvoor verantwoordelijk (school, bestuur, gemeente, GGD);
- Wat te doen bij onvoldoende ventilatie (mogelijkheden voor advies, professionele meting, rol GGD/gemeente/werkgever, aanpassing gebruik);
- Algemeen: de rol van ventilatie en aerosolen bij verspreiding van het coronavirus;
- Specifieke vragen over werking, betrouwbaarheid en aanbevolen gebruik van ventilatie-/klimaatsystemen en (CO_2-)meetapparatuur en verzoeken voor doorverwijzing naar bureaus voor advies, meting en/of installatie.

[3] Zie https://po.lesopafstand.nl/app/uploads/Handreiking-coronavirus-en-het-gebruik-van-ventilatie-verwarming-en-koeling-op-scholen.pdf en https://vo.lesopafstand.nl/app/uploads/Handreiking-coronavirus-en-het-gebruik-van-ventilatie-verwarming-en-koeling-op-scholen.pdf

- Vragen over beschikbaarheid van (CO_2-)meetapparatuur en het niet op tijd kunnen meten voor de LCVS-vragenlijst.

Op basis van ingekomen vragen, informatieverzoeken en signalen is een FAQ-document opgesteld dat gedeeld is op www.weeropschool.nl/ventilatie (met informatie voor po en voor vo).[4] Dit wordt regelmatig bijgewerkt aan de hand van nieuw binnengekomen vragen en in acht nemend de laatste stand van zaken/voortschrijdend inzicht.

Ook is er op 14 september door beide sectorraden een zeer goed bezocht webinar over het thema ventilatie op scholen georganiseerd, zowel voor po als vo. Hierbij was ook Ruimte-OK aanwezig.

Advies over kortetermijnhandelingsperpectieven
Tijdens de webinars en naar aanleiding van vragen van schoolbesturen is door Ruimte-OK nagedacht over laagdrempelige maatregelen die scholen kunnen treffen om hun ventilatie op orde te houden in de komende winterperiode, dan wel op orde te brengen. Deze te treffen maatregelen zijn in een handzaam informatieblad opgenomen dat te vinden is op www.weeropschool.nl/ventilatie (zie Bijlage 2 – Kortetermijnhandelingsperspectieven ventilatie op scholen (winterperiode)).

Informatieverstrekking vanuit GGD en arbodeskundigen
Ten behoeve van de gezondheidskundige advisering rond ventilatie op scholen hebben de GGD'en een landelijk advies geformuleerd.[5] Uitgangspunten van dit advies zijn: het houden van anderhalve meter afstand; de hygiënemaatregelen (handen wassen en hoesten in de elleboog) en: bij klachten blijven onderwijspersoneel en leerlingen thuis en laten zich testen. Ten aanzien van de adviezen met betrekking tot de luchtkwaliteit en ventilatie verwijzen de GGD'en naar de adviezen zoals onder meer samengevat in: de handleiding binnenmilieuscan basisscholen, het Programma van Eisen 'Frisse Scholen' en de LCHV richtlijn binnen- en buitenmilieu voor basisscholen.

MOMENTOPNAME VAN DE VENTILATIESITUATIE

Achtergrond
Het LCVS is gevraagd een zo compleet mogelijke momentopname ('foto') te maken van de mate waarin schoolgebouwen voor funderend onderwijs in Nederland voldoen aan de minimumeisen voor luchtverversing. Hiervoor is een digitale vragenlijst ontworpen en via de sectororganisaties gezonden aan circa 1289 schoolbesturen. Het LCVS is onder de indruk van de hoeveelheid reacties van de schoolbesturen – in een periode waarin vele andere zaken aandacht vragen en in een bijzonder kort tijdsbestek.

Context
De respons geeft een landelijk beeld of schoolgebouwen voldoen aan het vigerende Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen vanuit de Gezondheidsraad (algemene gezondheid) en de arbocatalogi (veilige werkomgeving). De ontworpen digitale vragenlijst ter verkrijging van het landelijke beeld is toegevoegd aan deze rapportage (zie Bijlage 3 – Vragenlijst).

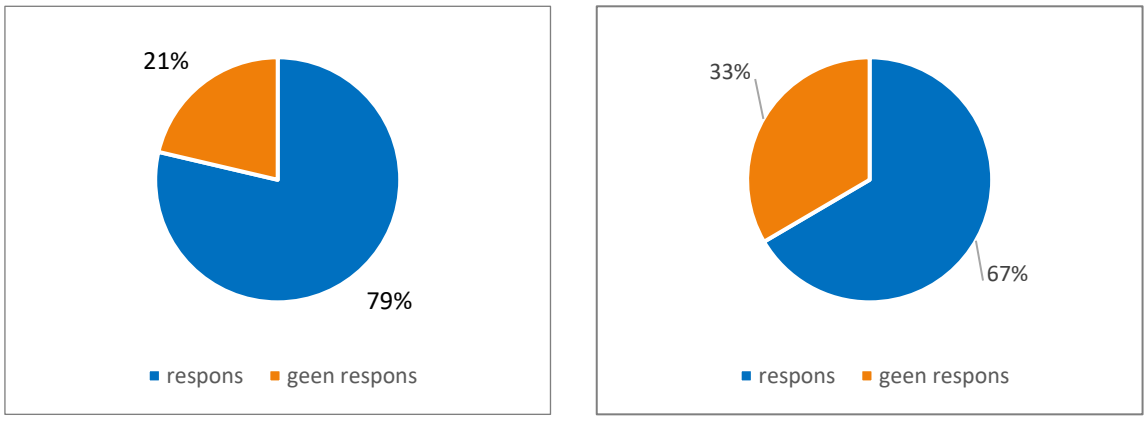
Om in korte tijd voldoende responses op de vragenlijst te verkrijgen heeft men zich beperkt tot de kernvragen die minimaal beantwoord moeten worden voor het verkrijgen van een duidelijk beeld. De vragenlijst gaat in op de vraag welk wettelijk kader en daarbij behorende normen van toepassing zijn op het schoolgebouw. Omdat een uitputtend onderzoek naar Bouwbesluit en aanvullende

[4] Zie https://po.lesopafstand.nl/app/uploads/FAQ-Ventilatie-op-scholen-en-COVID.pdf en https://vo.lesopafstand.nl/app/uploads/FAQ-Ventilatie-op-scholen-en-COVID.pdf
[5] Zie https://assets.ncj.nl/docs/eff5be95-238c-4b9d-ad49-a4b29bb04c9e.pdf

richtlijnen binnen de gestelde tijd niet haalbaar bleek, is de schoolbesturen gevraagd onderzoek te doen naar de kwaliteit van de binnenlucht op basis van de capaciteit voor luchtverversing, een permanente CO_2-meting, of de indicatieve meetmethode en om de uitslag ervan te delen. Ook is gevraagd of er sprake is van dialoog tussen schoolbestuur en gemeente in het kader van het Integraal Huisvesting Plan.

Resultaten

De schoolbesturen hebben tot en met 27 september 2020 voor 7340 gebouwen de vragenlijst ingevuld. Uitgaande van in totaal 9331[6] schoolgebouwen in Nederland is dus voor 79% van de gebouwen een respons ontvangen. Deze respons is aangeleverd door 67% (858) van de 1289 aangeschreven besturen (zie Figuur 1).

Figuur 1: Uitkomst van de uitvraag gerelateerd aan het totale aantal gebouwen (links) en aan het aantal opgeroepen besturen (rechts).

Echter, niet iedere vraag is voor ieder gebouw beantwoord. Daarom worden in het vervolg percentages gerelateerd aan het aantal gebouwen waarvoor de vraag is beantwoord.

Kwaliteit van de binnenlucht

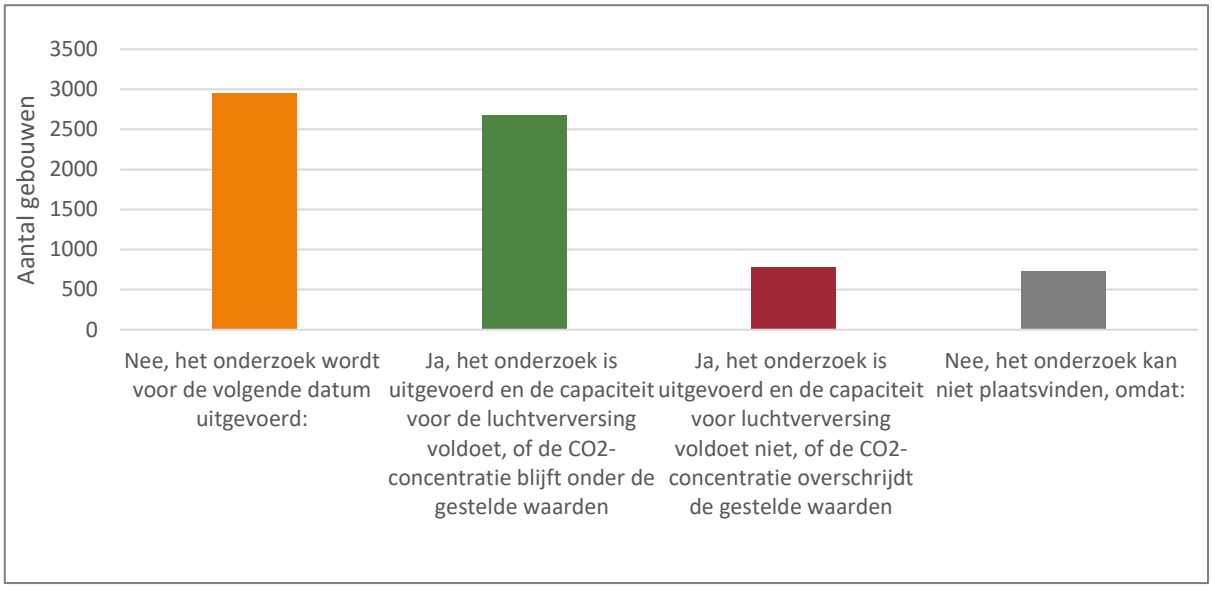
Uit de antwoorden op de vraag:

> *Heeft er in het schoolgebouw per ventilatiesysteem een onderzoek plaatsgevonden naar de kwaliteit van de binnenlucht op basis van de capaciteit voor luchtverversing, een permanente CO_2-meting, of de indicatieve meetmethode? Voldoet het schoolgebouw aan de normen die voortkomen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen?*[7]

ontstaat het volgende beeld (zie Figuur 2):

[6] Modelmatige aanname in de sectorale routekaart

[7] Een schoolgebouw voldoet aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen als de luchtventilatie in een volle onderwijsruimte presteert volgens:
- Bestaande bouw voor 2012 1200ppm CO_2 (6dm^3/sec/persoon)
- Nieuwbouw vanaf 2012 950ppm CO_2 (8,5dm^3/sec/persoon)

Figuur 2: Uitkomsten voor de onderzoeken aan gebouwen.

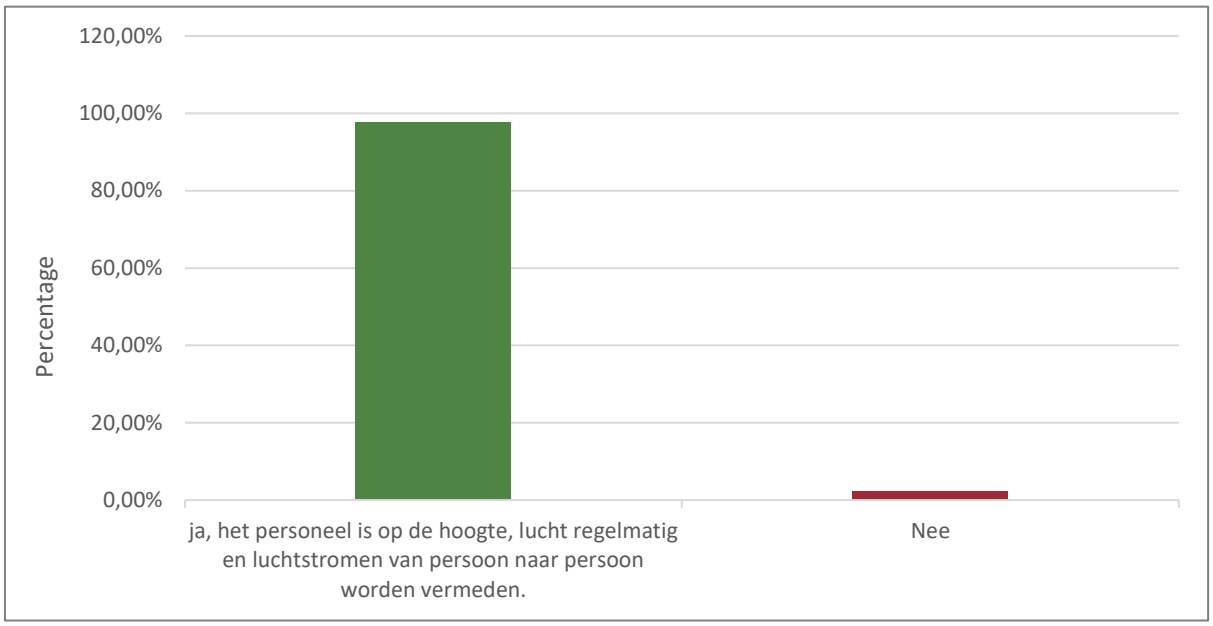
- Voor 2678 (38%) schoolgebouwen van 7137 waarvoor deze vraag beantwoord is, heeft het onderzoek plaatsgevonden en voldoet de kwaliteit van de binnenlucht aan de normen die voortkomen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Hierbij wordt wel bij 325 metingen opgemerkt dat men nu voldoet, maar zich zorgen maakt over de wintermaanden.
- Voor 2952 gebouwen (41%) is aangegeven, dat het onderzoek op een latere datum wordt uitgevoerd. De meerderheid van deze onderzoeken zal op korte termijn plaatsvinden, wanneer bijvoorbeeld CO_2-meters beschikbaar zijn.
- Voor 730 gebouwen (10%) is aangegeven, dat het onderzoek niet kan worden uitgevoerd. Als redenen om het onderzoek niet uit te voeren geeft men voor 128 gebouwen het onderzoek 'later, op een nog niet bekend tijdstip uit te voeren' en wordt voor 155 gebouwen opgemerkt dat geen CO_2-meters beschikbaar zijn.
- Voor 777 schoolgebouwen (11%) is aangegeven dat het onderzoek heeft plaatsgevonden en de kwaliteit van de binnenlucht niet voldoet aan de normen die voortkomen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen.

In het geval dat het onderzoek liet zien dat de kwaliteit niet voldeed aan de normen is de besturen het volgende gevraagd:

> *U gaf aan dat minstens een schoolgebouw niet voldoet aan de gestelde grenswaarden, of dat u dit voor minstens een gebouw nog niet in beeld heeft. Heeft het schoolbestuur voor dit gebouw (of deze gebouwen) de overige maatregelen getroffen zoals geadviseerd door het RIVM in de LCI-Richtlijn ventilatie en COVID-19?*

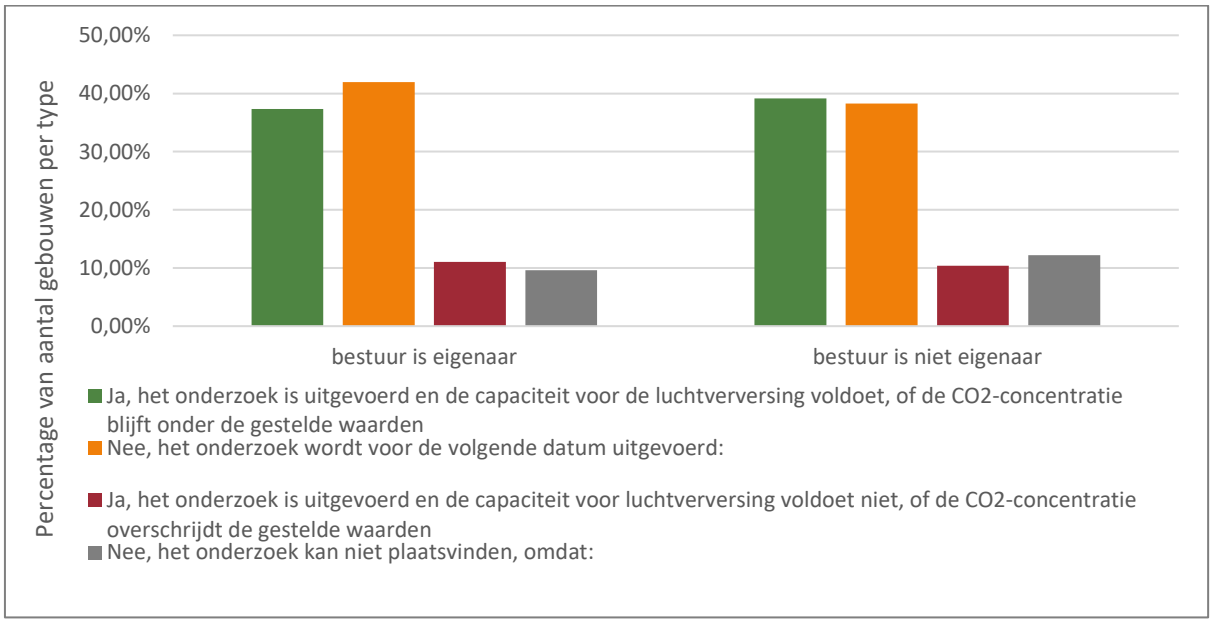
Hierop wordt voor 98% van de 777 gebouwen waarvoor deze vraag beantwoord is met (zie Figuur 3):

> *Ja, het personeel is op de hoogte, lucht regelmatig en luchtstromen van persoon naar persoon worden vermeden.*

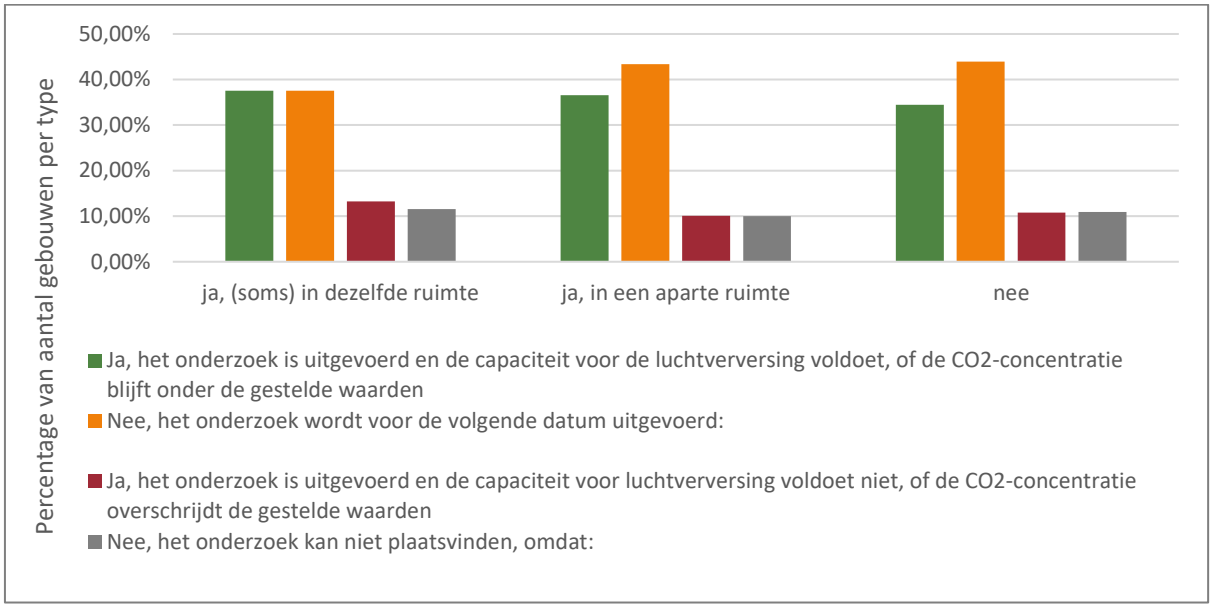

Figuur 3: Uitkomst op de vraag of maatregelen getroffen en bij het personeel bekend zijn.

Naast naar het totale aantal gebouwen te kijken is verder onderzocht hoe de antwoorden op deze vraag zich verhouden tot a) het eigenaarschap van het gebouw; b) het type Bouwbesluit (bestaande bouw of nieuwbouw) en c) het type onderwijs per gebouw. Ook werd er een onderscheid gemaakt tussen gebouwen met wel of geen gecombineerde gebruiksfunctie met kinderopvang.
Om het type eigenaarschap vast te stellen is per gebouw gevraagd of het bestuur wel of niet juridisch eigenaar is. Om de gebruiksfunctie vast te stellen is gevraagd of er voor het gebouw sprake is van gecombineerd gebruik met kinderopvang (soms) in dezelfde ruimte, van gecombineerd gebruik met kinderopvang in een aparte ruimte, of dat er geen gecombineerd gebruik is.

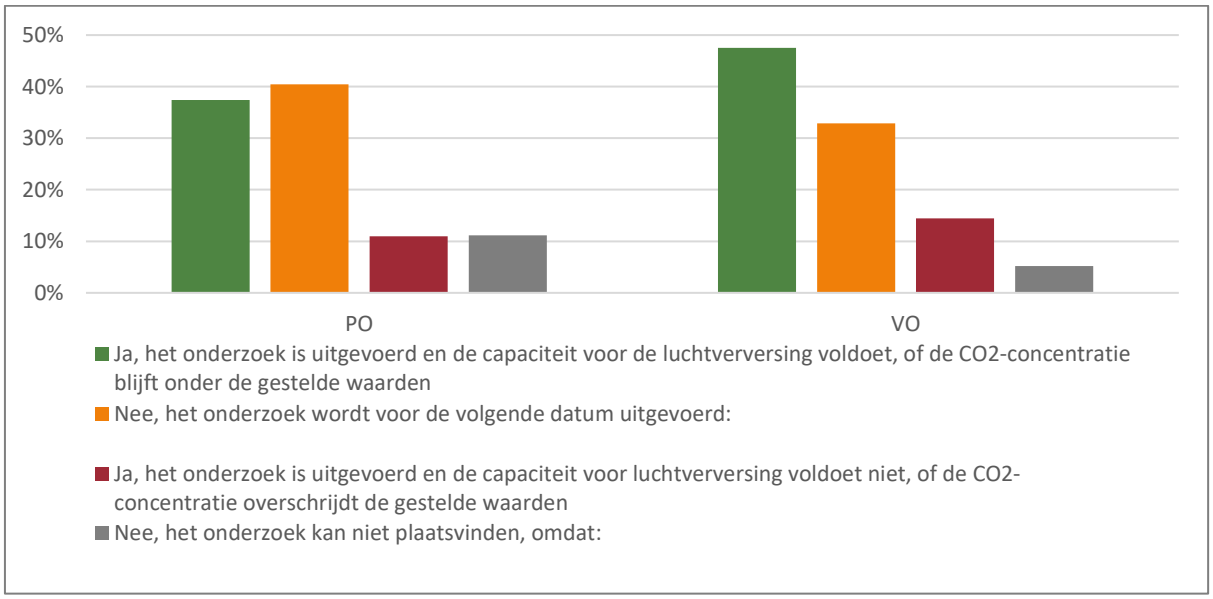
Figuur 4: Onderzoeksuitkomsten naar eigenaar gebouw gerelateerd aan 7084 gebouwen waarvoor de vraag naar het eigenaarschap beantwoord is.

Figuur 5: Onderzoeksuitkomsten afhankelijk van de aanwezigheid van kinderopvang in hetzelfde gebouw gerelateerd aan 5841 gebouwen waarvoor de vraag naar de gecombineerde gebruiksfunctie beantwoord is.

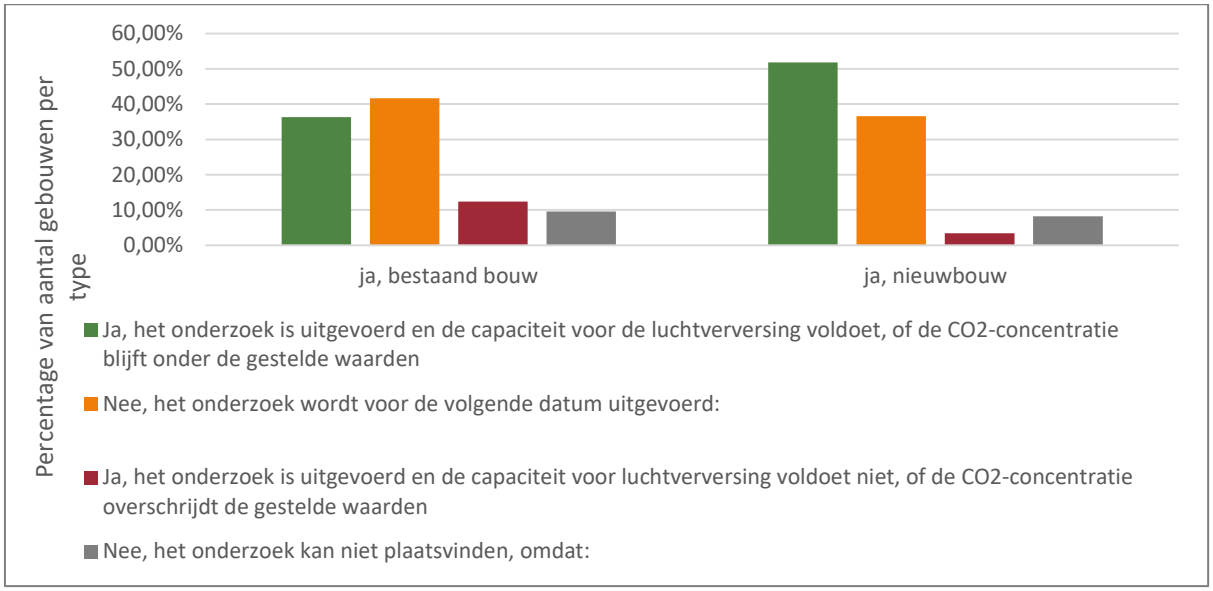
Zowel het eigenaarschap (Figuur 4) als ook de wel of niet gecombineerde gebruiksfunctie met kinderopvang (Figuur 5) lijken hier geen invloed te hebben op de uitkomst van de vraag.

In Figuur 6 zijn de verhoudingen tussen de gegeven antwoorden per onderwijstype te zien. De onderwijstypes po, sbo, so, vso en combinaties ervan zijn samengevat onder po. De onderwijstypes PrO, vbo, havo, mavo, vwo, vmbo-t en combinaties daarvan zijn samengevat onder vo.
Er is geen onderwijstype aan te wijzen waarbij de resultaten van het onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht voor een hoger percentage van deze gebouwen niet voldoet, of waarbij de resultaten van het onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht maar voor een klein percentage van deze gebouwen voldoet.

Figuur 6: Onderzoeksuitkomsten per type onderwijs. Gerelateerd aan 5671 gebouwen in het po en 1427 gebouwen in het vo waarvoor deze vraag beantwoord is.

Wordt gekeken naar de verhoudingen per type gebouw (bestaande bouw of nieuwbouw, Figuur 77) kan geconstateerd worden dat: [8]

Figuur 7: Onderzoeksuitkomsten naar type gebouw (nieuwbouw/bestaande bouw); gerelateerd aan 990 gebouwen die als nieuwbouw geclassificeerd zijn en 5752 gebouwen die als bestaande bouw geclassificeerd zijn.

- bij nieuwbouw relatief meer gebouwen (52% van de 990 als nieuwbouw geclassificeerde gebouwen) voldoen aan de gestelde normen dan bij bestaande bouw (36% van de 5752 als bestaande bouw geclassificeerde gebouwen).
- bij nieuwbouw relatief minder gebouwen (3%) niet voldoen aan de gestelde normen dan bij bestaande bouw (12%).

Dit resultaat lijkt erop te wijzen dat de ventilatie-eisen opgenomen in het nieuwe Bouwbesluit tot een verbetering van de gemeten waardes leiden.

Verder is gevraagd welk ventilatiesysteem het gebouw heeft. Hierop kon worden geantwoord met:

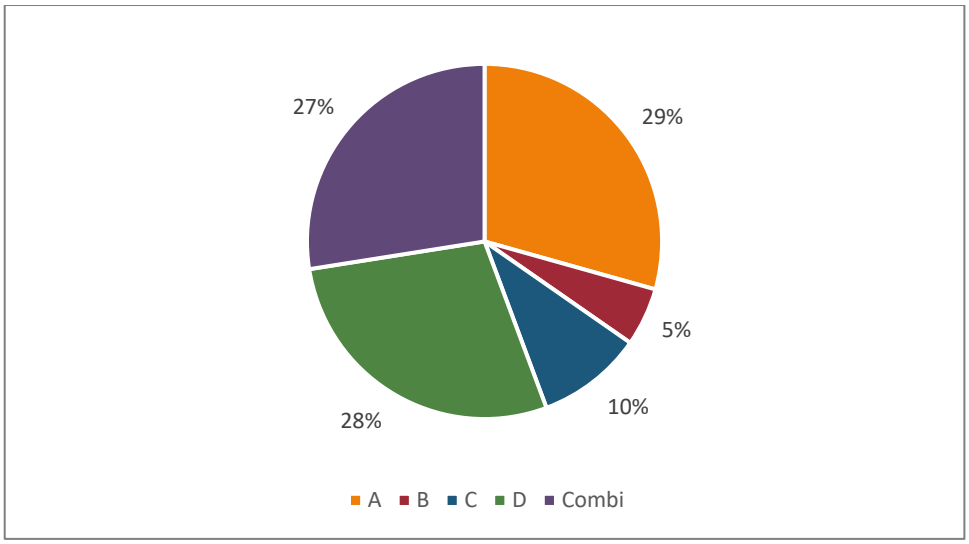
- A – natuurlijke ventilatie;
- B – systeem met actieve aanvoer van verse lucht en natuurlijke afvoer van vervuilde lucht via roosters;
- C – systeem met actieve afvoer van vervuilde lucht en natuurlijke aanvoer van verse lucht via roosters;
- D – mechanisch ventilatiesysteem - ventilatiesysteem waarbij zowel de aanvoer van verse lucht als ook de afvoer van vervuilde lucht op mechanische (actieve) wijze plaatsvindt (gebalanceerde ventilatie);
- of een combinatie van dien.

Hieruit ontstaat het volgende beeld (Figuur 8):

- 29% van de 3386 gebouwen waarvoor deze vraag eenduidig beantwoord is heeft alleen natuurlijke ventilatie (A);

[8] Per 1 april 2012 is het Bouwbesluit 2012 ingevoerd. Schoolgebouwen die vanaf die tijd gebouwd zijn en een vergunning hebben van na die datum moeten voldoen aan de eisen voor nieuwbouw.

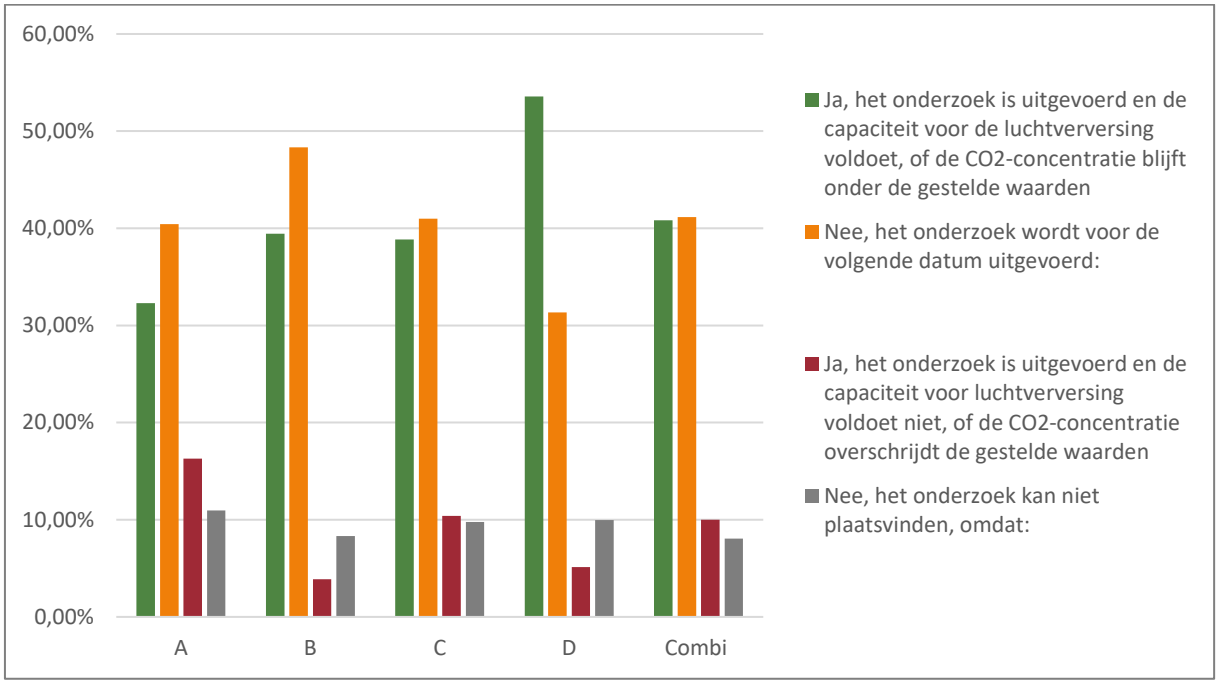
- 28% van deze gebouwen is voorzien mechanische ventilatie (D);
- 27% van deze gebouwen heeft een combinatie van verschillende ventilatiesystemen;
- 10% van deze gebouwen heeft een systeem met een met actieve afvoer van vervuilde lucht en natuurlijke aanvoer van verse lucht via roosters (C);
- 5% van deze gebouwen heeft een systeem met actieve aanvoer van verse lucht en natuurlijke afvoer van vervuilde lucht via roosters (B).

Figuur 8: Type ventilatiesysteem gerelateerd aan het aantal gebouwen met een eenduidig antwoord op de vraag.

Wordt per type ventilatiesysteem gekeken naar de resultaten van het onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht (Figuur 9) kan men concluderen dat:

- bij gebouwen met mechanische ventilatie (D) relatief veel meer gebouwen (54% van de 954 gebouwen met mechanische ventilatie) voldoen aan de gestelde normen dan gebouwen met alleen natuurlijke ventilatie (A) (32% van de 994 gebouwen met alleen maar natuurlijke ventilatie).
- bij gebouwen met mechanische ventilatie (D) relatief veel minder gebouwen (5%) niet voldoen aan de gestelde normen dan gebouwen met alleen maar natuurlijke ventilatie (A) (16%).

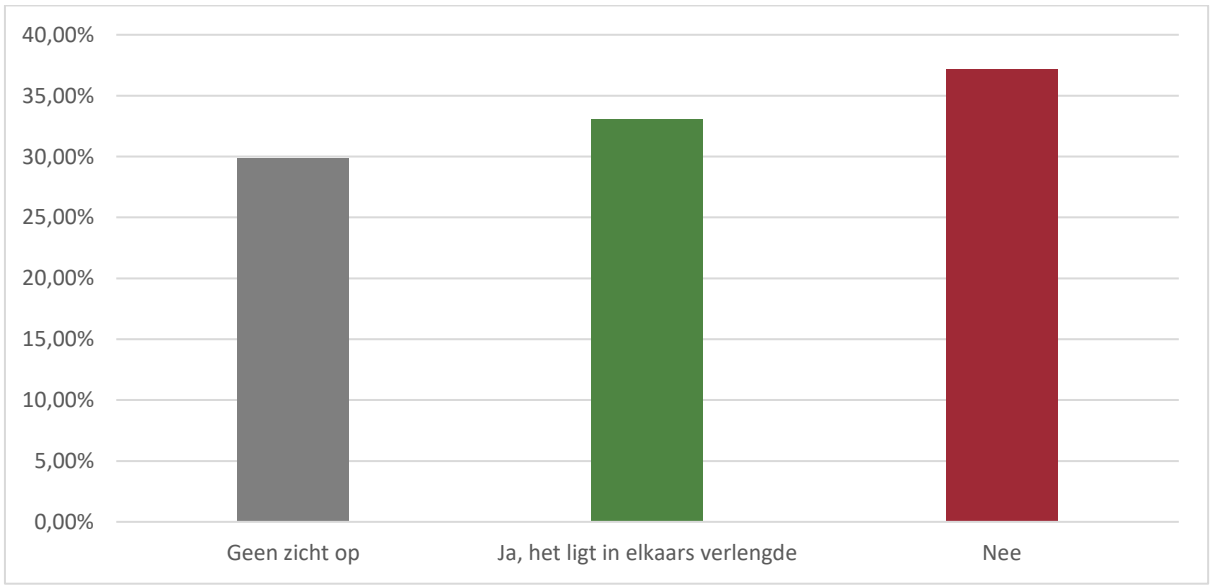

Figuur 9: Onderzoeksuitkomsten naar type ventilatiesysteem; gerelateerd aan 994 gebouwen met ventilatie type A, 180 gebouwen met ventilatie type B, 327 gebouwen met ventilatie type C, 954 gebouwen met ventilatie type D en 931 gebouwen met een combinatie.

Dialoog schoolbesturen en gemeentes

De schoolbesturen is tevens gevraagd of de ventilatiemaatregelen die genomen moeten worden, stroken met de langetermijnplanning en langetermijndoelen, zoals vastgelegd in het gemeentelijk Integraal Huisvestingplan. Hierop is door de besturen voor 6764 gebouwen geantwoord (Figuur 10):

- Geen zicht op – 30%.
- Ja, het ligt in elkaars verlengde – 33%.
- Nee, het ligt niet in elkaars verlengde – 37%.

Figuur 10: Stroken de voorgenomen maatregelen met de langetermijndoelen in het IHP?

Duiding van resultaten

Het feit dat voor een groot deel van de schoolgebouwen is gereageerd op de uitvraag van het LCVS, geeft aan dat schoolbesturen het onderwerp belangrijk vinden. Voor ongeveer de helft van die schoolgebouwen moet het onderzoek nog plaatsvinden en wordt aangegeven dat dit onderzoek binnenkort gepland staat. Dit laat duidelijk zien dat schoolbesturen actief bezig zijn met het in kaart brengen van de situatie van de ventilatie in hun schoolgebouwen, maar de toestand van de ventilatie kan dus voor een grote groep gebouwen nog niet beoordeeld worden.

Bij schoolgebouwen waar het onderzoek wel kon plaatsvinden, bleek een meerderheid van de gebouwen te voldoen. Daaruit kan worden geconcludeerd dat op het moment van het onderzoek de ventilatievoorzieningen in deze gebouwen grotendeels geschikt waren om voor goed geventileerde ruimtes te zorgen, en ook dat het personeel de voorgestelde maatregelen goed weet toe te passen.

Voor nieuwbouw voldoen relatief meer gebouwen aan de gestelde normen dan bij bestaande bouw. Hieruit kan mogelijk worden geconcludeerd dat de ventilatie-eisen opgenomen in het Bouwbesluit 2012 tot een verbetering van de gemeten waardes leiden.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 – LCVS: WERKOPDRACHT, WERKWIJZE EN TIJDLIJN

Werkopdracht

Het LCVS vormt geen bestuurlijk overleg, maar een actie-georiënteerd coördinatieteam. Het doel van het LCVS is om:

- ondersteuning te coördineren en bieden aan schoolbesturen, veiligheidsregio's, gemeenten en Rijksoverheid bij de inventarisatie van de kwaliteit van ventilatie op scholen in het po (en in voorkomende gevallen (gezamenlijke huisvesting) kinderopvang) en vo in de vorm van informatievoorziening en hands on adviezen;
- een landelijk beeld te verkrijgen omtrent de ventilatiesituatie op scholen door het signaleren van situaties waarin de ventilatie van schoolgebouwen problematisch is en daarover te rapporteren aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media.

Opgedane kennis en informatie worden breed ontsloten, zodat ook andere onderwijssectoren deze kunnen benutten.

De opdracht aan het LCVS is om:

- een informatiestructuur op te zetten waardoor het team in staat is signalen te ontvangen, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van de informatie die binnen komt via het loket van weeropschool.nl/ventilatie (met informatie voor po en voor vo);
- bij signalen van scholen ondersteuning bieden (d.m.v. informatie en advies) om de ventilatiesituatie op orde te krijgen;
- tussentijds de voortgang aan het ministerie van OCW te rapporteren;
- uiterlijk 1 oktober een eindrapportage aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media op te leveren waarin staat in welke mate scholen voldoen aan de criteria rondom ventilatie die voortvloeien uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen.

De inventarisatie van het LCVS biedt aangrijpingspunten om voor de lange termijn uit te werken hoe de kwaliteit van de ventilatie op scholen duurzaam kan worden verbeterd.

Formatie en werkwijze

Naam	Rol	Organisatie
Doekle Terpstra	Voorzitter	Onafhankelijk
Anko van Hoepen	Algemeen lid	PO-Raad
Paul Rosenmöller	Algemeen lid	VO-raad
Leon Meijer	Algemeen lid	VNG
Hugo Backx	Algemeen lid	GGD-GHOR
Ria Westendorp	Agendalid	OCW
Youssef Louakili	Plv. agendalid	OCW
Danielle Desserjer-van Leeuwen	Secretaris	OCW

Het LCVS valt onder gezag van de onafhankelijke voorzitter. De inzet van de overige partijen is als volgt:

- Sectorraden – vertegenwoordiging van de schoolbesturen po en vo;
- VNG – ondersteuning van scholen in gemeenten;

- GGD-GHOR Nederland – ondersteuning van scholen met gezondheidskundig advies over ventilatie.

Gemeenten en schoolbesturen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor goede onderwijshuisvesting. Naar aanleiding van de uitgestuurde vragenlijst naar ventilatie, ondersteunt en stimuleert de VNG gemeenten om dit op de agenda te zetten van hun regulier overleg met de schoolbesturen in hun gemeente. En in deze tijd nadrukkelijk aandacht te hebben voor het binnenklimaat in scholen.

Ondersteuning en samenwerking

Het LCVS wordt bijgestaan door een expertteam. Taken van dit expertteam zijn op verzoek van het LCVS:

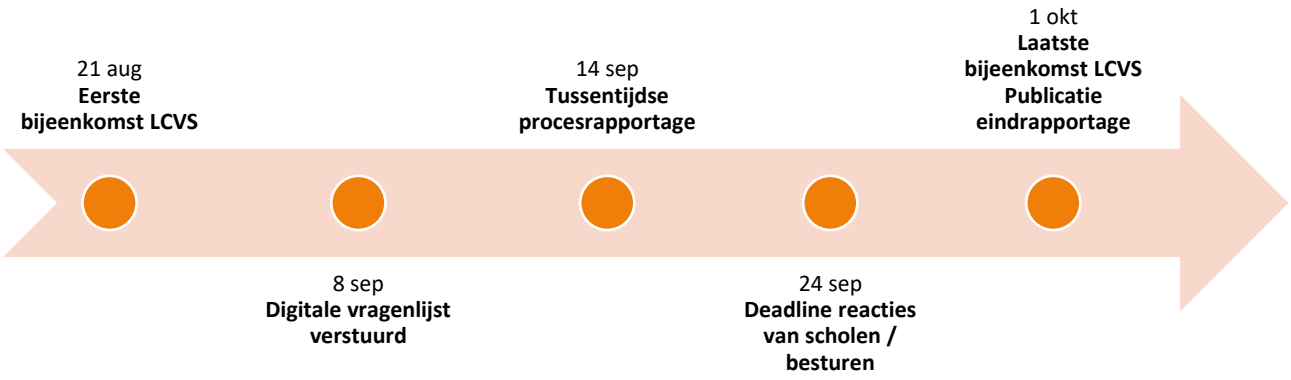
1. adviseren van het LCVS;
2. aanboren van specifieke expertkennis op een bepaald terrein;
3. interpreteren van vragen.

Het expertteam is gevraagd hoe om te gaan met de verschillende normen die er uit de toepasselijke respectievelijke Bouwbesluiten volgen alsmede de respectievelijke aanvullende richtlijnen. Daarnaast wordt het expertteam ook bevraagd op het adviesaanbod van verschillende experts.

Verder werkt het LCVS samen met Ruimte-OK. Bij hen kunnen betrokkenen via het loket op www.weeropschool.nl/ventilatie terecht voor informatie en advies voor technisch inhoudelijke vragen (voor po en voor vo). Ontsluiting van informatie van algemeen belang die voortkomt uit ingezonden vragen vindt plaats via dezelfde website. Ook heeft Ruimte-OK, samen met het expertteam, het LCVS geadviseerd in het opstellen van de vragenlijst voor de schoolbesturen in het funderend onderwijs.

Proces en tijdlijn

In de uitvoering van zijn opdracht volgde het LCVS de volgende processtappen en hield daarbij de volgende tijdlijn aan:

BIJLAGE 2 – KORTETERMIJNHANDELINGSPERSPECTIEVEN VENTILATIE OP SCHOLEN (WINTERPERIODE)

Versie 1 oktober 2020

Hoe kan er op scholen in het funderend onderwijs voldoende worden geventileerd in de winterperiode? Deze vraag wordt met enige regelmaat gesteld aan het door de Minister ingerichte landelijke loket waar scholen hun vragen kunnen stellen over de kwaliteit van ventilatie op hun school. Dit specifieke informatieblad is opgesteld om op deze vraag een antwoord te kunnen geven. Dit met als doel ervoor te kunnen zorgen dat het ventilatiesysteem ook in de winterperiode zoveel mogelijk kan (blijven) voldoen aan de richtlijnen zoals gesteld door het RIVM en de eisen uit het Bouwbesluit of vanuit Arbowet- en regelgeving. Het geeft praktische maatregelen om het ventileren en luchten (spuien) ook in de winter mogelijk te maken.

Dit Informatieblad is een aanvulling op de opgestelde Handreiking 'Coronavirus en het gebruik van ventilatie, verwarming en koeling op scholen' en de FAQ met veelgestelde vragen.

Enkele wijzigingen in de eerder gegeven ventilatieadviezen in de zomer:

- De ramen en deuren hoeven niet continu de hele dag open. Dit kruislings ventileren (luchten) is alleen nodig als er in het lokaal zelf onvoldoende geventileerd kan worden. Indien met de aanwezige voorzieningen voor luchtverversing zoals mechanische ventilatie en/of klepramen voldoende geventileerd kan worden dan is het niet nodig ook continu te spuien/luchten.
- In de zomer was het advies in de LCI Richtlijn ventilatie en COVID-19 dat recirculatie in één ruimte vermeden moest worden. Dit advies is per eind augustus door het RIVM gewijzigd. Het advies is nu dat recirculatie niet in de plaats mag komen van voldoende ventilatie. Hier wordt met ventilatie bedoeld het voldoende toevoeren van verse buitenlucht en afvoeren van vervuild binnenlucht.

Maatregelen afhankelijk van aanwezig ventilatiesysteem

In de afgelopen weken hebben scholen in opdracht van de Minister hun scholen geïnventariseerd op de mate van ventilatie. Daarmee hebben scholen in beeld of het schoolgebouw voldoet aan de normen die voortkomen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen.

Om de informatie uit dit informatieblad goed te kunnen gebruiken is het van belang inzicht te hebben in het aanwezige ventilatiesysteem van de school. De maatregelen kunnen per type ventilatiesysteem verschillen.

In Nederland wordt het volgende onderscheid in ventilatiesystemen gemaakt;

Ventilatiesysteem A.	Gebouwen met natuurlijk ventilatiesysteem (natuurlijke toevoer en natuurlijke afvoer)
Ventilatiesysteem B.	Gebouwen met mechanische toevoer door middel van ventilatoren en natuurlijke afvoer
Ventilatiesysteem C.	Gebouwen met mechanische afvoer door middel van ventilatoren en natuurlijke aanvoer (eventueel ook vraag gestuurd)
Ventilatiesysteem D.	Gebouwen met zowel mechanische toevoer als ook mechanische afvoer door middel van ventilatoren (balansventilatie), eventueel uitgerust met warmteterugwinning (WTW)
Ventilatiesysteem E.	Decentrale ventilatiesystemen

Maatregelen die genomen kunnen worden en voor **alle ventilatiesystemen/schoolgebouwen** gelden (indien de benodigde capaciteitseisen niet kunnen worden behaald):

- Ventilatie-instructie voor onderwijspersoneel opstellen en zichtbaar opgehangen in onderwijsruimten. [9]
- Sturing op (extra) bewustwording en voorlichting aan leerlingen.
- Schema voor normaal luchten/spuien van de onderwijsruimte tussen de lessen door en in de pauzes.
- Stooktemperatuur verhogen en nachtverlaging uitschakelen (gebouw op temperatuur houden) zodat de radiatoren heter worden en minder koude- of tochtklachten ontstaan.
- Controleren of de werkzaamheden uit het technisch onderhoudscontract juist zijn uitgevoerd; werken de voorzieningen naar behoren? (bijv. filtervervanging, juiste debieten, functionering ruimteopnemers, etc.).
- Controleren of de werkzaamheden uit het hygiënisch onderhoudscontract (schoonmaak) juist zijn uitgevoerd; zijn alle voorzieningen voldoende schoongemaakt zodat luchtstromen niet worden belemmerd door stof en vuil? (bijv. schoonmaak van ventilatieroosters en verwarmingslichamen).
- • CO_2-meter (bij voorkeur met stoplichtfunctie) of middels een (mobiele) applicatie, bij voorkeur in
  elke onderwijsruimte, of roulerend tussen onderwijsruimten.

Aanvullende maatregelen indien met de aanwezige voorzieningen voor luchtverversing de minimale capaciteitseisen niet worden behaald:

- Continu blijven ventileren met ramen en eventueel ook deuren open (alleen als anders onvoldoende geventileerd wordt)
- Schema voor aanvullend luchten/spuien (10 tot 15 minuten tussen lessen door en in de pauzes).
- Aanbrengen extra ventilatievoorzieningen (zoals ventilatieroosters en hoger gelegen klapramen).
- Openingsstand klepramen vergroten.
- Aanbrengen extra spuivoorzieningen (zoals uitzetramen).
- Nalopen defecte te openen ramen en deze repareren/vervangen, incl. kapot hang- en sluitwerk.
- Ramen voorzien van kierstand-regeling die indien gewenst ook volledig opengezet kan worden.
- Omkastingen van radiatoren verwijderen zodat maximale warmteafgifte wordt bereikt (tenzij hier specifieke regels voor gelden).

Aanvullende maatregelen voor ventilatiesysteem A

- Controleren instellingen en werking verwarming; oude schoolgebouwen zijn zo ontworpen dat de Centrale Verwarming de koude lucht kan verwarmen. Daarvoor kan (tijdelijk) de stooklijnen/ aanvoertemperatuur worden verhoogd zodat de radiator die onder het raam zit ‘heter’ wordt. Vraag de installateur voor advies.
- Afhankelijk van de beschikbaarheid en mogelijkheid, het lokaal bij voorkeur voorzien van een CO_2-meter met duidelijk af te lezen display/stoplichtkleuren zodat de leerkracht tijdig weet wanneer met natuurlijk ventileren of aanvullend luchten begonnen moet worden.
- Controle (bij) raamroosters; roosters schoonmaken en roosterstanden controleren (volledig open).

[9] Zie bijlage “Ventilatie-instructie naar onderwijzend personeel”

- Controleren dat de ventilatie niet wordt gehinderd door bijvoorbeeld voorhangende gordijnen.

Aanvullende maatregelen voor ventilatiesysteem B en C

- Controleer de overstroomvoorzieningen (tussen lokaal en ruimte met mechanische afvoer). Overstroomvoorzieningen zijn spleten onder deuren of andere openingen tussen twee verschillende ruimten. Deze mogen niet belemmerd zijn.
- Controle (bij) raamroosters; roosters schoonmaken en roosterstanden controleren (volledig open)
- Controle afzuigventilators; extra onderhoudsbeurt en nagaan of het 'optoeren' van de afzuigventilator mogelijk is indien deze een te lage capaciteit heeft. Oude ventilatoren waar degeneratie (vermindering van de werking) plaats heeft gevonden vervangen.
- Controle van kleppen in centraal afzuigsysteem; staan deze allemaal in de juiste stand zodat optimaal geventileerd wordt? Vraag uw installateur om advies.
- In geval van standenschakelaar; deze in hoogste stand zetten indien anders onvoldoende geventileerd wordt.
- Controle kloktijden op daadwerkelijke lesroosters. Laat de ventilatie 's ochtends 2 uur vroeger aangaan en aan het eind van de dag na de les 2 uur langer doorwerken.

Aanvullende maatregelen voor ventilatiesysteem D en E

- Controleer de overstroomvoorzieningen (tussen lokaal en ruimte met mechanische afvoer). Overstroomvoorzieningen zijn spleten onder deuren of andere openingen tussen twee verschillende ruimten. Deze mogen niet belemmerd zijn.
- Controle (bij) raamroosters; roosters schoonmaken en roosterstanden controleren (volledig open).
- Controle aanvoer- en afzuigventilators; extra onderhoudsbeurt. Oude ventilatoren waar degeneratie (vermindering van de werking) plaats heeft gevonden vervangen.
- Controle van kleppen in centraal afzuigsysteem; staan deze allemaal in de juiste stand zodat optimaal geventileerd wordt (balanceren/luchttechnisch inregelen)? Vraag uw installateur om advies.
- In geval van een standenschakelaar; deze in hoogste stand zetten (alleen indien anders onvoldoende geventileerd wordt).
- In geval van een CO_2-regeling, alleen indien anders onvoldoende geventileerd wordt deze zo instellen dat altijd de maximale ventilatiecapaciteit wordt benut (set-point verlagen)
- Controle kloktijden op daadwerkelijke lesroosters. Laat de ventilatie 's ochtends 2 uur vroeger aangaan en aan het eind van de dag na de les 2 uur langer doorwerken.

Bijlage – Ventilatie-instructie naar onderwijzend personeel

Om de kwaliteit van het ventileren op scholen te verbeteren is het belangrijk dat de aanwezige voorzieningen juist worden gebruikt. Daarom is het van groot belang dat onderwijzend personeel wordt gewezen op correct gebruik van aanwezige ventilatie- en spuivoorzieningen.

Het verbeteren begint bij het voorzien van een duidelijke instructie over de bedieningsmogelijkheden van de aanwezige voorzieningen. Deze instructie dient zichtbaar opgehangen te worden. Het advies is om één persoon verantwoordelijk te maken voor de verstrekking van de juiste informatie en instructie onder collega's.

Het advies is om leslokalen te gaan voorzien van CO_2-meters. Indien het niet mogelijk is om elk lokaal te voorzien van een CO_2-meter (t.g.v. lange levertijden, hoge kosten), dan kan gebruik gemaakt worden van de steekproefsgewijze referentiemeting zoals opgenomen in de Handreiking 'Coronavirus en het gebruik van ventilatie, verwarming en koeling op scholen'. Ook kunnen de CO_2-

meters die wellicht wel beschikbaar zijn tussen de lokalen gaan rouleren. Het is namelijk niet strikt noodzakelijk dat alle ruimten per direct worden voorzien van CO_2-meters.

De inzet van CO_2-meters geeft inzicht wanneer met natuurlijk ventileren of aanvullend luchten begonnen moet worden. Indien de CO_2-concentratie oploopt richting de GGD-toetswaarde van 800ppm (zie ook tabel hieronder) dan is het verstandig voldoende klepramen te openen zodat de CO_2-concentratie zakt. Blijft de CO_2-concentratie in het lokaal oplopen tot 1200ppm dan is het verstandig ook aanvullend te gaan luchten. Dat kan in eerste instantie door ook de grotere klepramen te openen en als dat ook niet mogelijk is door kruislings te gaan ventileren. Bij voorkeur gebeurt het kruislings ventileren (deuren en ramen tegenover elkaar open) tijdens de winter alleen tussen de leswisselingen door of in de pauzes.

Bij een buitentemperatuur van boven de 18 graden zal weinig discomfort optreden. Op basis van ervaring kan er al tussen de 15-18 graden discomfort ontstaan. Vanaf dit moment is het van belang er op toe te blijven zien dat de ventilatievoorzieningen toch gebruikt blijven worden om zodoende te kunnen borgen dat er voldoende luchtverversing plaatsvindt. Hierbij kunnen de hierboven genoemde (aanvullende) maatregelen gehanteerd worden.

Onder 15 graden buitentemperatuur kunnen comfort klachten optreden waardoor het volhouden van het ventilatiebeleid om aanvullende overtuiging en stimulering vraagt. Bewustwording (voorlichting) is belangrijk om alvast aan te geven wat er gaat gebeuren.

Plan van Aanpak

Indien de voorzieningen voor luchtverversing niet voldoende capaciteit hebben en er dus überhaupt niet goed geventileerd kan worden, dan is het verstandig om aanvullende maatregelen te nemen. Welke aanvullende maatregelen nodig zijn is afhankelijk van de ernst van de situatie in de betreffende onderwijsruimte. Hiervoor dient een Plan van Aanpak gemaakt te worden waarbij de mate van onderpresteren bepalend is voor de urgentie en dus ook het inplannen in de tijd. Indien een voorziening niet aan het Bouwbesluit voldoet dan heeft dit altijd een hoge urgentie, het Bouwbesluit is immers de absolute minimum ondergrens. Daarna dient bepaald te worden of de voorzieningen ook presteren zoals het Bouwbesluit beoogd heeft en voldoet aan de geldende gezondheidsrichtlijnen. Wijkt de luchtverversingsgraad slechts beperkt af van het gestelde doel dan is de urgentie lager dan wanneer deze structureel niet wordt behaald.

Van gebouwen die niet kunnen voldoen, liggen mogelijk al (lange termijn) plannen voor renovatie of nieuwbouw. In overleg met de gemeente kan gekeken worden naar een (tussentijdse) passende pragmatische oplossing dan wel naar de mogelijkheden om investeringen naar voren te halen zonder dat dit leidt tot desinvesteringen.

Indien de indicatiewaarden van de CO_2-meter overschreden worden, dan is de mate en de duur van de overschrijding bepalend voor de urgentie. De Gezondheidsraad heeft in een eerdere beoordeling de onderstaande tabellen van de GGD hiervoor gebruikt:

Tabel gezondheidskundige toetswaarden voor ventilatie in scholen en kindercentra

ventilatieklasse	Δ CO_2-gehalte, 98-percentiel (binnen-buiten)	CO_2-gehalte, 98-percentiel (incl. achtergrondconc.)*
	ppm	ppm
0. zeer goed	< 250	< 650
I. goed	250 – 400	650 – 800
II. matig	400 – 600	800 – 1000
III. onvoldoende	600 – 1000	1000 – 1400
IV. slecht	> 1000	> 1400

* Als achtergrondconcentratie wordt 400 ppm aangehouden

4.2.1 CO_2-toetswaarden GGD

In de GGD-richtlijn 'Beoordelen van ventilatie scholen' uit 2006 staan de volgende 'gezondheidskundige toetswaarden' voor CO_2-concentraties (tabel 5). Deze worden zowel uitgedrukt in het verschil (△: delta) tussen de binnen- en buitenluchtconcentratie als in concentraties in de binnenlucht bij een achtergrondgehalte van circa 400 ppm. Tevens zijn schattingen gegeven van de luchtstroom die nodig is om de CO_2-gehalten te realiseren.

Aan de hand van deze toetswaarden adviseert de richtlijn GGD-medewerkers om de volgende aanbevelingen te doen aan scholen of gemeenten:[143]

- $\triangle CO_2 > 1\,000$ ppm: meteen maatregelen nemen als de toetswaarde van 1 400 ppm wordt overschreden, zowel in de vorm van voorlichting over ventilatiegedrag als van bouwkundige maatregelen
- $\triangle CO_2 = 600$-$1\,000$ ppm: zo spoedig mogelijk voorlichting geven over ventilatiegedrag en zo nodig ook bouwkundige maatregelen nemen, als de toetswaarde van 1 000 ppm wordt overschreden en die van 1 400 ppm niet
- $\triangle CO_2 = 400$-600 ppm: maatregelen zijn wenselijk als de toetswaarde van 800 ppm worden overschreden en de hogere toetswaarden niet
- $\triangle CO_2 < 400$ ppm: optimalisatie overwegen; streefdoel is het niet overschrijden van de toetswaarde van 800 ppm of een nog lagere waarde.

De onderstaande tabel kan helpen mogelijke oorzaken van onvoldoende ventilatie op te sporen en maatregelen te nemen.

Oorzaak	**Mogelijke oplossing**
Onvoldoende drukverschil op de gevel bij windstil weer	Aanvullend luchten/spuien door ramen en deuren kruislings tegenover elkaar te openen
CO_2-waarde wordt fors overschreden doordat er teveel personen in de ruimte aanwezig zijn	Zorg voor meer ventilatiecapaciteit of breng de bezettingsgraad van de ruimte terug.
De aanwezige voorzieningen voor ventilatie worden niet op de juiste wijze bediend	Zorg dat de docent in de ruimte door middel van een CO_2-meter kan zien wanneer de CO_2-concentratie oploopt en tijdig kan beginnen met ventileren of luchten
De capaciteit van het ventilatiesysteem is onvoldoende door slecht onderhoud	Vervang filters van het systeem voldoende vaak (overleg met uw installateur), zorg dat alle ventilatieroosters goed schoon blijven, vervang de ventilator(motor) als deze niet meer goed

	werkt, controleer de werking van het gehele systeem periodiek
Het is niet bekend of en hoe het systeem werkt	Ventilatiesystemen vragen onderhoud en juiste bediening, zorg voor goed instructie van personeel en een goed onderhoudsplan. Voer periodiek controlemetingen uit of de benodigde ventilatiecapaciteit wordt behaald (volg een meetprotocol).
Met het huidige systeem kunnen wij niet aan de gezondheidstechnische grenswaarde van de GGD voldoen	Indien er met het bestaande systeem überhaupt niet voldoende geventileerd kan worden dan is het goed om een uitbreiding of vernieuwing van het systeem te overwegen. Overleg hiervoor met een onafhankelijk adviseur over de mogelijkheden. Bezie hoe dit zich verhoudt tot het gemeentelijk integraal onderwijshuisvestingsplan en treedt in gesprek met de gemeente.

Aan de hand van de bovenstaande mogelijke oorzaken kunnen oplossingen gegenereerd worden. Doe dit altijd samen met een ter zake deskundig persoon. Dit kan iemand van de Arbodienst zijn voor de risicobeoordeling of een installateur of ventilatietechnisch adviesbureau voor de mogelijke technische oplossingen.

Volgorde van te nemen maatregelen:

1. Gedragsmaatregelen: beter en tijdige bedienen van de aanwezige voorzieningen, instructie aan personeel, zichtbaar aanbrengen van ventilatieprotocol in de klas, CO_2-meter gebruiken zodat docent weet wanneer begonnen moet worden met (extra) ventileren
2. Onderhoudsmaatregelen: filters vervangen, schoonmaakonderhoud, controle werking van het systeem, reparatie van defecten
3. Inregelmaatregelen: goed inregelen van het ventilatiesysteem, eventueel stoklijnen van de verwarming hoger zetten zodat koude- en tochtklachten worden voorkomen
4. Eenvoudige technische maatregelen: aanbrengen extra ventilatieroosters, maximale openingsstand van klepramen vergroten, systeem balanceren
5. Uitgebreide technische maatregelen: verhogen van de capaciteit van het gehele systeem, aanbrengen van een nieuw ventilatiesysteem

Disclaimer:
Schoolgebouwen in Nederland moeten altijd voldoen een de minimale eisen zoals gesteld in het Bouwbesluit en/of zoals deze geldend zijn vanuit aanvullende wet- en regelgeving. De genoemde maatregelen in dit informatieblad kunnen niet ter vervanging komen van de maatregelen die noodzakelijk zijn om het schoolgebouw aan de minimale geldende wettelijke eisen te voldoen. In hoeverre tijdelijke maatregelen genomen kunnen worden is afhankelijk van de beoordeling in het plan van aanpak. Laat dit plan van aanpak altijd toetsten door de Arbodienst en overleg met de P(G)MR over dit onderwerp op uw school.

BIJLAGE 3 – VRAGENLIJST

De volgende vragenlijst inclusief toelichtingen en aanwijzingen is gedeeld met de schoolbesturen:

Inleiding

Er is veel aandacht voor ventilatie op scholen deze tijd. Het OMT is gevraagd een uitspraak te doen over de relatie tussen ventilatie op scholen en de verspreiding van COVID-19. Daarop geeft het OMT aan, dat het op dit moment onduidelijk is of verspreiding via aerosolen een relevante rol speelt bij de verspreiding van het virus. Er is geen onderzoek waaruit blijkt dat ze een rol spelen. Andere coronamaatregelen, zoals 1,5 meter afstand houden, blijven het belangrijkst om verspreiding van het virus tegen te gaan. Om die reden geeft het OMT aan dat ventileren volgens Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen voldoende is in relatie tot de verspreiding van COVID-19. Daarnaast adviseert het RIVM een aantal maatregelen te nemen volgens de LCI-Richtlijn ventilatie en COVID-19.

De wetenschappelijke kennis over het verband tussen ventilatie en het optreden van allerlei luchtweginfecties is beperkt. Wel geeft de Gezondheidsraad in haar advies over de binnenluchtkwaliteit in basisscholen aan dat het plausibel is dat de kans op het verspreiden van infecties door ventileren door het hierbij optredend verdunningseffect, zal dalen (Gezondheidsraad, 2010/06). Voor de verspreiding van het coronavirus is het onduidelijk of de aerogene route een relevante rol speelt bij de verspreiding van het virus. Toch is ventileren belangrijk voor het creëren van een gezond en prettig binnenklimaat in de klas. We zijn het allemaal met elkaar eens dat om de gezondheid van ons onderwijspersoneel en leerlingen op scholen te waarborgen, goede ventilatie noodzakelijk is, los van COVID-19.

Specifiek voor scholen is het doel om voor 1 oktober in beeld te krijgen of scholen aan de gestelde eisen voldoen zoals door de Minister van OCW gecommuniceerd in de kamerbrief van 17 augustus jl. [10] De Minister van OCW heeft zoals aan de Kamer toegezegd het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) hiervoor opgericht van waaruit scholen bevraagd worden voor het in beeld brengen van de huidige stand van zaken. Hiervoor heeft het LCVS de bijgaande uitvraag opgesteld, die de kwaliteit van voorzieningen voor luchtverversing op scholen voor funderend onderwijs in Nederland in beeld brengt. De vragenlijst is bij iedere vraag voorzien van een toelichting. Ook kan een indicatieve steekproef uitgevoerd worden, die als signaalfunctie gebruikt kan worden. Alle scholen voor funderend onderwijs in Nederland worden opgeroepen deze inventarisatie uiterlijk 21 september a.s. voor al hun schoolgebouwen uit te voeren en in te vullen. De ingevulde vragenlijst kan na afloop verzonden worden aan het LCVS en uitgeprint worden zodat het schoolbestuur de inventarisatie ook voor 1 oktober kan delen in de eigen organisatie en met de ouders van de leerlingen zoals in de brief van de Minister van OCW is aangegeven op 17 augustus jl. Het LCVS is zich ervan bewust dat er een groot beroep wordt gedaan op alle schoolorganisaties door de vorm en korte termijn die daarvoor beschikbaar is. Toch doet het LCVS een dringend beroep op u gehoor te geven aan de opdracht van het Kabinet.

Doel van de uitvraag is compleet in beeld brengen of schoolgebouwen voor funderend onderwijs in Nederland voldoen aan de minimumeisen voor luchtverversing. Hiervoor wordt de informatie die uitgevraagd wordt, gebruikt.

De vragenlijst kan volgordelijk doorlopen worden, waarbij iedere vraag beantwoord moet worden. Voor een indicatie van de vragen kunt u deze demo bekijken. Aan het eind van de vragenlijst wordt

[10] https://www.rijksoverheid.nl/regering/bewindspersonen/arie-slob/documenten/kamerstukken/2020/08/17/inrichting-landelijk-coordinatieteam-ventilatie-op-scholen

gevraagd de basisgegevens van het schoolbestuur en de daaronder vallende schoolgebouwen in te vullen.

Het is noodzakelijk voor de goede uitvoering van de publieke taak om deze vragenlijst door u te laten invullen, waarbij uw contactgegevens zullen worden verwerkt. Deze uitvraag door het LCVS wordt gedaan in opdracht van het Kabinet met als doel inzichtelijk te maken hoe het met de ventilatie in de schoolgebouwen voor funderend onderwijs in Nederland is gesteld. Voor vragen over gegevensverwerking kunt u contact opnemen met de heer E. Nijenhuis, fg@minocw.nl.

Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen
Het LCVS volgt het advies van het RIVM, dat aangeeft dat aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen voldaan moet worden. Dit vertaalt zich in een inventarisatie van de onderstaande waarden voor het grensniveau CO_2-concentratie. Deze zijn in lijn met het Programma van Eisen voor Frisse Scholen klasse C en B.

Een schoolgebouw voldoet aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen als de luchtventilatie in een volle onderwijsruimte presteert volgens:

- Klasse C: Bestaande bouw voor 2012 1200ppm CO_2 (6dm^3/sec/persoon)
- Klasse B: Nieuwbouw vanaf 2012 950ppm CO_2 (8,5dm^3/sec/persoon)

Door aan deze waarden te voldoen wijken de grenswaarden in het lokaal niet af van de gezondheidsgrenswaarden zoals deze ook vanuit de Arbo-deskundige beoordeling worden gehanteerd.

Geen onderzoek naar Bouwbesluit zelf
Om te bepalen of een schoolgebouw aan minimumeisen Bouwbesluit voldoet kan een diepgaand historisch-juridisch onderzoek noodzakelijk zijn naar het rechtens verkregen niveau. Dit zou voor schoolbesturen een behoorlijke onderzoekslast op kunnen leveren omdat dit voor oudere gebouwen soms moeilijk uit te voeren is. In lijn met het advies hierover uit het Bouwbesluit zelf, dat het bevoegd gezag terughoudend moet zijn met het eisen van een dergelijk onderzoek is ervoor gekozen in plaats daarvan de kwaliteit van de binnenlucht in beeld te brengen. De CO_2-concentratie in een onderwijsruimte is en goede indicator van de kwaliteit van de binnenlucht, ook is deze indicator reeds opgenomen in het Programma van Eisen voor Frisse scholen. Hiermee blijft het LCVS dicht bij de methodieken en systemen die in het verleden reeds voor het onderwijs zijn opgezet. Een schoolbestuur hoeft dus geen onderzoek te doen of een schoolgebouw aan vigerend Bouwbesluit voldoet. Als aan de gestelde grenswaarden wordt voldaan, wordt ervan uitgegaan dat het schoolgebouw minstens zo goed presteert als door het Bouwbesluit beoogd.

Alternatieve meetmethode
De mate van luchtverversing kan in beeld gebracht worden door een systeemonderzoek uit te (laten) voeren van de ventilatiecapaciteit en luchtverversing (op basis van bepalingsmethode NEN 1087 of NEN 8087), of door een permanente CO_2-concentratie-monitoring (inclusief achtergrondwaarde). Heeft u voor een schoolgebouw nog niet in beeld hoe de luchtventilatiewaarden zijn, dan kan voor deze uitvraag ook volstaan worden met een indicatieve meting. Dit naar analogie van de eendagsmethode voor onderzoek naar de CO_2-concentratie die eerder door de GGD is uitgevoerd op scholen. Daarbij dienen de hoogst gemeten waarden te worden ingevuld in de uitvraag. Indien de CO_2-concentratie in de lokalen onder de gewenste waarde blijft, is dit een indicatie dat de voorziening voor luchtverversing ook werkt zoals met het Bouwbesluit en de aanvullende gezondheidsrichtlijnen beoogd is. Deze indicatieve meting ontslaat schoolbesturen niet van de verplichting om aan Bouwbesluit te voldoen. Indien de beoordeling van

het schoolgebouw duidelijk maakt dat een breder onderzoek noodzakelijk is dan kunt u dit uit laten voeren door een daartoe deskundige partij.

Voor inhoudelijke vragen over deze inventarisatie, het LCVS, de aanvullende protocollen i.v.m. het coronavirus of de LCI-Handreiking ventilatie en COVID-19 van het RIVM kan contact opgenomen worden met Weeropschool.nl. Zij verzorgen tevens de centrale helpdeskfunctie en hier is ook de aanvullende informatie over ventilatie op scholen en de handreiking Coronavirus en ventilatie te vinden. Zie hier voor po en hier voor vo.

Vragen

1. Hoeveel schoolgebouwen heeft het schoolbestuur in gebruik per onderwijssoort?
   - *BO*
   - *SBO*
   - *SO*
   - *VSO*
   - *PrO*
   - *VBO*
   - *VMBO-t*
   - *HAVO*
   - *VWO*
   - *Gecombineerd*

   Het kan zijn dat onder één schoolbestuur meerdere scholen vallen en dat deze scholen bestaan uit meerdere gebouwen. Voor het beantwoorden van de bovenstaande vraag geldt het aantal gebouwen met een eigen straatadres. Indien in één gebouw meerdere scholen zijn gevestigd van verschillende besturen dan volstaat het voor het schoolbestuur dat de vraag beantwoordt alleen hun eigen gebouwdeel mee te tellen. Noodlokalen of noodgebouwen met een eigen straatadres dienen meegeteld te worden. Leegstaande gebouwen waarin geen onderwijsactiviteiten plaatsvinden of nieuwbouw die nog niet in gebruik is, hoeven niet meegeteld te worden.

2. Om welke combinatie(s) van onderwijssoorten gaat het?

3. Welke schoolgebouwen heeft het schoolbestuur in gebruik?
   BRIN vestigingsnummer | Adres | Plaatsnaam | Bouwjaar

4. Is het schoolbestuur juridisch eigenaar van het schoolgebouw?
   Per BRIN nummer | ja | nee, dat is:

   Schoolbesturen in Nederland zijn over het algemeen juridisch eigenaar van hun schoolgebouw(en) en dragen ook de verantwoordelijkheid voor de exploitatie van de gebouw(en). Het bevoegd gezag (de gemeente) heeft dan nog economisch claimrecht voor het schoolgebouw. In bepaalde gevallen is echter de gemeente nog juridisch eigenaar van het schoolgebouw of is er sprake van huur of een beheerstichting zoals bij een Integraal Kindcentrum (IKC) of een Multifunctionele Accommodatie (MFA). Overleg in dat geval met de juridisch eigenaar van het gebouw over deze inventarisatie en voer deze samen uit.

5. Is er sprake van een gecombineerde gebruiksfunctie met kinderopvang?
   Per BRIN nummer | ja, in een aparte ruimte | ja, (soms) in dezelfde ruimtes | nee | onbekend

   Indien er in het schoolgebouw ook sprake is van de zogenaamde gebruiksfunctie 'bijeenkomst voor kinderopvang' dan gelden hiervoor andere eisen voor de voorziening voor luchtverversing zowel vanuit het Bouwbesluit als vanuit andere wet- en regelgeving. Indien ruimten dubbel gebruikt worden dan gelden de zwaarste eisen. In het geval van de voorziening voor luchtverversing zijn de eisen voor de

'bijeenkomstfunctie voor kinderopvang' zwaarder dan de gehanteerde richtlijnen voor bestaande scholenbouw. Er geldt een maximale CO_2-concentratie van 1000ppm CO_2.

6. Is bekend of het schoolgebouw aan de eisen voor bestaande bouw of aan nieuwbouw moet voldoen?
   Per BRIN nummer | ja, bestaande bouw | ja, nieuwbouw | nee

   Het Bouwbesluit 2012 omvat de wettelijke eisen voor het veilig, gezond, bruikbaar, energiezuinig en milieuvriendelijk (ver)bouwen, gebruiken en slopen van gebouwen. Het is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever om de regels van het Bouwbesluit na te leven en om dat aan te kunnen tonen. In de meeste situaties is de gemeente als bevoegd gezag verantwoordelijk voor handhaving van het Bouwbesluit. De gemeente kan geen strengere eisen opleggen. Het Bouwbesluit 2012 is in de plaats gekomen van het Bouwbesluit 2003, de daarbij behorende ministeriële regeling, het Gebruiksbesluit en een aantal voorschriften en uit de gemeentelijke bouwverordeningen. Het bevat ook enkele nieuwe voorschriften. Per 1 april 2012 is het Bouwbesluit 2012 ingevoerd. Schoolgebouwen die vanaf die tijd gebouwd zijn en een vergunning hebben van na die datum moeten voldoen aan de eisen voor nieuwbouw. Schoolgebouwen die voor die tijd gebouwd zijn, of een vergunning hebben van voor die datum, moeten voldoen aan de eisen zoals die gelden conform rechtens verkregen niveau. Dit kan Bouwbesluit 2012 zijn, maar ook één van de voorgaande versies van het Bouwbesluit. De minimum ondergrens zoals gesteld in Bouwbesluit 2012 voor bestaande bouw mag daarbij nooit onderschreden worden.

   Bron/meer informatie:
   https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/01/Transformatie%20en%20Bouwbesluit%202012_0.pdf
   https://www.bouwbesluitonline.nl/docs/wet/bb2012

7. Welk ventilatiesysteem heeft uw gebouw?

Per BRIN nummer	*Natuurlijke ventilatie*	*Combinatie: systeem met actieve aanvoer van verse lucht en natuurlijke afvoer van vervuilde lucht via roosters*	*Combinatie: systeem met actieve afvoer van vervuilde lucht en natuurlijke aanvoer van frisse lucht via roosters*	*Mechanische ventilatie*

   - *Ventilatiesysteem A – Natuurlijke ventilatie*
     Ventilatiesysteem met natuurlijke aan- en afvoer van vervuilde lucht door middel van gevelroosters, infiltratie, ramen en deuren
   - *Ventilatiesysteem B en C – Combinatie natuurlijke en mechanische ventilatie*
     - *Ventilatiesysteem B: systeem met actieve aanvoer van verse lucht en natuurlijke afvoer van vervuilde lucht via roosters*
     - *Ventilatiesysteem C: systeem met actieve afvoer van vervuilde lucht en natuurlijke aanvoer van verse lucht via roosters*
   - *Ventilatiesysteem D – Mechanisch ventilatiesysteem - Ventilatiesysteem waarbij zowel de aanvoer van verse lucht als ook de afvoer van vervuilde lucht op mechanische (actieve) wijze plaatsvindt (gebalanceerde ventilatie)*

8. Heeft er in het schoolgebouw per ventilatiesysteem een onderzoek plaatsgevonden naar de kwaliteit van de binnenlucht op basis van de capaciteit voor luchtverversing, een

permanente CO_2-meting, of de indicatieve meetmethode (zie Formulier voor steekproefsgewijze meting van de CO_2-concentratie)? Voldoet het schoolgebouw aan de normen die voortkomen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen?

Per BRIN nummer	*Ja, het onderzoek zoals in de bijlage omschreven is uitgevoerd en de CO_2-concentratie is onder de gestelde waarden*	*Ja, het onderzoek zoals in de bijlage omschreven is uitgevoerd en de CO_2-concentratie overschrijdt de gestelde waarden*	*Nee, het onderzoek wordt voor de volgende datum (dd-mm-jjjj) uitgevoerd:*	*Nee, het onderzoek kan niet plaatsvinden omdat:*

Het LCVS volgt het advies van het RIVM, dat aangeeft dat aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen voldaan moet worden. Dit vertaalt zich in een inventarisatie van de onderstaande waarden voor het grensniveau CO_2-concentratie. Deze zijn in lijn met het Programma van Eisen voor Frisse Scholen klasse C en B. Basisscholen die vanaf 1 juli 2015 zijn gebouwd dienen conform Bouwbesluit reeds voorzien te zijn van CO_2-meters. Deze vaste meters die in de klaslokalen aanwezig zijn, kunnen gebruikt worden voor de meting. Indien het schoolgebouw reeds is voorzien van een CO_2-meetsysteem dan kunnen de logbestanden van deze meetgegevens ook gebruikt worden voor het beantwoorden van de voorgaande vragen. Zorg er dan voor dat de gegevens van de lokalen met de laagste kwaliteit van de voorziening voor luchtverversing worden gebruikt, omdat aan het minimumniveau moet worden voldaan voor alle verblijfsruimten en bij nieuwbouw ook voor alle verblijfsgebieden. In de vraag vindt u een link naar het formulier voor de uitwerking van de indicatieve meetmethode van de CO_2-concentratie. De hoogst gemeten waarde neemt u over voor deze uitvraag?

Een schoolgebouw voldoet aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen als de luchtventilatie in een volle onderwijsruimte presteert volgens:

- *Klasse C: Bestaande bouw voor 2012 1200ppm CO_2 (6dm^3/sec/persoon)*
- *Klasse B: Nieuwbouw vanaf 2012 950ppm CO_2 (8,5dm^3/sec/persoon)*

Door aan deze waarden te voldoen wijken de grenswaarden in het lokaal niet af van de gezondheidsgrenswaarden zoals deze ook vanuit de Arbo-deskundige beoordeling worden gehanteerd.

9. U geeft aan dat het schoolgebouw op basis van de meting niet voldoet aan het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Door middel van welke meetmethode heeft het onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht plaatsgevonden?

Per BRIN nummer	*Systeemonderzoek ventilatiecapaciteit en luchtverversing (o.b.v. bepalingsmethode NEN 1087 of NEN 8087) | waarde dm^3/s/persoon*	*Permanente CO_2-concentratie monitoring | waarde ppm*[11]	*Steekproefsgewijs*[12] *(eendagsmethode) CO_2-concentratie monitoring | waarde ppm* **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**	*Overig, namelijk:*

[11] CO_2-concentratie (inclusief achtergrondwaarde)

[12] https://www.poraad.nl/system/files/corona/bijlage_bij_aankondigingsbrief_lcvs.pdf

10. Welke waarde leverde het onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht op?

Per BRIN nummer	*Waarde (0-) ppm dm^3/s/persoon*

11. U gaf aan dat minstens een schoolgebouw niet voldoet aan de gestelde grenswaarden, of dat u dit voor minstens een gebouw nog niet in beeld heeft. Heeft het schoolbestuur voor dit gebouw (of deze gebouwen) de overige maatregelen getroffen zoals geadviseerd door het RIVM in de LCI-Richtlijn ventilatie en COVID-19?

    a. *Ja, het personeel is op de hoogte, lucht regelmatig en luchtstromen van persoon naar persoon worden vermeden.*
    b. *Nee, wij hebben deze maatregelen niet getroffen in al onze gebouwen, omdat:*

12. Stroken de ventilatiemaatregelen die genomen moeten worden met de langetermijnplanning en langetermijndoelen, zoals vastgelegd in het gemeentelijk Integraal HuisvestingsPlan?

Per BRIN nummer	*Ja, het ligt in elkaars verlengde*	*Nee, want:*	*Niet van toepassing, er is nog geen gemeentelijk Integraal HuisvestingsPlan*	*Geen zicht op*

13. Indien u verder vragen of opmerkingen heeft, kunt u die hieronder omschrijven:

14. Kenmerken schoolbestuur:

Naam schoolbestuur	*Nummer bevoegd gezag*	*Naam contactpersoon*	*Functie contactpersoon*	*Telefoonnummer contactpersoon*	*E-mailadres contactpersoon*	*P S V Combi*

15. Wilt u de door u gegeven antwoorden toegestuurd krijgen? Vul dan hier uw e-mailadres in:

BIJLAGE 4 – FORMULIER VOOR STEEKPROEFSGEWIJZE METING VAN DE CO_2-CONCENTRATIE

Werkwijze voor het uitvoeren van een eendaagse steekproef voor een eerste indicatie van de CO_2-concentratie in het klaslokaal:

1. Kies twee lokalen uit aan de oostzijde van de school (minder windbelasting);
2. Kies klaslokalen uit waar de oudere leerlingen les in hebben (bovenbouw of hoogste klassen). Zij ademen meer CO_2 uit dan jongere kinderen;
3. Zorg dat de klas zoveel mogelijk een volle bezetting heeft (30+1);
4. Gebruik een goede, bij voorkeur zelf kalibrerende, CO_2-meter en plaats de meter op hoofdhoogte, maar niet te dicht bij de directe uitgeademde luchtstroom van personen;
5. Meet gedurende een gehele lesdag en schrijf ieder uur de CO_2-concentratie op. Doe dit vlak voor het einde van de les of voor de pauze (niet net na leswissel, luchten of pauze);
6. Laat de docent tijdens de metingen de ramen gewoon bedienen zoals hij of zij tijdens normaal gebruik ook zou doen. Ga dus voor de meting niet expres de ramen dicht houden of juist extra veel luchten als dat tijdens normaal gebruik ook niet gedaan zou worden. Indien het op een bepaalde dag erg hard stormt kan een andere dag uitgekozen worden met een gemiddelde windsnelheid (3 Bft);
7. Indien er in de school sprake is van verschillende ventilatiesystemen, kies dan het lokaal met het kwalitatief minst optimale systeem. Alle lokalen moeten immers aan de minimale eisen voldoen;
8. Voor het bijhouden van de CO_2-metingen kan de onderstaande tabel gebruikt worden. Deze bijlage kan ook gebruikt worden om de uitvraag van het Landelijk Coördinatiepunt Ventilatie op Scholen (LCVS) te beantwoorden.

<u>Basisinformatie lokaal:</u>

- Lokaalaanduiding: ……
- Datum meting: …… - ……. - …… (dd/mm/jjjj)
- Soort onderwijs: PO, VO, SO
- Gemiddelde leeftijd leerlingen: …….

Tijdstip meting	**Aantal aanwezigen (leerlingen + docent)**	**CO_2-concentratie (inclusief achtergrond waarde)**	**Klepramen open**	**Grote ramen open**	**Deur open**	**Stand ventilatie**	**Opmerking**
1.		…… ppm	ja/nee	ja/nee	ja/nee		
2.		…… ppm	ja/nee	ja/nee	ja/nee		

<u>Aanvullende technische informatie over het lokaal:</u>

- Geografische ligging: noord, west, zuid, oost
- Afmetingen lokaal: …… m x …… m = ……..m^2
- Hoogte lokaal: ……. m (bij schuin dak op een plek met gemiddelde hoogte)
- Type ventilatiesysteem in lokaal: A / B / C / D
- Ventilatiedebiet van systeem in lokaal (indien bekend): ……m^3 /uur

- Automatische CO_2-regeling: ja/nee
- Ventilatiestanden regelaar handmatig: ja/nee
- Ventilatiestanden regelaar automatisch: ja/nee
- Buitentemperatuur tijdens meting: …… (volgens KNMI)
- Gemiddelde windsnelheid buiten tijdens meting: …… (volgens KNMI)
- De school is gelegen in: stedelijk gebied, landelijk gebied
- Is er een snelweg binnen 200 meter van de school? ……..

Dit meetprotocol betreft slechts een indicatieve meting om op korte termijn een globaal beeld te krijgen van het binnenmilieu op scholen in Nederland. Het vervangt een volledig onderzoek uitgevoerd door een deskundig bureau voor binnenklimaatmeting niet. Indien recent reeds een uitgebreider onderzoek heeft plaatsgevonden of een CO_2-monitoringsysteem in de school aanwezig is kan ervoor gekozen worden die gegevens door te geven in plaats van de indicatieve steekproef.

BRONNEN EN MEER INFORMATIE

- *https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/08/17/inrichting-landelijk-coordinatieteam-ventilatie-op-scholen*
- *https://po.lesopafstand.nl/lesopafstand/protocollen/ventilatie/*
- *https://vo.lesopafstand.nl/lesopafstand/protocollen/ventilatie/*
- *https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/01/Transformatie%20en%20Bouwbesluit%202012_0.pdf*
- *https://www.bouwbesluitonline.nl/docs/wet/bb2012*

Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

- De fractie van de Partij van de Arbeid ontvangt graag een reactie van het college op de brief Innerwaard Integrale Kindcentra en LiemersNovum primair onderwijs.
- Betekent de brief dat het raadsvoorstel nu terug moet naar de tekentafel?

Vragen Politieke Avond 8 juni 2021

A.2. Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

1. Is de SUVIS-subsidie reeds in de mindering gebracht op de in het raadsvoorstel genoemde ter beschikking te stellen kredieten?
   Antw: In het overzicht bij beslispunt 2 is bij het beschikbaar te stellen krediet de SUVIS-subsidie reeds in mindering gebracht.
   Voor wat betreft de 4 scholen van Innerwaard (Kameleon, Groene-Ring Zuid, Joannes en Bernadette is een beschikking afgegeven) Voor IKC Het Veer is nog geen beschikking afgegeven. Bij de Kanttekeningen – punt 1.2. – is aangegeven dat er extra dekking benodigd is van € 96.965,- indien de subsidie niet wordt toegekend.
2. Welke praktische redenen hebben ten grondslag gelegen aan de keuze om de uitvoering van de ventilatiemaatregelen te combineren met de maatregelen rondom verduurzaming?
   Antw: Uitgangspunt in het door de Gemeenteraad vastgestelde IHP.
   Een gelijktijdige uitvoering van de Ventilatiemaatregelen en de Duurzaamheidsmaatregelen geeft ook minder/1 maal overlast voor de school in de uitvoeringsfase.
3. Kunt u garanderen dat er uiterlijk 1-1-2022 gestart wordt met de maatregelen die betrekking hebben op de SUVIS-subsidie èn deze uiterlijk afgerond zijn op 31-12-2023?
   Antw: De voorbereidingsplanning is er op gericht om de plannen in overleg met het schoolbestuur besteks-aanbestedings -gereed uit te werken voor uitvoering en zijn als zodanig (Definitief Ontwerp) gereed. De aanbestedingsprocedure zal thans z.s.m. en in overleg met het schoolbestuur worden opgestart waarna aan het eind van het 3^{e} kw. 2021 tot opdrachtverstrekking kan worden overgegaan. De uitvoering zal dan in 2022 plaats vinden.

ZFDBE8A3B4B

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers

Zaak- & documentnr. : Z/21/078531/201507921
Portefeuillehouder : H.C.M. Knuiman

Opsteller : Dick Duimel
Team : Sociaal Domein
Telefoonnr. 0655394234

Samenvatting

De gemeenteraden van Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben de RSD in 2018 een opdracht gegeven om meer mensen naar werk te laten uitstromen, meer doelgroepen te bedienen en te sturen op vooraf geformuleerde doelstellingen. Voor Duiven was dit 12 juni 2018. Deze opdracht loopt van 1 januari 2019 tot 1 juli 2021.
Nu de huidige opdracht ten einde loopt, leggen we een nieuwe opdracht voor de RSD aan u voor. Deze nieuwe opdracht is tot stand gekomen door bestuurlijke en ambtelijke input, gebruik te maken van de evaluatie van de 'Businesscase 2018' en klanttevredenheidsonderzoeken. Met de nieuwe bestuurlijke opdracht wordt de dienstverlening van de voorgaande businesscase voortgezet.
De aanbevelingen uit de evaluatie businesscase maken een extra focus noodzakelijk. Deze focus richt zich op de trede 1 en 2a klanten (kwetsbare inwoners met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt). Daarnaast wordt extra inspanning gepleegd om de extra middelen die de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland ontvangt voor een evenredig deel ten goede te laten komen aan de inwoners van Duiven (en de Liemers).

Beslispunten

1. In te stemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.
2. Te besluiten een nieuw budget te voteren voor 2022 en 2023, ad € 280.740 per jaar, gedurende twee jaar, afhankelijk van de behandeling van de Voorjaarsnota waar de Raad de financiële gevolgen van deze bestuursopdracht zal afwegen.

Aanleiding

In Duiven willen we dat iedereen ertoe doet en mee kan doen naar vermogen. We streven naar gelukkige, verbonden en betrokken inwoners in onze samenleving. Hierin is het hebben van een inkomen en een zinvolle dagbesteding een belangrijke noodzakelijke basis. Voor de meeste inwoners is dit het geval, maar niet iedereen weet de weg of heeft de capaciteiten en mogelijkheden om dit te organiseren.
Deze inwoners krijgen onder meer ondersteuning van RSD de Liemers. De RSD verzorgt een inkomen voor die inwoners die geen of onvoldoende middelen voor het bestaan hebben. Ook helpt de RSD inwoners op weg in de samenleving. Zij doet dit in samenwerking met het Sociaal Team. Het liefst naar betaald werk, als dat niet kan is maatschappelijke deelname het hoogste doel. We willen de mogelijkheden van deze inwoners benutten en versterken zodat ook zij kunnen meedoen.
De RSD heeft gemiddeld genomen zo'n 2.000 inwoners waarvoor zij een traject naar werk en/of inkomen verzorgt.
Dit doet de RSD als gemeenschappelijke regeling van de drie Liemerse gemeenten.

De gemeenteraden van Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben de RSD in 2018 een opdracht gegeven om meer mensen naar werk uit te laten stromen, meer doelgroepen te bedienen en te sturen op vooraf geformuleerde doelstellingen. De zogenaamde Businesscase RSD. Deze opdracht loopt van 1 januari 2019 tot 1 juli 2021.
Nu de huidige opdracht ten einde loopt, leggen we u een nieuwe opdracht voor de RSD de Liemers voor.
Deze opdracht is tot stand gekomen door terug te kijken naar de resultaten van de huidige opdracht, de geleerde lessen mee te nemen in de nieuwe opdracht, de klanttevredenheidsonderzoeken over het functioneren van de RSD mee te nemen en in te spelen op de huidige economische situatie.
Uw Raad staat hiermee voor de taak om een nieuwe opdracht aan de RSD te verstrekken. Hierbij zijn investeringen gemoeid. Uit de evaluatie blijkt dat de beweging die vanaf 2018 is ingezet zeer effectief is.

Met de hier voorliggende opdracht wordt beoogd recht te doen aan de inwoners van Duiven en de Liemers, passend in de ambities en doelstellingen van het sociaal domein van Duiven en de overige Liemerse gemeenten.

Planning

De oude opdracht, Businesscase RSD, loopt tot 1 juli 2021. De bestuurlijke opdracht die nu voorligt heeft 1 juli 2021 als ingangsdatum. Met de besluitvorming op 22 juni 2021 lopen de respectievelijke opdrachten perfect in elkaar over.

Beoogd effect

Met deze nieuwe opdracht aan de RSD de Liemers wordt ingezet om de goede behaalde resultaten te continueren en waar mogelijk uit te bouwen ten behoeve van onze inwoners. Met de ondersteuning wordt niet alleen adequaat een inkomen verstrekt maar wordt de inwoner tevens geholpen om te participeren in onze samenleving en zo mogelijk weer aan de slag te gaan om zelf een inkomen te genereren. De investering moet dit- en volgende jaar, maar ook in 2023 een significant financieel voordeel opleveren evenals dat in 2019 en 2020 het geval was.

Argumenten

1.1 Instemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.
De opdracht aan de RSD inzake de businesscase loopt op 1 juli 2021 af. Het is daarom noodzaak om een nieuwe bestuurlijke opdracht te verlenen, die recht doet aan de huidige omstandigheden, de bevindingen alsmede de aanbevelingen uit de evaluatie businesscase RSD 2019-2020 en de wens van de inwoners van Duiven.

1.2 Instemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.
Uw Raad heeft in 2018 akkoord gegeven om de businesscase uit te voeren. Uit de evaluatie 2019-2020 blijkt dat het investeringsmodel goed heeft gewerkt. Zowel op inhoud, ten faveure van onze inwoners, als financieel. Reden om deze handelwijze te continueren en een goed geëquipeerde regionale sociale dienst te hebben en te behouden.

1.3 ***Instemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.***
In Duiven streven we naar gelukkige, verbonden en betrokken inwoners in onze samenleving. Hierin is het hebben van een inkomen en een zinvolle dagbesteding een belangrijke noodzakelijke basis. Een goed werkende RSD, in verbinding met ons Sociaal loket, is hierin essentieel.

1.4 ***Instemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.***
De RSD werkt samen met het Sociaal Loket om onze kwetsbare inwoners naar betaald werk te helpen, maar als dat vooralsnog niet kan is maatschappelijke deelname het

hoogste doel. We werken samen met de RSD om de mogelijkheden van onze inwoners te benutten en te versterken zodat ook zij kunnen meedoen.

2.1 ***Een nieuw budget te voteren voor 2022 en 2023, ad € 280.740 per jaar, gedurende twee jaar.***
De behandeling van de Voorjaarsnota op 22 juni 2021, gaat vooraf aan de uiteindelijke en definitieve besluitvorming in de Raad van 20 juli 2021, parallel aan de besluiten uit de Voorjaarsnota. afhankelijk van de behandeling van de Voorjaarsnota zal de Raad de financiële gevolgen van deze bestuursopdracht afwegen.

Kanttekeningen

1. Het succes en de resultaten van de bestuurlijke opdracht zijn mede afhankelijk van externe factoren, zoals conjunctuurschommelingen en gevolgen van de crisis. Op dit moment is moeilijk te voorspellen hoe lang de COVID-19 crisis nog zal voortduren en hoe op termijn de effecten hiervan zullen uitpakken. De verwachting is dat de instroom weer gaat stijgen. De RSD heeft slechts enige invloed op de instroom.
2. Een nieuw budget voteren levert een zeker risico op. Hoewel de calculaties nu zeer gunstig zijn, kunnen onvoorziene omstandigheden optreden, zoals wijziging van Rijksbeleid of onvoorziene economische factoren.

Financiële paragraaf

Evenals bij de Businesscase RSD is de verwachting dat ook deze investering in de RSD financieel aantrekkelijk zal zijn. Op grond van de ervaringen van 2019 en 2020 is onze verwachting dat de investering van € 1 miljoen per jaar (Liemersbreed) voor de jaren 2022 en 2023 (voor Duiven € 280.740 per jaar) in de jaren 2024 en 2025 wordt terugverdiend. In de Voorjaarsnota 2021 is dit reeds als Speerpunt geformuleerd. De uitkeringslast in zijn geheel (Liemersbreed) zal naar verwachting met ongeveer 2,8 miljoen dalen.

Het jaar 2021 is een afwijkend jaar, aangezien de huidige Businesscase tot 1 juli 2021 loopt. Daarnaast heeft de RSD in 2020, vanwege Corona, minder trajecten voor klanten in kunnen kopen bij haar LEON-partners (Leer- en Ontwikkel Netwerk). Het Algemeen Bestuur SDL heeft dan ook het besluit genomen om een deel van het Participatiebudget dat in 2020 niet is gebruikt als bestemmingsreserve op te nemen voor het jaar 2021. Deze relatie met de Meerjarenbegroting van de SDL maakt dat er geen nieuwe investering voor het 2e halfjaar 2021 hoeft te worden gedaan en derhalve ook geen budget voor het 2e halfjaar 2021 aan uw Raad in de Voorjaarsnota hoeft te worden gevraagd.
Daarnaast zijn vanuit het Rijk diverse steun- en herstelpakketten geïntroduceerd, waar de RSD optimaal gebruik van zal maken.
Dit betekent dat de RSD voor het 2e halfjaar geen extra investering nodig is vanuit de gemeenten, en de RSD voortvarend aan de slag kan met de nieuwe opdracht.

De financiële onderbouwing van de nieuwe bestuurlijke opdracht is, evenals de businesscase RSD, doorgerekend op basis van de geldende verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op 50% inwoneraantal en 50% uitkeringsdossiers. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat dit een model is om een prognose af te geven en dat de daadwerkelijke resultaten af zullen wijken, aangezien de uitstroom zich niet laat leiden door de verdeelsleutel. Voor Duiven is dit momenteel een aandeel van 28,4%.

Het college adviseert de Raad, akkoord te gaan met dit Raadsvoorstel in haar vergadering van 22 juni 2021, waarbij aangetekend dat de uiteindelijke en definitieve besluitvorming eerst in de Raad van 20 juli 2021 kan plaatsvinden, parallel aan de besluiten uit de Voorjaarsnota. De Politieke avond voor dit onderwerp is op 8 juni 2021.

Ten aanzien van deze samenloop van de Voorjaarsnota en bestuursopdracht kiest het college voor de insteek dat de beslispunten in de bestuursopdracht beknopt worden weergegeven.

Norm							200	200
	Duiven		Westervoort		Zevenaar		RSD breed	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Extra kosten	280.740	280.740	194.686	194.686	524.573	524.573	1.000.000	1.000.000
Totale extra investering	280.740	280.740	194.686	194.686	524.573	524.573	1.000.000	1.000.000
Gerealiseerde uitstroom	87	87	60	60	158	158	305	305
Besparing uitkeringslast 1e jaar	139.107	145.920	84.397	89.133	258.246	270.697	481.750	505.750
							-	-
Besparing uitkeringslast 2e jaar	178.977	178.977	89.762	89.762	241.261	241.261	510.000	510.000
							-	-
Besparing uitkeringslast 3e jaar	147.393	147.393	73.921	73.921	198.686	198.686	420.000	420.000
							-	-
Totale besparing uitkeringslast	465.477	472.290	248.080	252.816	698.193	710.644	1.411.750	1.435.750
Totale besparing kosten	184.737	191.549	53.394	58.130	173.620	186.071	411.750	435.750
Totale besparing	376.286		111.524		359.690		847.500	

Participatie en communicatie

De Cliëntenraad van de RSD de Liemers is in het hele proces van totstandkoming meegenomen en heeft op 19 maart 2021 besloten een positief advies aangaande de nieuwe bestuurlijke opdracht 2021-2023 uit te brengen.

Intergemeentelijke samenwerking

Er wordt samengewerkt met de overige twee Liemerse gemeenten en de RSD de Liemers. In Westervoort zal de Raad 14 juni besluiten. In Zevenaar zal dit besluit ook in juni worden genomen.

Bijlagen

201506472. Bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 voor RSD de Liemers.
201507804. Advies cliëntenraad RSD de Liemers van 19 maart 2021.
201508039. Raadsbesluit.

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Onderwerp	Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers		
Ondertitel	De regionale sociale dienst (RSD) geeft financiële ondersteuning aan mensen die dat nodig hebben en helpt mensen op weg naar werk. De raad wordt voorgesteld om de focus/opdracht te bepalen voor de RSD voor 2021-2023.		
Portefeuillehouder	H.C.M. Knuiman	Zaaknummer	Z/21/078531
Behandelend ambtenaar	Dick Duimel – d.duimel@1stroom.nl Team: sociaal domein 0655394234		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. In te stemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt. 2. Te besluiten een nieuw budget te voteren voor 2022 en 2023, ad € 280.740 per jaar, gedurende twee jaar, afhankelijk van de behandeling van de Voorjaarsnota waar de Raad de financiële gevolgen van deze bestuursopdracht zal afwegen.		
Historie	De gemeenteraden van Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben de RSD in 2018 een opdracht gegeven om meer mensen naar werk te laten uitstromen, meer doelgroepen te bedienen en te sturen op vooraf geformuleerde doelstellingen. Voor Duiven was dit 12 juni 2018. Deze opdracht loopt van 1 januari 2019 tot 1 juli 2021.		
Termijn	Voor wordt gesteld om besluitvorming te laten plaatsvinden op 20 juli zodat de kosten integraal kunnen worden afgewogen bij de vergadering waar ook de voorjaarsnota wordt besproken.		

Politieke Avond	8 juni		Ronde tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
M. Holtus	E.N. Bosscha	Digitale Raadzaal	Sociaal domein	55 minuten
Behandeladvies	Er is gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* De directeur van de RSD Wilfred Hekkers is bereid om een korte presentatie te geven om op hoofdlijnen de evaluatie en nieuwe bestuurlijke opdracht toe te lichten. De debattafel is voorzien op de Politieke Avond van 6 juli.			
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 8 juni	
Raadsvergadering	20 juli 2020

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers

Zaak- & documentnr. : Z/21/078531/201507921
Portefeuillehouder : H.C.M. Knuiman

Opsteller : Dick Duimel
Team : Sociaal Domein
Telefoonnr. 0655394234

Samenvatting

De gemeenteraden van Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben de RSD in 2018 een opdracht gegeven om meer mensen naar werk te laten uitstromen, meer doelgroepen te bedienen en te sturen op vooraf geformuleerde doelstellingen. Voor Duiven was dit 12 juni 2018. Deze opdracht loopt van 1 januari 2019 tot 1 juli 2021.
Nu de huidige opdracht ten einde loopt, leggen we een nieuwe opdracht voor de RSD aan u voor. Deze nieuwe opdracht is tot stand gekomen door bestuurlijke en ambtelijke input, gebruik te maken van de evaluatie van de 'Businesscase 2018' en klanttevredenheidsonderzoeken. Met de nieuwe bestuurlijke opdracht wordt de dienstverlening van de voorgaande businesscase voortgezet.
De aanbevelingen uit de evaluatie businesscase maken een extra focus noodzakelijk. Deze focus richt zich op de trede 1 en 2a klanten (kwetsbare inwoners met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt). Daarnaast wordt extra inspanning gepleegd om de extra middelen die de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland ontvangt voor een evenredig deel ten goede te laten komen aan de inwoners van Duiven (en de Liemers).

Beslispunten

1. In te stemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.
2. Te besluiten een nieuw budget te voteren voor 2022 en 2023, ad € 280.740 per jaar, gedurende twee jaar, afhankelijk van de behandeling van de Voorjaarsnota waar de Raad de financiële gevolgen van deze bestuursopdracht zal afwegen.

Aanleiding

In Duiven willen we dat iedereen ertoe doet en mee kan doen naar vermogen. We streven naar gelukkige, verbonden en betrokken inwoners in onze samenleving. Hierin is het hebben van een inkomen en een zinvolle dagbesteding een belangrijke noodzakelijke basis. Voor de meeste inwoners is dit het geval, maar niet iedereen weet de weg of heeft de capaciteiten en mogelijkheden om dit te organiseren.
Deze inwoners krijgen onder meer ondersteuning van RSD de Liemers. De RSD verzorgt een inkomen voor die inwoners die geen of onvoldoende middelen voor het bestaan hebben. Ook helpt de RSD inwoners op weg in de samenleving. Zij doet dit in samenwerking met het Sociaal Team. Het liefst naar betaald werk, als dat niet kan is maatschappelijke deelname het hoogste doel. We willen de mogelijkheden van deze inwoners benutten en versterken zodat ook zij kunnen meedoen.
De RSD heeft gemiddeld genomen zo'n 2.000 inwoners waarvoor zij een traject naar werk en/of inkomen verzorgt.
Dit doet de RSD als gemeenschappelijke regeling van de drie Liemerse gemeenten.

De gemeenteraden van Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben de RSD in 2018 een opdracht gegeven om meer mensen naar werk uit te laten stromen, meer doelgroepen te bedienen en te sturen op vooraf geformuleerde doelstellingen. De zogenaamde Businesscase RSD. Deze opdracht loopt van 1 januari 2019 tot 1 juli 2021.
Nu de huidige opdracht ten einde loopt, leggen we u een nieuwe opdracht voor de RSD de Liemers voor.
Deze opdracht is tot stand gekomen door terug te kijken naar de resultaten van de huidige opdracht, de geleerde lessen mee te nemen in de nieuwe opdracht, de klanttevredenheidsonderzoeken over het functioneren van de RSD mee te nemen en in te spelen op de huidige economische situatie.
Uw Raad staat hiermee voor de taak om een nieuwe opdracht aan de RSD te verstrekken. Hierbij zijn investeringen gemoeid. Uit de evaluatie blijkt dat de beweging die vanaf 2018 is ingezet zeer effectief is.

Met de hier voorliggende opdracht wordt beoogd recht te doen aan de inwoners van Duiven en de Liemers, passend in de ambities en doelstellingen van het sociaal domein van Duiven en de overige Liemerse gemeenten.

Planning

De oude opdracht, Businesscase RSD, loopt tot 1 juli 2021. De bestuurlijke opdracht die nu voorligt heeft 1 juli 2021 als ingangsdatum. Met de besluitvorming op 22 juni 2021 lopen de respectievelijke opdrachten perfect in elkaar over.

Beoogd effect

Met deze nieuwe opdracht aan de RSD de Liemers wordt ingezet om de goede behaalde resultaten te continueren en waar mogelijk uit te bouwen ten behoeve van onze inwoners. Met de ondersteuning wordt niet alleen adequaat een inkomen verstrekt maar wordt de inwoner tevens geholpen om te participeren in onze samenleving en zo mogelijk weer aan de slag te gaan om zelf een inkomen te genereren. De investering moet dit- en volgende jaar, maar ook in 2023 een significant financieel voordeel opleveren evenals dat in 2019 en 2020 het geval was.

Argumenten

1.1 Instemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.
De opdracht aan de RSD inzake de businesscase loopt op 1 juli 2021 af. Het is daarom noodzaak om een nieuwe bestuurlijke opdracht te verlenen, die recht doet aan de huidige omstandigheden, de bevindingen alsmede de aanbevelingen uit de evaluatie businesscase RSD 2019-2020 en de wens van de inwoners van Duiven.

1.2 Instemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.
Uw Raad heeft in 2018 akkoord gegeven om de businesscase uit te voeren. Uit de evaluatie 2019-2020 blijkt dat het investeringsmodel goed heeft gewerkt. Zowel op inhoud, ten faveure van onze inwoners, als financieel. Reden om deze handelwijze te continueren en een goed geëquipeerde regionale sociale dienst te hebben en te behouden.

1.3 ***Instemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.***
In Duiven streven we naar gelukkige, verbonden en betrokken inwoners in onze samenleving. Hierin is het hebben van een inkomen en een zinvolle dagbesteding een belangrijke noodzakelijke basis. Een goed werkende RSD, in verbinding met ons Sociaal loket, is hierin essentieel.

1.4 ***Instemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.***
De RSD werkt samen met het Sociaal Loket om onze kwetsbare inwoners naar betaald werk te helpen, maar als dat vooralsnog niet kan is maatschappelijke deelname het

hoogste doel. We werken samen met de RSD om de mogelijkheden van onze inwoners te benutten en te versterken zodat ook zij kunnen meedoen.

2.1 ***Een nieuw budget te voteren voor 2022 en 2023, ad € 280.740 per jaar, gedurende twee jaar*.**
De behandeling van de Voorjaarsnota op 22 juni 2021, gaat vooraf aan de uiteindelijke en definitieve besluitvorming in de Raad van 20 juli 2021, parallel aan de besluiten uit de Voorjaarsnota. afhankelijk van de behandeling van de Voorjaarsnota zal de Raad de financiële gevolgen van deze bestuursopdracht afwegen.

Kanttekeningen
1. Het succes en de resultaten van de bestuurlijke opdracht zijn mede afhankelijk van externe factoren, zoals conjunctuurschommelingen en gevolgen van de crisis. Op dit moment is moeilijk te voorspellen hoe lang de COVID-19 crisis nog zal voortduren en hoe op termijn de effecten hiervan zullen uitpakken. De verwachting is dat de instroom weer gaat stijgen. De RSD heeft slechts enige invloed op de instroom.
2. Een nieuw budget voteren levert een zeker risico op. Hoewel de calculaties nu zeer gunstig zijn, kunnen onvoorziene omstandigheden optreden, zoals wijziging van Rijksbeleid of onvoorziene economische factoren.

Financiële paragraaf

Evenals bij de Businesscase RSD is de verwachting dat ook deze investering in de RSD financieel aantrekkelijk zal zijn. Op grond van de ervaringen van 2019 en 2020 is onze verwachting dat de investering van € 1 miljoen per jaar (Liemersbreed) voor de jaren 2022 en 2023 (voor Duiven € 280.740 per jaar) in de jaren 2024 en 2025 wordt terugverdiend. In de Voorjaarsnota 2021 is dit reeds als Speerpunt geformuleerd. De uitkeringslast in zijn geheel (Liemersbreed) zal naar verwachting met ongeveer 2,8 miljoen dalen.

Het jaar 2021 is een afwijkend jaar, aangezien de huidige Businesscase tot 1 juli 2021 loopt. Daarnaast heeft de RSD in 2020, vanwege Corona, minder trajecten voor klanten in kunnen kopen bij haar LEON-partners (Leer- en Ontwikkel Netwerk). Het Algemeen Bestuur SDL heeft dan ook het besluit genomen om een deel van het Participatiebudget dat in 2020 niet is gebruikt als bestemmingsreserve op te nemen voor het jaar 2021. Deze relatie met de Meerjarenbegroting van de SDL maakt dat er geen nieuwe investering voor het 2^{e} halfjaar 2021 hoeft te worden gedaan en derhalve ook geen budget voor het 2^{e} halfjaar 2021 aan uw Raad in de Voorjaarsnota hoeft te worden gevraagd.
Daarnaast zijn vanuit het Rijk diverse steun- en herstelpakketten geïntroduceerd, waar de RSD optimaal gebruik van zal maken.
Dit betekent dat de RSD voor het 2e halfjaar geen extra investering nodig is vanuit de gemeenten, en de RSD voortvarend aan de slag kan met de nieuwe opdracht.

De financiële onderbouwing van de nieuwe bestuurlijke opdracht is, evenals de businesscase RSD, doorgerekend op basis van de geldende verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op 50% inwoneraantal en 50% uitkeringsdossiers. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat dit een model is om een prognose af te geven en dat de daadwerkelijke resultaten af zullen wijken, aangezien de uitstroom zich niet laat leiden door de verdeelsleutel. Voor Duiven is dit momenteel een aandeel van 28,4%.

Het college adviseert de Raad, akkoord te gaan met dit Raadsvoorstel in haar vergadering van 22 juni 2021, waarbij aangetekend dat de uiteindelijke en definitieve besluitvorming eerst in de Raad van 20 juli 2021 kan plaatsvinden, parallel aan de besluiten uit de Voorjaarsnota. De Politieke avond voor dit onderwerp is op 8 juni 2021.

Ten aanzien van deze samenloop van de Voorjaarsnota en bestuursopdracht kiest het college voor de insteek dat de beslispunten in de bestuursopdracht beknopt worden weergegeven.

Norm									200	200
	Duiven			Westervoort			Zevenaar		RSD breed	
	2022	2023		2022	2023		2022	2023	2022	2023
Extra kosten	280.740	280.740		194.686	194.686		524.573	524.573	1.000.000	1.000.000
Totale extra investering	280.740	280.740		194.686	194.686		524.573	524.573	1.000.000	1.000.000
Gerealiseerde uitstroom	87	87		60	60		158	158	305	305
Besparing uitkeringslast 1e jaar	139.107	145.920		84.397	89.133		258.246	270.697	481.750	505.750
									-	-
Besparing uitkeringslast 2e jaar	178.977	178.977		89.762	89.762		241.261	241.261	510.000	510.000
									-	-
Besparing uitkeringslast 3e jaar	147.393	147.393		73.921	73.921		198.686	198.686	420.000	420.000
									-	-
Totale besparing uitkeringslast	465.477	472.290		248.080	252.816		698.193	710.644	1.411.750	1.435.750
Totale besparing kosten	184.737	191.549		53.394	58.130		173.620	186.071	411.750	435.750
Totale besparing		**376.286**			**111.524**			**359.690**		**847.500**

Participatie en communicatie

De Cliëntenraad van de RSD de Liemers is in het hele proces van totstandkoming meegenomen en heeft op 19 maart 2021 besloten een positief advies aangaande de nieuwe bestuurlijke opdracht 2021-2023 uit te brengen.

Intergemeentelijke samenwerking

Er wordt samengewerkt met de overige twee Liemerse gemeenten en de RSD de Liemers. In Westervoort zal de Raad 14 juni besluiten. In Zevenaar zal dit besluit ook in juni worden genomen.

Bijlagen

201506472. Bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 voor RSD de Liemers.
201507804. Advies cliëntenraad RSD de Liemers van 19 maart 2021.
201508039. Raadsbesluit.

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

ZFDBF188C77

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/078531/201508039

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers.

Samenvatting

De gemeenteraden van Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben de RSD in 2018 een opdracht gegeven om meer mensen naar werk te laten uitstromen, meer doelgroepen te bedienen en te sturen op vooraf geformuleerde doelstellingen. Voor Duiven was dit 12 juni 2018. Deze opdracht loopt van 1 januari 2019 tot 1 juli 2021.
Nu de huidige opdracht ten einde loopt, leggen we een nieuwe opdracht voor de RSD aan u voor. Deze nieuwe opdracht is tot stand gekomen door bestuurlijke en ambtelijke input, gebruik te maken van de evaluatie van de 'Businesscase 2018' en klanttevredenheidsonderzoeken. Met de nieuwe bestuurlijke opdracht wordt de dienstverlening van de voorgaande businesscase voortgezet.
De aanbevelingen uit de evaluatie businesscase maken een extra focus noodzakelijk. Deze focus richt zich op de trede 1 en 2a klanten (kwetsbare inwoners met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt). Daarnaast wordt extra inspanning gepleegd om de extra middelen die de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland ontvangt voor een evenredig deel ten goede te laten komen aan de inwoners van Duiven (en de Liemers).

De raad besluit

1. In te stemmen met de bestuurlijke opdracht 2021 – 2023 zoals deze thans voorligt.
2. Een nieuw budget te voteren voor 2022 en 2023, ad € 280.740 per jaar, gedurende twee jaar, afhankelijk van de behandeling van de Voorjaarsnota waar de Raad de financiële gevolgen van deze bestuursopdracht zal afwegen.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Gemeente Duiven

gemeente Westervoort

GEMEENTE ZEVENAAR

Bestuurlijke opdracht 2021 -2023 voor RSD de Liemers

RSD DE LIEMERS

MAATWERK NAAR WERK EN INKOMEN

Inhoud

Samenvatting		4
1	Inleiding	8
2	Context van de nieuwe opdracht	10
3	Evaluatie ‘Businesscase RSD 2019 en 2020’	12
4	Nieuwe opdracht	18
5	Investeren versus Opbrengst	29
6	Advies cliëntenraad RSD	31
Bijlage 1 Financiële onderbouwing van de nieuwe bestuurlijke opdracht		33
Bijlage 2 Indeling klantenbestand		34
Bijlage 3 Afkortingenlijst		35

Rijnstrangen

Samenvatting

De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben met RSD de Liemers een gezamenlijke sociale dienst. De RSD helpt inwoners met een uitkering als zij onvoldoende inkomen hebben om van te leven. Daarnaast helpt ze inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt om de weg naar werk weer te vinden.
De RSD heeft gemiddeld genomen zo'n 2.000 inwoners waarvoor zij een traject naar werk en/of inkomen verzorgt.

De gemeenteraden van Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben de RSD in 2018 een opdracht gegeven om meer mensen naar werk te laten uitstromen, meer doelgroepen te bedienen en te sturen op vooraf geformuleerde doelstellingen.
Deze opdracht loopt van 1 januari 2019 tot 1 juli 2021.

Nu de huidige opdracht ten einde loopt, leggen we een nieuwe opdracht voor de RSD aan u voor. Deze nieuwe opdracht is tot stand gekomen door bestuurlijke en ambtelijke input, gebruik te maken van de evaluatie van de 'Businesscase 2018' en klanttevredenheidsonderzoeken.

Waarom een nieuwe opdracht?

- Met de nieuwe opdracht willen we investeren in onze inwoners. Dit omdat we het belangrijk vinden en omdat het nodig is. We willen onze inwoners naar werk brengen en als dit niet mogelijk is anderszins laten participeren in de Liemerse samenleving. Meedoen verhoogt het welbevinden van inwoners en geeft eigenwaarde en zelfvertrouwen.
- We willen mensen perspectief bieden en voorkomen dat mensen in een slechte maatschappelijke positie terecht komen. De huidige economische omstandigheden (Covid-19 crisis) vraagt dit ook van ons. We willen investeren in de RSD zodat de organisatie in staat is om deze maatschappelijke opgave te verwezenlijken. Naast de maatschappelijke effecten levert het ook geld op. We verstrekken immers minder uitkeringen. En we constateren uit de evaluatie Businesscase dat deze aanpak werkt.
- We gaan de nieuwe bestuurlijke opdracht aan voor de duur van 2,5 jaar, maken hierover prestatieafspraken, evalueren en sturen, indien nodig, tussentijds bij.

Nieuwe opdracht voor de RSD
Bij het opstellen van de nieuwe opdracht is uitgegaan van de bevindingen en aanbevelingen uit de evaluatie, klanttevredenheidsonderzoeken en de huidige economische omstandigheden.
De opdracht die we de RSD mee willen geven voor de komende jaren is het voortzetten van de huidige opdracht, met een extra focus.

- Blijf de focus leggen op mensen met perspectief op werk.
- Geef extra aandacht aan mensen met een migratieachtergrond, mensen met een arbeidsbeperking en aan jongeren tot 27 jaar.
- Geef de begeleiding van zorgklanten (trede 1 en 2a) een structureel karakter.
- Focus bij de besteding van de extra middelen van Rijk en provincie op de uitvoering en de resultaten voor de Liemerse inwoners. Investeer hiervoor in de samenwerking binnen de Arbeidsmarktregio Midden-Gelderland.
- Benut de verkregen positie als netwerkorganisatie voor de realisering van de bestuurlijke opdracht.
- Blijf binnen de financiële kaders

De opdracht past bij de ambities en doelstellingen van het sociaal domein van de drie Liemerse gemeenten.

Covid-19
Gedurende de looptijd van de bestaande opdracht is een pandemie uitgebroken. Deze is van grote invloed op de economie en de arbeidsmarkt. Door de maatregelen om Covid-19 in te dammen, zijn veel ondernemers hard geraakt. Het Rijk heeft daarom diverse regelingen opgezet om de ondernemers te ondersteunen. De RSD voert een aantal van deze regelingen uit. De RSD heeft in korte tijd de regeling uitgewerkt naar de uitvoeringspraktijk, zodat ondernemers direct geholpen konden worden.

Niemand weet precies hoelang deze Covid-19 crisis nog duurt en welke maatregelen nog nodig zijn. De maatregelen hebben een directe link met een opleving of dip in de economie. Het is daarom moeilijk om te voorspellen wat de arbeidsmarkt en het bijstandsbestand in de komende jaren gaan doen.

Evaluatie Businesscase 2019 en 2020

Uit de evaluatie blijkt dat de vooraf afgesproken resultaten zijn behaald. Meer klanten zijn in beeld en hebben intensieve dienstverlening ontvangen, meer inwoners zijn naar werk gebracht.
De RSD heeft zich ontwikkeld tot een netwerkorganisatie en is in staat gebleken wendbaar te reageren op onverwachte gebeurtenissen.
De evaluatie is vormgegeven langs de lijnen 'klant centraal', 'organisatie centraal' en 'investeren versus opbrengst'.
De belangrijkste bevindingen en aanbevelingen op deze lijnen zijn:

Klant Centraal	Behoud de ingezette lijn met focus op specifieke klantgroepen en breid deze uit met de dienstverlening voor inwoners op de laagste treden van de arbeidsmarkt.
Organisatie-Inzet	Behoud de wendbaarheid van de RSD en ontwikkel de positionering als netwerk-organisatie voor Werk en Inkomen in de regio verder door.
Investeren / opbrengst	De RSD is er in geslaagd om de vooraf afgesproken resultaten (KPI's) te behalen. Besparing op de uitkeringslast is gerealiseerd. Behoud deze werkwijze.

Voor de uitgebreide evaluatie verwijzen we u naar het rapport 'Evaluatie Businesscase RSD 2019/2020'.

Dickensfestival Duiven

1 Inleiding

In de Liemers willen we dat iedereen ertoe doet en meedoet naar vermogen. We streven naar gelukkige, verbonden en betrokken inwoners in de Liemerse samenleving. Hierin is het hebben van een inkomen en een zinvolle dagbesteding een belangrijke basis. Voor de meeste inwoners van de Liemers is dit het geval, maar niet iedereen weet de weg of heeft de capaciteiten en mogelijkheden om dit te organiseren.

Deze inwoners krijgen ondersteuning van RSD de Liemers. De RSD verzorgt een inkomen voor die inwoners die geen of onvoldoende middelen voor het bestaan hebben. Ook helpt de RSD inwoners op weg in de samenleving. Het liefst naar betaald werk, als dat niet kan is maatschappelijke deelname het hoogste doel. We willen de mogelijkheden van deze inwoners benutten en versterken zodat ook zij kunnen meedoen.

De RSD heeft gemiddeld genomen zo'n 2.000 inwoners waarvoor zij een traject naar werk en/of inkomen verzorgt.
Dit doet de RSD als gemeenschappelijke regeling van de drie Liemerse gemeenten.

De gemeenteraden van Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben de RSD in 2018 een opdracht gegeven om meer mensen naar werk uit te laten stromen, meer doelgroepen te bedienen en te sturen op vooraf geformuleerde doelstellingen. Deze opdracht loopt van 1 januari 2019 tot 1 juli 2021.

Nu de huidige opdracht ten einde loopt, leggen we u een nieuwe opdracht voor RSD de Liemers voor.
Deze opdracht is tot stand gekomen door terug te kijken naar de resultaten van de huidige opdracht, de geleerde lessen mee te nemen in de nieuwe opdracht, de klanttevredenheidsonderzoeken RSD mee te nemen en in te spelen op de huidige economische situatie.

De gemeenteraden staan voor de taak om een nieuwe opdracht aan de RSD te verstrekken. Hierbij zijn investeringen gemoeid. Uit de evaluatie blijkt dat de beweging die vanaf 2018 is ingezet effectief is.

Met de hier voorliggende opdracht beogen we recht te doen aan de inwoners van de Liemers, passend in de ambities en doelstellingen van het sociaal domein van de drie Liemerse gemeenten.

2 Context van de nieuwe opdracht

De context waarin de RSD deze nieuwe opdracht krijgt, is een andere dan de 'Businesscase RSD' van 2018. Sinds een jaar hebben we te maken met een pandemie. Wereldwijd zijn de gevolgen van het virus en de genomen maatregelen enorm. Voor zowel de gezondheid van inwoners, alsook de gevolgen voor werk en inkomen en de economie. De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zijn nauw verbonden aan de maatregelen om Covid-19 te bestrijden.

Economische ontwikkelingen

De voorspellingen zijn soms tegenstrijdig aan elkaar. De één voorspelt een zeer somber scenario. De ander een gematigd scenario. In 2020 is de groei van het bijstandsbestand beperkt door overheidsmaatregelen Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) en Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), waardoor veel mensen aan het werk zijn gebleven. Als de maatregelen in 2021 stoppen, groeit de werkloosheid en daarmee ook het aantal mensen in de bijstand. Al met al is het lastig inschatten wat de economie gaat doen en hoe groot de klappen zullen zijn. De verwachting is dat de instroom zeker zal toenemen.

We denken dat de RSD voldoende heeft laten zien wendbaar en toegerust voor deze taak te zijn. Uit de evaluatie blijkt dat de dienstverlening van de RSD bewezen effectief is. De gemeenten bouwen hiermee verder aan een effectieve en passende aanpak voor haar klanten. De RSD heeft tijdig de overstap gemaakt naar regie voeren en het inzetten van de partners van het LEON. Hierdoor is het aantal begeleidingsuren per klant effectief vergroot. Per klant kan de beste uitvoerder ingekocht worden. Uit de evaluatie blijkt dat aandacht voor de klant loont en leidt tot uitstroom. Hierdoor blijven we met het voortzetten van LEON profiteren van de innovatie en uitvoeringskracht van de LEON partners.

De RSD heeft zich ontwikkeld tot een professionele en wendbare organisatie. De RSD kan als wendbare en netwerkorganisatie flexibel reageren op wijzigingen in economische omstandigheden. De gedane investeringen worden zo verder benut.

Met een extra focus op de Arbeidsmarktregio Midden Gelderland (AMR) kan de RSD trajecten versneld concretiseren. Hierdoor maken de Liemerse gemeenten meer gebruik van de beschikbare AMR gelden en kunnen inwoners sneller uitstromen naar werk. Dit heeft als positief voordeel dat de positie van de Liemerse gemeenten verstevigd wordt in de AMR.

Waarom een nieuwe bestuurlijke opdracht?
Het hoofddoel is inwoners weer aan het werk te helpen en te helpen om te participeren in de maatschappij. Door mee te doen in de samenleving groeit hun welbevinden en krijgen onze inwoners eigenwaarde en zelfvertrouwen. We willen investeren in mensen die een uitkering ontvangen, zoals laagopgeleiden, statushouders, ouderen, jongeren, arbeidsbeperkten, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en ondernemers. Dit omdat we het belangrijk vinden én omdat het nodig is.

We willen mensen bemiddelen, activeren, re-integreren, werkfit maken en zoveel mogelijk plaatsen op regulier werk.
We willen mensen perspectief bieden en voorkomen dat mensen in een slechte maatschappelijke positie terecht komen. En als ze aan het werk zijn, zorgen dat ze aan het werk blijven.
Dit is goed voor de mens en de samenleving als geheel. Denk aan betere gezondheid, betere leefomstandigheden (leefbaarheid), minder beslag op gezondheids- en zorgbudget, minder uitval. De huidige economische omstandigheden (Covid-19 crisis) vraagt dit ook van ons.

We willen investeren in de RSD zodat deze organisatie in staat is om deze maatschappelijke opgave te verwezenlijken. Naast de maatschappelijke effecten levert het ook geld op. We verstrekken immers minder uitkeringen.
De RSD ontwikkelt zich verder door tot dé netwerkorganisatie voor Werk en Inkomen in de regio, waarin de klant centraal staat.
Een organisatie die steeds zorgvuldig bepaalt wat zij zelf moet doen en wanneer ze gebruik maakt van de diensten van anderen.
Een organisatie die midden in de samenleving staat en die in samenwerking met (lokale) werkgevers een impuls geeft aan de doorontwikkeling van de inclusieve arbeidsmarkt. We gaan dit proces voor de duur van 2,5 jaar aan, maken hierover prestatieafspraken, evalueren en sturen, indien nodig, tussentijds bij.

3 Evaluatie ‘Businesscase RSD 2019 en 2020’

Alvorens een nieuwe opdracht te verstrekken evalueren we de ‘Businesscase RSD 2019 en 2020’, met als doel de aanbevelingen mee te nemen in de nieuwe opdracht.
In dit hoofdstuk leest u de belangrijkste aanbevelingen uit deze evaluatie.

In 2018 is er, door gewijzigde economische omstandigheden, een veranderde maatschappelijke realiteit en aangescherpte politiek-bestuurlijke wensen, een ambitieuze opdracht verstrekt aan de RSD.
De opdracht kreeg als titel ‘Businesscase RSD’.
De RSD ontving een opdracht waarbij de investering ‘terugverdiend’ moest worden.

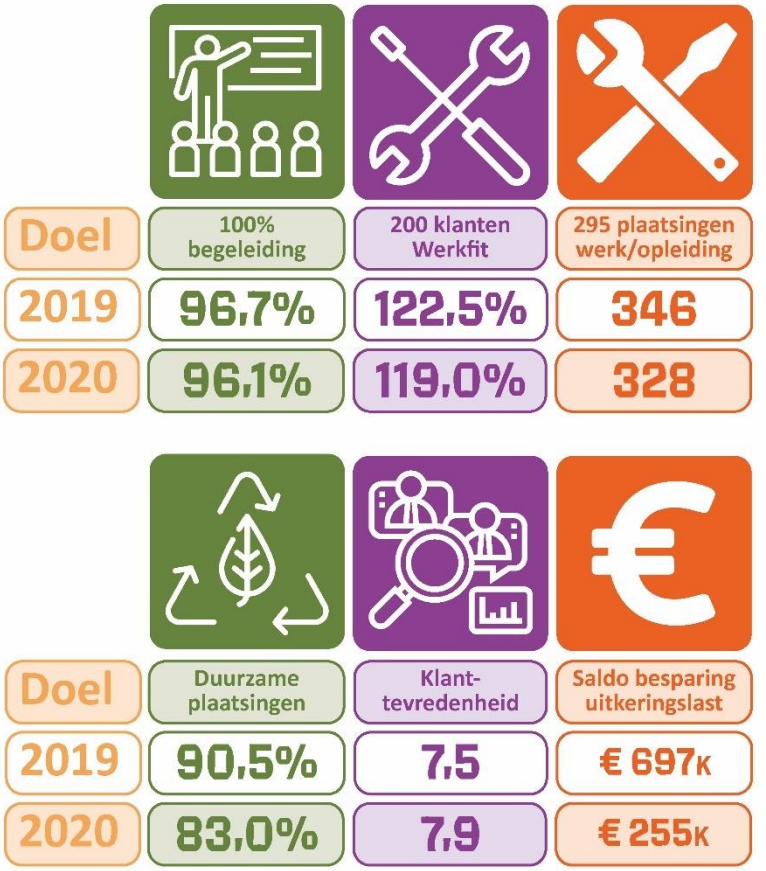
De belangrijkste contouren van deze opdracht waren/zijn:
1. Meer bijstandsgerechtigden richting (betaald) werk
2. Meer doelgroep bedienen
3. Een andere positie innemen in het participatieveld
4. Beter sturen op vooraf geformuleerde resultaten

De ‘Businesscase RSD’ startte eind 2018 en duurt tot juli 2021.

In dit hoofdstuk kunt u de hoofdlijnen van de evaluatie en de aanbevelingen teruglezen. Voor een uitgebreide evaluatie van de opdracht verwijzen we naar het document “Evaluatie Businesscase RSD 2019/2020”.

Resultaten

Het volgende schema brengt de resultaten ‘Businesscase RSD’ in beeld:

* *Voor uitstroom vanaf augustus 2020 is de termijn van duurzaamheid nog niet verlopen.*

Ten aanzien van de investeringen hebben we geconstateerd dat RSD aan de opdracht heeft voldaan.

De investering van 2019 van € 1,4 miljoen wordt binnen twee jaar ‘terug verdiend’. In het derde jaar wordt zelfs een extra besparing gerealiseerd van afgerond € 697.000.

De investering van 2020 van € 1,3 miljoen wordt binnen twee en een half jaar terugverdiend. Tot het derde jaar is de prognose dat de investering een extra besparing op de uitkeringslast van afgerond € 255.000 oplevert. Voor meer informatie hierover verwijzen we naar de “Evaluatie Businesscase RSD” en bijlage 1 van dit document.

Brug Westervoort

Aanbevelingen

In de evaluatie zijn ook aanbevelingen voor de toekomst opgenomen. Deze aanbevelingen zijn meegenomen in het opstellen van de nieuwe opdracht. De nieuwe opdracht wordt omgezet naar concrete dienstverlening waarin deze aanbevelingen een plaats krijgen.

De aanbevelingen zijn onder te verdelen in de categorieën ‘Klant centraal’, ‘Organisatie-iInzet’ en ‘Investeren versus Opbrengst’.

<u>Klant centraal</u>

De belangrijkste aanbevelingen uit de evaluatie voor de klant centraal zijn:

- Continueer de ingezette intensieve begeleiding voor alle klantgroepen met perspectief op werk en behoud de extra focus op mensen met een migratieachtergrond, arbeidshandicap en jongeren.
- Intensiveer het gebruik van voorzieningen voor mensen met een arbeidshandicap om de plaatsingen op werk te verhogen. Denk hierbij aan inzet van beschut werk voor mensen met een hoge begeleidingsbehoefte en de inzet van loonkostensubsidie.
- Geef een extra impuls aan dienstverlening voor jongeren om de gevolgen van de Corona crisis te beperken.
- Houd de behaalde resultaten vast door de begeleiding van zorgklanten een structureel karakter te geven.
- Geef een impuls aan integraal werken voor de gezamenlijke klanten van de RSD en de gemeenten
- Help ondernemers die in de problemen zijn gekomen en stoppen met ondernemen naar werk in ‘kansberoepen’.

Alle aanbevelingen zijn overgenomen en vindt u in de nieuwe bestuursopdracht in de Klant Centraal- Vertaling naar dienstverlening.

MKB Zevenaar bedrijvenmarkt 2019

Organisatie-inzet

De belangrijkste aanbevelingen zijn:

1. Bouw de positionering als netwerkregisseur verder uit, zowel binnen als buiten de Liemers.
2. (Netwerk)samenwerking kost tijd. Breng daarin sturing aan door het vaststellen van heldere doelstellingen.
3. Werk een strategie uit om landelijk en regionaal extra (financiële) middelen in de Liemerse gemeenten in te zetten.
   Investeer in de Liemerse inbreng in de Arbeidsmarktregio.
4. Ontwikkel het LEON verder door, in systeem en proces, om beter sturing te geven aan effectiviteit van re-integratie.
5. Faciliteer de samenwerking op het gemeentelijk sociaal domein voor uitvoerenden.
6. Blijf investeren in ontwikkeling van de professional. Zorg ook dat zij een éénduidige manier van begeleiden van klanten hebben.

Deze aanbevelingen zijn opgenomen in de bestuursopdracht bij de Klant centraal- Vertaling naar dienstverlening en Organisatie- inzet.

Investeren versus Opbrengst

De RSD had de opdracht gekregen om de investering terug te verdienen. Uit de financiële berekening blijkt dat dit is gelukt. Het loont om te investeren in begeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De belangrijkste aanbevelingen hierbij zijn:

- Niet alles is in geld uit te drukken, een zakelijke aanpak heeft wel geholpen om de resultaten te bereiken. Houd de zakelijke aanpak vast.
- Niet alles is makkelijk te meten, maak gebruik van MKBA en landelijke benchmark.

Deze aanbeveling is met de formulering van de nieuwe bestuursopdracht, waarin afspraken met elkaar worden gemaakt waarop door de raden gestuurd kan worden, overgenomen.

De belangrijkste aanbeveling vanuit voorgaande jaren is: zet deze dienstverlening binnen de nieuwe bestuurlijke opdracht voort en ontwikkel door om de aanpak verder te versterken en aan te scherpen.

4 Nieuwe opdracht

In dit hoofdstuk leest u wat de nieuwe opdracht van de RSD voor de periode van juli 2021 tot en met december 2023 is. We starten met een overzicht waarin puntsgewijs de opdracht wordt weergegeven. In de alinea's daarna volgt een toelichting per onderwerp.

Bestuurlijke opdracht	▪ Blijf de focus leggen op mensen met perspectief op werk. ▪ Geef extra aandacht aan mensen met een migratieachtergrond, mensen met een arbeidsbeperking en aan jongeren tot 27 jaar. ▪ Geef de begeleiding van zorgklanten (trede 1 en 2a) een structureel karakter, zorg voor warme overdracht naar hulp- en dienstverlening. ▪ Focus bij de besteding van de extra middelen van Rijk en provincie op de uitvoering en de resultaten voor de Liemerse inwoners. Investeer hiervoor in de samenwerking binnen de Arbeidsmarktregio Midden-Gelderland. ▪ Benut de verkregen positie als netwerk-organisatie voor de realisering van de bestuurlijke opdracht. ▪ Biedt integrale dienstverlening waar dat mogelijk is. ▪ Blijf binnen de financiële kaders.
Klant centraal *Vertaling naar dienstverlening*	Focus op dienstverlening voor: ▪ Klanten met perspectief op werk ▪ Mensen met een migratieachtergrond ▪ Arbeidsbeperkten (loonkostensubsidie en beschut werk) ▪ Jongeren ▪ Zorgklanten, trede 1 en 2a (begeleiding en toeleiding naar participatie) ▪ Zelfstandigen met een hulpvraag

	▪ Intensievere dienstverlening voor de Liemerse klanten door de extra middelen van Rijk en provincie. ▪ Versterk de rol als netwerkregisseur, schakel tussen de drie 'O's[1]. ▪ Extra aandacht voor schuldenproblematiek door inkomenscoaches ▪ Extra aandacht voor laaggeletterdheid
Organisatie-Inzet	▪ Aandacht voor professionalisering, voornamelijk in triple helix-constructies ▪ Sturing op uniforme uitvoering ▪ Digitalisering
Resultaat afspraken *KPI's 2021*	1. 100% klanten op trede 2b tot en met 5 worden actief begeleid naar werk 2. 200 klanten zijn werkfit gemaakt 3. 305 klanten zijn geplaatst op werk, scholing, bedrijf of beroep waarvan minimaal 40 uit het LDR/NBW en 20 op AMR trajecten 4. Duurzame plaatsing langer dan 6 maanden, minimaal 80% 5. 15% klanten trede 1 en 2a in actieve begeleiding naar participatie of hulpverlening 6. Klanttevredenheid is minimaal een 8
Investering	Voor de jaren 22 en 23 ieder 1 miljoen

Opmerkingen

De nieuwe wet Inburgering is niet opgenomen in de nieuwe opdracht. De voorbereidingen voor de nieuwe wet Inburgering zijn nog in volle gang. Bestuurders nemen over de beleidskeuzes en uitvoeringsinstelling nog apart besluiten. Mocht besloten worden dat RSD een rol zal krijgen bij de uitvoering van de nieuwe wet Inburgering, dan zal apart met RSD afspraken over rol en financiering worden gemaakt.

Naast deze opdracht kan apart een dienstverleningsovereenkomst afgesloten worden met de RSD.

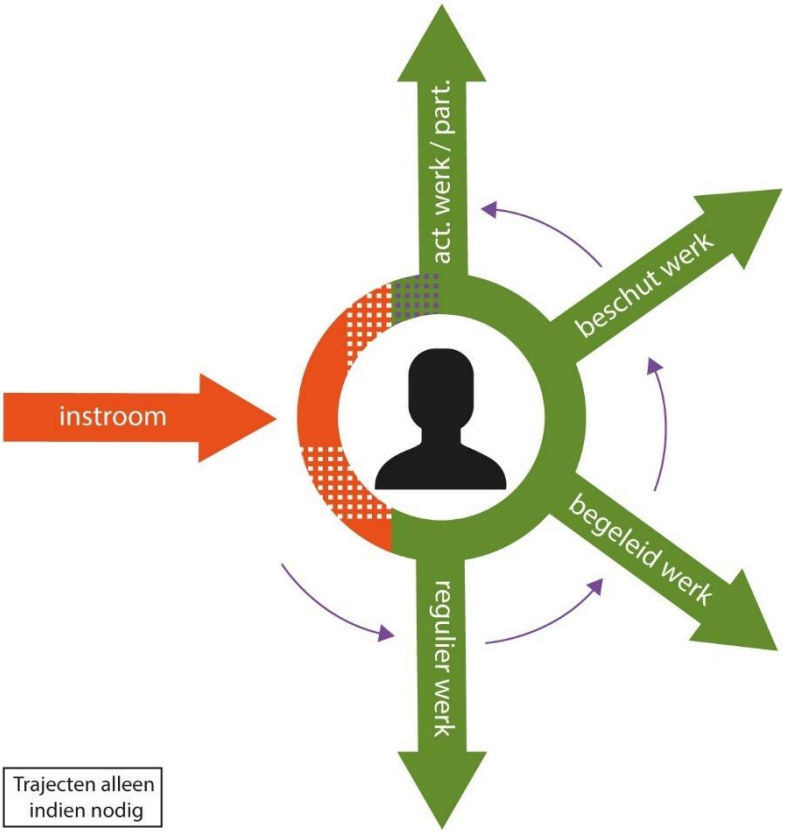
[1] *Overheid, Onderwijs, Ondernemers*

Toelichting bestuurlijke opdracht
De RSD zet haar dienstverlening van de businesscase voort. Zij past de aanbevelingen uit de evaluatie businesscase toe en voegt daarnaast een extra focus toe. Deze focus richt zich op de trede 1 en 2a klanten. Daarnaast wordt extra inspanning gepleegd om de extra middelen die de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland ontvangt voor een evenredig deel ten goede te laten komen aan de inwoners van de Liemers.

Binnen de dienstverlening van RSD staat de klant centraal. Dit betekent niet dat de inwoner zelf kan beslissen wat te doen. Ten allen tijde koerst de RSD op kansberoepen op de arbeidsmarkt.
De RSD heeft oog voor de belemmeringen van de inwoner om weer terug te keren naar werk. Zo zijn schuldenproblematiek, onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal, niet digitaal vaardig en vitaliteit thema's waar de RSD extra aandacht aan besteedt. Voor het oplossen van deze problemen wordt de samenwerking met andere partners gezocht.

Bij de dienstverlening wordt de participatierotonde toegepast.
- De eerste afslag is regulier werk.
- Als dat niet gaat, komt de afslag begeleid werk (Garantiebaan met loonkostensubsidie).
- Als dat ook niet kan, dan komt beschut werk in beeld.
- Is ook dat niet haalbaar, dan wordt (samen met de gemeente) gekeken naar activerend werk, of andere vormen van maatschappelijke participatie.

Wanneer dit zonder een re-integratietraject niet mogelijk is, koopt RSD een traject in bij de LEON partner.
Zie afbeelding op de volgende pagina.

De dienstverlening zoals hierboven genoemd wordt zo veel mogelijk integraal uitgevoerd.

Integraal werken

De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben haar ambities/leidende principes voor het sociaal domein vastgelegd in respectievelijk '*de toekomstvisie en transformatieagenda sociaal domein*' en de '*beleidsvisie sociaal domein'*. De RSD maakt met Werk en Inkomen onderdeel uit van het gemeentelijk sociaal domein. De opdracht van de RSD is in lijn met de ambities/leidende principes van de gemeenten.

Voor het optimale resultaat is het belangrijk dat de Liemerse gemeenten en de RSD integraal samenwerken voor de Liemerse inwoner. Uit een analyse blijkt dat bijna de helft van de instroom bij de RSD mensen zijn met problemen in andere leefdomeinen, zoals bijvoorbeeld echtscheidings-problematiek, schulden, psychische en lichamelijke gezondheid.
Deze inwoners zijn dus niet alleen bij de RSD bekend, maar ook bij de gemeentelijke afdelingen. Hierbij is het noodzakelijk om de verbinding te zoeken met elkaar om deze kwetsbare groep passend te ondersteunen. Gemeenten en RSD staan voor de opgave om een nauwere en stevigere samenwerking aan te gaan om de problematiek, waar onze inwoners mee geconfronteerd worden, op te lossen.

Toelichting Klant centraal - vertaling naar dienstverlening

<u>Focus klant met perspectief op werk</u>
De klanten met perspectief op werk worden door de klantmanagers van Unit werk bediend. Deze Unit heeft een kleinere caseload waardoor zij meer aandacht kan geven aan de inwoner. Aandacht voor de klant loont. Wanneer de RSD deze specifieke aandacht blijft geven aan mensen met een migratieachtergrond, arbeidsbeperkten en jongeren zal dit de uitstroom ten goede komen.

Klantmanagers hebben een regiefunctie gekregen waarbij de klant zelf steeds meer aan het roer kan staan. Hiermee wordt de eigen motivatie van de klant aangesproken. Dit vergroot de kans op uitstroom en past naadloos bij de ambitie van de gemeente. De RSD blijft wel de richting bepalen. Hierdoor blijft de focus liggen op de kansen en mogelijkheden van de arbeidsmarkt.

<u>Extra focus mensen met migratie achtergrond</u>
De RSD blijft in de nieuwe opdracht gebruik maken van dedicated klantmanagers voor mensen met een migratieachtergrond. Zij werken hierbij intensief samen met gespecialiseerde LEON-contractpartners.
Uit de evaluatie is gebleken dat er veel praktische belemmeringen op verschillende levensgebieden zijn voor het kunnen volgen van een re-integratie traject.

De RSD krijgt de opdracht om met de gemeente samen te werken om deze belemmeringen weg te nemen. Ook intensiveert de RSD de samenwerking met het COA, om de overdracht te versoepelen en de start van een traject naar werk te versnellen.

Project statushouders

<u>Extra focus arbeidsbeperkten</u>

De RSD maakt ook voor deze groep inwoners gebruik van dedicated klantmanagers. Binnen LEON zijn gespecialiseerde producten voor deze doelgroep opgenomen. Ook kan de RSD gebruik maken van diverse voorzieningen voor deze doelgroep, zoals loonkostensubsidie, joboaching en werkplekaanpassingen.

De focus zal naast plaatsingen op garantiebanen (begeleid werk) nu ook komen te liggen op een goede plaatsing binnen beschut werk.

Deze plaatsingen blijven nu achter bij de landelijke taakstelling.

De RSD zal mensen met een arbeidshandicap die uitsluitend zijn aangewezen op werk in beschutte omstandigheden toeleiden naar beschut werk. De RSD krijgt de opdracht om te onderzoeken welke (lokale) werkgevers, in aanvulling op het aanbod van Scalabor, beschut werk kunnen aanbieden.
De ambitie is om het aantal plaatsingen op werk (regulier, begeleid en beschut) van mensen met een arbeidsbeperking verder te verhogen.
De RSD werkt volgens de participatierotonde.

Extra focus jongeren
De RSD behoudt het Jongerenloket. Alle jongeren uit de Liemers kunnen zich melden voor informatie en advies. Het Jongerenloket helpt met de terugkeer naar school of werk. Als dat nog niet aan de orde is, dan verstrekt RSD een uitkering.
De extra aandacht van de RSD voor jongeren richt zich erop om de gevolgen van de COVID-19 crisis voor jongeren te beperken. Jongeren hebben veelal een flexibel contract en zijn de eersten die ontslag krijgen. Ook omdat zij veelal werken in branches waar de krimp als eerste toeslaat. Het Jongerenloket werkt hierbij integraal samen met scholen voor speciaal- en praktijkonderwijs, Regionale Opleidingscentra, het RMC, het VSV team en het gemeentelijk sociaal domein.

Zorgklanten (trede 1 en 2a)
Een deel van de klanten op deze treden staat aan de zijlijn van de maatschappij en blijkt hulp nodig te hebben. Deze klanten hebben aangegeven weer mee te willen doen.
De klantmanagers van de RSD hebben deze klanten actief verwezen en gewezen op de vervolgmogelijkheden. Gebleken is dat deze klantgroep een warme overdracht en kortdurende begeleiding nodig heeft om op de juiste plek terecht te komen en de hulpverlening aan te gaan. De nieuwe opdracht aan de RSD is dan ook deze groep te begeleiden en warm over te dragen aan de juiste hulp- en dienstverlener. Zo kunnen we deze inwoners daadwerkelijk perspectief bieden.
De RSD helpt de klanten in trede 2a om de belemmeringen op te ruimen voor het kunnen volgen van een traject naar werk.
De doelgroep zorgklanten is zo groot, dat niet iedere klant begeleid kan worden. De RSD houdt de klantgroep trede 1 en 2a in beeld. Jaarlijks begeleidt de RSD 15% van deze groep naar participatie of zorgt voor een

warme overdracht naar hulpverlening. De RSD werkt nauw samen met de sociale wijkteams, SHV, WMO, Jeugd, het welzijnswerk en het lokale Liemerse verenigingsleven.

Zelfstandigen met een hulpvraag

Met de COVID-19 crisis heeft de RSD er een nieuwe doelgroep bij gekregen. Zelfstandigen die aanspraak maken op Tozo kunnen bij de RSD terecht voor inkomensondersteuning. Met ingang van 1 januari 2021 kunnen alle zelfstandigen ook bij de RSD terecht voor hulp bij heroriëntatie. Dit kan zijn loopbaanadvies, opleiding, sollicitatietraining en dergelijke. De RSD helpt ook om te toetsen en coachen op levensvatbaarheid van een bedrijf, zodat een ondernemer, eventueel met een aanpassing, door kan gaan met ondernemen. De RSD zet haar netwerk in voor deze specifieke doelgroep. Daarnaast is de RSD de toegangspoort voor ondernemers met schulden. Bij de RSD heeft de zelfstandige met schulden één toegangsloket.

Trajecten Arbeidsmarktregio

De middelen van het steun- en herstelpakket worden toebedeeld aan de arbeidsmarktregio's. In de Arbeidsmarktregio Midden-Gelderland is weinig uitvoeringscapaciteit. Projecten komen daardoor op dit moment onvoldoende van de grond. Tevens biedt het op dit moment (nog) onvoldoende kwaliteit om te spreken over arbeidsmarktkansen voor werkzoekenden. Concrete activiteiten gefinancierd met het steun- en herstelpakket kunnen helpen de stijging van het bestand te voorkomen, dan wel af te remmen. Daarvoor moet de organisatie, uitvoeringscapaciteit en de snelheid van handelen in de regio sterk verbeteren. Wij zijn ervan overtuigd dat deze stappen in de arbeidsmarktregio mogelijk zijn.

Versterken rol als netwerkregisseur

De investeringen die de RSD gedaan heeft in het ontwikkelen van het netwerk en aanpak van dienstverlening moeten benut worden voor de toekomst. Hiermee is een stevige basis gelegd om in de toekomst toch te kunnen blijven werken aan toeleiden naar de arbeidsmarkt. Met het doorontwikkelen van LEON denken we een goed antwoord te hebben op de krimp van de economie. De RSD kan hiermee anticiperen op een juiste toeleiding en begeleiding naar kansberoepen. Zij kan daarmee de effectiviteit van re-integratie vergroten.

Kennismakingsmarkt LEON partners

Het feit dat de Liemerse Ambassade de verschillende samenwerkings-verbanden heeft samengebracht binnen één organisatie is een kans voor de RSD om effectiever gebruik te kunnen maken van de Liemerse netwerken.
Met de Liemerse Ambassade is een goede samenwerking tussen de Liemerse werkgevers en de Liemerse Economische Raad tot stand gebracht.
De Liemerse Ambassade biedt perspectief, want het vergroot de mogelijkheden voor Liemerse werkzoekenden.

De RSD krijgt de opdracht om het netwerk verder uit te breiden en haar positie als schakel tussen de drie ‘O’s te versterken.

Toelichting Organisatie-inzet

Professionalisering
De RSD houdt aandacht voor professionalisering. Een goede samenwerking tussen Overheid, Onderwijs en Ondernemers is van groot belang voor een uitplaatsing op werk. De medewerkers worden verder geschoold om trajecten in deze driehoek goed vorm kunnen geven.
Daarnaast zal blijvend aandacht worden besteed aan het aanbieden van het meest succesvolle traject voor de inwoner.

De RSD is actief partner van SAM, de beroepsvereniging voor uitvoerders in het publieke sociaal domein (voormalig BvK). Via deze weg werken medewerkers voortdurend aan hun professionaliteit.

Beroepsvereniging voor professionals in het sociaal domein. RSD is actief partner.

De RSD gaat in 2021 en verder uitvoering geven aan het plan van aanpak Psychosociale Arbeidsbelasting (PSA) waarin onder andere aandacht is voor werk-privé balans en de lerende organisatie.

Uniforme uitvoering
Inwoners en externe partners ervaren nog verschil in de manier van tegemoet treden en begeleiden door de individuele medewerkers.
De RSD zal sturen op een uniforme en éénduidige uitvoering.

Digitalisering

Uit het klanttevredenheidsonderzoek van 2020 is gebleken dat een deel van de klanten de dienstverlening graag verder gedigitaliseerd wil zien. Zij willen kunnen inloggen op een klantportaal om hun specificatie in te zien, of formulieren in te kunnen dienen. De RSD zal haar dienstverlening vanuit klantperspectief verder digitaliseren.

Uiteraard wordt rekening gehouden met de inwoners die niet digitaal-vaardig zijn. Voor deze groep inwoners blijven de gewone kanalen van contact beschikbaar.

Uiterwaarden Groessen

5 Investeren versus Opbrengst

Invloed op bestandsstijging
De verwachting is dat de instroom gaat stijgen. De RSD heeft enige invloed op de instroom. Wanneer iemand recht heeft, moet een uitkering worden toegekend. Het is dan ook belangrijk om vóór het recht ontstaat, actie te ondernemen. De RSD kan hiervoor gebruik maken van regionale projecten die van Werk naar Werk leiden. Ook is het belangrijk dat de RSD inzet op bemiddeling en werkfit maken van inwoners met een WW-uitkering die op zijn eind loopt. Daarnaast beoordelen de inkomenscoaches kritisch elke aanvraag en onderzoeken of aanspraak op voorliggende voorzieningen gemaakt kan worden. Zij zullen de inwoner warm overdragen aan de instantie die de voorliggende voorziening verstrekt.

Op deze wijze kan enigszins invloed op instroom worden uitgeoefend.
De prognose 2022 -2023 is lastig weer te geven, omdat we niet weten wat de Coronacrisis gaat doen. De RSD kan wel invloed uitoefenen op de uitstroom. Het College zal dan ook stevig sturen op de afgesproken KPI's.

Financiële vertaling
Evenals bij de Businesscase RSD is de verwachting dat ook deze investering in de RSD financieel aantrekkelijk zal zijn. Op grond van de ervaringen van 2019 en 2020 is onze verwachting dat de investering van € 1 miljoen per jaar (voor de jaren 2022 en 2023) in de jaren 2024 en 2025 wordt terugverdiend. De uitkeringslast zal met ongeveer 2,8 miljoen dalen.

Daarnaast zijn er positieve effecten voor de maatschappij. Deze positieve effecten kunnen gemeten worden met een zogenaamde Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA). Met een MKBA breng je de besparing in beeld door preventie van erger leed. Denk hierbij aan het voorkomen van schulden waarvoor schuldsanering noodzakelijk is. Het voorkomen van criminaliteit of vandalisme in de gemeentelijke openbare ruimte. Of het voorkomen van eenzaamheid, zorg en bijzondere bijstand.
Dit betekent dat uitgaven op WMO, Jeugd, Schuldhulpverlening of openbare ruimte voorkomen worden.
Op welke van deze terreinen de besparing plaatsvindt, is vooraf niet te duiden.

De investering zal maatschappelijk 10% van de investering opleveren (dit cijfer is gebaseerd op landelijke ervaringscijfers).

Het jaar 2021 is een afwijkend jaar, aangezien de huidige Businesscase tot 1-7-2021 loopt. Daarnaast heeft de RSD in 2020, vanwege Corona, minder trajecten voor klanten in kunnen kopen bij haar LEON-partners.
Het Algemeen Bestuur SDL heeft dan ook het besluit genomen om een deel van het Participatiebudget dat in 2020 niet is gebruikt als bestemmingsreserve op te nemen voor het jaar 2021.
Daarnaast zijn vanuit het Rijk diverse steun- en herstelpakketten geïntroduceerd, waar de RSD optimaal gebruik van zal maken.

Dit betekent dat de RSD voor het 2e halfjaar geen extra investering nodig is vanuit de gemeenten, en de RSD voortvarend aan de slag kan met de nieuwe opdracht.
Hieronder de cijfermatige onderbouwing op totaalniveau:

Norm uitstroom: 200	**200**	**200**
	RSD totaal	
	2022	**2023**
Extra uitgaven investering		
Exploitatie/p-budget	1.000.000	1.000.000
Totale extra investering	**1.000.000**	**1.000.000**
Uitstroom/Plaatsing		
Verwachtte uitstroom investeringsjaar	**305**	**305**
Besparing uitkeringslast 1e jaar	481.750	505.750
Besparing uitkeringslast 2e jaar	510.000	510.000
Besparing uitkeringslast 3e jaar	420.000	420.000
Totale besparing uitkeringslast	**1.411.750**	**1.435.750**
Totale besparing kosten	**411.750**	**435.750**
Totale besparing uitkeringslast		**847.500**

In bijlage 1 treft u de uitgebreidere financiële onderbouwing aan.

6 Advies cliëntenraad RSD

In januari 2021 is de cliëntenraad meegenomen in de richting van de bestuurlijke opdracht voor de RSD. Vervolgens is in februari het voorliggende voorstel besproken met de cliëntenraad.

De cliëntenraad heeft tijdens dit overleg aandacht gevraagd voor klanten die niet meekunnen in de digitalisering. Zij zouden graag zien dat voor deze klanten mogelijkheden voor niet digitaal contact en/of inleveren van formulieren blijft bestaan. RSD neemt dit verzoek terharte.
Ook is gevraagd om minder gebruik van afkortingen en het toevoegen van een afkortingenlijst omwille van de leesbaarheid. Deze suggestie is in voorliggende tekst verwerkt.
De clientenraad is blij dat in deze bestuurlijke opdracht ook ruimte is voor de klanten op de laagste treden van de ladder.

De cliëntenraad kan zich op hoofdlijnen vinden in het voorstel.
De cliëntenraad van RSD de Liemers zal op 17 maart 2021 haar definitieve advies uitbrengen. Dit advies zal separaat van deze bestuurlijke opdracht, voorzien van een advies van de RSD, verzonden worden.

Bijlage 1 Financiële onderbouwing van de nieuwe bestuurlijke opdracht

De financiële onderbouwing van de nieuwe bestuurlijke opdracht is, evenals de businesscase RSD, doorgerekend op basis van de geldende verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op 50% inwoneraantal en 50% uitkeringsdossiers. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat dit een model is om een prognose af te geven en dat de daadwerkelijke resultaten af zullen wijken, aangezien de uitstroom zich niet laat leiden door de verdeelsleutel.

Verdeelsleutel per gemeente:

1-1-2021	Duiven	Westervoort	Zevenaar	RSD
Inwoners	25.067	15.011	44.099	84.177
Klanten	433	347	824	1.604
%	28,39%	19,73%	51,88%	100,00%

Hieronder de financiële onderbouwing per gemeente:

norm							200	200
	Duiven		Westervoort		Zevenaar		RSD breed	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Extra kosten	280.740	280.740	194.686	194.686	524.573	524.573	1.000.000	1.000.000
Totale extra investering	280.740	280.740	194.686	194.686	524.573	524.573	1.000.000	1.000.000
Uitstroom/Plaatsing								
Gerealiseerde uitstroom	87	87	60	60	158	158	305	305
Besparing uitkeringslast 1e jaar	139.107	145.920	84.397	89.133	258.246	270.697	481.750	505.750
							-	-
Besparing uitkeringslast 2e jaar	178.977	178.977	89.762	89.762	241.261	241.261	510.000	510.000
							-	-
Besparing uitkeringslast 3e jaar	147.393	147.393	73.921	73.921	198.686	198.686	420.000	420.000
							-	-
Totale besparing uitkeringslast	465.477	472.290	248.080	252.816	698.193	710.644	1.411.750	1.435.750
Totale besparing kosten	184.737	191.549	53.394	58.130	173.620	186.071	411.750	435.750
Totale besparing	376.286		111.524		359.690		847.500	

Bijlage 2 Indeling klantenbestand

Trede 1.	**Geen aanbod arbeidsmarkt**	
Trede 2a.	**Aanbod arbeidsmarkt lange termijn, > 1 jaar**	Klant kan t.z.t. de stap naar de arbeidsmarkt maken, maar heeft een tijdelijke ontheffing of belemmering waardoor activering (nog) niet kan worden ingezet.
Trede 2b.		Klant kan t.z.t. de stap naar de arbeidsmarkt maken en is op dit moment in staat om een activerend traject te volgen.
Trede 3.	**Schoolgaand studerend**	
Trede 4.	**Aanbod arbeidsmarkt op termijn, < 1 jaar**	
Trede 5.	**Direct aanbod arbeidsmarkt**	
Trede 6. Groeipotentie	**Betaald werk**	Klant werkt parttime en kan nu of op den duur meer uren werken in huidige of andere functie
Trede 6. Zonder groeipotentie		Klant werkt parttime en kan structureel niet meer werken of een andere functie vervullen
Trede 6. Niet Werkfit		Klant werkt parttime. Er is nog niet vastgesteld of er wel/geen groeipotentie is.
Niet-uitkeringsgerechtigden (Nuggers)	**Klanten die ingeschreven staan bij UWV als werkloos werkzoekende en die geen uitkering van UWV, SVB of gemeente ontvangen.**	Wettelijke verplichting om door tijdige begeleiding instroom in de bijstand te voorkomen.

Bijlage 3 Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis en toelichting
AMR	Arbeidsmarktregio
COA	Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers
KPI	Kritische Prestatie Indicatoren
LEON	Leer- en Ontwikkel Netwerk
LDR	Landelijk doelgroep register
LKS	Loonkostensubsidie
MKBA	Maatschappelijke Kosten Baten Analyse
NBW	Nieuw Beschut Werk
NOW	Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid
PSA	Psychosociale arbeidsbelasting
PW	Participatiewet
RMC	Regionale Meld- en Coördinatie functie voortijdig schoolverlaters
ROC	Regionaal Opleidingscentrum, middelbaar beroepsonderwijs
SHV	Schuldhulpverlening
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
VSV	Voortijdig School Verlaters
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WW-uitkering	Werkloosheidswet uitkering

RSD
DE LIEMERS
MAATWERK NAAR WERK EN INKOMEN

Aan: Colleges van Burgemeester en wethouders van de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar

Van: Cliëntenraad RSD de Liemers

Datum: 19 maart 2021

Onderwerp: Advies inzake Bestuurlijke opdracht 2021 -2023 voor RSD de Liemers.

Geachte college,

In september 2020 en januari 2021 is de cliëntenraad meegenomen in de richting van de bestuurlijke opdracht voor de RSD. Vervolgens is in februari het voorliggende voorstel besproken met de cliëntenraad.

De cliëntenraad heeft tijdens dit overleg aandacht gevraagd voor klanten die niet meekunnen in de digitalisering. Zij zouden graag zien dat voor deze klanten mogelijkheden voor niet digitaal contact en/of inleveren van formulieren blijft bestaan. RSD neemt dit verzoek ter harte. Ook is gevraagd om minder gebruik van afkortingen en het toevoegen van een afkortingenlijst omwille van de leesbaarheid. Deze suggestie is verwerkt.

De cliëntenraad is blij dat in deze bestuurlijke opdracht ook ruimte is voor de klanten op de laagste treden van de ladder.

De aangepaste definitieve versie 7 is besproken op 17 maart 2021.In dit overleg is nog aandacht geweest voor het feit dat inzake blz 10 3de alinea niet alle kennis in huis is. Hierop is een toelichting gegeven naar tevredenheid. De cliëntenraad kan zich, met in achtneming van de genoemde aandachtspunten, vinden in de bestuurlijke 0pdracht 2021-2023 RSD de Liemers.

De cliëntenraad RSD de Liemers brengt dan ook een positief advies uit.

Namens de Cliëntenraad RSD de Liemers,

Hans van Bussel
Onafhankelijk Voorzitter

Bestuurlijke opdracht 2021 - 2023 RSD de Liemers

- We missen de evaluatie Businesscase RSD de Liemers 2019-2020. Hier zou onze vraag waarom onze gemeente het zoveel slechter doet dan de andere deelnemende gemeente in beantwoord worden. Graag ontvangen wij die evaluatie of een antwoord op onze vraag.

Kon pagina 1 uit document 2021 05 04 A11a. College van B&W - Kennisgeving Evaluatie Businesscase RSD 2019-2020.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document 2021 05 04 A11a. College van B&W - Kennisgeving Evaluatie Businesscase RSD 2019-2020.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document 2021 05 04 A11a. College van B&W - Kennisgeving Evaluatie Businesscase RSD 2019-2020.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

RSD DE LIEMERS

MAATWERK NAAR WERK EN INKOMEN

De Liemerse klant centraal
Is het gelukt?

Evaluatie Businesscase RSD 2019-2020

Inleiding

In de Liemers willen we dat iedereen meedoet en ertoe doet. Wij vinden het belangrijk dat inwoners zich verbonden en betrokken voelen binnen onze regio. Voor de meeste inwoners van de Liemers is dat het geval, maar bij sommigen lukt dat (even) niet. Zij hebben weinig perspectief op een (betaalde) baan en vinden niet altijd de weg naar andere maatschappelijke activiteiten of sociale contacten. RSD de Liemers ondersteunt deze inwoners al sinds 2009 op diverse manieren op hun weg naar werk, wanneer dat haalbaar is. Als werk niet mogelijk is, is maatschappelijke deelname het hoogst haalbare doel. Gemiddeld gaat het om een groep van ongeveer 2.000 inwoners, waarvan we hebben afgesproken dat wij juist deze groep centraal laten staan.

In juni 2018 is er een nieuwe, ambitieuze, opdracht verstrekt aan de RSD. Dit had te maken met de gewijzigde economische omstandigheden, een veranderde maatschappelijke realiteit en aangescherpte politiek-bestuurlijke wensen. Deze opdracht kreeg als titel 'Businesscase RSD' en was voornamelijk gericht op de groep klanten die het dichtst bij de arbeidsmarkt stonden. De RSD ontving van de drie Liemerse gemeenten een extra investering die 'terugverdiend' moest worden binnen enkele jaren.

De belangrijkste contouren van deze Businesscase RSD waren/zijn:

1. **Meer bijstandsgerechtigden richting (betaald) werk.**
2. **Meer doelgroepen bedienen.**
3. **Een andere positie innemen in het participatieveld.**
4. **Beter sturen op vooraf geformuleerde resultaten.**

De 'Businesscase RSD' begon eind 2018 en duurt tot medio 2021. Met de drie gemeenten is afgesproken om na twee jaar, op basis van bovenstaande contouren en de behaalde resultaten, de 'Businesscase RSD' te evalueren.

Een belangrijk onderdeel van de 'Businesscase RSD' is sturen op resultaat. In opdracht van de gemeenten heeft er medio 2019 een extern onderzoek plaatsgevonden wat hieraan heeft bijgedragen. Mede op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zijn de drie Liemerse gemeenten maandelijks op de hoogte gehouden van de resultaten van de 'Businesscase RSD' en is er

in nauwe afstemming met de Liemerse gemeenten gestuurd op deze resultaten.

De Liemerse gemeenteraden zijn de afgelopen twee jaar geïnformeerd door middel van de 'Bestuursrapportage 2019' (begin 2020) en de 'Tussentijdse Bestuursrapportage 2020' (herfst 2020). De reden om in 2020 eerder te rapporteren dan gebruikelijk, na een volledig kalenderjaar, had te maken met de impact van de Coronacrisis op de 'Businesscase RSD'.

De huidige evaluatie is een samenvatting van de twee bestuursrapportages, aangevuld met de resultaten van de laatste twee kwartalen van 2020.
Het mag geen verrassing zijn dat de RSD, ondanks de onzekere tijd, trots is op de behaalde resultaten van de afgelopen twee jaar.
Dat deze resultaten behaald zijn, heeft grotendeels te maken met de wendbaarheid van zowel de organisatie, als ook van haar medewerkers en ketenpartners. Dit is wellicht één van de belangrijkste ontwikkelingen van de RSD van de afgelopen twee jaar, maar zeker ook richting de toekomst.

Na twee jaar ben ik ervan overtuigd dat wij als RSD samen met de drie Liemerse gemeenten de juiste koers te pakken hebben. Dit biedt veel perspectief voor de toekomst.

Ik dank iedereen voor de inzet, de samenwerking en het vertrouwen in de RSD. Daarnaast doe ik wederom een beroep op het voortzetten van de huidige constructieve samenwerking en het vertrouwen in de toekomst.

Gezamenlijk gaat het ons lukken om de aanbevelingen uit deze evaluatie te vertalen naar een mooie(re) toekomst voor onze Liemerse klanten.

Hartelijke groet uit de Liemers,

Wilfred Hekkers
Directeur RSD de Liemers

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
De klant centraal	9
Opmerkingen van klanten	19
Organisatie inzet	20
Opmerkingen van partners	27
Businesscase RSD	28
Bijlagen	32
Financiële bijlagen en doorrekening	38

Samenvatting

De initiële opdracht van de drie Liemerse gemeenten aan de Regionale Sociale Dienst (RSD) stamt uit 2014. Na 2014 is er veel veranderd zoals:

- Gewijzigde economische omstandigheden;
- De veranderde maatschappelijke realiteit;
- De aangescherpte politiek-bestuurlijke wensen.

Deze veranderingen zijn in 2018 de basis geweest voor een nieuwe, ambitieuze(re) opdracht aan de RSD: **de Businesscase RSD**.

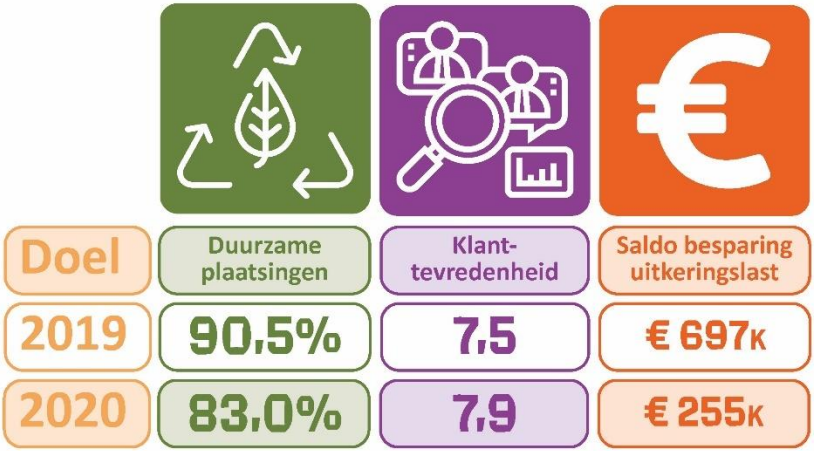
De Businesscase RSD omvat, zoals uiteengezet in het raadsvoorstel van 2018, de volgende punten:

- Beperk de doelgroep niet langer tot bijstandsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, maar breng ook de **mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt naar betaald werk**;
- Verbreed de doelgroep **met statushouders en mensen met een arbeidsbeperking**;
- Vorm de RSD om tot een **netwerkorganisatie voor werk en participatie**;
- Richt een '**unit werk**' in en werf daarvoor medewerkers met competenties die passen bij de nieuwe werkwijze;
- **Ken uw bijstandsgerechtigden**;
- Leg beleidsprioriteit bij het **naar betaald werk brengen van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt**;
- Leg beleidsprioriteit bij **statushouders en mensen met een arbeidsbeperking en bemiddel en plaats hen in een zo regulier mogelijke werkomgeving**;
- **Investeer in de nieuwe opdracht, investeer in mensen en verdien de investering terug**.

De belangrijkste maatschappelijke opgave, het verhogen van 'eigenwaarde' en 'zelfrespect', zijn niet volledig te kwantificeren in de resultaten van een 'zakelijk' opgezette businesscase. In de individuele gesprekken en begeleiding van onze klanten staat dit vanzelfsprekend bovenaan. Dat zien we terug in het vertrouwen dat we hebben opgebouwd met onze klanten en wordt ook genoemd in het klanttevredenheidsonderzoek 2020.

Medio 2019 zijn bovenstaande punten vanuit de Businesscase RSD (verder) vertaald in de volgende jaarlijkse resultaten rondom de Liemers klant.

** Voor uitstroom vanaf augustus 2020 is de termijn van duurzaamheid nog niet verlopen.*

Het behalen van deze (positieve) resultaten kan vertaald worden naar de gedane jaarlijkse investering. Het terugverdienen van deze investering duurt gemiddeld twee à drie jaar.

De investering in 2019 van € 1,4 miljoen wordt binnen twee jaar 'terugverdiend'. In het derde jaar wordt zelfs een extra besparing op de uitkeringslast gerealiseerd van afgerond € 697.000.

De investering in 2020 van € 1,3 miljoen wordt binnen tweeënhalf jaar 'terugverdiend'. Voor het derde jaar wordt een prognose gedaan van een extra besparing op de uitkeringslast van afgerond € 255.000

In beide berekeningen is geen Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA)* meegenomen. Gemiddeld levert de MKBA een extra besparing op van tien procent op de totale besparing. In geval van de Businesscase RSD zijn dit bijvoorbeeld kosten die niet worden ingezet in/voor de zorg van een klant wanneer de klant richting werk wordt begeleid en/of aan het werk is.

* *Een MKBA brengt op systematische wijze alle voor- en nadelen van een interventie, in dit geval door de RSD, onder één noemer. Dat gebeurt door de effecten van een traject te vergelijken met de situatie waarin dit traject niet zou zijn gevolgd. De baten worden net als de kosten uitgedrukt in euro's. Dit geldt ook voor zaken die niet direct een prijskaartje hebben, zoals overlast, kwaliteit van leven of je veilig voelen. Als de baten uiteindelijk groter zijn dan de kosten, dan zorgt de interventie voor een toename van de maatschappelijke welvaart.*

DE KLANT CENTRAAL

Uitstroom werk/opleiding

2019	2020
346	328

Uitstroom doelgroepers

2019	2020
94	74

Uitstroom ivm studie

2018	2019	2020
10	23	25

Caseload jongeren

2018	2019	2020
199	309	314

Klanten trede 1 eind 2020

541

RSD DE LIEMERS

MAATWERK NAAR WERK EN INKOMEN

De klant centraal

Met de 'Businesscase RSD' heeft RSD de Liemers de klant meer dan ooit centraal gesteld. Dit betreft zowel het reguliere klantenbestand, als meer specifieke klantgroepen zoals jongeren, mensen met een arbeidsbeperking en statushouders. Deze verschillende groepen zijn in kaart gebracht en de dienstverlening is daarop aangepast. In zijn algemeenheid is er geïnvesteerd in eigen regie van de klant.

In dit hoofdstuk belichten we de veranderingen omschreven in de Businesscase RSD. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- **Zicht op zorgklanten**
- **Inzet en effecten op de doelgroep met perspectief op werk**
- **Statushouders en mensen met een arbeidsbeperking.**

De onderstaande onderwerpen zijn niet expliciet genoemd in de Businesscase maar zijn de afgelopen twee jaar wel actueel gebleken:

- **Tozo**
- **Klant centraal sociaal domein breed**
- **Impact van corona**

Zicht op zorgklanten
Vóór de businesscase was er relatief weinig contact met de zorgklanten. Dit is de klantgroep die geen perspectief op werk heeft. Zij staan op de onderste treden van de werkladder. De focus van de Businesscase lag niet op deze groep omdat deze groep verder van de arbeidsmarkt stond dan de andere klanten. Het in kaart brengen van deze groep maakte wel onderdeel uit van de Businesscase.

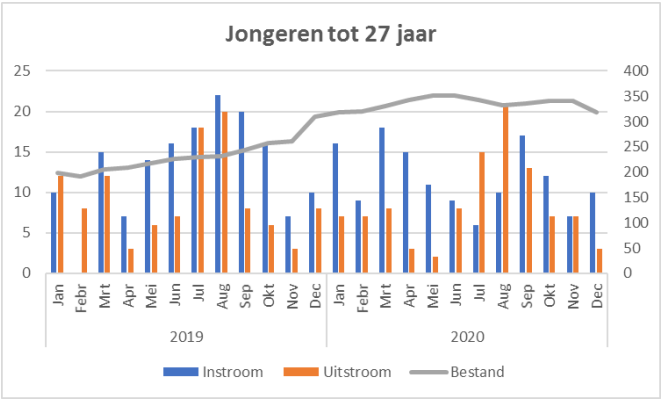
Resultaten
- De RSD heeft alle zorgklanten in beeld gebracht. De basis is nu op orde.
- De RSD heeft alle zorgklanten gesproken:
  - De grootste groep mensen die gesproken is, is doorverwezen naar vrijwilligerswerk of naar hulpverlening. Echter, 80 tot 85% van de mensen die door de RSD zijn doorverwezen binnen het netwerk van de RSD zijn uiteindelijk niet door de beoogde instantie opgepakt. Voor veel klanten is de stap naar de beoogde instantie te groot.
  - Een kleiner deel van de zorgklanten had meer perspectief op werk dan gedacht. Deze klanten zijn ingedeeld op de andere treden en worden/zijn begeleid richting werk.
- Ook is er een controle uitgevoerd op de rechtmatigheid. Dit heeft in enkele gevallen geleid tot het beëindigen van de uitkering.

Aanbevelingen
- Houd de behaalde resultaten vast door de begeleiding van zorgklanten een structureel karakter te geven.
- Formuleer SMART-doelstellingen voor deze klantgroep.
- Investeer in tijd en ruimte om deze klanten warm over te dragen naar vrijwilligerswerk en hulpverlening, bijvoorbeeld Activerend Werk.
- Investeer in de samenwerking met sociale teams van gemeenten om de stap van de klant naar de beoogde instanties te verkleinen.

Inzet en effecten op de doelgroep met perspectief op werk
In de uitvoeringspraktijk blijkt dat de effectiviteit van de re-integratie-dienstverlening sterk samenhangt met de intensiteit van de begeleiding. Een onderdeel van de Businesscase was dat de medewerkers van de RSD wel verantwoordelijk zijn/blijven voor de begeleiding van de klanten, maar dat de uitvoering van de begeleiding wordt uitgevoerd door externe (LEON) partners.

Resultaten

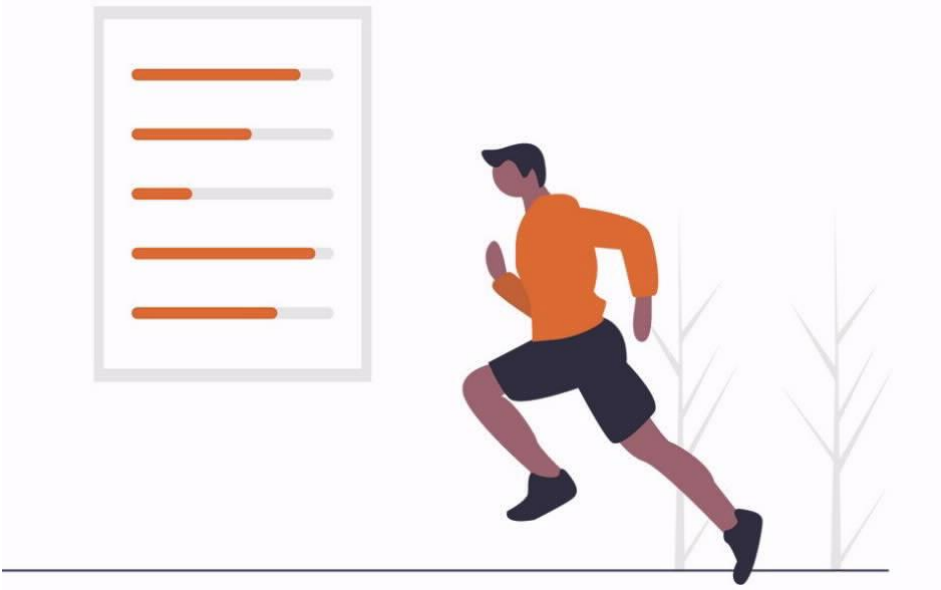
- De intensievere begeleiding heeft geleid tot een completer beeld van de klant inclusief de begeleiding richting/plaatsing op werk.
- Door de trajectuitvoering zoveel mogelijk bij externe (LEON-) partners te beleggen, werd het aantal begeleidingsuren voor de klant sterk vergroot.
- Tot 2018 werd met name ingezet om klanten met een korte afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen. Nu wordt een bredere groep klanten (eerst) parttime geplaatst in plaats van fulltime.
- Het overzichtelijk in beeld brengen van alle re-integratiemogelijkheden bij de klant heeft geleid tot een versterking van de zelfregie.
- In 2019 zijn er 51 meer klanten geplaatst op werk dan de afgesproken KPI van 295. In 2020 zijn 33 meer klanten geplaatst op werk dan de afgesproken KPI van 295.
- Door het Jongerenloket is vol ingezet op de begeleiding van de jongeren, ondanks een stijging van de instroom. Met als resultaat dat er in 2019 en 2020 meer jongeren zijn uitgestroomd richting opleiding en werk dan in 2018.

Aanbevelingen

- De ingezette intensieve begeleiding voor alle klantgroepen richting werk continueren.
- De eigen regie verder versterken door het gericht ontwikkelen van competenties van klanten en het optimaliseren van de informatievoorziening richting klanten.
- De klantvriendelijkheid van de RSD verder verbeteren door het regelmatig uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek en eventuele implementatie van de verbeterpunten.
- Mede door Corona zal het aantal klanten stijgen maar ook de dienstverlening naar de klant veranderen. Blijf hierin wendbaar, bijvoorbeeld door het organiseren van (gedeeltelijke) digitalisering dienstverlening.

Momenteel wordt gekeken hoe de klantbeleving verbeterd kan worden door een digitaal klantenportaal. Dit portaal wordt zo gebruiks- en klantvriendelijk ingericht. Hierin kan de klant zijn/haar gegevens inzien of direct reageren op vragen e.d. Dit om het proces efficiënter, effectiever te laten verlopen, maar vooral zoveel mogelijk regie bij de klant neer te leggen.

Statushouders en mensen met een arbeidsbeperking.

Statushouders

Ongeveer een derde van het klantenbestand van de RSD heeft een migratieachtergrond. Bijna 200 van hen zijn statushouder, mensen met een voorlopige of voorwaardelijke verblijfsvergunning. Voor de start van de Businesscase werden vooral die statushouders naar werk begeleid die goede perspectieven op werk hadden. Dat waren er weinig.
Binnen de Businesscase is de RSD veel intensiever met statushouders aan de slag gegaan.

Resultaten

- De groep statushouders is volledig in beeld bij de RSD. Dit beeld laat zien dat een groot deel van deze groep (nog) niet direct bemiddelbaar is naar werk.
- De statushouders worden begeleid door deskundigen, met ervaring op het gebied van taal en cultuur. Deze zorgen voor de ondersteuning bij veel praktische (dagelijkse) zaken zoals toeslagen, studiefinanciering, de (preventie) van schulden. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de Liemerse Welzijnsinstellingen.
- De opstart van het traject 'Liemers Perspectief in Zorg en Techniek'. In dit traject worden statushouders begeleid richting banen in de zorg en techniek.
- In twee jaar tijd zijn 34 statushouders (weer) actief op trajecten richting werk, 42 zijn op de korte termijn bemiddelbaar richting werk en 14 statushouders zijn uitgestroomd richting opleiding en/of (betaald) werk.

Aanbevelingen

- De focus op de groep Statushouders continueren.
- Samen met de gemeenten (blijven) onderzoeken op welke manier de statushouders in de Liemerse samenleving opgenomen kunnen worden.

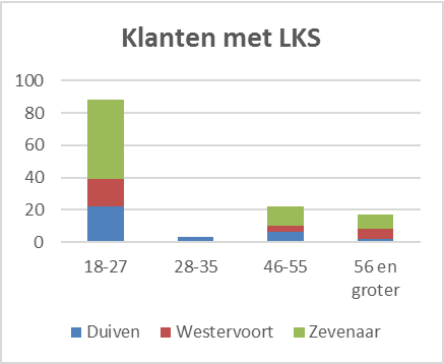
Mensen met een arbeidsbeperking

Sinds de invoering van de Participatiewet in 2015 is het aantal mensen met een arbeidsbeperking, dat met een loonkostensubsidie aan het werk is, gestaag gegroeid. Vanuit de Businesscase is de opdracht voor de RSD om mensen met een arbeidsbeperking te plaatsen bij werkgevers. Van de mensen die met een loonkostensubsidie aan het werk zijn, is het merendeel jonger dan 27. In het verlengde van bovenstaande opdracht heeft de RSD zelf ook enkele collega's aan het werk die onder deze opdracht vallen.

Sinds 2019 werkt de RSD met gespecialiseerde klantmanagers voor mensen met een arbeidsbeperking. Deze klantmanagers richten zich zowel op het uitplaatsen en herplaatsen van mensen met een arbeidsbeperking.

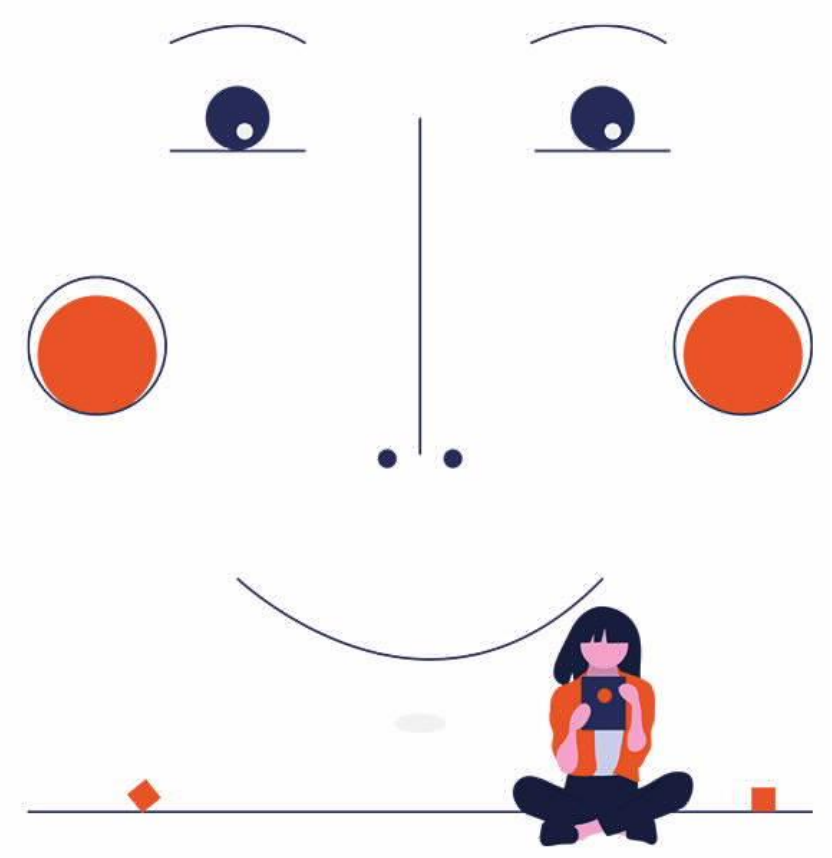
Resultaten

- De deskundigheidsbevordering van de klantmanagers op dit onderdeel is fors gestegen.
- Het uitvoeren van de trajectregie voor de 127 werknemers.
- Versterkte samenwerking met het Praktijk- en Speciaal Onderwijs (VSO) en een toename van het aantal netwerkpartners voor deze specifieke klantgroep.
- Een groei voor wat betreft het aantal uitplaatsingen en herplaatsingen van mensen met een arbeidsbeperking.
- Jongeren met ernstige studiebelemmeringen zijn zoveel mogelijk, met behulp van de procesbegeleider van de RSD, doorverwezen naar een aangepast opleidingstraject.

Aanbevelingen

- Extra focus op deze klantgroep continueren.
- Het aantal plaatsingen met loonkostensubsidie verder verhogen.
- Onderzoek de mogelijkheden voor klanten met een hoge begeleidingsbehoefte in de relatie met Nieuw Beschut Werk.

Tozo

Door de Coronacrisis is er voor de RSD een nieuwe klantgroep bij gekomen; zelfstandig ondernemers en Zelfstandigen Zonder Personeel (ZZP'ers).
Om deze ondernemers te ondersteunen, heeft het kabinet in het voorjaar van 2020 de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo) in het leven geroepen. Deze regeling is bedoeld voor zelfstandig ondernemers en ZZP'ers die als gevolg van de Coronacrisis inkomsten zagen wegvallen en hierdoor in financiële problemen kwamen.
De RSD voert deze regeling uit voor de drie Liemerse gemeenten.

Resultaten

- De RSD heeft in 2020:
  - Ongeveer 2.000 aanvragen levensonderhoud behandeld. Hiervan zijn er 1.700 toegekend.
  - Extra controles uitgevoerd in het kader van de rechtmatigheid.
  - Ruim 130 aanvragen voor bedrijfskredieten beoordeeld. Hiervan zijn er 100 toegekend en uitbetaald.

Aanbeveling

- Ondersteun ondernemers in de breedste zin van het woord in afstemming met de drie gemeenten.
- Begeleid ondernemers die in problemen komen naar werk in de zogenaamde 'kansberoepen'.
- Geef ondernemers inzicht in de huidige situatie en ondersteun hen door middel van maatwerk bij een eventuele doorstart.

Klant centraal sociaal domein breed
Vanaf 2015 liggen alle verantwoordelijkheden in zorg en ondersteuning bij de Liemerse gemeenten. In veel gevallen wordt de Liemerse inwoner zowel door de gemeente als door de RSD geholpen. In de praktijk betekent dit dat er rondom en voor de klant nauw wordt samengewerkt tussen de gemeenten, de sociale teams en de RSD.

De Coronacrisis en de meerdere lockdowns hebben in 2020 verschillende uitwerkingen op klanten van zowel de RSD als de gemeenten gehad. Een aanzienlijk deel van de klanten is dieper in de problemen geraakt. Mensen zijn afgegleden en hebben veelal intensieve hulpverlening nodig om er weer bovenop te komen.

Resultaten
- De RSD heeft verbindingsofficieren ingezet die verantwoordelijk zijn voor de verbinding tussen de RSD en de wijkteams. Zij denken vanuit de hulpvraag van de klant die zowel door de gemeenten als de RSD ondersteund wordt. Deze ervaring biedt perspectief voor de toekomstige samenwerking binnen het sociaal domein breed.

Aanbevelingen
- Werk integraal waar mogelijk op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau. Concretiseer deze samenwerking met transparante afspraken wie waar verantwoordelijk voor is om te voorkomen dat klanten tussen wal en schip vallen.

Opmerkingen van klanten

Bron: Klanttevredenheidsonderzoek 2020

'Meer stageplekken en werkervaringsplekken. Dit misschien te doen door meer samen te werken met de lokale ondernemers in de diverse sectoren.'

'Ik ben zeer tevreden. Ik word keurig geholpen om mijn kans op werk te vergroten.'

RSD DE LIEMERS
MAATWERK NAAR WERK EN INKOMEN

Ga zo door!! En mijn complimenten voor jullie qua schakelen in de ineens ontstane chaos in maart april 2020!! Echt bijzonder goed geregeld!!'

Ik heb van mede-ondernemers gehoord hoeveel problemen ze hebben gehad met de aanvraag van Tozo (snelheid, betalingen enz) in andere gemeenten. Dan moet ik zeggen dat RSD dit heel professioneel heeft aangepakt.

'ik vind de gegeven informatie op de formulieren prettig. Ook heel modern met een RSD app en het online kunnen uploaden van gegevens. De afhandeling is fantastisch. Mijn eerste indruk is dat jullie met passie jullie werk doen.

Tozo *Participatiewet*

ORGANISATIE - INZET

85 RSD-ers
Betrokken, enthousiast

LEON
instrumenten
173
aanbieders
55

Belangrijkste ketenpartners

- 9 Gemeenten (incl de Liemerse gemeenten)
- UWV
- WSP-MG
- ca 10.000 bedrijven

Ingezette trajecten 2020
750

RSD DE LIEMERS
MAATWERK NAAR WERK EN INKOMEN

Het sociaal domein is, net als de arbeidsmarkt, continu in beweging. In 2018 is de conclusie getrokken dat dit, in de Liemers, om een ambitieuze sociale dienst vraagt die verder gaat dan alleen het rechtmatig verstrekken van uitkeringen en begeleiden van mensen naar werk.

Een belangrijke ambitie vanaf 2018 was het aanscherpen van de (uitstroom)doelen. Dit betekende dat de RSD moest veranderen naar een (nog) meer resultaatgerichte organisatie. Om deze resultaten te behalen, moest de RSD wendbaar worden en blijven. Deze wendbaarheid heeft zowel betrekking op de inrichting van de organisatiestructuur als haar medewerkers. Hiermee kan de RSD anticiperen op de (continu veranderende) arbeidsmarkt. Toen nog niet wetende dat de wereld in 2020 volledig zou veranderen door de impact van de Coronacrisis.

Ook de strategische positie van de RSD in het participatieveld moest veranderen. De RSD moest als netwerkregisseur fungeren op de arbeidsmarkt. Als spil tussen inwoners, ondernemers, onderwijs en overheid. Het samenspel tussen deze partijen was/is van groot belang om vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Dit vereist een stevige(re) positionering van de RSD in zowel de Liemers als in de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland. Voor de RSD betekende dit het wijzigen van de koers naar een nog meer naar buiten gerichte organisatie.

Bovenstaande ambities zijn met behulp van het externe onderzoek van BDO, uitgevoerd medio 2019, nog concreter gemaakt. Veel aanbevelingen zijn overgenomen in de doorontwikkeling van de RSD. Aanbevelingen die betrekking hebben op de samenwerking met de triple helix zijn gedeeltelijk opgepakt maar worden meegenomen in de aanbevelingen.

In dit hoofdstuk belichten we de in 2018 belangrijkste veranderde thema's binnen de Businesscase RSD:

- **RSD als netwerkregisseur**
- **Leer- en Ontwikkelnetwerk (LEON)**
- **Specialisatie Werk, Zorg en specifieke doelgroepen**
- **(Wendbare) organisatie en medewerkers**

RSD als netwerkregisseur
Voor de 'Businesscase RSD' betekende dit: de RSD ontwikkelt zich tot een netwerkorganisatie voor werk en participatie, waar de vraag van (lokale) werkgevers en het 'ken je klant principe' centraal staan.

De RSD heeft sinds 2018 de samenwerking aangehaald met:
- (Liemerse) werkgevers (in samenwerking met het Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland);
- Arbeidsmarktregio Midden-Gelderland (centrumgemeente Arnhem, negen gemeenten, Regionaal Werkbedrijf Midden-Gelderland en UWV);
- Partners van het Leer- en Ontwikkelnetwerk (LEON);
- Landelijke platforms, bijvoorbeeld de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en DIVOSA

Resultaten
Het tot tweemaal toe behalen van de volledige doelstelling in 2019 en 2020 is onder andere te danken aan de samenwerking met bovengenoemde partijen. Ook de, minder meetbare, kennisdeling binnen dit netwerk ziet de RSD als een belangrijk winstpunt. Binnen de regio Midden-Gelderland wordt de RSD gezien als een belangrijke speler wanneer het gaat om initiatieven en samenwerking.

Belangrijkste aanbevelingen voor de toekomst
- Bouw de positionering als netwerkregisseur verder uit, zowel binnen als buiten de Liemers.
- Samenwerken in de regio en in de Liemers kost tijd en middelen. Stel hierom gezamenlijke doelstellingen vast en concretiseer dit in een aanpak waarbij de uitvoering zoveel mogelijk in de Liemers wordt belegd.
- Werk een strategie uit om landelijk en regionaal extra (financiële) middelen te vertalen naar de Liemerse klant.
- Versterk de gemeentelijke samenwerking binnen het sociaal domein, maar ook met economische zaken en de Liemerse Ambassade. In veel gevallen gaat het om dezelfde klant of werkgever die zowel door de RSD als gemeenten ondersteund/benaderd wordt. Zie bijvoorbeeld de gezamenlijke aanpak binnen het 'Liemers Ondernemersportaal'.
- Scherp de rolverdeling aan tussen de gemeenten, regionale partners en RSD wanneer het gaat over bovenstaande aanbevelingen. Kies voor één

Liemers verhaal. De gewenste samenwerking met het MKB is hier een belangrijk voorbeeld van. Deze samenwerking vereist een planmatige aanpak in afstemming met bijvoorbeeld de partners van economische zaken en het WSP.

- Maak gebruik van creatieve manieren om extra middelen in te zetten, bijvoorbeeld door de doorontwikkeling van Social Return On Investment (SROI).

Leer- en Ontwikkelnetwerk (LEON)

Het LEON is het netwerk van o.a. aanbieders van re-integratiediensten en onderwijs. Het geeft de medewerkers van de RSD een breed scala aan instrumenten om elke klant een traject op maat te bieden, om zo een stap naar (betaald) werk te zetten. Inzetten wat de klant nodig heeft en sturing op resultaat zijn de basisprincipes. Door eenduidige afspraken met alle LEON-partners wordt ook de administratieve last geminimaliseerd. Aanbieders met vernieuwend en/of een aanvullend aanbod krijgen regelmatig de kans om tot LEON toe te treden.

Resultaten

- Door maatwerk kan elke klant naar vermogen meedoen in de maatschappij.
- Het zo optimaal mogelijk inzetten van het LEON heeft geleid tot het behalen van de doelstellingen in 2019 en 2020.
- De resultaten uit de evaluatiegesprekken met de LEON-partners zijn positief. Er blijkt veel en kwalitatief goed aanbod te zijn in de Liemers.
- LEON-partners zijn tevreden en geven aan vertrouwen te hebben in de RSD als samenwerkingspartner.

Aanbevelingen voor de toekomst

- Ontwikkel het LEON door in systeem en proces om sturingsinformatie te verzamelen en kennisontwikkeling te stimuleren.
  Het thema voor 2021 en verder is dan ook ‘optimalisatie’.
- Richt het LEON zo in dat het toepasbaar is op afstand en in de digitale omgeving. Het ambitieuze samenwerken en netwerken is, mede door de Coronacrisis, nog onvoldoende van de grond gekomen. Er wordt hard gezocht naar mogelijkheden om dit in 2021 wel te laten slagen.
- Vanwege de impact van de Coronacrisis, in de lente van 2020, is in oktober 2020 besloten dat alle bestaande contracten met de LEON-partners verlengd worden. Zo kunnen klantmanagers het aanbod volledig leren kennen. Er is geen afnameverplichting, er wordt alleen ingezet waar dat nodig is.
- Onderzoek welke partners het beste invulling geven aan de opdracht van de RSD en versterk deze samenwerking.

Specialisatie Werk, Zorg en specifieke doelgroepen
De medewerkers die het primaire proces van de RSD uitvoeren, zijn opgedeeld in meerdere specialisaties:

- De medewerkers van de unit Zorg en Ondersteuning begeleiden de inwoners die een onoverbrugbare of zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben.
- De medewerkers van de unit Werk (teams Activering en Bemiddeling) begeleiden mensen die perspectief hebben op werk. Door deze begeleiding krijgen klanten de kans om op een passende manier te participeren in de samenleving, (veelal) door de inzet van LEON-partners. Het aanbod is divers: van diagnostiek, tot oriëntatietrajecten en opleidingen. Het bemiddelen van klanten gebeurt in samenwerking met het Werkgeversservicepunt Midden Gelderland en de (Liemerse) werkgevers.
- In 2018 is er ook (extra) geïnvesteerd in speciale doelgroepen die onder begeleiding van de RSD vallen. Hiermee doelen we op klanten met een arbeidshandicap of een migratieachtergrond en de jongeren tot 27 jaar.

Voor alle klantmanagers geldt dat zij een regiefunctie hebben. Deze functie is minder gericht op de uitvoering en meer op het organiseren en regisseren van de begeleiding.

Resultaten

- Het behalen van de doelstellingen in 2019 en 2020 heeft o.a. te maken met de scherpte in specialisatie van de klantmanagers.
- Klantmanagers delen ervaringen met trajecten binnen de eigen teams en ontwikkelen zo specifieke expertise. Overkoepelend worden zij ondersteund door een kwaliteitsmedewerker die informatie uitwisselt tussen de teams.

Aanbevelingen voor de toekomst

- Behoud deze specialisaties, maar blijf wendbaar door bijvoorbeeld kennisdeling.
- Stimuleer samenwerking en kennisuitwisseling tussen de eigen teams en met externe partners die de dienstverlening uitvoeren.

Wendbare organisatie en medewerkers
In 2018 is bepaald dat de resultaten van de Businesscase RSD een DNA vereist van de medewerkers.
Dit DNA is opgebouwd uit drie kernwaarden: **Perspectief, Maatwerk en Vakmanschap. Deze kernwaarden zijn voor de medewerkers van de RSD en zijn gericht op de hulpvraag van de klant.** Vanaf begin 2019 is er een verdiepend onderzoek uitgevoerd naar de meningen, wensen en concretisering van deze kernwaarden.

Resultaten
- De medewerkers geven terug gewend te zijn aan de nieuwe manier van werken en aansturing.
- De medewerkers geven terug zich verantwoordelijk(er) te voelen voor het gezamenlijk resultaat. Dit wordt versterkt door de deelname aan het interne leernetwerk waar medewerkers hun algemene, sociale en vakgerichte expertise kunnen verbeteren.
- Gedurende de Coronacrisis zijn medewerkers ingezet op andere dan hun reguliere taken. Dit werd als 'normaal' ervaren; 'Samen voor de klant'.
- In het kader van bevordering van vakmanschap is een kwaliteits-medewerker aangesteld. Zij kijkt met klantmanagers mee in caseloads, bespreekt casuïstiek en stuurt aan op een eenduidige werkwijze.

Aanbevelingen voor de toekomst
- Laat de RSD zich blijven ontwikkelen in de triple helix, zowel op managementniveau als operationeel niveau.
- Blijf investeren in de ontwikkeling van de professional. Zowel vakinhoudelijk, als in werk-privé balans. In Coronatijd is het belang daarvan extra onderstreept.
- Externe partners ervaren nog verschil in de manier van begeleiden van de klanten. Toets dit regelmatig, bijvoorbeeld door tevredenheids-onderzoeken.
- Zowel de invoering van de Businesscase, met daarmee de verandering in werkwijze, als de omschakeling bij de uitvoering van de Tozo-regelingen hebben in relatief korte tijd veel gevraagd van de medewerkers.
  Dit heeft (ook) impact gehad op de medewerkers zelf.
  Houd zoveel mogelijk een voor iedereen herkenbare koers.

Opmerkingen van partners

Bron: Evaluatiegesprekken met ketenpartners en LEON-aanbieders

‘Mooie baankansen voor Liemerse werkzoekenden en tevreden Liemerse ondernemers door goede samenwerking tussen WSP Midden-Gelderland en RSD de Liemers.’

‘Snel schakelen gaat goed, er is wederzijds vertrouwen.’

‘De administratie is best veel werk. Offertes maken, daarna pas opdracht en per kwartaal rapporteren. Dit is voor alsnog de afspraak.
Er wordt gewerkt aan regionale afspraken. Hopelijk rond de zomer 2021 geldt de nieuwe werkwijze in heel Midden Gelderland, waar-onder rapporteren volgens richtlijnen UWV: bij start, na 6 maanden en 2 maanden voorafgaand aan afloop contract.

RSD DE LIEMERS
MAATWERK NAAR WERK EN INKOMEN

‘Positief dat klantmanager zo betrokken zijn en niet nonchalant omgaan met de inkoop. Het zijn kostbare trajecten die cliënten erg aangaan. Compliment, dat klantmanagers hier serieus en nauwgezet mee omgaan.’

‘Een groot deel van de klanten is niet in staat om te beeldbellen. Kan de RSD de mogelijkheid bieden om dit te stimuleren?’

Partners LEON

Businesscase RSD

Businesscase RSD

Om onze klanten beter te bedienen, zijn de Liemerse gemeenteraden in 2018 akkoord gegaan met onderstaande investeringen*:

Extra investering t.o.v. vastgestelde begroting 2018	2018	2019	2020
Extra P-budget t.o.v. 1,8 mln P-budget 2017	€ 290.000	€ 680.000	€ 680.000
Extra klantmanagement "Werkfit maken"	€ 124.500	€ 249.000	€ 178.462
Uitbreiding interne organisatie (BMC formatiecalculatie + nieuwe opdracht)	€ 203.441	€ 469.114	€ 406.882
Externe ondersteuning implementatieproject	€ 30.000		
Onderzoek Leerwerkcentrum, PPS-constructies en MKBA	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Totale extra exploitatiekosten	€ 407.941	€ 768.114	€ 635.344
Totale extra investering	€ 697.941	€ 1.448.114	€ 1.315.344
Verwachte resultaten	**2018**	**2019**	**2020**
besparing extra uitstroom regulier	€ 227.500	€ 1.296.750	€ 1.387.750
besparing extra uitstroom doelgroeper	€ 42.000	€ 226.800	€ 340.200
Social Return on Investment (MKBA)	€ 69.794	€ 144.811	€ 131.534
Totale besparing	€ 339.294	€ 1.668.361	€ 1.859.484
Budgetresultaat	**€ -358.647**	**€ 220.247**	**€ 544.140**

De bedoeling van deze Businesscase was dat de extra investering zich in de toekomst gaat terugverdienen door een besparing op uitkeringen en aanpalende kosten (bijzondere bijstand, WMO, zorg enz.).
Dit wordt ‘schadelastbeperking’ genoemd: als we er aan de ene kant geld instoppen, moet dat ertoe leiden dat er aan de uitkeringskant minder geld uitstroomt. We investeren immers niet om de RSD groter te maken, we investeren om mensen meer te laten participeren en bij voorkeur aan een betaalde baan te helpen.

De extra uitstroom die is gerealiseerd 2019 en 2020 wordt voor drie jaar doorgerekend. Dit betekent dat het resultaat eind 2022 is behaald.

De besparing op de uitkering wordt als volgt berekend:

- Bij uitstroom naar werk is uitgegaan van een basisbedrag van € 14.000 per jaar.
- Bij uitstroom van een doelgroeper / NUGGER is uitgegaan van een basisbedrag van € 2.800.
- Uitstroom in jaar 1 wordt voor 50% meegerekend, aangezien niet iedereen aan het begin van een jaar uitstroomt.
  Voor het tweede jaar wordt 15% niet meegenomen, aangezien niet alle klanten hun baan weten te behouden.
  Voor het derde jaar nemen we hiervoor een percentage van 30%.
- De landelijke ervaringscijfers geven aan dat de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) gemiddeld 10% van de investering is.

De investering is ingezet voor de exploitatie waarmee de RSD geïnvesteerd heeft in kennis, competenties/vaardigheden, formatie en verbindingen binnen het sociaal en economisch domein. De RSD is ook op dit vlak zo wendbaar mogelijk ingericht.

Ook zijn er extra middelen voor de re-integratie van de klanten beschikbaar gesteld. Hiermee zijn meer externe trajecten ingekocht waardoor de klantmanagers meer tijd en ruimte kregen om de klanten te begeleiden. Naast de extra middelen van de business case heeft de RSD-middelen vergaard via A&O-fonds, provinciale subsidie en regionale samenwerking.

* *De investeringen zoals hierboven weergegeven wijken iets af van de daadwerkelijke investeringen. Dit omdat de Businesscase pas feitelijk van start is gegaan in 2019. De Businesscase loopt door tot 1 juli 2021, voor dit half jaar is de extra bijdrage totaal € 650.000,-.*

Resultaat

Een financieel voordeel op de uitkeringslasten (zie de tabel hieronder).
Voor een gespecificeerd overzicht per gemeente zie de bijlage.

Norm uitstroom: 200	**200**	**200**
	RSD totaal	
	2019	**2020**
Extra uitgaven investering		
Exploitatie	833.114	750.075
P-budget **(norm 1,55mln)**	599.375	572.100
Totale extra investering	**1.432.489**	**1.322.175**
Uitstroom/Plaatsing		
Gerealiseerde uitstroom investeringsjaar	**346**	**328**
Besparing uitkeringslast 1e jaar	632.800	639.800
Besparing uitkeringslast 2e jaar	821.100	514.080
Besparing uitkeringslast 3e jaar	676.200	423.360
Totale besparing uitkeringslast	**2.130.100**	**1.577.240**
Resultaat op uitkeringslast	*697.611*	*255.065*
Totale besparing kosten	**697.611**	**255.065**
Totale besparing uitkeringslast		**952.676**

Aanbevelingen voor de toekomst

- Een sociale dienst werkt met mensen en is geen commerciële instelling. Een 'bestuurlijke opdracht' is een passendere naam dan een 'Businesscase'.
- Niet alles is in geld uit te drukken, een 'zakelijke' aanpak heeft wel geholpen om de resultaten te bereiken.
- Bij een volgende investering kan weer gekeken worden naar de opbrengsten, maar verlies het menselijke aspect niet uit het oog. In veel gevallen is dit ook uit te drukken in middelen door middel van een MKBA.

Bijlagen

Trede 1.	**Geen aanbod arbeidsmarkt**	
Trede 2a.	**Aanbod arbeidsmarkt lange termijn, > 1 jaar**	Klant kan t.z.t. de stap naar de arbeidsmarkt maken, maar heeft een tijdelijke ontheffing of belemmering waardoor activering (nog) niet kan worden ingezet.
Trede 2b.		Klant kan t.z.t. de stap naar de arbeidsmarkt maken en is op dit moment in staat om een activerend traject te volgen.
Trede 3.	**Schoolgaand studerend**	
Trede 4.	**Aanbod arbeidsmarkt op termijn, < 1 jaar**	
Trede 5.	**Direct aanbod arbeidsmarkt**	
Trede 6. Groeipotentie	**Betaald werk**	Klant werkt parttime en kan nu of op den duur meer uren werken in huidige of andere functie
Trede 6. Zonder groeipotentie		Klant werkt parttime en kan structureel niet meer werken of een andere functie vervullen
Trede 6. Niet Werkfit		Klant werkt parttime. Er is nog niet vastgesteld of er wel/geen groeipotentie is.
Niet-uitkeringsgerechtigden (Nuggers)	**Klanten die ingeschreven staan bij UWV als werkloos werkzoekende en die geen uitkering van UWV, SVB of gemeente ontvangen.**	Wettelijke verplichting om door tijdige begeleiding instroom in de bijstand te voorkomen.

Bestandssamenstelling								per 31-12
Excl. Bbz en Tozo	**Duiven**		**Westervoort**		**Zevenaar**		**RSD**	
	2019	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**
Trede 1 Geen aanbod arbeidsmarkt	156	153	116	126	266	262	538	541
Trede 2a Basis dienstverlening	100	101	110	103	232	233	442	437
Trede 2b Intensieve dienstverlening	127	117	85	94	203	205	415	416
Trede 3 Schoolgaand	8	16	5	1	12	12	25	29
Trede 4 Aanbod < 1 jaar	65	59	31	42	112	103	208	204
Trede 5 Direct bemiddelbaar	13	21	7	16	33	38	53	75
Trede 6 Betaald werk mgp	34	38	37	39	82	93	153	170
Trede 6 Betaald werk zgp	47	49	29	33	90	91	166	173
Trede 6 Betaald werk niet werkfit	6	3	7	2	10	6	23	11
Overige	13	26	21	21	38	53	72	100
Totaal	**569**	**583**	**448**	**477**	**1078**	**1096**	**2095**	**2156**
Waarvan: Migratie achtergrond	*248*	*250*	*184*	*191*	*279*	*279*	*711*	*720*
Waarvan: Statushouder	*93*	*71*	*66*	*54*	*80*	*73*	*239*	*198*
Waarvan: Doelgroepindicatie	*64*	*76*	*50*	*54*	*157*	*173*	*271*	*303*

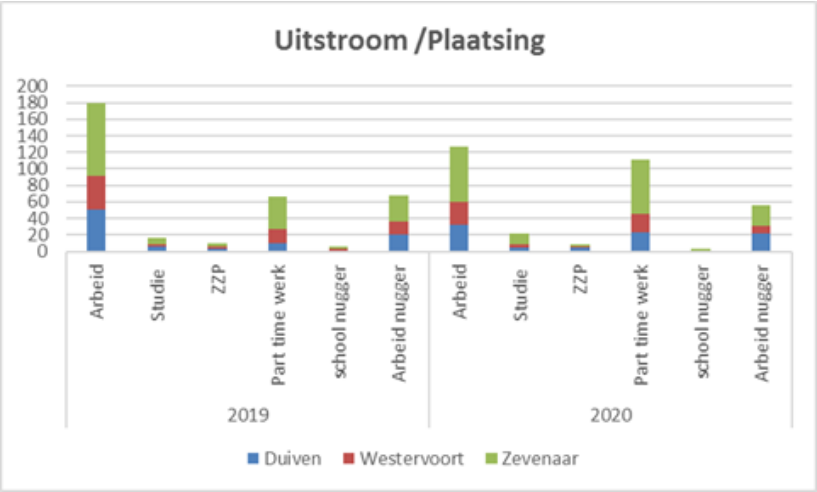
Bestandsopbouw o.b.v. Leeftijdscategoriën	**Duiven**		**Westervoort**		**Zevenaar**		**RSD**	
	2019	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**
17 en jonger	2	0	1	0	1	1	4	1
18-27	70	75	55	60	180	182	305	317
28-35	76	78	56	63	136	137	268	278
36-45	94	92	82	88	204	219	380	399
46-55	143	156	123	122	245	253	511	531
56 en ouder	184	182	131	144	312	304	627	630
Totaal	**569**	**583**	**448**	**477**	**1078**	**1096**	**2095**	**2156**

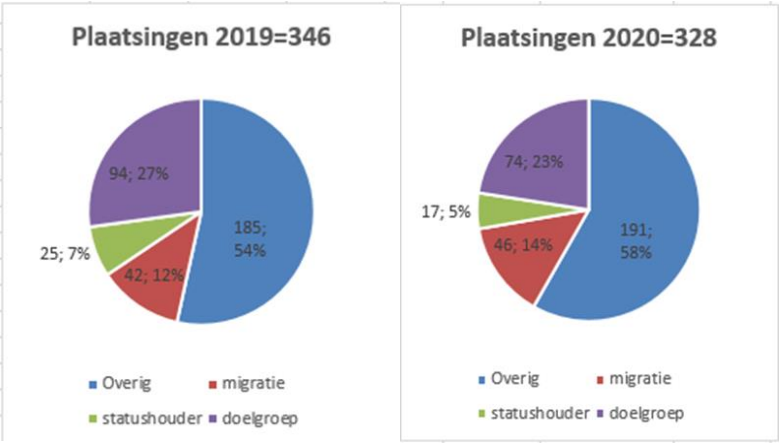
Bestandsopbouw o.b.v. Geslacht	**Duiven**		**Westervoort**		**Zevenaar**		**RSD**	
	2019	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**
Man	240	257	179	198	470	488	889	943
Vrouw	329	326	269	279	608	608	1206	1213
Totaal	**569**	**583**	**448**	**477**	**1078**	**1096**	**2095**	**2156**

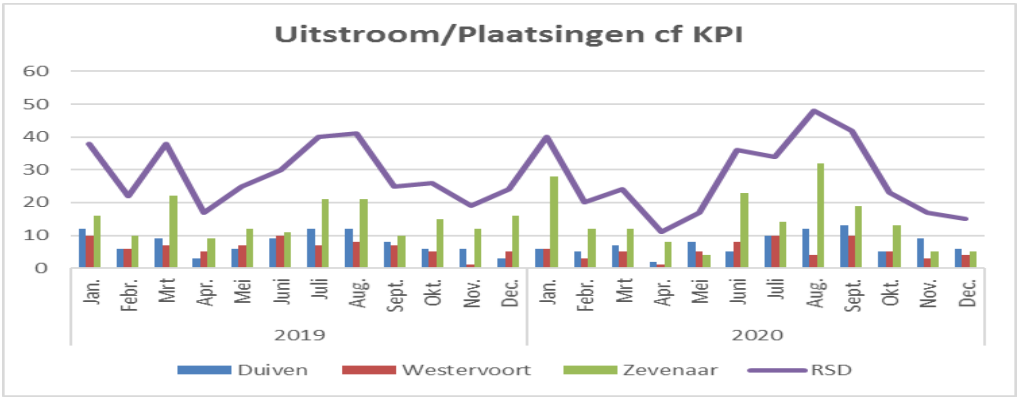
Uitkeringsduur (excl. BBZ en Tozo)								per 31-12
	Duiven		**Westervoort**		**Zevenaar**		**RSD**	
	2019	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**
6 maanden of minder	36	55	22	44	76	77	134	176
6 tot 12 maanden	34	45	35	33	75	81	144	159
12 tot 24 maanden	75	61	45	53	124	123	244	237
24 tot 60 maanden	167	157	123	113	279	267	569	537
60 maanden en meer	195	202	170	171	389	391	754	764
Nuggers geen uitkering gehad	62	63	53	63	135	157	250	283
Totaal	**569**	**583**	**448**	**477**	**1078**	**1096**	**2095**	**2156**

Plaatsing naar werk/scholing/bedrijf							Plaatsingen tm 31-12-2020	
Excl. Bbz en Tozo	**Duiven**		**Westervoort**		**Zevenaar**		**RSD**	
	2019	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**
KPI: Aanv.studie met studiefinanciering	6	5	2	4	9	13	17	22
KPI: Inkomsten uit arbeid	51	32	40	28	88	67	179	127
KPI: Parttime werk	10	23	17	22	39	65	66	110
KPI: Plaatsing scholing NUG	0	1	3	0	3	2	6	3
KPI: Plaatsing werk NUG	21	23	15	9	32	25	68	57
KPI: Zelfstandig beroep of bedrijf	3	5	3	1	4	3	10	9
Totaal	**91**	**89**	**80**	**64**	**175**	**175**	**346**	**328**
Waarvan: Migratie achtergrond	*29*	*25*	*30*	*21*	*33*	*38*	*92*	*84*
Waarvan: Statushouder	*11*	*9*	*8*	*3*	*6*	*5*	*25*	*17*
Waarvan: Doelgroepindicatie	*24*	*24*	*19*	*14*	*51*	*36*	*94*	*74*
Indirecte uitstroom	68	85	64	65	184	155	316	305
Totale uitstroom	**159**	**174**	**144**	**129**	**359**	**330**	**662**	**633**

KPI Uitstroom/Plaatsing obv	Duiven		Westervoort		Zevenaar		RSD	
Leeftijdscategoriën	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**
18-27	28	30	23	13	60	58	111	101
28-35	15	12	10	8	27	25	52	45
36-45	16	16	17	17	35	33	68	66
46-55	16	17	19	16	28	30	63	63
56 en ouder	16	14	11	10	25	29	52	53
Totaal	**91**	**89**	**80**	**64**	**175**	**175**	**346**	**328**

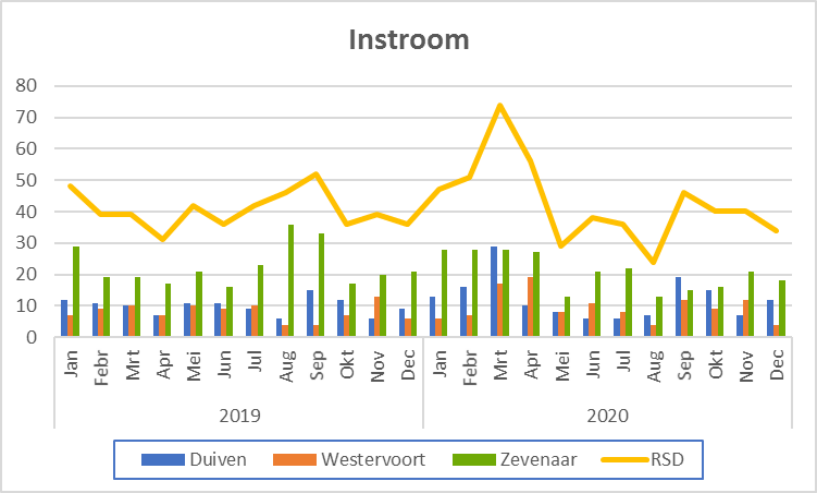

Plaatsingen 2019=346
94; 27%
185; 54%
25; 7%
42; 12%
Overig
migratie
statushouder
doelgroep
Plaatsingen 2020=328
74; 23%
17; 5%
46; 14%
191; 58%
Overig
migratie
statushouder
doelgroep

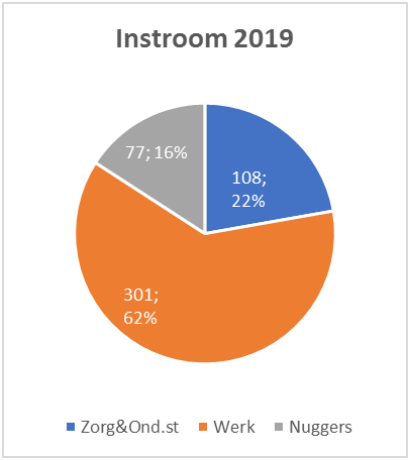

Uitstroom/Plaatsingen cf KPI
60
50
40
30
20
10
0
Jan.
Febr.
Mrt
Apr.
Mei
Juni
Juli
Aug.
Sept.
Okt.
Nov.
Dec.
2019
2020
Duiven
Westervoort
Zevenaar
RSD

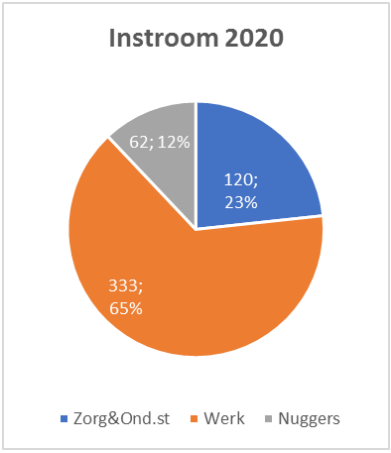
Instroom reden (excl. BBZ en Tozo)							Instroom tm 31-12-2020	
	Duiven		Westervoort		Zevenaar		RSD	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Binnen 6 mnd weer ingestroomd	19	18	7	20	31	32	57	70
Instroom Niet-Uitkeringsgerechtigden	13	19	14	13	50	30	77	62
Direct (Bijv. Ontslag, einde WW etc.)	60	73	55	61	144	136	259	270
Indirect (Bijv. echtscheiding)	46	56	27	43	77	84	150	183
Totaal instroom	**119**	**148**	**96**	**117**	**271**	**250**	**486**	**515**
Waarvan: Migratie achtergrond	*38*	*48*	*34*	*33*	*60*	*54*	*132*	*135*
Waarvan: Statushouder	*14*	*19*	*22*	*11*	*23*	*15*	*59*	*45*
Waarvan: Doelgroepindicatie	*15*	*17*	*9*	*7*	*41*	*31*	*65*	*55*

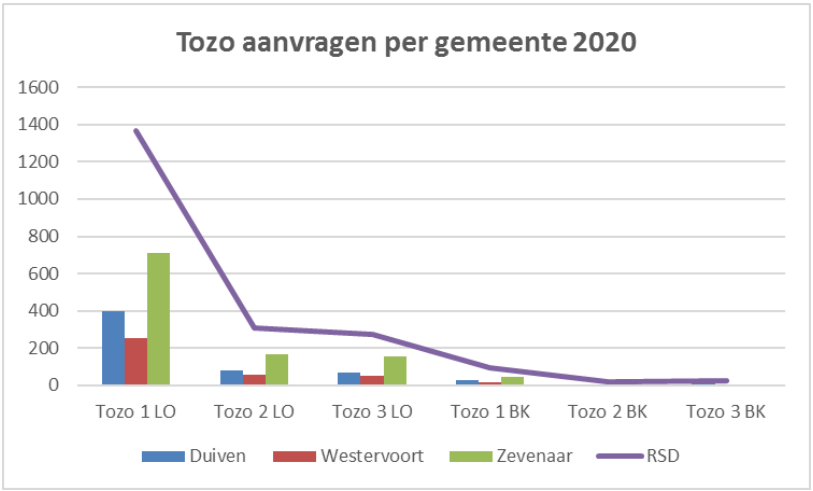
Instroom (excl. Bbz en tozo)	Duiven		Westervoort		Zevenaar		RSD	
o.b.v. Leeftijdscategoriën	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**
17 en lager	0	0	0	0	1	0	1	0
18-27	32	42	27	22	105	76	164	140
28-35	20	21	18	28	52	49	90	98
36-45	20	25	13	26	39	49	72	100
46-55	25	30	13	17	30	34	68	81
56 en ouder	22	30	25	24	44	42	91	96
Totaal	**119**	**148**	**96**	**117**	**270**	**250**	**486**	**515**

Instroom (excl. Bbz en Tozo)	Duiven		Westervoort		Zevenaar		RSD	
o.b.v. groep	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**
Unit Zorg en Ondersteuning (tr.1,2a,6zgp)	28	28	31	35	49	57	108	120
Unit Werk (tr.2b tm 6)	78	101	51	69	172	163	301	333
Niet-Uitkeringsgerechtigden	13	19	14	13	50	30	77	62
Totaal	119	148	96	117	271	250	486	515

Instroom 2019
77; 16%
108; 22%
301; 62%
Zorg&Ond.st
Werk
Nuggers

Instroom 2020
62; 12%
120; 23%
333; 65%
Zorg&Ond.st
Werk
Nuggers

Tozo aanvragen per gemeente 2020
1600
1400
1200
1000
800
600
400
200
0
Tozo 1 LO
Tozo 2 LO
Tozo 3 LO
Tozo 1 BK
Tozo 2 BK
Tozo 3 BK
Duiven
Westervoort
Zevenaar
RSD

Financiële bijlagen en doorrekening

Onderstaande tabel geeft de besparing per gemeente weer, op basis van de daadwerkelijke resultaten 2019 en 2020. De besparing zal in 2022 geheel zijn gerealiseerd, aangezien de vermindering op de uitkeringslast, als gevolg van de gerealiseerde uitstroom, voor 3 jaar wordt doorgerekend.

Norm uitstroom: 200	Werk/Bedrijf							200	200
Onder verdeeld naar:	doelgroep								
	Part time								
Norm								200	200
		Duiven		Westervoort		Zevenaar		RSD totaal	
		2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Extra investering									
Exploitatie		233.889	210.576	162.196	146.029	437.029	393.469	833.114	750.075
P-budget **(norm 1,55 mln)**		168.269	160.612	116.690	111.380	314.416	300.108	599.375	572.100
Totale extra investering		**402.158**	**371.188**	**278.886**	**257.409**	**751.446**	**693.578**	**1.432.489**	**1.322.175**
Uitstroom/Plaatsing									
Gerealiseerde uitstroom		**91**	**89**	**80**	**64**	**175**	**175**	**346**	**328**
Besparing uitkeringslast 1e jaar		**141.400**	**131.600**	**182.000**	**133.000**	**309.400**	**375.200**	**632.800**	**639.800**
								-	-
Besparing uitkeringslast 2e jaar		**216.580**	**94.010**	**236.810**	**113.050**	**367.710**	**307.020**	**821.100**	**514.080**
								-	-
Besparing uitkeringslast 3e jaar		**178.360**	**77.420**	**195.020**	**93.100**	**302.820**	**252.840**	**676.200**	**423.360**
								-	-
Totale besparing uitkeringslast		**536.340**	**303.030**	**613.830**	**339.150**	**979.930**	**935.060**	**2.130.100**	**1.577.240**
Totale besparing kosten		**134.182**	**-68.158**	**334.944**	**81.741**	**228.484**	**241.482**	**697.611**	**255.065**
Totale besparing			**66.025**		**416.685**		**469.966**		**952.676**

Voor de berekening van de besparing op de uitkeringslast is de norm die gesteld is in de Businesscase RSD afgezet tegen de gerealiseerde uitstroom in 2019 en 2020. Rekeninghoudend met soort uitstroom onderverdeeld in:

- Volledige uitstroom (naar werk, zelfstandig, studie+studiefinanciering)
- Parttime plaatsing
- NUGGER (werk NUGGER, scholing NUGGER)
- Doelgroep

De besparing is berekend conform de Legenda bovenin de tabel.
De extra investering is toegerekend naar de gemeenten op basis van de standaard verdeelsleutel voor de RSD.

Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van volledige uitstroom naar parttime uitstroom. Daarom wordt met name in 2020 bij de berekening van 100% uitstroom een negatief bedrag berekend. Omdat het aantal volledig uit de uitkering gestroomde klanten lager is dan de norm van 2018.

BUIG

Uitkeringsdossiers	Duiven		Westervoort		Zevenaar		RSD	
BUIG	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**
Budgetten ministerie	5.840.398	6.290.648	4.916.129	5.120.843	10.781.377	11.499.093	21.537.904	22.910.584
Uitgaven								
BUIG	6.337.926	6.432.882	4.904.718	5.002.052	12.153.895	12.206.277	23.396.539	23.641.211
BBZ	18.797	33.222	-23.023	-3.751	20.913	35.938	16.687	65.409
Saldo	**-516.325**	**-175.456**	**34.434**	**122.542**	**-1.393.431**	**-743.122**	**-1.875.322**	**-796.036**
Percentage	**-8,84%**	**-2,79%**	**0,70%**	**2,39%**	**-12,92%**	**-6,46%**	**-8,71%**	**-3,47%**
Aantal Dossiers	421	433	339	347	848	824	1608	1604
Daling tov vorig jaar	-3,22%	2,85%	-4,78%	2,36%	-1,97%	-2,83%	-2,90%	-0,25%

De gegevens die hier vermeld zijn, betreffen uitkeringsdossiers en zijn daarom niet vergelijkbaar met de gegevens die hiervoor vermeld zijn.
In de voorgaande bijlagen wordt gerapporteerd over het aantal klanten.
Een uitkeringsdossier kan uit meerdere klanten bestaan.

Tozo

Aanvragen	Duiven		Westervoort		Zevenaar		RSD	
TOZO	**LO**	**BK**	**LO**	**BK**	**LO**	**BK**	**LO**	**BK**
Tozo 1	401	27	256	18	712	47	1369	92
Tozo 2	82	3	60	6	172	15	314	24
Tozo 3	73	1	63	7	175	9	311	17
Totaal	556	31	379	31	1059	71	1994	133

LO = Levensonderhoud BK = Bedrijfskrediet

Aanvragen	Duiven		Westervoort		Zevenaar		RSD	
TOZO	**Aantal**	**€**	**Aantal**	**€**	**Aantal**	**€**	**Aantal**	**€**
Levensonderhoud	556	1.930.103	379	1.202.385	1.059	3.516.876	**1.994**	**6.649.364**
Bedrijfskrediet	31	131.577	31	148.604	71	323.979	**133**	**604.160**
Uitvoeringskosten		275.000		195.350		533.350		**1.003.700**
Totale lasten 2020	**2.336.680**		**1.546.339**		**4.374.205**		**8.257.224**	
Vrl.beschikking SZW	**3.675.018**		**1.960.009**		**6.370.031**		**12.005.058**	

RSD maart 2021

ZFDCDFA995B

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Zaak- & documentnr.	: Z/21/079202/201511459	**Opsteller**	: Walter van der Veen
Portefeuillehouder	: H.B. Hieltjes	**Team**	: Omgevingszaken
		Telefoonnr.	: 3058

Samenvatting

In dit voorstel komen een aantal met elkaar verweven documenten vanuit de Regio Arnhem-Nijmegen samen waar een besluit over wordt gevraagd. Allereerst is er de Opgaveagenda 2022 welke voorligt voor een reactie. Daarnaast wordt u in de gelegenheid gesteld om zienswijzen kenbaar te maken op de concept jaarrekening en het concept jaarverslag 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en de conceptbegroting Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Ook wordt u een gewijzigde Gemeenschappelijke regeling aangeboden.

Door middel van een separate kennisgeving aan uw gemeenteraad (201511402) wordt u ook een aantal documenten aangeboden die hiermee samenhangen. Dit betreffen documenten die betrekking hebben op de huishouding van de regio en ook een bestuursakkoord met concept investeringsagenda.

Beslispunten

De raad besluit:
1. in te stemmen met de voorgestelde reactie in de consultatieronde over de concept-regionale agenda 2022 en deze vast te stellen
2. in te stemmen met jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board
3. een zienswijze te geven op de begroting 2022 van de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen, volgens bijgaande brief.
4. in te stemmen met de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling en deze te laten vaststellen door het college
5. de brief aan Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vast te stellen

Inleiding/toelichting

Eind 2020 besloten de gemeenten over de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. Verwezen wordt naar uw besluit van 14 december 2020. Dit betrof het besluit over de nieuwe visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de regionale agenda 2021-2025 en de Gemeenschappelijke Regeling.

In bijlage (201511473) is de aanleiding en totstandkoming van de Regionale Opgave agenda opgenomen.

Planning

Gevraagd wordt om voor 30 juni aanstaande te reageren. Definitieve vaststelling van de regionale agenda is voorzien in de vergadering van het algemeen bestuur op 15 september 2021.

Beoogd effect

De concept-regionale agenda 2022 geeft inhoud aan de versterkte regionale samenwerking en regionale ambitie. De agenda brengt de ambities dichterbij, zoals deze zijn geformuleerd in de lokale collegeprogramma's én in de agenda's van provincie, rijk en Europa. Het maakt concreet wat de regio in 2022 wil doen in samenwerking met elkaar en met de partners. De agenda vormt een goede basis om de samenwerking met de provincie Gelderland en The Economic Board vorm te geven in een te sluiten bestuursakkoord.

Dit akkoord krijgt concrete invulling via een (rollende) regionale investeringsagenda. Hierin wordt ook de bijdrage van de 18 samenwerkende regiogemeenten per opgave opgenomen, na besluitvorming door de 18 gemeenten over de definitieve regionale agenda.

In de reactienota (201508962) herkent u de opgaven in relatie tot de gemeente Duiven en een financiële vertaling die gerelateerd is aan de begroting 2022 van de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Argumenten

1.1 Instemmen met regionale agenda 2022
De regionale opgave agenda 2022, opgebouwd uit een 5-tal integrale opgaven, is navolgbaar qua opzet en heeft voor de gemeente Duiven aantal raakvlakken waardoor ingestemd kan worden met voorliggende opgave agenda 2022.

1.2 Regionale agenda en deelname aan opgave(n)
Hoewel er een (sterke) mate is van samenhang in de opgaven kan besloten worden tot het niet deelnemen aan een of meerdere opgaven, dan wel alle opgaven. Het kent geen verplicht karakter om te moeten deelnemen. Deelname geschiedt op basis van vrijwilligheid, echter geeft op het moment van deelnemen wel een verplichting, bijvoorbeeld door het bijdragen hieraan.

Afwegingen om deel te nemen vinden en in welke omvang vindt later in 2021 plaats. Dan zal ook een duidelijke motivatie worden voorgelegd aan de raad alsmede de financiële gevolgen hiervan. Pas dan is er sprake van het definitief besluiten op het wel of niet meedoen aan de opgaven.

2.1 Geen reactie op jaarrekening GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region
De jaarrekening 2020 van het GO Regio Arnhem-Nijmegen is de laatste jaarrekening van het GO. Er is een klein overschot met betrekking tot het GO en The Economic Board. Voorstel is om deze deels terug te laten vloeien naar de deelnemende gemeenten voor zover er geen verplichtingen zijn aangegaan. Daarom wordt € 70.908,- terugbetaald aan de gemeenten, waarvan € 2.255,- ten goede komt aan de gemeente Duiven.

Het is goed dat er geld terugkomt naar de gemeente en het geld niet als vanzelf bij de gemeenschappelijke regeling blijft. Op basis van de voorliggende jaarrekening is er geen aanleiding tot het geven van een reactie hierop.

2.2 Jaarrekening The Economic Board
Ook de jaarrekening van The Economic Board geeft geen aanleiding tot het geven van een reactie. Het is een overzichtelijk verslag met een goed overzicht met betrekking tot de activiteiten in 2020 gekoppeld aan de financiële stand van zaken. De financiële onderbouwing wordt gegeven in het accountantsverslag.

3. Een zienswijze te geven op de begroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
De begroting 2022 van de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is opgebouwd uit een drietal onderdelen. Het is hiermee ook een uitwerking van de benodigde financiële middelen voor de opgave-agenda. De begroting geeft geen aanleiding tot het indienen van een zienswijze anders dan bij de zienswijze op de opgave.

4 Gewijzigde gemeenschappelijke regeling
Gevraagd wordt om instemming op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling. Hieraan liggen een aantal redenen aan ten grondslag. Allereerst de deelname van de gemeente Beuningen. Daarnaast zijn een aantal verschrijvingen hersteld.

Vanwege de tekstuele wijzigingen en toetreding van de gemeente Beuningen veranderd de al vastgestelde gemeenschappelijke regeling waardoor deze opnieuw dient te worden vastgesteld.

Op basis van voorliggende gewijzigde GR kan worden ingestemd met de wijzigingen en kan het college worden opgedragen deze vast te stellen. Daarbij dient te worden aangetekend dat deze in een later stadium gewijzigd kan worden naar aanleiding van moties en/of de regioagendacommissie.

5.1 Reactiebrief Algemeen Bestuur
In de brief aan het Algemeen Bestuur wordt gereflecteerd op de aangeboden documenten. Specifiek als het gaat om de Opgaveagenda wordt ingegaan op aan aantal belangrijke onderwerpen, waaronder of de integraliteit ook op uitvoeringsniveau voldoende uit de verf komt en of er geen er geen dubbelingen in zitten. Daarnaast logt de vraag voor of de regio kan dan wel de gemeenten voldoende menskracht kunnen mobiliseren om in 2022 al direct voluit aan de gang te gaan. Daarnaast moeten dubbelingen van lokale en regionale inspanningen worden voorkomen.

Tevens wordt nader ingegaan op de aangeboden jaarrekening van The Economic Board en GO Regio Arnhem-Nijmegen en de concept begroting Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022 (mede in relatie tot de Opgaveagenda).

Kanttekeningen

1.1 Instemmen met regionale agenda
Het instemmen met de regionale agenda 2022 houdt ook in dat er een verwachting kenbaar wordt gemaakt dat deel wordt genomen als de besluitvorming later dit jaar zal plaats vinden. Hieraan gekoppeld is de financiële bijdragen aan een of meerdere opgaven. Als door een deelnemende gemeente besloten wordt niet deel te nemen aan een opgave dan is het effect hiervan dat de bijdrage voor andere gemeenten hoger wordt of de ambitie minder wordt. Hiermee is er een bepaalde mate van onzekerheid over de uiteindelijke bijdrage aan de opgaven ten opzichte van dit voorstel. In de reactie wordt verwoord dat de gemeente Duiven graag deelneemt aan de opgaven, maar wel een voorbehoud maakt dat de gemeenteraad nog een definitief besluit over de bijdrage moet nemen op basis van de definitieve opgaveagenda en de bijbehorende begroting.

Financiële paragraaf

Bijdrage Groene Metropoolregio

Op 14 december 2020 is besloten tot de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen en hiermee de verhoging van de bijdrage aan Groene Metropoolregio. In de voorjaarsnota 2021 is hiervoor een bedrag opgenomen van € 43.365,91 voor de bijdrage aan de regio in 2021 en 2022 naar € 62.667.50 vanaf 2023 en verder

Bijdrage opgave(n)

Als het gaat om de bijdrage aan de respectievelijke opgaven dan zal nadere besluitvorming hierover pas later in 2021 plaats vinden tijdens een integrale afweging. Indien besloten wordt tot deelname aan alle opgave dat betreft het een totale bijdrage van € 104.028,05. Echter, een deel hiervan kan worden bekostigd uit al opgenomen middelen vanuit de begroting waardoor het benodigde bijdrage op € 62.166,- komt. Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming zoals hierboven omschreven is hiervoor een bedrag van (afgerond) € 63.000,- opgenomen in de Voorjaarsnota ter reservering.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de kosten en huidige budgetten met betrekking tot de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

					Duiven	Regio
	2021	2022	bestaand budget	inwoners	25067	788278
				verschil	totale meerkosten	totale kosten
Regiobureau	€ 1,73	€ 1,73	€ 0,88	€ 0,85	€ 21.306,95	€ 43.365,91
The Economic Board	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 25.067,00
					€ 21.306,95	€ 68.432,91
Opgaven						
Verbonden regio	pm	€ 1,30	€ 1,50	€ -0,20	€ - 5.013,40	€ 32.587,10
Productieve regio	pm	€ 0,73	€ 0,12	€ 0,61	€ 15.290,87	€ 18.298,91
Circulaire regio	pm	€ 0,81	€ 0,00	€ 0,81	€ 38.578,11	€ 20.304,27
Ontspannen regio	pm	€ 0,57	€ 0,00	€ 0,57	€ 14.288,19	€ 14.288,19
Groene groei regio	pm	€ 0,74	€ 0,05	€ 0,69	€ 17.296,23	€ 18.549,58
		€ 4,15	**€ 1,67**	**€ 2,48**	**€ 62.166,16**	**€ 104.028,05**

Terugvloeien gelden

Vanuit de jaarrekening 2020 van The Economic Board zal een bedrag van € 2.255,- terugvloeien naar de gemeente en vanuit de jaarrekening van de GO Regio Arnhem-Nijmegen een bedrag van € 2.815,-

Voor de inhoudelijke behandeling van deze paragraaf wordt verwezen naar bijlage 201511054; financieel overzicht Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Participatie en communicatie

Door het faciliterend Regiobureau worden de uiteindelijke besluiten op de website van de Groene Metropoolregio gepubliceerd.

Duurzaamheid

Veel van de opgaven, opgenomen in de Regionale Opgaveagenda 2022 hebben een directe relatie met het thema 'Duurzaamheid'. Gesteld kan dan ook worden dat, indien later dit in

2021 besloten wordt tot deelname aan de opgaveagenda dit kan bijdragen aan gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen, zoals de Energietransitie.

Intergemeentelijke samenwerking

De GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten.

Bijlagen

201506202	Concept jaarrekening 2020 GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region
201506201	Begeleidende brief bij jaarrekening
201511470	Conceptjaarrekening 2020 The Economic Board
201511466	Begeleidende brief 2020 The Economic Board
201511465	Accountantverslag
201508963	Begroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
201508964	Begeleidende brief bij begroting
201508957	Regionale Opgave agenda 2022
201508958	Begeleidende brief bij Regionale Opgave agenda
201508962	Reactienota op Regionale Opgave agenda 2022
201511481	Brief aan Algemeen bestuur GR Groene Metropoolregio
201511485	Collegebrief Algemeen bestuur GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen betreffende vaststellen gewijzigde gemeenschappelijke regeling.
201511054	Memo Financieel overzicht GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
201511473	Memo Totstandkoming Regionale Opgaveagenda
201510857	Begeleidende brief bij gewijzigde Gemeenschappelijke regeling
201510860	Gewijzigde Gemeenschappelijk regeling
201511464	Raadsbesluit

Duiven, 18 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Onderwerp	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen		
Ondertitel	De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.		
Portefeuillehouder	H. Hieltjes	Zaaknummer	Z/21/080053
Behandelend ambtenaar	Walter van de Veen w.vanderveen@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. in te stemmen met de voorgestelde reactie in de consultatieronde over de concept-regionale agenda 2022 en deze vast te stellen 2. in te stemmen met jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board 3. een zienswijze te geven op de begroting 2022 van de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen, volgens bijgaande brief. 4. in te stemmen met de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling en deze te laten vaststellen door het college 5. de brief aan Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vast te stellen		
Historie	De gemeenteraad heeft op 8 december 2020 ingestemd met de vorming van de Groene Metropool Regio en opdracht gegeven te starten met de regionale agenda's.		
Termijn	Gevraagd wordt om voor 30 juni aanstaande te reageren.		

Politieke Avond	8 juni			
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
J.W. Egtberts	W. Bosch	Digitale publieksruime	Bestuur	45 minuten (totaal GR-en)
Behandeladvies	In december 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met de Groene Metropool Regio en opdracht gegeven om de regionale agenda uit te werken. De 'opgaveagenda' ligt nu voor: kan de raad zich vinden in de keuze voor deze opgaven? Kan de gemeenteraad zich vinden in de opmerkingen die het college hierover maakt in haar brief aan het bestuur van Groene Metropoolregio (bijlage 11)? Let wel: dit is nog niet het moment dat de gemeenteraad zich gaat inschrijven op deze opgaven. Afwegingen om deel te nemen vinden en in welke omvang vindt later in 2021 plaats. Dan zal ook een duidelijke motivatie worden voorgelegd aan de raad alsmede de financiële gevolgen hiervan. Pas dan is er sprake van het definitief besluiten op het wel of niet meedoen aan de opgaven. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring)			

	geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 8 juni	
Raadsvergadering	22 juni

*ZFDCDFA995
R*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Zaak- & documentnr. : Z/21/079202/201511459
Portefeuillehouder : H.B. Hieltjes
Opsteller : Walter van der Veen
Team : Omgevingszaken
Telefoonnr. : 3058

Samenvatting

In dit voorstel komen een aantal met elkaar verweven documenten vanuit de Regio Arnhem-Nijmegen samen waar een besluit over wordt gevraagd. Allereerst is er de Opgaveagenda 2022 welke voorligt voor een reactie. Daarnaast wordt u in de gelegenheid gesteld om zienswijzen kenbaar te maken op de concept jaarrekening en het concept jaarverslag 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en de conceptbegroting Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Ook wordt u een gewijzigde Gemeenschappelijke regeling aangeboden.

Door middel van een separate kennisgeving aan uw gemeenteraad (201511402) wordt u ook een aantal documenten aangeboden die hiermee samenhangen. Dit betreffen documenten die betrekking hebben op de huishouding van de regio en ook een bestuursakkoord met concept investeringsagenda.

Beslispunten

De raad besluit:
1. in te stemmen met de voorgestelde reactie in de consultatieronde over de concept-regionale agenda 2022 en deze vast te stellen
2. in te stemmen met jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board
3. een zienswijze te geven op de begroting 2022 van de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen, volgens bijgaande brief.
4. in te stemmen met de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling en deze te laten vaststellen door het college
5. de brief aan Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vast te stellen

Inleiding/toelichting

Eind 2020 besloten de gemeenten over de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. Verwezen wordt naar uw besluit van 14 december 2020. Dit betrof het besluit over de nieuwe visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de regionale agenda 2021-2025 en de Gemeenschappelijke Regeling.

In bijlage (201511473) is de aanleiding en totstandkoming van de Regionale Opgave agenda opgenomen.

Planning

Gevraagd wordt om voor 30 juni aanstaande te reageren. Definitieve vaststelling van de regionale agenda is voorzien in de vergadering van het algemeen bestuur op 15 september 2021.

Beoogd effect

De concept-regionale agenda 2022 geeft inhoud aan de versterkte regionale samenwerking en regionale ambitie. De agenda brengt de ambities dichterbij, zoals deze zijn geformuleerd in de lokale collegeprogramma's én in de agenda's van provincie, rijk en Europa. Het maakt concreet wat de regio in 2022 wil doen in samenwerking met elkaar en met de partners. De agenda vormt een goede basis om de samenwerking met de provincie Gelderland en The Economic Board vorm te geven in een te sluiten bestuursakkoord.

Dit akkoord krijgt concrete invulling via een (rollende) regionale investeringsagenda. Hierin wordt ook de bijdrage van de 18 samenwerkende regiogemeenten per opgave opgenomen, na besluitvorming door de 18 gemeenten over de definitieve regionale agenda.

In de reactienota (201508962) herkent u de opgaven in relatie tot de gemeente Duiven en een financiële vertaling die gerelateerd is aan de begroting 2022 van de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Argumenten

1.1 Instemmen met regionale agenda 2022
De regionale opgave agenda 2022, opgebouwd uit een 5-tal integrale opgaven, is navolgbaar qua opzet en heeft voor de gemeente Duiven aantal raakvlakken waardoor ingestemd kan worden met voorliggende opgave agenda 2022.

1.2 Regionale agenda en deelname aan opgave(n)
Hoewel er een (sterke) mate is van samenhang in de opgaven kan besloten worden tot het niet deelnemen aan een of meerdere opgaven, dan wel alle opgaven. Het kent geen verplicht karakter om te moeten deelnemen. Deelname geschiedt op basis van vrijwilligheid, echter geeft op het moment van deelnemen wel een verplichting, bijvoorbeeld door het bijdragen hieraan.

Afwegingen om deel te nemen vinden en in welke omvang vindt later in 2021 plaats. Dan zal ook een duidelijke motivatie worden voorgelegd aan de raad alsmede de financiële gevolgen hiervan. Pas dan is er sprake van het definitief besluiten op het wel of niet meedoen aan de opgaven.

2.1 Geen reactie op jaarrekening GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region
De jaarrekening 2020 van het GO Regio Arnhem-Nijmegen is de laatste jaarrekening van het GO. Er is een klein overschot met betrekking tot het GO en The Economic Board. Voorstel is om deze deels terug te laten vloeien naar de deelnemende gemeenten voor zover er geen verplichtingen zijn aangegaan. Daarom wordt € 70.908,- terugbetaald aan de gemeenten, waarvan € 2.255,- ten goede komt aan de gemeente Duiven.

Het is goed dat er geld terugkomt naar de gemeente en het geld niet als vanzelf bij de gemeenschappelijke regeling blijft. Op basis van de voorliggende jaarrekening is er geen aanleiding tot het geven van een reactie hierop.

2.2 Jaarrekening The Economic Board
Ook de jaarrekening van The Economic Board geeft geen aanleiding tot het geven van een reactie. Het is een overzichtelijk verslag met een goed overzicht met betrekking tot de activiteiten in 2020 gekoppeld aan de financiële stand van zaken. De financiële onderbouwing wordt gegeven in het accountantsverslag.

3. Een zienswijze te geven op de begroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
De begroting 2022 van de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is opgebouwd uit een drietal onderdelen. Het is hiermee ook een uitwerking van de benodigde financiële middelen voor de opgave-agenda. De begroting geeft geen aanleiding tot het indienen van een zienswijze anders dan bij de zienswijze op de opgave.

4 Gewijzigde gemeenschappelijke regeling
Gevraagd wordt om instemming op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling. Hieraan liggen een aantal redenen aan ten grondslag. Allereerst de deelname van de gemeente Beuningen. Daarnaast zijn een aantal verschrijvingen hersteld.

Vanwege de tekstuele wijzigingen en toetreding van de gemeente Beuningen veranderd de al vastgestelde gemeenschappelijke regeling waardoor deze opnieuw dient te worden vastgesteld.

Op basis van voorliggende gewijzigde GR kan worden ingestemd met de wijzigingen en kan het college worden opgedragen deze vast te stellen. Daarbij dient te worden aangetekend dat deze in een later stadium gewijzigd kan worden naar aanleiding van moties en/of de regioagendacommissie.

5.1 Reactiebrief Algemeen Bestuur
In de brief aan het Algemeen Bestuur wordt gereflecteerd op de aangeboden documenten. Specifiek als het gaat om de Opgaveagenda wordt ingegaan op aan aantal belangrijke onderwerpen, waaronder of de integraliteit ook op uitvoeringsniveau voldoende uit de verf komt en of er geen er geen dubbelingen in zitten. Daarnaast logt de vraag voor of de regio kan dan wel de gemeenten voldoende menskracht kunnen mobiliseren om in 2022 al direct voluit aan de gang te gaan. Daarnaast moeten dubbelingen van lokale en regionale inspanningen worden voorkomen.

Tevens wordt nader ingegaan op de aangeboden jaarrekening van The Economic Board en GO Regio Arnhem-Nijmegen en de concept begroting Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022 (mede in relatie tot de Opgaveagenda).

Kanttekeningen

1.1 Instemmen met regionale agenda
Het instemmen met de regionale agenda 2022 houdt ook in dat er een verwachting kenbaar wordt gemaakt dat deel wordt genomen als de besluitvorming later dit jaar zal plaats vinden. Hieraan gekoppeld is de financiële bijdragen aan een of meerdere opgaven. Als door een deelnemende gemeente besloten wordt niet deel te nemen aan een opgave dan is het effect hiervan dat de bijdrage voor andere gemeenten hoger wordt of de ambitie minder wordt. Hiermee is er een bepaalde mate van onzekerheid over de uiteindelijke bijdrage aan de opgaven ten opzichte van dit voorstel. In de reactie wordt verwoord dat de gemeente Duiven graag deelneemt aan de opgaven, maar wel een voorbehoud maakt dat de gemeenteraad nog een definitief besluit over de bijdrage moet nemen op basis van de definitieve opgaveagenda en de bijbehorende begroting.

Financiële paragraaf
Bijdrage Groene Metropoolregio
Op 14 december 2020 is besloten tot de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen en hiermee de verhoging van de bijdrage aan Groene Metropoolregio. In de voorjaarsnota 2021 is hiervoor een bedrag opgenomen van € 43.365,91 voor de bijdrage aan de regio in 2021 en 2022 naar € 62.667.50 vanaf 2023 en verder

Bijdrage opgave(n)
Als het gaat om de bijdrage aan de respectievelijke opgaven dan zal nadere besluitvorming hierover pas later in 2021 plaats vinden tijdens een integrale afweging. Indien besloten wordt tot deelname aan alle opgave dat betreft het een totale bijdrage van € 104.028,05. Echter, een deel hiervan kan worden bekostigd uit al opgenomen middelen vanuit de begroting waardoor het benodigde bijdrage op € 62.166,- komt. Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming zoals hierboven omschreven is hiervoor een bedrag van (afgerond) € 63.000,- opgenomen in de Voorjaarsnota ter reservering.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de kosten en huidige budgetten met betrekking tot de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

					Duiven	Regio
	2021	2022	bestaand budget	inwoners	25067	788278
				verschil	totale meerkosten	totale kosten
Regiobureau	€ 1,73	€ 1,73	€ 0,88	€ 0,85	€ 21.306,95	€ 43.365,91
The Economic Board	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 25.067,00
					€ 21.306,95	€ 68.432,91
Opgaven						
Verbonden regio	pm	€ 1,30	€ 1,50	€ -0,20	€ - 5.013,40	€ 32.587,10
Productieve regio	pm	€ 0,73	€ 0,12	€ 0,61	€ 15.290,87	€ 18.298,91
Circulaire regio	pm	€ 0,81	€ 0,00	€ 0,81	€ 38.578,11	€ 20.304,27
Ontspannen regio	pm	€ 0,57	€ 0,00	€ 0,57	€ 14.288,19	€ 14.288,19
Groene groei regio	pm	€ 0,74	€ 0,05	€ 0,69	€ 17.296,23	€ 18.549,58
		€ 4,15	**€ 1,67**	**€ 2,48**	**€ 62.166,16**	**€ 104.028,05**

Terugvloeien gelden
Vanuit de jaarrekening 2020 van The Economic Board zal een bedrag van € 2.255,- terugvloeien naar de gemeente en vanuit de jaarrekening van de GO Regio Arnhem-Nijmegen een bedrag van € 2.815,-

Voor de inhoudelijke behandeling van deze paragraaf wordt verwezen naar bijlage 201511054; financieel overzicht Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Participatie en communicatie

Door het faciliterend Regiobureau worden de uiteindelijke besluiten op de website van de Groene Metropoolregio gepubliceerd.

Duurzaamheid
Veel van de opgaven, opgenomen in de Regionale Opgaveagenda 2022 hebben een directe relatie met het thema ‘Duurzaamheid’. Gesteld kan dan ook worden dat, indien later dit in

2021 besloten wordt tot deelname aan de opgaveagenda dit kan bijdragen aan gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen, zoals de Energietransitie.

Intergemeentelijke samenwerking

De GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten.

Bijlagen

201506202	Concept jaarrekening 2020 GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region
201506201	Begeleidende brief bij jaarrekening
201511470	Conceptjaarrekening 2020 The Economic Board
201511466	Begeleidende brief 2020 The Economic Board
201511465	Accountantverslag
201508963	Begroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
201508964	Begeleidende brief bij begroting
201508957	Regionale Opgave agenda 2022
201508958	Begeleidende brief bij Regionale Opgave agenda
201508962	Reactienota op Regionale Opgave agenda 2022
201511481	Brief aan Algemeen bestuur GR Groene Metropoolregio
201511485	Collegebrief Algemeen bestuur GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen betreffende vaststellen gewijzigde gemeenschappelijke regeling.
201511054	Memo Financieel overzicht GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
201511473	Memo Totstandkoming Regionale Opgaveagenda
201510857	Begeleidende brief bij gewijzigde Gemeenschappelijke regeling
201510860	Gewijzigde Gemeenschappelijk regeling
201511464	Raadsbesluit

Duiven,

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFDCE01E337

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/079202/201511464

Datum besluitvorming :

Onderwerp : Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Samenvatting

Voorliggen een aantal met elkaar verweven documenten vanuit de Regio Arnhem-Nijmegen. Allereerst is er de Opgaveagenda 2022 welke voorligt voor een reactie. Daarnaast wordt u in de gelegenheid gesteld om kennis te nemen van de concept jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board en uw zienswijze kenbaar te maken op de conceptbegroting Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Ook wordt een gewijzigde Gemeenschappelijke regeling aangeboden.

De raad besluit

1. in te stemmen met de voorgestelde reactie in de consultatieronde over de concept-regionale agenda 2022 en deze vast te stellen
2. in te stemmen met jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board
3. een zienswijze te geven op de begroting 2022 van de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen, volgens bijgaande brief.
4. in te stemmen met de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling en deze te laten vaststellen door het college
5. de brief aan Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vast te stellen

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Concept Jaarverslag 2020

Regio Arnhem Nijmegen

Bureau Brussel
&
The Economic Board

Vastgesteld op 3 maart 2021

Zaaknummer: 545512

Inhoudsopgave

Concept Jaarverslag 2020 1
Inhoudsopgave 2
Inleiding 3
Jaarrekening 2020 4
Een terugblik op 2020 6
Covid-19 6
Communicatie 6
Versterkingsproces 7
Bestuurlijke tafel 7
PFO Duurzaamheid 8
PFO Economie 10
PFO Mobiliteit 12
PFO Wonen 15
Bureau Brussel 17
Bijlage 1 Organogram 19
Bijlage 2 Het team 20

Andere foto's zijn uit eigen beheer. Bij stockfoto's staat fotograaf vermeld.

Inleiding

Dit jaarverslag is bedoeld om allen die betrokken zijn bij de regionale samenwerking, raadsleden, bestuurders en partners te informeren over de voortgang van de regionale samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen. Een samenwerking die zich sinds 2016 richt op vier domeinen waarop 18 gemeenten zich gevonden hebben om lokale uitdagingen op de schaal van de regio Arnhem-Nijmegen aan te pakken.
Het jaarverslag bestaat uit de financiële verantwoording van het boekjaar en een verslag van de activiteiten. 2020 is het laatste jaar van het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region. Per 31 december is deze samenwerking opgeheven. Een versterkte samenwerking, de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, is per 1 januari 2021 gestart.

Jaarrekening 2020

De administratie van de regio wordt verzorgd door de gemeente Arnhem, die als sinds de start in 2016 fungeert als gastheergemeente. Hieronder treft u het overzicht aan zoals dat door de gemeente Arnhem beschikbaar is gesteld. De cijfers komen - uiteraard- overeen met de boekhouding van de gemeente Arnhem. Accountantscontrole wordt uitgevoerd conform de daartoe strekkende regels van de gemeente Arnhem.

Totale baten	**Begroot**	**Werkelijk**
Gemeenschappelijke bijdrage 18 gemeenten	1.470.656	1.470.656
Lasten		
Stichting Economic Board	782.259	782.259
Bureau Brussel	298.000	256.342
Bureau Regio	142.072	142.072
Regiodag/regioactiviteiten	12.000	12.331
Communicatie	7.500	
Overige kosten	4.450	
PFO-secretarissen	224.365	167.945
Totaal lasten	1.470.646	1.360.949

De inwonerbijdrage voor 2020, groot € 1,88 per inwoner, is van alle 18 gemeenten ontvangen, gebaseerd op het inwoneraantal per 1 januari 2019.

Het jaar sluit met een overschot van **€ 109.697,00.** De uitgaven komen nagenoeg overeen met de begroting. Meest opvallende afwijking zijn de kosten van de PFO-secretarissen. Deze zijn in de begroting te hoog ingeschat omdat bij het opstellen van de begroting een rekenmethodiek is toegepast die niet juist bleek te zijn. De kosten voor Bureau Brussel en de overige kosten (w.o. Regiodag en communicatie) zijn lager uitgevallen, wat mede te wijten is aan de pandemie.

Vanuit eerdere jaren was een bedrag van € 41.194,00 nog niet besteed. Dit maakt dat op 31 december 2020 een positief saldo resteert van **€ 150.892,00.** Over de besteding van dit bedrag wordt het Bestuurlijk Overleg een voorstel gedaan.

De financiële verantwoording ziet op de 'organisatie' van het Gemeenschappelijk Orgaan. De programmagelden die door de 4 PFO's, veelal via de collectezakmethode, worden binnengehaald bij de deelnemende gemeenten, danwel uit bijdrage van provincie Gelderland of Rijk, worden via he betreffende PFO verantwoord. Zoals gebruikelijk is een actueel overzicht van deze middelen niet opgenomen in dit jaarverslag.

The Economic Board

Van de inwonerbijdrage wordt € 1,00 in twee termijnen overgemaakt aan de Stichting The Economic Board als basisfinanciering. Het financieel jaarverslag over 2020 van The Economic Board vindt u op de website **Fout! De hyperlinkverwijzing is ongeldig..** The Economic Board heeft laten weten over het jaar 2020 een bedrag groot € 211.525,00 overgehouden te hebben van de ontvangen inwonerbijdrage van de 18 gemeenten.
Bij de aanbieding van de begroting 2021, eind september 2020, heeft zij al melding gemaakt van het voornemen om omwille van de bedrijfscontinuitiet een deel van de middelen 2020 mee te nemen naar 2021. Enerzijds als overbrugging naar de ontvangst van de 1e bijdrage 2021 medio februari/maart anderzijds vanwege de onduidelijkheid over voortzetting van de gemeentelijke bijdragen voor de 2e vijfjaarsperiode. Dit heeft er toe geleid dat zij zeer voorzichtig is geweest met het doen van uitgaven in de 2e helft van 2020.

Besluitvorming over het overschot dat resteert uit de gemeentelijke inwonerbijdrage vindt plaats in het Bestuurlijk Overleg.

Een terugblik op 2020

Alvorens uitgebreider stil te staan bij het werk dat in 2020 door 4 PFO's is verzet en terug te blikken op de activiteiten en resultaten van Bureau Brussel kort enige onderwerpen die speelden in de samenwerking binnen de regio Arnhem Nijmegen.

Covid-19

De Covid-19 crisis heeft ook de regionale samenwerking niet onberoerd gelaten. Na het 1e RegioOverleg(t) op 11 maart, waar de regio te gast was van het college van Heumen, zijn de daaropvolgende geplande samenkomsten van PFO's en Bestuurlijk Overleg voornamelijk online gehouden. Dit betekende dat één van de pijlers van regionale samenwerking, bestuurlijke ontmoeting, op een geheel nieuwe en andere wijze plaats heeft moeten vinden. Ook de geplande RegioReis in mei 2020, naar Groningen, kon geen doorgang vinden.

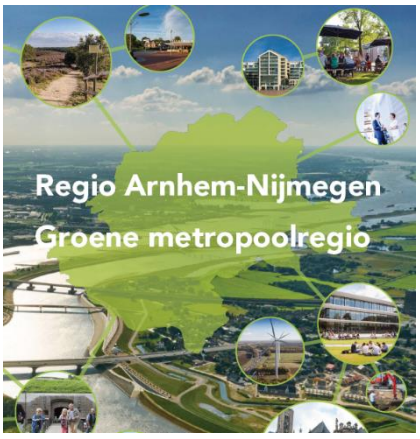
Communicatie

De uitvoering van de in 2018 door het bestuur aangenomen notitie *Verbetering informatievoorziening* is ook in 2020 weer stevig doorgezet. De maandelijkse nieuwbrief van de regio en de nieuwsbrief van Bureau Brussel ('Brussels Lof') hebben een groot bereik en worden goed gelezen.
Voor de interne medewerkers verschijnt sinds de herfst een aparte nieuwsbrief die het proces van versterken en bouwen aan een nieuwe regionale samenwerking toelicht. Deze tweewekelijkse nieuwsbrief voorziet in een behoefte. De abonneelijst blijft groeien met collega's die geïnteresseerd zijn in alle ontwikkelingen. Intentie is deze nieuwsbrief ook in 2021 door te zetten.

In 2019 is gestart om vlogs te maken waarin de voorzitter van een PFO of Bestuurlijk Overleg kort verslag doet van wat in de vergadering besproken is. Ook dit initiatief bleek door het noodzakelijk online-vergaderen niet goed uitvoerbaar tegen redelijk kosten zodat in het najaar gestopt is met het maken van de vlogs.

Daarnaast wordt door het regiobureau veel aandacht besteed aan het actueel houden van de website www.regioan.nl. Voornamelijk de pagina Versterkingsproces blijkt in een grote behoefte te voorzien en gaf een actueel beeld van de stappen die werden gezet in het Versterkingsproces onder aansturing van de Stuurgroep Versterking regionale samenwerking.
Daarnaast zijn er meerdere actuele pagina's gecreëerd: res-regioan.nl, regioan.nl/polis/, regioan.nl/woondeal/, regioan.nl/mkb-deal.

Versterkingsproces

Het Versterkingsproces, gestart in 2019, is in 2020 doorgezet.
Het proces heeft mede door de Covid-19 crisis vertraging opgelopen. Het bleek voor de Stuurgroep niet mogelijk voor de zomer alle eindproducten ter besluitvorming aan de 18 gemeenten voor te leggen. De Stuurgroep, bestaande uit de burgemeester Van Riswijk, Bruls, Marcouch en de wethouders Witjes, Fleuren, Derks en Verstand koos ervoor alle afgesproken stappen met belanghebbenden, ondanks de daardoor optredende vertraging, te doorlopen.
Daarmee stond het tweede half jaar in het teken van de gemeentelijke besluitvorming.
De Stuurgroep presenteerde de volgende voorstellen:

- Visie op de regio Arnhem-Nijmegen;
- Regionale agenda 2021-2025;
- Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen 2020.
- Bedrijfsplan.

De provincie Gelderland wilde graag met de regio samenwerken om zo een gezamenlijke gebiedsagenda voor de regio Arnhem-Nijmegen te laten ontstaan, waarin zowel de regiogemeenten als de provincie hun bestuurlijke, inhoudelijke en financiële bijdragen zullen samenbrengen. Zij is in het hele versterkingsproces actief geinformeerd en betrokken door de Stuurgroep. De keuze is gemaakt om de nieuwe samenwerking vast te leggen in een nieuw bestuursakkoord dat voortbouwt op het oude Bestuursakkoord (2017) maar dan met de hele regio en triple helix goed betrokken. De intentie is vastgelegd in een intentieovereenkomst die tegelijkertijd aan de colleges werd aangeboden.

Nadat op 6 oktober 2019 alle colleges instemde met de voorstellen, was het de beurt aan de gemeenteraden. Uiteindelijk besloten 17 gemeenteraden positief te adviseren waardoor de colleges over konden gaan tot het aangaan van de nieuwe versterkte samenwerking en tegelijkertijd besluiten tot opheffing van de huidige samenwerking. De gemeenteraad van Beuningen heeft de beslissing uitgesteld tot na de jaarwisseling.

Het hele versterkingsproces heeft de nodige inzet gevraagd van vele bestuurders en ambtenaren uit de regio. Ook voor het regiobureau vormde het secretariaatschap van de stuurgroep, deelname aan het ambtelijk kernteam en alle ondersteunde wertkzaamheden (communicatie, financien e.d.) forse extra inzet die deels is gecompenseerd door de inhuur van tijdelijk ondersteunende capaciteit (16 uur).

Bestuurlijke tafel

Het Bestuurlijk Overleg is in 2020 4 maal bijeen geweest. De eerste keer op de RegioOverleg(t) in Heumen. De volgende 3 geplande RegioOverrleg(t) op locatie konden geen doorgang vinden. De vergaderingen van de 4 PFO's, het Bestuurlijk Overleg en de kring van gemeentesecretarissen vonden nadien, overwegend, online plaats op de 3 geplande dagen. De agenda en stukken van het Bestuurlijk Overleg zijn te vinden op de www.regioan.nl. De in 2019 gestarte vrijdagochtendontmoetingen (RegioOntmoet) zijn in 2020 vooral gebruikt om de bestuurders te informeren en te betrekken bij het verstekingsproces.

PFO Duurzaamheid

Dit is het laatste jaarverslag van PFO Duurzaamheid. In dit jaar is het PFO naast de vier reguliere regiodagen, drie keer extra bij elkaar gekomen in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) Arnhem Nijmegen.
Het voorbereidend regionaal ambtelijk overleg Klimaatberaad is acht keer bij elkaar gekomen.
Naast besluiten nemen heeft het PFO ook kennis onderling gedeeld zoals over brandpreventie bij zonnepanelen en elektrische auto's en de impact van de Wespendief op windenergie op en rond de Veluwe.

Regionale routekaart

In dit jaar heeft het PFO de voortgang gemonitord met betrekking tot de uitvoering van de Regionale Routekaart. Hiervoor zijn datagegevens uit 2018 en 2019 gebruikt. De bestuurlijke samenvatting hierover is vastgesteld. De conclusie was dat we goed bezig zijn op het gebied van hernieuwbare energie, maar dat we op gebied van energiebesparing en elektrisch vervoer meer moeten stimuleren. Deze boodschap is overgedragen aan de Groene Metropoolregio.
In het kader van de Regionale Routekaart zijn enkele regionale projecten uitgevoerd waaronder het stimuleren van bewustwording in de gebouwde omgeving (enquête uitgezet), het verduurzamen van bedrijventerreinen, en duurzaam/circulair inkopen (in regionaal verband).
Vijftien colleges van B&W hebben het door het door PFO vastgesteld regionaal ambitiedocument circulariteit in GWW sector vastgesteld. Daarna is het bijbehorend programma inclusief de begroting voor 2021 door het PFO vastgesteld.

Energie inkoop

Op het gebied van energie inkoop is besloten om de huidige leveringscontracten voor elektriciteit en aardgas te verlengen tot 1 januari 2023. Om het vergroenen van aardgas te verbeteren besloot het PFO om in 2021, een nieuwe aanbesteding voor aardgas in regionaal verband voor te bereiden.
Naar aanleiding van de boerenprotesten tegen de stikstofuitstoot heeft de provincie een Gelderse Maatregelen Stikstof aanpak georganiseerd. Hierover is in PFO regelmatig de stand van zaken gedeeld en input gevraagd voor gesprekken met de provincie.

RES

Tot slot stonden 3 extra PFO's in het teken van de Regionale Energie Strategie (RES) Arnhem Nijmegen. Deze RES is een verplichting in het kader van het nationaal Klimaatakkoord om 49% CO2 te reduceren in 2030. De werkorganisatie RES organiseerde deze PFO's en vele andere regionale bijeenkomsten (waaronder ruimte ateliers) voor de zestien deelnemende gemeenten (Montferland en Mook & Middelaar nemen deel in andere RESsen). Na vaststelling in het PFO Duurzaamheid is in januari 2020 de startnotitie RES door alle 16 gemeenteraden vastgesteld. In september 2020 hebben alle 16 colleges het concept bod RES 1.0 vastgesteld omdat deze uiterlijk 1 oktober 2020 moest zijn ingediend bij het Nationaal Programma RES. Ook alle reacties van gemeenteraden en andere stakeholders op het concept bod RES zijn meegestuurd. Vanaf oktober is de werkorganisatie gestart met de beantwoording van alle ontvangen reacties op het concept bod RES 1.0 en de verwerking daarvan in het definitief bod RES 1.0.
Het PFO heeft besloten om alle hierboven genoemde projecten voort te zetten via de opgave Circulaire regio van de Groene Metropoolregio.

PFO Economie

Coronacrisis

De regiogemeenten hebben onverwacht alle zeilen bij moeten zetten om de gevolgen van de coronacrisis te beteugelen. In het portefeuillehoudersoverleg economie deelden de wethouders hun zorgen over de gevolgen van de coronacrisis voor het lokale bedrijfsleven en hun ervaringen met de aanpak op lokaal niveau.
Maar tegelijkertijd keken zij ook vooruit en bespraken wat nodig is om de regionale economie in de herstelfase een impuls te geven. De geïntensiveerde samenwerking wordt gezien als een belangrijke voorwaarde om te zorgen dat de regio weer sterk uit deze economisch crisis komt.

Economische ambities

In 2020 zijn weer stappen gezet in de concretisering van de drie regionale ambities die de portefeuillehouders economie hebben geformuleerd *op het gebied van 1. profilering, vitale binnensteden en vrijetijdseconomie, 2. arbeidsmarkt en 3. circulaire economie.*
Ad 1: In opdracht van de regio Arnhem Nijmegen is een regionale uitvoeringagenda opgesteld voor het Toeristisch Perspectief 2030. Het proces dat samen is doorlopen heeft de samenwerking in de regio op het gebied van Recreatie en Toerisme versterkt. De komende periode wordt benut om met partners de geformuleerde projecten uit te voeren, een gezamenlijke opdrachtverlening aan TVAN overeen te komen en de regio nog sterker te profileren.
Ad 2: er is een businesscase opgesteld voor een Skillshub waarbij gebruik wordt gemaakt van lopende- en nieuwe initiatieven die aansluiten bij de behoefte van het bedrijfsleven. Behoud en versterking van het arbeidspotentieel in onze regio vanuit een skills-gerichte oriëntatie staat hierbij voorop. Daarbij richt men zich niet alleen op werkzoekenden maar juist ook op het werk-fit houden van werkenden.
Ad 3: in de regio wordt goed aan de weg getimmerd op het gebied van circulaire economie. Alle regiogemeenten ondertekenden in december 2020 het manifest Circulaire Economie. Hierin wordt het bedrijfsleven aangespoord om het belang van een circulaire economie te onderkennen. Deze oproep kreeg gehoor getuige de medeondertekening door een aantal grote ondernemersorganisaties/-kringen in de regio.
Als meest circulaire werklocatie van het jaar viel Synergiepark InnoFase in Duiven in de prijzen. Het synergiepark won de Circular Economy Award. Het zorgde ervoor dat de circulaire prijs, die jaarlijks door het vakblad BT wordt georganiseerd, in de regio blijft. Vorig jaar won het bedrijvenpark IPKW in Arnhem de award en in 2018 werd de regio Arnhem-Nijmegen als meest circulaire regio in Nederland uitgeroepen.

MKB-deal

In december kon een succes worden gevierd. Staatssecretaris Mona Keijzer kende de mkb-deal voor het project Sm@rtTogether aan de regio Arnhem Nijmegen toe. De regio krijgt de maximale bijdrage van €400.000 van het ministerie EZK. Daardoor kan de komende drie jaar een totale investering in het mkb van 1,6 miljoen worden gerealiseerd. De middelen worden ingezet om digitalisering bij enkele honderden midden- en kleinbedrijven te stimuleren.

The Economic Board (TEB)

Er wordt veel waarde gehecht aan de samenwerking in Triple Helix-verband die door de TEB wordt vormgegeven. De regio is door burgemeester Van Eert bestuurlijk in de Board vertegenwoordigd en draagt jaarlijks €1 per inwoner bij. Om te zorgen voor een goed verbinding met de regiogemeenten stond TEB in iedere PFO-vergadering op de agenda. In dit kader werd o.a. het Strategisch- en Tactisch Plan 2020-2025,

waarvan een investeringsagenda deel uitmaakt, besproken. De inhoudelijke focus ligt daarbij op de twee iconische clusters: Health, Hightech, Food én Energy. Ook de wijze waarop TEB in de Groene Metropoolregio vanaf 2021 wordt gepositioneerd kwam aan de orde.

Regionaal Programma werklocaties (RPW)

Om het aanbod aan bedrijvenlocaties in balans te brengen zijn er in 2018 afspraken gemaakt die vastgelegd zijn in het RPW. Eén van de afspraken betreft de monitoring van de terreinuitgifte om tijdig bij te kunnen sturen.

Begin 2020 kwam uit de cijfers naar voren dat als gevolg van positieve economische ontwikkelingen in de afgelopen paar jaar de uitgifte van grond op bedrijventerreinen was versneld. Daaruit is geconcludeerd dat de afgesproken schrapopgave kon worden gestopt.

Vervolgens is in de tweede helft van dit jaar een nieuw RPW 2021-2024 opgesteld. Na de bespreking in de laatste PFO-vergadering van 2020 is dit document met bijbehorende documenten aan alle colleges aangeboden ter vaststelling in de gemeenteraden.

In het nieuwe RPW staat dat na jaren van krimp er tot 2030 ruim 120 hectare ontwikkelruimte voor nieuwe bedrijfskavels wordt gezien. Daarvan is 40 hectare bestemd voor grote logistieke bedrijven (XXL-logistiek), waarvoor de regio een aantal voorwaarden heeft geformuleerd. Indachtig de geformuleerde ambities voor de Groene Metropoolregio is in het RPW aangegeven aan welke duurzaamheidaspecten nieuwe bedrijvenlocaties moeten voldoen.

PFO Mobiliteit

Dit is het laatste jaar van het reguliere portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit. Vanaf 2021 gaat het om de Regionale Opgave "Verbonden Regio" .
Naast een overgang van een GO Regio Arnhem Nijmegen naar een GR "de Groene Metropoolregio", hadden we dit jaar ook te maken met de COVID 19 pandemie. Dat betekende o.a. dat 11 maart 2020 voorlopig de laatste fysieke bijeenkomst was van het portefeuillehoudersoverleg, de digitale portefeuillehoudersoverleggen zijn daarna snel opgepakt.
Het portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit heeft ook dit jaar weer een aantal belangrijke onderwerpen besproken en besluiten genomen.

ALGEMEEN

- **Regionaal Mobiliteitsfonds en bestedingsplan**

Dit jaar is het Mobiliteitsfonds voor het eerst volledig gefinancierd door de Regiogemeenten. De gemeentelijke bijdrage is €1,30 per inwoner/gemeente.
De onderwerpen/studies die hierna genoemd worden zijn (grotendeels) gefinancieerd vanuit het mobiliteitsfonds en overeenkomstig het bestedingsplan 2020.

- **POLIS conferentie december 2020 Regio Arnhem Nijmegen**

Van 7-10 december heeft de jaarlijkse internationale POLIS conferentie plaatsgevonden in onze Regio. In verband met COVID 19, geheel digitaal. De conferentie was een groot succes met meer dan 900 digitale deelnemers uit 46 landen. De conferentie heeft ons ondanks de beperkingen van COVID 19, goed op de kaart gezet. De Regio Arnhem-Nijmegen presenteerde tijdens Polis 2020 het programma ‘Meet the Dutch’. Hierin werden vier actuele thema's behandeld: Mobility Hubs, Smart charging the city, Changing mobility behaviour en Creating a zero emission corridor. Aan de hand van praktijkvoorbeelden uit de regio konden deelnemers inspiratie opdoen over slimme en duurzame mobiliteitsoplossingen en het stimuleren van duurzaam mobiliteitsgedrag.

De Europese Polis conferentie 2020 over duurzame mobiliteit is afgerond met een topontmoeting tussen bestuurders verantwoordelijk voor mobiliteit en vertegenwoordigers van de Europese Unie. Ze gingen in dialoog om hun bijdrage aan de Green Deal te bespreken hoe de EU steden en regio's kan ondersteunen om nog beter te presteren. In totaal zetten 16 regio’s en steden hun handtekening onder de Urban Green-Deal-Makers Pledge, waaronder wethouders Timens namens de regio Arnhem Nijmegen. Daarin beloven ze zich volledig in te zetten om rond 2030 een emissiereductie van 55% te bereiken door de verschuiving naar duurzame stedelijke mobiliteit te versnellen. De Europese coronaherstelfondsen zijn daarbij cruciaal.

- **Mobiliteitsvisie provincie**

Als Regio hebben we gereageerd op de mobiliteitsvisie van de provincie. We hebben in deze reactie onze zorgen geuit over o.a. spoorontwikkelingen, het OV en de financierbaarheid van projecten (fiets, hubs, verkeersveiligheid e.d.).
Samen met ons eigen Mobiliteitsbeleid (o.a. het Ambitiedocument Duurzame Mobiliteit en Bereikbaarheid) zal de provincale Mobiliteitsvisie gebruikt worden als opmaat vanuit Mobiliteit voor het in 2021 af te sluiten Bestuursaccoord met de provincie.

- **Notitie Landbouwverkeer**

Door nieuwe wetgeving werden gemeenten geconfronteerd met landbouwverkeer op wegen, waar dat voorheen niet mogelijk was. De Regio heeft een coordinerende rol vervuld en geinventariseerd waar de betreffende gemeenten (de problemen spelen niet overal in onze regio) tegenaan zijn gelopen door deze nieuwe wetgeving. Op basis van deze inventarisatie wordt het gesprek met de provincie in 2021 aangegaan.

SPOOR

- Spooragenda/ OV Toekomstbeeld 2040.

De Regio is via de landsdelige en landelijke "spoortafels" nauw betrokken bij de totstandkoming van het Toekomstbeeld OV 2040. Hierin geeft het Rijk aan wat kansrijke spoorcorridors en verbindingen zijn op de wat langere termijn, dat wil zeggen na 2030. Een van die kansrijke spoorcorridors is de zogenaamde "A12 corridor" (Utrecht-Arnhem-Duitse grens). Het gaat hierbij om personenvervoer (internationale (ICE Frankfurt en ICE Berlijn), nationale (6-8 intercity's) en regionale treinen) en goederenvervoer (Noordtak Betuweroute mogelijk via Arnhem).
Langs deze "A12"spoorcorridor liggen ook een aantal belangrijke Verstedelijkingslocaties uit de Woondeal/Verstedelijkingsstrategie met de Regio Arnhem Nijmegen, waaronder Arnhem Oost (10.000 woningen). De lobby richting het ministerie van I&W is door onze Regio in 2020 gestart en we gaan dat in 2021 verder oppakken met andere belangrijke partners langs de A12 corridor (bijvoorbeeld de Vervoerregio Amsterdam, G4, provincies Gelderland, Utrecht, NS en NS Internationaal, Regio's Foodvalley en Achterhoek, The Economic Board).

De lobby richting I&W richt zich op

- Het geven van rijksprioriteit aan een integrale gebiedsontwikkeling A12 corridor Utrecht-Arnhem-Duitse grens
- Het verbeteren van de huidige ICE naar Frankfurt en op een nieuwe ICE verbinding (Berlijnlijn) via Arnhem (ook als duurzaam alternatief voor het vliegverkeer)
- Het realiseren van een ongelijkvloerse kruising bij spoorknoop Oost in combinatie met de ontwikkeling van de verstedelijkingslocatie Arnhem Oost
- Een Noordtak Betuweroute die niet via Arnhem loopt i.v.m. aantasting leefbaarheid in Arnhem (en omliggende kernen) en het belemmeren van de woningbouwlocatie Arnhem Oost.
- Mogelijke bijdragen aan de A12 vanuit het Groeifonds (of EU fondsen)

Daarnaast vinden belangrijke lobbywerkzaamheden ook plaats rondom de woondeal en verstedelijkingsstrategie (ministerie BZK en I&W, waarbinnen getracht wordt geld voor een goede bereikbaarheid van nieuwe woningbouwlocaties te ontvangen.
De regionale samenwerking voor "spoor" is geborgd in de *kopgroep spoor* (6 gemeenten) die een aantal keer per jaar samenkomt ter voorbereiding en advisering van het PFO, de spoortafels en het ambtelijk overleg.

HOOFDWEGENNET

- Studie Zuid- en Westflank Nijmegen

Deze studie, uitgevoerd in samenwerking met de provincie Gelderland is dit jaar afgerond.

- Studie A12 Arnhem Oost-Duitse grens

Deze studie "minder hinder A12" uitgevoerd in samenwerking met o.a. Rijkswaterstaat is inmiddels ook afgerond en wordt begin 2021 geaccordeerd door het BOM. Om de filedruk op de A12 te verminderen zijn aantal maatrregelen voorgesteld, waaronder gedragsmaatregelen, maar ook voorstellen die meer in ruimtelijk vlak etc (BOM jan)

OV

- OV Concessie 2023

De provincie heeft de OV concessie 2023 (nieuwe aanbesteding) voor 2 jaar stilgelegd in verband met COVID 19. Voorafgaand aan deze stillegging heeft de Regio in het kader van het programma van Eissen, wensen vanuit de regiogemeenten aangegeven t.a.v. het toekomstig OV.

- **Basismobiliteit**

De Regio heeft in een studie onderzocht hoe de basismobiliteit verbeterd zou kunnen worden."Dit heeft het rapport "Mobiliteit op Maat" opgeleverd. De provincie heeft helaas het voorstel van de Regio niet overgenomen en gekozen voor een halte taxisysteem (HUB taxi).

VERKEERSVEILIGHEID

- SPV 2030 (Strategisch Plan Verkeersveiligheid)

Subsidieregeling van het Rijk voor projecten die verkeersveiligheid verbeteren in gemeenten. De Regio heeft hierbij een coordinerende rol vervult. Veel Regiogemeenten hebben projecten ingediend voor cofinanciering. Bijna alles is gehonoreerd door het ministerie. Totaal is er voor 5 mln binnengehaald voor onze regio

- Verkeersveiligheidagenda

Eind 2020 is er in alle regiogemeenten in opdracht van de Regio een risicoscan uitgevoerd. Mede op basis hiervan zal in 2021 een verkeersveiligheidsagenda opgesteld worden voor 2021 e.v. Daarnaast hebben wij een tweetal studies uitgevoerd naar schoolroutes en 30 km/h binnen bebouwde kom.

FIETS

In 2020 is volop uitvoering gegeven aan de uitwerking van aantrekkelijk *regionaal (snel)fietsnetwerk*. Basis daarvoor is de *Samenwerkingsagenda Fiets Arnhem Nijmegen* en de werkagenda uit december 2019. In 2020 hebben we de plannen voor 4 kansrijke snelfietsroutes een stap verder weten te brengen. Dat is gelukt, onder andere voor de beoogde SFR Westflank, met als voorlopig hoogtepunt nieuwe bestuurlijk afspraken met betrokken gemeenten en provincie. In het vierde kwartaal is veel energie gestoken in de opzet van de nieuwe *meerjarige regionale werkagenda fiets*, waarbij we alle 18 gemeenten hebben geconsulteerd. De regionale samenwerking voor fiets is geborgd in de *kopgroep fiets* (6 gemeenten) die 6 keer per jaar samenkomt om het PFO en ambtelijk overleg van plannen en uitwerkingen te voorzien.

SLIM EN SCHOON ONDERWEG

Door corona moest een aantal projecten van Slim & Schoon Onderweg een andere invulling krijgen of ze werden vertraagd, toch is veel werk verzet. Vanuit communicatie is de website vernieuwd en de campagne Zo Werkt Het uitgevoerd. De mobiliteitsmakelaar heeft bij 38 werkgevers mobiliteitsonderzoek (postcodescans, enquêtes) uitgevoerd, en organiseerde voor 53 werkgevers mobiliteit gerelateerde acties (o.a. een beweegchallenge in Nijmegen en e-bike probeeracties). Ruim 2.800 werknemers namen deel aan die mobiliteitsacties. De logistiek makelaars hielpen ondernemers en overheden bij (het voorbereiden van) het slimmer en schoner maken van de logistiek. Zij hebben contact gehad met 120 bedrijven. Bij 30 bedrijven zijn activiteiten in uitvoering gebracht, zoals het inzetten van een EV-scan, gebruik van platformen, voorbereiding van een subsidie e.d. De campussen Arnhem en Nijmegen werden geholpen bij het corona-proof opstarten, de samenwerking wordt in 2021 uitgebouwd. Voor Anders Reizen A12 zijn vele acties uitgezet en maatregelen voorbereid die in 2021 worden uitgevoerd, als de samenleving na corona weer op gang komt. Het Slim Spitsen project Waalbrug heeft geleid tot structurele gedragsverandering en met de implementatie van 13 eHUBS in Arnhem en Nijmegen heeft de regio de eerste ervaringen opgedaan met elektrische deelmobiliteit. Ook is gewerkt aan een visie op logistieke hubs in de steden en regio. Voor de digitaliseringsopgave van mobiliteitsdata is een Plan van Aanpak goedgekeurd en een coördinator aangesteld die dit project vanaf januari 2021 gaat trekken.

PFO Wonen

2020: De regio als één woningmarkt

Wonen heeft met het sluiten van de Woondeal regionale prioriteit gekregen. De aankomende jaren moeten woningbouwprojecten versneld tot uitvoer worden gebracht. Er is veel voor nodig om dat te realiseren. 2020 heeft in het teken gestaan om daar als regio voorzieningen voor te treffen.

Woondeal en uitvoeringplan

Op 4 maart 2020 werd de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen ondertekend met een steunverklaring van belangrijke private en maatschappelijke partners. De woningbouwopgave bestaat uit het bestaande woningtekort terugdringen tot 2% in 2030 (35.000 woningen). Om deze opgave te realiseren is een uitvoeringsplan opgesteld en zijn gemeenten aan de slag gegaan met de uitbreiding van hun plancapaciteit naar 130% van de behoefte. Woningcorporaties hebben voor de bouw van ruim 4.000 woningen in de regio een beroep gedaan op de Regeling Vermindering Verhuurderheffing. Door binnen twee jaar te starten met de bouw van deze woningen ontvangen zij €25.000 korting per woning. De gemeente Nijmegen heeft twee aanvragen voor Woningbouwimpulsgelden gedaan: voor het stationsgebied en voor de Winkelsteeg (Kanaalzone). Daarnaast is er €5 miljoen aan de regio toegekend voor de (flexibele, tijdelijke) huisvesting van kwetsbare groepen. Deze middelen worden in ieder geval in de gemeenten Arnhem en Nijmegen ingezet. Om gemeenten te ondersteunen met extra ambtelijke capaciteit en kennis hebben het Rijk en de provincie middelen beschikbaar gesteld. De cofinancieringsregeling van de provincie is van kracht. De vliegende brigade / flexpool wordt uitgewerkt en is het eerste kwartaal van 2021 beschikbaar.

Animatiefilm Woondeal

De animatiefilm staat op regioan.nl/woondeal.

Publiek private Tempotafels

In de tweede helft van het jaar zijn de publieke private Tempotafels die uitvoering geven aan de Woondeal van start gegaan. Voor de versnellingsopgave zijn de meest kansrijke woningbouwprojecten in kaart gebracht. De regionale woningmarktmonitor brengt de woningmarktontwikkeling in beeld. Deze monitor kijkt terug en geeft daarmee inzicht in de voortgang. Daarnaast toont de monitor toekomstige ontwikkelingen.
Om de betaalbaarheid te waarborgen en tegelijkertijd in te zetten op versnelling en circulariteit, zijn de toepassing van innovaties als conceptueel bouwen en industrialisatie verkend.

Huisvesting specifieke doelgroepen

De aandacht voor de huisvesting van specifieke doelgroepen groeit op regionaal niveau. Ervaring en kennis zijn gedeeld en wordt bekeken wat er nodig is om tot realisatie van woonruimte voor de verschillende doelgroepen te komen. Voor de huisvesting van arbeidsmigranten zijn afspraken gemaakt over het opstellen van een regionaal beleidskader. Daarnaast is er regionaal afstemming over standplaatsenbeleid voor woonwagens.

Stikstof

De regio ligt dichtbij Natura 2000 gebieden, waar de kritische depositiewaarde voor stikstof van veel habitattypen wordt overschreden. De in de Woondeal opgenomen projecten hebben voorrang gekregen in de aanvragen voor stikstofdepositieruimte. Begin 2021 start een regisseur Stikstof die namens de regio met de provincie afspraken maakt over het pakket Gelderse Maatregelen Stikstof. Met de ontwikkeling van circulaire en natuur-inclusieve woningbouw wordt bijgedragen aan verminderen stikstofdepositie (en vergemakkelijken vergunningverlening).

Verstedelijkingsstrategie

Ruimte is schaars. Om de groeiopgave (60.000 woningen tot 2040) goed en zorgvuldig vorm te geven in samenhang met de met landbouw, natuur, water, bereikbaarheid, duurzame energie, energie & klimaat wordt samen met de regio Foodvalley een verstedelijkingsstrategie opgesteld. In oktober 2020 hebben 26 gemeenten en 2 provincies ingestemd de contourennotitie dat de bouwstenen en uitgangspunten voor deze strategie beschrijft. In een ontwerpend onderzoek zijn drie verschillende toekomstvarianten uitgewerkt. Om gezamenlijk de juiste keuzes te maken richting een volwaardige verstedelijkingsstrategie, worden in de komende periode de vier bouwstenen verder uitgewerkt en aangescherpt.

Training Woonbeleid

In 2020 hebben beleidsmedewerkers Wonen en enkele collega's in het Sociaal domein de driedaagse training Woonbeleid gevolgd. Een training op maat georganiseerd door de VNG Academie samen met Platform 31.

Subregionale Woonagenda's

De drie subregio's geven uitvoering aan de subregionale woonagenda's. Naar aanleiding van de Woondeal hebben de subregio's hun Woonagenda herijkt.

Het portefeuillehouders overleg Wonen en het ambtelijk platform Wonen zijn in 2020 viermaal bijeen geweest. Een afsluitend overleg voor beide gremia staat gepland voor het eerste kwartaal 2021. De Woondeal regio Arnhem-Nijmegen en de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley gaan onderdeel uitmaken van de Groene groeiregio.

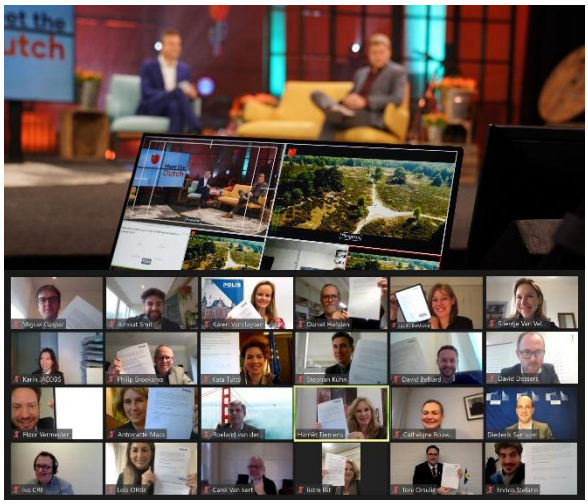
Bureau Brussel

Hoogtepunten en resultaten

Met het toewerken naar én een nieuwe regionale organisatie, én de nieuwe Europese periode 2021-2027, was 2020 een jaar van de winkel open houden tijdens de verbouwing en lockdown. In dit verslag geven we een inkijk in de resultaten die hierin geboekt zijn aan de hand van een aantal voorbeelden. 2020 was ook voor Bureau Brussel een uitdagend jaar in tijden van Covid-19 en aflopende EU fondsen. Ook in Brussel ging alles digitaal, wat toch flinke impact dreigde te hebben op samenwerkingskansen, partnerschappen en ontmoeting.

Profilering

Toch was dit hét jaar waarin we ons alvast als Groene Metropoolregio hebben geprofileerd, met name ten aanzien van duurzame mobiliteit tijdens de Polis conferentie in december 2020 vanuit de regio. Met meer dan 900 deelnemers, veel Europese zichtbaarheid van de regio, en het aannemen van de Polis Pledge door 19 regio's in aanwezigheid van de Europese Commissie zijn veel van de doelstellingen behaald. Zo is actief opgeroepen Europese herstelfondsen ook voor duurzame verbindingen in te zetten. Tijdens de conferentie zagen we veel betrokkenheid van de hele regio, iets wat ook in uiting kwam tijdens de **European Week of Regions and Cities**. In de digitale editie van dit jaar heeft met name **NextGarden** / Lingewaard zich sterk gepresenteerd, samenwerking andere Europese regio's opgezocht, en zo voorgesorteerd voor Europese projecten. We zijn dus dankbaar voor alle flexibiliteit in de regio, waardoor het ook 'vanuit huis' gelukt is ons Europees te profileren.

Partners

Profilering leidt tot samenwerking, zeker met Europese partners die de regio niet van nature vinden. De Polis conferentie heeft tot een sterkere samenwerking met meer dan 80 Europese regio's en steden op mobiliteit gelet. Dit schept een goede basis voor meer activiteiten op 'verbonden regio', bijvoorbeeld door betere aansluiting op de Europese corridors (internationale treinen en binnenvaart). In 2021 geven we hier een vervolg aan. Ook in een ander netwerkverband, ERRIN, is actief bijgedragen aan de inzet op de Europese TEN-T vervoercorridors: we verwachten nu dat Europese regelgeving en funding beter gaat aansluiten bij initiatieven van de regio als de A12 spoorcorridor, Energy Hubs en schone binnenvaart.
Ook is de samenwerking met andere Energy regio's verstevigd, met name in het European Hydrogen Valleys Platform. Dit heeft ook al geleid tot eerste projectresultaten.
Niet alleen Europese partners, maar ook regionale partners zijn verder aangehaakt, geadviseerd en geïnformeerd over Europese kansen. Niet alleen de clusters rondom the Economic Board, maar ook organisaties als Royal Eijkelkamp (advies en netwerk EU aanvraag), Foundation for Global Goals (Rheden), Radboud Universiteit, Rijnstate, Van Hall Larenstein en bedrijven als NedStack.

EUROPEAN HYDROGEN VALLEYS PARTNERSHIP

Europese public affairs gebeurt ook steeds meer in Oost Nederlands verband. Met 'Think East Netherlands' gaat ook Oost-Nederland met steun van de twee provincies en Oost NL actief in samenwerking met ons aan de slag op de Bureau Brussel thema's Energy, Health High Tech en Circular. Begin 2021 leidt dit tot een Strategische Innovatie en Investeringsagenda, waarmee we gezamenlijk voor EU fondsen kunnen gaan.
Desalniettemin bleek 2020 een lastig jaar voor Europese partnerschappen. Bureau Brussel is normaal gesproken bij uitstek in staat om vanuit Europese ontmoeting kansen voor de regio op het spoor te komen. We zijn dus blij dat we wel hebben kunnen voortbouwen op bestaande partnerschappen.

Projecten

Ook is de regio er in geslaagd regionale aanvragen bij de EU van de grond en goedgekeurd te krijgen. Het huidige portfolio van projecten gaat om minstens 5,8 mln baten, tegen 1,5 miljoen kosten (+ 10 miljoen baten voor regionale partners). Op schone scheepvaart (ET Transhipment Hub), zorginnovatie (dRural) en waterstof hebben we projecten goedgekeurd gekregen. In totaal is er ca. 80 miljoen euro in de regio geland afgelopen jaar (401,3 mln sinds 2014). Dit is geen direct 'Bureau Brussel resultaat' maar wel wat we faciliteren en waar we voor pleiten in Brussel en regio. Ook dit jaar was er in meer dan de helft van de gevallen niet alleen sprake van Europees geld, maar ook bijbehorende Europese samenwerking. Relaties met Europese regio's en andere stakeholders zijn hiervoor onontbeerlijk.

In 2020 is een effect dat we hebben gezien dat Europese projectontwikkeling heeft geïnspireerd en initiatieven in de regio van de grond heeft helpen krijgen. In minstens twee gevallen kon een Europese kans in eerste instantie niet opgepakt worden door gebruik aan ruimte en capaciteit in de regio. Ondertussen zien we zowel op voedselstrategie (feed the city) als op elektronica hub (repair economy) concrete projecten in de regio, waar helaas de EU samenwerking en subsidie nog te vroeg voor kwam.

Desalniettemin, deden zich zoals verwacht minder specifieke projectenkansen voor, met name door de aflopende EU fondsenperiode. Daarom hebben we in 2020 ons voornamelijk gefocust op lobby voor de nieuwe Europese fondsen, met het nieuw Meerjarig Financieel Kader dat in 2021 van start gaat.

Doorontwikkeling

Maar 2020 stond uiteraard ook voor een groot deel in het teken van het regionale versterkingsproces richting de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Vanaf de zomer zijn we als Bureau Brussel ook begonnen met de voorbereiding van de nieuwe Public Affairs Strategie. In de Regionale Agenda zijn specifiek activiteiten op lobby benoemd. Dit wordt gevat in een 'Public Affairs Strategie'; de Groene Metropoolregio wil een sterke samenwerking, lobby en positie met het Rijk, EU en Duitsland.

Voor 2021 worden nieuwe Bureau Brussel activiteiten meegenomen in de nieuwe Public Affairs Strategie van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Praktisch betekent dit dat de thema's Energy, Mobiliteit, Health High Tech, Circulaire Economie blijven staan uit het jaarplan 2020. De precieze inzet wordt nu bijgewerkt, op basis van de invulling van de regionale opgaven. Hier verwachten we veel Europese kansen en sterkere regionale voeding. Naar een Europese Groene Metropoolregio!

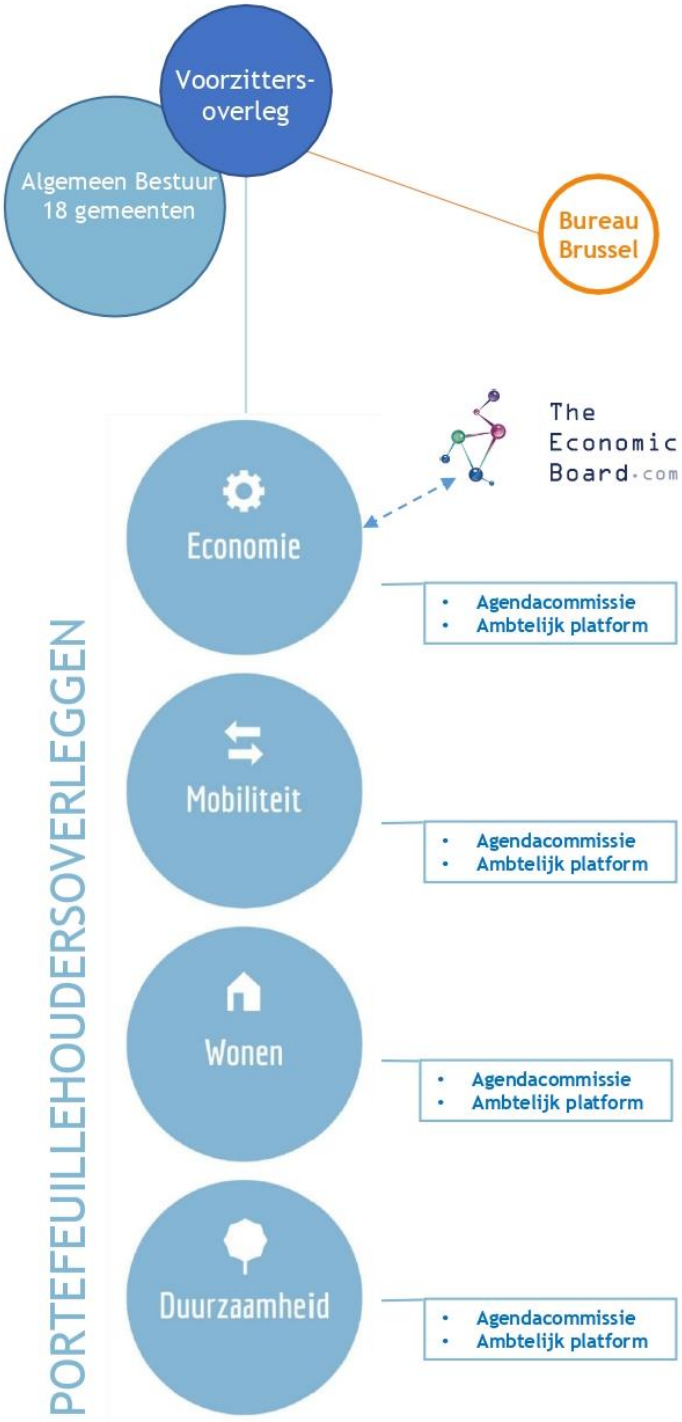
Bijlage 1 Organogram

Inrichting van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen

Provincie

Rijk

Europa

Bijlage 2 Het regioteam

Henk van den Berg
Secretaris

Rachel Drosterij
Managementassistent &
Communicatie

Arnout Smit
Bureau Brussel
Adviseur Europese Zaken

Geert Ritsema
Bureau Brussel
Adviseur Europese Zaken

Maaike Mulder
Ondersteuner
Versterkingsproces

Ferit Bahceci
Bureau Brussel
Trainee

PFO-secretarissen

Patrick Aelmans
PFO Duurzaamheid

Yvonne Hazelaar
PFO Economie

Suzanne Hesseling
PFO Mobiliteit

Elke Dreier
PFO Wonen

De gemeenteraden van 18 deelnemende gemeenten in de Regio Arnhem Nijmegen.

Tevens aangeboden aan de leden van het Bestuurlijk Overleg

Datum	: 26 maart 2021
Uw kenmerk	: -
Ons kenmerk	: 545512
Contactpersoon	: Henk van den Berg
Telefoonnummer	: 06-46737374

Onderwerp: Voorlopige jaarrekening & jaarverslag 2020

Geachte leden van de raad,

Samenvatting

De gemeenteraden worden uitgenodigd een zienswijze over de (laatste) voorlopige jaarrekening 2020 van de Regio Arnhem Nijmegen naar voren te brengen voor 11 juni 2021. De jaarrekening is opgenomen in het laatste jaarverslag van het Gemeenschappelijk Orgaan.

Achtergrond

Op grond van artikel 10 van de regeling zendt het bestuur van het gemeenschappelijk orgaan voor 15 april de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten. De raden kunnen een zienswijze over de jaarrekening naar voren brengen alvorens deze wordt vastgesteld. Het bestuur is voornemens de jaarrekening op woensdag 23 juni 2020 vast te stellen. Graag ontvangen wij een eventuele zienswijze voor vrijdag 11 juni 2020.

Deze jaarrekening is de laatste jaarrekening van het gemeenschappelijk orgaan Arnhem Nijmegen City Region. Immers het GO is per 31 december 2020 opgehouden te bestaan waarmee deze jaarrekening tevens de liquidatierekening is.
Voor de liquidatie is door het bestuur een regeling opgesteld (liquidatieplan). Dit plan is aan de 18 colleges, na de besluitvorming op 2 december 2020, aangeboden aan uw college samen het verzoek de regionale samenwerking op te heffen.

Jaarrekening 2020

De voorlopige jaarrekening, zoals deze door het bestuur op 3 maart jl. is vastgesteld, sluit met een overschot van € 150.892,00. Het bestuur stelt voor van dit resultaat een bedrag van € 62.365,00 in te zetten voor:
- kosten voortzetting 4 PFO secretarissen eerste kwartaal 2021. Zoals door de Stuurgroep Versterking regionale samenwerking gemeld is het eerste kwartaal van 2021 een overgangsperiode. In die overgangsperiode is het werk van de 4 PFO's doorgegaan. Bedrag € 42.000,00.
- reservering voor (eventuele) liquidatiekosten die door de gastheergemeente worden gemaakt. Bedrag € 7.500,00.
- finale financiële afronding van 2 projecten PFO-Economie. Het betreft de MKB-deal en het project kosten onderzoek "Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen". Bedrag € 12.865,00.

Het bestuur stelt voor het restant ad. € 88.527,00 terug te geven aan de deelnemende gemeenten. Dit gaat op basis van het inwoneraantal op 1 januari 2019.

The Economic Board

Onderdeel van de jaarrekening van het Gemeenschappelijk Orgaan is de verantwoording door de Stichting Economic Board van de door de 18 gemeenten beschikbaar gestelde inwonerbijdrage (€ 1,00). Het jaarverslag 2020, met de jaarrekening 2020, is digitaal beschikbaar via de website van The Economic Board.

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
info@regioAN.nl | 06-46737374

Het bestuur stelt voor een bedrag groot € 70.908,00 zijnde niet bestede gemeentelijke inwonerbijdragen terug te geven aan de 18 deelnemende gemeenten.
Dit bedrag is het verschil tussen het verwachte overschot, zoals vermeld in de in september 2020 door The Economic Board aangeboden begroting 2021 en het werkelijk gerealiseerde overschot over 2020.
Het bestuur is van mening dat een bedrag van € 140.617,00 voldoende buffer vormt om de bedrijfscontinuiteit te waarborgen tussen de aflopende en nieuwe vijf-jaarsperiode.

Slot

Mocht u naar aanleiding van deze brief nadere informatie of een toelichting wensen, dan kunt u zich wenden tot de secretaris (06-467373747 of info@regioan.nl).

Namens het Algemeen Bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen,

Ahmed Marcouch
Voorzitter

Henk van den Berg
secretaris

Bijlagen: 1

i.a.a.: leden bestuur, netwerkdirectie, regiocoördinatoren (allen per mail).

Jaarverslag 2020

The Economic Board
Arnhem - Nijmegen, met Wageningen

Open Jaarverslag 2020

Inhoudsopgave

Woord vooraf

Resultaten 2020

Proces 2021

Organisatie

Financiering

Download de printversie

Woord vooraf

Ontmoetingen waren nauwelijks mogelijk. De 'serendipity', de geconstrueerde toevalligheid waaruit mooie dingen voort kunnen vloeien, ontbrak bijna volledig. Tegelijkertijd ben ik ook dankbaar dat de bedrijfsvoering niet in gedrang kwam, zoals bij veel minder fortuinlijke ondernemers. Iedereen bleef gezond en je kunt beter nú een lockdown doorstaan dan pakweg twintig jaar geleden. Dan hadden we het van huis uit met rooksignalen en postduiven moeten doen.

Toch was 2020 verre van saai. Het was juist een spannend jaar, omdat de regiogemeenten na vijf jaar de heroverweging maakten of zij nog aangesloten wilden zijn en de financiering van The Economic Board voort wilden zetten. De weg richting besluitvorming was lang en kronkelig en leverde bij enkele gemeenteraden veel discussie op. Voor ons voelde het soms alsof je een Brexiteer moest uitleggen dat Europese samenwerking toch echt een goed idee is. Mooi is dat uiteindelijk veertien van de achttien regiogemeenten de samenwerking met The Economic Board voort willen zetten. En we geven niet op en zullen ook de vier gemeenten die niet meer (financieel) participeren, blijven betrekken.

Natuurlijk waren er highlights. We hebben successen behaald met 'Lifeport', het 'elastiekje' dat alle innovaties en initiatieven bundelt om zo onze regionale zichtbaarheid en vindbaarheid te vergroten. De bijeenkomst met de European Investment Bank, verplaatst van voor- naar najaar, was goed bezocht en werd hogelijk gewaardeerd. Regelmatige ontmoetingen met andere Economic Boards zijn digitaal makkelijker te organiseren. Dat maakt dat we sneller en beter samen kunnen werken aan 'de kracht van Oost' waarin we 'Nederland slim benutten'. Pareluitreikingen en Kamerledenbijeenkomsten zijn coronaproof wellicht iets minder sprankelend, maar toch superfijn om te hebben. En we zijn trots op al onze civic entrepreneurs die met hun helixgroepen noest aan het werk zijn voor de regio. Hun werk samen met andere partners heeft al mooie projecten opgeleverd, zoals Connectr. Aan dit samenwerkingsinitiatief in het cluster energie heeft de provincie Gelderland inmiddels, begin 2021, 4,6 miljoen euro aan cofinanciering toegezegd.

2020 ligt gelukkig achter ons en ik verheug me op wat er gaat komen in 2021. Mijn wens zou zijn om gezamenlijk te werken aan een brede regionale welvaart. Zonder al te veel bureaucratisch circus en met een 'can do'-mentaliteit'. Om voortvarend de economische slagkracht te versterken. Omdat de regio dit verdient.

Sigrid HelbigDirecteur

The
Economic
Board.com

Resultaten 2020

2020 was vanwege de situatie rondom COVID-19 voor iedereen een heel ander jaar dan vooraf bedacht. Samen werken op kantoor, evenementen en bijeenkomsten, bestaande prioriteiten: het was vanaf maart ineens niet meer vanzelfsprekend. Uiteraard had de situatie ook invloed op de werkzaamheden en de resultaten van The Economic Board (TEB). In het jaarverslag komt dat op verschillende plekken terug.

We zetten in de Tijdlijn 2020 per maand op een rij welke gebeurtenissen en activiteiten hebben plaatsgevonden; in sommige gevallen vermelden we ook wat er door COVID-19 níet door kon gaan. Verder lichten we in de Terugblik 2020 een aantal zaken dieper uit: opvallende nieuwsberichten, toonaangevende projecten en activiteiten én videobeelden van het afgelopen jaar. Deze illustreren gezamenlijk hoe het bijzondere jaar 2020 er bij TEB eruitzag.

Tot slot gaan we in op de belangrijkste doorlopen processen. Eerst twee processen uit 2020: het nieuwe Strategisch Plan en Tactisch Plan, én de versterkte regionale samenwerking. Daarna blikken we in een nieuw hoofdstuk vooruit op twee processen in 2021: de clusterversterking en het sluiten van een bestuursakkoord.

Tijdlijn 2020

Per maand benoemen wij de belangrijke gebeurtenissen die plaatsvonden in 2020. Het overzicht is niet uitputtend, maar biedt een mooi overzicht van de activiteiten en gebeurtenissen.

Ga naar Tijdlijn 2020

Terugblik 2020

Hebben we met de tijdlijn stilgestaan bij concrete momenten in 2020, in de terugblik op 2020 lichten we met interviews, blogs, video's en socialmediaberichten een aantal mooie ontwikkelingen uit die in 2020 hebben plaatsgevonden.

Ga naar Terugblik 2020

Proces 2020

In 2020 is The Economic Board verder gegaan met de cluster- en structuurontwikkeling. Dit is vastgelegd in ons nieuwe Strategisch en Tactisch Plan.

In de tweede helft van 2020 vond er daarnaast besluitvorming in de regiogemeenten plaats over de versterking van de regionale samenwerking.

Ga naar Proces 2020

Tijdlijn 2020

Per maand benoemen wij de belangrijke gebeurtenissen die plaatsvonden in 2020. Het overzicht is niet uitputtend.

JANUARI

werkbijeenkomst projectbureau opzet en inhoud Strategisch Plan

bijdrage aan werksessie bepalen regionale opgaven

afspraak met dhr. Van Veldhuizen (burgemeester Enschede) over (inter)nationaal vervoer

Combined Energy Conference in Arnhem

Lees verder

bezoek minister Wiebes (EZK) aan waterstofcluster op IPKW

Lees verder

boardvergadering bij Rijn IJssel Vakschool (Wageningen)

Lees verder

FEBRUARI

bijeenkomst financiële auditcommissie TEB over jaarcijfers

gesprek boardlid Carol van Eert met college van B&W gemeente Lingewaard

startbijeenkomst taskforce The Life Net

Lees verder

bezoek Nederlandse AI Coalitie aan regio

Lees verder

bestuurlijk overleg openbaar vervoersverbinding RijnLijn

Lees verder

overleg met ministerie van BZK n.a.v. gezamenlijk NOVI-bod

MAART

startbijeenkomst helixgroepen eerste drie clusters

informatiebijeenkomst Kamerleden over stikstof bij AVR (Duiven)

Lees verder

lancering animatie over werkzaamheden Bureau Brussel

Lees verder

plaatsing nieuwsbericht over maatregelen coronacrisis voor ondernemers

Lees verder

afgelast: Lenteloper Event in Huis der Provincie (Arnhem)

schriftelijke afstemming in plaats van fysieke boardvergadering

APRIL

aanbieding en publicatie Strategisch Plan TEB 2020 – 2025

Lees verder

verzending eerste Regionale Monitor impact coronacrisis op regio, uit een reeks van vier

Lees verder

aanbieding en publicatie jaarverslag en jaarrekening 2019

Lees verder

digitale bijeenkomst economic boards in Oost-Nederland

eerste aflevering Lifeport WebinarTV met boardleden over de anderhalvemetereconomie, uit een reeks van vier

Lees verder

MEI

lancering campagne Nederland Slim Benutten vanuit acht regio's in Gelderland en Overijssel

Lees verder

vierde en laatste aflevering Lifeport WebinarTV met boardleden over de anderhalvemetereconomie

Lees verder

JUNI

afgelast: informatiebijeenkomst Kamerleden

bespreking Strategisch Plan in portefeuillehoudersoverleg (PFO) Economie

verzending vierde en (voorlopig) laatste Regionale Monitor impact coronacrisis op regio

Lees verder

boardvergadering bij gemeente Nijmegen

Lees verder

online aftrap Connectr Energy Innovation Lab op IPKW

Lees verder

JULI

livegang vernieuwde website internationale platform The Life Net

Lees verder

verspreiding persbericht over samenwerking Oost NL, Twente Board en TEB op het gebied van Artificial Intelligence

Lees verder

AUGUSTUS

aanbieding en publicatie Tactisch Plan 'Clustervorming: werk en waarde maken!'

Lees verder

nadere kennismakingsgesprekken tussen nieuwe boardleden en directeur Sigrid Helbig

gesprek provincie Gelderland, Regio Arnhem Nijmegen en TEB over vastleggen samenwerkingsafspraken in nieuw bestuursakkoord

SEPTEMBER

bijeenkomst financiële auditcommissie TEB over halfjaarcijfers en begroting 2020

eerste bijeenkomst in een reeks van ontmoetingen met gemeenteraden (in Renkum) over de toegevoegde waarde van TEB en triplehelix-samenwerking

Lees verder

Regio Arnhem Nijmegen dient namens consortium MKB-Deal Arnhem – Nijmegen Sm@rt Together in bij ministerie van EZK

Lees verder

werkbijeenkomst met European Investment Bank met dertig deelnemers (in maart uitgesteld)

Lees verder

boardvergadering bij gemeente Rheden

Lees verder

uitreiking Parel-award aan bedrijf Royal Eijkelkamp in aanwezigheid van Liemerse Ambassade en gemeente Zevenaar

Lees verder

OKTOBER

digitale radenbijeenkomst over de regionale opgaven en TEB in kader van proces versterkte regionale samenwerking

Lees verder

aanbieden steunbrief vanuit TEB aan college van GS provincie Gelderland over initiatief Connectr – Energy Innovation

vergaderingen helixgroepen clusters

NOVEMBER

afgelast: informatiebijeenkomst Kamerleden

bijeenkomsten taskforce AI for Life en stuurgroep AI Hub Oost-Nederland

Lees verder

Koning Willem I prijs in categorie mkb voor parel van de regio Von Gahlen

Lees verder

consultatieronde Sage Partners (re)Ignite Growth met bedrijven uit regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen

Lees verder

uitreiking Parel-award aan bedrijf Thirona in aanwezigheid van gemeente Nijmegen

Lees verder

digitale ondertekening en toekenning MKB-deal Arnhem – Nijmegen Sm@rt Together

Lees verder

boardvergadering bij gemeente Nijmegen

Lees verder

Boardvergadering bij Hotel- en Congrescentrum Papendal

Lees verder

DECEMBER

digitale Europese Polis Conferentie met Regio Arnhem Nijmegen als co-host

Lees verder

laatste bijeenkomst in een reeks ontmoetingen met gemeenteraden (in Montferland) over de toegevoegde waarde van TEB en triplehelix-samenwerking

Lees verder

digitale kerstborrel projectbureau TEB

Terugblik 2020

Hebben we met de Tijdlijn 2020 stilgestaan bij concrete momenten in 2020, in de terugblik op 2020 lichten we met interviews, blogs, video's en socialmediaberichten een aantal mooie ontwikkelingen uit die in 2020 hebben plaatsgevonden.

Hoogtepunten

2020 was anders dan andere jaren. Geen fysiek event, geen feestelijke uitreiking van de Parel-award en een streep door de live bijeenkomsten voor Kamerleden. Toch kijken we terug op een aantal mooie hoogtepunten:

Parels van de regio

Aan parels geen gebrek in de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen. In 2020 hebben we in afgeslankte vorm aan twee bijzonder innovatieve bedrijven de Parel-award uitgereikt. De winnaars van 2020 zijn Royal Eijkelkamp en Thirona.

Lees verder

Projecten en activiteiten

In 2020 was The Economic Board veelvuldig betrokken bij diverse projecten en activiteiten in de regio. Ook hebben we diverse bedrijven ondersteund bij hun vragen.

Projecten

Projecten en activiteiten die The Economic Board een warm hart toedraagt of opzet en in de regio worden uitgevoerd krijgen van ons een stempel. Met deze stempel krijgt een project of activiteit toegang tot een bepaald netwerk en relevante kennis, er wordt een podium geboden. Daarnaast kan de stempel een organisatie helpen om gelden te verwerven. We geven een kleine selectie voorbeelden van projecten bij welke wij in 2020 een actieve rol hebben gespeeld.

Lees verder

Bijeenkomsten voor Kamerleden

Door de maatregelen rondom de uitbraak van COVID-19 werden de meeste bijeenkomsten voor Kamerleden in 2020 geannuleerd. Begin 2020 vond er nog wel een plaats. Bij de AVR Afvalverwerking Duiven gingen Kamerleden in gesprek met ondernemers over stikstof, innovaties en regionale praktijkvoorbeelden.

Lees verder

2020 in beeld

Video

Bekijk alle video's van 2020

Proces 2020

In maart 2020 is het eerste Strategisch Plan uit 2016 opgevolgd door het Strategisch Plan 2020 - 2025 'Zien investeren, doet investeren'. Hierin is de missie van The Economic Board onveranderd gebleven: "***In 2025 is de regio Arnhem -- Nijmegen, met Wageningen the place to be voor Food, Health, Energy***."

We hebben daarbij aangegeven dat wij onze visie nog steeds uitdragen door drie activiteiten uit te voeren.

- communiceren: we vertellen het verhaal van de regio, laten zien waar de regio in uitblinkt en waar kansen liggen;
- verbinden: we zijn een matchmaker met een uitgebreid netwerk die partijen met elkaar in contact brengt;
- aanjagen: we jagen nieuwe initiatieven en innovaties op de cross-overs aan.

Verder is in het Strategisch Plan uitgelegd dat we na de samensmelting met de Investeringsagenda een ontwikkeling hebben ingezet die we The Economic Board 3.0 noemen. Met deze ontwikkeling zetten we in op clusterontwikkeling en structuurversterking in de regio. Er zijn twee iconische clusters (Health, Hightech, Food; en Energy) en vijf randvoorwaardelijke clusters benoemd. We zijn eind 2019 met drie clusters begonnen, in de zomer van 2020 gevolgd door een vierde cluster. De clusters kennen hun eigen organisatie bestaande uit vertegenwoordiging vanuit de triple helix. De (operationele) uitvoering is in het Tactisch Plan 'Clustervorming: werk en waarde maken!', uit augustus 2020, beschreven.

Er geldt nog steeds dat wij de uitvoering van projecten niet zelf financieren, maar dat wij projecten verder helpen. De wijze van ondersteuning verschilt en sluit aan bij de activiteiten communiceren, verbinden en aanjagen.

De onderstaande animatie verbeeldt de clusterontwikkeling en structuurontwikkeling uit het Strategisch Plan en Tactisch Plan.

In het Strategisch Plan is tot slot beschreven dat we de economische profilering van de regio naar een hoger plan willen tillen met het narratief Lifeport. Met Lifeport krijgt de regio een herkenbaar gezicht dat de afzonderlijke innovaties en de bijbehorende verhalen met elkaar verbindt. Innovaties die erop gericht zijn om de levens van mensen beter, gezonder en duurzamer te maken. We zien Lifeport als het elastiekje dat van de afzonderlijke verhalen een mooi boeket maakt.

Versterkte regionale samenwerking

In 2019 zijn de achttien regiogemeenten een proces gestart om de regionale samenwerking te versterken. Na verschillende tussenstappen zijn er in 2020 enkele documenten opgeleverd, waarvan de twee belangrijkste een regionale visie en een regionale agenda zijn. Ook zijn voorbereidingen getroffen om de oude samenwerkingsvorm te vervangen door een nieuwe, intensievere samenwerkingsvorm. Dit laatste onder de noemer van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. In de tweede helft van 2020 heeft besluitvorming in de regiogemeenten plaatsgevonden over een voorstel op basis van deze documenten.

Vanaf het begin is er veel onderlinge afstemming geweest tussen het versterkingsproces van de regiogemeenten en het proces dat wij The Economic Board 3.0 noemen. Dit omdat vanaf het begin duidelijk was dat de processen raakvlakken met elkaar hadden en elkaar konden versterken. Vanuit The Economic Board is, aan de hand van het Strategisch Plan en Tactisch Plan, een belangrijke inhoudelijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de regionale agenda. De focus lag daarbij op de twee regionale opgaven uit de agenda die nauw verwant zijn met het werk van The Economic Board: de Productieve Regio en de Circulaire Regio.

De voortzetting van de inwonersbijdrage van The Economic Board maakte onderdeel uit van het voorstel over de versterkte regionale samenwerking. In augustus hebben wij het aanbod richting de regiogemeenten gedaan om in gesprek te gaan met de gemeenteraden over de toegevoegde waarde van triplehelix-samenwerking en The Economic Board. Uiteindelijk heeft ongeveer de helft van de gemeenten gebruikgemaakt van dit aanbod. Diverse boardleden zijn het gesprek aangegaan met de raadsleden. Begin 2021 was duidelijk dat veertien van de achttien regiogemeenten hebben ingestemd met continuering van de inwonersbijdrage aan The Economic Board. We bezien hoe we omgaan met deze nieuwe situatie.

Proces 2021

Clusterversterking

2021 staat in het teken van de verdere clusterontwikkeling en structuurversterking. De vier clusters die in 2020 in de opbouwfase zaten, zullen in 2021 volledig operationeel zijn en resultaten opleveren. Die resultaten zijn in eerste instantie zichtbaar op de zogenaamde flagshipprojecten; elk cluster heeft er daar één van. Van de vier flagshipprojecten is Connectr – Energy Innovation van het iconische cluster Energy degene die in de eerste helft van 2021 de concreetste stappen zal zetten.

In het Strategisch Plan staan zeven clusters benoemd. Er zijn tot nu toe drie randvoorwaardelijke clusters nog niet opgestart: Lobby, Acquisitie en Bruisende regio. We onderzoeken in 2021 met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen hoe wij deze clusters met elkaar in kunnen vullen. Ook kijken we in 2021 welke positie Artificial Intelligence moet krijgen binnen de bestaande clusters of als apart, nieuw cluster.

Lees hier de plannen voor 2021 van de vier civic entrepreneurs voor hun clusters.

Lees de interviews met de civic entrepreneurs

Bestuursakkoord

De drie partijen Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, provincie Gelderland en The Economic Board sluiten in 2021 een bestuursakkoord. In dit bestuursakkoord worden afspraken geformaliseerd en vastgelegd over de wijze waarop de partijen uitvoering gaan geven aan de gezamenlijke regionale agenda. Met het bestuursakkoord worden de globale afspraken herzien die juni 2019 zijn gemaakt over de samenvoeging van de voormalige Investeringsagenda (gemeente Arnhem, gemeente Nijmegen en provincie) met The Economic Board. De clusterontwikkeling van The Economic Board 3.0 komt voort uit die samenvoeging.

Bij het bestuursakkoord hoort een nieuwe investeringsagenda, die in de tweede helft van 2021 wordt vastgesteld. De investeringsagenda bevat de bijdragen van de drie partners aan de regionale opgaven uit de regionale agenda.

Organisatie

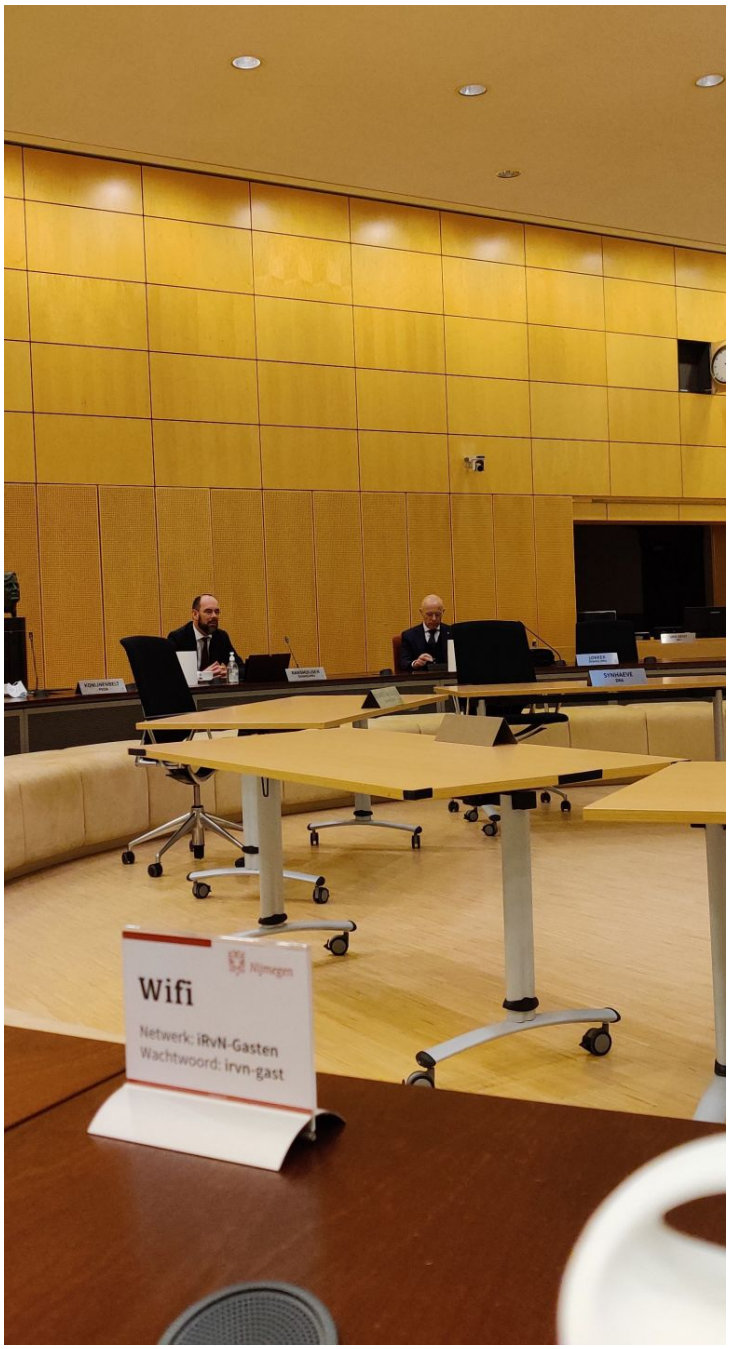
The Economic Board bevond zich in 2020 in haar vijfde levensjaar. Een jaar waarin de eerste vier clusters operationeel waren, de uitbreiding van de board werd gerealiseerd en de ontwikkelingen op het gebied van regionale samenwerking invloed hadden op het projectbureau.

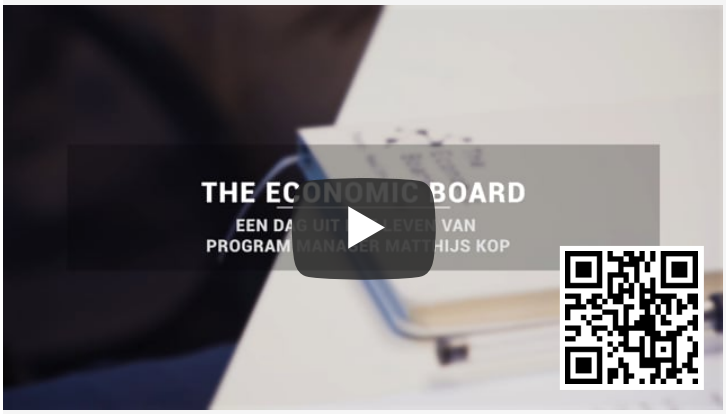
De board

De board is begin 2016 opgericht en bestond uit vijftien leden die het regionale bedrijfsleven, de overheden en de kennisinstellingen vertegenwoordigen. Vanwege de samensmelting van de board en de Stuurgroep Investeringsagenda in oktober 2019 is besloten de board uit te breiden van vijftien naar achttien leden. De uitbreiding is in 2020 gerealiseerd, al is het extra boardlid vanuit de geleding bedrijfsleven pas formeel tijdens de eerste boardvergadering van 2021 benoemd.

De board heeft haar rol in 2020 verder verstevigd – zoals ze zelf ook graag zag – en de boardleden weten elkaar goed te vinden, ook buiten de vergaderingen om. Er zijn in 2020 meer boardleden die als ambassadeurs actief betrokken zijn bij de clusters en grote projecten. De boardleden zijn daarnaast prominenter als ambassadeurs van de triplehelix-samenwerking naar buiten getreden, bijvoorbeeld door de verschillende raadsontmoetingen met de gemeenteraden. Op de volgende pagina is te zien welke boardleden in (een deel van) 2020 zitting hebben gehad in de board en welke rollen zij vanuit de board hebben vervuld. De meest recente samenstelling vindt u hier.

Lees verder over de board

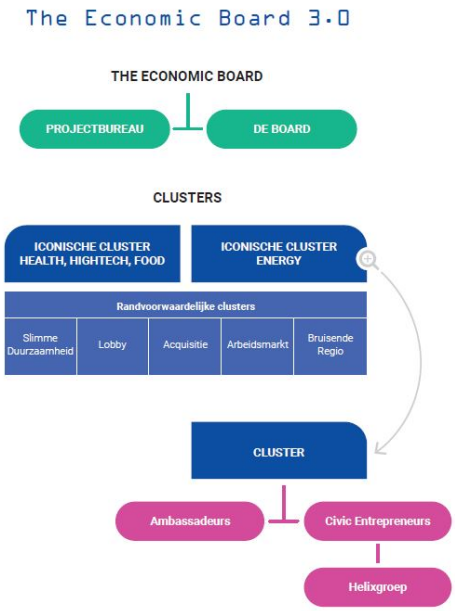

Het projectbureau

Het projectbureau faciliteert de board en geeft uitvoering aan het strategisch plan met de daaruit voortkomende activiteiten en projecten. Een aantal medewerkers is in kind beschikbaar gesteld door organisaties achter de leden van de board. Het bureau wordt aangestuurd door een directeur die haar wortels heeft in het bedrijfsleven.

In 2020 heeft het projectbureau kunnen profiteren van de opgedane kennis, de verworven positie en het opgebouwde netwerk. De stap om het projectbureau te laten functioneren als spil in een netwerkorganisatie was net ingezet toen COVID-19 de ontwikkeling weer tot stilstand bracht. In 2020 functioneerden naast de kernorganisatie de eerste clusters met de bijbehorende organisatie.

Lees verder over het projectbureau

Clusters

In 2020 is de organisatie van de eerste drie clusters neergezet, te weten het iconische cluster Health, Hightech, Food, het iconische cluster Energy en het randvoorwaardelijke cluster Slimme Duurzaamheid. In de tweede helft van het jaar is daar het randvoorwaardelijke cluster Arbeidsmarkt bijgekomen. De overige drie randvoorwaardelijke clusters zijn om verschillende redenen nog niet ingevuld in 2020, onder andere vanwege lopende processen als versterking regionale samenwerking.

De organisatie van elk cluster kent dezelfde cultuur. De civic entrepreneurs stellen hun helixgroepen samen en vragen boardleden, bestuurders en CEO's als ambassadeurs. In maart vond de startbijeenkomst plaats van de helixgroepen van de eerste drie clusters.

- ambassadeurs: ambassadeurs zijn boegbeelden op de inhoud en fungeren als sparringpartner voor de betreffende civic entrepreneur en helixgroep. Ambassadeurs zijn 'zwaargewichten' en mensen die binnen hun organisatie besluiten kunnen nemen. Per cluster wordt een groep ambassadeurs benoemd. In elke ambassadeursgroep zit minimaal één boardlid.
- civic entrepreneurs: deze personen stellen de helixgroepen samen en werken samen met de helixgroepen en ambassadeurs aan de clusterversterking. Ze komen uit een organisatie uit het netwerk, die expertise heeft op het desbetreffende cluster. Ze vormen linking pins tussen verschillende organisaties.
- helixgroepen: helixgroepen bestaat uit medewerkers van kennisinstellingen, overheden en bedrijfsleven. Deze medewerkers hebben expertise of een positie op het desbetreffende cluster.

Lees verder over de clusters

Huisvesting

Het projectbureau van The Economic Board is in april 2019 verhuisd binnen het gebouw Mercator II op Campus Heyendaal in Nijmegen. Hierdoor kon beter worden ingespeeld op de doorontwikkeling tot netwerkorganisatie. De aangrenzende kantoorruimte die was vrijgekomen bood namelijk extra meters en meer overlegruimtes. In de voormalige kantoorruimte is in de tweede helft van 2019 de Nijmeegse vestiging van het OnePlanet Research Center gevestigd, waardoor de lijnen met dit belangrijke instituut letterlijk kort zijn. De Radboud Universiteit heeft onze kantoorruimte voor het vijfde jaar voor het grootse deel als inkind-bijdrage ter beschikking gesteld.

In maart veranderde COVID-19 de situatie abrupt. Wij zagen ons genoodzaakt het kantoor tijdelijk te sluiten. Vanaf de zomer van 2020 is het kantoor in beperkte mate open geweest voor medewerkers van het projectbureau. Het laten doorgaan van fysieke afspraken en het ontvangen van bezoek op het kantoor gebeurde slechts incidenteel. Vanaf november werd het gebruik van het kantoor weer minder door de oplopende aantallen besmettingen. Noodgedwongen kwam de doorontwikkeling van het kantoor als netwerkplek in 2020 stil te liggen.

Leden van

The Economic Board

De board

De board is begin 2016 opgericht en bestond uit vijftien leden die het regionale bedrijfsleven, de overheden en de kennisinstellingen vertegenwoordigen. Vanwege de samensmelting van de board en de Stuurgroep Investeringsagenda in oktober 2019 is besloten de board uit te breiden van vijftien naar achttien leden. De uitbreiding is in 2020 gerealiseerd, al is het extra boardlid vanuit de geleding bedrijfsleven pas formeel tijdens de eerste boardvergadering van 2021 benoemd.

De board heeft haar rol in 2020 verder verstevigd – zoals ze zelf ook graag zag – en de boardleden weten elkaar goed te vinden, ook buiten de vergaderingen om. Er zijn in 2020 meer boardleden die als ambassadeurs actief betrokken zijn bij de clusters en grote projecten. De boardleden zijn daarnaast prominenter als ambassadeurs van de triplehelix-samenwerking naar buiten getreden, bijvoorbeeld door de verschillende raadsontmoetingen met de gemeenteraden. Hieronder is te zien welke boardleden in (een deel van) 2020 zitting hebben gehad in de board en welke rollen zij vanuit de board hebben vervuld. De meest recente samenstelling vindt u hier.

Net als voorgaande jaren is in 2020 een petit comité van The Economic Board actief geweest, dat voorafgaand aan de boardvergaderingen samenkomt. Dit comité bereidt de vergaderingen voor en draagt er zorg voor dat op de agenda van de vergaderingen onderwerpen komen die voor alle drie de geledingen interessant zijn. De samenstelling is gewijzigd. In 2020 zijn Bernard de Graaf en Enny van de Velden als duo vanuit de geleding bedrijfsleven toegevoegd aan het petit comité. In 2020 bestond de commissie naast hen uit Hubert Bruls (vanuit de overheden) en Ben Geerdink (vanuit de kennisinstellingen), aangevuld met directeur Sigrid Helbig.

Met het vertrek van Marcel Hielkema in 2019 kwam ook de rol van vicevoorzitter vrij. Begin 2020 is Ben Geerdink benoemd tot vicevoorzitter. Hierbij is rekening gehouden met de wens van zowel de board als enkele regiogemeenten dat voorzitter en vicevoorzitter vanuit verschillende geledingen komen. Tot slot is de samenstelling van de financiële auditcommissie gewijzigd. De commissie bestaat nu uit de boardleden Carol van Eert (vanuit de overheden) en Ben Geerdink (vanuit de kennisinstellingen), aangevuld met directeur Sigrid Helbig.

Bekijk hier de huidige samenstelling van de board

Hubert Bruls

Burgemeester gemeente Nijmegen, voorzitter The Economic Board, lid petit comité

Carol van Eert

Burgemeester gemeente Rheden, voorzitter financiële auditcommissie

Kees Boele

Voorzitter College van Bestuur HAN University of Applied Sciences, ambassadeur cluster Energy

Lid tot en met januari 2020

Rob Verhofstad

Voorzitter College van Bestuur HAN University of Applied Sciences, ambassadeur cluster Energy

Lid sinds september 2020

Jan van Dellen

Wethouder gemeente Arnhem, bestuurslid, ambassadeur cluster Energy

Jan van Iersel

Voorzitter College van Bestuur Van Hall Larenstein University of Applied Sciences, ambassadeur cluster Health, Hightech, Food

Lid sinds januari 2020

Ben Geerdink

Voorzitter College van Bestuur Rijn IJssel, vicevoorzitter The Economic Board, lid financiële auditcommissie, lid petit comité

Bertine Lahuis

Voorzitter Raad van Bestuur Radboudumc, ambassadeur cluster Health, Hightech, Food

Lid sinds januari 2020

Bernard de Graaf

Voorzitter VNO-NCW regio Arnhem-Nijmegen, managing director Rupro Beheer B.V., lid petit comité

Peter Kerris

Gedeputeerde provincie Gelderland

Lid tot en met mei 2020

Christianne van der Wal

Gedeputeerde provincie Gelderland

Lid sinds juni 2020

Monique Noomen - Greve

Managing director EIFFEL

Lid tot en met januari 2020

Enny van de Velden

Directievoorzitter en CCO CCV Group, lid petit comité

René Verhulst

Burgemeester gemeente Ede, voorzitter Regio Foodvalley, gedeeld voorzitter Economic Board Foodvalley

Jeroen Lotgering

Boardmember NXP Nederland en directeur NXP Nijmegen

Lid sinds juni 2020

Daniël Wigboldus

Voorzitter College van Bestuur Radboud Universiteit, ambassadeur cluster Slimme Duurzaamheid, ambassadeur project AI for Life Center

Ingrid Thijssen

CEO Alliander

Lid tot en met maart 2020

Maarten Otto

CEO Alliander

Lid sinds juni 2020

Verder lezen

Monique Esselbrugge

Wethouder gemeente Nijmegen, ambassadeur cluster Health, Hightech, Food

Marco Timmers

CEO Byondis

Lid sinds januari 2020

Rens Buchwaldt

Lid Raad van Bestuur van de Wageningen University & Research

Lid sinds maart 2020

Projectbureau

Het projectbureau

Het projectbureau faciliteert de board en geeft uitvoering aan het strategisch plan met de daaruit voortkomende activiteiten en projecten. Een aantal medewerkers is in kind beschikbaar gesteld door organisaties achter de leden van de board. Het bureau wordt aangestuurd door een directeur die haar wortels heeft in het bedrijfsleven.

In 2020 heeft het projectbureau kunnen profiteren van de opgedane kennis, de verworven positie en het opgebouwde netwerk. De stap om het projectbureau te laten functioneren als spil in een netwerkorganisatie was net ingezet toen COVID-19 de ontwikkeling weer tot stilstand bracht. In 2020 functioneerden naast de kernorganisatie de eerste clusters met de bijbehorende organisatie.

De samenstelling van het team van het projectbureau is deels gewijzigd. Een aantal medewerkers had elders zijn of haar aanstelling en maakte een deel van de week gebruik van de werkplekken bij The Economic Board. Eind 2020 waren er 14 personen werkzaam voor het projectbureau, gelijk aan circa 8,5 fte. Niet alle personen staan op de loonlijst, omdat niet iedereen in dienst is van The Economic Board. De vacature voor program manager Lobby die begin 2020 ontstond, is met het oog op de clusterontwikkeling in 2020 niet meer ingevuld.

Hieronder is te zien welke medewerkers in (een deel van) 2020 werkzaam zijn geweest voor het projectbureau. De meest recente samenstelling vindt u hier. Daarnaast is er in 2020 een stagiair een deel van het jaar werkzaam geweest bij het projectbureau. Het gaat om Laura Blom, student aan de Radboud Universiteit.

Bekijk hier de huidige samenstelling van het projectbureau

Overzicht medewerkers projectbureau en wisselingen 2020

Sigrid Helbig

Directeur

Lucia Hendriks

Personal assistent

Matthijs Kop

Program manager

Vanuit gemeente Arnhem

Robert Smits

Program manager Lobby

Vanuit gemeente Nijmegen

Tot en met februari 2020

Dirk van Schaijk

Manager communication and marketing

Gedeeltelijk inkind-bijdrage ArtEZ

Anne Kregting

Online communicatie- en contentspecialist

Laelia Engelsman

Webredacteur

Djoeke Vellinga

Projectmedewerker internationaal regioplatform The Life Net

Inkind-bijdrage HAN

Tot en met mei 2020

Zeb Bergsma

Community manager The Life Net

Inkind-bijdrage HAN

Vanaf juni 2020

Lieke Coppens

Communicatie-medewerker

Vanuit subsidie provincie Gelderland

Van juni 2020 tot en met november 2020

Richard Dobbelmann

Business associate

Tjerry Verhoeven

Business representative

Inkind-bijdrage VNO-NCW Midden, 1 dag per week

John van Sambeek

Civic entrepreneur cluster Health, Hightech, Food

Inkind-bijdrage Radboudumc

Jeroen Herremans

Civic entrepreneur cluster Energy

Inkind-bijdrage Accelerate Today!

Jan Luijten

Civic entrepreneur cluster Slimme Duurzaamheid

Inkind-bijdrage gemeente Nijmegen

Renate Bouwman

Civic entrepreneur cluster Arbeidsmarkt

Inkind-bijdrage KplusV

Vanaf november 2020

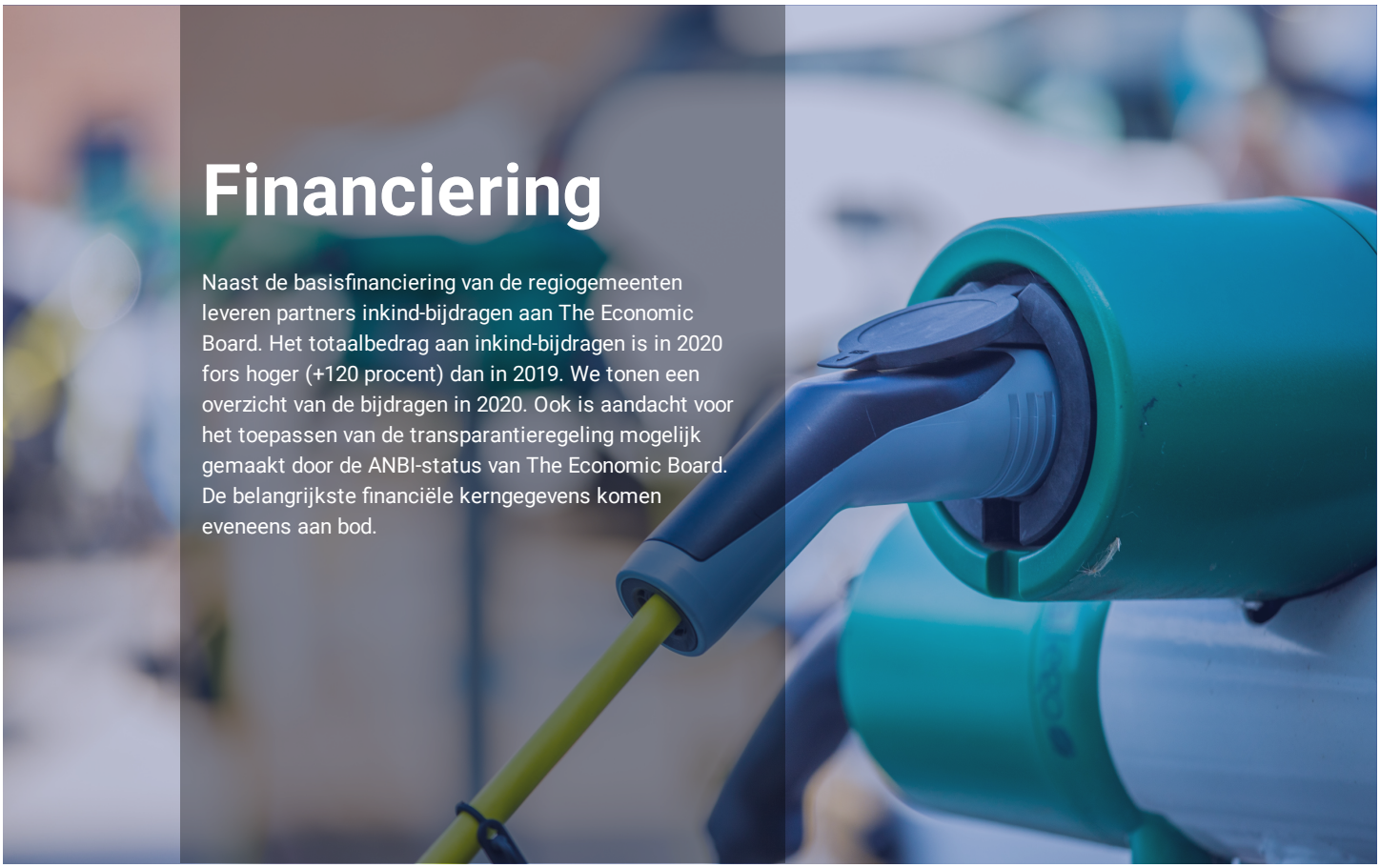
Suzanne Meijerink

Projectondersteuning clusters en helixgroepen

Vanuit subsidie provincie Gelderland

Vanaf mei 2020

Financiering

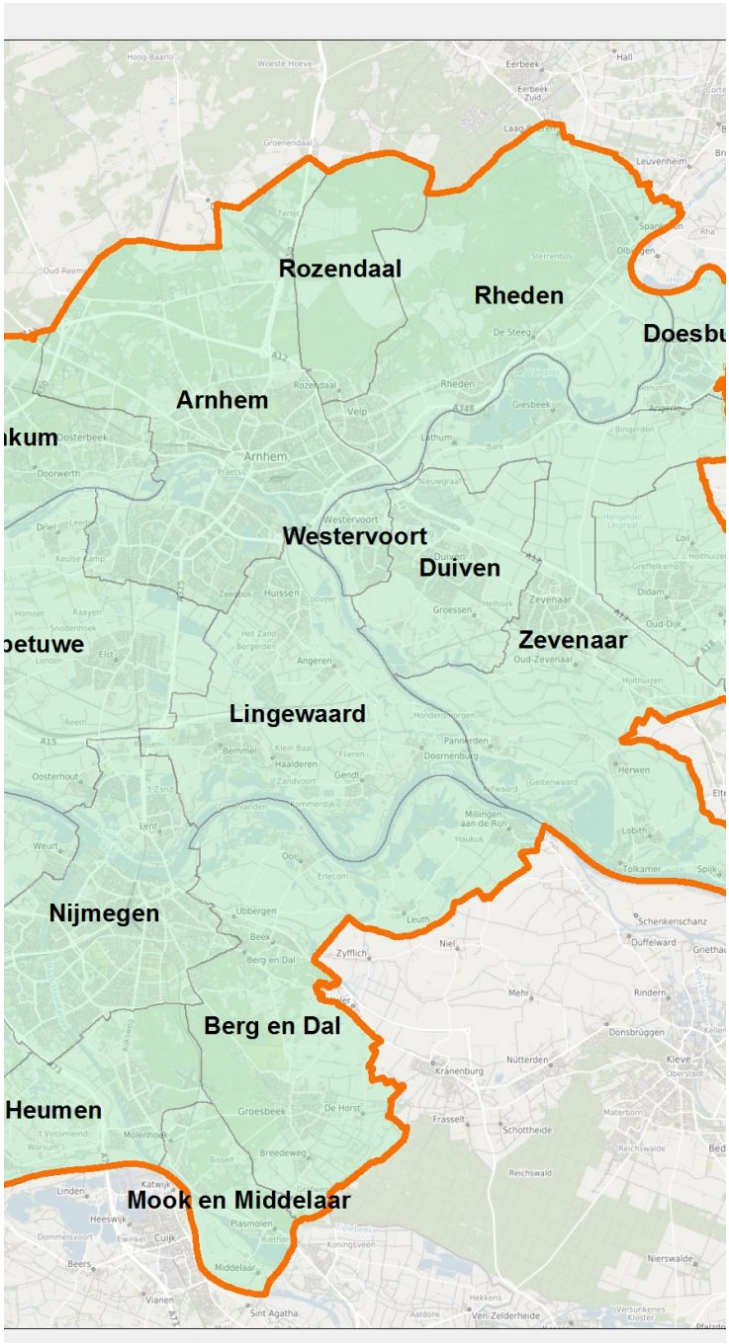
Naast de basisfinanciering van de regiogemeenten leveren partners inkind-bijdragen aan The Economic Board. Het totaalbedrag aan inkind-bijdragen is in 2020 fors hoger (+120 procent) dan in 2019. We tonen een overzicht van de bijdragen in 2020. Ook is aandacht voor het toepassen van de transparantieregeling mogelijk gemaakt door de ANBI-status van The Economic Board. De belangrijkste financiële kerngegevens komen eveneens aan bod.

Basisfinanciering

De belangrijkste inkomsten van The Economic Board komen van de achttien deelnemende gemeenten in het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Regio Arnhem Nijmegen. Deze gemeenten hebben in 2015 besloten € 1,- per inwoner via de Regio Arnhem Nijmegen beschikbaar te stellen aan The Economic Board. Dit heeft in 2020 geresulteerd in een bedrag van € 782.259,-. De basisfinanciering voor The Economic Board is door de gemeenten toegezegd voor vijf jaar. Dit betekent dat de basisfinanciering tot en met 2020 gegarandeerd was.

In de tweede helft van 2020 heeft besluitvorming in de gemeenten plaatsgevonden over de versterkte regionale samenwerking. Het voortzetten van de basisfinanciering van The Economic Board maakte onderdeel uit van de besluitvorming. Wij zijn blij dat veertien regiogemeenten hebben besloten in te stemmen met het voorstel om de bijdrage van €1,- per inwoner per jaar te continueren voor de periode 2021 tot en met 2025. Helaas zijn er vier gemeenten die hebben besloten de inwonersbijdrage (vooralsnog) stop te zetten.

Dit betekent dat The Economic Board vanaf 2021 rekening moet houden met een lagere inwonersbijdrage vanuit de gemeenten. Er wordt een subsidierelatie aangegaan met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de nieuwe samenwerkingsvorm van de regiogemeenten, omdat die vanaf 2021 de basisfinanciering vanuit de gemeenten verzorgt.

ANBI-status en transparantie-regeling

Sinds 2017 is de stichting Economic Board Arnhem Nijmegen aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Partijen die ons willen helpen bij onze doelstelling door middel van een donatie, kunnen deze gift aftrekken van de winst- of inkomstenbelasting.

De stichting heeft van de belastingdienst toestemming gekregen om de transparantieregeling te mogen toepassen. Dit betekent dat de deelnemende gemeenten de btw die de stichting voor goederen en diensten betaalt gefinancierd vanuit de door hen opgebrachte bijdragen, kunnen terugvorderen via het btw-compensatiefonds. De verdeling van de btw-compensatie gebeurt naar rato van de hoogte van de bijdragen. Alle gemeenten hebben gehoor gegeven aan het verzoek om hieraan mee te werken.

Er is op deze manier in 2020 een bedrag van € 51.104,- teruggevloeid naar The Economic Board. Vanwege de coronacrisis hebben wij minder goederen en diensten afgenomen, omdat er bijvoorbeeld minder bijeenkomsten en events hebben plaatsgevonden. Daardoor pakt de teruggave btw over 2020 lager uit dan eerder begroot.

Inkind-bijdragen

Diverse partners hebben inkind-bijdragen geleverd aan The Economic Board, bijvoorbeeld via het beschikbaar stellen van personeel, huisvesting, faciliteiten en diensten (zoals de inzet van adviseurs). De inkind-bijdragen zijn een uiting van het commitment van het bedrijfsleven, de kennisinstellingen en de overheden aan The Economic Board.

Het totale bedrag aan inkind-bijdragen is met € 636.510,- fors hoger (+120 procent) dan in 2019. Dit heeft met name te maken met de bijdragen van partners voor het opzetten, organiseren, ondersteunen en inhoudelijk voeden van de clusters. De ontwikkeling van het werken in clusters hebben we eerder The Economic Board 3.0 genoemd. Er zijn diverse organisaties die personeel hebben ingezet rondom de clusters. Ook heeft de provincie Gelderland subsidie verleend om de ontwikkeling in 2020 mogelijk te maken; deze subsidie maakt onderdeel uit van de inkind-bijdragen.

In vijf jaar tijd (2016 tot en met 2020) hebben de partners voor maar liefst € 1.964.713,- aan inkind-bijdragen geleverd. Hieronder staat een overzicht van de bijdragen in 2020.

Bekijk de inkind-bijdragen

Inkoop diensten en producten

Ons inkoopbeleid is erop gericht om zoveel mogelijk diensten en producten van partijen uit de regio af te nemen. Daarnaast wordt er prudent met de (overheids)gelden omgegaan.

Vanwege de situatie rondom COVID-19 zijn er in 2020 minder diensten ingekocht dan voorgaande jaren. Hieronder staat een overzicht van de belangrijkste ingekochte diensten en producten in 2020:

Bekijk de leveranciers

Financiële kerngegevens

De jaarrekening 2020 van The Economic Board, waarbij op 22 april 2021 door de externe accountant N.H.M. Reith AA een goedkeurende controleverklaring is verstrekt, is hier te vinden. Voor een verdere toelichting op de cijfers 2020, zoals hieronder genoemd, verwijzen wij u naar de jaarrekening.

Belangrijkste gegevens:

- € 1,- per inwoner
  Totale opbrengsten € 782.259,-
- Inkind-bijdragen
  € 636.510,00
- Totale kosten
  € 911.905,-
- Exploitatieresultaat
  € -42.074

Bekijk hier de financiële kerngegevens

The
Economic
Board.com

Colofon

Dit jaarverslag is gepubliceerd door The Economi Board op 3 mei 2021. Onze contactgegevens:

Telefoon: +31 (0) 850409980
E-mail: bureau@theeconomicboard.com**Adres**:

The Economic Board
Mercator II
Toernooiveld 300
6525 EC
Nijmegen

Download hier de printversie

Meld je hier aan voor de nieuwsbrief

In onze maandelijkse nieuwsbrief besteden wij aandacht aan ontwikkelingen bij The Economic Board, in de regio Arnhem - Nijmegen - Wageningen en de sectoren Food, Health en Energy.

Voornaam

Achternaam

Email

Ik wil graag de nieuwsbrief ontvangen

Verstuur

terugblik-hoogtepunten-parels

Parels van de regio

Aan parels geen gebrek in de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen. Ook in 2020 hebben we weer aan twee bijzonder innovatieve bedrijven de Parel-award uitgereikt. De winnaars in 2020 zijn Royal Eijkelkamp en Thirona.

terugblik-hoogtepunten-parels

Royal Eijkelkamp

Royal Eijkelkamp, dat gevestigd is in Giesbeek (gemeente Zevenaar), is expert op het gebied van bodem- en wateronderzoek. De nieuwe Parel van de regio biedt totaaloplossingen aan klanten om bij te dragen aan een gezonde en veilige leefomgeving. "Wij bieden van alles om in Moeder Aarde te kijken", aldus Fons Eijkelkamp, mede-eigenaar, lid Raad van Advies en voormalig directeur.

"***Droogte veroorzaakt verzakkingen in onze regio, maar ook een slechte landbouwopbrengst. Bij ons living lab InnoDrought zijn we daarom bezig met onderzoek naar factoren die bepalen of oppervlaktewater in de bodem terecht komt, zodat er een betere waterbalans ontstaat. Het bodemleven is daarvoor bijvoorbeeld heel belangrijk***", vertelt Eijkelkamp. Diverse mogelijkheden worden getest en gedemonstreerd bij Innofields. Dit is een stuk land bij Royal Eijkelkamp in Giesbeek waar kennis uitgewisseld wordt met diverse partijen om te komen tot oplossingen voor water-, bodem-, klimaat-, en agro-gerelateerde uitdagingen.

Lees meer over Parel Royal Eijkelkamp

Thirona

Thirona maakt met behulp van Artificial Intelligence (AI) gebruiksvriendelijke producten waarmee medische beelden geanalyseerd kunnen worden, zoals röntgenfoto's en CT-scans. Hiermee kunnen bijvoorbeeld COPD- en tuberculosepatiënten snel gescreend worden, zodat ze beter en sneller geholpen kunnen worden. "***Wij willen de kloof dichten tussen academische ontwikkelingen en de bruikbaarheid in de medische praktijk***", aldus Eva van Rikxoort, directeur van Thirona.

2020 was een bijzonder jaar voor het bedrijf. Het ontwikkelde de softwareoplossing CAD4COVID, dat gebruikmaakt van AI bij het beoordelen van CT-scans van de longen van patiënten die mogelijk besmet zijn met het coronavirus. Thirona stelde de software gratis beschikbaar. "***Het wordt inmiddels in ruim 150 ziekenhuizen in meer dan 40 landen gebruikt. Een bijkomend voordeel, waar we vooraf geen rekening mee hadden gehouden, is dat er daardoor allerlei nieuwe deuren open gaan voor andere oplossingen***."

Samenwerkingen met ziekenhuizen voor algemene radiologie stonden eigenlijk pas voor over een aantal jaar op de routekaart van Thirona. "***De markt was daar in onze ogen nog niet klaar voor***", zegt Van Rikxoort. "***Dat is door dit product heel sterk veranderd. We hebben onze strategie volledig omgegooid, met een focus op klinische integratie in de ziekenhuizen. Dat hadden we eigenlijk voor over drie tot vijf jaar op de roadmap staan. Nu willen we dit jaar alle Nederlandse ziekenhuizen aansluiten, beginnend in onze eigen regio***."

Lees meer over Parel Thirona

Bijeenkomsten voor Kamerleden

Drie keer per jaar organiseert The Economic Board informatiebijeenkomsten voor Eerste en Tweede Kamerleden. Tijdens de bijeenkomsten bespreken de Kamerleden met de genodigden uitdagingen, ontwikkelingen en innovaties rondom actuele thema's uit de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen. Dit jaar werd alweer de tiende bijeenkomst georganiseerd. Voor 2020 zijn weer nieuwe bijeenkomsten aangekondigd op 6 maart en 6 november.

terugblik-hoogtepunten-kamerleden

Digital security

Op 29 maart organiseerde The Economic Board de eerste werkbijeenkomst voor Eerste en Tweede Kamerleden van 2019. Bij Dirkzwager legal & tax bespraken professionals uit de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen met de Kamerleden de ontwikkelingen en vraagstukken rondom Digital Security. Uit de Eerste Kamer was Esther-Mirjam Sent (PvdA) aanwezig en uit de Tweede Kamer was Evert-Jan Slootweg (CDA) van de partij.

Inhoudelijke bijdragen waren er van hoogleraar Bart Jacobs (Radboud Universiteit) over het uitwisselen van persoonsgegevens via de IRMA-app, advocaten Luuk Arends en Mark Jansen (Dirkzwager) spraken over de moeilijkheden door de complexe huidige regelgeving én burgemeester Hubert Bruls (gemeente Nijmegen) hield een pleidooi voor publieke waarden rondom digitalisering. In verdiepingsgesprekken gingen de Kamerleden met hen en andere experts verder in op dit onderwerp.

Lees meer over deze bijeenkomst

terugblik-hoogtepunten-kamerleden

Sport en innovatie

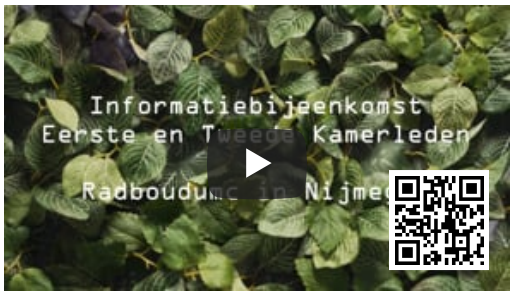
Op vrijdag 6 september kwamen Eerste en Tweede Kamerleden en Gelderse experts in sport, gezondheid en voeding bijeen bij het Gelderse bedrijf Barenbrug. In de Nijmeegse vestiging van deze innovatieve grasontwikkelaar wisselden betrokkenen informatie uit over innovaties rondom sport, voeding, gezondheid en gras. Daarbij werden praktijkvoorbeelden uit de regio aan de Kamerleden voorgelegd. Aanwezige Kamerleden waren Eerste Kamerlid Esther–Mirjam Sent (PvdA), en Tweede Kamerleden Hayke Veldman (VVD) en Lisa Westerveld (GroenLinks).

Lees meer over deze bijeenkomst

terugblik-hoogtepunten-kamerleden

Artificial Intelligence

Op vrijdag 6 december bezochten Eerste en Tweede Kamerleden en Gelderse experts in Artificial Intelligence (AI) het Radboudumc voor een informatieve werkbijeenkomst. In de Innovation Space van het ziekenhuis kwamen de Kamerleden samen met hoogleraren, onderzoekers en ondernemers om kennis en ervaringen uit te wisselen. Daarbij werden er ook voorbeelden van AI in de praktijk aan de Kamerleden Remco Dijkstra (Tweede Kamer, VVD) en Esther–Mirjam Sent (Eerste Kamer, PvdA) voorgelegd.

Lees meer over deze bijeenkomst

terugblik-projecten

Projecten en activiteiten

The Economic Board is spin in het web tussen het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheden. Triplehelix-projecten en activiteiten die The Economic Board een warm hart toedraagt of opzet en in de regio Arnhem – Nijmegen, met Wageningen worden uitgevoerd krijgen van ons een stempel. Met deze stempel krijgt een project of activiteit toegang tot een bepaald netwerk en relevante kennis, er wordt een podium geboden. Daarnaast kan deze stempel een organisatie helpen om gelden te verwerven. Er zijn drie verschillende niveaus bepaald, oplopend in mate van betrokkenheid: recommended by, supported by en approved by. Lees hier meer over onze projecten activiteiten. We geven hieronder een kleine selectie voorbeelden van projecten bij welke wij in 2020 een actieve rol hebben gespeeld:

AI for Life Center

The Economic Board heeft in 2019 het stempel 'approved by' gegeven aan het project AI for Life Center. In 2020 konden er daardoor hele concrete stappen worden gezet in de verdere ontwikkeling van het Center. In januari 2020 kwam de Taskforce, destijds bestaande uit Radboud Universiteit, Radboudumc, VGZ, The Kraft Heinz Company, Unilever, TenneT, EIFFEL, Hoogwegt Group, Noldus Information Technology en IBM, voor de eerste keer bij elkaar. In de loop van 2020 zijn de eerste projecten en initiatieven zichtbaar geworden die onder het AI for Life Center vallen. Ook is de realisatie van de AI Hub Oost-Nederland op initiatief van The Economic Board en de Twente Board gestart. De Radboud Universiteit, Radboudumc, Universiteit Twente, Wageningen University & Research en Oost NL zijn aangesloten bij dit initiatief. In 2021 wordt er verder vorm gegeven aan de projecten en activiteiten van het AI for Life Center.

Lees meer over het AI for Life Center

Lees meer over de plannen voor 2021

Ga naar aiforlife.nl

Connectr

In de zomer van 2020 werd Connectr – Energy innovation gepresenteerd. Door samenwerking moet er een versnelde innovatie in de duurzame energiesector plaats gaan vinden. Civic entrepreneur van het iconische cluster Energy Jeroen Herremans was als aanjager betrokken bij het initiatief, waarvoor er vanuit de board een ondersteuningsbrief werd verstuurd naar de provincie.

Boardlid Carol van Eert: "***Als er vanuit Connectr mooie concepten ontstaan die interessant zijn voor de markt, dan zal de productie zich over een groter gebied verspreiden. Het kan echt toegevoegde waarde bieden voor de grotere regio en dat willen we graag faciliteren. Gelukkig ontstaan er, ook op andere terreinen, steeds meer van dit soort initiatieven, in combinatie met onder meer Wageningen en Nijmegen***."

In maart 2021 besloot de provincie Gelderland positief over een bijdrage van 4,6 miljoen euro aan projecten en programma's die onder Connectr vallen. In dat proces hebben diverse (oud-)leden van The Economic Board ingesproken tijdens de vergaderingen waarin Provinciale Staten het voorstel bespraken. In die betogen gaven zij aan welke meerwaarde zij vanuit hun organisaties zien voor Connectr en waarom het van belang is nu te investeren.
gebracht.

Lees meer over Connectr

The Life Net

Het online platform voor internationale studenten, talent en kenniswerkers thelifenet.eu is in 2020 doorontwikkeld op basis van een gebruikers- en stakeholderonderzoek. Het platform heeft onder andere een verbeterde structuur, vacaturesdatabase, meer ruimte voor informatie over het vestigingsklimaat en een digitale kaart gekregen waarop dienstverleners uit de regio zich profileren.

Koning Willem I Prijs 2020 voor Parel Von Gahlen

In 2019 overlegde business associate Richard Dobbelmann met Parel van de regio Von Gahlen de mogelijkheid tot inschrijven voor de prestigieuze Koning Willem I Prijs. Al snel bleek dat het bedrijf een van de drie finalisten was in de categorie 'mkb'. In november 2020 werd vervolgens bekendgemaakt dat Von Gahlen de prestigieuze Koning Willem I Prijs in de categorie mkb ook echt mee naar huis mocht nemen.

Romy Blankenspoor, directeur van de stichting die de prijs uitreikt, kan alleen maar onderstrepen dat het een innovatief en bijzonder bedrijf is. "***Von Gahlen is een prachtige internationale speler, die toch maar even vanuit ons kikkerlandje opereert. Het is bizar dat een groot Amerikaans concern kiest voor een Nederlands bedrijf in plaats van één uit eigen land. Het is een ongelofelijke innovatieve onderneming. Als een van de weinige partijen in die markt weet Von Gahlen zichzelf wereldwijd te positioneren. Dat maakt niet alleen bedrijfseconomisch indruk, maar heeft ook maatschappelijke impact. In feite zijn de producten indirect van levensbelang voor mensen. De medewerkers vormen intern een hechte club. De mate van efficiency ligt hoog. Echt heel knap***."

Lees meer over de uitreiking van de award

The Economic Board heeft gewerkt aan het
de kaart
platform
Google Grants,
nternationale
ijn gesprekken
gevoerd met verschillende internationaal-georiënteerde bedrijven in de regio. Mede hierdoor weten steeds meer internationals waar ze, via The Life Net, werkgevers kunnen vinden die

Lees meer over The Life Net

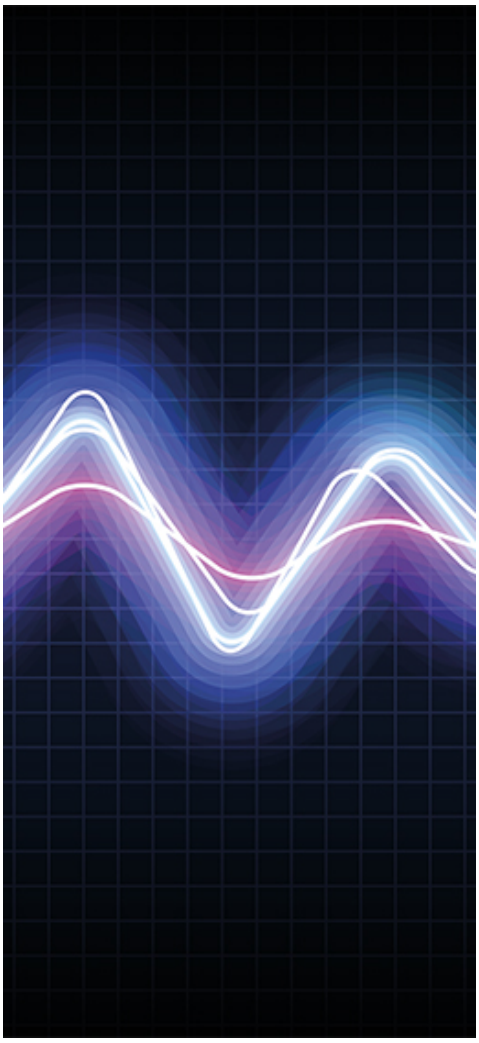
Ga naar thelifenet.eu

terugblik-artikelen

De best gelezen artikelen van 2020

In onze online communicatie proberen we ontwikkelingen in de regio op het gebied van Food, Health en Energy en de cross-overs daartussen een breed podium te bieden. Dat betekent onder andere dat we regelmatig interviews afnemen en artikelen publiceren over interessante innovaties en mooie ontwikkelingen. Heeft u ook een mooie innovatie of ontwikkeling die u wilt uitlichten? Neem dan contact op met onze online communicatiespecialist Anne Kregting.

Dit waren de best gelezen artikelen van 2020:

Corona: hier kun je als ondernemer uit de regio Arnhem – Nijmegen – Ede/Wageningen terecht voor ondersteuning

Het coronavirus houdt Nederland inmiddels al lange tijd in zijn greep. In dit artikel bundelen wij de genomen maatregelen voor ondernemers.

Lees het volledige artikel

Synthon Biopharmaceuticals blijft ambitieus onder nieuwe naam Byondis

Het Nijmeegse Synthon Biopharmaceuticals B.V. heeft een nieuwe naam: Byondis. Dat deel van de in 2012 opgesplitste geneesmiddelenproducent Synthon ontwikkelt innovatieve geneesmiddelen voor patiënten met zware vormen van kanker en auto-immuunziekten. Onder de nieuwe naam blijft het bedrijf werken aan meerdere doelstellingen, waaronder de ontwikkeling van een medicijn tegen lokaal gevorderde of uitgezaaide borstkanker.

Lees het volledige artikel

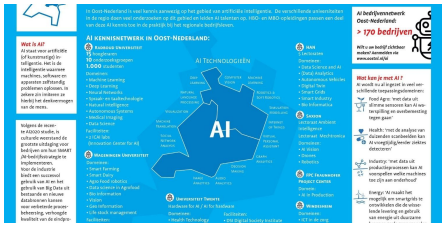
Goedkeuring voor Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie

De Provinciale Staten van de provincie Gelderland hebben woensdag 11 november 2020 groen licht gegeven voor het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2021-2023. Er komt nu zeven miljoen euro beschikbaar voor de uitvoering van in totaal 25 projecten.

Lees het volledige artikel

terugblik-artikelen

Oost-Nederlandse regio's slaan handen ineen op gebied van AI

The Economic Board van de regio Arnhem – Nijmegen, met Wageningen, Twente Board en Oost NL slaan de handen ineen voor een Artificial Intelligence-strategie voor het landsdeel Oost-Nederland. Artificial Intelligence (AI) wordt bepalend voor onze toekomstige welvaart en welzijn. Lifeport (het innovatienetwerk van de regio Arnhem – Nijmegen, met Wageningen) en Twente hebben al een ambitieuze agenda op het gebied van AI.

Met deze bundeling van krachten kan Oost-Nederland een substantiële bijdrage leveren aan de Artificial Intelligence-strategie van Nederland. Ook zorgt het voor een sterke nationale en internationale positie, biedt het kansen om in Europa fondsen te werven en ontsluit het beter kennis voor het bedrijfsleven, zodat (Oost-)Nederland haar concurrentiepositie vergroot.

Lees het volledige artikel

terugblik-artikelen

POP HUB als ideaal presentatieplatform voor lokale innovaties

In september opent de eerste Nederlandse POP HUB zijn deuren in Nijmegen. De 'museumwinkel 2.0' is voor (startende) ondernemers en gevestigde namen uit het bedrijfsleven het ideale platform om hun lokaal geproduceerde innovaties onder de aandacht te brengen van een doelgroep die ze normaal niet of minder snel bereiken: het 'gewone' publiek.

Lees het volledige artikel

financien-inkind

Inkind-bijdragen 2020

Hieronder staat een overzicht van de inkind-bijdragen door onze partners in 2020.

Organisatie	Omschrijving	Bedrag in 2020
Accelerate Today!	Inzet civic entrepreneur cluster Energy	€ 19.800,00
ArtEZ hogeschool voor de kunsten	Inzet personeel	€ 5.830,00
Diverse organisaties	Inzet personeel voor helixgroepen van clusters	€ 27.000,00
Diverse organisaties	Inzet personeel voor taskforce AI for Life	€ 79.200,00
Diverse organisaties	Inzet personeel voor taskforce The Life Net	€ 45.900,00
Gemeente Arnhem	Inzet personeel	€ 15.600,00
Gemeente Nijmegen	Inzet civic entrepreneur cluster Slimme Duurzaamheid	€ 19.800,00
Google Grants	Vergroten zichtbaarheid	€ 120.000,00
HAN University of Applied Sciences	Inzet personeel voor doorontwikkeling The Life Net	€ 49.644,00
KplusV	Inzet civic entrepreneur cluster Arbeidsmarkt	€ 5.400,00
Ministerie van EZK	Organisatie helixgames	€ 12.500,00
Provincie Gelderland	Subsidie voor opzet, organisatie en ondersteuning clusters	€ 150.000,00*
Radboudumc	Inzet civic entrepreneur cluster Health, Hightech, Food	€ 19.800,00
Radboud Universiteit	Huur kantoor Mercator II	€ 45.236,00
VNO-NCW Midden	Inzet personeel	€ 19.000,00
Vos Training en Ontwikkeling	Inzet civic entrepreneur cluster Arbeidsmarkt	€ 1.800,00
Totaal		**€ 636.510,00**

* *Anders dan de andere inkind-bijdragen is de subsidie van de provincie Gelderland in de jaarrekening wél opgenomen bij de baten, omdat de subsidie rechtstreeks is verleend aan The Economic Board. Er is €150.000 toegezegd, waarvan €120.000 in 2020 is uitgekeerd.*

financien-inkoop

Inkoop diensten en producten 2020

Hieronder staat een overzicht van de onze leveranciers in 2020:

ICT: Hallo Morgen uit Wijchen
Administratie: De Administratiekamer uit Elst
Accountant: Reith & Ten Böhmer uit Zetten-Andelst
Salarisadministratie: Van Deelen uit Wijchen
Verzekeringen: Smale Assurantiën uit Elst
Beeldmateriaal voor website en sociale media: We Do Studio uit Nijmegen, Brusse Productions uit regio Tiel, Tom Hessels uit Nijmegen en Filmdok uit Nijmegen
Website: Infocaster uit Arnhem
Ontwikkeling interactieve kaarten: Gloedonline uit Nijmegen en Wielands Vormgeving & Realisatie uit Nijmegen
Technische uitvoering Lifeport WebinarTV: Lagom uit Arnhem
Presentator Lifeport WebinarTV: Angelique Krüger
Vormgeving diverse communicatiemiddelen: Gloedcommunicatie uit Nijmegen en Studio T77 uit Nijmegen
Drukwerk: drukkerij Luxor uit Nijmegen
Clusterontwikkeling Slimme Duurzaamheid: UUM - Unlimited Urban Management uit Amsterdam
Optimalisatie internationaal regioplatform en beheer Google Grants: 2keer.nl uit Arnhem
Duurzame koffie en thee: Peeze uit Arnhem

artikelen-clusters

Ambities clusters 2021

Begin 2021 publiceerde The Economic Board vier interviews met de civic entrepreneurs van de clusters Health, Hightech, Food; Energy; Slimme Duurzaamheid en Arbeidsmarkt over hun plannen en ambities voor het komende jaar. Lees deze interviews hieronder.

Iconisch cluster Health, Hightech, Food

Cluster Health, Hightech, Food gaat organiserend en investerend vermogen verder aanjagen

Het iconische cluster Health, Hightech, Food (HHF) van The Economic Board heeft in 2020 een stevige fundering neergelegd. Het doel, zo vertelt civic entrepreneur John van Sambeek, is om het organiserend en het investerend vermogen van de regio verder aan te jagen. Dat eerste gebeurde het afgelopen jaar al volop, dat tweede is in 2021 een van de belangrijkste ambities van het cluster Health, Hightech, Food.

Iconisch cluster Energy

Jeroen Herremans wil in 2021 met cluster Energy groot denken

Een dik jaar geleden zette Jeroen Herremans de eerste stappen als civic entrepreneur van het iconische cluster Energy van The Economic Board. Hij staat bekend als succesvol ondernemer en die mentaliteit neemt hij mee in zijn rol. Hij wil dat er groot wordt gedacht. De ambities voor 2021 met het cluster Energy zijn dan ook groot.

Herremans wil in dit nieuwe jaar groot denken. "***We moeten ambitieus zijn. Ik heb uitgesproken naar de helixgroep op zoek te gaan naar een miljard-euro-project. In onze regio, met achttien gemeenten, meerdere wereldwijd toonaangevende kennisinstellingen en heel veel innovatieve bedrijven, zijn we samen tot veel in staat. Als Groene Metropoolregio kunnen en moeten we de ambitie hebben om als allereerste de hele infrastructuur voor het opslaan en wegzetten van energie goed op orde te hebben, met een plan voor de komende zeven jaar. De kennis die we daarmee opdoen kan dienen als een blauwdruk voor andere regio's in Europa. Zo groot denkt Eindhoven met de High Tech Campus ook. Wij kunnen hetzelfde als regio***."

In 2021 krijgt dat andere doel, het verder versterken van het investerend vermogen, meer aandacht. De regio laat op dat vlak vaak kansen liggen, vindt Van Sambeek. "***Vanuit het Rijk en Europa komen er investeringen, onder meer omdat er middenin deze COVID-19-pandemie herstel nodig is. Als we daar goed op inspelen kunnen er veel gelden voor de regio beschikbaar komen. Dat is een belangrijke opgave voor ons in 2021 en daarna.***"

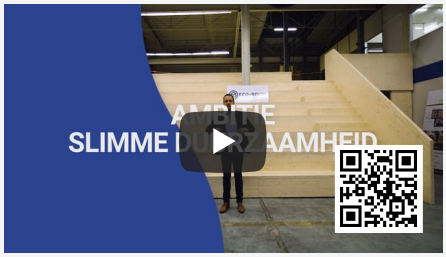
Digitalisering wordt dit jaar een

Lees het volledige artikel

ontwikkelen van toepassingen met behulp van technologie op het gebied van Artificial Intelligence (AI), maar ook aan het verlenen van digitale diensten door gezondheidsprofessionals en bedrijven aan patiënten en burgers. Daar zijn we als regio goed in en met ondersteuning van interessante fondsen kunnen we het speerpunt Digital Health verder versterken. Het is een breed spectrum en om iedereen daarin te kunnen bedienen zijn er plannen voor een Digital Health Hub. Het Radboudumc en de gemeente Nijmegen zijn de trekkers daarvan."

Lees het volledige artikel

Cluster Slimme Duurzaamheid

Helixgroep Slimme Duurzaamheid gaat verder met versterken, aanjagen en communiceren

Jan Luijten ademt duurzaamheid en circulariteit. Al vele jaren zet hij zich op allerlei niveaus voor die onderwerpen in, onder andere bij de gemeente Nijmegen. Sinds eind 2019 doet hij dat ook als civic entrepreneur van het cluster Slimme Duurzaamheid van The Economic Board. De ambities voor het cluster in 2021 zijn groot.

Een van de belangrijkste doelstellingen van het komende jaar is het vormgeven van het Living Lab Delta Oost, een verzameling van publieke en private partijen die betrokken zijn bij lopende projecten en initiatieven in het verstedelijkt rivierengebied. "***Het bouwen van een Living Lab is niet makkelijk, het is een beschermde titel die onderhevig is aan spelregels. In eerste instantie verbinden we in dat Living Lab vier projecten: de stationsomgeving in Nijmegen, klimaatadaptatie in en rondom het centrum van Arnhem, het circulaire ecosysteem in Duiven en de voedselstrategie in Lingewaard. In 2021 gaan we die structuur neerzetten.***"

Lees het volledige artikel

Cluster Arbeidsmarkt

Het cluster Arbeidsmarkt wil alle snippers samenvoegen tot één regionale humancapital-agenda

Als de gloednieuwe civic entrepreneur van het cluster Arbeidsmarkt van The Economic Board heeft Renate Bouwman volop plannen. Onder meer met als doel om talenten in de regio te houden of juist naar de regio te trekken. Ze werkt daarbij onder andere samen met Dirk van Schaijk, die als manager marketing en communicatie bij The Economic Board bij het project The Life Net betrokken is. Samen vertellen ze over de ambities van het cluster Arbeidsmarkt voor 2021.

Al is haar rol nog pril, er vielen Bouwman wel wat dingen op. "***Er gebeuren erg mooie dingen, maar er is veel versnippering. Ik wil al die snippers gaan samenvoegen tot een groter geheel en komen met een regionale humancapital-agenda.***"

In die agenda staan wat haar betreft een paar thema's centraal. "***Het zal onder andere gaan over de vraag hoe we talent beter kunnen behouden voor de regio. Ik hoor nu vaak dat we opleiden voor de Randstad. Dat moet anders en daar zet ik mijn tanden graag in. Daarnaast is het belangrijk dat talent van buiten de regio, ook vanuit het buitenland, hiernaartoe komt. Diversiteit zorgt voor innovatie***."

Om dat voor elkaar te krijgen heeft talent hier loopbaanperspectief nodig. "***De arbeidsmarkt moet daar transparant voor zijn. Het moet duidelijk zijn hoe je bij een gaaf bedrijf terecht komt. Dan helpt het om een platform te hebben zoals The Life Net, maar ook hotspots, zoals de clusters van The Economic Board. Er moeten bovendien goede bedrijven zijn en daarnaast spelen de woon- en leefomgeving een grote rol. In onze regio is er natuurlijk al heel veel moois in allerlei opzichten, dus het gaat voor een deel om het beter zichtbaar maken van alles wat er al bestaat***."

Lees het volledige artikel

Regio Arnhem Nijmegen
T.a.v. Algemeen Bestuur
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Nijmegen, 03.05.2021

Betreft: jaarverslag en jaarrekening 2020 van The Economic Board

Geachte bestuurders,

Wij delen bij dezen met u de definitieve versies van het jaarverslag en de jaarrekening met accountantsverklaring. Wij richten ons met deze brief tot de (voormalige) Regio Arnhem Nijmegen en niet de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, omdat in 2020 het eerste orgaan actief was.

Jaarverslag
COVID-19 heeft een grote impact gehad op het verloop van het jaar 2020. In het jaarverslag besteden wij daar op verschillende plekken aandacht aan. Het jaarverslag 2020 kent dezelfde verschijningsvorm als het vorige jaarverslag. De lezer krijgt de informatie op een overzichtelijke manier gepresenteerd in een aantrekkelijk vormgegeven digitaal magazine. Voor de geïnteresseerde lezer zijn er doorklikmogelijkheden om meer informatie te verkrijgen.

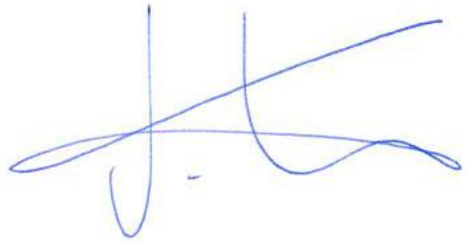
U komt via deze link bij het jaarverslag. Het is op die pagina ook mogelijk een eenvoudig opgemaakte pdf-versie van het jaarverslag te downloaden. Het jaarverslag is in april vastgesteld door de board.

Jaarrekening
De jaarrekening kent eenzelfde opzet als afgelopen jaren. De financiële auditcommissie van de board, onder voorzitterschap van burgemeester Carol van Eert, heeft de concept jaarcijfers en concept jaarrekening besproken op 15 maart en 15 april. De leden van The Economic Board hebben de jaarrekening vervolgens goedgekeurd in april. Wij kiezen ervoor een ongetekende versie van de jaarrekening te versturen en te publiceren op onze website, om onrechtmatig gebruik van de handtekeningen te voorkomen. De getekende versie van de jaarrekening is in te zien op het kantoor van het projectbureau.

Het algemeen bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen heeft op 3 maart als onderdeel van haar liquidatie besloten de regiogemeenten voor te stellen de overgebleven gelden bij The Economic Board terug te vorderen. Wij betreuren dit besluit. In de jaarrekening hebben wij rekening gehouden met deze mogelijke terugvordering.

Tot slot
Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Wij zijn u zeer erkentelijk voor het beschikbaar stellen van de financiële middelen. Wij verzoeken u, met het indienen van deze verantwoordingsdocumenten, de door ons ontvangen basisfinanciering over 2020 definitief vast te stellen (de zogenaamde subsidievaststelling).

Met vriendelijke groet,

Sigrid Helbig
Directeur

JAARREKENING 2020

STICHTING ECONOMIC BOARD REGIO ARNHEM-NIJMEGEN

NIJMEGEN

I N H O U D S O P G A V E

RAPPORT

A.	Opdracht	pagina 3
B.	Samenstellingsverklaring	pagina 3
C.	Algemeen	pagina 4
D.	Resultaten	pagina 4

JAARREKENING

1.	Balans per 31 december 2020	pagina 5
2.	Staat van baten en lasten over 2020	pagina 7
3.	Kasstroomoverzicht 2020	pagina 8
4.	Grondslagen voor waardering en bepaling exploitatieresultaat	pagina 9
5.	Toelichting op de balans per 31 december 2020	pagina 11
6.	Toelichting op de staat van baten en lasten	pagina 13

Overige gegevens

1.	Ontbreken van de verklaring	pagina 17
2.	Statutaire regeling bestemming exploitatieresultaat	pagina 17

Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen
Toernooiveld 300
6525 EC Nijmegen

Nijmegen, 22 april 2021

Geacht bestuur,

A. Opdracht

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2020 van Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen te Nijmegen samengesteld.

Het bestuur van de stichting is op grond van wettelijke bepalingen verantwoordelijk voor de jaarrekening.

B. Samenstellingsverklaring

De jaarrekening van Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen te Nijmegen is door ons opgesteld op basis van de van u gekregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2020 en de staat van baten en lasten over 2020 met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen.

Bij deze jaarrekening wordt door de externe accountant Reith & Ten Böhmer, in de persoon van de heer N.H.M. Reith AA, een controleverklaring verstrekt. Voor deze controleverklaring verwijzen wij naar de overige gegevens.

C. Algemeen

Bedrijfsgegevens
De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en de regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

Directie
Per balansdatum wordt de directie gevoerd door mevrouw S.M. Helbig.

D. Resultaten

Het exploitatieresultaat over 2020 bedraagt € 38.244.
De vergelijking van de staat van baten en lasten ten opzichte van de begroting ziet er als volgt uit:

	Gerealiseerd		Begroot		Verschil
	€	%	€	%	€
Baten	**889.737**	**100,0**	**828.000**	**100,0**	**61.737**
Personeels- en salariskosten	516.547	58,1	580.000	70,0	-63.453
Huisvestingskosten	38.560	4,3	40.000	4,8	-1.440
Reiskosten	2.771	0,3	17.000	2,1	-14.229
Projectondersteuning	132.351	14,9	60.000	7,2	72.351
Communicatie / Media	116.642	13,1	100.000	12,1	16.642
Advieskosten	5.285	0,6	22.000	2,7	-16.715
Administratiekosten	20.271	2,3	15.000	1,8	5.271
Afschrijvingskosten	8.043	0,9	8.000	1,0	43
Kantoorkosten	11.023	1,2	16.000	1,9	-4.977
Onvoorzien	0	0,0	20.000	2,4	-20.000
Totaal Lasten	**851.493**	**95,7**	**878.000**	**106,0**	**-26.507**
Exploitatieresultaat	**38.244**	**4,3**	**-50.000**	**-6,0**	**88.244**

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
De Administratiekamer B.V.

De heer A.W.N. Wijers

1. BALANS PER 31 DECEMBER 2020
(na verwerking exploitatieresultaat)

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa	**6.899**	**14.942**
Vlottende activa		
Overige vorderingen	20.495	40.210
	20.495	**40.210**
Liquide middelen	**249.437**	**109.951**
Totaal	**276.831**	**165.103**

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Stichtingskapitaal		
Continuïteitsreserve	50.000	50.000
Bestemmingsreserve	92.850	54.606
	142.850	**104.606**
Kortlopende schulden		
Crediteuren	32.322	16.763
Belastingen	13.682	14.008
Overige schulden	87.977	29.726
	133.981	**60.497**
Totaal	**276.831**	**165.103**

2. STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020

	2020	2019
	€	€
Baten	**889.737**	**869.831**
Personeels- en salariskosten	516.547	537.812
Huisvestingskosten	38.560	32.217
Reiskosten	2.771	16.224
Projectondersteuning	132.351	100.046
Communicatie/Media	116.642	150.679
Advieskosten	5.285	31.323
Administratiekosten	20.271	19.947
Afschrijvingskosten	8.043	7.969
Kantoorkosten	11.023	15.688
Onvoorzien	0	0
Totaal Lasten	**851.493**	**911.905**
Exploitatieresultaat	**38.244**	**-42.074**

3. KASSTROOMOVERZICHT OVER 2020

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2020	
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	38.244	
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	8.043	
Veranderingen in het werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	19.715	
Mutatie kortlopende schulden	73.484	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		139.486
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiële vaste activa		0
		139.486

Samenstelling geldmiddelen

	2020	
	€	€
Liquide middelen per 1 januari	109.951	
Mutatie liquide middelen boekjaar	139.486	
Geldmiddelen per 31 december		249.437

4. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN BEPALING EXPLOITATIERESULTAAT

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen is feitelijk en statutair gevestigd op Korte Nieuwstraat 6, 6511 PP te Nijmegen en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 65371992.

De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstelleingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en de regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

De jaarrekening is opgesteld conform de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Terugbetaling Subsidie Gemeenten

De stichting heeft de afgelopen vijf jaar telkens een overschot op de ontvangen basisfinanciering gerealiseerd. Omdat de overboeking van middelen in maart van het lopende jaar plaatsvindt, werd er telkens een minimale buffer van twee maanden (circa 130.000 euro) aangehouden. In het kader van de subsidierelatie van TEB en de Regio Arnhem Nijmegen is elk jaar goedkeuring gevraagd om overgebleven bedragen over te mogen hevelen naar het volgende jaar; dit is telkens gehonoreerd. Dat was ook de intentie voor het boekjaar 2020. Het algemeen bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen heeft in oktober 2020 goedkeuring gegeven aan de begroting 2021 van TEB. In deze begroting is uitgegaan van een gelijkblijvende basisfinanciering van circa 780.000 euro en werd er een overschot van 140.000 euro over het boekjaar 2020 geprognotiseerd. Omdat pas in december definitief duidelijk werd welke gemeenten een bijdrage zouden blijven geven en hoe groot de basisfinanciering uiteindelijk zou worden, is in de tweede helft van 2020 voorzichtiger geld uitgegeven. Hierdoor is er 70.000 euro minder uitgegeven dan was begroot. TEB heeft in februari bij de liquidatie van de Regio Arnhem Nijmegen gevraagd het totaal gerealiseerde overschot van nu 210.000 euro over te mogen hevelen naar 2021. Het algemeen bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen heeft besloten niet in te stemmen met dit verzoek en heeft aan de gemeenten voorgesteld 70.000 euro terug te vorderen, onder andere omdat in haar ogen de toelichting van de bestemming van de gelden onvoldoende was. De schuld van 70.000 euro heeft hierop betrekking. Deze post is gereserveerd voor het geval de regiogemeenten definitief besluiten de gelden terug te vorderen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, Na balansdatum is bekend geworden dat veertien van de achttien regiogemeenten via de inwonersbijdrage zullen blijven bijdragen aan de basisfinanciering van The Economic Board. De bijdrage van de gemeenten zal in 2021 uit komen op € 697.000.

Subsidie Provincie Gelderland voor het project Triple Helix 3.0

In 2020 is door de provincie een subsidie voor het project “Triple Helix 3.0” toegekend van maximaal € 150.000. In 2020 is een voorschot van 80% ontvangen, derhalve € 120.000. Deze subsidie is toegekend voor het opstellen van een uitvoeringsplan om te komen tot een eerste nieuwe investeringsagenda van The Economic Board. De ontvangen bijdrage van € 120.000 is verwerkt onder de baten (zie blz. 13) en de kosten van dit project ad. € 123.108 is verwerkt onder de lasten onder het kopje projectondersteuning. (zie blz. 14). Per 31 december 2020 is het project nog niet afgerond.

Waarderingsgrondslagen voor de balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde of vervaardigingskosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waarde-verminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de aanschaffings- of vervaardigingskosten, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

De materiële vaste activa waarvan de stichting krachtens een financiële lease-overeenkomst de economische eigendom heeft, worden geactiveerd. De uit de financiële lease-overeenkomst voortkomende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële lease-overeenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Voor zover niet anders is vermeld hebben de vorderingen een looptijd van korter dan 1 jaar.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Waarderingsgrondslagen voor de staat van baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit subsidiebijdragen van €1 per inwoner van de deelnemende gemeenten.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van economische levensduur. Boekwinsten en - verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen, boekwinsten alleen voor zover deze niet in mindering zijn gebracht op vervangende investeringen.

Bestemming exploitatieresultaat 2020
Het exploitatieresultaat over 2020 bedraagt € 38.244.
De voorgestelde bestemming is opgenomen onder de toelichting op de balans.

5. TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Materiële vaste activa		
Stand 1 januari	14.942	22.062
Investeringen	0	849
Afschrijving	8.043	7.969
Stand 31 december	6.899	14.942

De materiële vaste activa betreft inventaris. Er wordt voor de inventaris geen restwaarde gehanteerd.

Overige vorderingen		
Vooruitbetaalde kosten	7.924	8.507
Doorbelastingen Provincie Gelderland/HAN/Gemeente Arnhem	497	26.973
Waarborg	225	225
Subsidie Ministerie van SZW project "Duurzaam Inzetbaar"	6.250	0
Overige vorderingen	5.599	4.505
	20.495	40.210

Liquide middelen		
Rabobank	119.425	59.945
Rabobank spaarrekening	130.012	50.006
	249.437	109.951

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Continuïteitsreserve		
Stand 1 januari	50.000	50.000
Dotatie boekjaar	0	0
Stand 31 december	50.000	50.000
Bestemmingsreserve		
Stand 1 januari	54.606	96.680
Resultaat boekjaar	38.244	-42.074
Stand 31 december	92.850	54.606

De bestemmingsreserve ultimo 2020 zal in 2021 worden aangewend voor diverse activiteiten, die aansluiten bij de strategische doelstellingen van de Stichting zoals vastgelegd in het strategisch plan. De activiteiten hebben betrekking op de onderwerpen Food, Health en Energy.

Crediteuren		
Crediteuren	32.322	16.763
	32.322	16.763
Belastingen		
Loonheffingen	13.682	14.008
	13.682	14.008
Overige schulden		
Voorziening vakantiegeld	17.977	17.580
Nettolonen	0	146
Terugbetaling subsidie gemeenten	70.000	0
Overige te betalen kosten	0	12.000
	87.977	29.726

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

De stichting heeft per 15 april 2019 een huurovereenkomst afgesloten voor de huur van een kantoor- en bedrijfsruimte. De huurverplichting bedraagt op jaarbasis € 36.587,64 exclusief btw. Er is sprake van onbelaste huur. De looptijd van de verplichting is van 1 mei 2019 tot en met 30 april 2020. Opzegging kan gebeuren met inachtneming van een termijn van drie maanden voorfgaande aan het verstrijken van de lopende periode. Anders wordt de huurovereenkomst verlengd tot en met 28 februari 2021.

De stichting is in 2020 een subsidie project gestart genaamd Triple Helix 3.0. De looptijd van het project was in eerste instantie van 19 februari 2020 tot en met 2 november 2020. Vanwege de uitbraak van het Corona virus is verzocht tot verlenging van het project. Dit verzoek is in januari 2021 goedgekeurd, hiermee is de projectduur verlengd tot 1 juli 2021. De totale subisidie voor het project is vastgesteld op € 150.000. 80% hiervan zijnde € 120.000 is als voorschot uitgekeerd in 2020. Het restant voorschot van 20% zijnde € 30.000 wordt uitgekeerd in januari 2021.

Voorstel exploitatiebestemming

De directie stelt voor om € 38.244 van het exploitatieresultaat over 2020 toe te voegen aan de bestemmingssreserve. Vooruitlopend op de vaststelling door de bestuursvergadering is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

6. TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020

	2020	2019
	€	€
Baten		
Subsidie gemeenten	782.259	778.488
Terugbetaling subsidie gemeenten	-70.000	0
BTW teruggave gemeenten	51.104	71.343
Subsidie Provincie Gelderland project "Triple Helix 3.0"	120.000	0
Subsidie Ministerie van SZW project "Duurzaam Inzetbaar"	6.250	0
Overige baten	124	20.000
	889.737	869.831

Er zijn diverse in kind bijdragen. Deze zijn opgenomen in het bestuurlijk verslag.

	2020	2019
	€	€
Personeels- en salariskosten		
Loonkosten	421.565	443.668
Voorziening vakantiegeld	25.825	24.064
Sociale verzekeringen	50.934	47.615
Ziekengeldverzekering	12.578	9.725
Reiskostenvergoedingen	2.528	2.632
Werkkostenregeling vrije ruimte	1.581	1.337
Scholingskosten	1.566	7.147
Overige personeelskosten	-30	1.624
	516.547	537.812
Huisvestingskosten		
Huur	36.190	23.861
Parkeerkosten	1.595	2.435
Overige huisvestingskosten	775	5.921
	38.560	32.217
Reiskosten		
Declaratie zakelijke kilometers	2.287	7.186
Reis- en verblijfkosten	484	9.038
	2.771	16.224
Projectondersteuning		
Projectstimulering	6.439	35.713
Events	2.804	64.333
Kosten project "Triple Helix 3.0"	123.108	0
	132.351	100.046
Communicatie/Media		
Internet en automatiseringskosten	11.490	12.291
Telefoon	2.679	3.617
Content website	22.857	15.877
Marketing en regiobranding	35.525	55.805
Advertentie- en reclamekosten	44.091	63.089
	116.642	150.679

	2020	2019
	€	€
Advieskosten		
Advieskosten	5.285	31.323
Administratiekosten		
Administratiekosten	18.731	18.477
Salarisadministratie	1.540	1.470
	20.271	19.947
Afschrijvingskosten		
Afschrijvingskosten	8.043	7.969
Kantoorkosten		
Kantoorartikelen	1.404	2.097
Verzekeringen	2.297	2.268
Kleine aanschaffingen	554	1.850
Contributies en abonnementen	4.080	2.700
Representatiekosten	2.286	6.270
Rente en bankkosten	227	388
Overige kantoorkosten	175	115
	11.023	15.688
Onvoorzien		
Uitgaven onvoorzien	0	0

Binnen de Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen waren over het boekjaar 2020 5,45 fte werkzaam (2019: 5,39 fte). Deze fte is verdeeld over 7 medewerkers.
De salarissen binnen de Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen voldoen voor 2020 aan de vereisten van de Wet normering topinkomens (WNT)

ONDERTEKENING BESTUUR VOOR AKKOORD

Nijmegen, ……. 2021

Directeur:	Mevrouw S.M. Helbig
Voorzitter:	De heer A. Marcouch
Voorzitter financiële auditcommissie:	De heer C.F. van Eert
Bestuurder:	Mevrouw M. Esselbrugge

OVERIGE GEGEVENS

1. Ontbreken van de verklaring

Conform artikel 15.3 van de oprichtingsakte wordt de accountantsverklaring door de directie van de stichting aan deze jaarrekening toegevoegd.

2. Statutaire regeling bestemming exploitatieresultaat

In de statuten is geen vermelding over de bestemming van het exploitatieresultaat opgenomen. Echter in de vergadering is overeengekomen, dit resultaat mee te nemen naar een opvolgend jaar.

Begroting 2022
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
(concept)

Elst
12 april 2021

Inleiding
Voor u ligt de begroting 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen.
In de begroting vindt u de kosten van het regiobureau, de jaarlijkse bijdrage aan de Stichting The Economic Board en de financiële uitwerking van de vijf centrale opgaven. Hiermee wordt de financiële uitwerking van de regionale agenda 2022 in beeld gebracht.

Tezamen met de regionale agenda 2022 ligt er met deze begroting ook een financieel kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken.

Opbouw
De financiën van de nieuwe gemeenschappelijke regeling kent te onderscheiden elementen: kosten verbonden aan het faciliterend regiobureau en de bijdrage aan The Economic Board én middelen voor de vijf opgaven.

Het kosten voor het regiobureau zijn bedoeld voor de bemensing van het regiobureau, het financieren van algemene kosten voor ontmoetingen en voor communicatie- en lobbykosten. Dit budget komt als basis-financiering uit de bijdragen van alle deelnemende gemeenten. Om deze gemeentelijke bijdrage aan de proces- en bureaukosten te berekenen, hanteren we het inwoneraantal (per 1 januari 2021) als verdeelsleutel (zie hiervoor bijlage 2).

Naast deze basis-financiering brengen gemeenten een bijdrage in aan The Economic Board. Voor 2022 is begroot dat hier 14 gemeenten een bijdrage aan leveren. Ook voor deze bijdrage hanteren we het inwonertal om de hoogte van de bijdrage vast te stellen.

Dit betekent dat een deelnemende gemeente € 2,50 per inwoner[1] betaalt en € 1,00 per inwoner aan de Stichting The Economic Board. Het bedrag van € 2,50 aan is exclusief eventuele baten die de Groene Metropoolregio weet te realiseren.

Anderzijds is er budget nodig voor de opgaven. Deze budgetten worden gevormd door bijdragen van de gemeenten die intekenen op die opgaven, van andere partners (zoals koepelorganisaties, onderwijsinstellingen of bedrijven) en door subsidies van bijvoorbeeld het Rijk of Provincie. De opgaven zijn “verbonden regio”, “productieve regio”, “circulaire regio”, “ontspannen regio” en “groene groei regio”. Deze opgaven worden hierna in de kern uiteengezet. Belangrijk is te vermelden dat de volledige uitwerking van de opgaven in de concept regionale agenda 2022 is te lezen. In deze concept begroting is er voor gekozen om voor de inhoudelijke toelichting op de opgaven te verwijzen naar de concept regionale agenda 2022.

Aandachtspunten bij de begroting voor de opgaven

<u>Disclaimer op bijdrage per inwoner voor de opgaven</u>
De opgaven zijn inhoudelijk tot stand gekomen in een intensief samenspel van opgavemanagers, de gemeenten in de regio en bestuurlijk trekkers. De financiële vertaling van de opgave is uitgebreid beschreven in de concept regionale agenda 2022. De financiële vertaling is in deze begroting overgenomen waarbij ook in beeld is gebracht wat dit betekent voor de bijdrage van de gemeenten (in termen van de bijdrage per inwoner).

[1] Met uitzondering van de gemeente Mook en Middelaar die 50% korting krijgt op de inwonerbijdrage aan het procesgeld (artikel 29, lid 3 van de G.R.). Dit vanwege de unieke situatie dat het als enige gemeente gelegen is in de Provincie Limburg, waardoor het als enige niet-Gelderse gemeente o.a. niet altijd gebruik kan maken van investeringen in de regio vanuit de Provincie Gelderland.

Bij de berekening van de bijdrage per inwoner is uitgegaan van het aantal inwoners op 1 januari 2021 en is als uitgangspunt genomen dat alle gemeenten intekenen voor de opgaven (zie ook bijlage 3). Wanneer niet alle gemeenten intekenen op de opgaven dan kan dit gevolgen hebben voor de inwonerbijdrage voor de gemeenten die wel intekenen (wordt duurder). Het kan ook gevolgen hebben voor de inhoud van de opgave als de inwonerbijdrage ongemoeid moet blijven (inhoudelijke herbeoordeling).

Vliegwieleffect

Deze begroting is in een korte doorlooptijd tot stand gekomen waarbij de zekerheden voor wat betreft de baten in de begroting nog vaak onvoldoende zeker zijn om deze te begroting op te nemen. Niettemin wordt er de komende tijd (in 2021 en in 2022) nadrukkelijk aandacht besteed aan het verwerven van externe geldbronnen ter dekking van de kosten die nu gepresenteerd zijn dan wel dat de in de begroting opgenomen kosten vliegwiel kunnen zijn voor het realiseren van subsidies en/of cofinanciering.

Uitgangspunten begroting

Hierna volgt een aantal inhoudelijke uitgangspunten die aan de begroting 2022 ten grondslag liggen.

Algemeen

0) De focus op deze begroting is gericht op het jaar 2022, niet op de jaren daarna. Voor 2022 is de begroting materieel sluitend;
1) De inwoneraantallen per gemeente (peildatum 1/1/21) zijn leidend voor de bijdrage van de gemeenten;

Kosten regiobureau

2) Het bedrijfsplan “versterkte regio” van 15 september 2020 is uitgangspunt voor de begroting van het regiobureau;
3) De begroting 2022 voor de Groene Metropoolregio is niet geïndexeerd ten opzichte van 2021;
4) De bruto inwonerbijdrage van de gemeenten bedraagt 2,50 per inwoner;
5) Er zijn externe gelden (bijdragen van derden) opgenomen in de begroting van het regiobureau ter hoogte van € 600.000,-; Dit betreft een provinciale subsidie van € 600.000. Deze is, naast 2021, ook voor 2022 toegekend;
6) De gemeente Mook en Middelaar krijgt een korting van 50% op de inwonerbijdrage. Zij betaalt een bedrag van € 1,25 vanwege de unieke situatie dat zij als enige gemeente in deze G.R. is gelegen in de provincie Limburg;

Opgavegeld

7) De opgaven, en daarvan de financiële vertaling in deze begroting, hebben een looptijd van 1 jaar;
8) De financiële uitwerking van de opgaven zijn door de opgavemanagers aangereikt; deze zijn afgestemd met de betrokken bestuurlijk opdrachtgevers;
9) De benodigde middelen voor de opgaven worden in het najaar definitief aan de gemeenten gevraagd, nadat duidelijk is op welke opgaven de gemeenten op hebben ingetekend;
10) De investeringsagenda is nog niet in de begroting opgenomen. Dit proces loopt nog. Bijdragen van derden voor de opgaven zoals deze nu is opgenomen, kunnen later nog ter dekking worden opgevoerd;
11) Er zijn externe gelden (bijdragen van derden) opgenomen in de begroting. Bij de opgave “groene groei regio” is dit € 350.000,-; dit betreft gelden uit de Woondeal. Bij de opgave “ontspannen regio” gaat het om € 132.500,- (gevraagde bijdrage van de provincie);

12) In de begroting van de opgaven is één, voor alle gemeenten, verplicht onderdeel opgenomen (RPW). Deze is apart in beeld gebracht;

Kosten Regiobureau

Hieronder is de begroting van het regiobureau opgenomen. Rekening is gehouden met een bijdrage van de deelnemers van € 2,50 per inwoner.

Nu we voor 2022 nog een incidentele subsidie van de provincie hebben ontvangen van € 600.000, wordt voor het regiobureau een bijdrage van € 1,73 in rekening gebracht. Na 2022 vallen we terug op de oorspronkelijke afspraak van € 2,50 per inwoner.

Algemeen / regio bureau	taakveld		2022	2023	2024	2025
Personele kosten		n.t.b.	800.000			
overhead		n.t.b.	275.000			
transitie / bouwfase		n.t.b.	200.000			
Lobby, positionering en profilering (incl fte's)		n.t.b.	450.000			
Communicatie en ontmoeting		n.t.b.	200.000			
Onvoorzien		n.t.b.	31.167			
lasten			1.956.167			
Inwonerbijdrage gemeenten*	n.t.b.		1.356.167			
Subsidie provincie inwonersbijdrage	n.t.b.		600.000			
baten			1.956.167			
Saldo			-			
Dekking extern (provincie)			600.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			1.356.167			
Bijdrage per inwoner in euro's			1,73			

* De inwonerbijdrage per gemeente is apart in beeld gebracht in bijlage 3.

Subsidie The Economic Board

Binnen de regionale samenwerking hebben 14 gemeenten besloten een jaarlijkse bijdrage van € 1,00 te leveren aan de Stichting The Economic Board (TEB). Voor de deelnemers; zie bijlage 1. Deze subsidie wordt door de Groene Metropoolregio Arnhem–Nijmegen aan TEB verstrekt.

Bijdrage The Economic Board						
aantal deelnemende gemeenten				14	(zie bijlage 1)	
aantal inwoners per 1/1/21	3.1	3.1	698.937			
bijdrage per inwoner			1,-			

Opgaven

1 Verbonden regio

2 Productieve regio

3 Circulaire regio

4 Ontspannen regio

5 Groene groei regio

Enkele algemene uitgangspunten die we gehanteerd hebben:

1) Gemeenten krijgen een vergoeding voor capaciteit van mensen die een substantieel deel van hun tijd besteden aan de regionale opgave. Dit zijn bijvoorbeeld de speerpuntcoördinatoren.

2) De capaciteit van de opgavemanager is in de begroting verdeeld over algemeen opgavemanagement en de speerpunten. Dit is omdat de opgavemanagers ook werk doen voor de verschillende speerpunten.

3) Naast capaciteit is (proces)geld nodig om externe expertise in te huren of bepaalde specifieke activiteiten uit te voeren. Het gaat veelal om voorbereidend werk om de doelen van de opgaven in de jaren hierna te kunnen realiseren. Dit vraagt om onderzoek, verkenningen, lobby, een stevige basis leggen voor kennisuitwisseling en kennisverwerving als ook onderzoek naar de mogelijkheden van externe financiering. We gebruiken deze inzet dan ook nadrukkelijk om mogelijkheden voor financiering door andere partijen te creëren.

Opgave: De verbonden regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar kunnen wij snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
De regio Arnhem-Nijmegen werkt sinds 2019 met een regionaal Mobiliteitsfonds. Dit fonds wordt gevoed door de 18 gemeenten en voor een deel door andere partners . Het huidige regionaal Mobiliteitsfonds gaat per 1-1-2022 over van de gemeente Nijmegen naar de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Voor 2022 zien wij een vergelijkbare opgave en inzet vanuit de verbonden regio als in 2021. Om de opgaven te kunnen realiseren is een werkbudget nodig van € 1.022.000. Dit betekent dat wij uitgaan van een maximum van € 1,30 per inwoner per gemeente. 1/3 van dit bedrag is inzet op capaciteit. Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1,0 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau), 0,2 voor strategie en 1,9 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting.
Daarbij is onder de speerpunten een post ‘algemeen’ opgenomen voor kosten die niet specifiek aan een speerpunt zijn te relateren maar ten dienste staan voor alle speerpunten. Het gaat daarbij om activiteiten zoals een opgavegerichte uitwerking van Europa, onze lobbyactiviteiten en middelen voor promotie en communicatie als ook verwachte kosten voor bredere beleidsvragen en monitoring.

(Potentiële) opbrengsten
Binnen de uitwerkingen van de speerpunten zien wij een sterke (financiële) samenwerking met vooral de provincie Gelderland. Een groot aantal processen wordt mede door de provincie Gelderland gefinancierd en mogelijk gemaakt, waarbij cofinanciering vanuit de regio wenselijk is (zo heeft de provincie Gelderland een financiële bijdrage toegezegd voor de economische analyse ICE, verkenning westflankroute Fiets, de meerjarige agenda Hubs & knooppunten). Ook in 2022 heeft de provincie toegezegd in voorkomende gevallen samen te willen optrekken, o.a. bij het uitwerken van de regionale agenda’s (fiets, verkeersveiligheid, Hubs & knooppunten, Slim & Schoon Onderweg), maar ook het verder uitwerken (verkennen) van regionale projecten.

Ter toelichting de cofinanciering die voor 2021 voorzien is en de verwachting voor 2022:

- Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg is in 2021 cofinanciering vanuit het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers voorzien van € 1,15 miljoen, naast een bijdrage vanuit het regionaal mobiliteitsfonds van € 270.000. In de loop van dit jaar zal duidelijk worden in hoeverre de regio in 2022 weer subsidie voor dit programmaonderdeel kan krijgen. Vooralsnog wordt uitgegaan van een vergelijkbaar bedrag als in 2021.
- Voor de regionale agenda fiets is begin 2021 een uitvoeringsagenda 21-22 gemaakt. Voor het jaar 2021/2022 staat er in de regio voor € 12,7 miljoen aan fietsinvesteringen op stapel,

waarvoor het plan uitvoeringsgereed is en de gemeentelijke bijdrage beschikbaar. De Groene Metropoolregio heeft een verzoek gedaan aan de provincie Gelderland om € 6 miljoen euro beschikbaar te stellen om deze projecten in 2021-2022 uit te kunnen voeren. De projecten bestaan uit aanleg en verbeteringen aan bestaande snelfietsroutes, het realiseren van doorfietsroutes, fietsparkeren en een aantal overige fietsroutes.

- In de loop van 2021 zullen ook uitvoeringsagenda's worden voorbereid die uiteindelijk leiden tot een investeringsagenda (hubs & knooppunten, verkeersveiligheid). Vooralsnog wordt ingeschat dat voor uitvoering 2022 een bedrag van € 4 miljoen kan worden verwacht vanuit de provincie Gelderland voor de implementatie Hubs & Knooppunten en € 2,5 miljoen voor projecten verkeersveiligheid. Voor het Hoogwaardig openbaar vervoer is reeds een uitvoeringsagenda beschikbaar, die afhankelijk van de beschikbare middelen kunnen leiden tot gerichte implementatie (voor 2022 wordt gesproken over een bedrag van € 7,5 miljoen (100% subsidie))[2] . De provincie Gelderland heeft aangegeven dat subsidie mogelijk is als het project onderdeel uitmaakt van de regionale geprioriteerde agenda.

Verbonden Regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen		2.1	150.000			
speerpunten						
Algemeen		2.1	107.000			
Gebiedsgerichte corridoraanpak		2.1	125.000			
Regionaal (snel)fietsnetwerk		2.1	95.000			
Mobiliteitshubs en knooppunten		2.1	180.000			
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit		2.1	320.000			
Veiligheid		2.1	45.000			
lasten			1.022.000	-	-	-
Algemeen	2.1		-			
speerpunten						
Algemeen	2.1					
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1					
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1					
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1					
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1					
Veiligheid						
baten			-	-	-	-
Saldo			1.022.000	-	-	-
Dekking extern (.....)			-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			1.022.000			
Bijdrage per inwoner in euro's			1,30	-		

[2] De Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen is nog in gesprek met de provincie Gelderland over de te hanteren subsidiebijdrage. Het gaat hierbij om fietsprojecten, de projecten verkeersveiligheid en Hubs & knooppunten. Voor HOV-projecten heeft de provincie Gelderland aangegeven dat het gaat om een 100%-subsidie.

Opgave: De productieve regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar is het MKB de crisis te boven. Innovatief vermogen, positie en productiviteit van ons bedrijfsleven zijn versterkt. De werkgelegenheid is gestegen, er is passend werk voor iedereen en we hebben externe gelden binnengehaald en geïnvesteerd in onze economie.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau) en 1,4 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, begroten wij voor 2022 een totaal van €190.000 voor proceskosten.

Ervan uitgaande dat alle gemeenten zich inschrijven voor de Productieve regio is voor 2022 de bijdrage per inwoner 73 cent, inclusief het RPW. Gemeenten die niet intekenen voor deze opgave zijn wel verplicht voor 2022 16 cent per inwoner voor het RPW bij te dragen. De jaarlijkse kosten voor het RPW gaan overigens omlaag van €175.000 per jaar (22 cent per inwoner) naar € 125.000 per jaar (16 cent per inwoner) omdat de ondersteuning van dit traject vanaf 1 juli 2021 door de Groene Metropoolregio wordt gedaan.

(Potentiële) opbrengsten
De benodigde capaciteit voor de uitvoering en ontwikkeling van plannen die voortkomen uit de lobby zijn erop gericht om externe gelden naar de regio te halen. Wij zetten ons actief in op het binnenhalen van externe gelden om te investeren in onze economie.

Capaciteit, procesgeld en projectgeld kunnen ook geleverd worden door onze samenwerkingspartners. Voor bestaande projecten gebeurt dit ook al. De provincie Gelderland heeft in diverse projecten al geïnvesteerd, waaronder € 4,6 miljoen in Connectr. De ambities binnen de speerpunten sluiten goed aan bij de doelstellingen van de provincie. Waar nodig sluit de provincie aan bij ambtelijke werkgroepen. Zo dragen zij in capaciteit, kennis en kunde bij aan de opgave. Hierover (en voor toekomstige projecten) maken we nog afspraken met de provincie. Dat geldt ook voor de andere samenwerkingspartners zoals TEB.

Productieve Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1	99.500			
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1	99.500			
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1	99.500			
Versterking duurzame logistiek	3.1	91.500			
Toekomstbestendige werklocaties	3.1	125.000			
lasten		575.000	-	-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1				
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1				
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1				
Versterking duurzame logistiek	3.1				
Toekomstbestendige werklocaties	3.1				
baten		-	-	-	-
Saldo		575.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		575.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,73	-		
waarvan verplicht (i.v.m. inzet fte en projecten RPW)		0,16			

Opgave: De circulaire regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar ontwikkelen we slagkracht om zuiniger en slimmer om te gaan met grondstoffen en producten. Daarmee maken we onze regio toekomstbestendig en versterken we onze positie als circulaire topregio met internationale zichtbaarheid.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
In 2022 is 1,0 fte voor de opgavemanager en 0,8 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. We verwachten dat ook onze partners, zoals de provincie, TEB en enkele andere partners een bijdrage in capaciteit leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken. Daarnaast komen uit een aantal activiteiten kosten voort voor onderzoeken, verkenningen, communicatie en ICT kosten die bij de speerpunten zijn begroot. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de totale kosten voor 2022 €637.500.

In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door t/m 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld. Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting. De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).

In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 moeten daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid worden bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zelf zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000).

(Potentiële) opbrengsten
Zoals hierboven al genoemd, draagt de provincie bij aan het meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw (€ 75.000)

Op welke wijze we de projectorganisatie RES kunnen continueren is nu nog niet in te schatten doordat het rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen, zodat we de kern van de projectorganisatie kunnen behouden.

De provincie is gevraagd om in een aantal projecten te participeren en deze te voorzien van een versnellingsbijdrage. Indien deze bijdrage wordt toegekend kunnen een aantal projecten versneld in 2021 van start

Circulaire Regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen		3.1	60.000			
speerpunten						
Circulaire bouw en infrastructuur		3.1	147.500			
Circulaire economie: grondstoffen en ketens		3.1	145.000			
Water en klimaatadaptatie		3.1	105.000			
Transitie naar duurzame energie		3.1	180.000			
lasten			637.500		-	-
Algemeen	3.1					
speerpunten						
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1					
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1					
Water en klimaatadaptatie	3.1					
Transitie naar duurzame energie	3.1					
baten			-		-	-
Saldo			637.500		-	-
Dekking extern (.....)			-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			637.500			
Bijdrage per inwoner in euro's			0,81			

Opgave: De ontspannen regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar hebben we een goede balans tussen groei en leefkwaliteit bereikt door onze inzet op duurzaam toerisme, complete voorzieningen in centra, een sterke culturele infrastructuur en versterking van natuur, landschap en cultureel erfgoed.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
In 2022 hebben we 0,9 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte (ondergebracht bij het regiobureau) voor procesondersteuning en 1,2 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot.

Daarnaast begroten we voor 2022 €365.000 aan proceskosten voor bijvoorbeeld de inhuur van externe expertise, voor analyse, onderzoek en planvorming. Hiermee maken we programma's en projecten concreet en creëren we mogelijkheden voor (co-) financiering van provincie Rijk, Europa en de markt.

(Potentiële) opbrengsten
We verwachten dat ook onze partners, zoals provincie, TEB en TVAN, een bijdrage in capaciteit zullen leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken.

Omdat de doelen van de provincie en deze opgave sterk met elkaar in lijn zijn en de provincie ook het belang van investeren in deze opgave lijkt te zien, vragen we de provincie om naast kennis, kunde en capaciteit in 2022 een bijdrage van €132.500 te doen in de proceskosten. Dit is de helft van de kosten, excl. de bijdrage die de provincie al in 2021 doet en excl. de proceskosten voor het speerpunt Sterke culturele infrastructuur. Over dit speerpunt en dan met name over het transformatievoorstel, moeten we nog nadere afspraken met de provincie maken. De kosten voor gemeenten voor het uitvoeren van het transformatievoorstel zijn dan ook nog niet opgenomen in deze begroting. We streven ernaar dit zoveel mogelijk binnen reeds beschikbare middelen van gemeenten en met cofinanciering van de provincie te financieren. Het uitvoeren van het plan van aanpak voor een recreatief wandel- en fietsroutenetwerk is evenmin opgenomen in deze begroting, omdat we deze kosten nog niet kennen. Ook hier kijken we naar beschikbare gemeentelijke middelen en cofinanciering van de provincie.

Ervan uitgaande dat de provincie de gevraagde bijdrage in de proceskosten wil geven en dat alle gemeenten deelnemen aan deze opgave, bedraagt de bijdrage van de gemeente voor deze opgave €0,57 per inwoner.

Mocht de provincie, tegen onze verwachting in, besluiten geen bijdrage te leveren aan het procesgeld binnen deze opgave, dan komen we bij de definitieve regionale agenda met een aangepast voorstel voor acties, fasering en kosten van deze opgave. Het kan zijn dat de provincie bereid is om, als er in het najaar zicht is op financiering van deze opgave door gemeenten, haar bijdrage al in 2021 te doen. Dan kunnen we acties van deze regionale agenda eerder uitvoeren, onze inzet voor 2023 sneller concreet maken en daarmee de kans om externe financieringsbronnen aan te boren, vergroten.

Ontspannen Regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen			60.000			
speerpunten						
Duurzaam toerisme		3.4	250.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen		3.1	80.000			
Groen-blauw raamwerk		5.5	95.000			
Sterke culturele infrastructuur		5.5	100.000			
lasten			585.000	-	-	-
Algemeen			-			
speerpunten						
Duurzaam toerisme	3.4		75.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1		32.500			
Groen-blauw raamwerk	5.5		25.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5					
baten			132.500	-	-	-
Saldo			452.500	-	-	-
Dekking extern (provincie)			132.500	-		
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			452.500	-		
Bijdrage per inwoner in euro's			0,57	-		

Opgave: De Groene groeiregio.

Wat willen we bereiken:
Samen regisseren we de groei in de regio. Op zo'n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit behouden. Hierdoor worden we herkenbaar als dé Groene Metropoolregio.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
De te maken kosten voor deze opgave zijn gericht op het samenbrengen van de gemeenten, het bieden van een platform voor kennisuitwisseling (zoals dashboards, leveren van expertise en een vraagbaak), het doen van onderzoek en het organiseren van symposia of congressen.
De netto inzet is geraamd op € 642.500 voor 2022. Dit komt neer op een inwonerbijdrage van 82 cent.

(Potentiële) opbrengsten
De gevraagde financiële inzet creëert (meer) mogelijkheden voor financiering vanuit andere partijen naar onze regio Arnhem-Nijmegen. Actuele voorbeelden van dit 'multipliereffect' zijn de korting op de verhuurdersheffing (vergroting investeringscapaciteit corporaties ten behoeve van de bouw van betaalbare huurwoningen), het komende Verstedelijkingsakkoord met het Rijk en recente toekenningen van Woningbouwimpulsgelden. Het opstellen van Regionale Investeringsagenda's zorgt er bovendien voor dat wij experimenteren met fondsvorming en verevening. Zo verbinden wij de samenwerkende gemeenten met medeoverheden, private en maatschappelijke partners die - vanuit hun eigen doelstellingen - meewerken en investeren aan de regio Arnhem-Nijmegen.

Binnen onze opgave zijn ook al vastgestelde bijdragen van andere partijen. Vanuit het procesgeld dat door de provincie en het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor uitvoering van de Woondeal zijn de kosten in speerpunt 1 (in totaal ca. € 650.000) voor een belangrijk deel gedekt. Voor 2021 (ca. € 300.000) en 2022 (€ 350.000).

De kosten van de flexpool voor 2021 (€ 250.000) zijn gedekt uit Rijksregeling 'Specifieke Uitkering Flexibele Inzet Ondersteuning Woningbouw' (FIOW). Er is een uitgebreide begroting beschikbaar voor de Woondeal als ook voor de uitwerking van de overige speerpunten. Voor het jaar 2022 spannen we ons in voor nog eens € 250.000 uit deze regeling voor de flexpool.

Groene groei regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen			60.000			
speerpunten						
Versnelling / wonen in balans		8.1	475.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen		8.2	307.500			
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio		3.1	150.000			
lasten			992.500	-	-	-
Algemeen						
speerpunten						
Versnelling / wonen in balans	8.1		350.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2					
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1					
baten			350.000	-	-	-
Saldo			642.500	-	-	-
Dekking extern (woondeal)			350.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			642.500			
Bijdrage per inwoner in euro's			0,82	-		

Geconsolideerd beeld

Hierna is het geconsolideerd beeld opgenomen van de totale lasten en baten van de begroting 2022. De kosten van het regiobureau en de subsidie voor The Economic Board zijn niet nieuw. Het opgavegeld is wel nieuw en is nodig om de opgaven die in de concept-regionale agenda 2022 zijn opgenomen te kunnen oppakken. Dit betekent overigens niet dat dit ook allemaal nieuw geld hoeft te zijn. Op verschillende terreinen, zoals Verbonden regio, wordt al meerdere jaren samengewerkt. Gemeenten hebben wellicht binnen de bestaande begroting budgetten beschikbaar die ter dekking van deze kosten kunnen worden ingezet (bijvoorbeeld RPW) omdat deze activiteiten niet meer door de gemeenten zelf worden opgepakt.

LASTEN			**2022**
Algemeen / regiobureau			1.956.167
Subsidie The Economic Board			698.937
Opgaven			
Verbonden Regio			1.022.000
Productieve Regio			575.000
Circulaire Regio			637.500
Ontspannen Regio			585.000
Groene groei regio			992.500
			3.812.000
			6.467.104
BATEN			**2022**
Algemeen / regiobureau			1.956.167
Inwonerbijdrage The Economic Board			698.937
Opgaven			
Verbonden Regio			1.022.000
Productieve Regio			575.000
Circulaire Regio			637.500
Ontspannen Regio			585.000
Groene groei regio			992.500
			3.812.000
			6.467.104
Saldo			-

Uitwerking inwonerbijdrage

Hierna is in één oogopslag in beeld gebracht wat de inwonerbijdrage per begrotingsonderdeel is.

Kosten G.R. Groene Metropoolregio (netto)	1,73	inwonerbijdrage
In geval van deelname aan Stichting The Economic Board	1,00	inwonerbijdrage
Totale kosten van de opgaven per inwoner (netto)	4,22	inwonerbijdrage

Verplichte onderdelen in opgaven

Hierna is in één oogopslag in beeld gebracht wat de inwonerbijdrage is voor de verplichte onderdelen in de opgaven met de verwijzing naar de betreffende opgaven:

Verplichte onderdelen in de opgaven		
Regionaal programma werklocaties (productieve regio)	0,16	125.000
	0,16	125.000

Verplichte paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het doel van het weerstandsvermogen is het bepalen of tegenvallers die zich kunnen voordoen opgevangen kunnen worden zonder dat de normale bedrijfsvoering daardoor wordt verstoord. Hiervoor is het van belang dat er periodiek een inventarisatie plaatsvindt van risico's die zich kunnen voordoen. In de aanloop naar de vorming van de Groene Metropoolregio is een brede inventarisatie gemaakt van risico's. Periodiek houden wij het beeld van deze risico's actueel. Wij onderschrijven de principes van risicomanagement en risicobeheersing in ons werk. Dit houdt in dat risico's gekoppeld worden aan de doelstellingen en dat maatregelen worden genomen om de risico's te beheersen. Risicomanagement moet nog verder worden ontwikkeld en zal een integraal onderdeel uitmaken van de planning- en controlcyclus. Daarmee wordt het risicobewustzijn in de organisatie (regiobureau en in de opgaven) verhoogd en is het zicht op de uitvoering van beheersmaatregelen cyclisch geborgd.

weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de Groene Metropoolregio zijn de middelen en mogelijkheden waarover beschikt kan worden om niet-voorziene uitgaven (tegenvallers) te dekken. Mogelijke onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn de Algemene Reserve, specifiek aan risico's gelieerde bestemmingsreserves, het resultaat over het boekjaar en de post onvoorzien.
In het geval van deze nieuw opgerichte organisatie is enkel voorzien in een kleine post Onvoorzien (31k) bij het regiobureau die als zodanig gekwalificeerd kan worden.

Financiering

De begroting van de Groene Metropoolregio wordt op dit moment grotendeels door de deelnemende gemeenten gedragen. De in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen afspraak v.w.b. de bijdrage van de gemeenten (artikel 29 lid 1) waarborgt dat de inkomende en uitgaande geldstromen gematched zijn. Financiering van de organisatie door het aantrekken van leningen is niet aan de orde.

Bedrijfsvoering

Voor deze paragraaf verwijzen wij u naar het Bedrijfsplan Versterkte Regio van 15 september 2020, specifiek de hoofstukken 2 (besturingsmodel), 3 (opgavegericht werken in de regionale agenda) en 4 (de organisatie).

Bijlage 1: Deelnemers in de G.R / aan TEB

Deelname in GR	Deelname in TEB
Arnhem	Arnhem
Berg en Dal	
Beuningen	Beuningen
Doesburg	Doesburg
Druten	Druten
Duiven	Duiven
Heumen	Heumen
Lingewaard	Lingewaard
Montferland	Montferland
Mook en Middelaar	
Nijmegen	Nijmegen
Overbetuwe	Overbetuwe
Renkum	
Rheden	Rheden
Rozendaal	Rozendaal
Westervoort	
Wijchen	Wijchen
Zevenaar	Zevenaar

Bijlage 2 Inwoneraantallen per 1/1/2021

	(bron: cbs)
Gemeente	inwoners per 1/1/21
Arnhem	162.477
Berg en Dal	35.008
Beuningen	26.165
Doesburg	11.064
Druten	18.407
Duiven	25.067
Heumen	16.569
Lingewaard	46.863
Montferland	36.038
Mook en Middelaar	7.910
Nijmegen	177.453
Overbetuwe	48.214
Renkum	31.412
Rheden	43.536
Rozendaal	1.726
Westervoort	15.011
Wijchen	41.259
Zevenaar	44.099
	788.278

Bijlage 3 bijdragen

Hierna volgt een overzicht van de bijdragen van de gemeenten voor het regiobureau, TEB en voor de opgaven*

Deelname in GR	Regiobureau	Bijdrage TEB	Verbonden regio	Productieve Regio	Circulaire regio	Ontspannen Regio	Groene groei regio	totaal
Arnhem	280.303	162.477	210.651	118.517	131.399	93.268	132.430	1.129.044
Berg en Dal	60.395	-	45.388	25.536	28.312	20.096	28.534	208.261
Beuningen	45.139	26.165	33.923	19.086	21.160	15.020	21.326	181.819
Doesburg	19.087	11.064	14.344	8.071	8.948	6.351	9.018	76.883
Druten	31.755	18.407	23.865	13.427	14.886	10.566	15.003	127.909
Duiven	43.245	25.067	32.499	18.285	20.272	14.389	20.431	174.189
Heumen	28.585	16.569	21.482	12.086	13.400	9.511	13.505	115.137
Lingewaard	80.847	46.863	60.758	34.184	37.899	26.901	38.197	325.649
Montferland	62.172	36.038	46.723	26.287	29.145	20.687	29.373	250.426
Mook en Middelaa	9.888	-	10.255	5.770	6.397	4.541	6.447	43.297
Nijmegen	306.139	177.453	230.067	129.441	143.511	101.864	144.636	1.233.112
Overbetuwe	83.178	48.214	62.509	35.169	38.992	27.677	39.298	335.037
Renkum	54.192	-	40.726	22.913	25.404	18.032	25.603	186.868
Rheden	75.108	43.536	56.444	31.757	35.209	24.991	35.485	302.529
Rozendaal	2.978	1.726	2.238	1.259	1.396	991	1.407	11.994
Westervoort	25.897	-	19.462	10.950	12.140	8.617	12.235	89.300
Wijchen	71.179	41.259	53.492	30.096	33.367	23.684	33.629	286.707
Zevenaar	76.079	44.099	57.174	32.167	35.664	25.314	35.944	306.442
	1.356.167	698.937	1.022.000	575.000	637.500	452.500	642.500	5.384.604
dekking extern	600.000					132.500	350.000	1.082.500
totale kosten G.R.								6.467.104

* Noot: voor de 5 opgaven is in bovenstaand schema een doorrekening gemaakt van de kosten als alle gemeenten voor alle opgaven intekenen!

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Gemeenteraden van de deelnemende
gemeenten aan de
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum : 14 april 2021
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 2021-GMDB-09
Zaaknummer :
Contactpersoon : Dhr. A. Joustra
E-mailadres : a.joustra@regioan.nl

Onderwerp: aanbieding conceptbegroting 2022

Geachte raad,

SAMENVATTING

1. de gemeenteraden worden uitgenodigd een zienswijze over de conceptbegroting 2022 naar voren te brengen voor 30 juni 2021;
2. Kennisnemen van de hoogte van de inwonerbijdrage 2022.

INLEIDING

Conform de bepalingen uit de Wet gemeenschappelijk regelingen (art. 34b Wgr) zendt een gemeenschappelijke regeling voor 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de raden van de deelnemende gemeenten. Onder deze kaders worden verstaan de veranderingen op hoofdlijnen die afwijken van eerder gestelde beleids-, uitvoerings- of financiële kaders.

BEGROTING 2022

Bij de start van de Groene Metropoolregio Arnhem–Nijmegen lag direct de opdracht voor om de begroting 2022 te maken. Dit is de financiële vertaling van de inhoudelijke ambities van de samenwerking in 2022 die in de regio al in 2021 is gestart. Daarmee is dit document ons financieel kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in 2022 samen te bereiken.

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 7 april 2021 is de concept-regionale agenda 2022 besproken die inhoudelijk input levert voor de concept begroting 2022. De concept begroting geeft, naast de kosten van het Regiobureau, inzicht in de netto inwonerbijdrage per inwoner voor de 5 opgaven. De concept-regionale agenda 2022 wordt u per afzonderlijke brief aangeboden.

INWONERBIJDRAGE 2022

De inwonerbijdrage is gebaseerd op de huidige set van afspraken waaronder de bijdrage voor het regiobureau (€ 2,50 bruto). Dit bedrag is in 2022 lager, omdat de Groene Metropoolregio (ook) voor 2022 een bijdrage van € 600.000,-- ontvangt van de provincie Gelderland. Daarmee is de nettobijdrage voor het Regiobureau € 1,73. In aanvulling op bovengenoemde bedragen zijn de vijf inhoudelijke opgaven van de Groene Metropoolregio (Verbonden regio, Ontspannen Regio, Productieve Regio, Circulaire Regio en Groene Groei regio) ook financieel vertaald in een bedrag van € 4,22 per inwoner voor 2022.

Daarmee komt de inwonerbijdrage voor 2022 uit op € 5,95 (gemeente Mook en Middelaar € 5,47 gelet op de vastgelegde 50% korting op de oorspronkelijke inwonerbijdrage).

Bij deze bijdrage gaan we er vooralsnog vanuit dat alle gemeenten intekenen op alle vijf opgaven. Mocht onverhoopt niet iedere gemeente kunnen of willen intekenen op één of meer van de opgaven dan heeft dat als consequentie dat de inwonerbijdrage van de andere gemeenten omhoog gaat, dan wel dat we onze ambities op de opgaven nogmaals tegen het licht moeten houden om de nu gepresenteerde inwonersbijdrage gelijk te houden.

Daarnaast is de subsidie voor The Economic Board (TEB) van € 1,00 opgenomen in de begroting 2022. Dit is alleen voor die gemeenten die besloten hebben bij te dragen aan TEB.

PROCEDURE

Met het aanbieden van de begroting wordt voldaan aan de verplichting zoals vastgelegd in de Wet op de Gemeenschappelijke Regeling (artikel 35 lid 1 Wgr) om de conceptbegroting, acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, aan de raden van de deelnemende gemeenten toe te sturen en hen uit te nodigen om een zienswijze naar voren te brengen. In het algemeen bestuur is op 7 april jongstleden besloten dat uw zienswijze uiterlijk 30 juni 2021 wordt verwacht. De zienswijzen worden verwerkt en behandeld in de (één week verschoven) vergadering van het algemeen bestuur van 7 juli 2021. Consequentie hiervan is wel dat een deel van de informatie voor het algemeen bestuur zal worden nagezonden aangezien de stukken op 30 juni beschikbaar gesteld moeten (conform reglement van orde). Wij willen u dan ook dringend verzoeken om zo snel mogelijk na uw raadsvergadering, liefst binnen 2 werkdagen, ons uw reactie te doen toekomen.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw zienswijze graag tegemoet. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de business-controller van Groene Metropoolregio (via info@regioan.nl).

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

de voorzitter

Drs. H.M.F. Bruls

de secretaris

Drs. A. Joustra

Bijlage:
- conceptbegroting 2022

CONCEPT-REGIONALE AGENDA 2022

en actualisatie regionale agenda 2021

groene metropoolregio
arnhem nijmegen

15 april 2021

Tussen groen, stad en ICE in Arnhem

Voorwoord

Met gepaste trots bied ik u de concept-regionale agenda 2022 aan. Een regionale agenda die in zeer korte periode tot stand is gekomen door de inzet van velen (ambtelijk en bestuurlijk) in de regio.

Nog geen half jaar geleden hebben de gemeenten zich uitgesproken om de regionale samenwerking te versterken en de gezamenlijk ambities onderschreven. Deze agenda geeft, na het tussenjaar 2021, inhoud en richting aan onze ambities in 2022.

Eén van de kernwaarden van de versterkte samenwerking is transparantie. Deze agenda maakt helder wat de 5 integrale opgaven zijn en wat we willen doen in 2022 om onze ambities te bereiken. Met het aanbieden van deze concept-agenda nodigen wij de gemeenten (colleges en gemeenteraden) uit de opgaven te beoordelen en waar nodig aan te scherpen. Dit passend binnen de P&C cyclus in uw eigen gemeente. Met de ontvangen reacties is het voor het Algemeen Bestuur mogelijk om kort na de zomer een gedragen regionale agenda 2022 vast te stellen. Die agenda omvat 5 integrale opgaven waar gemeenten op uitgenodigd worden om in te tekenen. Vooralsnog voor 1 jaar. De intentie is daarna afspraken te maken over meerdere jaren.

Werken aan een regionale agenda kost naast menskracht ook geld. Ik realiseer me daarbij dat veel gemeenten in financieel zwaar weer zitten. Elke nieuwe uitgave wordt gewogen. Het gevraagde bedrag per opgave is echter in vele gevallen geen nieuw geld. Veel zaken gebeuren nu al op regionale schaal met een bijdrage van uw gemeente; we starten immers niet op ‘nul’ met regionale samenwerking. Daarnaast omvat de regionale agenda taken die al binnen gemeenten gedaan worden en taken, die op de gemeente afkomen. Taken, die efficiënter en effectiever in gezamenlijkheid en op regionale schaal opgepakt kunnen worden.

Ik hoop dat alle gemeenten de ruimte weten te vinden om de schouders onder de gezamenlijk ambities te zetten. Met onze financiële inzet kunnen we er in slagen onze partners (Provincie, Rijk, Europa, bedrijfsleven en kennisinstellingen) te overtuigen om langjarig te investeren in de Groene Metropoolregio.

Mocht u hierbij vanuit het dagelijks bestuur of het regiobureau ondersteuning wensen, dan zijn wij daartoe natuurlijk graag bereid. Ik wens uw college en uw gemeenteraad een goede gedachtewisseling.

Vriendelijke groet,

Hubert Bruls
Voorzitter Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

In het kort

Onze gezamenlijke visie op de regio Arnhem Nijmegen

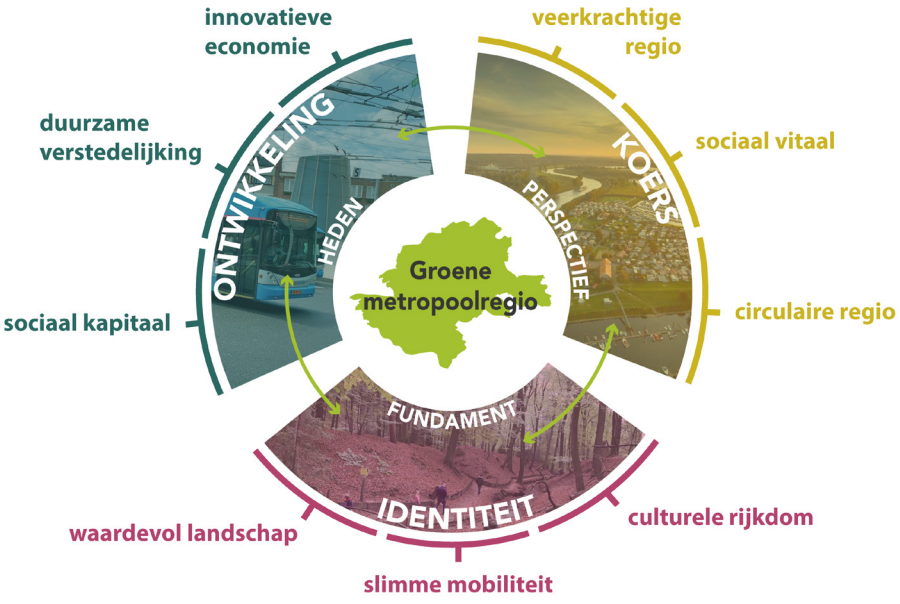
Horizon
Onze gezamenlijke ambitie:
- we positioneren ons als dé groene metropoolregio van Nederland
- we profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050
- we werken samen aan dé ontspannen groeiregio in balans

Hiervoor werken we als regio samen:

Fundament
We werken samen aan het behoud van de identiteit van de regio:
- we zetten ons in voor een gevarieerd cultuurlandschap
- we houden de regio strategisch bereikbaar
- we ontwikkelen de culturele netwerken in de regio

Heden
We werken samen aan de ontwikkeling van de regio:
- we ontwikkelen de regio als compleet stedelijk netwerk
- we ontwikkelen energy, food, health en hightech als topsectoren
- we benutten talent en het menselijk kapitaal in de regio

Perspectief
We werken samen aan de koers van de regio:
- we maken onze regio veerkrachtig voor klimaat en energie
- we zetten breed in op de circulariteit van onze economie
- we werken aan een vitale en ontspannen leefomgeving

Inhoud

Regionale Agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022

Verbonden regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Gebiedsgerichte corridoraanpak
- Speerpunt 2: Regionaal (snel)fietspadennetwerk
- Speerpunt 3: Hubs en knooppunten
- Speerpunt 4: Gedragsaanpak duurzame mobiliteit
- Speerpunt 5: Verkeersveiligheid

Productieve regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Stimuleren ondernemerschap in het MKB
- Speerpunt 2: Human Capital; onderwijs en arbeidsmarkt
- Speerpunt 3: Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters
- Speerpunt 4: Versterking van duurzame logistiek
- Speerpunt 5: Toekomstbestendige werklocaties

Circulaire regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Circulaire bouw en infrastructuur
- Speerpunt 2: Circulaire economie; grondstoffen en ketens
- Speerpunt 3: Water en klimaatadaptatie
- Speerpunt 4: Transitie naar duurzame energie

Ontspannen regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Duurzaam toerisme
- Speerpunt 2: Bruisende binnensteden en krachtige kernen
- Speerpunt 3: Groen-blauw raamwerk
- Speerpunt 4: Sterke culturele infrastructuur

Groene groeiregio

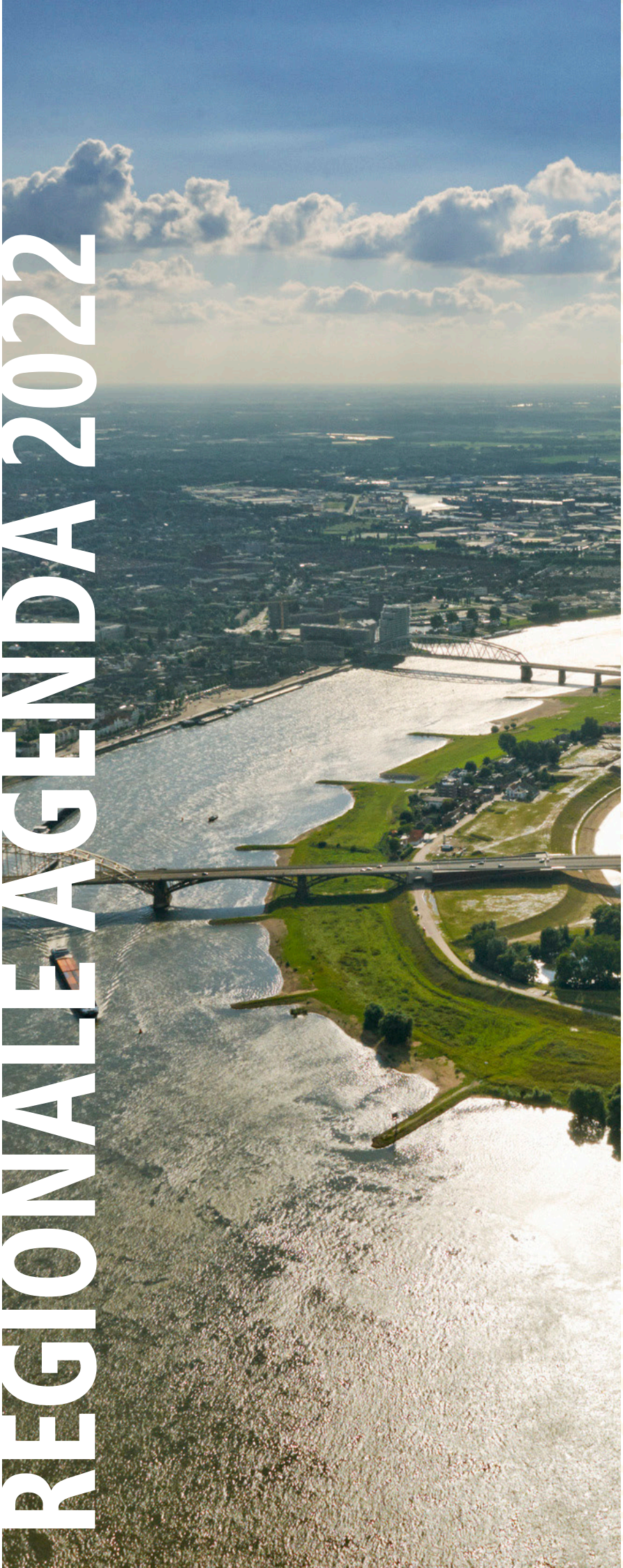
- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Wonen in balans: *Versnellen* van de woningbouw
- Speerpunt 2: Leefomgeving: *Verbinden* van de ruimtelijke opgaven
- Speerpunt 3: Agglomeratiekracht: *Vertellen* van de kracht van de Groene groeiregio

Samenhang opgaven

Financiële paragraaf

Bijlage: bestuurlijke opgaveteams

REGIONALE AGENDA 2022

Met deze Regionale agenda geven we richting aan de versterkte regionale samenwerking. We geven vorm en inhoud aan onze gedeelde ambitie voor kwalitatieve groene groei. Onze inzet: elkaar actief opzoeken, partijen verbinden en samen zoeken naar nieuwe kansen!

Nationaal park Veluwezoom

REGIONALE AGENDA GROENE METROPOOLREGIO ARNHEM-NIJMEGEN 2022

In het najaar van 2020 is de eerste regionale agenda voor de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aangeboden aan de 18 gemeenten door de Stuurgroep Versterking Regionale samenwerking regio Arnhem-Nijmegen. Op basis van de visie en de regionale agenda hebben 18 gemeenten de stap gezet naar een versterkte regionale samenwerking.

Voor u ligt de concept-regionale agenda voor het jaar 2022. Hierin zijn de vijf centrale opgaven verder uitgewerkt, speerpunten concreter gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen. Omdat de regio zich in een opstartfase bevindt, is deze agenda de uitnodiging aan gemeenteraden om in te tekenen op de 5 opgaven voor het jaar 2022. De intentie is om volgend jaar met een meerjarige agenda te komen, waarna ook meerjarig op de opgaven ingetekend kan worden.

Het jaar 2022 kan niet los gezien worden van 2021. In deze regionale agenda lichten we toe welke resultaten en activiteiten we in 2021 al oppakken om in 2022 resultaten te kunnen boeken. Dit als actualisatie én concretisering van de versie die in het najaar van 2020 aangeboden is. Ook blikken we vooruit op het jaar 2023: welke acties lopen door of zijn een vervolg op wat we in 2022 in gang willen zetten?

Deze agenda geeft invulling aan de inhoudelijke samenwerking als regio: fris, innovatief, integraal en verbindend. Daarmee is het ons inhoudelijk kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken.

Ambitie: groene groei!

We zijn een bloeiend stedelijk netwerk, zonder de overdruk van de Randstad. Dat willen we zo houden. We verwachten dat onze regio nog verder zal groeien, in inwoners, in werkgelegenheid, in mobiliteit. We hebben een forse woningbehoefte van circa 35.000 extra woningen tot 2030. We zetten in op blijvend werk en huisvesting voor onze inwoners. We zien ook dat onze gekoesterde leefkwaliteit bedreigd wordt als we niet gezamenlijk sturen op de groei die op ons afkomt. Als gemeenten willen we daarom op regionaal niveau samenwerken, met elkaar en onze partners: hoe leiden we de groei gezamenlijk in goede banen, zodat de balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de regio behouden blijft? Daarom: groene groei!

Opgavegericht samenwerken
Deze centrale ambitie hebben we uitgewerkt en onderbouwd in de regionale visie 'Regio Arnhem-Nijmegen, de groene metropoolregio' (d.d. 23 september 2020). In deze visie hebben we negen uitdagingen geformuleerd vanuit urgentie, fundament, heden en perspectief. Dit zijn de uitdagingen die we in de opgaven van de regionale agenda bijeenbrengen. Op deze manier komen we los van de traditionele sectoren. Immers, resultaten voor onze maatschappelijke opgaven boeken we alleen met een meer integrale aanpak in samenwerking met diverse overheden én met onze private en maatschappelijke partners. Onze opgavegerichte samenwerking ondersteunt deze beweging naar samenwerking in allianties. De opgaven van de Groene Metropoolregio bieden focus op concrete speerpunten vanuit een integrale blik.

Vijf integrale opgaven
De vijf opgaven zoals ze beschreven zijn in de eerste regionale agenda, staan ook nu centraal. De opgaven bestrijken een logische 'deelverzameling' van het integraal werken. Deze agenda is richtinggevend en maakt integraliteit beheersbaar en handzaam.

Een opgave in de regionale agenda voldoet aan de volgende kenmerken:
- De opgave draagt positief bij aan ontwikkeling van de regionale ambities, aansluitend bij de ambities uit de lokale collegeprogramma's én de agenda's van hogere overheden.
- De opgave betreft een integraal maatschappelijk vraagstuk, die verbinding legt tussen meerdere sectoren en domeinen die vertaald worden in concrete acties en resultaten.
- De opgave vereist samenwerking in allianties met andere private en maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau, alsmede met andere overheden op provinciaal, rijks- en Europees niveau.
- De opgave biedt toegevoegde waarde op regionaal niveau met lokale impact in meerdere gemeenten.

De Verbonden regio, de Productieve regio, de Circulaire regio en de Ontspannen regio combineren ieder een aantal beleidssectoren en domeinen met elkaar. De Groene groeiregio zet juist de integrale samenwerking en integrale afweging van ruimteclaims in de leefomgeving centraal, en adresseert zo de kernambitie van de visie. De Groene groeiregio is daarmee integrerend van karakter.

We pakken de opgaven in samenhang op. Dat is de kracht van onze werkwijze: vanuit verschillende invalshoeken werken we aan de maatschappelijke opgaven en versterken we elkaars acties. In de tabel op pagina 47 is de samenhang tussen opgaven inzichtelijk gemaakt.

Centrum Arnhem

Zevenheuvelenloop

Opgaven: speerpunten en activiteiten
Vanaf 1 januari 2021 zijn we officieel gestart met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de opgaven. De bestuurlijk opdrachtgever, haar/zijn bestuurlijk opgaveteam (bijlage 2), de andere betrokken wethouders, de opgavemanager en de betrokken inhoudelijke experts hebben in korte tijd deze concept-regionale agenda 2022 uitgewerkt én concrete acties opgestart in 2021. Bij het maken van de regionale agenda hebben we gemerkt dat het enthousiasme voor regionaal werken groot is en dat we met elkaar het belang hiervan zien. Het feit dat er een Groene Metropoolregio is met een 'gezicht' en mensen om zaken op te pakken, helpt om snel op tafel te krijgen waar we mee bezig zijn, waar we mee aan de slag willen en waar de prioriteiten liggen. De regionale agenda gaat uit van wat we met elkaar over vijf jaar willen bereiken en maakt dit concreet voor het komende jaar of jaren. Per opgave zijn resultaten, acties, een planning en een indicatie voor de benodigde middelen inzichtelijk gemaakt. De uitvoering van deze acties doen we natuurlijk niet alleen. Per opgave is beschreven met welke partners we samenwerken om onze ambities te realiseren.

In de regionale agenda staan per opgave verschillende acties. Acties gericht op de uitvoering van projecten en programma's, op lobby, het ontwikkelen van een visie of het verkennen van bepaalde onderwerpen. Deze acties zijn hard nodig om samenwerking vorm te geven, keuzes te maken en projecten en programma's concreet te maken en een stevige en uitnodigend verhaal te hebben bij onze regionale ambitie. Alleen zo kunnen we inspelen op kansen en (financierings) mogelijkheden die zich voordoen bij provincie, Rijk en Europa. Dit geldt zeker voor de opgaven waarop we in het verleden minder in regionaal verband hebben opgetrokken, zoals Ontspannen regio. De meeste van deze verkenningen/ visies zijn zo veel als mogelijk in het eerste kwartaal van 2022 gereed, zodat de uitkomsten vertaald kunnen worden in concrete acties met resultaten voor het jaar 2023.

Juist nu is onze gezamenlijke inzet hard nodig: de COVID-19 crisis raakt onze regio hard. Toerisme, binnensteden en centra van kernen, cultuur, de druk op natuur- en landschap om maar wat voorbeelden te noemen. Waar dat kan, maken we daarom direct een begin met activiteiten, waarvan we snel resultaat zien. We doen dit met middelen (capaciteit en geld) die al beschikbaar zijn vanuit Rijk, provincie of gemeenten zelf. Ook gaan we in 2021 aan de slag met het meetbaar maken van doelen en resultaten en het monitoren daarvan.

Monitor Brede Welvaart
Brede Welvaart gaat over de kwaliteit van het leven; het welzijn van de inwoners. In de regionale Monitor Brede Welvaart (CBS) wordt de brede welvaart van gemeentes, provincies en COROP-gebieden in kaart gebracht. Aan de hand van meer dan veertig indicatoren geeft de monitor een breed en divers beeld van de staat en ontwikkeling van de regionale samenleving. Door enkele gemeenten is in een motie gevraagd dit instrument in te zetten. Is de regionale inzet voldoende effectief en efficiënt is om de kansen te benutten of de knelpunten aan te pakken? De monitor draagt ook bij aan de legitimiteit van de gezamenlijk inzet op de regionale ambities. Het Algemeen Bestuur heeft inmiddels besloten in het 2e kwartaal van 2021 de mogelijkheden van toepassing van een Monitor Brede Welvaart Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen te onderzoeken.

Organisatie opgaven
Het bestuurlijk opgaveteam stuurt de uitvoering van de opgave aan, bewaakt voortgang en stelt zo nodig bij. Zij doet dit op advies van het opgaveteam, bestaande uit de opgavemanager en een coördinator per speerpunt. Deze speerpuntcoördinatoren zorgen voor de verbinding met de gemeenten door een werkgroep in te richten per speerpunt. Deze bestaat uit een vertegenwoordiging van de deelnemende gemeenten, waarbij gelet wordt op spreiding over de hele regio. Daarnaast worden alle relevante ambtenaren regelmatig op de hoogte gehouden en om input gevraagd.

Tijdens de regio-ochtenden en de regiodagen stelt het bestuurlijk opgaveteam de overige regiobestuurders op de hoogte van de voortgang van de uitvoering van de opgave. Tijdens deze regio ontmoetingen kunnen bestuurders gevraagd en ongevraagd advies geven over de uitvoering van de opgave. Daarnaast worden op raadsontmoetingen de raadsleden geïnformeerd over de ontwikkelingen van en in de opgaven.

Triple helix-samenwerking en bestuursakkoord
Werkelijke resultaten met toegevoegde waarde voor onze maatschappelijke opgaven boeken we alleen met een meer integrale aanpak en in een samenwerking met uiteenlopende partijen (overheid, bedrijfsleven, onderwijs en onderzoek). We werken dan ook met veel partners samen om de ambities binnen onze opgaven te verwezenlijken. Soms doen ze een groot deel van de uitvoering, soms zijn ze mede-initiatiefnemer, medefinancier of supporter. Belangrijk zijn de samenwerkingsrelaties met de provincie Gelderland en The Economic Board (TEB). Gezamenlijk zien wij het als onze verantwoordelijkheid om het voortouw te nemen in de regionale samenwerking. Voor een gezamenlijke uitvoering van de regionale agenda is een consistente, meerjarige samenwerking tussen deze drie partijen nodig. We bekrachtigen deze samenwerking in een bestuursakkoord en voorzien deze van een investeringsagenda, waarin partijen ieder hun commitment op het aandeel aan de opgaven bekrachtigen.

Samenwerking met het Rijk
Voor een aantal opgaven is er al een intensieve samenwerking met het Rijk. Denk aan het verstedelijkingsakkoord, de woondeal en de MKB-deal. We gebruiken 2021 om voor de opgaven te identificeren waar kansen voor (verdere) samenwerking met het Rijk.

Intekenen op opgaven door gemeenten
Zoals hierboven staat beschreven, hangen de vijf opgaven nauw met elkaar samen. Zij vormen elk een onmisbare schakel om onze ambitie te realiseren. Binnen de opgaven hebben de opgaveteams zich laten leiden door urgentie en betekenis van acties voor gemeenten. Alleen de acties die prioriteit hebben en die we kansrijker en succesvoller kunnen oppakken op regionaal niveau, zijn opgenomen in deze regionale agenda. We hopen daarmee dat alle gemeenten zich uitgenodigd voelen om in te tekenen op het geheel. Op basis van deze concept-regionale agenda kunnen

gemeenten zich een mening vormen of zij voornemens zijn in te tekenen op de opgaven voor één jaar (2022). In juni 2021 kunnen zij hun reactie op deze concept-regionale agenda kenbaar maken aan het AB. De opgaveteams verwerken deze reacties in een definitieve regionale agenda en leggen deze voor aan het AB. Op basis van deze definitieve regionale agenda, kunnen de raden besluiten om in te tekenen voor de opgaven, bij of na de begrotingsbehandeling 2022. De bijdrage per inwoner die genoemd zijn per opgave gaan over de acties voor 2022.

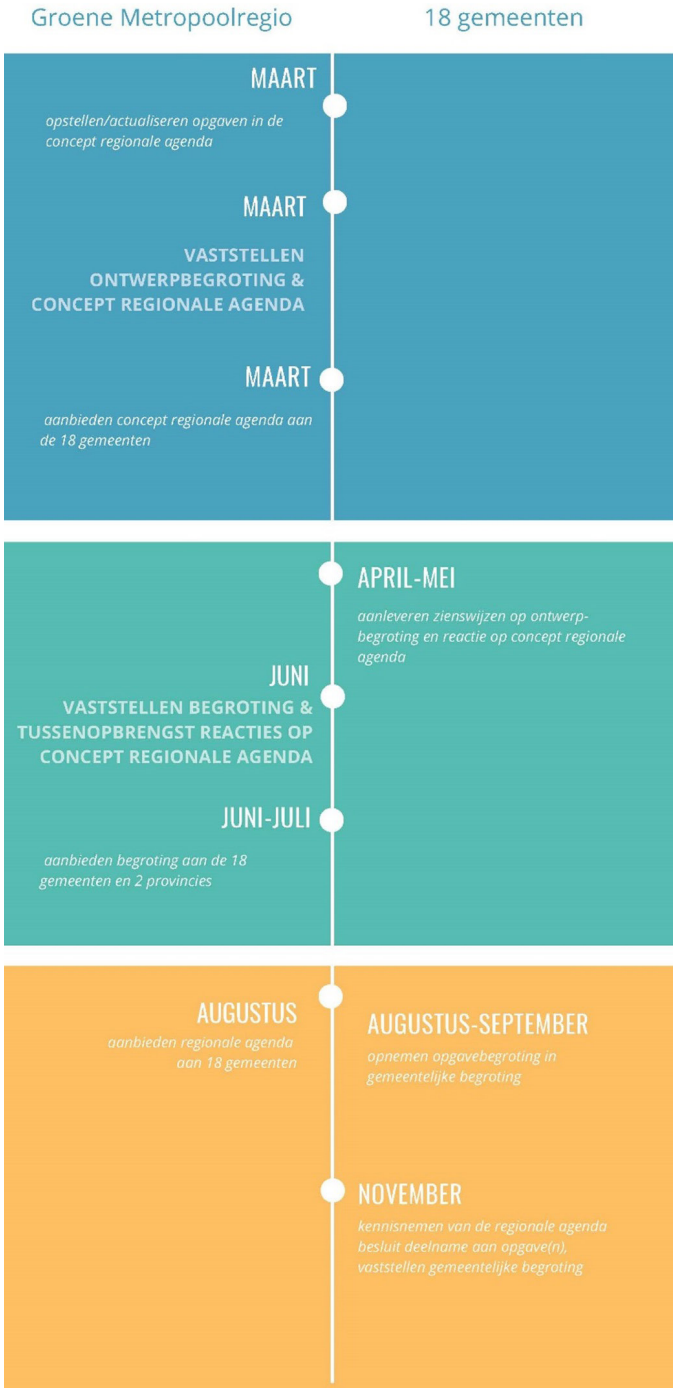
Als een gemeente besluit mee te doen aan een opgave, dan tekent het college, na het besluit van de gemeenteraad, hiertoe een opgaveovereenkomst. Hiermee zegt de gemeente toe de benodigde middelen ter beschikking te stellen. De basis voor deze overeenkomst ligt in artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling. In de overeenkomst staan doel van de samenwerking, de resultaten en activiteiten van de opgave, de gemeentelijke bijdrage in financiën en de duur van de overeenkomst.

Overzicht proces

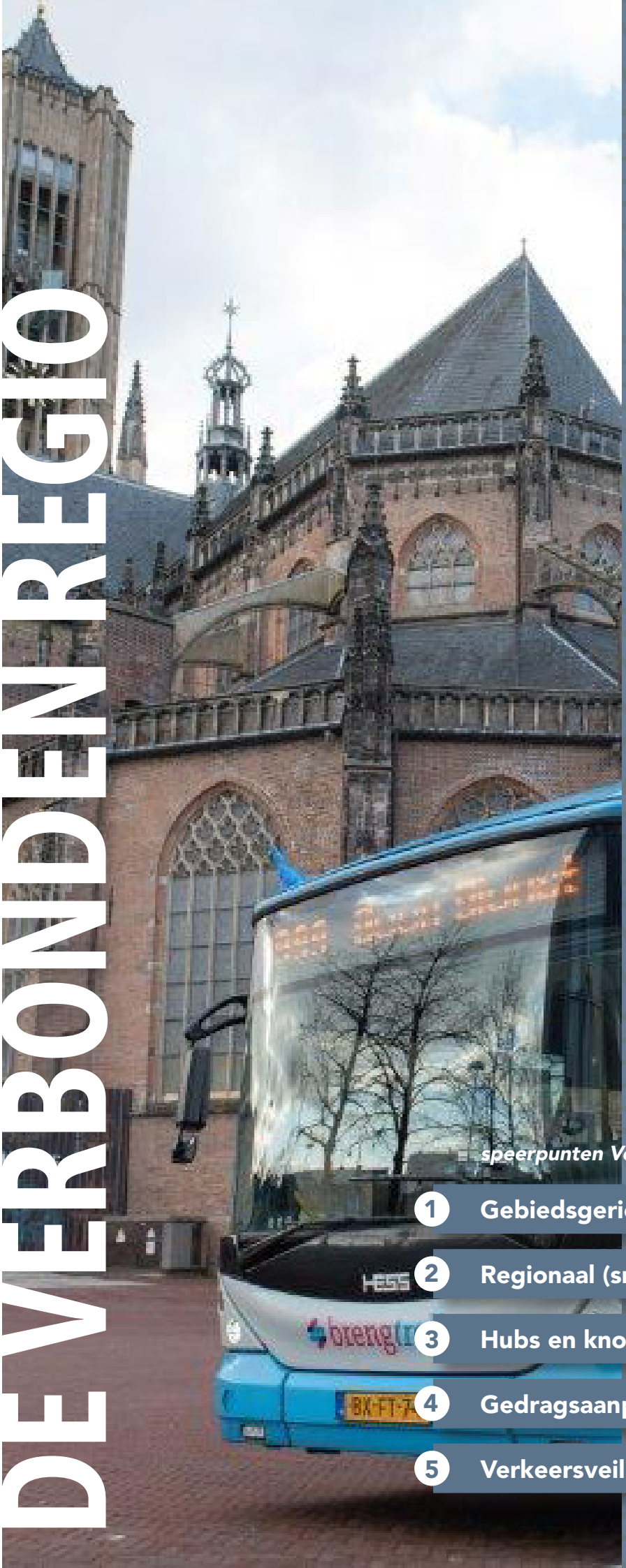
Met het proces van de regionale agenda en daarmee het intekenen op de vijf opgaven is aansluiting gezocht bij het proces rond de aanbieding van de concept-begroting van de Groene Metropoolregio voor het volgende jaar. Dit is een logische keuze omdat de gemeenten op een vroegtijdig moment een beeld krijgen welke middelen gevraagd gaan worden om de regionale agenda, dus de vijf opgaven, uit te voeren in het komende jaar (en jaren).

Het biedt gemeenten ook de mogelijkheid deze consultatiefase te gebruiken om opgaven aan te scherpen. De regionale agenda wordt elk jaar opnieuw voorgelegd aan de gemeenten.

In de visualisatie is dit proces vastgelegd.

DE VERBONDEN REGIO

Over vijf jaar:

Kunnen wij snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.

speerpunten Verbonden regio

1. **Gebiedsgerichte corridoraanpak**
2. **Regionaal (snel)fietspadennetwerk**
3. **Hubs en knooppunten**
4. **Gedragsaanpak en duurzame mobiliteit**
5. **Verkeersveiligheid**

Snelle (regionale) fietsroutes: Rijn Waalpad

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

Wij willen de regionale en stedelijke bereikbaarheid (zeker in het kader van de grote woningbouwopgaven) waarborgen door een ombuiging naar meer gebruik van fiets en (H) OV op korte en langere afstand en een beter gebruik van bestaande infrastructuur. Behalve lucht op het regionale wegennet zorgt dit ook voor een duurzamere mobiliteit.

In de voorloper van deze regionale agenda, de Agenda Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid uit 2019 zaten 6 sporen: Weg, Spoor, Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), Fiets, Slim en Schoon Onderweg, Verkeersveiligheid. De doelen en projecten zoals hierin ondergebracht zijn nog steeds actueel. De vijf speerpunten zijn integraler opgezet en sluiten beter aan bij Gaaf Gelderland en de Gelderse Mobiliteitsvisie.

Logistiek is geen apart speerpunt binnen de Verbonden regio. Wel willen wij de logistiek binnen de Verbonden regio slimmer en duurzamer maken. In 2021 verkennen we hoe we in onze regio de economische kansen van de logistieke sector verder kunnen versterken. Daarnaast wordt een relatie gelegd met de logistieke corridor (samenwerking met de provincie Gelderland en TEB), het verduurzamen van de bouwlogistiek, digitalisering, binnenstadlogistiek, truckparking en het verduurzamen van de binnenvaart.

Wij stellen de reiziger centraal en verleiden de reiziger de slimste en schoonste keuzes te maken. We benutten mobiliteitsnetwerken beter en zetten in op actieve en schone mobiliteit. Groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.

Slim en schoon reizen door de vorming van mobiliteitshubs, het stimuleren van fiets/lopen op korte afstanden binnen het netwerk, het HOV-netwerk te vergroten en te versterken en door voor verbindingen op langere afstanden tussen stedelijke netwerken in te zetten op openbaar vervoer/spoor.

PARTNERS

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is één van de partners binnen het beleidsveld Mobiliteit. De acties uit deze regionale agenda voeren we samen met partners uit.

- de provincie Gelderland: de doelen zijn op al onze speerpunten sterk in lijn met elkaar. Veel van onze processen en projecten voeren wij samen uit. In nauw overleg wordt bepaald wie het voortouw heeft.
- Overige overheden (Rijk, andere regio's en de individuele gemeenten) en het Waterschap: Binnen de Verbonden regio ontplooien we activiteiten die onze inhoudelijke opgaven kunnen versterken. Hierbij moet gedacht worden aan het versterken van de relatie met andere regio's (o.a. kennisuitwisseling via het Gemeentelijk Netwerk Mobiliteit en Infrastructuur (GNMI)). Ook adviseren wij in voorkomende gevallen bij o.a. verschillende rijksprocessen. Daarnaast stemmen wij elkaars programma meer op elkaar af.
- TEB: hecht veel belang aan de mobiliteitsopgaven, omdat dit van wezenlijk belang is voor een goed vestigingsklimaat. Vanuit de regio maken wij graag gebruik van het netwerk van TEB om deze opgave verder te brengen. Rondom lobby en communicatie van strategische projecten kijken wij samen met TEB specifiek naar ieders rol en helpen en versterken we elkaar.
- Bedrijfsleven: Wij betrekken het bedrijfsleven actief bij onze initiatieven. Belangrijke partners, met wie we in het vervolgtraject afstemmen zijn: ondernemers, ondernemerscollectieven, koepelorganisaties en kennisinstellingen. Ook aanbieders zijn een belangrijke partij om samen te komen tot gerichte implementatie.
- Kennisinstellingen als Radboud Universiteit, Hogeschool Arnhem-Nijmegen, Van Hall Larenstein, ROC's dragen bij op verschillende niveaus bij aan de ontwikkeling van kennis op het gebied van de duurzame mobiliteit en bereikbaarheid. Daar waar mogelijk en wenselijk betrekken wij de onderwijssector in onze processen.
- Het Regionaal verkeersmanagementteam Arnhem Nijmegen (RVMT) is een samenwerking tussen wegbeheerders in onze regio (Rijk, Provincie en gemeenten). De opgavemanager stemt af met de voorzitter van het RVMT en vervult in voorkomende gevallen een actieve rol. Het RVMT wordt in 2021 geëvalueerd, waarbij ook gekeken wordt naar de governance.
- De Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen organiseert aanvullend vervoer voor mensen die gebruik maken van Wmo, Jeugdwet, leerlingenvervoer en kleinschalig OV in de regio. Hiervoor is de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen opgericht. In de vervoersorganisatie sturen en beheersen de gemeenten samen de uitvoering en ondersteunende processen voor het aanvullend vervoer (Avan). De opgavemanager en de directeur van de Vervoersorganisatie stemmen frequent af.

Werken aan mobiliteitshubs en knooppunten

Trolley bussen - Arnhem

2021

In maart 2019 heeft het regionale Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit ingestemd om maximaal in te zetten op een structurele mobiliteitsaanpak, waarbij de regio een belangrijke speler binnen het publiek/private netwerk is. Hiervoor is naast een eenduidige inhoudelijke aanpak ook capaciteit en financiering essentieel. Sinds 2019 wordt ingezet op het versterken van de sturende kracht van de regionale mobiliteitsaanpak en is toegewerkt naar een regionaal mobiliteitsfonds. Dit mobiliteitsfonds wordt sinds 2020 gevoed door de 18 gemeenten. Ook is sinds 2020 gewerkt met gemeentelijke aanspreekpunten voor een zestal werksporen/beleidslijnen.

In december 2020 is het bestedingsplan Verbonden Regio 2021 besproken in het regionale Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit. De opgaven zoals die in 2019 met elkaar zijn overeengekomen zijn hierbij leidend. In totaal is voor 2021 een bijdrage nodig van iets meer dan € 1,2 miljoen. Een deel van de benodigde kosten worden gedekt vanuit de onderuitputting 2020 (€ 202.000). Resteert een bijdrage van € 1.022.541. Dit betekent dat aan de gemeenten gevraagd is om voor 2021 € 1,30 per inwoner per gemeente beschikbaar te stellen. Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg is in 2021 een cofinanciering vanuit het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers voorzien van € 1,15 miljoen, naast een bijdrage vanuit het regionaal mobiliteitsfonds van € 270.000.

De opgaven van de Verbonden regio komt voor het overgrote deel overeen met de koers die in 2019 is ingezet met het ambitiedocument duurzame mobiliteit en bereikbaarheid, waarbij nu ook is gekeken om strategische speerpunten en actualiteiten een plek te geven. Voor 2021 worden een aantal activiteiten ingezet die de opgave versterken. Een economische analyse ICE wordt opgeleverd en samen met de provincie Gelderland wordt o.a. een start gemaakt met het maken van een nieuwe regionaal multimodaal verkeersmodel en starten we de verkenningen rondom de gebiedsgerichte corridors. De regio zet in 2021 sterk in op een aantal majeure strategische processen/projecten als de A50, spoorcorridor Randstad-Arnhem-Ruhrgebied en het station Nijmegen. Daarnaast starten wij met investeringsagenda's (o.a. Hubs & knooppunten, fiets en verkeersveiligheid). Deze lijsten zijn een belangrijke input voor de Groene Metropoolregio als ook voor de provinciale Perspectievennota van medio 2021, waar mede wordt bepaald welke subsidiemiddelen beschikbaar komen. De afspraken die worden gemaakt in de Verstedelijkingsstrategie (2021) hebben eveneens gevolgen voor de potentiële mobiliteitsprojecten.

Speerpunt 1

Gebiedsgerichte corridoraanpak

Multimodale verbinding A15

OVER VIJF JAAR...

- **Realiseren we samen gebiedsgerichte projecten in corridors van weg, rail en water,**
- **met goede (OV-) verbindingen naar Utrecht, Eindhoven, Zwolle én Duitsland (ICE),**
- **waarmee we de capaciteit van het regionale infrastructuur-netwerk vergroten, en met projecten bijdragen aan verbetering van de leefomgeving.**

Gebiedsgerichte corridoraanpak

Dit speerpunt richt zich op de ontwikkeling van de (infrastructuur)corridors in de regio vanuit een gebiedsgerichte aanpak. Het gaat om het bevorderen van interne en externe verbindingen over weg, rail en water vanuit een integrale blik op de leefomgeving. We versterken verbindingen door het beter benutten van de multimodale infrastructuur. Het vergroten van de capaciteit op het netwerk koppelen we aan het verbeteren van de directe leefomgeving. Voor onze inwoners, werknemers, bezoekers en passanten. Dit vraagt onder meer een zorgvuldige afweging tussen het goederenvervoer (per spoor) en het toenemend reizigersvervoer, maar ook met de ontwikkeling van de verstedelijking en de leefbaarheid in de kernen langs de corridors, waaronder het hoogwaardige openbaar vervoer en het binnenstedelijk HOV. In dit speerpunt richten we ons ook op de versterking van verbindingen tussen economische kerngebieden. Hierbij gaat het om de verbindingen met drukbezochte (werk) locaties in de regio en externe verbindingen met onze buurregio's zoals Utrecht, Eindhoven en Zwolle. Op internationaal niveau staat de verbinding met Duitsland, de ICE en de verkenning van euregionale verbindingen met het Europese achterland op de agenda. Wij willen dat er prioriteit wordt gegeven aan investeringen in de spoorcorridor Randstad-Arnhem-RheinRuhr. Versterking van deze corridor is nodig voor de economische ontwikkeling van Nederland, draagt bij aan Europese klimaatdoelstellingen en is noodzakelijk voor verdere verstedelijking en leefbaarheid langs deze corridor. Deze schakel is ook onderdeel van Europese en Duitse spoorplannen.

ACTIES 2022

Uitwerken van het Toekomstbeeld OV 2040
Regionale vertaling van het Toekomstbeeld OV 2040 inclusief uitvoeringsagenda.

A12 spoorcorridor Randstad-Arnhem-Ruhrgebied
Verkenning en lobby van de A12 spoorcorridor incl. Arnhem-Oost.

Implementeren van het actieplan voor Hoogwaardig Openbaar Vervoer
De betrokken gemeenten ondersteunen bij het verkennen en de planvoorbereiding.

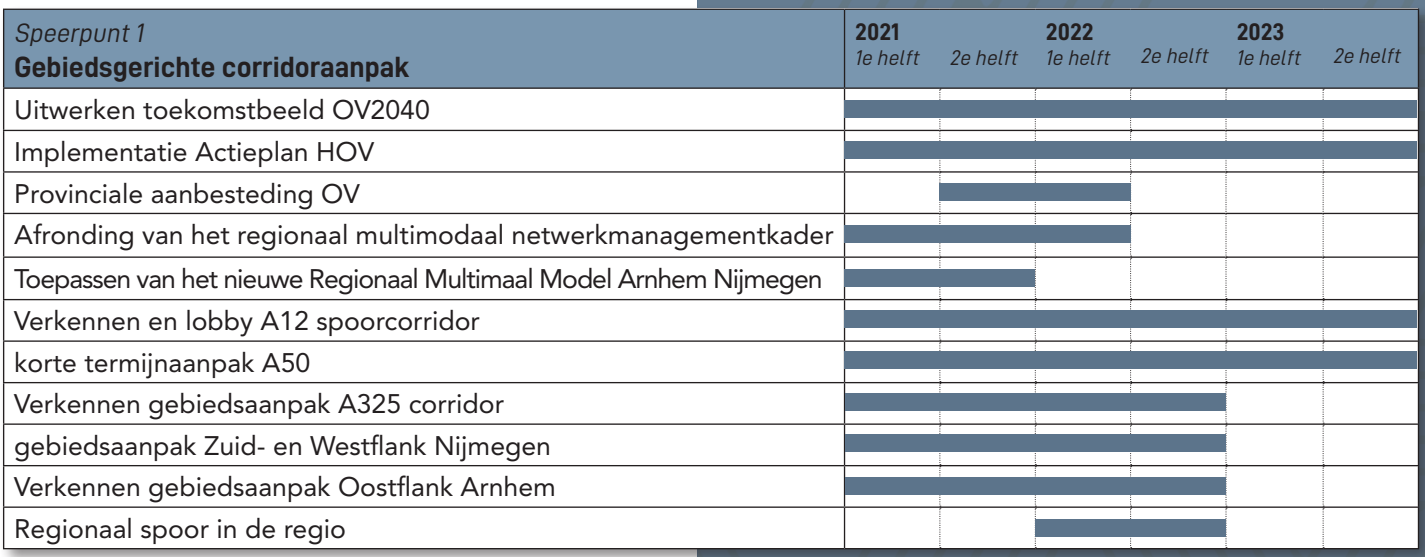
Provinciale aanbesteding OV
Het analyseren van de kansen en mogelijkheden rondom de provinciale OV aanbesteding.

Regionaal multimodaal netwerkmanagementkader en verkeersmodel (incl. monitoringssysteem)
Afronding van het regionaal multimodaal netwerkmanagementkader met een advies naar de wegbeheerders. Opstellen van een regionaal kader en ontwikkelen én toepassen van een multimodaal verkeersmodel, samen met de provincie Gelderland. Voor betere beheersing en benutten van verschillende verkeers- en vervoersstromen in en door de regio.

Aanpak A50
Adviseren binnen de projectorganisatie over korte termijnaanpak A50 en participeren van het Mirt-verkenning A50.

Gebiedsgerichte corridors
Afronding verkenning gebiedsaanpak A325 corridor (provincie is trekker), Zuid- en Westflank Nijmegen (provincie is trekker), en Oostflank Arnhem (RWS is trekker).

Regionaal spoor in de regio
Het verkennen van de kansen en mogelijkheden van de bestaande regionale spoorlijnen.

Speerpunt 2

Regionaal (snel)fietspadennetwerk

Regionale fietsverbindingen: fietsbrug 't Groentje bij station Nijmegen Lent

OVER VIJF JAAR...

- **Gebruiken inwoners, werknemers en bezoekers steeds vaker de fiets,**
- **fietsen zij gemiddeld langere afstanden op meer verkeersveilige routes in de regio door**
- **uitbreiding en betere aansluiting op het lokale fietsnetwerk (woon-werk en recreatief).**

Regionaal (snel)fietspadennetwerk

We zetten vol in op de fiets! De fiets, zeker met de komst van de e-bike, wordt steeds populairder. Wij stimuleren en faciliteren deze groeiende populariteit. Wij willen een sterke toename van het fietsgebruik in de regio met positieve gevolgen voor gezondheid, vitaliteit, luchtkwaliteit en leefomgeving. Het doel is het vergroten van fietsgebruik in en naar stad naar 35 %. Wij zien grote samenhang met de realisatie van hubs en verkeersveiligheid. Tevens is er een relatie met het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF), waarvoor wij al in 2021 werken naar een (geprioriteerde) lijst van potentiële projecten.

Begin 2019 heeft de regio een position paper 'aantrekkelijk fietsnetwerk' gemaakt. Deze vormt een leidraad voor onze inzet. Zo willen wij komen tot een werkagenda die het kader biedt voor maatregelen en prioriteiten. Het netwerk van snelle fietsroutes is nog niet af. Aan bestaande routes zijn verbeteringen noodzakelijk door toenemend gebruik en nieuwe inzichten. Bovendien zijn er nog kansen in de stedelijke regio om snelle fietsroutes te ontwikkelen. Het verbeteren van feeders is een regiobreed vraagstuk. Zowel rond de steden als verspreid in de regio moet het makkelijker worden om naar een snelle fietsroute te fietsen; of naar een hub of knooppunt, zoals een druk intercitystation. Om ketenmobiliteit te stimuleren is het van belang dat de overstap comfortabel en gemakkelijk is. De overstap tussen fiets en openbaar vervoer optimaliseren we verder. Met de ligging aan rivieren kent de regio veel bruggen. De bruggen vallen veelal samen met de tracés van de snelfietsroutes. De op- en afgangen van bruggen moeten beter (met ook aandacht voor maatvoering/breedte). Naast voorzieningen die de ruggengraat van het fietsnetwerk versterken, is aandacht nodig voor doorfietsroutes tussen kernen en binnen steden. Ook veilige schoolfietsroutes vallen hieronder. Hierbij maken wij zoveel mogelijk gebruik van bestaande subsidiemogelijkheden.

ACTIES 2022

Opstellen meerjaren Regioagenda Fiets (MRF)
Ontwikkelen van een meerjarige regionale investeringsagenda voor de fiets, gericht op een betere prioritering en programmering van (potentiële) fietsprojecten in de regio, en op een betere aansluiting tussen het regionale fietsnetwerk en stedelijke, lokale fietsnetwerken.

Nationaal Toekomstbeeld Fiets
Het benutten van de kansen en mogelijkheden van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets.

Utilitaire fietsroutes in relatie tot het recreatief fietsnetwerk
Nadere verkenning naar een betere aansluiting en gebruik van utilitaire fietsroutes (voor woon-werkverkeer) op het recreatieve fietsnetwerk in de regio.

Verkenning van nieuwe snelle fietsroutes
Verkenning van potentieel te realiseren snelle fietsroutes en nader verkennen van knelpunten in de aansluiting op lokale netwerken.
- Nijmegen-Wijchen-Oss
- Arnhem-Huissen-Bemmel
- Om de Noord (Arnhem)
- Zevenaar-Doetinchem

Voorbereiden Planvorming Westflankroute Arnhem – Elst – Nijmegen
Nadere verkenning en planvoorbereiding voor een nieuwe snelle fietsroute tussen Arnhem en Nijmegen via Elst.

Analyseren stedelijk netwerk in relatie tot intelligente verkeerslichten (I-vri's)
Analyse van de aansluiting op het stedelijk fietsnetwerk in relatie tot intelligente vri's (datagedreven stoplichten).

Ondersteunen campagne 'Heel Gelderland fietst' en ondersteunen van de fietsburgemeester Arnhem-Nijmegen
Regionale uitwerking van de provinciale campagne 'Heel Gelderland fietst' met actieve gedragsstimulering om het gebruik van de fiets te vergroten door bijv. fietschallenges, in samenwerking met bedrijven, bewonersgroepen, kennisinstellingen en overheden.

Speerpunt 2 **Regionaal (snel)fietspadennetwerk**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Opstellen meerjaren Regioagenda Fiets	■		■		■	
Kansen benutten Nationaal Toekomstbeeld Fiets	■	■	■	■	■	■
Verkenning van utilitaire & recreatieve fietsroutes	■	■	■			
Verkenning snelle fietsroute Nijmegen-Wijchen-Oss		■	■	■		
Verkenning snelle fietsroute Arnhem-Huissen-Bemmel		■	■	■		
Verkenning snelle fietsroute Om de Noord Arnhem		■	■	■		
Verkenning snelle fietsroute Zevenaar Doetinchem		■	■	■		
Voorbereiden planvorming Westflankroute	■	■	■	■		
Analyse stedelijk netwerk i.r.t. I-vri's		■	■	■	■	
Ondersteunen Gelderland fietst en fietsburgemeester	■	■	■	■	■	■

Speerpunt 3

Hubs en knooppunten

Regionaal mobiliteitsnetwerk met ov-knooppunten: stationsomgeving Wijchen

OVER VIJF JAAR...

Realiseren we met partners (nieuwe) mobiliteitshubs en knooppunten in stad en regio waar we:

- **nieuwe vormen van duurzame mobiliteit aanbieden (deelvervoer, elektrisch, MaaS[1]).**
- **'mobiliteit op maat' bieden voor vraagafhankelijk vervoer in de regio en**
- **zo een betere koppeling maken tussen het regionale en stedelijke infrastructuurnetwerk.**

[1] *Mobility as a Service*

Hubs en knooppunten
Dit speerpunt richt zich op het zo efficiënt mogelijk verknopen van multimodaliteit op strategische locaties en het versterken van multimodale ketens in stad en regio. Met de ontwikkeling van knooppunten en mobiliteitshubs werken we samen met onze partners aan steeds beter bereikbare faciliteiten in de regio. Het gaat om het aanbieden van alternatieven op het gebruik van de auto en de verkeersdeelnemer te verleiden de overstap te maken op actieve en duurzame vormen van mobiliteit. Het kan hier gaan om fysieke ontwikkeling van knooppunten of de ontwikkeling van ehubs, deelvervoer, elektrisch vervoer en MaaS-constructies. Waarbij we inspelen op vraagafhankelijk vervoer in de kleinere kernen van de regio met mobiliteit op maatconstructies.

De focus ligt op het regionale netwerk. Wij richten ons op die hubs die van meerwaarde zijn voor het regionale mobiliteitssysteem. De doelstelling is tweeledig: Het verlichten van de druk op het verkeersnetwerk rond drukbezochte plekken in de regio en het stimuleren en faciliteren van duurzame vormen van mobiliteit. Hier zoeken we de aansluiting bij lopende ruimtelijke ontwikkelingen en de andere regionale opgaven. Dit vraagt om een integrale benadering. Wij hanteren hierbij het uitgangspunt om nieuwe woningen zoveel mogelijk te programmeren nabij (H)OV en/of in verbinding met nabij gelegen (regionale/snel-) fietspaden, waarbij in de eerste plaats de bestaande capaciteit wordt benut en knooppunt-vorming wordt gestimuleerd (o.a. bij station Nijmegen, Arnhem-Oost).

De samenhang en meerwaarde van hubs vanuit verschillende invalshoeken staat centraal. Denk hierbij aan de aansluiting op woon- en werklocaties, binnensteden, voorzieningen en recreatieve hotspots. Maar ook de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit zoals de uitbreiding van het regionale (snel)fietsnetwerk en HOV-netwerk. We kijken op drie schaalniveaus naar het functioneren van hubs en knooppunten (overstaphubs, ontsluitingshubs en speciale hubs). Met oog voor bestaande en potentiële nieuwe hublocaties onderzoeken we waar de hubs complementair zijn en elkaar kunnen aanvullen vanuit een regionale optiek. Het gaat hierbij om de relaties tussen het stedelijke schaalniveau, de flanken en het regionale schaalniveau.

Een integrale benadering staat ook hier centraal waarbij we de leefomgeving van inwoners, werknemers en bezoekers verbeteren.

ACTIES 2022

Meerjarige investeringsagenda
Ontwikkelen en actualiseren van de meerjarige investeringsagenda regionale hubs en knooppunten.

Implementeren van kansrijke hubs
Verkenning, planvoorbereiding en verkenning van 1e fase investeringsimpuls in mobiliteitshubs.

Adviseren stationsgebied Nijmegen
De regio ondersteunt de gemeentelijke plannen voor realisatie van het stationsgebied Nijmegen, inclusief verbetering van de kwaliteit van de stationsomgeving met het oog op de realisatie van wonen en werken in de directe omgeving. In 2023 start een deel van de uitvoering aan de westkant van het station.

Mobiliteit op Maat/Hubtaxi
Uitwerken Mobiliteit op Maat in relatie tot het project haltetaxi van de provincie Gelderland.

Fietsparkeren/gratis stallen
Analyseren van de kansen en mogelijkheden voor fietsparkeren en gratis stallen.

Speerpunt 3 **Hubs en knooppunten**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Meerjarige investeringsagenda	■		■		■	
Verkennen en planvoorbereiding	■	■	■	■	■	■
Adviseren station Nijmegen	■	■	■	■	■	■
Uitwerken Mobiliteit op Maat	■	■	■	■	■	
Fietsparkeren en gratis stallen		■	■	■		

Speerpunt 4

Gedragsaanpak duurzame mobiliteit

Gedragsaanpakken mobiliteit: Slim Spitsen Waalbrug

OVER VIJF JAAR...

- **maken meer inwoners, werknemers en bezoekers gebruik van duurzame vormen van mobiliteit**
- **door een actieve beïnvloeding van mobiliteitsgedrag en vervoermiddelkeuze,**
- **met een goede samenwerking tussen werkgevers, mobiliteitsaanbieders en overheden,**
- **waardoor de capaciteit van het regionale infrastructuurnetwerk beter wordt benut.**

Gedragsaanpak duurzame mobiliteit
Dit speerpunt richt zich op gedragsbeïnvloeding van verkeersdeelnemers. Doel is het beter benutten van de het mobiliteitsnetwerk door ons nadrukkelijk te richten op de beïnvloeding van mobiliteitsgedrag en vervoermiddelkeuzen. Een belangrijk programma binnen dit speerpunt is 'Slim & Schoon Onderweg'. De 18 regiogemeenten, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en VNO-NCW werken samen in het programma (Slim & Schoon Onderweg) om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren, waarbij de activiteiten en maatregelen geordend zijn volgens drie programmalijnen:

- Programmalijn 1: Gezamenlijke aanpak mobiliteitsgedrag
- Programmalijn 2: Krachtenbundeling Slimme mobiliteit
- Programmalijn 3: Stimuleren Duurzame mobiliteit

Voor de looptijd van het totale programma (2019 – 2022) zijn de volgende doelen geformuleerd:

- Naar minimaal 20.000 extra slimme en duurzame reizigers.
- Minimaal 20.000 minder autoritten, met name gericht op opvang van de autonome groei aan automobiliteit in de regio.
- Regionale bijdrage aan reductie CO2 wegverkeer (75 kton in 2022).
- Reductie autoverkeer met 10% op kwetsbare corridors gericht op verbetering van de doorstroming en vergroting van de leefbaarheid.

Dit doen we door mensen te stimuleren om minder te reizen, op een ander tijdstip, met een ander vervoersmiddel of via een andere route. Ook zetten we in op smart mobility om de mobiliteit zo goed mogelijk te faciliteren.

ACTIES 2022

Communicatie en monitoring gedrag en verkeersdeelname in de regio
Ontwikkelen van regionale campagnes gericht op werknemers, werkgevers, bewoners en bezoekers voor verduurzaming van hun mobiliteitsgedrag, en digitale monitoring van de verkeersdeelname, en analyse van mobiliteitsdata.

Innovatieve en duurzame mobiliteitsprojecten
Verkenning en realisatie van innovatieve projecten, inclusief subsidies hiervoor, van duurzame pilots of experimenten in de regio voor vernieuwende vormen van duurzame mobiliteit.

Slim & Schoon Onderweg
Het realiseren van het uitvoeringsprogramma Slim& Schoon Onderweg.

Speerpunt 4 **Gedragsaanpak duurzame mobiliteit**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Monitoring en communicatie						
Innovatieve en duurzame mobiliteitsprojecten						
Uitvoeringsprogramma Slim & Schoon Onderweg						

Speerpunt 5

Verkeersveiligheid

Veilige fietsverbindingen: campus Heyendaal

OVER VIJF JAAR...

- **Is de verkeersveiligheid in de hele regio verbeterd door een meer gerichte, risicogestuurde en proactieve aanpak.**
- **Is er een dalende lijn in het aantal doden en gewonden in alle regionale gemeenten.**

Verkeersveiligheid
De regio wil extra aandacht voor het verbeteren van de verkeersveiligheid, waarvoor in 2019 het Startakkoord Strategisch Plan Verkeersveiligheid door VNG en IPO is getekend. De regio werkt samen met de provincie Gelderland en het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid aan onder meer een integraal en uniform verkeersveiligheidsbeleid. We doen al veel, maar er liggen belangrijke kansen om het meer regionaal te doen. Door van tevoren initiatief te nemen om risico's aan te pakken, in plaats van pas maatregelen treffen als er een ongeluk is gebeurd. Onze aanpak past binnen het landelijk kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Onze hoofdopgave is dat iedereen elke dag weer veilig thuiskomt. Dit is het uitgangspunt, waarin we ook onze verdere doelen mee concretiseren. Elk verkeersslachtoffer is er één te veel. Het in 2019 vastgestelde positionpaper Verkeersveiligheid vormt de leidraad voor onze aanpak.

ACTIES 2022

Regionale uitwerking Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV)
De regio initieert en coördineert regionale studies die bijdragen aan de kaders van het SPV.

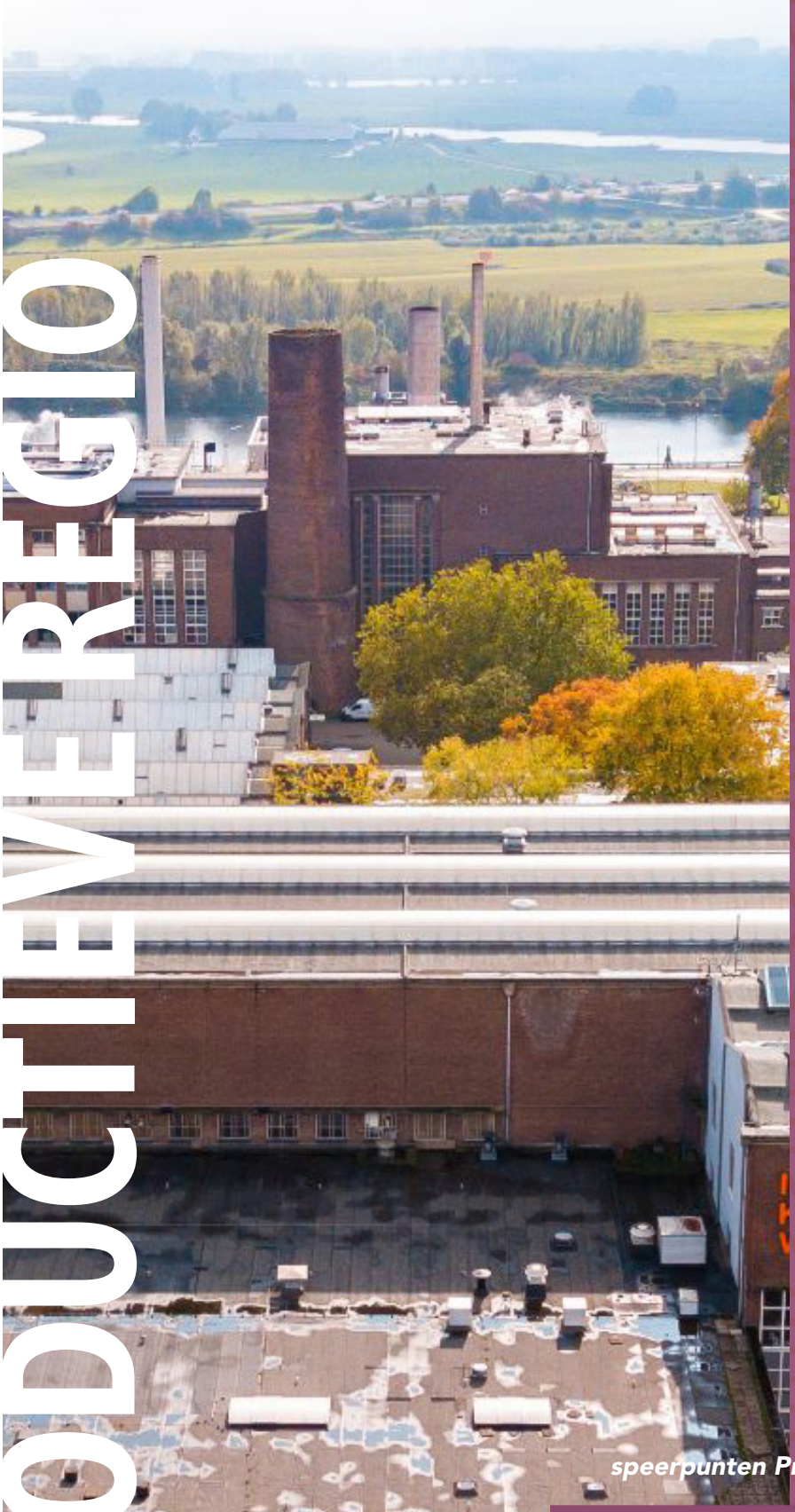
Investeringsagenda verkeersveiligheid
Het ontwikkelen van een meerjarige investeringsagenda verkeersveiligheid.

Landbouwroutes
Opstellen handreiking en uitwerking landbouwroutes.

Verkeersveiligheid pakketdiensten
Analyseren van de knelpunten en kansen/mogelijkheden om de verkeersveiligheid te verbeteren.

Speerpunt 5 **Verkeersveiligheid**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Regionale uitwerking SPV						
Meerjarige investeringsagenda						
Handreiking en uitwerking landbouwroutes						
Analyse pakketdiensten						
Implementatie gedragsaanpak						

DE PRODUCTIEVE REGIO

Over vijf jaar:

Is het MKB de crisis te boven. Innovatief vermogen, positie en productiviteit van ons bedrijfsleven zijn versterkt. De werkgelegenheid is gestegen, er is passend werk voor iedereen en we hebben externe gelden binnengehaald en geïnvesteerd in onze economie.

speerpunten Productieve regio

1. Stimuleren ondernemerschap in het MKB
2. Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt
3. Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters
4. Versterking van duurzame logistiek
5. Toekomstbestendige werklocaties

Bedrijventerrein Schoenaker - Beuningen

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

Innovatie en werkgelegenheid
Onze regio kent veel innovatiekracht en de vestigingskwaliteit van onze werklocaties scoort boven het landelijk gemiddelde. Tegelijkertijd zien we als opgave om de kwaliteiten van onze regio steviger te profileren en de economische potenties beter te benutten. We versterken onze inzet op innovatiekracht in de clusters Health, Hightech & Energy, de cross-over met Food en logistiek als onlosmakelijke voorwaarde. Dit legt de basis voor een sterke (inter)nationale positie en productiviteit van toonaangevende bedrijven. Dit sterke economische profiel maakt onze regio interessant voor talenten. De ambitie is economische groei te faciliteren en een forse banengroei in een goede balans met de leefkwaliteit in de regio. Dit doen we samen met o.a. TEB en de provincie Gelderland.

Voor de langere termijn zetten we in op behoud en aantrekken van (nieuwe) bedrijvigheid in de regio. Op verschillende niveaus: van zelfstandigen en startups tot het MKB en internationals. We versterken de kwaliteiten van de werklocaties, zodat nieuwe bedrijven zich vestigen en dat ondernemerschap en innovatie gestimuleerd worden. We verbinden lokale bedrijven, instellingen en activiteiten aan de topsectoren en bieden synergievoordelen en ondersteuning bij het uitwerken van ideeën tot concrete projecten. We zetten in op de kwaliteit van onze werklocaties en passend bij het dna van de regio. We versterken de samenwerking met partijen in het onderwijs, gericht op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, passend bij de vraag van ondernemers en de skills van werknemers en werkzoekenden.

Herstel na COVID-19
Voor de kortere termijn zetten wij krachtig in op het ondersteunen van ons bedrijfsleven in het herstel na de COVID-19 crisis. COVID-19 heeft een enorme impact op de wereldeconomie en ons regionale bedrijfsleven. Van klein tot groot, elk bedrijf voelt in meer of mindere mate de effecten van de crisis.

Voor de langere termijn zetten we ons in voor een versterking van de economische basis, waarin bedrijven zich willen vestigen en kunnen groeien. Dit is belangrijk voor het verdienvermogen, de werkgelegenheid en de welvaart van onze inwoners. Vanuit de Groene Metropoolregio dragen we op een aantal thema's bij aan deze structuurversterking, het innovatieve vermogen van onze economie en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

PARTNERS

Bij het uitvoeren van bovengenoemde acties is de samenwerking met onze partners van groot belang, waaronder de provincie en TEB. Met de provincie zijn ambities en acties al afgestemd, de ambities binnen de speerpunten sluiten goed aan bij de doelstellingen van de provincie.

Veel acties worden in samenwerking met TEB opgepakt, waarbij het accent ligt op de acties binnen de speerpunten 'doorontwikkeling van de clusters Health, Hightech en Energy' en 'Human Capital'. Bij de totstandkoming van de acties heeft ook afstemming plaatsgevonden met TEB. TEB heeft een groot triple helix netwerk via de boardleden en de helixgroepen. Met de helixgroepen Arbeidsmarkt, Health, Hightech & Energie en Food is er een samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen en deze kan o.a. een belangrijke rol vervullen in het aanjagen van innovaties, het verder brengen en uitvoeren van projecten, verbindingen leggen met het bedrijfsleven en de economische profilering van de regio. De civic entrepreneurs van TEB zijn de coördinatoren van deze helixgroepen. In de komende maanden gaan we met de provincie en TEB verder in gesprek om uit te werken op welke wijze we verdere samenwerking vormgeven.

Daarnaast is de samenwerking met andere partners van belang. De afstemming met deze partners pakken we vanaf april 2021 actief op. Met de arbeidsmarktregio's Arnhem en Nijmegen heeft wel afstemming plaatsgevonden over human capital. Onze partners zijn: de provincie Gelderland, TEB, Innovatiesupportorganisaties zoals KIEMT en Health Valley, Logistics Valley, Ministerie EZK, Euregio/INTERREG, Liemerse Ambassade, kennisinstellingen, ondernemers(verenigingen), Oost NL, VNO/NCW Midden, MKB Koepels, MKB Nederland, Next Garden, Stichting Clok, Arbeidsmarktregio's, Werkbedrijf-regio's, Techniekpact, Gelders Vakmanschap, UWV, Banken, Kamer van Koophandel, makelaars, beleggers, onderwijsinstellingen MBO/HBO/WO, ondernemerskringen en platformen, vakbonden.

Duurzame logisitek - Energy Corridor 2030

2021

Economische Monitor
In 2021 starten wij met een Economische Monitor waarin wij data verzamelen die van belang zijn voor de speerpunten binnen de Productieve regio. Wij maken daarbij slim gebruik van bestaande beschikbare data. De Economische Monitor wordt elke twee jaar geactualiseerd. Zo kunnen we resultaten monitoren en bijsturen waar nodig.

COVID-19 herstel MKB
Herstel van het MKB na de COVID-19 crisis is urgent. Wij starten in 2021 een programma gericht op heroriëntatie na COVID-19. We maken de toekomstmogelijkheden inzichtelijk voor 75 ondernemers en een plan van aanpak voor mogelijke vervolgroutes. Wij doen onderzoek naar de financiële mogelijkheden tot 1 miljoen voor het MKB en maken een plan van aanpak voor het vervolg. Wij jagen het ondernemersklimaat en innovatie aan door kennisdeling en faciliteren van ontmoeting. Ook houden wij vinger aan de pols bij Ministerie van EZK voor nieuwe kansen voor MKB ondersteuning.

Human Capital
Wij zetten krachtig in op het ondersteunen van ons bedrijfsleven na de COVID-19 crisis. Wij verkennen samen met bedrijfsleven en kennisinstellingen welke bestaande instrumenten het meest resultaatgericht zijn. We halen arbeidsmarktbehoeftes op bij MKB en verbinden deze met de werknemerskant. Deze signalen geven wij af aan de arbeidsmarkttafels. We verbinden netwerken aan elkaar, zoeken naar financieringsbronnen om tot gezamenlijke oplossingen te komen. Voor bundeling in samenwerking tussen overheden/ kennisinstellingen/bedrijven zetten wij in op een regiobrede Human Capital Agenda in 2022.

(Inter)nationale clusters
Met de Economische Monitor wordt de betekenis van Health, Hightech & Energy en Food voor regiogemeenten uitgewerkt. Wat gebeurt al, welke kansen liggen er, wat levert investeren in de clusters op voor de gehele regio, Nederland en Europa. Wij versterken het innovatief vermogen door ondersteuning van lopende projecten, met focus op Connectr voor nieuwe energieoplossingen. Naast Connectr supporten wij de programma's Briskr, Startlife en Orion voor ondersteuning van start-ups en scale-ups en zetten wij ons in voor innovatieve kennishubs en zoeken daarin de verbinding met lokaal en regionaal bedrijfsleven. Met een beter gestructureerde lobby en profilering van de (inter)nationale clusters zetten wij in op subsidie- en investeringsfondsen bij het Rijk, Duitsland en Europa.

Duurzame logistiek
Wij verkennen mogelijkheden voor een sluitende businesscase voor truckparking in de regio. Op lokaal niveau is dit lastig, maar voor goede plannen die bijdragen aan de (inter)nationale corridorontwikkeling zijn er financieringsmogelijkheden in Den Haag en Brussel. Zeker als hierbij de combinatie wordt gezocht met bijvoorbeeld clean energy hubs. Ook de handhavingsmogelijkheden nemen we daarbij mee. Wij gaan kennisdelen op bestaande initiatieven van vergroening van brandstoffen (zoals waterstof) en stadsdistributie.

Wij verzamelen de initiatieven in de regio om deze in 2022 te coördineren en te onderzoeken op kansrijkheid en daarmee de basis te leggen voor 1 of 2 INTERREG-aanvragen.

Werklocaties
De ontwikkelruimte binnen het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) wordt verdeeld en we zetten een eerste stap in de kwalitatieve verbetering van het RPW door de verbinding te leggen met de ruimtebehoefte van Health, Hightech & Energy, de economische kracht van de subregio's en de koppeling te leggen met andere opgaven.

Speerpunt 1

Stimuleren ondernemerschap in het MKB

Hotspot voor ondernemerschap - Modekwartier Arnhem

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we in de regio meer start-ups en nieuwe bedrijven in retail, horeca en andere MKB.**
- **Stimuleren we ondernemerschap via (lokale) broedplaatsen, training en opleidingen.**
- **Verbinden we ondernemers aan kennis- en investeringsnetwerken in regionaal en nationaal verband.**
- **Hebben veel MKB'ers een slag gemaakt in digitalisering en is de kennis, kunde en slagkracht van MKB'ers verbeterd ten opzichte van 2021.**

Stimuleren ondernemerschap in het MKB
Met de acties binnen dit speerpunt ondersteunen wij het MKB bij herstel na de COVID-19 crisis. Met het stimuleren van het ondernemerschap, het vergroten van kennis, kunde en slagkracht van MKB'ers kan worden ingespeeld op nieuwe technologieën en verdienmodellen. Daarmee versterken we het innovatievermogen, de positie en de productiviteit van de bedrijven.

ACTIES 2022

Programma Toekomstgericht Ondernemen
Continuering van het programma uit 2021 gericht op heroriëntatie van MKB'ers na de COVID-19 crisis, op basis van het in 2021 gemaakte plan van aanpak. We maken inzichtelijk wat de toekomstmogelijkheden zijn voor 75 ondernemingen. Afhankelijk van de toekomstmogelijkheden wordt een vervolgroute gekozen.

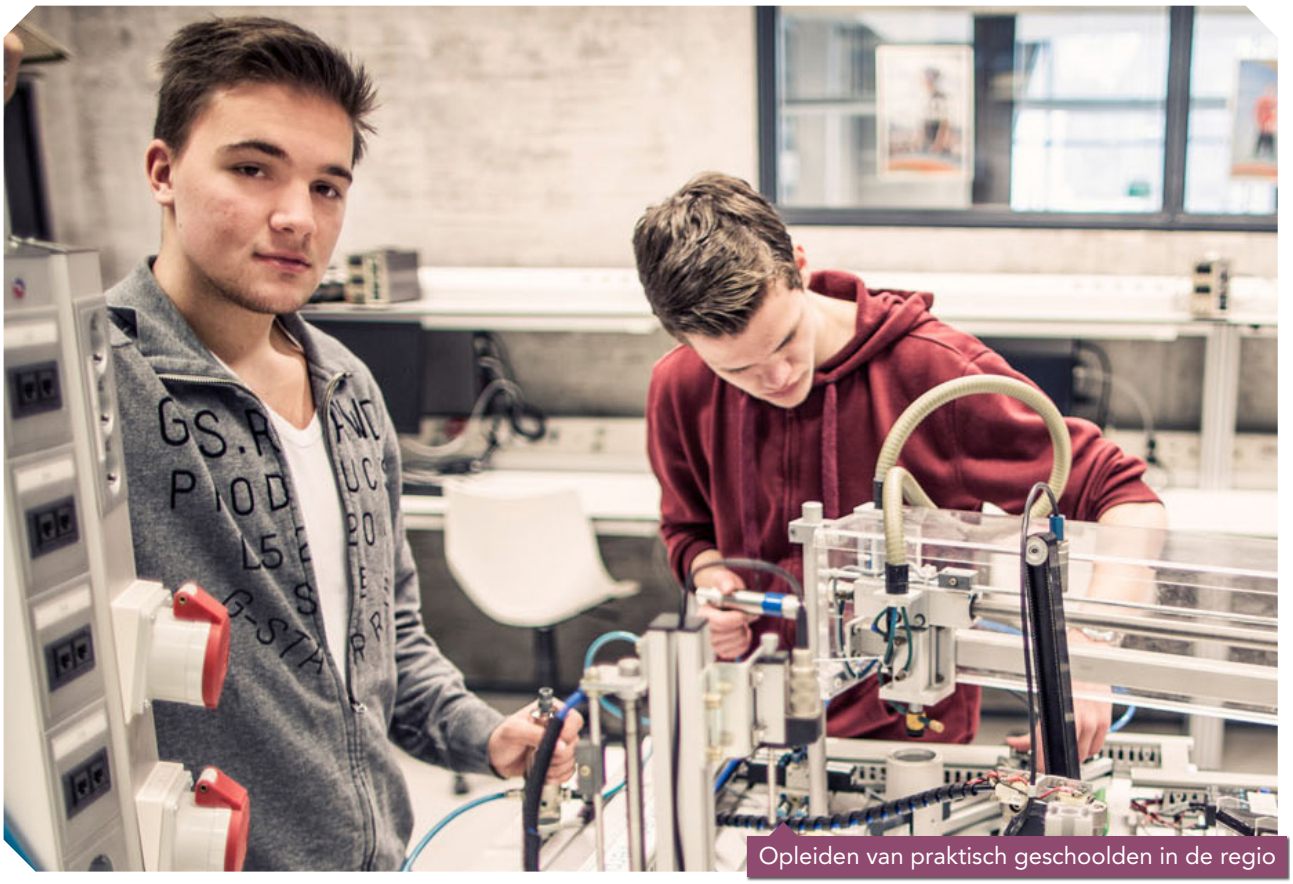
Inzichtelijk maken financiële landschap MKB
Uitvoeren van het in 2021 gemaakte plan van aanpak hoe we het MKB in de regio beter kunnen helpen om de financiële mogelijkheden tot 1 miljoen te benutten. Dit kan communicatie en marketing zijn van de mogelijkheden of activiteiten (lobby) om mogelijkheden hiervoor te creëren.

Aanjagen ondernemersklimaat door kennisdeling en faciliteren ontmoeting
- Innovaties stimuleren door het faciliteren van ontmoeting en kennisdeling op regionaal niveau. Met een jaarlijks MKB-event en een MKB-Award Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Doel: ontmoeting faciliteren, kennisuitwisseling en op een positieve manier aanjagen van innovaties. Continuering van actie uit 2021.
- Borging van de MKB-deal Sm@rt Together voor digitalisering: uitdragen van de regeling en waar nodig verbinden met het bedrijfsleven. Vinger aan de pols houden bij het Ministerie van EZK voor eventuele nieuwe kansen voor ondersteuning van MKB'ers in de regio.

Speerpunt 1 **Stimuleren ondernemerschap in het MKB**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Programma Toekomstgericht Ondernemen						
Inzichtelijk maken financiële landschap MKB						
Aanjagen ondernemersklimaat door kennisdeling en faciliteren ontmoeting						

Speerpunt 2

Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt

Opleiden van praktisch geschoolden in de regio

OVER VIJF JAAR...

Hebben we de vraag van ondernemers en het aanbod van personeel dichter bij elkaar gebracht door de juiste netwerken met elkaar te verbinden.

Hebben we een wendbare arbeidsmarkt waardoor het aantal banen in de sectoren Health, Hightech & Energy en Food in de regio is gegroeid.

Realiseren bedrijfsleven en onderwijsinstellingen in de regio steeds meer samen in projecten die zorgen voor een betere aansluiting van MBO, HBO en WO op de arbeidsmarkt.

Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt
Ook bij het speerpunt Human Capital zetten wij voor de komende twee jaar krachtig in op het ondersteunen van ons bedrijfsleven in het herstel na de COVID-19 crisis. Ons MKB heeft het moeilijk en we helpen hen bij het aanpakken van de arbeidsmarktvraagstukken die op hen afkomen. Er zijn grote zorgen bij bedrijven over de beschikbaarheid van (passend) personeel wanneer de economie weer aantrekt. Daarnaast stellen we vast dat, net als voor de crisis, de schaarste aan passend en voldoende personeel bij de techniek, de zorg, de bouw en IT sectoren onverminderd is.

Samenwerking op regionaal niveau en commitment tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven is cruciaal om urgente vraagstukken op de arbeidsmarkt te kunnen oplossen. Veel organisaties houden zich in netwerkverband actief bezig met de matching van vraag en aanbod van personeel. Vaak vanuit het oogpunt van de werknemer. Als regio bekijken we dit vraagstuk met name vanuit de werkgeverskant. Beiden zijn nodig voor een veerkrachtige arbeidsmarkt. Het verbinden van deze twee invalshoeken is een belangrijke rol voor de regio. Dit in goede en continue afstemming met de betrokken partijen. TEB speelt een belangrijke rol in de verbinding met het bedrijfsleven en het arbeidsmarktplatform. TEB focust zich op de sectoren Health, Hightech & Energie en Food en vooral op de MBO-plussers. De arbeidsmarktregio's richten zich vooral op de praktisch opgeleiden in de arbeidsmarkt. Beiden vullen elkaar daarin goed aan.

De informatie uit de Economische Monitor 2021 gebruiken we om komend jaar de beoogde resultaten concreet te maken.

ACTIES 2022

Verkenning inzet bestaande instrumenten
Voortzetten verkenning welke bestaande instrumenten het beste bijdragen aan het behalen van de genoemde resultaten, samen met bedrijfsleven en kennisinstellingen. Het gaat daarbij om instrumenten als Skillshub, House of IT, Connectr Business School en The Lifenet 3.0. Medio 2022 zetten wij actief in op de meest resultaatgerichte instrumenten.

Behoefte ophalen bij MKB en verbindingen leggen
Wij vragen het MKB (werkgeversorganisaties) waar zij behoefte aan hebben in relatie tot de arbeidsmarkt. Met die informatie leggen wij verbindingen tussen werkgeverskant en werknemerskant om mismatches op de arbeidsmarkt aan te pakken. Gebruikmakend van de informatie die er al ligt en vooral kijkend naar de benodigde aanvullende informatie.

Netwerken verbinden voor gezamenlijke oplossingen
Opgehaalde signalen neerleggen bij de bestaande human capital-tafels. Netwerken met elkaar verbinden om tot gezamenlijke oplossingen voor gesignaleerde knelpunten te komen. Actief zoeken naar mogelijkheden om bestaande financieringsbronnen hiervoor in te zetten.

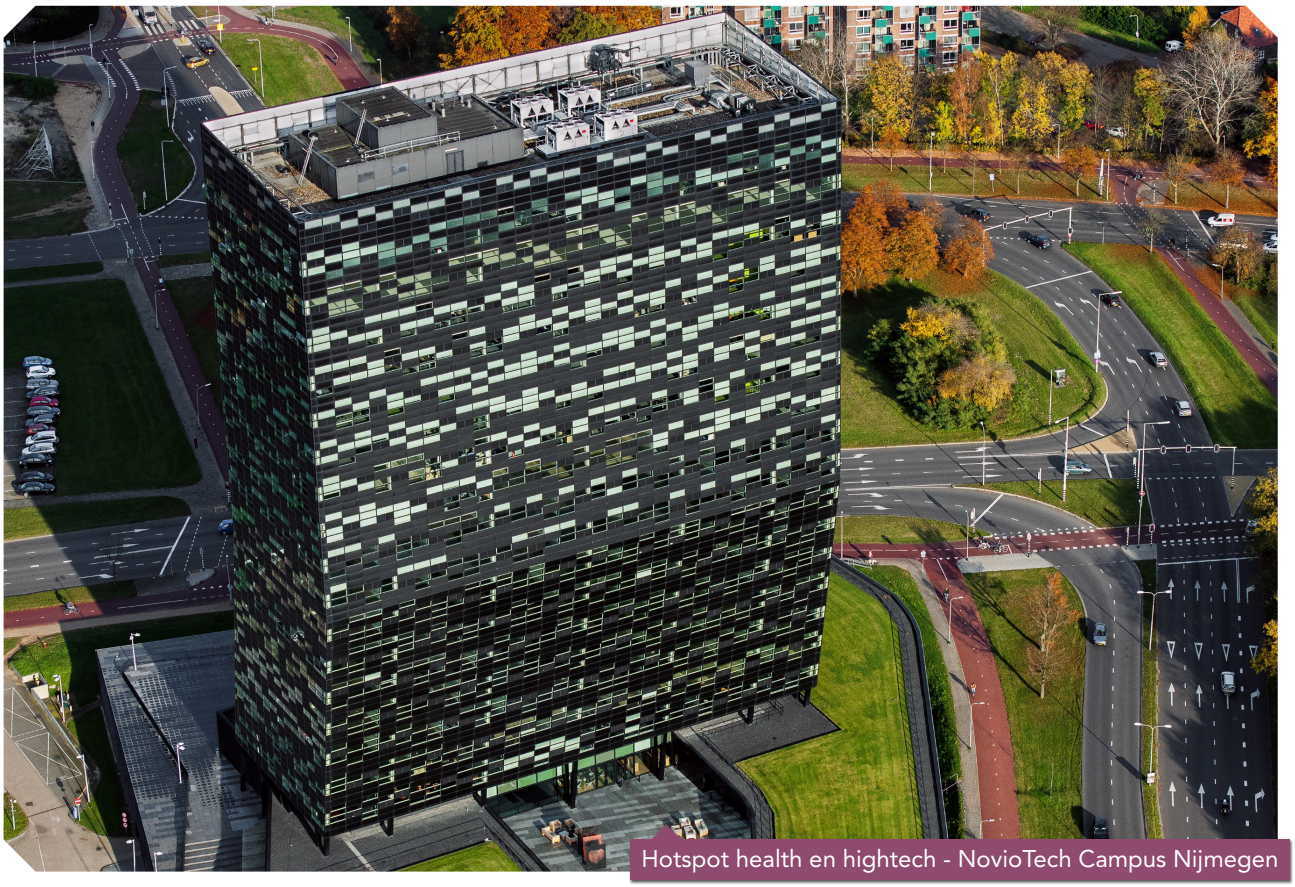
Ontwikkelen van een regiobrede Human Capital Agenda en een Human Capital Akkoord
Ontwikkelen van een regiobrede Human Capital Agenda voor overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven met de volgende hoofdthema's:
- Leven lang lerend
- Veerkrachtige arbeidsmarkt
- Aantrekken en behouden van nationaal en internationaal talent
- Ontwikkelen van talent voor kansrijke beroepen

Commitment tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven en een gezamenlijke meerjarige strategie creëren doen we door het Human Capital Akkoord 2022-2025 af te sluiten.

Speerpunt 2 **Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Verkenning inzet bestaande instrumenten						
Behoefte ophalen bij MKB en verbindingen leggen						
Netwerken verbinden voor gezamenlijke oplossingen						
Ontwikkelen regiobrede Human Capital Agenda en Human Capital Akkoord						

Speerpunt 3

Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters

Hotspot health en hightech - NovioTech Campus Nijmegen

OVER VIJF JAAR...

Is het innovatieve vermogen van bedrijven in Health, Hightech & Energy versterkt en betaalt zich dit uit in verdienvermogen (bruto regionaal product), in werkgelegenheid – uitgedrukt in arbeidsproductiviteit - en in de kennispositie van de regio in deze drie clusters.

Wordt het innovatief vermogen van de bedrijven ook ingezet voor onze andere maatschappelijke opgaven zoals energietransitie, de woonopgave, de circulaire opgave en klimaatadaptief houden van de regio.

Zijn we zichtbaar in onze directe omgeving (Gelderland, Brabant, Utrecht) en daarbuiten als (inter)nationaal toonaangevende regio voor innovaties en sleuteltechnologieën op gebied van Health, Hightech & Energy.

Werken we met Foodvalley samen aan crossovers tussen health en food.

Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters
Binnen dit speerpunt gaat het om de doorontwikkeling van de (inter)nationale clusters Health, Hightech & Energy. Wij willen deze topsectoren inzetten voor de maatschappelijke opgaven waarvoor de regio staat, zoals energietransitie en een gezonder klimaat, maar ook de groei van nieuwe banen op alle niveaus. Daarbij hoort ook de kennis en kunde binnen de regio over voedselproductie. De ambitie is om als Groene Metropoolregio voor bedrijven en instellingen 'the place to be' te worden in Nederland en Europa als het gaat om deze clusters. We willen onze innovatieve krachten in deze sectoren (inter) nationaal zichtbaar maken door innovaties en initiatieven goed te bundelen, onze lobby beter te structureren en de mogelijkheden te benutten voor de samenwerking met Foodvalley. Dit in lijn met de kansen voor de regio die ook in de Kracht van Oost – Nederland Slim Benutten worden benoemd.

Eén van de dragers van een goed vestigingsklimaat zijn gezonde bedrijven. Bedrijven blijven economisch succesvol als zij weten te reageren op ontwikkelingen in hun omgeving. Dat doen ze over het algemeen door te vernieuwen en/of te innoveren. Dit speerpunt spitst zich toe op het versterken van het innovatieve vermogen van de regionale bedrijven. Het innovatief vermogen wordt versterkt als partners inhoudelijk met elkaar samenwerken in een kennishub zoals Connectr, het Chip Integration Technology Centre CITC in Nijmegen, OnePlanetResearch Center of kennishub Circulaire economie. Plannen zijn er voor Artifical Intelligence, water- en droogteproblematiek, radiofrequentie technologie, digital health hub. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheden voor clean energyhubs.

ACTIES 2022

Betekenis van Health, Hightech & Energy voor regiogemeenten uitwerken
Met de informatie uit de Economische Monitor uit 2021 zetten we actief in op de kansen die er liggen voor de doorontwikkeling van de clusters en verdere netwerk- en clustervorming. We gebruiken de informatie om projecten te ontwikkelen in de regio en gericht te lobbyen bij het Rijk en Brussel om gelden binnen te halen.

Connectr
Connectr is een triple helix clustering om nieuwe energieoplossingen (zoals waterstof, batterijopslag) te bedenken/onderzoeken/testen/toe te passen. Door gedeelde faciliteiten, een innovatielab, een innovatieprogramma. Locatie is IPKW Arnhem met verbindingen over de hele regio (en daarbuiten): ENGIE-terrein (Nijmegen), Park15 (Overbetuwe), InnoFase (Duiven), Next Garden (Lingewaard). Het regionaal bedrijfsleven kan aansluiten door het inzetten van stagairs, afstudeerders of onderzoeksopdrachten en gebruikmaken van testfaciliteiten en proefopstellingen. Het kenniscluster dat ontstaat kan lokale en regionale bedrijven helpen bij innovatie en transitie naar nieuwe energiebronnen. Connectr trekt nieuwe bedrijven, nevenvestigingen en start- en scale-ups aan. Dit creëert arbeidsplaatsen.

Versterken innovatievermogen met lopende projecten
Projecten die van belang zijn voor regiogemeenten, maar getrokken worden door andere partijen (o.a. TEB), worden ondersteund vanuit de regio. Gemeenten kunnen individueel aanhaken bij de projecten voor startuponderstеuning en / of lokale startersloketten hieraan verbinden: Briskr 20, (Nijmegen, Health/Hightech), Startlife (Wageningen, agrifood en voeding) en Orion (Arnhem, energy, creatief en zakelijke dienstverlening).

Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs
Inzet op innovatieve hubs en met name de verbinding met lokaal en regionaal bedrijfsleven, naast de inzet om een goede bedrijfsomgeving (Toekomstbestendige Werklocaties) te bewerkstelligen.

Beter gestructureerde lobby en profilering
Inspelen op kansen door economische kennis, innovaties en initiatieven in de regio beter te bundelen en extern uit te dragen door beter gestructureerde lobby bij het Rijk, Duitsland en Europa. In de economische profilering van de regio richten we ons op Health, Hightech & Energy en Food. Logistiek is een belangrijke voorwaarde voor de doorontwikkeling van de clusters. De brede profilering van de regio doen we als Groene Metropoolregio, waarbij Lifeport (TEB) ingezet kan worden rondom de economische profilering van de clusters.

Speerpunt 3 **Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Betekenis van Health, Hightech & Energy uitwerken						
Connectr						
Versterken innovatievermogen met lopende projecten						
Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs						
Beter gestructureerde lobby en profilering						

Speerpunt 4

Versterking van duurzame logistiek

Verduurzaming van stadsdistributie in binnensteden

OVER VIJF JAAR...

Hebben we onze kansrijke ligging aan weg, rail en water voor logistiek, handel en transport versterkt met een verminderde milieubelasting en slimmer en bewuster gebruik van de ruimte.

Is de samenwerking tussen logistieke bedrijven, transporteurs, kennisinstellingen en overheden verder geprofessionaliseerd.

Versterking van duurzame logistiek
Logistiek en distributie spelen als enabler een belangrijke rol in onze regionale economie, o.a. vanwege de centrale ligging van de regio op verschillende belangrijke transportassen. In lijn met het gedachtengoed van de Groene Metropoolregio willen wij deze sector verduurzamen. Daarmee dragen wij bij aan een aantal grote maatschappelijke opgaven van deze regio zoals de energietransitie, innovatiekracht en de groei van de werkgelegenheid. Met het vergroenen van de logistiek dragen we ook bij aan de leefkwaliteit van onze regio. En de vermindering van de stikstofuitstoot levert weer nieuwe ontwikkelruimte voor bijvoorbeeld woningen.

Ook stadsdistributie en de levering van webshopbestellingen in woonwijken bieden kansen voor vergroening van de logistiek. Het gaat dan om het clusteren van transportbewegingen, slimme verzamelplekken buiten de stad (hubs), het combineren van goederen etc. Vooral voor Arnhem en Nijmegen is vergroenen van de stadsdistributie van belang. Ook buiten de steden zijn er echter bedrijven die graag hierin willen meedenken. Binnen deze opgave ligt de focus in eerste instantie op kennisdeling over groene brandstoffen, in een latere fase ook op nieuwe vormen van stadsdistributie van goederen en bevoorradingen op stedelijk en regionaal niveau.

Er zijn al vele initiatieven binnen de regio voor het verduurzamen van de logistiek, zowel bij het bedrijfsleven als bij kennisinstellingen en (lokale) overheden. Met name de sector zelf is verantwoordelijk voor het nemen van initiatieven. Wij focussen ons op de projecten waar we als regio meerwaarde kunnen bieden. Bij alle activiteiten leggen wij slimme verbindingen met beschikbare samenwerkingsverbanden zoals die met de provincie en Logistics Valley.

ACTIES 2022

Verkennen mogelijkheden voor een sluitende businesscase voor truckparking in de regio
Op lokaal niveau is dit lastig, maar voor goede plannen die bijdragen aan de (inter)nationale corridorontwikkeling zijn er wel financieringsmogelijkheden in Den Haag en Brussel. Zeker als hierbij de combinatie wordt gezocht met bijvoorbeeld clean energy hubs. Ook de handhavingsmogelijkheden zullen we daarbij meenemen.

Kennisdeling van kansen voor verduurzaming logistiek op bestaande initiatieven
Door middel van kennisdeling, kijken we of we lokale initiatieven ook op regionaal niveau kunnen toepassen.
Mogelijke initiatieven die zich hiervoor lenen:

- Demonstratie klimaattechnologieën en -innovaties in transport (DKTI) op Park 15, een initiatief van meerdere bedrijven om te komen tot een publiek laadplein voor elektrische vrachtwagens.
- Energiehub Engie/BCTN Nijmegen waar een duurzame (snel)laadmogelijkheid komt voor accucontainers voor binnenvaartschepen.
- Gemeenten, HAN, bedrijfsleven en brandstofleveranciers om te komen tot een waterstoftankstation op Bijsterhuizen.
- Initiatieven om energie om te zetten in groene waterstof voor logistiek (bijv. in Montferland door realisatie van een Clean Energy Hub waar lokaal geproduceerde groene waterstof wordt aangeboden).
- Initiatief om met de AVR als waterstofproducent te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor verduurzaming van de logistiek in de Liemers.

Regionale analyse, coördinatie en uitrol van initiatieven in de regio
Vervolg op actie in 2021 (verzamelen initiatieven). Vergelijken van initiatieven op potentie. Oprichten van 1 of 2 INTERREG-projecten om hiermee nieuwe gelden naar de regio halen. Met een regionale insteek ontstaan financieel nieuwe mogelijkheden voor gemeenten en bedrijven die daar individueel geen kans op maken.

Speerpunt 4 **Versterking van duurzame logistiek**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Verkennen mogelijkheden businesscase truckparking						
Kennisdeling verduurzaming logistiek						
Regionale analyse, coördinatie en uitrol van initiatieven						

Speerpunt 5

Toekomstbestendige werklocaties

Campus Heyendaal - Nijmegen

OVER VIJF JAAR...

- **Zijn de werklocaties passend bij de toekomstige economische ontwikkelingen en biedt dit kansen om flexibel en innovatief te kunnen ondernemen.**
- **Is de kwalitatieve en kwantitatieve vraag en aanbod van werklocaties in evenwicht;**
- **Bieden we passende ruimte voor bedrijven die bijdragen aan onze economische groei en profiel.**
- **Dragen we met werklocaties bij aan de groene en duurzame ambitie van de Groene Metropoolregio.**
- **Hebben we een doorkijk welke ruimtebehoefte voor werklocaties er is tot 2040.**

Toekomstbestendige werklocaties
De basis voor de activiteiten van dit speerpunt ligt in het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem Nijmegen (RPW). In het RPW vindt afstemming plaats tussen vraag en aanbod van werklocaties. Het RPW gaat voornamelijk over nieuwe ontwikkelingen op de juiste plek. Ook herstructureringsmogelijkheden en leegstandsopgave worden meegenomen. Als regio hebben wij de meeste impact op nieuwe locaties. Binnen het RPW kiezen we waar nieuwe regionale werklocaties (bedrijventerreinen, (perifere) detailhandel en kantoren) landen en hoe om te gaan met lokale ontwikkelingen. Op basis van het RPW worden initiatieven uit de regio voor nieuwe werklocaties beoordeeld.

Minimaal één keer in de vier jaar moet er een nieuw RPW komen, in de tussenjaren vindt monitoring plaats. Het RPW is verankerd in de omgevingsverordening van de provincie. De besluitvorming van het RPW ligt zoals voorheen bij de raden. Het RPW is een verplicht onderdeel voor alle gemeenten.

Er ligt een duidelijke koppeling tussen werklocaties en de Verstedelijkingsstrategie van de Groene groeiregio. Extra woningen in de regio bijvoorbeeld vragen ook meer werk en dus meer ruimte voor werklocaties en slimme oplossingen daarvoor. Een deel van de totale ruimtevraag uit de Verstedelijkingsstrategie zal dan ook landen op werklocaties. Dit betekent dat het RPW verder moet kijken dan de huidige horizon van 2030.

Een aantal ontwikkelingen en kwalitatieve keuzes zijn nu nog onvoldoende geborgd in het huidige RPW. Wij zetten in op het kwalitatief verbeteren van het RPW. We leggen een directe link tussen de groei en ruimtebehoefte van de kansrijke clusters (Health, Hightech & Energy), de economische kracht van de subregio's en de andere opgaven (zoals de ruimtevraag voor energietransitie vanuit de circulaire regio). De opgaven op het terrein van circulariteit, de energietransitie en duurzaamheid zijn van toepassing op nieuwe bedrijventerreinenwerklocaties. Deze aanpassingen zorgen voor een sterk en beter op de regio afgestemd RPW passend bij het dna van de regio.

ACTIES 2022

Inzicht in de ruimtelijke ontwikkeling van de kansrijke clusters
Wij spelen in op de ruimtelijke behoefte van de kansrijke clusters Health, Hightech en Energy, de speerpunten van de regio. Het scherp krijgen van de behoefte aan kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelruimte voor de campussen en / of clusters en de spin-offs voor de regio en naar andere bedrijventerreinen nemen we mee in de Economische Monitor. Ook blijft er aandacht voor logistiek als ruimtevrager binnen het RPW.

Impuls voor duurzame energie en circulaire economie op werklocaties
Op werklocaties geven we een impuls aan duurzame energie en circulaire economie. De verkenning van kansen hiervoor vindt plaats bij de Circulaire Regio, waar de actie regionale aanpak voor verduurzaming bedrijventerreinen is opgenomen. Wij leveren bouwstenen hiervoor aan. De ruimtelijke vertaling en de eisen die dit met zich meebrengt nemen we op in het RPW. Ook zetten wij in op verduurzaming van bestaande werklocaties (zoals vergroening).

Inventariseren werkgelegenheid op de juiste werklocaties
Welke sectoren en bedrijventerreinen dragen het meeste bij aan de economische groei, werkgelegenheid en de banen van de toekomst. Juist voor deze ontwikkelingen willen wij ruimte bieden in het RPW. Dit wordt meegenomen in de tweejaarlijkse Economische Monitor.

Speerpunt 5 **Toekomstbestendige werklocaties**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
RPW						
Inzicht ruimtelijke ontwikkeling kansrijke clusters						
Impuls duurzame energie en circulaire economie werklocaties						
Inventariseren werkgelegenheid op juiste werklocaties						

DE CIRCULAIRE REGIO

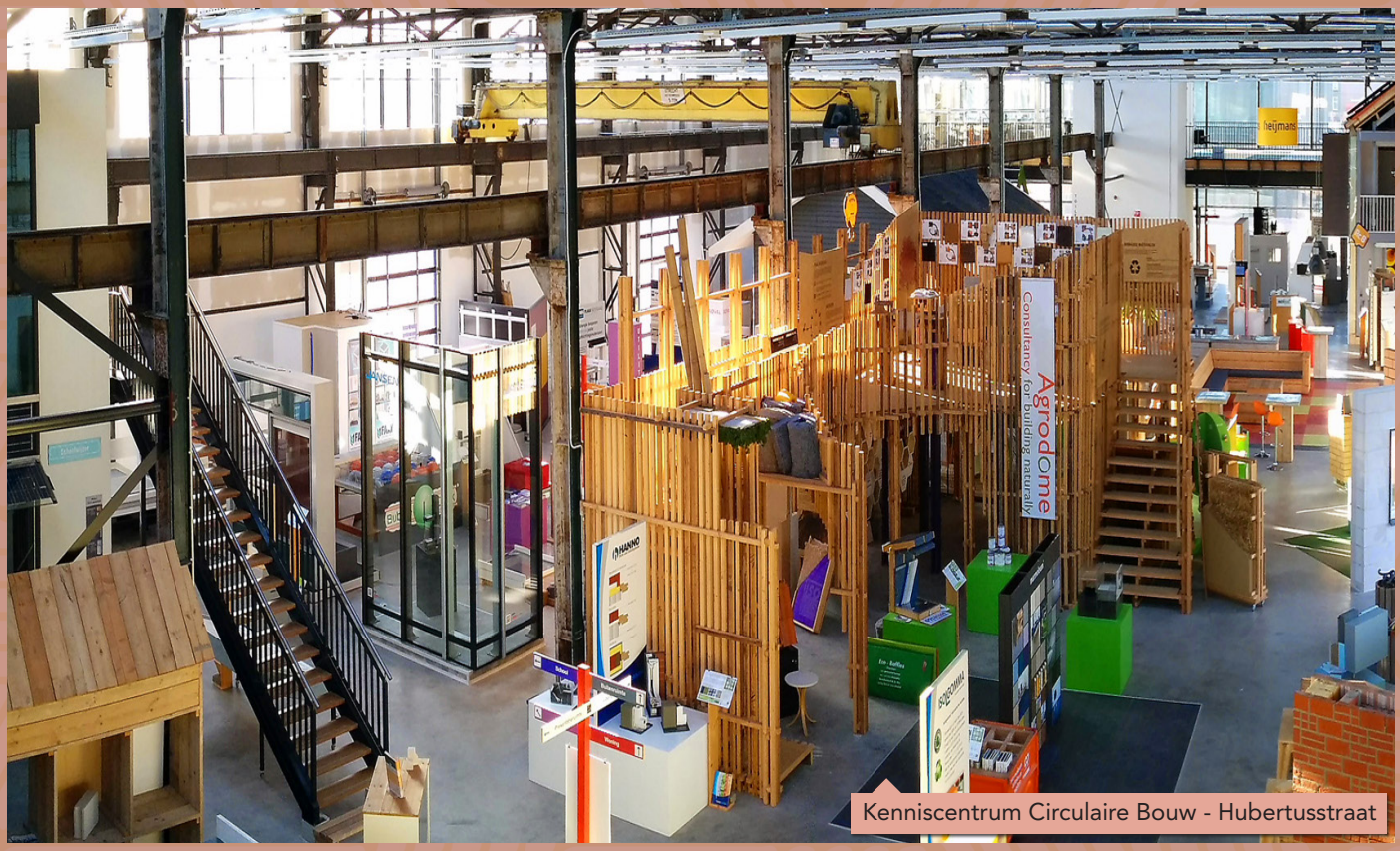

Over vijf jaar:

We ontwikkelen slagkracht om zuiniger en slimmer om te gaan met grondstoffen en producten. Daarmee maken we onze regio toekomst-bestendig en versterken we onze positie als circulaire topregio met internationale zichtbaarheid.

speerpunten Circulaire regio

1. Circulaire bouw en infra
2. Circulaire economie: grondstoffen en ketens
3. Water en klimaatadaptatie
4. Transitie naar duurzame energie

Kenniscentrum Circulaire Bouw - Hubertusstraat

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

De Groene Metropoolregio wil toonaangevend worden in circulair denken en handelen, in Nederland én in Europa. Die ambitie vraagt om de inzet van bedrijven, maatschappelijke organisaties, de regiogemeenten, andere overheidspartners en onze inwoners. Circulariteit staat voor toekomstbestendig, duurzaam handelen met gesloten ketens zonder afwenteling naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden.

We focussen op de domeinen waar we de meeste impact kunnen realiseren: op de bouw en infrastructuur, op grondstoffen en afvalketens, op klimaatbestendig groen en water, en op de energietransitie. Door in deze domeinen circulaire projecten op te schalen naar regionaal niveau, gezamenlijk onderzoek uit te voeren, kennis en ervaring uit te wisselen, onze gezamenlijke inkoopkracht te benutten en te investeren in de match met Europese, nationale en bovenregionale programma's realiseren we onze ambitie. Bovendien biedt circulariteit grote kansen voor nieuwe werkgelegenheid voor praktisch en technisch geschoolden. Een van de topprioriteiten om samen uit de COVID-19 crisis te komen.

We starten niet vanaf nul. In de regio draaien al veel succesvolle circulaire projecten waaraan veel gemeenten meedoen. We kopen gezamenlijk duurzame energie in, we hebben samen het eerste bod voor de Regionale Energiestrategie (RES) opgesteld en we voeren samen het Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw uit. Door deze projecten onder te brengen bij de Groene Metropoolregio kunnen we deze efficiënter uitvoeren, gemakkelijker van cofinanciering voorzien en een schaalniveau realiseren dat meer circulaire impact heeft.

PARTNERS

- De provincie Gelderland heeft ambitieuze doelen op het gebied van klimaat, circulariteit en energietransitie en kan diverse acties met kennis en expertise ondersteunen en versnellen. Ook kan de provincie in bepaalde gevallen zorgen voor cofinanciering of cofinancieringsverzoeken en subsidie-aanvragen ondersteunen.
- TEB staat met #Lifeport voor innovaties die bijdragen aan gezonder, beter en duurzamer leven. TEB zet door inzet van de civic entrepreneur de regio op de kaart als circulaire, duurzame en klimaatbestendige voorbeeldregio, zorgt voor structuurversterking en kennisontwikkeling met bedrijven, kennisinstellingen en overheid, en stimuleert nieuwe verdienmodellen en banen in de circulaire economie.
- De Rijksoverheid en Europa hebben eveneens hoge ambities op het gebied van circulariteit en klimaat en kunnen met beleid en calls voor projecten bijdragen aan de versnelling van de circulaire economie.
- De waterschappen vervullen een essentiële rol bij de ontwikkeling en uitvoering van de Regionale Adaptatiestrategieën en Energiestrategieën en projecten landschapsontwikkeling.
- Natuur en landschapsorganisaties, zoals Staatsbosbeheer, Geldersch Landschap en Kasteelen, Natuurmonumenten en IVN dragen bij aan een natuurinclusief en klimaatbestendig beheer en dragen bij aan een bewuste omgang van onze bedrijven en inwoners met ons groene landschap.
- Kennisinstellingen dragen op verschillende niveaus bij aan de ontwikkeling van kennis op het gebied van de circulaire economie, klimaat, circulair bouwen en de energietransitie.
- De ministeries van EZK, BZK, I&W en de Europese Commissie hebben hoge ambities op het gebied van circulariteit en energietransitie en kunnen met beleid en calls voor projecten bijdragen aan de versnelling van de circulaire economie.
- Uitvoerende partijen en hun koepel-organisaties (o.a. in de sectoren energie, afval en bouw zijn essentieel voor het bereiken van onze doelstellingen.
- Het Gelders Energie Akkoord (GEA) is een belangrijke partner vanwege hun directe relatie met allerlei bedrijven en instellingen die willen bijdragen aan de energietransitie. Ook verwachten we van het GEA een belangrijke rol bij het verkrijgen en behouden van draagvlak voor duurzame energieprojecten.
- Energiecoöperaties zorgen voor nieuwe initiatieven, versterken draagvlak en dragen er aan bij dat niet alleen de lasten in de regio blijven, maar ook de lusten met behulp van lokaal eigenaarschap.
- De inwoners van de regio dragen bij aan de doelstellingen door zuinig te zijn met grondstoffen en verpakkingsmaterialen en duurzame energie te gebruiken.

Circulaire infrastructuur - fietspad van 'Grasfalt' in Renkum

Leer- en werkplek Electronicahub

2021

We werken op regionale schaal al een aantal jaar samen op het gebied van duurzaamheid. De regio Arnhem-Nijmegen had in 2013 al een Routekaart Energietransitie die in 2018 is geactualiseerd. Uit deze samenwerking zijn diverse projecten voortgekomen waarvan een deel nu nog loopt. Hieronder worden deze toegelicht. Met de komst van de Groene Metropoolregio verwachten we in veel gevallen onnodige bureaucratie te voorkomen en daardoor sneller en daadkrachtiger stappen te zetten met projecten die de transitie naar een duurzame, circulaire regio versnellen.

Projecten 2021

- In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door tot en met 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld (Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting). De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).
- Op weg naar een circulaire bouwpraktijk laten we in 2021 al een advies uitbrengen in hoeverre een bouwproject circulair is. Daarnaast vragen we te adviseren welke instrumenten we als gemeenten kunnen inzetten om circulariteit bij bouwprojecten te stimuleren. In 2022 volgt daarop de implementatie binnen gemeenten. De kosten voor het advies worden gefinancierd vanuit de middelen die beschikbaar zijn in het kader van de Woondeal.
- De provincie is gevraagd om een aantal projecten te participeren en te voorzien van een versnellingsbijdrage. Indien deze bijdrage wordt toegekend kunnen een aantal projecten versneld in 2021 van start, zoals de verkenning grondstromen, implementatie circulair bouwen en kennisdeling vergroeningsprojecten.
- In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 worden daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000).
- Op welke wijze we de projectorganisatie RES kunnen continueren is nu nog niet in te schatten omdat het rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen.

Speerpunt 1

Circulaire bouw en infrastructuur

Houten woningen - Nijmegen

OVER VIJF JAAR...

- **Besteden we projecten in de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW)-sector circulair aan.**
- **Bouwen we nieuwe woningen voor minstens 25% circulair.**
- **Is het hergebruik van bouwmaterialen en grondstoffen in de regio substantieel toegenomen en is de bouwlogistiek verder verduurzaamd.**
- **Is de samenwerking in de bouw en GWW-keten geïntensiveerd.**

Circulaire bouw en infrastructuur

Besparen en hergebruik van grondstoffen en producten is in vele sectoren van onze samenleving van belang. Uit onderzoek van de provincie Gelderland in 2019 is gebleken dat de sector bouw en infrastructuur ongeveer 40% van de Gelderse grond- en afvalstoffenstromen voor zijn rekening neemt.

Daarnaast heeft de regio een forse ambitie ten aanzien van het realiseren van nieuwe woningen die door het rijk, de provincie en de regio is vastgelegd in de Woondeal Arnhem-Nijmegen. Hierin is het streven vastgelegd dat na verloop van tijd een steeds groter aandeel circulair gebouwd wordt: in bestaande plannen minimaal 10%, vanaf 2025 25%, vanaf 2030 50%, vanaf 2050 100%.

De Groene Metropoolregio zet stevig in op het besparen van grondstoffen en hergebruik van afvalstoffen in de bouw- en infrastructuur en vermijdt daarmee zoveel mogelijk CO2-emissies. Radboud Universiteit, Hogescholen en ROC's verrichten veel onderzoek en doen praktijkervaring op over circulair bouwen en bouwlogistiek die we goed kunnen benutten. Het Kenniscentrum Circulaire Bouw in Nijmegen is een mooi voorbeeld waar kennis en kunde over circulaire bouw wordt samengebracht. Ook willen we leren van proeftuinen en experimentlocaties, bijvoorbeeld in het Living Lab Delta Oost.

Het in 2020 gestarte Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw zetten we voort en wordt in 2022 afgerond. De aanpak bestaat uit het delen van kennis, het ontwikkelen van een aanpak waarbij circulaire principes worden meegenomen in onze overheidsrol als opdrachtgever en het ontwikkelen van een maatstaf voor de mate van circulariteit in de infrasector.

De hieronder geformuleerde acties hebben het meeste impact als ze in samenhang worden uitgevoerd. Op die manier zal in onze regio de sectoren bouw en infra het 'snelst en slimst' de overgang naar circulariteit realiseren.

ACTIES 2022

Circulair opdrachtgeverschap bij grond-, weg- en waterbouwprojecten
Voortzetting en afronding van het Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw bestaande uit een monitoringssystematiek, een nulmeting, een kennisplatform, diverse kennisevents, een regionaal trainingsprogramma, een gezamenlijk aanpak voor circulair inkopen in de GWW-sector, proeftuinen en vijf projecten waarin de opgedane kennis is toegepast.

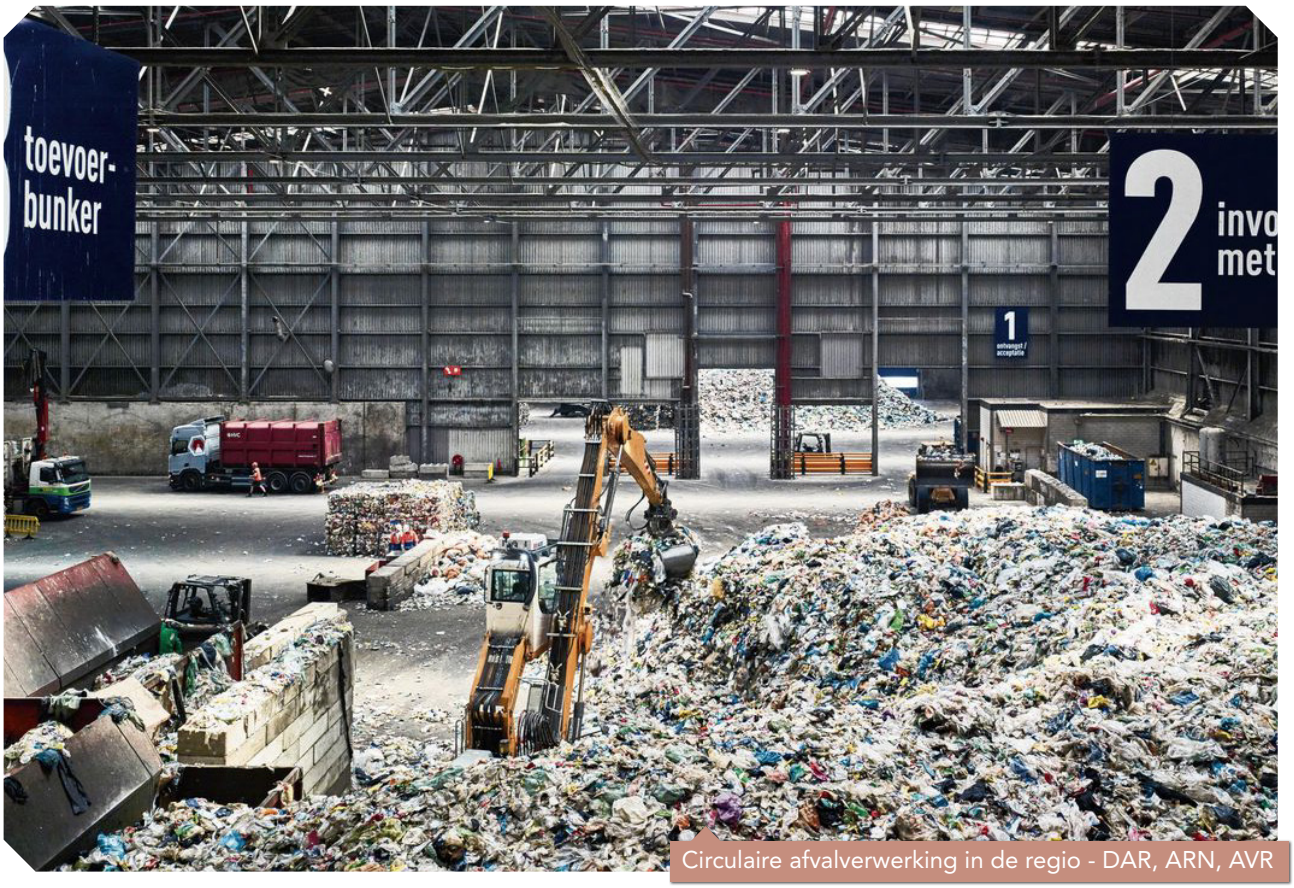
Circulair bouwen nieuwe woningen
De implementatie van de Circulaire Impactladder binnen gemeenten, afgestemd met de bouwsector. Ter ondersteuning hiervan de ontwikkeling van een gezamenlijk informatiepunt voor gemeenten voor uitwisseling van kennis en ervaring over circulair bouwen (Community of Practice).

Het versterken en verbreden van kennis over circulair bouwen, het stimuleren van houtbouw en proeftuinen
Met het programma Slimme duurzaamheid zorgt TEB voor de ontwikkeling van onderzoeksprogramma's en proeftuinen met betrekking tot circulair bouwen en houtbouw. De Groene Metropoolregio en de provincie Gelderland vullen deze rol aan door lobby en subsidietrajecten te ondersteunen (mogelijk in de vorm van een Regiodeal) en deel te nemen aan triple helix verbanden.

Speerpunt 1 **Circulaire bouw en infrastructuur**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Circulair opdrachtgeverschap GWW-sector						
Circulair bouwen, implementatie Circulaire Impactladder						
Kennis circulair bouwen, houtbouw, proeftuinen						

Speerpunt 2

Circulaire economie: grondstoffen en ketens

Circulaire afvalverwerking in de regio - DAR, ARN, AVR

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we goed zicht op de afval- en grondstoffenstromen in de regio.**
- **Hebben we korte en efficiënte maak- en productieketens gerealiseerd.**
- **Hebben we juridische en organisatorische belemmeringen weggenomen.**
- **Weten gemeenten hoe ze circulair kunnen inkopen en hebben daar volop ervaring mee.**
- **Is het hergebruik van grondstoffen en materialen fors toegenomen.**

Circulaire economie: grondstoffen en ketens
In 2018 werd de regio Arnhem-Nijmegen al verkozen tot beste circulaire regio van Nederland. De jury constateerde dat in onze regio wordt doorgepakt, zowel van onderop, als in een coördinerende en verbindende rol van bovenaf o.a. via The Economic Board. Afvalscheidingspercentages zijn hoog en het bedrijfsleven levert belangrijke bijdragen met innovatieve initiatieven die eveneens landelijke erkenning kregen. Maar we zijn er nog lang niet. Met een gerichte aanpak denken we een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan de ontwikkeling van een circulaire economie in onze regio die kan rekenen op Europese belangstelling en daarmee aantrekkelijk wordt voor Europese partnerships met bijbehorende middelen.

We versterken ons inzicht in de regionale grondstoffen- en afvalstromen, de mogelijkheid van een grondstoffen hub verkennen, juridische belemmeringen wegnemen en de totstandkoming van nieuwe recyclingketens stimuleren. Daarnaast ondersteunen we gemeenten bij het circulair inkopen van producten en diensten en stimuleren we de totstandkoming van nieuwe banen voor praktisch en technisch geschoolden. Als we de acties in samenhang uitvoeren, dragen ze in de grootste mate bij aan het optimaliseren van de circulaire economie in onze regio.

ACTIES 2022

Verkenning naar regionale grondstoffenstromen
Inzicht verwerven in regionale stromen van grondstoffen, producten en materialen en de daarbij behorende logistieke keten verder verduurzamen. Onderzoek richt zich met name op (schaarse) stromen waarop we als overheden relatief veel invloed hebben.

Kansen voor regionale grondstoffenbank en grondstoffenhubs
Verkenning naar de (on)mogelijkheden van een regionale grondstoffenbank en grondstoffenhubs (fysiek, digitaal) om de uitwisseling tussen vragers en aanbieders van materialen en grondstoffen te verbeteren, met aanbevelingen voor een gerichte strategie en aanpak voor gemeenten.

Opzetten breed onderzoeksprogramma en portaal Circulaire Economie
Uitwerking van een viertal casussen, gekoppeld aan onderwijsprogramma's. Het voortouw bij deze actie ligt bij TEB. Portaal voor gemeentelijke onderzoeksvragen en delen uitkomsten. Ondersteuning opleiden van jonge vakmensen met stageplaatsen.

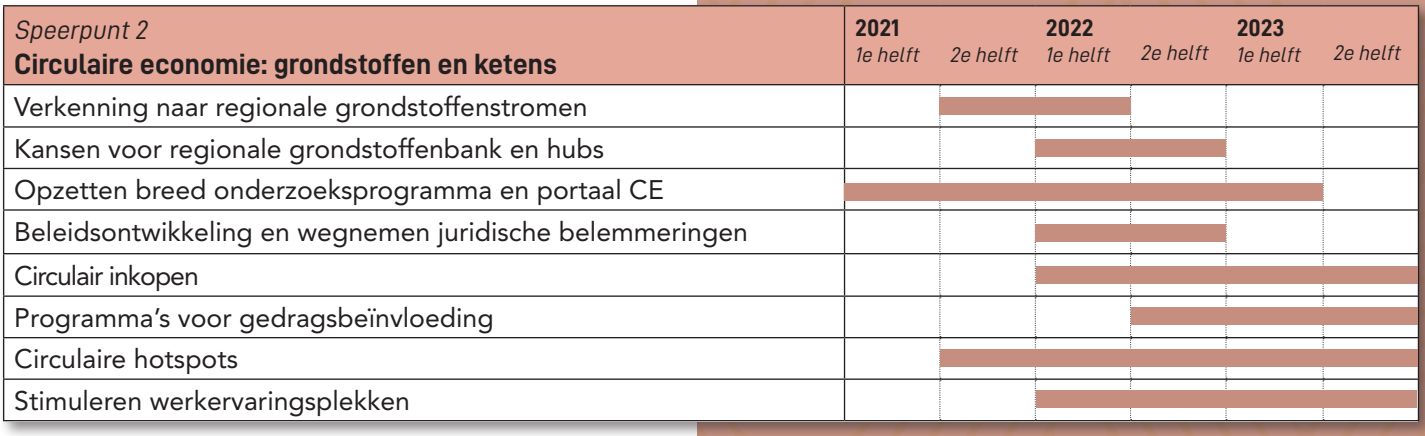
Beleidsontwikkeling en wegnemen belemmeringen op grondstoffenstromen en materiaalgebruik
Regionale helpdesk voor wegnemen van juridisch en/of organisatorische belemmeringen en zo nodig het gezamenlijk ontwikkelen van regelgeving of beleid. Aansluiten bij expertise provincie en omgevingsdiensten.

Circulair inkopen
Doorontwikkeling van dynamisch kennisplatform waarin circulaire inkoopvoorbeelden, best practices, trainingen, etc. door gemeenten en andere partijen worden gedeeld. Drempels voor circulair inkopen worden weggenomen. Zo mogelijk uitbreiden met deelname van nieuwe partners.

Programma's voor gedragsbeïnvloeding
Landelijke of projectgebonden programma's voor gedragsbeïnvloeding delen om verspilling bij consumenten en producenten tegen te gaan.

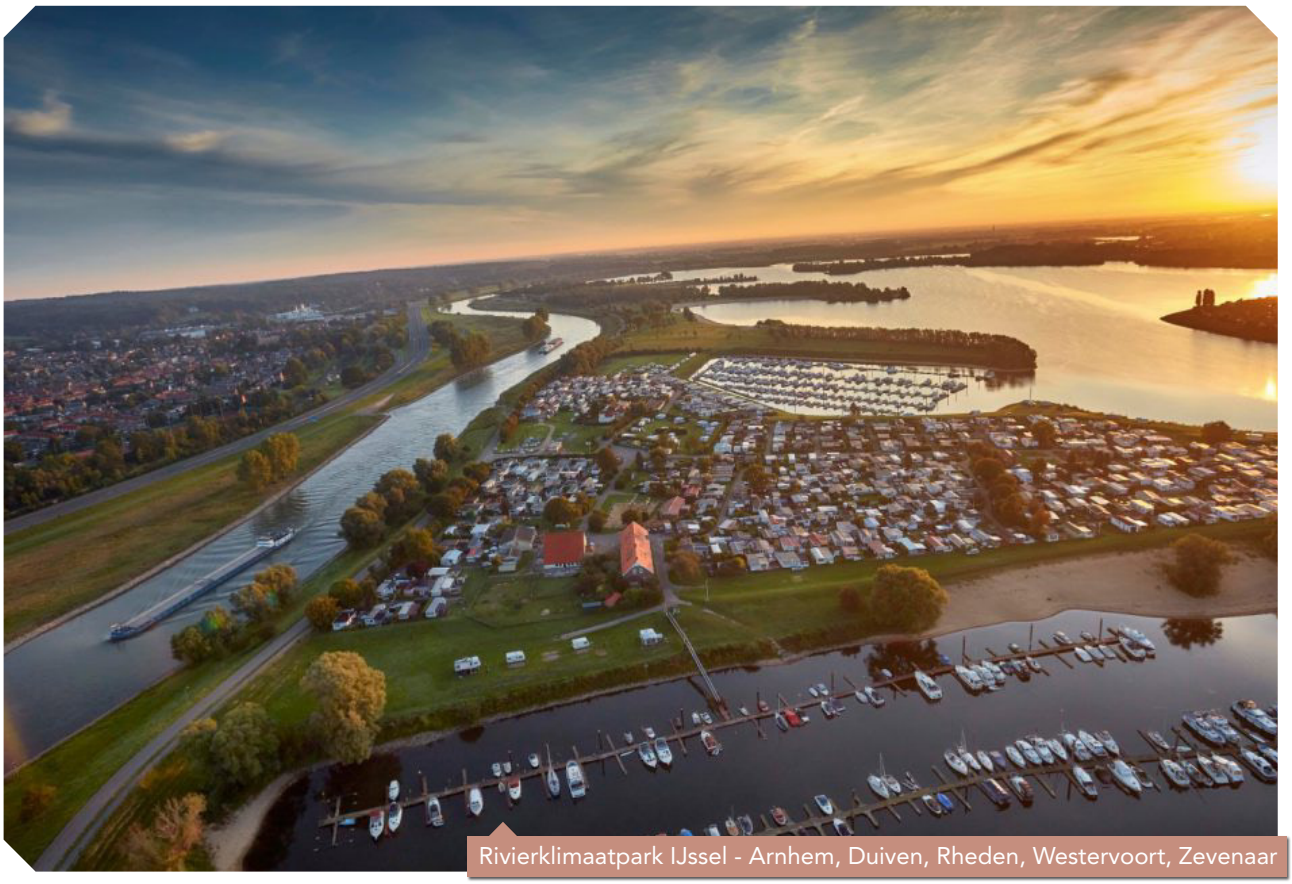
Circulaire hotspots
Het uitlichten van innovatieve circulaire hotstpots als Synergiepark InnoFase om (inter-)nationale erkenning en cofinanciering te verwerven voor de regio als broedplaats voor projecten in de circulaire economie. In samenspraak met onze partners (o.a. TEB en de provincie).

Stimuleren werkervaringsplekken
Het signaleren van kansen voor nieuwe leerwerkplekken en stageplaatsen voor praktisch en theoretisch geschoolden. Afstemming met de brede Human Capital Agenda in de opgave Productieve regio.

Speerpunt 3

Water en klimaatadaptatie

Rivierklimaatpark IJssel - Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, Zevenaar

OVER VIJF JAAR...

- **Zijn we steeds beter geworden in het opvangen, vasthouden en hergebruiken van water.**
- **Hebben we maatregelen genomen om wateroverlast, droogte of hittestress fors te verminderen.**
- **Hebben we het bebouwd gebied in stad en dorp verder vergroend.**
- **Bouwen we klimaatbestendig.**

Water en klimaatadaptatie

Van oudsher heeft onze regio een bijzondere relatie met water vanwege onze de ontstaansgeschiedenis met grote rivieren en de voor Nederlandse begrippen grote reliëfverschillen binnen de regio. Het maakt onze regio bijzonder aantrekkelijk om te wonen. De rivieren en het reliëf stellen ons echter ook voor bijzondere uitdagingen. Projecten die meer ruimte voor de rivier creëren, hebben invloed op onze andere opgaven waarvoor we staan, bijvoorbeeld op het gebied van verstedelijking, mobiliteit en recreatie. Dit maakt water en klimaatadaptatie een belangrijk thema: in de regio willen we water beter opvangen, vasthouden en hergebruiken en willen overlast en onveilige situaties voorkomen.

Steden en dorpskernen kunnen we nog verder vergroenen, waarmee we beter zijn voorbereid op extreme regenval, hitte en droogte.
We bevorderen tegelijk de biodiversiteit. Bewonersgroepen, bedrijven en anderen nemen regelmatig het initiatief voor dergelijke vergroeningsprojecten die vaak ook bijdragen aan de sociale cohesie in stad of dorp.

De gemeenten in de regio zijn betrokken bij verschillende Regionale Adaptatiestrategieën (RAS) die samen met waterschappen en andere partijen worden ontwikkeld. Deze zijn deels gereed en deels in een afrondend stadium. Daarna volgt de uitwerkingsfase waarbij we kunnen leren van goede voorbeelden over hoe om te gaan met extreme wateroverlast, hitte en droogte. Ook living labs en klimaatproeftuinen dragen daaraan bij. Bovendien hebben we als regio een forse bouwopgave waarbij we de groene kwaliteiten van de regio willen versterken. Dat levert de uitdaging op om klimaatbestendig, natuurinclusief en biodivers te bouwen.

ACTIES 2022

Regionale Adaptatiestrategieën: kennis delen
Delen van kennis en ervaring bij de uitvoering van de klimaatadaptatiemaatregelen met extra focus op uitdagingen die in onze regio op meerdere plekken spelen, bijvoorbeeld verdroging van stuwwallen.

Innovatieplatform 'Living lab Delta Oost'
Living lab met diverse partijen die een belang hebben in het verstedelijkt rivierengebied Delta Oost. Opbouw kennisagenda. TEB verbindt met behulp van de civic entrepreneur en het programma 'Slimme duurzaamheid' vele partijen uit de triple helix. De Groene Metropoolregio ondersteunt het initiatief, zet het in de schijnwerpers en vergroot kansen op een Regiodeal.

Klimaatbestendig bouwen
Versterken kennis, kunde en profiel op het gebied van klimaatbestendig, natuurinclusief en biodivers bouwen. Ontwikkelen uniforme aanpak voor bouwprojecten. Verwerven Europese/nationale cofinanciering voor vooruitstrevende projecten.

Klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten
Ontwikkelen van een lerende en inspirerende omgeving waarin kennis en praktijkervaringen over klimaatproeftuinen en aanpak van grote en kleinere vergroeningsprojecten op regionale schaal worden gedeeld.

Grote projecten landschapsontwikkeling
Versterken profiel van de regio met behulp van grote landschapsontwikkelingsprojecten, die mede betrekking hebben op water, klimaat en biodiversiteit, o.a.:
- rivierklimaatpark IJssel: duurzame waterrijke landschapsontwikkeling.
- Park Lingezegen: water, vergroening, mobiliteit, landbouw, natuur en recreatie.
- Ooijpolder: living lab herstel biodiversiteit.

De regio wordt hiermee aantrekkelijker voor partnerships en cofinanciering van projecten en daarmee natuurlijk ook voor onze inwoners.

Speerpunt 3 **Water en klimaatadaptatie**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Regionale Adaptatiestrategieën: kennis delen			■	■	■	■
Innovatieplatform 'Living lab Delta Oost'			■	■	■	
Klimaatbestendig bouwen				■	■	■
Klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten		■	■	■	■	■
Grote projecten landschapsontwikkeling			■	■	■	

Speerpunt 4

Transitie naar duurzame energie

Energie Netwerkbedrijf Liander - duurzaam kantoor Duiven

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we stappen gezet naar een duurzame energie-efficiënte regio.**
- **Gebruiken bedrijven en inwoners minder energie.**
- **Is het aandeel schone energie dat we in de regio gebruiken groter dan landelijk gemiddeld.**
- **Hebben we innovaties tot stand gebracht in opwekking, opslag en transport van duurzame energie.**

Transitie naar duurzame energie

In het nationale Klimaatakkoord is afgesproken om in 2030 de helft minder broeikassen uit te stoten ten opzichte van 1990. Dit akkoord is de Nederlandse invulling van de afspraken die in het Klimaatverdrag van Parijs zijn vastgelegd om de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius.

In Regionale Energie Strategieën (RES) worden nationale afspraken uit het Klimaatakkoord in praktijk gebracht. In onze regio hebben we de ambitie vastgelegd om in 2030 55% minder CO2 uit te stoten dan in 1990. Onze activiteiten zijn een vervolg op 'Routekaart energieneutrale regio' van 2017. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en volksvertegenwoordigers zoeken we naar mogelijkheden om energie te besparen en duurzaam op te wekken. In de Groene Metropoolregio is het uitgangspunt om het opwekken van elektriciteit te combineren met andere thema's zoals biodiversiteit, mobiliteit en landbouw. We verkleinen door onze versterkte samenwerking op dit thema de kwetsbaarheid van individuele en vergroten onze slagkracht.

Solidariteit en een goede verdeling van lusten en lasten zijn belangrijke uitgangspunten voor het vervolg. Daarnaast geven we invulling aan de afspraken om de RES te borgen in omgevingsbeleid, het opstellen van een milieu-effectrapportage, bevorderen we de totstandkoming van een regionaal warmtesysteem en gemeentelijke transitievisies warmte en versterken we de ruimtelijk kwaliteit en de landschappelijke inpassing van projecten.

Flankerend aan onze inspanningen in RES verband werken we ook op andere manieren aan de energietransitie, bijvoorbeeld door het stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe duurzame energiedragers zoals waterstof, en door bijvoorbeeld te werken aan kansen voor praktisch en technisch geschoolden in de energiesector.

ACTIES 2022

Regionale Energiestrategie uitvoeren en voorbereiden RES 2.0
In samenwerking met vele partners uitvoering geven aan de afspraken in de RES 1.0 en voor 1 juli 2023 een nieuw bod opstellen voor RES 2.0. Door deelname van gemeenten aan het Klimaatakkoord hebben gemeenten zich verbonden aan het opstellen en uitvoeren van de Regionale Energiestrategie.

Aanpak van bedrijventerreinen: energie en duurzaamheid
Gezamenlijke aanpak verduurzaming bedrijfsterreinen met kennisdeling en onderzoek naar mogelijkheden voor gezamenlijke ontwikkeling van energieloketten en/of een Regionaal Expertisecentrum. Uitlichten bijzondere bedrijfsterreinen IPKW, Innofase, Next Garden, Engie, ARN.

Energieloketten voor bewoners
Onderzoek naar de meerwaarde van het gezamenlijk aanbesteden van de regionale energieloketten (advies en subsidie) voor bewoners en eigenaren van woningen en indien wenselijk de uitvoering daarvan.

Inkoop energie
Voortzetting faciliteren gezamenlijke inkoop (duurzame) energie door gemeenten per 1 januari 2023. Verwerken duurzame uitgangspunten in aanbesteding inkoop aardgas. Monitoring voortgang contract elektriciteit.

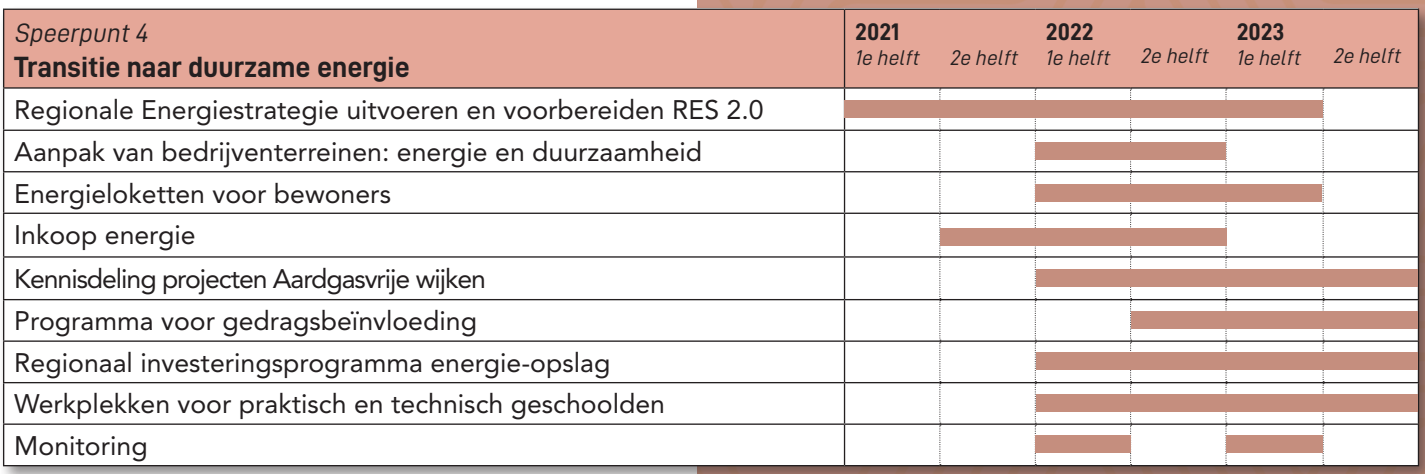
Kennisdeling projecten Aardgasvrije wijken
Delen van kennis en leerervaringen tussen gemeenten in de regio over projecten waarbij woningen voorzien worden van duurzame warmte ('Wijken van de Toekomst', 'Programma Aardgasvrije Wijken'). Versnellen van aanpak om woningen aardgasvrij te maken.

Programma voor gedragsbeïnvloeding
Landelijke of projectgebonden programma's voor gedrags-beïnvloeding delen die energiebesparing bij consumenten en producenten bevorderen.

Regionaal investeringsprogramma energie-opslag (waterstof e.d.)
Samen met de provincie en TEB onderzoek naar het aanjagen van investeringen het verwerven van externe middelen om energie-opslagmethoden (accu's, waterstof, etc.) te kunnen opschalen.

Werkplekken voor praktisch en technisch geschoolden
Het scherp in beeld brengen van de behoefte aan personeel in de energietransitie en het stimuleren nieuwe leerwerkplekken en stageplaatsen voor praktisch en theoretisch geschoolden, in samenwerking met TEB.

Monitoring
Monitoring van het effect op de uitstoot van CO2-emissies van de regionale activiteiten met betrekking tot de energietransitie. De actie is een voortzetting van de monitoring in het kader van de regionale routekaart. Zoveel mogelijk gebruik maken van bestaande data.

DE ONTSPANNEN REGIO

Over vijf jaar:

Hebben we een goede balans tussen groei en leefkwaliteit bereikt door onze inzet op duurzaam toerisme, complete voorzieningen in centra, een sterke culturele infrastructuur en versterking van natuur, landschap en cultureel erfgoed.

speerpunten Ontspannen regio

1. Duurzaam toerisme
2. Bruisende binnensteden en krachtige kernen
3. Groen-blauw raamwerk
4. Sterke culturele infrastructuur

Bruisende binnensteden: Focus, Arnhem

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

Aantrekkelijke regio in balans
De ambitie van de opgave Ontspannen regio is om, in lijn met de visie van de Groene Metropoolregio, groei in balans te brengen met onze leefkwaliteit, een gezonde leefomgeving en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie, natuur en landschap.

De speerpunten binnen deze opgave zijn allemaal gericht op het creëren en versterken van een levendige en leefbare regio en hangen nauw met elkaar samen. Duurzame recreatie en toerisme, cultuur en erfgoed dragen bij aan bruisende en levendige binnensteden en kernen. Samen met de prachtige natuur en het landschap, maken zij de regio een fijne plek om te wonen, werken en te bezoeken. Dat genereert weer inkomsten en werkgelegenheid voor de regio. Cultuur heeft ook een belangrijke sociaal-maatschappelijke functie en is belangrijk voor het sociale klimaat en de leefbaarheid van de regio.

Soms schuurt het ook: al die functies leggen een claim op de beperkte ruimte die we hebben. Daarom werken we in deze opgave aan een groen-blauw raamwerk. Op basis daarvan kunnen we zoeken naar functie-combinaties en keuzes maken om natuur, landschap en cultuurhistorisch erfgoed te behouden en te versterken.

Juist nu is onze gezamenlijke inzet op deze speerpunten hard nodig. De COVID-19 crisis raakt de sectoren binnen deze opgave hard. Ook de druk op natuur en landschap is door de crisis nog groter geworden. Wat we over vijf jaar willen bereiken, hebben we dan ook aangepast. We willen niet per definitie meer, maar kwalitatief beter. Waar dat kan, maken we direct een begin met activiteiten, waarvan we snel resultaat zien. Tegelijkertijd is samenwerking op de onderwerpen in deze opgave relatief nieuw op regionaal niveau. We moeten daarom eerst scherp krijgen wat we met elkaar willen bereiken en wat we willen doen. Daarvoor is onderzoek, visie en planvorming nodig. Alleen zo kunnen we programma's en projecten concreet maken en mogelijkheden creëren voor (co)financiering van provincie, Rijk, Europa en de markt. Daar waar we dit soort verkennende activiteiten doen, maken we gebruik van wat er al ligt (en dat is veel), zodat we snelle slagen kunnen maken naar meer concreetheid.

PARTNERS

Provincie Gelderland: de doelen van provincie en Groene Metropoolregio vallen in deze regio sterk met elkaar samen. Veel acties gaan we dan ook samen met de provincie oppakken.

TEB hecht veel belang aan de Ontspannen regio, omdat deze van wezenlijk belang is voor een goed vestigingsklimaat. Vanuit Ontspannen regio maken wij graag gebruik van het netwerk van The Economic Board om deze opgave verder te brengen. Hoe we dat doen, werken we verder uit.

Veluwe-Alliantie: een aantal gemeenten binnen de regio Arnhem-Nijmegen maakt ook deel uit van de Veluwe-Alliantie. Met name bij het speerpunt Duurzaam toerisme zien wij belangrijke kansen om samen te werken. Denk hierbij aan activiteiten op het gebied van vitaliteit, spreiding van recreatiedruk en human capital.

Toerisme Veluwe Arnhem-Nijmegen (TVAN): TVAN is een belangrijke uitvoeringspartner op het gebied van Duurzaam toerisme. TVAN is mede-opsteller van het Toeristisch Toekomstperspectief regio Arnhem-Nijmegen "Toerisme: bestemming in balans" en de bijbehorende uitvoeringsagenda en trekt samen met ons op in de uitvoering hiervan. Het werken met een toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden en een strategische marketingvisie, zien wij als een belangrijke basis voor onze samenwerking.

Andere belangrijke partners, met wie we in het vervolgtraject gaan afstemmen zijn onder andere:

- Ondernemers, ondernemerscollectieven
- City marketing
- Koepelorganisaties (o.a. HISWA-RECRON, Koninklijke Horeca Nederland, Gastvrij Nederland),
- Kennisinstellingen (o.a. RU, HAN, VHL, ROC's)
- het Rijk (o.a. ministerie EZK, BZK, LNV en OCW)
- Waterschappen
- Routebureaus Arnhem-Nijmegen en Veluwe
- Euregio (ook INTERREG)
- Terreinbeheerders en natuurorganisaties (o.a. Staatsbosbeheer, Geldersch Landschap en Kasteelen, Vereniging Natuurmonumenten, Natuur en Milieu Gelderland (voorheen GNMF) ARK Natuurontwikkeling, Living Lab Ooijpolder, etc.)
- LTO
- RCE
- MKB Nederland
- Vastgoedeigenaren
- VNO/NCW
- Culturele instellingen
- Cultuur Oost
- Kunstvakonderwijs
- Erfgoed Gelderland
- Romeinennetwerk Gelderland
- Nederlandse Limes Stichting
- Cultuurpunten
- Het Gelders Kastelen netwerk (Macht & Pracht via TVAN)
- Pact van Loevestein
- Fort Pannerden
- Leisurelands

Sterk cultureel aanbod - Vierdaagsefeesten, Nijmegen

Waardevole natuur, landschap en cultureel erfgoed

2021

We maken in 2021 een begin met de acties uit deze agenda, om zo snel mogelijk resultaten te boeken en om in het tweede kwartaal van 2022 onze inzet voor 2023 en verder concreet te maken. We doen dit binnen bestaande middelen van gemeenten of partners. We hebben middelen beschikbaar uit een subsidie van de provincie voor het maken van een toeristisch profiel en een handelingskader waarmee gemeenten de consequenties van toeristische verhuur van particuliere woningen (bijvoorbeeld Airbnb) beter kunnen beheersen. Het maken van de eerste stap voor een plan van aanpak voor een fiets- en wandelroutenetwerk, wordt deels door de provincie en deels door de Verbonden regio (i.v.m. samenhang met het utilitaire fietsnetwerk) gefinancierd. Acties die alleen ambtelijke capaciteit vragen, pakken we op met de menskracht die beschikbaar is. Acties waarvoor procesgeld nodig is, bereiden we zoveel mogelijk voor. Zodra er zicht is op financiering van deze opgave door gemeenten, vragen we de provincie de gevraagde cofinanciering voor 2022 al in 2021 beschikbaar te stellen, om acties sneller uit te voeren.

Een aantal acties voeren we zowel in 2021 als in 2022 uit voor alle speerpunten. We blijven investeren in belangenbehartiging voor projecten en initiatieven van bovenregionaal belang, zoals het Valkhofkwartier, de Lauwersgrachtalliantie, de toekomstige verbouwing van de Stadsschouwburg Nijmegen, de Nieuw Hollandse Waterlinie met Fort Pannerden en de Romeinse Limes. We breiden deze belangenbehartiging in de komende tijd uit naar andere initiatieven van bovenregionaal belang, zoals verhaallijnen over bevrijding en de Romeinen, musea, grote evenementen, het (nog op te richten) regionale steunpunt voor amateurkunst en projecten om landschap, natuur en cultuur te versterken. Belangenbehartiging betekent: ervoor “gaan lopen”, lobbyen en zoeken naar financiering. De investering zelf wordt lokaal gedaan met cofinanciering van derden. De regiogemeenten hoeven deze initiatieven niet te financieren.

Daar waar we data nodig hebben, maken we optimaal gebruik van wat er is en verbinden we databronnen met elkaar. We helpen om informatie over bijvoorbeeld (voucher) regelingen goed toegankelijk te maken voor ondernemers, via bestaande en veelgebruikte kanalen. We brengen voor deze opgave relevante human capitalvraagstukken en -projecten in de Human Capital Agenda van de Productieve regio. We versterken de verbinding tussen de cultuursector en de toeristische sector, door deze sectoren bij elkaar te brengen, zodat er kennis gedeeld kan worden en samenwerking kan ontstaan op het gebied van bijvoorbeeld aanbodontwikkeling en gezamenlijke promotie.

Speerpunt 1

Duurzaam toerisme

Toeristische hotspot Fort Pannerden - Lingewaard

OVER VIJF JAAR...

Hebben we in de regio een duurzame en vitale sector voor recreatie, die aansluit bij de vraag en bijdraagt aan en in balans is met de (basis)voorzieningen en leefbaarheid in de kernen.

Kiezen bezoekers naast dagrecreatie ook voor een langduriger verblijf in de regio.

Is de toeristische drukte beter verspreid over de regio en over de seizoenen.

Duurzaam toerisme
Dit speerpunt richt zich op een vitale toeristische sector, die bijdraagt aan de levendigheid en leefbaarheid in de kernen. We zetten in op langdurige verblijfsrecreatie en spreiding van toeristische drukte. Dit is nu, in de COVID-19 crisis, meer dan ooit belangrijk en vraagt om een transitie van de sector. We gebruiken het Toeristisch Toekomstperspectief regio Arnhem-Nijmegen "Toerisme: bestemming in balans" en de bijbehorende uitvoeringsagenda als leidraad voor wat we met elkaar willen bereiken en gaan doen.

Door samen te werken, versterken we de kracht van de vier subregio's (Veluwezoom, de Liemers, Rijk van Nijmegen en de Betuwe). Dit doen we met een toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden: uitwerkingen van verschillende, elkaar versterkende, thematische en geografische verhaallijnen. Met dit profiel en een bijbehorende marketingvisie kunnen we samen met ondernemers aanbod ontwikkelen dat past bij de vraag en dit aanbod beter vermarkten. Dat werkt spreiding van bezoekers en meerdaags bezoek in de hand: je hebt meer aantrekkelijke plekken om te bezoeken. Het toeristische profiel helpt om het opdrachtgeverschap aan uitvoeringsorganisaties, zoals TVAN, af te stemmen en zo middelen effectiever in te zetten. Verder maken we een vitaliteitsaanpak en maatregelen om spreiding van toeristische druk te stimuleren. Met de provincie Gelderland, het routebureau Arnhem-Nijmegen en de Verbonden regio zetten we in op een beter recreatief wandel- en fietsroutenetwerk. We hebben aandacht voor aansluiting bij het netwerk van andere regio's, toeristische overstappunten, het utilitaire netwerk en andere recreatieve paden.

ACTIES 2022

Maken toeristisch profiel en marketingvisie
Maken van een regionaal toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden en een marketingvisie. Hierbij aangeven hoe we omgaan met gastheerschap (fysiek en digitaal) en op welk niveau (lokaal, subregionaal of regionaal) we dat organiseren. Gebruik maken van de profielen en marketingvisies die er al zijn.

Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties
Afstemmen van opdrachten van gemeenten of subregio's aan uitvoeringsorganisaties, zoals TVAN. We bouwen voort op de ervaringen van Het Rijk van Nijmegen met de gezamenlijke opdracht aan TVAN. Op welk niveau we afspraken maken (lokaal, regionaal of sub regionaal), hangt af van wat het beste resultaat oplevert.

Maken vitaliteitsaanpak dag- en verblijfsrecreatie
Op basis van onderzoek een vitaliteitsaanpak met een strategie voor de regio en handreikingen voor ondernemers maken om de toeristische sector en de bedrijven daarbinnen vitaler te maken.

Stimuleren spreiding van recreatiedruk door inzicht en maatregelen
Verwerven van inzicht in recreatiedruk met bestaande data en door gemeenten de mogelijkheid te geven een onderzoek naar druk- en draagkracht te doen. Met het verkregen inzicht maatregelen opstellen en financieringsmogelijkheden voor die maatregelen zoeken.

Opstellen en uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk. Gefaseerd uitvoeren van dit plan met beschikbare middelen van gemeenten en cofinanciering van provincie. In het speerpunt Groen-blauw raamwerk komen de ruimtelijke aspecten hiervan terug.

Speerpunt 1 **Duurzaam toerisme**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Maken toeristisch profiel						
Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties						
Maken vitaliteitsaanpak						
Stimuleren spreiding recreatiedruk						
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						

Speerpunt 2

Bruisende binnensteden en krachtige kernen

Centrum van Hanzestad Doesburg

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we een sterk en compleet aanbod van voorzieningen in onze binnensteden en centra van kernen.**
- **Hebben we leegstand in onze binnensteden en centra van kernen daar waar nodig aangepakt en beperkt.**
- **Houden we de binnensteden en centra van kernen leefbaar voor bewoners.**

Bruisende binnensteden en krachtige kernen
In dit speerpunt gaat het om het versterken van onze binnensteden en centra van kernen (kortweg: centra) in de regio. De centra veranderen in snel tempo als gevolg van veranderingen in retail en consumentengedrag. Groeiende leegstand dreigt en wordt zichtbaar. De COVID-19 crisis versterkt dit. gemeenten doen veel om centra levendig te houden De vraagstukken en projecten van gemeenten, verschillen sterk van schaalniveau, aard en omvang. Er zijn wel gezamenlijke thema's: ondernemerschap, bereikbaarheid, leefbaarheid, waaronder voorkoming en bestrijding van leegstand, vergroening, transformatie naar place2be en herinrichten van de openbare ruimte.

De COVID-19 crisis en andere ontwikkelingen die op de centra afkomen, maken dat samenwerking, afstemming en kennis delen gewenst en noodzakelijk zijn. We ondersteunen en faciliteren de inspanningen van gemeenten op dit gebied. Door het maken van een analyse van het netwerk centra, helpen we gemeenten bij het maken van keuzes, het uitvoeren van plannen op lokaal niveau en de afstemming met andere regiogemeenten. We werken daarbij nauw samen met de provincie. We gebruiken wat er al ligt, zoals het RPW en het detailhandelsbeleid. We sluiten aan bij de economische monitor (zie opgave productieve regio) en vullen deze aan met voor centra relevante data. Zo nodig benoemen we, aanvullend op wat gemeenten doen, acties op regionaal niveau en zoeken we naar financieringsmogelijkheden hiervoor. Zo weten we wat we belangrijk vinden en kunnen we snel inspringen op nieuwe kansen en (financierings-) mogelijkheden die zich voordoen bij provincie, Rijk, Europa of andere partners.

ACTIES 2022

Kennis delen, o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten
Kennis delen over projecten voor de versterking van centra en op zoek gaan naar (financierings)mogelijkheden hiervoor. Nadruk op leegstand en ondersteunen van ondernemers (relevant i.h.k.v. het herstel van de COVID-19 crisis). Aansluiting zoeken bij andere initiatieven, o.a. stimuleren MKB in de Productieve regio en de samenwerking tussen centrummanagers in de regio.

Maken regionale analyse en benoemen acties ter versterking van centra
Analyse maken van de huidige profielen, voorzieningenniveaus en relaties tussen centra en de ontwikkelingen en veranderingen hierin (incl. effecten COVID-19). Indien nodig acties op regionaal niveau formuleren om dit netwerk te versterken.

Speerpunt 2 **Bruisende binnensteden en krachtige kernen**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Kennis delen o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten						
Maken regionale analyse en acties benoemen ter versterking centra						
Uitvoeren acties ter versterking centra						

Speerpunt 3

Groen-blauw raamwerk

Wandelroute Veluwe-Posbank - Arnhem, Rheden, Rozendaal

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we waardevolle natuur, landschap en cultureel erfgoed in de regio duurzaam behouden, versterkt en uitgebreid.**
- **Is de intrinsieke waarde van natuur, landschap en erfgoed (bijv. de kwalitatieve en kwantitatieve groei van flora en fauna) versterkt.**
- **Is de belevingswaarde van natuur, landschap en erfgoed bevorderd (hoe kunnen mensen hier optimaal van genieten?)**
- **en benutten we mogelijkheden voor functiecombinaties met woningbouw, landbouw, recreatie, klimaatadaptatie, waterberging en biodiversiteit beter.**

Groen-blauw raamwerk
Dit speerpunt vormt het groen-blauwe hart van de Groene Metropoolregio: hoe behouden én versterken we landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed in combinatie met andere ruimtevragers? Om daar antwoord op te geven, maken we een groen-blauw raamwerk: een kaart met de huidige natuurgebieden en landschapszones, het gebruik daarvan en de mogelijkheden voor versterking en uitbreiding. Omdat we in dit raamwerk de focus leggen op het versterken van landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed, is het raamwerk een belangrijke aanvulling op bijvoorbeeld de woondeal, de Verstedelijkingsstrategie en het Toeristisch Toekomstperspectief. We maken gebruik van de ruimtelijke plannen, projecten en kaarten die er al liggen: de streekgidsen die de provincie ontwikkelt, de recreatiezonering die voor de Veluwe(zoom) wordt uitgewerkt en projecten als het Living Lab Ooijpolder voor biodiversiteitsherstel. We leggen verbinding met het speerpunt Duurzaam toerisme, waarin spreiding van toeristische druk een belangrijk thema is en sluiten aan bij de belevingsgebieden die we binnen dit speerpunt bepalen. Het raamwerk is een uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie en vormt input voor het verstedelijkingsakkoord, het dashboard Groene groei, de regionale toekomstscenario's en de regionale investeringsagenda's, die binnen de Groene Groeiregio worden ontwikkeld. We werken dan ook nauw samen met deze opgave. Zo kan het raamwerk bijdragen aan het integraal afwegen van ruimteclaims en het uitlokken van investeringen in het 'groen' en 'blauw' van de Groene Metropoolregio.

ACTIES 2022

Maken groen-blauw raamwerk
Maken van een groen-blauw raamwerk: een kaart met de huidige natuurgebieden en landschapszones, het gebruik daarvan en de mogelijkheden voor versterking en uitbreiding. Daarbij op zoek gaan naar koppelkansen met bijvoorbeeld landbouw, energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie, waterberging en recreatie en toerisme. Aangeven waar keuzes nodig zijn.

Speerpunt 3 **Groen-blauw raamwerk**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Maken groen-blauw raamwerk						
Investeren in groen en blauw van de regio (in/samen met opgave Groene Groei en partners)						

Speerpunt 4

Sterke culturele infrastructuur

Duurzaam festival Framed - Arnhem

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we een passend, kwalitatief goed en divers cultuuraanbod dat past bij de vraag en bij het profiel van onze regio.**
- **Participeren inwoners en bezoekers van de regio actief en passief in cultuur en bereiken we steeds meer verschillende doelgroepen.**
- **Stimuleert cultuurparticipatie sociale cohesie en inclusie en draagt bij aan de leefbaarheid van de steden en dorpen.**
- **Hebben we een duurzame en robuuste culturele infrastructuur die het aanbod passend bij de vraag kan verzorgen.**

Sterke culturele infrastructuur
De 'regio 025' heeft een eigen culturele signatuur en kracht. Bijzonder is dat de complete keten in de regio aanwezig is: een brede basis van amateurkunst, cultuureducatie, een innovatief middensegment en een top van instellingen van bovenregionaal belang. Deze segmenten van de keten hangen samen en inspireren elkaar onderling. Deze unieke culturele keten draagt bij aan leefbaarheid en levendigheid van de regio, een gunstig vestigingsklimaat, aan sociale cohesie en inclusie en aan een vitale toeristische sector, omdat cultuur bezoekers naar de regio trekt. Wij versterken deze keten in zijn geheel en in samenhang.

Als startpunt voor dit speerpunt, gebruiken we het Transformatievoorstel Cultuurregio 025, aangevuld met het Groeidocument Cultuurregio 025. Het transformatievoorstel is gemaakt door 15[2] regiogemeenten, met ideeën uit de culturele sector, op uitnodiging van de provincie Gelderland in het kader van de COVID-19 crisis. Met het Transformatievoorstel ligt er een stevig en gedragen begin van brede regionale samenwerking, gericht op blijvende structuurversterking. Die basis gebruiken we om de regionale samenwerking verder uit te bouwen naar 18 regiogemeenten. We verbreden het voorstel waar gewenst naar niet betrokken gemeenten, zoeken financieringsmogelijkheden, voeren het uit en maken op basis hiervan een visie en investeringsplan voor 2022 en verder. Zo maken we onze inzet voor de regionale infrastructuur concreet, zodat we snel en flexibel kunnen inspringen op nieuwe kansen en (financierings)mogelijkheden die zich voordoen bij provincie, Rijk, Europa of andere partners.

[2] *De provincie heeft om praktische redenen Doesburg en Montferland bij een andere regio ingedeeld, ook Mook en Middelaar ligt in een andere provincie.*

ACTIES 2022

Maken regionale visie op de versterking van de regionale culturele infrastructuur (inclusief cultuureducatie)
Op basis van het Transformatievoorstel werken aan een door alle regiogemeenten en de culturele sector gedragen visie op de versterking van de regionale culturele infrastructuur, inclusief cultuureducatie (zowel op school als in de vrije tijd).

Realiseren transformatievoorstel
Maken van samenwerkingsafspraken over het Transformatievoorstel met de provincie en andere partners, het zoeken van financieringsmogelijkheden en het uitvoeren van de maatregelen en acties die daaruit voortvloeien. Mits de financiering rond komt, betekent dit werken aan activiteiten die top- en middensegment, cultuureducatie en amateurkunst versterken.

Maken investeringsplan culturele infrastructuur vanaf 2022
Maken van een investeringsplan voor de culturele infrastructuur vanaf 2022: hoe ziet onze toekomstige regionale infrastructuur eruit, welke investeringen zijn nodig en waar willen we als regio op in zetten voor de langere termijn? Gebruik maken van de inventarisatie van Cultuur Oost van de bestaande infrastructuur, die in kaartvorm gepresenteerd wordt in april 2021.

Stimuleren afstemming en promotie culturele agenda
Stimuleren van afstemming van culturele activiteiten en het promoten daarvan in één voor de regio gebundelde agenda. Daarbij een relatie leggen met het aanbod op het gebied van recreatie en toerisme en gebruik maken van kennis en mogelijkheden van partners (culturele instellingen, TVAN).

Speerpunt 4 **Sterke culturele infrastructuur**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Maken regionale visie culturele infrastructuur (incl. cultuureducatie)						
Realiseren transformatievoorstel						
Maken investeringsplan vanaf 2022						
Uitvoeren investeringsplan						
Stimuleren afstemming en promotie culturele agenda						

DE GROENE GROEIREGIO

Over vijf jaar:

Samen regisseren we de groei in de regio. Op zo'n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit behouden. Hierdoor worden we herkenbaar als dé Groene Metropoolregio.

speerpunten Groene groeiregio

1. Wonen in balans: *Versnellen* van de woningbouw
2. Leefomgeving: *Verbinden* van de ruimtelijke opgaven
3. Agglomeratiekracht: *Vertellen* van de kracht van de Groene groeiregio

Groene groeiregio: balans tussen (ruimtelijke) opgaven

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

De regio Arnhem-Nijmegen heeft te maken met een grote verstedelijkingopgave en een tekort aan woningen. Deze opgave zet in op het bieden van voldoende (betaalbare) woningen, voor specifieke doelgroepen en tegelijkertijd verantwoord omgaan met de schaarse ruimte, zodanig dat deze groei het landschap versterkt.

Er komen veel (ruimtelijke) opgaven op ons af. Door deze aan elkaar te 'koppelen' ontstaat wederzijdse versterking. De uitdaging is daarbij de unieke profielen van de verschillende gemeenten binnen onze regio te gebruiken. Sturen op en realisatie van dergelijke koppelkansen vraagt om regionale samenwerking en om samenwerking met partners. Deze integraliteit vraagt commitment van gemeenten om zich hier blijvend voor in te zetten. De Groene groeiregio ondersteunt gemeenten hierbij door de inzet van regelgeving, financiële middelen, investeringen, kennisdeling en netwerk van de provincie en het Rijk.

De Groene groeiregio heeft een coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio. Zij heeft tot taak het in beeld brengen van de ruimtelijke dimensie en het samenbrengen en verbinden van de ruimtelijke aspecten van alle opgaven van de Groene Metropoolregio. Behoud en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving (inclusief natuur en landschap) staat centraal. De Groene groeiregio ontwikkelt hiervoor inspirerende toekomstscenario's en nieuwe beleidsinstrumenten. Deze regionale bouwstenen kunnen gemeenten overnemen in eigen Omgevingsbeleid.

Twee belangrijke instrumenten staan centraal; de uitvoering van de Woondeal om op korte termijn de woningbouw te versnellen (met bijvoorbeeld een flexpool die gemeenten ondersteunt met capaciteit) en de Verstedelijkingsstrategie die inzicht geeft in de bouwlocaties van 2030-2040, rekeninghoudend met de bouwstenen economie, leefomgeving en mobiliteit. Met het sluiten van een Verstedelijkingsakkoord met Rijk en de provincie zorgen we ervoor dat er ook investeringen naar de regio toe vloeien. Hiervoor ontwikkelen we samen met gemeenten investeringsagenda's om woningbouwlocaties voor de middellange termijn te faciliteren, waarbij de normale, publiekrechtelijke besluitvorming over plannen en projecten bij gemeenten en provincies onaangetast blijft.

Als derde speerpunt vergroten we onze agglomeratiekracht. Dit is de slagkracht die de regio Arnhem-Nijmegen heeft wanneer zij de handen in één slaat en als één partij optrekt richting partners als Rijk, Provincie, Eu etc.. Dit vraagt om een sterk samenspel in de regio. Hiervoor ontwikkelen wij een efficiënte structuur en zorgen we voor meer landelijke 'exposure'.

PARTNERS

Woondeal regio Arnhem-Nijmegen
In de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen bundelen de 18 gemeenten van de Groene Metropoolregio, de provincie en het Rijk hun krachten, in nauwe samenwerking met woningcorporaties en diverse private en maatschappelijke partners. De samenwerking vindt plaats via de zogenaamde publieke private Tempotafels. De NEPROM, Bouwend Nederland, IVBN, Woonkr8 en NS steunen de Woondeal.

Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley
Om in de Groene Metropoolregio de groei van landschap, wonen, economie en mobiliteit goed vorm te geven en de daarvoor benodigde investeringen te vinden, wordt in 2021 een Verstedelijkingsstrategie opgesteld. Partners die hierbij betrokken zijn, zijn het Rijk (ministeries van BZK en IW, LNV en EZK), de provincie Gelderland en de Groene Metropoolregio en de regio Foodvalley en de 26 gemeenten in de beide regio's. Na het afsluiten van het verstedelijkingsakkoord geven wij gezamenlijk uitvoering aan dit akkoord.

Provincie Gelderland
De provincie is partner in de uitwerking en uitvoering van de Woondeal en de Verstedelijkingsstrategie. De Groene groeiregio en de provincie streven dezelfde doelen na. Met het Actieplan Wonen draagt de provincie hieraan bij. In de provinciale verordening is opgenomen dat er tussen provincie en regio's binnen de provincie zogenaamde Woonagenda's worden opgesteld. De woonpartners in de regio Arnhem-Nijmegen hebben hierover in drie subregio's (Nijmegen, Arnhem, Liemers) recent afspraken gemaakt met de provincie Gelderland. Op termijn worden deze afspraken geactualiseerd, hierover gaan de drie subregio's en provincie in 2021 in overleg.

TEB
De betrokkenheid van de TEB komt vooral bij de uitvoering van speerpunt 3 aan bod. Het versterken van deze agglomeratiekracht en het vergroten van de exposure vindt in nauwe samenwerking met TEB plaats. Op onderdelen is TEB bij de uitvoering van speerpunten 1 en 2 betrokken.

Tiny houses Droogsehof in Malden

2021

Uitvoering Woondeal

- (publiek-private) tempotafels: bespreekbaar maken en oppakken van specifieke blokkades bij woningbouwontwikkeling met als doel versnelling van de woningbouwontwikkeling, meer betaalbaar bouwen en natuur inclusief en klimaat adaptief bouwen.
- Regionale expertiseflexpool: gemeenten ondersteuning bieden met specifieke expertise zoals de inzet van een regisseur Stikstof, projectleider Arbeidsmigranten en een intermediair Versnellen Woningbouw of expertise op terreinen als ontwerp, planeconomie, gebiedsontwikkeling en juridisch. De flexpool start in 2021 en wordt bij succes gecontinueerd in 2022.
- Extra ambtelijke capaciteit: De regio zet zich in om meer structurele capaciteit bij gemeenten te organiseren, door bijvoorbeeld (financiële) middelen bij provincie en Rijk of een regionale pool van ambtenaren.
- Diverse tools: verder ontwikkelen van o.a. actualisatie van de Woningmarktmonitoring, het opzetten van een database van regelingen voor gemeenten op het gebied van woningbouw en het verder uitwerken van nieuwe maatregelen om innovatieve bouwontwikkeling te stimuleren in samenspraak met het Rijk.

Verstedelijkingsstrategie en -akkoord

- 2021 staat in het teken van het afronden van de Verstedelijkingstrategie en de bestuurlijke gesprekken hierover te faciliteren met de 18 gemeenten en het sluiten van een akkoord tussen de regio en het Rijk en de provincie, die gaat over de uitvoering van de ambities. Dit akkoord en de uitwerking vragen ook in 2022 acties.
- In 2021 verkennen we het instrument Regionale Investeringsagenda (RIA). Een RIA brengt bij grote samenhangende woningbouwlocaties (regiobreed) de benodigde (publieke en private) investeringen en investeerders bij elkaar om te komen tot een gezamenlijke investeringsstrategie (publiek en privaat). We inventariseren welke gebieden in de regio zich hiervoor lenen, daarna wordt deze RIA ingevuld. Voor de oplading van dit instrument werken we nauw samen met de provincie Gelderland. Deze actie loopt door in 2022.
- De Groene groeiregio is gesprekspartner met het Rijk in trajecten als de Woondeal en het Verstedelijkingsakkoord. Het Verstedelijkingsakkoord is een belangrijk instrument om middelen voor woningbouw en aanverwante zaken te agenderen. Dit is een terugkerend agendapunt voor het Bestuurlijk overleg (BO) Leefomgeving en BO Mirt-Oost. Met de regionale Investeringsagenda's heeft de Groene groeiregio een extra instrument in handen voor de gesprekken met de provincie en het Rijk. In 2021 (en 2022 en verder) zetten we ons in om voor gemeenten belangrijke zaken te agenderen.
- De huidige structuur rondom verstedelijking is ingewikkeld met veel (bestuurlijke en ambtelijke) overlegtafels. We richten een nieuw regionaal (ambtelijke en bestuurlijk) 'platform Groene Groei' in die opgavegericht is en efficiënt, waarbij de regio en de provincie Gelderland elkaar goed informeren, kennis en kunde uitwisselen en elkaar versterken.

Meer 'exposure' voor de Groene Metropoolregio

We stellen samen met het regiobureau een lobbyplan Groene Groei op. We zoeken daarbij de samenwerking met partners zoals TEB, provincie Gelderland, corporaties en marktpartijen. De eerste acties voeren we in 2021 uit en deze lopen door in 2022. Doel is om meer (inter) nationale bekendheid te geven aan de voorbeelden van integrale verstedelijking in deze regio en aanwezig te zijn bij nieuwe landelijke beleidstrajecten die in de nieuwe kabinetsperiode starten.

Speerpunt 1

Wonen in balans: *Versnellen* van de woningbouw

Aantrekkelijke woonmilieus in dorpen - Didam, Montferland

OVER VIJF JAAR...

- staan bij gebiedsontwikkeling natuur, landschap en de woonomgeving als geheel centraal.
- zijn er meer groene, sterke en gemengde/gedifferentieerde wijken met meer middenhuur, betaalbare koopwoningen en vrijesectorwoningen.
- zijn er meer woningen beschikbaar voor specifieke doelgroepen waaronder ouderen, arbeidsmigranten, jongeren.
- zijn er 20.000 woningen bijgebouwd en/of liggen hier uitgewerkte bouwplannen voor én zijn er meer (circa 1.000) tijdelijke woningen die voor langere tijd gebruikt kunnen worden.

Wonen in balans: *Versnellen van de woningbouw*
Dit speerpunt richt zich op het inlopen van het woningbouwtekort naar 2% door de realisatie van 35.000 woningen op de korte termijn (tot 2030) en het regionaal organiseren van een stabiele en continue woningbouwproductie. Hierbij wordt invulling en uitvoering gegeven aan de afspraken uit de Woondeal die de regio Arnhem-Nijmegen, de provincie Gelderland en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelatie (BZK) in 2020 gesloten hebben. Door de samenwerking hebben gemeenten (met voorrang) toegang tot nationale en provinciale regelingen, nieuwe instrumenten, een breed kennisnetwerk, financiële middelingen en investeringen. De afspraken zijn gericht op het versnellen van de woningbouwproductie, het toevoegen van betaalbare en duurzame woningen, het natuur inclusief en klimaat adaptief bouwen en het zorgen voor toekomstbestendige en gedifferentieerde wijken voor alle doelgroepen.

Voor het tot uitvoering brengen van alle afspraken in de Woondeal is een publiek-private samenwerking opgericht in de vorm van Tempotafels. Eind 2020 is een uitvoeringsplan Woondeal opgesteld. We geven uitvoering aan de acties in dit plan.

Omdat een aantal opgaven locatie- of gebiedsoverstijgend zijn, en op meerdere van die locaties vergelijkbare uitdagingen spelen, is ervoor gekozen de Tempotafels rond een viertal van die uitdagingen te organiseren. Deze zijn gericht op de volgende vraagstellingen:

- Hoe en waar realiseren we de benodigde continuïteit en versnelling in de woningbouw?
- Hoe en waar kan conceptueel bouwen bijdragen aan betaalbare huisvesting?
- Hoe en waar kan circulair bouwen bijdragen aan verduurzaming van de woningbouw?
- Hoe en waar kan flexwonen bijdragen aan de huisvesting voor bijzondere doelgroepen?

De Tempotafels hangen nauw met elkaar samen. Zij komen op gezette tijden samen in de vorm van Versnellingstafels en Tussensprints.

ACTIES 2022

Continueren van tempotafels Woondeal
We voeren een evaluatie uit van de vier Tempotafels van de Woondeal. Op basis daarvan voeren we eventueel aanpassingen door en continueren we vervolgens de Tempotafels.

Evaluatie en continueren flexpool
De flexpool is gestart in 2021 en wordt bij succes gecontinueerd in 2022. We evalueren dit instrument begin 2022. We treden in overleg met de provincie Gelderland voor eventuele aanvullende middelen bij succes voor de periode na 2022.

Verkenning extra ambtelijke capaciteit
We maken nadere afspraken over een regionale pool van ambtenaren voor de toevoeging van meer structurele capaciteit bij gemeenten in afstemming met o.a. 'Werken in Gelderland'.

Continueren van tools
Als woningmarktmonitoring, inzicht in regelingen bieden, ondersteuning bij specifieke doelgroepen en innovatieve bouwontwikkeling.

Speerpunt 1 ***Versnellen* van de woningbouw**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Tempotafels Woondeal						
Regionale expertise en flexpool						
Verkenning extra capaciteit						
Continueren tools						

Speerpunt 2

Leefomgeving: *Verbinden* van de ruimtelijke opgaven

Ruimteclaims in de leefomgeving: windturbines langs de A15

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we in beeld hoe we de kracht van regio kunnen versterken a.d.h.v. recente onderzoeken.**
- **Is de Groene Metropoolregio zichtbaar als (inter-)nationaal toonaangevende regio op het gebied van circulaire verstedelijking en landschap.**
- **Hebben we voor gemeenten meer middelen gegenereerd om de omslag van 'beheermodus naar ontwikkelen' mogelijk te maken.**
- **Hebben we een efficiënt regionaal 'platform Groene Groei' ontwikkeld.**

Leefomgeving: *Verbinden van de ruimtelijke opgaven*

De Groene groeiregio heeft een coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio in het samenbrengen en verbinden van de ruimtelijke opgaven zoals de ruimtelijke vertaling van de energieopgave, het ontwikkelen van een landschappelijk recreatief raamwerk en de additionele mobiliteitsbehoefte bij de toename van woningen. Behoud en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving (inclusief natuur en landschap) staat centraal.

Om in de Groene Metropoolregio de groei van landschap, wonen, economie en mobiliteit goed vorm te geven en de daarvoor benodigde investeringen te vinden, wordt in 2021 een Verstedelijkingsstrategie opgesteld. Dit is een ontwerpend onderzoek dat samen met regio Foodvalley, de provincie en het Rijk wordt gemaakt. Hierin wordt beschreven waarom, wat, wanneer, hoe en onder welke voorwaarden de verstedelijking plaatsvindt. Het motto van is 'meer landschap en meer stad'. Er worden ontwerpprincipes en een afwegingskader aangereikt. Ook worden richtlijnen en spelregels beschreven. Samen met het Verstedelijkingsakkoord geeft dit voor de aankomende jaren een verdeling in rollen en verantwoordelijkheden van de overheidslagen weer inclusief de voorwaarden en de (financiële) rolverdeling van de partners.

De Verstedelijkingsstrategie biedt ons inzicht in potentiële bouwlocaties tot 2040. Voor de periode daarna ontwikkelt De Groene groeiregio inspirerende toekomstscenario's en nieuwe beleidsinstrumenten zodat we kunnen inspelen op toekomstige opgave en deze doorvertalen naar acties nu. Deze regionale bouwstenen kunnen gemeenten overnemen in eigen Omgevingsbeleid. De Verstedelijkingsstrategie gebruiken we als input.

We werken verder aan de uitvoering van de Regionale Investeringsagenda's.

ACTIES 2022

Borging Verstedelijkingsstrategie en akkoord
We assisteren de gemeenten bij de vertaling van de uitgangspunten van de Verstedelijkingsstrategie- en akkoord naar Omgevingsvisies of ander ruimtelijk beleid door hierover het gesprek te voeren en bij te dragen aan concreet beleid.

Regionale Investeringsagenda's
We continueren dit instrument in 2022 en overleggen in de regio welke gebieden en concrete projecten zich hiervoor aandienen. We brengen de resultaten hiervan in op landelijke tafels.

Future-lab 'Groene metropool' en Dashboard
Met het Future-lab maken we regionale ruimtelijke opgaven inzichtelijk. We ontwikkelen regionale toekomstscenario's waarin nieuwe trends en ontwikkelingen worden geagendeerd en vertaald naar keuzes en scenario's. Dit bespreken we in een experimenteer 'kamer'. Dit doen we samen met externe experts en met regionale debatcentra. Dit biedt bouwstenen voor de uitwerking van het gemeentelijk omgevingsbeleid.

Dashboard 'De staat van de Regio'
Ontwikkelen van een trendanalyse gericht op ontwikkelingen van de verschillende opgaven en het in beeld brengen van de ruimtelijke dimensies. Het doel is om hiervoor een interactief dashboard te ontwikkelen (GIS/website/dashboard etc.). Het vormt een basis voor regionale afweegprincipes die bijdragen aan een groene en gezonde verstedelijking en het (bestuurlijk) gesprek hierover. Ook dit biedt bouwstenen voor gemeenten.

Speerpunt 2 ***Verbinden* van de ruimtelijke opgaven**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Borging Verstedelijkingsstrategie en akkoord						
Regionale investeringsagenda's						
Dashboard 'De staat van de Regio'						
Future-lab 'Groene metropool'						

Speerpunt 3

Agglomeratiekracht: Vertellen van de kracht van de Groene groeiregio

Een groene metropoolregio - stedelijk gebied Arnhem

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we in beeld wat de ruimtelijke dimensie is van de andere vier opgaven.**
- **Hebben we inspirerende (ruimtelijke) toekomstscenario's voor de lange termijn ontwikkeld, met antwoorden voor nieuwe keuzevraagstukken.**
- **Zijn nieuwe woningbouwlocaties voor de periode 2030-2040 in beeld, integraal onderzocht binnen de Verstedelijkingsstrategie, uitgewerkt in omgevingsbeleid van gemeenten en in Regionale investeringsagenda's.**
- **hebben we een Verstedelijkingsakkoord gesloten met het Rijk en provincie over de uitvoering van de Verstedelijkingstrategie en de benodigde investeringen.**

Agglomeratiekracht: *Vertellen van de kracht van de Groene groeiregio*

We koesteren een stevige ambitie: samen doorgroeien naar een metropoolregio! Een groene metropoolregio van internationale betekenis. Met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie.
Dit speerpunt richt zich op het versterken van de positionering van onze regio als 'groene metropoolregio' richting provincie, Rijk en Europa. Enerzijds gaat het om het versterken van de internationale concurrentiepositie, en anderzijds om een betere profilering, agendering en verankering van (investerings)afspraken met provincie, Rijk en Europa. Hiervoor is de samenwerking van de 18 gemeenten in de Groene Metropoolregio onontbeerlijk. Hierin zoeken we naar de complementariteit tussen de steden onderling en met de dorpen, kleine kernen en het landelijk gebied.

Met agglomeratiekracht wordt bedoeld de slagkracht die de regio heeft wanneer zij de handen in één slaat en als één partij optrekt richting deze partners. Dit vraagt om een sterk samenspel tussen de 18 gemeenten. Het afgelopen jaar zijn in de regio successen bereikt met het sluiten van onder meer de Woondeal. Het doel is om deze positie uit te bouwen door meer exposure en tegelijkertijd concrete afspraken te maken over investeringen. En te verkennen hoe we deze kracht van de regio verder kunnen versterken.

Een succesvolle profilering kent twee essentiële zaken: enerzijds het (nog beter) opbouwen van het verhaal van de Groene groeiregio dat gevormd wordt door de kracht van samenwerkende gemeenten (agglomeratiekracht) en anderzijds dit verhaal goed vertellen om daarmee de zichtbaarheid te vergroten.

ACTIES 2022

Verkenning agglomeratiekracht
In 2022 uitvoeren van verkenning naar agglomeratiekracht van de Groene groeiregio. Kernvraag: hoe kan de agglomeratiekracht van 18 gemeenten versterkt worden op het profiel als 'groene metropoolregio'. Het betreft hier de ruimtelijk-economische ontwikkeling en concurrentiepositie van de Groene Metropoolregio in (inter)nationaal verband. De verkenning doet de Groene groeiregio samen met de Productieve regio, TEB en de provincie.

Uitvoering lobbyplan
Uitvoeren van het in 2021 opgestelde lobbyplan, onder andere door het organiseren van landelijk aansprekende symposia, zichtbaar zijn bij landelijke evenementen en nieuwe beleidstrajecten, zoals de opvolging van de Nationale Omgevingsvisie (NOVEX). De uitkomsten van de verkenning Agglomeratiekracht gebruiken we bij de bijstelling van het lobbyplan.

Uitvoeren afspraken Verstedelijkingsakkoord
In 2021 is een Verstedelijkingsakkoord gesloten, op basis van de Verstedelijkingsstrategie. Dit akkoord zal naar verwachting in 2022 verder worden uitgewerkt in deeltrajecten (bijvoorbeeld de RIA's). De regio levert hiervoor capaciteit en brengt de resultaten hiervan in bij landelijke contacten. Middelen zijn niet alleen nodig om meer capaciteit te kunnen inhuren of aannemen, maar ook om bijvoorbeeld garant te staan bij investeringen of om onrendabele toppen af te dekken.

Platform Groene Groei
In 2022 evalueren we het in 2021 ingerichte platform en sturen zo nodig bij, in overleg met de regiopartners en de provincie.

Speerpunt 3 ***Vertellen* van de kracht van de Groene groeiregio**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Evaluatie en bijsturing regionale structuur			■	■		
Verkenning agglomeratiekracht			■	■		
Uitvoering/ lobbyplan			■	■	■	
Organiseren congres/symposia rondom thema groene verstedelijking				■	■	
Uitwerken afspraken Verstedelijkingsakkoord			■	■	■	

SAMENHANG OPGAVEN

In onderstaande tabel geven we een eerste beeld van de samenhang tussen opgaven. In de komende maanden werken we deze samenhang verder uit en maken we afspraken over wie wat oppakt en hoe we daarin samenwerken. Zo zorgen we dat we de opgaven integraal aanpakken, maar geen dingen dubbel doen. De opgave Groene Groei heeft een bijzondere functie als integrerende opgave. In de opgave Groene Groei regio wegen we de ruimteclaims die voortvloeien uit de Verbonden, Productieve, Circulaire en Ontspannen regio tegen elkaar af (zie ook speerpunt 2 van de opgave Groene Groeiregio).

	Verbonden regio	**Productieve regio**
Verbonden regio	-	Logistiek, economische kansen ICE
Productieve regio	Duurzame logistiek	-
Circulaire regio	Verduurzamen bouwlogistiek, Waterstoftechnologie	Energietransitie/RPW
Ontspannen regio	PvA dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk	Thema Ondernemerschap BBKK, inbreng human capital vraagstukken
Groene groeiregio	Mobiliteitshubs en knooppunt-ontwikkeling met woon- en werkfuncties, het in goede banen leiden van additionele mobiliteits-behoefte bij de toename van woningen	Ruimte zoeken voor ontwikkeling van bedrijfsterreinen, de ruimtelijke vertaling van de energieopgave; verkenning agglomeratiekracht (ruimtelijke economische ontwikkeling)

De horizontale as geeft weer welke opgave de lead heeft in de afstemming. Bijvoorbeeld: Ontspannen regio heeft de lead bij het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en stemt daarbij af met de Verbonden regio. Dit vraagt in de komende periode nog nadere uitwerking.

Circulaire regio	Ontspannen regio	Groene groeiregio
Klimaatakkoord thematafel mobiliteit	Fietsburgemeester	Feitenrelaas,mobiliteitsscan, bouwsteen mobiliteit
Cluster Energy Verduurzamen werklocaties	Stimuleren MKB, RPW, Human Capital Agenda	Werklocaties, RPW
-	Ontwikkelen Landschapsparken	Circulair bouwen, klimaatadaptatie, Energietransitie. Uitwerken circulaire bouwopgave, circulaire strategie bouwen met natuur uitwerken, stimuleren klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten
Meenemen ontwikkeling landschapspark in groen-blauw raamwerk	-	Ontwikkelen van een groen-blauw raamwerk als uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie met als doel het behouden en versterken van landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed
Meenemen ruimteclaims, bijvoorbeeld m.b.t. energietransitie, klimaatadaptatie en circulair bouwen, als input voor de opgave Groene Groei	Gebruiken groen-blauw raamwerk als input voor de opgave	-

FINANCIËLE PARAGRAAF

Algemeen
In deze financiële paragraaf lichten we toe welke middelen nodig zijn om de opgaven uit te voeren in 2022 en welke bijdragen van derden al beschikbaar zijn of verwacht worden.

We presenteren een financieel beeld van de verwachte kosten 2022. De jaren daarna zijn nog onzeker en om die reden niet ingevuld. De tabellen corresponderen één op één met de concept-begroting van de Groene Metropoolregio. De toelichting in deze financiële paragraaf is wat uitgebreider dan in de concept-begroting.

Enkele algemene uitgangspunten die we gehanteerd hebben, zijn:

- Gemeenten krijgen een vergoeding voor capaciteit van mensen die een substantieel deel van hun tijd besteden aan de regionale opgave. Dit zijn bijvoorbeeld de speerpuntcoördinatoren.
- De capaciteit van de opgavemanager is in de begroting verdeeld over algemeen opgavemanagement en de speerpunten. Dit is omdat de opgavemanagers ook werk doen voor de verschillende speerpunten.
- Naast capaciteit is (proces)geld nodig om externe expertise in te huren of bepaalde specifieke activiteiten uit te voeren. Het gaat veelal om voorbereidend werk om de doelen van de opgaven in de jaren hierna te kunnen realiseren. Dit vraagt om onderzoek, verkenningen, lobby, een stevige basis leggen voor kennisuitwisseling en kennisverwerving als ook onderzoek naar de mogelijkheden van externe financiering. We gebruiken deze inzet dan ook nadrukkelijk om mogelijkheden voor financiering door andere partijen te creëren.

Verbonden regio

Kosten
De regio Arnhem-Nijmegen werkt sinds 2019 met een regionaal Mobiliteitsfonds. Dit fonds wordt gevoed door de 18 gemeenten en voor een deel door andere partners . Het huidige regionaal Mobiliteitsfonds gaat[3] per 1-1-2022 over van de gemeente Nijmegen naar de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Voor 2022 zien wij een vergelijkbare opgave en inzet vanuit de verbonden regio als in 2021. Om de opgaven te kunnen realiseren is een werkbudget nodig van € 1.022.000. Dit betekent dat wij uitgaan van een maximum van € 1,30 per inwoner per gemeente. 1/3 van dit bedrag is inzet op capaciteit. Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1,0 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau), 0,2 voor strategie en 1,9 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting.
Daarbij is onder de speerpunten een post 'algemeen' opgenomen voor kosten die niet specifiek aan een speerpunt zijn te relateren maar ten dienste staan voor alle speerpunten. Het gaat daarbij om activiteiten zoals een opgavegerichte uitwerking van Europa, onze lobbyactiviteiten en middelen voor promotie en communicatie als ook verwachte kosten voor bredere beleidsvragen en monitoring.

(Potentiële) opbrengsten
Binnen de uitwerkingen van de speerpunten zien wij een sterke (financiële) samenwerking met vooral de provincie Gelderland. Een groot aantal processen wordt mede door de provincie Gelderland gefinancierd en mogelijk gemaakt, waarbij cofinanciering vanuit de regio wenselijk is (zo heeft de provincie Gelderland een financiële bijdrage toegezegd voor de economische analyse ICE, verkenning westflankroute Fiets, de meerjarige agenda Hubs & knooppunten). Ook in 2022 heeft de provincie toegezegd in voorkomende gevallen samen te willen optrekken, o.a. bij het uitwerken van de regionale agenda's (fiets, verkeersveiligheid, Hubs & knooppunten, Slim & Schoon Onderweg), maar ook het verder uitwerken (verkennen) van regionale projecten.

Ter toelichting de cofinanciering die voor 2021 voorzien is en de verwachting voor 2022:

- Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg is in 2021 cofinanciering vanuit het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers voorzien van € 1,15 miljoen, naast een bijdrage vanuit het regionaal mobiliteitsfonds van € 270.000. In de loop van dit jaar zal duidelijk worden in hoeverre de regio in 2022 weer subsidie voor dit programmaonderdeel kan krijgen. Vooralsnog wordt uitgegaan van een vergelijkbaar bedrag als in 2021.

- Voor de regionale agenda fiets is begin 2021 een uitvoeringsagenda 21-22 gemaakt. Voor het jaar 2021/2022 staat er in de regio voor € 12,7 miljoen aan fietsinvesteringen op stapel, waarvoor het plan uitvoeringsgereed is en de gemeentelijke bijdrage beschikbaar. De Groene Metropoolregio heeft een verzoek gedaan aan de provincie Gelderland om € 6 miljoen euro beschikbaar te stellen om deze projecten in 2021-2022 uit te kunnen voeren. De projecten bestaan uit aanleg en verbeteringen aan bestaande snelfietsroutes, het realiseren van doorfietsroutes, fietsparkeren en een aantal overige fietsroutes.
- In de loop van 2021 zullen ook uitvoeringsagenda's worden voorbereid die uiteindelijk leiden tot een investeringsagenda (hubs & knooppunten, verkeersveiligheid). Vooralsnog wordt ingeschat dat voor uitvoering 2022 een bedrag van € 4 miljoen kan worden verwacht vanuit de provincie Gelderland voor de implementatie Hubs & Knooppunten en € 2,5 miljoen voor projecten verkeersveiligheid. Voor het Hoogwaardig openbaar vervoer is reeds een uitvoeringsagenda beschikbaar, die afhankelijk van de beschikbare middelen kan leiden tot gerichte implementatie (voor 2022 wordt gesproken over een bedrag van € 7,5 miljoen (100% subsidie))[4]. De provincie Gelderland heeft aangegeven dat subsidie mogelijk is als het project onderdeel uitmaakt van de regionale geprioriteerde agenda.

Verbonden Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	2.1	150.000			
speerpunten					
Algemeen	2.1	107.000			
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1	125.000			
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1	95.000			
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1	180.000			
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1	320.000			
Veiligheid	2.1	45.000			
lasten		1.022.000	-	-	-
Algemeen	2.1	-			
speerpunten					
Algemeen	2.1				
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1				
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1				
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1				
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1				
Veiligheid					
baten		-	-	-	-
Saldo		1.022.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		1.022.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		1,30	-		

[3] De provincie Gelderland heeft in 2020 een subsidie verleend voor de projecten binnen het speerpunt "Slim en Schoon Onderweg'. Ook in 2021 zal naar verwachting de provincie Gelderland subsidie verlenen.

[4] De Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen is nog in gesprek met de provincie Gelderland over de te hanteren subsidiebijdrage. Het gaat hierbij om fietsprojecten, de projecten verkeersveiligheid en Hubs & knooppunten. Voor HOV-projecten heeft de provincie Gelderland aangegeven dat het gaat om een 100%-subsidie.

FINANCIËLE PARAGRAAF

Productieve regio

Kosten

Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau) en 1,4 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, begroten wij voor 2022 een totaal van €190.000 voor proceskosten.

Ervan uitgaande dat alle gemeenten zich inschrijven voor de Productieve regio is voor 2022 de bijdrage per inwoner 73 cent, inclusief het RPW. Gemeenten die niet intekenen voor deze opgave zijn wel verplicht voor 2022 16 cent per inwoner voor het RPW bij te dragen. De jaarlijkse kosten voor het RPW gaan overigens omlaag van €175.000 per jaar (22 cent per inwoner) naar € 125.000 per jaar (16 cent per inwoner) omdat de ondersteuning van dit traject vanaf 1 juli 2021 door de Groene Metropoolregio wordt gedaan.

(Potentiële) opbrengsten

De benodigde capaciteit voor de uitvoering en ontwikkeling van plannen die voortkomen uit de lobby zijn erop gericht om externe gelden naar de regio te halen. Wij zetten ons actief in op het binnenhalen van externe gelden om te investeren in onze economie.

Capaciteit, procesgeld en projectgeld kunnen ook geleverd worden door onze samenwerkingspartners. Voor bestaande projecten gebeurt dit ook al. De provincie Gelderland heeft in diverse projecten al geïnvesteerd, waaronder € 4,6 miljoen in Connectr. De ambities binnen de speerpunten sluiten goed aan bij de doelstellingen van de provincie. Waar nodig sluit de provincie aan bij ambtelijke werkgroepen. Zo dragen zij in capaciteit, kennis en kunde bij aan de opgave. Hierover (en voor toekomstige projecten) maken we nog afspraken met de provincie. Dat geldt ook voor de andere samenwerkingspartners zoals TEB.

Circulaire regio

Kosten

In 2022 is 1,0 fte voor de opgavemanager en 0,8 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. We verwachten dat ook onze partners, zoals de provincie, TEB en enkele andere partners een bijdrage in capaciteit leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken. Daarnaast komen uit een aantal activiteiten kosten voort voor onderzoeken, verkenningen, communicatie en ICT kosten die bij de speerpunten zijn begroot. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de totale kosten voor 2022 €637.000.

In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door t/m 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld. Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting. De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).

In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 moeten daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid worden bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zelf zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000).

(Potentiële) opbrengsten

Zoals hierboven genoemd, draagt de provincie bij aan het meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw (€ 75.000).

Op welke wijze we de projectorganisatie RES kunnen continueren is nu nog niet in te schatten doordat het rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen, zodat we de kern van de projectorganisatie kunnen behouden.

De provincie is gevraagd om in een aantal projecten te participeren en deze te voorzien van een versnellingsbijdrage. Indien deze bijdrage wordt toegekend kunnen een aantal projecten versneld in 2021 van start.

Productieve Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1	99.500			
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1	99.500			
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1	99.500			
Versterking duurzame logistiek	3.1	91.500			
Toekomstbestendige werklocaties	3.1	125.000			
lasten		575.000	-	-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1				
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1				
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1				
Versterking duurzame logistiek	3.1				
Toekomstbestendige werklocaties	3.1				
baten		-	-	-	-
Saldo		575.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		575.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,73	-		
waarvan verplicht (i.v.m. inzet fte en projecten RPW)		0,16			

Circulaire Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1	147.500			
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1	145.000			
Water en klimaatadaptatie	3.1	105.000			
Transitie naar duurzame energie	3.1	180.000			
lasten		637.500		-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1				
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1				
Water en klimaatadaptatie	3.1				
Transitie naar duurzame energie	3.1				
baten		-		-	-
Saldo		637.500		-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		637.500			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,81			

FINANCIËLE PARAGRAAF

Ontspannen regio

Kosten
In 2022 hebben we 0,9 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte (ondergebracht bij het regiobureau) voor procesondersteuning en 1,2 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot.

Daarnaast begroten we voor 2022 €365.500 aan proceskosten voor bijvoorbeeld de inhuur van externe expertise, voor analyse, onderzoek en planvorming. Hiermee maken we programma's en projecten concreet en creëren we mogelijkheden voor (co-) financiering van provincie Rijk, Europa en de markt.

(Potentiële) opbrengsten
We verwachten dat ook onze partners, zoals provincie, TEB en TVAN, een bijdrage in capaciteit zullen leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken.

Omdat de doelen van de provincie en deze opgave sterk met elkaar in lijn zijn en de provincie ook het belang van investeren in deze opgave lijkt te zien, vragen we de provincie om naast kennis, kunde en capaciteit in 2022 een bijdrage van €132.500 te doen in de proceskosten. Dit is de helft van de kosten, excl. de bijdrage die de provincie al in 2021 doet en excl. de proceskosten voor het speerpunt Sterke culturele infrastructuur. Over dit speerpunt en dan met name over het transformatievoorstel, moeten we nog nadere afspraken met de provincie maken. De kosten voor gemeenten voor het uitvoeren van het transformatievoorstel zijn dan ook nog niet opgenomen in deze begroting. We streven ernaar dit zoveel mogelijk binnen reeds beschikbare middelen van gemeenten en met cofinanciering van de provincie te financieren. Het uitvoeren van het plan van aanpak voor een recreatief wandel- en fietsroutenetwerk is evenmin opgenomen in deze begroting, omdat we deze kosten nog niet kennen. Ook hier kijken we naar beschikbare gemeentelijke middelen en cofinanciering van de provincie.

Ervan uitgaande dat de provincie de gevraagde bijdrage in de proceskosten wil geven en dat alle gemeenten deelnemen aan deze opgave, bedraagt de bijdrage van de gemeente voor deze opgave €0,57 per inwoner.

Mocht de provincie, tegen onze verwachting in, besluiten geen bijdrage te leveren aan het procesgeld binnen deze opgave, dan komen we bij de definitieve regionale agenda met een aangepast voorstel voor acties, fasering en kosten van deze opgave. Het kan zijn dat de provincie bereid is om, als er in het najaar zicht is op financiering van deze opgave door gemeenten, haar bijdrage al in 2021 te doen. Dan kunnen we acties van deze regionale agenda eerder uitvoeren, onze inzet voor 2023 sneller concreet maken en daarmee de kans om externe financieringsbronnen aan te boren, vergroten.

Groene groeiregio

Kosten
De te maken kosten voor deze opgave zijn gericht op het samenbrengen van de gemeenten, het bieden van een platform voor kennisuitwisseling (zoals dashboards, leveren van expertise en een vraagbaak), het doen van onderzoek en het organiseren van symposia of congressen.
De netto inzet is geraamd op € 642.500 voor 2022. Dit komt neer op een inwonerbijdrage van 82 cent.

(Potentiële) opbrengsten
De gevraagde financiële inzet creëert (meer) mogelijkheden voor financiering vanuit andere partijen naar onze regio Arnhem-Nijmegen. Actuele voorbeelden van dit 'multiplierеffect' zijn de korting op de verhuurdersheffing (vergroting investeringscapaciteit corporaties ten behoeve van de bouw van betaalbare huurwoningen), het komende Verstedelijkingsakkoord met het Rijk en recente toekenningen van Woningbouwimpulsgelden. Het opstellen van Regionale Investeringsagenda's zorgt er bovendien voor dat wij experimenteren met fondsvorming en verevening. Zo verbinden wij de samenwerkende gemeenten met medeoverheden, private en maatschappelijke partners die - vanuit hun eigen doelstellingen - meewerken en investeren aan de regio Arnhem-Nijmegen.

Binnen onze opgave zijn ook al vastgestelde bijdragen van andere partijen.
Vanuit het procesgeld dat door de provincie en het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor uitvoering van de Woondeal zijn de kosten in speerpunt 1 (in totaal ca. € 650.000) voor een belangrijk deel gedekt. Voor 2021 (ca. € 300.000) en 2022 (€ 350.000).

De kosten van de flexpool voor 2021 (€ 250.000) zijn gedekt uit Rijksregeling 'Specifieke Uitkering Flexibele Inzet Ondersteuning Woningbouw' (FIOW). Er is een uitgebreide begroting beschikbaar voor de Woondeal als ook voor de uitwerking van de overige speerpunten. Voor het jaar 2022 spannen we ons in voor nog eens € 250.000 uit deze regeling voor de flexpool.

Ontspannen Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen		60.000			
speerpunten					
Duurzaam toerisme	3.4	250.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1	80.000			
Groen-blauw raamwerk	5.5	95.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5	100.000			
lasten		585.000	-	-	-
Algemeen		-			
speerpunten					
Duurzaam toerisme	3.4	75.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1	32.500			
Groen-blauw raamwerk	5.5	25.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5				
baten		132.500	-	-	-
Saldo		452.500	-	-	-
Dekking extern (provincie)		132.500	-		
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		452.500	-		
Bijdrage per inwoner in euro's		0,57	-		

*Dit is inclusief het maken, maar exclusief de uitvoering van het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en exclusief de uitvoering van het tansformatievoorstel

Groene groei regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen		60.000			
speerpunten					
Versnelling / wonen in balans	8.1	475.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2	307.500			
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1	150.000			
lasten		992.500	-	-	-
Algemeen					
speerpunten					
Versnelling / wonen in balans	8.1	350.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2				
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1				
baten		350.000	-	-	-
Saldo		642.500	-	-	-
Dekking extern (woondeal)		350.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		642.500			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,82	-		

BIJLAGE: BESTUURLIJKE OPGAVETEAMS

Groene groeiregio	Circulaire regio
Carol van Eert (burgemeester Rheden) **Remco Boer** (Wijchen) **Matthijs Lenis**	**Titus Burgers** (wethouder Wijchen) **Maurits van de Geijn** (Renkum) **Michiel Hustinx**
Wonen in balans/Uitvoering Woondeal - W. Hol (Overbetuwe) **Leefomgeving – Verstedelijkingsstrategie** - C. van Eert (Rheden) **Leefomgeving- integratie opgaven GMR** - G. Gerrits (Wijchen) **Agglomeratiekracht - Betrokkenheid G18** - H. Winters (Zevenaar) - P. de Klein (Beuningen) **Agglomeratiekracht - Lobbykracht als regio** - C. van Eert (Rheden) - C. Bouwkamp (Arnhem) - N. Vergunst (Nijmegen)	**Circulaire bouw en Infrastructuur** - A. Slob (Lingewaard) - C. Koers (Zevenaar) **Circulaire economie; grondstoffen en ketens** - M. Schoenaker (Heumen) - D. Klomberg (Rheden) **Water en Klimaatadaptie** - N. Verheul (Berg en Dal) - P. Bollen (Doesburg) **Transitie naar duurzame energie** - D. Horsthuis-Tangelder (Overbetuwe) - J. Maouche (Renkum)

Verbonden regio	Ontspannen regio
Harriët Tiemens (wethouder Nijmegen) **Igor van der Valk** (Lingewaard) **Johan Leferink**	**Agnes Schaap** (burgemeester Renkum) **Edwin van der Velde** (Berg en Dal) **Mariken Prüst**
Gebiedsgerichte corridoraanpak - R. van der Zee (Arnhem) - P. Loermans (Wijchen) - H. Tiemens (Nijmegen) **Hubs en knooppunten** - C. Koers (Zevenaar) - P. Loermans (Wijchen) - H. Tiemens (Nijmegen) **Regionaal (snel)fietspadennetwerk** - J. Sluiter (Lingewaard) **Gedragsaanpak duurzame mobiliteit** - P. Baneke (Mook en Middelaar) **Verkeersveiligheid** - R. Waas (Heumen)	**Duurzaam toerisme** - H. Witjes (Lingewaard) - B. Elfrink (Zevenaar) **Bruisende binnensteden en krachtige kernen** - B. van Veldhuizen (Doesburg) - M. Schoenaker (Heumen) - N. Vergunst (Nijmegen) **Groen-blauw raamwerk** - E. Weststeijn (Rozendaal) - M. Budel (Rheden) - A. Visser (Berg en Dal) - H. Sluiter (Westervoort) **Sterke culturele infrastructuur** - H. de Vroome (Arnhem) - K. Peters (Mook en Middelaar)

Productieve regio
Jan van Dellen (wethouder Arnhem) **Peter Werkman** (Doesburg) **Jolanda van Rensch**
Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters - H. Witjes (Lingewaard) / B. Elfrink (Zevenaar) **Human Capital; onderwijs en arbeidsmarkt** - N. Derks (Wijchen) **Stimuleren ondernemerschap in het MKB** - M. Esselbrugge (Nijmegen) **Versterking van duurzame logistiek** - B. Faber (Overbetuwe) **Toekomstbestendige werklocaties** - H. Hieltjes (Duiven) *Algemeen lid:* - F. Eetgerink (Heumen) - M. Som (Montferland) - W. Brink (Druten)

Alle opgaveteams bestaan uit:
1 = Bestuurlijk opdrachtgever
2 = Ambtelijk opdrachtgever
3 = Opgavemanager

+ teamleden per speerpunt

groene
metropoolregio
arnhem nijmegen

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Gemeenteraden van de deelnemende
gemeenten aan de Groene Metropoolregio
Arnhem-Nijmegen

Datum : 14 april 2021
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 2021-GMDB-07
Zaaknummer :
Contactpersoon : Dhr. A. Joustra
E-mailadres : a.joustra@regioan.nl

Onderwerp: aanbieding concept-regionale agenda 2022
(incl. actualisatie regionale agenda 2021) Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Geachte raad,

Met gepaste trots presenteren wij u de concept-regionale agenda 2022 (incl. actualisatie regionale agenda 2021) van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Deze agenda is ons inhoudelijk kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken. Hiertoe zijn de vijf centrale opgaven verder uitgewerkt, speerpunten concreter gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen.

Deze regionale agenda wordt u ter consultatie aangeboden. In de vergadering van het algemeen bestuur op 7 juli 2021 zullen we op basis van uw reacties richting geven aan de definitieve versie van de regionale agenda 2022. De definitieve regionale agenda wordt in de vergadering van het algemeen bestuur van 15 september vastgesteld. Daarna wordt deze aan u aangeboden. Op basis van deze definitieve agenda wordt u uitgenodigd om in te tekenen op de opgaven voor het jaar 2022. Vanaf 2023 zullen de opgaven een meerjarig karakter krijgen.

WAT VRAGEN WIJ

Zoals toegezegd bij het versterkingsproces, willen we de gemeenten (colleges en raden) al in het voorjaar om een reactie vragen op de concept regionale agenda voor het jaar (jaren) daarop. Dit geeft het algemeen bestuur de kans om nog bij te sturen in ambities, acties of middelen voordat de definitieve versie aan u aangeboden wordt. Ook geeft het gemeenten de kans om in hun voorjaars-, kader- of zomernota rekening te houden met de gevraagde middelen voor het intekenen op de opgaven uit de definitieve regionale agenda.

Aan u wordt gevraagd of uw college en uw raad zich herkent in de (uitwerking van de) ambities en bijbehorende acties in de concept regionale agenda 2022 en welke u eventueel mist. Nodigt deze concept agenda uit tot intekenen op de opgaven?

Het regiobureau is bereid om, daar waar nodig, tijdens de raadsbehandeling een toelichting te geven.

MOTIES

In een aantal deelnemende gemeenten zijn moties aangenomen die invloed hebben op de invulling van de opgaven. De motie over het klimaatakkoord van Parijs (gemeente Rheden) komt terug in de circulaire regio, de motie over biodiversiteit (gemeente Nijmegen) bij het groen blauwe raamwerk in de ontspannen regio. Op de moties over de monitor brede welvaart (gemeente Doesburg, Duiven en Rheden) wordt in de inleiding van de concept regionale agenda ingegaan. Het streven is om u voor de zomer apart te informeren over de verschillende moties en de beantwoording hiervan.

PROCEDURE

We vragen u voor 30 juni aanstaande te reageren. Deze termijn is langer dan de gangbare 8 weken voor bijvoorbeeld zienswijzen op een begroting. In dit opstartjaar willen we graag voldoen aan het verzoek dat door leden van het algemeen bestuur op 7 april jl. is gedaan om de termijn zo ruim mogelijk te maken. Consequentie hiervan is dat een deel van de informatie voor het algemeen bestuur wordt nagezonden aangezien de stukken, volgens het reglement van orde van het algemeen bestuur, op 30 juni beschikbaar gesteld moeten worden ten behoeve van de vergadering op 7 juli. Wij willen u dan ook dringend verzoeken om zo snel mogelijk na uw raadsvergadering, liefst binnen 2 werkdagen, ons uw reactie te doen toekomen. Definitieve vaststelling van de regionale agenda is voorzien in de vergadering van het algemeen bestuur op 15 september as.

CONSEQUENTIES VAN NIET INTEKENEN VAN EEN AANTAL GEMEENTEN

De concept regionale agenda bestaat uit vijf met elkaar verweven opgaven. Deze agenda is een uitdrukkelijke uitnodiging om in te tekenen op alle opgaven. Desondanks kan de situatie zich voordoen dat een (aantal) gemeente(n) besluit niet deel te nemen aan een specifieke opgave. Indien dit aan de orde is, wordt met de voor die opgave verantwoordelijke bestuurlijk opdrachtgever bekeken wat de consequenties zijn. Dit kan zijn dat de acties gefaseerd worden of dat bepaalde acties anders of met minder middelen uitgevoerd kunnen worden, omdat er minder gemeenten deelnemen. Het kan ook zijn dat de inwonerbijdrage per gemeente omhoog gaat. We hopen op basis van uw reacties op de concept regionale agenda grotendeels te weten welke gemeenten in zullen tekenen op de opgaven. In de definitieve agenda kunnen we hier dan op anticiperen.

VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE

In de komende 2 maanden zal een consultatieronde langs de gemeenten plaatsvinden over de Verstedelijkingsstrategie. Wij adviseren u om de bespreking van deze strategie waar mogelijk te combineren met die van de concept regionale agenda, gelet op de onderlinge samenhang.

BEGROTING 2022

Naast de regionale agenda 2022 ontvangen de gemeenten ook een separaat schrijven over de conceptbegroting 2022. De regionale agenda geeft de inhoudelijke oplading van de conceptbegroting 2022 weer en is door het algemeen bestuur eveneens op 7 april jl. vrijgegeven voor reactie. Conform de bepaling van de Wet gemeenschappelijke regeling (wgr) wordt uw gemeenteraad uitgenodigd een zienswijze in te dienen.

TOT SLOT

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie graag tegemoet. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de directeur/secretaris van Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de heer A. Joustra.

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

de voorzitter	de secretaris
Drs. H.M.F. Bruls	Drs. A. Joustra

Bijlage:

- concept regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Gemeente Duiven

Reactienota

Regionale Opgave Agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Samenvatting

In navolging op de regionale visie ‘de Groene Metropoolregio’ (vastgesteld op 23 september 2020) is de ‘Regionale Agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022’ opgesteld.

Een ambitieuze agenda die is opgebouwd uit een 5-tal opgaven, onderling met elkaar verbonden. Een analyse op de agenda leert ons dat het hierbij onder andere gaat om kennisdeling en het verzamelen van data welke verspreid bij de deelnemende gemeenten aanwezig is. Maar ook het gezamenlijk regionaal oppakken van gemeentegrens overschrijdende onderwerpen, zoals de RES en Woondeal. Onderwerpen waarbij de regionale samenwerking nu al haar vruchten afwerpt en een bewezen nut heeft.

Met de agenda komt ook de vraag om financiering kijken. Geen opgave kan zonder geld en het meedoen aan de agenda, maar eigenlijk; regionale samenwerking, kost nu eenmaal geld. Er wordt hierbij een forse input gevraagd van de deelnemende gemeente. De totale investeringsagenda betreft € 3.405.000,-.

De agenda is navolgbaar en er kan een positieve reactie worden gegeven op de aangeboden Regionale Opgaveagenda door middel van bijgaande (concept)brief aan het Algemeen Bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. In de reactie nota wordt hier nader op ingegaan.

In lijn met dit voorstel liggen er nog een aantal andere documenten voor. Dit betreffen de nieuwe Gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio en het bestuursakkoord. Deze stukken zullen separaat worden aangeboden maar hebben een onderlinge samenhang. Daarnaast is er de jaarrekening GO Regio Arnhem-Nijmegen en de conceptbegroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen die zullen worden aangeboden.

Inleiding

De regio Arnhem-Nijmegen staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.

De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;

De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:

1. doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
2. met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
3. dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
4. en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.

Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de Regionale Agenda;

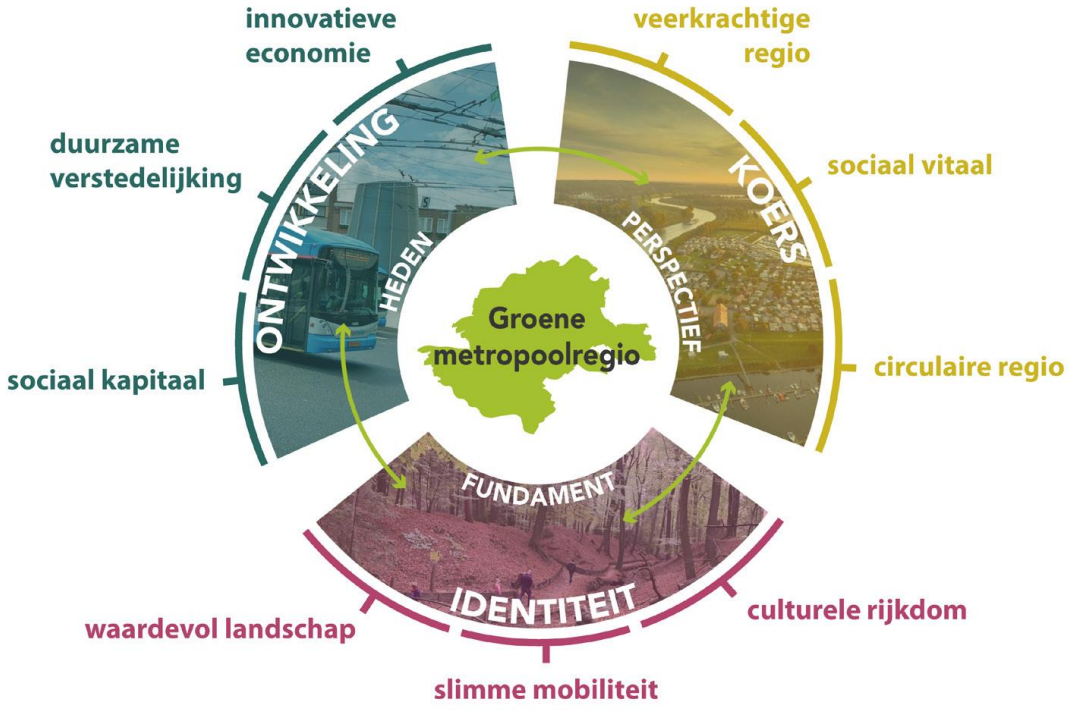
Voor ligt de concept-regionale agenda 2022 (incl. actualisatie regionale agenda 2021) van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Deze agenda is een inhoudelijk kompas om de ambities van de regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken.

Hiertoe zijn de vijf centrale opgaven verder uitgewerkt, speerpunten concreter gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen. Deze regionale agenda wordt ter consultatie aangeboden. In de vergadering van het algemeen bestuur op 7juli 2021 wordt op basis van de gemeentelijke reacties richting geven aan de definitieve versie van de regionale agenda 2022. De definitieve regionale agenda wordt in de vergadering van het algemeen bestuur van 15 september vastgesteld. Daarna wordt deze aan u aangeboden. Op basis van deze definitieve agenda wordt u uitgenodigd om in te tekenen op de opgaven voor het jaar 2022. Vanaf 2023 zullen de opgaven een meerjarig karakter krijgen.

Gevraagd wordt om een reactie op deze concept regionale agenda voor het jaar (jaren) daarop. Dit geeft het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen de kans om nog bij te sturen in ambities, acties of middelen voordat de definitieve versie verzonden wordt. Ook geeft het gemeenten de kans om in hun voorjaars-, kader- of zomernota rekening te houden met de gevraagde middelen voor het intekenen op de opgaven uit de definitieve regionale agenda.

Hierbij is het van belang dat aangegeven wordt of het college en raad zich herkent in de (uitwerking van de) ambities en bijbehorende acties in de concept regionale agenda 2022 en welke u eventueel mist.

Opgaven
De concept Regionale agenda 2022 is opgebouwd uit een 5-tal integrale opgaven. Deze opgaven zijn de uitwerking van de regionale visie ‘Regio Arnhem-Nijmegen, de groene metropoolregio’ (vastgesteld op 23-09-2020). Het is een uitwerking van deze visie die een belangrijke stap zet in de versterkte regionale samenwerking waartoe ook door de gemeente Duiven besloten is.

In deze visie is sprake van een 9-tal uitdagingen, geformuleerd vanuit urgentie, fundament, heden, verleden en perspectief. Uitdagingen die worden bijeengebracht in de opgave agenda.

De 5 opgaven ondersteunen ook de beweging naar samenwerking in allianties. Ze bestrijken een logische deelverzameling van integraal werken.

Een opgave in de regionale agenda voldoet aan de volgende kenmerken:

- De opgave draagt positief bij aan ontwikkeling van de regionale ambities, aansluitend bij de ambities uit de lokale collegeprogramma's én de agenda's van hogere overheden.
- De opgave betreft een integraal maatschappelijk vraagstuk, die verbinding legt tussen meerdere sectoren en domeinen die vertaald worden in concrete acties en resultaten.
- De opgave vereist samenwerking in allianties met andere private en maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau, alsmede met andere overheden op provinciaal, rijks-en Europees niveau.
- De opgave biedt toegevoegde waarde op regionaal niveau met lokale impact in meerdere gemeenten.

Veel samenwerkingsverbanden zijn binnen de Liemers (groot) al goed ingeregeld. Samenwerking tussen de gemeenten Doesburg, Montferland, Zevenaar, Westervoort en Duiven is er op een aantal belangrijke thema's waarbij wij ook binnen de regio Arnhem-Nijmegen samen optrekken. Dit geeft slagkracht.

Echter er is ook een bewustzijn dat, hoewel er sprake is van Liemerse samenwerking, we ook kwetsbaar zijn en er een groot belang is om thema's (opgaven) in regionaal verband op te pakken.

Hieronder wordt kort ingegaan op de opgaven. In bijlage 1 zijn de opgaven en speerpunten opgenomen. De uitvoering binnen een opgave is hierbij gerelateerd aan de kosten die de opgave met zich meebrengt.

De Verbonden regio
De ambitie van de Verbonden regio is dat over 5 jaar snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar kan worden gereisd. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.

De opgave richt zich op het waarborgen van de regionale en stedelijke bereikbaarheid door een ombuiging naar meer gebruik van de fiets en (H)OV op korte en langere afstand en een beter gebruik van de infrastructuur.

Wat betekent dit voor Duiven:
De Verbonden regio levert een bijdrage om Duiven bereikbaar te houden (A12/A15 maar ook andere hoofd- en sub wegennetwerken. Daarmee betekent het ook toegang tot bijdragen voor op de gemeentelijke infrastructuur.

Financieel
De regio Arnhem-Nijmegen werkt sinds 2019 met een regionaal Mobiliteitsfonds. Dit fonds wordt gevoed door de 18 gemeenten en voor een deel door andere partners. Het huidige regionaal Mobiliteitsfonds gaat per 1-1-2022 over van de gemeente Nijmegen naar de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Voor 2022 wordt een vergelijkbare opgave gezien en inzet vanuit de verbonden regio als in 2021. Om de opgaven te kunnen realiseren is een werkbudget nodig van € 1.022.000. Dit betekent dat wordt uitgegaan van een maximum van € 1,30 per inwoner per gemeente. 1/3 van dit bedrag is inzet op capaciteit. Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1,0 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau), 0,2 voor strategie en 1,9 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in de begroting.
Daarbij is onder de speerpunten een post ‘algemeen’ opgenomen voor kosten die niet specifiek aan een speerpunt zijn te relateren maar ten dienste staan voor alle speerpunten. Het gaat daarbij om activiteiten zoals een opgavegerichte uitwerking van Europa, de lobbyactiviteiten en middelen voor promotie en communicatie als ook verwachte kosten voor bredere beleidsvragen en monitoring.

Productieve regio
Bij de productieve regio is het de ambitie dan over vijf jaar het MKB de crisis te boven is. Innovatief vermogen, positie en productiviteit van ons bedrijfsleven zijn versterkt. De werkgelegenheid is geste en, er is passend werk voor iedereen en we hebben externe gelden binnen gehaald en geïnvesteerd in onze economie.

Het gaat hierbij om innovatie en werkgelegenheid en het herstel na Covid-19.

Wat betekent dit voor Duiven:
De Productieve regio kent belangrijke speerpunten in ondersteuning van het MKB en dat is ook goed voor Duiven; economische ontwikkeling van de regio is ook goed voor de economische ontwikkeling van Duiven.

Financieel
Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 0,9 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau) en 1,4 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, wordt voor 2022 een totaal van € 190.000 voor proceskosten begroot. Ervan uitgaande dat alle gemeenten zich inschrijven voor de Productieve regio is voor 2022 de bijdrage per inwoner 73 cent, inclusief het RPW.

Gemeenten die niet intekenen voor deze opgave zijn overigens wel verplicht voor 2022 16 cent per inwoner voor het RPW bij te dragen. De jaarlijkse kosten voor het RPW gaan omlaag van €175.000 per jaar (22 cent per inwoner) naar € 125.000 per jaar (16 cent per inwoner) omdat de ondersteuning van dit traject vanaf 1 juli 2021 door de Groene Metropoolregio wordt gedaan.

De opbrengsten die hiermee voorzien zijn, zullen worden geïnvesteerd in de gezamenlijke regionale economie.

Circulaire regio
De ambitie van de Circulaire Regio is dan over vijf jaar slagkracht is ontwikkeld om zuiniger en slimmer om te gaan met grondstoffen en producten.
Daarmee maken we onze regio toekomstbestendig en versterken we onze positie als circulaire topregio met internationale zichtbaarheid. De Groene Metropoolregio wil toonaangevend worden in circulair denken en handelen, in Nederland én in Europa. Die ambitie vraagt om de inzet van bedrijven, maatschappelijke organisaties, de regiogemeenten, andere overheidspartners en onze inwoners. Circulariteit staat voor toekomstbestendig, duurzaam handelen met gesloten ketens zonder afwenteling naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden.

<u>Wat betekent dit voor Duiven:</u>
De Circulaire regio sluit aan op door de raad vastgestelde ambities voor de circulaire economie en het klimaatakkoord/klimaatwetgeving.

<u>Financieel</u>
In 2022 is 1,0 fte voor de opgavemanager en 0,8 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. Verwacht wordt dat partners, zoals de provincie, TEB en enkele andere partners een bijdrage in capaciteit leveren aan deze opgave. Hierover worden nog nadere afspraken gemaakt. Daarnaast komen uit een aantal activiteiten kosten voort voor onderzoeken, verkenningen, communicatie en ICT die bij de speerpunten zijn begroot. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de totale kosten voor 2022 € 637.000.

In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door t/m 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld. Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting. De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).

In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deelgenomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 moeten daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid worden bepaald.

Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zelf zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000). In totaal € 0,81 per inwoner.

Ontspannen regio
Binnen de Ontspannen regio is de ambitie dat over vijf jaar er een goede balans tussen groei en leefkwaliteit is bereikt door onze inzet op duurzaam toerisme, complete voorzieningen in centra, een sterke culturele infrastructuur en versterking van natuur, landschap en cultureel erfgoed.

Dit door als opgave te stellen om, in lijn met de visie van de Groene Metropoolregio, groei in balans te brengen met onze leefkwaliteit, een gezonde leefomgeving en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie, natuur en landschap.

De speerpunten binnen deze opgave zijn allemaal gericht op het creëren en versterken van een levendig e en leefbare regio en hangen nauw met elkaar samen. Duurzame recreatie en toerisme, cultuur en erfgoed dragen bij aan bruisende en levendige binnensteden en kernen. Samen met de prachtig e natuur en het landschap, maken zij de regio een fijne plek om te wonen, werken en te bezoeken. Dat genereert weer inkomsten en werkgelegenheid voor de regio. Cultuur heeft ook een belangrijke sociaal-maatschappelijke functie en is belangrijk voor het sociale klimaat en de leefbaarheid van de regio.

Wat betekent dit voor Duiven:
De Circulaire regio sluit aan op door de raad vastgestelde ambities voor de circulaire economie en het klimaatakkoord/klimaatwetgeving zoals energietransitie, klimaatadaptatie en grondstoffentransitie.

Financieel
In 2022 is 0,9 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte (ondergebracht bij het regiobureau) voor procesondersteuning en in totaal 1,2 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. Verwacht wordt dat partners, zoals provincie, TEB en TVAN, een bijdrage in capaciteit zullen leveren aan deze opgave. Hierover worden nog nadere afspraken gemaakt. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de proceskosten voor 2022 € 585.000, ofwel € 0,57 per inwoner

Groene groei regio
Er komen veel (ruimtelijke) opgaven op ons af. Door deze aan elkaar te koppelen ontstaat wederzijdse versterking. De uitdaging is daarbij de unieke profielen van de verschillende gemeenten binnen onze regio te gebruiken. Sturen op en realisatie van dergelijke koppelkansen vraagt om regionale samenwerking en om samenwerking met partners. Deze integraliteit vraagt commitment van gemeenten om zich hier blijvend voor in te zetten. De Groene groeiregio ondersteunt gemeenten hierbij door de inzet van regelgeving,

Samen regisseren we de groei in de regio. Op zo n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit behouden. Hierdoor worden we herkenbaar als dé Groene Metropoolregio.

De regio Arnhem-Nijmegen heeft te maken met een grote verstedelijkingopgave en een tekort aan woningen. Deze opgave zet in op het bieden van voldoende (betaalbare) woningen, voor specifieke doelgroepen en tegelijkertijd verantwoord omgaan met de schaarse ruimte, zodanig dat deze roei het landschap versterkt.

Wat betekent dit voor Duiven:
De Groene groeiregio heeft alles te maken met de Woondeal en de ambities voor Duiven om mee te doen aan het ontwikkelen van woningbouwlocaties.

Financieel
De opgave is gericht op het samenbrengen van de gemeenten, het bieden van een platform voor kennisuitwisseling (zoals dashboards, leveren van expertise en een vraagbaak), het doen van onderzoek en het organiseren van symposia of congressen. De aanvullende inzet is geraamd op circa € 560.000 voor speerpunten 2 en 3 voor 2022.Dit betekent 0,74 cent per inwoner.

Totaal beeld
Gekeken naar de diverse opgaven en hun onderlinge samenhang is het een compleet verhaal met daarin een goede doorvertaling van ambities naar speerpunten. Ook vanuit het coalitieakkoord 2018-2022 voor de gemeente Duiven (Ruimte en Vertrouwen) zijn er haakjes die passen in lokale en regionale doelen. Niet alleen de maatschappij maar ook de omgeving als het gaat om bijvoorbeeld duurzaamheid, economie, wonen en mobiliteit vinden binnen de diverse opgaven hun plek op regionaal niveau.

Het niet meedoen aan 1 of meerdere opgaven betekent dat de opgave in uitvoeringskosten duurder wordt. De opgaven zijn met elkaar verweven en kennen een (grote) mate van overlap.
In het vervolg op de reacties van de respectievelijke gemeenten zal duidelijk worden welke consequenties hieruit volgen. De bestuurlijk opdrachtgever zal dan duidelijk moeten maken wat dat inhoudt. Besluitvorming hierop vindt plaats in de tweede helft van 2021, pas dan wordt ook definitief besloten over het wel of niet intekenen op een of meerdere opgaven.

De opgaven zijn verweven met elkaar en kennen hierdoor dan ook een grote mate van integraliteit. Bijvoorbeeld: de opgaven zoals benoemd in de Ontspannen Regio hebben een verbinden met de Verbonden regio (wegennetwerk), maar ook op de Circulaire regio (ontwikkelen landschapsparken)en Groene Groei regio (gebruiken Groen-Blauw raamwerk). Door deze integraliteit liggen dubbelingen in processen en uitvoering op de loer. Dit werkt ook door op de gevraagde middelen.

Het niet meedoen aan een opgave heeft gevolgen op de uitvoering van een andere opgave. Veel van de uitvoering ligt in het verwerven van data welke in de diverse gemeente beschikbaar is.
In een aantal gevallen kan er hierbij sprake zijn van dubbelingen in de uitvoering met daaraan gekoppeld de doorrekening hiervan. Gevraagd wordt aan het Algemeen bestuur om in relatie hierbij te kijken naar deze dubbelingen als het gaat om het ophalen van informatie en data. Dit kan een belangrijke efficiency slag opleveren en dient nog beter in kaart te worden gebracht.

De onderlinge verbanden, de integraliteit waarover gesproken wordt, tussen de opgaven biedt ook kansen voor de regionale opgaven die er liggen. Extra aandacht hierbij dient te worden besteed aan de prioritering en fasering. Veel van de in planningen opgenomen werkzaamheden zullen gaandeweg hun uitvoering gaan krijgen. Er is (nu al) ook sprake van een grote druk op het ambtelijke apparaat. De vraag die hieraan gekoppeld is, is in welke mate je aan de lat wil staan bij een opgave; op welk niveau en omvang wil je meepraten.

Daarnaast kent het deelnemen ook een return als het gaat om vergoeding van de inzet. De omvang van deze vergoeding wordt later in het definitieve proces duidelijk.

Alleen het volgen van de actualiteiten binnen de regio vergen veel tijd. Nu komt er, vanuit de regionale ambitie ook de uitvoering bij voor een 5-tal opgaven. De meerwaarde wordt hierbij gezien waarbij er ook opgemerkt wordt dat een voor aantal van de opgenomen speerpunten in een opgave er al gewerkt wordt aan de uitvoering hiervan, bijvoorbeeld op de Woonagenda en RES.

Ook geldt dat er sprake is van nieuwe taken en samenwerkingen op opgaven. Dit geeft een extra druk op de capaciteit. Er dient een gezonde verhouding te zijn tussen ambitie en uitvoering. Dit kan leiden tot het moeten bijstellen van de ambitie en planning zoals opgenomen in de agenda. Er wordt dus ook om flexibiliteit gevraagd van de regio.

Maar ook geldt het principe van 'Nice to have or must have'. Scherp zal worden gekeken naar de uitvoering. Dit ook in relatie tot de financiering van de opgaven.

Financieel

Voor deelname aan de Groene Metropoolregio, de autonome stichting The Economic Board en de verschillende opgaven – opgenomen in de Regionale Opgave Agenda zijn financiële middelen noodzakelijk. In deze paragraaf worden deze nader gespecificeerd.

Voor een aantal opgave geldt dat er al een bedrag is opgenomen in de begroting. In onderstaande tabel is opgenomen welke financiële gevolgen de deelname kent.

					Duiven	Regio
	2021	2022	bestaand budget	inwoners	25067	788278
				verschil	totale meerkosten	totale kosten
Regiobureau	€ 1,73	€ 1,73	€ 0,88	€ 0,85	€ 21.306,95	€ 43.365,91
The Economic Board	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 25.067,00
					€ 21.306,95	**€ 68.432,91**
Opgaven						
Verbonden regio	pm	€ 1,30	€ 1,50	€ -0,20	€ - 5.013,40	€ 32.587,10
Productieve regio	pm	€ 0,73	€ 0,12	€ 0,61	€ 15.290,87	€ 18.298,91
Circulaire regio	pm	€ 0,81	€ 0,00	€ 0,81	€ 38.578,11	€ 20.304,27
Ontspannen regio	pm	€ 0,57	€ 0,00	€ 0,57	€ 14.288,19	€ 14.288,19
Groene groei regio	pm	€ 0,74	€ 0,05	€ 0,69	€ 17.296,23	€ 18.549,58
		€ 4,15	**€ 1,67**	**€ 2,48**	**€ 62.166,16**	**€ 104.028,05**

Dit bedrag is exclusief de kosten van de RES van € 1,-/inwoner (hiervan is onzeker welk bedrag in 2022 gaat gelden. Dit is afhankelijk van bijdrage Rijk/provincie.

Voor 2021 geldt dat de kosten hiervan nog bekend zullen worden gemaakt.

In de begroting voor de gemeente Duiven zijn voor de deelname aan Regionale taken (6005/433300) reeds een aantal bedragen opgenomen. Het gaat hierbij om:

€ 88.134,- , verdeeld in

€ 42.500,- onderverdeeld in (per inwoner)
- € 1,50 mobiliteitsfonds (verbonden regio)
- € 0,05 woonagenda (groene groeiregio)
- € 0,12 actualisatie RPW (productieve regio)

€ 7.634,- bijdrage PFO Secr.
€ 25.000,- Regio Arnhem-Nijmegen (EB)
€ 13.000,- Vaste bijdrage Regio

1. <u>Regionale samenwerking</u>

Voor de Regionale samenwerking wordt, in de nieuwe opzet een bijdrage verwacht van 43.635,- In de voorjaarsnota 2021 is een bedrag van € 21.307,- opgenomen om aan deze nieuwe bijdrage te kunnen voldoen. Al eerder (14 december 2020) is door de raad van de gemeente Duiven besloten om deel te nemen aan de versterkte regio Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen.

2. Opgaven

In de tweede helft van 2021 zal een integrale afweging volgen om deel te nemen aan een of meerdere opgaven. Indien op dat moment besloten wordt om deel te nemen aan alle opgaven dan wordt daar een bijdrage gevraagd van € 104.028,-. Dit bedrag is niet definitief. Het kan nog veranderen omdat het afhankelijk is van wel of geen deelname aan een opgave door alle deelnemende gemeenten of juist het niet deelnemen waardoor de verdeling van de bijdrage anders wordt.

In de huidige begroting is een bedrag opgenomen van € 42.500,-. Dit houdt voor de deelname aan alle opgave een bedrag wordt gevraagd van € 62.166,-. Hiervoor is op dit moment nog geen dekking. In de najaarsnota zal hiervoor een voorstel worden gedaan. Mede afhankelijk van het uiteindelijke besluit hier omtrent.

Voetnoot hierbij is wel dat, als gemeenten besluiten uiteindelijk niet intekenen op een opgave, de kosten omhoog gaan. Daarnaast zal worden gekeken naar de ambtelijke bijdrage binnen een opgave ten opzichte van huidige lokale inzet waardoor het bedrag wellicht beïnvloedbaar is door dekking vanuit de bedrijfsvoering 1Stroom. Immers, als er lokale taken regionaal worden aangevlogen zal er sprake zijn van een andere verdeling van middelen. Als er sprake is van een ambtelijke bijdrage aan een opgave dan geldt hierbij dat er een bijdrage hiervoor wordt gerealiseerd vanuit de regio. De ambtelijke inzet wordt dan deels vergoed vanuit deze opgave waar aan wordt bijgedragen.

In de tabel is nog geen rekening gehouden met de bijdrage voor deelname aan de Regionale Energie Strategie (RES). Hiervoor geldt een (verplichte) bijdrage van € 1,-/inwoner. Dit bedrag is reeds opgenomen en kent een afhankelijkheid als het gaat om een rijks- dan wel provinciale bijdrage. Hierover zal in een later stadium worden gerapporteerd.

Daarnaast geldt dat de bijdrage aan het RPW van € 0,16 verplicht is. Deze is thans op € 0,12 begroot.

In bijlage 2 is het financieel overzicht opgenomen van de verschillende opgaven en kosten per speerpunt.

De investeringsagenda (genoemd in het Bestuursakkoord Groene Metropoolregio – Provincie Gelderland – The Economic Board) volgt de regionale agenda en zal jaarlijks worden herzien.

Conclusie en advies

Alles overziende is de opgaveagenda zoals deze voorligt een compleet maar ook ambitieus plan van aanpak om Regionale samenwerking tot een hoger niveau te tillen.

Het gaat hierbij vooral om kennisdeling en ‘branding’. Ondanks dat er crossovers benoemd zijn wordt niet in alle gevallen een samenhang gezien. Dit leidt tot dubbelingen in de uitvoering van de speerpunten.

Zoals gezegd is het ambitieniveau hoog waarbij de vraag kan worden gesteld of het praktisch uitvoerbaar is en er niet meer sprake dient te zijn van prioriteren en fasering van de speerpunten. Gevraagd wordt dan ook om ruimte in de uitvoering en acties die benoemd zijn.

De eerste resultaten van regionale samenwerking in de Versterkte regio zijn al wel zichtbaar. Hiermee is ondersteuning aan de gehele opgave agenda ook nagenoeg vanzelfsprekend.

De opmaak van de agenda is dusdanig dan bijna niet kan worden volstaan om er niet in zijn geheel aan deel te nemen in plaats van het meedoen op een opgave die het meest zinvol lijkt en een andere opgave alleen maar te volgen. De opmaak van de agenda nodigt hier ook uit toe om deel te nemen aan de gehele opgave agenda. Dit omdat er veel integraliteit zit tussen de opgaven.

Hoewel er een (sterke) mate is van samenhang in de opgaven kan besloten worden tot het niet deelnemen aan een of meerdere opgaven, dan wel alle opgave. Het kent geen verplicht karakter om te moeten deelnemen. Deelname geschiedt op basis van vrijwilligheid, echter geeft op het moment van deelnemen wel een verplichting, bijvoorbeeld door het bijdragen hieraan.

Niet alles behoeft ook regionaal te worden aangevlogen. Er zijn delen van opgaves die sterk sub regionaal hun werking hebben. Regionale samenwerking is hierbij, bijvoorbeeld qua slagkracht, een zinvolle aanvulling, echter ook dient er aandacht te zijn voor sub regionale samenwerking (in ons geval de Liemers groot)

Gekeken naar het financiële gevolg van het meedoen aan de opgave wordt, in lijn met het advies om deel te nemen aan de integrale opgave, nu nog geadviseerd om mee te doen aan de agenda in zijn geheel. Dit houdt echter ook in dat er een forse bijdrage ter beschikking moet worden gesteld. Deze bijdrage wordt gerechtvaardigd door de wijze waarop wij als deelnemer binnen de versterkte Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen onze positie als individuele gemeente maar ook als de Liemers kunnen opwaarderen. Sommige taken kunnen niet op lokaal niveau worden uitgevoerd waarbij er al snel sprake is van (sub)regionale samenwerking.

Al met al kan dan ook positief worden gekeken naar deze regio agenda 2022 en zien wij de definitieve opmaak en financiële onderbouwing in de tweede helft van 2021 dan ook graag tegemoet.

Duiven, 18 mei 2021

Bijlagen

Bijlage 1: overzicht opgaven en speerpunten
Bijlage 2: financieel overzicht per opgave
Bijlage 3: samenhang tussen verschillende opgaven

Bijlage 1 Overzicht opgave en speerpunten (incl. planning)

Verbonden regio

Gebiedsgerichte corridoraanpak	2021		2022		2023	
Uitwerken toekomstbeeld OV2040						
Implementatie Actieplan HOV						
Provinciale aanbesteding OV						
Afronding van het regionaal multimodaal netwerkmanagementkader						
Toepassen van het nieuwe Regionaal Multimaal Model Arnhem Nijmegen						
Verkennen en lobby A12 spoorcorridor						
korte termijnaanpak A50						
Verkennen gebiedsaanpak A325 corridor						
gebiedsaanpak Zuid- en Westflank Nijmegen						
Verkennen gebiedsaanpak Oostflank Arnhem						

Regionaal (snel)fietspadennetwerk	2021		2022		2023	
Opstellen meerjaren Regioagenda Fiets						
Kansen benutten Nationaal Toekomstbeeld Fiets						
Verkenning van utilitaire & recreatieve fietsroutes						
Verkenning snelle fietsroute Nijmegen-Wijchen-Oss						
Verkenning snelle fietsroute Arnhem-Huissen-Bemmel						
Verkenning snelle fietsroute Om de Noord Arnhem						
Verkenning snelle fietsroute Zevenaar Doetinchem						
Voorbereiden planvorming Westflankroute						
Analyse stedelijk netwerk i.r.t. I-vri's						
Ondersteunen Gelderland fietst en fietsburgemeester						

Hubs en knooppunten	2021		2022		2023	
Meerjarige investeringsagenda						
Verkennen en planvoorbereiding						
Adviseren station Nijmegen						
Uitwerken Mobiliteit op Maat						
Fietsparkeren en gratis stallen						

Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2021		2022		2023	
Monitoring en communicatie						
Innovatieve en duurzame mobiliteitsprojecten						
Uitvoeringsprogramma Slim & Schoon Onderweg						

Verkeersveiligheid	2021		2022		2023	
Regionale uitwerking SPV						
Meerjarige investeringsagenda						
Handreiking en uitwerking landbouwroutes						
Analyse pakketdiensten						
Implementatie gedragsaanpak						

Productieve Regio

Stimuleren Ondernemerschap in het MKB	2021		2022		2023	
Programma Toekomstgericht Ondernemen						
Inzichtelijk maken financiële landschap MKB						
Aanjagen ondernemersklimaat door kennisdeling en faciliteren ontmoeting						

Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt	2021		2022		2023	
Verkenning inzet bestaande instrumenten						
Behoefte ophalen bij MKB en verbindingen leggen						
Netwerken verbinden voor gezamenlijke oplossingen						
Ontwikkelen regiobrede Human Capital Agenda en Human Capital Akkoord						

Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt	2021		2022		2023	
Betekenis van Health, Hightech & Energy uitwerken						
Connectr						
Versterken innovatievermogen met lopende projecten						
Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs						
Beter gestructureerde lobby en profilering						

Versterking van duurzame logistiek	2021		2022		2023	
Verkennen mogelijkheden businesscase truckparking						
Kennisdeling verduurzaming logistiek						
Regionale analyse, coördinatie en uitrol van initiatieven						

Toekomstbestendige werklocatie	2021		2022		2023	
RPW						
Inzicht ruimtelijke ontwikkeling kansrijke clusters						
Impuls duurzame energie en circulaire economie werklocaties						
Inventariseren werkgelegenheid op juiste werklocaties						

Circulaire regio

Circulaire bouw en infrastructuur	2021		2022		2023	
Circulair opdrachtgeverschap GWW-sector						
Circulair bouwen, implementatie Circulaire Impactladder						
Kennis circulair bouwen, houtbouw, proeftuinen						

Circulaire Economie: grondstoffen en ketens	2021		2022		2023	
Verkenning naar regionale grondstoffenstromen						
Kansen voor regionale grondstoffenbank en hubs						
Opzetten breed onderzoeksprogramma en portaal CE						
Beleidsontwikkeling en wegnemen juridische belemmeringen						
Circulair inkopen						
Programma's voor gedragsbeïnvloeding						
Circulaire hotspots						
Stimuleren werkervaringsplekken						

Water en klimaatadaptatie	2021		2022		2023	
Regionale Adaptatiestrategieën: kennis delen						
Innovatieplatform 'Living lab Delta Oost'						
Klimaatbestendig bouwen						
Klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten						
Grote projecten landschapsontwikkeling						

Transitie naar duurzame energie	2021		2022		2023	
Regionale Energiestrategie uitvoeren en voorbereiden RES 2.0						
Aanpak van bedrijventerreinen: energie en duurzaamheid						
Energieloketten voor bewoners						
Inkoop energie						
Kennisdeling projecten Aardgasvrije wijken						
Programma voor gedragsbeïnvloeding						
Regionaal investeringsprogramma energie-opslag						
Werkplekken voor praktisch en technisch geschoolden						
Monitoring						

Ontspannen regio

Duurzaam toerisme	2021		2022		2023	
Maken toeristisch profiel						
Maken marketingvisie						
Maken vitaliteitsaanpak						
Stimuleren spreiding recreatiedruk						
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties						

Duurzaam toerisme	2021		2022		2023	
Maken toeristisch profiel						
Maken marketingvisie						
Maken vitaliteitsaanpak						
Stimuleren spreiding recreatiedruk						
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties						

Bruisende binnensteden en krachtige kernen	2021		2022		2023	
Kennis delen o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten						
Maken regionale analyse en acties benoemen ter versterking centra						
Uitvoeren acties ter versterking centra						

Groen-blauw raamwerk	2021		2022		2023	
Maken groen-blauw raamwerk						
Investeren in groen en blauw van de regio (in/samen met opgave Groene Groei en partners)						

Sterke culturele infrastructuur	2021		2022		2023	
Maken regionale visie culturele infrastructuur (incl. cultuureducatie)						
Realiseren transformatievoorstel						
Maken investeringsplan vanaf 2022						
Uitvoeren investeringsplan						
Stimuleren afstemming en promotie culturele agenda						

Groene Groeiregio

Versnellen woningbouw	2021		2022		2023	
Tempotafels Woondeal						
Regionale expertise en flexpool						
Verkenning extra capaciteit						
Continueren tools						

Verbinden van de ruimtelijke opgaven	2021		2022		2023	
Borging Verstedelijkingsstrategie en akkoord						
Regionale investeringsagenda's						
Dashboard 'De staat van de Regio'						
Future-lab 'Groene metropool'						

Vertellen van agglomeratiekracht	2021		2022		2023	
Evaluatie en bijsturing regionale structuur						
Verkenning agglomeratiekracht						
Uitvoering/ lobbyplan						
Organiseren congres/symposia rondom thema groene verstedelijking						
Uitwerken afspraken Verstedelijkingsakkoord						

Bijlage 2: Financieel overzichten per opgave

Ontspannen Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen		60.000			
speerpunten					
Duurzaam toerisme	3.4	250.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1	80.000			
Groen-blauw raamwerk	5.5	95.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5	100.000			
lasten		585.000	-	-	-
Algemeen	5.5	-			
speerpunten					
Duurzaam toerisme	3.4	75.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1	32.500			
Groen-blauw raamwerk	5.5	25.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5				
baten		132.500	-	-	-
Saldo		452.500	-	-	-
Dekking extern (.....)		132.500	-		
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		585.000	-		
Bijdrage per inwoner in euro's		0,57	-		

*Dit is inclusief het maken, maar exclusief de uitvoering van het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en exclusief de uitvoering van het tansformatievoorstel

Circulaire Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1	147.500			
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1	145.000			
Water en klimaatadaptatie	3.1	105.000			
Transitie naar duurzame energie	3.1	180.000			
lasten		637.500		-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1				
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1				
Water en klimaatadaptatie	3.1				
Transitie naar duurzame energie	3.1				
baten		-		-	-
Saldo		637.500		-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		637.500			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,81			

Groene groei regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen		-			
speerpunten					
Versnelling / wonen in balans	8.1	475.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2	307.500			
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1	150.000			
lasten		932.500	-	-	-
Algemeen					
speerpunten					
Versnelling / wonen in balans	8.1	350.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2				
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1				
baten		350.000	-	-	-
Saldo		582.500	-	-	-
Dekking extern (woondeal)		395.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		582.500			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,74	-		

Productieve Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1	99.500			
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1	99.500			
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1	99.500			
Versterking duurzame logistiek	3.1	91.500			
Toekomstbestendige werklocaties	3.1	125.000			
lasten		575.000	-	-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1				
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1				
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1				
Versterking duurzame logistiek	3.1				
Toekomstbestendige werklocaties	3.1				
baten		-	-	-	-
Saldo		575.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		575.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,73	-		
waarvan verplicht (i.v.m. inzet fte en projecten RPW)		0,16			

Verbonden Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	2.1	150.000			
speerpunten					
Algemeen	2.1	107.000			
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1	125.000			
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1	95.000			
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1	180.000			
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1	320.000			
Veiligheid	2.1	45.000			
lasten		1.022.000	-	-	-
Algemeen	2.1	-			
speerpunten					
Algemeen	2.1				
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1				
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1				
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1				
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1				
Veiligheid					
baten		-	-	-	-
Saldo		1.022.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		1.022.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		1,30	-		

Bijlage 3 Samenhang in de opgaven

	VR	PR	CR	OR	GG
Verbonden regio	-	Logistiek, economische kansen ICE	Klimaatakkoord thematafel mobiliteit	Fietsburgemeester	Feitenrelaas,mobiliteitsaan, bouwsteen mobiliteit
Productieve regio	Duurzame logistiek	-	Cluster Energy	Stimuleren MKB, RPW, Human Capital Agenda	Werklocaties, RPW
Circulaire regio	Verduurzamen bouwlogistiek, Waterstoftechnologie	Energietransitie/RPW	-	Ontwikkelen Landschapsparken	Circulair bouwen, klimaatadaptatie, Energietransitie. Uitwerken circulaire bouwopgave, circulaire strategie bouwen met natuur uitwerken, stimuleren klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten
Ontspannen regio	PvA dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk	Thema Ondernemerschap BBKK, inbreng human capital vraagstukken	Meenemen ontwikkeling landschapspark in groen-blauw raamwerk	-	Ontwikkelen van een groen-blauw raamwerk als uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie met als doel het behouden en versterken van landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed
Groene groeiregio	Mobiliteitshubs en knooppuntontwikkeling met woon- en werkfuncties, het in goede banen leiden van additionele mobiliteits-behoefte bij de toename van woningen	Ruimte zoeken voor ontwikkeling van bedrijfsterreinen, de ruimtelijke vertaling van de energieopgave; verkenning agglomeratiekracht (ruimtelijke economische ontwikkeling)	Meenemen ruimteclaims, bijvoorbeeld m.b.t. energietransitie, klimaatadaptatie en circulair bouwen, als input voor de opgave Groene Groei	Gebruiken groen-blauw raamwerk als input voor de opgave	-

Op de horizontale as geeft weer welke opgave de lead heeft in de afstemming. Bijvoorbeeld: Ontspannen regio heeft de lead bij het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en stemt daarbij af met de Verbonden regio. Dit vraagt in de komende periode nog nadere uitwerking.

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
t.a.v. A. Joustra

Postbus 9029
6800 EL Arnhem

datum	:	22 juni 2021
zaaknummer	:	Z/21/079202 /201511481
onderwerp	:	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
contactpersoon	:	Walter van der Veen

Geacht bestuur,

In deze brief geven wij u een gebundelde reactie op een aantal onderwerpen die voorliggen namens de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Het betreft een reactie op de jaarrekening 2020 GR Arnhem-Nijmegen City Region, jaarrekening The Economic Board 2020, de begroting 2022 voor de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en een reactie op de opgave agenda 2022. Onderwerpen die nauw met elkaar verweven zijn.

Afsluitend geven wij een korte reactie op het informatieprotocol, de richtlijnen toe- en uittreding en het reglement van orde.

Concept jaarrekening
Wij hebben uw concept jaarrekening 2020 ontvangen als ook de jaarrekening van The Economic Board. Conform artikel 10 van de regeling Gemeenschappelijke Orgaan Regio Arnhem-Nijmegen wordt de raad de mogelijkheid geboden om voor 11 juni 2021 haar zienswijze te geven op de jaarrekening 2020. Deze brief is door de gemeenteraad vastgesteld als de zienswijze dan wel reactiedocument.

Als eerste willen we uw organisatie complimenteren voor de tijdige aanlevering van de concept jaarrekening 2020.

We zijn verheugd dat er sprake is van een trendbreuk. Zowel de Economic Board als de Regio Arnhem-Nijmegen storten een deel van de niet-bestede middelen terug naar de deelnemende gemeenten. Dit waarderen we in Duiven! Ook al is het bedrag dat we terugontvangen beperkt, we waarderen dat hieruit blijkt dat gelden niet zonder meer worden gereserveerd. We roepen op dat deze gedragslijn wordt voortgezet.

Wel dringen wij er bij u op aan om met voorstellen te komen om de totale kosten in de komende jaren terug te dringen. Dit dringende verzoek is conform de raadsmotie van november 2019 over bezuinigingen bij gemeenschappelijke regelingen en conform het raadsbesluit bij het vaststellen van het Duivense bezuinigingspakket in juli 2020.

De gemeenteraad is voorstander van een taakstellende besparing, zoals we dat ook van andere verbonden partijen vragen.

Op basis van de door u overlegde informatie hebben wij verder geen inhoudelijke op- of aanmerkingen op de concept jaarrekening van de GR Regio Arnhem-Nijmegen en The Economic Board.

Begroting 2022
De vernieuwde, versterkte, regionale samenwerking is op 1 januari 2021 van start gegaan. Met de nieuwe samenwerking Groene Metropoolregio geven de 18 gemeenten aan de samenwerking verder te willen brengen, willen ze overstijgende opgaven in gezamenlijkheid oppakken en willen ze de financiën transparant en op één plek zichtbaar maken.

Dit is de eerste begroting van de Gemeenschappelijke Regeling 'Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De begroting is opgebouwd uit een 3-tal componenten; de kosten van het regiobureau, de jaarlijkse bijdrage aan de stichting The Economic Board en de financiële uitwerking van de vijf centrale opgaven.

Zoals verwacht nemen de kosten toe voor deelname aan de nieuwe samenwerking. Niet alleen de kosten voor het faciliterend regiobureau, maar ook het deelnemen aan de 5 opgaven nemen een substantiële verhoging tot hun rekening. Hier was al rekening mee gehouden. Later wordt inhoudelijk ingegaan op de regionale opgave agenda.

De begroting ziet alleen toe op 2022. Dit is enerzijds logisch, aan de andere kant is het jammer omdat er geen meerjarenperspectief gegeven wordt. Wij kijken uit naar de investeringsagenda die hier ook meer duidelijkheid over zal geven.

De begroting bevat per opgave een overzicht van de kosten die uiteindelijk de omvang van de kosten per inwoner bepalen. Deze kosten zijn met name gericht op de ondersteuningskosten voor de opgave. Hierop dient goed gestuurd te worden, waarmee deze kosten in de toekomst wellicht verminderd kunnen worden.

De gemeente Duiven kan instemmen met de begroting zoals deze voorligt.

Reactie op Opgave-agenda 2022
Wij complimenteren u met de opgestelde regionale agenda 2022 zoals deze nu voorligt. Er is veel werk verzet welke zich vertaald heeft naar een samenhangende agenda.

Het ambitieniveau is hoog waarbij de vraag kan worden gesteld of het praktisch uitvoerbaar is en er niet meer sprake dient te zijn van prioriteren en fasering van de speerpunten. Gevraagd wordt dan ook om ruimte in de uitvoering en acties die benoemd zijn. Hierbij geldt ook of de regio c.q. de gemeenten voldoende menskracht kunnen mobiliseren om in 2022 al direct voluit aan de gang te gaan? In overweging dient genomen te worden of het niet beter zou zijn meer gefaseerd aan de gang te gaan met 2022 als een startjaar?

We zien hierbij dat niet alle speerpunten en acties perse vanaf het eerste begin nodig zijn. Gekeken vanuit het oogpunt betaalbaarheid, zou deze een fasering ook gewenst zijn.
Ook dienen dubbelingen van lokale en regionale inspanningen worden voorkomen. De regio moet geen punten oppakken die ook of misschien beter lokaal opgepakt kunnen worden. Dit vergt nader onderzoek.

De eerste resultaten van regionale samenwerking in de Versterkte regio zijn nu al zichtbaar. De opmaak van de agenda nodigt uit om deel te nemen aan de gehele opgave agenda. Dit omdat er veel integraliteit zit tussen de opgaven. Ondersteuning aan de gehele opgave agenda is echter niet zomaar vanzelfsprekend.

Gekeken naar het financiële gevolg van het meedoen aan de opgave kan worden ingestemd met de opgave agenda, echter onder voorbehoud van het vaststellen van de gemeentelijke begroting. Nadere besluitvorming hierover zal in de 2de helft van 2021 plaats vinden.

De bijdrage aan de opgaven wordt gerechtvaardigd door de wijze waarop wij als deelnemer binnen de versterkte Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen onze positie als individuele gemeente maar ook als de Liemers kunnen opwaarderen. Wel wordt meegegeven dat, gelet op de financiële positie van de gemeente, gekeken moet gaan worden naar dubbelingen in uitvoering en een zoeken naar effectiviteit en efficiency binnen deze uitvoering.

Taakstellende bezuiniging
De gemeenteraad Duiven heeft in haar vergadering van 10 juni 2020 besloten om in het Algemeen bestuur van alle verbonden partijen en/of Gemeenschappelijke regelingen met kracht te pleiten voor een taakstellende bezuiniging van 10% per jaar vanaf het boekjaar 2022.

Overige documenten
Tevens heeft u het Informatieprotocol en de richtlijnen toe- en uittreding ter consulatie aangeboden. Belangrijke documenten die bijdragen aan de transparantie van de Regio Arnhem-Nijmegen maar ook hun basis hebben in de kernbepalingen van de Gemeenschappelijke regeling Arnhem-Nijmegen. Hierop zijn vanuit de gemeente Duiven geen nadere op- en aanmerkingen.

Tot slot
Als gemeente Duiven onderschrijven wij het belang van de regio gedachten, gebundeld in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Gelet op de grote uitdagingen, die ons te wachten staan, hechten wij er belang aan om deel te nemen aan de nieuwe gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Ingestemd kan worden met de speerpunten vanuit de diverse opgaven, maar we zijn (nog) niet overtuigd dat de genoemde acties de enige en beste passende acties zijn om de doelen van het speerpunt te bereiken.

Al met al kan op dit moment positief worden gekeken naar deze regio agenda 2022 en zien wij de definitieve opmaak en financiële onderbouwing in de tweede helft van 2021 dan ook graag tegemoet.

Met vriendelijke groeten,

drs. W.R. (Wouter) Bosch
griffier

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
voorzitter

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
t.a.v. A. Joustra

Postbus 9029
6800 EL Arnhem

datum	:	23 juni 2021
zaaknummer	:	Z/21/079202 /201511485
onderwerp	:	brief AB inzake gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling
contactpersoon	:	Walter van der Veen

Geachte heer Joustra,

Op 14 april 2021 heeft u de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aangeboden.

Deze is onder andere gewijzigd door de toetreding van de gemeente Beuningen aan de regionale samenwerking. Wij verwelkom de gemeente Beuningen van harte en kijken uit naar de regionale samenwerking nu de Groene Metropoolregio op volle sterkte is.

Daarnaast zijn er een aantal tekstuele wijzigingen doorgevoerd.

De gemeenteraad van Duiven heeft in haar vergadering ingestemd met deze wijzigingen.

Het college van de gemeente Duiven heeft geen nadere op- en aanmerkingen op deze wijzigingen en heeft dan ook de gewijzigde gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Met vriendelijke groeten,

burgemeester en wethouders van Duiven

ing. C.J. (Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Financieel overzicht GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

In dit memo treft u een aantal onderdelen aan met betrekking tot het financieel overzicht van de oude en huidige Regio Arnhem-Nijmegen, te weten:

- Jaarrekening GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region
- The Economic Board 2020
- Begroting GR Groene Metropoolregio Arngem-Nijmegen 2022
    - Inclusief Regionale Opgaveagenda 2022

Jaarrekening GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region

De voorlopige jaarrekening, zoals deze door het bestuur op 3 maart jl. is vastgesteld, sluit met een overschot van € 150.892,00. Het bestuur stelt voor van dit resultaat een bedrag van € 62.365,00 in te zetten voor:

- kosten voortzetting 4 PFO-secretarissen eerste kwartaal 2021. Zoals door de Stuurgroep Versterking regionale samenwerking gemeld is het eerste kwartaal van 2021 een overgangsperiode. In die overgangsperiode is het werk van de 4 PFO's doorgegaan. Bedrag € 42.000,00.
- reservering voor (eventuele) liquidatiekosten die door de gastheergemeente worden gemaakt. Bedrag € 7.500,00.
- finale financiële afronding van 2 projecten PFO-Economie. Het betreft de MKB-deal en het project kosten onderzoek "Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen". Bedrag € 12.865,00.

Het bestuur stelt voor het restant ad. € 88.527,00 terug te geven aan de deelnemende gemeenten. Dit gaat op basis van het inwoneraantal op 1 januari 2019.

Dit komt neer op € 2.815,-

The Economic Board

Onderdeel van de jaarrekening van het Gemeenschappelijk Orgaan is de verantwoording door de Stichting Economie Board van de door de 18 gemeenten beschikbaar gestelde inwonerbijdrage (€ 1,00). Het jaarverslag 2020, met de jaarrekening 2020, is digitaal beschikbaar via de website van The Economie Board.

Het bestuur stelt voor een bedrag groot € 70.908,00 zijnde niet bestede gemeentelijke inwoner- bijdragen terug te geven aan de 18 deelnemende gemeenten.

Dit bedrag is het verschil tussen het verwachte overschot, zoals vermeld in de in september 2020 door The Economic Board aangeboden begroting 2021 en het werkelijk gerealiseerde overschot over 2020. Het bestuur is van mening dat een bedrag van € 140.617,00 voldoende buffer vormt om de bedrijf continuïteit te waarborgen tussen de aflopende en nieuwe vijf-jaarsperiode.

Dit komt neer op € 2.255,-

Begroting GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022

De begroting 2022 van de GR staat in het teken van de Opgave agenda en is zoals gezegd, alleen voor 2022. Het bevat geen meerjarenbegroting.

De financiën van de nieuwe gemeenschappelijke regeling kent te onderscheiden elementen: kosten verbonden aan het faciliterend regiobureau en de bijdrage aan The Economic Board én middelen voor de vijf opgaven.

Het kosten voor het regiobureau zijn bedoeld voor de bemensing van het regiobureau, het financieren van algemene kosten voor ontmoetingen en voor communicatie- en lobbykosten. Dit budget komt als basis-financiering uit de bijdragen van alle deelnemende gemeenten. Om deze gemeentelijke bijdrage aan de proces- en bureaukosten te berekenen, hanteren we het inwoneraantal (per 1 januari 2021) als verdeelsleutel.

Naast deze basis-financiering brengen gemeenten een bijdrage in aan The Economic Board. Voor 2022 is begroot dat hier 14 gemeenten een bijdrage aan leveren. Ook voor deze bijdrage wordt het inwonertal gehanteerd om de hoogte van de bijdrage vast te stellen. Voor Duiven betekent dit de gemeente € 2,50 per inwoner betaalt, daarnaast € 1,00 per inwoner als vergoeding aan The Economic Board (vanaf 2023 € 0,50)

Het bedrag van € 2,50 aan is exclusief eventuele baten die de Groene Metropoolregio weet te realiseren.

Anderzijds is er budget nodig voor de opgaven. Deze budgetten worden gevormd door bijdragen van de gemeenten die intekenen op die opgaven, van andere partners (zoals koepelorganisaties, onderwijsinstellingen of bedrijven) en door subsidies van bijvoorbeeld het Rijk of Provincie. De opgaven zijn ‘verbonden regio’, ‘productieve regio’, ‘circulaire regio’, ‘ontspannen regio’ en ‘groene groeiregio. Deze opgaven worden hierna in de kern uiteengezet. Belangrijk is te vermelden dat de volledige uitwerking van de opgaven in de concept regionale agenda 2022 is te lezen. In deze conceptbegroting is ervoor gekozen om voor de inhoudelijke toelichting op de opgaven te verwijzen naar de concept regionale agenda 2022.

Opgave agenda
Voor deelname aan de Groene Metropoolregio, de autonome stichting The Economic Board en de verschillende opgaven – opgenomen in de Regionale Opgave Agenda zijn financiële middelen noodzakelijk. In deze paragraaf worden deze nader gespecificeerd.

Voor een aantal opgave geldt dat er al een bedrag is opgenomen in de begroting. In onderstaande tabel is opgenomen welke financiële gevolgen de deelname kent.

					Duiven	Regio
	2021	2022	bestaand budget	inwoners	25067	788278
				verschil	totale meerkosten	totale kosten
Regiobureau	€ 1,73	€ 1,73	€ 0,88	€ 0,85	€ 21.306,95	€ 43.365,91
The Economic Board	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 25.067,00
					€ 21.306,95	€ 68.432,91
Opgaven						
Verbonden regio	pm	€ 1,30	€ 1,50	€ -0,20	€ - 5.013,40	€ 32.587,10
Productieve regio	pm	€ 0,73	€ 0,12	€ 0,61	€ 15.290,87	€ 18.298,91
Circulaire regio	pm	€ 0,81	€ 0,00	€ 0,81	€ 38.578,11	€ 20.304,27
Ontspannen regio	pm	€ 0,57	€ 0,00	€ 0,57	€ 14.288,19	€ 14.288,19
Groene groei regio	pm	€ 0,74	€ 0,05	€ 0,69	€ 17.296,23	€ 18.549,58
		€ 4,15	**€ 1,67**	**€ 2,48**	**€ 62.166,16**	**€ 104.028,05**

Dit bedrag is exclusief de kosten van de RES van € 1,-/inwoner (hiervan is onzeker welk bedrag in 2022 gaat gelden. Dit is afhankelijk van bijdrage Rijk/provincie.

Voor 2021 geldt dat de kosten hiervan nog bekend zullen worden gemaakt.

In de begroting voor de gemeente Duiven zijn voor de deelname aan Regionale taken (6005/433300) reeds een aantal bedragen opgenomen. Het gaat hierbij om:

€ 88.134,- , verdeeld in

€ 42.500,- onderverdeeld in (per inwoner)

€ 1,50 mobiliteitsfonds (verbonden regio)
€ 0,05 woonagenda (groene groeiregio)
€ 0,12 actualisatie RPW (productieve regio)

€ 7.634,- bijdrage PFO Secr.
€ 25.000,- Regio Arnhem-Nijmegen (EB)
€ 13.000,- Vaste bijdrage Regio

1. Regionale samenwerking

Voor de Regionale samenwerking wordt, in de nieuwe opzet een bijdrage verwacht van 43.635,- In de voorjaarsnota 2021 is een bedrag van € 21.307,- opgenomen om aan deze nieuwe bijdrage te kunnen voldoen. Al eerder (14 december 2020) is door de raad van de gemeente Duiven besloten om deel te nemen aan de versterkte regio Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen.

2. Opgaven

In de tweede helft van 2021 zal een integrale afweging volgen om deel te nemen aan een of meerdere opgaven. Indien op dat moment besloten wordt om deel te nemen aan alle opgaven dan wordt daar een bijdrage gevraagd van € 104.028,-. Dit bedrag is niet definitief. Het kan nog veranderen omdat het afhankelijk is van wel of geen deelname aan een opgave door alle deelnemende gemeenten of juist het niet deelnemen waardoor de verdeling van de bijdrage anders wordt.

In de huidige begroting is een bedrag opgenomen van € 42.500,-. Dit houdt voor de deelname aan alle opgave een bedrag wordt gevraagd van € 62.166,-. Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming, zoals hierboven omschreven, is hiervoor een bedrag van (afgerond) € 63.000,- opgenomen in de Voorjaarsnota als reservering.

Voetnoot hierbij is wel dat, als gemeenten besluiten uiteindelijk niet intekenen op een opgave, de kosten omhoog gaan. Daarnaast zal worden gekeken naar de ambtelijke bijdrage binnen een opgave ten opzichte van huidige lokale inzet waardoor het bedrag wellicht beïnvloedbaar is door dekking vanuit de bedrijfsvoering 1Stroom. Immers, als er lokale taken regionaal worden aangevlogen zal er sprake zijn van een andere verdeling van middelen. Als er sprake is van een ambtelijke bijdrage aan een opgave dan geldt hierbij dat er een bijdrage hiervoor wordt gerealiseerd vanuit de regio. De ambtelijke inzet wordt dan deels vergoed vanuit deze opgave waar aan wordt bijgedragen.

In de tabel is nog geen rekening gehouden met de bijdrage voor deelname aan de Regionale Energie Strategie (RES). Hiervoor geldt een (verplichte) bijdrage van € 1,-/inwoner. Dit bedrag is reeds opgenomen en kent een afhankelijkheid als het gaat om een rijks- dan wel provinciale bijdrage. Hierover zal in een later stadium worden gerapporteerd.

Daarnaast geldt dat de bijdrage aan het RPW van € 0,16 verplicht is. Dit bedrag is onderdeel van de 0,73 cent die voor de opgave gevraagd wordt. Indien gekozen wordt om niet deel te nemen aan deze opgave dan zal deze € 0,16 als vast onderdeel blijven staan. Op dit moment is hiervoor € 0,12 begroot.

De investeringsagenda (genoemd in het Bestuursakkoord Groene Metropoolregio – Provincie Gelderland – The Economic Board) volgt de regionale agenda en zal jaarlijks worden herzien.

Duiven, 18 mei 2021

Totstandkoming Regionale Opgaveagenda.

In dit memo wordt de aanleiding beschreven als het gaat om de totstandkoming van de Regionale Opgaveagenda 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Eind 2020 besloten de gemeenten over de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. Verwezen wordt naar uw besluit van 14 december 2020. Dit betrof het besluit over de nieuwe visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de regionale agenda 2021-2025 en de Gemeenschappelijke Regeling.

In dat voorstel is aangegeven dat in het 2e kwartaal van 2021 de concept-regionale agenda 2022 aan uw raad wordt aangeboden. Een regionale agenda, opgebouwd uit 5 samenhangende opgaven, waar door de gemeente Duiven op kan worden ingetekend.

Uitgangspunt voor de regionale samenwerking tussen de 18 regiogemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een opgavegerichte samenwerking, waarin de raden concrete opgaven in een jaarlijks programma vaststellen (meerjarig is het streven). De gemeenteraden van de 18 regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven.
Iedere raad kan straks besluiten of men met opgaven wil meedoen en daarvoor budget en capaciteit beschikbaar wil stellen. Toegezegd is dat werkwijze en proces goed aansluiten op de beleidscyclus van de 18 regiogemeenten (voorjaars- of perspectiefnota's en begrotingsproces).

Het algemeen bestuur biedt de gemeenten nu de concept-regionale agenda 2022 aan, waarmee zij de gemeenten (colleges en gemeenteraden) uitnodigt de opgaven te beoordelen en waar nodig aan te scherpen. De opbrengst van de consultatie van de 18 gemeenten geeft het algemeen bestuur de gelegenheid om nog bij te sturen in ambities, acties of middelen voordat de definitieve versie wordt aangeboden na het zomerreces. Dit bijsturen gebeurt in afstemming met de 5 Bestuurlijke Opgaven Teams (BOT). De consultatieronde geeft de gemeente de gelegenheid om in hun voorjaars-, kader- of zomernota rekening te houden met de gevraagde (extra) middelen voor het intekenen op de opgaven uit de definitieve regionale agenda. Het algemeen bestuur heeft daarbij de wens dat de gemeenten zich uitgenodigd voelen om op alle opgaven in te tekenen.

<u>Karakter van de regionale agenda</u>
De regionale agenda Arnhem-Nijmegen 2022 hangt (vanzelfsprekend) sterk samen met de visie Groene Metropoolregio. De visie beschrijft de uitdagingen waar we als 18 regiogemeenten afzonderlijk en als regio gezamenlijk voor staan. Vanuit de ambitie van kwalitatieve groei zijn in de regionale agenda deze gemeentelijke uitdagingen gegroepeerd in een vijftal opgaven, die onderling met elkaar samenhangen en de basis vormen voor een krachtenbundeling van gemeenten door samenwerking.

De vijf opgaven zijn:
- De Productieve regio
- De Verbonden regio
- De Circulaire regio
- De Ontspannen regio
- De Groene groeiregio

De vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de ontwikkelingen, die zich in de gemeenten aandienen, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we koesteren. In de concept-regionale agenda 2022 zijn de vijf opgaven verder uitgewerkt ten opzichte van de versie die u in het najaar van 2020 is aangeboden door de Stuurgroep Versterking. De speerpunten zijn concreter

gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen (menskracht en geld). De agenda gaat uit van wat de 18 gemeenten met elkaar over vijf jaar willen bereiken en maakt dit concreet voor 2022.

Context

De regionale agenda moet de 18 regiogemeenten in staat stellen om vanuit een gezamenlijke en samenhangende aanpak te werken aan grote maatschappelijke opgaven en/of delen daarvan die gebaat zijn bij een gezamenlijke, regionale aanpak. De agenda stelt colleges en raden in staat met elkaar af te spreken welke opgaven en speerpunten in de komende jaren gezamenlijk en integraal worden opgepakt.

De regionale agenda is van belang voor de samenwerking met andere overheden, maatschappelijke partners zoals onder meer kennisinstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Werken met een duidelijke en gezamenlijke regionale agenda zorgt ook voor mogelijkheden ten aanzien van programma's en fondsen in Den Haag en Brussel.

Inhaken op programma's en initiatieven van andere overheden en samenwerkingspartners, allianties sluiten met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau wordt eenvoudiger met een wervende, ambitieuze en uitnodigende agenda van samenwerkende gemeenten. Het jaar 2022, is net als het tussenjaar 2021, een opstartjaar.

In de agenda is dan ook een aantal acties opgenomen met het karakter van verkenningen of opstellen van een visie. Dit is noodzakelijk om aansluitend in 2022 en 2023 concrete acties te starten. Met de nu voorgestelde, zo minimaal mogelijke, financiële inzet kan de samenwerking er in slagen partners (Provincie, Rijk en Europa) te overtuigen de samenwerking te verstevigen en langjarig te investeren in de Groene Metropoolregio.

2021

De concept-regionale agenda 2022 geeft ook een actualisatie van de agenda 2021. Eerder is door de Stuurgroep Versterking aangekondigd dat voor het jaar 2021 gewerkt wordt met een ingroeimodel. Door de vertraging in het Versterkingsproces vanwege de coronacrisis konden destijds eventuele nieuwe bedragen voor regionale opgaven niet meer in de gemeentelijke begrotingen voor 2021 verwerkt worden. In dit lopende jaar wordt daarom gewerkt met de financiële middelen die daar al voor beschikbaar zijn of binnen de huidige begrotingen beschikbaar zijn te stellen. Deze financiering is grotendeels gekoppeld aan de bestaande afspraken over bijdragen aan budgetten van al lopende programma's en activiteiten.

Conceptbegroting 2022 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Met het proces van de regionale agenda is aansluiting gezocht bij het proces van de vaststelling van de begroting 2022 van de Groene Metropoolregio. Conform de bepalingen uit de Wet gemeenschappelijk regelingen (Wgr) zendt een gemeenschappelijk regeling voor 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de raden van de deelnemende gemeenten. Onder deze kaders worden verstaan de veranderingen op hoofdlijnen die afwijken van eerder gestelde beleids-, uitvoerings- of financiële kaders. De deelnemende gemeenteraden worden uitgenodigd om voor 30 juni 2021 een zienswijze in te dienen.

De conceptbegroting 2022 geeft, naast de kosten voor het Regiobureau, inzicht in de netto inwonerbijdrage per inwoner voor de 5 opgaven. De concept regionale agenda 2022 vormt de inhoudelijke onderbouwing voor de bijdrage per opgave. Het bedrag voor de opgaven bedraagt in totaal € 4,15 per inwoner.

De inwonerbijdrage voor het Regiobureau bedraagt onveranderd € 2,50. Door de bijdrage van de Provincie Gelderland, groot € 600.000,00 kan dit bedrag ook voor 2022 naar beneden worden bijgesteld tot € 1,73 per inwoner.

Duiven, 4 mei 2021

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Colleges van B&W van de deelnemende gemeenten aan de
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum	: 28 april 2021
Uw kenmerk	:
Ons kenmerk	: 2021-GMDB-08a
Zaaknummer	:
Contactpersoon	: A. Joustra
Telefoonnummer	: a.joustra@regioan.nl

Onderwerp: aanbieden gewijzigde gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

Geacht college,

De gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is compleet. Met de toetreding van de gemeente Beuningen nemen alle 18 gemeenten deel. En dat is goed nieuws! In de bijlage treft u de gewijzigde gemeenschappelijke regeling aan.

WAT IS ER GEWIJZIGD

Artikel 1

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen heeft op 9 februari 2021 besloten om toe te willen treden tot de regeling. Dit betekent dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen als deelnemer aan de regeling moet worden toegevoegd. Hiervoor moet de regeling worden gewijzigd.

Artikel 2

Bij het opstellen van de regeling medio 2020 was de formele naam van de rechtspersoon nog niet gekozen. Inmiddels wordt de naam Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen gebruikt.

Artikel 3

In verschillende artikelen van de regeling wordt verwezen naar de rechtspersoon. De naam moet dus ook in deze artikelen worden aangepast.

Artikel 4

In deze bepaling is per abuis een onjuiste verwijzing blijven staan. Verwezen werd naar artikel 29 lid 3 van de regeling. Dit moet zijn artikel 29, lid 4 van de regeling. Dit wordt nu gecorrigeerd.

WAT VRAGEN WIJ

Wij vragen uw college om de gewijzigde gemeenschappelijke regeling, na toestemming van uw gemeenteraad, vast te stellen. Graag ontvangen wij het ondertekende wijzigingsbesluit zo spoedig mogelijk van u retour.

TOT SLOT

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie graag tegemoet. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de directeur van Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de heer A. Joustra.

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

de voorzitter	de secretaris
Drs. H.M.F. Bruls	Drs. A. Joustra

Bijlage:

- Wijzigingsbesluit gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Besluit tot wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar;

overwegende dat:

- zij op 1 januari 2020 een Gemeenschappelijk regeling Regio Arnhem-Nijmegen zijn aangegaan waarmee het openbaar lichaam de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is opgericht;
- het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen wenst toe te treden tot deze regeling;

gelet op:
de Wet gemeenschappelijke regelingen;
de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen;
de toestemming van de respectievelijke gemeenteraden op grond van artikel 1, tweede lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Besluiten

de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen als volgt te wijzigen:

Artikel 1

Aan de aanhef wordt Beuningen toegevoegd en komt te luiden:

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar;

Artikel 2

Artikel 2, eerste lid, komt te luiden:

Er is een openbaar lichaam zoals bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de wet, genaamd ‘Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen’.

Artikel 3

In artikel 3, lid 1, artikel 4, artikel 5, lid 1, artikel 6, lid 1 t/m 3, artikel 9, lid 3, artikel 14, lid 1, 4 en 5, artikel 26, lid 3, artikel 27, lid 1, artikel 30, lid 1 en 2, artikel 31, lid 1, artikel 33, lid 5, artikel 34, lid 4 en artikel 36, lid 2 wordt 'Regio Arnhem-Nijmegen' vervangen door 'Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen'.

Artikel 4

Artikel 31, lid 7 komt te luiden:

In de geconsolideerde jaarrekening wordt als bijlage de deelexploitaties van de opgaven opgenomen. Per deelexploitatie wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen, berekend op de wijze zoals omschreven in artikel 29, lid 4, van deze regeling.

Artikel 5 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking na bekendmaking.

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Arnhem

R.J.M. van Wuijtswinkel	A. Marcouch
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Berg en Dal

E.W.J. van der Velde	mr. M. Slinkman
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Beuningen

D. Kocken	D. Bergman
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Doesburg

P. Werkman	drs. L.W.C.M. van der Meijs – van de Laar
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Druten

A.P.J.M. Litjens	C.A.A. van Rhee – Oud Ammerveld
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Duiven

ing. C.J. Papjes	mr. H.B. Hieltjes
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Heumen

mr. D.C. van Eeten	drs. G.M. Mittendorff
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Lingewaard

drs. I.P. van der Valk	dr. P.T.A.M. Kalfs
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Montferland

drs. M.J.J. Wagener	mr. P. de Baat MPM
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar

J.M.G. Smits – de Kinkelder	mr. drs. W. Gradisen
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

mr. drs. A.H. van Hout	drs. H. Bruls
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Overbetuwe

P.J.E. Breukers	R.P. Hoytink – Roubos
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Renkum

drs. M.G.M. van de Geijn	A.M.J. Schaap
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Rheden

N. Renkema – Holstein	Carol van Eert
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Rozendaal

B. Boelens	drs. E. Weststeijn
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..
Het college van burgemeester en wethouders van Westervoort

mr. J. Kersten	drs. A.J. van Hout
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..
Het college van burgemeester en wethouders van Wijchen

R. Boer	M. van Beek
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..
Het college van burgemeester en wethouders van Zevenaar

mr. D. Jansen	drs. L.J.E.M. van Riswijk
secretaris	burgemeester

Toelichting bij het eerste wijzigingsbesluit van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen heeft op 9 februari 2021 besloten om toe te willen treden tot de regeling. Dit betekent dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen als deelnemer aan de regeling moet worden toegevoegd. Hiervoor moet de regeling worden gewijzigd.

Artikel 2

Bij het opstellen van de regeling medio 2020 was de formele naam van de rechtspersoon nog niet gekozen. Inmiddels wordt de naam Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen gebruikt.

Artikel 3

In verschillende artikelen van de regeling wordt verwezen naar de rechtspersoon. De naam moet dus ook in deze artikelen worden aangepast.

Artikel 4

In deze bepaling is per abuis een onjuiste verwijzing blijven staan. Verwezen werd naar artikel 29 lid 3 van de regeling. Dit moet zijn artikel 29, lid 4 van de regeling. Dit wordt nu gecorrigeerd.

Vragen politieke avond 8 juni 2021

B.1.1. Groene Metropool bijlage 10 Reactienota op Regionale opgave:

- Tabel op pagina 8 is slecht leesbaar , klopt het dat van de weergegeven meerkosten een groot deel voor rekening Duiven is? Of is er sprake van een kolomverschuiving waardoor deze uit het gelid staan?

Antwoord

Door de omzetting van documenten vanuit Join naar IBABS zou het kunnen dat een tabel verschuift. Hieronder is de juiste tabel weergegeven.

Gekeken naar de totale kosten minus het reeds bestaande budget zijn de totale meerkosten voor de gemeente Duiven € 62.166,-. Dit als wordt deelgenomen aan alle opgaven.

					Duiven	Regio
	2021	2022	bestaand budget	inwoners	25067	788278
				verschil	totale meerkosten	totale kosten
Regiobureau	€ 1,73	€ 1,73	€ 0,88	€ 0,85	€ 21.306,95	€ 43.365,91
The Economic Board	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 25.067,00
					€ 21.306,95	**€ 68.432,91**
Opgaven						
Verbonden regio	pm	€ 1,30	€ 1,50	€ -0,20	€ - 5.013,40	€ 32.587,10
Productieve regio	pm	€ 0,73	€ 0,12	€ 0,61	€ 15.290,87	€ 18.298,91
Circulaire regio	pm	€ 0,81	€ 0,00	€ 0,81	€ 38.578,11	€ 20.304,27
Ontspannen regio	pm	€ 0,57	€ 0,00	€ 0,57	€ 14.288,19	€ 14.288,19
Groene groei regio	pm	€ 0,74	€ 0,05	€ 0,69	€ 17.296,23	€ 18.549,58
		€ 4,15	**€ 1,67**	**€ 2,48**	**€ 62.166,16**	**€ 104.028,05**

Onderwerp	Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom		
Ondertitel	De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.		
Portefeuillehouder	J. Goossen	Zaaknummer	Z/21/080053
Behandelend ambtenaar	D. van de Loosdrecht – d.vandeloosdrecht@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2020 1Stroom 2. In te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020 a. Een bestemmingsreserve te vormen van € 200.000 t.l.v. het resultaat om incidentele kosten af te dekken in verband met de reorganisatie van 1Stroom. b. Een bestemmingsreserve te vormen van € 30.000t.l.v. het resultaat ter dekking van de extra inhuur die nodig is voor invoering van de nieuwe omgevingswet. c. Het restant resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort. 3. Kennis te nemen van de begroting 2022-2025 van 1Stroom. 4. Akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel. 5. Geen zienswijze in te dienen op de begroting.		
Historie	De Gemeenschappelijke Regeling 1stroom is gestart in 2018. Op 13 april is een gezamenlijke bijeenkomst met Westervoort geweest waarbij de voortgangsrapportage 1stroom is besproken.		
Termijn	Het verzoek (in de aanbiedingsbrief) is om voor 15 juni te reageren. Omdat de raadsvergadering pas 22 juni plaatsvind zal dit niet lukken.		

Politieke Avond	8 juni		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
J.W. Egtberts	W. Bosch	Digitale publieksruimte	Bestuur	45 min. (totaal GR-en)
Behandeladvies	Er wordt voorgesteld om geen zienswijze in te dienen op de begroting. Wel wordt voorgesteld om twee bestemmingsreserves in te stellen (voor reorganisatie 1stroom en extra inhuur invoer omgevingswet). Op 13 april is ter sprake gekomen dat de verdeelsleutel (formeel) opnieuw moet worden vastgesteld. In beslispunt 4 wordt voorgesteld om de huidige verdeelsleutel te continueren. Er is tijdens de ronde tafel gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de			

	voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 8 juni	
Raadsvergadering	

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

Zaak- & documentnr.	: Z/21/080053/201509926	**Opsteller**	: Dagmare van de Loosdrecht
Portefeuillehouder	: J. Goossen	**Team**	: Financiën
		Telefoonnr.	

Samenvatting

De jaarrekening 2020 van 1Stroom is vastgesteld door het AB van 1Stroom en wordt ter kennisgeving aangeboden aan het college en vervolgens aan de raad.
Daarnaast heeft het AB de begroting 2022 vastgesteld en worden de deelnemende gemeenten in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen.
Aan de raad wordt voorgesteld om in te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming, met de continuering van de verdeelsleutel en om geen zienswijze in te dienen op de begroting.

Beslispunten

1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2020 1Stroom
2. In te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020
    a. Een bestemmingsreserve te vormen van € 200.000 t.l.v. het resultaat om incidentele kosten af te dekken in verband met de reorganisatie van 1Stroom.
    b. Een bestemmingsreserve te vormen van € 30.000 t.l.v. het resultaat ter dekking van de extra inhuur die nodig is voor invoering van de nieuwe omgevingswet.
    c. Het restant resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort.
3. Kennis te nemen van de begroting 2022-2025 van 1Stroom
4. Akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel
5. Geen zienswijze in te dienen op de begroting.

Aanleiding

Het Algemeen Bestuur van 1Stroom heeft op 14 april 2021 de concept jaarstukken 2020 vastgesteld. Ook de begroting 2022 is in deze vergadering in concept vastgesteld.
Het AB stelt de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid om hun zienswijzen over de begroting 2022 kenbaar te maken.

Planning

De jaarrekening dient voor 15 juli aangeleverd te zijn bij de provincie en de begroting voor 1 augustus. Als niet aan de termijnen wordt voldaan, kan een gemeenschappelijke regeling onder toezicht worden gesteld.

Beoogd effect

Informeren van de raad over de jaarrekening 2020 en de begroting 2022-2025 van 1Stroom. Dit moet resulteren in een goedgekeurde en vastgestelde begroting 1Stroom en het tijdig indienen van de begroting en jaarrekening bij de provincie.

Argumenten

1. *De raad dient volgens de WGR in kennis gesteld te worden van de jaarrekening van 1Stroom*
   Op grond van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) dient 1Stroom de jaarstukken ter kennisgeving aan de raad voor te leggen. De Wgr voorziet niet in een mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze op de jaarstukken.
2. *Het positieve resultaat over 2020 wordt voor een deel gereserveerd voor de reorganisatiekosten en de implementatie van de nieuwe omgevingswet*
   Volgens de Gemeenschappelijke regeling van 1Stroom mag er weliswaar door het AB van 1Stroom een bestemmingsreserve gevormd worden, maar alleen onder de voorwaarde dat hier door de raden van de deelnemende gemeenten vooraf regels aan zijn gesteld.
   Aangezien deze regels op dit moment nog niet zijn vastgesteld, is de resultaatbestemming in het voorliggende voorstel uitgewerkt.
   a. De verwachting is dat er extra kosten worden gemaakt bij de reorganisatie. Door het vormen van een bestemmingsreserve wordt hiervoor een buffer gecreëerd.
   b. De implementatie van de nieuwe omgevingswet is zeer arbeidsintensief en vraagt om extra inzet van inhuur van derden.
   c. Het resultaat na vorming bestemmingsreserve terug te laten vloeien naar de reserves van de beide gemeenten ter versterking van hun financiële positie.

1Stroom			Resultaat 2020
Resultaat voor verdeling			1.479.122
Bestemmingsreserve: Beslispunt 2a en 2b		230.000	
Resultaat na verdeling			1.249.122
Terug te betalen aan Duiven:			
Minder inzet gronndexploitatie		381.050	
Terug te betalen volgens verdeelsleutel:			868.072
Verdeelsleutel			
Duiven	63%	546.885	
Westervoort	37%	321.187	
			0

3. *De begroting van 1Stroom sluit aan bij de ambities van de deelnemende gemeenten*
   De volgende punten zijn voor gemeente Westervoort van belang in de begroting 2022 van 1Stroom:
   - De begroting is beleidsarm ingestoken;
   - In de begroting is invulling gegeven aan de taakstellende bezuiniging;
   - In de begroting is rekening gehouden met de continuering van de huidige dienstverlening.

4. *Het is wenselijk de huidige verdeelsleutels te blijven hanteren*
   In de begroting 2022-2025 is gewerkt met de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutels. De argumentatie hiervoor is weergegeven in de voortgangsrapportage van 1Stroom. Hierin is door het AB kwalitatief beargumenteerd en met voorbeelden onderbouwd dat het blijven hanteren van de huidige verdeelsleutel wenselijk is.
5. *De conceptbegroting 2022-2025 geeft geen aanleiding tot het indienen van een zienswijze.*

Kanttekeningen

1. Indien de jaarrekening niet op tijd wordt ingezonden kan 1Stroom onder preventief toezicht worden gesteld.
2. Resultaatbestemming:
   a en b: De vorming van de bestemmingsreserves voor de reorganisatie en de nieuwe omgevingswet is onder voorbehoud van de zienswijzen van de deelnemende gemeenten. Indien de bestemmingsreserves niet gevormd worden, dan zullen deze kosten ten laste worden gebracht van het rekeningresultaat 2021.

Financiële paragraaf

De begroting van 1Stroom is een afgeleide van de begrotingen van de opdrachtgevers, de gemeenten Duiven en Westervoort. De MJPB 2022-2025 1Stroom is beleidsarm ingestoken. De lastenstijging ten opzichte van de MJPB 2021-2024 van € 0,5 mln. bestaat dan ook uit autonome ontwikkelingen, zoals de loonindexatie.
Van de in de MJPB 2021-2024 verwerkte additionele besparingstaakstellingen, die oplopen naar € 732.000 in 2024, is in de huidige MJPB de eerste tranche ingevuld (€ 289.000). Gedurende 2021 zal aan de resterende taakstelling voor 2022 nadere invulling worden gegeven.

Participatie en communicatie

Niet van toepassing.

Intergemeentelijke samenwerking

1Stroom is een gemeenschappelijke regeling waarin de gemeenten Duiven en Westervoort hun uitvoering hebben belegd. Zowel de begroting als de jaarrekening van 1Stroom hebben betrekking op de uitvoering van de taken van beide gemeenten.

Bijlagen
201509924 Aanbiedingsbrief jaarrekening 2020 1Stroom
201509922 Jaarrekening 2020 1Stroom
201509925 Controleverklaring 1Stroom
201509338 Aanbiedingsbrief begroting 2022-2025 1Stroom
201509746 Begroting 2022-2025 1Stroom
201509927 Concept raadsbesluit

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

Zaak- & documentnr.	: Z/21/080053/201509926	**Opsteller**	: Dagmare van de Loosdrecht
Portefeuillehouder	: J. Goossen	**Team**	: Financiën
		Telefoonnr.	

Samenvatting

De jaarrekening 2020 van 1Stroom is vastgesteld door het AB van 1Stroom en wordt ter kennisgeving aangeboden aan het college en vervolgens aan de raad.
Daarnaast heeft het AB de begroting 2022 vastgesteld en worden de deelnemende gemeenten in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen.
Aan de raad wordt voorgesteld om in te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming, met de continuering van de verdeelsleutel en om geen zienswijze in te dienen op de begroting.

Beslispunten

1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2020 1Stroom
2. In te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020
    a. Een bestemmingsreserve te vormen van € 200.000 t.l.v. het resultaat om incidentele kosten af te dekken in verband met de reorganisatie van 1Stroom.
    b. Een bestemmingsreserve te vormen van € 30.000 t.l.v. het resultaat ter dekking van de extra inhuur die nodig is voor invoering van de nieuwe omgevingswet.
    c. Het restant resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort.
3. Kennis te nemen van de begroting 2022-2025 van 1Stroom
4. Akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel
5. Geen zienswijze in te dienen op de begroting.

Aanleiding

Het Algemeen Bestuur van 1Stroom heeft op 14 april 2021 de concept jaarstukken 2020 vastgesteld. Ook de begroting 2022 is in deze vergadering in concept vastgesteld.
Het AB stelt de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid om hun zienswijzen over de begroting 2022 kenbaar te maken.

Planning

De jaarrekening dient voor 15 juli aangeleverd te zijn bij de provincie en de begroting voor 1 augustus. Als niet aan de termijnen wordt voldaan, kan een gemeenschappelijke regeling onder toezicht worden gesteld.

Beoogd effect

Informeren van de raad over de jaarrekening 2020 en de begroting 2022-2025 van 1Stroom.
Dit moet resulteren in een goedgekeurde en vastgestelde begroting 1Stroom en het tijdig indienen van de begroting en jaarrekening bij de provincie.

Argumenten

1. *De raad dient volgens de WGR in kennis gesteld te worden van de jaarrekening van 1Stroom*
   Op grond van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) dient 1Stroom de jaarstukken ter kennisgeving aan de raad voor te leggen. De Wgr voorziet niet in een mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze op de jaarstukken.
2. *Het positieve resultaat over 2020 wordt voor een deel gereserveerd voor de reorganisatiekosten en de implementatie van de nieuwe omgevingswet*
   Volgens de Gemeenschappelijke regeling van 1Stroom mag er weliswaar door het AB van 1Stroom een bestemmingsreserve gevormd worden, maar alleen onder de voorwaarde dat hier door de raden van de deelnemende gemeenten vooraf regels aan zijn gesteld.
   Aangezien deze regels op dit moment nog niet zijn vastgesteld, is de resultaatbestemming in het voorliggende voorstel uitgewerkt.
   a. De verwachting is dat er extra kosten worden gemaakt bij de reorganisatie. Door het vormen van een bestemmingsreserve wordt hiervoor een buffer gecreëerd.
   b. De implementatie van de nieuwe omgevingswet is zeer arbeidsintensief en vraagt om extra inzet van inhuur van derden.
   c. Het resultaat na vorming bestemmingsreserve terug te laten vloeien naar de reserves van de beide gemeenten ter versterking van hun financiële positie.

1Stroom		Resultaat 2020
Resultaat voor verdeling		1.479.122
Bestemmingsreserve: Beslispunt 2a en 2b	230.000	
Resultaat na verdeling		1.249.122
Terug te betalen aan Duiven:		
Minder inzet gronndexploitatie	381.050	
Terug te betalen volgens verdeelsleutel:		868.072
Verdeelsleutel		
Duiven 63%	546.885	
Westervoort 37%	321.187	
		0

3. *De begroting van 1Stroom sluit aan bij de ambities van de deelnemende gemeenten*
   De volgende punten zijn voor gemeente Westervoort van belang in de begroting 2022 van 1Stroom:
   - De begroting is beleidsarm ingestoken;
   - In de begroting is invulling gegeven aan de taakstellende bezuiniging;
   - In de begroting is rekening gehouden met de continuering van de huidige dienstverlening.

4. *Het is wenselijk de huidige verdeelsleutels te blijven hanteren*
   In de begroting 2022-2025 is gewerkt met de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutels. De argumentatie hiervoor is weergegeven in de voortgangsrapportage van 1Stroom. Hierin is door het AB kwalitatief beargumenteerd en met voorbeelden onderbouwd dat het blijven hanteren van de huidige verdeelsleutel wenselijk is.
5. *De conceptbegroting 2022-2025 geeft geen aanleiding tot het indienen van een zienswijze.*

Kanttekeningen

1. Indien de jaarrekening niet op tijd wordt ingezonden kan 1Stroom onder preventief toezicht worden gesteld.
2. Resultaatbestemming:
   a en b: De vorming van de bestemmingsreserves voor de reorganisatie en de nieuwe omgevingswet is onder voorbehoud van de zienswijzen van de deelnemende gemeenten. Indien de bestemmingsreserves niet gevormd worden, dan zullen deze kosten ten laste worden gebracht van het rekeningresultaat 2021.

Financiële paragraaf

De begroting van 1Stroom is een afgeleide van de begrotingen van de opdrachtgevers, de gemeenten Duiven en Westervoort. De MJPB 2022-2025 1Stroom is beleidsarm ingestoken. De lastenstijging ten opzichte van de MJPB 2021-2024 van € 0,5 mln. bestaat dan ook uit autonome ontwikkelingen, zoals de loonindexatie.
Van de in de MJPB 2021-2024 verwerkte additionele besparingstaakstellingen, die oplopen naar € 732.000 in 2024, is in de huidige MJPB de eerste tranche ingevuld (€ 289.000). Gedurende 2021 zal aan de resterende taakstelling voor 2022 nadere invulling worden gegeven.

Participatie en communicatie

Niet van toepassing.

Intergemeentelijke samenwerking

1Stroom is een gemeenschappelijke regeling waarin de gemeenten Duiven en Westervoort hun uitvoering hebben belegd. Zowel de begroting als de jaarrekening van 1Stroom hebben betrekking op de uitvoering van de taken van beide gemeenten.

Bijlagen
201509924 Aanbiedingsbrief jaarrekening 2020 1Stroom
201509922 Jaarrekening 2020 1Stroom
201509925 Controleverklaring 1Stroom
201509338 Aanbiedingsbrief begroting 2022-2025 1Stroom
201509746 Begroting 2022-2025 1Stroom
201509927 Concept raadsbesluit

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/080053/201509927

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

Samenvatting

De raad heeft kennisgenomen van de jaarrekening 2020 en de begroting 2022 van 1Stroom. Zij stemt met de voorgestelde resultaatbestemming, met de continuering van de verdeelsleutel en om geen zienswijze in te dienen op de begroting.

De raad besluit

1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2020 1Stroom
2. In te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020
    a. Een bestemmingsreserve te vormen van € 200.000 t.l.v. het resultaat om incidentele kosten af te dekken in verband met de reorganisatie van 1Stroom.
    b. Een bestemmingsreserve te vormen van € 30.000 t.l.v. het resultaat ter dekking voor de extra inhuur die nodig is voor invoering van de nieuwe omgevingswet.
    c. Het restant resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort.
3. Kennis te nemen van de begroting 2022-2025 van 1Stroom
4. Akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel
5. Geen zienswijze in te dienen op de begroting.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Kon pagina 1 uit document 3. Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief jaarrekening 2020 1Stroom.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document 3. Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief jaarrekening 2020 1Stroom.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Jaarstukken 2020

Registratienummer: 201507417

Datum: 14 april 2021

Inhoudsopgave

Inleiding.....3

Resultaat.....3

Jaarverslag.....4

1. Het programma dienstverlening.....5
2. Paragrafen.....9

2.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.....9

2.2 Paragraaf financiering.....10

2.3 Paragraaf bedrijfsvoering.....14

Financiële jaarrekening.....18

3.1 Financiële jaarrekening en toelichting.....19

3.2 Overzicht van baten en lasten.....21

3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.....22

3.4 Toelichting op de bijdragen van de gemeenten.....25

3.5 Incidentele baten en lasten.....26

3.6 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.....26

3.7 Wet normering topinkomens.....27

3.8 Balans.....29

3.8.1 Toelichting op de balans.....30

Bijlagen.....34

Kredieten.....34

Lasten en baten per taakveld.....35

EMU-saldo.....36

Controleverklaring.....37

1STROOM Jaarstukken 2020

Inleiding

Dit is de derde jaarrekening van 1Stroom. 1Stroom is een gemeenschappelijke regeling waarin het ambtelijke apparaat van de gemeenten Duiven en Westervoort is ondergebracht. De jaarrekening van 1Stroom kent één programma, de dienstverlening naar de twee deelnemende gemeenten.

Resultaat

Het jaar 2020 sluit af met een positief resultaat van € 1.479.122. Dit resultaat is onder andere het gevolg van verbetering van de (interne) beheersing en van incidentele gelden en lastenvermindering als gevolg van COVID-19. Hiermee is een goede basis gelegd in voorbereiding op de organisatieverandering van 1Stroom in 2021.

Het is 1Stroom gelukt om, zelfs in tijden van COVID-19, het verbeterproces voor de financiële beheersing succesvol voort te zetten. Een deel van positief resultaat is verkregen door grip te krijgen op de budgetten van met name formatie en de bijbehorende inhuur, door contracten te actualiseren en voordeliger in te kopen en door op onderdelen slimmer te organiseren of gebruik te maken van nieuwe technieken. Voor wat betreft het laatste: denk hierbij aan innovatieve methodieken voor werving en selectie en het verbeteren van bestaande applicaties waardoor systemen menselijke handelingen overnemen of verminderen.

Naast het verbeteren van de bedrijfsvoering en stap voor stap professionaliseren van de dienstverlening is een deel van het positief resultaat te verklaren als gevolg van extra, vaak incidentele, ontvangsten waar in de begroting en tussentijdse rapportages géén rekening mee is gehouden of die vanuit voorzichtigheidsprincipe niet waren meegenomen omdat de verwachting was dat daar 1-op-1 uitgaven tegenover stonden. Denk hierbij aan gelden vanuit het UWV of incidentele vergoedingen als gevolg van COVID-19. Deze solide benadering van de begroting maakt dat het jaarresultaat in vergelijking met het geprognotiseerde resultaat van de derde kwartaalrapportage hoog is.

Het financieel voordeel 2020 op de personele inzet heeft vooral een incidenteel karakter. Door COVID-19 zijn de overige personeelskosten ook lager dan begroot. Dit is het gevolg van minder reisbewegingen en dus minder reiskosten, afgelaste cursussen en minder cursusafname door de medewerkers. Daarnaast zijn door COVID-19 sommige projecten vertraagd. Vanuit formatie- en kostenoogpunt zal in 2021 goed moeten worden bezien wat hier de financiële effecten van zijn.

Jaarverslag 2020

1. Het programma dienstverlening

Het programma **dienstverlening** kent meerdere aspecten:

- dienstverlening aan de samenleving: inwoners, bedrijven, organisaties, andere overheden);
- dienstverlening aan de besturen: de colleges en de raden van Duiven en van Westervoort;
- interne dienstverlening/bedrijfsvoering.

Om al die diensten te kunnen verlenen is bedrijfsvoering nodig. Dat is waar dit programma over gaat. Wat kost het om goede dienstverlening te kunnen bieden?

Programmadoelstelling
1Stroom wil een betrouwbare partner zijn die optimale en passende dienstverlening biedt aan twee gemeenten. Hiermee versterken we de positie van de gemeente als eerste overheid.

Wat hebben wij ervoor gedaan?

1Stroom verricht alle gemeentelijke taken voor zover die niet bij derden belegd zijn. De uitvoering bevat in ieder geval: het ontwikkelen en uitvoeren van beleid, publieke dienstverlening, toezicht en handhaving en het verrichten van bedrijfsvoeringstaken op het gebied van personeel en organisatie.

In het dagelijks werk laten we ons leiden door de kernwaarden vertrouwen, aandacht en verantwoordelijkheid.

- 1Stroom investeert in een krachtig bestuurlijk ambtelijk samenspel door de bestuurders professioneel te ondersteunen en (pro-)actief en helder te adviseren, rekening houdend met de couleur locale.
- 1Stroom investeert in het zijn van een volwaardige partner in de regio. We bieden professioneel tegenspel en medespel en leveren een proportioneel aandeel in regionale taken en werkzaamheden.
- 1Stroom faciliteert de samenleving bij het nemen van initiatieven en het bieden van ruimte hiervoor.
- 1Stroom faciliteert de medewerkers bij het ontwikkelen van de hiervoor benodigde vaardigheden, onder andere door het beschikbaar stellen van instrumenten en het bieden van ruimte om te experimenteren.
  In 2020 is een pilot gestart met een online leerplatform met Skills Town onder de naam 1Stroomacademie. Dit wordt uitbouwt met fysieke trainingen die worden aangeboden door o.a. interne trainers. De interne trainers kunnen op diverse gebieden zowel inhoudelijk als procesmatig ondersteuning leveren.
- 1Stroom investeert in de professionele groei van de medewerkers naar persoonlijk leiderschap en vakmanschap, zodat zij kunnen voldoen aan wat er van hen verwacht wordt in hun veranderende rol.
- 1Stroom investeert in de organisatieontwikkeling door het borgen van de kernwaarden en de missie & visie in de organisatie en het waarmaken van de besturingsfilosofie.
- 1Stroom waarborgt de kwaliteit van de dienstverlening. Op basis van klanttevredenheids-onderzoeken wordt iedere 2 jaar de dienstverlening aan de samenleving in kaart gebracht. In 2021 wordt de dienstverlening aan bestuur (gemeenteraden en colleges van burgemeester

en wethouders) gemeten. Hierover wordt in een voortgangsrapportage 1Stroom gerapporteerd.
- 1Stroom zorgt voor informatievoorziening, huisvesting en voor de benodigde (ICT) apparatuur.

Leren en ontwikkelen
- In het kader van het opleidingsplan is in 2020 ingezet op de thema's Teamontwikkeling & Leiderschap, Professionele veerkracht en het bestuurlijk-ambtelijk samenspel. In het kader van het verder ontwikkelen van het bestuurlijk ambtelijk samenspel is in 2020, volgend op een succesvolle eerste pilot in 2019/2020, een tweede groep adviseurs gestart met het programma 'Versterken Adviseurs'. Tijdens dit programma werken deelnemers in 5 modules aan het vergroten van hun zelfbewustzijn door in te zetten op adviesvaardigheden, het omgaan met weerstand, beïnvloeden, assertief optreden en projectmatig werken. Door COVID-19 kon een beperkt deel van het totale programma doorlopen worden en zal een vervolg in 2021 plaatsvinden. De verwachting is dat eind 2021 een 3e groep start.
- Om de professionele veerkracht van de medewerkers, de teams en daarmee van de organisatie te versterken is het traject Professionele Veerkracht in 2020 gestart. Voor dit project ontvangt 1Stroom subsidie van de Provincie Gelderland. Het traject is in maart gestart, maar door de COVID-19 maatregelen moest het programma herijkt worden. Hierbij konden tevens de voorziene organisatieontwikkelingen worden ingepast. In het vierde kwartaal van 2020 is een hernieuwde doorstart gemaakt met dit traject. De focus van het traject ligt op de volgende drie aspecten van veerkracht: eigen regie/eigenaarschap, mindset en samenwerken/verbinden.
- In 2020 is de '1StroomAcademie' gelanceerd. Een leerplatform waarin medewerkers de mogelijkheid hebben om competenties en kunde te verkrijgen, vergroten of bij te houden. Doordat mensen vanwege COVID-19 maatregelen thuiswerken en allerlei cursussen zijn komen te vervallen is in eerste instantie de focus gelegd op een online leerplatform dat als pilot is gestart. In 2020 hebben 110 mensen een cursus of training gevolgd op het platform. In maart 2021 wordt de pilot geëvalueerd. Op basis hiervan wordt bezien hoe de 1StroomAcademie zich verder kan ontwikkelen, zowel online als met fysieke trainingen.
- In 2020 waren er slechts beperkte mogelijkheden om met grotere groepen fysiek bij elkaar te komen. Hierdoor is het moeilijk geweest om te investeren op teamontwikkeling. teamontwikkeling in 2021 ook een hoofdthema in het opleidingsplan.

Volwaardig partner in de regio

Op steeds meer beleidsterreinen vind besluitvorming plaats op regionaal niveau. De taken op het gezondheid en brandweer zijn al langer regionaal georganiseerd, maar ook op het gebied van het sociaal domein, energie, wonen en duurzaamheid wordt regionaal afgestemd en/of besloten. Op verschillende schaalniveaus werken de deelnemende gemeenten intergemeentelijk/regionaal samen; op de schaal van de regio Arnhem-Nijmegen, Gelderland-Midden, de regio centraal Gelderland en de Liemers. Ten behoeve van deze samenwerkingen levert 1Stroom ambtelijke capaciteit en adviseert de colleges en raden over ontwikkelen en opgaven. Op deze wijze kunnen Duiven en Westervoort een volwaardig partner zijn in de regionale samenwerkingsverbanden. Denk hierbij aan samenwerkingsverbanden als: de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR), Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM), de ODRA, Liemerse Ambassade en Samenwerking de Liemers (SdL).

Initiatieven uit de samenleving
Een betrokken maatschappij neemt initiatieven en wordt hierin gestimuleerd en geholpen. Het faciliteren van de samenleving bij het nemen van initiatieven en het bieden van ruimte hiervoor is een continu proces dat 1Stroom voor de gemeenten borgt. Zo zijn we in 2020 in gesprek te gaan met verschillende initiatiefnemers om hen op weg te helpen bij realisatie van passende en versterkende initiatieven. Ook waar deze initiatieven nog niet voldragen waren. Voorbeelden zijn: het uitwerken van bewonersinitiatieven zoals het Groen Manifest in Duiven en de Duo fiets in Duiven en Westervoort en initiatieven rond de renovatie van speeltuinen en talrijke buurtinitiatieven. Verder zijn in 2020 mede door het effectief inzetten van subsidieregelingen kleine en grotere initiatieven op kunnen starten. Afgelopen jaar is daarnaast geëxperimenteerd met nieuwe vormen van lokale democratie, zoals de burgerbegroting in Duiven en het uitrollen van het uitdaagrecht in de Duiven en Westervoort (the right to challenge), .

Kwaliteit van dienstverlening
Een van de doelen van 1Stroom is het continu verbeteren en optimaliseren van onze dienstverlening. In 2020 is een adviseur Dienstverlening aangetrokken om samen de organisatie de doorontwikkeling van de dienstverlening voort te zetten. Een van de speerpunten in de verbetering is de telefonische bereikbaarheid van 1Stroom. Door bereikbaarheidsondersoek is inzicht verkregen in mogelijke verbeteringen. Met verbeteracties op het gebied van techniek, organisatie en monitoring zijn in 2020 al de eerste resultaten behaald.

Duiven en Westervoort hebben de gemeenschappelijke regeling 1Stroom opgericht om gezamenlijk een robuuste ambtelijke organisatie te vormen die leidt tot een hogere kwaliteit van dienstverlening aan inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuur. Op basis van klanttevredenheids-onderzoeken wordt iedere 2 jaar de dienstverlening aan de samenleving in kaart gebracht. In 2017 is een tevredenheidsonderzoek als 0-meting uitgevoerd. Eind 2019/begin 2020 is gestart met de 2-meting met de deelname aan ‘Waar staat je gemeente’ en de ‘MKB-monitor’. Wegens het uitbreken van COVID-19 kon in 2020 het onderzoek niet worden afgerond. In 2021 wordt aan het tevredenheidsonderzoek de dienstverlening aan bestuur (gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders) toegevoegd. Middels een enquête en interviews wordt dit in kaart gebracht. Over beide metingen wordt gezamenlijk in een voortgangsrapportage 1Stroom gerapporteerd.

1Stroom manier van werken
In 2020 waren vanwege Covid-19 maatregelen extra inspanningen nodig om goed en efficiënt te kunnen blijven. Door te ondersteunen bij het fysiek (d.m.v. beeldschermen en bureaustoelen) en digitaal (MSTeams) werken op afstand konden bestuur, gemeenteraden en organisatie tijdens de lock-downs en thuiswerkperiodes door werken. De gaf extra belasting op systemen, met als gevolg een minder toegankelijke ICT-omgeving. Door goede samenwerking met de RID en externe partijen konden deze problemen worden opgelost. In de gemeentehuizen hebben is ingezet op een veilige 1,5 meter werkomgeving. Daarbij is ook gekeken naar de mogelijkheden die nu uitkomst bieden, maar ook in de toekomst van toegevoegde waarde zijn. Op diverse plekken zijn bijvoorbeeld zogenaamde hybride vergadersystemen gerealiseerd. Deze systemen maken het mogelijk maken om gecombineerd zowel fysiek als digitaal te kunnen overleggen.

In het kader van de huisvesting heeft het project meubilair en het bijbehorende kantoorconcept ‘activiteitgericht werken’ begin 2020 een verder vervolg gekregen. Echter is er sinds de komst van COVID-19 ook voor dit project veel veranderd. De uitkomsten van een uitgevoerde thuiswerk-enquête in de zomer hebben laten zien dat de ervaring met thuiswerken de kijk op activiteitgericht werken heeft veranderd. Met nieuwe inzichten is de richting van het project in het derde kwartaal van 2020 bijgesteld om het nog beter ondersteunend te laten zijn aan de missie, visie en kernwaarden van 1Stroom. Focus licht meer op activiteit gericht werken en minder op sec de vervanging van meubilair. Door de gewijzigde inzichten wordt gekeken naar oplossingen die bijdragen aan de verschillende soorten werkzaamheden en omstandigheden waarmee de medewerkers van 1Stroom te maken hebben. Voor het project is in het vierde kwartaal van 2020 gestart met een aanbesteding conform de RCC-methodiek.

Wat heeft het gekost?

De staat van baten en lasten ziet er als volgt uit:

Omschrijving	Begroting 2020	Definitieve Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
Lasten				
Loonkosten	19.458.000	18.250.012	18.052.262	-197.750
Overige personeelskosten	1.423.000	2.853.986	2.791.057	-62.929
Huisvesting	1.180.000	1.192.854	1.020.313	-172.541
Automatisering	2.897.000	3.014.099	3.142.189	128.090
Bureau- en organisatiekosten	873.000	798.562	662.748	-135.814
Totale lasten	25.831.000	26.109.513	25.668.568	-440.945
Baten				
Bijdragen gemeente Duiven	16.632.000	16.747.162	16.747.162	-
Bijdragen gemeente Westervoort	8.939.000	9.102.011	9.102.011	-
Overige baten	260.000	260.340	1.298.517	1.038.177
Totale baten	25.831.000	26.109.513	27.147.690	1.038.177
Resultaat	-	-	1.479.122	1.479.122

Een uitgebreidere toelichting vindt u verderop in de financiële jaarrekening.

Indicatoren	2019	2020
Formatie fte per 1.000 inwoners	6,27	6,78
Bezetting fte per 1.000 inwoners	6,27	6,31
Apparaatskosten per inwoner	€ 654	€ 640
Externe inhuur als % van de totale loonsom + inhuur externen	14,70%	10,76%
Overhead als % van totale lasten	50,29%	45,82%

Toelichting:
Formatie fte per 1000 inwoners: 272 : 40.102 * 1000
Bezetting fte per 1000 inwoners: 253 : 40.102 * 1000
Apparaatskosten: € 25.668.568 : 40.102
Externe inhuur als % van de totale loonsom+inhuur externen: € 2.176.105,- : 20.228.367,-
Overhead als % van totale lasten : € 11.761.480 : € 25.668.568

2. Paragrafen

De paragrafen ‘Lokale heffingen’, ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ en ‘Verbonden partijen’ zijn niet van toepassing binnen de rekening 1Stroom. De gemeente Duiven en Westervoort blijven verantwoordelijk voor het opleggen van de lokale heffingen in eigen gemeente. De verantwoording en verwerking van de baten vinden rechtstreeks plaats in de administraties van beide gemeenten. Op grond van het BBV (art. 12, lid 1) bevat de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in ieder geval de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen. 1Stroom heeft geen van deze kapitaalgoederen, daarom is deze paragraaf ook niet van toepassing.

2.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeenschappelijke regeling 1Stroom in staat is tegenvallers op te vangen.

Op 1 januari 2018 is de organisatie 1Stroom officieel in werking getreden en op dat moment zijn er geen reserves gevormd. Artikel 24 uit de statuten van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom stelt dat er wel reserves en voorzieningen gevormd kunnen worden gedurende de looptijd van 1Stroom.

Lopende het begrotingsjaar zijn de ontwikkelingen met betrekking tot de kosten van de werkorganisatie periodiek en nauwgezet gemonitord teneinde tijdig te kunnen bijsturen. Dit is gebeurt aan de hand van een tussentijdse rapportage. In 2020 is besloten dat er een halfjaarsrapportage wordt opgesteld op basis waarvan de begroting bijgesteld kan worden. Na het eerste en derde kwartaal wordt een financiële rapportage gemaakt ten behoeve van operationele bijsturing. Wanneer sprake is van een negatief financieel jaarresultaat wordt beroep gedaan op het weerstandsvermogen van Duiven en Westervoort, waarbij het verdelingspercentage 63%-37% wordt gehanteerd. Beide gemeenten betrekken dit risico in de programmabegroting. Financiële meevallers komen ten goede aan het weerstandsvermogen van beide gemeenten. Derhalve wordt ook geen algemene reserve aangehouden bij 1Stroom.

De jaarrekening omvat geen actualisatie van de meerjarige risico's en een uitleg wat er met risico's van het afgelopen jaar is gebeurd. Dit omdat deze risico's, als ze er al zouden zijn gedekt worden vanuit een bijdrage door de gemeenten.

COVID-19

In 2020 zijn de werkzaamheden van veel medewerkers aanzienlijk beïnvloed door COVID-19. Dit is vooral zichtbaar bij de Bijzondere Opsporings Ambtenaren (BOA's). Maar daarnaast is er extra werk verricht in het kader van onder andere het COVID-proof maken van gebouwen, extra veiligheidsadviezen, verlenen van subsidies, kwijtschelden van huren, verstrekken van voorschotten aan zorgaanbieders, verstrekken van mondkapjes, en natuurlijk het informeren van inwoners over de maatregelen.

Kortom, een groot deel van onze organisatie heeft direct of indirect werkzaamheden verricht in het kader van de COVID-19 crisis. Voor een deel van deze extra werkzaamheden is ingehuurd, maar veel van de werkzaamheden zijn opgevangen door eigen medewerkers. Voor de extra werkzaamheden is door de gemeenten Westervoort en Duiven compensatie ontvangen van het Rijk. De extra kosten van 1Stroom worden daarom, conform de gebruikelijke systematiek, doorbelast aan de gemeenten.

De inzet van medewerkers voor de COVID-19 crisis heeft tot gevolg dat keuzes gemaakt zijn in de uitvoering van werkzaamheden medewerkers. Hierbij heeft de dienstverlening en uitvoering van wettelijke taken centraal gestaan. Aan (beleids)ontwikkelingen en ambities kon in 2020 soms minder worden gedaan dan voorzien. Samen met het bestuur zijn hierin keuzes gemaakt en zal worden bezien of en wanneer deze werkzaamheden kunnen worden ingehaald. Hiermee zullen mogelijk extra kosten gemoeid zijn.

Ontwikkelingen btw

Met ingang van 1 januari 2018 is 1Stroom btw- ondernemer. De bedrijfsvoering gaat uit van kosten exclusief btw. De btw is terug te vorderen. De bijdragen worden met btw gefactureerd naar Duiven en Westervoort. Bij de deelnemende gemeenten is deze btw niet geheel terug te vorderen c.q. te verrekenen met het btw compensatiefonds (BCF). De lasten in de gemeentelijke begrotingen van Duiven en Westervoort kunnen hoger zijn dan de hier weergegeven lasten, omdat er een deel kostprijsverhogende btw is ontstaan. Dit zal per gemeente verschillen want dit is afhankelijk van het geldende mengpercentage per gemeente.

Kengetallen financiële positie

Door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat gemeenschappelijke regelingen een basis set van vijf financiële kengetallen opnemen. Voor 1Stroom zijn de kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit niet van toepassing.

Kengetallen	Rek.2020
netto schuldquote	-2%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-2%
solvabiliteitsatio	23%
structurele exploitatieruimte	5%

Netto schuldquote: geeft inzicht in de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen
1Stroom heeft geen gelden doorgeleend. Daardoor is de gecorrigeerde netto schuldquote gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio: verhouding eigen vermogen /totaal vermogen
Het resultaat 2020 is aangemerkt als eigen vermogen.

2.2. Paragraaf Financiering

De paragraaf financiering gaat over de manier waarop 1Stroom wordt gefinancierd en de risico's die daarbij aanwezig zijn.

Financiering
De reguliere exploitatiekosten van 1Stroom zijn in 2020 gefinancierd door de deelnemende gemeenten, respectievelijk Duiven en Westervoort.

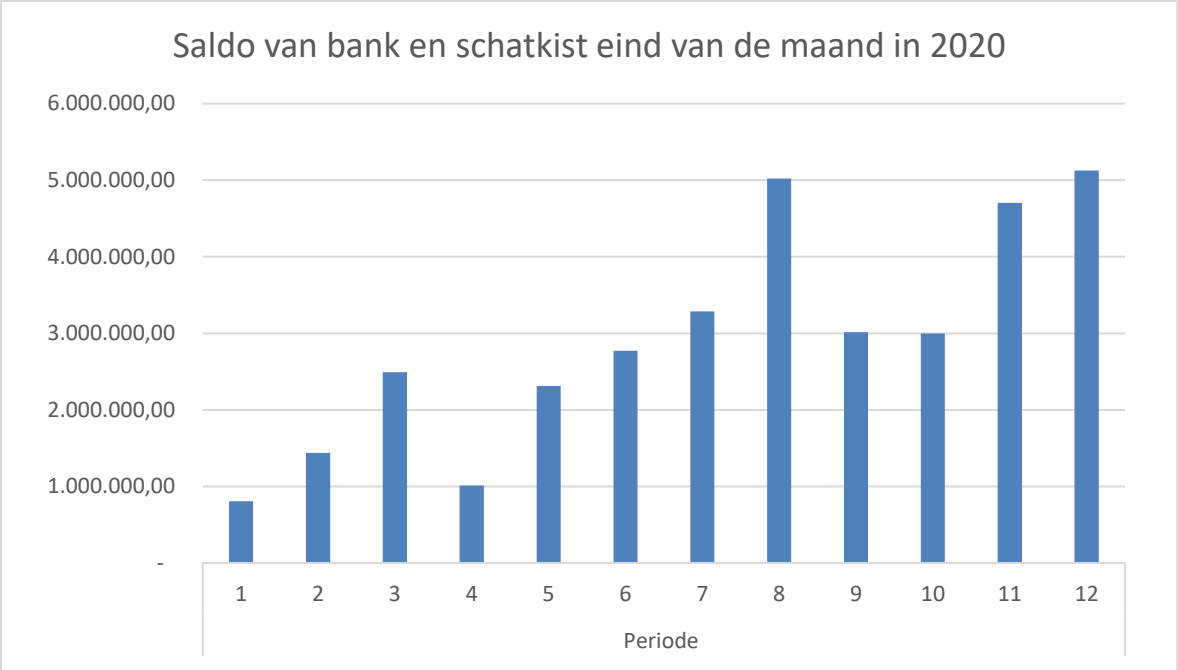
Bijgaand de bevoorschotting per gemeente:

Gemeente		Bijdrage per maand	Totale bijdrage 2020
Duiven	Maandvoorschot	€ 1.268.345	€ 15.220.142
	Doorbelasting afvalaanbiedstation		€ 599.000
	Doorbelasting grondexploitatie		€ 813.000
Westervoort	Maandvoorschot	€ 744.901	€ 8.938.814
Totale bijdrage		**€ 2.013.246**	**€ 25.570.956**

De hoogte van het maandelijks voorschot was afgestemd op de begroting van 1Stroom. De financieringsbehoefte is zeer inzichtelijk, aangezien het moment van het doen van de uitgaven voor het grootste gedeelte van de kosten zeker is. 75% van de kosten binnen 1Stroom bestaan uit loonkosten, welke op een maandelijks vast moment worden uitgekeerd.

1Stroom is in 2020 hoofdzakelijk gefinancierd met gelden van Duiven en Westervoort. Begin 2020 is er drie keer voor een korte periode € 1.000.000 geleend om een tijdelijk liquiditeitstekort op te vangen. Door de op dat moment geldende negatieve rente heeft dit geresulteerd in een ontvangen bedrag van de Bank Nederlandse Gemeenten van totaal € 1.011.

Andere rentekosten heeft 1Stroom in 2020 niet gemaakt. Dit betekent ook dat er geen rentelasten zijn toegerekend aan taakvelden. Wel zijn de afschrijvingslasten toegerekend aan de taakvelden waar het betrekking op heeft.

Rekeningcourant overeenkomst Bank Nederlandse Gemeenten

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is eind 2017 een rekeningcourant overeenkomst gesloten. In deze overeenkomst is verder geen kredietlimiet benoemd. De bankrekening van 1Stroom heeft het hele jaar 2020 positief gestaan.

Schatkistbankieren

Bij een (tijdelijk) overschot aan liquide middelen wordt dit in rekening courant aangehouden ten behoeve van het dagelijks betalingsverkeer. Boven een drempelbedrag worden we verplicht overtollige middelen bij het Rijk (Ministerie van Financiën) in de schatkist gestald, dit betreft het schatkistbankieren. Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is 0,75% van het begrotingstotaal. Begrotingstotaal € 25.831.296 maal 0,75% = € 191.000 De drempel mag nooit lager zijn dan € 250.000. 1Stroom heeft gedurende het gehele jaar 2020 boven de drempel van € 250.000 gezeten.

Kasgeldlimiet

In de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) is een kasgeldlimiet vastgelegd om het renterisico bij decentrale overheden te beheersen door een grens te stellen aan de financiering op de korte termijn. Dit betekent dat de korte schuld voor maximaal 8,2% van het begrotingstotaal mag bedragen. Voor 1Stroom betekent dit dat de kasgeldlimiet ruim € 2 miljoen betreft. Wordt de kasgeldlimiet meer dan 2 opeenvolgende kwartalen overschreden wordt men geacht een plan op te stellen dat aangeeft hoe het probleem wordt opgelost.
1Stroom heeft gedurende het jaar 2020 drie maal tijdelijk gebruik gemaakt van kasgeld. Begin 2020 is er drie maal € 1.000.000 geleend tegen een negatieve rente. De opbrengst hiervan was € 1.011.

(bedragen x € 1.000,-)	Begroot	Werkelijk	Verschil
Berekening rente risiconorm			
Totale lasten	€ 25.831	€ 25.669	€ 162
Percentage regeling	20,0%	20,0%	
Rente risiconorm in bedrag	€ 5.166	€ 5.134	€ -
Berekening rente risico			
Rente herziening	€ -	€ -	€ -
+/+ aflossingen	€ -	€ -	€ -
Rente risico	€ -	€ -	€ -
Toeting renterisiconorm			
Rente risiconorm	€ 5.166	€ 5.134	€ 32
Rente risiconorm	€ -	€ -	€ -
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	€ 5.166	€ 5.134	€ 32

Berekening ruimte t.o.v. kasgeldlimiet *(Bedragen x € 1.000)*

	1e kwartaal 2020	2e kwartaal 2020	3e kwartaal 2020	4e kwartaal 2020	Gemiddeld 2020
Gemiddelde vlottende middelen	1.579	2.032	3.774	4.277	2.915
Kasgeldlimiet per 1 januari 2020	2.097	2.097	2.097	2.097	2.097
Opgenomen kasgeld	-1.000				
Ruimte boven de limiet	**2.676**	**4.129**	**5.871**	**6.374**	**5.012**

Renterisiconorm

In de Wet FIDO is tevens een renterisiconorm voor decentrale overheden vastgesteld. Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit betreffen leningen met een looptijd langer dan één jaar. Het beheersen gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moeten worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten.

De renterisiconorm betreft 20% van het begrotingstotaal. Dit betekent dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. 1Stroom heeft in 2020 het gehele jaar geen lang geld aangetrokken dus voldoet aan de rente risiconorm.

2.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

In deze verplichte paragraaf wordt verantwoording afgelegd over de bedrijfsvoering. Onderdelen met betrekking tot de bedrijfsvoering worden voor 2020 ook opgenomen in de programmarekeningen 2020 van de gemeenten Duiven en Westervoort.

Organisatieontwikkeling
In 2018 is 1Stroom, de ambtelijke werkorganisatie van de gemeenten Duiven en Westervoort, gestart. Op basis van de missie, visie en de besturingsfilosifie is er binnen 1Stroom de afgelopen jaren hard gewerkt aan een goed functionerende organisatie. Nu de organisatie drie jaar draait, wordt echter duidelijk dat een aantal punten verbetering behoeven om de de stip op de horizon 'een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving' te bereiken.

Daarom is het afgelopen jaar besloten om een volgende stap te doen in de ontwikkeling van 1Stroom waarbij de bestaande en waardevolle uitgangspunten uit de missie, visie en de besturingsfilosofie en de kernwaarden behouden blijven.Veranderen met behoud van het goede dus. Om verdere doorontwikkeling van 1Stroom mogelijk te maken wordt de structuur aangepast. Op basis hiervan wordt verder gewerkt aan de doorontwikkeling van de cultuur en de ontwikkeling van medewerkers.

De nieuwe structuur bestaat uit één algemeen directeur en twee gemeentesecretarissen/adjunct directeuren. De algemeen directeur is eindverantwoordelijk. Door deze aanpassing wordt een eenduidige aansturing van de organisatie en een duidelijke verantwoording verkregen. In de nieuwe structuur komen er tien gelijkwaardige organisatie-eenheden met bijpassende aansturing. Met deze organisatiestructuur wordt de concernsturing beter ondersteund en de platte organissatiestructuur versterkt.

In het najaar van 2020 is het proces om de structuuraanpassing te realiseren is door een projectgroep uitgelijnd en de verwachting is dat de nieuwe managementstructuur medio juni staat en dat op 1 september de gehele organisatie volgens de nieuwe structuur is ingevuld.

Interne beheersing en accountantscontrole
Op verslagdatum is de interim-controle van de accountant bijna afgerond. Inmiddels is de managementletter 2020 gereed en afgestemd met het bestuur. De managementletter laat een zichtbare verbetering zien t.o.v. 2019 en met name 2018. De accountant heeft dit vastgesteld en heeft geconstateerd dat de uitvoering van het plan van het verbeteren van de financiële functie conform planning en plan verloopt. Inmiddels is de basis op orde en is de doorontwikkeling van de financiële functie gaande. De administratie is dagelijks bij en geschoond en een eerste aanzet is gemaakt met het opstellen van een intern controleprogramma.

In 2020 is het inkoop-, verkoop- en betaalproces verbeterd en het debiteurenbeheer op orde gebracht. In 2020 is voor 1Stroom een start gemaakt met het opstellen van kwartaalrapportages. Dit proces wordt in 2021 verder uitgewerkt waarbij de nadruk wordt gelegd op een managementrapportage in plaats van sec een financiële presentatie.

Het budgetbeheer in de organisatie is sterk verbeterd en er is goed aandacht voor het aantoonbaar vastleggen van prestatieverklaringen in het inkoopproces.

Inhuurkosten
Binnen 1Stroom is in 2020 voor bijna € 2,2 miljoen flexibel personeel ingezet. De inzet van flexibel personeel maakt het mogelijk om continuïteit van de werkzaamheden te waarborgen bij ziekte en vacatures maar ook om specialistische kennis in te zetten wanneer dit nodig is. Dit maakt een solide en flexibele bedrijfsvoering mogelijk zodat contiuniteit en benodigde expertise kunnen worden geborgd. Naast de in de begroting opgenomen post voor inhuur (€ 150.000,-) worden tevens beschikbare gelden uit vacatureruimte, externe bijdragen, waaronder inkomsten die van het UWV worden ontvangen voor ziekte en zwangerschap en projectbudget ingezet om de kosten van flexibel personeel te dekken.

De totale uitgaven voor flexibel personeel is fors gedaald in 2020 ten opzichte van 2019 (bijna € 3,3 miljoen). In 2020 is onder andere ingehuurd voor de extra COVID-19 werkzaamheden. Voorbeelden hiervan zijn het COVID-19-proof maken van gebouwen en het inhuren van extra capaciteit voor veiligheidsadviezen. Daarnaast wordt inhuur vooral ingezet voor expertise die niet in de organisatie aanwezig is en waarvan de omvang of tijdsduur het aantrekken van vast personeel niet rechtvaardigt.

Informatiebeveiliging en Privacybescherming
In het afgelopen jaar zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd om de betrouwbaarheid van de gemeentelijke informatiesystemen te waarborgen. Daarnaast ligt het accent ook op het minimaliseren van de schade door het voorkomen van beveiligingsincidenten. Het gaat hier om risicobeheersing, niet op het uitsluiten van ieder laatste risico. Mede door de COVID-19-crisis zijn helaas niet alle actiepunten gerealiseerd. Met name op het gebied van technische maatregelen kon in 2020 niet alles worden gerealiseerd omdat het faciliteren van bijvoorbeeld het thuiswerken een hogere prioriteit had. Het streven is om in 2021 een belangrijk deel van deze achterstand in te halen.

Gelet op het mogelijk risico (d.w.z. een hoge kans op en een hoge waarschijnlijkheid van misbruik) is veel aandacht besteed aan de kwetsbaarheidsmeldingen van de Informatie Beveiligingsdienst Gemeenten (de IBD). Voor zover van toepassing zijn deze kwetsbaarheidsmeldingen met voorrang behandeld en opgelost. Bij informatieveiligheid ligt een groot risico bij de menselijke factor. Daarom wordt continu geïnvesteerd in de digitale weerbaarheid en het structureel verhogen van het bewustzijn van de medewerkers van 1Stroom voor informatieveiligheid. Naast berichtgeving via intranet gebeurt dit bijvoorbeeld door deelname aan de Phishing Challengeen het volgen van de e-learning iBewustzijn. Alle nieuwe medewerkers van 1Stroom zijn verplicht om deze e-learning binnen drie maanden na indiensttreding af te ronden met het certificaat.

In 2020 is ook gewerkt aan het continu verbeteren van de kennis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (de AVG) onder de medewerkers van 1Stroom. Zeer regelmatig wordt de Functionaris Gegevensbescherming om advies gevraagd bij de start van nieuwe projecten, zoals bijvoorbeeld de invoering van de bodycams voor de boa’s, de invoering van het track and traceysteem bij de voertuigen van 1Stroom en de privacyaspecten van de vernieuwde wet- en regelgeving in het Schuldendomein.

In het afgelopen jaar werden er officieel 12 datalekken gemeld. In de meeste gevallen ging het om de verzending van een bericht of brief met persoonsgegevens naar de verkeerde ontvanger. Dit is ook landelijk gezien de meest voorkomende vorm van een datalek. Twee datalekken zijn gelet op de omvang en mogelijke gevolgen voor de betrokkenen ook gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. De datalekmeldingen worden altijd geanalyseerd en in overleg met de betrokken medewerker wordt ook gekeken naar het voorkomen van een dergelijk datalek in de toekomst.

Integriteit

Integer handelen door de medewerkers van 1Stroom is een belangrijk speerpunt. Vanuit de visie op integriteit zijn in 2020 verschillende acties uit het integriteitsbeleid van 1Stroom uitgevoerd. Het doel hiervan is om medewerkers te beschermen tegen misstappen door onnodige risico's weg te nemen en om integriteit te borgen in de organisatie.

In 2020 werd voor alle nieuwe medewerkers standaard een verklaring omtrent gedrag (VOG) aangevraagd voor de indiensttreding. De sollicitatiegesprekken zijn ook een belangrijk moment om het integriteitsbewustzijn bij potentiele nieuwe medewerkers te peilen en te bevorderen. Alle nieuwe medewerkers leggen de ambtseed of belofte af. Via een interactieve sessie wordt hierbij bewustwording gerealiseerd over wat integriteit in het werken bij 1Stroom betekent. De nieuwe medewerkers krijgen allemaal het integriteitsbeleid en de gedragscode voor medewerkers uitgereikt.

1Stroom heeft de Regeling Melding vermoeden misstand vastgesteld. Deze regeling is opgenomen in het personeelshandboek. Hiermee is ook de externe vertrouwenspersoon bekend gemaakt. Daarbij is de meldingsprocedure Ongewenst gedrag is voor 1Stroom geformaliseerd. Deze procedure benadrukt het belang van vertrouwen in de organisatie en de verantwoordelijkheid die alle medewerkers hebben om bij te dragen aan een sociaal veilige werkomgeving.

Financiële jaarrekening 2020

3.1 Financiële jaarrekening en toelichting

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopend vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.
Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van eenmalige schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa
De materiele vaste activa worden onderverdeeld in activa met een economisch nut en activa met een maatschappelijk nut. Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met eventuele restwaarde. De afschrijvingstermijnen worden genoemd in artikel 8 van de financiële verordening van 1Stroom.

De afschrijvingstermijnen bedragen:

Vervoermiddelen	
Trekker	7 jaar
Overige vervoermiddelen	8 jaar
Overige materiële vaste activa	
Bureaustoelen	10 jaar
Telefoons	3 jaar
Hardware	4 jaar
Overig meubilair/inventaris	15 jaar

De activeringsgrens van een krediet bedraagt € 10.000.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarden. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Uitzettingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarden. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Passiva

Vaste passiva

Reserves
Reserves kunnen worden gevormd of onttrokken op basis van besluitvorming van het algemeen bestuur.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.2 Overzicht van baten en lasten

De staat van baten en lasten ziet er als volgt uit:

Omschrijving	Begroting 2020	Definitieve Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
Lasten				
Loonkosten	19.458.000	18.250.012	18.052.262	-197.750
Overige personeelskosten	1.423.000	2.853.986	2.791.057	-62.929
Huisvesting	1.180.000	1.192.854	1.020.313	-172.541
Automatisering	2.897.000	3.014.099	3.142.189	128.090
Bureau- en organisatiekosten	873.000	798.562	662.748	-135.814
Totale lasten	25.831.000	26.109.513	25.668.568	-440.945
Baten				
Bijdragen gemeente Duiven	16.632.000	16.747.162	16.747.162	-
Bijdragen gemeente Westervoort	8.939.000	9.102.011	9.102.011	-
Overige baten	260.000	260.340	1.298.517	1.038.177
Totale baten	25.831.000	26.109.513	27.147.690	1.038.177
Resultaat	-	-	1.479.122	1.479.122

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Er zijn echter situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door het bestuur uiteengezette beleid zijn gebleven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen met openeinde regelingen.

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door het bestuur geformuleerde beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten. Het bestuur autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Bedragen x € 1.000:

Onderdeel	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring	Conclusie
	begroot	realisatie	verschil		
01 – Loonkosten	18.250	18.052	-198	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
02 – Overige personeelskosten	2.854	2.791	-63	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
03 – Huisvesting	1.193	1.020	-173	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
04- Automatisering	3.014	3.142	128	Deze overschrijding wordt toegelicht in de analyse onder 3.3	Past binnen beleid
05- Bureau- en organisatiekosten	799	663	-136	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid

3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Een belangrijk onderdeel in het samenwerkingstraject betreft de kosten die ondergebracht worden in de nieuwe organisatie en de manier waarop die kosten verdeeld worden over de twee deelnemende gemeenten. Niet de volledige begrotingen van de gemeenten Duiven en Westervoort worden samengevoegd, de programmabudgetten blijven bij de afzonderlijke gemeenten. Alle ambtelijke kosten en de kosten die daarmee samenhangen worden ondergebracht bij de gemeenschappelijke organisatie. Het gaat om de volgende kosten:

- Loonkosten
- Overige personeelskosten
- Huisvesting
- Automatisering
- Bureau- en organisatiekosten

Loonkosten

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Loonkosten	19.458	18.250	18.052	-198

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Overige personeelskosten	1.423	2.854	2.791	-63

De post loonkosten en overige personeelskosten zijn met elkaar verbonden. Deze posten worden als een geheel toegelicht met de inkomsten die gelinkt zijn aan het personeel. De werkelijke loonkosten op formatiebasis zijn € 198.000 lager dan begroot. Deze onderschrijding heeft een directe relatie met de post Inhuur personeel, de uit voorzichtigheidsprincipe niet begrote meeropbrengsten op personele inzet en de uitkering van het UWV voor zwangerschaps- en ziektegelden.

Per saldo is er een voordelig saldo van ruim € 550.000 op de personeelskosten. In 2021 vindt een reorganisatie plaats om de organisatiestructuur en de managementsturing te versterken. Om deze kwaliteitsverbetering mogelijk te maken is met name in de tweede helft van 2020 terughoudend omgegaan met het opnieuw invullen van (management)vacatures. Hierdoor is in 2020 een incidenteel overschot ontstaan. Daarnaast is in de uitvoering vooral ingezet op nagenoeg gelijkblijvende dienstverlening tegen een kostenneutraal lastenniveau waarbij geen rekening werd gehouden met eventuele extra meeropbrengsten zoals de UWV-gelden of COVID-19-vergoedingen. Door COVID-19 zijn sommige projecten vertraagd en/of stilgelegd. Vanuit formatie- en kostenoogpunt zal in 2021 goed moeten worden bezien wat hier de financiële effecten van zijn. Het financieel voordeel 2020 op de personele inzet heeft namelijk vooral een incidenteel karakter. Door COVID-19 zijn de overige personeelskosten ook lager dan begroot. Dit is het gevolg van minder reisbewegingen en dus minder reiskosten, afgelaste cursussen en minder cursusafname door de medewerkers.

Huisvesting

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Huisvesting	1.180	1.193	1.020	-173

Voordeel: € 173.000.

Dit betreffen de kosten van beide gemeentehuizen en de gemeentewerf in Duiven.

Voordelen zijn behaald op telefoonkosten. De kapitaalslasten in verband met het uitstellen van de aanschaf van nieuwe telefoontoestellen zijn lager dan begroot. Daarnaast is minder huur betaald in verband met de verhuizing van het wijkenteam uit het Kulturhus naar het gemeentehuis. Tot slot is in 2020 minder uitgegeven aan het onderhoud van de gebouwen dan was voorzien.

Automatisering

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Automatisering	2.897	3.014	3.142	128

Nadeel € 128.000

Automatisering betreft kosten omtrent de kapitaallasten van investeringen in automatisering, de onderhoudsabonnementen en de bijdrage aan de Regionaal ICT en Inkoop Dienstencentrum (RID). Door verschuivingen van automatisering van de gemeenten specifiek naar de RID toe is de afrekening van het maatwerk hoger uitgevallen.

Bureau- en organisatiekosten

Omschrijving	Begroting 2020	Definitieve Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
Bureau- en organisatiekosten	873	799	663	-136

Voordeel € 136.000

Bureau- en organisatiekosten zijn in feite de overige kosten voor de bedrijfsvoering. Dit zijn bijvoorbeeld kosten omtrent literatuur, portobenodigdheden, schrijf- en bureaubehoeften, contributies en rechtskundige adviezen.

Het voordeel is tot stand gekomen op de reprografie in verband met de huur van de multifunctionele kopieerapparaten tegen een gereduceerd tarief. Voordeel op verzekeringspremies die in 1Stroom staan geraamd en specifiek zijn voor de gemeenten. Investeringen die zijn uitgesteld en inherent hieraan geen rente en afschrijving heeft plaats gevonden.

Overige baten

Naast de bijdragen die 1Stroom ontvangt van de gemeenten Duiven en Westervoort, ontvangt het ook een aantal overige baten. Dit zijn vooral baten omtrent de verhuur rondom huisvesting of de bijdragen die worden ontvangen vanuit de Samenwerking de Liemers (SDL). Maar ook ontvangsten van het UWV en de bijdrage van de MGR voor ondersteuning vallen hieronder. Deze overige baten worden in mindering gebracht op de kosten, waarna de kosten verdeeld worden over beide gemeenten.

				(x € 1.000)
Omschrijving	Begroting 2020	Definitieve Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
Overige baten	260	260	1.299	1.038

Voordeel € 1.038.000,-.

De meeropbrengsten wordt o.a. veroorzaakt door:

Voor de dienstverlening aan de MGR en de SDL is een extra opbrengst ontvangen. Er zijn bijdrages ontvangen voor verrichte werkzaamheden van diverse gemeenten incl. Duiven en Westervoort zoals voor A-15, omgevingsvergunningen en extra BOA-werkzaamheden. Van UWV zijn uitkeringen ontvangen in verband met ziekte en zwangerschap. Er is een bijdrage ontvangen voor het versterkingsplan Oost Nederland. Van Scalabor is een bijdrage aan loonsubsidie ontvangen

Bijdrage gemeente Duiven

De verdeelsleutel 63% van de kosten 1Stroom voor de gemeente Duiven wordt toegepast nadat de kosten over grondexploitaties en het afval aanbiedstation voor 100% zijn doorbelast aan de gemeente Duiven.

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Bijdragen gemeente Duiven	16.608	16.747	16.747	-

Bijdrage gemeente Westervoort

De verdeelsleutel 37% van de kosten 1Stroom voor de gemeente Westervoort wordt toegepast nadat de kosten omtrent grondexploitaties en het afval aanbiedstation voor 100% zijn doorbelast aan de gemeente Duiven.

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Bijdragen gemeente Westervoort	8.963	9.102	9.102	-

De verdeelsleutel wordt elke drie jaar heroverwogen en eventueel bijgesteld, als de cijfers daar aanleiding toe geven.

3.4 Toelichting op de bijdragen van de gemeenten

De bijdragen van de gemeenten worden bepaald door een vaste methodiek. De bijdrage voor 2020 wordt hieronder toegelicht aan de hand van de cijfers.

		Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
Totale lasten 1Stroom		26.109.513	25.668.568	440.945
Overige baten		260.340	1.298.517	-1.038.177
Netto door te betalen		25.849.173	24.370.051	1.479.122
Waarvan voor rekening Duiven				
Afvalaanbiedstation	-/-	599.000	599.000	0
Grondexploitatie	-/-	813.000	431.950	381.050
Netto door te belasten volgens verdeelsleutel		24.437.173	23.339.101	1.098.072
Aandeel Duiven	63%	15.395.419	14.703.634	691.785
Aandeel Westervoort	37%	9.041.754	8.635.467	406.287
		24.437.173	23.339.101	1.098.072
Aandeel Duiven				
afvalaanbiedstation		599.000	599.000	0
grondexploitatie		813.000	431.950	381.050
volgens verdeelsleutel		15.395.419	14.703.634	691.785
				0
Totaal Duiven		16.807.419	15.734.584	1.072.835
				0
Totaal Westervoort		9.041.754	8.635.467	406.287
				0
Totale doorbelasting		25.849.173	24.370.051	1.479.122

Nadat de overige baten in mindering zijn gebracht op de totale lasten van 1Stroom worden de lasten rondom het afval aanbiedstation en de grondexploitaties voor 100% doorbelast aan de gemeente Duiven. De bijdrage van de gemeente Duiven bedraagt € 15.734.584. De bijdrage voor de gemeente Westervoort is € 8.635.467.

Het dagelijks bestuur stelt voor om van het positieve rekeningresultaat van € 1.479.122 een bedrag van € 230.000, - te reserveren. Voorgesteld wordt om een reserve te vormen van € 200.000,- ten behoeve van de reorganisatie en om een reserve te vormen van € 30.000 voor het inhuren van personeel ten behoeve van invoering van de omgevingswet. Onderdeel van het resultaat is een overschot van € 381.050 op de grondexploitatie van Duiven. Dit bedrag wordt gerestitueerd aan Duiven. Op het resultaat van € 1.479.122 worden de voorgestelde reserveringen en restitutie grondexploitatie in mindering gebracht. Het resterende bedrag van € 868.072 wordt volgens de verdeelsleutel 63/37% uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten.

3.5 Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28, lid c van het BBV dient in de toelichting een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen te worden. Baten en lasten voortkomende uit éénmalige activiteiten en projecten, afwikkelingsverschillen, onvoorziene inkomsten en uitgaven evenals (eenmalige) onttrekkingen aan de algemene reserve worden als incidentele baten en lasten beschouwd. Als definitie van het begrip 'incidenteel' is uitgegaan van lasten en baten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

De belangrijkste incidentele baten en lasten (groter dan € 15.000) treft u in het volgende overzicht aan:

Omschrijving	Begroting 2020		Jaarrekening 2020
Incidentele lasten			
Reiskostenvergoeding personeel	-10.000		-30.207
Reprografie	-40.000		-64.371
Telefoonkosten	-15.000		-59.196
Incidentele baten			
UWV gelden			190.000
Bijdrages gemeentes			401.000
Bijdrage Scalabor			17.000
Bijdrage Ondermijning			155.000

Toelichting:
Het voordeel op reiskostenvergoeding is ontstaan door het thuiswerken van de medewerkers als gevolg van corona, de multifunctionele kopieerapparaten worden op dit moment gehuurd tegen een gereduceerd tarief en de telefoonkosten zijn lager uitgevallen vanwege uitstel aanschaf nieuwe toestellen. Deze voordelen hebben alle een incidenteel karakter.

Voor de dienstverlening aan de MGR en de SDL is een extra opbrengst ontvangen. Er zijn bijdrages ontvangen voor verrichte werkzaamheden van diverse gemeenten incl. Duiven en Westervoort zoals voor A-15, , omgevingsvergunning en extra BOA-werkzaamheden. Van de UWV zijn uitkeringen ontvangen in verband met ziekte en zwangerschap. Er is een bijdrage ontvangen voor het versterkingsplan Oost Nederland. Van Scalabor is een bijdrage aan loonsubsidie ontvangen. Ook hier geldt de ontvangen gelden hebben een incidenteel karakter.

3.6 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Er zijn geen structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

3.7 Wet normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op 1Stroom van toepassing zijnde regeling: Het algemene WNT-maximum.

De maximale bezoldiging mag voor een topfunctionaris in dienstverband niet meer bedragen dan € 201.000 per jaar (algemene maximum 2020).

De WNT definieert het begrip topfunctionaris voor instellingen in de (semi)publieke sector als:

- De leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen;
- De hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan;
- Degene of degenen belast met de dagelijkse leiding.

De leden van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur van de GR 1Stroom ontvangen geen bezoldiging en geen onkostenvergoeding van GR 1Stroom.

Gegevens 2020				
bedragen x € 1	De heer Mark vd Jagt	De heer Peter Breukers	De heer Chris Papjes	Mevrouw Jacobine Kersten
Functiegegevens	Directeur	Directeur	Directeur	Team Regisseur en secr. a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-04 31-12	01-01 22-08	01-01 31-12	23-8 31-12
Omvang van het dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00	0,80	1,00
Dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare kostenvergoedingen	80.256	72.047	88.109	32.619
Beloningen betaalbaar op termijn	14.306	12.208	19.230	5.568
Bezoldiging	***94.562***	***84.255***	***107.339***	***38.187***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	151.025	129.057	160.800	71.943
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
TOTAAL BEZOLDIGING 2020	94.562	84.255	107.339	38.187
Gegevens 2019				
bedragen x € 1		De heer Peter Breukers	De heer Chris Papjes	
Functiegegevens		Directeur	Secretaris	
Aanvang en einde functievervulling in 2019		01-01 31-12	01-01 31-12	
Omvang van het dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1	1,00	
Dienstbetrekking		Ja	Ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare kostenvergoedingen		107.451	107.452	
Beloningen betaalbaar op termijn		17.994	18.034	
Bezoldiging	***0***	***125.445***	***125.486***	***0***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		194.000	194.000	
3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT				
De hierboven vermelde topfunctionarissen hebben in 2020 geen bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag ontvangen.				
Dit geldt ook voor de overige functionarissen met een dienstbetrekking in 2020.				

Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	functie	Periode
Arend van Hout	voorzitter DB en AB	1/1 t/m 31/12
Theo Kampschreur	Lid DB en AB	1/1 t/m 31/8
Hans Sluiter	Lid DB en AB	1/9 t/m 31/12
Jacques Niederer	Lid DB en AB	1/1 t/m 20/2
Huub Hieltjes	Lid DB en AB	21/2 t/m 31/12
Ineke Knuiman	Lid DB en AB	1/1 t/m 31/12
Hans Breunissen	Lid AB	1/1 t/m 31/12
Hans Sluiter	Lid AB	1/1 t/m 31/8
Rob Raaijman	Lid AB	1/1 t/m 31/12
Johannes Goossen	Lid AB	1/1 t/m 31/12
Gemma Tiedink	Lid AB	1/1 t/m 31/12
Ton Spaargaren	lid AB	1/1 t/m 31/12

3.8 Balans

Activa	31-12-2020	31-12-2019	Passiva	31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Materiele vaste activa	**867.961**	**660.858**	**Eigen vermogen**	**1.479.122**	**-601.803**
Investeringen met economisch nut	867.961	660.858			
Totaal vaste activa	**867.961**	**660.858**	**Totaal vaste passiva**	**1.479.122**	**-601.803**
Vlottende activa			**Vlottende passiva**		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**5.002.825**	**1.095.903**	**Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar**	**2.817.248**	**985.634**
Vorderingen op openbare lichamen	95.149	210.241			
Rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen	-	325.964	Rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen	2.590.020	588.830
Rekening-courant verhoudingen met het rijk	4.894.084	550.784			
Overige vorderingen	13.592	8.914	Overige schulden	227.228	396.804
Liquide middelen	**234.239**	**228.034**			
Banksaldi	234.239	228.034			
Overlopende activa	**434.480**	**310.170**	**Overlopende passiva**	**2.242.635**	**1.911.134**
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	434.480	310.170	Verplichtingen	2.242.635	1.911.134
Totaal vlottende activa	**5.671.544**	**1.634.107**	**Totaal vlottende passiva**	**5.059.883**	**2.896.768**
Totaal activa	**6.539.505**	**2.294.965**	**Totaal passiva**	**6.539.505**	**2.294.965**

3.8.1 Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Vaste activa	31-12-2020	31-12-2019
Materiele vaste activa		
Investeringen met economisch nut		
Vervoermiddelen	490.602	172.091
Overige mat vaste activa	377.359	488.767
Totaal vaste activa	**867.961**	**660.858**

Vlottende activa

Vlottende activa	31-12-2020	31-12-2019
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	95.149	210.241
Rekening-courant verhoudingen met het rijk	4.894.084	550.784
Rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen		325.964
Overige vorderingen	13.592	8.914
Totaal	**5.002.825**	**1.095.903**

Vlottende activa	31-12-2020	31-12-2019
Toelichting vorderingen op openbare lichamen		
Publiekrechtelijke debiteuren	95.149	210.241
Totaal	**95.149**	**210.241**
Toelichting rekening-courant verhoudingen met het rijk		
Schatkistbankieren	4.894.084	550.784
Totaal	**4.894.084**	**550.784**
Toelichting rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen		
Gemeente Duiven	-	325.964
Gemeente Westervoort	-	-
Totaal	**-**	**325.964**
Toelichting overige vorderingen		
Privaatrechtelijke debiteuren	20.552	15.814
Voorziening oninbaarheid mbt privaatrechtelijke debiteuren	-6.960	-7.960
Overige vorderingen		1.060
Totaal	**13.592**	**8.914**
Liquide middelen		
Banksaldi	234.239	228.034
Totaal	**234.239**	**228.034**
Overlopende activa		
Toelichting overige nog te ontvangen bedragen en de vooruit betaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		
Vorderingen op crediteuren	25.828	100.246
Overige vooruitbetaalde bedragen	408.652	209.924
Totaal	**434.480**	**310.170**
Totaal vlottende activa	**5.671.544**	**1.634.107**

Totaal activa	**6.539.505**	**2.294.965**

Passiva

Vaste passiva

Vaste passiva	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen		
Stand 1 januari	601.803	217.468
Resultaatbestemming voorgaand boekjaar	-601.803	-217.468
Gerealiseerd resultaat boekjaar	1.479.122	-601.803
Stand 31 december	1.479.122	-601.803
Het resultaat 2019 is in rekening gebracht bijde gemeente Duiven en Westervoort		
Totaal vaste passiva	**1.479.122**	**-601.803**

Vlottende passiva

Vlottende passiva	31-12-2020	31-12-2019
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar		
Rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen	2.590.020	588.830
Overige schulden	227.728	396.804
Totaal	**2.817.748**	**985.634**
Toelichting rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen		
Gemeente Duiven	1.636.337	-
Gemeente Westervoort	953.683	588.830
Totaal	**2.590.020**	**588.830**
Toelichting overige schulden		
Crediteuren	227.728	396.804
Totaal	**227.728**	**396.804**
Overlopende passiva		
Toelichting verplichtingen		
BTW	937.940	864.532
Loonheffing	1.091.010	684.147
Sociale lasten en pensioenpremie		-
Arbeidsongeschiktheidsverzekering	5.147	-
Overige verplichtingen	204.672	362.455
Vooruitontvangen bedragen	3.866	
Totaal	**2.242.635**	**1.911.134**
Totaal vlottende passiva	**5.060.383**	**2.896.768**
Totaal passiva	**6.539.505**	**2.294.965**

Kosten buiten balanstelling

Waarborgen en garanties

Niet van toepassing.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

In 2020 zijn 2 wagens besteld en worden in 2021 geleverd. Het bedrag dat hiermee gemoeid is bedraagt € 113.000,-

Er is een contract afgesloten met GOM Schoonmaak. Het afgesproken jaarbedrag is € 120.000. Het contract heeft een looptijd tot 31 december 2021.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum.

Bijlage Kredieten

		Overzicht lopende kredieten			1	2	3 (=1+2)	4	=3-4			
Grbknr	**Activanr**	**omschrijving**	**Totaal oorspronkelijk krediet**	**Uitgegeven t/m 2019**	**Restantkrediet na 2019**	**Nw krediet vanuit begro-ting 2020**	**Beschikbaar krediet in 2020**	**Uitgaven 2020**	**bedrag Restant**	**Geraamde uitgaven na 2020**	**Afsluiten/ overboeken (A/O)**	**Toelichting**
701101	100011	Kassa burgerzaken	19.592	0	5.977		5.977	5.060	917		A	
726204	100009	Tractie (5035) MAN 98-BBD-1 2019	215.000	0	215.000		215.000	214.995	5		A	
726206	100010	VW Transporter	56.000	0	56.000		56.000	0	56.000	56.000	O	overboeken naar 2021, deze auto kon een jaar langer doorlopen.
726207	100012	Klepelmaaier	20.000	0		20.000	20.000	19.241	759		A	
726208	100021	Electrocar 25km 2020	34.500	0		34.500	34.500	0	34.500	34.500	O	overboeken naar 2021, deze auto kon een jaar langer doorlopen.
726209	100020	Fuso 3-VXT-80 2020	55.000	0		55.000	55.000	0	55.000	55.000	O	overboeken de vervangende auto is in 2020 besteld maar wordt in 2021 geleverd.
726210	100019	Fuso 9-VZF-20 2020	58.000	0		58.000	58.000	0	58.000	58.000	O	overboeken de vervangende auto is in 2020 besteld maar wordt in 2021 geleverd.
726211	100018	Hyundai H200 2020	65.000	0		65.000	65.000	0	65.000	65.000	O	overboeken naar 2021, deze auto kon een jaar langer doorlopen.
726212	100022	Aanhangstrooier 2020	40.000	0		40.000	40.000	37.525	2.475		A	
726213	100023	Opzetstrooier 2020	32.000	0		32.000	32.000	28.525	3.475		A	
726214	100024	Strooier Statos 40-36 / 2020	42.900	0		42.900	42.900	42.900	0		A	
740701	100000	Vervanging bureaustoelen	200.000	61.112	138.888		138.888	0	138.888	138.888	O	De start met de aanbesteding van de bureaustoelen zou oorspronkelijk in de tweede helft van 2020 aanvangen. Als gevolg van COVID-19 maatregelen is dit uitgesteld tot 2021. De verwachte bestellingen en de daarmee samenhangende kosten vinden aan het einde van 2021 (Q4) en begin 2022 (Q1 en Q2) plaats.
740702	100001	Vervanging meubilair/inventaris	215.000	50.616	164.384		164.384	0	164.384	164.384	O	De start met de aanbesteding van de bureaustoelen zou oorspronkelijk in de tweede helft van 2020 aanvangen. Als gevolg van COVID-19 maatregelen is dit uitgesteld tot 2021. De verwachte bestellingen en de daarmee samenhangende kosten vinden aan het einde van 2021 (Q4) en begin 2022 (Q1 en Q2) plaats.
740703	100002	Telefoons 2018	120.000	93.903	26.097		26.097	0	26.097		A	Vanaf 2021 is er een nieuw vervangingsinvesteringsbudget van €140.000 gereserveerd. Hiermee komt het restantkrediet 'vervanging telefoons 2018' te vervallen.Hierdoor ontstaat in 2021 een eenmalig voordeel van € 9.000 door lagere afschrijvingslasten.
740704	100006	Toegangsbeveiliging gemeentehuizen	40.000	0	40.000		40.000	0	40.000	40.000	O	In 2021 wordt dit budget daadwerkelijk ingezet voor de verbetering en actualisatie van de toegangsbeveiliging gemeentehuizen. Als gevolg van de COVID-19 maatregelen én de daarmee samenhangende urgente aandacht aan dit onderwerp is de beschikbare capaciteit en aandacht van het team gebouwenbeheer hoofdzakelijk daarop ingezet. Het is daarom niet gelukt om dit project in 2020 uit te voeren.
740801 /802	100003/ 100004	Hardware	552.627	412.984	139.643		139.643	29.992	109.651	109.651	O	Voor 1Stroom dient in 2021 de resterende hardware aangeschaft te worden. Vanwege de grote aantallen en de diversiteit aan apparatuur zijn deze uitgaven over meerderen jaren verspreid.
				618.615	785.989	347.400	1.133.389	378.238	755.151	721.423		

Bijlage Lasten en baten per taakveld

	Begroting 2020			Rekening 2020		
Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1 - Bestuur	152.770	152.770	0	149.456	149.456	0
0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.2 - Burgerzaken	445.583	445.583	0	456.773	456.773	0
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	206.831	206.831	0	545.357	545.357	0
0.4 - Overhead	12.891.137	12.891.137	0	12.421.912	13.901.034	-1.479.122
0.5 - Treasury	4.000	4.000	0	1.078	1078	0
0.61 - OZB woningen	283.958	283.958	0	275.777	275.777	0
0.62 - OZB niet-woningen	146.750	146.750	0	153.166	153.166	0
0.64 - Belastingen overig	76.021	76.021	0	78.054	78.054	0
0.8 - Overige baten en lasten	830.331	830.331	0	0	0	0
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	9.540	9.540	0	20.882	20.882	0
1.2 - Openbare orde en veiligheid	456.850	456.850	0	578.342	578.342	0
2.1 - Verkeer en vervoer	754.760	754.760	0	681.393	681.393	0
2.2 - Parkeren	54.599	54.599	0	46.438	46.438	0
2.5 - Openbaar vervoer	72.799	72.799	0	61.917	61.917	0
3.1 - Economische ontwikkeling	99.338	99.338	0	99.412	99.412	0
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	186.212	186.212	0	185.366	185.366	0
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	11.801	11.801	0	11.180	11.180	0
3.4 - Economische promotie	202.091	202.091	0	209.821	209.821	0
4.1 - Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2 - Onderwijshuisvesting	81.686	81.686	0	167.235	167.235	0
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	206.150	206.150	0	245.330	245.330	0
5.1 - Sportbeleid en activering	45.287	45.287	0	48.506	48.506	0
5.2 - Sportaccommodaties	305.333	305.333	0	372.501	372.501	0
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	45.287	45.287	0	48.506	48.506	0
5.4 - Musea	45.287	45.287	0	48.506	48.506	0
5.5 - Cultureel erfgoed	82.538	82.538	0	85.785	85.785	0
5.6 - Media	45.287	45.287	0	48.506	48.506	0
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	409.759	409.759	0	355.114	355.114	0
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	903.892	903.892	0	879.819	879.819	0
6.2 - Wijkteams	220.846	220.846	0	261.782	261.782	0
6.3 - Inkomensregelingen	292.829	292.829	0	338.887	338.887	0
6.4 - Begeleide participatie	241.129	241.129	0	455.805	455.805	0
6.5 - Arbeidsparticipatie	348.933	348.933	0	194.024	194.024	0
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	459.480	459.480	0	528.100	528.100	0
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	519.462	519.462	0	589.991	589.991	0
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	685.895	685.895	0	537.498	537.498	0
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	195.443	195.443	0	425.476	425.476	0
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	371.402	371.402	0	226.927	226.927	0
7.1 - Volksgezondheid	150.955	150.955	0	358.510	358.510	0
7.2 - Riolering	318.188	318.188	0	276.540	276.540	0
7.3 - Afval	426.890	426.890	0	386.860	386.860	0
7.4 - Milieubeheer	467.281	467.281	0	528.021	528.021	0
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	82.143	82.143	0	72.427	72.427	0
8.1 - Ruimtelijke ordening	824.737	824.737	0	781.162	781.162	0
8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	170.028	170.028	0	164.576	164.576	0
8.3 - Wonen en bouwen	1.277.995	1.277.995	0	1.265.852	1.265.852	0
TOTAAL	26.109.513	26.109.513	0	25.668.567	27.147.689	-1.479.122

Bijlage EMU-saldo

		2020
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. ontrekking uit reserves (BBV, art 17C)	-1.477
+2	Afschrijvingen ten laste van exploitatie	171
+3	Bruto donaties aan de post voorzieningen ten laste van exploitatie	0
-4	Uitgaven aan investeringen in (im) materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-378
5	De in mindering op onder vier bedoelde investeringen gebrachte bijdragen van het Rijk, de Provincies, de Europese Unie en overigen	
+6a	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa (tegen verkoopprijs)	
-7	Uitgaven aan verkoop van grond en de uitgavn aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0
+8a	Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	0
-8b	Boekwinst op grondverkopen	
-9	betalingen ten laste van de voorzieningen	
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder een van de andere genoemde posten.	
11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	
	Berekend EMU-saldo	-1.684

Bijlage Controleverklaring

stolwijk kelderman
accountants fiscalisten

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom te Duiven gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom op 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in Normenkader 2020 gemeenschappelijke regeling 1Stroom.

De jaarrekening bestaat uit:
1 de balans per 31 december 2020;
2 het overzicht van baten en lasten over 2020;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenschappelijke regeling op 13 november 2018 (inclusief normenkader) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 256.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2020.
Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de Algemeen Bestuur overeengekomen dat wij aan de Algemeen Bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 7.740 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2020.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 31 maart 2021

Stolwijk Kelderman

w.g. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Kon pagina 1 uit document 6. Bijlage 4 - Aanbiedingsbrief begroting 2022-2025 1Stroom.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Programmabegroting 2022-2025

donderdag 15 april 2021

Registratienummer: 201507723

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Beleidsbegroting 5

2.1 Het programma dienstverlening 5

2.2 Speerpunten 8

2.2.1 Maatschappij 8

2.2.2 Bestuur 10

2.2.3. Kwaliteit & interne beheersing 10

2.3 Paragrafen 13

2.3.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 13

2.3.2 Paragraaf Financiering 14

2.3.3 Paragraaf Bedrijfsvoering 16

2.3.4 Personeel 16

2.3.5 Informatiebeveiliging en Privacybescherming 17

3. Financiële begroting en toelichting 19

3.1 Financiële meerjarenbegroting 19

3.2 Toelichting op de financiële meerjarenbegroting 19

3.2.1 Personeelskosten 19

3.3 Bezuinigingen 22

3.3.1 Taakstelling versus realisatie 22

3.3.2 Gerealiseerde besparingsmaatregelen 23

3.4 Toelichting op de bijdragen van de gemeenten 25

3.4 Geprognosticeerde meerjarenbalans 26

3.5 Vervangingsinvesteringen 27

Bijlage 1: Baten en lasten per taakveld 28

1. Inleiding

1Stroom is de organisatie die werkt voor de gemeenten Duiven en Westervoort. 1Stroom is een gemeenschappelijke regeling waarin het ambtelijk apparaat van beide gemeenten is ondergebracht. De begroting van 1Stroom kent één programma: de dienstverlening naar de twee deelnemende gemeenten.

De begroting van 1Stroom bevat alleen budgetten voor de bedrijfsvoering. De programmabudgetten zijn onderdeel van de programmabegrotingen van beide gemeenten. De kosten voor de bedrijfsvoering van 1Stroom worden op basis van een vastgestelde verdeelsleutel voor 63% ten laste gebracht van de gemeente Duiven en voor 37% ten laste gebracht van de gemeente Westervoort. De kosten voor de grondexploitaties en het afvalaanbiedstation van Duiven zijn hier een uitzondering op; deze komen volledig ten laste van de gemeente Duiven.

In de begroting is de huidige situatie en de daarop afgestemde dienstverlening bij beide gemeenten als uitgangspunt gehanteerd. Dit vertaalt zich in een begroting waarin de huidige dienstverlening wordt gecontinueerd waarbij financieel rekening is gehouden met de autonome ontwikkelingen en de vastgestelde taakstellende bezuinigingsmaatregelen.

Ontwikkelingen

In 2018 is 1Stroom, de ambtelijke werkorganisatie van de gemeenten Duiven en Westervoort, gestart. Op basis van de missie, visie en de besturingsfilosofie is er binnen 1Stroom de afgelopen jaren hard gewerkt aan een goed functionerende organisatie. Nu de organisatie iets meer dan drie jaar draait, wordt echter duidelijk dat een aantal punten verbetering behoeven om de stip op de horizon ‘een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving’ te bereiken.

Daarom is besloten om een volgende stap te doen in de ontwikkeling van 1Stroom waarbij de bestaande en waardevolle uitgangspunten uit de missie, visie en de besturingsfilosofie en de kernwaarden behouden blijven. Veranderen met behoud van het goede dus. Om verdere doorontwikkeling mogelijk te maken wordt de structuur aangepast. Op basis hiervan wordt verder gewerkt aan de doorontwikkeling van de cultuur en de ontwikkeling van medewerkers.

De leidraad voor deze ontwikkeling is de strategische agenda en het strategisch HR-beleid. De belangrijkste lijnen hierin zijn:

- We werken vanuit onze missie/visie en kernwaarden
- We zetten de juiste mens op juiste plek
- We geven invulling aan onze veranderende rol in de samenleving
- Wij zijn de partner van de gemeentebesturen bij het realiseren van hun doelen

Een andere ontwikkeling is de vorming van het nieuwe managementteam en de samenvoeging van de teams. In 2021 is dit vorm gegeven met 10 teams en een bijbehorende managementlaag. In hoofdstuk 2 wordt hier dieper op ingegaan.

Het jaar 2022 zal qua externe ontwikkelingen o.a. in het teken staan van de implementatie van de Omgevingswet, de Wet Open Overheid, de gemeentelijke verkiezingen en de doorontwikkeling op de rechtmatigheidsverantwoording. De voorbereidingen op deze onderwerpen zijn al lang gaande (Omgevinsgwet) of worden opgestart eind 2021. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt hier verder op ingegaan bij het onderdeel Speerpunten.

2. Beleidsbegroting

2.1 Het programma dienstverlening

Het programma **dienstverlening** kent meerdere aspecten:

- dienstverlening aan de samenleving: inwoners, bedrijven, organisaties, andere overheden;
- dienstverlening aan de besturen: de colleges en de raden van Duiven en van Westervoort;
- interne dienstverlening/bedrijfsvoering.

Programmadoelstelling

1Stroom wil een betrouwbare partner zijn die optimale en passende dienstverlening biedt aan twee gemeenten. Hiermee versterken we de positie van de gemeente als eerste overheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Doelstellingen

1Stroom verricht alle gemeentelijke taken voor zover die niet bij derden belegd zijn. De uitvoering bevat in ieder geval: het ontwikkelen en uitvoeren van beleid, publieke dienstverlening, toezicht en handhaving en het verrichten van bedrijfsvoeringstaken op het gebied van personeel en organisatie.

In het dagelijks werk laten we ons leiden door de kernwaarden vertrouwen, aandacht en verantwoordelijkheid.

- 1Stroom investeert in een krachtig bestuurlijk ambtelijk samenspel door de bestuurders professioneel te ondersteunen en (pro-)actief en helder te adviseren, rekening houdend met de couleur locale.
- 1Stroom investeert in het zijn van een volwaardige partner in de regio. We bieden professioneel tegenspel en medespel en leveren een proportioneel aandeel in regionale taken en werkzaamheden.
- 1Stroom faciliteert de samenleving bij het nemen van initiatieven en het biedt hier ruimte voor.
- 1Stroom waarborgt de kwaliteit van de dienstverlening. Op basis van klanttevredenheids-onderzoeken wordt iedere 2 jaar de dienstverlening aan de samenleving in kaart gebracht. In 2021 wordt de dienstverlening aan bestuur (gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders) gemeten. Hierover wordt in een voortgangsrapportage 1Stroom gerapporteerd.
- 1Stroom investeert in de professionele groei van de medewerkers naar persoonlijk leiderschap en vakmanschap, zodat zij kunnen voldoen aan wat er van hen verwacht wordt in hun veranderende rol. 1Stroom faciliteert de medewerkers bij het ontwikkelen van de hiervoor benodigde vaardigheden, onder andere door het beschikbaar stellen van instrumenten en het bieden van ruimte om te experimenteren. In 2020 is gestart met de 1Stroomacademie, een pilot met een online leerplatform. Dit wordt uitbouwt met fysieke trainingen die worden aangeboden door o.a. interne trainers. De interne trainers kunnen op diverse gebieden zowel inhoudelijk als procesmatig ondersteuning leveren.
- 1Stroom investeert in de organisatieontwikkeling door het borgen van de kernwaarden en de missie & visie in de organisatie en het waarmaken van de besturingsfilosofie.

- 1Stroom zorgt voor informatievoorziening, huisvesting en voor de benodigde (ICT) apparatuur.
- In het kader van leren en ontwikkelen wordt op de thema's Doorontwikkeling & Leiderschap en Professionele veerkracht ingezet op het programma bestuurlijk-ambtelijk samenspel. In dit programma worden adviseurs onder andere getraind om hun adviesvaardigheden en zelf- en omgevingsbewustzijn te verbeteren. Daarnaast is om de professionele veerkracht te verbeteren het traject Professionele Veerkracht in 2020 gestart. Dit project, gesubsidieerd door de provincie Gelderland, is gericht op de drie aspecten van veerkracht: eigen regie & eigenaarschap, mindset en samenwerking & verbinding.
- 1Stroom zorgt er voor dat de telefonische bereikbaarheid structureel verbeterd wordt. Hiervoor is inmiddels een adviseur dienstverlening aangesteld die samen met het management diverse verbetermaatregelen oppakt.

Wat mag het kosten?

De meerjarenbegroting ziet er in het kort als volgt uit:

Bedragen *1000

Omschrijving	Realisatie 2020	Primaire begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Personeelskosten	20.843	22.261	22.418	22.717	23.148	23.454
Huisvesting	1.020	909	908	906	902	896
Automatisering	3.142	3.161	3.313	3.310	3.335	3.360
Overige bedrijfsvoeringskosten	663	995	1.046	1.035	1.068	1.058
Nieuw besparingen *	0	-290	-157	-294	-433	-433
Totale lasten	25.669	27.037	27.528	27.673	28.019	28.334
Overige baten	-1.299	-562	-564	-564	-564	-564
Bijdrage Duiven	-16.747	-17.184	-17.493	-17.584	-17.802	-18.000
Bijdrage Westervoort	-9.102	-9.290	-9.472	-9.525	-9.653	-9.770
	-27.148	-27.037	-27.528	-27.673	-28.019	-28.334
Resultaat	-1.479	0	0	0	0	0

*Deze besparingstaakstelling is in de MJPB 2021 toegevoegd aan de al gerealiseerde taakstelling van € 600.000. In de paragraaf financiële begrotingen wordt onder Bezuinigingen expliciet inzicht gegeven over de totale besparing tm 2024 die oploopt tot € 1,3 mln

Een toelichting op deze ramingen is opgenomen in de paragraaf financiële begroting.

De missie en visie van 1Stroom

Een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving.

Wij zijn een betrouwbare en betrokken partner die bijdraagt aan een samenleving waarin het goed leven en werken is. Wij ondersteunen mensen bij het nemen van verantwoordelijkheid voor hun welbevinden. Met gebundelde energie, kennis én plezier vinden we oplossingen voor de uitdagende vraagstukken van de twee gemeentebesturen waarvoor wij werken.

1Stroom doet dit door:

- een actieve rol te vervullen in het publieke domein;
- in te spelen op de bewegingen in de samenleving;
- beleid, regels en werkafspraken dienend te laten zijn aan de leefwereld van de mensen;
- mensen met initiatieven met elkaar te verbinden;
- energie te steken in goede relaties vanuit een open houding;
- dingen mogelijk te maken (met aandacht, kennis, advies, dialoog, ruimte, geld);
- ruimte te bieden aan passende oplossingen;
- nieuwe samenwerkingsvormen te creëren;
- integer te handelen en zuinig te zijn met belastinggeld;
- te investeren in kennis en vakmanschap;
- aandacht te hebben voor de plaatselijke culturen.

Organisatieontwikkeling

In 2018 is 1Stroom gestart. Een ambtelijke werkorganisatie van de gemeenten Duiven en Westervoort. Een hele nieuwe organisatievorm met nieuwe teams, nieuwe collega's, nieuw in te richten (werk)processen. Na enkele jaren is echter duidelijk geworden dat op sommige punten verbetering nodig is om de stip op de horizon 'een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving' te bereiken. Zowel bestuurlijk als ambtelijk is breed aangegeven dat een aantal zaken onvoldoende ontwikkeld zijn sinds de start. 1Stroom moet zich daarom doorontwikkelen, een volgende stap zetten in haar groei.

Uit een analyse van de 1Stroom organisatie blijkt dat een aantal zaken binnen 1Stroom goed gaan en dat een aantal zaken aandacht verdienen. Er is bekeken welke stappen intern gezet moeten worden om door te groeien tot de gewenste veerkrachtige organisatie. Daarvoor zijn een aantal zaken nodig:

- Een organisatiemodel dat onafhankelijk van wat het bestuur doet flexibel kan opereren, waarbij er eenduidige verantwoordelijkheid is voor het functioneren ervan;
- Een eenduidige invulling van de structuur voor meer samenhang van sturingsfilosofie, organisatie en cultuur;
- Gedeeld leiderschap. Ook de direct leidinggevende draagt bij aan het realiseren van de strategische doelen, en draagt dit uit in zijn persoonlijk leiderschap en dagelijks werk;
- Krachtige aanspreekpunten in de organisatie, die een volwaardige strategische gesprekspartner van het bestuur zijn;

Op basis van verkregen informatie is een veranderstrategie gekozen. De kern van deze strategie is de doorontwikkeling van de structuur van de organisatie, waardoor deze beter in staat is de bestaande en waardevolle uitgangspunten beschreven in de besturingsfilosofie te versterken. Veranderen dus met behoud van het goede.

De versterking in de eerste organisatielaag wordt gerealiseerd door het opnieuw inrichten van de directie door het aanstellen van een algemeen directeur en twee adjunct-directeuren gecombineerd met de functie van gemeentesecretaris. Met de aanstelling van één algemeen directeur wordt een eenduidig aanspreekpunt voor het functioneren van 1Stroom geborgd. De algemeen directeur is daarbij o.a. eindverantwoordelijk voor de strategische agenda, de organisatieontwikkeling en aansturing van de tweede managementlaag.

De gemeentesecretaris/adjunct-directeur focust zich, naast de medeverantwoordelijkheid voor de organisatie, vooral op de directe verbinding tussen bestuur en organisatie.

De tweede organisatielaag bestaat uit een tiental afdelingen, elk aangestuurd door een manager. Deze managers zijn de spil als het gaat om het uitdragen van de organisatieontwikkeling en de ambities van 1Stroom. Zij beslissen bijvoorbeeld mee over en zijn verantwoordelijk voor zowel het strategisch en tactisch management en begeleiden de afdelingen en medewerkers in het operationeel management. Ook zorgen zij daarmee voor de verbinding met het bestuur.

2.2 Speerpunten

Welke (lange termijn) ontwikkelingen zien we op ons afkomen? Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste trends en ontwikkelingen voor de komende jaren waar 1Stroom rekening mee dient te houden. Deze zijn opgesplitst in een drietal speerpunten te weten maatschappij, bestuur en interne organisatie.

2.2.1 Maatschappij

Hoe ziet de maatschappij van de toekomst eruit? Wat heeft die maatschappij nodig en wat mogen de twee gemeenten van 1Stroom verlangen om de maatschappij op een juiste wijze te dienen. Maatschappelijke veranderingen hebben impact op het leven van burgers en veranderen de rol die de overheid speelt in het leven van burgers. De overheid vervult steeds meer een verbindende rol door partijen bij elkaar te brengen en door met hen een gezamenlijke visie te ontwikkelen op meedoen en zelfredzaamheid van burgers, de zogenaamde participatie maatschappij. De veranderende verhoudingen leiden tot verminderde grip en controle (in klassieke zin). Gemeenten zullen steeds meer afstand nemen van besturing en beheersing. Ze zullen de behoefte van de burger centraal stellen en streven naar een vitale samenleving. 1Stroom zal hierin moeten bijdragen.

Twee belangrijke ontwikkelingen in de groei naar die participatie maatschappij zijn de Omgevingswet en de transformatie in het Sociaal Domein. Deze ontwikkelingen kunnen niet zonder een derde belangrijke ontwikkeling namelijk technologie. Technologie faciliteert in belangrijke mate de twee hier benoemde ontwikkelingen.

Omgevingswet

De Omgevingswet: De Omgevingswet beoogt een verregaande vereenvoudiging van het stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving (omgevingsrecht), door tientallen wetten en honderden regels te bundelen in één nieuwe wet. De Omgevingswet gaat in de kern over ruimte geven, loslaten en vertrouwen, over een andere verdeling van verantwoordelijkheden tussen overheid en maatschappij. De Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie. Daarmee kunnen overheden namelijk op tijd belangen, meningen en creativiteit op tafel krijgen. Een ander belangrijk onderdeel van de Omgevingswet is een digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). Dit DSO heeft als doel het beschikbaar stellen van informatie over de fysieke leefomgeving aan de samenleving.

Transformatie Sociaal Domein

De decentralisaties vragen om een flinke cultuurverandering: een transformatie. Immers, we gaan naar een participatiesamenleving, waarin mensen meedoen naar vermogen, met ondersteuning, zoveel mogelijk, van mensen uit hun eigen omgeving. Dat vergt een andere manier van denken en handelen. De toekomstvisie en transformatieagenda “Samen Sterk”, die door beide gemeenten is vastgesteld, dient als leidraad voor 1Stroom. Vanuit de transformatieagenda wordt een breed scala aan projecten, acties en maatregelen geïnitieerd. Hieronder vallen zowel acties die al zijn ingezet als nieuwe acties om de speerpunten en de verdere transformatie aan te pakken.

1Stroom zal in 2022 actief de landelijke ontwikkelingen blijven volgen en waar mogelijk beïnvloeden. De dialoog die, hoofdzakelijk door de VNG, gevoerd wordt over de financiering van het sociaal domein is van groot belang voor de gemeenten. Naast de uitvoering van de transformatieagenda uit Samen Sterk zal aanpassing van de financiering door het Rijk een belangrijk speerpunt zijn in 2022.

Technologie

Digitale ontwikkelingen zoals het DSO vanuit de Omgevingswet worden steeds belangrijker bij de uitvoering van werkzaamheden en de dienstverlening richting inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen. De digitale en technologische ontwikkelingen hebben een grote impact op de wijze waarop 1Stroom haar werk voor en met de samenleving doet. Door de toenemende digitalisering neemt de mogelijkheid tot het genereren van data en sturingsinformatie toe. Sturingsinformatie geeft ons bijvoorbeeld binnen het sociaal domein inzicht in het gebruik van voorzieningen, de financiële consequenties en de effecten van de geleverde zorg. Op basis van dit inzicht kan 1Stroom hierop acteren. Digitalisering maakt samenwerking met de samenleving niet alleen makkelijker maar ook moeilijker. Privacy vraagt aandacht en de verschillen tussen wie wel en niet digitaal kundig zijn worden groter. Een belangrijke ontwikkeling voor het komend jaar is de Wet open overheid (Woo). De Wet open overheid is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Als de Woo van kracht wordt, vervangt deze wet de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). Het grote verschil tussen het initiatiefwetsvoorstel Woo en de huidige Wob betreft de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie.

2.2.2 Bestuur

De twee gemeenten Duiven en Westervoort vormen het bestaansrecht van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom. 1Stroom dient zich blijvend te ontwikkelen als een betrouwbare en betrokken partner voor de twee gemeentebesturen. Daarnaast werkt 1Stroom voor haar besturen met ambtelijke partners samen in diverse regionale samenwerkingsverbanden.

Bestuurlijk-Ambtelijke Samenwerking

Inmiddels heeft 1Stroom als ambtelijke fusieorganisatie al weer drie jaar ervaring. Een tijdsbestek waarin zowel de collegeleden van de beide gemeenten als het ambtelijk apparaat flink hebben moeten wennen aan deze nieuwe samenwerkingsvorm. Een hectische periode waarin veel gerealiseerd is, maar ook een periode waarin de bestuurlijk ambtelijke samenwerking (BAS) onder druk heeft gestaan. De komende jaren zal blijvend geïnvesteerd dienen te worden in het werken voor twee besturen. Door met elkaar in gesprek te blijven en elke keer weer kleine en grote ontwikkelstappen te maken zal het bestuurlijk ambtelijke samenspel steeds verder vorm krijgen.

Verkiezingen gemeenteraad

Eenmaal in de 4 jaar vinden de verkiezingen voor de gemeenteraad plaats. De volgende gemeenteraadsverkiezingen vinden plaats op woensdag 16 maart 2022. Een natuurlijk moment om stil te staan bij de bestuurlijk ambtelijke samenwerking en de dynamiek tussen de partners in het politiek-bestuurlijk proces en de ambtelijke organisatie, de colleges van B&W, portefeuillehouders, de ambtelijke top en de teams.

Regionale samenwerkingsverbanden

Samenwerking in de regio wordt steeds belangrijker om mee te kunnen veren met de toenemende uitdagingen die op de gemeenten Duiven en Westervoort afkomen. De ambtelijke organisatie dient daarvoor binnen de regio op de diverse vlakken aangehaakt te zijn om de bestuurlijke belangen van de twee gemeenten op een juiste wijze te kunnen dienen en daarmee de slagkracht te kunnen vergroten. Op sub-regionaal schaalniveau op het gebied van ICT, sociale dienst en inkoop. Op het gebied van een duurzame en economische regio faciliteert 1Stroom De Liemerse Ambassade om bij te dragen aan de vier sterke Liemerse sectoren vrijetijdseconomie, logistiek, agrarische economie en maakindustrie. En in een nog groter regionaal verband, de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, ondersteunt 1Stroom haar twee besturen aan de hand van opgaven op de gebieden van klimaat, duurzame energie, circulariteit en gezondheid.

2.2.3. Kwaliteit & interne beheersing

Strategische personeelsplanning

Ontwikkelingen in de maatschappij gaan steeds sneller. Dit vraagt om een wendbare organisatie met passende medewerkers. Om dit goed mogelijk te maken is inzicht nodig in HR en medewerkersinformatie en deze informatie op elk gewenst moment te kunnen ontsluiten zodat vroegtijdig kan worden geanticipeerd. Een strategische personeelsplanning geeft 1Stroom inzicht in de beschikbare en benodigde capaciteiten en competenties van medewerkers. De beschikbare formatie kan zo optimaal worden ingezet. Het is hierbij niet mogelijk om altijd alle bestuurlijke ambities te realiseren.

Het uitvoeren van wettelijke taken vraagt een groot deel van de beschikbare capaciteit. Daardoor moeten keuzes gemaakt worden bij het gelijktijdig uitvoeren van bijvoorbeeld ruimtelijke ambities. De hiervoor beschikbare capaciteit is onvoldoende om zonder aanvullende financiering vanuit bijvoorbeeld een grondexploitatie gelijktijdig aan een veelvoud van ruimtelijke projecten te werken. Om de benodigde competenties en capaciteit inzichtelijk te maken wordt in 2021 gestart met de ordening en opbouw van benodigde gegevens voor de strategische personeelsplanning. In 2022 zal de strategische personeelsplanning worden vastgesteld.

Talentmanagement

1Stroom heeft geen traditionele gesprekscyclus. Gebruik wordt gemaakt PEP gesprekken (Plezier, Energie en Prestatie). Inmiddels worden in diverse gemeenten talentmanagementsystemen gebruikt. In plaats van de gewone gesprekscyclus, ontstaat er een ontwikkelcyclus. Eigen initiatief en regie van de medewerker staat centraal. Bij talentmanagement gaat het om het zoveel mogelijk benutten van al het aanwezige talent in de organisatie. Als medewerkers worden ingezet op hun talenten voelen ze zich meer verbonden met de organisatie, kun je deze gericht inzetten ten behoeve van het resultaat waardoor de algehele prestatie van de organisatie vergroot wordt. In 2022 zal onderzocht worden of de huidige PEP-gesprekken bij 1Stroom kunnen worden doorontwikkeld met behulp van talentmanagement en welke vorm daarbij past.

Procesgericht denken en werken

1Stroom is in 2022 ingericht op basis van de in 2021 door het AB vastgestelde organisatiestructuur. Deze beweging is onder meer ingezet om de tactische managementlaag te versterken waarbij afdelingen zo veel als mogelijk functioneel zijn ingericht op vergelijkbare grootte en onderlinge samenhang. Nu dit gerealiseerd is, kan de samenhang (processen) tussen de uit te voeren werkzaamheden centraal worden gesteld. Een voordeel van procesgericht denken en werken is dat de medewerkers beter in staat worden gesteld om over de grenzen van hun eigen werk te kijken, de samenwerking automatisch verbeterd wordt, het werk efficiënter wordt georganiseerd en er een omgeving van blijvend leren en verbeteren wordt gecreëerd. Een ander voordeel is dat alle werkzaamheden rechtstreeks worden afgeleid van de bedrijfsdoelstellingen en de bijbehorende strategie en sturingsfilosofie. Hierdoor wordt de kwaliteit van de dienstverlening stap voor stap verbeterd en zal het rendement van 1Stroom zichtbaar toenemen. De verwachting is dat 1Stroom een periode van ongeveer 3 jaar nodig heeft om procesmanagement procesgericht georganiseerd te krijgen.

In 2022 zal procesmanagement en de betekenis hiervan voor onze organisatie worden uitgewerkt. Vanuit de dienstverlening en/of klanten worden de producten en processen in kaart gebracht. Hierbij wordt nadruk gelegd op de missie van 1Stroom om een organisatie te zijn middenin de samenleving. Als een verbindend element in de organisatie wordt in alle afdelingen bekeken hoe in de processen de samenwerking met de maatschappij kan worden geïncorporeerd. Door participatie met de maatschappij kan de meeste meerwaarde voor de maatschappij worden gerealiseerd. Op basis hiervan kunnen met een praktische methodiek de processen worden uitgewerkt waarbij wanneer mogelijk ook gebruik wordt gemaakt van innovatieve methodes voor co-creatie met de maatschappij. Vervolgens zal in 2023 gestart worden met de uitrol van procesmanagement binnen 1Stroom met als doelstelling om de hierboven beschreven opzet op een goede manier te implementeren.

Rechtmatigheidsverantwoording & (verbijzonderde) interne controle

In 2021 zal door beide colleges voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opgesteld waarbij het college verantwoording aflegt aan de raad over de naleving van de geldende wet- en regelgeving ten opzichte van de door de raad vastgestelde kaders en normen. In deze verklaring geeft het college aan of de baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen een rol die voorheen lag bij de externe accountant. Met andere woorden worden de doelen bereikt op basis van effectief handelen volgende de geldende regelgeving.

1Stroom voert in 2022 een intern controleprogramma uit. Dit programma is door ontwikkelt op basis van 2021, is risicogericht en is afgestemd met de externe accountant. De doorontwikkeling heeft een directe relatie met de opzet van procesmanagement. In het controleprogramma zal per (kritisch) proces een interne lijncontrole beschreven en uitgevoerd worden alsmede een verbijzonderde (buiten de lijn onafhankelijke) interne controle met als doel om onvolkomenheden in de procesbeheersing en de uitvoering tijdig op te sporen en te corrigeren.

1Stroom voert een interne controle uit op de naleving van de geldende wet- en regelgeving ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording en stelt op basis hiervan een rapportage samen met alle bevindingen. De externe accountant voert een audit uit op de uitkomsten van het intern controleprogramma op basis van de geldende wet- en regelgeving alsmede op het financieel normenkader van de beide gemeenten.

De interne controlfunctie zal vanaf 2022 verbreed worden aan de hand van een transparante en op de organisatie afgestemde controlesystematiek die handvatten biedt voor zowel de manager of proceseigenaar (1^{e} lijn) als de interne controleurs (2^{e} lijn). De derde defensielijn zal worden ingevuld door de extern accountant en of op termijn door een concerncontroller.

In 2022 wordt de basis gelegd voor een intern control statement (ICS) in 2023. In een ICS wordt naast de rechtmatigheidsverantwoording ook inzicht gegeven en verantwoording afgelegd over de doelmatigheid en doeltreffendheid: Worden de gestelde doelen op een effectieve en efficiënte manier binnen de geldende regelgeving behaald

2.3 Paragrafen

De paragrafen ‘Lokale heffingen’ en ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ is geen onderdeel van de begroting van 1Stroom. De reden hiervoor is enerzijds omdat de gemeente Duiven en Westervoort zelf verantwoordelijk zijn voor het opleggen van de lokale heffingen en het verwerken van deze baten in de administratie. Anderzijds bezit 1Stroom geen kapitaalgoederen als wegen, riolering, water, groen en gebouwen die op grond van het BBV, artikel 12, lid 1 als verplicht onderdeel moeten worden opgenomen.

2.3.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeenschappelijke regeling 1Stroom in staat is tegenvallers op te vangen.

Vanaf 1 januari 2018 tot en met 2019 zijn er bij 1Stroom geen reserves gevormd. Artikel 24 uit de statuten van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom stelt dat er wel reserves en voorzieningen gevormd kunnen. In 2020 wordt op basis van deze regeling een bestemmingsreserve gevormd van € 230.000 van het resultaat 2020. Hiervan wordt € 200.000 gevormd als reorganisatiereserve en € 30.000 voor de inhuur van externe ondersteuning bij de implementatie van de omgevingswet.

Lopende het begrotingsjaar worden de ontwikkelingen met betrekking tot de kosten van de werkorganisatie periodiek en nauwgezet gemonitord teneinde tijdig te kunnen bijsturen. Dit gebeurt aan de hand van tussentijdse rapportages. In de halfjaarsrapportage wordt wanneer nodig de lopende begroting bijgesteld. Wanneer sprake is van een financiële tegenvaller wordt beroep gedaan op het weerstandsvermogen van Duiven en Westervoort, waarbij het verdelingspercentage 63%-37% wordt gehanteerd. Beide gemeenten betrekken dit risico in de reguliere programmabegroting.

Horizontaal toezicht belastingdienst
Voor beide gemeenten is er sprake van horizontaal toezicht door de belastingdienst. Op basis van transparantie, begrip en wederzijds vertrouwen wordt inzicht gegeven in de mate van beheersing en de mogelijke risico’s waardoor er snel duidelijkheid ontstaat over de fiscale positie. De verwachting is dat dit horizontaal toezicht gaat verdwijnen en dat hiervoor in de plaats individuele- en/of fiscale dienstverleningsconvenanten moeten worden opgesteld. Vanuit 1Stroom wordt dit traject in samenwerking met de accountant opgepakt en afgestemd met de belastingdienst.

Ontwikkelingen Btw
Met de belastingdienst is afgesproken dat de dienstverlening die 1stroom levert aan de gemeenten volledig wordt belast. Het grootste gedeelte van die btw kan worden gecompenseerd bij het btw-compensatiefonds. Het kostprijsverhogende gedeelte echter wordt bij de gemeenten een extra last.

Risico’s van de bedrijfsvoering

Krapte op de arbeidsmarkt
De arbeidsmarkt is nog steeds volop in beweging. Voor 1Stroom betekent dit dat veel inspanning moet worden verricht om talent aan te trekken en vast te houden als belangrijkste sleutel tot succes. Aangezien vergrijzing een grote rol speelt in de samenleving en bij de gemeenten is het van belang om meer jongeren aan te trekken. Doorgroeimogelijkheden, uitdagingen van het werk en opleidingsmogelijkheden dragen er aan bij om jongeren aan 1Stroom te binden.

Deskundigheid personeel
Zowel met het aanname als opleidingsbeleid probeert 1Stroom de juiste medewerkers aan zich te binden en te ontwikkelen. Echter: waar gewerkt wordt, vallen spaanders die kunnen leiden tot meerkosten of financiële risico's. Binnen 1Stroom proberen we dit zo veel als mogelijk te voorkomen door het hanteren van het 4-ogen principe, gericht competentiemanagement en het continu aandacht geven van opleidings- en trainingsfaciliteiten.

Werkloosheidsuitkering medewerkers
1Stroom is eigenrisicodrager voor de werkeloosheidsuitkering. Het beëindigen van contracten brengt op dit gebied dus een financieel risico met zich mee. De mitigerende maatregel die hierop wordt ingezet is om medewerkers ten alle tijden van werk naar werk te begeleiden.

Langdurig ziekteverzuim
Bij eventueel langdurig ziekteverzuim is het veelal noodzakelijk zijn om zorg te dragen voor tijdelijke vervanging of uitbesteding van de werkzaamheden. Hiermee zijn extra kosten gemoeid. Een deel van deze kosten worden bij langdurig verzuim vergoed vanuit het UWV. Denk hierbij ook aan de kosten van zwangerschapsverlof.

Onvoldoende aansluiting op behoefte burgers
Het streven naar excellente dienstverlening is steeds belangrijker geworden. De veranderende samenleving, digitalisering en innovatie maakt dat het van groot belang is om als organisatie aangesloten te blijven op de doelgroep zodat onze dienstverlening hierop aangesloten kan worden. Dit vraagt om een organisatie met voldoende adaptief vermogen en hoge mate van veranderbereidheid.

Informatiebeveiliging en datalekken
Digitale veiligheid raakt ons allemaal. Ondanks dat de organisatie hier op alle onderdelen goed tegen beschermd is, is bekend dat de wereld van cybercrime zich continu verbeterd en vaak een stap voor loopt. Een groot risico dus wat tot zeer hoge kosten kan leiden met een enorm afbreukrisico. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt inzicht gegeven hoe de organisatie hierop is ingericht.

Kengetallen financiële positie

Door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat gemeenschappelijke regelingen een basis set van vijf financiële kengetallen opnemen. Voor 1Stroom zijn de kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit niet van toepassing.

Kengetallen financiële positie				
Omschrijving	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
netto schuldquote	6%	5%	5%	4%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leninger	6%	6%	5%	4%
solvabiliteitsratio	0%	0%	0%	0%
structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	0%

Netto schuldquote: geeft inzicht in de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen
1Stroom heeft geen gelden doorgeleend. Daardoor is de gecorrigeerde netto schuldquote gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio: verhouding eigen vermogen /totaal vermogen
De reservering van € 230.000 gedaan bij vaststelling van de jaarrekening 2020 wordt naar verwachting in 2021 aangewend. 1Stroom heeft dan geen eigen vermogen. Dat levert een solvabiliteitsratio op van 0.

2.3.2 Paragraaf Financiering

De paragraaf financiering geeft inzicht in de manier waarop 1Stroom wordt gefinancierd inclusief bijbehorende risico's. Het beleid omtrent financiering binnen 1Stroom is vastgelegd in de financiële verordening (art. 212 GW).

Financiering
De reguliere exploitatiekosten van 1Stroom worden op basis van de vastgestelde begroting gefinancierd door de deelnemende gemeenten Duiven en Westervoort. Deze bijdrage wordt maandelijks gefactureerd zodat 1Stroom beschikt over voldoende liquide middelen voor de reguliere bedrijfsuitoefening. Doordat de reguliere exploitatiekosten worden gefinancierd heeft 1Stroom in principe geen geldleningen nodig. Dit kan echter wel het geval zijn bij de aanschaf en vervanging van bedrijfsmiddelen met een meerjarig nut. In geval van (een tijdelijk) liquiditeitstekort wordt beoordeeld of het zinvol is om gebruik te maken van kortlopende of langlopende leningen.

Financieringsovereenkomst Bank Nederlandse Gemeenten
Met de Bank Nederlandse Gemeenten is in november 2017 een financieringsovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst is een kredietarrangement opgenomen waarin onder andere de kredietlimiet in rekening courant is vastgesteld. Deze kredietlimiet is vastgesteld op € 2.1 miljoen.

Schatkistbankieren
Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Alles boven het drempelbedrag (0,75% van het begrotingstotaal van € 27.521.000.) moet verplicht bij het rijk gestald worden. Hiervoor geldt een minimaal drempelbedrag van € 250.000. Voor 1stroom is dit drempelbedrag van toepassing.

Kasgeldlimiet
In de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) is een kasgeldlimiet vastgelegd om het renterisico bij decentrale overheden te beheersen door een grens te stellen aan de financiering op de korte termijn. Dit betekent dat de korte schulden maximaal 8,2% van het begrotingstotaal mag zijn. Voor 1Stroom betekent dit dat de kasgeldlimiet ruim € 2,2 miljoen bedraagt in 2022.

Kasgeldlimiet	Bedragen in € x 1.000			
Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Begrotingstotaal (totale lasten)	27.528	27.673	28.019	28.334
Percentage kasgeldlimiet	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
Bedrag kasgeldlimiet	2.257	2.269	2.298	2.323

Renterisiconorm

In de Wet FIDO is tevens een renterisiconorm voor decentrale overheden vastgesteld. Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit betreffen leningen met een looptijd langer dan één jaar. Beheersing gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moeten worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten.

De renterisiconorm betreft 20% van het begrotingstotaal. Dit betekent dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm				Bedragen in € x 1.000
Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Begrotingstotaal (totale lasten)	27.528	27.673	28.019	28.334
Percentage kasgeldlimiet	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Bedrag kasgeldlimiet	5.506	5.535	5.604	5.667

2.3.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering biedt inzicht in de beleidsvoornemens van de bedrijfsvoering. Onder bedrijfsvoering rekenen we de inzet van (productie-)middelen en de toepassing van processen bij de totstandkoming van producten. De directie en afdelingsmanagers zijn hiervoor integraal verantwoordelijk. Integraal management, projectmatig en procesmatig werken, goed facilitair beheer en een goed beheer van de middelen dienen te leiden tot het realiseren en vervolgens het in stand houden van het gewenste niveau van dienstverlening richting burger en tot een daadkrachtige en slagvaardige organisatie.

De gemeente Westervoort en Duiven mandateren alle taken aan 1Stroom. 1Stroom staat daarmee aan de lat om alle bestuurlijke ambities van zowel Westervoort als Duiven te realiseren. Deze opdrachten vormen ook gelijk het bestaansrecht voor 1Stroom. Om de taken en bestuurlijke ambities zo goed mogelijk te kunnen realiseren, heeft 1Stroom een missie en visie opgesteld die is weergegeven in hoofdstuk 2 bij programma Dienstverlening. Deze vormen de strategische koers voor de organisatie. 1Stroom is een waarden gedreven organisatie en werkt vanuit de kernwaarden: aandacht, verantwoordelijkheid en vertrouwen.

2.3.4 Personeel

Vanaf 1 januari 2018 is al het personeel met uitzondering van de griffie overgegaan naar de nieuwe werkorganisatie 1Stroom.

Formatie 1Stroom			
Kengetallen	**2020**	**2021**	**2022**
Formatie	258,28 fte	274,68 fte*	272,13 fte
Formatie (per 1.000 inwoners)	6,46	6,83	6,79

* Ten opzichte van de primaire begroting 2021 van 1Stroom is een gedragsdeskundige aan de formatie toegevoegd.

De formatie 2022 laat een kleine daling zien t.o.v. 2022. In 2021 wordt een formatieplan uitgewerkt als bouwsteen voor sturing van het nieuw gevormde management.

2.3.5 Informatiebeveiliging en Privacybescherming

De activiteiten en werkzaamheden voor wat betreft de onderwerpen informatiebeveiliging en privacy zullen zich met name concentreren op de volgende onderwerpen:

1. Bewustwording (Awareness): Digitale veiligheid raakt ons allemaal. Daarom is het belangrijk dat zowel de bestuurders als de medewerkers structureel en periodiek geïnformeerd worden over de mogelijke risico's over informatiebeveiliging en privacy.
2. Oefenen: Onze organisatie moet voorbereid zijn op digitale incidenten en -crises. Deze reiken vaak verder dan alleen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Oefenen is daarom belangrijk, zodat onze organisatie in voorkomende gevallen veerkrachtig en daadkrachtig kan optreden in samenwerking met de ketenpartners.
3. Risicogericht handelen: Onze organisatie zal extra aandacht moeten besteden aan de informatiesystemen die cruciaal zijn voor het functioneren van de gemeentelijke- en maatschappelijke processen. Door middel van een risicoanalyse worden deze systemen doorgelicht en worden aanvullende mitigerende maatregelen genomen om de mogelijke risico's op een aanvaardbaar niveau te brengen.
4. Samen organiseren: Onze organisatie werkt voortdurend aan de versterking van de digitale weerbaarheid. We worden daarbij ondersteund voor de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten, de IBD. De IBD heeft ook een coördinerende rol bij incidenten en is het expertisecentrum op het gebied van de digitale veiligheid voor gemeenten.
5. Monitoring en response: De systemen voor monitoring en response wordt verder uitgebreid, zodat de focus op detectie en actieve preventie van incidenten versterkt wordt.
6. Verwerkingsregister: Het verwerkingsregister wordt geactualiseerd en ook in overeenstemming gebracht met de nieuwe organisatiestructuur van 1Stroom. Daarnaast wordt ook geborgd dat nieuwe verwerkingen ook daadwerkelijk worden opgenomen in het register.
7. Verbetering rapportage informatiebeveiliging en privacy: De CISO en de FG zorgen voor een jaarrapportage voor het college en de gemeenteraad.

Financiële begroting

3. Financiële begroting en toelichting

3.1 Financiële meerjarenbegroting

De financiële meerjarenbegroting ziet er als volgt uit:

Bedragen *1000

Omschrijving	Realisatie 2020	Primaire begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Personeelskosten	20.843	22.261	22.418	22.717	23.148	23.454
Huisvesting	1.020	909	908	906	902	896
Automatisering	3.142	3.161	3.313	3.310	3.335	3.360
Overige bedrijfsvoeringskosten	663	995	1.046	1.035	1.068	1.058
Nieuw besparingen *	0	-290	-157	-294	-433	-433
Totale lasten	25.669	27.037	27.528	27.673	28.019	28.334
Overige baten	-1.299	-562	-564	-564	-564	-564
Bijdrage Duiven	-16.747	-17.184	-17.493	-17.584	-17.802	-18.000
Bijdrage Westervoort	-9.102	-9.290	-9.472	-9.525	-9.653	-9.770
	-27.148	-27.037	-27.528	-27.673	-28.019	-28.334
Resultaat	-1.479	0	0	0	0	0

*Deze besparingstaakstelling is in de MJPB 2021 toegevoegd aan de al gerealiseerde taakstelling van € 600.000

3.2 Toelichting op de financiële meerjarenbegroting

1Stroom is een uitvoeringsorganisatie en kent geen eigenstandig nieuw beleid. Financiële ontwikkelingen worden bepaald door nieuw beleid dat vanuit de gemeenten wordt aangedragen of door ontwikkelingen in de uitvoering van het bestaande beleid, in de vorm van autonome financiële ontwikkelingen of doordat 1Stroom bestaand beleid op een andere wijze gaat uitvoeren.

De begroting van 1Stroom bestaat grotendeels uit de personele kosten en de kosten die gerelateerd zijn aan personeel. Ontwikkelingen in de budgetten bestaan dan ook gewoonlijk grotendeels uit de ontwikkeling van de loonkosten van het personeel. In de MJPB 2022-2025 is het effect hiervan beperkt, omdat er van uit wordt gegaan dat de loonontwikkeling gaat passen binnen het bedrag dat hiervoor geraamd is.

Naast de ontwikkeling van de loonkostenbegroting bestaan de wijzigingen in de begroting uit actualisatie van budgetten. Zo is de actuele begroting van de RID in de begroting van 1Stroom verwerkt en zijn ook de tractiebudgetten geactualiseerd.

3.2.1 Personeelskosten

Loonkosten

Geraamd worden alle loonkosten van de medewerkers van 1Stroom met uitzondering van de griffie en het bestuur van beide gemeenten. Deze kosten worden opgenomen in de begrotingen van de gemeenten.

Ten opzichte van het voorgaande jaar is er sprake van een lichte stijging van de loonkosten. Deze stijging wordt veroorzaakt door de CAO loonstijging (€ 303.000). Als hiervan geabstraheerd wordt, resteert een lichte daling, die voornamelijk bepaald wordt door de volgende ontwikkelingen:

- Diverse besparende taakstellingen hebben impact gehad op de personeelsbegroting (212.000 Voordeel), deze besparingen zijn verrekend met de taakstelling:
  - de beperking van de middagopenstellingen;
  - aanscherpen van de budgetten van diverse salarisstelposten,
  - gevolgen van uitstroom personeel met garantieschaal of uitloopschaal.

Met de loonindexatie 2021 en 2022 is in de MJPB 2021-2025 al rekening gehouden. Aangezien er nog geen nieuwe CAO is afgesloten, is het definitieve percentage 2021 nog niet bekend. Voor 2021 en 2022 wordt het percentage aangehouden van de vorige MJPB.

Op basis van de huidige economische vooruitzichten is voor de te verwachten stijging van de loonkosten een realistisch scenario gehanteerd. De basis voor dit scenario vormen de geprognosticeerde loonkostenstijging uit de septembercirculaire en de verwachte economische ontwikkeling van het CPB. In 2021 is rekening gehouden met een loonstijging van 1,7%. Voor 2022 bedraagt de verwachte stijging 1,5% en voor de jaren 2023 en volgende jaren 1,4%.

Effect van loonindexatie					bedragen * € 1000
	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Loonindexatie (incl. premieontwikkeling)		1,50%	1,40%	1,40%	1,40%
Loonkosten	21.139	21.309	21.604	21.896	22.202

Overige personeelskosten

Dit zijn de overige kosten met betrekking tot het personeel. Het grootste budget binnen deze kostenpost zijn de studiekosten voor € 420.000. Daarnaast zijn er onder andere budgetten voor inhuur, de arbodienst, reis- en verblijfkosten en stagevergoedingen.

Overige personele kosten					Bedragen * € 1.000
	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Overige personele kosten	1.122	1.123	1.123	1.123	1.123

Huisvesting

Dit betreffen de kosten van beide gemeentehuizen en de gemeentewerf in Duiven. De gemeentewerf Westervoort is in 2018 afgestoten. Een aantal voorbeelden zijn schoonmaakkosten, onderhoudskosten en verzekeringskosten.

Aangezien er geen activa over zijn gedragen van de gemeenten naar 1Stroom blijven beide gemeentehuizen en de gemeentewerf in Duiven als activa op de balans van de gemeenten staan. De bijbehorende kapitaallasten hebben logischerwijs ook betrekking op de administraties van beide gemeenten. 1Stroom draagt bij aan deze kapitaallasten door een bedrag te betalen aan de gemeenten, welke exact gelijk is aan de kapitaallasten. In 2021 wordt onderzocht of deze constructie omgezet kan worden naar een zuivere huurconstructie, waarbij de ambitie is om dit per 2022 te realiseren. Hiermee wordt het risico voor investeringen in activa gedragen door de eigenaar van deze activa. Dit wordt als uitgangspunt gehanteerd voor het huisvestingsvraagstuk van 1Stroom.

In de beoogde huurconstructie zijn de kosten die 1Stroom heeft voor huisvesting gerelateerd aan de afgenomen vierkante meters huisvesting en worden de kosten niet langer bepaald op basis van de (afschrijving van) investeringen in de gebruikte panden. Dit biedt de mogelijkheid om de benodigde ruimte te heroverwegen. Hiervoor loopt het project activiteit gerelateerd werken. Door de versnelde inburgering van het digitaal werken en vergaderen als gevolg van COVID-19 kan in dit project worden bekeken hoe en in welke mate de benodigde huisvesting wijzigt doordat medewerkers meer plaats- en tijdonafhankelijk kunnen werken.

Automatisering

Automatiseringskosten					Bedragen * € 1.000
	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Automatisering	3.161	3.313	3.310	3.335	3.360

Het grootste deel van de automatiseringskosten betreft de bijdrage aan de Regionaal ICT en Inkoop Dienstencentrum (RID). Voor deze bijdrage is aangesloten bij de concept begroting 2022-2025 van de RID. De stijging van de begrote lasten wordt voor een groot deel veroorzaakt door een hogere bijdrage aan de RID. Deze hogere bijdrage wordt naast de indexatie van de loonkosten veroorzaakt door onder andere hogere datakosten i.v.m. thuiswerken, verdere ontwikkeling van datagedreven sturing, Decos naar de cloud en diverse verdere ontwikkelingen van applicaties. Deze ontwikkelingen zijn in lijn met de vastgestelde I-visie en I-strategie.

Daarnaast waren de kosten van onderhoud software in de MJPB 2021 lager geraamd.

Overige bedrijfsvoeringskosten

Dit zijn bijvoorbeeld kosten omtrent literatuur, portobenodigdheden, schrijf- en bureaubehoeften, contributies en rechtskundige adviezen.

Overige Bedrijfsvoeringskosten					Bedragen * € 1.000
	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Overige Bedrijfsvoeringskosten	995	1.046	1.035	1.068	1.058

De ontwikkeling van de overige bedrijfsvoeringskosten van 2021 naar 2022 bestaat uit meerdere componenten:

- Daling van de facilitaire kosten (77.000 V). Dit is invulling van de besloten besparingen en wordt derhalve ten gunste van de taakstelling gebracht.
- Stijging van de tractiekosten (106.000 N).
  De stijging van de tractiekosten is veroorzaakt door een samenloop van de vervanging van een vrachtwagen die al was afgeschreven, het doorschuiven van de vervanging van diverse voertuigen van 2020 naar 2021, waardoor in 2021 eenmalig sprake is van lagere kapitaallasten tractiekosten en het feit dat de doorbelasting van tractiekosten vanuit Duiven naar 1Stroom in 2021 te laag is geraamd.

Overige baten

Naast de bijdragen die 1Stroom ontvangt van de gemeenten Duiven en Westervoort, ontvangt het ook een aantal overige baten van ketenpartners of de gemeente zelf. Dit zijn met name baten die worden ontvangen van Samenwerking de Liemers (SDL) en de MGR voor door 1Stroom geleverde ondersteunende diensten.

Bijdrage gemeente Duiven

De verdeelsleutel 63% van de kosten 1Stroom voor de gemeente Duiven wordt toegepast nadat de verwachte kosten omtrent grondexploitaties en het afvalaanbiedstation voor 100% zijn doorbelast aan de gemeente Duiven.

Bijdrage gemeente Westervoort

De verdeelsleutel 37% van de kosten 1Stroom voor de gemeente Westervoort wordt toegepast nadat de verwachte kosten omtrent grondexploitaties en het afvalaanbiedstation voor 100% zijn doorbelast aan de gemeente Duiven.

3.3 Bezuinigingen

Bij de fusie hebben de raden 1Stroom een bezuiniging opgelegd van een miljoen euro structureel met ingang van 2021. Van die miljoen zou zes ton terugvloeien naar de gemeenten omdat 1Stroom efficiencyvoordelen zou weten te realiseren. Het restant zou binnen 1Stroom beschikbaar blijven voor kwaliteitsverbetering. Deze bezuiniging is in 2020 in zijn geheel gerealiseerd.

3.3.1 Taakstelling versus realisatie

In de MJPB 2021-2024 is aan de oorspronkelijke taakstelling van 1Stroom een nieuwe taakstelling toegevoegd. Deze taakstelling loopt op tot € 732.000 vanaf het jaar 2024, waarmee de totale besparing van 1Stroom € 1,3 mln bedraagt. Tot en met 2020 is inmiddels een grotere structurele besparing gerealiseerd dan taakstellend begroot.

De reeds geeffectueerde besparingen vanaf 2021 zijn in onderstaande tabel weergegeven. Deze besparingen bestaan uit rationaliseren stelposten B-staat, aanvullende besparingen facilitair, halveren van de openingstijden bij de servicebalie en burgerzaken en afschaffen en niet volledig herbezetten vrijval generatiepact. Vanaf 2021 zijn er nog in te vullen besparingen opgenomen in onderstaande tabel. Over de maatregelen die deze besparingen invullen is reeds besloten. De besparingen bestaan uit herstructurering management, rationaliseren formatieplan 1Stroom, het effect van het niet meer invullen van formatie generatiepact en het niet meer toepassen van garantieschalen en uitloopschalen bij het invullen van vacatures. Met deze besparingen worden de nog in te vullen besparingen in 2024 worden (zie ook de bijlage 2: Overzicht besparingen).

In de tabel is het meerjarig verloop van de taakstellingen en bijbehorende besparingen weergegeven:

Besparingsmaatregelen 1Stroom	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Oorspronkelijke taakstelling	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000
Nieuwe besparingen (MJPB 2021-2024)			€ 290.000	€ 460.000	€ 593.000	€ 732.000
Totaal oude en nieuwe besparingen	**€ 400.000**	**€ 500.000**	**€ 890.000**	**€ 1.060.000**	**€ 1.193.000**	**€ 1.332.000**
Al gerealiseerd in begroting 2020	**€ 490.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**
Nieuwe besparingen:						
Voordeel op stelposten B-staat		€ 115.000	€ 115.000	€ 119.000	€ 115.000	€ 115.000
Besparing op facilitaire kosten				€ 77.000	€ 77.000	€ 77.000
Halveren openingstijden burgerzaken- en servicebalie				€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000
Generatiepact afschaffen/niet volledig herbezetten Generatiepact				€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
Totaal gerealiseerd	**€ 490.000**	**€ 729.000**	**€ 729.000**	**€ 903.000**	**€ 899.000**	**€ 899.000**
Nog in te vullen besparingen	**€ 90.000**	**€ 229.000**	**€ -161.000**	**€ -157.000**	**€ -294.000**	**€ -433.000**

3.3.2 Gerealiseerde besparingsmaatregelen

Besparen op facilitair kosten € 77.000

Er zijn besparingen gerealiseerd op de telefoonkosten, reprografie en de preventieve onderhouds- en beheerkosten van de gebouw-gebonden E- en W-installaties.

Halveren openingstijden burgerzaken- en Servicebalie € 33.000

De burgerzaken- en de servicebalie zou op de maandag- , dinsdag- en donderdagmiddag gesloten zijn vanaf 12.00 uur en alleen in de ochtend geopend zijn. Op woensdagmiddag blijft de burgerzaken- en servicebalie geopend. De maandagavondopenstelling blijft ook ongewijzigd.
Vanwege Covid'19 is de balie al meer gesloten dan voorheen. De besparing kon daardoor al in 2021 gerealiseerd worden.

Bijstelling van drietal salarisstelposten € 119.000

In de raming van de salariskosten en de begroting wordt gewerkt met een aantal stelposten. Op basis van de realisatie in de eerste twee jaren van 1Stroom bleken deze stelposten niet volledig te worden uitgeput. Aanpassing van de stelposten op basis van de realisatie na 2 jaar vergroot het risico op overschrijding van de personeelsbegroting wanneer in de toekomst blijkt dat de stelposten structureel hoger zouden moeten zijn. Het gaat om de volgende stelposten: verkoop van bovenwettelijke verlofuren, overwerk en bevorderingen en eenmalige gratificaties.

Garantieschaal/uitloopschaal € 85.000

Binnen 1Stroom is het beleid dat als personen uit dienst gaan die in een uitloopschaal of garantieschaal zaten, deze formatie terugkomt in de oorspronkelijke schaal. Dit levert een financiële besparing op die in 2024 oploopt naar € 85.000.

Generatiepact afschaffen en niet volledig herbezetten Generatiepact € 60.000

Conform afspraken met GO en OR kan het personeel van 1Stroom vanaf de leeftijd van 60 jaar gebruik maken van het generatiepact. Gedurende 2/3 van de periode dat hiervan gebruik wordt gemaakt, wordt de helft van het salaris van de niet gemaakte uren alsnog uitbetaald. De vrijvallende salariskosten worden beschikbaar gesteld voor de instroom van jonge medewerkers.
Na 2/3 van de looptijd vervalt de helft van de doorbetaling van salariskosten. Van de vrijval van dit bedrag is afgesproken dat het gebruikt wordt voor het invullen van de bezuinigingstaakstelling. Het bespaarde bedrag bedraagt in 2022 € 60.000.

3.4 Toelichting op de bijdragen van de gemeenten

De bijdragen van de gemeenten worden bepaald door een vaste methodiek. De bijdrage voor 2022 wordt hieronder toegelicht aan de hand van de cijfers.

		Bedragen * € 1000
Bijdragen Gemeenten		**Begroting 2022**
Totale lasten 1Stroom		27.528
Overige baten		-564
Netto door te belasten		26.964
Waarvan voor rekening van Duiven		
Afvalaanbiedstation		599
Grondexploitatie		766
Netto door te belasten volgens verdeelsleutel		25.599
Aandeel Duiven	63%	16.127
Aandeel Westervoort	37%	9.472
Aandeel Duiven:		
Afvalaanbiedstation		599
Grondexploitatie		766
Volgens verdeelsleutel		16.127
Totaal Duiven		17.493
Aandeel Westervoort:		
Volgens verdeelsleutel		9.472
Totaal Westervoort		9.472
Totale doorbelasting		35.071

Nadat de overige baten in mindering zijn gebracht op de totale lasten van 1Stroom worden de verwachte lasten rondom het afvalaanbiedstation en de grondexploitaties voor 100% doorbelast aan de gemeente Duiven. Voor de kosten op de grondexploitaties is daarbij uitgegaan van de verwachte inzet in uren, vermenigvuldigd met het gecalculeerde uurtarief, op de diverse complexen zoals deze door de diverse projectmedewerkers is aangegeven. Op het resterende bedrag wordt de verdeelsleutel toegepast: 63% voor Duiven en 37% voor Westervoort. Uiteindelijk bedraagt de bijdrage voor Duiven in 2022 € 17.492.652 en voor Westervoort € 9.471.678.

De bijdragen van de gemeenten aan 1Stroom worden door beide gemeenten verwerkt in hun meerjarenramingen.

3.4 Geprognosticeerde meerjarenbalans

De geprognosticeerde balans geeft inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. In onderstaande balans is het resultaat van 2020 nog niet bestemd aangezien bij de totstandkoming van de begroting de besluitvorming op dit onderdeel nog moest plaatsvinden. Onderstaande balans laat zien dat de kortlopende schulden in principe opgevangen kunnen worden vanuit de waarde van de vaste en vlottende activa. Een eventueel risico in de balans is hierdoor zeer beperkt.

Meerjarenbalans 2020-2025						Bedragen * € 1.000
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Activa						
vaste activa:						
*vaste activa met econ. nut	868	1.403	1.596	1.494	1.254	1.032
*vaste activa met maatsch. nut	-	-	-	-	-	-
vlottende activa	5.672	5.672	5.672	5.672	5.672	5.672
Totaal Activa	6.540	7.074	7.268	7.165	6.926	6.703
Passiva						
vaste passiva:						
*reserves	1.479	-	-	-	-	-
*voorzieningen	-	-	-	-	-	-
*langlopende schulden	-	-	-	-	-	-
vlottende passiva						
*kortlopende schulden	5.060	7.074	7.268	7.165	6.926	6.703
Totaal Passiva	6.540	7.074	7.268	7.165	6.926	6.703
	-	0	-0	0	-0	0

3.5 Vervangingsinvesteringen

Voor de komende jaren staan de volgende vervangingsinvesteringen gepland. De kapitaalslasten van deze investeringen zijn al verwerkt in de budgetten van deze begroting. In onderstaand overzicht is te zien waarin geïnvesteerd wordt:

Vervangingsinvesteringen	**Investering**	**Aanschafjaar**
Facilitair		
Telefoontoestellen	140.000	2024
Totaal Facilitair	140.000	
Tractie		
Toyota D100 96-BS-XL	55.000	2023
Fuso VL-652-V	65.000	2023
Steyer	98.000	2023
Fuso V-727-KF	56.000	2025
Fuso V-947-JV	26.500	2025
Fuso V-884-JX	55.000	2025
Strooier Valtra Amazone	26.500	2023
Gladheidsmeldsysteem	20.000	2025
Totaal Tractie	402.000	
Automatisering		
Vervangen werkplekapparatuur	560.000	2022
Totaal Automatisering	560.000	

Bijlage 1: Baten en lasten per taakveld

Begroting 2022				
		Lasten 2022	Baten 2022	Saldo
TV0.1	Gemeenteraad- en (raads)commissies	149.785	-149.785	0
TV0.2	Burgerzaken	465.170	-465.170	0
TV0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	339.535	-339.535	0
TV0.4	Ondersteuning organisatie	14.492.325	-14.492.325	0
TV0.5	Treasury	3.000	-3.000	0
TV0.61	OZB Woningen	275.902	-275.902	0
TV0.62	OZB-niet woningen	147.974	-147.974	0
TV0.64	Belastingen overig	78.545	-78.545	0
TV0.8	Overige baten en lasten (excl. Mutatie reserves)	-160.265	160.265	0
TV1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	23.126	-23.126	0
TV1.2	Openbare orde en veiligheid	493.374	-493.374	0
TV2.1	Verkeer en Vervoer	739.171	-739.171	0
TV2.2	Parkeren	32.448	-32.448	0
TV2.5	Openbaar vervoer	81.119	-81.119	0
TV3.1	Economische ontwikkeling	106.593	-106.593	0
TV3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	197.493	-197.493	0
TV3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	11.563	-11.563	0
TV3.4	Economische promotie	223.918	-223.918	0
TV4.2	Onderwijshuisvesting	45.862	-45.862	0
TV4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	256.200	-256.200	0
TV5.1	Sportbeleid en activering	46.362	-46.362	0
TV5.2	Sportaccommodaties	342.566	-342.566	0
TV5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	45.862	-45.862	0
TV5.4	Musea	45.862	-45.862	0
TV5.5	Cultureel erfgoed	85.835	-85.835	0
TV5.6	Openbare bibliotheek	45.862	-45.862	0
TV5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	375.211	-375.211	0
TV6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	850.719	-850.719	0
TV6.2	Wijkteams	273.345	-273.345	0
TV6.3	Inkomensregelingen	518.513	-518.513	0
TV6.4	Begeleide participatie	288.632	-288.632	0
TV6.5	Arbeidsparticipatie	137.586	-137.586	0
TV6.6	Maatwerkvoorzieningen WMO	555.945	-555.945	0
TV6.71	Sociaal Domein: AWBZ naar WMO	620.952	-620.952	0
TV6.72	Sociaal Domein: Jeugdzorg	621.239	-621.239	0
TV6.81	Geëscaleerde zorg 18+	387.866	-387.866	0
TV6.82	Geëscaleerde zorg 18-	191.163	-191.163	0
TV7.1	Volksgezondheid JGZ (2)	315.350	-315.350	0
TV7.2	Gemeentelijk rioleringsplan	326.233	-326.233	0
TV7.3	Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	407.148	-407.148	0
TV7.4	Milieubeheer	473.083	-473.083	0
TV7.5	Begraafplaatsen	133.254	-133.254	0
TV8.1	Ruimtelijke ordening	920.446	-920.446	0
TV8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	200.924	-200.924	0
TV8.3	Wonen en bouwen	1.315.319	-1.315.319	0
Eindtotaal		27.528.115	27.528.115	0

Bijlage 2: Overzicht besparingen

Besparingsmaatregelen 1Stroom	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Oorspronkelijke taakstelling	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000
Nieuwe besparingen (MJPB 2021-2024)			€ 290.000	€ 460.000	€ 593.000	€ 732.000
Totaal oude en nieuwe besparingen	**€ 400.000**	**€ 500.000**	**€ 890.000**	**€ 1.060.000**	**€ 1.193.000**	**€ 1.332.000**
Al gerealiseerd in begroting 2020	**€ 490.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**
Nieuwe besparingen:						
Voordeel op stelposten B-staat		€ 115.000	€ 115.000	€ 119.000	€ 115.000	€ 115.000
Besparing op facilitaire kosten				€ 77.000	€ 77.000	€ 77.000
Halveren openingstijden burgerzaken- en servicebalie				€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000
Generatiepact afschaffen/niet volledig herbezetten Generatiepact				€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
Totaal gerealiseerd	**€ 490.000**	**€ 729.000**	**€ 729.000**	**€ 903.000**	**€ 899.000**	**€ 899.000**
Nog in te vullen besparingen	**€ 90.000**	**€ 229.000**	**€ -161.000**	**€ -157.000**	**€ -294.000**	**€ -433.000**
Herstructurering management			€ 75.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Rationaliseren formatieplan 1Stroom					€ 33.000	€ 67.000
Garantieschaal/uitloopschaal			€ 5.000	€ 7.000	€ 50.000	€ 85.000
Generatiepact afschaffen en niet volledig herbezetten Generatiepact			€ 35.000	€ 0	€ 61.000	€ 131.000
Geplande besparingen	**€ 0**	**€ 0**	**€ 115.000**	**€ 157.000**	**€ 294.000**	**€ 433.000**
Resterend*	€ 90.000	€ 229.000	€ -46.000	€ 0	€ 0	€ 0
* De begrotinng 2021 zal worden aangepast bij de tussenrapportage 2021. De besparingen 2021 worden dan in de begroting verwerkt.						

Voortgangsrapportage

Inzicht in de voortgang van de ambtelijke fusieorganisatie

Versie 1.1
4 mei 2021
Registratienummer: 201507136

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Terugblik 4
2.1 Voorgeschiedenis 4
2.2 Uitgangspunten 4
2.3 Start van de organisatie 5
3. Voortgang 7
3.1 Dienstverlening klanten 7
3.2 Interne ontwikkelingen 9
3.3 Financiën 12
4. Conclusie en vooruitblik 15
Bijlagen 18
a. Enquête raadsleden 18
b. Waar staat je gemeente 18
c. MKB-vriendelijkste gemeente 18

1. Inleiding

Op 6 juli 2016 hebben de gemeenteraden van Duiven en Westervoort besloten tot een ambtelijke fusie tussen de organisaties van Duiven en Westervoort. De ambtelijke werkorganisatie 1Stroom is daarop op 1 januari 2018 van start gegaan.

In de organisatie wordt gewerkt vanuit de kaders, randvoorwaarden en uitgangspunten die bij de start zijn vastgesteld. Om de beoogde doelen te bereiken, is tijd nodig. Bij de start van de ambtelijke organisatie is aangegeven dat na vijf jaar de dienstverlening aan inwoners is verbeterd, de kwaliteit is toegenomen en de kosten lager of gelijk zijn.

Nu 1Stroom drie jaar onderweg is, is het tijd voor een tussentijdse stand van zaken. Met deze voortgangsrapportage wordt de balans opgemaakt en wordt u nader geïnformeerd over de stand van zaken van de ambtelijke fusie en de beoogde doelen. Dit sluit aan bij de ‘notitie aanpak raadskader 2 kwaliteit van dienstverlening’ zoals vastgesteld in februari 2017.

2. Terugblik

2.1 Voorgeschiedenis

De gemeente wordt steeds meer als ‘eerste overheid’ gezien. Het is de overheid die het dichtst bij de inwoners staat en overzicht heeft over wat er lokaal gebeurt. De gemeente is hierdoor bij uitstek geschikt om inwoners te helpen hun problemen op te lossen en daarbij beleidsinstrumenten en beleidsvelden met elkaar te verbinden. Die nabijheid tot inwoners vraagt om een passende relatie, die aansluit bij de huidige maatschappij waarin inwoners meer zeggenschap willen. Samenwerking, maatwerk en naar de inwoners toe gaan, heeft een veranderende werkwijze van de gemeente tot gevolg.

Mede vanuit dit gedachtegoed komen er vanaf 2015 verschillende nieuwe taken naar de gemeenten (decentralisaties). Deze nieuwe taken vragen veel van gemeentelijke organisaties, zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht. Ook de financiële en inhoudelijke risico’s die deze taken met zich meebrengen zijn aanzienlijk. Het takenpakket van de gemeente vraagt nog meer dan vroeger om organisaties die berekend zijn op hun taak.

De toenemende taken en de veranderende rol van de overheid waren voor de gemeenten Duiven en Westervoort aanleiding om een verdergaande samenwerking te onderzoeken. De uitkomst van dit onderzoek heeft er toe geleid dat beide gemeenteraden kozen voor bestuurlijke nabijheid en versterking van ambtelijke kracht door het uitbreiden van de samenwerking. Hiervoor werd de ambtelijke fusieorganisatie 1Stroom opgericht.

2.2 Uitgangspunten

De gemeenten Duiven en Westervoort hebben met de werkorganisatie 1Stroom vijf, met elkaar samenhangende, doelstellingen voor ogen:

- Robuuste organisatie (minder kwetsbaar);
- Flexibele organisatie om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderde taken en rollen van de overheid (kracht);
- Optimale dienstverlening aan inwoners, organisaties en bedrijven alsook aan de raden en de colleges (kwaliteit);
- Interessant loopbaanperspectief voor medewerkers en een organisatie die door zijn robuustheid in staat is om strategische kansen te benutten (kansen);
- Niet duurdere en zo mogelijk goedkopere organisatievorm dan de voormalige organisaties gezamenlijk (kosten).

Bij de keuze voor de ambtelijke fusie Duiven Westervoort zijn er door de gemeenteraden formele kaders vastgesteld. In onderstaand overzicht zijn deze kaders weer gegeven.

Door beide gemeenteraden zijn op 31 mei 2016 de kaders voor de ambtelijke fusie Duiven Westervoort als volgt vast gesteld:

1. Leidend in de ambtelijke fusie is het verminderen van de kwetsbaarheid en verhogen van de kwaliteit van dienstverlening aan de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuur. Daarnaast zal de minimale besparing op de gezamenlijke kosten van de ambtelijke organisaties (inclusief inhuur externen), netto ten minste 3% moeten zijn ten opzichte van de huidige gezamenlijke kosten. Dit resultaat moet behaald zijn binnen 4 jaar na de start van de ambtelijke fusie.
2. De nieuwe ambtelijke organisatie moet leiden tot een hogere kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuur. Tijdige levering aan de verschillende klanten wordt gegarandeerd. De hogere kwaliteit moet blijken uit een deugdelijk tevredenheidsonderzoek onder de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuur over de dienstverlening. Dit onderzoek wordt twee en vier jaar na de start van de ambtelijke fusie uitgevoerd. De resultaten van deze metingen worden afgezet tegen een nulmeting die gehouden wordt voordat de ambtelijke fusie van start gaat. De opzet van de nulmeting wordt vooraf met de raden besproken.
3. De Colleges informeren de gemeenteraden tijdig en volledig over de te verwachten frictiekosten en financiële en andere risico's van de ambtelijke fusie. Deze informatie wordt steeds afgezet tegen een prognose van de frictiekosten en financiële en andere risico's zoals die voorafgaand aan het besluit tot ambtelijke fusie aan de raden wordt verstrekt.
4. Er moet een lange-termijn-planning komen waarin zowel gezamenlijke als gemeente-specifieke beleidsvoorstellen opgenomen zijn.
5. De vergaderdata, formats van de voorstellen en vergaderstukken voor de gemeenteraden en raadscommissies van beide gemeenten dienen op elkaar te worden afgestemd en uniform te worden. Beoogd wordt waar mogelijk gelijktijdige behandeling van gezamenlijke beleidsvoorstellen.
6. Voor beide gemeenten wordt maatwerk geleverd. Beide raden laten gezamenlijke kansen niet onbenut, maar respecteren de verschillen die er zijn. De raden hebben enkele keren per jaar een gezamenlijke thematische bijeenkomst. Minimaal één bijeenkomst per jaar gaat over de inhoudelijke bestuurlijke agenda en het proces en werkwijze van de ambtelijke fusie.
7. Beide colleges treden waar mogelijk samen naar buiten in het bestuurlijk netwerk en geven daarmee invulling aan het versterken van de positie van Duiven/Westervoort in het bestuurlijk netwerk van beide gemeenten.
8. Na de fusie verlenen we de primaire dienstverlening aan inwoners lokaal in twee gemeentehuizen.

In aanvulling op en in lijn met deze doelstellingen heeft 1Stroom een missie en visie geformuleerd. In de missie is de stip op de horizon beschreven:

'Een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving'

Op basis hiervan is in de visie vastgelegd waar 1Stroom voor staat:

'Wij zijn een betrouwbare en betrokken partner die bijdraagt aan een samenleving waarin het goed leven en werken is. Wij ondersteunen mensen bij het nemen van verantwoordelijkheid voor hun welbevinden. Met gebundelde energie, kennis én plezier vinden we oplossingen voor de uitdagende vraagstukken van de twee gemeentebesturen waarvoor wij werken.'

Deze missie en visie zijn vertaald in de strategische, tactische en operationele doelstellingen van de organisatie.

2.3 Start van de organisatie

Op 1 januari 2018 is 1Stroom gestart. Een start die kan worden gekenmerkt als lastig. Twee organisaties met hun eigen kenmerken moesten samensmelten tot een nieuwe organisatie. Bij de nieuwe organisatievorm moest afscheid genomen worden van allerlei zaken die vertrouwd en vanzelfsprekend waren. Anders georganiseerd, nieuwe systemen, werken op meerdere locaties en werken voor twee besturen met beiden een eigen bestuursstijl. Hier kwam bovenop dat de inrichting en doorontwikkeling van 1Stroom moest plaatsvinden in een omgeving waarbij het reguliere werk doorgang vond. Er werd gebouwd terwijl de winkel open bleef.

De eerste jaren is er op ingezet om de basis in te richten en op orde te krijgen. Voorbeelden hiervan zijn de verbetering van de primaire en secundaire processen en het versterken van de samenwerking tussen colleges en ambtelijke organisatie. Het jaar 2020 kenmerkte zich in het verder professionaliseren van 1Stroom. Dit wordt in 2021 doorgezet met de voorgenomen doorontwikkeling van de organisatie.

Doorontwikkeling van de organisatie

Nu 1Stroom drie jaar draait, is duidelijk dat een aantal punten verbetering behoeft om de stip op de horizon: 'een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving', te bereiken. In 2020 heeft het algemeen bestuur besloten een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van 1Stroom waarbij de bestaande en waardevolle uitgangspunten uit de missie, visie en sturingsfilosofie behouden blijven. De organisatie wordt doorontwikkeld met behoud van het goede.

Om verdere verbetering mogelijk te maken wordt gestart met het aanpassen van de organisatiestructuur. De structuurwijziging draagt bij aan een transparante en duidelijke aansturing van de organisatie. In de directie wordt door de aanstelling van een algemeen directeur een eenduidig aanspreekpunt voor het functioneren van 1Stroom geborgd. Met de aanstelling van twee gemeentesecretarissen/adjunct-directeuren is er een directe verbinding tussen bestuur en organisatie, wat de bestuurlijke ambities borgt. De harmonisatie van de tweede managementlaag, als vernieuwd en krachtig aanspreekpunt voor de twee besturen, maakt een professioneel bestuurlijk-ambtelijk samenspel en een betere responsiviteit van de organisatie mogelijk.

Op basis hiervan wordt daarna verder gewerkt aan de doorontwikkeling van cultuur en de ontwikkeling van medewerkers. De wijziging van het organisatiemodel dient daarbij als 'versneller' in het versterken van de samenhang tussen de kernwaarden, besturingsfilosofie en organisatiecultuur.

Voor nadere verdieping van deze ontwikkeling wordt verwezen naar de Informatiebrief van 4 januari 2021 over de doorontwikkeling van 1Stroom.

3. Voortgang

Om de voortgang van de ambtelijke organisatie in beeld te brengen is deze vanuit drie invalshoeken bekeken. Ten eerste wordt gekeken naar hoe inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers de kwaliteit van de organisatie en de dienstverlening ervaren. Vervolgens wordt ingegaan op wat de eigenaren en opdrachtgevers van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom vinden. Hiervoor zijn de colleges en gemeenteraden bevraagd. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de ervaringen vanuit de organisatie. Tot slot zal de financiële doorvertaling worden belicht.

Zoals in de inleiding aangegeven is het doel om na vijf jaar 1Stroom een verbetering van de dienstverlening te realiseren. Om de voortgang te monitoren zou na twee jaar een stand van zaken worden gegeven. Hiervoor zijn eind 2019 en begin 2020 dan ook de eerste onderzoeken gestart. De uitbraak van COVID-19 en de bijbehorende effecten op de maatschappij hebben in eerste instantie geleid tot uitstel. Echter nu de restricties aanhouden is er voor gekozen om waar mogelijk aanvullend onderzoek te doen en hiervan een voortgangsrapportage op te stellen. De reeds beschikbare gegevens uit 2020 en de gegevens van begin 2021 worden gecombineerd om een volledig beeld te krijgen. Over 2 jaar in 2023, wanneer 1Stroom 5 jaar bestaat, zal de meting opnieuw worden uitgevoerd.

3.1 Dienstverlening klanten

Een belangrijk doel van de ambtelijke fusie tussen Duiven en Westervoort is het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Om de kwaliteit te meten worden door de tijd heen onderzoeken uitgevoerd, om in 2023 een degelijk inzicht te kunnen bieden. In 2017 is een 0-meting gedaan, deze is eind 2019 met een 2-meting herhaald. Onderstaand wordt op de drie pijlers geschetst waar 1Stroom staat in haar dienstverlening ten opzichte van de start.

Inwoners

De Vereniging voor Nederlandse Gemeenten bundelt, bewerkt en presenteert op het platform waarstaatjegemeente.nl cijfers en data over alle Nederlandse gemeenten op belangrijke beleidsterreinen. In 2017 is besloten om de resultaten van de burgerpeiling ‘Waar staat je gemeente’ te gebruiken om inzichtelijk te maken hoe de inwoners van Duiven Westervoort de kwaliteit van de dienstverlening ervaren. De burgerpeiling van 2019 is gebruikt ten behoeve van de vervolgmeting.

	Duiven		Westervoort	
	2017	2019	2017	2019
Totaal woon- en leefklimaat	6,7	6,9	6,6	6,8
Totaal relatie inwoner-gemeente	6,0	6,4	6,1	6,3
Totaal gemeentelijke dienstverlening	6,8	6,9	6,7	6,9
Totaal zorg en welzijn	6,5	6,7	6,6	6,6
Totaaloordeel alle inspanningen	6,7	6,9	6,6	6,8

Op alle onderdelen wordt de kwaliteit van de dienstverlening aan de inwoner door de inwoners van Duiven en Westervoort (1 gelijk gebleven) hoger gewaardeerd. De grootste toename is te zien op het onderdeel relatie inwoner-gemeente. Hier scoort Duiven 0,4 hoger en Westervoort 0,2. Dit resultaat is onder andere het gevolg van de opzet van een professioneel centraal klantcontactcentrum en door meer in te zetten op participatie van inwoners. Beide gemeenten scoren in het totaaloordeel met een stijging van 0,2 aanzienlijk hoger. Ten opzichte van het gemiddelde van de categorie gemeenten ≤ 25.000 inwoners (een 6,7) scoren beide gemeenten ook hoger.

Maatschappelijke organisaties

In oktober 2017 is voor de 0-meting bij beide gemeenten een rondetafelgesprek gehouden tussen maatschappelijke organisaties en de burgemeester. Bij dit gesprek waren zorgpartners, scholen, dorps/wijkraden en jongerenraad, schutterij- en sportverenigingen aanwezig.

In Duiven werd de leefbaarheid als positief beoordeeld, en is er aandacht voor kwetsbare groepen. Een kwetsbare groep ouderen vraagt wel aandacht. Er wordt een open houding van de gemeente ervaren. De dienstverlening wordt dan ook positief beoordeeld. De bereikbaarheid van ambtenaren en het verder ontwikkelen van het stimuleringsbeleid zijn aandachtspunten. De openbare ruimte wordt gewaardeerd, er is wel meer aandacht voor groen gewenst. De veiligheid in Duiven wordt gezien als goed. Het belang van goede openbare verlichting werd als aandachtspunt genoemd.

De leefbaarheid in Westervoort werd ook als positief benoemd, al is aandacht nodig om een verdere tweedeling tussen kansrijke en kansarme inwoners te voorkomen. De bereikbaarheid en de dienstverlening van de gemeente is positief, de lijnen zijn kort. De samenwerking met het maatschappelijk middenveld is goed. Er is waardering voor de inzet op het gebied van openbare ruimte en groen. Een aanbeveling is het terug melden van meldingen openbare ruimte. Door de organisaties wordt aangegeven dat Westervoort als veilig wordt ervaren. Er zijn zorgen over de toename van mensen met een psychiatrische achtergrond in de wijk.

Ten behoeve van de 2-meting was gepland om dit rondetafelgesprek eind 2019, begin 2020 te herhalen. Het rondetafelgesprek had nog niet plaatsgevonden op het moment van ingaan van de restricties als gevolg van de COVID-19 pandemie. Vanwege de sterke weerslag die COVID-19 heeft op de maatschappelijke organisaties, is er voor gekozen dit niet in 2020 te laten plaatsvinden. De maatschappelijke organisaties zouden hier onevenredig mee belast worden. Hierdoor kan geen vergelijkbaar inzicht in de ervaren dienstverlening ten opzichte van de 0-meting worden verkregen. In algemene zin kan worden gezegd dat het contact tussen gemeente en het maatschappelijk middenveld waar nodig intensief is. De dialoog verloopt over het algemeen positief. De vele effecten van de maatregelen in het kader van COVID-19 hebben natuurlijk ook zijn impact op de organisaties. Naast de blijvende reguliere contacten zullen bij de volgende meting de maatschappelijke organisaties weer worden bevraagd in een uitgebreid rondetafelgesprek.

Ondernemers

Om de dienstverlening aan ondernemers te toetsen is bij de 0-meting besloten om gebruik te maken van het rapport ‘MKB-vriendelijkste gemeente’. Dit onderzoek met benchmark verschijnt iedere twee jaar na een uitvraag van onderzoeksbureau Lexnova en MKB-Nederland. Het onderzoek geeft inzicht in het lokale ondernemersklimaat van gemeenten. Voor de 0-meting is gebruik gemaakt van de gegevens van het onderzoek 2016/2017. Over 2018/2019 is eveneens een meting verricht Momenteel loopt het onderzoek voor 2020/2021, hieraan is niet deelgenomen omdat de gegevens nog niet beschikbaar zouden zijn voor deze voortgangsrapportage en vanuit kostenoverweging. In onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven die op verslagdatum bekend zijn.

	Duiven		Westervoort		Gelderland (gem)	
	2017	2019	2017	2019	2017	2019
Tevredenheid ondernemers	7,2	7,0	4,5	6,4	6,4	6,6
Communicatie en beleid*	2,9	2,4	1,2	1,8	2,1	1,8
Prijs/kwaliteit gemeentelijke lasten	7,0	6,8	4,8	5,9	6,2	6,2
Positie imago gemeente	nb	8e plek	nb	34e plek	nb	50 totaal
Positie ranglijst Gelderse gemeenten	4e plek	5e plek	49e plek	32e plek	54 totaal	50 totaal

*Score op een schaal van 1 tot 4

De ervaren kwaliteit van de dienstverlening aan ondernemers is in Duiven in 2019 iets gedaald ten opzichte van 2017. Alle cijfers blijven ruim boven het gemiddelde van alle gemeenten in Gelderland. Dit blijkt ook uit de zeer respectabele 5e positie op de ranglijst van alle 50 Gelderse gemeenten.

In Westervoort hebben ondernemers juist een flinke toename van de kwaliteit van de dienstverlening ervaren. De tevredenheid is toegenomen van een ruime onvoldoende (4,5) naar een goede voldoende (6,4). Dit is ook terug te zien in de sterk verbeterde positie op de ranglijst naar plek 32.

3.2 Interne ontwikkelingen

De ambtelijke organisatie 1Stroom is een gemeenschappelijke regeling (GR) met een 'eigen' dagelijks bestuur (DB) en algemeen bestuur (AB). Dit is gelijk aan andere gemeenschappelijke regelingen zoals de ODRA of VGGM. Het DB wordt gevormd door een afvaardiging van de colleges van B&W van Duiven en Westervoort. Het AB bestaat uit alle burgemeesters en wethouders van beide gemeenten. In de dagelijkse praktijk wordt veel samengewerkt volgens de gemeentelijke structuren met de colleges van B&W van Duiven en Westervoort. Voor de besturen en ambtenaren een complexe situatie waarbij de drie entiteiten; de GR 1Stroom, Duiven en Westervoort in verschillende vormen en belangen door elkaar lopen. De relatie met de gemeenteraad van beide gemeenten is, mede vanuit het dualisme, gebaseerd op informeren en dienstverlening. Tussen het bestuur 1Stroom en college en ambtenaren is er sprake van een samenwerkingsrelatie. Inzicht in de ontwikkelingen bij raden, besturen en ambtelijke organisatie zijn van belang om inzicht te krijgen in de voortgang.

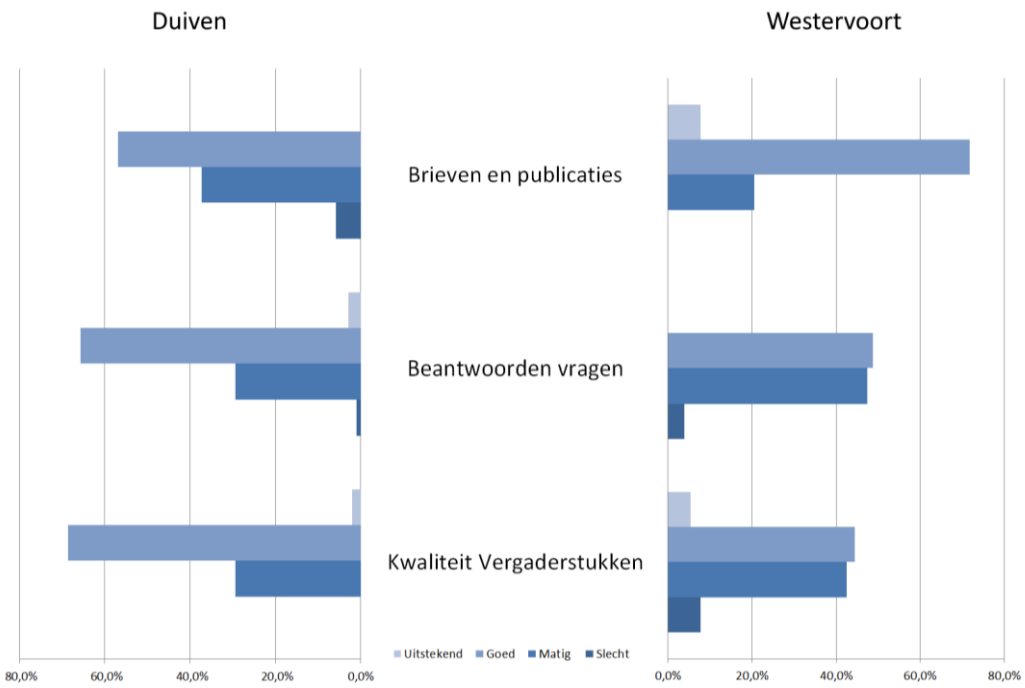
Gemeenteraden

In oktober 2017 is de 0-meting onder raadsleden gehouden. In februari 2021 is een vervolgmeting uitgevoerd. Hierbij wordt opgemerkt dat, in verband met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018, de samenstelling van de groep die de enquête heeft ingevuld is veranderd.

	Duiven		Westervoort	
	2017	2021	2017	2021
Kwaliteit dienstverlening	7,3	6,8	7,1	5,6
Waardering persoonlijke contacten	7,7	7,4	7,3	6,7

De gemeenteraadsleden ervaren in 2021 een duidelijk mindere kwaliteit vanuit de ambtelijke organisatie dan dat in 2017, toen de gemeenten nog zelfstandig waren, het geval was. In Duiven wordt er een lichte daling in de kwaliteit en de waardering van de persoonlijke contacten gevoeld. In Westervoort wordt er een sterkere daling gevoeld, vooral op de kwaliteit van de dienstverlening aan de gemeenteraad. Deze wordt nog net als voldoende ervaren.

In de enquête is gespecificeerd naar de onderwerpen brieven en publicaties (extern), het beantwoorden van vragen aan de raad en de kwaliteit van de vergaderstukken. De uitkomsten daarvan, zijn weergegeven in onderstaande grafiek en sluiten aan bij de voorgaande cijfers over 2021. In Duiven worden deze drie onderdelen door het grootste aandeel raadsleden als goed gekwalificeerd, en door circa een kwart van de raadsleden als matig. In Westervoort worden de brieven en publicaties als goed gezien, maar wordt de beantwoording van vragen en de kwaliteit van raadsstukken door ongeveer evenveel raadsleden met goed als met matig beoordeeld.

In Duiven wordt toegelicht dat de raadsstukken in de basis van voldoende kwaliteit zijn, maar dat het taalgebruik eenvoudiger en minder ambtelijk moet. Vragen worden door de ambtelijke organisatie niet altijd tijdig en/of inhoudelijk goed beantwoord. Een ander aandachtspunt is dat raadsleden bij de ambtenaren van 1Stroom graag meer betrokkenheid en binding met de gemeente zouden zien.

In Westervoort worden taalfouten, het niet weergeven van wijzigingen in tabellen en het niet naleven van afgesproken planningen vaak genoemd. Aandachtspunt is dat ambtenaren zich beter moeten inleven in de inwoners en zich pro-actiever moeten opstellen naar de inwoners toe.

Uit bovenstaande valt op te maken dat de ambtelijke fusie voor de raden nog weinig positieve ervaringen heeft opgeleverd. De raden ervaren een slechtere kwaliteit en afnemende dienstverlening.

Colleges van B&W

In februari 2021 zijn gesprekken gevoerd met de burgemeesters en wethouders van de gemeenten Duiven en Westervoort. In deze gesprekken hebben de collegeleden aangegeven hoe zij de ontwikkeling van 1Stroom zien in relatie tot de beoogde doelen van de fusieorganisatie. Hieronder worden de belangrijkste hoofdlijnen van de gesprekken weergegeven.

1Stroom is over het algemeen een robuuste organisatie. De kwetsbaarheid is ten opzichte van de zelfstandige gemeenten zichtbaar verbeterd. Op enkele afdelingen is er nog steeds sprake van kwetsbaarheid, door een minimale bezetting maar hogere workload. Erkend wordt dat dit veel flexibiliteit van de medewerkers vraagt. De medewerkers van 1Stroom werken namelijk voor negen verschillende bestuurders. De wendbaarheid van medewerkers om in dit krachtenveld te werken blijft een aandachtspunt. Het bestuurlijk-ambtelijk samenspel maakt stappen, maar kan nog beter.

De eerste twee jaar na de fusie waren de bestuurders ontevreden over de ambtelijke organisatie. Er was veel onduidelijkheid in processen en samenwerking. Met name op het gebied van financiële beheersing waren zaken niet op orde. Door de tijd is dit verbeterd, in 2020 was er meer tevredenheid. De samenwerking tussen de twee gemeenten kan in het grotere geheel gezien nog beter. Communicatie is hierin een belangrijke factor. Op sommige afdelingen is deze stap al goed gemaakt. Daar loopt de samenwerking en communicatie goed.

De strategische positie van beide gemeentes binnen de regio is sinds de start van 1Stroom gelijk gebleven. Waar nodig wordt ingezet op regionale samenwerking, hoewel ook nu niet overal bij wordt aangesloten. Bestuurders geven aan dat zij goed worden ondersteund in hun regionale portefeuille. De kansen binnen het regionale netwerk liggen meer in de Liemers dan in Regio Arnhem/Nijmegen. De belangen daar zijn minder direct van invloed op de inwoners van Duiven en Westervoort, bovendien is het in die context moeilijk om zaken voor elkaar te krijgen. In de Liemers wordt hierin meer effect gezien en worden meer kansen benut. Het heeft dan ook de bestuurlijke voorkeur om in deze samenwerkingen te investeren. De strategische positionering van beide gemeenten kan ambtelijk nog beter worden ondersteund. Dit zou bijvoorbeeld mogelijk zijn door op basis van één gezamenlijk ambtelijk advies gezamenlijk op te trekken zodat één vuist in de regio wordt gemaakt.

Over het algemeen is de inhoudelijke ondersteuning vanuit de ambtenaren goed. Bestuurders geven aan, dat zij binnen hun vakgebied over het algemeen mogen werken met bekwame medewerkers met veel kennis. De kwaliteit van de dienstverlening naar inwoners is het grootste belang. De verwachting is dat de kwaliteit nog verder verbeterd kan worden nu de integratie na de fusie aan het verbeteren is. Daarbij wordt vooral gedacht aan de interne kwaliteit. Zo is merkbaar dat de complexiteit van raads- en collegevoorstellen toeneemt terwijl/waardoor de kwaliteit onder druk staat. Meer aandacht en zorgvuldigheid in de uitwerking van deze documenten is gewenst, waardoor het algemeen ervaren kwaliteitsniveau zal toenemen.

De grootste zorg ziet op de financiële kant en de consistentie in kwaliteit. Zeker de eerste jaren waren hier veel zorgen over. Veel zaken worden op hoog niveau uitgevoerd, maar sommige zaken ook onvoldoende. De verschillen kunnen groot zijn. Daarnaast moet er een duurzame werkwijze gevonden worden om de soms verschillende bestuurlijke wensen te accommoderen. Bij de vorming van 1Stroom is uitgegaan van beleidsharmonisatie waar mogelijk en couleur locale wanneer gewenst. Hierop is de organisatie geënt. In de praktijk blijkt dat de bestuurlijke ambities vaker van elkaar afwijken dan voorzien, waardoor minder generiek kan worden gewerkt. Dit heeft zijn weerslag op de hoeveelheid werk en daarmee op de financiën.

Concluderend wordt bezien dat de kwaliteit en samenwerking de goede kant op gaat maar nog verder verbeterd kan worden. De strategische en financiële kant vragen verdere ontwikkeling. Er wordt vertrouwen uitgesproken dat 1Stroom op de goede weg is naar een goede en veerkrachtige organisatie.

Ambtelijke organisatie

Om de robuustheid van de organisatie te versterken is de afgelopen jaren op basis van bevindingen bijgestuurd. Zo zijn teams gewijzigd, is een extra directeur voor 1Stroom toegevoegd aan de directie en zijn bijstellingen doorgevoerd in processen en systemen. In 2020 is geconcludeerd dat een stevig sturend management nodig is om de organisatie en de groei van mensen in de organisatie verder te brengen. In 2021 wordt dit managementteam gevormd met als doel om de ambtelijke organisatie op alle doelstellingen verder te ontwikkelen. Hiervoor wordt een nieuwe organisatiestructuur ingevoerd.

Met het strategisch HRM-beleid van 1Stroom wordt gefocust op de juiste kwaliteit van mensen en voldoende medewerkers voor de uitvoering van de taken en het bereiken van de organisatiedoelen. Door focus op de taakuitvoering en integratie van processen was niet altijd voldoende tijd beschikbaar voor de ontwikkeling van medewerkers. Nu 1Stroom een steeds betere bedrijfsvoering krijgt biedt dit mogelijkheden voor de ontwikkeling van de organisatie. Dat de organisatie steeds sterker staat en zich de goede kant op ontwikkelt blijkt ook uit de cijfers van het ziekteverzuim. Waar het ziekteverzuim in 2018 en 2019 nog op 7,51% respectievelijk 7,25% lag, is dit in 2020 gedaald naar 3,62%. Met de organisatiewijziging in 2021 wordt de mogelijkheid gecreëerd om verder door te bouwen aan de cultuur en kwaliteit van de organisatie. Het verder uitbouwen van het strategisch

HRM-beleid, bijvoorbeeld met een strategische personeelsplanning en talentschouw. waarbij gericht gekeken wordt waarop geïnvesteerd moet worden in de organisatie en voor specifieke medewerkers, kan hiervoor een middel zijn.

Een ambtelijke fusie vraagt om een evenwicht tussen beleidsharmonisatie, wat bijdraagt aan de doelen met betrekking tot efficiëntie, balans in financiën en couleur locale, wat de zelfstandigheid van de gemeenten benadrukt. Op dit moment wordt voor beide gemeenten veel maatwerk geleverd. De mate waarin dit gebeurt is anders dan door de ambtelijke organisatie was verwacht. Hierdoor ontstaat frictie op de beschikbare capaciteit. Medewerkers geven aan dat zij hierdoor moeilijker hun werk kunnen doen. Zowel inhoudelijk als capacitair moet steeds worden geschakeld tussen de twee opdrachtgevers. Medewerkers geven aan dat zij nu soms afwegingen moeten maken tussen Duiven en Westervoort, terwijl dit door een goede bestuurlijke dialoog voorkomen kan worden.

Uit het bovenstaande valt op te maken dat de ambtelijke organisatie steeds robuuster wordt en meer ruimte krijgt om zich te richten op het ontwikkelen van medewerkers. Inhoudelijke en capacitaire vraagstukken blijven een aandachtspunt.

3.3 Financiën

Een uitgangspunt bij de start van 1Stroom was om te komen tot een organisatie die niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de gezamenlijke kosten van de voormalige organisaties Duiven en Westervoort. Bij de start van de 1Stroom is een taakstelling meegegeven van minimaal netto 3% ten opzichte van de ingebrachte gezamenlijke kosten van beide gemeenten. Dit resultaat moet behaald zijn uiterlijk 4 jaar na de start van de ambtelijke fusie. De initiële taakstelling bedroeg € 1 mln. Hiervan is afgesproken dat dit moet resulteren in een netto besparing van € 600k in 2021 en dat € 400k terugvloeit naar 1Stroom voor kwaliteitsverbetering en kwetsbaarheidsreductie. In 2020 is tot een extra taakstellende besparing besloten van in totaal € 732k over de jaren 2021 – 2024. Deze besparing omvat het terugdraaien van de investering van € 400k voor kwaliteitsverbetering en kwetsbaarheidsreductie en een aanvullende taakstelling van ruim € 300k.

Begroting en beheersing

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de begroting voor de jaren 2018 tot en met 2021 weergegeven:

bedragen x€1000	**Begroting 2018**	**Begroting 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Ontwikkeling 2018-2021**
Totale lasten 1Stroom	23.639	25.183	26.110	27.037	3.398
Overige baten	-268	-298	-260	-562	-294
Netto door te belasten	23.370	24.885	25.849	26.475	3.104
Bijdrage Duiven afvalaanbiedstation	-564	-564	-599	-599	-35
Bijdrage Duiven grondexploitatie	-691	-813	-432	-766	-75
Netto door te belasten volgens verdeelsleutel	**22.115**	**23.507**	**24.818**	**25.109**	**2.994**
Autonome ontwikkeling en taakuitbreiding:					
(loon)indexatie (gemiddeld 3,4%)	593	614	657	694	2.558
Uitbreiding taken		532	70		602
Wijkenteam Duiven naar 1Stroom			195		195
Bijdrage RID		447	295		742
Totaal van verklaarde mutaties	593	1.593	1.217	694	4.097
Reëel door te belasten volgens 63-37%	**21.522**	**21.914**	**23.601**	**24.415**	**-1.103**

Bij de start van 1Stroom is de begroting vastgesteld op € 23,3 mln waarvan € 1,1 mln direct betrekking had op de gemeente Duiven voor het afvalaanbiedstation en grondexploitaties. Het totaal

te verrekenen bedrag via de verhouding 63%-37 % komt daarmee in 2018 op € 22,1 mln. In de jaren 2019 tot en met 2021 is het absoluut te verrekenen bedrag toegenomen met net geen € 3 mln. Deze toename is het gevolg van autonome (loon)indexatie, uitbreiding en herplaatsing van taken op verzoek van de gemeenten en een kostenstijging bij de RID. De totale toename van de lasten bedraagt € 4,1 mln. Wanneer de ontwikkeling van de begroting wordt gecorrigeerd voor deze autonome kostenstijging wordt duidelijk dat in 2021 reeds invulling is gegeven aan € 1,1 mln taakstellende bezuinigingen. Hiermee ligt 1Stroom voor op de te realiseren taakstelling van ruim € 1,3 mln in 2024.

De afgelopen jaren is gewerkt aan verbetering van de (interne) beheersing en verbetering van de kwaliteit van de organisatie binnen de bestaande budgetten waarmee een goede basis is gelegd in voorbereiding op de organisatieverandering van 1Stroom in 2021. In de jaren 2018 en 2019 werden namelijk nog flinke overschrijdingen op de totaalsom van formatiekosten en externe inhuur gerealiseerd. De verbetering van de beheersing heeft er in geresulteerd dat het boekjaar 2020 is afgesloten met een positief resultaat van € 1,4 mln. Het bestuur van 1Stroom wil hiervan € 200k reserveren als bestemmingsreserve voor de reorganisatie in 2021 en € 30.000 voor de extra kosten als gevolg van de omgevingswet. In totaal zal € 1,2 mln terug worden gegeven aan de deelnemende gemeenten. Dit betekent dat Duiven circa € 750k en Westervoort circa € 450k terug krijgt. Het positieve resultaat 2021 heeft voornamelijk een incidenteel karakter. Dit is het gevolg van extra meeropbrengsten waar vanuit het voorzichtigheidsprincipe geen rekening mee was gehouden omdat de lasten die hier tegenover zouden staan moeilijk te voorzien zijn. Denk hierbij aan UWV-gelden voor ziekte en zwangerschap alsmede aan COVID-19 vergoedingen. De daling van de lasten heeft ook een incidenteel karakter, dit is onder meer het gevolg van minder reisbewegingen en minder cursusafname als gevolg van COVID-19.

Na een moeizame start heeft 1Stroom zich financieel sterk hersteld. Gelet op het bovenstaande zijn de oorspronkelijke financiële doelstellingen bereikt en is de organisatie op koers en robuust genoeg om de aanvullende financiële taakstelling in de volgende jaren te realiseren.

Verdeelsleutel

Bij de start van 1Stroom is besloten tot een verdeelsleutel, gebaseerd op onder andere het inwoneraantal en de algemene uitkering aan beide gemeenten. De verhouding voor de kosten is vastgesteld op 63% voor Duiven en 37% voor Westervoort. Deze verdeelsleutel is bedoeld als representatie van de gemiddelde inzet voor alle activiteiten van 1Stroom. Gemiddelde inzet, omdat de verdeling niet voor iedere activiteit exact hetzelfde is. Voor de ene activiteit werkt 1Stroom iets meer voor Duiven en voor de andere activiteit iets meer voor Westervoort.

Inmiddels werkt 1Stroom waar mogelijk integraal voor beide gemeenten. Werkzaamheden zijn daarmee verweven. Bij de oprichting van 1Stroom is tevens besloten om vanuit kosten- en tijdsbesparing, behoudens bij GREX-werkzaamheden, geen tijd te schrijven. Mede omdat bekend is dat dit niet altijd leidt tot een zuiver beeld van de inzet van werkzaamheden, omdat werkzaamheden verwezen zijn.

Afgesproken is dat de verdeelsleutel na 3 jaar geëvalueerd wordt. Gezien de verwevenheid van werkzaamheden kan er geen kwantitatieve evaluatie op basis van werkelijk gemaakte uren worden uitgevoerd. Een overzicht van de uitkomsten van een kwalitatieve evaluatie op de beleidsterreinen is hieronder weergegeven.

Westervoort vraagt gemiddeld een grotere inzet binnen het sociaal domein dan Duiven. Dit hangt samen met de samenstelling van de bevolking. Voor Duiven is op het sociaal domein relatief minder inzet benodigd. Over het algemeen wordt opgemerkt dat onderzoeksvragen of advies voor de ene gemeente ook leidt tot kennis en inzicht voor de andere gemeente. De uitvoering van latere zaken vragen daarom om minder inzet, omdat de kennis al beschikbaar is. Het is daarom vaak niet met een schaartje te knippen welke inzet voor welke gemeente gepleegd wordt. Een goed voorbeeld hiervan is 'Samen Sterk'. In deze door beide gemeenteraden vastgestelde toekomstvisie en transformatieagenda is optimaal gebruik gemaakt van de vergaarde kennis en ervaring in beide gemeenten. Hierdoor is een het mogelijk geweest om een gezamenlijk perspectief op te stellen waarmee een optimaal resultaat kon worden behaald.

Het fysieke domein is dynamisch en vaak vraagafhankelijk gestuurd. Ontwikkelinitiatieven uit de markt zijn niet altijd te sturen. In de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat principeverzoeken op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling in lijn zijn met de verdeelsleutel. Het aantal aanvragen en de werkvoorraad sluiten aan bij de verhouding 63/37%. Ruimtelijke initiatieven waarin de gemeenten leidend zijn, zoals bijvoorbeeld uitbreidings- en ontwikkellocaties, vragen een wisselende inspanning in de tijd. De bijbehorende werkzaamheden zoals planning en uitvoering, fasering en urenbesteding de verdeelsleutel van 63/37% blijft hierbij in balans. Wanneer het niet mogelijk is om binnen de beschikbare capaciteit en verdeelsleutel de gevraagde werkzaamheden uit te voeren, wordt door soms extra financiering ingezet om de taken uit te laten voeren.

Op het gebied van beheer en realisatie in de openbare ruimte is een balans zichtbaar die rond de 63/37% ligt. In het begin heeft met name een herijking/verschuiving van taken plaats gevonden. Westervoort is bijvoorbeeld na de fusie achteruit gegaan op de beschikbare capaciteit voor afval, hier kwam extra capaciteit voor openbare verlichting voor terug. Voor het beheer van het openbaar groen is in de aanbesteding rekening gehouden met de verdeelsleutel. Het onderhoud wordt uitgevoerd als '1 perceel' voor Westervoort en '2 percelen' voor Duiven en sluit hierbij goed aan bij de verdeelsleutel. Op het gebied van mobiliteit en verkeer is de inzet gemiddeld genomen groter voor Duiven, omdat hier de vraag door meer ontwikkelingen relatief genomen groter is. Wanneer er ontwikkelingen in Westervoort starten kan de balans ten opzichte van de verdeelsleutel weer net andersom uitpakken.

Bovenstaande laat zien dat de verdeelsleutel soms voordeel oplevert voor de ene gemeente en soms voor de andere gemeente. De kruisbestuiving en het leergeld is winst en juist een belangrijke reden voor ambtelijke fusie. Dit sluit ook goed aan bij het uitgangspunt van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom voor maximale waardencreatie tegen acceptabele kosten. Gekeken naar het algemene beeld blijkt dat de huidige verdeelsleutel robuust en goed in verhouding is. Gemiddeld sluit dit goed aan bij 63% voor Duiven en 37% voor Westervoort.

4. Conclusie en vooruitblik

Het is bekend dat fusie-organisaties na de samensmelting in de eerste periode minder goed functioneren. Processen moeten worden geharmoniseerd en bedrijfsculturen moeten worden geïntegreerd. Dit is ook bij 1Stroom het geval. De eerste twee jaar moest veel worden gedaan om de fusie-organisatie goed te laten werken. Met name het financiële proces vroeg veel aandacht. Bij 1Stroom moest ook een leercurve worden doorlopen met het werken voor twee opdrachtgevers. Na de start van 1Stroom heeft de organisatie zich gefocust op de basis op orde en de dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Processen zijn verbeterd en de aandacht kan nu verschuiven naar bestuur en gemeenteraden.

Stijgende lijn in dienstverlening

Een stijgende lijn in de publieke dienstverlening na een fusie is lastig. Een onderzoek van Berenschot bij de ambtelijke fusie BUCH (2020) stelt: “Deze stijgende lijn is op zich een prestatie, gezien de perikelen tijdens en vlak na de fusie met de interne gerichtheid die daarbij hoort”[1]. Met dit gegeven in het achterhoofd heeft 1Stroom daarom vanaf het begin aandacht gegeven aan de externe dienstverlening. Het is dan ook positief om in de uitkomsten van de burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl en het ondernemersonderzoek MKB-vriendelijkste gemeenten terug te zien dat deze investering in de dienstverlening zijn vruchten heeft afgeworpen. De kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners wordt hoger gewaardeerd dan in de oude situatie, en hoger dan gemiddeld in Nederland.

Voor ondernemers geldt dat de verschillen tussen Duiven en Westervoort zijn afgenomen, wat een logisch gevolg is omdat ondernemers uit beide gemeenten door één organisatie bediend worden. In Duiven is er helaas sprake van een lichte daling. Een 5e positie op de ranglijst van alle 50 Gelderse gemeenten is echter nog steeds zeer positief. In Westervoort hebben ondernemers na de fusie een flinke toename van de kwaliteit van dienstverlening ervaren. Met een aanzienlijk hogere score van bijna twee hele punten voor tevredenheid als gevolg.

Concluderend kan gezegd worden dat de dienstverlening aan klanten door 1Stroom als positief wordt ervaren. De organisatie blijft er op inzetten om de dienstverlening hoog te houden.

Verbeteringen vereist richting raad en college

De colleges van B&W en het bestuur van 1Stroom werken nauw samen met 1Stroom. In de beginperiode hebben zij dan ook het eerste negatieve effect gezien van de ambtelijke fusie. Processen waren niet goed ingeregeld, waardoor er minder tijd en aandacht was voor het leveren van de juiste kwaliteit aan het bestuur. De besturen zien zeker het laatste jaar, met het vorderen van de integratie, ook de verbeteringen zichtbaar worden. Ten opzichte van de oude situatie zijn er verbeteringen in de robuustheid van de organisatie en in de kennis, kunde en wendbaarheid van de medewerkers. Er zit een gestage groei in de prestaties van 1Stroom, die vertrouwen geeft voor de toekomst. 1Stroom kan volgens de colleges met name groeien op het gebied van constante kwaliteit met hoogwaardige college- en raadsvoorstellen en de strategische positionering in de regio.

[1] https://www.castricummer.nl/evaluatie-samenwerking-buch-gemeenten/

De gemeenteraden zijn het minst positief over de huidige stand van zaken. Zij ervaren een duidelijk mindere kwaliteit vanuit de GR 1Stroom dan vanuit de oude ambtelijke organisaties. Vooral de dienstverlening richting de gemeenteraden, zoals het beantwoorden van raadsvragen en de kwaliteit van de raadsstukken, is daarbij een breed gedeeld aandachtspunt.

Het verbeteren van de dienstverlening aan de raad is dan ook een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode. Door de focus van de afgelopen jaren op 'de basis op orde' en de dienstverlening aan klanten, was er geen ruimte om goed te investeren in de kwaliteit aan de gemeenteraden. Nu de processen op orde zijn en de organisatiestructuur met de wijziging in 2021 de daarbij passende vorm krijgt, kan verder worden gekeken. De interne kwaliteit met de bijbehorende communicatie en de verdere ontwikkeling van medewerkers staat daarbij voorop.

Mismatch in verwachtingen

Doordat bij een ambtelijke fusie de gemeenten bestuurlijk zelfstandig blijven, wil de bestuurlijke organisatie over het algemeen op de oude wijze bediend worden. Uit onderzoek[2] blijkt dat hierbij onvoldoende rekening wordt gehouden met de ambtenaren die voor een grotere en andere organisatie werken dan zij gewend waren, en de behoeften die daarbij horen. Er ontstaat een verschil in verwachtingen tussen de ambtelijke en bestuurlijke organisatie, wat een negatief effect heeft op het verzilveren van de verwachte verbeteringen.

In 1Stroom is, net als bij andere ambtelijke fusieorganisatie, deze mismatch ook in enige mate terug te vinden. Dit wordt vooral zichtbaar in de mismatch tussen beleidsharmonisatie en couleur locale. Bij de start van 1Stroom is uitgegaan van meer beleidsharmonisatie en een beperkte couleur locale. In de praktijk blijkt dit andersom te zijn. Dit heeft gevolgen voor de ingeschatte hoeveelheid werk, en daarmee op de financiën of voor medewerkers die afwegingen moeten maken tussen Duiven en Westervoort. Een goede bestuurlijke dialoog om zulk soort zaken zoveel mogelijk te voorkomen is gewenst. Daarnaast wensen raadsleden meer betrokkenheid bij inwoners en kennis van de lokale situatie bij ambtenaren. Nu er meer tijd komt om verder te kijken dan de basis op orde, kan dit ook verder ontwikkeld worden.

Financiën op schema

De zorgen omtrent de kwaliteit en interne beheersing uit de beginperiode van 1Stroom zijn goed opgepakt. De managementletter en het accountantsverslag over 2019 en 2020 bevestigen dit beeld. 1Stroom ligt op koers voor het realiseren van de afgesproken taakstellende bezuinigingen. De stijgende lijn in de meerjarenbegroting zit, is het resultaat van autonome (CAO, indexeringen) ontwikkelingen en nieuwe taken.

Op de meeste werkterreinen worden capaciteit en gelden conform de afgesproken verhoudingen ingezet. Een nog preciezere verdeelsleutel realiseren kan alleen door een uitgebreid onderzoek voor herijking en te starten met tijdschrijven. De ervaring leert dat dit kostbaar is en niet altijd de gewenste informatie oplevert. Het handhaven van de huidige verdeelsleutel lijkt daarmee bij te dragen aan maximale waardencreatie tegen acceptabele kosten.

[2] Kiel, M., *Hoe efficiënt, effectief en legitiem zijn ambtelijke fusies voor betrokkenen?,* Erasmus Universiteit Rotterdam, augustus 2018

Vervolgstappen in de voortgang

Op basis van deze voortgangsrapportage kan geconcludeerd worden dat 1Stroom na een stroeve start goed op weg is. De processen zijn geharmoniseerd, de financiële beheersing is op orde en de dienstverlening aan klanten is verbeterd. Er is echter ook volop ruimte voor verdere verbetering, waarbij de interne kwaliteit met stip bovenaan staat.

De aankomende jaren zal daarom worden ingezet op de volgende aandachtspunten:

- Verbeteren kwaliteit dienstverlening aan bestuur en raad;
- Inzet op het bestuurlijk-ambtelijk samenspel;
- Organisatieontwikkeling, aanpassing organisatiestructuur
- Ondersteuning op de strategische positionering van de gemeenten;
- Betrokkenheid ambtenaren bij gemeente, inleving bij inwoners en samenwerking met maatschappij;
- Evenwicht beleidsharmonisatie en couleur locale.

Met het nemen van deze vervolgstappen loopt 1Stroom op koers om de doelstellingen in 2023 zoals afgesproken te behalen. De voortgang op deze onderwerpen zal twee keer per jaar worden besproken in het bestuur van 1Stroom. Bij de behandeling van de halfjaarsrapportage en de jaarrekening bespreken bestuur en directie de ontwikkelingen op de zes speerpunten. Over twee jaar, voorjaar 2023 zal een nieuwe voortgangsrapportage aan de gemeenteraden worden aangeboden.

Bijlagen

a. Enquête raadsleden

Enquête raadsleden 2021 – gemeente Duiven
Enquête raadsleden 2021 – gemeente Westervoort

b. Waar staat je gemeente

Rapportage Waar staat je gemeente 2019 – Duiven en Westervoort

c. MKB-vriendelijkste gemeente

Rapportage MKB-vriendelijkste gemeente 2018/2019 – gemeente Duiven
Rapportage MKB-vriendelijkste gemeente 2018/2019 – gemeente Westervoort

1STROOM
DUIVEN & WESTERVOORT

Algemeen Bestuur

Dagelijks Bestuur

Directie

Gemeentesecretaris gemeente Duiven / Adjunct Directeur

Algemeen Directeur

Gemeentesecretaris gemeente Westervoort / Adjunct Directeur

- Vergunningen, Toezicht en Handhaving
- Realisatie en Beheer
- Beheer Buiten en Sportcentrum
- Ruimte, Samenleving en Ontwikkeling
- Sociaal Domein I
- Sociaal Domein II
- Publiekszaken
- Financiën en Belastingen
- Advies
- Informatiemanagement, Bestuursondersteuning en Projecten

1STROOM
DUIVEN & WESTERVOORT
1Stroom werkt voor de gemeente Duiven
en de gemeente Westervoort

Onderwerp : Vragen GroenLinks Westervoort Voortgangsrapportage 1Stroom
Datum : 12 mei 2021
Zaaknummer : Z/21/080309/201510536

Vragen en antwoorden
Tijdens de informele gezamenlijke raadsbijeenkomst op 13 april 2021 heeft de heer Schulte van GroenLinks Westervoort aangegeven technische vragen te hebben over de Voortgangsrapportage 1Stroom en is toegezegd deze vragen schriftelijke te beantwoorden. De antwoorden op de vragen worden hieronder vetgedrukt weergegeven.

1. Uitbreiding taken, pagina 12, tabel
Er is met name in 2019 voor 532 k-euro en in 2020 voor 70 k-euro aan uitbreiding taken weergegeven.
Vragen:
- Wat voor soort taken zijn dit?
- Hoe zijn die taken verdeeld over Westervoort en Duiven?
- Ligt aan de uitbreiding van taken steeds een bestuursbesluit ten grondslag?

Antwoord:
De uitbreiding van taken hebben betrekking op de kwaliteitsverbetering bij de afdeling financiën zoals het aanstellen van een controller, uitbreiding team Binnenste Buiten, basisregistratie ondergrond, ondermijning, uitvoering woonprogramma, statushouders en BAG/WOZ.

Op basis van bestuurlijke besluiten is op deze wijze invulling gegeven aan de ambities en speerpunten van de meerjarenbegrotingen van Duiven en Westervoort. Voor alle taken is de verdeelsleutel van toepassing.

2. Wijkenteam Duiven naar 1Stroom, tabel pagina 12
Er is een overheveling van het wijkenteam Duiven naar 1Stroom geweest in 2019 waarmee 195 k-euro is gemoeid.
Vraag: Werd dit bedrag voor 2019 apart door Duiven bekostigd en vanaf 2019 door 1Stroom (en daardoor voor 37% ook door Westervoort)? Hoe is hierdoor de realisatie van de verdeelsleutel beïnvloed?

Antwoord:
Vanaf 2018 is de formatie van het Wijkenteam begroot in Duiven maar betaald vanuit 1Stroom. Vanwege het uitgangspunt dat alle medewerkers (uitgezonderd de griffie) binnen 1Stroom vallen, is dit nu ook begrotingstechnisch zo ingeregeld. Per saldo heeft dit de realisatie van de verdeelsleutel dus niet beïnvloed.

3. Toerekening aan gemeente of 1Stroom
Over 2018 en 2019 zijn veel facturen in eerste instantie aan de verkeerde entiteit gestuurd en ook geboekt, waardoor veel herstel nodig was.
Vraag: Hoe scherp is de afbakening van facturering/ boeking van kosten bij gemeente versus 1Stroom? Hoe vaak gaat dat nog fout? Is het inderdaad zo dat externe kosten voor een

gemeente altijd bij de gemeente worden geboekt en dat in het algemeen alleen de personeelskosten van 1stroom bij 1stroom worden geboekt?

Antwoord:
Vanaf eind 2019 is het inkoop en bijbehorende factuurproces aangescherpt op basis van factuurvoorwaarden. Vanuit financiën zijn de leveranciers hierover aangeschreven en heeft de interne organisatie hier verdiepende instructie over gekregen. Dit proces is nu op orde. Facturen die onjuist zijn geadresseerd worden geretourneerd aan de leverancier. Boekingsfouten komen hierdoor niet meer voor. Personele kosten worden sec bij 1Stroom geboekt. Externe kosten (die ook personele inhuur kunnen betreffen) kunnen betrekking hebben op alle drie de entiteiten: het verbeterde inkoop- en factuurproces zorgt voor correcte boekingen en verantwoording bij de juiste entiteit.

4. Uitbreiding werk per gemeente
Heeft mogelijk een relatie met vraag 1.
Vraag: Als een gemeente een extra taak heeft (en de andere niet) en die bij 1Stroom neerlegt inclusief een extra personeelsbudget, hoe wordt dat in de praktijk geboekt? Hoe heeft dat effect op de verdeelsleutel?

Antwoord:
De verbijzonderde taak en bijbehorende kosten zullen dan buiten de verrekening op basis van de verdeelsleutel worden gehouden.

5. Verdeelsleutel, pagina 14
Er staat: *In het fysieke domein zijn principeverzoeken op gebied van ruimtelijke ontwikkeling in lijn geweest met de verdeelsleutel*.
Vraag Wat betekent dat precies? Waaruit blijkt dat?

Antwoord:
Voor dit soort werkzaamheden houdt het vakteam een werklijst bij. Op deze lijst stonden 61 verzoeken voor Duiven en 34 lopende verzoeken voor Westervoort. Het aantal zaken fluctueert in de tijd en veelal zijn het lang lopende processen (langer dan een jaar), waardoor het een goed beeld geeft van de verdeling. Binnen het vakteam Ruimtelijke Ontwikkeling noemen we dit de 'reguliere werkvoorraad'.

6. Verdeelsleutel, pagina 14, vervolg, fysiek domein
Er staat ook: *Wanneer het niet mogelijk is om binnen beschikbare capaciteit en de verdeelsleutel de gevraagde werkzaamheden uit te voeren, wordt soms extra financiering ingezet om taken te laten uitvoeren*.
Vraag: wat betekent dat in de praktijk? Is dit vergelijkbaar met vraag 4? Graag een voorbeeld voor Duiven resp. Westervoort?

Antwoord:
De ontwikkeling van woningbouwlocaties of bedrijventerreinlocaties is werk bovenop het werk genoemd onder punt 5. In de basis past dit binnen de verdeelsleutel, en wordt de beschikbare capaciteit op grond hiervan verdeeld. Voor extra opgaven kan besloten worden om extra inzet te plegen. De kosten daarvoor (planontwikkelingskosten) komen dan ten laste van de ontwikkeling (gemeentelijke begroting). Dit is ook in de lijn/afspraak dat buiten de verdeelsleutel de kosten voor een Grex of een Ruimtelijke Ontwikkeling met kostenverhaal door beide gemeenten zelf worden gedragen. Voorbeelden voor Duiven: Bedrijventerrein ontwikkelingen en de opgave/proces dat loopt rondom de uitbreidingslocaties Woningbouw.
Voorbeeld voor Westervoort: de ontwikkeling van Westervoort Noord of eventueel een verdere ontwikkeling van de Centrumvisie Westervoort.

7. Onderhoud: 1 perceel Westervoort 2 percelen Duiven, pagina 14

Duiven is qua totale oppervlakte bijna 5 keer zo groot als Westervoort. Qua openbare ruimte (grijs en groen) in beheer (afgeleid uit basis in beeld) is er in Duiven ongeveer 2,5 keer zo veel oppervlakte te beheren als in Westervoort. (380 ha vs 160 ha); Duiven komt dus tekort qua beheer in deze verhouding.

Vraag: Klopt dat? Dan kom je in Duiven toch niet uit met deze vuistregel en wordt Duiven onderbediend?

In Westervoort is 77 ha grijs en 79 ha groen op 7000 woningen te onderhouden (Basis in beeld); in totaal dus ca 160 ha. (116 eenh grijs en 118 groen/woning)

In Duiven zijn 11000 woningen met areaal/woning grijs= 160 en groen = 187, dus 347/woning, in totaal 347*11.000 = 381 ha

Antwoord:

Bovenstaande vuistregel geeft geen goede benadering van de werkelijkheid. Duiven heeft een groot buitengebied. Het beheren van het buitengebied is veel minder arbeidsintensief dan binnenstedelijk areaal. Daarnaast is de benodigde inzet op beheer van het areaal afhankelijk van meerdere factoren zoals de opbouw van het areaal (eenvoudig of complex) en de ligging daarvan. Vergelijking kan dus niet zonder meer plaatsvinden op basis van hoeveelheid vierkante meters.

8. Uitbesteding bij onderhoud

Als er voor een bepaalde gemeente onderhoud wordt uitgevoerd door aannemer, wordt dat bij de gemeente direct in rekening gebracht conform de begroting. Als datzelfde onderhoud door 1stroom-ambtenaar wordt gedaan, gaat dat via 1stroom en geldt dus de verhouding 37%-63%.

Vraag: klopt dit? En als dit wijzigt (extern laten uitvoeren versus door eigen personeel)? Wie neemt die beslissing?

Antwoord:

Technisch gezien is deze redeneerwijze kloppend. Beide gemeenten gaan echter reeds lange tijd uit van een regisserende rol bij het beheer van de buitenruimte. Onderhoud wordt met contracten op de markt gezet en aanbesteed. Gezien de grote impact op de verdeelsleutel, zal bij een wijziging hiervan de gemeenteraad worden meegenomen.

GROEN LINKS DUIVEN

Vragen politieke avond 8 juni 2021

B.1.2. 1Stroom

- In voorliggend voorstel lezen wij dat er sprake is van een reorganisatie binnen 1Stroom. Is dit zondermeer mogelijk of moeten daar volgens de reglementen eerst bepaalde stappen worden genomen als goedkeuring van OR/MR gemeenteraad?
- De directie van 1Stroom wordt anders georganiseerd, zo zijn er nieuwe mensen aangetrokken worden taken anders ingevuld en zijn er mensen verdwenen. Brengt deze verandering(extra)kosten met zich mee?
- Er is bij de vorming van 1Stroom van uit gegaan dat er geen reserves worden gevormd. Hoe past het voorliggende voorstel om 200k te reserveren voor de reorganisatie en 30k voor het invoeren van de omgevingswet hierin?

Antwoorden

- Bij de doorontwikkeling van 1Stroom is onder de Wet op de Ondernemingsraden inderdaad sprake van een belangrijke wijziging en dus van adviesrecht van de OR. De OR heeft hier dan ook advies over uitgebracht. Op 5 februari 2021 is een positief advies uitgebracht. Daarnaast heeft het Lokaal Overleg ingestemd met het Sociaal Plan.
- De organisatiewijziging leidt niet tot structurele meerkosten. Wel worden er tijdelijke extra kosten verwacht voor de gewenste investeringen in personeel. Om deze tijdelijke extra kosten te kunnen dekken, is voorgesteld een bestemmingsreserve te vormen.
  In de Gemeenschappelijke Regeling van 1Stroom is de mogelijkheid opgenomen om op basis van een reglement reserves en voorzieningen te vormen. Dit reglement is sinds de oprichting nog niet opgesteld omdat het vormen van reserves nog niet aan de orde is geweest. Daarom wordt voor de vorming nu rechtstreeks toestemming van de raden van Westervoort en Duiven gevraagd. Het vormen van de reserve geeft transparantie. In dit specifieke geval is er sprake van incidentele kosten, die niet uit de lopende begroting kunnen worden gedekt. Aangezien 1Stroom gefinancierd wordt door Duiven en Westervoort, bestaat er in het algemeen geen noodzaak voor het vormen van reserves. Eventuele winsten of verliezen worden immers aan het einde van het jaar verrekend met de deelnemende gemeenten. De reserve die wordt voorgesteld, dient ter overbrugging van deze specifieke incidentele uitgaven die niet binnen de exploitatie passen en geen structureel karakter hebben. Het is transparant om hiervoor een reserve te vormen en deze niet na afloop als een (te voorzien) tekort te laten aanvullen door de gemeenten bij de jaarrekening.

Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

- Komt er nog een aparte discussie over de verdeelsleutel tussen Duiven en Westervoort van 1Stroom, zoals in het reglement van de gemeenschappelijke regeling staat of is deze beslecht door middel van de begroting?

  In het raadsvoorstel wordt expliciet voorgesteld akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel (besluit punt 4). De kwalitatieve evaluatie van de verdeelsleutel is opgenomen in de Voortgangsrapportage 1Stroom. Op basis van deze evaluatie ziet het bestuur van 1Stroom geen aanleiding om de huidige verdeelsleutel aan te passen.

- Betekent deze begroting dat we de gemeenschappelijk regeling voortzetten en dat de gemeenteraad deze discussie zoals ook in de gemeenschappelijke regeling is beschreven niet meer voeren of komt hier een aparte afwegingsnotie voor, zoals in de aangehouden motie PvdA – D66 Motie Afwegingsnotitie 1Stroom is gevraagd?

  De gemeenschappelijke regeling 1Stroom is aangegaan voor onbepaalde tijd. De gemeenteraad heeft eerder dit jaar een voortgangsrapportage ontvangen. Het college van burgemeester en wethouders is mede op basis van deze voortgangsrapportage van mening dat de samenwerking in de gemeenschappelijke regeling moet worden voortgezet. Wel is een doorontwikkeling van de organisatie gewenst.

Vragen Politieke Avond 8 juni 2021

B.1.2. Conceptbegroting gemeenschappelijke regelingen–Jaarrekening/Begroting 1Stroom

1. Hoe groot is de besparing “minder reiskosten en reisbewegingen” door COVID-19 exact?
   Antwoord: de besparing bedraagt € 30.000.
2. Kunt u aangeven, met het oog op kostenbesparing, of thuiswerken wordt gefaciliteerd en/of gepromoot? Zo nee, waarom niet?
   Antwoord: Thuiswerken wordt niet gepromoot vanuit het oogpunt van kostenbesparing maar wordt wel gefaciliteerd door (delen van) werkplekken in bruikleen beschikbaar te stellen. Thuiswerken is wel zo veel als mogelijk (behoudens loketdiensten, boa’s, etc.) verplicht gesteld vanwege de landelijke coronamaatregelen. Dit beleid is momenteel nog steeds van toepassing. Vanuit het oogpunt van kostenbesparing wordt niet actief gestuurd op thuiswerken. Enerzijds omdat de kosten van woon-werkverkeer niet vergoed worden maar anderzijds omdat het op afstand werken niet altijd leidt tot kostenreductie: fysiek ontmoeten kan in veel gevallen leiden tot adequatere en betere samenwerking en/of (financiële) resultaten.
3. Is een continuering van de huidige verdeelsleutel de juiste keuze nu de gemeente Westervoort onder curatele staat van de Provincie? Zo ja, waarom?
   Antwoord: de gemeente Westervoort is onder *toezicht* gesteld van de provincie en niet onder curatele. Hiervoor heeft de gemeente Westervoort een herstelplan ingediend dat door de provincie is goedgekeurd. In het raadsvoorstel wordt expliciet voorgesteld akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel (besluit punt 4). De kwalitatieve evaluatie van de verdeelsleutel is opgenomen in de Voortgangsrapportage 1Stroom. Het bestuur van 1Stroom ziet op dit moment geen aanleiding om de huidige verdeelsleutel aan te passen.
4. Uit de voortgangsrapportage begrijpen wij dat de raden weinig positief zijn over de ambtelijke fusie, in het bijzonder over de kwaliteit en de leesbaarheid van de raadsstukken. Wat is er en wordt er concreet gedaan om dit beeld te verbeteren?
   Antwoord:
   In de organisatie is volop aandacht gevraagd voor dit onderwerp en worden de volgende stappen ondernomen:
   - raadstukken worden tegengelezen.
   - er worden schrijftrainingen opgestart.
   - er wordt in het nieuwe MT een proces opgestart om de managementinformatie te verbeteren

Onderwerp	MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021		
Ondertitel	De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.		
Portefeuillehouder	Wethouder Knuiman	Zaaknummer	Z/21/081038
Behandelend ambtenaar	Esther Vaessen e.vaessen@1stroom.nl Sociaal domein		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. De raad neemt kennis van de voorlopige jaarcijfers 2020 en de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021). 2. De raad dient geen zienswijze in op de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).		
Historie	De gemeente neemt deel in meerdere gemeenschappelijke regelingen waarbij jaarlijks in deze periode zienswijzen kunnen worden ingediend ten aanzien van conceptbegrotingen.		
Termijn	Het indienen van een zienswijze kan tot 18 juni. Dit sluit niet goed aan bij onze raadscyclus waarbij de raadsvergadering op 22 juni is. De begroting zal echter pas 8 juli worden vastgesteld door het bestuur van BVO DRAN waardoor we er van uit gaan dat de zienswijze nog meegenomen moet kunnen worden.		

Politieke Avond	8 juni			
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
J.W. Egtberts	W. Bosch	Digitale publieksruimte	Sociaal	45 Minuten (totaal Gr-en).
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. Bij dit voorstel is geen concept-zienswijze(brief) gevoegd, aangezien het college van mening is dat de voorgelegde ontwerpbegroting goed is afgestemd en geen reden geeft voor opmerkingen. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 8 juni	
Raadsvergadering	22 juni

ZFDD672E44E

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021

Zaak- & documentnr. : Z/21/081038/201513404
Portefeuillehouder : I. Knuiman

Opsteller : Esther Vaessen
Team : Sociaal domein
Telefoonnr.

Samenvatting

Het college stelt de raad voor kennis te nemen van de voorlopige jaarcijfers 2020 van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN). Tevens stelt het college de raad voor om geen zienswijze in te dienen op de gewijzigde begroting 2021 en de ontwerp meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025. Hiermee geeft het college invulling aan de bepalingen van de Gemeenschappelijke Regeling BVO DRAN en de rol van de raad.

Beslispunten

1. De raad neemt kennis van de voorlopige jaarcijfers 2020 en de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).
2. De raad dient geen zienswijze in op de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).

Aanleiding

De BVO-DRAN biedt op grond van artikel 35 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen de raden van de deelnemende gemeenten de gelegenheid hun zienswijzen kenbaar te maken over de ontwerpbegroting. Duiven is één van 18 deelnemende gemeenten. De zienswijze dient uiterlijk 18 juni 2021 verstuurd te worden aan het bestuur van de BVO DRAN.
Het bestuur van BVO DRAN stelt na het ontvangen van alle zienswijzen de begroting definitief vast indachtig de ingebrachte zienswijzen. De begroting zal voor vaststelling worden geagendeerd in de bestuursvergadering van BVO DRAN van 8 juli 2021.

De nu voorliggende ontwerpbegroting is een begroting waarin de gewijzigde begroting 2021 is geïntegreerd in de meerjarenbegroting 2022-2025.

Planning

Naast de MJPB ontvangt u alvast de financiële gegevens 2020 die als basis dienen voor de jaarrekening 2020 en de nog plaats te vinden accountantscontrole. Bespreking en besluitvorming van de jaarrekening 2020 staat gepland voor het AB van 8 juli 2021 waarna jaarrekening, accountantsverklaring en accountantsverslag aan de raden van de deelnemende gemeenten wordt toegezonden.

Beoogd effect

Inzicht geven in de ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021) van BVO DRAN.

Argumenten

1.1 *Er ligt nu een ontwerpbegroting voor inclusief een begrotingswijziging 2021*

In de gewijzigde begroting 2021 en de ontwerpbegroting 2022-2025 zijn de uitgangspunten uit de Kaderbrief meegenomen. Deze Kaderbrief is vastgesteld door de BVO DRAN en is als bijlage toegevoegd. In de inleiding van de MJPB staan de uitgangspunten nog eens nader uitgewerkt.

1.2 *De ontwerpbegroting is goed afgestemd met de gemeente Duiven*

Op ambtelijk niveau is de ontwerpbegroting goed afgestemd middels diverse overleggen en de gemeenten hebben de gelegenheid om gemeentelijke aanpassingen door te voeren. Hiervan is voor Duiven ook gebruik gemaakt voor de begeleidingskosten, aangezien we op dit moment geen begeleiding vanuit de vervoerder meer hebben in routes. Echter mocht dit wel nog dit jaar nodig zijn, dan is er daar ruimte voor. De portefeuillehouder zit namens de gemeente in het bestuur van BVO DRAN en is in die hoedanigheid ook betrokken bij de ontwerpbegroting.
Met alle gemeenten is afgestemd dat er in de MJPB 2022-2025 geen rekening gehouden wordt met de huidige maatregelen door corona, aangezien het op dit moment lastig is in te schatten hoe lang de effecten van invloed zijn op het vervoer. Dat betekent dus ook niet met de compensatieregeling. Die inhoudt dat vervoerders gecompenseerd worden tot een hoogte van 80% zolang het vervoer ook onder deze grens blijft. Door de meerderheid van stemmen in de BVO DRAN is deze compensatieregeling aangenomen.

Daarnaast verwachten gemeenten in de toekomst door de vergrijzing en de ontwikkelingen van de Provincie (zie kanttekening 1.2) mogelijk wel een toename in het vervoer, ondanks dat diverse gemeenten, waaronder ook Duiven, maatregelen wil doorvoeren om het vervoer beschikbaar te houden voor de inwoners die er echt van afhankelijk zijn.

2.1 *Geen zienswijze indienen.*

Bij dit voorstel is geen concept-zienswijze(brief) gevoegd, aangezien het college van mening is dat de voorgelegde ontwerpbegroting goed is afgestemd en geen reden geeft voor opmerkingen.

Ook dit jaar geeft de ontwerp begroting 2022 en verder weer een beter beeld van de verwachte kosten en de verwachte ontwikkelingen in de kosten de komende jaren. Het wederom opstellen van een gewijzigde begroting 2021, die gebaseerd is op de juiste indexatiecijfers en voor het routevervoer op de realisatiecijfers van laatste halfjaar 2020, draagt daar aan bij.

Het college is van mening dat de BVO DRAN, gelet op alle argumenten en kanttekeningen die in dit raadsvoorstel genoemd worden, zorgt voor een goede uitvoering van het doelgroepenvervoer met daarbij oog voor kostenontwikkelingen en waar mogelijk efficiency. Het steeds beter betrekken van gemeenten bij het opstellen van de begroting en het rekeninghouden met de verschillen tussen de gemeenten stelt het college ook op prijs. Het college wil benadrukken dat, zoals al vaker door de BVO DRAN aangegeven, de gemeenten zelf de grootste invloed hebben op de kostenontwikkeling in het vervoer. Dit omdat +/- 96% van de kosten gemaakt worden in het vervoer zelf, oftewel de inzet van voertuigen en chauffeurs en de planning ervan (en voor het vraagafhankelijk vervoer ook de ritaanname). Hierop heeft de BVO DRAN weinig invloed, aangezien de toewijzingen om gebruik te mogen maken van het vervoer en het beleid rondom doelgroepenvervoer aan de gemeenten is.
Dit alles in overweging te hebben genomen is het college van mening dat er dit jaar niet van de mogelijkheid gebruik gemaakt hoeft te worden om een zienswijze in te dienen.

Kanttekeningen

1.1 *Open einde systematiek*

De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer vervoer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit kan een financieel risico met zich meebrengen. Hierin is door de BVO DRAN deels al voorzien door voor de jaren 2022 t/m 2025 ieder jaar de cijfers aan te passen uitgaande van de groei in het vervoer van de afgelopen jaren. Op dit moment ziet het college geen redenen om van die groeicijfers af te wijken.

1.2 *Ontwikkelingen Provincie*

Zoals al eerder aan u is gemeld zal de bijdrage vanuit de Provincie ten aanzien van het doelgroepenvervoer komen te vervallen.
De provincie Gelderland kiest er, ondanks het verzoek vanuit de regio en de BVO DRAN om samen te werken op het gebied van basismobiliteit, voor om een separate aanbesteding uit te voeren voor de inkoop van het kleinschalig openbaar vervoer onder de noemer HaltetaxiRRReis. De Provincie heeft de 6 vervoersregio's binnen de grenzen van Gelderland uitgedaagd om gezamenlijk mee te doen aan de aanbesteding. Echter is dit een bijna onmogelijke uitdaging, aangezien gemeenten/regio's geen winst/verlies mogen maken en dus alleen de daadwerkelijke kosten kunnen doorberekenen aan een opdrachtgever. Vervoerders kunnen scherp inschrijven, maar gemeenten/regio's kunnen alleen aangeven wat ze verwachten aan kosten kwijt te zijn gebaseerd op de gegevens in de aanbesteding. De regio's zijn tot de conclusie gekomen dat dit een niet passende constructie is, ook niet in het kader van samenwerking zoals de regio's dat voor ogen hebben.
Daarnaast zien we een verschraling van het grootschalig Openbaar Vervoer en dit kan mogelijk leiden tot extra instroom in het doelgroepenvervoer. De daadwerkelijke effecten van beide ontwikkelingen zijn op dit moment nog niet duidelijk, maar worden uiteraard gevolgd. Ook door de BVO DRAN.

Financiële paragraaf

Jaarcijfers

De voorlopige jaarstukken 2020 BVO DRAN zijn ontvangen en toegevoegd als bijlage. De voorlopige jaarcijfers 2020 van de BVO DRAN laten voor Duiven een voordeel zien van € 198.773,-. Daar komt nog een negatieve BTW-correctie op.

Begroting Duiven

In de begroting van Duiven is rekening gehouden met een besparing op het doelgroepenvervoer waarvan een aantal maatregelen al is doorgevoerd, maar een aantal maatregelen ook nog doorgevoerd moet worden, waaronder o.a. het wijzigingsbesluit Verordening Maatschappelijke ondersteuning 2019 en de doorontwikkeling van de Plusbus als voorliggende voorziening. Uw raad is hierover geïnformeerd middels de kennisgeving Maatregelen doelgroepenvervoer. De bedragen in de begroting van Duiven zijn de verwachte reële netto besparingen op basis van het plan van aanpak en de investeringen die nodig zijn om deze besparingen te realiseren. Mochten maatregelen uit het plan van aanpak, zoals de maatregelen die betrekking hebben op beleidswijzigingen, niet worden vastgesteld of worden uitgesteld of worden aangepast, dan heeft dit direct gevolgen op te verwachten besparingen en daarmee op de begroting.

De beoogde besparingen door eigen maatregelen zijn **niet** meegenomen in de voorliggende ontwerpbegroting van de BVO DRAN, deze worden in de begroting van de gemeente Duiven meegenomen en gemonitord. Juist om de effecten van de wijzigingen in het beleid en de uitvoering goed inzichtelijk te houden.

Hieronder ziet u in een overzicht de totaal bedragen die per jaar in Meerjarenbegroting van de BVO DRAN voor Duiven zijn meegenomen. Het gaat hier dus om de kosten voor de uitvoering van het vervoer die op basis van realisatiecijfers, verwachte volumegroei en indexcijfers tot stand zijn gekomen. Alleen de bedragen voor 2021 en 2022 zijn overgenomen in de begroting van Duiven.

	2021	2022	2023	2024	2025
Begroting BVO DRAN 2021-2025	724.709	810.213	902.696	1.003.799	1.098.241

Participatie en communicatie

n.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

Na vaststelling besluit wordt de BVO DRAN op de hoogte gebracht dat de gemeente Duiven geen zienswijze zal indienen.

Bijlagen

1. 201513409 Aanbiedingsbrief MJPB BVO DRAN 2022-2025 inclusief gewijzigde begroting 2021
2. 201513411 Ontwerp Meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025 (incl. gewijzigde begroting 2021)
3. 201513415 Memo financiële gegevens BVO DRAN 2020
4. 201513416 Voorlopig resultaten gemeenten BVO DRAN 2020
5. 201513417 Balans financiële gegevens BVO DRAN 2020
6. 201513418 Kaderbrief 2022 BVO DRAN

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDD672E44
F*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021

Zaak- & documentnr. : Z/21/081038/201513404
Portefeuillehouder : I. Knuiman

Opsteller : Esther Vaessen
Team : Sociaal domein
Telefoonnr.

Samenvatting

Het college stelt de raad voor kennis te nemen van de voorlopige jaarcijfers 2020 van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN). Tevens stelt het college de raad voor om geen zienswijze in te dienen op de gewijzigde begroting 2021 en de ontwerp meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025. Hiermee geeft het college invulling aan de bepalingen van de Gemeenschappelijke Regeling BVO DRAN en de rol van de raad.

Beslispunten

1. De raad neemt kennis van de voorlopige jaarcijfers 2020 en de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).
2. De raad dient geen zienswijze in op de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).

Aanleiding

De BVO-DRAN biedt op grond van artikel 35 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen de raden van de deelnemende gemeenten de gelegenheid hun zienswijzen kenbaar te maken over de ontwerpbegroting. Duiven is één van 18 deelnemende gemeenten. De zienswijze dient uiterlijk 18 juni 2021 verstuurd te worden aan het bestuur van de BVO DRAN.
Het bestuur van BVO DRAN stelt na het ontvangen van alle zienswijzen de begroting definitief vast indachtig de ingebrachte zienswijzen. De begroting zal voor vaststelling worden geagendeerd in de bestuursvergadering van BVO DRAN van 8 juli 2021.

De nu voorliggende ontwerpbegroting is een begroting waarin de gewijzigde begroting 2021 is geïntegreerd in de meerjarenbegroting 2022-2025.

Planning

Naast de MJPB ontvangt u alvast de financiële gegevens 2020 die als basis dienen voor de jaarrekening 2020 en de nog plaats te vinden accountantscontrole. Bespreking en besluitvorming van de jaarrekening 2020 staat gepland voor het AB van 8 juli 2021 waarna jaarrekening, accountantsverklaring en accountantsverslag aan de raden van de deelnemende gemeenten wordt toegezonden.

Beoogd effect

Inzicht geven in de ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021) van BVO DRAN.

Argumenten

1.1 *Er ligt nu een ontwerpbegroting voor inclusief een begrotingswijziging 2021*

In de gewijzigde begroting 2021 en de ontwerpbegroting 2022-2025 zijn de uitgangspunten uit de Kaderbrief meegenomen. Deze Kaderbrief is vastgesteld door de BVO DRAN en is als bijlage toegevoegd. In de inleiding van de MJPB staan de uitgangspunten nog eens nader uitgewerkt.

1.2 *De ontwerpbegroting is goed afgestemd met de gemeente Duiven*

Op ambtelijk niveau is de ontwerpbegroting goed afgestemd middels diverse overleggen en de gemeenten hebben de gelegenheid om gemeentelijke aanpassingen door te voeren. Hiervan is voor Duiven ook gebruik gemaakt voor de begeleidingskosten, aangezien we op dit moment geen begeleiding vanuit de vervoerder meer hebben in routes. Echter mocht dit wel nog dit jaar nodig zijn, dan is er daar ruimte voor. De portefeuillehouder zit namens de gemeente in het bestuur van BVO DRAN en is in die hoedanigheid ook betrokken bij de ontwerpbegroting.
Met alle gemeenten is afgestemd dat er in de MJPB 2022-2025 geen rekening gehouden wordt met de huidige maatregelen door corona, aangezien het op dit moment lastig is in te schatten hoe lang de effecten van invloed zijn op het vervoer. Dat betekent dus ook niet met de compensatieregeling. Die inhoudt dat vervoerders gecompenseerd worden tot een hoogte van 80% zolang het vervoer ook onder deze grens blijft. Door de meerderheid van stemmen in de BVO DRAN is deze compensatieregeling aangenomen.

Daarnaast verwachten gemeenten in de toekomst door de vergrijzing en de ontwikkelingen van de Provincie (zie kanttekening 1.2) mogelijk wel een toename in het vervoer, ondanks dat diverse gemeenten, waaronder ook Duiven, maatregelen wil doorvoeren om het vervoer beschikbaar te houden voor de inwoners die er echt van afhankelijk zijn.

2.1 *Geen zienswijze indienen.*

Bij dit voorstel is geen concept-zienswijze(brief) gevoegd, aangezien het college van mening is dat de voorgelegde ontwerpbegroting goed is afgestemd en geen reden geeft voor opmerkingen.

Ook dit jaar geeft de ontwerp begroting 2022 en verder weer een beter beeld van de verwachte kosten en de verwachte ontwikkelingen in de kosten de komende jaren. Het wederom opstellen van een gewijzigde begroting 2021, die gebaseerd is op de juiste indexatiecijfers en voor het routevervoer op de realisatiecijfers van laatste halfjaar 2020, draagt daar aan bij.

Het college is van mening dat de BVO DRAN, gelet op alle argumenten en kanttekeningen die in dit raadsvoorstel genoemd worden, zorgt voor een goede uitvoering van het doelgroepenvervoer met daarbij oog voor kostenontwikkelingen en waar mogelijk efficiency. Het steeds beter betrekken van gemeenten bij het opstellen van de begroting en het rekeninghouden met de verschillen tussen de gemeenten stelt het college ook op prijs. Het college wil benadrukken dat, zoals al vaker door de BVO DRAN aangegeven, de gemeenten zelf de grootste invloed hebben op de kostenontwikkeling in het vervoer. Dit omdat +/- 96% van de kosten gemaakt worden in het vervoer zelf, oftewel de inzet van voertuigen en chauffeurs en de planning ervan (en voor het vraagafhankelijk vervoer ook de ritaanname). Hierop heeft de BVO DRAN weinig invloed, aangezien de toewijzingen om gebruik te mogen maken van het vervoer en het beleid rondom doelgroepenvervoer aan de gemeenten is.
Dit alles in overweging te hebben genomen is het college van mening dat er dit jaar niet van de mogelijkheid gebruik gemaakt hoeft te worden om een zienswijze in te dienen.

Kanttekeningen

1.1 *Open einde systematiek*

De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een ‘open einde’ systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer vervoer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit kan een financieel risico met zich meebrengen. Hierin is door de BVO DRAN deels al voorzien door voor de jaren 2022 t/m 2025 ieder jaar de cijfers aan te passen uitgaande van de groei in het vervoer van de afgelopen jaren. Op dit moment ziet het college geen redenen om van die groeicijfers af te wijken.

1.2 *Ontwikkelingen Provincie*
Zoals al eerder aan u is gemeld zal de bijdrage vanuit de Provincie ten aanzien van het doelgroepenvervoer komen te vervallen.
De provincie Gelderland kiest er, ondanks het verzoek vanuit de regio en de BVO DRAN om samen te werken op het gebied van basismobiliteit, voor om een separate aanbesteding uit te voeren voor de inkoop van het kleinschalig openbaar vervoer onder de noemer HaltetaxiRRReis. De Provincie heeft de 6 vervoersregio’s binnen de grenzen van Gelderland uitgedaagd om gezamenlijk mee te doen aan de aanbesteding. Echter is dit een bijna onmogelijke uitdaging, aangezien gemeenten/regio’s geen winst/verlies mogen maken en dus alleen de daadwerkelijke kosten kunnen doorberekenen aan een opdrachtgever. Vervoerders kunnen scherp inschrijven, maar gemeenten/regio’s kunnen alleen aangeven wat ze verwachten aan kosten kwijt te zijn gebaseerd op de gegevens in de aanbesteding. De regio’s zijn tot de conclusie gekomen dat dit een niet passende constructie is, ook niet in het kader van samenwerking zoals de regio’s dat voor ogen hebben.
Daarnaast zien we een verschraling van het grootschalig Openbaar Vervoer en dit kan mogelijk leiden tot extra instroom in het doelgroepenvervoer. De daadwerkelijke effecten van beide ontwikkelingen zijn op dit moment nog niet duidelijk, maar worden uiteraard gevolgd. Ook door de BVO DRAN.

Financiële paragraaf

Jaarcijfers

De voorlopige jaarstukken 2020 BVO DRAN zijn ontvangen en toegevoegd als bijlage. De voorlopige jaarcijfers 2020 van de BVO DRAN laten voor Duiven een voordeel zien van € 198.773,-. Daar komt nog een negatieve BTW-correctie op.

Begroting Duiven

In de begroting van Duiven is rekening gehouden met een besparing op het doelgroepenvervoer waarvan een aantal maatregelen al is doorgevoerd, maar een aantal maatregelen ook nog doorgevoerd moet worden, waaronder o.a. het wijzigingsbesluit Verordening Maatschappelijke ondersteuning 2019 en de doorontwikkeling van de Plusbus als voorliggende voorziening. Uw raad is hierover geïnformeerd middels de kennisgeving Maatregelen doelgroepenvervoer. De bedragen in de begroting van Duiven zijn de verwachte reële netto besparingen op basis van het plan van aanpak en de investeringen die nodig zijn om deze besparingen te realiseren. Mochten maatregelen uit het plan van aanpak, zoals de maatregelen die betrekking hebben op beleidswijzigingen, niet worden vastgesteld of worden uitgesteld of worden aangepast, dan heeft dit direct gevolgen op te verwachten besparingen en daarmee op de begroting.

De beoogde besparingen door eigen maatregelen zijn **niet** meegenomen in de voorliggende ontwerpbegroting van de BVO DRAN, deze worden in de begroting van de gemeente Duiven meegenomen en gemonitord. Juist om de effecten van de wijzigingen in het beleid en de uitvoering goed inzichtelijk te houden.

Hieronder ziet u in een overzicht de totaal bedragen die per jaar in Meerjarenbegroting van de BVO DRAN voor Duiven zijn meegenomen. Het gaat hier dus om de kosten voor de uitvoering van het vervoer die op basis van realisatiecijfers, verwachte volumegroei en indexcijfers tot stand zijn gekomen. Alleen de bedragen voor 2021 en 2022 zijn overgenomen in de begroting van Duiven.

	2021	2022	2023	2024	2025
Begroting BVO DRAN 2021-2025	724.709	810.213	902.696	1.003.799	1.098.241

Participatie en communicatie

n.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

Na vaststelling besluit wordt de BVO DRAN op de hoogte gebracht dat de gemeente Duiven geen zienswijze zal indienen.

Bijlagen

1. 201513409 Aanbiedingsbrief MJPB BVO DRAN 2022-2025 inclusief gewijzigde begroting 2021
2. 201513411 Ontwerp Meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025 (incl. gewijzigde begroting 2021)
3. 201513415 Memo financiële gegevens BVO DRAN 2020
4. 201513416 Voorlopig resultaten gemeenten BVO DRAN 2020
5. 201513417 Balans financiële gegevens BVO DRAN 2020
6. 201513418 Kaderbrief 2022 BVO DRAN

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDD6735BD
2*

RAADSBESLUIT

Gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/081038/201513405
Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl gewijzigde begroting 2021

Samenvatting

Het college stelt de raad voor kennis te nemen van de voorlopige jaarcijfers 2020 van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN). Tevens stelt het college de raad voor om geen zienswijze in te dienen op de gewijzigde begroting 2021 en de ontwerp meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025. Hiermee geeft het college invulling aan de bepalingen van de Gemeenschappelijke Regeling BVO DRAN en de rol van de raad.

De raad besluit

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Duiven van (22-5-2021):

Gelet op de Gemeentewet, Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en de Gemeenschappelijke Regeling ‘Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen” ;

1. Kennis te nemen van de voorlopige jaarcijfers 2020 en de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).
2. Geen zienswijze in te dienen op de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Aan de gemeenteraden via de Colleges van B&W
van de deelnemende gemeenten Bedrijfsvoeringsorganisatie
Doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen

Datum:	26 maart 2021
Onderwerp:	Ontwerpbegroting BVO DRAN
Uw kenmerk:	n.v.t.
Ons kenmerk:	n.v.t.

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand treft u de Ontwerp Meerjaren Programmabegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021) aan, zoals vastgesteld in de bestuursvergadering van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN) van 25 maart 2021.

De periode voor het indienen van zienswijze(n) start op 26 maart 2021 en loopt tot en met 18 juni 2021.

Vriendelijk verzoek om uw zienswijze(n) (ook) digitaal te versturen naar info@vervoersorganisatie.nl.

De begroting zal voor vaststelling worden geagendeerd in de bestuursvergadering van de gemeenschappelijke regeling BVO DRAN van 8 juli 2021.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de BVO DRAN

M. van den Beucken
Secretaris BVO DRAN

Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
www.vervoersorganisatie.nl
info@vervoersorganisatie.nl
026 3775204
KVK: 66191084
BTW: 856435065B01
IBAN: NL70 BNGH 0285 1694 91

Ontwerp MJPB 2022-2025 BVO DRAN

(inclusief gewijzigde begroting 2021)

Versie: AB 25 maart 2021

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

1.1. Procedure begroting 4
1.2. Uitgangspunten MJPB 2022-2025 5
1.3. Uitgangspunten gewijzigde begroting 2021 8
1.4. Afwijkende uitgangspunten gemeenten 11

2. Beleidsbegroting 13

2.1. Programmaplan 13
2.1.1. Programma vraagafhankelijk vervoer 14
2.1.2. Programma routevervoer 15
2.1.3. Programma bestedingsplan 17
2.1.4. Overzicht overhead 18
2.2. Paragrafen 18
2.2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 19
2.2.2. Financiering 20
2.2.3. Bedrijfsvoering 21

3. Financiële begroting 22

3.1. Overzicht baten en lasten 22
3.2. Toelichting baten en lasten 23
3.3. Reserves en voorzieningen 24

Bijlage 1: Overzicht baten en lasten per taakveld 26

Bijlage 2: Overzicht gemeentelijke bijdragen 27

Bijlage 3: Geprognosticeerde balans 29

1. Inleiding

Hierbij treft u de ontwerp Meerjarenprogrammabegroting (MJPB) 2022-2025, inclusief de gewijzigde begroting 2021, van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN) aan.

Het Algemeen Bestuur heeft met vaststelling van de Kaderbrief 2022 de algemene financiële uitgangspunten voor de opbouw van de meerjarige begroting bepaald. Deze uitgangspunten zijn door de BVO DRAN gehanteerd, tenzij een deelnemende gemeente het verzoek heeft ingediend hiervan af te wijken. In paragraaf 1.2 en 1.3 wordt ingegaan op de algemene financiële uitgangspunten van deze ontwerp MJPB. Door gemeenten gewenste afwijkingen worden in paragraaf 1.4 toegelicht.

Vanaf medio maart 2020 heeft de Coronacrisis forse impact op het feitelijk gebruik van het vervoer. Naar verwachting zullen deze effecten merkbaar blijven tot ver in 2021. Vanwege de onvoorspelbaarheid van deze effecten is het weinig zinvol om bij het opstellen van de begroting hiermee rekening te houden. Dit leidt ertoe dat voor de ontwerp MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021 Coronaeffecten buiten beschouwing worden gelaten.

Besluit Begroting en Verantwoording
Bij het opstellen van een meerjarige begroting voor Gemeenschappelijke Regelingen (GR) dient te worden geconformeerd aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Dit zorgt voor de volgende opzet van de ontwerp MJPB van de BVO DRAN.

In de basis bestaat de begroting uit 2 onderdelen (art. 7 lid 1 BBV):
- de beleidsbegroting (hoofdstuk 2)
- de financiële begroting (hoofdstuk 3)

De beleidsbegroting bestaat ook uit 2 onderdelen (art. 7 lid 2 BBV):
- het programmaplan (paragraaf 2.1)
- de paragrafen (paragraaf 2.2)

De financiële begroting bestaat uit 3 onderdelen (art. 7 lid 3 BBV):
- het overzicht baten en lasten (paragraaf 3.1)
- de financiële positie (paragraaf 3.2)
- de reserves en voorzieningen (paragraaf 3.3)

Taakvelden
Naast de indeling van de begroting naar programma's moet de begroting ook worden ingedeeld naar taakvelden. De voorgeschreven taakvelden zijn opgenomen in het Iv3 informatievoorschift Gemeenten en Gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast is in het BBV (art. 7 lid 3) voorgeschreven dat er een overzicht van lasten en baten per taakveld als bijlage in de begroting opgenomen moet worden (bijlage 1).

Beleidsindicatoren
De commissie BBV heeft aangegeven (vraag en antwoord BBV 2018.12.4) dat de opname van beleidsindicatoren in de begroting voor een GR op grond van het BBV verplicht is gesteld. Het ministerie van BZK heeft daarbij aangegeven dat een GR alleen die indicatoren hoeft op te nemen die behoren bij de taakvelden waarbinnen de GR haar activiteiten uitvoert. Beleidsindicatoren die buiten de taakvelden van de GR vallen, kunnen worden weggelaten. De BVO DRAN zijn geen door deelnemende gemeenten opgelegde beleidsindicatoren bekend.

Overhead
Op de programma's mogen alleen de direct toe te rekenen lasten worden verantwoord. Het is niet toegestaan om overheadkosten in een programma te verantwoorden. Overheadkosten moeten op aparte overzichten worden gepresenteerd. Dit heeft tot gevolg dat alle kosten van de BVO DRAN in de meerjarige begroting als "Overhead" moeten worden gelabeld. Het overzicht overhead is opgenomen in paragraaf 2.1.4 van deze ontwerpbegroting.

Ambtelijke voorbereiding
Samen met de financials en contactambtenaren van de deelnemende gemeenten is deze meerjaren begroting tot stand gekomen.

Btw routegebonden vervoer
De kosten die samenhangen met het vraagafhankelijk vervoer worden in de ontwerp MJPB exclusief Btw verantwoord. Deze Btw is voor de deelnemers aftrekbaar. Kosten die samenhangen met het routegebonden vervoer worden daarentegen inclusief Btw verantwoord. Deze Btw is namelijk compensabel noch aftrekbaar en daardoor kostenverhogend voor de gemeenten.

'open einde' systematiek
De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een deelnemer meer of aangepast gebruik inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee voor betreffende deelnemer. Door periodiek inzicht te geven in het volume van het aantal ritten en de bijbehorende kosten worden de gevolgen van verwachtte toenames van ritten en/of kosten door de BVO DRAN gecommuniceerd met de gemeenten en de provincie Gelderland.

Binnen de bedragen in deze ontwerp MJPB is zeer beperkt rekening gehouden met dergelijke onvoorziene wijzigingen in de kosten van vervoer of callcenter. De verantwoordelijkheid voor het vormen van een extra post onvoorzien volgend uit de risico's van een open einde systematiek, ligt daardoor bij de deelnemers. Deze extra post onvoorzien komt dan bovenop de in deze ontwerp MJPB meerjarig begrote bijdragen van de deelnemers.

1.1. Procedure begroting

Voor de aanbieding en vaststelling van de MJPB 2022-2025 (inclusief de gewijzigde begroting 2021) gelden de volgende processtappen. Om te komen tot tijdige vaststelling van de MJPB 2022-2025 en rekening te houden met de gemeentelijke raadsplanningen, wordt de volgende planning gehanteerd:

Processtap	Datum
1. Vaststelling ontwerp MJPB 2022-2025 door Algemeen Bestuur	25 maart 2021
2. Verzending ontwerp MJPB 2022-2025 aan gemeenten	26 maart 2021
3. Deadline indienen zienswijze door gemeenteraden	18 juni 2021
4. Vaststelling MJPB 2022-2025 door Algemeen Bestuur	8 juli 2021
5. Verzending MJPB 2022-2025 aan gemeenten	9 juli 2021

1.2. Uitgangspunten MJPB 2022-2025

Voor het opstellen van de MJPB 2022-2025 worden per begrotingspost uitgangspunten gekozen ten aanzien van prijs en hoeveelheid. Op basis van deze uitgangspunten worden per jaar de verwachte lasten en baten bepaald. Met behulp van de reeds vastgestelde verdeelsleutels worden vervolgens de meerjarige bijdragen per deelnemer bepaald. In onderstaande opsomming worden de uitgangspunten benoemd.

Vervoer vraagafhankelijk (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen kilometer per perceel, jaarlijks rekening houdend met NEA indexatie (2022-2025: +2,0%)
- Hoeveelheid beladen kilometers in de periode augustus tot en met december 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen vraagafhankelijk vervoer
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid vraagafhankelijk vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

Callcenter vraagafhankelijk (lasten)

- Contractueel overeengekomen vaste component te verhogen met een tarief per declarabele rit, jaarlijks rekening houdend met CPI indexatie (2022-2025: +1,2%)
- Hoeveelheid declarabele ritten in de periode augustus tot en met december 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen callcenter vraagafhankelijk vervoer
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid declarabele ritten in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

Eigen bijdrage vraagafhankelijk (baten)

- Gemiddeld werkelijk maandbedrag eigen bijdrage per deelnemer in de periode september tot en met december 2019
- Bedragen zijn inclusief Btw, jaarlijks rekening houdend met OV indexatie (2022-2025: +1,0%)
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid vraagafhankelijk vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

Wmo subsidie provincie (baten)

- Geïndexeerde jaarbedragen overeenkomstig de beschikking 2021-2023
- Verdeling naar gemeenten op basis van de jaarlijks geprognosticeerde hoeveelheid ritten vraagafhankelijk vervoer

Vervoer routegebonden jeugdwet en leerlingenvervoer (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen uur per perceel verhoogd met het starttarief per route, jaarlijks rekening houdend met NEA indexatie (2022-2025: +2,0%)
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september tot en met december 2020, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +15% (jeugdwet) en +5% (leerlingenvervoer) ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

Vervoer routegebonden dagbesteding (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen uur per perceel verhoogd met het starttarief per route, jaarlijks rekening houdend met NEA indexatie (2022-2025: +2,0%)
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +5% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

Begeleiding routegebonden (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per begeleider per beladen uur, jaarlijks rekening houdend met CPI indexatie (2022-2025: +1,2%)
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september tot en met december 2020 (dagbesteding periode september 2019), overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +5% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

BVO (lasten)

- Structurele BVO lasten uit primitieve begroting 2021 samengevoegd, jaarlijks rekening houdend met CPI indexatie en Cao loonindexatie (2022-2025: +2,5%)
- Structurele BVO lasten jaarlijks rekening houdend met een taakstelling (2022: -2% en vanaf 2023: -3%)
- Incidentele BVO lasten uit primitieve begroting 2021 samengevoegd, geen rekening houdend met indexatie
- Verdeling naar gemeenten op basis van het aantal inwoners per 1-1-2020
- Verdeling naar vraagafhankelijk en routegebonden vervoer op basis van verhouding bruto vervoerskosten

Bijdrage beheerskosten provincie (baten)

- Geïndexeerde jaarbedragen overeenkomstig de beschikking 2021-2023

Overige opmerkingen

Coronaeffecten vervoer 2020

Doordat de effecten van de Coronacrisis gedurende het gehele jaar 2020 impact hadden op het feitelijk gebruik van het vraagafhankelijk vervoer, is de afgelopen september vastgestelde gewijzigde begroting 2020 het uitgangspunt voor het vraagafhankelijk vervoer bij het opstellen van de ontwerp MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021.

Voor het routevervoer is het feitelijk gebruik na de zomervakantie 2020 wel te gebruiken als uitgangspunt voor het opstellen van de ontwerp MJPB en gewijzigde begroting. In deze periode werd het vervoer, met uitzondering van het vervoer voor dagbestedingen, namelijk wel weer volledig uitgevoerd. Voor dagbesteding worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd als het vraagafhankelijk vervoer.

NEA indexatie
Sinds 1 augustus 2020 zijn de nieuwe contracten met vervoerders ingegaan. De prijs (P) per perceel is contractueel vastgelegd en is daarmee een gegeven en enkel nog onderhevig aan een jaarlijkse prijsindexatie (NEA index). De NEA index wordt jaarlijks berekend door Panteia. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +1,0%. Meerjarig bezien is een jaarlijkse NEA indexatie van +2,0% het structurele niveau. Voor de jaren vanaf 2022 wordt daardoor een NEA index van +2,0% als uitgangspunt gehanteerd.

Provinciale bijdrage OV-vangnet
De met de provincie Gelderland overeengekomen samenwerkingsovereenkomst Basismobiliteit 2017-2019 is met één jaar verlengd tot 31 december 2021. Vanaf 2022 wordt geen rekening meer gehouden met OV-vangnet vervoer.

CPI indexatie
Het contract met het callcenter is ingegaan op 1 augustus 2020. Ook hier is de prijs (P) contractueel vastgelegd en enkel nog onderhevig aan een jaarlijkse prijsindexatie (CPI index). De CPI index wordt periodiek bepaald door het CBS. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +1,2%.

Eigen bijdrage
De Wmo-reiziger betaalt een eigen bijdrage die als baten in de begroting zijn opgenomen. Verrekening door de BVO DRAN van deze eigen bijdragen met vervoerders en deelnemers gebeurd inclusief Btw. In de ontwerp MJPB zijn daardoor alle eigen bedragen ook inclusief 9% Btw verantwoord.

OV indexatie
Jaarlijks worden de tarieven van het reguliere bus OV vastgesteld. De indexatie van de eigen bijdrage binnen Avan volgt deze OV indexatie. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +0,9%.

BVO lasten (structureel)
In de MJPB 2021-2024 werden het jaarlijkse budget voor het herbeleggen van regietaken afzonderlijk binnen de BVO lasten verantwoord. In deze ontwerp MJPB zijn alle structurele budgetten binnen de BVO lasten met elkaar geïntegreerd en heeft een actualisatie van deze budgetten plaatsgevonden. Op basis van de huidige inzichten is het budget personeelskosten naar boven en het budget kantoorkosten, ICT naar beneden bijgesteld. Per saldo heeft de actualisatie van de structurele BVO lasten meerjarig geen begrotingseffect.

BVO lasten (indexatie)
De BVO lasten wordt jaarlijks geïndexeerd met de CPI index. Door het aanzienlijke deel aan personeelskosten binnen de begroting BVO lasten zorgt de Cao loonindexatie voor een aanpassing van de CPI index. De CPI index wordt periodiek bepaald door het CBS, deze is voor de indexering vanaf januari 2021 +1,3%. Omdat de voorlopige Cao loonindexatie vanaf januari 2021 op +3,0% is bepaald, is de indexering van de BVO lasten in de ontwerp MJPB bepaald op +2,5%.

1.3. Uitgangspunten gewijzigde begroting 2021

Voor het opstellen van de gewijzigde begroting 2021 worden per begrotingspost uitgangspunten gekozen ten aanzien van prijs en hoeveelheid. Op basis van deze uitgangspunten worden de verwachte lasten en baten bepaald. Met behulp van de reeds vastgestelde verdeelsleutels worden vervolgens de bijdragen per deelnemer bepaald. In onderstaande opsomming worden de uitgangspunten benoemd.

Vervoer vraagafhankelijk (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen kilometer per perceel, rekening houdend met NEA indexatie +1,0%
- Hoeveelheid beladen kilometers in de periode augustus tot en met december 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen vraagafhankelijk vervoer
- Toename van de hoeveelheid vraagafhankelijk vervoer in het tweede half jaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

Callcenter vraagafhankelijk (lasten)

- Contractueel overeengekomen vaste component te verhogen met een tarief per declarabele rit, rekening houdend met CPI indexatie +1,2%
- Hoeveelheid declarabele ritten in de periode augustus tot en met december 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen callcenter vraagafhankelijk vervoer
- Toename van de hoeveelheid declarabele ritten in het tweede half jaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

Eigen bijdrage vraagafhankelijk (baten)

- Gemiddeld werkelijk maandbedrag eigen bijdrage per deelnemer in de periode september tot en met december 2019
- Bedragen zijn inclusief Btw, rekening houdend met OV indexatie 0,0%
- Toename van de hoeveelheid vraagafhankelijk vervoer in het tweede half jaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

Wmo subsidie provincie (baten)

- Geïndexeerd jaarbedrag overeenkomstig de beschikking 2021-2023
- Verdeling naar gemeenten op basis van de geprognosticeerde hoeveelheid ritten vraagafhankelijk vervoer

Vervoer routegebonden jeugdwet en leerlingenvervoer (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen uur per perceel verhoogd met het starttarief per route, rekening houdend met NEA indexatie +1,0%
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september tot en met december 2020, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar met +15% (jeugdwet) en +5% (leerlingenvervoer) ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

Vervoer routegebonden dagbesteding (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen uur per perceel verhoogd met het starttarief per route, rekening houdend met NEA indexatie +1,0%
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar met +5% ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

Begeleiding routegebonden (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per begeleider per beladen uur, rekening houdend met CPI indexatie +1,2%
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september tot en met december 2020 (dagbesteding periode september 2019), overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar met +5% ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

BVO (lasten)

- Structurele BVO lasten uit primitieve begroting 2021 samengevoegd, rekening houdend met CPI indexatie en Cao loonindexatie +2,5%
- Structurele BVO lasten rekening houdend met een taakstelling -1%
- Incidentele BVO lasten uit primitieve begroting 2021 samengevoegd en vermeerderd met doorgeschoven activiteiten uit 2020, geen rekening houdend met indexatie
- Verdeling naar gemeenten op basis van het aantal inwoners per 1-1-2020
- Verdeling naar vraagafhankelijk en routegebonden vervoer op basis van verhouding bruto vervoerskosten

Bijdrage beheerskosten provincie (baten)

- Geïndexeerd jaarbedrag overeenkomstig de beschikking 2021-2023
- Incidentele ophoging bijdrage beheerskosten naar 100% in 2021

Overige opmerkingen

Coronaeffecten vervoer 2020

Doordat de effecten van de Coronacrisis gedurende het gehele jaar 2020 impact hadden op het feitelijk gebruik van het vraagafhankelijk vervoer, is de afgelopen september vastgestelde gewijzigde begroting 2020 het uitgangspunt voor het vraagafhankelijk vervoer bij het opstellen van de ontwerp MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021.

Voor het routevervoer is het feitelijk gebruik na de zomervakantie 2020 wel te gebruiken als uitgangspunt voor het opstellen van de ontwerp MJPB en gewijzigde begroting. In deze periode werd het vervoer, met uitzondering van het vervoer voor dagbestedingen, namelijk wel weer volledig uitgevoerd. Voor dagbesteding worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd als het vraagafhankelijk vervoer.

NEA indexatie
Sinds 1 augustus 2020 zijn de nieuwe contracten met vervoerders ingegaan. De prijs (P) per perceel is contractueel vastgelegd en is daarmee een gegeven en enkel nog onderhevig aan een jaarlijkse prijsindexatie (NEA index). De NEA index wordt jaarlijks berekend door Panteia. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +1,0%.

CPI indexatie
Het contract met het callcenter is ingegaan op 1 augustus 2020. Ook hier is de prijs (P) contractueel vastgelegd en enkel nog onderhevig aan een jaarlijkse prijsindexatie (CPI index). De CPI index wordt periodiek bepaald door het CBS. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +1,2%.

Eigen bijdrage
De Wmo-reiziger betaalt een eigen bijdrage die als baten in de begroting zijn opgenomen. Verrekening door de BVO DRAN van deze eigen bijdragen met vervoerders en deelnemers gebeurd inclusief Btw. In de ontwerp MJPB zijn daardoor alle eigen bedragen ook inclusief 9% Btw verantwoord.

OV indexatie
Jaarlijks worden de tarieven van het reguliere bus OV vastgesteld. De indexatie van de eigen bijdrage binnen Avan volgt deze OV indexatie. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +0,9%.

BVO lasten (structureel)
In de MJPB 2021-2024 werden het jaarlijkse budget voor het herbeleggen van regietaken afzonderlijk binnen de BVO lasten verantwoord. In deze ontwerp MJPB zijn alle structurele budgetten binnen de BVO lasten met elkaar geïntegreerd en heeft een actualisatie van deze budgetten plaatsgevonden. Op basis van de huidige inzichten is het budget personeelskosten naar boven en het budget kantoorkosten, ICT naar beneden bijgesteld. Per saldo heeft de actualisatie van de structurele BVO lasten meerjarig geen begrotingseffect.

BVO lasten (indexatie)
De BVO lasten wordt jaarlijks geïndexeerd met de CPI index. Door het aanzienlijke deel aan personeelskosten binnen de begroting BVO lasten zorgt de Cao loonindexatie voor een aanpassing van de CPI index. De CPI index wordt periodiek bepaald door het CBS, deze is voor de indexering vanaf januari 2021 +1,3%. Omdat de voorlopige Cao loonindexatie vanaf januari 2021 op +3,0% is bepaald, is de indexering van de BVO lasten in de ontwerp MJPB bepaald op +2,5%.

BVO lasten (incidenteel)
De geplande systeemontwikkeling is getemporiseerd door alle onvoorziene Corona gerelateerde werkzaamheden die in 2020 veel tijd van de BVO DRAN hebben gevraagd èn in 2021 ook nog tijd zal vergen. De omvang van de functie data-analist is mede afhankelijk van de beoogde systeemontwikkeling. Door de temporisering is voorziene afbouw van deze functie (-0,5 fte) uitgesteld naar 2022. Tenslotte wordt in 2021 nog € 20.000 aan bestedingen verwacht voor werkzaamheden die in 2020 al waren begroot. Het betreft onder andere juridisch advies rondom de afwikkeling van het oude contracten met een vervoerder. Het beschikbare budget is in 2020 niet benut en wordt doorgeschoven naar 2021.

1.4. Afwijkende uitgangspunten gemeenten

Op verzoek van een gemeente kan worden afgeweken van de algemene uitgangspunten voor het opstellen van de meerjarige begroting. Dit verzoek gaat gepaard met een (financiële) onderbouwing ten behoeve van toekomstige analyses.

Ten behoeve van het opstellen van de MJPB 2021-2024 zijn door meerdere gemeenten afwijkende uitgangspunten aangegeven. Deze gewijzigde uitgangspunten zijn in deze ontwerp MJPB wederom verwerkt. Nieuw aangedragen afwijkende uitgangspunten voor het opstellen van de ontwerp MJPB 2022-2025 worden in deze paragraaf toegelicht.

Gemeente Arnhem
Op basis van een gemeentelijke analyse van het jeugdwet vervoer van de gemeente Arnhem is door de gemeente geconcludeerd dat een jaarlijkse toename met +15% een te hoge aanname is. Op basis van deze constatering heeft de gemeente Arnhem aangegeven een jaarlijkse toename van het jeugdwet vervoer van +5% op te nemen in de ontwerp MJPB.

Daarnaast heeft de gemeente Arnhem aangegeven dat begeleiding vanuit de vervoerder vanaf 2021 bij het vervoer dagbesteding niet meer plaats kan vinden. Dit is vanaf 2021 structureel in de ontwerp MJPB verwerkt.

Gemeente Duiven
De gemeente Duiven heeft aangegeven dat begeleiding vanuit de vervoerder vanaf 2021 bij het leerlingenvervoer structureel afgeschaald kan worden. Op verzoek van de gemeente is het budget begeleiding leerlingenvervoer vanaf 2021 structureel met circa 60% naar beneden bijgesteld.

Gemeente Lingewaard
De gemeente Lingewaard voert vanaf 2021 een kilometerbeperking in voor het vraagafhankelijk vervoer. De gemeente heeft berekend dat dit vanaf 2021 een structurele besparing oplevert van € 40.000 per jaar en dit als zodanig op te nemen in de ontwerp MJPB.

Gemeente Overbetuwe
Door een tweetal beleidsontwikkelingen rondom vervoer naar jeugdhulplocaties wordt vanaf 2021 geen groei verwacht van het aantal deelnemers jeugdwet vervoer in de gemeente Overbetuwe. De gemeente Overbetuwe heeft daardoor aangegeven vanaf 2021 de jaarlijkse toename van het jeugdwet vervoer in de ontwerp MJPB bij te stellen van 15% naar 5%.

De gemeente Overbetuwe verwacht in 2021 een verdere terugname te zien in het vraagafhankelijk vervoer door het versterken en benutten van vrijwilligersvervoersdiensten. De gemeente Overbetuwe heeft daardoor aangegeven vanaf 2022 de jaarlijkse toename van het vraagfafhankelijk vervoer in de ontwerp MJPB bij te stellen van 5% naar 0%.

Gemeente Rheden
Tot en met 2020 werden de kosten leerlingenvervoer van de gemeente Rozendaal toegerekend aan de gemeente Rheden. Dit is in het verleden met goedkeuring van beide gemeenten systeemtechnisch als zodanig ingericht. Onderlinge verrekening vond buiten het zicht van de BVO DRAN plaats.

Vanaf januari 2021 zijn deze reizigers binnen de BVO DRAN wel gekoppeld aan de gemeente Rozendaal zodat toerekening bij de BVO DRAN al plaats kan vinden aan de juiste gemeente. Door de BVO DRAN is bepaald dat de totale kosten in 2020 van deze reizigers circa € 25.000 betrof. Deze correctie is vanaf 2021 verwerkt in de begroting leerlingenvervoer van de gemeente Rheden.

Gemeente Rozendaal
Vanaf januari 2021 zijn de reizigers leerlingenvervoer uit de gemeente Rozendaal binnen de BVO DRAN systeemtechnisch gekoppeld aan betreffende gemeente. Tot en met 2020 werden de kosten leerlingenvervoer van de gemeente Rozendaal toegerekend aan de gemeente Rheden. Dit is in het verleden met goedkeuring van beide gemeenten systeemtechnisch als zodanig ingericht. Onderlinge verrekening vond buiten het zicht van de BVO DRAN plaats.

Door de BVO DRAN is bepaald dat de totale kosten in 2020 van deze reizigers (4 personen) circa € 25.000 betrof. Op verzoek van de gemeente Rozendaal is in 2021 € 25.000 budget leerlingenvervoer in de ontwerp MJPB verwerkt. Gezien het kleine aantal deelnemers kan de toevoeging van één deelnemer al zorgen voor een grote procentuele overschrijding. De gemeente Rozendaal is op deze constatering gewezen.

Gemeente Westervoort
De gemeente Westervoort heeft aangegeven dat begeleiding vanuit de vervoerder vanaf 2021 bij het leerlingenvervoer structureel afgeschaald kan worden. Op verzoek van de gemeente is het budget begeleiding leerlingenvervoer vanaf 2021 structureel met circa 60% naar beneden bijgesteld.

Gemeente Zevenaar
Op basis van een gemeentelijke analyse van het vraagafhankelijk en routegebonden vervoer van de gemeente Zevenaar is door de gemeente geconcludeerd dat de bedragen in de MJPB 2021-2024 voor het vraagafhankelijk vervoer en leerlingenvervoer naar beneden bijgesteld kunnen worden. Door maatregelen te treffen die zorgen voor betere kostenbeheersing wordt afname van kosten voorzien.

De gemeente Zevenaar heeft verzocht om het bedrag in 2021 vraagafhankelijk vervoer uit de MJPB 2021-2024 met € 116.000 naar beneden bij te stellen. Voor de jaren vanaf 2022 wordt een jaarlijkse correctie van € 230.000 gevraagd. Voor het leerlingenvervoer wordt in 2021 een bijstelling naar beneden gevraagd van € 57.000, voor de jaren vanaf 2022 is dit een jaarlijks bedrag van € 140.000. Alle verzoeken zijn in de ontwerp MJPB verwerkt.

2. Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit 2 onderdelen (art. 7 lid 2 BBV):

- het programmaplan
- de paragrafen

2.1. Programmaplan

Hierna wordt per programma aangegeven wat onze uitgangspunten zijn bij de uitvoering van onze taken.

Uit te voeren taken
Door de deelnemers is de sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer bij de BVO DRAN neergelegd. Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer is de BVO DRAN een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland waarin is overeengekomen dat de BVO DRAN de taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

De met de provincie Gelderland overeengekomen samenwerkingsovereenkomst Basismobiliteit 2017-2019 is verlengd tot en met 31 december 2021. Vanaf 2022 wordt geen rekening meer gehouden met aanvullend OV-vangnet vervoer.

Beleidskaders
Bij de uitvoering van de taken op het gebied van doelgroepenvervoer gelden, naast de wettelijke voorschiften, de beleids- en/of toetsingskaders die worden aangegeven door de deelnemende gemeenten voor wat betreft het doelgroepenvervoer en door de provincie Gelderland voor wat betreft het aanvullend vervoer.

Ontwikkelingen
Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de deelnemers en provincie. Het kan gaan om veranderende wet- en regelgeving voor gemeenten of provincie, maar ook voor de gecontracteerde marktpartijen. Het betreft ook beleidsaanpassingen bij gemeenten in het kader van bijvoorbeeld de kantelingsgedachte of krimpende budgetten. Daarnaast is de instroom van nieuw vervoer een belangrijke factor die invloed heeft op de omvang van de werkzaamheden van de BVO DRAN.

Indeling en opzet programma's
De programma's zijn, naast een algemene omschrijving, ingericht met de 3 W-vragen (art. 8 lid 3 BBV):

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

Onder "Wat willen we bereiken?" wordt bij het vervoer naast een algemene beschrijving over wat we willen bereiken ook ingegaan op specifieke prestatie indicatoren voor de uitvoering van Avan. Bij "Wat mag het kosten?" zijn naast de lasten ook de bijdragen van de deelnemers en provincie geraamd.

Het programmaplan bestaat uit de volgende programma's:

1. Vraagafhankelijk vervoer
2. Routevervoer
3. Bestedingsplan

En het overzicht:

4. Overhead

De indeling van de programma's in de begroting beoogt de financiële inzichtelijkheid van het totale takenpakket zo goed mogelijk in beeld te brengen, te kunnen budgetteren en later in de jaarrekening over te kunnen verantwoorden.

2.1.1. Programma vraagafhankelijk vervoer

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goede uitvoering van het vraagafhankelijk vervoer met Avan door het callcenter en de vervoerders. De BVO DRAN monitort de kwaliteit van de dienstverlening aan de hand van kritische prestatie indicatoren (KPI's). In het Programma van Eisen (PvE) vraagafhankelijk vervoer en het PvE callcenter staat weergegeven welke KPI's zijn bepaald en naar welke normen wordt gestreefd.
- Een goede sturing en (financiële) beheersing van de uitvoering van het vraagafhankelijk vervoer met Avan.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Afspraken omtrent het vraagafhankelijk vervoer zijn vastgelegd in de contracten met het callcenter en de vervoerders. Met behulp van systeemgerichte contractbeheersing wordt naleving van de contracten en daarmee de kwaliteit van de uitvoering gemonitord en geborgd.
- De vervoerders en het callcenter hebben de contractuele verplichting om jaarlijks een audit uit te laten voeren op hun (financiële) processen en (financiële) systemen.
- Analyseren van de (realtime) rittenbakken, managementinformatie en andere uitvoeringsinformatie en op basis daarvan (bij)sturen op de uitvoering van Avan. Hierbij zijn de KPI's zoals beschreven in de PvE's het uitgangspunt voor de monitoring en controles.
- Voorafgaand aan ieder bestuurlijk overleg is er minimaal één voorbereidend ambtelijk overleg om de onderwerpen van het bestuurlijk overleg voor te bespreken.
- Structureel (circa 4 keer per jaar) overleg en afstemming met gemeenten over vraagafhankelijk vervoer gerelateerde zaken via het overleg contactambtenaren Avan.
- Structurele aanwezigheid bij het overleg Regionale Adviesraad doelgroepenvervoer om ervaringen van gebruikers mee te nemen in de (bij)sturing van de uitvoering van Avan.
- Goede communicatie over de uitvoering van het vervoer met betrokken partijen en gebruikers Avan.

Wat mag het kosten?

Programma 1: Vraagafhankelijk vervoer	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Vervoer vraagafhankelijk	11.644.427	11.384.187	11.410.304	12.606.068	13.941.598	15.361.609
Callcenter vraagafhankelijk	667.732	657.212	677.429	740.751	811.085	889.217
Totaal lasten	12.312.159	12.041.399	12.087.733	13.346.819	14.752.683	16.250.826
Baten						
Arnhem	2.324.567	2.274.271	2.742.758	3.265.131	3.845.651	4.320.411
Berg en Dal	331.615	328.083	397.451	474.780	560.684	629.626
Beuningen	192.609	191.268	231.841	277.065	327.299	367.366
Doesburg	74.901	75.291	88.005	102.198	122.755	137.334
Druten	307.720	307.845	365.619	430.108	501.886	563.496
Duiven	235.102	235.503	280.460	330.612	386.395	433.547
Heumen	140.158	139.930	168.457	200.257	235.589	264.206
Lingewaard	737.046	683.429	812.640	956.848	1.117.332	1.254.897
Montferland	428.322	427.291	506.343	594.583	692.808	777.853
Mook en Middelaar	79.755	82.119	99.076	117.966	138.938	155.560
Nijmegen	1.106.914	1.066.489	1.304.327	1.569.303	1.863.421	2.093.401
Overbetuwe	483.212	480.290	529.316	564.653	597.824	610.756
Renkum	492.697	501.054	554.909	606.909	658.040	657.878
Rheden	532.547	534.510	581.024	624.667	665.421	679.682
Rozendaal	7.808	12.209	13.761	15.484	17.398	18.967
Westervoort	160.539	163.044	195.711	232.126	272.590	305.699
Wijchen	252.168	253.829	304.236	360.466	422.996	474.916
Zevenaar	490.485	377.277	333.859	404.921	476.671	486.991
Provincie Gelderland bijdrage OV	617.739	611.337	-	-	-	-
Eigen bijdrage	1.824.530	1.804.603	1.558.597	1.696.327	1.848.985	2.018.240
Subsidie provincie Wmo	1.491.726	1.491.727	1.019.343	522.415	-	-
Totaal baten	12.312.159	12.041.399	12.087.733	13.346.819	14.752.683	16.250.826
Mutaties reserves						
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.1.2. Programma routevervoer

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goede uitvoering van het routevervoer met Avan door de vervoerders. De BVO DRAN monitort de kwaliteit van de dienstverlening aan de hand van kritische prestatie indicatoren (KPI's). In het Programma van Eisen (PvE) routegebonden vervoer staat weergegeven welke KPI's zijn bepaald en naar welke normen wordt gestreefd.
- Een goede sturing en (financiële) beheersing van de uitvoering van het routevervoer met Avan.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Afspraken omtrent het routevervoer zijn vastgelegd in de contracten met de vervoerders. Met behulp van systeemgerichte contractbeheersing wordt naleving van de contracten en daarmee de kwaliteit van de uitvoering geborgd.

- De vervoerders hebben de contractuele verplichting om jaarlijks een audit uit te laten voeren op hun (financiële) processen en (financiële) systemen.
- Analyseren van de (realtime) rittenbakken, managementinformatie en andere uitvoeringsinformatie en op basis daarvan (bij)sturen op de uitvoering van Avan. Hierbij zijn de KPI's zoals beschreven in het PvE het uitgangspunt voor de monitoring en controles.
- Voorafgaand aan ieder bestuurlijk overleg is er minimaal één voorbereidend ambtelijk overleg om de onderwerpen van het bestuurlijk overleg voor te bespreken.
- Structureel (circa 4 keer per jaar) overleg en afstemming met gemeenten over vraagafhankelijk vervoer gerelateerde zaken via het overleg contactambtenaren Avan.
- Structurele aanwezigheid bij het overleg Regionale Adviesraad doelgroepenvervoer om ervaringen van gebruikers mee te nemen in de (bij)sturing van de uitvoering van Avan.
- Goede communicatie over de uitvoering van het vervoer met betrokken partijen en gebruikers Avan.

Wat mag het kosten?

Programma 2: Routevervoer	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Vervoer routevervoer	16.168.497	13.859.217	14.644.688	15.602.004	16.630.919	17.814.157
Begeleiding routevervoer	164.282	43.733	46.471	49.379	52.469	55.755
Totaal lasten	16.332.779	13.902.950	14.691.160	15.651.383	16.683.389	17.869.911
Baten						
Arnhem	4.558.974	3.558.412	3.810.764	4.081.009	4.370.423	4.680.371
Berg en Dal	608.570	458.016	491.120	526.675	564.876	605.926
Beuningen	445.961	417.028	434.730	453.295	472.783	493.262
Doesburg	499.665	449.463	486.063	526.069	569.867	617.890
Druten	315.725	267.434	286.701	307.385	329.595	353.448
Duiven	600.497	458.593	494.984	534.623	577.860	625.081
Heumen	218.171	186.005	200.140	215.440	232.015	249.987
Lingewaard	1.543.219	1.203.037	1.298.202	1.401.808	1.514.748	1.638.027
Montferland	-	-	-	-	-	-
Mook en Middelaar	112.064	102.695	109.986	117.795	126.159	135.116
Nijmegen	1.682.468	1.442.945	1.548.981	1.663.168	1.786.189	1.918.798
Overbetuwe	1.501.378	1.528.997	1.637.554	1.753.819	1.878.342	2.011.704
Renkum	365.150	365.150	379.320	394.580	409.840	409.840
Rheden	1.313.837	1.232.242	1.239.900	1.264.698	1.289.991	1.315.792
Rozendaal	-	27.250	31.578	33.821	36.222	38.793
Westervoort	580.561	499.090	540.195	585.202	634.561	688.780
Wijchen	662.132	553.610	593.470	636.252	682.188	731.515
Zevenaar	1.324.407	1.152.983	1.107.472	1.155.744	1.207.730	1.355.581
Totaal baten	16.332.779	13.902.950	14.691.160	15.651.383	16.683.389	17.869.911
Mutaties reserves						
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.1.3. Programma bestedingsplan

De provincie Gelderland heeft aangegeven dat het vanaf 2021 niet meer mogelijk is om bestedingsplannen in te dienen. In 2020 zijn voor de laatste maal bestedingsplannen ingediend.

Programma 3: Bestedingsplan	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Projecten	125.000	-	-	-	-	-
Totaal lasten	125.000	0	0	0	0	0
Baten						
Provincie Gelderland bijdrage	125.000	-	-	-	-	-
Totaal baten	125.000	0	0	0	0	0
Mutaties reserves						
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.1.4. Overzicht overhead

Overzicht Overhead	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
BVO	1.098.772	1.142.098	1.135.913	1.151.819	1.149.042	1.151.250
Totaal lasten	1.098.772	1.142.098	1.135.913	1.151.819	1.149.042	1.151.250
Baten						
Arnhem	154.270	164.771	190.874	207.817	220.939	221.392
Berg en Dal	38.187	40.095	45.802	49.501	52.364	52.461
Beuningen	29.704	31.163	35.410	38.160	40.289	40.359
Doesburg	15.988	16.405	18.237	19.419	20.333	20.363
Druten	22.977	24.066	27.152	29.148	30.694	30.744
Duiven	29.362	30.613	34.769	37.461	39.544	39.613
Heumen	20.855	21.751	24.458	26.209	27.563	27.607
Lingewaard	49.204	51.791	59.412	64.353	68.179	68.310
Montferland	39.019	39.451	45.041	48.731	51.601	51.728
Mook en Middelaar	12.615	13.057	14.342	15.168	15.807	15.827
Nijmegen	172.018	182.266	211.232	230.032	244.594	245.096
Overbetuwe	50.255	52.860	60.657	65.712	69.625	69.759
Renkum	34.955	36.593	41.728	45.054	47.629	47.716
Rheden	46.507	48.951	56.108	60.747	64.340	64.462
Rozendaal	5.252	5.237	5.243	5.239	5.235	5.232
Westervoort	19.483	20.207	22.662	24.247	25.475	25.514
Wijchen	43.967	46.258	52.973	57.327	60.697	60.812
Zevenaar	46.390	48.799	55.931	60.553	64.134	64.255
Provincie Gelderland	267.764	267.764	133.882	66.941	-	-
Totaal baten	1.098.772	1.142.098	1.135.913	1.151.819	1.149.042	1.151.250
Mutaties reserves						
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.2. Paragrafen

In de begroting wordt in afzonderlijke paragrafen ingegaan op de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten van de organisatie. In de BBV (art. 9 lid 2) staat aangegeven dat in de begroting ten minste de volgende paragrafen opgenomen moeten zijn, tenzij het desbetreffende aspect niet aan de orde is:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen en risicobeheersing
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid

De paragrafen “lokale heffingen”, "onderhoud kapitaalgoederen", “verbonden partijen” en “grondbeleid” zijn niet op de BVO DRAN van toepassing. De overige paragrafen staan hieronder toegelicht.

2.2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de BVO DRAN in staat is tegenvallers op te vangen. Bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico’s zo goed mogelijk in beeld gebracht te worden.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- een inventarisatie van de risico's
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en risico's
- financiële kengetallen

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, op te kunnen vangen. Binnen de financiën van de BVO DRAN zijn een tweetal posten te duiden als weerstandscapaciteit: reserves en posten onvoorzien.

In de MJPB zijn geen reserves en geen expliciete posten onvoorzien opgenomen. Binnen het saldo van de BVO lasten ("Overhead") is een post onvoorzien opgenomen om niet begrote BVO gerelateerde kosten te kunnen dekken.

Inventarisatie van de risico's
Door invoering van beheersmaatregelen bestaat tijdens de contractperiode de mogelijkheid dat vervoersvolumes schommelen. Binnen het contract zijn afspraken gemaakt voor het geval dat vervoersvolumes structureel met meer dan 30% toe- of afnemen en dit leidt tot een onredelijke financiële situatie voor vervoerder of opdrachtgever. Beide partijen treden in dit geval tijdig in overleg.

Als enige vervoerder verzet Munckhof zich nog steeds tegen de aanvullende afspraken betreffende de 3 uurs regeling die gemaakt zijn bij de vorige contracten, de contracten met een looptijd tot en met juli 2020. De lagere vergoeding naar aanleiding van de 3 uurs regeling is in werkelijkheid wel toegepast. Het risico is dat na een eventueel juridisch proces Munckhof in het gelijk wordt gesteld en alsnog de kosten dienen te worden vergoed. Tot en met juli 2020 heeft Munckhof een totaalbedrag van circa € 70.000 geclaimd.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en risico's
De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een ‘open einde’ systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een deelnemer meer of aangepast gebruik inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee voor betreffende deelnemer. Door periodiek inzicht te geven in het volume van het aantal ritten en de bijbehorende kosten worden de gevolgen van verwachtte toenames van ritten en/of kosten door de BVO DRAN gecommuniceerd met de gemeenten en de provincie Gelderland.

Binnen de bedragen in deze ontwerp MJPB is zeer beperkt rekening gehouden met dergelijke onvoorziene wijzigingen in de kosten van vervoer of callcenter. De verantwoordelijkheid voor het vormen van een extra post onvoorzien volgend uit de risico's van een open einde systematiek, ligt daardoor bij de deelnemers. Deze extra post onvoorzien komt dan bovenop de in deze ontwerp MJPB meerjarig begrote bijdragen van de deelnemers.

De gemeenten streven naar het versterken van de eigen kracht van de reiziger en een toename van het gebruik van algemene voorzieningen in combinatie met een afname van het doelgroepenvervoer. Bijvoorbeeld het gebruik van openbaar vervoer en vrijwilligers. Daarnaast sturen vervoerders bij het plannen op efficiency. Bijvoorbeeld het afstemmen van verschillende vervoersvormen en slim koppelen van deze vervoersstromen binnen de planning.

Financiële kengetallen
Doordat de BVO DRAN niet over eigen vermogen, vaste activa en vaste passiva beschikt, kan er geen netto schuldquote en solvabilteitsratio worden bepaald. Door de ‘open einde’ systematiek is de structurele exploitatieruimte gewaarborgd.

2.2.2. Financiering

De financieringsparagraaf in de begroting is, in samenhang met de financiële verordening, een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Het financieringsvraagstuk van de BVO DRAN is van een beperkte omvang. Dit heeft vooral te maken met het feit dat de meeste bedrijfsvoeringsonderdelen worden afgenomen van de gemeente Arnhem en de Connectie. Daarnaast bestaat het grootste deel van de begroting BVO lasten uit personeelskosten of daaraan gerelateerde kosten. De financieringsrisico's zullen om die reden slechts beperkt zijn.

Renterisicobeheer
Algemene uitgangspunten met betrekking tot het renterisicobeheer zijn:
- Geen overschrijding van de renterisiconorm conform de Wet Fido.
- Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning.
- De rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie.

Kasgeldlimiet
De door het Rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten voor de kortlopende financiering. Met het kasgeldlimiet is in de Wet Fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de organisatie haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De huidige financiële positie geeft geen aanleiding om op de korte termijn maatregelen voor te stellen.

Renterisiconorm
De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijd van de kapitaalmarktleningen (looptijd > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moeten worden aangepast. Het Rijk heeft de maximale omvang van leningen met een renteaanpassing vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. De huidige financiële positie geeft geen aanleiding om op de korte termijn maatregelen voor te stellen.

Relatiebeheer
Het betalingsverkeer is belegd bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

2.2.3. Bedrijfsvoering

Waar staat de BVO DRAN voor?
De BVO DRAN is ingesteld voor de gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is. Tenslotte wordt een optimale aansluiting van het vervoer op het openbaar vervoer netwerk voorzien.

Doelen en taken
De BVO DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden daardoor overgedragen aan de BVO DRAN.

Samenwerkingsovereenkomst provincie Gelderland
Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer is de BVO DRAN een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland waarin is overeengekomen dat de BVO DRAN de taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

Vervoersmodel
Vanaf augustus 2020 is het vraagafhankelijk vervoer ingericht volgens het "callcentermodel". Hierbij worden de ritaannames en de direct daarbij behorende activiteiten uitgevoerd door een callcenter. Alle overige taken, waaronder de planning en uitvoering, zijn belegd bij de vervoerders. Voor het routegebonden vervoer zijn ook de callcenter taken belegd bij de vervoerders.

Rapporteren
Aan de deelnemers wordt per programma gerapporteerd. Het is een overzicht van de geleverde prestaties. De rapportages (inclusief financiën) worden halfjaarlijks opgesteld.

Vennootschapsbelasting
Het kabinet heeft eind 2014 wetgeving vastgesteld, die erop is gericht dat overheidsbedrijven, die economische activiteiten uitoefenen, op dezelfde wijze als private bedrijven aan vennootschapsbelasting (Vpb) zullen worden onderworpen. Deze wetswijziging is per 1 januari 2016 in werking getreden. Aangezien de BVO DRAN geen winstoogmerk heeft en in de GR is bepaald dat positieve rekeningresultaten aan de deelnemers worden terugbetaald, hoeft de BVO DRAN geen rekening te houden met Vpb.

3. Financiële begroting

3.1. Overzicht baten en lasten

Onderstaand is de financiële meerjarenbegroting van de BVO DRAN weergegeven. Per onderdeel wordt in paragraaf 3.2 een toelichting gegeven.

	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten deelnemers (BVO, callcenter en vervoer)						
BVO						
Personeelskosten	685.148	718.821	741.492	761.275	781.004	801.437
Ondersteunende taken	36.913	41.371	41.628	44.321	44.405	44.379
Huisvesting	29.530	28.443	31.221	31.285	31.345	33.937
Accountant en fiscaal advies	31.639	25.857	26.017	26.071	26.121	26.105
Kantoorkosten, ICT	174.626	134.456	156.103	156.426	159.335	164.464
Consumenten, klachten	77.597	80.156	80.653	86.035	86.198	86.148
Onvoorzien	21.093	26.850	28.884	28.274	29.244	30.386
Taakstelling BVO	-7.775	-10.560	-22.120	-34.011	-34.730	-35.606
Incidentele kosten BVO	50.000	96.705	52.034	52.142	26.121	0
Callcenter						
Vraagafhankelijk WMO	629.687	619.922	677.429	740.751	811.085	889.217
Vraagafhankelijk OV	38.045	37.290	0	0	0	0
Routegebonden volume afhankelijk	0	0	0	0	0	0
Routegebonden vaste bijdrage gemeente	0	0	0	0	0	0
Vervoer						
Vraagafhankelijk WMO	10.688.504	10.437.636	11.410.304	12.606.068	13.941.598	15.361.609
Vraagafhankelijk OV	955.923	946.551	0	0	0	0
Routegebonden	16.168.497	13.859.217	14.644.688	15.602.004	16.630.919	17.814.157
Bestedingsplan						
Projecten besteding saldo OV bijdrage provincie	125.000	0	0	0	0	0
Onvoorzien						
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Overige						
Routegebonden begeleiding	164.282	43.733	46.471	49.379	52.469	55.755
Lasten	29.868.709	27.086.447	27.914.805	30.150.021	32.585.113	35.271.988
Baten deelnemers (BVO, callcenter en vervoer)						
BVO						
Vraagafhankelijk WMO en routegebonden	831.007	874.335	1.002.031	1.084.878	1.149.041	1.151.251
Vraagafhankelijk OV (subsidie provincie)	267.764	267.764	133.882	66.941	0	0
Callcenter						
Vraagafhankelijk WMO	629.687	619.922	677.429	740.751	811.085	889.217
Vraagafhankelijk OV (bijdrage provincie)	38.045	37.290	0	0	0	0
Routegebonden volume afhankelijk	0	0	0	0	0	0
Routegebonden vaste bijdrage gemeente	0	0	0	0	0	0
Vervoer						
Vraagafhankelijk WMO	7.748.477	7.513.810	8.832.364	10.387.326	12.092.613	13.343.369
Vraagafhankelijk WMO (subsidie prov.)	1.491.726	1.491.727	1.019.343	522.415	0	0
Vraagafhankelijk OV (bijdrage provincie)	704.694	574.047	0	0	0	0
Routegebonden	16.332.779	13.902.950	14.691.160	15.651.383	16.683.389	17.869.911
Reizigersbijdrage						
Reizigersbijdrage WMO (regie en vervoer)	1.448.301	1.432.099	1.558.597	1.696.327	1.848.985	2.018.240
Reizigersbijdrage OV (regie en vervoer)	376.229	372.504	0	0	0	0
Onvoorzien						
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Baten	29.868.709	27.086.447	27.914.805	30.150.021	32.585.113	35.271.988
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	0	0	0	0	0	0

3.2. Toelichting baten en lasten

Lasten deelnemers

BVO

Personeelskosten

Bij de personeelskosten wordt uitgegaan van de feitelijke personeelslasten voor functies die zijn bezet. Voor niet bezette functies wordt uitgegaan van gebruikelijke normbedragen. Daarnaast is binnen personeelskosten een bedrag voor de inhuur van derden opgenomen.

Ondersteunende taken

De kosten voor ondersteunende taken zijn gebaseerd op een dienstverleningsovereenkomst met de Connectie.

Huisvesting

De kosten voor huisvesting zijn gebaseerd op een huurovereenkomst met de gemeente Arnhem.

Accountant en fiscaal advies

Kosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit voorgaande jaren.

Kantoorkosten, ICT

Kosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit voorgaande jaren en rekening houdend met een verwachte toename van thuiswerken in combinatie met flexwerkplekken.

Consumenten, klachten

Kosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit voorgaande jaren.

Onvoorzien

De post onvoorzien bedraagt ongeveer 2,5% van de totale structurele BVO lasten.

Taakstelling

Het Algemeen Bestuur heeft besloten om voor de jaren 2021 tot en met 2023 een taakstelling te leggen op het budget voor de BVO lasten. De taakstelling bedraagt voor 2021 -1%, voor 2022 -2% en voor de jaren vanaf 2023 is de taakstelling structureel -3%.

Callcenter

Kosten zijn gebaseerd op contractueel overeen gekomen tarieven en verwachte hoeveelheden vervoer.

Vervoer

Kosten zijn gebaseerd op contractueel overeen gekomen tarieven en verwachte hoeveelheden vervoer.

Baten deelnemers

Algemeen

De baten zijn verdeeld over de onderdelen BVO, callcenter, vervoer, reizigersbijdrage, de Wmo subsidie en OV-vangnet vergoeding vanuit de provincie Gelderland. Binnen de meerjarige begroting is de subsidie van de provincie opgenomen onder BVO (beheerbijdrage) en het vraagafhankelijk vervoer. De vergoeding OV-vangnet is opgenomen bij vraagafhankelijk vervoer en callcenter.

Subsidie en beheerbijdrage provincie Gelderland

De Wmo subsidie van de provincie voor het vraagafhankelijk Wmo vervoer is voor de jaren 2021 tot en met 2023 opgenomen conform de ontvangen beschikking. Vanaf 2021 wordt de subsidie in drie jaren afgebouwd tot nul (75%, 50% en 25%, basisjaar 2020). Deze afbouw is met uitzondering van 2021 ook van toepassing op de vaste bijdrage van de provincie op de beheerkosten. In 2021 is de bijdrage incidenteel verhoogd naar 100%.

3.3. Reserves en voorzieningen

Doordat jaarlijks het geraamde saldo van baten en lasten wordt verrekend met de deelnemers, worden er geen onttrekking of dotaties aan een bestemmingsreserve voorzien.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen van 25 maart 2021,

de secretaris,

M. van den Beucken

de voorzitter,

R.W.M. Engels

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht baten en lasten per taakveld

Overzicht lasten en baten per taakveld			Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Programmaplan	**Taakveld**							
P1 Vraagafhankelijk vervoer	Taakveld 6.4 begeleide participatie (Wmo)	Lasten	10.688.504	10.437.636	11.410.304	12.606.068	13.941.598	15.361.609
		Baten	10.688.504	10.437.636	11.410.304	12.606.068	13.941.598	15.361.609
	Taakveld 6.1 collectief aanvullend vervoer (OV)	Lasten	955.923	946.551	-	-	-	-
		Baten	955.923	946.551	-	-	-	-
	Taakveld 6.2 toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen (Regie)	Lasten	667.732	657.212	677.429	740.751	811.085	889.217
		Baten	667.732	657.212	677.429	740.751	811.085	889.217
	Totaal	Lasten	12.312.159	12.041.399	12.087.733	13.346.819	14.752.683	16.250.826
		Baten	12.312.159	12.041.399	12.087.733	13.346.819	14.752.683	16.250.826
		Saldo	0	0	0	0	0	0
P2 Routevervoer	Taakveld 4.3 leerlingenvervoer	Lasten	12.142.662	10.432.207	10.973.240	11.662.782	12.398.995	13.276.818
		Baten	12.142.662	10.432.207	10.973.240	11.662.782	12.398.995	13.276.818
	Taakveld 6.4 begeleide participatie (Wmo)	Lasten	2.656.664	2.529.013	2.682.831	2.847.682	3.023.183	3.200.261
		Baten	2.656.664	2.529.013	2.682.831	2.847.682	3.023.183	3.200.261
	Taakveld 6.72 vervoer jeugdhulp 18-	Lasten	1.533.453	941.731	1.035.088	1.140.919	1.261.211	1.392.833
		Baten	1.533.453	941.731	1.035.088	1.140.919	1.261.211	1.392.833
	Taakveld 6.2 toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen (Regie)	Lasten	-	-	-	-	-	-
		Baten	-	-	-	-	-	-
	Totaal	Lasten	16.332.779	13.902.950	14.691.160	15.651.383	16.683.388	17.869.911
		Baten	16.332.779	13.902.950	14.691.160	15.651.383	16.683.388	17.869.911
		Saldo	0	0	0	0	0	0
P3 Bestedingsplan	Taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Lasten	125.000	-	-	-	-	-
		Baten	125.000	-	-	-	-	-
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Overzichten								
Overhead	Taakveld 0.4 Overhead ondersteuning organisatie	Lasten	1.098.772	1.142.098	1.135.913	1.151.819	1.149.042	1.151.250
		Baten	1.098.772	1.142.098	1.135.913	1.151.819	1.149.042	1.151.250
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	Taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Lasten	-	-	-	-	-	-
		Baten	-	-	-	-	-	-
		Saldo	0	0	0	0	0	0
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Geraamd saldo van baten en lasten			0	0	0	0	0	0

Bijlage 2: Overzicht gemeentelijke bijdragen

In onderstaande overzichten is per deelnemer te zien wat de totaal begrote bijdragen zijn voor de jaren 2021 (gewijzigde begroting) en 2022 (primitieve begroting).

Bijdragen deelnemers gewijzigde begroting 2021	Programma 1 2021	Programma 2 2021	Overhead 2021	Programma 3 2021	Totaal 2021
Lasten					
Vervoer	11.384.187	13.859.217	1.142.098		26.385.502
Callcenter vraagafhankelijk vervoer	657.212				657.212
Begeleiding routevervoer		43.733			43.733
Bestedingsplan				-	-
Totaal lasten	12.041.399	13.902.950	1.142.098	0	27.086.447
Baten					
Arnhem	2.274.271	3.558.412	164.771		5.997.454
Berg en Dal	328.083	458.016	40.095		826.194
Beuningen	191.268	417.028	31.163		639.459
Doesburg	75.291	449.463	16.405		541.159
Druten	307.845	267.434	24.066		599.345
Duiven	235.503	458.593	30.613		724.709
Heumen	139.930	186.005	21.751		347.686
Lingewaard	683.429	1.203.037	51.791		1.938.257
Montferland	427.291	-	39.451		466.742
Mook en Middelaar	82.119	102.695	13.057		197.871
Nijmegen	1.066.489	1.442.945	182.266		2.691.700
Overbetuwe	480.290	1.528.997	52.860		2.062.147
Renkum	501.054	365.150	36.593		902.797
Rheden	534.510	1.232.242	48.951		1.815.703
Rozendaal	12.209	27.250	5.237		44.696
Westervoort	163.044	499.090	20.207		682.341
Wijchen	253.829	553.610	46.258		853.697
Zevenaar	377.277	1.152.983	48.799		1.579.059
Provincie Gelderland bijdrage OV	611.337	-	267.764		879.101
Eigen bijdrage	1.804.603				1.804.603
Subsidie provincie Wmo	1.491.727				1.491.727
Bestedingsplan				-	-
Totaal baten	12.041.399	13.902.950	1.142.098	0	27.086.447
Mutaties reserves					
Ontrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0

Bijdragen deelnemers begroting 2022	Programma 1 2022	Programma 2 2022	Overhead 2022	Programma 3 2022	Totaal 2022
Lasten					
Vervoer	11.410.304	14.644.688	1.135.913		27.190.905
Callcenter vraagafhankelijk vervoer	677.429				677.429
Begeleiding routevervoer		46.471			46.471
Bestedingsplan				-	-
Totaal lasten	12.087.733	14.691.160	1.135.913	0	27.914.805
Baten					
Arnhem	2.742.758	3.810.764	190.874		6.744.396
Berg en Dal	397.451	491.120	45.802		934.373
Beuningen	231.841	434.730	35.410		701.981
Doesburg	88.005	486.063	18.237		592.305
Druten	365.619	286.701	27.152		679.472
Duiven	280.460	494.984	34.769		810.213
Heumen	168.457	200.140	24.458		393.055
Lingewaard	812.640	1.298.202	59.412		2.170.254
Montferland	506.343	-	45.041		551.384
Mook en Middelaar	99.076	109.986	14.342		223.404
Nijmegen	1.304.327	1.548.981	211.232		3.064.540
Overbetuwe	529.316	1.637.554	60.657		2.227.527
Renkum	554.909	379.320	41.728		975.957
Rheden	581.024	1.239.900	56.108		1.877.032
Rozendaal	13.761	31.578	5.243		50.582
Westervoort	195.711	540.195	22.662		758.568
Wijchen	304.236	593.470	52.973		950.679
Zevenaar	333.859	1.107.472	55.931		1.497.262
Provincie Gelderland bijdrage OV	-		133.882		133.882
Eigen bijdrage	1.558.597				1.558.597
Subsidie provincie Wmo	1.019.343				1.019.343
Bestedingsplan				-	-
Totaal baten	12.087.733	14.691.160	1.135.913	0	27.914.806
Mutaties reserves					
Ontrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0

Bijlage 3: Geprognosticeerde balans

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
ACTIVA							
Vaste activa							
Materiële vaste activa	0	0	150	100	50	0	0
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	**0**	**0**	**150**	**100**	**50**	**0**	**0**
Vlottende activa							
Vorderingen met een looptijd < 1 jaar	1.893	3.000	3.000	3.250	3.500	3.750	4.000
Liquide middelen	5.618	9.000	7.850	6.650	6.200	6.500	6.750
Overlopende activa	1.158	500	500	500	750	750	750
Totaal vlottende activa	**8.669**	**12.500**	**11.350**	**10.400**	**10.450**	**11.000**	**11.500**
Totaal activa	**8.669**	**12.500**	**11.500**	**10.500**	**10.500**	**11.000**	**11.500**
PASSIVA							
Vaste passiva							
Eigen vermogen	0	0	0	0	0	0	0
Voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Schulden met een looptijd > 1 jaar	0	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Vlottende passiva							
Schulden met een looptijd < 1 jaar	167	750	750	750	750	750	750
Nog te betalen bedragen	1.655	4.500	2.500	2.500	2.500	3.000	3.000
Vooruitgefactureerde bijdrage gemeenten	4.335	6.500	6.000	6.000	6.500	6.500	7.000
Vooruitontvangen subsidie	1.797	0	1.500	500	0	0	0
Overige schulden	715	750	750	750	750	750	750
Totaal vlottende passiva	**8.669**	**12.500**	**11.500**	**10.500**	**10.500**	**11.000**	**11.500**
Totaal passiva	**8.669**	**12.500**	**11.500**	**10.500**	**10.500**	**11.000**	**11.500**
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

MEMO

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE

Aan: Aan de gemeenteraden AVAN gemeenten via de Colleges van B&W

Onderwerp: Financiële gegevens BVO DRAN 2020

Datum: 16 maart 2021

Afzender: BVO DRAN

Hierbij ontvangt u de financiële gegevens over het boekjaar 2020 van de BVO DRAN.

In artikel 34b van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is opgenomen dat het bestuur van de BVO DRAN de voorlopige jaarrekening 2020 uiterlijk 14 april 2021 aan de raden van de deelnemende gemeenten verstrekt. Deze verplichting is ook in artikel 20 van de Regeling BVO DRAN opgenomen. In dat artikel staat tevens expliciet aangegeven dat de voorlopige jaarrekening op dat moment al voorzien moet zijn van een accountantsverslag.

De genoemde deadline van 14 april is, net zoals voorgaande jaren praktisch niet haalbaar. Redenen hiervoor zijn:

- Voor behandeling van de voorlopige jaarrekening in het AB van 25 maart 2021 zou deze uiterlijk 25 februari 2021 aangeboden moeten worden aan het voorbereidend ambtelijk overleg (VAO);
- Overeenkomstig bestekseisen dienen vervoerders uiterlijk 28 februari 2021 een verantwoording vervoerskosten 2020 en controleverklaring van een accountant aan de vervoersorganisatie aan te leveren;
- Grotendeels volgtijdelijk hierop de accountantswerkzaamheden ten behoeve van de BVO DRAN kunnen worden verricht.

In het AB van de BVO DRAN d.d. 4 februari jl. is besloten om u, in het kader van uw controlerende taak, uiterlijk 14 april 2021 alvast de financiële gegevens 2020 te verstrekken die als basis dienen voor de jaarrekening 2020 en de nog plaats te vinden accountantscontrole. Bespreking en besluitvorming van de jaarrekening 2020 staat gepland voor het AB van 8 juli 2021 waarna jaarrekening, accountantsverklaring en accountantsverslag aan de raden van de deelnemende gemeenten wordt toegezonden.

Afrekening 2020 (CONCEPT)

> alle bedragen zijn excl. Btw, m.u.v. klantbijdragen (incl. Btw)

	Vervoer				BVO				Regie/Callcenter			
	Voorschot	Realisatie	Covid-19	Resultaat	Voorschot	Realisatie	Covid-19	Resultaat	Voorschot	Realisatie	Covid-19	Resultaat
Gemeenten												
Arnhem	5.567.654	3.180.318	1.186.851	1.200.484	143.279	82.937	905	59.437	220.929	184.812	2.456	33.662
Berg en Dal	884.726	552.774	164.828	167.124	35.561	22.225	200	13.136	37.929	34.043	401	3.485
Beuningen	409.348	292.297	60.353	56.698	27.690	17.788	148	9.753	22.632	21.612	277	743
Doesburg	490.615	342.639	62.597	85.379	14.963	10.615	65	4.282	8.831	11.044	66	-2.279
Druten	637.603	401.804	155.708	80.091	21.449	14.270	108	7.071	27.050	22.562	193	4.295
Duiven	730.080	404.813	138.175	187.093	27.374	17.610	146	9.618	25.042	22.257	229	2.557
Heumen	340.368	210.799	65.183	64.385	19.479	13.160	95	6.224	17.707	15.616	161	1.930
Lingewaard	1.388.865	874.958	241.755	272.152	45.785	27.987	267	17.531	52.711	44.548	614	7.549
Montferland	403.634	273.077	90.428	40.130	36.334	22.661	205	13.468	32.692	29.696	408	2.588
Mook en Middelaar	179.813	107.242	56.187	16.384	11.832	4.955	45	6.832	12.812	10.464	61	2.286
Nijmegen	1.688.601	1.109.345	249.664	329.593	159.748	92.219	1.013	66.516	109.300	109.266	1.768	-1.735
Overbetuwe	1.164.329	890.799	172.239	101.291	46.760	28.537	273	17.950	37.342	34.902	482	1.957
Renkum	735.945	424.815	168.097	143.032	32.562	20.535	180	11.847	46.561	43.577	615	2.370
Rheden	1.640.897	1.052.296	333.409	255.192	43.282	26.577	250	16.455	56.735	47.422	553	8.761
Rozendaal	5.824	1.575	3.456	793	5.000	4.991	9	0	3.905	4.970	4	-1.069
Westervoort	619.023	374.962	95.595	148.466	18.206	12.443	86	5.677	21.607	19.678	194	1.736
Wijchen	527.627	364.267	83.668	79.692	40.925	25.248	235	15.442	24.526	21.341	264	2.921
Zevenaar	1.660.664	1.007.457	279.008	374.198	43.173	26.515	250	16.408	44.673	43.113	519	1.040
Subtotaal	**19.075.616**	**11.866.237**	**3.607.202**	**3.602.176**	**773.402**	**471.273**	**4.481**	**297.648**	**802.985**	**720.924**	**9.266**	**72.796**
Provincie Gelderland												
OV-vangnet	395.420	325.205	70.216	0	0	0	0	0	59.188	58.454	734	0
Wmo subsidie	1.940.456	1.940.456	0	0	261.233	261.233	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	**2.335.876**	**2.265.661**	**70.216**	**0**	**261.233**	**261.233**	**0**	**0**	**59.188**	**58.454**	**734**	**0**
TOTAAL	**21.411.492**	**14.131.898**	**3.677.418**	**3.602.176**	**1.034.635**	**732.506**	**4.481**	**297.648**	**862.173**	**779.378**	**10.000**	**72.796**

	Overig				Totaal				Afrekening		
	Voorschot	Realisatie	Covid-19	Resultaat	Voorschot	Realisatie	Covid-19	Resultaat	Tussentijds	Btw	Eind
Gemeenten											
Arnhem	0	3.993	0	-3.993	5.931.862	3.452.060	1.190.212	1.289.589	433.346	-50.635	906.878
Berg en Dal	0	1.211	0	-1.211	958.215	610.252	165.429	182.534	82.063	-7.760	108.231
Beuningen	0	698	0	-698	459.670	332.396	60.779	66.495	22.926	-5.018	48.587
Doesburg	0	162	0	-162	514.409	364.461	62.728	87.221	42.010	-753	45.964
Druten	0	733	0	-733	686.103	439.369	156.009	90.724	46.050	-5.940	50.613
Duiven	0	494	0	-494	782.497	445.174	138.550	198.773	73.272	-4.186	129.688
Heumen	0	513	0	-513	377.554	240.089	65.440	72.025	35.182	-2.564	39.407
Lingewaard	0	1.510	0	-1.510	1.487.361	949.003	242.636	295.722	42.939	-10.766	263.550
Montferland	0	888	0	-888	472.660	326.322	91.041	55.298	3.114	-8.312	60.496
Mook en Middelaar	0	155	0	-155	204.457	122.816	56.293	25.348	12.713	-2.131	14.766
Nijmegen	0	5.295	0	-5.295	1.957.649	1.316.125	252.444	389.080	51.713	-23.735	361.102
Overbetuwe	0	860	0	-860	1.248.431	955.098	172.994	120.338	40.712	-7.844	87.470
Renkum	0	1.182	0	-1.182	815.069	490.109	168.892	156.067	23.821	-11.131	143.378
Rheden	0	1.111	0	-1.111	1.740.914	1.127.405	334.212	279.296	102.158	-11.427	188.566
Rozendaal	0	2	0	-2	14.729	11.538	3.470	-279	530	-77	-732
Westervoort	0	273	0	-273	658.837	407.356	95.875	155.605	52.968	-2.986	105.624
Wijchen	0	1.113	0	-1.113	593.078	411.970	84.167	96.942	16.856	-7.342	87.428
Zevenaar	0	1.155	0	-1.155	1.748.510	1.078.240	279.777	390.493	159.234	-8.266	239.525
Subtotaal	**0**	**21.348**	**0**	**-21.348**	**20.652.003**	**13.079.782**	**3.620.949**	**3.951.272**	**1.241.604**	**-170.872**	**2.880.540**
Provincie Gelderland											
OV-vangnet	0	0	0	0	454.609	383.659	70.950	0	0	0	0
Wmo subsidie	0	0	0	0	2.201.689	2.201.689	0	0	0	0	0
Subtotaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**2.656.298**	**2.585.348**	**70.950**	**0**	**0**	**0**	**0**
TOTAAL	**0**	**21.348**	**0**	**-21.348**	**23.308.301**	**15.665.130**	**3.691.899**	**3.951.272**	**1.241.604**	**-170.872**	**2.880.540**

Balans per 31-12-2020 (concept)

ACTIVA	31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa	0	0
Totaal vaste activa	**0**	**0**
Vlottende activa		
Vorderingen met een looptijd < 1 jaar		
Debiteuren openbare lichamen	3.114.656	1.890.945
Debiteuren overig	3.155	1.953
	3.117.811	1.892.898
Liquide middelen		
Rekening-courant BNG	9.257.310	5.617.612
Overlopende activa		
Nog te ontvangen bedragen		
Wmo subsidie provincie	440.338	427.512
OV-vangnet provincie	119.341	74.659
Subsidie marktonderzoek	8.829	0
Vervoerskosten	20.052	0
Overige kosten	343	3.117
Nog te verdelen bedragen		
Overige vervoerskosten	34.524	9.141
Overige bedragen		
Vooruitbetaalde bedragen	2.319	0
Omzetbelasting suppletie 2016-2018	0	544.397
Omzetbelasting 2019	0	99.801
	625.746	1.158.627
Totaal vlottende activa	**13.000.867**	**8.669.137**
TOTAAL ACTIVA	**13.000.867**	**8.669.137**

PASSIVA	31-12-2020	31-12-2019
Vaste passiva	0	0
Totaal vaste passiva	**0**	**0**
Vlottende passiva		
Schulden met een looptijd < 1 jaar		
Crediteuren	582.546	166.830
Liquide middelen		
Betalingen onderweg	83.254	0
Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen		
Bijdrage gemeenten 2019	0	155.854
Bijdrage gemeenten 2020	2.880.540	0
Vervoerskosten	2.993.153	1.469.459
Overige kosten	22.191	29.767
Nog te verdelen bedragen		
Omzetbelasting suppletie 2016-2018	0	544.397
Omzetbelasting 2018	0	170.861
Omzetbelasting 2020	400.812	0
Overige bedragen		
Vooruitgefactureerde bijdrage gemeenten	6.038.371	4.335.301
Vooruitontvangen Wmo subsidie provincie	0	1.761.351
Vooruitontvangen subsidie Marktonderzoek	0	35.317
	12.335.067	8.502.307
Totaal vlottende passiva	**13.000.867**	**8.669.137**
TOTAAL PASSIVA	**13.000.867**	**8.669.137**

Kaderbrief 2022

Versie 5 november 2020

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Algemene ontwikkelingen 3

3. Financiële uitgangspunten 5

1. Inleiding

In de Regeling BVO Regio Arnhem-Nijmegen is in artikel 19 opgenomen dat het bestuur voor 1 maart van elk lopend boekjaar inzicht geeft in de te verwachten ontwikkelingen alsmede de algemene financiële kaders voor het opvolgende jaar. Dit stelt de gemeenten in staat daarop in hun begrotingscyclus te anticiperen.

Met deze kaderbrief geeft het bestuur procesmatig dit inzicht ter voorbereiding op de Meerjarenprogrammabegroting (MJPB) 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021.

Op basis van de door het bestuur vastgestelde kaderbrief 2022 zullen de MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021 in concept door de vervoersorganisatie worden opgesteld. Om te komen tot tijdige vaststelling van de MJPB 2022-2025 en rekening te houden met de gemeentelijke raadsplanningen, wordt de volgende planning gehanteerd:

PROCESSTAP MJPB 2022-2025	DATUM
Behandeling voorbereidend ambtelijk overleg	4 maart 2021
Vaststelling ontwerp MJPB 2022-2025 door algemeen bestuur	25 maart 2021
Verzending ontwerp MJPB 2022-2025 aan gemeenten	26 maart 2021
Behandeling voorbereidend ambtelijk overleg	17 juni 2021
Deadline indienen zienswijze door gemeenteraden	**18 juni 2021**
Vaststelling MJPB 2022-2025 door algemeen bestuur	8 juli 2021
Verzending MJPB 2022-2025 aan gemeenten	9 juli 2021

Hoofdstuk 2 behandelt de algemene ontwikkelingen die van invloed zijn op de (gewijzigde) begroting vanaf 2021. In hoofdstuk 3 worden de financiële uitgangspunten voor het opstellen van de MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021 per begrotingspost weergegeven.

2. Algemene ontwikkelingen

Ontwikkelingen zijn afhankelijk van de componenten prijs (P) per eenheid en hoeveelheid (Q).

Sinds 1 augustus 2020 zijn de nieuwe contracten ingegaan. De prijs (P) per perceel is contractueel vastgelegd en is daarmee een gegeven en enkel nog onderhevig aan een jaarlijkse prijsindexatie (NEA index). Ook het contract met het callcenter is ingegaan op 1 augustus 2020. Ook hier is de prijs (P) contractueel vastgelegd en enkel nog onderhevig aan jaarlijkse indexatie (CPI index).

De hoeveelheid (Q) is afhankelijk van het feitelijk gebruik. Analyses van dit gebruik laten vanaf de start van AVAN over de gehele linie een toename zien. Gemeentelijk beleid beïnvloedt in sterke mate het feitelijk gebruik van het vervoer.

Vanaf medio maart 2020 heeft de Coronacrisis forse impact op het feitelijk gebruik van het vervoer. Naar verwachting zullen deze effecten merkbaar blijven tot ver in 2021. Vanwege de onvoorspelbaarheid van deze effecten is het weinig zinvol om bij het opstellen van de begroting hiermee rekening te houden. Dit leidt ertoe dat voor de MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021 Coronaeffecten buiten beschouwing worden gelaten.

Door deze wijze van begroten kunnen eventuele extra kosten ten gevolge van de Coronacrisis vanaf 2021 gedekt worden uit budgetonderschrijding door lagere kosten ten gevolge van de afname van het feitelijke gebruik van het vervoer.

Doordat de effecten van de Coronacrisis gedurende het gehele jaar 2020 impact hadden op het feitelijk gebruik van het vraagafhankelijk vervoer, is de afgelopen september vastgestelde gewijzigde begroting 2020 het uitgangspunt voor het vraagafhankelijk vervoer bij het opstellen van de MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021.
Voor het routevervoer is het feitelijk gebruik na de zomervakantie 2020 wel te gebruiken als uitgangspunt voor het opstellen van de nieuwe meerjarige begroting (stand van zaken oktober 2020). In deze periode wordt het vervoer, met uitzondering van het vervoer voor dagbestedingen, namelijk wel weer volledig uitgevoerd. Voor dagbesteding worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd als het vraagafhankelijk vervoer.

Voor de jaarlijks verwachte toename van het vervoer worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd als in de MJPB 2021-2024. Dit betekent dat reeds door gemeenten aangegeven afwijkende uitgangspunten voor de meerjarige toename van vervoer gehandhaaft blijven bij het opstellen van de nieuwe meerjarige begroting. Het betreft hier afwijkingen ten opzichte van de algemene uitgangspunten voor de meerjarige toename van het vervoer.

In zijn algemeenheid wordt ter bepaling van de hoeveelheid als basis het gemiddelde genomen van de laatste 4 maanden van het voorgaande jaar. De ervaring leert dat dit gemiddelde een goede indicatie is voor de eerste 6 maanden van het nieuwe jaar. Vanaf de 7e maand van het nieuwe jaar wordt rekening gehouden met een verdere toename ten opzichte van het eerste half jaar van het gebruik van vervoer in het kader van Jeugdwet (+15%), Dagbesteding (+5%), Leerlingenvervoer (+5%) en Vraagafhankelijk vervoer (+10%).

Op verzoek van een gemeente kan worden afgeweken van de algemene uitgangspunten voor het opstellen van de meerjarige begroting. Dit verzoek gaat gepaard met een (financiële) onderbouwing ten behoeve van toekomstige analyses.

In de jaren 2021 tot en met 2023 vindt jaarlijkse afbouw plaats van de Wmo subsidie tot nihil in 2024. De over deze jaren te ontvangen subsidies bedragen respectievelijk € 1,7 mln, € 1,2 mln en € 0,6 mln. Binnen deze bedragen is ook een bijdrage beheerskosten opgenomen ter dekking van de BVO lasten. Deze afbouw van de Wmo subsidie leidt tot een kostentoename voor de gemeenten.

In 2020 is besloten om de samenwerkingsovereenkomst met de provincie betreffende het OV Vangnet met een jaar te verlengen. De samenwerking eindigt nu per 31 december 2021. Bestedingsplannen kunnen niet meer worden ingediend. Op dit moment is de provincie met de zes Gelderse regio's en de reizigersorganisaties in gesprek over een vernieuwd vervoersysteem ter vervanging van het OV Vangnet vanaf 2022. Aangezien het OV Vangnet en een mogelijk vervolg daarop een gemandateerde taak is die volledig wordt vergoed door de provincie, heeft dit naar verwachting geen effect op de gemeentelijke bijdragen.

3. Financiële uitgangspunten

3.1 Meerjarenprogrammabegroting 2022-2025

Voor het opstellen van de MJPB 2022-2025 worden per begrotingspost uitgangspunten gekozen ten aanzien van prijs en hoeveelheid. Op basis van deze uitgangspunten worden per jaar de verwachte lasten en baten bepaald. Met behulp van de reeds vastgestelde verdeelsleutels worden vervolgens de meerjarige bijdragen per deelnemer bepaald. In onderstaand schema worden de uitgangspunten benoemd.

	Begrotingspost	L/B	Prijs	Hoeveelheid
P1	Vervoer vraagafhankelijk	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Gewijzigde begroting 2020
P1	Callcenter vraagafhankelijk	Lasten	Tarief contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv CPI index)	Gewijzigde begroting 2020
P1	Eigen bijdragen vraagafhankelijk	Baten	Indexatie OV tarieven provincie	Gewijzigde begroting 2020
P1	Wmo subsidie provincie	Baten	Beschikking 2021-2023	Beschikking 2021-2023
P2	Vervoer routegebonden jeugdwet en LLV	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Ervaringscijfers 2020
P2	Vervoer routegebonden dagbesteding	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Gewijzigde begroting 2020
P2	Begeleiding routegebonden	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Ervaringscijfers 2020
O1	Bedrijfsvoerings-organisatie	Lasten	Indexatie obv CPI index	MJPB 2021-2024
O1	Bijdrage beheerskosten provincie	Baten	Beschikking 2021-2023	Beschikking 2021-2023

Tabel 1: uitgangspunten MJPB 2022-2025

3.2 Gewijzigde begroting 2021

Voor het opstellen van de gewijzigde begroting 2021 worden per begrotingspost uitgangspunten gekozen ten aanzien van prijs en hoeveelheid. Op basis van deze uitgangspunten worden de verwachte lasten en baten bepaald. Met behulp van de reeds vastgestelde verdeelsleutels worden vervolgens de bijdragen per deelnemer bepaald. In onderstaand schema worden de uitgangspunten benoemd.

	Begrotingspost	L/B	Prijs	Hoeveelheid
P1	Vervoer vraagafhankelijk	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Gewijzigde begroting 2020
P1	Callcenter vraagafhankelijk	Lasten	Tarief contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv CPI index)	Gewijzigde begroting 2020
P1	Eigen bijdragen vraagafhankelijk	Baten	Indexatie OV tarieven provincie	Gewijzigde begroting 2020
P1	Wmo subsidie provincie	Baten	Beschikking 2021-2023	Beschikking 2021-2023
P2	Vervoer routegebonden jeugdwet en LLV	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Ervaringscijfers 2020
P2	Vervoer routegebonden dagbesteding	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Gewijzigde begroting 2020
P2	Begeleiding routegebonden	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Ervaringscijfers 2020
O1	Bedrijfsvoerings-organisatie	Lasten	Indexatie obv CPI index	MJPB 2021-2024
O1	Bijdrage beheerskosten provincie	Baten	Beschikking 2021-2023	Beschikking 2021-2023

Tabel 2: uitgangspunten gewijzigde begroting 2021

Vragen Politieke Avond 8 juni 2021

B.1.3. Conceptbegroting gemeenschappelijke regelingen – MJPB BVO DRAN 2022-2025

1. Met welke mate van zekerheid kan gesteld worden dat de Provinciale bijdrage OV-vangnet stopt op 1-1-2022?
   Antwoord: De bijdrage voor Wmo-vervoer loopt door tot en met 2023, in afbouw. Als het gaat om het feit dat de Provincie de uitvoering van het OV-vangnet bij Avan heeft belegd, dan kunnen we melden dat de Provincie heeft gevraagd om 3 maanden verlenging ivm het opzetten en aanbesteden van HaltetaxiRRReis als vervanger. Provincie is daarover in gesprek met de Vervoersorganisatie.
2. Op 16 maart 2021 heeft de gemeenteraad de kennisgeving "Maatregelen Doelgroepenvervoer" van het college ontvangen, waarin o.a. wordt aangegeven dat er meer gefocust wordt op eigen kracht van onze inwoners aangaande de WMO-pas en het leerlingenvervoer.
   Tevens wordt hierin benoemd dat in mei 2021 de verordening WMO en in november 2021 de verordening Leerlingenvervoer naar de raad komt. Ten aanzien van het leerlingenvervoer gaat het o.a. om het implementeren van opstapplaatsen.
   Kunt u uitleggen hoe het mogelijk is dat de gemeenteraad nog geen besluit genomen (of kennis heeft kunnen nemen van) de nieuwe verordening leerlingenvervoer en dus ook nog een besluit moet nemen over de structurele afschaling van begeleiding binnen het leerlingenvervoer in de gemeente Duiven, dit als vaststaand feit is opgenomen in de MJPB van BVO DRAN?
   Antwoord: De nieuwe Verordening leerlingenvervoer komt eind dit jaar richting raad. In de huidige Verordening is het vervoeren middels opstapplaatsen al geregeld.
   De afschaling van de begeleidingskosten komt doordat de nieuwe vervoerder vanaf begin dit schooljaar zelf geen extra begeleiding op de routes heeft hoeven in te zetten, wat vorig schooljaar in bepaalde routes nog wel het geval was. Gelet op hoe het vervoer nu gepland en geregeld wordt is daarom, ook op aangeven van de Vervoersorganisatie, besloten om de verwachte kosten te verlagen. Echter mocht het nodig zijn dan is er wel budget gereserveerd. Het gaat om begeleidingskosten die vanuit de vervoerder worden ingezet, met andere woorden een extra "chauffeur"op de route. Het gaat dan niet om medische begeleiding of specifieke begeleiding van 1 kind tijdens het vervoer.
   Mocht (medische) begeleiding noodzakelijk zijn dan wordt in het vervoer hier een zitplaats voor gereserveerd en de begeleiding wordt dan door ouders zelf of via de zorg geregeld.
3. Wat ligt aan de 60% naar beneden bijstelling van het budget begeleiding ten grondslag? Wat doet de gemeente niet en voor wie? Welke groep leerlingen mag nog kunnen rekenen op zorg en begeleiding wanneer we het over vervoer van en naar school hebben?
   Antwoord: Zie antwoord op vraag 2.
4. In de beslispunten wordt de raad voorgesteld om geen zienswijze in te dienen, terwijl in het raadsvoorstel aangeeft dat het college geen zienswijze in wenst te dienen omdat zij van mening is dat ontwerp begroting goed is afgestemd. Is deze werkwijze de juiste?

Antwoord: Het college ziet, zoals aangegeven in het raadsvoorstel, geen redenen om een zienswijze in te dienen. Er worden daar verschillende argumenten voor aangegeven. Mocht de raad van mening zijn om wel een zienswijze in te dienen dan is dat aan de raad.

3. MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021

- In het raadsvoorstel lezen we dat er geen begeleiding meer is tijdens het vervoer, dan wel dat het structureel met circa 60% naar beneden bijgesteld kan worden. Waarom wordt dit zo fors naar beneden bijgesteld en hoe kan dit wel geregeld worden?

  Antwoord: De afschaling van de begeleidingskosten komt doordat de nieuwe vervoerder vanaf begin dit schooljaar zelf geen extra begeleiding op de routes heeft hoeven in te zetten, wat vorig schooljaar in bepaalde routes nog wel het geval was. Gelet op hoe het vervoer nu gepland en geregeld wordt is daarom, ook op aangeven van de Vervoersorganisatie, besloten om de verwachte kosten te verlagen. Echter mocht het nodig zijn dan is er wel budget gereserveerd. Het gaat om begeleidingskosten die vanuit de vervoerder worden ingezet, met andere woorden een extra "chauffeur"op de route. Het gaat dan niet om medische begeleiding of specifieke begeleiding van 1 kind tijdens het vervoer.

  Mocht (medische) begeleiding noodzakelijk zijn dan wordt in het vervoer hier een zitplaats voor gereserveerd en de begeleiding wordt dan door ouders zelf of via de zorg geregeld.

- Daarnaast lezen we dat de provincie een ander plan heeft, maar dat daar niet aan meegedaan wordt. Kan het college het plan van de provincie duiden en uitleggen waarom daar niet aan meegedaan wordt en kan het college beter uitleggen waarom de constructie van de provincie niet passend is, terwijl de daadwerkelijke effecten niet geheel duidelijk zijn?

  Antwoord: Op dit moment wordt het OV-vangnet waarvoor de Provincie verantwoordelijk is uitgevoerd door Avan (BVO DRAN). De Provincie heeft besloten om dit niet meer via Avan (en ook niet de andere vervoersregio's) te laten verlopen. Dus de Provincie zegt de samenwerking met Avan en ook de andere vervoerregio's op. Het is een organiseren van een OV-Vangnet is een taak van de Provincie en zij hebben besloten om dit weer zelf te gaan organiseren i.p.v. met de vervoersregio's.

  Juiste de regio's hebben aangegeven de samenwerking belangrijk te vinden, maar de Provincie ziet dat anders. Ze gaan dus zelf aanbesteden en daar mogen we als vervoersregio's tezamen dan als een opdrachtnemer op inschrijven. Dit is juridische en ook uitvoeringstechnisch een grote uitdaging, daarbij mag de BVO DRAB alleen de daadwerkelijke kosten doorbelasten aan een opdrachtgever en dat past niet bij de aanbesteding die nu uitgeschreven wordt door de Provincie.

- Wat zijn de effecten van corona (of COVID-19) geweest op het leerlingenvervoer?

  Antwoord: In de perioden dat kinderen niet naar school mogen zien we dat een aantal kinderen gebruik hebben kunnen maken van noodopvang en hiervoor is dan ook vervoer ingezet. Voor voortgezet onderwijs geldt dat leerlingen sinds kort pas weer volledig naar

school kunnen, dus dat heeft ervoor gezorgd dat de kinderen niet alle dagen vervoer nodig hadden. De onduidelijkheid over welke dagen vervoer nodig was heeft gezorgd voor meer loosmeldingen. De vervoerder heeft de opdracht om na een loosmelding contact op te nemen met ouders en dit is ook gebeurd.

Onderwerp	Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven		
Ondertitel	De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.		
Portefeuillehouder	Goossen	Zaaknummer	Z/21/079861/
Behandelend ambtenaar	Guus Benkers. G.benkers@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Kennis nemen van de jaarstukken over 2020 van het SALD; 2. Een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 van het SALD waarin de gemeenteraad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.		
Historie	De gemeente neemt deel in meerdere gemeenschappelijke regelingen waarbij jaarlijks in deze periode zienswijzen kunnen worden ingediend ten aanzien van conceptbegrotingen.		
Termijn	De jaarrekening 2020 en de begroting 2022 worden definitief vastgesteld door het algemeen bestuur van het SALD op de vergadering van 5 juli 2021.		

Politieke Avond	8 juni			
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
J.W. Egtberts	W. Bosch	Digitale Publieksruimte	Sociaal	45 Minuten (totaal GR-en)
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. In de voorgestelde zienswijze wordt een oproep gedaan om scherp op de kosten te letten, ook wat betreft de (noodzakelijke) verder ontwikkeling van het e-depot. Kan de raad zich vinden in deze zienswijze? *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 8 juni	
Raadsvergadering	22 juni

ZFDCEA1C05F

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/079861/201511606
Portefeuillehouder : J. Goossen
Opsteller : Guus Benkers
Team : Informatiebeheer
Telefoonnr.

Samenvatting
De gemeenteraad van Duiven wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op de ontwerpbegroting 2022-2025 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD). Voorgesteld wordt om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 waarin de raad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

Beslispunten
1. Kennis nemen van de jaarstukken over 2020 van het SALD;
2. Een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 van het SALD waarin de gemeenteraad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

Aanleiding
Onder verwijzing naar de artikelen 24 en 25 van de Gemeenschappelijke regeling SALD en de artikelen 34, 34b en 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen dient het dagelijks bestuur van een gemeenschappelijke regeling de voorlopige jaarrekening en de ontwerpbegroting aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten aan te bieden. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen bij het dagelijks bestuur.

Planning
De jaarrekening 2020 en de begroting 2022 worden definitief vastgesteld door het algemeen bestuur van het SALD op de vergadering van 5 juli 2021.

Beoogd effect
Met de mogelijkheid van het geven van een zienswijze heeft de gemeenteraad de gelegenheid om invloed te blijven houden op de financiën, de taken en te behalen doelstellingen van de gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg.

Argumenten
1. De ontwerpbegroting geeft aanleiding tot het indienen van een zienswijze vanwege bezuinigingsmaatregelen bij de gemeente. In de ontwerpbegroting zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die ertoe leiden dat de bijdrage van de gemeente aan het SALD zal stijgen. Daarom is het verstandig om middels een zienswijze erop aan te dringen om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren. Voor het inrichten van een e-depot is dit niet mogelijk, maar ook voor dat project moet scherp naar de kosten gekeken worden.

2. In 2020 is gestart met een eerste fase om te komen tot de invoering van een zogenaamd e-depot. Het e-depot is een digitale archiefbewaarplaats en een wettelijke verplichting. Het SALD zoekt daarvoor aansluiting op het e-depot van het Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers (ECAL). Daarvoor was in de begroting 2020 een bedrag gereserveerd voor het aantrekken van een projectleider. Deze is echter niet aangesteld, omdat er eerst een plan van aanpak diende te komen. Dit plan en een businesscase voor de aansluiting op het e-depot van ECAL zijn inmiddels opgeleverd. Deze geven inzicht in de organisatorische en financiële consequenties van de invoering, zowel voor het SALD als de deelnemende gemeenten. Om aansluiting te realiseren en een werkend e-depot voor het SALD op te richten is allereerst een besluit nodig van alle aangesloten partijen om zich te committeren aan het e-depot voor het SALD.

3. In 2021 zal een nieuwe gemeenschappelijke regeling voor het SALD aan de gemeenten worden voorgelegd. De huidige regeling is gedateerd en voldoet niet meer aan de eisen. De nieuwe regeling heeft eerst een tijdelijk karakter, omdat over enkele ingrijpende delen nog overeenstemming bereikt moeten worden.

4. Het bestuur van het SALD wil zich over de toekomst van het SALD beraden als de GR (in tijdelijke vorm) en het e-depotproject zijn gerealiseerd. Zeker dat laatste is van belang, want een e-depot zal zorgen voor een andere, meer digitale manier van werken. Dit zou de richting kunnen zijn waar men in de toekomst naartoe wil bewegen.

5. Het corona virus en de daarmee gepaard gaande maatregelen hadden voor een aanzienlijk deel van 2020 invloed op de werkzaamheden van de medewerkers en vooral van de vrijwilligers. Op twee van de drie locaties konden de werkzaamheden van de medewerkers, met inachtneming van de te nemen maatregelen, nog redelijk worden voortgezet. Op de derde locatie waren de genomen maatregelen dusdanig dat we een groot deel van het jaar niet aanwezig waren.

6. Naast dit alles speelde ook langdurig verminderde personele bezetting een belangrijke rol bij de te verrichten werkzaamheden. Pas in het najaar kon hier een gedeeltelijke oplossing voor worden gevonden.

Kanttekeningen

1. De bijdrage van de gemeente aan het streekarchivariaat stijgt (zie de financiële paragraaf).

2. Het is niet mogelijk om een e-depot kostenneutraal in te richten. Daarom moet rekening worden gehouden met extra kosten voor dit project.

3. Er zal voor het opzetten van een e-depot ook personele inzet van de gemeente nodig zijn.

Financiële paragraaf

In de begroting van het streekarchivariaat zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die meer geld gaan kosten. De bijdragen van de deelnemende gemeenten stijgen hierdoor. De bijdrage van Duiven stijgt voor 2021 met € 7.000,- (van € 48.000,- naar € 55.000,-). Naar verwachting zullen de kosten in verband met de wettelijk verplichte aansluiting op een e-depot (digitale archiefbewaarplaats) nog verder stijgen. Op dit moment is het onderzoek in een verkennende fase en is het nog onduidelijk wat de omvang van het bedrag zal zijn.

In de jaarrekening staat onder de post 'Salarissen en sociale lasten' een positief verschil met hetgeen begroot was voor 2020. Dat komt met name doordat de vacature voor projectleider e-depot nog niet is ingevuld. Onder de post 'Personeel van derden' is daarentegen door inhuur voor het e-depot een negatief verschil ontstaan.

Participatie en communicatie
Het dagelijks bestuur van het SALD per brief informeren over de genomen besluiten.

Intergemeentelijke samenwerking
Ook de gemeentes Westervoort, Zevenaar en Doesburg vallen onder het SALD. Aan alle deelnemende gemeentes is gevraagd om vóór de vergadering het algemeen bestuur van 5 juli 2021 hun zienswijze kenbaar te maken.

Bijlagen
201511603 – Jaarstukken 2020 SALD
201511604 – Begroting 2022-2025 SALD
201511605 – Kaderbrief 2022 SALD
201511607 – Raadsbesluit
201512565 – Zienswijze jaarstukken 2020 en begroting 2022 SALD

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDCEA1C05
F*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/079861/201511606
Portefeuillehouder : J. Goossen
Opsteller : Guus Benkers
Team : Informatiebeheer
Telefoonnr.

Samenvatting
De gemeenteraad van Duiven wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op de ontwerpbegroting 2022-2025 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD). Voorgesteld wordt om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 waarin de raad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

Beslispunten
1. Kennis nemen van de jaarstukken over 2020 van het SALD;
2. Een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 van het SALD waarin de gemeenteraad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

Aanleiding
Onder verwijzing naar de artikelen 24 en 25 van de Gemeenschappelijke regeling SALD en de artikelen 34, 34b en 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen dient het dagelijks bestuur van een gemeenschappelijke regeling de voorlopige jaarrekening en de ontwerpbegroting aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten aan te bieden. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen bij het dagelijks bestuur.

Planning
De jaarrekening 2020 en de begroting 2022 worden definitief vastgesteld door het algemeen bestuur van het SALD op de vergadering van 5 juli 2021.

Beoogd effect
Met de mogelijkheid van het geven van een zienswijze heeft de gemeenteraad de gelegenheid om invloed te blijven houden op de financiën, de taken en te behalen doelstellingen van de gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg.

Argumenten
1. De ontwerpbegroting geeft aanleiding tot het indienen van een zienswijze vanwege bezuinigingsmaatregelen bij de gemeente. In de ontwerpbegroting zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die ertoe leiden dat de bijdrage van de gemeente aan het SALD zal stijgen. Daarom is het verstandig om middels een zienswijze erop aan te dringen om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren. Voor het inrichten van een e-depot is dit niet mogelijk, maar ook voor dat project moet scherp naar de kosten gekeken worden.

2. In 2020 is gestart met een eerste fase om te komen tot de invoering van een zogenaamd e-depot. Het e-depot is een digitale archiefbewaarplaats en een wettelijke verplichting. Het SALD zoekt daarvoor aansluiting op het e-depot van het Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers (ECAL). Daarvoor was in de begroting 2020 een bedrag gereserveerd voor het aantrekken van een projectleider. Deze is echter niet aangesteld, omdat er eerst een plan van aanpak diende te komen. Dit plan en een businesscase voor de aansluiting op het e-depot van ECAL zijn inmiddels opgeleverd. Deze geven inzicht in de organisatorische en financiële consequenties van de invoering, zowel voor het SALD als de deelnemende gemeenten. Om aansluiting te realiseren en een werkend e-depot voor het SALD op te richten is allereerst een besluit nodig van alle aangesloten partijen om zich te committeren aan het e-depot voor het SALD.

3. In 2021 zal een nieuwe gemeenschappelijke regeling voor het SALD aan de gemeenten worden voorgelegd. De huidige regeling is gedateerd en voldoet niet meer aan de eisen. De nieuwe regeling heeft eerst een tijdelijk karakter, omdat over enkele ingrijpende delen nog overeenstemming bereikt moeten worden.

4. Het bestuur van het SALD wil zich over de toekomst van het SALD beraden als de GR (in tijdelijke vorm) en het e-depotproject zijn gerealiseerd. Zeker dat laatste is van belang, want een e-depot zal zorgen voor een andere, meer digitale manier van werken. Dit zou de richting kunnen zijn waar men in de toekomst naartoe wil bewegen.

5. Het corona virus en de daarmee gepaard gaande maatregelen hadden voor een aanzienlijk deel van 2020 invloed op de werkzaamheden van de medewerkers en vooral van de vrijwilligers. Op twee van de drie locaties konden de werkzaamheden van de medewerkers, met inachtneming van de te nemen maatregelen, nog redelijk worden voortgezet. Op de derde locatie waren de genomen maatregelen dusdanig dat we een groot deel van het jaar niet aanwezig waren.

6. Naast dit alles speelde ook langdurig verminderde personele bezetting een belangrijke rol bij de te verrichten werkzaamheden. Pas in het najaar kon hier een gedeeltelijke oplossing voor worden gevonden.

Kanttekeningen

1. De bijdrage van de gemeente aan het streekarchivariaat stijgt (zie de financiële paragraaf).

2. Het is niet mogelijk om een e-depot kostenneutraal in te richten. Daarom moet rekening worden gehouden met extra kosten voor dit project.

3. Er zal voor het opzetten van een e-depot ook personele inzet van de gemeente nodig zijn.

Financiële paragraaf

In de begroting van het streekarchivariaat zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die meer geld gaan kosten. De bijdragen van de deelnemende gemeenten stijgen hierdoor. De bijdrage van Duiven stijgt voor 2021 met € 7.000,- (van € 48.000,- naar € 55.000,-). Naar verwachting zullen de kosten in verband met de wettelijk verplichte aansluiting op een e-depot (digitale archiefbewaarplaats) nog verder stijgen. Op dit moment is het onderzoek in een verkennende fase en is het nog onduidelijk wat de omvang van het bedrag zal zijn.

In de jaarrekening staat onder de post ‘Salarissen en sociale lasten’ een positief verschil met hetgeen begroot was voor 2020. Dat komt met name doordat de vacature voor projectleider e-depot nog niet is ingevuld. Onder de post ‘Personeel van derden’ is daarentegen door inhuur voor het e-depot een negatief verschil ontstaan.

Participatie en communicatie
Het dagelijks bestuur van het SALD per brief informeren over de genomen besluiten.

Intergemeentelijke samenwerking
Ook de gemeentes Westervoort, Zevenaar en Doesburg vallen onder het SALD. Aan alle deelnemende gemeentes is gevraagd om vóór de vergadering het algemeen bestuur van 5 juli 2021 hun zienswijze kenbaar te maken.

Bijlagen
201511603 – Jaarstukken 2020 SALD
201511604 – Begroting 2022-2025 SALD
201511605 – Kaderbrief 2022 SALD
201511607 – Raadsbesluit
201512565 – Zienswijze jaarstukken 2020 en begroting 2022 SALD

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDCEA2EE2
n*

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/079861/201511607

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp :Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven

Samenvatting
De gemeenteraad van Duiven is in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op de ontwerpbegroting 2022-2025 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD). Voorgesteld wordt om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 waarin de raad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

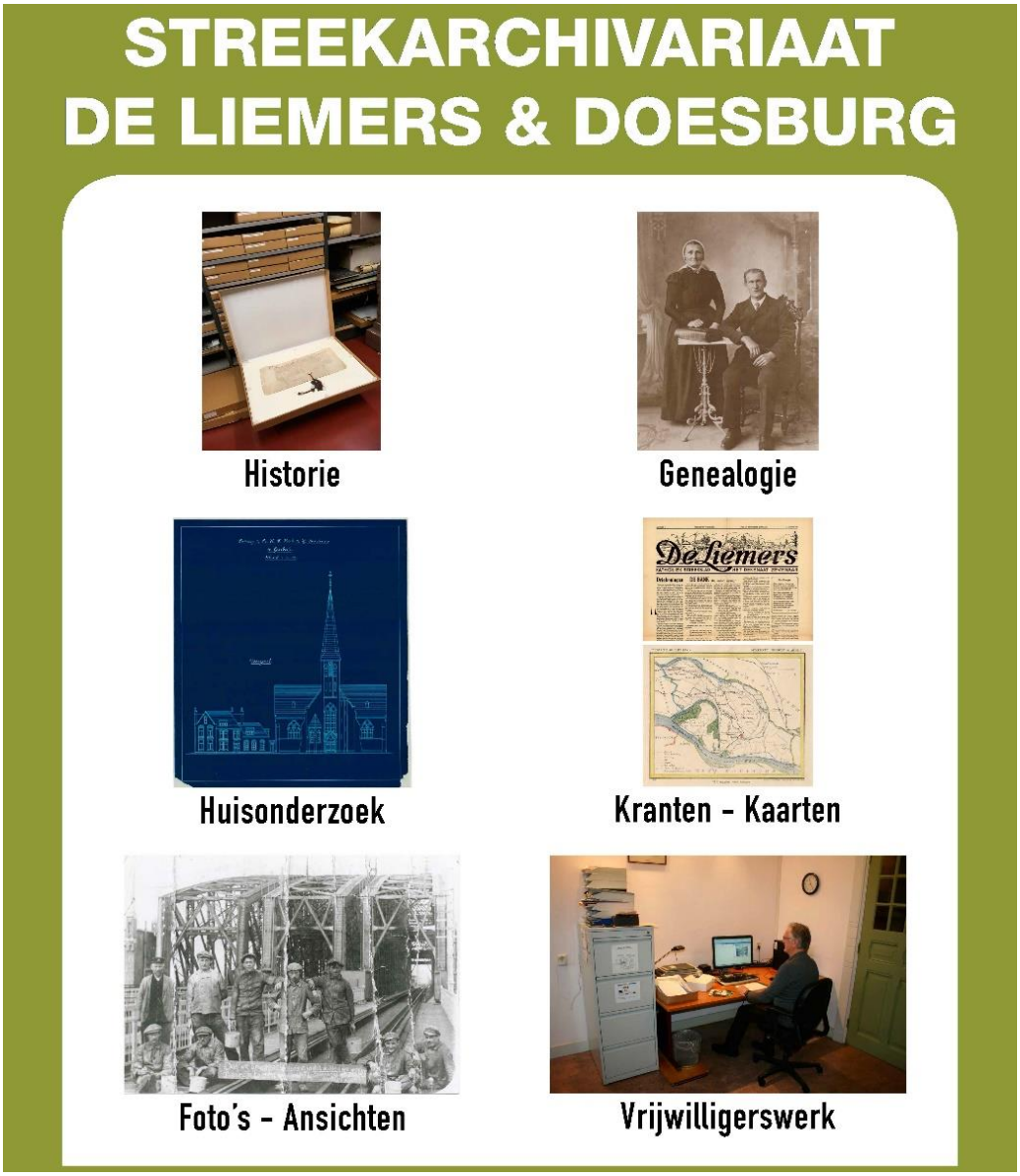
De raad besluit

1. Kennis te nemen van de jaarstukken over 2020 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg;
2. Een zienswijze (201512565) in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg waarin de raad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Jaarstukken 2020

INHOUD

Algemeen **4**

Inleiding *4*

Jaarverslag **6**

Programma archief *6*

Programma overhead *8*

Paragrafen *9*

jaarrekening **13**

Overzicht van baten en lasten *13*

Incidentele baten en lasten *15*

Begrotingsrechtmatigheid *16*

Wet normering topinkomens (WNT) *17*

Balans *18*

Vaststellingsbesluit *211*

Bijlagen **22**

Overzicht van baten en lasten naar taakveld *22*

Bijdragen van de deelnemende gemeenten *22*

ALGEMEEN

INLEIDING

Algemeen
Voor u liggen de jaarstukken 2020 van het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg. Deze jaarstukken zijn net zoals 2019 opgesteld volgens de nieuwe regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De getoonde primitieve begroting in de cijfers van deze jaarstukken sluiten niet aan met de cijfers van de vastgestelde primitieve begroting. In de vastgestelde primitieve begroting van 2020 is namelijk nog geen rekening gehouden met de afsplitsing van de overhead. In deze jaarstukken is de primitieve begroting optisch aangepast om een goed vergelijk met de realisatie te kunnen maken.

Beknopt overzicht 2020
Overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen en werkzaamheden van het streekarchivariaat in 2020.

Het corona virus en de daarmee gepaard gaande maatregelen hadden voor een aanzienlijk deel van 2020 invloed op de werkzaamheden van de medewerkers en vooral van de vrijwilligers. Op twee van de drie locaties konden de werkzaamheden van de medewerkers, met inachtneming van de te nemen maatregelen, nog redelijk worden voortgezet. Op de derde locatie waren de genomen maatregelen dusdanig dat we een groot deel van het jaar niet aanwezig waren. De maatregelen kwamen voor de vrijwilligers en bezoekers veel harder aan; zij mochten niet meer komen. Op verzoek van de gemeenten was de archiefdienst alleen nog in beperkte mate en op afspraak te bezoeken voor het inzien etc. van bouwdossiers. Ambtenaren, architecten, aannemers, makelaars en burgers hoefden zo dus geen tijdsverlies in de procedure voor bouwplannen te ondervinden.
Naast dit alles speelde ook de langdurig verminderde personele bezetting een belangrijke rol bij de te verrichten werkzaamheden. Pas in het najaar kon hier een gedeeltelijke oplossing voor worden gevonden.
Regelmatig werden werkzaamheden, voor zover mogelijk, thuis uitgevoerd. Het betrof hier dan met name het maken van overzichten of verslagen.
In de tweede helft van het jaar werd er relatief veel tijd besteed aan het voorbereiden voor het opzetten van een e-depot en de perikelen rond de inzage van het archief van de enquêtecommissie P&O Zevenaar.

Het kritisch beoordelen van de documentatiecollecties werd voortgezet. Enkele onderdelen van die collecties (met name ansichtkaarten en foto's) konden met nieuw materiaal worden aangevuld. De oudste edities van verschillende lokale of regionale kranten werden in eigen beheer gedigitaliseerd. Een gedeelte daarvan werd op de website geplaatst. De rest volgt.

Enkele kleinere archieven in de archiefbewaarplaatsen werden ontsloten en omgepakt. De digitale toegangen zullen door bezoekers op de studiezaal en via de website geraadpleegd kunnen worden.

De laatste verouderde computers werden vervangen, zodat we nu overal over moderne en beter beveiligde hard- en software beschikken.

De gemeenten Doesburg en Zevenaar stelden extra uren beschikbaar voor het op orde brengen van de bouwdossiers. Deze werkzaamheden werden verricht door de archiefassistent.

De samenwerking met onze collega's van het Regionaal Archief Zutphen en het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers werd voortgezet. Met de laatste werd regelmatig overleg gevoerd over het opzetten van een e-depot en aansluiting daarvan op hun e-depotvoorziening. De eerste restaureerde enkele tientallen charters (oorkonden) uit Zevenaar voor ons.

De samenwerking met het museum de Roode Tooren in Doesburg en het Liemers Museum in Zevenaar kon ook worden voortgezet. Dankbaar werd gebruik gemaakt van elkaars collecties en mogelijkheden op diverse terreinen.
De vorig jaar geopende beeldbank werd sporadisch aangevuld met nieuw materiaal.

Algemeen/archiefwerkzaamheden.

In 2020 is er tijd (door werknemers en/of in mindere mate vrijwilligers) besteed aan:
(Zoals hierboven al aangegeven werd er aan diverse onderdelen beduidend minder tijd besteed vanwege de corona maatregelen.)

- Het zuurvrij verpakken van archieven van verschillende gemeenten
- Het inventariseren van enkele archieven en collecties
- Digitaliseren van indexen en inventarissen
- Digitaliseren van diverse edities lokale kranten (o.a. Koning en Grondwet Doesburg vanaf 1860)
- Bijhouden van de Facebookpagina
- Advisering gemeenten met betrekking tot substitutie archiefbescheiden, overdracht archieven, ambtelijke samenwerking en het opzetten van een e-depot
- Het scannen van bouwtekeningen, kaarten, foto's, dia's fotonegatieven en ansichtkaarten

Ook de komende jaren zullen we aan een groot deel van deze projecten en werkzaamheden verder werken.

Ontwikkelingen 2021.

In 2021 zullen de werkzaamheden ook nog door de beperkende maatregelen in verband met het corona virus worden bepaald. Met name de primaire werkzaamheden zullen voorrang krijgen.
Daarnaast zal er ook verder worden gewerkt aan het opbouwen van een e-depot. Het ligt in de bedoeling om enkele audits op inspectiegebied te gaan doen.
Een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling zal aan de gemeenten worden voorgelegd. Deze zal echter eerst nog een tijdelijk karakter hebben. Over enkele ingrijpende delen zal nog overeenstemming verkregen moeten worden.
Tenslotte zal er, eindelijk, een heldere toekomstvisie moeten komen. Eentje die voor iedereen acceptabel is en jaren mee zal kunnen.

JAARVERSLAG

PROGRAMMA ARCHIEF

Wat wilden we bereiken?

De antwoorden op deze vragen zijn opgesloten binnen de doelstelling van de GR.
Volgens artikel 3 heeft het streekarchivariaat tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers voor het beheer van hun archiefbescheiden zoals omschreven in de Archiefwet 1995.

Beleidskaders

1. Wettelijke taken van de streekarchiefdienst op basis van de Archiefwet 1995.
Artikel 32
1. De gemeentelijke archiefbewaarplaats wordt beheerd door een gemeentearchivaris, die in het bezit dient te zijn van een diploma archivistiek of, zo geen zodanige archivaris mocht zijn benoemd, door de secretaris.
2. Voor het beheer van de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen, voor zover deze archief bescheiden niet zijn overgebracht naar een archiefbewaarplaats, is, onder de bevelen van burgemeester en wethouders, met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet belast de gemeentearchivaris. Over dit toezicht stelt de gemeenteraad een verordening vast, welke aan gedeputeerde staten wordt medegedeeld.
3. De gemeentearchivaris wordt door de gemeenteraad benoemd, geschorst en ontslagen.

2. Ministeriële regelingen voor archiefvorming en archiefbeheer.
Drie regelingen geven een nadere uitwerking van de Archiefwet op het terrein van materialen, ontsluiting en bewaarplaats.

3. Financiële verordening en Controleverordening (artikel 212 en 213 van de Gemeentewet).
Bij besluit van 2 november 2004 heeft het Algemeen Bestuur de "Financiële verordening" en de "Controleverordening" vastgesteld. Op 9 mei 2005 is de "Financiële verordening" gewijzigd.
De gemeente Zevenaar verzorgt namens het dagelijks bestuur de boekhouding, de financiële administratie en het kasbeheer. De gemeente Zevenaar regelt tevens de controle op de financiële administratie en het kasbeheer.

4. Overige regelgeving.
Bij de bepaling van het beleid en het beheer dient, naast de onder sub 1 en 2 vermelde regelingen, rekening gehouden te worden met de volgende externe en interne regelgeving:

- Gemeentewet;
- Wet Gemeenschappelijke regelingen;
- Besluit Begroting en Verantwoording;
- Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten;
- Raamwet EEG-voorschriften;
- Archiefwet 1995;
- Gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg;
- Arbeidsvoorwaardenregeling gemeente Zevenaar;
- Wet op de omzetbelasting 1968;

- Wet op het BTW-compensatiefonds:
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector;
- Vennootschapsbelasting.

Met ingang van 1 januari 2016 geldt dat ook de lokale overheden belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. Dit geldt in beginsel ook voor gemeenschappelijke regelingen zoals de gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg. Gezien de aard van de activiteiten van onze gemeenschappelijke regeling achten wij de kans klein dat wij vennootschapsbelasting moeten gaan betalen. Als gevolg van voorgaande is in de jaarrekening 2019 geen belastinglast uit hoofde van vennootschapsbelasting verantwoord.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Volgens het BBV worden onderstaande beleidsindicatoren verplicht opgenomen in de begroting. Deze beleidsindicatoren voor de bedrijfsvoering worden voor het Streekarchivariaat als geheel vermeld en gerelateerd aan het totaal aantal inwoners van de deelnemende gemeenten.

Indicator	Definitie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	0,030	0,040	0,038
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	0,032	0,040	0,038
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2,66	3,16	2,99
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom plus inhuur	4,0%	0,0%	6,3%
Overhead	Kosten als % van de totale lasten begroting	42,6%	35,9%	45,1%

PROGRAMMA ARCHIEF

Wat hebben we gedaan?

Volgens artikel 4 heeft het streekarchivariaat ter verwezenlijking van de in artikel 3 aangegeven doelstelling tot taak:

- het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers door een daartoe bevoegd streekarchivaris, die voldoet aan de bij of krachtens de Archiefwet 1995 gestelde eisen;
- het gevraagd of ongevraagd doen van aanbevelingen aan de deelnemers over de archiefbewaarplaatsen, de aan hun archieven te besteden zorg, en andere aangelegenheden die verband houden met het beheer van archieven;
- het verstrekken van informatie aan de deelnemers of aan derden over de in de archieven aanwezige bescheiden.

Wat heeft het gekost?

	Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Archief					
Lasten	143.859	194.417	194.417	166.093	28.324
Baten					
- Overige	15.197	750	750	14.125	13.375
- Bijdragen gemeenten	131.839	193.667	193.667	151.174	-42.493
Saldo	**3.177**	**-**	**-**	**-794**	**-794**
Dotatie aan de bestemmingsreserve	3.177	-	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	794	794
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

De afwijkingen op dit programma worden toegelicht bij het overzicht van baten en lasten , programma archief (onderdeel jaarrekening).

PROGRAMMA OVERHEAD

Wat wilden we bereiken?

De ondersteunende taken voor een efficiënte uitvoering van het programma archief worden verzameld in een apart programma overhead.

Wat hebben we gedaan?

De overheadkosten bestaan uit de salariskosten van de streekarchivaris, de kosten van de administratie, accountantskosten en verzekeringskosten.

Wat heeft het gekost?

	Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Overhead					
Lasten	131.222	126.084	126.084	136.439	-10.355
Baten					
-Overige	-	-	-	-	-
-Bijdragen gemeenten	131.222	126.084	126.084	136.439	10.355
Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Dotatie aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

De afwijkingen op dit programma worden toegelicht bij het overzicht van baten en lasten , programma overhead (onderdeel jaarrekening).

PARAGRAFEN

Inleiding

In de paragrafen wordt ingegaan op het beleid met betrekking tot de beheersmatige aspecten van de gemeenschappelijke regeling. In het Besluit Begroting en Verantwoording staat aangegeven dat in de begroting tenminste de volgende paragrafen opgenomen moeten zijn:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Lokale heffingen
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

De paragrafen "onderhoud kapitaalgoederen", "lokale heffingen", "verbonden partijen" en "grondbeleid" zijn niet op het Streekarchivariaat van toepassing. De overige paragrafen staan hieronder toegelicht.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeenschappelijke regeling (GR) in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen. Bij het weerstandsvermogen gaat het dus om de robuustheid van de begroting. Door aandacht voor het weerstandsvermogen, voorkom je dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf, maar het kan ook betrekking hebben op meerdere begrotingsjaren. Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de GR's beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken, zoals bijvoorbeeld de algemene reserve.

a) Het streekarchivariaat heeft binnen haar begroting een kleine post onvoorzien. Gezien het karakter van de GR (puur uitvoerend) zijn lasten redelijk nauwkeurig te ramen en zijn incidenten zeldzaam.
b) Overschotten c.q. tekorten wikkelt het streekarchivariaat bij de jaarrekening af via de aangesloten gemeenten. Het streekarchivariaat heeft om deze reden geen algemene reserve.

Financiële kengetallen

	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020
Netto schuldquote	0%	0,6%	1,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0%	0,6%	1,4%
Solvabiliteitsratio	5,91%	0,0%	3,1%
Structurele exploitatieruimte	0%	0,0%	0%

Netto schuldquote

De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter.
b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Voor het Streekarchivariaat bedraagt het percentage van de netto schuldquote in 2020 1,4%.

De gecorrigeerde netto schuldquote komt eveneens uit op 1,4%. Het Streekarchivariaat leent geen bedragen door aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Heeft de gemeenschappelijke regeling structurele ruimte in de begroting om de eigen lasten te dragen of is er sprake van een tekort . Omdat het saldo van baten en lasten bij het Streekarchivariaat wordt doorberekend aan de deelnemende gemeenten is er geen sprake van een jaarrekeningresultaat en is de structurele exploitatieruimte dus 0.

Financiering

De administratie, alsmede het geldelijk beheer van het streekarchivariaat, worden door de gemeente Zevenaar gevoerd. Het betalingsverkeer loopt via een rekening van de gemeente Zevenaar bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De gemeente Zevenaar voert daarmee de treasuryfunctie van het Streekarchivariaat uit. Dit gebeurt op grond van de Wet Fido en het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Werkelijk 2020

Omvang van de begroting 1 januari	320	320
Kasgeldlimiet in % van omvang begroting	8,50%	8,20%
Toegestane kasgeldlimiet	**27**	**26**
Vlottende schuld	0	73
Vlottende middelen	0	69
Netto vlottende schuld	**0**	**4**
Toegestane kasgeldlimiet	27	26
netto vlottende schuld	0	4
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	**27**	**22**

De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde netto vlottende schuld < 1 jaar van een gemeenschappelijke regeling in een kwartaal niet hoger mag zijn dan 8,2% van het begrotingstotaal (€ 320.000). Dit betekent dat het Streekarchivariaat maximaal € 26.000 aan kort geld (kasgeld) mag aantrekken. De netto schuld op korte termijn bedraagt op 31 december 2020 € 4.000 en blijft daarmee binnen de kasgeldlimiet.
De kasgeldlimiet is niet per kwartaal weergegeven omdat deze cijfers niet precies uit de administratie berekend kunnen worden. Omdat de bijdrage van de gemeenten per kwartaal in rekening wordt gebracht blijft de kasgeldlimiet in alle kwartalen onder de toegestane limiet.

Renterisiconorm

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Werkelijk 2020
Omvang van de begroting 1 januari	320	320
renterisiconorm in % van omvang begroting	20%	20%
Toegestane renterisiconorm	**52**	**52**
Renteherzieningen	0	0
Aflossingen	0	0
Renterisico	**0**	**0**
Renterisiconorm	52	52
Renterisico	0	0
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	**52**	**52**

De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en renteherziening. Hiermee wordt een maximum gesteld aan het renterisico op langlopende geldleningen. Omdat het Streekarchivariaat geen vaste geldleningen heeft is er ook geen sprake van een renterisico.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat lokale overheden overtollige financiële middelen moeten afromen naar de schatkist van het Rijk. Op basis van artikel 9 van de regeling Schatkistbankieren is het Streekarchivariaat vrijgesteld van schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Bedrijfsvoering

Voor de archiefbescheiden zijn de voorschriften van de gemeente Zevenaar omtrent de zorg, de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden, alsmede het toezicht daarop, van overeenkomstige toepassing.
Op de medewerkers van het streekarchivariaat zijn de arbeidsvoorwaarden van de gemeente Zevenaar, vastgelegd in de Cao-gemeenten.

JAARREKENING

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

	Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Lasten					
Programma archief	143.859	194.417	194.417	166.093	28.324
Programma overhead	131.222	126.084	126..084	136.439	-10.355
Totale lasten	**275.081**	**320.501**	**320.501**	**302.532**	**17.969**
Baten					
Programma archief	15.197	750	750	14.125	13.375
Programma overhead	-	-	-	-	-
Bijdragen gemeenten archief	131.839	193.667	193.667	151.174	-42.493
Bijdragen gemeenten overhead	131.222	126.084	126.084	136.439	10.355
Totale baten	**278.258**	**320.501**	**320.501**	**301.738**	**-18.763**
Saldo	**3.177**	**-**	**-**	**-794**	**-794**
Dotatie aan bestemmingsreserve	3.177	-	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	794	794
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Toelichting programma archief

Hieronder worden de programma's archief en het programma overhead toegelicht. In een tabel wordt het programma onderverdeeld in soort kosten. Daarna worden de afzonderlijke posten zo nodig toegelicht.

	Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Lasten					
Salarissen en sociale lasten	123.375	179.707	179.709	142.197	37.512
Overige personeelslasten	326	100	100	68	32
Personeel van derden	9.177	-	-	16.299	-16.299
Automatisering en kantoorbehoeften	2.539	5.340	5.340	2.036	3.304
Kantoorartikelen en diversen	102	-	-	206	-206
Studiekosten	3.535	3.000	3.000	170	2.830
Telefoon en internet	504	440	440	559	-119
Lidmaatschappen en abonnementen	1.066	1.270	1.270	2.037	-767
Algemene kosten en post onvoorzien	2.215	2.898	2.868	1.442	1.456
Jubileum Streekarchivariaat	460	-	-	-	-
Kosten aanschaf boekwerken	562	660	660	286	374
Toekomstvisie	-	1.000	1.000	-	1.000
Afschrijvingslasten	-	-	-	794	-794
Totale lasten	**143.859**	**194.417**	**194.417**	**166.093**	**28.324**
Baten					
Overige opbrengsten	15.197	750	750	14.125	13.375
Bijdragen gemeenten archief	131.839	193.667	193.667	151.174	-42.493
Totale baten	**147.036**	**194.417**	**194.417**	**165.299**	**-29.118**
Saldo	**3.177**	**-**	**-**	**-794**	**-794**
Dotatie aan bestemmingsreserve	-3.177	-	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	794	794
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Salarissen en sociale lasten
Het verschil met begroot 2020 is dat met name de vacature projectleider e-depot nog niet is ingevuld.

Personeel van derden
Dit betreft inhuur voor e-depot. Tijdens begroting van 2020 was dit nog niet bekend en dus ook niet begroot.

Automatisering
Deels van het begrote bedrag voor 2020 is uitgeven in 2019.

Studiekosten
Wegens Corona is aantal begrote cursussen niet doorgegaan.

Lidmaatschappen en abonnementen
Er is een nieuw wettelijk verplicht lidmaatschap Werkgeversvereniging bijgekomen.

Algemene kosten en onvoorzien
Door Coronacrisis is het jaarlijks uitje niet doorgegaan. i.p.v. daarvan zijn er manden met streekprodukten en VVV-bonnen aan de vrijwilligers overhandigd.

Toekomstvisie
De plannen zijn vooruitgeschoven

Overige opbrengsten
Voor de gemeenten Doesburg en Zevenaar zijn werkzaamheden verricht ten behoeve van bouwvergunningen. Bij Doesburg is € 6.201,25 en bij Zevenaar is € 6.201,25 gedeclareerd.

Toelichting programma overhead

	Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Lasten					
Salarissen en sociale lasten	94.461	92.138	92.138	101.069	-8.931
Assurantie	555	471	471	571	-100
Administratie	22.145	22.475	22.475	22.699	-224
Accountantskosten	14.060	11.000	11.000	12.100	-1.100
Totale lasten	**131.222**	**126.084**	**126.084**	**136.439**	**-10.355**
Baten					
Bijdragen gemeenten archief	**131.222**	**126.084**	**126.084**	**136.439**	**10.355**
Saldo	-	-	-	-	-
Dotaties reserves	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-	-	-	-	-

Salarissen en sociale lasten
Hier worden de salarislasten van de streekarchivaris verantwoord. De salariskosten van de leidinggevende worden volgens de BBV-voorschriften tot de overhead gerekend, ook als deze ook uitvoerende taken verricht. Het verschil bedraagt € 8.931. Dit is deels te verklaren doordat de streekachivaris vanaf augustus 2020 4 uur in de week extra is gaan werken. Tevens is in de begroting geen rekening is gehouden met verkoop verlofuren ad € 2.079.

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

De jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling dient structureel in evenwicht te zijn. Daarmee wordt bedoeld dat alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten. In de jaarrekening 2020 is in het programma archief een incidentele bate opgenomen van in totaal

€ 14.125. Het betreft diverse kleine ontvangen leges en extra inkomsten voor bouwvergunningen ad € 12.402,50. Omdat het saldo van alle kosten en opbrengsten aan de deelnemende gemeenten worden doorberekend is in 2020 daarom ook sprake van eenzelfde incidentele last.

BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

	Begroting definitief	Werkelijk 2020	Verschil
Lasten			
Programma archief	194.417	166.093	28.324
Programma overhead	126.084	136.439	-10.355

Deze begrotingsafwijkingen passen binnen het bestaande beleid maar zijn niet eerder gemeld omdat bij het streekarchivariaat geen tussentijdse rapportage plaatsvindt. Voor een verklaring van de verschillen zie de toelichting op de baten en lasten 2020.Voorgesteld wordt om de jaarstukken 2020 inclusief de overschrijding vast te stellen.

Wet normering topinkomens (WNT)

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2020 **bedragen x € 1**	**A.G.B. Koster**
Functiegegevens	STREEKARCHIVARIS
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,04
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	77.881
Beloningen betaalbaar op termijn	13.196
Subtotaal	*91.076*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Bezoldiging	**91.076**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gegevens 2019 **bedragen x € 1**	**A.G.B. Koster**
Functiegegevens	STREEKARCHIVARIS
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	72.510
Beloningen betaalbaar op termijn	11.780
Subtotaal	*84.290*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000
Bezoldiging	**84.290**

Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**
J. Goossen	VOORZITTER / PENNINGMEESTER
D. Jansen	SECRETARIS
L.W.C.M. van der Meijs	BESTUURSLID
A.J. van Hout	BESTUURSLID
L.J.M. Riswijk	BESTUURSLID

BALANS

Waarderingsgrondslagen balansposten

Bij de waarderingsgrondslagen gaat het om de waardebepaling van activa en de regels die daarvoor gelden. Het gaat hierbij om de waardering van balansposten (bezittingen), teneinde een reëel beeld te krijgen van de vermogenspositie van de gemeenschappelijke regeling. Het BBV geeft strikte regels voor de waardering van activa. Hiermee wordt voorkomen dat financiële resultaten kunnen worden beïnvloed en anderzijds wordt bereikt dat financiële gegevens in de loop der tijd vergelijkbaar blijven.

De hoofdregel voor waardering van activa is opgenomen in artikel 63 van de BBV: activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs die ook Het Streekarchivariaat hanteert. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Bij materiële vaste activa is het onderscheid van belang tussen activa met een economisch nut en activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Een ***investering met economisch nut***:

- is verhandelbaar;
- kan bijdragen aan het genereren van middelen;
- *moet geactiveerd* worden (m.u.v. kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde).

De geactiveerde kosten in 2020 voor de aanschaf van de PC's is een investering met economisch nut en wordt in 4 jaar afgeschreven.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV)

Overzicht van baten en lasten.

Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Balans

Activa	Ultimo 2020	Ultimo 2019
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen met economisch nut	6.561	3.177
Totaal vaste activa	**6.561**	**3.177**
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	69.292	3.414
Overige vorderingen	95	-
Liquide middelen		
Banksaldo	-	47.097
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	-	26
Overige nog te ontvangen bedragen	-	-
Totaal vlottende activa	**69.387**	**50.536**
Totaal activa	**75.948**	**53.713**

Passiva	Ultimo 2020	Ultimo 2019
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
Bestemmingsreserves	2.383	3.177
	2.383	**3.177**
VLOTTENDE PASSIVA		
Vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar		
Overige schulden	47.054	50.536
Banksaldo	26.426	-
Crediteuren	85	-
Totaal vlottende passiva	**73.536**	**50.536**
Totaal passiva	**75.948**	**53.713**

Toelichting balans

Materiële vaste activa

Investeringen met economisch nut

Totaal per balanssoort	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	0	0
Cumulatieve afschrijving	0	0
Boekwaarde 1-1-2020	**3.177**	**3.177**
Investeringen 2020	4.178	4.178
Desinvesteringen	0	0
Afschrijvingen	794	794
Bijdragen van derden	0	0
Afwaarderingen	0	0
Boekwaarde 31-12-2020	**6.561**	**6.561**

Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen bestaan uit het restant verschuldigde bijdrage van de deelnemende gemeenten over 2019 (€ 1.811), 2e voorschot 2020 gemeente Westervoort (€ 18.091,50), 2e voorschot 2020 gemeente Doesburg (€ 36.987,50) en een vordering voor een bouwvergunningsproject van de gemeente Zevenaar en gemeente Doesburg (€ 12.402).

Liquide middelen

Banksaldo

Het bankverkeer, inclusief onderlinge verrekeningen met de gemeente Zevenaar, loopt via de rekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Het tekort op het banksaldo per 31 december 2020 bedraagt € 26.426.

Eigen vermogen

Bestemmingsreserves

Verloop bestemmingsreserves

Naam reserve	Saldo 1-1-2020	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vermin-dering afschrijvin-gen activa	Saldo 31-12-2020
Reserve afschrijvingslasten PC's	3.177	-	-	794	2.383
Totaal	**3.177**	**-**	**-**	**794**	**2.383**

Vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar

Overige schulden

De overige schulden bestaan uit nog te betalen facturen 2020 (€ 2.817), afrekening 2020 deelnemende gemeenten (€ 32.137) en een raming van nog te betalen accountantskosten 2020 (€ 12.100)

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Volgens het BBV wordt in de toelichting op de balans de niet uit de balans blijkende belangrijke financiële rechten en verplichtingen vermeld waaraan het Streekarchivariaat voor toekomstige jaren is verbonden. Dit betreft meerjarige financiële verplichtingen zoals bijvoorbeeld langlopende huurcontracten of leasecontracten. Voor Het Streekarchivariaat zijn dit de verlofrechten ad € 5.881.

Gebeurtenissen na balansdatum

N.v.t.

VASTSTELLINGSBESLUIT

De Streekarchiefcommissie van het "Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg" stelt de jaarstukken 2020 vast waarbij ook is besloten in te stemmen met:

- de overschrijding van de budgetten;
- het activeren van de PC's en deze af te schrijven in 4 jaar met ingang 2021;

Aldus vastgesteld door de Streekarchiefcommissie van het "Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg" in haar vergadering van .... juli 2021.

De secretaris, De voorzitter,

BIJLAGEN

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN NAAR TAAKVELD

		Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Lasten						
0.4	Overhead	131.222	126.084	126.084	136.439	-10.355
0.10	Mutaties reserves	3.177	-	-	-	-
5.4	Musea	143.859	194.417	194.417	166.093	28.324
Totaal lasten		**278.258**	**320.501**	**320.501**	**302.532**	**17.969**
Baten						
0.4	Overhead	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-	794	794
5.4	Musea	15.197	750	750	14.125	13.375
Totaal baten		**15.197**	**750**	**750**	**14.919**	**14.169**
Saldo		**263.061**	**319.751**	**319.751**	**287.613**	**32.138**
0.4	Bijdragen gemeenten	131.222	126.084	126.084	136.439	10.355
5.4	Bijdragen gemeenten	131.839	193.667	193.667	151.174	-42.493
		-	-	-	-	-

BIJDRAGEN VAN DE DEELNEMENDE GEMEENTEN

Krachtens artikel 23, lid 3 van de gemeenschappelijke regeling geschiedt de verdeling van de kosten over de samenwerkende gemeenten voor de ene helft naar het aantal inwoners volgens de laatstelijk door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers en voor de andere helft naar de op grond van hun bezoldiging gekwalificeerde werktijden van de personeelskosten van het streekarchivariaat in de samenwerkende gemeenten.

De door de gemeenten te betalen kosten bedragen € 287.613

Op grond van bovenstaande regeling komt ten laste van de deelnemende gemeenten:

op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2020:

Doesburg	11.077	/	94.924	x	0,5	x	287.613	=	16.781
Duiven	25.126	/	94.924	x	0,5	x	287.613	=	38.065
Westervoort	14.971	/	94.924	x	0,5	x	287.613	=	22.681
Zevenaar	43.750	/	94.924	x	0,5	x	287.613	=	66.280

naar rato van de werktijden:

Doesburg	91,2	/ 263,7 x	0,5 x	287.613	=	49.735
Duiven	21,6	/ 263,7 x	0,5 x	287.613	=	11.779
Westervoort	18,2	/ 263,7 x	0,5 x	287.613	=	9.925
Zevenaar	132,7	/ 263,7 x	0,5 x	287.613	=	72.367

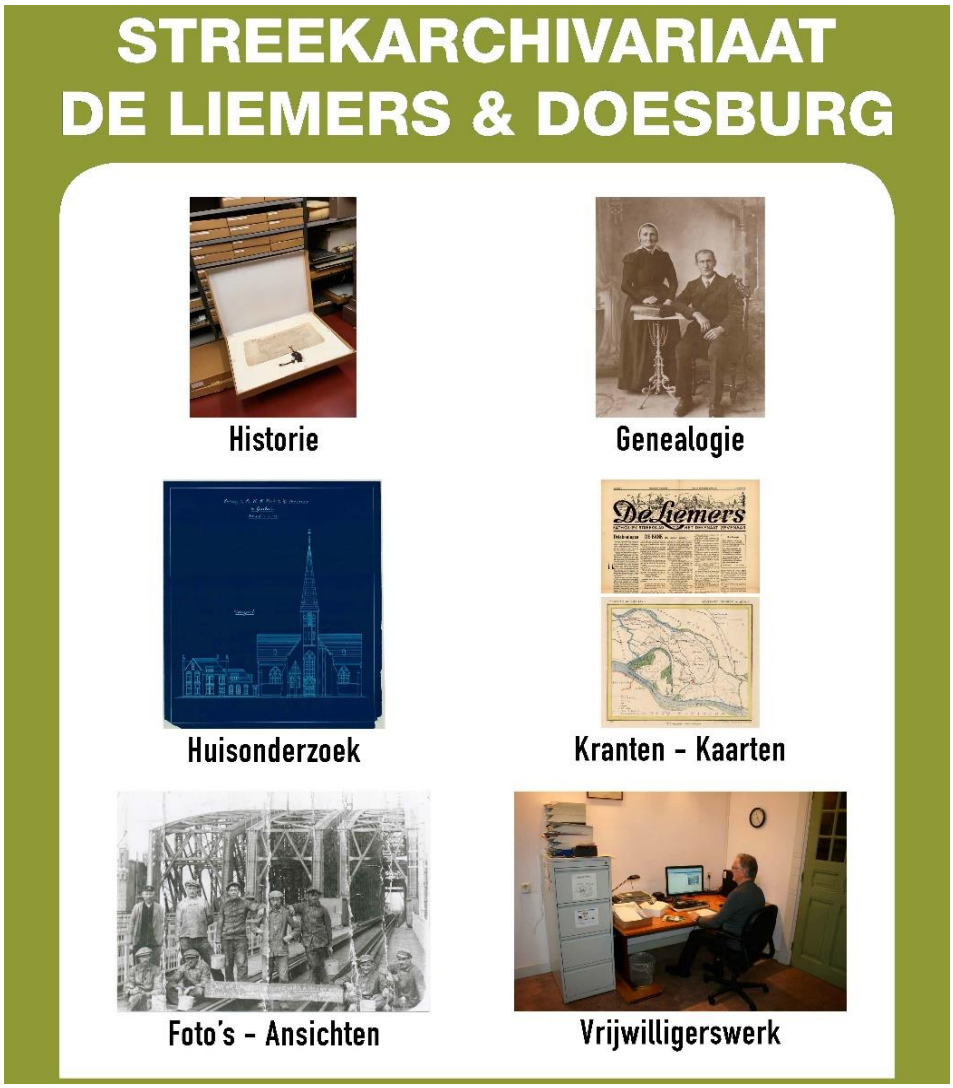
De deelnemende gemeenten hebben in 2020 voorschotten verleend op de hierboven berekende bedragen.
Per saldo is heeft de gemeente een bedrag van € 32.137 tegoed , berekend als volgt:

gemeente	bijdrage 2020	verleend voorschot	te verrekenen
Doesburg	66.516	73.975	- 7.459
Duiven	49.844	55.483	- 5.639
Westervoort	32.606	36.183	- 3.577
Zevenaar	138.647	154.109	- 15.462
	287.613	319.750	-32.137

Laatst genoemd bedrag is op de balans opgenomen onder overige nog te betalen bedragen.

Meerjarenbegroting

2022-2025

STREEKARCHIVARIAAT DE LIEMERS EN DOESBURG

INHOUD

Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg 1

Algemeen 3

Inleiding 3

Uitgangspunten begroting 2022 3

Beleidsbegroting 4

Programma archief 4

Programma overhead 6

paragrafen 7

Financiële begroting 10

Overzicht van baten en lasten 10

Uiteenzetting financiële postitie 13

Vaststellingsbesluit 133

Bijlagen 144

Overzicht van baten en lasten naar taakveld 144

Bijdragen van de deelnemende gemeenten 14

.....

ALGEMEEN

INLEIDING

Voor u ligt de meerjarenbegroting 2022-2025 van het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg. Deze begroting voldoet aan de nieuwe regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Deze regels zijn vanaf 2018 ook van toepassing op gemeenschappelijke regelingen.

UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2022

In de begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Prijsstijging

De nu voorliggende begroting is gebaseerd op het prijspeil uit de begroting 2021 vermeerderd met 1,4% inflatiecorrectie. Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2021).

Lonen

De lonen in de begroting zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 vermeerderd met 0,4% loonstijging in 2021 en 0,1% loonstijging in 2022. Deze percentages zijn gebaseerd op de gemiddelde CAO loonontwikkeling bedrijven (loonvoet) volgens het CBS.

Rente

Het streekarchivariaat heeft geen materiële vaste activa die met leningen zijn gefinancierd. Daarom zijn in de begroting geen rentekosten opgenomen.

BELEIDSBEGROTING

PROGRAMMA ARCHIEF

Wat willen we bereiken?

De antwoorden op deze vragen zijn opgesloten binnen de doelstelling van de GR.
Volgens artikel 3 heeft het streekarchivariaat tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers voor het beheer van hun archiefbescheiden zoals omschreven in de Archiefwet 1995.

Beleidskaders

1. Wettelijke taken van de streekarchiefdienst op basis van de Archiefwet 1995 (artikel 32).

1. De gemeentelijke archiefbewaarplaats wordt beheerd door een gemeentearchivaris, die in het bezit dient te zijn van een diploma archivistiek of, zo geen zodanige archivaris mocht zijn benoemd, door de secretaris.
2. Voor het beheer van de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen, voor zover deze archief bescheiden niet zijn overgebracht naar een archiefbewaarplaats, is, onder de bevelen van burgemeester en wethouders, met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet belast de gemeentearchivaris. Over dit toezicht stelt de gemeenteraad een verordening vast, welke aan gedeputeerde staten wordt medegedeeld.
3. De gemeentearchivaris wordt door het algemeen bestuur van het streekarchivariaat benoemd, geschorst en ontslagen.

2. Ministeriële regelingen voor archiefvorming en archiefbeheer.

Drie regelingen geven een nadere uitwerking van de Archiefwet op het terrein van materialen, ontsluiting en bewaarplaats.

3. Financiële verordening en Controleverordening (artikel 212 en 213 van de Gemeentewet).

Bij besluit van 2 november 2004 heeft het Algemeen Bestuur de "Financiële verordening" en de "Controleverordening" vastgesteld. Op 9 mei 2005 is de "Financiële verordening" gewijzigd.
De gemeente Zevenaar verzorgt namens het dagelijks bestuur de boekhouding, de financiële administratie en het kasbeheer. De gemeente Zevenaar regelt tevens de controle op de financiële administratie en het kasbeheer.

4. Overige regelgeving.

Bij de bepaling van het beleid en het beheer dient, naast de onder sub 1 en 2 vermelde regelingen, rekening gehouden te worden met de volgende externe en interne regelgeving:

- Gemeentewet;
- Wet Gemeenschappelijke regelingen;
- Besluit Begroting en Verantwoording;
- Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten;
- Raamwet EEG-voorschriften;
- Archiefwet 1995;
- Gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg;
- Arbeidsvoorwaardenregeling gemeente Zevenaar;
- Wet op de omzetbelasting 1968;
- Wet op het BTW-compensatiefonds:
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector;
- Vennootschapsbelasting.

Met ingang van 1 januari 2016 geldt dat ook de lokale overheden belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. Dit geldt in beginsel ook voor gemeenschappelijke regelingen zoals de gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg. Gezien de aard van de activiteiten van onze gemeenschappelijke regeling achten wij de kans klein dat wij vennootschapsbelasting moeten gaan betalen. Als gevolg van voorgaande is in de begroting 2021 geen belastinglast uit hoofde van vennootschapsbelasting verantwoord.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Volgens het BBV worden onderstaande beleidsindicatoren verplicht opgenomen in de begroting. Deze beleidsindicatoren voor de bedrijfsvoering worden voor het streekarchivariaat als geheel vermeld en gerelateerd aan het totaal aantal inwoners van de deelnemende gemeenten.

Indicator	Definitie	2022	2021
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	0,037	0,030
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	0,037	0,030
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 2,84	€ 2,77
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom plus inhuur	0%	0%
Overhead	Kosten als % van de totale lasten begroting	41,4%	43,8%

Wat gaan we daarvoor doen?

Volgens artikel 4 heeft het streekarchivariaat ter verwezenlijking van de in artikel 3 aangegeven doelstelling tot taak:

- het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers door een daartoe bevoegd streekarchivaris, die voldoet aan de bij of krachtens de Archiefwet 1995 gestelde eisen;
- het gevraagd of ongevraagd doen van aanbevelingen aan de deelnemers over de archiefbewaarplaatsen, de aan hun archieven te besteden zorg, en andere aangelegenheden die verband houden met het beheer van archieven;
- het verstrekken van informatie aan de deelnemers of aan derden over de in het archief aanwezige bescheiden, onder meer voor het vervaardigen van publicaties.

Wat gaat dat kosten?

	Jaarrek 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Archief						
Lasten	166.093	148.401	159.594	162.100	163.851	165.399
Baten						
- Overige	14.125	5.000	7.500	7.500	7.500	7.500
- Bijdragen gemeenten	151.174	143.401	219.304	153.805	156.351	157.899
Saldo	**-794**	**0**	**-794**	**-795**	**-**	**-**
Onttrekking reserve	794	-	794	795	-	-
Dotatie aan de bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

PROGRAMMA OVERHEAD

Wat willen we bereiken?

De ondersteunende taken voor een efficiënte uitvoering van het programma archief worden verzameld in een apart programma overhead.

Wat gaan we daarvoor doen?

De overheadkosten bestaan uit de salariskosten van de streekarchivaris, de kosten van administratie en verzekeringskosten.

Wat gaat dat kosten?

	Jaarrek 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Overhead						
Lasten	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
Bijdragen gemeenten	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
Saldo	-	-	-	-	-	-
Dotatie aan de bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-	-	-	-	-	-

PARAGRAFEN

Inleiding

In de paragrafen wordt ingegaan op het beleid met betrekking tot de beheersmatige aspecten van de gemeenschappelijke regeling. In het Besluit Begroting en Verantwoording staat aangegeven dat in de begroting tenminste de volgende paragrafen opgenomen moeten zijn:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Lokale heffingen
- Grondbeleid

De paragrafen "onderhoud kapitaalgoederen", "lokale heffingen", "verbonden partijen" en "grondbeleid" zijn niet op het streekarchivariaat van toepassing. De overige paragrafen staan hieronder toegelicht.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeenschappelijke regeling (GR) in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen. Bij het weerstandsvermogen gaat het dus om de robuustheid van de begroting. Door aandacht voor het weerstandsvermogen, voorkom je dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf, maar het kan ook betrekking hebben op meerdere begrotingsjaren. Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Coronavirus

Het Coronavirus brengt bij veel bedrijven en instellingen veel onzekerheden en risico's met zich mee. Voor het streekarchivariaat zal dit echter nihil tot minimaal zijn.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de GR's beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken, zoals bijvoorbeeld de algemene reserve.

a) Het streekarchivariaat heeft binnen haar begroting een kleine post onvoorzien. Gezien het karakter van de GR (puur uitvoerend) zijn lasten redelijk nauwkeurig te ramen en zijn incidenten zeldzaam.
b) Overschotten c.q. tekorten wikkelt het streekarchivariaat bij de jaarrekening af via de aangesloten gemeenten. Het streekarchivariaat heeft om deze reden geen algemene reserve.

Financiële kengetallen

	Jaarrek 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Netto schuldquote	1,4%	0,8%	0,7%	0,5%	0,0%	0,0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	1,4%	0,8%	0,7%	0,5%	0,0%	0,0%
Solvabiliteitsratio	3,1%	2,84%	1,59%	0,0%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Netto schuldquote

De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter.
b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De gegevens zijn ontleend aan de geprognosticeerde balans. Voor het streekarchivariaat bedraagt het percentage van de netto schuldquote in 2022 0,7%. Vanaf 2020 is er een geringe afschrijvingslast vanwege aanschafte computers.

De gecorrigeerde netto schuldquote komt eveneens uit op 0,7%. Het streekarchivariaat leent geen bedragen door aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. . In 2019 is een bedrag gestort in de reserve afschrijvingslasten voor de aangeschafte PC's (€ 3.177). Deze reserve valt onder het eigen vermogen. Omdat het streekarchivariaat nu eigen vermogen heeft, is de solvabiliteitsratio (eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal) in 2022 1,59 %.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Heeft de gemeenschappelijke regeling structurele ruimte in de begroting om de eigen lasten te dragen of is er sprake van een tekort . Omdat het saldo van baten en lasten bij het streekarchivariaat wordt doorberekend aan de deelnemende gemeenten is er geen sprake van een begrotingssaldo en is de structurele exploitatieruimte dus 0.

Financiering

De administratie, alsmede het geldelijk beheer van het streekarchivariaat, worden door de gemeente Zevenaar gevoerd. Het betalingsverkeer loopt via een rekening van de gemeente Zevenaar bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De gemeente Zevenaar voert daarmee de treasuryfunctie van het streekarchivariaat uit. Dit gebeurt op grond van de Wet Fido en het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde netto vlottende schuld < 1 jaar van een gemeenschappelijke regeling in een kwartaal niet hoger mag zijn dan 8,2% van het begrotingstotaal (€ 285.000). Dit betekent dat het streekarchivariaat maximaal € 23.000 aan kort geld (kasgeld) mag aantrekken. De netto schuld op korte termijn bedraagt op 1 januari 2022 € 3.133 en blijft daarmee binnen de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm
De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en renteherziening. Hiermee wordt een maximum gesteld aan het renterisico op langlopende geldleningen. Omdat het streekarchivariaat geen vaste geldleningen heeft is er ook geen sprake van een renterisico.

Schatkistbankieren
Schatkistbankieren houdt in dat lokale overheden overtollige financiële middelen moeten afromen naar de schatkist van het Rijk. Op basis van artikel 9 van de regeling Schatkistbankieren is het streekarchivariaat vrijgesteld van schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Bedrijfsvoering

Voor de archiefbescheiden zijn de voorschriften van de gemeente Zevenaar omtrent de zorg, de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden, alsmede het toezicht daarop, van overeenkomstige toepassing.
Op de medewerkers van het streekarchivariaat zijn de arbeidsvoorwaarden van de gemeente Zevenaar, vastgelegd in de Cao-gemeenten.

FINANCIËLE BEGROTING

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

	Jaarrekening 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Lasten						
Programma archief	166.093	148.401	159.594	162.100	163.851	165.399
Programma overhead	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
Totale lasten	**302.532**	**283.474**	**292.802**	**297.274**	**301.069**	**304.589**
Baten						
Programma archief	14.125	5.000	7.500	7.500	7.500	7.500
Programma overhead	-	-	-	-	-	-
Bijdragen gemeenten archief	151.174	143.401	151.301	153.805	156.351	157.899
Bijdragen gemeenten overhead	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
Totale baten	**301.738**	**283.474**	**292.008**	**296.479**	**301.069**	**304.589**
Saldo	**-794**	**0**	**-794**	**-795**	**-**	**-**
Onttrekking reserve	794	-	794	795	-	-
Dotatie aan bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Toelichting programma archief en overhead

Hieronder worden de programma's archief en het programma overhead toegelicht. In een tabel wordt het programma onderverdeeld in soort kosten. Daarna worden de afzonderlijke posten zo nodig toegelicht.

Toelichting programma archief

	Jaarrekening 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Lasten						
Salarissen en sociale lasten	142.197	131.652	147.355	149.860	152.408	154.499
Overige personeelslasten	68	100	100	100	100	100
Personeel van derden	16.299	4.500	pm	pm	pm	pm
Automatisering en kantoorbehoeften	2.036	2.600	2.000	2.000	2.000	2.000
Kantoorartikelen en diversen	206	100	200	200	200	200
Studiekosten	170	3.000	2.500	2.500	2.500	2.500
Telefoon en internet	559	500	600	600	600	600
Lidmaatschappen en abonnementen	2.037	1.200	2.000	2.000	2.000	2.000
Algemene kosten en post onvoorzien	1.442	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Jubileum streekarchivariaat	-	-	-	-	-	-
Kosten aanschaf boekwerken	286	660	500	500	500	500

Toekomstvisie	-	-	-	-	-	-
E-depot	-	pm	pm	pm	pm	pm
Afschrijvingslasten (computers)	794	1.589	1.839	1.840	1.043	-
Totale lasten	**166.093**	**148.401**	**159.594**	**162.100**	**163.851**	**165.399**
Baten						
Overige opbrengsten	14.125	5.000	7.500	7.500	7.500	7.500
Bijdragen gemeenten archief	151.174	143.401	151.301	153.805	156.351	157.899
Totale baten	**165.299**	**148.401**	**158.800**	**161.305**	**163.851**	**165.399**
Saldo	**-794**	**-**	**-794**	**-795**	**-**	**-**
Onttrekking reserve	794	-	794	795	-	-
Dotatie aan bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Salarissen en sociale lasten
De kosten zijn berekend o.b.v. de werkelijke kosten 2020, rekening houdend met de te verwachte FTE in 2022. Tevens is het bedrag verhoogd met de loonvoetpercentage 2021 en 2022 van het CPB.

Personeel van derden
De verwachting is dat in 2022 het e-depot (verder) wordt uitgerold. Hiervoor zal een projectleider worden aangesteld. Bekeken moet worden voor hoeveel FTE en of het een tijdelijke of vaste aanstelling betreft.

Studiekosten
Er wordt een bedrag opgenomen om het volgen van cursussen mogelijk te maken. De raming is € 2.500. Denk hierbij aan AVG, e-depot, digitalisering, substitutie en dergelijke.

Algemene kosten
Voor personeel en vrijwilligers wordt jaarlijks een uitgaansdag georganiseerd. Naast deze kosten wordt eveneens een bedrag geraamd voor representatie. In 2015 is besloten op deze post eveneens een bedrag voor onvoorzien op te nemen. De post onvoorzien bedraagt € 1.000.

E-depot
Om te voldoen aan wet- en regelgeving en duurzame bewaring van digitale informatie te realiseren, is een e-depot (digitale archiefbewaarplaats) nodig. Zo'n e-depot is niet op korte termijn gebouwd. De informatie van de gemeenten in zo'n E-depot zal aan een aantal randvoorwaarden moeten voldoen. Voor de realisatie er van dient een projectleider te worden aangesteld.

Afschrijvingslasten
In 2019 en in 2020 zijn er computers aangeschaft. Deze worden in 4 jaar afgeschreven. De afschrijvingslasten worden geraamd op € 1.839.

Overige opbrengsten
De opbrengsten van uitgevoerde onderzoeken en de verkoop van boeken worden hier verantwoord. Hiervoor wordt een bedrag van € 1.000 geraamd. Tevens worden de ontvangsten voor uren archief assistent, doorberekend aan de Gemeente Zevenaar, hier verantwoord. Dit is geraamd op € 6.400.

Toelichting programma overhead

	Jaarrekening 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Lasten						
Salarissen en sociale lasten	101.069	100.798	97.412	99.068	100.753	102.465
Assurantie	571	585	595	605	615	625
Administratie	22.699	22.800	23.100	23.400	23.750	24.000
Accountantskosten	12.100	10.890	12.100	12.100	12.100	12.100
Totale lasten	**136.439**	**135.073**	**133.207**	**135.173**	**137.218**	**139.190**
Baten						
Overige opbrengsten	-	-	-	-	-	-
Bijdragen gemeenten overhead	136.439	135.073	**133.207**	135.173	137.218	139.190
Totale baten	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Dotaties reserves	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Salarissen en sociale lasten
Hier worden de salarislasten van de streekarchivaris verantwoord. De salariskosten van de leidinggevende worden volgens de BBV-voorschriften tot de overhead gerekend, ook als deze ook uitvoerende taken verricht.

Assurantie
Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering en een rechtsbijstandverzekering.

Administratie
De administratie van het streekarchivariaat wordt uitgevoerd door de gemeente Zevenaar. De geraamde kosten bedragen € 23.100.

Accountantscontrole
Op grond van de controleverordening wordt de accountantscontrole opgedragen aan de accountant van de gemeente Zevenaar. Met ingang van 2018 is de controle opgedragen aan Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten. Voor onze GR is een kostenraming neergelegd van € 12.100.

UITEENZETTING FINANCIËLE POSTITIE

	Jaarrekening 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Materiële vaste activa	6.561	5.561	2.883	1.043	-	-
Vorderingen < 1 jaar	69.292	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Overige vorderingen	95	-	100	100	100	100
Liquide middelen	0	48.000	43.000	43.000	43.000	43.000
Overlopende activa	-	-	-	-	-	-
Totaal activa	**75.948**	**57.561**	**49.983**	**48.143**	**47.100**	**47.100**
Reserve afschrijvingslasten	2.383	2.383	795	-	-	-
Vlottende schulden < 1 jaar	73.565	55.178	49.188	48.143	47.100	47.100
Overlopende passiva	-	-	-	-	-	-
Totaal passiva	**75.948**	**57.561**	**49.983**	**48.143**	**47.100**	**47.100**

In 2019 is een bedrag van € 3.200 geïnvesteerd in PC's. Hiervoor is een gelijk bedrag gestort in een reserve afschrijvingslasten. In 2020 wordt nog een investering in PC's gedaan. Hiervoor is geen storting in de reserve adfschrijvingslasten geraamd, zodat de afschrijvingslast hiervan vanaf 2021 op de exploitatie zal drukken.

VASTSTELLINGSBESLUIT

Aldus vastgesteld door het Alegemeen Bestuur van het "Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg" in haar vergadering van ..... juli 2021.

De secretaris, De voorzitter,

BIJLAGEN

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN NAAR TAAKVELD

		jaarrek 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Lasten							
0.4	Overhead	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
5.4	Musea	166.093	148.401	159.594	162.100	163.851	165.399
Totaal lasten		**302.532**	**283.474**	**292.802**	**297.274**	**301.069**	**304.589**
Baten							
0.4	Overhead	-	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserve	794	-	794	795	-	-
5.4	Musea	14.125	5.000	7.500	7.500	7.500	7.500
Totale baten		**14.919**	**5.000**	**8.294**	**8.295**	**7.500**	**7.500**
Saldo		**287.613**	**278.474**	**284.508**	**288.979**	**293.569**	**297.089**
0.4	Bijdragen gemeenten	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
5.4	Bijdragen gemeenten	151.174	143.401	151.301	153.805	156.351	157.899
		-	-	-	-	-	-

BIJDRAGEN VAN DE DEELNEMENDE GEMEENTEN

Krachtens artikel 23, lid 3 van de gemeenschappelijke regeling geschiedt de verdeling van de kosten over de samenwerkende gemeenten voor de ene helft naar het aantal inwoners volgens de laatstelijk door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers en voor de andere helft naar de op grond van hun bezoldiging gekwalificeerde werktijden van de personeelskosten van het streekarchivariaat in de samenwerkende gemeenten.

De door de gemeenten te betalen kosten bedragen € 284.508

Op grond van bovenstaande regeling komt ten laste van de deelnemende gemeenten:

op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2021:

Doesburg	11.064 /	95.241 x	0,5 x	352.511	=	16.525
Duiven	25.067 /	95.241 x	0,5 x	352.511	=	37.441
Westervoort	15.011 /	95.241 x	0,5 x	352.511	=	22.421
Zevenaar	44.099 /	95.241 x	0,5 x	352.511	=	65.867

naar rato van de werktijden:

Doesburg	96,2 /	273,2 x	0,5 x	352.511	=	50.091
Duiven	22,1 /	273,2 x	0,5 x	352.511	=	11.507
Westervoort	18,7 /	273,2 x	0,5 x	352.511	=	9.737
Zevenaar	136,2 /	273,2 x	0,5 x	352.511	=	70.919

Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg

De gemeenteraden van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar

Postbus 100
6980 AC Doesburg
T (0313) 481 319
E sald@freeler.nl

Administratie
Postbus 10
6900 AA Zevenaar
T (0316) 595 326
E gemeente@zevenaar.nl

datum	:	11 mei 2021
zaaknummer	:	Z/21/389785/1028156
onderwerp	:	Kaderbrief voor het begrotingsjaar 2022

Geachte leden van de raad,

Bijgaand treft u aan de kaderbrief van het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg voor het begrotingsjaar 2022. In deze kaderbrief zijn de belangrijkste financiële en beleidsmatige uitgangspunten voor het komende kalenderjaar in beeld gebracht. De vaststelling van de jaarrekening 2020 en de begroting 2022 vindt plaats in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 5 juli 2021. Graag stellen wij u in de gelegenheid uw zienswijze kenbaar te maken op deze stukken en wijzen u op de mogelijkheid een voorlopige zienswijze in te dienen voor 5 juli 2021. De jaarrekening 2020 en de ontwerpbegroting 2022 zijn als bijlagen meegezonden.

De ontwerpbegroting voldoet aan de eisen van het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Behoudens onderstaande ontwikkelingen zijn in de ontwerpbegroting 2022 uitsluitend de loon- en prijspijlontwikkelingen verwerkt.

In deze kaderbrief zijn de volgende ontwikkelingen en ambities opgenomen:

- E-depot
  In 2020 is gestart met een eerste fase om te komen tot de invoering van een e-depot. Met het e-depot kan het digitaal informatiebeheer en de toegankelijkheid van digitale informatie van alle aangesloten gemeenten duurzaam worden geborgd. Om te kunnen starten met fase 1 zijn in de begroting van 2020 financiële middelen beschikbaar gesteld voor het aantrekken van een projectleider. Deze vacature van projectleider e-depot is echter nog niet opgevuld. Het Algemeen Bestuur heeft eerst verzocht om een businesscase voor de inrichting van een e-depot. Afgelopen jaar is deze businesscase opgeleverd op basis van onderzoek bij SALD en de aangesloten gemeenten. De uitkomsten hiervan liggen nu voor aan het Algemeen Bestuur van SALD. Het Algemeen Bestuur beraadt zich nog over de vervolgstappen. Op basis van aanvullend onderzoek zal het Algemeen Bestuur dit jaar een besluit nemen over de volgende stappen of fase voor de invoering van een e-depot.

- Nieuwe gemeenschappelijke regeling SALD
  De huidige gemeenschappelijke regeling is gedateerd en voldoet niet meer aan de eisen. Er zal een nieuwe gemeenschappelijke regeling aan de gemeenten worden voorgelegd. Deze heeft nu echter eerst nog een tijdelijk karakter waarbij sprake is van slechts een 'technische omzetting'. Over enkele ingrijpende delen zal nog overeenstemming verkregen moeten worden.

- Toekomstvisie SALD
  Het bestuur SALD wil zich over de toekomst van het SALD beraden als de nieuwe GR en het e-depotproject zijn gerealiseerd. Zeker dat laatste is van belang, want dat zou de richting kunnen zijn waar men in de toekomst heen wil.

- Rechtmatigheidsverantwoording
  Hoewel er nog onzekerheden zijn over de precieze invulling, vormt een goede interne controle de basis voor het kunnen opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording die naar verwachting vanaf verantwoordingsjaar 2021 in werking treedt. Concerncontrol van de gemeente Zevenaar zal worden gevraagd om dit proces te verzorgen.
  De komende maanden zal het bestuur zich verder verdiepen in de gevolgen en de te ondernemen acties als gevolg van de rechtmatigheidsverantwoording.

Wij hopen u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Het dagelijks bestuur van het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg,

D. Jansen
secretaris

J. Goossen
voorzitter

Bijlagen:
1. Jaarstukken 2020 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg
2. Meerjarenbegroting 2022-2025 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg
Raadhuisplein 1
6901 GN Zevenaar

datum	:	22 juni 2021
zaaknummer	:	Z/21/079861 /201512565
onderwerp	:	Zienswijze jaarstukken 2020 en begroting 2022 SALD
contactpersoon	:	Guus Benkers

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

U heeft onze gemeenteraad in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op de conceptbegroting 2022, het jaarverslag en de jaarrekening 2020 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg.

De gemeente Duiven voert een duurzaam beleid. Een groot deel van de totale lasten bestaat uit bijdragen aan verbonden partijen. De gemeenteraad van gemeente Duiven heeft in de vergadering van dinsdag 12 november 2019 een motie aangenomen om mogelijke bezuinigingsmaatregelen te onderzoeken van de verschillende verbonden partijen. Wij verzoeken het dagelijks bestuur deze motie ter harte te nemen.

We begrijpen dat het van belang is om nú maatregelen te nemen om de archiefinstelling te moderniseren en/of te herpositioneren, zodat voldaan kan worden aan de eisen die aan het functioneren in de toekomst worden gesteld. Informatiebeheer conform de Archiefwet 1995 is een plicht van decentrale overheden, of het nu gaat om papieren documenten of om digitale informatie. De gemeenteraad stemt om die reden in met de conceptbegroting 2022 en de jaarrekening 2020 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg.

We willen echter ook aan uw organisatie een oproep doen om kritisch te kijken naar de kosten. Gezien de financiële situatie van de gemeente Duiven is het gewenst dat de verbonden partijen proberen om zoveel mogelijk kostenneutraal te handelen bij nieuwe wensen, veranderingen en projecten. We realiseren ons dat dit bij de inrichting van een e-depot niet mogelijk is, maar we vragen u om ook voor dat project scherp op de kosten te letten.

Met vriendelijke groeten,

drs. W.R. (Wouter) Bosch
griffier

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
voorzitter

Onderwerp	Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'		
Ondertitel	Aan de gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met een bestemmingsplan en grondexploitatie zodat er 4 woningen gebouwd kunnen worden in Loo (Hoflaan).		
Portefeuillehouder	Goossen	Zaaknummer	Z/21/077570
Behandelend ambtenaar	Ole van Beers. O.vanbeers@1stroom.nl Team RO		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Het vaststellen van het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' zodat er 4 woningen gebouwd kunnen worden op de locatie van de voormalige kleuterschool: 1. De ingediende zienswijzen op het ontwerpplan ontvankelijk en ongegrond te verklaren; 2. Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' ongewijzigd vast te stellen.		
	Ook wordt gevraagd om de grondexploitatie vast te stellen: 1. De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo vast te stellen. *2.* Het bescheiden overschot van de grondexploitatie in te zetten voor het aanvullen van het fonds 'betaalbare woningbouw', met een maximum van in totaal € 20.000,-.		
Historie			
Termijn	De gemeenteraad dient binnen 12 weken na afloop van de inzagetermijn van het ontwerpplan een besluit te nemen over de vaststelling van het plan. Bij behandeling van dit voorstel in de raadsvergadering wordt de vaststelling op 22 juni 2021 bekrachtigd. Op 14 juli 2021 verloopt de 12 weken termijn waarbinnen vaststelling door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Daarmee wordt voldaan aan de termijn waarbinnen de gemeenteraad dient te beslissen over het plan.		

Politieke Avond	8 juni		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
S. Feenstra	W. Bosch	Digitale Publieksruimte	Omgeving	40 minuten
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 8 juni	
Raadsvergadering	22 juni 2021

ZFDD736E4E7

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo

Zaak- & documentnr. : Z/21/081045/201513576
Portefeuillehouder : Johannes Goossen

Opsteller : Joris Wagemakers
Team : Ruimtelijke ontwikkeling
Telefoonnr.

Samenvatting

De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan, wordt nu geschikt gemaakt voor de bouw van 4 woningen. Hiervoor wordt de procedure van een bestemmingsplanwijziging doorlopen. Hierbij hoort ook een grondexploitatie geopend te worden.

Beslispunten

1. De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo vast te stellen.
2. Het bescheiden overschot van de grondexploitatie in te zetten voor het aanvullen van het fonds 'betaalbare woningbouw', met een maximum van in totaal € 20.000,-.

Aanleiding

De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan, dragen momenteel de bestemming 'Maatschappelijk'. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Daarbij hoort ook een grondexploitatie vastgesteld te worden. Immers wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

Planning

De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo wordt tegelijk met het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' vastgesteld. Voor het bestemmingsplan is opgenomen dat de gemeenteraad binnen 12 weken na afloop van de inzagetermijn van het ontwerpplan een besluit dient te nemen over de vaststelling van het plan. Bij behandeling van dit bestemmingsplan in de raadsvergadering wordt de vaststelling op 22 juni 2021 bekrachtigd. Op 14 juli 2021 verloopt de 12 weken termijn waarbinnen vaststelling door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Daarmee wordt voldaan aan de termijn waarbinnen de gemeenteraad dient te beslissen.

Beoogd effect

Mogelijkheid tot ontwikkeling van 4 woningen en daarmee in te spelen op de kwalitatieve en kwantitatieve marktvraag naar woningen in Loo.

Argumenten

1.1 *Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' wordt op 22 juni 2021 behandeld in de gemeenteraad. Conform BBV dient ook bij de behandeling van het bestemmingsplan, de grondexploitatie behandeld te worden.*
Voordat een grondexploitatie in exploitatie genomen kan worden, dient de gemeenteraad het volgende vast te stellen:
- een wijziging in het bestemmingsplan (tenzij de grondexploitatieplannen hierbinnen vallen);
- de grondexploitatie zelf (bestaande uit een grondexploitatieplan en een -begroting), inclusief de plannen die daarin staan vermeld.

Nadat deze besluiten genomen zijn, classificeert het project zich op grond van het BBV als grondexploitatie. Dit betekent dat vanaf dat moment de kosten, opbrengsten, winstnemingen en verliezen van het project onder de balanspost voorraden in de jaarrekening worden verantwoord.

1.2 *Zonder vastgestelde grondexploitatie is het niet mogelijk om de woningbouwlocatie PSZ Hoflaan Loo te ontwikkelen.*
De grondexploitatie (GREX) speelt een grote rol bij gebiedsontwikkelingsprojecten zoals woningbouwprojecten. In feite komt in de grondexploitatie tot uitdrukking wat de kosten en de opbrengsten zijn van alle gronden in een bouwplan tot en met het moment van uitgifte van de laatste gronden en het woonrijp maken. De GREX biedt daarmee inzicht in de kosten en opbrengsten. Om de locatie PSZ Hoflaan Loo te ontwikkelen dienen er kosten gemaakt te worden, deze worden later (deels) terugverdiend. Een GREX is hiervoor het gereedschap.

2.1 *De grondexploitatie 'PSZ Hoflaan Loo' kent een bescheiden overschot. Conform structuurvisie kan dit overschot deels worden ingezet om het fonds 'betaalbare woningbouw' aan te vullen.*
In de Structuurvisie Duiven 2015 (hierna: de structuurvisie) is een beleid vastgelegd over het door de gemeente te voeren kostenverhaalsbeleid op basis van, onder meer, het instrument van 'bovenplanse verevening'. Op basis van dit beleid is een Fonds betaalbare woningbouw (hierna: het Fonds) ingesteld. Uitgangspunt in dit beleid is dat per woninglocatie ten minste 50% van het aantal woningen wordt gerealiseerd in de betaalbare categorie. Wordt op een locatie minder dan 50% betaalbare woningbouw gerealiseerd, dan dient vanuit die locatie een financiële bijdrage aan het Fonds te worden geleverd. Die bijdrage is bepaald op € 10.000,- voor elk ontbrekende woning in het betaalbare woningbouwsegment. Het gaat daarbij zowel om sociale huur als om sociale koop.
Dit betekent dat voor de locatie € 20.000,- gestort zou moeten worden in het Fonds. Er worden namelijk 4 woningen gebouwd, die niet het label dragen van sociale huur of sociale koop. Om aan de doelstelling van 50% betaalbare woningbouw, zouden er 2 woningen met dit label gebouwd moeten worden. De rekensom is dan 2 woningen maal de bijdrage van € 10.000,-.

Kanttekeningen

2.1 *De bijdrage van € 20.000,- voor het Fonds betaalbare woningbouw, is in feite door de gemeente zelf betaald. Gemeente is zowel betaler als ontvanger.*
Doordat de gemeente eigenaar is van de gronden, betreft het een eigen grondexploitatie. Door te stellen dat de gemeente de bijdrage van € 20.000,- moet betalen, ontvangt de gemeente van zich zelf € 20.000. Dit kan gezien worden als sigaar uit eigen doos, echter wordt hiermee wel getoond dat de gemeente betaalbare woningbouw als belangrijk item ziet.

Financiële paragraaf

Het plan is doorgerekend op basis van een globale inrichting, die op onderdelen nog kan wijzigen. Om de gronden geschikt te maken dat er woningen op gebouwd worden, moeten nog een aantal kosten worden gemaakt, zoals afboeken huidige boekwaarde, sloopkosten, bouw- en woonrijp en uren voorbereiden en toezicht. Op basis hiervan is sprake van een grondexploitatie met een bescheiden overschot. De Netto Contante Waarde (peildatum 1-1-2021) komt uit op € 41.628 (overschot).

Een verdere onderbouwing van dit bedrag vindt u op een bijlage die bij de griffie vertrouwelijk is in te zien.

Doordat een grondexploitatie onderhevig is aan veranderingen, zullen deze verantwoord worden in de reguliere P&C-cyclus.

Participatie en communicatie

Zie voorstel: *Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'*

Intergemeentelijke samenwerking

-

Bijlagen

201509892 Concept Raadsbesluit Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDD736E4E
7*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo

Zaak- & documentnr. : Z/21/081045/201513576
Portefeuillehouder : Johannes Goossen

Opsteller : Joris Wagemakers
Team : Ruimtelijke ontwikkeling
Telefoonnr.

Samenvatting

De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan, wordt nu geschikt gemaakt voor de bouw van 4 woningen. Hiervoor wordt de procedure van een bestemmingsplanwijziging doorlopen. Hierbij hoort ook een grondexploitatie geopend te worden.

Beslispunten

1. De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo vast te stellen.
2. Het bescheiden overschot van de grondexploitatie in te zetten voor het aanvullen van het fonds ‘betaalbare woningbouw’, met een maximum van in totaal € 20.000,-.

Aanleiding

De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan, dragen momenteel de bestemming ‘Maatschappelijk’. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de ‘Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven’. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Daarbij hoort ook een grondexploitatie vastgesteld te worden. Immers wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

Planning

De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo wordt tegelijk met het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’ vastgesteld. Voor het bestemmingsplan is opgenomen dat de gemeenteraad binnen 12 weken na afloop van de inzagetermijn van het ontwerpplan een besluit dient te nemen over de vaststelling van het plan. Bij behandeling van dit bestemmingsplan in de raadsvergadering wordt de vaststelling op 22 juni 2021 bekrachtigd. Op 14 juli 2021 verloopt de 12 weken termijn waarbinnen vaststelling door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Daarmee wordt voldaan aan de termijn waarbinnen de gemeenteraad dient te beslissen.

Beoogd effect

Mogelijkheid tot ontwikkeling van 4 woningen en daarmee in te spelen op de kwalitatieve en kwantitatieve marktvraag naar woningen in Loo.

Argumenten

1.1 Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' wordt op 22 juni 2021 behandeld in de gemeenteraad. Conform BBV dient ook bij de behandeling van het bestemmingsplan, de grondexploitatie behandeld te worden.

Voordat een grondexploitatie in exploitatie genomen kan worden, dient de gemeenteraad het volgende vast te stellen:

- een wijziging in het bestemmingsplan (tenzij de grondexploitatieplannen hierbinnen vallen);
- de grondexploitatie zelf (bestaande uit een grondexploitatieplan en een -begroting), inclusief de plannen die daarin staan vermeld.

Nadat deze besluiten genomen zijn, classificeert het project zich op grond van het BBV als grondexploitatie. Dit betekent dat vanaf dat moment de kosten, opbrengsten, winstnemingen en verliezen van het project onder de balanspost voorraden in de jaarrekening worden verantwoord.

1.2 Zonder vastgestelde grondexploitatie is het niet mogelijk om de woningbouwlocatie PSZ Hoflaan Loo te ontwikkelen.

De grondexploitatie (GREX) speelt een grote rol bij gebiedsontwikkelingsprojecten zoals woningbouwprojecten. In feite komt in de grondexploitatie tot uitdrukking wat de kosten en de opbrengsten zijn van alle gronden in een bouwplan tot en met het moment van uitgifte van de laatste gronden en het woonrijp maken. De GREX biedt daarmee inzicht in de kosten en opbrengsten. Om de locatie PSZ Hoflaan Loo te ontwikkelen dienen er kosten gemaakt te worden, deze worden later (deels) terugverdiend. Een GREX is hiervoor het gereedschap.

2.1 De grondexploitatie ‘PSZ Hoflaan Loo’ kent een bescheiden overschot. Conform structuurvisie kan dit overschot deels worden ingezet om het fonds ‘betaalbare woningbouw’ aan te vullen.

In de Structuurvisie Duiven 2015 (hierna: de structuurvisie) is een beleid vastgelegd over het door de gemeente te voeren kostenverhaalsbeleid op basis van, onder meer, het instrument van ‘bovenplanse verevening’. Op basis van dit beleid is een Fonds betaalbare woningbouw (hierna: het Fonds) ingesteld. Uitgangspunt in dit beleid is dat per woninglocatie ten minste 50% van het aantal woningen wordt gerealiseerd in de betaalbare categorie. Wordt op een locatie minder dan 50% betaalbare woningbouw gerealiseerd, dan dient vanuit die locatie een financiële bijdrage aan het Fonds te worden geleverd. Die bijdrage is bepaald op € 10.000,- voor elk ontbrekende woning in het betaalbare woningbouwsegment. Het gaat daarbij zowel om sociale huur als om sociale koop.

Dit betekent dat voor de locatie € 20.000,- gestort zou moeten worden in het Fonds. Er worden namelijk 4 woningen gebouwd, die niet het label dragen van sociale huur of sociale koop. Om aan de doelstelling van 50% betaalbare woningbouw, zouden er 2 woningen met dit label gebouwd moeten worden. De rekensom is dan 2 woningen maal de bijdrage van € 10.000,-.

Kanttekeningen

2.1 De bijdrage van € 20.000,- voor het Fonds betaalbare woningbouw, is in feite door de gemeente zelf betaald. Gemeente is zowel betaler als ontvanger.

Doordat de gemeente eigenaar is van de gronden, betreft het een eigen grondexploitatie. Door te stellen dat de gemeente de bijdrage van € 20.000,- moet betalen, ontvangt de gemeente van zich zelf € 20.000. Dit kan gezien worden als sigaar uit eigen doos, echter wordt hiermee wel getoond dat de gemeente betaalbare woningbouw als belangrijk item ziet.

Financiële paragraaf

Het plan is doorgerekend op basis van een globale inrichting, die op onderdelen nog kan wijzigen. Om de gronden geschikt te maken dat er woningen op gebouwd worden, moeten nog een aantal kosten worden gemaakt, zoals afboeken huidige boekwaarde, sloopkosten, bouw- en woonrijp en uren voorbereiden en toezicht. Op basis hiervan is sprake van een grondexploitatie met een bescheiden overschot. De Netto Contante Waarde (peildatum 1-1-2021) komt uit op € 41.628 (overschot).

Een verdere onderbouwing van dit bedrag vindt u op een bijlage die bij de griffie vertrouwelijk is in te zien.

Doordat een grondexploitatie onderhevig is aan veranderingen, zullen deze verantwoord worden in de reguliere P&C-cyclus.

Participatie en communicatie

Zie voorstel: *Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'*

Intergemeentelijke samenwerking

-

Bijlagen

201509892 Concept Raadsbesluit Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDD76CAA2
1*

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/081045/201513623
Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo

Samenvatting

De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan, dragen momenteel de bestemming ‘Maatschappelijk’. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de ‘Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven’. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Daarbij hoort ook een grondexploitatie vastgesteld te worden.

De raad besluit

1. De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo vast te stellen.
2. Het bescheiden overschot van de grondexploitatie in te zetten voor het aanvullen van het fonds ‘betaalbare woningbouw’, met een maximum van in totaal € 20.000,-.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFDDOD2B43A

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'

Zaak- & documentnr. : Z/21/077570/201512133
Portefeuillehouder : Johannes Goossen

Opsteller : Ole van Beers
Team :Ruimtelijke Ontwikkeling
Telefoonnr. 3352

Samenvatting
De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan dragen momenteel de bestemming 'Maatschappelijk'. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Voorliggend ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' voorziet in deze mogelijkheden. Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is, wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

Beslispunten

1. De ingediende zienswijzen op het ontwerpplan, conform bijgevoegde 'Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)', te beantwoorden, ontvankelijk en ongegrond te verklaren;
2. Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' als vervat in de bestandenset met identificatiecode NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01 langs elektronische weg en in analoge vorm ongewijzigd vast te stellen.

Aanleiding
Op 2 maart 2021 heeft het college van B&W ingestemd met het ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'. Het ontwerpplan heeft vervolgens van donderdag 11 maart 2021 tot en met woensdag 21 april 2021 ter inzage gelegen. Tijdens de inzageperiode zijn twee zienswijzen tegen het ontwerpplan ingediend. Deze zienswijzen geven geen aanleiding tot aanpassingen. Voorgesteld wordt het bestemmingsplan ongewijzigd vast te stellen.

Planning
De gemeenteraad dient binnen 12 weken na afloop van de inzagetermijn van het ontwerpplan een besluit te nemen over de vaststelling van het plan. Bij behandeling van dit voorstel in de raadsvergadering wordt de vaststelling op 22 juni 2021 bekrachtigd. Op 14 juli 2021 verloopt de 12 weken termijn waarbinnen vaststelling door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Daarmee wordt voldaan aan de termijn waarbinnen de gemeenteraad dient te beslissen over het plan.

Beoogd effect
Het planologisch mogelijk maken van de realisatie van vier woningen op de voormalige kleuterschoollocatie aan de Hoflaan in Loo.

Argumenten
1.1 De ingediende zienswijzen zijn binnen de inzagetermijn ontvangen en daarmee ontvankelijk verklaard.

1.2 De Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' geeft een samenvatting van de inhoud en de beoordeling van de ingekomen zienswijzen.
Door de reclamanten zijn een aantal zorgen geuit over de komst van de beoogde woningen op de directe omgeving. Daarbij is onder andere gesproken over de huidige en toekomstige parkeersituatie aan de Hoflaan en de oplossing die daarvoor beoogd is. Daarnaast worden er zorgen geuit over de gevolgen die de nieuwbouw heeft voor onder andere het uitzicht voor de direct omwonenden en mogelijke schade die kan ontstaan in de realisatiefase.
Uit deze nota komt naar voren dat alle inhoudelijk argumenten uit de binnengekomen zienswijzen ongegrond zijn en daarmee geen inhoudelijke wijzigingen in het ontwerpplan teweeg brengen.

2.1 De gemeenteraad is bevoegd het bestemmingsplan vast te stellen.
Op grond van artikel 3.1, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening is de gemeenteraad bevoegd om voor het gehele grondgebied van de gemeente één of meerdere bestemmingsplannen vast te stellen.

2.2 Met de bestemmingsplanwijziging naar een woonfunctie ten behoeve van de bouw van vier woningen wordt uitvoering gegeven aan zowel het 'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027' als de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'
In de *'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027'* wordt onder andere vermeld dat *'op de middellange termijn behoefte aan passende, kleinschalige woningbouw die beter aansluit op de lokale woonbehoefte aan 10-15 betaalbare/gemiddelde woningen.'*
Daarnaast wordt er in de '*Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven*' benoemd dat '*In Loo is er de komende 10 jaar behoefte aan circa 10 tot 15 extra woningen. De categorie waar in deze kern vooral behoefte aan is zijn starterswoningen in de betaalbare categorie en seniorenwoningen in de middeldure categorie. Voor deze 10 tot 15 woningen zijn de twee kassencomplexlocaties in beeld en de voormalige kleuterschoollocatie.'*
Voorliggend bestemmingsplan is een directe uitwerking van de deze opgave.

2.3 Het voorliggende bestemmingsplan voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.
De ruimtelijke aanvaardbaarheid van de beoogde ontwikkeling is getoetst aan het ruimtelijke beleid en verschillende omgevings- en milieuaspecten. Deze motivering is opgenomen in de plantoelichting (bijlage 2) en onderliggende stukken (bijlagen 3 t/m 6). Hieruit blijkt dat voorliggend initiatief ruimtelijk aanvaardbaar is en in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening.

Kanttekeningen
2.1 Tegen een besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan is nog beroep mogelijk bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.
Een ieder die belanghebbend is kan een beroepsschrift kenbaar maken bij de Afdeling.

Financiële paragraaf
Ten behoeve van het voornemen om maximaal 4 grondgebonden woningen, dient een grondexploitatie geopend te worden. De vaststelling van deze grondexploitatie wordt in een

afzonderlijk raadsvoorstel aan uw raad voorgelegd. Dit voorstel wordt gelijktijdig met dit voorstel aan uw raad voorgelegd.
Op basis van de berekeningen die nu zijn gedaan kent de grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo een bescheiden overschot. Door mogelijke aanpassingen in het plan kan dit tekort meer of minder worden. Gesteld kan worden dat de grondexploitatie sluitend zal zijn. In het bijbehorende raadsvoorstel grondexploitatie 'PSZ Hoflaan Loo' wordt dit verder toegelicht. Doordat een grondexploitatie onderhevig is aan veranderingen, zullen deze verantwoord worden in de reguliere P&C-cyclus.

Participatie en communicatie
De Dorpsraad Loo heeft zich ingespannen om de locatie als inbreidinglocatie in de notitie 'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027' te krijgen. Daarnaast heeft zij zich ingezet deze locatie in de vorm van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) te willen gaan ontwikkelen en daarvoor geïnteresseerden geworven. Tijdens dit proces heeft zij de groep van geïnteresseerden ondersteund in het aangaan van gesprekken met de gemeente.
De gemeente had gedurende het proces een positieve grondhouding ten aanzien van de ontwikkeling van de CPO. Ook na de koersverandering van de potentiële bouwers om de locatie in de vorm van 'samen bouwen' te ontwikkelen. De gemeente heeft maatwerk geleverd voor de realisatie van het gewenste bouwplan door dit bouwplan als basis voor het opstellen van voorliggend bestemmingsplan te nemen.
In het vervolgtraject zullen zowel de indieners van de zienswijzen, de toekomstige bouwers als Dorpsraad Loo op de hoogte gesteld worden van de vorderingen rondom het plan en de behandeling door de gemeenteraad.

Intergemeentelijke samenwerking
n.v.t.

Bijlagen

Bijlage 1 – 201511059	Nota beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'
Bijlage 2 – 201500729	Toelichting en Regels ON-BP - Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 3 - 201500731	Verbeelding ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 4 - 201500732	Bijlage bij toelichting 1 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 5 – 201500734	Bijlage bij toelichting 2 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 6 – 201500737	Bijlage bij toelichting 3 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 7 – 201512134	Concept-raadsbesluit vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'

Duiven, 25 mei 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDD0D2B43
A*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'

Zaak- & documentnr. : Z/21/077570/201512133
Portefeuillehouder : Johannes Goossen

Opsteller : Ole van Beers
Team :Ruimtelijke Ontwikkeling
Telefoonnr. 3352

Samenvatting
De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan dragen momenteel de bestemming 'Maatschappelijk'. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Voorliggend ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' voorziet in deze mogelijkheden. Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is, wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

Beslispunten

1. De ingediende zienswijzen op het ontwerpplan, conform bijgevoegde 'Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)', te beantwoorden, ontvankelijk en ongegrond te verklaren;
2. Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' als vervat in de bestandenset met identificatiecode NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01 langs elektronische weg en in analoge vorm ongewijzigd vast te stellen.

Aanleiding
Op 2 maart 2021 heeft het college van B&W ingestemd met het ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'. Het ontwerpplan heeft vervolgens van donderdag 11 maart 2021 tot en met woensdag 21 april 2021 ter inzage gelegen. Tijdens de inzageperiode zijn twee zienswijzen tegen het ontwerpplan ingediend. Deze zienswijzen geven geen aanleiding tot aanpassingen. Voorgesteld wordt het bestemmingsplan ongewijzigd vast te stellen.

Planning
De gemeenteraad dient binnen 12 weken na afloop van de inzagetermijn van het ontwerpplan een besluit te nemen over de vaststelling van het plan. Bij behandeling van dit voorstel in de raadsvergadering wordt de vaststelling op 22 juni 2021 bekrachtigd. Op 14 juli 2021 verloopt de 12 weken termijn waarbinnen vaststelling door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Daarmee wordt voldaan aan de termijn waarbinnen de gemeenteraad dient te beslissen over het plan.

Beoogd effect
Het planologisch mogelijk maken van de realisatie van vier woningen op de voormalige kleuterschoollocatie aan de Hoflaan in Loo.

Argumenten
1.1 De ingediende zienswijzen zijn binnen de inzagetermijn ontvangen en daarmee ontvankelijk verklaard.

1.2 De Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' geeft een samenvatting van de inhoud en de beoordeling van de ingekomen zienswijzen.
Door de reclamanten zijn een aantal zorgen geuit over de komst van de beoogde woningen op de directe omgeving. Daarbij is onder andere gesproken over de huidige en toekomstige parkeersituatie aan de Hoflaan en de oplossing die daarvoor beoogd is. Daarnaast worden er zorgen geuit over de gevolgen die de nieuwbouw heeft voor onder andere het uitzicht voor de direct omwonenden en mogelijke schade die kan ontstaan in de realisatiefase.
Uit deze nota komt naar voren dat alle inhoudelijk argumenten uit de binnengekomen zienswijzen ongegrond zijn en daarmee geen inhoudelijke wijzigingen in het ontwerpplan teweeg brengen.

2.1 De gemeenteraad is bevoegd het bestemmingsplan vast te stellen.
Op grond van artikel 3.1, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening is de gemeenteraad bevoegd om voor het gehele grondgebied van de gemeente één of meerdere bestemmingsplannen vast te stellen.

2.2 Met de bestemmingsplanwijziging naar een woonfunctie ten behoeve van de bouw van vier woningen wordt uitvoering gegeven aan zowel het 'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027' als de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'
In de *'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027'* wordt onder andere vermeld dat *'op de middellange termijn behoefte aan passende, kleinschalige woningbouw die beter aansluit op de lokale woonbehoefte aan 10-15 betaalbare/gemiddelde woningen.'*
Daarnaast wordt er in de '*Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven*' benoemd dat '*In Loo is er de komende 10 jaar behoefte aan circa 10 tot 15 extra woningen. De categorie waar in deze kern vooral behoefte aan is zijn starterswoningen in de betaalbare categorie en seniorenwoningen in de middeldure categorie. Voor deze 10 tot 15 woningen zijn de twee kassencomplexlocaties in beeld en de voormalige kleuterschoollocatie.'*
Voorliggend bestemmingsplan is een directe uitwerking van de deze opgave.

2.3 Het voorliggende bestemmingsplan voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.
De ruimtelijke aanvaardbaarheid van de beoogde ontwikkeling is getoetst aan het ruimtelijke beleid en verschillende omgevings- en milieuaspecten. Deze motivering is opgenomen in de plantoelichting (bijlage 2) en onderliggende stukken (bijlagen 3 t/m 6). Hieruit blijkt dat voorliggend initiatief ruimtelijk aanvaardbaar is en in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening.

Kanttekeningen
2.1 Tegen een besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan is nog beroep mogelijk bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.
Een ieder die belanghebbend is kan een beroepsschrift kenbaar maken bij de Afdeling.

Financiële paragraaf
Ten behoeve van het voornemen om maximaal 4 grondgebonden woningen, dient een grondexploitatie geopend te worden. De vaststelling van deze grondexploitatie wordt in een

afzonderlijk raadsvoorstel aan uw raad voorgelegd. Dit voorstel wordt gelijktijdig met dit voorstel aan uw raad voorgelegd.
Op basis van de berekeningen die nu zijn gedaan kent de grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo een bescheiden overschot. Door mogelijke aanpassingen in het plan kan dit tekort meer of minder worden. Gesteld kan worden dat de grondexploitatie sluitend zal zijn. In het bijbehorende raadsvoorstel grondexploitatie 'PSZ Hoflaan Loo' wordt dit verder toegelicht. Doordat een grondexploitatie onderhevig is aan veranderingen, zullen deze verantwoord worden in de reguliere P&C-cyclus.

Participatie en communicatie
De Dorpsraad Loo heeft zich ingespannen om de locatie als inbreidinglocatie in de notitie 'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027' te krijgen. Daarnaast heeft zij zich ingezet deze locatie in de vorm van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) te willen gaan ontwikkelen en daarvoor geïnteresseerden geworven. Tijdens dit proces heeft zij de groep van geïnteresseerden ondersteund in het aangaan van gesprekken met de gemeente.
De gemeente had gedurende het proces een positieve grondhouding ten aanzien van de ontwikkeling van de CPO. Ook na de koersverandering van de potentiële bouwers om de locatie in de vorm van 'samen bouwen' te ontwikkelen. De gemeente heeft maatwerk geleverd voor de realisatie van het gewenste bouwplan door dit bouwplan als basis voor het opstellen van voorliggend bestemmingsplan te nemen.
In het vervolgtraject zullen zowel de indieners van de zienswijzen, de toekomstige bouwers als Dorpsraad Loo op de hoogte gesteld worden van de vorderingen rondom het plan en de behandeling door de gemeenteraad.

Intergemeentelijke samenwerking
n.v.t.

Bijlagen

Bijlage 1 – 201511059	Nota beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'
Bijlage 2 – 201500729	Toelichting en Regels ON-BP - Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 3 - 201500731	Verbeelding ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 4 - 201500732	Bijlage bij toelichting 1 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 5 – 201500734	Bijlage bij toelichting 2 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 6 – 201500737	Bijlage bij toelichting 3 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 7 – 201512134	Concept-raadsbesluit vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'

Duiven, 25 mei 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDD0D34D88
*

RAADSBESLUIT

Gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/077570/201512134

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Concept raadsbesluit bestemmingplan 'Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie)'

Samenvatting
De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan dragen momenteel de bestemming ‘Maatschappelijk’. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de ‘Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven’. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Voorliggend ontwerpbestemmingsplan ‘Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’ voorziet in deze mogelijkheden. Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is, wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

Beslispunten

1. De ingediende zienswijzen op het ontwerpplan, conform bijgevoegde ‘Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’, te beantwoorden, ontvankelijk en ongegrond te verklaren;
2. Het bestemmingsplan ‘Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’ als vervat in de bestandenset met identificatiecode NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01 langs elektronische weg en in analoge vorm ongewijzigd vast te stellen.

De raad besluit

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan ‘Loostraat ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’

Zaakkenmerk: Z/21/077570
Documentnummer: 201511059

Inhoud

1. Aanleiding nota
2. Doelstelling en opbouw nota
3. Zienswijzen
    3.1 Zienswijze en ontvankelijkheid
    3.2 Samenvatting en beoordeling
4.Conclusie

1. Aanleiding nota

Het ontwerpbestemmingsplan ‘Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’ heeft van donderdag 11 maart 2021 tot en met woensdag 21 april 2021 voor iedereen ter inzage gelegen. Gedurende deze termijn was iedereen bevoegd een zienswijze over het bestemmingsplan kenbaar te maken aan de Gemeenteraad van Duiven. De formele aankondiging van de terinzagelegging is gepubliceerd in de Duiven Post, de Staatscourant en het digitale Gemeenteblad. In deze periode zijn twee zienswijzen kenbaar gemaakt.

2. Doelstelling en opbouw nota

Deze nota geeft de ingebrachte zienswijzen weer en voorziet deze van een inhoudelijke beoordeling en beantwoording. De ingekomen zienswijzen zijn in hoofdstuk 3 samengevat en beoordeeld. Vervolgens worden de conclusies en eventuele wijzigingen die doorgevoerd worden in het bestemmingsplan in hoofdstuk 4 uiteengezet. In het volgende hoofdstuk volgt eerst een opsomming van de ingebrachte zienswijzen en de ontvankelijkheidsafweging.

3. Zienswijzen

3.1 Zienswijzen en ontvankelijkheid

Zienswijzen
Van de gelegenheid tot het indienen van zienswijze is tweemaal gebruik gemaakt, door:

1. [redacted]
   De betreffende zienswijze is mondeling afgelegd en schriftelijk vastgelegd op 7 april 2021.
2. [redacted] De betreffende zienswijze is mondeling afgelegd en schriftelijk vastgelegd op 1 april 2021.

Ontvankelijkheid
Beide zienswijzen zijn binnen de inzagetermijn ontvangen en worden vandaar ontvankelijk verklaard.

3.2 Samenvatting en beoordeling zienswijze

In deze paragraaf zin beide zienswijzen samengevat en van een gemeentelijke reactie voorzien.

Zienswijze 1 - [redacted]

Zienswijze

Reclamanten geven in de zienswijze de volgende gronden:

a) Reclamanten geven aan dat het 'vrije' uitzicht op de Loostraat, Hoflaan, sportvelden en het Looveld door de realisatie van het project ter zeerste belemmerd wordt. Reclamanten zijn van mening dat de waarde van de woning hierdoor zal dalen.
b) Reclamanten geven aan dat er in de huidige situatie gelegenheid is om te parkeren langs de gehele Hoflaan. Op dit deel van de Hoflaan wordt geparkeerd door gebruikers van het sportcomplex en de sportzaal. Door de komst van de nieuwe woningen en de bijbehorende inritten zal deze mogelijkheid aan één zijnde van de straat weggenomen worden. Reclamanten vrezen dat hierdoor parkeeroverlast in de Pastoorstraat zal ontstaan.
c) Reclamanten vrezen voor schade aan de woning ten gevolgen van heiwerkzaamheden. Hierbij wordt aangegeven dat het boren van palen voor de fundering de voorkeur heeft.
d) Reclamanten vrezen voor bouwverkeer door de Pastoorstraat met gevolgen voor de veiligheid bij de basisschool en het risico op schade aan de woning. Reclamanten verzoeken daarom dat de Pastoorstraat wordt afgesloten voor bouwverkeer tijdens de bouw.

Beoordeling

a) Er wordt terecht geconstateerd dat het bouwplan tot enige afname van uitzicht bij de woning van de reclamanten zal leiden. Dit zal echter niet tot een onaanvaardbare woonsituatie leiden. Daarbij is het van belang dat zowel de woning van reclamant als de nieuw te bouwen woningen binnen de bebouwde kom staan, waarbij op het betreffende perceel in het verleden al bebouwing heeft gestaan in de vorm van een kleuterschool. Een woonsituatie met vrij inzicht kan nu eenmaal niet kan worden gegarandeerd. Aansluitend daarop bestaat er volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State geen blijvend recht op vrij uitzicht (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 24 augustus 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BR5649). Indien reclamant meent schade van het bestemmingsplan te ondervinden, dan kan - na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan – een verzoek om planschade ingediend worden. De vermeende planschade is echter geen ruimtelijke afweging in deze procedure.
b) Aan de Hoflaan wordt momenteel op informele wijze geparkeerd, onder andere door gasten van het sportcomplex en de sportschool. Het betreft hier echter geen formeel aanwezige parkeerplaatsen. Om mogelijke overlast voor omliggende straten te voorkomen worden er ter compensatie aan de overzijde van het projectgebied aan de Hoflaan een aantal langsparkeervakken gerealiseerd.
c) De wijze waarop de bouwwerkzaamheden feitelijk zullen worden uitgevoerd is een kwestie van uitvoering die thans niet aan de orde komt. In het Bouwbesluit 2012 zijn de nodige voorschriften verbonden aan de wijze van feitelijke uitvoering. Bij de aanvraag omgevingsvergunning voor de bouw van de woningen en bijbehorende bouwwerken wordt aan de hand van sonderingen gekeken naar de optimale wijze

van bouwen. Zodoende wordt de kans op schade door deze ontwikkeling geminimaliseerd.

d) Op dit moment kan het niet uitgesloten worden dat het gebruik van de Pastoorstraat noodzakelijk is om de realisatie van het project te voltooien. Aan de ontwikkelende partij zal de zorg worden overgebracht met daarbij het verzoek om de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen en waar mogelijk de Pastoorstraat te ontzien van bouwverkeer.

Zienswijze 2 - [redacted]

Zienswijze

Reclamant geef in zijn zienswijze de volgende gronden:

a) Reclamant geeft aan dat het 'vrije' uitzicht vanuit zijn woning op de Loostraat en de sportvelden door de realisatie van het project ontnomen wordt. Reclamant is van mening dat de waarde van zijn woning hierdoor zal dalen.
b) Reclamant vreest voor schade aan zijn woning ten gevolgen van heiwerkzaamheden. Om overlast en eventuele schade te voorkomen stelt reclamant voor om de fundering van de woningen met schroefpalen aan te brengen.
c) Reclamant verzoek de gemeente om de Pastoorstraat te ontzien van bouwverkeer in verband met overlast en mogelijke trillingen en daardoor mogelijke schade die hiermee gepaard gaat.

Beoordeling

Op de gronden van de zienswijze zullen wij hieronder een reactie geven:

a) Er wordt terecht geconstateerd dat het bouwplan tot enige afname van uitzicht bij de woning van de reclamant zal leiden. Dit zal echter niet tot een onaanvaardbare woonsituatie leiden. Daarbij is het van belang dat zowel de woning van reclamant als de nieuw te bouwen woningen binnen de bebouwde kom staan, waarbij op het betreffende perceel in het verleden al bebouwing heeft gestaan in de vorm van een kleuterschool. Een woonsituatie met vrij inzicht kan nu eenmaal niet kan worden gegarandeerd. Aansluitend daarop bestaat er volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State geen blijvend recht op vrij uitzicht (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 24 augustus 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BR5649). Indien reclamant meent schade van het bestemmingsplan te ondervinden, dan kan - na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan – een verzoek om planschade ingediend worden. De vermeende planschade is echter geen ruimtelijke afweging in deze procedure.
b) De wijze waarop de bouwwerkzaamheden feitelijk zullen worden uitgevoerd is een kwestie van uitvoering die thans niet aan de orde komt. In het Bouwbesluit 2012 zijn de nodige voorschriften verbonden aan de wijze van feitelijke uitvoering. Bij de aanvraag omgevingsvergunning voor de bouw van de woningen en bijbehorende bouwwerken wordt aan de hand van sonderingen gekeken naar de optimale wijze van bouwen. Zodoende wordt de kans op schade door deze ontwikkeling geminimaliseerd.
e) Op dit moment kan het niet uitgesloten worden dat het gebruik van de Pastoorstraat noodzakelijk is om de realisatie van het project te voltooien. Aan de ontwikkelende partij zal de zorg worden overgebracht met daarbij het verzoek om de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen en waar mogelijk de Pastoorstraat te ontzien van bouwverkeer.

4. Conclusie

De zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan geven, gezien bovenstaande beoordeling en beantwoording geen aanleiding tot wijzigingen. De gemeenteraad wordt vandaar verzocht het bestemminsplan ongewijzigd vast te stellen.

Bestemmingsplan

Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)

Gemeente Duiven

COLOFON

Gegevens over het plan:

Plannaam:	Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Identificatienummer:	NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01
Status:	Ontwerp
Datum:	17 februari 2021
Projectnummer Buro SRO:	17.40.01

Gegevens projectbetrokkenen:

Opdrachtgever:	Gemeente Duiven
Contactpersoon opdrachtgever:	Dhr. O. van Beers

Gegevens Buro SRO:

Projectleider Buro SRO:	Dhr. M. Geerts
Bezoekadres vestiging Arnhem:	Sweerts de Landasstraat 50, 6814 DG te Arnhem
Telefoon:	026 – 35 23 125
E-mail:	arnhem@buro-sro.nl
Internet:	www.buro-sro.nl

Inhoudsopgave

Toelichting		**5**
Hoofdstuk 1	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding voor het bestemmingsplan	7
1.2	Ligging plangebied	7
1.3	Leeswijzer	7
Hoofdstuk 2	**Het initiatief**	**8**
2.1	Huidige situatie	8
2.2	Toekomstige situatie	8
Hoofdstuk 3	**Beleidskader**	**10**
3.1	Rijksbeleid	10
3.2	Provinciaal beleid	11
3.3	Gemeentelijk beleid	12
Hoofdstuk 4	**Uitvoerbaarheid**	**16**
4.1	Milieu	16
4.2	Water	22
4.3	Ecologie	25
4.4	Verkeer	26
4.5	Cultuurhistorie en archeologie	26
4.6	Economische uitvoerbaarheid	28
Hoofdstuk 5	**Juridische planbeschrijving**	**29**
5.1	Algemeen	29
5.2	Wijze van bestemmen	29
Hoofdstuk 6	**Procedure**	**30**
6.1	Algemeen	30
6.2	Verslag vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro	30
6.3	Verslag inspraak ex artikel 3.1.6 Bro	30
6.4	Verslag zienswijzen	30
Bijlagen bij de toelichting		**31**
Bijlage 1	**Verkennend bodemonderzoek**	**33**
Bijlage 2	**Voortoets stikstofdepositie**	**35**
Bijlage 3	**Archeologisch vooronderzoek**	**37**

Regels **39**

Hoofdstuk 1 **Inleidende regels** **41**
Artikel 1 Begrippen 41
Artikel 2 Wijze van meten 44
Hoofdstuk 2 **Bestemmingsregels** **45**
Artikel 3 Groen 45
Artikel 4 Tuin 46
Artikel 5 Wonen 47
Hoofdstuk 3 **Algemene regels** **49**
Artikel 6 Anti-dubbeltelregel 49
Artikel 7 Algemene bouwregels 49
Artikel 8 Algemene gebruiksregels 49
Artikel 9 Algemene afwijkingsregels 49
Artikel 10 Algemene wijzigingsregels 50
Artikel 11 Overige regels 50
Hoofdstuk 4 **Overgangs- en slotregels** **51**
Artikel 12 Overgangsrecht 51
Artikel 13 Slotregel 51

Verbeelding **53**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het bestemmingsplan

Voorliggend initiatief betreft de herontwikkeling van het terrein van een voormalige kleuterschoollocatie aan de Hoflaan in Loo. De voormalige bebouwing is reeds gesloopt. Op het perceel is de ontwikkeling van vier woningen voorzien.

Deze ontwikkeling past niet in het geldende bestemmingsplan. Omdat het initiatief wel passend is op de locatie, wordt medewerking verleend aan een herziening van het bestemmingsplan. In dit document wordt dit toegelicht en gemotiveerd waarom dat kan volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro).

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen op een hoekperceel aan de Hoflaan, Pastoorstraat en de Loo straat in de kern Loo. Bijgevoegde afbeelding toont globaal de ligging van het plangebied in de omgeving.

Globale ligging van het plangebied (bron: openstreetmap.org)

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van de bestaande situatie en van het plan. Daarna wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op het relevante Rijks-, provinciale-, en gemeentelijke beleid. In hoofdstuk 4 wordt de haalbaarheid van het project getoetst op grond van het geldende beleid en (milieu)wetgeving. Ook wordt ingegaan op de economische haalbaarheid van het plan. Hoofdstuk 5 geeft een toelichting op de juridische opzet van het plan. Tot slot gaat hoofdstuk 6 in op de wijze hoe burgers en andere belanghebbenden betrokken zijn bij het plan (maatschappelijke uitvoerbaarheid). Hierin zijn de uitkomsten van inspraak, vooroverleg en zienswijzen opgenomen.

Hoofdstuk 2 Het initiatief

In dit hoofdstuk wordt het initiatief beschreven. Eerst wordt ingegaan op de bestaande situatie van het plangebied en de relatie met de omgeving. Daarna wordt ingezoomd op het beoogde initiatief.

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kern Loo op een hoek tussen de straten Hoflaan, Pastoorstraat en de Loostraat. Ten noorden van het plangebied bevinden zich naast woningen ook de sportvereniging, agrarische bedrijven en een kerk. Direct ten westen van het perceel bevindt zich de basisschool van het dorp. De percelen ten oosten en zuiden bestaan uitsluitend uit woningen.

Op het perceel was tot voor kort een kleuterschool aanwezig. De bebouwing van deze kleuterschool is reeds gesloopt. Op navolgende afbeelding is de huidige situatie weergegeven.

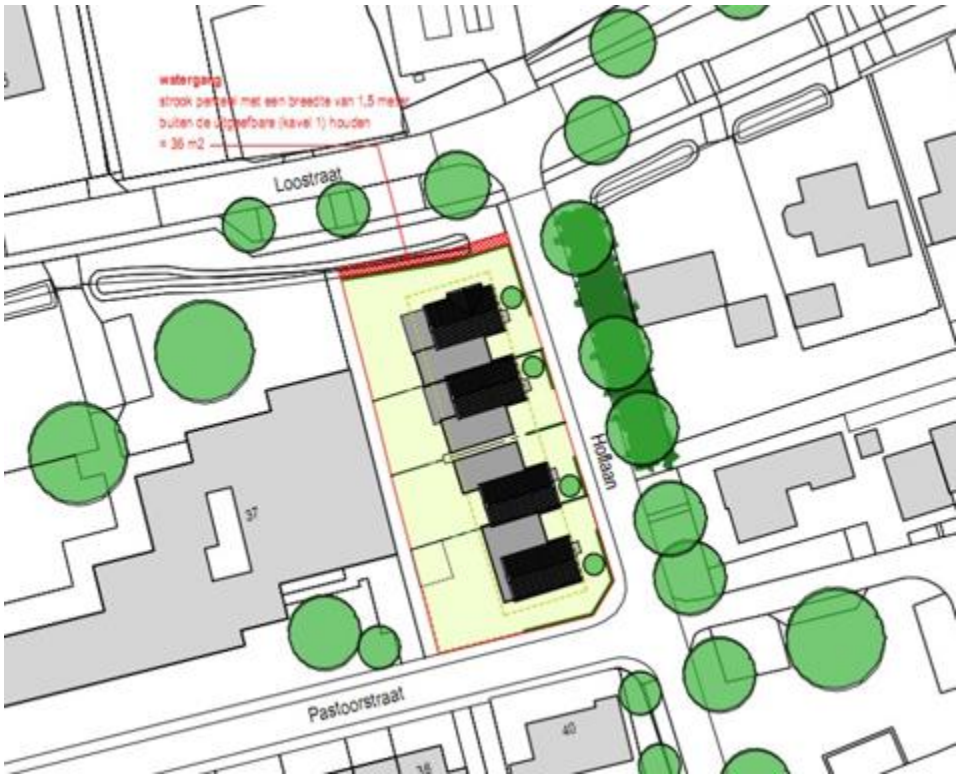
Luchtfoto van het plangebied (bron: Google Maps)

2.2 Toekomstige situatie

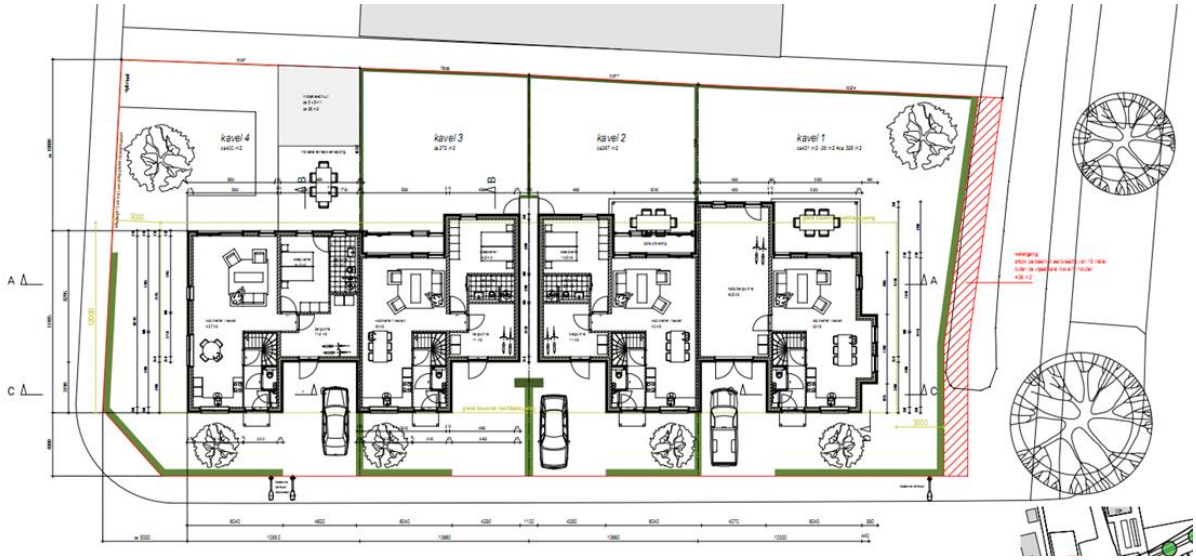
Voorliggend initiatief maakt de bouw van twee twee-aaneengebouwde woningen mogelijk. De nieuwbouw van de vier woningen zorgt voor een logische herontwikkeling van het braakliggende perceel. De nieuwe woningen sluiten in maat en schaal aan bij de aangrenzende woningen aan de Pastoorstraat en de overzijde van de Hoflaan. Door de nieuwbouw verdwijnt het zicht op de achterkant van de westelijke gelegen basisschool en wordt het bouwblok afgerond.

De nieuwe woningen bestaan ieder uit één bouwlaag waarvan het hoofdgedeelte van het huis is voorzien van een kap. De woningen krijgen een goot- en bouwhoogte van respectievelijk maximaal 4 en 7,5 m. De bouwmassa van de twee twee-aaneengebouwde woningen is zodanig dat deze goed passend is bij de omliggende woningen. Op het perceel van de woningen is voorzien in voldoende parkeergelegenheid. Meer over het aspect parkeren in paragraaf 4.4.

Navolgende afbeeldingen geven een plattegrond van de toekomstige situering en het aanzicht van de woningen weer.

nrichtingsschets toekomstige situatie (bron: Ronald Milder Bureau voor bouwkunde en architectuur)

Plattegrond woningen toekomstige situatie (bron: Ronald Milder Bureau voor bouwkunde en architectuur)

Vooraanzicht toekomstige woningen (bron: Ronald Milder Bureau voor bouwkunde en architectuur)

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
Gebiedsgericht
De SVIR benoemt een aantal aspecten van nationaal ruimtelijk belang. Het betreft de bescherming van de waterveiligheid aan de kust en rond de grote rivieren, bescherming en behoud van de Waddenzee en enkele werelderfgoederen, de uitoefening van defensietaken, het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de ecologische hoofdstructuur), de elektriciteitsvoorziening, de toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet en de veiligheid rond rijksvaarwegen. Voorts betreft het enkele specifieke gebieden zoals de mainportontwikkeling van Rotterdam en Schiphol.
In het Barro heeft het Rijk voor deze onderwerpen regels opgesteld waarmee de SVIR juridisch verankerd is richting lagere overheden. Via het Besluit ruimtelijke ordening en het Besluit omgevingsrecht zijn deze regels aanvullend vastgelegd.
In de SVIR worden, naast de onderwerpen van nationaal belang, accenten geplaatst op het gebied van bestuurlijke verantwoordelijkheden. Het beleid betekent een decentralisatie van rijkstaken en bevoegdheden. Het Rijk gaat zo min mogelijk op de stoel van provincies en gemeenten zitten en lagere overheden, burgers en bedrijven krijgen, zolang het nationaal belang niet in het geding is, de ruimte om oplossingen te creëren.

Ladder duurzame verstedelijking
Een meer algemeen onderwerp uit de SVIR is 'duurzame verstedelijking'. Via de 'ladder voor duurzame verstedelijking' wordt een zorgvuldige afweging en besluitvorming geborgd bij ruimtelijke vraagstukken in stedelijk gebied. Het gebruik van deze ladder is opgenomen in het Bro (artikel 3.1.6 onder 2).
De ladder richt zich op nieuwe stedelijke ontwikkelingen. In de toelichting van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, dient de behoefte aan die ontwikkeling te worden beschreven. Als de ontwikkeling buiten het bestaand stedelijk gebied plaatsvindt, moet bovendien gemotiveerd worden waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.
Het Bro beschrijft wat een stedelijke ontwikkeling is: "een ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen."
Onder 'bestaand stedelijk gebied' wordt het volgende verstaan: "bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur."

Per 01 juli 2017 is de ladder voor duurzame verstedelijking herzien. Bij de herziening zijn onder meer de drie afzonderlijke 'treden' van de ladder losgelaten en is het begrip 'actuele regionale behoefte' gewijzigd in 'behoefte'. Nieuw is dat de laddertoets bij flexibele plannen kan worden doorgeschoven naar het moment van vaststelling van een wijzigings- of uitwerkingsplan.

Planspecifiek
Gebiedsgericht
Het plangebied ligt in het besluit-subvlak Romeinse Limes. De Limes was de noordelijke grens van het oude Romeinse rijk. In het gebied zijn voormalige forten, nederzettingen, militaire infrastructuur en scheepswrakken aanwezig. De ontwikkeling vindt plaats op een reeds bebouwd perceel binnen de kern van Loo. Eventuele overblijfselen die hier ooit aanwezig waren zijn daarmee reeds aangetast, de ontwikkeling van de 4 woningen brengt daar geen verandering in.

Ladder duurzame verstedelijking
Voorliggend initiatief betreft de realisatie van 4 woningen ter plaatse van een voormalige kleuterschoollocatie. Uit jurisprudentie blijkt dat pas van een stedelijke ontwikkeling sprake is als woningbouwprojecten voorzien in meer dan 11 nieuwe woningen. Voorliggend plan blijft hier qua aantal onder, waardoor er geen sprake is van een stedelijke ontwikkeling en een verdere toets aan de ladder voor duurzame verstedelijking niet van toepassing is. Voorliggend initiatief past binnen het rijksbeleid.

3.2 Provinciaal beleid

Algemeen
In de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland (december 2018) staan de hoofdlijnen van het provinciale ruimtelijk beleid. Op 24 september 2014 is door Provinciale Staten van Gelderland de Omgevingsverordening Gelderland vastgesteld. Deze is op 19 december 2018 geactualiseerd op basis van de nieuwe omgevingsvisie. De Omgevingsverordening is een uitwerking van de Omgevingsvisie en stelt regels waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen.

Omgevingsvisie Gaaf Gelderland
De provincie wil de focus leggen op een duurzaam, verbonden en een economisch krachtig Gelderland. Door daarin te investeren wil de provincie werken aan een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland centraal. Om dat te bereiken wordt de focus gelegd op zeven ambities op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, bereikbaarheid, vestigingsklimaat en woon- en leefomgeving. Deze ambities worden hieronder kort samengevat:

- Een versnelde energietransitie, gericht op forse vergroting van het aandeel duurzame energie en passend bij de Gelderse kwaliteiten;
- Een op de toekomst toegerust beschermend klimaatbeleid;
- Een voortvarend en innovatief circulair beleid;
- Een stimulerend en beschermend beleid voor biodiversiteit;
- Efficiënte, duurzame en innovatieve bereikbaarheid, toegesneden op de veranderende vraag;
- Een duurzaam, dynamisch en toegankelijk economisch vestigingsklimaat, waar voor ondernemers en inwoners een sterke aantrekkingskracht vanuit gaat;
- Een duurzaam en divers woon- en leefklimaat, dat steeds weet te anticiperen op ontwikkelingen.

Omgevingsverordening Gelderland
De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie niet in nieuw beleid en is daarmee dus beleidsneutraal. De inzet van de verordening als juridisch instrument om de doorwerking van het provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen.

Planspecifiek
Voorgenomen ontwikkeling vindt plaats binnen stedelijk gebied. Door het toevoegen van 4 woningen wordt optimaal gebruik gemaakt van de binnenstedelijke ruimte door de niet in gebruik zijnde locatie te herontwikkelen. De omgevingsverordening stelt daarnaast voor de locatie van de nieuwe woning en geen nadere regels.

Het initiatief is passend binnen het provinciale beleid.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Structuurvisie Duiven 2015

De Structuurvisie 2015 is op 28 september 2015 door de raad van de gemeente Duiven vastgesteld. De structuurvisie geeft duidelijkheid over de koers voor het gemeentelijk handelen en de ruimtelijke kaders die de gemeente hanteert bij het afwegen van initiatieven. In de structuurvisie wordt een aantal bijzondere waarden getypeerd, die aangeven dat Duiven verschillende gezichten heeft. Het samenspel van deze gezichten geeft Duiven haar unieke karakter:

- landschap: Duiven als landschappelijk bijzonder gebied;
- wonen: kern Duiven als verstedelijkt dorp;
- economie: Duiven als economische groeikern;
- landbouw: Duiven als agrarische gemeente;
- infrastructuur: Duiven centrale spin in het web van (inter)nationale infrastructuur;
- klimaat: Duiven als voorbeeld én stimulator van duurzame energie;
- cultuurhistorie: Duiven als cultuurhistorisch waardevolle gemeente.

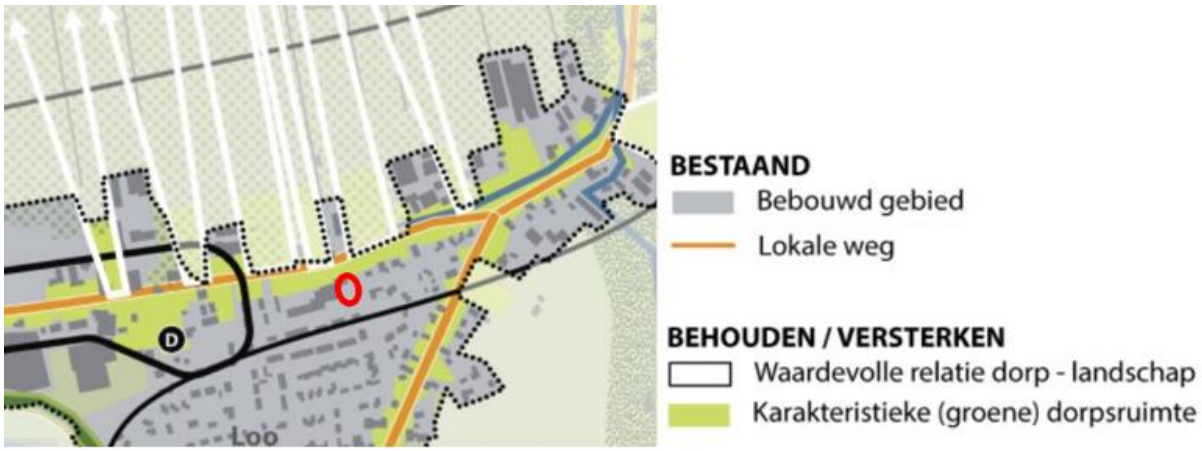
Door de groei van het aantal huishoudens (gezinsverdunning) blijft er naar verwachting tot 2030 nog een groei van de woningvoorraad noodzakelijk. De groei van het aantal huishoudens bestaat vooral uit de kleine huishoudens. Het woningaanbod bestaat voor het grootste deel uit eengezinswoningen. Grootschalige uitbreidingen passen niet meer bij de nog resterende bescheiden groei van de kwantitatieve woonbehoefte. De verwachte behoefte aan nieuwe woningen is dusdanig dat de nog toe te voegen woningen naar verwachting op reeds bestaande locaties en op nieuwe inbreidingslocaties kunnen worden geaccommodeerd. Dit is ook in lijn met de ladder voor duurzame verstedelijking, welke de gemeente hanteert bij sturing op woningbouwinitiatieven.

Uit de laatste bevolkings- en huishoudensprognoses (primos 2012+) blijkt dat er in Duiven in ieder geval tot 2020 nog een kwantitatieve opgave is voor nieuwe woningen. Een deel van deze opgave ligt ook al vast in woningbouwplannen. De ‘Laatste kwalitatieve prognoses’ (Socrates 2013) geven echter aan dat een deel van deze geplande nieuwbouw (kwalitatief) niet aansluit bij de toekomstige vraag. De prognoses gaan uit van een lichte daling van het inwonertal en een lichte stijging van het aantal huishoudens. In (sub)regionaal verband heeft de gemeente het woningbouwprogramma 2014-2030 afgestemd, het blijft vooralsnog beperkt tot bruto +/- 450 woningen.

Loo

De kern Loo is ontstaan op een oeverwal van een oude meander van de Rijn ter plaatse van een splitsing van wegen naar de dijk. Het dorp is langs deze drie lijnen ontwikkeld en de driehoekige structuur bepaalt nog steeds de beleving van het dorp. Het gave dorpsgezicht langs de Loostraat met cultuurhistorische bebouwing, afgewisseld met karakteristieke groene ruimtes dient behouden en waar mogelijk versterkt te worden. De doorzichten naar het buitengebied vanaf de dorpslinten zijn waardevol en zijn op de kaart van de structuurvisie aangeduid als te behouden ‘waardevolle relatie tussen dorp en buitengebied’ en ‘waardevol historisch kerngebied’. Bij nieuwe ontwikkelingen moet hiermee zorgvuldig worden omgegaan en respect getoond worden voor de open delen met zichtlijnen. De ontwikkeling van de woningbouwlocatie Westreenen zorgt de komende jaren nog voor een behoorlijke uitbreiding van het aantal woningen in Loo. Ontwikkeling van woningen elders in het dorp is mogelijk door middel van inbreiding.

Planspecifiek
De navolgende afbeelding geeft een uitsnede van de visiekaart weer. Het plangebied is aangeduid met een rode cirkel en betreft bestaand bebouwd gebied.

Uitsnede visiekaart Structuurvisie Duiven 2015

Onderhavig initiatief betreft de herontwikkeling van een perceel door ter plaatse van de voormalige kleuterschoollocatie vier woningen te realiseren. De ontwikkeling vindt plaats in bestaand bebouwd gebied waarmee er sprake is van inbreiding, passend bij de ambities in de Structuurvisie. Door gebruik te maken van een bestaand bebouwd perceel blijven tevens de zichtlijnen naar het waardevolle landschap ten noorden van de kern behouden. Geconcludeerd wordt dat initiatief binnen het beleid van de Structuurvisie van de gemeente Duiven past.

3.3.2 Woonvisie 2025 en Woonagenda 2017 tot 2022 gemeente Duiven
Op 8 mei 2017 heeft de gemeenteraad de 'Woonvisie 2025' en de 'Woonagenda 2017 tot 2022' vastgesteld. De visie geeft, rekening houdend met trends en ontwikkelingen, weer waar naar verlangd wordt in de gemeente Duiven, hoe ze wil bewegen in veranderende marktomstandigheden en hoe ze invulling wil geven aan nieuwe verhoudingen en haar rol. De agenda geeft focus en prioriteert die vraagstukken waarvan inwoners en partners vinden dat ze om een oplossing vragen.
Kenmerkend voor de gemeente Duiven is de goede sociale en ruimtelijke kwaliteit van de drie dorpen Duiven, Groessen en 't Loo. Dit is van positieve invloed op de ervaren woon- en leefkwaliteit van inwoners. Om naar de toekomst toe een aantrekkelijke gemeente te blijven, is investeren in het wonen en leven in de dorpen belangrijk. De gemeente Duiven heeft een woningvoorraad met een relatief groot aandeel eengezinskoopwoningen (circa 60%). Dit zijn overwegend rij- en hoekwoningen en halfvrijstaande woningen. Er zijn relatief weinig appartementen in Duiven (zowel huur als koop, 13% van de woningvoorraad).
In het huursegment is op dit moment een tekort aan passende en betaalbare woningen. Verschillende (nieuwe) doelgroepen, zoals thuiswonende jongeren, statushouders en bijzondere doelgroepen, doen nu een beroep op sociale huurwoningen en de doorstroming is beperkt. De actuele vraagdruk in de sociale huursector omvat 150 à 290 woningen in de periode 2016 - 2025. In de Woonvisie wordt geconcludeerd dat er op korte termijn een mismatch is tussen vraag en aanbod ten aanzien van sociale huur, tot € 710,-.

In 2017 is tevens 'het recept van de Liemerse Woonagenda 2017-2027' vastgesteld. In opdracht van de regio Arnhem-Nijmegen is een analyse gemaakt van de kwalitatieve woningbehoefte voor de komende jaren. De hierin opgenomen trends op de Liemerse woningmarkten geven richting aan de opgave in de Liemers. De zeven uitgangspunten voor de Liemerse Woonagenda zijn:
1. We leggen meer en meer nadruk op transformatie.
2. We leggen de prioriteit bij inbreiding en bouwen de capaciteit op de uitleglocaties verder af.
3. We zetten in op verduurzaming en vernieuwing van de woningvoorraad.

4. We zetten in op flexibiliteit en kleinschalige invullingen.
5. We kiezen voor maatwerk per kern bij het aanvullend woningaanbod.
6. We spelen in op veranderingen met flexibel en tijdelijk woningaanbod.
7. Ruimte bieden aan goede woningbouwplannen.

Op 12 juni 2018 is het 'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027' vastgesteld. Dit betreft een uitwerking van de Woonvisie. Hierin zijn de plannen opgenomen om in de behoefte aan woningbouw te voorzien.

Planspecifiek
Voorliggend initiatief betreft de realisatie van vier eengezinswoningen. De ontwikkeling vindt plaats in op een reeds bebouwd perceel inde kern waarmee er sprake is van inbreiding, passend bij de Woonvisie. Door realisatie van eengezinswoningen wordt daarnaast bijgedragen aan de mogelijkheid om doorstroming vanuit appartementen te bevorderen. Het plan sluit daarmee aan bij het volkshuisvestelijk beleid van de gemeente Duiven.

3.3.3 Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven

Op 12 juni 2018 is door de gemeenteraad de notitie woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018 – 2027 vastgesteld. Deze notitie is een vervolgnotitie hierop en beschrijft de uitkomst van de analyse die is gemaakt van alle locaties die op dit moment in beeld zijn voor de versnellingsopgave woningbouw in de gemeente Duiven.

In de notitie woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018 – 2027 is geconstateerd dat er in totaal 324 woningen in de gemeente Duiven gebouwd moeten worden om de behoefte aan woningen in te kunnen vullen. Er is een toenemend gevoel van urgentie om op korte termijn de versnellingsopgave op te pakken en deze opgave als prioriteit te zien.

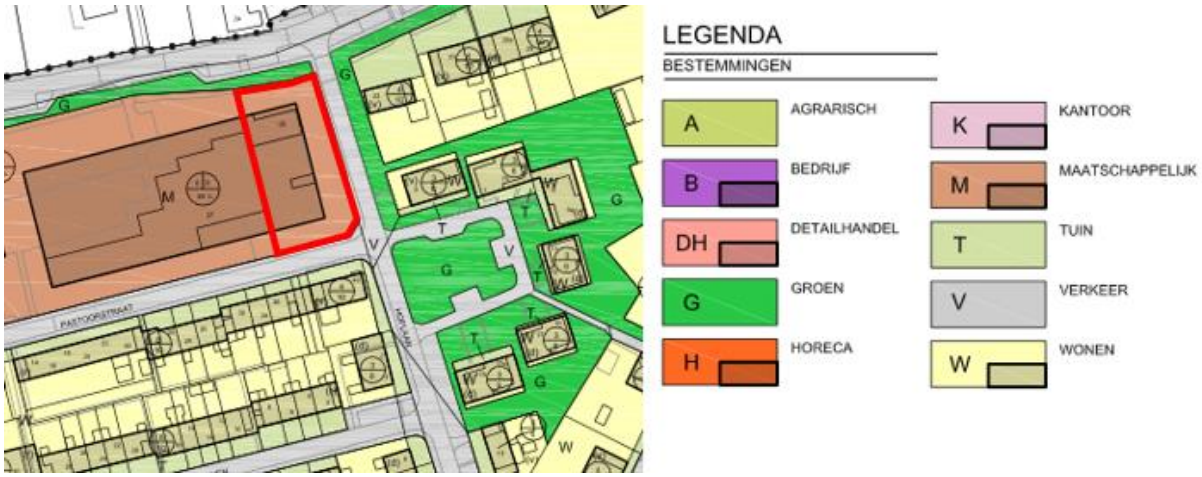
De 15 locaties die genoemd zijn in de notitie woningbouwprogramma 2018-2027 zijn inmiddels aangevuld en geanalyseerd. Het doel is om de komende 10 jaar circa 150 extra woningen te bouwen (in totaal circa 325 woningen als je ook de bestaande plannen meerekent), waarvan 65% op korte termijn. Dit betekent dat er circa 100 woningen voor 2022 gerealiseerd dienen te worden. Deze woningen dienen op de juiste locatie (inbreiding voor uitbreiding), voor de juiste doelgroep (grotendeels betaalbare woningen voor 1- en 2-persoons huishoudens) en met draagvlak van omwonenden gebouwd te worden.

In Loo is er de komende 10 jaar behoefte aan circa 10 tot 15 extra woningen. De categorie waar in deze kern vooral behoefte aan is zijn starterswoningen in de betaalbare categorie en seniorenwoningen in de middeldure categorie. Voor deze 10 tot 15 woningen zijn de twee kassencomplexlocaties in beeld en de voormalige kleuterschool locatie. Bij elkaar bieden deze percelen voldoende ruimte om de behoefte voor de komende 10 jaar te kunnen invullen.

Planspecifiek
Voorliggend initiatief betreft de realisatie van vier eengezinswoningen op de voormalige kleuterschool locatie. De woningen zijn zowel geschikt als starterswoning als seniorenwoning doordat een groot deel van het woonoppervlak zich op de begane grond bevindt. Voorliggend initiatief is daarmee een directe invulling van de gewenste woningbouw(versnelling) van de gemeente Duiven.

3.3.4 Geldend bestemmingsplan

Ter plaatse van het plangebied geldt het bestemmingsplan "Groessen en Loo", vastgesteld op 21 mei 2007. Het plangebied heeft de enkelbestemming 'Maatschappelijk'.

Uitsnede bestemmingsplan "Groessen en Loo" (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

Momenteel ligt het voorontwerpbestemmingsplan "Kernen Groessen en Loo" te inzage (sinds 26 september 2017).

In het plangebied geldt tevens het bestemmingsplan "Archeologie", vastgesteld op 31 mei 2009. Hierin heeft de locatie de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' en geldt voor het noordelijke deel de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van waarde - oude dijken en historische dorpslinten en voor het zuidelijke deel de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van waarde - hoge archeologische verwachting 3'.

De voorgenomen realisatie van vier woningen past niet binnen de geldende regels van de alhier opgenomen bestemming 'Maatschappelijk' in het geldende bestemmingsplan. Daarom is voorliggende herziening opgesteld.

Hoofdstuk 4 Uitvoerbaarheid

De uitvoerbaarheid van een bestemmingsplan moet als gevolg van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) aangetoond worden (artikel 3.1.6 van het Bro). Daaronder valt zowel de onderzoeksverplichting naar verschillende ruimtelijk relevante aspecten (geluid, bodem, etc.) als ook de economische uitvoerbaarheid van het plan.

4.1 Milieu

4.1.1 Bodem

Op grond van de Wet Bodembescherming (Wbb) moet aangetoond worden dat de kwaliteit van de bodem en het grondwater in het plangebied in overeenstemming zijn met het beoogde gebruik. De bodemkwaliteit kan namelijk van invloed zijn op de beoogde functie van het plangebied. Bij een functiewijziging zal in veel gevallen een specifiek bodemonderzoek moeten worden uitgevoerd.

Planspecifiek

Om de kwaliteit van de bodem ter plaatse van het plangebied te kunnen beoordelen is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd, zie bijlage 1. De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat in geen van de geanalyseerde parameters in zowel grond als grondwater de (tussenwaarde) voor nader onderzoek en/of de interventiewaarde is overschreden. De milieuhygiënische kwaliteit van de bodem is in overeenstemming met het toekomstige gebruik van het plangebied als woonlocatie. Nader onderzoek is niet aan de orde.

Het initiatief is uitvoerbaar vanuit het aspect bodem.

4.1.2 Lucht

De mate van blootstelling aan luchtverontreiniging speelt een rol in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Met betrekking tot 'luchtkwaliteit' zijn twee aspecten van belang. Ten eerste of de luchtkwaliteit ter plaatse de nieuwe functie toelaat (de gevoeligheid van de bestemming) en ten tweede wat de bijdrage is van het plan aan die luchtkwaliteit.

Luchtkwaliteit ter plaatse

In de Wet milieubeheer zijn normen opgenomen voor de concentraties van een aantal stoffen in de buitenlucht ter bescherming van de mens. De twee belangrijkste stoffen zijn PM_{10} en $PM_{2,5}$(fijnstof) en NO_2 (stikstofdioxide). Voor grenswaarde van PM_{10} en NO_x bedraagt 40 µg/m3, van $PM_{2,5}$ is dat 25 µg/m^3.

Bijdrage aan luchtkwaliteit

In de Wet milieubeheer zijn de belangrijkste bepalingen over luchtkwaliteitseisen opgenomen. De Wet maakt een onderscheid tussen 'kleine' en 'grote' projecten. Kleine projecten dragen 'niet in betekenende mate' (NIBM) bij aan verslechtering van de luchtkwaliteit. Een paar honderd grote projecten dragen juist wel 'in betekenende mate' bij aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Het gaat hierbij vooral om bedrijventerreinen en infrastructuur (wegen).

Wat het begrip 'in betekenende mate' precies inhoudt, staat in de algemene maatregel van bestuur "Niet in betekenende mate bijdragen" (Besluit NIBM). Op hoofdlijnen komt het erop neer dat 'grote' projecten die jaarlijks meer dan 3 procent bijdragen aan de jaargemiddelde norm voor fijn stof en stikstofdioxide (1,2 microgram per m^3) een 'betekenend' negatief effect hebben op de luchtkwaliteit. 'Kleine' projecten die minder dan 3 procent bijdragen, kunnen doorgaan zonder toetsing. Dat betekent bijvoorbeeld dat lokale overheden een toevoeging van minder dan 1.500 huizen niet hoeven te toetsen aan de normen voor luchtkwaliteit, omdat een dergelijk project per definitie niet boven de 3%-norm komt.

Planspecifiek

Luchtkwaliteit ter plaatse van het initiatief

Vanuit een goede ruimtelijke ordening is de huidige luchtkwaliteit ter plaatse getoetst met behulp van de NSL Monitoringstool (www.nsl-monitoring.nl). Door de metingen ter plaatse te toetsen aan de grenswaarden is gekeken of er sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Uit metingen van het meest nabij gelegen rekenpunt 15565914 (aan de Jan Joostenstraat in Angeren ter hoogte van plangebied) zijn de volgende concentraties naar voren gekomen:

	NO_2 (stikstofdioxide)	PM_{10} (fijnstof)	$PM_{2,5}$ (fijnere fractie van fijnstof)
Gemeten totale concentratie jaargemiddelde 2018 (µg/m^3)	17,0 µg/m^3	17,9 µg/m^3	11,2 µg/m^3
Grenswaarde concentratie (µg/m3)	40 µg/m^3	40 µg/m^3	25 µg/m^3

De gemeten concentraties stikstofdioxide en fijn stof liggen ruim onder de gestelde grenswaarden. Met betrekking tot de luchtkwaliteit zijn geen belemmeringen voor onderhavig initiatief.

Bijdrage initiatief

Ten aanzien van de bijdrage aan luchtkwaliteit is het initiatief (realisatie van vier woningen) van geringe omvang ten opzichte van de benoemde grenswaarde (3%). Op basis van de te verwachten toename aan verkeersbewegingen ten gevolge van het project is te concluderen dat dit project 'niet in betekende mate' bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Een nadere toetsing ten aanzien van het aspect luchtkwaliteit kan daarom achterwege blijven.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect luchtkwaliteit.

4.1.3 Geluid

De mate waarin het geluid het woonmilieu mag belasten, is geregeld in de Wet geluidhinder (Wgh). De kern van de wet is dat geluidsgevoelige objecten worden beschermd tegen geluidhinder uit de omgeving. In de Wgh worden de volgende objecten beschermd:

- woningen;
- geluidgevoelige gebouwen, zoals scholen, ziekenhuizen, verzorgings- en verpleeghuizen, psychiatrische instellingen en kinderdagverblijven;
- geluidsgevoelige terreinen (woonwagenstandplaatsen en bestemde ligplaatsen voor woonschepen).

Het beschermen van deze geluidsgevoelige objecten gebeurt aan de hand van vastgestelde zoneringen. Binnen deze zones bepaalt het bevoegd gezag de te hanteren grenswaarden. Er geldt een voorkeursgrenswaarde en een bovengrens (hoger mag niet). De Wgh gaat verder onder meer ook in op geluidwerende voorzieningen. De belangrijkste bronnen van geluidhinder die bij een ruimtelijke ontwikkeling aan de orde kunnen zijn betreffen: industrielawaai, wegverkeerslawaai en spoorweglawaai.

Planspecifiek
Het plangebied is gelegen in de kern Loo. Loo betreft een dorp met voornamelijk bestemmingsverkeer en wegen met een lage verkeersintensiteit. Voor de gehele kern geldt een maximumsnelheid van 30 km/u. Voor deze wegen is onderzoek niet noodzakelijk. Geconcludeerd wordt dat het aannemelijk is dat er sprake is van een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van de nieuwe woningen.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect geluid.

4.1.4 Geur

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt het toetsingskader voor milieuvergunningen als het gaat om geurhinder van veehouderijen met landbouwhuisdieren. De Wgv maakt onderscheid in dieren met en dieren zonder een vastgestelde geuremissiefactor. Voor de eerste soort wordt de geurbelasting bij geurgevoelige objecten berekend, voor de tweede gelden minimumafstanden tot dergelijke objecten (ook wel bekend onder de term 'vaste afstandsdieren'). De Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv) bepaald in bijlage 1 voor welke dieren geuremissies zijn vastgelegd. Als het (beoogde) veehouderijbedrijf niet in deze regeling wordt genoemd betreft het vaste afstandsdieren.

De Wet geurhinder en veehouderij kent een omgekeerde werking. Dat wil zeggen dat ook bij plannen die woningbouwlocaties mogelijk maken wordt getoetst aan de normen van de Wet geurhinder en veehouderij. Bij ruimtelijke ordeningsplannen moet worden beoordeeld of sprake is van een goed woon- en verblijfklimaat.

Planspecifiek
De meest dichtbijzijnde veehouderij betreft een veehouderij van runderen en paarden aan de Loostraat 22. De afstand tot deze veehouderij betreft circa 115 m waarmee er geen belemmering wordt gevormd ten aanzien van geur. De veehouderij aan de Loostraat 18 betreft een intensieve veehouderij in pluimvee, ook dit bedrijf is gelegen op ruim voldoende afstand (>300 m). Geurhinder vanuit veehouderijen is dan ook niet te verwachten.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect geur.

4.1.5 Milieuzonering

Milieuzonering is het aanbrengen van een ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies. Doel is om bij het opstellen van een ruimtelijk plan een goed en veilig leefklimaat te waarborgen, maar tegelijkertijd ook aan bedrijven voldoende milieuruimte te bieden voor het uitoefenen van hun activiteiten.

De mate waarin bedrijven invloed hebben op hun omgeving is afhankelijk van de aard van de bedrijvigheid en de afstand tot een gevoelige bestemming. Milieugevoelige bestemmingen zijn gebouwen en terreinen die naar hun aard bestemd zijn voor het verblijf van personen gedurende de dag of nacht of een gedeelte daarvan (bijvoorbeeld woningen). Daarnaast kunnen ook landelijke gebieden en/of andere landschappen belangrijk zijn bij een zonering tot andere, minder gevoelige, functies zoals bedrijven.

Milieuzonering heeft betrekking op aspecten met een ruimtelijke dimensie, zoals geluid, geur, gevaar en stof. De mate van belasting, en daarmee de gewenste aan te houden afstand, kan per aspect en per bedrijfstype en verschillen. In de publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is een lijst opgenomen met daarin de minimale richtafstanden tussen een gevoelige bestemming en bedrijven. Van deze richtafstanden kan worden afgeweken, mits wordt onderbouwd waarom de feitelijke milieuhinder als minder belastend wordt gezien.

Het belang van milieuzonering wordt steeds groter aangezien functiemenging steeds vaker voorkomt. Hierbij is het motto: 'scheiden waar het moet, mengen waar het kan'.

Planspecifiek

Het plangebied is gelegen aan de rand van de kern Loo. Ten noorden van het plangebied bevinden zich diverse functies zoals sportvelden, agrarische bedrijven en een kerk. Direct ten westen van het perceel bevindt zich een basisschool. De percelen ten oosten en zuiden bestaan uitsluitend uit woningen. Het gebied is echter aan te merken als een rustige woonwijk. De navolgende richtafstanden gelden in een rustige woonwijk:

Activiteit	*SBI*	*categorie*	*geur*	*stof*	*geluid*	*gevaar*	*feitelijke afstand tot plangebied*
Sportvereniging Loo (tennis, handbal,darts en voetbal, Loostraat 22a)	931	3.1	0	0	50	0	36 meter
Basisschool Bernadette (Loostraat 37)	852	2	0	0	30	0	0 meter
H. Antonius Abt kerk (Loostraat 32)	9491	2	0	0	10	0	190 meter
Veehouderij (Loostraat 22)	0141	3.2	100	30	30	0	115 m

De nieuwe woningen bevinden zich binnen de indicatieve onderzoeksafstand van de sportvereniging. Dit geldt uitsluitend voor de toegangsweg, welke zich op circa 32 m afstand bevindt. De sportvereniging, het verenigingsgebouw en de sportvelden liggen al verder weg dan 50 m waardoor er sprake is van een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van de nieuwe woningen.

De nieuwe woningen bevinden zich binnen de indicatieve onderzoeksafstand van de basisschool. Mogelijke geluidoverlast zou kunnen voortkomen vanaf het punt waar het terrein van de school wordt betreden en het schoolplein (geluid van spelende kinderen). De toegang tot het terrein van de school ligt op circa 34 m, waarmee voldoende afstand bestaat tussen deze inrit en de woningen ten aanzien van geluid. Het schoolplein bevindt zich aan de achterzijde van de bebouwing van de school op circa 35 m afstand. Het is aannemelijk dat door deze afstand en de afschermde werking van de bebouwing er ter plaatse van de woningen sprake zal zijn van een goed woon- en leefklimaat.

Voor alle overige milieubelastende functies wordt ruimschoots aan de richtafstand voldaan. Verder liggen er in de omgeving geen andere functies die vanuit milieuzonering van belang zijn. Daarnaast worden er geen bedrijven in hun bedrijfsvoering belemmerd door dit initiatief.

Het initiatief is uitvoerbaar vanuit milieuzonering.

4.1.6 Externe veiligheid

Het beleid voor externe veiligheid is gericht op het beperken en beheersen van risico's voor de omgeving die ontstaan door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen. Hierbij gaat het om risicovolle inrichtingen, transportroutes voor het vervoer van gevaarlijke stoffen en buisleidingen.

De verplichting om in een ruimtelijk plan in te gaan op deze risico's komt voort uit het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' (Bevi), het 'Besluit externe veiligheid transportroutes' (Bevt) en het 'Besluit externe veiligheid buisleidingen' (Bevb). Daarnaast zijn in het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Vuurwerkbesluit veiligheidsafstanden genoemd die moeten worden aangehouden rond stationaire risicobronnen, niet zijnde een Bevi-inrichting.
De wetgeving richt zich op het beschermen van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. Kwetsbaar zijn onder meer woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen, en kinderopvang- en dagverblijven, en grote kantoorgebouwen (>1500 m²). Beperkt kwetsbaar zijn kleinere kantoren en winkels, horeca, parkeerterreinen en bedrijfsgebouwen waarin geen grote aantallen personen aanwezig zijn.

Binnen het beoordelingskader voor externe veiligheid staan twee kernbegrippen centraal: het plaatsgebonden risico (PR) van 10^{-6} per jaar en het groepsrisico (GR). Het plaatsgebonden risicobeleid bestaat uit harde afstandscontouren tussen risicobron en (beperkt) kwetsbaar object. Het wordt uitgedrukt in een contour van 10^{-6} per jaar (de kans dat per jaar 1 persoon overlijdt door een ongeluk met een gevaarlijke stof mag niet groter zijn dan 1 op een miljoen). Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. Bij de berekening van het groepsrisico spelen mee de aard en hoeveelheid van de gevaarlijke stoffen en het aantal potentiële slachtoffers.

Voor de beoordeling van een ruimtelijk plan moet worden vastgesteld of het plangebied is gelegen binnen de PR en/of de invloedsgebieden van het GR. Binnen de 10^{-6}-contour is het realiseren van kwetsbare objecten niet toegestaan.

Planspecifiek
Via de website risicokaart.nl kan voor de locatie worden vastgesteld of er in de directe omgeving inrichtingen, buisleidingen en / of belangrijke transportroutes aanwezig zijn die in het kader van de externe veiligheid van belang zijn. Bijgevoegd een screenshot van die website.

Uitsnede risicokaart

Uit de risicokaart is op de maken dat het plangebied is gelegen op circa 880 m tot een aardgasleiding en op circa 1,5 km van de Betuweroute.

Aardgasbuisleiding
Op de risicokaart is vastgelegd dat er sprake is van een buisleiding (aardgas) met een diameter van 914 mm en een maximale werkdruk van 66,20 bar (6620 kPa). Voor een buisleiding met deze diameter en werkdruk geldt een toetsafstand van 430 meter uit het hart van de leiding. Deze aardgasleiding ligt op ruim 880 meter van het plangebied en daarmee ruim buiten de 1% letaliteitsgrens. Een verdere verantwoording van het groepsrisico is daarmee dan ook niet nodig. Ten aanzien van het plaatsgebonden risico ligt het plangebied ook buiten de 10^{-6}-contour van deze buisleiding en het invloedsgebied van deze buisleiding.

Betuweroute
Het plangebied ligt binnen het invloedsgebied van 4 km van de Betuweroute (op circa 1,5 km afstand van het plangebied), die gebruikt wordt voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor. Het plaatsgebonden risico van de A15 en de spoorlijn geldt voor 30 meter rond deze infrastructuur, waarmee geconcludeerd wordt dat het plangebied op een ruimschoots afdoende afstand is gelegen. Het plangebied ligt daarnaast buiten een veiligheidszone, een plasbrandaandachtsgebied en buiten de meest relevante zones voor het groepsrisico (de 200 meter zones). Op grond van artikel 7 van het Bevt moet in dergelijke gevallen worden ingegaan op de mogelijkheden voor:

- de bestrijdbaarheid van een zwaar ongeval op deze transportroute(s) en;
- de zelfredzaamheid met betrekking tot nog niet aanwezige (beperkt) kwetsbare objecten binnen het plangebied.

Bestrijdbaarheid van de omvang van een ramp of zwaar ongeval
Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, zal de brandweer inzetten op het beperken of voorkomen van effecten. Deze inzet zal voornamelijk plaatsvinden bij de bron. De brandweer richt zich dan niet direct op het bestrijden van effecten in of nabij het plangebied. De mogelijkheden voor bestrijdbaarheid worden daarom niet verder in beschouwing genomen.

Mogelijkheden tot zelfredzaamheid
Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, is het belangrijk dat de aanwezigen in het plangebied worden geïnformeerd hoe te handelen bij dat incident. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde waarschuwings- en alarmeringspalen (WAS-palen) of NL-alert. Bij het genoemde incidentscenario is het advies om te schuilen in een gebouw en de ramen, deuren en ventilatieopeningen te sluiten. In het plangebied zijn voldoende mogelijkheden aanwezig om dit advies tijdig op te volgen.

Gezien het bovenstaande staat het aspect externe veiligheid de uitvoering van dit bestemmingsplan niet in de weg. Dit geldt voor het plaatsgebonden risico en voor het groepsrisico.

Het initiatief is uitvoerbaar vanuit externe veiligheid.

4.2 Water

Water is een belangrijk thema in de ruimtelijke ordening. Door verstandig om te gaan met het water kan verdroging en wateroverlast voorkomen worden en de kwaliteit van het water hoog gehouden worden. Op Rijksniveau en Europees niveau zijn de laatste jaren veel plannen en wetten gemaakt met betrekking tot water. De belangrijkste hiervan zijn het Waterbeleid voor de 21e eeuw, de Waterwet en het Nationaal Waterplan.

Waterbeleid voor de 21e eeuw
De Commissie Waterbeheer 21e eeuw heeft advies uitgebracht over het toekomstige waterbeleid in Nederland. De adviezen van de commissie staan in het rapport 'Anders omgaan met water, Waterbeleid voor de 21ste eeuw' (WB21). De kern van het rapport WB21 is dat water de ruimte moet krijgen, voordat het die ruimte zelf neemt. In het Waterbeleid voor de 21e eeuw worden twee principes (drietrapsstrategieën) voor duurzaam waterbeheer geïntroduceerd:

- vasthouden, bergen en afvoeren: dit houdt in dat water zoveel mogelijk bovenstrooms wordt vastgehouden in de bodem en in het oppervlaktewater. Indien nodig wordt overtollig water tijdelijk geborgen in bergingsgebieden en pas als vasthouden en bergen niet meer mogelijk is wordt het water afgevoerd.
- schoonhouden, scheiden en zuiveren: hier gaat het erom dat het water zoveel mogelijk schoon wordt gehouden. Vervolgens worden schoon en vuil water zoveel mogelijk gescheiden en als laatste komt het zuiveren van verontreinigd water aan bod.

Waterwet
De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten. Een belangrijk gevolg van de Waterwet is dat de aloude vergunningstelsels uit de voorheen afzonderlijke waterbeheerwetten zijn gebundeld. Dit resulteert in één vergunning, de watervergunning.

Nationaal Waterplan
Op basis van de Waterwet is het Nationaal Waterplan vastgesteld door het kabinet. Dit Nationaal Waterplan geeft de hoofdlijnen, principes en richting van het nationale waterbeleid in de planperiode 2016-2021, met een vooruitblik richting 2050. Het Nationaal Waterplan richt zich op bescherming tegen overstromingen, beschikbaarheid van voldoende en schoon water en de diverse vormen van gebruik van water. Het geeft maatregelen die in de periode 2016-2021 genomen moeten worden om Nederland ook voor toekomstige generaties veilig en leefbaar te houden en de kansen die water biedt te benutten.

Beleid waterschap Rijn en IJssel
Voor dit plan is het beleid van Waterschap Rijn en IJssel mede van belang. Waterschap Rijn en IJssel beschrijft in het Waterbeheerplan 2016-2021 het beleid voor alle taakgebieden van het waterschap. Het plan geeft aan welke doelen het waterschap nastreeft en met welke aanpak het waterschap deze doelen wil bereiken. Het waterschap heeft de "Handreiking Waterparagraaf voor bestemmingsplannen" (versie januari 2012) ontworpen waarmee kan worden bepaald voor welke plannen en in welke mate het waterschap betrokken dient te worden bij het opstellen van een waterparagraaf.

Bij plannen met een verhard oppervlak kleiner dan 500 m² in de nieuwe situatie hoeft geen berging gerealiseerd te worden. Bij plannen met een toename van het verhard oppervlak tussen 500 m² dient rekening gehouden te worden met een maatgevende bui van 40 mm per uur. Hiervoor kan de volgende berekening worden gehanteerd, waarin de factor 0,04 m een maatgevende bui van 40 mm per uur vertegenwoordigt:
Benodigde compensatie (in m³) = Toename verhard oppervlak (in m²) * 0,04

Watertoets

De 'watertoets' is een instrument dat waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze laat meewegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. Het is geen technische toets, maar een proces waarbij de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan en de waterbeheerder met elkaar in gesprek gaan voorafgaand aan de vaststelling van het plan. De watertoets bestaat uit twee onderdelen:

- de verplichting aan initiatiefnemers van ruimtelijke plannen om de waterbeheerder vroegtijdig in de planvorming te betrekken, en
- de verplichting aan initiatiefnemers van ruimtelijke plannen om in hun plan verantwoording af te leggen over de manier waarop omgegaan is met de inbreng van de waterbeheerder. Dit laatste gebeurt doorgaans in de waterparagraaf bij het betreffende plan.

Planspecifiek

Aan de hand van de handleiding van het waterschap is het aspect water in het voorliggende plan meegenomen. In de volgende tabel wordt aangegeven welke waterhuishoudkundige aspecten voor het bestemmingsplan relevant zijn.

Thema	Toetsvraag	Relevant	Intensiteit*
Veiligheid	1. Ligt in of binnen 20 meter vanaf het plangebied een waterkering? (primaire waterkering, regionale waterkering of kade) 2. Ligt het plangebied in een waterbergingsgebied of winterbed van een rivier?	1. Nee 2. Nee	2 2
Riolering en afvalwaterketen	1. Is de toename van het afvalwater (DWA) groter dan 1m³/uur? 2. Ligt in het plangebied een persleiding van WRIJ? 3. Ligt in of nabij het plangebied een RWZI of rioolgemaal van het waterschap?	1. Nee 2. Nee 3. Nee	2 1 1
Wateroverlast (oppervlaktewater)	1. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 2.500 m²? 2. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 500 m²? 3. Zijn er kansen voor het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak? 4. In of nabij het plangebied bevinden zich natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, overstromingsvlaktes?	1. Nee 2. Ja 3. Nee 4. Nee	2 1 1 1
Oppervlaktewaterkwaliteit	1. Wordt vanuit het plangebied (hemel)water op oppervlaktewater geloosd?	1. Nee	1
Grondwateroverlast	1. Is in het plangebied sprake van slecht doorlatende lagen in de ondergrond? 2. Is in het plangebied sprake van kwel? 3. Beoogt het plan dempen van perceelsloten of andere wateren? 4. Beoogt het plan aanleg van drainage?	1. Nee 2. Nee 3. Nee 4. Nee	1 1 1 1
Grondwaterkwaliteit	1. Ligt het plangebied in de beschermingszone van een drinkwateronttrekking?	1. Nee	1
Inrichting en beheer	1. Bevinden zich in of nabij het plangebied wateren die in eigendom of beheer zijn bij het waterschap? 2. Heeft het plan herinrichting van watergangen tot doel?	1. Nee 2. Nee	1 2

Volksgezondheid	1. In of nabij het plangebied bevinden zich overstorten uit het gemengde stelsel? 2. Bevinden zich, of komen er functies, in of nabij het plangebied die milieuhygiënische of verdrinkingsrisico's met zich meebrengen (zwemmen, spelen, tuinen aan water)?	1. Nee 2. Nee	1 1
Natte natuur	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij een natte EVZ? 2. Ligt in of nabij het plangebied een HEN of SED water? 3. Bevindt het plangebied zich in beschermingszones voor natte natuur? 4. Bevindt het plangebied zich in een Natura 2000-gebied?	1. Nee 2. Nee 3. Nee 4. Nee	2 2 1 1
Verdroging	1. Bevindt het plangebied zich in een TOP-gebied?	1. Nee	1
Recreatie	1. Bevinden zich in het plangebied watergangen en/of gronden in beheer van het waterschap waar actief recreatief medegebruik mogelijk wordt?	1. Nee	2
Cultuurhistorie	1. Zijn er cultuurhistorische waterobjecten in het plangebied aanwezig?	1. Nee	1

* de intensiteit van het watertoetsproces is afhankelijk van de antwoorden op bovenstaande vragen. Als er op een categorie 2 vraag een 'ja' is geantwoord is een uitgebreide watertoets noodzakelijk. Is er op geen van de categorie 2 vragen een 'ja' geantwoord dan kan een verkorte watertoets worden doorlopen. Als er alleen met 'nee' is geantwoord dan is het RO-plan waterhuishoudkundig niet van belang en hoeft er geen wateradvies bij het waterschap gevraagd te worden.

Hemelwater

Benodigde waterberging

Vanuit het gemeentelijk waterbeleid dient hemelwater niet op het bestaande rioolstelsel te worden afgekoppeld maar op eigen terrein te worden geborgd. Het plan voorziet hierin. Om te bepalen of en hoeveel hemelwaterberging er gerealiseerd dient te worden, is het nodig om de toename van het verhard oppervlak te bepalen. In de huidige situatie is het verharde oppervlakte als volgt opgebouwd:

- Verhard oppervlakte bebouwing = totaal oppervlakte bebouwing = circa 160 m² (gebouw is recent gesloopt).
- Verharding op onbebouwde gronden (inrit, parkeerplaatsen, terrassen) = totale oppervlakte onbebouwde gronden x 50% = 0 m²

In totaal bevindt zich een verhard oppervlakte van circa 160 m² in het plangebied

In de toekomstige situatie is het verharde oppervlakte als volgt opgebouwd:

- Verhard oppervlakte bebouwing = totaal oppervlakte bebouwing = circa 320 m².
- Verharding op onbebouwde gronden (inrit, parkeerplaatsen, terrassen) = totale oppervlakte onbebouwde gronden x 50% = circa 505 m²

In totaal is er in de toekomstige situatie een verhard oppervlakte van circa 825 m².

De totale toename van het verharde oppervlakte komt hiermee op circa 825 m² (toekomstig) - circa 160 m² (bestaand) = circa 665 m²

De benodigde compensatie is als volgt:
Benodigde compensatie (in m³) = 665 m² * 0,04 = circa 26,6 m³

Te realiseren waterberging

Bij de aanvraag van de vergunning voor het bouwen is pas bekend hoeveel verhard oppervlakte er gerealiseerd wordt. Mede daarom betreft de in deze paragraaf berekende waterberging een schatting, op basis waarvan geconcludeerd wordt dat het bestemmingsplan met betrekking tot water uitvoerbaar is.
Voor het afvoeren van overtollig hemelwater in de toekomstige situatie zijn er voldoende mogelijkheden. Daarvoor kan worden gedacht aan een gezamenlijke afvoer van hemelwater naar de bestaande watergang ten noorden van de nieuwe woonlocatie of de aanleg van infiltratievoorzieningen binnen de individuele woonpercelen. Vanwege deze mogelijkheden voldoet het plan aan het gemeentelijk waterbeleid en wordt het bestemmingsplan op het punt van waterberging uitvoerbaar geacht. De concrete uitwerking van de waterberging wordt opgenomen bij de definitieve aanvraag van de omgevingsvergunning.

Het initiatief is uitvoerbaar vanuit het aspect water.

4.3 Ecologie

Bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met de natuurwaarden ter plaatse. De Wet natuurbescherming beschermt natuurgebieden, inheemse soorten en het bosopstanden in Nederland.

Gebiedsbescherming

In de Wet natuurbescherming worden de zogenoemde Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden. Natura 2000-gebieden kennen een zogenaamde 'externe werking'. Dit betekent dat ontwikkelingen die buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden gelegen zijn, ook getoetst moeten worden of er significant negatieve effecten optreden op het betreffende gebied.

Soortenbescherming

Een hoofdstuk in de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van de in het wild voorkomende inheemse planten en dieren: de soortenbescherming. De wet richt zich vooral op het in stand houden van populaties van soorten die bescherming behoeven. In de wet zijn algemene en specifieke verboden vastgelegd ten aanzien van beschermde dier- en plantensoorten. Bekeken moet worden in hoeverre ruimtelijke plannen negatieve gevolgen hebben op beschermde dier- en plantensoorten en of er compenserende of mitigerende maatregelen genomen moeten worden. De wet geeft de mogelijkheid aan provincies om voor een bepaald aantal soorten via een verordening een algemene vrijstelling op bepaalde verbodsbepalingen te geven. Daarnaast geldt voor iedereen in Nederland altijd, dus ook los van het voorliggende beoogde ruimtelijke project, dat de zorgplicht nageleefd moet worden bij het verrichten van werkzaamheden. Voor menige soort geldt dat indien deze zorgplicht nagekomen wordt een bepaald beoogd project uitvoerbaar is.

Planspecifiek

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Rijntakken' ligt op ca 450 m ten westen van het plangebied. Gelet op de aard en omvang van voorliggend initiatief zijn negatieve effecten op het Natura 2000-gebied vanuit de aspecten 'licht', 'stof' en 'geluid' op voorhand uit te sluiten. Voor het aspect stikstof is een voortoets stikstofdepositie opgesteld, zie bijlage 2. Daarin is de conclusie opgenomen dat zowel in de aanleg- als gebruiksfase van voorliggend initiatief de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden niet toeneemt met meer dan 0,00 mol/ha/j. Daarmee kunnen negatieve effecten op beschermde Natura 2000-gebieden ook vanuit stikstof worden uitgesloten. Het aanvragen van een Wnb-vergunning is niet nodig voor dit project. Er zijn geen negatieve effecten vanuit gebiedsbescherming.

Soortenbescherming
De voormalige bebouwing op het terrein is in het recente verleden gesloopt. Het terrein betreft een intensief onderhouden grasveld wat regelmatig wordt gemaaid. Daarnaast bevindt zich er een boom op het terrein van een beperkte omvang zonder ecologisch betekenis (geen zichtbare nesten of holten aanwezig) die wordt verwijderd. Verder verdwijnen geen bomen, oppervlaktewater of andere groenvoorzieningen. Gezien het huidige gebruik van de locatie, de ligging en de beoogde ingrepen zijn negatieve effecten vanuit soortbescherming uit te sluiten.

De uitvoerbaarheid van het initiatief voor ecologie is hiermee aangetoond.

4.4 Verkeer

Onderdeel van goede ruimtelijke ordening is het effect van een beoogd nieuw project op de verkeersstructuur. De verkeersaantrekkende werking neemt door dit plan niet noemenswaardig toe. In de CROW-publicatie 317: Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie geldt voor een twee-onder-een-kap woning in de rest van de bebouwde kom van een weinig stedelijke gemeente een kengetal van 8,2 verkeersbewegingen per dag. Voor de vier woningen tezamen betekent dit 32,8 verkeersbewegingen per dag. De woningen worden ontsloten op de Hoflaan via een nieuw aan te leggen inritten. De Hoflaan en het aangrenzende wegennet kunnen de toename goed aan.

Wat betreft parkeren dient te worden voldaan aan de parkeernormen van de Parkeernormennota (2018) van de gemeente Duiven. Deze parkeernormen zijn afgeleid van de gemiddelde CROW-parkeerkencijfers. Op de situatietekening van de toekomstige situatie opgenomen in paragraaf 2.2 is te zien dat aan de voorzijde van de woningen ruimte is voor twee parkeerplaatsen per woning. Daarmee wordt voldaan aan de norm van 1,8 parkeerplaatsen per woning.

4.5 Cultuurhistorie en archeologie

In elk bestemmingsplan moet een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden wordt omgegaan. Denk aan aanwezige monumenten, historische gebieden, kenmerkende (straat)beelden en landschapselementen. Bij het maken van plannen kan ook (weer) rekening gehouden worden met al deze elementen die er vroeger wel waren maar nu niet meer. Een bijzonder onderdeel van cultuurhistorie is archeologie.

Cultuurhistorie
Het belang van cultuurhistorie is wettelijk vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening. Het Besluit geeft aan dat “een beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden” in het bestemmingsplan opgenomen moet worden. Het voornaamste doel hiervan is om het cultuurhistorische karakter van Nederland op gebiedsniveau te behouden en te versterken.

Archeologie
De bescherming van archeologische waarden bij ruimtelijke ontwikkelingen is geregeld in de Erfgoedwet. De essentie van de wettelijke bescherming is dat archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem bewaard blijven. Bij ruimtelijke plannen geldt de verplichting om rekening te houden met bekende en te verwachten archeologische waarden. Indien ingrepen gepaard gaan met een verstoring van de bodem, kan het nodig zijn om nader onderzoek te doen, zodat - waar nodig - de archeologische waarden veiliggesteld kunnen worden en/of het plan aangepast kan worden. De verantwoordelijkheid voor archeologische waarden ligt bij de gemeente.

Op basis van artikel 5.10 van de Erfgoedwet zijn mogelijke (toevals)vondsten bij het verrichten van werkzaamheden in de bodem altijd beschermd. Er geldt een meldingsplicht bij het vinden van (mogelijke) waardevolle zaken.

Planspecifiek

Cultuurhistorie

Er zijn geen cultuurhistorisch waardevolle elementen in het plangebied aanwezig.

Archeologie

Onderhavig plangebied heeft de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' met ter plaatse van het noordelijke deel de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van waarde - oude dijken en historische dorpslinten en voor het zuidelijke deel de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van waarde - hoge archeologische verwachting 3'. Voor het noordelijke deel geldt een onderzoeksplicht voor bodemingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 0,5 meter onder het maaiveld en voor het zuidelijke deel geldt een onderzoeksplicht voor bodemingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 0,5 meter onder het maaiveld. In het kader van de voorgnomen ontwikkeling van het perceel is een vooronderzoek archeologie uitgevoerd, zie bijlage 3.

Geconcludeerd wordt dat voor het plangebied, op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren die kunnen duiden op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats, de hoge verwachting bijgesteld dient te worden naar geen verwachting. Op grond van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek is het uitvoeren van vervolgonderzoek niet aan de orde. Er is sprake van enige mate van verstoring van de oorspronkelijke bodemopbouw. Verder zijn in het onverstoorde deel van de bodemopbouw geen archeologische indicatoren aangetroffen dan wel archeologische lagen waargenomen.

Dit advies is voorgelegd aan het bevoegd gezag in kwestie, Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zevenaar en door middel van een selectiebesluit als zodanig bekrachtigd (aanvullende beoordeling archeologisch rapport door de heer drs. J. Habraken, Regioarcheoloog regio Arnhem e.o., d.d. 9 juli 2020). Met bovenstaand advies is ingestemd.

Het initiatief is uitvoerbaar vanuit het aspect cultuurhistorie en archeologie.

4.6 Economische uitvoerbaarheid

Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan dient, op grond van artikel 3.1.6 lid 1, sub f van het Bro, onderzoek plaats te vinden naar de (economische) uitvoerbaarheid van het plan. In principe dient bij vaststelling van een ruimtelijk besluit tevens een exploitatieplan vastgesteld te worden om verhaal van plankosten zeker te stellen. Op basis van 'afdeling 6.4 grondexploitatie', artikel 6.12, lid 2 van de Wro kan de gemeenteraad bij het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan echter besluiten geen exploitatieplan vast te stellen indien:

- het verhaal van kosten van de grondexploitatie over de in het plan of besluit begrepen gronden anderszins verzekerd is;
- het bepalen van een tijdvak of fasering als bedoeld in artikel 6.13, eerste lid, onder c, 4°, onderscheidenlijk 5°, niet noodzakelijk is;
- het stellen van eisen, regels, of een uitwerking van regels als bedoeld in artikel 6.13, tweede lid, onderscheidenlijk b, c of d, niet noodzakelijk is.

Planspecifiek

De ontwikkelingskosten komen geheel voor rekening van de initiatiefnemer. Hiertoe zal de gemeente voorafgaand aan de planologische procedure met de initiatiefnemer een exploitatieovereenkomst afsluiten. Voor de realisatie van het plan hoeft de gemeente geen investering te doen. De kosten die door de gemeente gemaakt worden voor het voeren van de planologische procedure zijn verrekend in de leges. Eventuele extra gemeentelijke kosten worden gedekt door de exploitatieovereenkomst.
Tevens zal een overeenkomst betreffende planschade worden afgesloten. Deze kosten komen eveneens geheel voor rekening van de initiatiefnemer. Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd kan worden dat het plan economisch uitvoerbaar is.

Hoofdstuk 5 Juridische planbeschrijving

5.1 Algemeen

Het bestemmingsplan is opgezet volgens de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen standaardvorm van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingplannen 2012 (SVBP 2012).
Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, planregels en een toelichting. De verbeelding en de planregels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast. Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld.
De toelichting heeft geen rechtskracht, maar is wel een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan dit plan ten grondslag liggen. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing.
Daarnaast maken ook eventuele bijlagen onlosmakelijk onderdeel uit van het bestemmingsplan.

Verbeelding
De verbeelding is een digitale kaart, waarop bestemmingen en aanduidingen zijn weergegeven. Aanduidingen worden gebruikt om bepaalde zaken specifieker te regelen, bijvoorbeeld in de vorm van gebiedsaanduidingen, bouwaanduidingen, bouwvlakken, functieaanduidingen etc.
Voor de analoge verbeelding is gebruik gemaakt van een digitale ondergrond (Grootschalige Basiskaart en/of kadastrale kaart). Daar waar een verschil is tussen de digitale en de analoge verbeelding, is de digitale versie leidend.

Regels
De planregels zijn standaard onderverdeeld in vier hoofdstukken.
- Hoofdstuk I : Inleidende regels, deze bevatten de begrippen en wijze van meten;
- Hoofdstuk II: Bestemmingsregels, dit zijn de verschillende bestemmingen op alfabetische volgorde. De regels bevatten een bestemmingsomschrijving en regels voor het bouwen en het gebruik.
- Hoofdstuk III: Algemene regels, dit zijn regels die gelden voor alle bestemmingen. Dit zijn onder meer (mogelijke) flexibiliteitsbepalingen in de vorm van wijzigings- en afwijkingsbevoegdheden.
- Hoofdstuk IV: Overgangs- en slotbepalingen.

5.2 Wijze van bestemmen

Voor dit bestemmingsplan is aangesloten bij de plansystematiek van het voorontwerpbestemmingsplan "Kernen Groessen en Loo" , wat ter inzage is gelegd op 26 september 2017.

Voorliggend bestemmingsplan bevat de volgende bestemmingen:
- 'Groen', ter plaatse van de bestaande watergang aan de noordkant van het plangebied.
- 'Tuin'; ter plaatse van de gronden tussen de woonpercelen met bebouwing en de aangrenzende wegen.
- 'Wonen'; waarbinnen een bouwvlak is opgenomen en de aanduiding 'twee-aaneen' is opgenomen. Het maximaal aantal toegestane woningen en de maximale goot- en bouwhoogte zijn aangegeven op de verbeelding.

Met dit hoofdstuk is voldaan aan artikel 3.1.3 van het Bro.

Hoofdstuk 6 Procedure

6.1 Algemeen

Bij de voorbereiding van een (voor)ontwerp bestemmingsplan dient overleg te worden gevoerd als bedoeld in artikel 3.1.1 Bro. Dit is het vooroverleg, waarin het conceptplan wordt voorgelegd aan het waterschap en aan die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. Voor wat kleinere plannen kan, in overleg, afgezien worden van dit overleg.
Op basis van artikel 3.1.6 Bro dient verslag te worden gedaan van de wijze waarop burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken. Dit is de inspraak. Van (formele) inspraak kan, zeker bij wat kleinere plannen, worden afgezien. De gemeentelijke inspraakverordening is daarbij ook van belang.
Een ontwerpbestemmingsplan dient conform afdeling 3.4 Awb gedurende 6 weken ter inzage gelegd te worden. Hierbij is er de mogelijkheid voor een ieder om zienswijzen in te dienen op het plan. Na vaststelling door de Raadwordt het vaststellingsbesluit bekend gemaakt. Het bestemmingsplan ligt na bekendmaking 6 weken ter inzage. Gedurende deze termijn is er de mogelijkheid voor belanghebbenden beroep in te dienen bij de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State. Het bestemmingsplan treedt vervolgens daags na afloop van de tervisielegging in werking als er geen beroep is ingesteld**.**

6.2 Verslag vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro

Dit plan is in het kader van het wettelijk overleg niet toegezonden aan de provincie omdat geen sprake is van een bovenlokaal belang, aangezien het om de ontwikkeling van slechts vier woningen gaat binnen de bebouwde kom.

6.3 Verslag inspraak ex artikel 3.1.6 Bro

Voor het plan wordt geen formele inzageprocedure gehouden. De omwonenden worden geïnformeerd over de voorgenomen ontwikkeling. Het plan gaat direct als ontwerp ter inzage.

6.4 Verslag zienswijzen

In deze paragraaf, of in een separate bijlage, worden te zijner tijd de zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan en de gemeentelijke reactie hierop opgenomen.

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Verkennend bodemonderzoek

Bijlage 2 Voortoets stikstofdepositie

Bijlage 3 Archeologisch vooronderzoek

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1.1 plan
het bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie) met identificatienummer NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01 van de gemeente Duiven.

1.2 bestemmingsplan
de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij horende bijlagen.

1.3 verbeelding
de analoge en digitale voorstelling van de in het bestemmingsplan opgenomen digitale ruimtelijk informatie met code NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01.

1.4 aanduiding
een geometrisch bepaald vlak of figuur waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.5 aanduidingsgrens
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.6 aan huis verbonden beroep
een dienstverlenend beroep op zakelijk, maatschappelijk, juridisch, medisch, ontwerptechnisch of kunstzinnig gebied, dat in of bij een woning wordt uitgeoefend door de gebruik(st)er, waarbij de woning in overwegende mate de woonfunctie behoudt en dat een ruimtelijke uitwerking of uitstraling heeft die met de woonfunctie in overeenstemming is;

1.7 aan huis verbonden bedrijf
een bedrijf dat in een (gedeelte van) een woning wordt uitgeoefend en dat is gericht op het vervaardigen van producten en/of het leveren van diensten, door de gebruik(st)er van de woning, en dat niet krachtens een milieuwet vergunning- of meldingplichtig is;

1.8 aanlegvergunning
een vergunning als bedoeld in artikel 3.3 onder a van de Wet ruimtelijke ordening;

1.9 bebouwing
één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

1.10 bebouwingspercentage
een in de regels aangegeven percentage, dat het deel van het bouwvlak aangeeft, dat maximaal mag worden bebouwd, tenzij in de regels anders is bepaald;

1.11 bestaand
a. bij bouwwerken: een bouwwerk dat op het moment van terinzagelegging van het ontwerp van het plan bestaat of wordt gebouwd, dan wel nadien kan worden gebouwd krachtens een bouwvergunning, waarvoor de aanvraag voor het tijdstip van terinzagelegging is ingediend, tenzij in de regels anders is bepaald;

b. bij gebruik: het gebruik dat op het moment van terinzagelegging van het ontwerp van het plan bestaat, tenzij in de regels anders is bepaald;

1.12 bestemmingsgrens
de grens van een bestemmingsvlak;

1.13 bestemmingsvlak
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.14 bijbehorend bouwwerk
uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd gebouw, of ander bouwwerk, met een dak;

1.15 bouwen
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een standplaats;

1.16 bouwlaag
een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw en zolder;

1.17 bouwgrens
de grens van een bouwvlak;

1.18 bouwperceel
een aaneengesloten stuk grond, waarop krachtens het plan een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

1.19 bouwperceelgrens
een grens van een bouwperceel;

1.20 bouwvlak
een geometrisch bepaald vlak waarmee de gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

1.21 bouwwerk
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.22 detailhandel
het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit;

1.23 gebouw
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.24 gebruiken
gebruiken, het doen gebruiken, laten gebruiken en in gebruik geven;

1.25 hoofdgebouw
een gebouw dat, gelet op de bestemming, als het belangrijkste bouwwerk op een bouwperceel kan worden aangemerkt;

1.26 mantelzorg
het bieden van zorg in een woning aan een ieder die hulpbehoevend is op het fysieke, psychische en/of sociale vlak waarbij de woning in overwegende mate de woonfunctie behoudt en dat een ruimtelijke uitwerking of uitstraling heeft die met de woonfunctie in overeenstemming is;

1.27 peil
a. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
b. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het (afgewerkte) terrein ter hoogte van die hoofdtoegang;
c. indien in of op het water wordt gebouwd: de hoogte van het terrein ter plaatse van het meest nabij gelegen punt waar het water grenst aan het vaste land;

1.28 prostitutie
het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding;

1.29 seksinrichting
een voor het publiek toegankelijke besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in de omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht of vertoningen van erotische/pornografische aard plaatsvinden, waaronder in ieder geval worden verstaan een prostitutiebedrijf, een erotische massagesalon, een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een sekstheater of een parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.30 uitbouw
een gebouw dat als vergroting van een bestaande ruimte is gebouwd aan een hoofdgebouw, welk gebouw door de vorm kan worden onderscheiden van het hoofdgebouw en dat in architectonisch opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw;

1.31 uitvoeren
uitvoeren, het doen uitvoeren, laten uitvoeren en in uitvoering geven;

1.32 voorgevel
de naar de weg gekeerde gevel van een gebouw of, indien het een gebouw betreft met meer dan één naar de weg gekeerde gevel, de gevel die op het moment van terinzagelegging van het ontwerp van het plan kennelijk als zodanig diende te worden aangemerkt;

1.33 wijziging
een wijziging als bedoeld in artikel 3.6 eerste lid onder a van de Wet ruimtelijke ordening;

1.34 woning
een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze planregels wordt als volgt gemeten:

2.1 de afstand tot de zijdelingse bouwperceelgrens
tussen de zijdelingse grens van het bouwperceel en een bepaald punt van het bouwwerk, waar die afstand het kortst is;

2.2 de bouwhoogte van een bouwwerk
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.3 de goothoogte van een bouwwerk
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot c.q. de druiplijn, het boeibord of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;

2.4 de horizontale diepte van een gebouw
de diepte van een gebouw, gemeten loodrecht vanaf de gevel waaraan wordt gebouwd;

2.5 de inhoud van een bouwwerk
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.6 de oppervlakte van een bouwwerk
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.7 de oppervlakte van een overkapping
tussen de buitenzijde van de afdekking van de overkapping, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van de overkapping;

2.8 ondergeschikte bouwdelen
Bij toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwonderdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, liftschachten, gevel- en kroonlijsten, luifels, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouwgrenzen niet meer dan 1 m bedraagt.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenvoorzieningen, bermen en beplanting;
b. paden, speelvoorzieningen, water en voorzieningen voor de waterhuishouding;

met bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, ontsluitingsvoorzieningen, parkeervoorzieningen en onbebouwde gronden, en met inachtneming van de keur van het waterschap.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Hoofdgebouwen

Gebouwen mogen niet worden gebouwd.

3.2.2 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, bedraagt maximaal voor:

a. lichtmasten 6 m;
b. overige bouwwerken, geen gebouw zijnde 3 m.

Artikel 4 Tuin

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor tuinen bij de op de aangrenzende gronden gelegen woningen, met bijbehorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Erkers

Uitsluitend uitbouwen in de vorm van erkers bij de hoofdgebouwen van de op de aangrenzende gronden gelegen woningen mogen worden gebouwd, mits:

a. de horizontale diepte maximaal 1,5 m bedraagt;
b. de diepte van de overblijvende, niet met gebouwen bebouwde gronden minimaal 2,5 m bedraagt;
c. voor zover de erker wordt gebouwd tegen een gevel van het hoofdgebouw de breedte maximaal 2/3 van de breedte van die gevel bedraagt;
d. de bouwhoogte maximaal 3 m bedraagt dan wel de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw + 0,25 m.

4.2.2 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, maximaal:

a. erf- en terreinafscheidingen vóór (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw 1 m;
b. erf- en terreinafscheidingen achter (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw 2 m;
c. overige bouwwerken, geen gebouw zijnde 2 m, waarbij geldt dat speeltoestellen zijn toegestaan tot 3 m.

4.3 Afwijken van de bouwregels

Bevoegd gezag kan afwijken van het bepaalde in artikel 4.2.1 voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken behorend bij de op de aangrenzende gronden gelegen hoofdgebouwen, mits:

a. het bepaalde in artikel 4.2.1 onder b met betrekking tot de oppervlakte van toepassing is;
b. de goothoogte maximaal 3 m bedraagt dan wel de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw + 0,25 m;
c. de bouwhoogte maximaal de bouwhoogte van het hoofdgebouw - 2 m bedraagt, waarbij geldt dat de bouwhoogte in ieder geval 3 m mag bedragen en maximaal 6 m.

Afwijken kan slechts worden verleend, mits:

d. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;
e. het straat- en bebouwingsbeeld niet onevenredig worden geschaad.

Artikel 5 Wonen

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. twee aaneengebouwde woningen
b. aan huis verbonden beroepen;

met bijbehorende gebouwen, bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tuinen en erven.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Hoofdgebouwen

Hoofdgebouwen voldoen aan de volgende kenmerken:

a. gebouwd binnen het bouwvlak;
b. ter plaatse van de aanduiding 'twee-aaneen' worden twee aaneengebouwde woningen gebouwd;
c. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens bedraagt aan één zijde minimaal 3 m;
d. goothoogte maximaal de ter plaatse van de aanduiding 'maximum goothoogte (m)' aangegeven goothoogte;
e. bouwhoogte maximaal de ter plaatse van de aanduiding 'maximum bouwhoogte (m)' aangegeven bouwhoogte;
f. ter plaatse van de aanduiding 'maximum aantal wooneenheden' geldt als maximum aantal woningen het aantal zoals op de verbeelding is aangegeven.

5.2.2 Bijbehorende bouwwerken

Bijbehorende bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd en voldoen aan de volgende kenmerken:

a. gebouwd op het zij- en achtererf en minimaal 3 m achter (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw, met dien verstande, dat uitbouwen in de vorm van erkers tot vóór (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw mogen worden gebouwd, mits:
    1. de horizontale diepte maximaal 1,5 m bedraagt;
    2. de diepte van de overblijvende, niet met gebouwen bebouwde gronden minimaal 2,5 m bedraagt;
    3. voor zover de erker wordt gebouwd tegen de voorgevel van het hoofdgebouw de breedte maximaal 2/3 van de breedte van die gevel bedraagt;
    4. de bouwhoogte maximaal 3 m bedraagt dan wel de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw + 0,25 m
b. gezamenlijke oppervlakte voor zover gebouwd buiten het bouwvlak per hoofdgebouw bedraagt maximaal 50 m², mits het bebouwingspercentage van het bouwperceel maximaal 60% is;
c. goothoogte maximaal 3 m dan wel de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw + 0,25 m;
d. bouwhoogte maximaal de bouwhoogte van het hoofdgebouw verminderd met 1 m, waarbij geldt dat de bouwhoogte in ieder geval 3 m mag bedragen en maximaal 6 m;
e. afgedekt met een plat dak voor zover het betreft aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen ter plaatse van de aanduiding twee-aaneen gelegen in en naast het bouwvlak.

5.2.3 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, maximaal:

a. erf- en terreinafscheidingen vóór (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw: 1 m;
b. erf- en terreinafscheidingen achter (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw: 2 m;
c. overige bouwwerken, geen gebouw zijnde: 2 m, waarbij geldt dat speeltoestellen zijn toegestaan tot 3 m.

5.3 Afwijken van de bouwregels

Bevoegd gezag kan afwijken van het bepaalde in:

a. artikel 5.2.2 onder a voor het verkleinen van de afstand van een bijbehorende bouwwerken tot (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw dan wel voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken vóór (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw;
b. artikel 5.2.2 onder b voor het vergroten van de gezamenlijke oppervlakte van bijbehorende bouwwerken tot maximaal 70 m2 voor bouwpercelen met een oppervlakte tot van 250 tot en met 500 m2;
c. artikel 5.2.2 onder b voor het vergroten van de gezamenlijke oppervlakte van bijbehorende bouwwerken tot de oppervlakten genoemd onder b vermeerderd met 20 m2, uitsluitend in verband met het gebruik van een aan- en uitbouw en/of bijgebouw als afhankelijke woonruimte ten behoeve van mantelzorg, mits:
    1. advies is verkregen van een door burgemeester en wethouders aan te wijzen deskundige;
    2. het aantal woningen niet toeneemt;
d. artikel 5.2.2 onder b voor het vergroten van bebouwingspercentage tot maximaal 70%.

Onder de voorwaarden dat:

e. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;
f. het straat- en bebouwingsbeeld niet onevenredig worden geschaad.

5.4 Afwijken van de gebruiksregels

5.4.1 Aan huis verbonden bedrijf

Bevoegd gezag kan afwijken van het bepaalde in artikel 5.1 voor het toestaan van een aan huis verbonden bedrijf, mits:

a. de oppervlakte maximaal 40% van de vloeroppervlakte van de gebouwen bedraagt tot een maximum van 45 m2;
b. er geen sprake is van een duurzame ontwrichting van de bestaande distributieve voorzieningen of een ernstige verstoring van de verzorgingsstructuur;
c. het geen bedrijfsactiviteiten betreft die normaliter in een winkelcentrum of een winkelstraat worden uitgeoefend;
d. er geen detailhandel plaatsvindt behalve als ondergeschikte nevenactiviteit bij de uitoefening van een aan huis gebonden bedrijf.

Onder de voorwaarden dat:

e. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;
f. het straat- en bebouwingsbeeld niet onevenredig worden geschaad;
g. wordt aangetoond dat de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet worden aangetast.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 6 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 7 Algemene bouwregels

7.1 Algemene bepaling over bestaande afstanden en andere maten

a. In die gevallen dat de bestaande goothoogte, bouwhoogte, oppervlakte, inhoud en/of afstand tot enige op de verbeelding aangegeven lijn van bouwwerken, die in overeenstemming met het bepaalde in de Woningwet tot stand zijn gekomen, minder dan wel meer bedraagt dan in de bouwregels in Hoofdstuk 2 van deze regels is voorgeschreven respectievelijk toegestaan, geldt die goothoogte, bouwhoogte, oppervlakte, inhoud en/of afstand in afwijking daarvan als minimaal respectievelijk maximaal toegestaan.
b. In die gevallen dat een bestaand bebouwingspercentage, dat in overeenstemming met het bepaalde in de Woningwet tot stand is gekomen, meer bedraagt dan in de bouwregels in Hoofdstuk 2 van deze regels is voorgeschreven, geldt dat bebouwingspercentage in afwijking daarvan als maximaal toegestaan.

Artikel 8 Algemene gebruiksregels

Onder gebruik in strijd met alle bestemmingen wordt in elk geval verstaan:

a. het is verboden de onbebouwde gronden en/of de daarop aanwezige bouwwerken te gebruiken op een wijze of tot een doel in strijd met de in het plan aan de grond gegeven bestemming;
b. een gebruik van gronden als stort- en/of opslagplaats van grond en/of afval, met uitzondering van een zodanig gebruik voor het normale op de bestemming gerichte gebruik en onderhoud;
c. een gebruik van gronden als stallings- en/of opslagplaats van één of meer aan het gebruik onttrokken machines, voer-, vaar- of vliegtuigen, met uitzondering van een zodanig gebruik voor het normale op de bestemming gerichte gebruik en onderhoud;
d. een gebruik van gronden en bouwwerken voor een seksinrichting dan wel ten behoeve van prostitutie.

Artikel 9 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van:

a. in het plan genoemde goothoogten, bouwhoogten, oppervlakte- en inhoudsmaten, percentages en afstandseisen, waarbij een overschrijding is toegestaan tot maximaal 10% van de goothoogten, bouwhoogten, oppervlakte- en inhoudsmaten, percentages en afstandseisen;
b. de regels en toestaan dat bouwgrenzen worden overschreden, waarbij een overschrijding is toegestaan tot maximaal 2,5 m, en deze noodzakelijk is in verband met de uitmeting van het terrein of uit een oogpunt van doelmatig gebruik van de gronden en/of de bebouwing;
c. de regels en toestaan dat de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, ten behoeve van kunstwerken, geen gebouw zijnde, en ten behoeve van zend-, ontvang- en/of sirenemasten wordt vergroot tot maximaal 40 m;
d. de regels en toestaan dat de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, wordt vergroot tot maximaal 10 m.

onder de voorwaarden dat:

e. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;
f. het straat- en bebouwingsbeeld en de verkeersveiligheidsbelangen niet onevenredig worden geschaad.

Artikel 10 Algemene wijzigingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in de vorm van het aanbrengen van geringe veranderingen in de plaats, ligging en/of afmetingen van bestemmingsgrenzen, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

a. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden mogen niet onevenredig worden geschaad;
b. het straat- en bebouwingsbeeld en de verkeersveiligheidsbelangen mogen niet onevenredig worden geschaad.

Artikel 11 Overige regels

11.1 Van toepassing verklaring archeologie

Het bestemmingsplan Archeologie zoals vastgesteld door de gemeenteraad d.d. 31 mei 2010 met plan-ID NL.IMRO.0226.BPARCHEOLOGIE001-VS01 blijft van toepassing op het plangebied van dit bestemmingsplan.

11.2 Parkeren

a. Een omgevingsvergunning voor een bouwplan als bedoeld in de artikel 5 Wonen kan slechts worden verleend, indien is aangetoond dat wordt of zal worden voldaan aan het gemeentelijke parkeerbeleid, zoals opgenomen in de parkeernormennota Duiven die in werking getreden is op 3 februari 2018, of diens rechtsopvolger. Dan wel, bij het ontbreken van gemeentelijk beleid, aan de gemiddelde parkeernormen, zoals opgenomen in publicatie 317 'Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie' van CROW, met dien verstande dat het totale aantal benodigde parkeerplaatsen wordt afgerond op het dichtstbijzijnde hele getal.
b. De afmetingen van een parkeerplaats bedragen ten minste 1,80 m bij 5 m en ten hoogste 3,25 m bij 6 m.
c. Bij omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het onder a en b bepaalde;
    1. indien het voldoen aan de parkeerbehoefte als gevolg van bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit, of:
    2. voor zover op andere wijze in de benodigde parkeergelegenheid wordt voorzien;
d. Het onder a bepaalde is niet van toepassing ingeval een bouwwerk ten gevolge van een calamiteit geheel verloren is gegaan en dit bouwwerk, indien en voor zover sprake is van dezelfde functie en omvang, wordt herbouwd en op gelijke wijze in de parkeerbehoefte wordt voorzien als voor de calamiteit feitelijk het geval was, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk teniet is gegaan.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 12 Overgangsrecht

12.1 Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan;

b. Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig afwijken van het eerste lid onder artikel 12.1 voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%;

c. Het eerste lid onder artikel 12.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

12.2 Overgangsrecht gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet;

b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid onder artikel 12.2, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind;

c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid onder artikel 12.2, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten;

d. Het eerste lid onder artikel 12.2 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

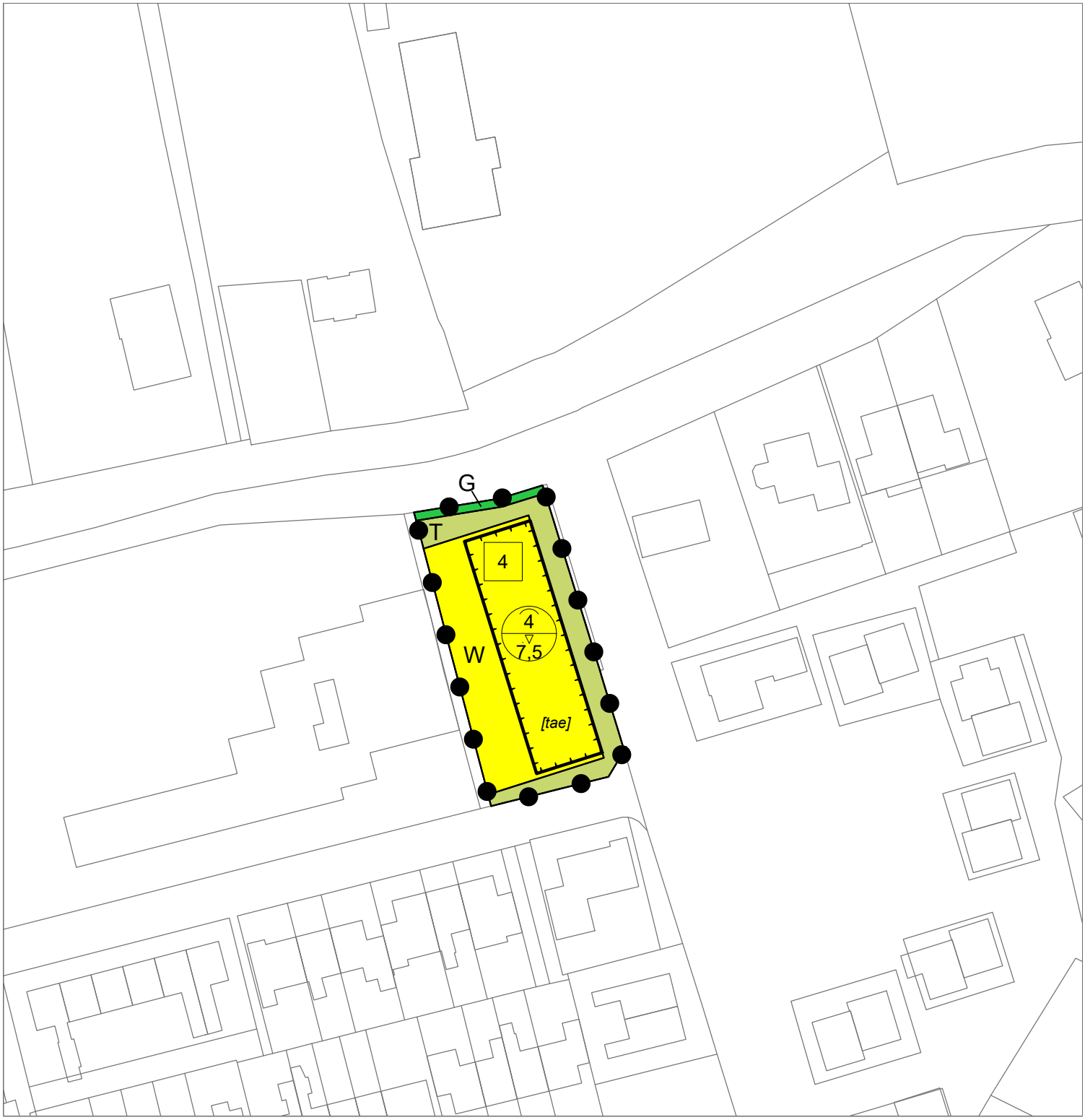
Artikel 13 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:
Regels van het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'.

Verbeelding

buro-sro.nl

stedenbouw + ruimtelijke ordening + ontwikkelingsmanagement

LEGENDA

Plangebied

Enkelbestemmingen

- G — Groen
- T — Tuin
- W — Wonen

Bouwvlakken

- bouwvlak

Bouwaanduidingen

- [tae] — twee-aaneen

Maatvoeringen

- 4 — maximum aantal wooneenheden
- 4 / 7,5 — maximum goothoogte (m) / maximum bouwhoogte (m)

Overig

- ondergrond_KAD_17 december 2020

Meters
0 2 4 6 8 10 20 30 40 50

N

Bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)

Gemeente Duiven

idn	: NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01
schaal	: 1:1000
formaat	: A4
projectnr.	: 17.40.01
laatst gew.	: 17 februari 2021
tekenaar	: TV
www.buro-sro.nl	: Vestiging Arnhem

BURO SRO

Verkennend bodemonderzoek

Loostraat (ong.) te Loo

Samen werken aan duurzaamheid

Milieutechniek Rouwmaat
Groenlo bv
Postbus 74 Den Sliem 93
7140 AB Groenlo 7141 JG Groenlo
TEL. 0544-474040 FAX. 0544-474049

TITELBLAD

Projectnaam	Loostraat (ong.) te Loo
Projectnummer	MT-200461
Opdrachtgever	Gemeente Duiven
Adres	Postbus 6
Postcode en plaats	6920AA te Duiven
Versienummer	1
Status	Definitief
Datum	4 februari 2021
Vestiging	Groenlo
Opsteller	Dhr. J. Nijenhuis
Paraaf	
Autorisatie	Dhr. A.W. Ursinus
Paraaf	

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 3
1.1 Achtergrond 3
1.2 Kwaliteit 3
1.3 Betrouwbaarheid 3
1.4 Onafhankelijkheid 3
1.5 Leeswijzer 3
2. VOORONDERZOEK 4
2.1 Geraadpleegde bronnen 4
2.2 Omschrijving onderzoekslocatie 4
2.3 Historie 5
2.4 Asbest 6
2.5 Voorgaande onderzoeken 6
2.6 Geohydrologie 7
2.7 Locatie inspectie 7
2.8 Conclusie vooronderzoek 7
3. HYPOTHESE EN ONDERZOEKSOPZET 8
3.1 Hypothese 8
3.2 Onderzoeksopzet 8
4. RESULTATEN 9
4.1 Uitvoering veldwerk 9
4.2 Samenstelling (meng)monsters en chemische analyses 9
4.3 Interpretatie analyseresultaten 10
5. CONCLUSIE 11
5.1 Algemeen 11
5.2 Conclusie en aanbevelingen 11

BIJLAGEN

BIJLAGE 1	Topografische kaart
BIJLAGE 2	Kadastrale kaart met gegevens
BIJLAGE 3	Situatietekening met monsternamepunten
BIJLAGE 4	Boorbeschrijvingen
BIJLAGE 5	Analysecertificaten grond
BIJLAGE 6	Analysecertificaten grondwater
BIJLAGE 7	Toetsingstabellen
BIJLAGE 8	Projectfoto's
BIJLAGE 9	Informatie vooronderzoek
BIJLAGE 10	Onafhankelijkheidsverklaring
BIJLAGE 11	Toegepaste normen

1. INLEIDING

1.1 Achtergrond

In opdracht van Gemeente Duiven heeft Milieutechniek Rouwmaat Groenlo B.V. een verkennend bodemonderzoek verricht aan de Loostraat (ong.) te Loo (gemeente Duiven).

Het bodemonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en bouwvergunning. Het onderzoek heeft tot doel vaststellen of er een grond- of grondwaterverontreiniging aanwezig is, welke mogelijk een belemmering kan vormen.

1.2 Kwaliteit

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door Milieutechniek Rouwmaat Groenlo BV conform de beoordelingsrichtlijn BRL-SIKB 2000. Milieutechniek Rouwmaat Groenlo BV is gecertificeerd en erkend voor het uitvoeren van milieuhygiënisch bodemonderzoek conform deze beoordelingsrichtlijn. Het toepassingsgebied van dit certificaat betreft de BRL-SIKB protocollen 2001 (plaatsen handboringen en peilbuizen, nemen grondmonsters) en 2002 (nemen van grondwatermonsters). De grond- en grondwatermonsters zijn (voor)behandeld door middel van de AS3000-methode in het door de Raad voor Accreditatie erkende laboratorium Eurofins Analytico te Barneveld.

1.3 Betrouwbaarheid

Het bodemonderzoek is uitgevoerd conform de Nederlandse Norm NEN 5740 (*NEN 5740:2009+A1:2016 nl 'Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek - Onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond'*). Het vooronderzoek, dat parallel loopt aan deze norm, is uitgevoerd conform de Nederlandse Norm NEN 5725 (*NEN 5725:2017 nl 'Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek'*). Ondanks de zorgvuldigheid waarmee het onderzoek is uitgevoerd, is het altijd mogelijk dat eventueel lokaal voorkomende verontreinigingen niet zijn ontdekt.

1.4 Onafhankelijkheid

Tussen Milieutechniek Rouwmaat Groenlo BV en de opdrachtgever is geen sprake van een relatie, die de onafhankelijkheid en de integriteit zouden beïnvloeden en/of haar werkzaamheden zou kunnen belemmeren. De onafhankelijkheidsverklaring van het uitgevoerde veldwerk is opgenomen in bijlage 10. De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door de erkende medewerker(s), de heer N. ten Brinke.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de voorinformatie beschreven. Aan de hand van deze gegevens is in hoofdstuk 3 de hypothese gedefinieerd en is de onderzoeksopzet vastgesteld. Hoofdstuk 4 behandelt de resultaten van het onderzoek. Ten slotte zijn in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen gedefinieerd.

2. VOORONDERZOEK

2.1 Geraadpleegde bronnen

Voor aanvang van het bodemonderzoek zijn de (historische) gegevens, die relevant zijn voor het onderzoek, verzameld. In bijlage 9 is de informatie van het vooronderzoek opgenomen.

Bij het vooronderzoek zijn de volgende bronnen geraadpleegd:
- informatie van de opdrachtgever
- informatie van de gemeente/omgevingsdienst
- informatie van de website topotijdreis.nl
- informatie van de website bodemloket.nl
- locatie inspectie

2.2 Omschrijving onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Loostraat (ong.) te Loo (gemeente Duiven). De locatie is kadastraal bekend als gemeente Groessen en Loo, sectie F, nummer(s) 1905. De onderzoekslocatie heeft een oppervlakte van circa 1485 m^2. In bijlage 1 is de topografische kaart weergegeven. Bijlage 2 bevat de kadastrale kaart met kadastrale gegevens en in bijlage 3 is de situatietekening met monsternamepunten weergegeven.

De onderzoekslocatie is gelegen aan de rand van Loo. De onderzoekslocatie is in de huidige situatie braakliggend. De initiatiefnemer is voornemens nieuwbouw op het perceel te realiseren.

Figuur 1: Overzichtsfoto

2.3 Historie

Informatie van de gemeente/omgevingsdienst

Er zijn geen relevante gegevens van de historie van het terrein bekend welke van invloed zouden kunnen zijn op de onderzoeksstrategie. Op de locatie hebben zich in het verleden, voor zover bekend, geen calamiteiten voorgedaan.

Informatie van de website topotijdreis.nl

Uit historisch kaartmateriaal is gebleken dat het perceel in het verleden bebouwd is geweest.

Figuur 2: Historische kaart 1960

Figuur 3: Historische kaart 1970

Figuur 4: Historische kaart 1980

Figuur 5: Historische kaart 2020

Informatie van de website bodemloket.nl
Uit informatie van het bodemloket blijkt dat er geen historische activiteiten bekend zijn die van invloed kunnen zijn op de onderzoeksstrategie.

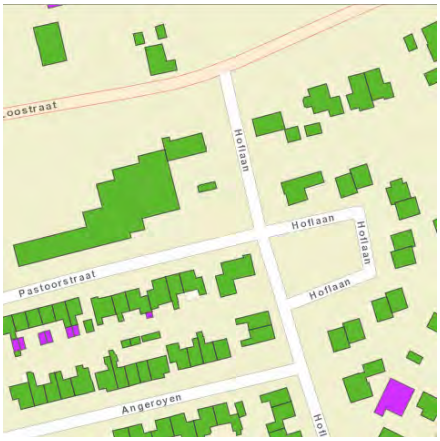

Figuur 6: Weergave bodemloket.nl

2.4 Asbest

Bij het vooronderzoek zijn geen gegevens naar voren gekomen die kunnen duiden op de aanwezigheid van asbest op of in de bodem van de onderzoekslocatie. Volgens de asbestdakenkaart van de provincie Gelderland heeft de locatie een lage verwachtingskans op het voorkomen van asbest. Tijdens de visuele inspectie zijn eveneens geen aanwijzingen aangetroffen dat de locatie verdacht is op het voorkomen van asbest.

Derhalve is de locatie onverdacht op het voorkomen van asbest in de bodem.

Figuur 7: Weergave asbestdakenkaart

2.5 Voorgaande onderzoeken

Op en in de nabije omgeving van de onderzoekslocatie hebben voor zover bekend geen voorgaande bodemonderzoeken plaatsgevonden.

2.6 Geohydrologie

Op basis van de geologische overzichtskaarten en grondwaterkaart van Nederland kan het volgende beeld van de bodemopbouw worden geschetst.

Het maaiveld bevindt zich volgens het Actueel Hoogtebestand Nederland op een hoogte van circa 11,00 m +NAP. De gemiddelde stand van het freatisch grondwater bedraagt ± 8,50 m +NAP, waardoor het grondwater zich op ± 2,50 m -mv zou bevinden. Uit de grondwaterkaarten van TNO blijkt dat de regionale grondwaterstromingsrichting zuidwestelijk is gericht. Het grondwater is voor zover bekend niet onderhevig aan invloeden van buitenaf.

2.7 Locatie inspectie

Bij de locatie inspectie zijn geen bijzonderheden waargenomen. De onderzoekslocatie werd aangetroffen zoals op basis van het vooronderzoek kon worden verwacht.

Het terrein is onverhard en niet opgehoogd.

2.8 Conclusie vooronderzoek

De onderzoekslocatie is op basis van het vooronderzoek onverdacht op het voorkomen van bodemverontreinigingen. De onderzoekslocatie is eveneens onverdacht op het voorkomen van asbest in de bodem.

3. HYPOTHESE EN ONDERZOEKSOPZET

3.1 Hypothese

De gehele onderzoekslocatie kan op basis van het vooronderzoek als niet-verdacht worden beschouwd en hiervoor wordt de 'Onderzoeksstrategie voor een onverdachte locatie (ONV)' gehanteerd.

3.2 Onderzoeksopzet

In de onderstaande tabel is de onderzoeksopzet weergegeven.

Aantal boringen (excl. peilbuizen)	Aantal peilbuizen	Analyses grond	Analyses water
6 tot ± 0,5 m-mv 1 tot ± 2,0 m-mv	1	2 Standaardpakket grond + 1 PFAS	1 Standaardpakket grondwater

Standaardpakket grond:

- Lutum en organische stof (volgens AS3010)(bovengrond en optioneel in de ondergrond)
- Zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni, Zn) (volgens AS3010)
- PCB's (volgens AS3010 en AS3020)
- Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (10 PAK uit Leidraad Bodembescherming, volgens AS3010)
- Minerale olie (C10-40))(volgens AS3010)

Standaardpakket grondwater:

- Zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni, Zn)(volgens AS3110)
- Vluchtige aromaten (benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen, styreen, naftaleen) (volgens AS3110 en AS3130)
- Vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (vinylchloride, chloorethenen, chloormethaan, chloroform, chloorethanen, chloorpropanen en bromoform) (volgens AS3110)
- Minerale olie (C10-40), (volgens AS3110)

4. RESULTATEN

4.1 Uitvoering veldwerk

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd op 6 januari 2020 en op 13 januari 2020 is de peilbuis bemonsterd. Op de tekening in bijlage 3 staan de diverse boringen weergegeven.

Het opgeboorde materiaal is beoordeeld op korrelgrootte (=textuur), kleur, geur, oliewaterreactie en andere bijzonderheden.

De bovengrond bestaat wisselend uit zeer fijn tot zeer grof zand en neutraalbruin zwak zandige klei. Daaronder bestaat de ondergrond overwegend uit neutraalbruine matig siltige klei. De complete omschrijvingen van de boorprofielen staan vermeld in bijlage 4.

Zintuiglijk zijn er geen afwijkingen waargenomen.

In de onderstaande tabel staan de meetresultaten van het grondwater weergegeven:

Peilbuis	Filterstelling (m-mv)	Grondwaterstand (m-mv)	Zuurgraad (pH)	Geleidbaarheid EGV (µS/cm)	Troebelheid (NTU)
01	3,00 - 4,00	2,71	7,3	1270	27,1

Geen van de gemeten waarden van de zuurgraad en de geleidbaarheid wijkt duidelijk af van de waarde, welke gezien de natuurlijke omstandigheden verwacht kan worden. De waarde van de troebelheid is verhoogd t.o.v. de natuurlijke achtergrondwaarde (tussen 0 en 10 NTU). Deze hoge troebelheid kan een overschatting van organische parameters ten gevolg hebben.

4.2 Samenstelling (meng)monsters en chemische analyses

Op basis van de zintuiglijke waarnemingen zijn (meng)monsters samengesteld van de grond. In onderstaande tabel staan de mengmonsters weergegeven.

Grond(meng)monster(s)	Samenstelling	Traject (m-mv)	Analyse
MM01	01 (0,00 - 0,50) + 04 (0,00 - 0,50) + 06 (0,00 - 0,50) + 07 (0,00 - 0,50) + 08 (0,00 - 0,50)	0,00 - 0,50	PFAS (28) Handelingskader, Standaardpakket grond incl. LUOS
MM02	02 (0,00 - 0,30) + 03 (0,00 - 0,50) + 05 (0,00 - 0,50)	0,00 - 0,50	PFAS (28) Handelingskader, Standaardpakket grond incl. LUOS
MM03	01 (0,50 - 1,00) + 01 (1,00 - 1,50) + 01 (1,50 - 2,00) + 02 (0,50 - 1,00) + 02 (1,00 - 1,20)	0,50 - 2,00	Standaardpakket grond incl. LUOS
Grondwatermonster(s)			
01-1-1	-	3,00 - 4,00	Standaardpakket grondwater

Motivatie:

MM01 is samengesteld uit de individuele kleiige grondmonsters van de bovengrond.
MM02 is samengesteld uit de individuele zanderige grondmonsters van de bovengrond.
MM03 is samengesteld uit de individuele grondmonsters van de ondergrond.

4.3 Interpretatie analyseresultaten

In bijlage 5 zijn de analyserapporten van de grond opgenomen en in bijlage 6 van het grondwater. De toetsingstabellen zijn weergegeven in bijlage 7. De gemeten gehalten zijn met behulp van het organisch stof- en lutumgehalte, omgerekend naar gehalten in een standaardbodem en vervolgens getoetst.

In de onderstaande tabel worden de concentraties aangegeven die de geldende toetsingskaders overschrijden, daarnaast is een indicatie van de te verwachten bodemkwaliteitsklasse volgens het Besluit Bodemkwaliteit weergegeven.

Grond (meng)monster(s)	Traject (m-mv)	Gehalte > AW/S	Gehalte > T	Gehalte > I	Indicatie BBK
MM01	0,00 - 0,50	Kobalt Nikkel	-	-	AW
MM02	0,00 - 0,50	-	-	-	AW
MM03	0,50 - 2,00	Nikkel	-	-	AW
Grondwatermonster(s)					
01-1-1	3,00 - 4,00	Barium	-	-	N.v.t.

Betekenis van de tekens en afkortingen WBB:
S = streefwaarde
AW = achtergrondwaarde (licht verontreinigd)
T = tussenwaarde (matig verontreinigd)
I = interventiewaarde (sterk verontreinigd)
- = onder achtergrondwaarde of detectiegrens

Betekenis van de afkortingen BBK:
AW= toepasbaar voldoet aan Achtergrondwaarde
Wonen= toepasbaar (functieklasse Wonen)
Industrie= toepasbaar (functieklasse industrie)
NT= niet toepasbaar

Toelichting:
Het is bekend dat in de grond en in het grondwater zware metalen in sterk fluctuerende gehalten kunnen voorkomen, zowel door natuurlijke bronnen als door menselijke activiteiten veroorzaakt. De gehalten betreffen dan (natuurlijke) achtergrondwaarden.

In de grond(meng)monsters van de bovengrond voldoen de aangetroffen gehalten PFAS aan de normering voor ‘vrije’ toepassing op land.

5. CONCLUSIE

5.1 Algemeen

In opdracht van Gemeente Duiven heeft Milieutechniek Rouwmaat een verkennend bodemonderzoek verricht aan de Loostraat (ong.) te Loo (gemeente Duiven). Het bodemonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en bouwvergunning.

5.2 Conclusie en aanbevelingen

Uit het uitgevoerde bodemonderzoek kan het volgende worden geconcludeerd:

- In geen van de geanalyseerde parameters in zowel grond als grondwater is de waarde voor nader onderzoek (tussenwaarde) en/of de interventiewaarde overschreden.
- De aangetroffen licht verhoogde gehalten in de grond en in het grondwater vormen geen belemmering voor het toekomstige gebruik.
- De hypothese “De gehele onderzoekslocatie kan op basis van het vooronderzoek als niet-verdacht worden beschouwd” wordt grotendeels aangenomen.
- In de grond(meng)monsters van de bovengrond voldoen de aangetroffen gehalten PFAS aan de normering voor ‘vrije’ toepassing op land.

Opmerking

Eventueel vrijkomende grond kan niet zondermeer in het grondverkeer worden opgenomen. Mocht de grond naar elders worden getransporteerd, dient te worden nagegaan in hoeverre de kwaliteit van de af te voeren grond overeenstemt met de verwerkingsmogelijkheden die voor de betreffende stort- c.q. hergebruikslocatie gelden. Deze zijn geformuleerd in het Besluit bodemkwaliteit. Aanbevolen wordt dan ook de eindverwerkingslocatie in overleg met het bevoegd gezag vast te stellen. Mocht grondwater onttrokken worden t.b.v. bemaling, dient bekeken te worden in hoeverre de grondwaterkwaliteit de lozingsnormen overschrijdt.

BIJLAGE 1

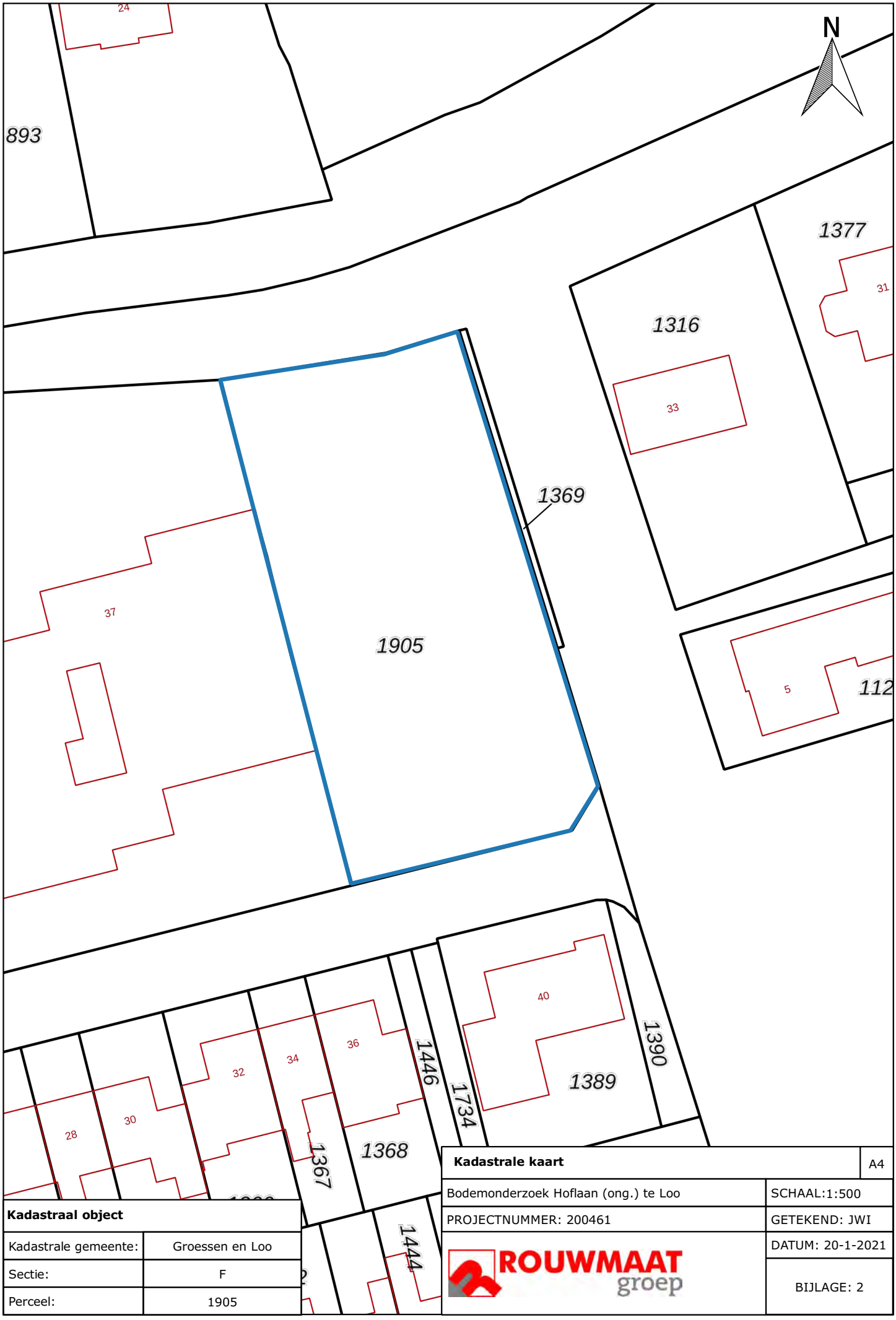
TOPOGRAFISCHE KAART

Topografische kaart	A4
Bodemonderzoek Hoflaan (ong.) te Loo	SCHAAL:1:25.000
PROJECTNUMMER: 200461	GETEKEND: JWI
ROUWMAAT groep	DATUM: 20-1-2021
	BIJLAGE: 1

BIJLAGE 2

KADASTRALE KAART

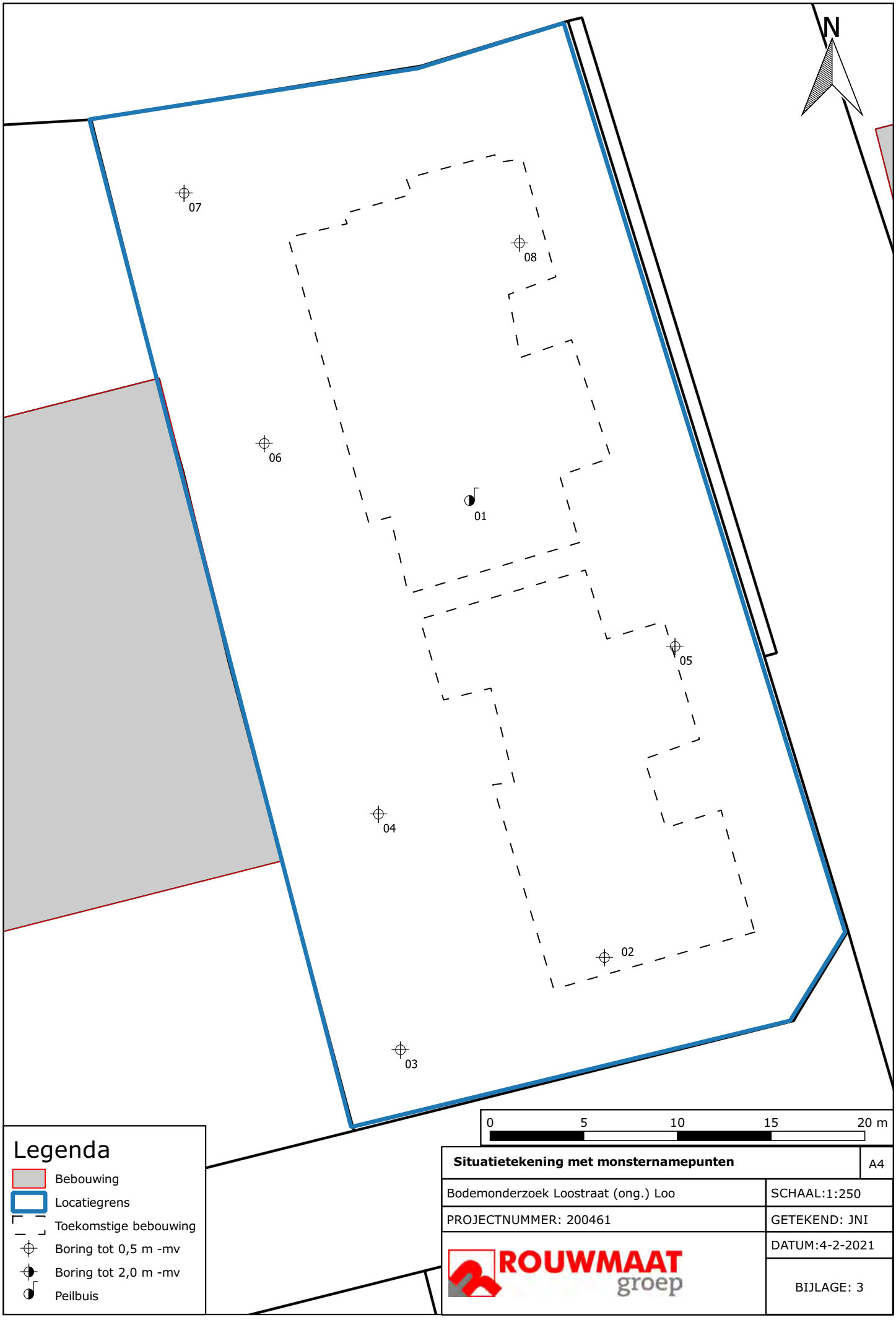

Kadastraal object	
Kadastrale gemeente:	Groessen en Loo
Sectie:	F
Perceel:	1905

Kadastrale kaart	A4
Bodemonderzoek Hoflaan (ong.) te Loo	SCHAAL:1:500
PROJECTNUMMER: 200461	GETEKEND: JWI
ROUWMAAT groep	DATUM: 20-1-2021
	BIJLAGE: 2

BIJLAGE 3

SITUATIETEKENING MET MONSTERNAMEPUNTEN

Situatietekening met monsternamepunten	A4
Bodemonderzoek Loostraat (ong.) Loo	SCHAAL:1:250
PROJECTNUMMER: 200461	GETEKEND: JNI
ROUWMAAT groep	DATUM:4-2-2021
	BIJLAGE: 3

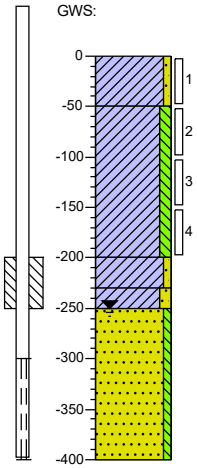
BIJLAGE 4

BOORBESCHRIJVINGEN

Boring: 01

Datum: 6-1-2021

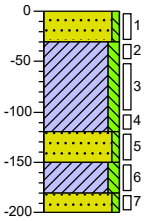
GWS: 250

0 braak
Klei, zwak zandig, neutraalbruin, Edelmanboor
-50
Klei, matig siltig, neutraalbruin, Edelmanboor
-200
Klei, zwak zandig, neutraalgrijs, Edelmanboor
-230
-250 Klei, matig zandig, neutraalgrijs, Edelmanboor
Zand, matig grof, zwak siltig, neutraalgrijs, Zuigerboor
-400

Boring: 02

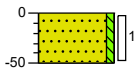
Datum: 6-1-2021

0 braak
-30 Zand, matig grof, zwak siltig, bruingeel, Edelmanboor
Klei, matig siltig, neutraalbruin, Edelmanboor
-120
-150 Zand, zeer fijn, zwak siltig, neutraalbruin, Edelmanboor
-180 Klei, matig siltig, licht beigebruin, Edelmanboor
-200 Zand, matig fijn, zwak siltig, neutraalbruin, Edelmanboor

Boring: 03

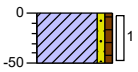
Datum: 6-1-2021

0 braak
Zand, zeer grof, zwak siltig, licht beigebruin, Edelmanboor
-50

Boring: 04

Datum: 6-1-2021

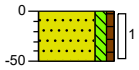

0 braak
Klei, zwak zandig, zwak humeus, neutraalbruin, Edelmanboor
-50

Projectcode: 200461
Projectnaam: Loostraat (ong.) Loo

Boring: 05

Datum: 6-1-2021

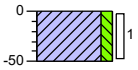
0 braak

Zand, zeer fijn, matig siltig, zwak humeus, brokken klei, donkerbruin, Edelmanboor

-50

Boring: 06

Datum: 6-1-2021

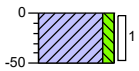
0 braak

Klei, matig siltig, neutraalbruin, Edelmanboor

-50

Boring: 07

Datum: 6-1-2021

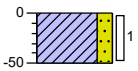
0 braak

Klei, matig siltig, neutraalbruin, Edelmanboor

-50

Boring: 08

Datum: 6-1-2021

0 braak

Klei, sterk zandig, neutraalbruin, Edelmanboor

-50

Projectcode: 200461
Projectnaam: Loostraat (ong.) Loo

BIJLAGE 5

ANALYSECERTIFICATEN GROND

Rouwmaat Milieutechniek
T.a.v. Jeroen Nijenhuis
Postbus 74
7140 AB GROENLO
NETHERLANDS

Analysecertificaat

Datum: 12-Jan-2021

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2021002417/1
Uw project/verslagnummer	200461
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	07-Jan-2021

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

eurofins | — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021002417/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	07-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	12-Jan-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	12-Jan-2021/14:06
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	1/2

	Analyse	Eenheid	1	2	3
	Voorbehandeling				
	Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd
	Bodemkundige analyses				
S	Droge stof	% (m/m)	84.5	90.8	78.3
S	Organische stof	% (m/m) ds	1.9	1.6	1.3
	Gloeirest	% (m/m) ds	97	98	97
S	Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	11.9	5.8	20.0
	Metalen				
S	Barium (Ba)	mg/kg ds	100	30	110
S	Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0.24	<0.20	<0.20
S	Kobalt (Co)	mg/kg ds	12	4.0	12
S	Koper (Cu)	mg/kg ds	15	6.2	15
S	Kwik (Hg)	mg/kg ds	0.070	<0.050	<0.050
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1.5	<1.5	<1.5
S	Nikkel (Ni)	mg/kg ds	25	9.9	32
S	Lood (Pb)	mg/kg ds	22	22	19
S	Zink (Zn)	mg/kg ds	72	27	63
	Minerale olie				
	Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3.0	<3.0	<3.0
	Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	5.4
	Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	<11	<11
	Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6.0	<6.0	<6.0
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	<35	<35
	Polychloorbifenylen, PCB				
S	PCB 28	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 52	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 101	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 118	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)	Grond (AS3000)	11797775
2	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	Grond (AS3000)	11797776
3	01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100) 02 (100-120)	Grond (AS3000)	11797777

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021002417/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	07-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	12-Jan-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	12-Jan-2021/14:06
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	2/2

	Analyse	Eenheid	1	2	3
S	PCB 138	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 153	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 180	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0049 [1)]	0.0049 [1)]	0.0049 [1)]
	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK				
S	Naftaleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Fenanthreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Anthraceen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Fluorantheen	mg/kg ds	0.053	<0.050	<0.050
S	Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Chryseen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.37	0.35 [1)]	0.35 [1)]

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)	Grond (AS3000)	11797775
2	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	Grond (AS3000)	11797776
3	01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100) 02 (100-120)	Grond (AS3000)	11797777

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Akkoord
Pr.coörd.
VA

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.
Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL
Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl
BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Bijlage (A) met de opgegeven deelmonsterinformatie behorende bij het analysecertificaat. 2021002417/1

Monster nr. / Barcode	Boornr	Van	Tot	Uw datum monstername	Monsteromsch./Monstername ID
Uw monsteromschrijving					
11797775	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)				
0538488406	01	0	50	06-Jan-2021	1
0538488417	04	0	50	06-Jan-2021	1
0538489008	06	0	50	06-Jan-2021	1
0538488419	07	0	50	06-Jan-2021	1
0538488416	08	0	50	06-Jan-2021	1
11797776	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)				
0538488411	02	0	30	06-Jan-2021	1
0538488421	03	0	50	06-Jan-2021	1
0538488408	05	0	50	06-Jan-2021	1
11797777	01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100) 02 (100-120)				
0538488414	01	100	150	06-Jan-2021	3
0538488418	01	150	200	06-Jan-2021	4
0538488391	02	50	100	06-Jan-2021	3
0538488413	02	100	120	06-Jan-2021	4
0538488412	01	50	100	06-Jan-2021	2

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2021002417/1

Opmerking 1)

De toetswaarde van de som is gelijk aan de sommatie van 0,7*RG

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2021002417/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Voorbehandeling			
Cryogeen malen	W0106	Voorbehandeling	AS3000
Bodemkundige analyses			
Droge Stof	W0104	Gravimetrie	pb 3010-2 en NEN-EN 15934
Organische stof (gloeiverlies)	W0109	Gravimetrie	pb 3010-3 en NEN 5754
Korrelgrootte < 2 µm (lutum)	W0171	Sedimentatie	pb 3010-4 en NEN 5753
Metalen			
Barium (Ba)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Cadmium (Cd)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kobalt (Co)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Koper (Cu)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kwik (Hg)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Molybdeen (Mo)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Nikkel (Ni)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Lood (Pb)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Zink (Zn)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Minerale olie			
Minerale Olie (C10-C40)	W0202	GC-FID	pb 3010-7 en NEN-EN-ISO 16703
Polychloorbifenylen, PCB			
PCB (7)	W0271	GC-MS	pb 3010-8 en NEN 6980
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK			
PAK som AS3000/AP04	W0271	GC-MS	pb. 3010-6 en NEN-ISO 18287
PAK (10) (VROM)	W0271	GC-MS	pb. 3010-6 en NEN-ISO 18287

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2020.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Rouwmaat Milieutechniek
T.a.v. Jeroen Nijenhuis
Postbus 74
7140 AB GROENLO
NETHERLANDS

Analysecertificaat

Datum: 20-Jan-2021

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2021005866/1
Uw project/verslagnummer	200461
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	06-Jan-2021

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021005866/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	14-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	20-Jan-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	20-Jan-2021/10:44
		Bijlage	A,C
		Pagina	1/2

	Analyse	Eenheid	1	2
	Voorbehandeling			
	Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd	Uitgevoerd
	Bodemkundige analyses			
S	Droge stof	% (m/m)	83.5	92.7
	PerFluorKoolwaterstoffen(PFC)			
	perfluorbutaanzuur (PFBA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorpentaanzuur (PFPeA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorhexaanzuur (PFHxA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorheptaanzuur (PFHpA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluoroctaanzuur (PFOA) lineair	µg/kg ds	0.4	0.2
	perfluoroctaanzuur (PFOA) vertakt	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluornonaanzuur (PFNA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluordecaanzuur (PFDA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorundecaanzuur (PFUnDA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluordodecaanzuur (PFDoA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluortridecaanzuur (PFTrDA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluortetradecaanzuur (PFTeDA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorhexadecaanzuur (PFHxDA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluoroctadecaanzuur (PFODA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorbutaansulfonzuur (PFBS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorpentaansulfonzuur (PFPeS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorhexaansulfonzuur (PFHxS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorheptaansulfonzuur (PFHpS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluoroctaansulfonzuur (PFOS) lineair	µg/kg ds	0.5	0.1
	perfluoroctaansulfonzuur (PFOS) vertakt	µg/kg ds	0.2	<0.1
	perfluordecaansulfonzuur (PFDS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	4:2 fluortelomeer sulfonzuur (4:2 FTS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	6:2 fluortelomeer sulfonzuur (6:2 FTS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	8:2 fluortelomeer sulfonzuur (8:2 FTS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	10:2 fluortelomeer sulfonzuur (10:2 FTS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)	Grond (AS3000)	11808620
2	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	Grond (AS3000)	11808621

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021005866/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	14-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	20-Jan-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	20-Jan-2021/10:44
		Bijlage	A,C
		Pagina	2/2

Analyse	Eenheid	1	2
N-methylperfluoroctaansulfonamideacetaat(MeFOSAA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
N-ethylperfluoroctaansulfonamideacetaat (EtFOSAA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
perfluoroctaansulfonamide (PFOSA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
N-methylperfluoroctaansulfonamide (MeFOSA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
8:2 fluortelomeerfosfaatdiester (8:2 diPAP)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
som PFOA (*0,7)	µg/kg ds	0.5	0.3
som PFOS (*0,7)	µg/kg ds	0.8	0.2

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)	Grond (AS3000)	11808620
2	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	Grond (AS3000)	11808621

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Akkoord
Pr.coörd.
VA

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Bijlage (A) met de opgegeven deelmonsterinformatie behorende bij het analysecertificaat. 2021005866/1

Monster nr.	Uw monsteromschrijving				
Barcode	Boornr	Van	Tot	Uw datum monstername	Monsteromsch./Monstername ID
11808620	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)				
0538488406	01	0	50	06-Jan-2021	1
0538488417	04	0	50	06-Jan-2021	1
0538489008	06	0	50	06-Jan-2021	1
0538488419	07	0	50	06-Jan-2021	1
0538488416	08	0	50	06-Jan-2021	1
11808621	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)				
0538488411	02	0	30	06-Jan-2021	1
0538488421	03	0	50	06-Jan-2021	1
0538488408	05	0	50	06-Jan-2021	1

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2021005866/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Voorbehandeling			
Cryogeen malen	W0106	Voorbehandeling	AS3000
Bodemkundige analyses			
Droge Stof	W0104	Gravimetrie	pb 3010-2 en NEN-EN 15934
PerFluorKoolwaterstoffen(PFC)			
PFAS (28) Handelingskader	W0323	LC-MSMS	Eigen methode
Som lineair en vertakt PFOS en PFOA (AS3000 en AP04) grond	W0323	LC-MSMS	Eigen methode

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2020.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

BIJLAGE 6

ANALYSECERTIFICATEN GRONDWATER

Rouwmaat Milieutechniek
T.a.v. Jeroen Nijenhuis
Postbus 74
7140 AB GROENLO
NETHERLANDS

Analysecertificaat

Datum: 19-Jan-2021

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2021005868/1
Uw project/verslagnummer	200461
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	14-Jan-2021

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

eurofins | — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021005868/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	14-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	19-Jan-2021
Uw monsternemer	Nico ten Brinke	Rapportagedatum	19-Jan-2021/15:31
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	1/2

	Analyse	Eenheid	1	
	Metalen			
S	Barium (Ba)	µg/L	150	
S	Cadmium (Cd)	µg/L	<0.20	
S	Kobalt (Co)	µg/L	<2.0	
S	Koper (Cu)	µg/L	<2.0	
S	Kwik (Hg)	µg/L	<0.050	
S	Molybdeen (Mo)	µg/L	<2.0	
S	Nikkel (Ni)	µg/L	<3.0	
S	Lood (Pb)	µg/L	<2.0	
S	Zink (Zn)	µg/L	<10	
	Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen			
S	Benzeen	µg/L	<0.20	
S	Tolueen	µg/L	<0.20	
S	Ethylbenzeen	µg/L	<0.20	
S	o-Xyleen	µg/L	<0.10	
S	m,p-Xyleen	µg/L	<0.20	
S	Xylenen (som) factor 0,7	µg/L	0.21	1)
	BTEX (som)	µg/L	<0.90	
S	Naftaleen	µg/L	<0.020	
S	Styreen	µg/L	<0.20	
	Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen			
S	Dichloormethaan	µg/L	<0.20	
S	Trichloormethaan	µg/L	<0.20	
S	Tetrachloormethaan	µg/L	<0.10	
S	Trichlooretheen	µg/L	<0.20	
S	Tetrachlooretheen	µg/L	<0.10	
S	1,1-Dichloorethaan	µg/L	<0.20	
S	1,2-Dichloorethaan	µg/L	<0.20	
S	1,1,1-Trichloorethaan	µg/L	<0.10	
S	1,1,2-Trichloorethaan	µg/L	<0.10	
S	cis 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0.10	

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (350-450)	Water (AS3000)	11808623

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.
Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL
Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl
BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021005868/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	14-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	19-Jan-2021
Uw monsternemer	Nico ten Brinke	Rapportagedatum	19-Jan-2021/15:31
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	2/2

	Analyse	Eenheid	1
S	trans 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0.10
	CKW (som)	µg/L	<1.6
S	Tribroommethaan	µg/L	<0.20
S	Vinylchloride	µg/L	<0.10
S	1,1-Dichlooretheen	µg/L	<0.10
S	1,2-Dichloorethenen (Som) factor 0,7	µg/L	0.14 [1)]
S	1,1-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20
S	1,2-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20
S	1,3-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20
S	Dichloorpropanen som factor 0.7	µg/L	0.42
	Minerale olie		
	Minerale olie (C10-C12)	µg/L	<10
	Minerale olie (C12-C16)	µg/L	<10
	Minerale olie (C16-C21)	µg/L	<10
	Minerale olie (C21-C30)	µg/L	<15
	Minerale olie (C30-C35)	µg/L	<10
	Minerale olie (C35-C40)	µg/L	<10
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	µg/L	<50

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (350-450)	Water (AS3000)	11808623

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Akkoord
Pr.coörd.

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Bijlage (A) met de opgegeven deelmonsterinformatie behorende bij het analysecertificaat. 2021005868/1

Monster nr.	Uw monsteromschrijving				
Barcode	Boornr	Van	Tot	Uw datum monstername	Monsteromsch./Monstername ID
11808623	01 (350-450)				
0680529423	01	350	450	13-Jan-2021	1
0800872792	01	350	450	13-Jan-2021	2

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2021005868/1

Opmerking 1)

De toetswaarde van de som is gelijk aan de sommatie van 0,7*RG

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2021005868/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Metalen			
Barium (Ba)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Cadmium (Cd)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kobalt (Co)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Koper (Cu)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kwik (Hg)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Molybdeen (Mo)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Nikkel (Ni)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Lood (Pb)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Zink (Zn)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen			
Aromaten (BTEXN)	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Xylenen som AS3000	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Styreen	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen			
VOCl (11)	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Tribroommethaan (Bromoform)	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Vinylchloride	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,1-Dichlooretheen	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
DiClEtheen som AS3000	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,1-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,2-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,3-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
DiChlprop. som AS3000	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Minerale olie			
Minerale olie (C10-C40)	W0215	GC-FID	pb 3110-5

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2020.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

BIJLAGE 7

TOETSINGSTABELLEN

Toelichting toetsingskader

De analyseresultaten zijn beoordeeld aan de hand van het toetsingskader van het Regeling Bodemkwaliteit en de circulaire Bodemsanering 2006.

Grond
Voor de beoordeling van grond worden achtergrond- en interventiewaarden onderscheiden. Deze hebben de volgende betekenis:

Achtergrondwaarden (AW)
In het Regeling Bodemkwaliteit wordt de term “Achtergrondwaarden” gebruikt. De achtergrondwaarden zijn gebaseerd op het onderzoek “Achtergrondwaarden 2000” (AW2000). Hierin zijn gehalten vastgesteld van een groot aantal stoffen in bodem van natuur en landbouwgronden in Nederland.

Criterium voor nader onderzoek (1/2(AW+I))
Het vaststellen in hoeverre sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging (vaststellen saneringsnoodzaak) wordt bepaald middels de uitvoering van een nader onderzoek. Dit nader onderzoek dient plaats te vinden indien het *criterium voor nader onderzoek* (1/2(AW+I); gemiddelde van de som van achtergrond- en interventiewaarde) wordt overschreden.

Interventiewaarden (I)
De interventiewaarden geven het concentratieniveau voor verontreinigde stoffen aan waarboven sprake is van ernstige bodemverontreiniging. In bijzondere situaties kan ook bij concentraties beneden de interventiewaarden sprake zijn van en geval van ernstige verontreiniging. De interventiewaarden zijn gebaseerd op de risico’s voor de volksgezondheid en het ecosysteem.

Grondwater
Voor de beoordeling van grondwater worden streef- en interventiewaarden onderscheiden. Deze hebben de volgende betekenis:

Streefwaarden (S)
De streefwaarden geven het uiteindelijk te bereiken kwaliteitsniveau voor de bodem aan. De streefwaarden hebben betrekking op de in de natuur voorkomende achtergrondconcentraties, of detectiegrenzen bij stoffen die niet in natuurlijke milieus voorkomen.

Criterium voor nader onderzoek (1/2(S+I))
Het vaststellen in hoeverre sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging (vaststellen saneringsnoodzaak) wordt bepaald middels de uitvoering van een nader onderzoek. Dit nader onderzoek dient plaats te vinden indien het *criterium voor nader onderzoek* (1/2(S+I); gemiddelde van de som van streef- en interventiewaarde) wordt overschreden.

Interventiewaarden (I)
De interventiewaarden geven het concentratieniveau voor verontreinigde stoffen aan waarboven sprake is van ernstige bodemverontreiniging. In bijzondere situaties kan ook bij concentraties beneden de interventiewaarden sprake zijn van en geval van ernstige verontreiniging. De interventiewaarden zijn gebaseerd op de risico’s voor de volksgezondheid en het ecosysteem.

Tabel: Toetsingswaarden voor grond (as3000) (I&M-toetsingskader). Het betreft gehalten in mg/kgds, tenzij anders aangegeven

Toetsingswaarden[1)]	AW	1/2(AW+I)	I	RBK eis
METALEN				
barium			920	20
cadmium	0.60	6.8	13	0.20
kobalt	15	102	190	3.0
koper	40	115	190	5.0
kwik	0.15	18	36	0.050
lood	50	290	530	10
molybdeen	1.5	96	190	1.5
nikkel	35	68	100	4.0
zink	140	430	720	20
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN				
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	1.5	21	40	0.35
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)				
som PCB (7) (0.7 factor) (µg/kgds)	20	510	1000	4.9
MINERALE OLIE				
totaal olie C10 - C40	190	2595	5000	35

1) *AW* *achtergrondwaarde*
1/2(AW+I) *gemiddelde van de achtergrond- en interventiewaarde*
I *interventiewaarde*
RBK *Tabel 1 (rapportagegrenzen), Staatscourant nr. 22335 (02-11-2012).*

De achtergrond- en interventiewaarden zijn afhankelijk van de bodemsamenstelling.
De genoemde toetsings waarden zijn van toepassing op het standaard bodem type 10% humus en 25% lutum.

Tabel: Toetsingswaarden voor grondwater (as3000)

Toetsingswaarden[1)]	S	1/2(S+I)	I	RBK
METALEN				
barium	50	338	625	20
cadmium	0.40	3.2	6.0	0.20
kobalt	20	60	100	2.0
koper	15	45	75	2.0
kwik	0.050	0.18	0.30	0.050
lood	15	45	75	2.0
molybdeen	5.0	152	300	2.0
nikkel	15	45	75	3.0
zink	65	432	800	10
VLUCHTIGE AROMATEN				
benzeen	0.20	15	30	0.20
tolueen	7.0	504	1000	0.20
ethylbenzeen	4.0	77	150	0.20
xylenen (0.7 factor)	0.20	35	70	0.21
styreen	6.0	153	300	0.20
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN				
naftaleen	0.01	35	70	0.020
polycyclische aromatische koolwaterstoffen			1	
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN				
1,1-dichloorethaan	7.0	454	900	0.20
1,2-dichloorethaan	7.0	204	400	0.20
1,1-dichlooretheen	0.01	5.0	10	0.10
dichloormethaan	0.01	500	1000	0.20
som (cis,trans) 1,2-dichloorethenen (0.7 factor)	0.01	10	20	0.14
1,1-dichloorpropaan	0.80	40	80	0.20
1,2-dichloorpropaan	0.80	40	80	0.20
1,3-dichloorpropaan	0.80	40	80	0.20
som dichloorpropanen (0.7 factor)	0.80	40	80	0.42
tetrachlooretheen	0.01	20	40	0.10
tetrachloormethaan	0.01	5.0	10	0.10
1,1,1-trichloorethaan	0.01	150	300	0.10
1,1,2-trichloorethaan	0.01	65	130	0.10
trichlooretheen	24	262	500	0.20
chloroform	6.0	203	400	0.20
vinylchloride	0.01	2.5	5.0	0.20
tribroommethaan			630	0.20
MINERALE OLIE				
totaal olie C10 - C40	50	325	600	50

[1)] *S* *streefwaarde*
1/2(S+I) *gemiddelde van streef- en interventiewaarde*
I *interventiewaarde*
RBK *Tabel 1 (rapportagegrenzen), Staatscourant nr. 22335 (02-11-2012).*

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)

Analyse	Eenheid					RG	>AW	T	I
		G.W.	**G.S.S.D**	**Index**	**Oordeel**				
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		11.9							
Organische stof		1.9							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	84.5	84		@				
Organische stof	% (m/m) ds	1.9	1.9						
Gloeirest	% (m/m) ds	97							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	11.9	12						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	100	170		@	20	190	555	920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.24	0.36		-	0.2	0.6	6.8	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	12	20	0.03	> AW	3	15	102	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	15	23		-	5	40	115	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	0.070	0.087		-	0.05	0.15	18.1	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1		-	1.5	1.5	95.8	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	25	40	0.08	> AW	4	35	67.5	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	22	29		-	10	50	290	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	72	110		-	20	140	430	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10		@				
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38		@				
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21		@				
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120		-	35	190	2600	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024		-	0.007	0.02	0.51	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fluorantheen	mg/kg DS	0.053	0.053						

01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel	RG	>AW	T	I
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.37	0.37		-	0.35	1.5	20.8	40

Monsteromschrijving	Eurofins Nr.	Datum Monstername	Uw Project	Eindoordeel
01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50)	11797775	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Voldoet aan Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG	< streefwaarde/aw2000 of RG
>AW	Streefwaarde/aw2000
T	Tussenwaarde (T)
I	> Interventiewaarde (I)
@	Geen toetsoordeel mogelijk
> AW	> Achtergrondwaarde
-	<= Achtergrondwaarde

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100)02 (100-120)

Analyse	Eenheid					RG	>AW	T	I
		G.W.	**G.S.S.D**	**Index**	**Oordeel**				
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		20.0							
Organische stof		1.3							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	78.3	78		@				
Organische stof	% (m/m) ds	1.3	1.3						
Gloeirest	% (m/m) ds	97							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	20.0	20						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	110	130		@	20	190	555	920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	<0.20	0.19		-	0.2	0.6	6.8	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	12	14		-	3	15	102	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	15	19		-	5	40	115	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.039		-	0.05	0.15	18.1	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1		-	1.5	1.5	95.8	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	32	37	0.04	> AW	4	35	67.5	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	19	22		-	10	50	290	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	63	78		-	20	140	430	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10		@				
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	5.4	27		@				
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38		@				
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21		@				
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120		-	35	190	2600	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024		-	0.007	0.02	0.51	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						

01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100)02 (100-120)

Analyse	Eenheid					RG	>AW	T	I
		G.W.	**G.S.S.D**	**Index**	**Oordeel**				
Fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.35	0.35		-	0.35	1.5	20.8	40

Monsteromschrijving	**Eurofins Nr.**	**Datum Monstername**	**Uw Project**	**Eindoordeel**
01 (50-100) 01 (100-150) 01	11797777	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Voldoet aan Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG	< streefwaarde/aw2000 of RG
>AW	Streefwaarde/aw2000
T	Tussenwaarde (T)
I	> Interventiewaarde (I)
@	Geen toetsoordeel mogelijk
-	<= Achtergrondwaarde
> AW	> Achtergrondwaarde

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel	RG	>AW	T	I
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		5.8							
Organische stof		1.6							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	90.8	91		@				
Organische stof	% (m/m) ds	1.6	1.6						
Gloeirest	% (m/m) ds	98							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	5.8	5.8						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	30	79		@	20	190	555	920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	<0.20	0.23		-	0.2	0.6	6.8	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	4.0	9.9		-	3	15	102	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	6.2	11		-	5	40	115	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.047		-	0.05	0.15	18.1	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1		-	1.5	1.5	95.8	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	9.9	22		-	4	35	67.5	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	22	32		-	10	50	290	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	27	54		-	20	140	430	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10		@				
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38		@				
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21		@				
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120		-	35	190	2600	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024		-	0.007	0.02	0.51	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						

02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel	RG	>AW	T	I
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.35	0.35		-	0.35	1.5	20.8	40

Monsteromschrijving	Eurofins Nr.	Datum Monstername	Uw Project	Eindoordeel
02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	11797776	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Voldoet aan Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG	< streefwaarde/aw2000 of RG
>AW	Streefwaarde/aw2000
T	Tussenwaarde (T)
I	> Interventiewaarde (I)
@	Geen toetsoordeel mogelijk
-	<= Achtergrondwaarde

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T1 kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Oordeel	RG Eis	AW	WO	IND	IW
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		11.9							
Organische stof		1.9							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	84.5	84	@					
Organische stof	% (m/m) ds	1.9	1.9						
Gloeirest	% (m/m) ds	97							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	11.9	12						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	100	170	@	20				920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.24	0.36	-	0.2	0.6	1.2	4.3	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	12	20	Wo	3	15	35	190	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	15	23	-	5	40	54	190	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	0.070	0.087	-	0.05	0.15	0.83	4.8	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1	-	1.5	1.5	88	190	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	25	40	Ind	4	35		100	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	22	29	-	10	50	210	530	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	72	110	-	20	140	200	720	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10	@					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38	@					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21	@					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120	-	35	190	190	500	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024	-	0.007	0.02	0.04	0.5	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fluorantheen	mg/kg DS	0.053	0.053						

01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)

Analyse	Eenheid				RG Eis	AW	WO	IND	IW
		G.W.	**G.S.S.D**	**Oordeel**					
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.37	0.37	-	0.5	1.5	6.8	40	40

Monsteromschrijving	**Eurofins Nr.**	**Datum Monstername**	**Uw Project**	**Eindoordeel**
01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50)	11797775	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Altijd toepasbaar

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG Eis	<= rapportagegrens danwel achtergrondwaarde
AW	Achtergrondwaarde
WO	Normwaarde wonen
IND	Normwaarde industrie
IW	Interventiewaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
Wo	Oordeel Wonen
-	<= Achtergrondwaarde
Ind	Oordeel Industrie

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T1 kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100)02 (100-120)

Analyse	Eenheid				RG Eis	AW	WO	IND	IW
		G.W.	**G.S.S.D**	**Oordeel**					
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		20.0							
Organische stof		1.3							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	78.3	78	@					
Organische stof	% (m/m) ds	1.3	1.3						
Gloeirest	% (m/m) ds	97							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	20.0	20						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	110	130	@	20				920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	<0.20	0.19	-	0.2	0.6	1.2	4.3	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	12	14	-	3	15	35	190	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	15	19	-	5	40	54	190	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.039	-	0.05	0.15	0.83	4.8	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1	-	1.5	1.5	88	190	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	32	37	Wo	4	35		100	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	19	22	-	10	50	210	530	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	63	78	-	20	140	200	720	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10	@					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	5.4	27	@					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38	@					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21	@					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120	-	35	190	190	500	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024	-	0.007	0.02	0.04	0.5	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						

01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100)02 (100-120)

Analyse	Eenheid				RG Eis	AW	WO	IND	IW
		G.W.	**G.S.S.D**	**Oordeel**					
Fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.35	0.35	-	0.5	1.5	6.8	40	40

Monsteromschrijving	**Eurofins Nr.**	**Datum Monstername**	**Uw Project**	**Eindoordeel**
01 (50-100) 01 (100-150) 01	11797777	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Altijd toepasbaar

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG Eis	<= rapportagegrens danwel achtergrondwaarde
AW	Achtergrondwaarde
WO	Normwaarde wonen
IND	Normwaarde industrie
IW	Interventiewaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
-	<= Achtergrondwaarde
Wo	Oordeel Wonen

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T1 kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

Analyse	Eenheid	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50) G.W.	G.S.S.D	Oordeel	RG Eis	AW	WO	IND	IW
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		5.8							
Organische stof		1.6							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	90.8	91	@					
Organische stof	% (m/m) ds	1.6	1.6						
Gloeirest	% (m/m) ds	98							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	5.8	5.8						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	30	79	@	20				920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	<0.20	0.23	-	0.2	0.6	1.2	4.3	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	4.0	9.9	-	3	15	35	190	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	6.2	11	-	5	40	54	190	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.047	-	0.05	0.15	0.83	4.8	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1	-	1.5	1.5	88	190	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	9.9	22	-	4	35		100	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	22	32	-	10	50	210	530	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	27	54	-	20	140	200	720	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10	@					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38	@					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21	@					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120	-	35	190	190	500	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024	-	0.007	0.02	0.04	0.5	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						

Analyse	Eenheid	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)			RG Eis	AW	WO	IND	IW
		G.W.	G.S.S.D	Oordeel					
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.35	0.35	-	0.5	1.5	6.8	40	40

Monsteromschrijving	Eurofins Nr.	Datum Monstername	Uw Project	Eindoordeel
02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	11797776	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Altijd toepasbaar

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG Eis	<= rapportagegrens danwel achtergrondwaarde
AW	Achtergrondwaarde
WO	Normwaarde wonen
IND	Normwaarde industrie
IW	Interventiewaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
-	<= Achtergrondwaarde

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021005868**
Toetsing	**BoToVa T13 kwaliteit van grondwater volgens Wbb (water)**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 10:29**
Is Diep grondwater	**Nee**

Analyse	Eenheid	01 (350-450)				RG	S	T	I
		G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel				
Metalen									
Barium (Ba)	µg/l	150	150	0.17	> SW	20	50	338	625
Cadmium (Cd)	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	0.4	3.2	6
Kobalt (Co)	µg/l	<2.0	1.4		-	2	20	60	100
Koper (Cu)	µg/l	<2.0	1.4		-	2	15	45	75
Kwik (Hg)	µg/l	<0.050	0.035		-	0.05	0.05	0.175	0.3
Molybdeen (Mo)	µg/l	<2.0	1.4		-	2	5	152	300
Nikkel (Ni)	µg/l	<3.0	2.1		-	3	15	45	75
Lood (Pb)	µg/l	<2.0	1.4		-	2	15	45	75
Zink (Zn)	µg/l	<10	7		-	10	65	432	800
Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen									
Benzeen	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	0.2	15.1	30
Tolueen	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	7	503	1000
Ethylbenzeen	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	4	77	150
o-Xyleen	µg/l	<0.10	0.07						
m,p-Xyleen	µg/l	<0.20	0.14						
Xylenen (som) factor 0,7	µg/l	0.21	0.21		-	0.2	0.2	35.1	70
BTEX (som)	µg/l	<0.90							
Naftaleen	µg/l	<0.020	0.014		-	0.02	0.01	35	70
Styreen	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	6	153	300
Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen									
Dichloormethaan	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	0.01	500	1000
Trichloormethaan	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	6	203	400
Tetrachloormethaan	µg/l	<0.10	0.07	0.01	-	0.1	0.01	5	10
Trichlooretheen	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	24	262	500
Tetrachlooretheen	µg/l	<0.10	0.07		-	0.1	0.01	20	40
1,1-Dichloorethaan	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	7	454	900
1,2-Dichloorethaan	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	7	204	400
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	<0.10	0.07		-	0.1	0.01	150	300
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	<0.10	0.07		-	0.1	0.01	65	130
cis 1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0.10	0.07						
trans 1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0.10	0.07						
CKW (som)	µg/l	<1.6							
Tribroommethaan	µg/l	<0.20	0.14		@				630
Vinylchloride	µg/l	<0.10	0.07	0.01	-	0.2	0.01	2.5	5
1,1-Dichlooretheen	µg/l	<0.10	0.07	0.01	-	0.1	0.01	5	10
1,2-Dichloorethenen (Som) factor 0,7	µg/l	0.14	0.14	0.01	-	0.2	0.01	10	20
1,1-Dichloorpropaan	µg/l	<0.20	0.14						
1,2-Dichloorpropaan	µg/l	<0.20	0.14						
1,3-Dichloorpropaan	µg/l	<0.20	0.14						
Dichloorpropanen som factor 0.7	µg/l	0.42	0.42		-	0.6	0.8	40.4	80
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	µg/l	<10	7		@				
Minerale olie (C12-C16)	µg/l	<10	7		@				
Minerale olie (C16-C21)	µg/l	<10	7		@				

Analyse	Eenheid	01 (350-450)				RG	S	T	I
		G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel				
Minerale olie (C21-C30)	µg/l	<15	10		@				
Minerale olie (C30-C35)	µg/l	<10	7		@				
Minerale olie (C35-C40)	µg/l	<10	7		@				
Minerale olie totaal (C10-C40)	µg/l	<50	35		-	50	50	325	600
Extra parameters									
unknown	µg/l		0.77		@				

Monsteromschrijving	Eurofins Nr.	Datum Monstername	Uw Project	Eindoordeel
01 (350-450)	11808623	13-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Overschrijding Streefwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG	< streefwaarde/aw2000 of RG
S	Streefwaarde/aw2000
T	Tussenwaarde (T)
I	> Interventiewaarde (I)
-	<= Streefwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
> SW	> Streefwaarde

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BIJLAGE 8

PROJECTFOTO'S

Overzichtsfoto

Overzichtsfoto

BIJLAGE 9

INFORMATIE VOORONDERZOEK

Van: Omgevingsvergunning 1Stroom
Aan: Jan Winkelhorst
Onderwerp: RE: 200461 : Loo, Hoflaan (ong.) / opvragen bodeminformatie
Datum: woensdag 16 december 2020 15:21:53
Bijlagen: image001.png
image002.png
image003.png
image004.jpg
image005.jpg

Dag mijnheer Winkelhorst,

Van de door u opgegeven locatie zijn bij ons geen bodemgegevens bekend.

Met vriendelijke groet,

Annelies Aalbers
Teamregisseur Omgevingszaken

www.1stroom.nl | info@1stroom.nl | (088) 695 3000

gemeente@duiven.nl
(0316) 279 111
www.duiven.nl

gemeente@westervoort.nl
(026) 317 99 11
www.westervoort.nl

Van: Jan Winkelhorst <J.Winkelhorst@rouwmaat.nl>
Verzonden: woensdag 16 december 2020 09:28
Aan: Gemeente Duiven <gemeente@duiven.nl>
Onderwerp: 200461 : Loo, Hoflaan (ong.) / opvragen bodeminformatie

Geachte mevrouw/heer,

In het kader van vooronderzoek (NEN 5725) informeer ik naar relevante bodemgegevens van bovenstaande locatie.
Zie bijlage voor de contouren van de onderzoekslocatie. Kadastraal: Groessen en Loo, sectie F, nr. 1905.
Aanleiding onderzoek: Omgevingsvergunning onderdeel bouwen.

Beschikbare gegevens graag verzenden via het volgende adres: bodem@rouwmaat.nl

Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

Jan Winkelhorst

Postbus 74, 7140 AB Groenlo
Tel: 0544-474040
Fax: 0544-474049
KvK: 08018439
www.rouwmaat.nl
J.Winkelhorst@rouwmaat.nl

Volg ons op:

BIJLAGE 10

ONAFHANKELIJKHEIDSVERKLARING

VELDWERKFORMULIER

(deze zijde in te vullen door veldwerker)

ONDERTEKENING			
projectnummer	MT-200461		
projectnaam	Loostraat (ong.) Loo		
bij het onderzoek zijn de volgende protocollen gevolgd:		**naam veldwerker:**	**datum uitvoering:**
☑	plaatsen van handboringen en peilbuizen (protocol 2001)	N. ten Brinke	06-01-2021
☑	nemen van grondwatermonsters (protocol 2002)	N. ten Brinke	13-01-2021
☐	locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem (protocol 2018)		
onafhankelijkheidsverklaring:		**grond** paraaf gecertificeerde boormeester	**grondwater** paraaf gecertificeerde boormeester
Ik verklaar dat het veldwerk ten behoeve van bovengenoemd project onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd conform de eisen van AS SIKB 2000 en de daarin genoemde NEN-normen.			

BIJLAGE 11

TOEGEPASTE NORMEN

NEN 5104	Geotechniek	Classificatie van onverharde grondmonsters
NEN 5707	Asbest	Bodem- Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in bodem
NEN 5709	Bodem	Monstervoorbehandeling voor de bepaling van organische en anorganische parameters in grond
NEN 5725	Bodem	Richtlijn voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend, orienterend en nader onderzoek
NEN 5740	Bodem	Onderzoeksstrategie bij verkennend bodemonderzoek
NPR 5741	Bodem	Boorsystemen en monsternemingstoestellen voor grond, sediment en grondwater, die worden toegepast bij bodemverontreinigingsonderzoek
NPR 6616	Water en slib	Routinebepaling van de pH
NEN 5742	Bodem	Monsterneming van grond en sediment t.b.v. de bepaling van metalen, anorganische verbindingen, matig vluchtige organische verbindingen en fysisch/chemische bodemkenmerken.
NEN 5743	Bodem	Monsterneming van grond en sediment t.b.v. de bepaling van vluchtige verbindingen.
NEN 5744	Bodem	Monsterneming van grondwater t.b.v. de bepaling van metalen, anorganische verbindingen, matig vluchtige organische verbindingen en fysisch/chemische eigenschappen.
NEN 5745	Bodem	Monsterneming van grondwater t.b.v. de bepaling van vluchtige verbindingen.
NEN 5120	Geotechniek	Bepaling van stijghoogten van grondwater door middel van peilbuizen .
NEN 5751	Bodem	Voorbereiding van het monster voor fysisch-chemische analyses
NEN 5733	Bodem	Bepaling van de korrelgrootte m.b.v. zeef en pipet
NEN 5766	Bodem	Plaatsing van peilbuizen ten behoeve van milieukundig bodemonderzoek
NEN 5861	Milieu	Procedures voor monsteroverdracht
NEN-EN-ISO 5667-3	Water	Bemonstering - Deel 3: Richtlijnen voor de conservering en behandeling van watermonsters
NEN 5897	Asbest	Monsterneming en analyse van asbest in onbewerkt bouw- en sloopafval en recyclinggranulaat
NEN-ISO 7888	Water	Bepaling van het elektrisch geleidingsvermogen
SIKB protocol 2001	Milieu	Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen
SIKB protocol 2002	Water	Het nemen van grondwatermonsters
SIKB protocol 2018	Asbest	Locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem

Voortoets stikstofdepositie

Loostraat-Hoflaan, Loo

Gemeente Duiven

Gegevens over het plan:

Plannaam:	Voortoets stikstofdepositie Loostraat-Hoflaan, Loo
Datum:	16-12-2020
Projectnummer Buro SRO:	17.40.01

Gegevens projectbetrokkenen:

Opdrachtgever:	Gemeente Duiven

Gegevens Buro SRO:

Projectleider Buro SRO:	Dhr. L. Arends
Bezoekadres vestiging Arnhem:	Sweerts de Landasstraat 50 6814 DG te Arnhem
Telefoon:	026 – 35 23 125
E-mail:	arnhem@buro-sro.nl
Internet:	www.Buro-SRO.nl

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding 5
1.1 Doelstelling onderzoek 5
1.2 Projectbeschrijving 5
1.3 Maatgevende Natura 2000-gebieden 6
Hoofdstuk 2 Wettelijk kader 8
2.1 Landelijke wet- en regelgeving 8
2.2 Voortoets 8
2.3 Passende beoordeling 9
Hoofdstuk 3 Berekeningssystematiek 10
3.1 Gebruikt rekenmodel 10
3.2 Input rekenmodel 10
3.2.1 Toekomstig gebruik 10
3.2.2 Aanlegfase 10
Hoofdstuk 4 Resultaten berekening 12
4.1 Gebruiksfase 12
4.2 Aanlegfase 13
Hoofdstuk 5 Conclusies 15
Bijlagen 17
Bijlage 1: Toelichting uitgangspunten aanlegfase 19
Bijlage 2: AERIUSberekening toekomstig gebruik 21
Bijlage 3: AERIUSberekening aanlegfase 23

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Doelstelling onderzoek

Aan de Loostraat-Hoflaan in Loo worden 4 woningen gerealiseerd. Doel van dit onderzoek is toetsing van mogelijke (negatieve) effecten op Natura 2000-gebieden, als gevolg van de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt, aan de Wet natuurbescherming.

Ten behoeve van een voortoets in het kader van de Wet natuurbescherming is de toekomstige gewenste situatie gemodelleerd op basis van de aangeleverde gegevens door de opdrachtgever, ervaringscijfers en kengetallen. De depositie is op de omliggende Natura 2000-gebieden berekend en getoetst of het plan (mogelijke) significant negatieve effecten veroorzaakt op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

Voorliggende rapportage geeft een overzicht van de gehanteerde uitgangspunten en rekenmethodiek, de berekende resultaten en de conclusie.

1.2 Projectbeschrijving

Het plangebied is gelegen aan de Loostraat-Hoflaan te Loo. Onderstaande afbeelding toont de ligging van het plangebied in de omgeving.

Ligging van het plangebied

In het plangebied worden 4 woningen gerealiseerd. De bebouwing van de voormalige school die in het plangebied aanwezig was, is al gesloopt.

Afbeelding toekomstige situatie

1.3 Maatgevende Natura 2000-gebieden

Voor het uitvoeren van de stikstofdepositieberekening moet rekening gehouden worden met Natura 2000-gebieden. AERIUS toetst automatisch aan alle Natura 2000-gebieden in Nederland en aan nabijgelegen buitenlandse Natura 2000-gebieden. Het meest nabijgelegen en maatgevende Natura 2000-gebied voor dit project is Rijntakken. Deze ligt op een afstand van circa 470 m van het project. Op de afbeelding hieronder zijn het plangebied en de betreffende Natura 2000-gebieden weergegeven.

Ligging plangebied in relatie tot de maatgevende Natura 2000-gebieden

Hoofdstuk 2 Wettelijk kader

2.1 Landelijke wet- en regelgeving

In het kader van de toets aan de Wet Natuurbescherming wordt bepaald of een project of plan (mogelijke) significant negatieve effecten veroorzaakt op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Voor plannen en projecten dient middels een voortoets, eventueel gevolgd door een passende beoordeling, getoetst te worden of het plan mogelijk significant negatieve effecten kan hebben op gevoelige habitattypen die gelegen zijn binnen omliggende Natura 2000-gebieden. De beoordeling van plannen, projecten en andere handelingen is uitgewerkt in paragraaf 2.3 van de Wet natuurbescherming. Met het verdwijnen van het Programma Aanpak Stikstof is de ontwikkelingsruimte en standaard grenswaarde voor projecten niet meer beschikbaar.
Op 16 juni 2020 hebben provincies de geldende beleidsregels voor intern en extern salderen vastgesteld. Dit vormt het nieuwe beleid op basis waarvan de vergunningverlening binnen de Wet natuurbescherming met betrekking tot stikstofdepositie plaatsvindt.

2.2 Voortoets

Een voortoets heeft tot doel te onderzoeken of er sprake kan zijn van significante gevolgen voor beschermde Natura 2000 gebieden. De significantie van de gevolgen voor een gebied als gevolg van een plan worden afgezet tegen de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. De instandhoudingsdoelstellingen zijn neergelegd in het aanwijzingsbesluit en zijn uitgewerkt in het beheerplan voor dat gebied. Wanneer een plan of project gevolgen heeft voor het gebied, maar de instandhoudingsdoelstellingen daarvan niet in gevaar brengt, zijn significante gevolgen uitgesloten.
Bij de voortoets wordt bekeken of het bestemmingsplan afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben. In hoeverre stikstofdepositie voor significante gevolgen op Natura 2000-gebieden kan zorgen, wordt in eerste instantie bepaald door te bezien of de ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt tot een toename van stikstofdepositie leiden. Hierbij mag een vergelijking worden gemaakt met het bestaande gebruik binnen het project zelf (intern salderen) of mag met het stoppen van een stikstofuitstotende activiteit elders worden gecompenseerd (extern salderen). Van plannen die ten opzichte van de feitelijke situatie geen toename van de stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitats waarvan de Kritische Depositie Waarde (KDW) wordt overschreden, zijn significante gevolgen met zekerheid uit te sluiten. In dat geval hoeft geen passende beoordeling te worden opgesteld. In het geval uit de voortoets blijkt dat:

- de ontwikkeling wel kan leiden tot een toename van stikstofdepositie op één of meer in het kader van Natura 2000 beschermde stikstofgevoelige habitat;
- van deze habitats de KDW al wordt overschreden of door de toename van de stikstofdepositie kan worden overschreden;

dient een volgende stap gezet te worden. Op dat moment wordt door middel van een ecologische voortoets onderzocht of ecologische significante effecten uitgesloten kunnen worden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om kleine deposities en/of deposities voor een korte tijd. Mocht dat laatste ook niet het geval zijn dan is een passende beoordeling noodzakelijk.

2.3 Passende beoordeling

Wanneer een plan significante negatieve gevolgen kan hebben, moet het bestuursorgaan ingevolge de Wet natuurbescherming een passende beoordeling opstellen vóórdat het plan kan worden vastgesteld. Deze passende beoordeling moet de zekerheid geven dat de natuurlijke kenmerken van het betreffende gebied niet worden aangetast. Het bestemmingsplan zal rekening moeten houden met de in het aanwijzingsbesluit voor het betrokken gebied vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen en de wijze waarop deze zijn uitgewerkt in het voor het gebied vastgestelde beheerplan. Als het bevoegd gezag (in veel gevallen Provinciale Staten) op grond van de passende beoordeling niet de vereiste zekerheid heeft verkregen dat een plan de natuurlijke kenmerken niet zal aantasten, kan het plan in beginsel niet worden vastgesteld. Dat is alleen anders als er geen alternatieve oplossingen beschikbaar zijn, sprake is van dwingende redenen van openbaar belang en compenserende maatregelen worden getroffen, dan kan een plan toch worden vastgesteld.

Hoofdstuk 3 Berekeningssystematiek

3.1 Gebruikt rekenmodel

In deze voortoets is gerekend met de AERIUS Calculator. De rekenkern van AERIUS wordt gevormd door het Operationeel Prioritaire Stoffen model (OPS) van het RIVM. Dit model berekent de verspreiding van stikstof door de lucht en de depositie. OPS houdt daarbij rekening met verschillende factoren die de verspreiding en depositie van stikstof beïnvloeden, bijvoorbeeld de windrichting en -kracht, de ruwheid van het terrein en de hoogte van de vegetatie. Voor wegverkeer wordt gebruikt gemaakt van Standaard Rekenmethode 2 (SRM2). Daarmee sluit AERIUS aan op de modellering in het Nationaal Samenwerkingsverband Luchtkwaliteit.

3.2 Input rekenmodel

Belangrijk voor elk rekenmodel is de kwaliteit van de input. In deze paragraaf wordt voor elk onderdeel de bijbehorende uitgangspunten beschreven en onderbouwd.

3.2.1 Toekomstig gebruik

Verkeersbewegingen

Met betrekking tot het beoogde plan is het van belang te kijken naar de verwachte toename van het aantal verkeersbewegingen. Voor het bepalen van de extra verkeersbewegingen wordt als worst case uitgegaan van 8 motorvoertuigbewegingen per woning per dag. Het plan gaat uit van 4 woningen waardoor het aantal verkeersbewegingen in de toekomstige situatie circa 32 zal bedragen. Deze verkeersbewegingen bestaan enkel uit licht verkeer.

Verkeersbewegingen worden in AERIUS als lijnbronnen weergegeven. Deze lijnbronnen worden ingetekend van de woning tot het punt waar de verkeersbewegingen opgaan in het algemene verkeer. In dit geval gaan de verkeersbewegingen op in het algemene verkeer op de Loostraat op het punt waar het verkeer op snelheid is gekomen.

Overige bronnen

De woningen worden conform het Bouwbesluit gasloos uitgevoerd. Daarmee is er geen sprake van een verbrandingsinstallatie in het huis. Mogelijke stikstofuitstoot door de toekomstige woningen en bijgebouwen is kleinschalig en incidenteel en daardoor niet modelleerbaar, zoals ook beargumenteerd in de Handreiking woningbouw en AERIUS van de Rijksoverheid (januari 2020).

3.2.2 Aanlegfase

Naast het toekomstig gebruik is ook de stikstofuitstoot tijdens de aanlegfase van het project van belang. Bij de realisatie van de woningen zijn gedurende korte tijd werktuigen en machines van de bouwer in het plangebied aanwezig. Ook de verkeersbewegingen van de werklieden van en naar de bouwplaats geven een korte toename van stikstof emissie. Van een deel van de machines (handgereedschap, snelbouwkranen, liften) wordt ervan uit gegaan dat deze elektrisch zijn en dus geen stikstofuitstoot veroorzaken. Voor de daadwerkelijke aanleg is nog geen bestek gemaakt. Daarom is er op basis van vergelijkbare projecten en ervaringen elders een zo goed mogelijke raming gemaakt van de activiteiten die zorgen voor stikstofuitstoot tijdens de aanlegfase. In deze berekening is ervan uitgegaan dat de aanlegfase van het project maximaal 1 jaar duurt.

Mobiele werktuigen

Er zijn mobiele werktuigen nodig voor het realiseren van de woningen. Voor het invoeren van de mobiele werktuigen is een inschatting gemaakt van de STAGE klassen van de werktuigen, het brandstofverbruik, het aantal uren dat een werktuig stationair draait en de cilinderinhoud, waarmee de uitstoot NOx en NH_3 door AERIUS is bepaald. De uitstoot van de mobiele werktuigen wordt in AERIUS als een vlakbron ingetekend, op de

locatie van de werkzaamheden. De overige machines zoals vrachtwagens voor de aan- en afvoer van materieel vallen onder de verkeersbewegingen.

Onderstaande tabel toont de ingevoerde mobiele werktuigen. In bijlage 1 is toegelicht hoe tot onderstaande uitgangspunten is gekomen.

Type werktuig	STAGE klasse	Brandstofverbruik (l/j)	Aantal uren stationair draaien	Cilinderinhoud
Mobiele graafmachine	STAGE IV, 75 <= kW < 130, bouwjaar 2015 (Diesel)	178	3	5.00
Mini graver	STAGE IV, 56 <= kW < 75, bouwjaar 2015 (Diesel)	175	5	3.00
Hijskraan	STAGE V, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2019 (Diesel)	141	1	10.00
Ruw terrein heftruck	STAGE IIIb, 37 <= kW < 56, bouwjaar 2013 (Diesel)	194	5	2.50
Trilplaat/stamper	STAGE V, < 18 kW, bouwjaar 2019 (Diesel)	21	5	0.50

tabel mobiele werktuigen bouw woningen

Verkeersbewegingen

Tijdens de aanlegfase zal er sprake zijn van verkeersbewegingen door de werklieden die met de bouw van de woningen bezig zijn. Bij de gemaakte inschatting van het aantal verkeersbewegingen van licht verkeer is er rekening mee gehouden dat werklieden met werkbusjes arriveren, waarbij er meerdere werklieden in één werkbus zitten. Daarnaast zorgen de aan- en afvoer van materiaal en de mobiele werktuigen voor verkeersbewegingen door middelzwaar en zwaar vrachtverkeer. De schatting van de verkeersbewegingen in de aanlegfase is weergegeven in onderstaande tabel.

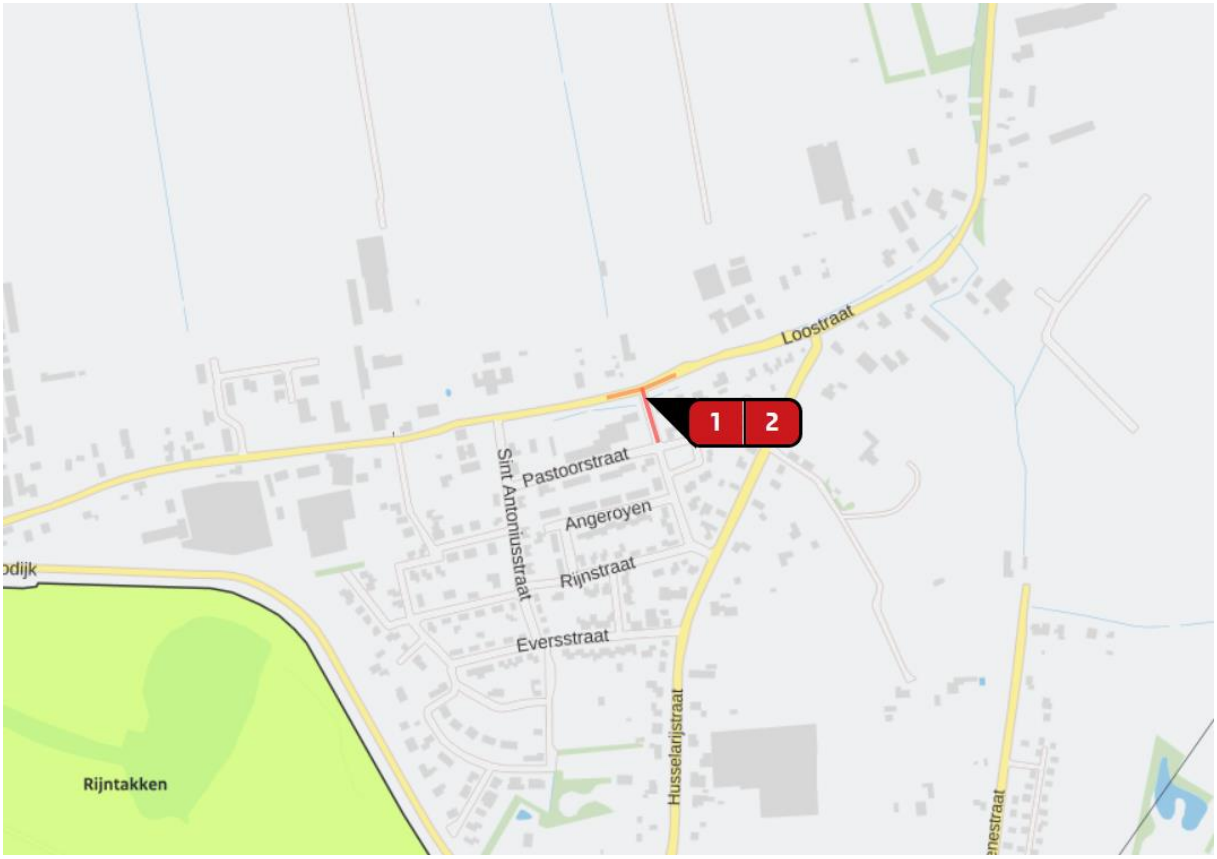
Type verkeer	Gem. aantal per jaar
Licht	600
Middel zwaar	80
Zwaar	146

Verkeersbewegingen worden in AERIUS als lijnbronnen weergegeven. Deze lijnbronnen worden ingetekend van de woning tot het punt waar de verkeersbewegingen opgaan in het algemene verkeer. In dit geval gaan de verkeersbewegingen op in het algemene verkeer op de Loostraat op het punt waar het verkeer op snelheid is gekomen.

Hoofdstuk 4 Resultaten berekening

4.1 Gebruiksfase

In het model is de beoogde situatie ingevoerd. Op navolgende uitsnede zijn de bronnen weergegeven die van invloed zijn op de stikstofdepositie van het initiatief. Bron 1 en 2 betreft de toekomstige verkeersbewegingen.

Afbeelding ingevoerde bronnen AERIUS gebruiksfase

Toename emissies door verkeersbewegingen

Uit de berekening volgt dat door het toekomstig aantal verkeersbewegingen (conform paragraaf 3.2.1) de uitstoot van NOx minder dan 1 kg/j bedraagt en de uitstoot van NH_3 minder dan 1 kg/j.

Naam	wegverkeer
Locatie (X,Y)	196585, 438189
NOx	< 1 kg/j
NH_3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	16,0 / etmaal	NOx	< 1 kg/j
			NH_3	< 1 kg/j

Naam	wegverkeer
Locatie (X,Y)	196585, 438189
NOx	< 1 kg/j
NH_3	< 1 kg/j

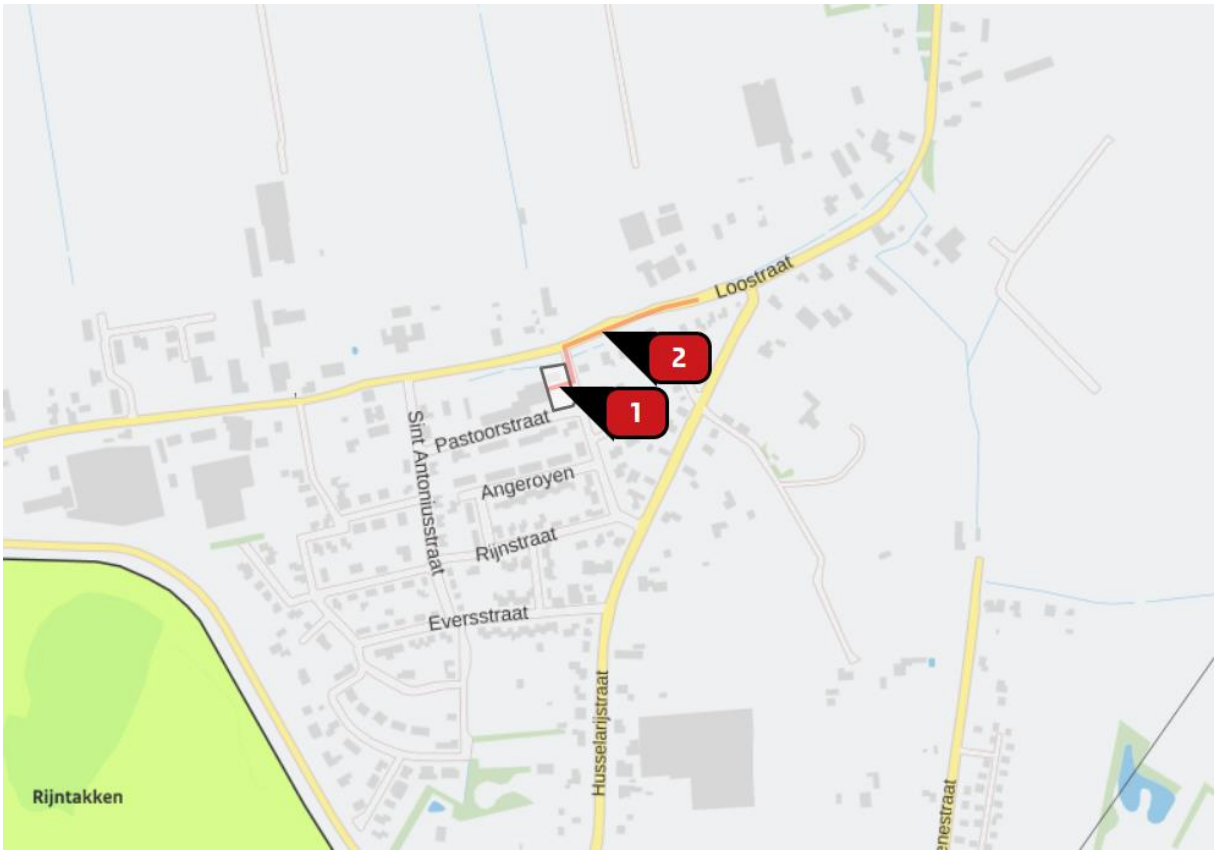
Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	16,0 / etmaal	NOx	< 1 kg/j
			NH_3	< 1 kg/j

Stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden

De uitstoot van NOx als gevolg van het toekomstig gebruik zorgt niet voor een bijdrage hoger dan 0,00 mol/ha/j op Natura 2000-gebieden.

4.2 Aanlegfase

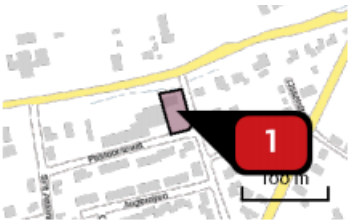
Op navolgende uitsnede zijn de bronnen weergegeven die van invloed zijn op de stikstofdepositie van het initiatief tijdens de aanlegfase. Bron 1 betreft de mobiele werktuigen en bron 2 betreft de verkeersbewegingen.

Afbeelding ingevoerde bronnen AERIUS aanlegfase

Toename emissies door mobiele werktuigen

Uit navolgende tabel volgt dat door de mobiele werktuigen in de aanlegfase (conform paragraaf 3.2.2) de uitstoot van NOx 4,96 kg/j bedraagt en de uitstoot van NH_3 minder dan 1 kg/j.

Naam	werktuigen bouw woningen
Locatie (X,Y)	196576, 438155
NOx	4,96 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Stationair bedrijf (uren/j)	Cilinder inhoud (l)	Stof	Emissie
STAGE IV, 75 <= kW < 130, bouwjaar 2015 (Diesel)	Graafmachine	178	3	5,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE IV, 56 <= kW < 75, bouwjaar 2015 (Diesel)	Minigraver (graafmachine)	175	5	3,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE V, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2019 (Diesel)	Hijskraan	141	1	10,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE IIIb, 37 <= kW < 56, bouwjaar 2013 (Diesel)	Ruw terrein heftruck	194	5	2,5	NOx NH3	2,56 kg/j < 1 kg/j
STAGE V, 18 <= kW < 37, bouwjaar 2019 (Diesel)	Trilplaat/stamper	21	5	1,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Toename emissies door verkeersbewegingen

Uit navolgende tabellen volgt dat door de verkeersbewegingen in de aanlegfase (conform paragraaf 3.2.2) de uitstoot van NOx minder dan 1 kg/j bedraagt en de uitstoot van NH_3 minder dan 1 kg/j.

Naam	verkeer bouw woningen
Locatie (X,Y)	196624, 438216
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	600,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	80,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	146,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Stikstofdepositie de Natura 2000-gebieden

De uitstoot van NOx als gevolg van de mobiele werktuigen en de verkeersbewegingen in de aanlegfase zorgt niet voor een bijdrage hoger dan 0,00 mol/ha/j op Natura 2000-gebieden.

Hoofdstuk 5 Conclusies

De berekening ten behoeve van de Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van een aanpassing van de bestemming. Het plan voorziet in het realiseren van 4 woningen aan de Loostraat-Hoflaan te Loo.

Toekomstig gebruik
Het toekomstig gebruik van de woningen veroorzaakt op de Natura 2000-gebieden geen bijdrage aan stikstofdepositie hoger dan 0,00 mol/ha/j.

Aanlegfase
De aanleg van de woningen veroorzaakt op Natura 2000-gebieden op basis van de inschatting van de werkzaamheden geen bijdrage aan stikstofdepositie hoger dan 0,00 mol/ha/j.

Eindconclusie
Als gevolg van de ontwikkelingen in het plangebied waarvoor de berekeningen zijn uitgevoerd neemt de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden zowel in de gebruiksfase als in de aanlegfase niet toe. Er is dus geen sprake van mogelijke negatieve effecten op beschermde Natura 2000 gebieden. Het aanvragen van een Wnb-vergunning is daarom niet nodig voor dit project.

Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting uitgangspunten aanlegfase

Onderstaand is toegelicht hoe is gekomen tot de uitgangspunten voor het modelleren van de aanlegfase.

STAGE klasse

De stageklassen betreffen emissienormen voor mobiele werktuigen en zijn afhankelijk van het bouwjaar en het vermogen van het mobiele werktuig. Bij de emissieberekening op basis van brandstofverbruik per stageklasse, rekent AERIUS met categorieën stageklassen en emissiefactoren die betrekking hebben op dieselmotoren en zijn overgenomen uit het Emissiemodel Mobiele Machines (TNO-rapport 2009).

Voor elk werk wordt door een bouwer normaal gesproken een machine ingezet met het laagste vermogen dat werkbaar is voor de uitvoering. Dit omdat machines met een hoger vermogen meer brandstofverbruik hebben. Bij de selectie van het vermogen is dan ook gekozen voor een gemiddeld vermogen passend bij het werk.

Voor wat betreft het bouwjaar is gekeken naar de gemiddelde levensduur van de gebruikte werktuigen. Hierbij is aangesloten bij de mediane levensduur (TNO-rapport 2009) van de betreffende werktuigen, afgerond op hele jaren. Het jaar van uitvoering minus de levensduur geeft een goede raming van het gemiddelde bouwjaar van de gebruikte machines. Als de initiatiefnemer heeft aangegeven oudere of nieuwere mobiele werktuigen te gebruiken, is van de door de initiatiefnemer opgegeven bouwjaren uitgegaan.

Brandstofverbruik

Om het brandstofgebruik (Diesel) per jaar te schatten is aangesloten bij de formule die is opgenomen in het TNO rapport 2020 R11528. De formule is als volgt:

Brandstofverbruik [liters] = 0,245 * arbeid [kWh] + (0,52 + 0,0034 * maximaal vermogen [kW]) * draaiuren [h]

Stationair draaien

Er is sprake van stationair / op lage last draaien als het vermogen minder dan is dan 10% van het maximale vermogen. Dit is de motorbelasting op moment dat de machine is ingeschakeld en mogelijk systemen verwarmt of op druk houdt, maar geen werk verricht. Voor het aantal uren stationair draaien is uitgegaan van percentage dat gemiddeld geldt voor het mobiele werktuig.

Cilinderinhoud

Voor het bepalen van de cilinderinhoud is uitgegaan van een cilinderinhoud van 1 liter per 20 kW vermogen.

Bijlage 2: AERIUSberekening toekomstig gebruik

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Buro SRO Oost	Loostraat-Hoflaan, 6924AR Loo

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Loostraat-Hoflaan, Loo	RNZuUfRvqWZb

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
15 december 2020, 12:44	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

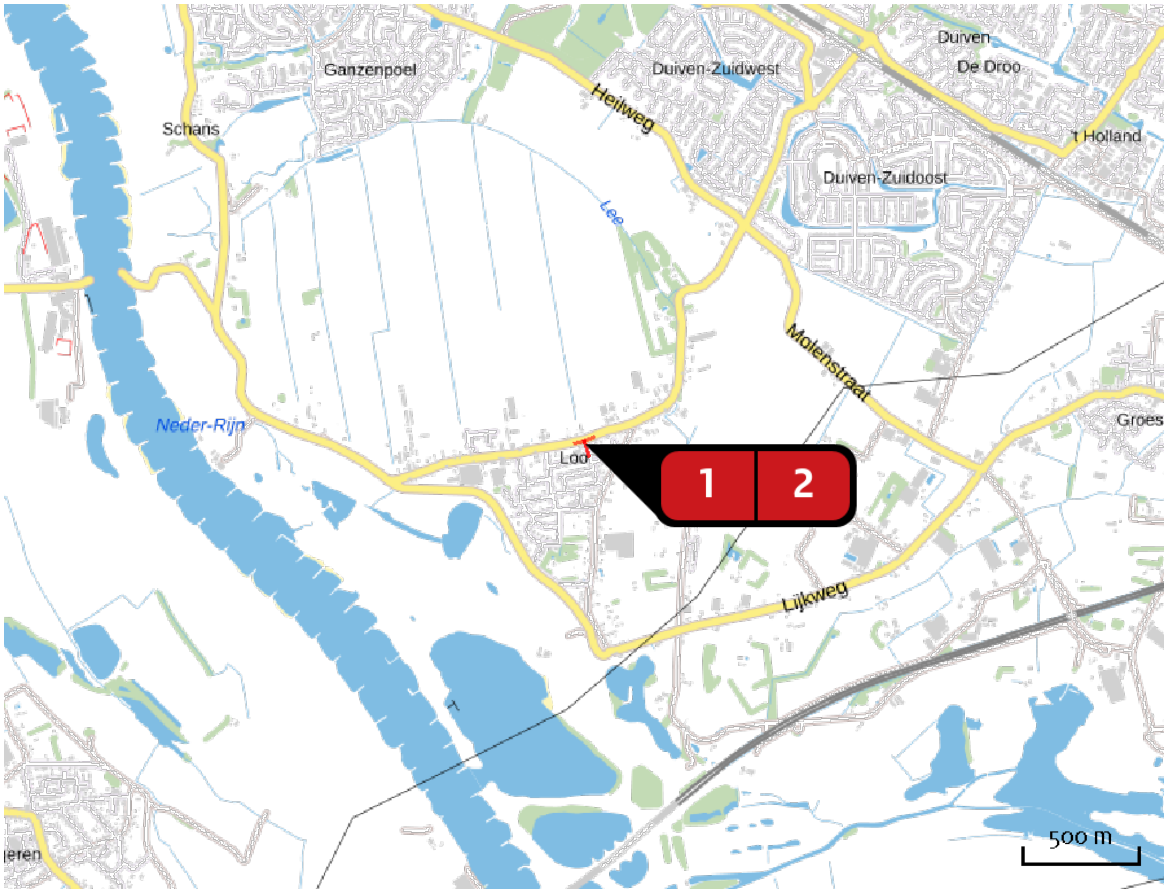
Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

Gebruik woningen

Locatie
Situatie 1

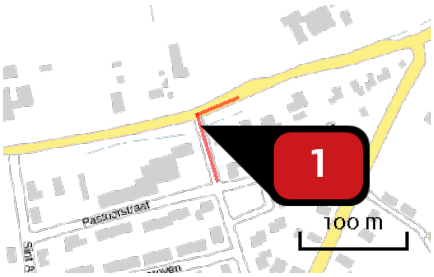

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		wegverkeer Wegverkeer | Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j
2		wegverkeer Wegverkeer | Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j

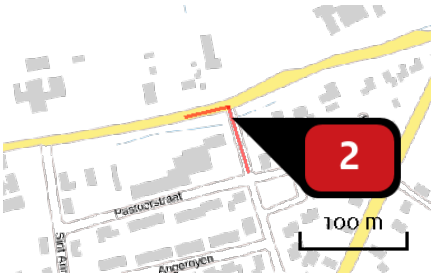
Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	wegverkeer
Locatie (X,Y)	196585, 438189
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	16,0 / etmaal	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Naam	wegverkeer
Locatie (X,Y)	196585, 438189
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	16,0 / etmaal	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2020_20201124_13fd900ebd
Database	versie 2020_20201124_13fd900ebd

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2020

Bijlage 3: AERIUSberekening aanlegfase

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Buro SRO Oost	Loostraat-Hoflaan, 6924AR Loo

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Loostraat-Hoflaan, Loo	RejRxwCVCAZz

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
15 december 2020, 14:47	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	5,20 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

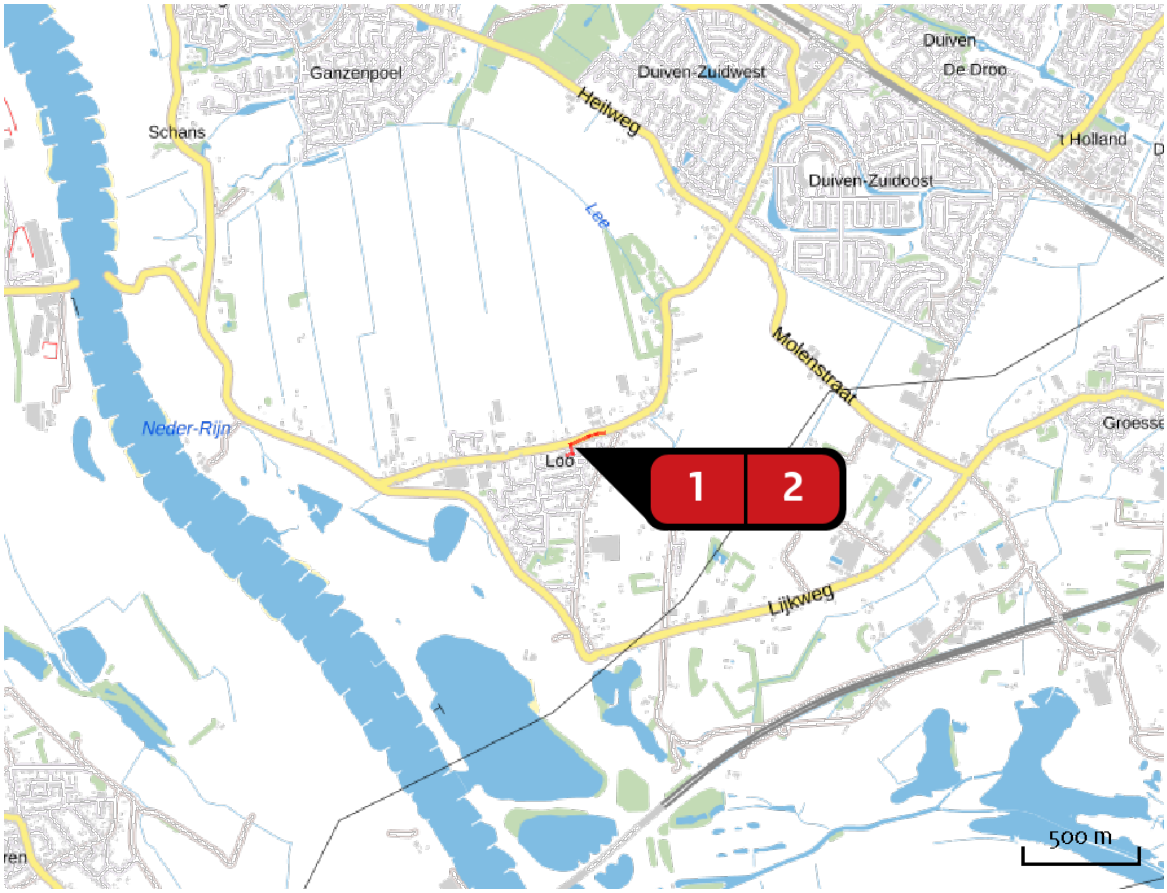
Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

aanleg woningen

Locatie
Situatie 1

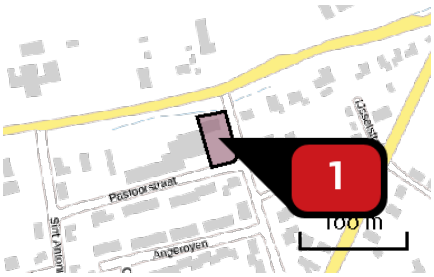

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		werktuigen bouw woningen Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	< 1 kg/j	4,96 kg/j
2		verkeer bouw woningen Wegverkeer | Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j

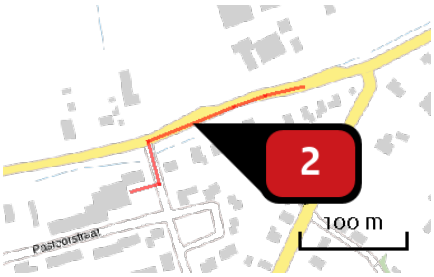
Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	werktuigen bouw woningen
Locatie (X,Y)	196576, 438155
NOx	4,96 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Stationair bedrijf (uren/j)	Cilinder inhoud (l)	Stof	Emissie
STAGE IV, 75 <= kW < 130, bouwjaar 2015 (Diesel)	Graafmachine	178	3	5,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE IV, 56 <= kW < 75, bouwjaar 2015 (Diesel)	Minigraver (graafmachine)	175	5	3,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE V, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2019 (Diesel)	Hijskraan	141	1	10,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE IIIb, 37 <= kW < 56, bouwjaar 2013 (Diesel)	Ruw terrein heftruck	194	5	2,5	NOx NH3	2,56 kg/j < 1 kg/j
STAGE V, 18 <= kW < 37, bouwjaar 2019 (Diesel)	Trilplaat/stamper	21	5	1,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam	verkeer bouw woningen
Locatie (X,Y)	196624, 438216
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	600,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	80,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	146,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2020_20201124_13fd900ebd
Database	versie 2020_20201124_13fd900ebd

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2020

buro-sro.nl

ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK EN GECOMBINEERD VERKENNEND EN KARTEREND BOORONDERZOEK

LOOSTRAAT 35

TE LOO (GLD.)

GEMEENTE DUIVEN

Archeologie

Archeologisch bureauonderzoek en gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek

Loostraat 35 te Loo (Gld.)

Opdrachtgever	Gemeente Duiven Postbus 6 6920 AA Duiven
Rapportnummer	12752.001
Versienummer[1]	2
Datum	15 juli 2020
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 088 - 5001600 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	ir. E.M. ten Broeke
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	drs. A.H. Schutte
Paraaf	

© Econsultancy bv, Doetinchem
Foto's en tekeningen: Econsultancy bv, tenzij anders vermeld.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Econsultancy aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

ISSN: 2210-8777 (Analoog rapport)
ISSN: 2210-8785 (Digitaal rapport E-depot)

[1] Versie 1 betreft een rapport waarvan geen beoordeling van de bevoegde overheid is ontvangen, bij versie 2 is het rapport wel beoordeeld door de bevoegde overheid.

Administratieve gegevens plangebied		
Projectcode	12752.001	
Toponiem	Loostraat 35	
Opdrachtgever	Gemeente Duiven	
Gemeente	Duiven	
Plaats	Loo (Gld.)	
Provincie	Gelderland	
Kadastrale gegevens	Gemeente Groessen en Loo, sectie F, nummer 1905	
Omvang plangebied	Circa 1.485 m²	
Kaartblad	40 B (1:25.000)	
Coördinaten centrum plangebied	X: 196.575 / Y: 438.155	
Bevoegde overheid	Gemeente Duiven	
Deskundige namens de bevoegde overheid	De heer J. Habraken, Regioarcheoloog gemeenten Duiven, Lingewaard, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar Postbus 9200 6800 HA Arnhem Tel. 026-3773239 Email: Joris.Habraken@arnhem.nl	
ARCHIS3 Onderzoeksmeldingsnummer (OM-nr.)	Bureauonderzoek 4868744100	Booronderzoek 4868752100
Archeoregio NOaA	Utrechts-Gelders rivierengebied	
Beheer en plaats documentatie	Econsultancy, Doetinchem/Provinciaal Archeologisch Depot Gelderland	
Uitvoerder	Econsultancy, ir. E.M. ten Broeke	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is onder meer gecertificeerd voor protocollen 4001, 4002, 4003 en 4004 van de BRL SIKB 4000. Verder is Econsultancy lid van de Nederlandse Vereniging van Archeologische Opgravingsbedrijven (NVAO). De leden van de NVAO bieden kwalitatief hoogstaand archeologisch onderzoek. Het lidmaatschap is een waarborg voor kwaliteit en betrouwbaarheid. Tevens is Econsultancy aangesloten bij de Vereniging van Ondernemers in Archeologie (VOiA). De VOiA behartigt de belangen van meer dan 100 bedrijven in alle takken van de archeologie.

Betrouwbaarheid
Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving. Een booronderzoek wordt in het algemeen uitgevoerd door het steekproefsgewijs onderzoeken van de bodem, waardoor het, op basis van de resultaten van een booronderzoek, onmogelijk is garanties af te geven ten aanzien van de aan- of afwezigheid van archeologische waarden. In dit kader dient ook opgemerkt te worden dat geraadpleegde bronnen niet altijd zonder fouten en volledig zijn. Daar Econsultancy voor het verkrijgen van historische informatie afhankelijk is van deze bronnen, kan Econsultancy niet instaan voor de juistheid en volledigheid van deze informatie.

SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van de Gemeente Duiven een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor het plangebied gelegen aan de Loostraat 35 te Loo (Gld.) in de gemeente Duiven. De initiatiefnemer is voornemens vier of vijf woningen te bouwen (CPO-constructie).

Gespecificeerde archeologische verwachting
Op basis van het archeologisch bureauonderzoek heeft het plangebied een hoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten uit de perioden vanaf de Late-IJzertijd. Het plangebied ligt namelijk binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Deze meandergordel/stroomgordel was actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. Met het ontstaan van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, en daarmee de vorming van hoger gelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, kreeg het plangebied wel een gunstige ligging voor bewoning. Tevens werd een dunne afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik) verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden. Uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied hebben tot op heden geen duidelijke aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal laat verder zien dat het plangebied vanaf in ieder geval het begin van de tweede helft van de 18e eeuw in agrarisch gebruik was en pas in de tweede helft van de 20e eeuw bebouwd is geraakt, deel uitmakend van een terrein van een basisschool.

Resultaten inventariserend veldonderzoek
De resultaten van het inventariserend veldonderzoek (IVO, gecombineerd verkennende en karterende fase) bevestigd de ligging binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Er zijn oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen aangetroffen, waarbij zich in de top van nature een kalkhoudende ooivaaggrond heeft ontwikkeld. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgen van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem. Recente bodemverstorende ingrepen reiken tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv, waar tot op deze diepte fijne resten recent baksteen- en betonpuin zijn aangetroffen. De verstoringsdiepte is echter niet in die mate dat verwacht mag worden dat het archeologisch potentiele sporenniveau volledig is verstoord. De karterende fase van het booronderzoek heeft geen archeologisch relevante indicatoren opgeleverd. Ook zijn er geen antropogeen beïnvloede bodemlagen aangetroffen, welke kunnen duiden op de aanwezigheid van een door de mens gevormde oude cultuurlaag/oude woongrond.

Conclusie
Geconcludeerd wordt dat voor het plangebied, op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren die kunnen duiden op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats, de hoge verwachting bijgesteld dient te worden naar geen verwachting. De hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten, van complextypen in de vorm van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) en/of van afvuldumps (daterend vanaf de Late-IJzertijd), wordt hiermee niet bevestigd.

Advies

Op grond van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt door Econsultancy de aanbeveling gedaan om binnen het plangebied geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren. Er is sprake van enige mate van verstoring van de oorspronkelijke bodemopbouw. Verder zijn in het onverstoorde deel van de bodemopbouw geen archeologische indicatoren aangetroffen dan wel archeologische lagen waargenomen.

Dit advies is voorgelegd aan het bevoegd gezag in kwestie, Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zevenaar en door middel van een selectiebesluit als zodanig bekrachtigd (aanvullende beoordeling archeologisch rapport door de heer drs. J. Habraken, Regioarcheoloog regio Arnhem e.o., d.d. 9 juli 2020). Met bovenstaand advies is ingestemd.

Er is geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethode. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Mochten tijdens de graafwerkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan dient hiervan melding te worden gemaakt conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet uit juli 2016 bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed[2]).

[2] Infodesk email: info@cultureelerfgoed.nl of tel: 033-4217456

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

2 DOELSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN 1

3 BUREAUONDERZOEK 3

3.1 Methoden 3
3.2 Afbakening en huidige situatie van het plangebied 4
3.3 Toekomstige situatie 5
3.4 Aardwetenschappelijke gegevens 6
3.5 Archeologische waarden 11
3.6 Beschrijving van het historische gebruik 16
3.7 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel 19
3.8 Conclusie bureauonderzoek 24

4 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK 25

4.1 Methoden 25
4.2 Resultaten 25
4.1 Beantwoording onderzoeksvragen veldonderzoek 27

5 CONCLUSIE EN ADVIES 30

5.1 Conclusie 30
5.2 Advies 30

LITERATUUR 32

BRONNEN 33

LIJST VAN TABELLEN

Tabel I. Aardwetenschappelijke gegevens plangebied
Tabel II. Overzicht AMK-terreinen
Tabel III. Overzicht onderzoeksmeldingen
Tabel IV. Overzicht ARCHIS-vondsten
Tabel V. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal
Tabel VI. Verleende bouwvergunningen
Tabel VII. Gespecificeerde archeologische verwachting
Tabel VIII. Algemene bodemopbouw plangebied

LIJST VAN AFBEELDINGEN

Figuur 1. Situering van het plangebied binnen Nederland
Figuur 2. Detailkaart van het plangebied
Figuur 3. Luchtfoto van het plangebied
Figuur 4. Situering van het plangebied binnen de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Duiven
Figuur 5. Holocene stroomgordels en afgedekt Pleistoceen
Figuur 6. Situering van het plangebied binnen de archeolandschappelijke eenhedenkaart van degemeente Duiven
Figuur 7. Situering van het plangebied binnen de Zandbanenkaart (zanddiepte + deklaag) 2010 van de provincie Gelderland
Figuur 8. Situering van het plangebied binnen de Geomorfologische kaart van Nederland
Figuur 9. Situering van het plangebied binnen het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
Figuur 10. Situering van het plangebied binnen de Bodemkaart van Nederland
Figuur 11. Archeologische Gegevenskaart van het onderzoeksgebied met het AHN als achtergrond
Figuur 12. Situering van het plangebied binnen de Hottingerkaart uit 1773-1794 vanuit kaartblad 92
Figuur 13. Situering van het plangebied binnen de Kadastrale kaart uit 1830 (Minuutplan)
Figuur 14. Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1866 (Bonneblad)
Figuur 15. Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1932 (Bonneblad)
Figuur 16. Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1958
Figuur 17. Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1966
Figuur 18. Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1977
Figuur 19. Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1995
Figuur 20. Boorpuntenkaart van het plangebied met als achtergrond de luchtfoto

BIJLAGEN

Bijlage 1 Overzicht geologische en archeologische tijdvakken
Bijlage 2 Bewoningsgeschiedenis van Nederland
Bijlage 3 AMZ-cyclus
Bijlage 4 Overzichtsfoto’s plangebied en foto’s van de opgeboorde profielen
Bijlage 5 Boorprofielen

1 INLEIDING

Econsultancy heeft in opdracht van de Gemeente Duiven een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor het plangebied gelegen aan de Loostraat 35 te Loo (Gld.) in de gemeente Duiven (zie figuren 1 en 2). De initiatiefnemer is voornemens vier of vijf woningen te bouwen (CPO-constructie). Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, moet eerst een wijziging van het bestemmingsplan worden doorgevoerd. Hierbij moet ook inzichtelijk te worden gemaakt welke archeologische waarden binnen het plangebied kunnen worden verwacht. De noodzaak tot archeologisch onderzoek vloeit voort uit het Verdrag van Malta (1992) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro, 2006).

Het archeologisch onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek (hoofdstuk 3) en een inventariserend veldonderzoek (IVO-overig, gecombineerd verkennende en karterende fase) door middel van boringen (hoofdstuk 4). Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt een advies gegeven of vervolgstappen noodzakelijk zijn (hoofdstuk 5).

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 10 en 11 juni 2020 door ir. E.M. ten Broeke (Senior KNA Prospector). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd op 16 juni 2020 door E.M. ten Broeke (Senior KNA Prospector). Het rapport is gecontroleerd door drs. A.H. Schutte (Senior KNA Archeoloog).

2 DOELSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van het bureauonderzoek is om een antwoord te vinden op de vraag wat de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied is. Om deze vraag te beantwoorden wordt een inventarisatie gemaakt van bekende aardwetenschappelijke, archeologische en (cultuur)historische gegevens. Aan de hand deze inventarisatie wordt het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

Het inventariserend veldonderzoek, (IVO-overig, verkennende fase direct gecombineerd met de karterende fase) heeft tot doel de in het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde archeologische verwachting aan te vullen en te toetsen. Het veldonderzoek heeft tot doel antwoorden te vinden op wat de bodemopbouw is binnen het plangebied, of er archeologische vondsten en/of sporen en/of lagen aanwezig zijn, in welke mate de resultaten overeen stemmen met de verwachtingen en indien er binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is, wat dan de gevolgen zijn voor de voorgenomen bodemingrepen voor de vindplaats.

Conform het Handboek archeologisch onderzoek binnen de regio Arnhem (tweede druk, mei 2017)[3] dienen het bureauonderzoek en veldonderzoek antwoord te geven op de volgende onderzoeksvragen:

Fase bureauonderzoek

1. Wat is de aard (ontstaanswijze en classificatie), diepteligging, genese en gaafheid van natuurlijke bodemhorizonten en natuurlijke afzettingen in het omringende (binnen een afstand tot circa 200 m van de onderzoekslocatie) gebied?
2. Wat is a) de aard (ontstaanswijze en classificatie), diepteligging, genese en gaafheid van eventueel in het omringende gebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, colluvium, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?
3. Wat is het historisch landgebruik van de onderzoekslocatie en het omringende gebied geweest?

[3] Habraken, 2017

4. Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen (‘waarnemingen’ inclusief uitkomsten historisch kaartonderzoek) zijn reeds binnen het onderzoeksgebied en/of binnen de landschappelijke eenheden rondom de onderzoekslocatie bekend? Vermeld per vondst- en/of spoorcomplex minimaal: a) bronvermelding (onderzoeksrapportages, ARCHIS-gegevens), b) de materiaalcategorie, c) ouderdom, d) ruimtelijke (geografische) verspreiding, e) stratigrafische verspreiding (diepteligging en/of dikte vondstlaag) en f) fragmentatie
5. Welke natuurlijke formatieprocessen (sedimentatie, erosie, laterale verplaatsing, bodemvorming, degradatie e.d.) hebben een rol gespeeld in het onderzoeksgebied?
6. Welke culturele formatieprocessen (grondbewerking, bemesting, ophoging, betreding, percelering, [de-]constructie, materiaaltypen, materiaalgebruik en materiaaldepositie e.d.) hebben een rol gespeeld in het onderzoeksgebied?
7. Welke formatieprocessen kunnen een rol hebben gespeeld bij de totstandkoming van eventuele aanwezige vondstspreidingen, de vondstdichtheid, vondst- en spoorniveaus en de fysieke kwaliteit van eventueel aanwezige archeologische resten?
8. Wat is de aard (materiaalsoorten, fragmentatie, dichtheden, ruimtelijke en stratigrafische spreiding, etc.) van (mogelijk) aanwezige vondst- en/of spoorcomplexen?
9. Hoe manifesteren deze zich tijdens het prospectieonderzoek?
10. Met de inzet van welke zoekmethoden (detectie- en waarnemingsvorm, monsterbehandeling en zoekstrategie) kunnen vondst- en/of spoorcomplexen systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)? Licht beargumenteerd toe met verwijzing naar de verschillende KNA-leidraden.

Fase inventariserend veldonderzoek, verkenning

11. Wat is de aard (ontstaanswijze, textuur, kleur), diepteligging en ouderdom van de relevante natuurlijke afzettingen ter plaatse van het onderzoeksgebied?
12. Wat is de aard (kleur, textuur, samenstelling), diepteligging, genese en gaafheid van natuurlijke en eventueel antropogene bodemhorizonten (akkerlagen en overige ‘verstoringslagen’, bemestingslagen e.d.), ter plaatse van het onderzoeksgebied?
13. Wat is de aard, dikte en omvang van eventueel ter plaatse van het onderzoeksgebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?
14. Indien er afdekkende lagen voorkomen; wat is de aard (ontstaanswijze, kleur, textuur, samenstelling), gaafheid en dikte van het onderliggende afgedekt bodemprofiel (natuurlijke en antropogene bodemhorizonten zoals oude akkerlagen) en/of afzettingen?
15. Wat is de diepte tot waarop artefacten van recente ouderdom (‘modern’ afvalmateriaal) in het bodemprofiel voorkomen?
16. Tot welke diepte in het bodemprofiel is sprake van een ‘recente’ bodemverstoring en wat is de ouderdom van deze verstoring?

Fase inventariserend veldonderzoek, kartering

17. Uitgaande van de onderzoeksstrategie: zijn de verwachte vondst- en/of spoorcomplexen (archeologische indicatoren) binnen het onderzoeksgebied aanwezig? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.
18. Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, in hoeverre komen de uitkomsten overeen met de resultaten van het bureauonderzoek? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.
19. Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, hoe adequaat is de gekozen zoekstrategie geweest (evaluatie resultaten bureauonderzoek)? Licht beargumenteerd toe.

Fase inventariserend veldonderzoek, kartering (indien archeologische resten (indicatoren) aanwezig zijn)

20. Wat is de (mogelijke) omvang, aard, datering en fysieke kwaliteit van de archeologische vondsten/of spoorcomplexen? Licht toe met een beargumenteerde interpretatie.
21. Wat is de diepteligging van de top van het niveau met archeologische vondst- en/of spoorcomplexen ('vondstlaag') ten opzichte van het maaiveld? Wat is de dikte van de vondstlaag of vondstlagen? Licht toe aan de hand van een beargumenteerde interpretatie van boorprofielen.
22. In hoeverre is de vondstlaag/vondstlagen of het vondstmateriaal op, of in, de bodem representatief voor die in de diepere bodem?
23. In hoeverre is de vondstlaag of het vondstmateriaal op, of in, de bodem representatief voor de ligging en verbreiding van een eventueel sporenniveau?
24. Hoe kan men de prospectieresultaten vertalen in termen van conservering/kwaliteit, en/of verdere zoek- of waarderingsstrategie?
25. Welke consequenties zal voortgaande planuitvoering op de archeologische resten kunnen hebben?
26. Welke mogelijkheden zijn er, of welk perspectief is er, voor *in situ* behoud? Wat zijn daarvoor de randvoorwaarden? Hoe dienen deze randvoorwaarden tijdens de waarderende fase te worden onderzocht?

In de hoofdstukken 3, 4 en 5 worden aan het einde van elke paragraaf de onderzoeksvragen beantwoord wanneer deze van toepassing zijn.

3 BUREAUONDERZOEK

3.1 Methoden

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd onder certificaat op grond van de BRL SIKB 4000 (KNA, versie 4.1, 24-05-2018) en conform de eisen en normen zoals aangegeven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1, 24-05-2018), die is vastgesteld door het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie en is ondergebracht bij het SIKB te Gouda.

Voor de uitvoering van het bureauonderzoek gelden de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. De resultaten van dit onderzoek worden in dit rapport weergegeven conform specificatie LS06.[4]

Binnen dit onderzoek zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening van het plangebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik (LS01);
- beschrijving van de huidige en toekomstige situatie (LS02);
- beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03);
- beschrijving van bekende archeologische en historische waarden en aardwetenschappelijke gegevens (LS04);
- opstellen van een gespecificeerde verwachting (LS05).

[4] SIKB

Bij het uitvoeren van deze werkzaamheden zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- het Archeologische Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- geologische kaarten, geomorfologische kaarten en bodemkaarten;
- de centrale toegangspoort tot Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond (DINOLoket);
- de Atlas Gelderland;
- literatuur en historisch kaartmateriaal;
- bouwhistorische gegevens;
- de recente topografische kaart (schaal 1:25.000);
- recente luchtfoto's;
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- de archeologische verwachtingskaarten van de gemeente Duiven;
- plaatselijke (amateur-)archeoloog c.q. heemkundevereniging.

3.2 Afbakening en huidige situatie van het plangebied

Afbakening

Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen het onderzoeksgebied en het plangebied. Het plangebied is het gebied waarbinnen feitelijk de bodemverstorende ingreep gaat plaatsvinden. Het onderzoeksgebied is het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te krijgen van de archeologische waarden binnen het plangebied. Dit gebied is groter dan het plangebied. In het huidige onderzoek betreft het onderzoeksgebied het gebied binnen een straal van circa 500 meter rondom het plangebied.[5]

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 1.485 m² en ligt aan de Loostraat 35, in het noordelijke deel van de bebouwde kom van Loo (Gld.) in de gemeente Duiven (zie figuren 1 en 2). Volgens het Algemeen Hoogtebestand Nederland (AHN) bevindt het maaiveld zich op een hoogte van circa 11,1 m +NAP. Het plangebied is kadastraal bekend als gemeente Groessen en Loo, sectie F, nummer 1905. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 40 B (1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van het plangebied X: 196.575 / Y: 438.155.

Huidige situatie

Voor het bureauonderzoek is het van belang de huidige situatie te onderzoeken. Landgebruik en bebouwing kunnen van invloed zijn op de archeologische verwachting. Hiervoor is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens.

Het plangebied maakt deel uit van een terrein van een basisschool en er was recentelijk nog een gedeelte van de schoolbebouwing en een klein bijgebouw aanwezig (inmiddels gesloopt). Het centrale deel van de onderzoekslocatie is in gebruik als schoolplein, welke voorzien is van een tegelverharding. Het overige deel van het plangebied is in gebruik als grasveld/groenstrook. De Loostraat loopt langs de noordzijde van het plangebied. Verder wordt het plangebied aan de oost- en zuidzijde begrenst door respectievelijk de Hoflaan en de Pastoorstraat. Het plangebied wordt verder voornamelijk omgeven door woonpercelen. Ten noorden van het plangebied bevindt zich een sportvereniging met diverse sportvelden (zie figuur 3).

[5] Binnen deze straal wordt geacht dat er voldoende informatie beschikbaar is om een gefundeerde uitspraak te doen over de archeologische verwachting van het plangebied.

Vigerend beleid

Sinds 1 juli 2016 is de Erfgoedwet van kracht. Het doel van deze wet is te voorkomen dat archeologische waarden uit het verleden verloren gaan. In deze wet zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het beheer van het bodemarchief binnen hun grondgebied. Voor een goed beheer van dit bodemarchief gebruikt de gemeente een archeologische beleidskaart. De archeologische beleidskaart geeft een gemeentebreed overzicht van bekende en te verwachten archeologische waarden. De kaart maakt inzichtelijk waar en bij welke ruimtelijke ingrepen een archeologisch onderzoek verplicht is en wordt als toetsingskader gebruikt voor ruimtelijke procedures.

Het noordelijke deel van het plangebied ligt volgens het Bestemmingsplan Archeologie gemeente Duiven in een gebied met een specifieke vorm van waarde - oude dijken en historische dorpslinten 6. Het centrale en zuidelijke deel van de onderzoekslocatie ligt in een gebied met een specifieke vorm van waarde - hoge archeologische verwachting 3. In deze gebieden dient bij planvorming en voorafgaand aan vergunningverlening, bij een onderzoekslocatie groter dan 100/500 m² en bodemingrepen dieper dan 50 cm -mv, vroegtijdig een inventariserend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.[6]

Deze dubbelbestemming is afgeleid van de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Duiven (zie figuur 4), welke gebaseerd is op de archeolandschappelijke eenhedenkaart (zie figuur 6, wordt in § 3.4 behandeld).[7]

Atlas Gelderland[8]

Met de Atlas Gelderland wilt de provincie Gelderland inzicht geven in maatregelen die de afgelopen jaren getroffen zijn om de bodemkwaliteit binnen de provincie in kaart te brengen (bodemonderzoek) of te herstellen (bodemsanering). Ook laat de Atlas Gelderland zien waar vroeger (bedrijfs-)activiteiten hebben plaatsgevonden die extra aandacht verdienen.

Het raadplegen van de Atlas Gelderland heeft voor het plangebied geen aanvullende gegevens opgeleverd.

3.3 Toekomstige situatie

Het toekomstige gebruik/inrichting van het plangebied kan gevolgen hebben op het in-/ex-situ behoud van de archeologische waarde.

De initiatiefnemer is voornemens vier of vijf woningen te bouwen (CPO-constructie). Ter plaatse van de toekomstige bebouwing zal naar verwachting de bodem tot een diepte van circa 1 tot 1,5 m -mv worden afgegraven (bouwput), ten behoeve van de aanleg van een standaard staalfundering op het rivierzand. Tevens zullen diverse nutsvoorzieningen worden aangelegd (kabels en leidingen). De nieuwbouw zal, voor zover bekend, niet worden onderkelderd.

[6] Portaal voor Ruimtelijke Plannen
[7] Willemse & Verhagen, 2006
[8] https://geoweb.gelderland.nl/WebViewer/Index.html?configBase=http://geoweb.gelderland.nl/Geocortex/Essentials/REST/sites/Bodemverontreinigingen/viewers/test/virtualdirectory/Resources/Config/Default

3.4 Aardwetenschappelijke gegevens

Het landschap heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in het nederzettingspatroon. Bij onderzoek naar archeologische sporen in een bepaald gebied is het van groot belang te weten hoe het landschap er in het verleden heeft uitgezien. Men kan meer te weten komen over dit landschap door de geologische opbouw, de bodem en de hydrologie van een gebied te bestuderen.

De volgende aardwetenschappelijke gegevens zijn bekend van het plangebied:

Tabel I. ***Aardwetenschappelijke gegevens plangebied***

Type gegevens	**Gegevensomschrijving**
Geologie[9]	Oeverwal-/kronkelwaard- op beddingafzettingen van de Formatie van Echteld, afgezet tijdens de actieve fase van de meandergordel/stroomgordel van de Meinderswijk. Afgedekt met een dun pakket overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen, ten gevolge van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn. Op grotere diepte grove grindhoudende fluviatiele zanden van de Formatie van Kreftenheye.
Geologische-geomorfologische kaart van de Rijn-Maas delta[10]	Gelegen binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd).
Archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven[11]	Merendeel plangebied overslaggronden < 50 cm dik op kronkelwaardafzettingen (code Ddl). Uiterst noordelijke strook binnen een laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en veen (Rbk).
Zandbanenkaart provincie Gelderland[12]	Beddingzand van onbedijkte rivieren tussen 1,5 en 2 m -mv (code 15).
Geomorfologie[13]	Op een rivieroeverwal (3K25).
Bodemkunde en grondwatertrap[14]	Kalkhoudende poldervaaggronden, bestaande uit lichte zavel (Rn15A), grondwatertrap VI.

Landschappelijke ontwikkeling[15]

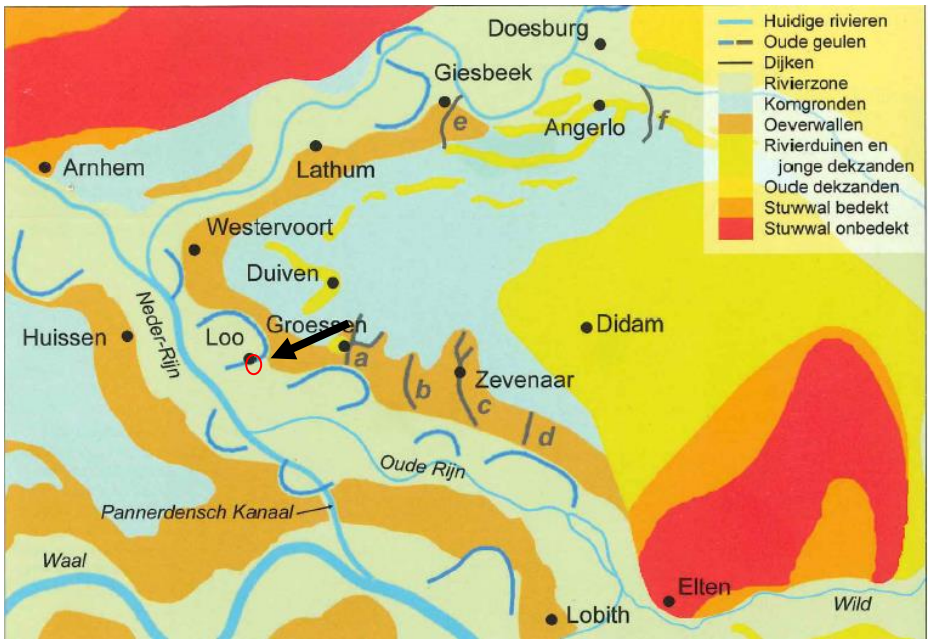
Het plangebied ligt binnen het Rijnstrangengebied. Het huidige uiterlijk van het Rijnstrangengebied en de omgeving vindt zijn oorsprong in de landschappelijke ontwikkelingen tijdens en na de laatste ijstijd. Tijdens de laatste koude perioden in het laat-Weichselien stroomde de Rijn in een breed dal tussen Duiven en Nijmegen als een vlechtende rivier. Tijdens korte warmere periodes, zoals het Allerød dat duurde van 13.900 tot 12.850 jaar geleden, sneed de rivier zich in zijn eigen dal dieper in en vormden zich rivierterrassen op verschillende niveaus. Op de oudere hoger gelegen terrassen werd alleen bij hoge waterstanden klei afgezet. Soms kon zich plaatselijk veen vormen in gebieden met een slechte afvoer.

In de laatste koude periode in Nederland vormde de rivier wederom een vlechtend patroon in een breed dal. Door het ontbreken van vegetatie werden door de ongehinderde wind op veel plaatsen langs de randen van het hoger gelegen oudere rivierterras duinen afgezet. Onder andere in Duiven en ten noordwesten van het plangebied zijn de hoogste delen van dergelijke duinen nog in het landschap zichtbaar. In de ondergrond bevindt zich door de wind afgezet zand over een veel groter oppervlak. Doorgaans vormen deze rivierduinen gedurende een lange tijd in het Holoceen hoger gelegen gebieden in het overwegend natte rivierenlandschap. Het zijn daardoor gunstige plaatsen voor bewoning.

[9] De Mulder *et al.*, 2003
[10] Cohen *et al.*, 2012
[11] Willemse & Verhagen, 2006
[12] http://gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=471707400d6f44d5a743100c65e3ce9b / Cohen *et al.*, 2009
[13] Alterra, 2003
[14] Stichting voor Bodemkartering, 1966
[15] Berendsen, 2005 / Berendsen, 2008 / De Mulder *et al.*, 2003 / Cohen *et al.*, 2009

Door de opwarming na de ijstijd in het Holoceen konden de rivieren zich opnieuw insnijden in hun oude dalen. De Rijn volgde daarbij het oude dal ten zuiden van Groessen. Onder andere door zeespiegelstijging in de loop van het Holoceen kon de rivier uiteindelijk ook de hoger gelegen rivierterrassen overstromen en verlegde de Rijn zich meerdere malen. Tot ongeveer 3000 jaar geleden stroomde de Rijn door het oude dal ten zuiden van Doornenburg. Pas daarna ontstond een aftakking naar het noorden door het gebied dat nu bekend staat als de Rijnstrangen. De meanderende rivier bestaat over het algemeen uit een hoofdgeul die zich door erosie in de buitenbocht van de rivier langzaam naar buiten toe heeft verlegd. Aan de binnenbocht wordt zand en grind afgezet. Bij hoge afvoer overstroomt de rivier en zet zand en klei af op haar eigen oevers. Dichtbij de hoofdgeul, waar de stroomsnelheden het hoogst zijn, wordt meer zand afgezet dan verder weg van de rivier. Hierdoor ontstaan hoog gelegen oeverwallen langs de rivier, die overgaan in lager gelegen kommen daar achter. Grote meanderbochten in de rivier worden vaak na verloop van tijd afgesneden bij het begin van de bocht waardoor de oude buitenste geul verlaten wordt en verland. Zo ontstaan hoog gelegen kronkelwaarden die doorsneden worden door laag gelegen geulen die vaak nog eeuwenlang watervoerend zijn voordat ze geheel verlanden. Een dergelijke kronkelwaard bevindt ter plaatse en in de omgeving van Loo en wordt gerekend tot de stroomgordel van Meinerswijk. Het gaat hierbij om kleine erosieresten van een riviersysteem dat ongeveer 2150 jaar geleden is ontstaan en gedurende tenminste 250 jaar actief is geweest. In die periode heeft zich een oeverwal gevormd langs de rivier. Deze hoger gelegen gronden, waar het plangebied zich in bevindt, zijn nog steeds zichtbaar in het landschap.

In de buitenbocht zijn de oeverwallen van de rivier meestal minder hoog dan aan de binnenbocht en over het algemeen smaller. Vaak ontstaan op deze plaatsen zogenaamde doorbraakgeulen in de oeverwal waarin bij hoge waterstanden het water snel afgevoerd wordt naar de lager gelegen kommen. Deze crevassegeulen zijn gedurende lange tijd actief bij overstromingen en kunnen uitgroeien tot herkenbare landschappelijke elementen. Ze vormen vaak zelf kleine oeverwallen langs de geul tot ver in het lage komgebied.

Oude geulloop langs Loo en direct ten noorden van het plangebied[16]

[16] Gerritsen *et al.*, 2013

Geologische-geomorfologische kaart van de Rijn-Maas delta, Zandbanenkaart

Volgens de digitale geologische-geomorfologische kaart van de Rijn-Maas delta (2012) ligt het plangebied binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk (zie figuur 5). Deze meandergordel/stroomgordel was actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Volgens de Zandbanenkaart (zanddiepte + deklaag) komen beddingzanden van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk voor binnen 1,5 en 2 m -mv (code 15, zie figuur 6).

DINO[17]

Het Dinoloket is de centrale toegangspoort tot Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond (DINO). Het DINO-systeem is de centrale opslagplaats voor geowetenschappelijke gegevens over de diepe en ondiepe ondergrond van Nederland. Het archief omvat diepe en ondiepe boringen, grondwatergegevens, sonderingen, geo-elektrische metingen, resultaten van geologische, geochemische en geomechanische monsteranalyses, boorgatmetingen en seismische gegevens. De site wordt beheerd door TNO.

In het Dinoloket zijn enkele boringen bestudeerd.[18] Hieruit blijkt dat de ondergrond tot circa 40 cm bestaat uit sterk siltig/kleiig zand. Waarschijnlijk betreffen dit overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen, ten gevolgde van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn. Hieronder komt tot een diepte van circa 170 cm -mv een laag sterk zandige klei, welke tevens onderin zwak grindig kan zijn. Vanaf 170 cm -mv komt grof en deels grindrijk zand voor. Samen betreffen het oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen die gesedimenteerd zullen zijn tijdens de actieve fase van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Op grotere diepte zullen vlechtende rivierterrasafzettingen (*Laagterras*) voorkomen, welke worden gerekend tot de Formatie van Kreftenheye.

Geomorfologie en archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven

De Geomorfologische kaart geeft de mate van reliëf en de vormen die in het landschap te onderscheiden zijn weer.

Op de Geomorfologische kaart van Nederland (1:50.000) is het plangebied niet gekarteerd, vanwege de ligging binnen de bebouwde kom, maar zeer waarschijnlijk ligt het op een rivieroeverwal (3K25, zie figuur 7). Dit betreft de oeverwal gevormd tijdens de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel.

De archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven, dat het meest actuele landschappelijke beeld weergeeft, bevestigd over het algemeen de ligging van het plangebied op een oeverwal. Specifiek wordt aangegeven dat het merendeel van het plangebied een gebied ligt met overslaggronden < 50 cm dik op kronkelwaardafzettingen (code Ddl, zie figuur 8). De kronkelwaardafzettingen betreffen afzettingen die gesedimenteerd zijn tijdens de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel. Hierboven wordt nog een dun pakket overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden.

De uiterst noordelijke strook van het plangebied ligt binnen een laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en veen (Rbk). Dit betreft een restgeul van de Meinerswijk stroomgordel. Waarschijnlijk is deze restgeul na de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel nog eeuwenlang watervoerend geweest voordat deze verlande en vormde daarmee een natuurlijke snelweg, waarmee goederen over water konden worden verscheept en verhandeld. Tevens fungeerde ze vaak als dumplocatie van afvalresten.

[17] www.dinoloket.nl
[18] DINO boornummers B40B0667 en B40B0670

Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)[19]

Het Actueel Hoogtebestand Nederland vormt een belangrijke aanvullende informatiebron voor de landschapsanalyse. Dit met behulp van laseraltimetrie verkregen digitale bestand vormt een gedetailleerd beeld van het huidige reliëf in het plangebied. De ligging van Loo, en daarmee ook het plangebied, op een relatief hooggelegen rivieroeverwal is duidelijk zichtbaar (zie figuur 9). Tevens is de loop van de restgeul goed te volgen, waar de Loostraat in ligt/er direct langs loopt. Aan weerszijde van de restgeul liggen de hoogste delen van het oeverwalgebied. Verder in noordelijke en vooral noordoostelijke richting vind de overgang plaats naar het lager gelegen/meer komachtige gebied.

Bodemkunde en grondwatertrap

Volgens de Bodemkaart van Nederland (1:50.000) ligt het plangebied binnen een gebied met kalkhoudende poldervaaggronden, bestaande uit lichte zavel (Rn15A, zie figuur 10). Dit is in overeenstemming met de relatief jonge oever- en dijkdoordraakafzettingen die binnen het plangebied worden verwacht en gesedimenteerd zijn tijdens de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel. Ook de kalkhoudendheid van deze gronden is een aanwijzing dat er oeverafzettingen aan het maaiveld liggen. Bij een vaaggrond heeft (nog) weinig of geen bodemvorming plaatsgevonden. Deze gronden zijn wel geheel gerijpt. Bij een vaaggrond heeft (nog) weinig of geen bodemvorming plaatsgevonden. Deze gronden zijn wel geheel gerijpt. Bij poldervaaggrond bestaat het bodemprofiel meestal uit een dunne A-horizont (humeuze toplaag) met direct daaronder de C-horizont (oorspronkelijk moedermateriaal) waar gleyverschijnselen (roestvlekken) ondieper dan 50 cm -mv in voorkomen.

Gebiedsdelen met een goede ontwatering (Grondwatertrap VI en VII) zijn zeer geschikt voor landbouw en vormden mede daarom, vooral in het verleden, een aantrekkelijk vestigingsgebied. Tevens is het grondwaterpeil een indicatie voor de conservering van metalen en organische resten. Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom zijn er voor het plangebied geen grondwatergegevens beschikbaar, maar meest waarschijnlijk is sprake van een grondwatertrap VI. Het plangebied zal ook vroeger van nature gekenmerkt werden gekenmerkt door een relatief goede ontwatering, waardoor het geschikt was als bewoningslocatie, in ieder geval vanaf de periode dat het plangebied binnen de Meinerswijk stroomgordel kwam te liggen.

Beantwoording van relevante onderzoekvragen

1. Wat is de aard (ontstaanswijze en classificatie), diepteligging, genese en gaafheid van natuurlijke bodemhorizonten en natuurlijke afzettingen in het omringende (binnen een afstand tot circa 200 m van de onderzoekslocatie) gebied?
   Het plangebied is gelegen in het rivierengebied en maakt onderdeel uit van de Holocene Rijn-Maas delta. Specifiek ligt het plangebied merendeels op een oeverwal dan wel een kronkelwaardrug binnen de begrenzing van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk die actief was tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Door bedijking vanaf de 12e eeuw werd deze activiteit beperkt tot het uiterwaardengebied. Sedimentatie binnen het plangebied vond dan ook plaats voornamelijk tot het moment van bedijking. De verwachting is dat de bodemopbouw binnen het plangebied bestaat uit een pakket oeverwal- op kronkelwaard- op beddingafzettingen. Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. De beddingafzettingen van meandergeulen van (grote) voormalige stroomgordels reiken vaak tot in de vlechtende Pleistocene rivierterrasafzettingen. De Holocene rivierafzettingen behoren tot de Formatie van Echteld.

[19] www.ahn.nl

Tevens wordt er nog een dunne, afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden.

De uiterst noordelijke strook van het plangebied ligt binnen een laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en veen. Dit betreft een restgeul van de Meinerswijk stroomgordel. Waarschijnlijk is deze restgeul na de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel nog eeuwenlang watervoerend geweest voordat deze verlande.

Volgens de Bodemkaart van Nederland (1:50.000) ligt het plangebied binnen een gebied met kalkhoudende poldervaaggronden (Rn15A, zie figuur 10). Dit is in overeenstemming met de relatief jonge oever- en dijkdoordraakafzettingen die binnen het plangebied worden verwacht en gesedimenteerd zijn tijdens de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel. Ook de kalkhoudendheid van deze gronden is een aanwijzing dat er oeverafzettingen aan het maaiveld liggen. Bij een vaaggrond heeft (nog) weinig of geen bodemvorming plaatsgevonden. Deze gronden zijn wel geheel gerijpt. Bij een vaaggrond heeft (nog) weinig of geen bodemvorming plaatsgevonden. Deze gronden zijn wel geheel gerijpt. Bij poldervaaggrond bestaat het bodemprofiel meestal uit een dunne A-horizont (humeuze toplaag) met direct daaronder de C-horizont (oorspronkelijk moedermateriaal) waar gleyverschijnselen (roestvlekken) ondieper dan 50 cm -mv in voorkomen.

2. Wat is a) de aard (ontstaanswijze en classificatie), diepteligging, genese en gaafheid van eventueel in het omringende gebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, colluvium, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?
Een historisch antropogeen opgebracht pakket grond/oude woongrond wordt binnen het plangebied niet verwacht. Er dient wel rekening te worden gehouden dat bij de inrichting als schoolterrein en de bouw van de school het maaiveld wellicht wat opgehoogd is.

Op de archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven wordt aangegeven dat er binnen het plangebied nog een dunne laag (< 50 cm dik) overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen ligt die gesedimenteerd zijn tijdens dijkdoorbraken van Oude Rijn, ten westen van Loo.

5. Welke natuurlijke formatieprocessen (sedimentatie, erosie, laterale verplaatsing, bodemvorming, degradatie e.d.) hebben een rol gespeeld in het onderzoeksgebied?
In de diepere ondergrond worden vlechtende rivierafzettingen verwacht die zijn afgezet door de Rijn tot aan het einde van het Midden-Weichselien (Laat-Pleniglaciaal), binnen het Laagterras. Dit heeft in eerste instantie een landschap achter gelaten bestaande uit rivierbanken en geulen. De terrassenkruising lag circa 3000 jaar geleden ter hoogte van Loo. Tijdens jaarlijkse overstromingen werd vooral het zandige materiaal dicht bij de rivierbedding afgezet, in de vorm van hooggelegen oeverwallen of stroomruggen, de zogenaamde stroomgordelafzettingen. Het fijnere materiaal (vooral klei) werd verder van de rivierloop afgezet als komafzettingen, daar waar het water rustiger stroomde (de lager gelegen komgebieden). Deze afzettingen van de Rijn behoren tot de Formatie van Echteld. Daar waar geen sediment van de Rijn werd afgezet vond veenvorming plaats, aangeduid als de Basisveenlaag en behorend tot de Formatie van Nieuwkoop.

In het plangebied vond in eerste instantie vooral sedimentatie plaats van komafzettingen (siltige kleien), omdat rivierlopen op grotere afstand lagen. Met de fase van activiteit van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk zijn deze sedimenten ter plaatse van het plangebied als de directe omgeving geërodeerd. Vervolgens is een sequentie van beddingafzettingen met hierboven oeverwal- op kronkelwaardafzettingen gevormd (fining upward sequentie van puur rivierzand, kleiig zand en bovenin zandige kleien). Hierboven wordt nog een dun pakket laatmiddeleeuwse overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn. In de top van de dijkdoorbraak-/oeverafzettingen bevindt bodemvorming zich nog in de initiële fase. Het zijn nog jonge bodems. Er wordt van nature een kalkhoudende poldervaaggrond verwacht.

De uiterst noordelijke strook van het plangebied ligt binnen een laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en veen (Rbk). Dit betreft een restgeul van de Meinerswijk stroomgordel. Waarschijnlijk is deze restgeul na de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel nog eeuwenlang watervoerend geweest voordat deze verlande.

3.5 Archeologische waarden

Voor de uitkomst van het bureauonderzoek is het van belang de bekende archeologische waarden (al dan niet volledig onderzocht) te beschrijven. Een belangrijke informatiebron is het landelijke ARCHeologisch Informatie Systeem (ARCHIS), dat beheerd wordt door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).[20] In dit systeem worden alle archeologische gegevens verzameld en via internet zijn deze door bevoegden te raadplegen.

De bekende archeologische waarden zijn middels kaartmateriaal weergegeven in figuur 10. Hierop staan de in ARCHIS geregistreerde AMK-terreinen, vondstmeldingen en onderzoeksmeldingen binnen een straal van 1.000 meter weergegeven.

AMK-terreinen binnen het onderzoeksgebied[21]

De Archeologische Monumentenkaart (AMK) bevat een overzicht van archeologische monumenten/terreinen in Nederland. De terreinen zijn beoordeeld op verschillende criteria (kwaliteit, zeldzaamheid, representativiteit, ensemblewaarde en belevingswaarde). Op grond daarvan zijn deze ingedeeld in vier categorieën; terreinen met archeologische waarde, een hoge archeologische waarde, een zeer hoge archeologische waarde of een zeer hoge archeologische waarde met een beschermde status.

Binnen het plangebied liggen geen AMK-terreinen. Binnen het onderzoeksgebied ligt één AMK-terrein, op vrij grote afstand van het plangebied (zie tabel IV en figuur 10).

[20] Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort
[21] Idem

Tabel II. ***Overzicht AMK-terreinen***

AMK nr.	Situering t.o.v. plangebied	Datering	Waarde en omschrijving
13164	900 meter ten zuiden van het plangebied Loowaard te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196399/437274	*Middeleeuwen laat B - Nieuwe tijd C*	Complex: Havezate/ridderhofstad Waarde: Terrein van hoge archeologische waarde Betreft een terrein met een op hoogte gelegen Havezate. Het gebouw is beschermd onder nr. 14184. Etymologie: Waarschijnlijk is de naam Loowaard afgeleid van de naam van het geslacht Van den Loo, dat de havezate enige tijd bezeten heeft. Toestand: Muurresten deels opgenomen in later muurwerk. Bouwgeschiedenis: Het goed de Loowaard wordt al in 1467 genoemd als eigendom van Johan van den Loo. Vermoedelijk liet Herman van den Loo de Loowaard ingrijpend verbouwen tussen 1558 en 1569. De traptoren laat een ingemetselde steen zien met het jaartal 1565 of 1569 en een tekst. De steen is niet meer goed leesbaar. Wel zijn boven die steen de wapens van Herman van den Loo en zijn vrouw Digna van Isendoorn in een steen met renaissance-omlijsting aangebracht. Toen de vrijheren Van Bodelschwingh eigenaar werden van de Loowaard werd het huis als boerderij verpacht. Om het huis als boerderij in gebruik te laten nemen werd het in de 18e deels afgebroken en verbouwd. Op een tekening van Jan de Beyer is de toestand in 1742 goed te zien: een boerderij die bestaat uit een groot voorhuis met een boerendeel daartegen aangebouwd. De tekening laat een voorhuis zien dat bestaat uit een rechthoekig tweebeukig gebouw met twee zadeldaken. Op de noordoosthoek van het voorhuis bevindt zich een achthoekige traptoren met een puntdak. De toren is voorzien van een fries van boogjes, die rusten op kraagstenen. Ook de oostgevel is voorzien van een fries met spitsboogjes. De trapgevels aan de voorzijde tonen nog de resten van ronde en overhoekse pinakels. Waarschijnlijk is de terp, waarop de Loowaard lag, in de 19e eeuw opgehoogd. Dit zou verklaren waarom de vensters op de benedenverdieping zo dicht bij de grond zijn geplaatst. In 1930 werd de traptoren gerestaureerd. Ook vernieuwde men in dat jaar de boerderij achter het oude voorhuis.

<u>In het verleden uitgevoerde archeologische onderzoeken binnen het onderzoeksgebied</u>[22]

Binnen het onderzoeksgebied zijn in de afgelopen jaren door verschillende archeologische bedrijven en instellingen in totaal zeven archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het gaat daarbij om zes bureau- en/of booronderzoeken (prospectief onderzoek) en een proefsleuvenonderzoek (zie tabel II en figuur 10).

Tabel III. ***Overzicht onderzoeksmeldingen***

Zaaknummer (OM-nummer)	Situering t.o.v. plangebied	Aard, uitvoerder en resultaten van het onderzoek
2172755100 (24945)	400 meter ten westen van het plangebied Loostraat 40 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196157/438208	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek Uitvoerder: Archaeological Research en Consultancy Datum: 19-10-2007 Resultaat: Uit het onderzoek komt naar voren dat de geul- en oeverafzettingen van de Stroomgordel van Meinerswijk waarschijnlijk zijn afgedekt door de jonger oeverafzettingen van de Stroomgordel van de Nederrijn/Oude Rijn-Pannerden. In vier boringen, in de zuidoosthoek van het plangebied, is op ca. 110 cm -mv een cultuurlaag aangetroffen die zich waarschijnlijk in de top van de afzettingen van Meinerswijk bevindt en dus uit de Romeinse tijd of Middeleeuwen moet stammen. In deze laag zijn slechts baksteen- en houtskoolgruis aangetroffen; dateerbare archeologica ontbreken. Op basis van deze resultaten is een proefsleuvenonderzoek geadviseerd voor deze zuidoosthoek.

[22] Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort

2283044100 (40472)	400 meter ten westen van het plangebied Loostraat 40 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196196/438182	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek, naar aanleiding van de resultaten van het eerder uitgevoerde bureau- en booronderzoek (zie Zaaknummer (OM-nummer) 2172755100 (24945)) Uitvoerder: Archaeological Research en Consultancy Datum: 19-4-2010 Resultaat: Binnen de drie aangelegde werkputten, zijn geen bewoningssporen waargenomen, anders dan enkele kuilen die met de boerderijfase vanaf de 18e eeuw te maken hebben (ingegraven vanaf de bouwvoor tot net onder bouwvoor aanwezig). Van de enkele vondsten uit de bouwvoor afkomstig, is de vondst van een 16e-eeuwse rekenpenning het meest opvallend; waarschijnlijk geslagen op het vertrek van de heer van Alva. Het onderzoek heeft de verwachting uit het booron-derzoek niet kunnen bevestigen. In het geheel is geen vegetatieniveau in de top van de oeverafzettingen van de stroomgordel van Meinerswijk aangetroffen tot herkend. In de werkput en aan de hand van de profielkolommen werd onder de bouwvoor een natuurlijke opeenvolging van kleiige tot zandige lagen waargeno-men zonder verdere antropogene invloed. Als advies geldt daarom vrijgave van het plangebied ten behoeve van de verdere ontwikkeling.
2328420100 (46603)	400 meter ten noordwesten van het plangebied Loostraat 36 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196247/438371	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek Uitvoerder: Synthegra BV Datum: 13-5-2011 Resultaat: In het plangebied zijn intacte ooivaaggronden aangetroffen die zijn ontwikkeld in de sterk siltige komkleiafzettingen van de Nederrijn. Vanaf 100-130 cm beneden maaiveld zijn kronkelwaardafzettingen van de stroomgordel van Meinerswijk aangetroffen die bestaan uit zandige kleiafzettingen, waarin gelaagd-heid is waargenomen, met in de diepere ondergrond matig fijn tot zeer grof bed-dingzand van de rivier. In het centrale deel van het plangebied ontbreken de zandige kronkelwaardafzettingen en is sterk siltige klei aangetroffen, die vanaf 220 cm beneden maaiveld zwak humeus is ontwikkeld. Mogelijk is hier een kronkel-waardgeul aangeboord. In geen van de boringen zijn indicatoren aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Op grond van de resultaten van het onderzoek is voor het plangebied geen vervolgonderzoek geadviseerd.
2010924100 (3042)	450 meter ten zuidwesten van het plangebied 't Grieth-Zuid te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196389/437743	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 1-11-1999 Resultaat: Er zijn bij het onderzoek geen aanwijzingen gevonden voor de aanwe-zigheid van archeologische bewoningssporen. Er is geen aanvullend archeolo-gisch onderzoek aanbevolen.
2129233100 (18762)	450 meter ten zuiden van het plangebied Husselarijstraat 29 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196756/437715	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 29-8-2006 Resultaat: Tijdens het veldonderzoek zijn in drie boringen archeologische indicato-ren waargenomen. Deze bevonden zich in de overslaggronden, waardoor de oorsprong van het materiaal niet duidelijk is. In de onderliggende oeverafzettingen zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een vindplaats in het plangebied. Op grond van het ontbreken van (duidelijke) aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De geplande bodemingrepen kunnen, voor zover het archeologische waarden betreft, zonder beperkingen worden uitgevoerd.
2166997100 (24085) & 2167003100 (24086)	500 meter ten westen van het plangebied Loostraat te Duiven Gemeente Duiven Coördinaat: 196077/438207	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek Uitvoerder: Archaeological Research en Consultancy Datum: 30-8-2007 Resultaat: Op de onderzoekslocatie is een rivierbedding en zijn oeverafzettingen aangetroffen, zoals verwacht werd in het bureauonderzoek. Hierboven is een ophogingspakket aangetroffen van ongeveer 70, cm dat het bodemarchief heeft beschermd tegen recente verstoringen. Omdat op de onderzoekslocatie een pand is gevestigd, is het aannemelijk dat hier toch verstoringen dieper dan de ophoging-slaag hebben plaatsgevonden. Tevens zijn in twee boringen antropogene indicato-ren aangetroffen. Deze konden echter niet worden gedateerd. In overleg met de gemeente Arnhem (archeologisch adviseur van de gemeente Duiven), in de per-soon van dhr. J. Verhagen, is besloten de onderzoekslocatie vrij te geven. Wel zal er ruimte geboden moeten worden om bij de sanering het bodemprofiel in kaart te brengen door middel van het laten tekenen en beschrijven door een fysisch-geograaf. Indien er tijdens de ontgravingswerkzaamheden archeologica wordt aangetroffen, dient direct het bevoegd gezag te worden ingelicht.
3988030100	700 meter ten noordoosten	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek

	van het plangebied Loostraat 1a te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 197156/438562	Uitvoerder: Hamaland Advies vof Datum: 11-2-2016 Resultaat: Het bureauonderzoek toont aan dat het plangebied een hoge trefkans heeft op archeologische resten uit de periodes Laat-Paleolithicum, Mesolithicum en Neolithicum en de periodes Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. In 1735 is het westelijk deel van het plangebied gedeeltelijk bebouwd en na 1958 is in het gehele noordelijke deel van het plangebied, bebouwing gerealiseerd. Uit het booronderzoek blijkt dat de bodem in het plangebied bestaat uit een poldervaaggrond, bestaande uit zware klei en zavel. Tot op een diepte van 70 cm-mv is sprake van subrecent opgebrachte puinhoudende grondlagen. Daaronder is een oude akkerlaag aangetroffen. De top van de natuurlijke afzettingen (rivierklei van de Formatie van Echteld) is omgewerkt (verploegd) tot op een maximale diepte van 140 cm-mv. Daaronder is sprake van een natuurlijk profielverloop zonder sporen van menselijk handelen. Tot op een diepte van 3 m -mv is geen Pleistoceen zand van de Formatie van Kreftenheye aangetroffen. Het bodemprofiel in het plangebied kan globaal worden beschreven als een graszode, op een bouwvoor of ophooglaag (Ap1-horizont), op een oude akkerlaag (A1-horizont). De onderliggende natuurlijke bodem is voor een deel verploegd, resulterend in een A/C-horizont. Hieronder volgt de natuurlijke bodem (C-horizont, jonge rivierklei). In geen van de boringen is een intacte cultuurlaag en/of een archeologische indicator aangetroffen. Wel is sprake van een oorspronkelijke akkerlaag, maar door het ontbreken van archeologische indicatoren in deze laag kan er geen uitspraak gedaan worden over de ouderdom van deze laag. Omdat de akkerlaag zich direct onder de subrecente ophoging bevindt, mag er vanuit gegaan worden dat de akkerlaag niet ouder is dan de 18e of 19e eeuw. Omdat in de boringen het pleistocene dekzand niet is bereikt, kan er geen uitspraak worden gedaan over de verwachting voor de periodes Laat-Paleolithicum tot en met Neolithicum. De funderingsdiepte van de geplande nieuwbouw is naar verwachting maximaal 80 cm-mv. Door de fundering namelijk op ca. 0,80 m-mv aan te leggen zal de in de grond indringende vorst, geen (vorst)schade kunnen aanrichten. De boringen zijn tot maximaal 3 m-mv gezet. Geconcludeerd wordt dat er geen relevante archeologische niveaus worden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen. Op basis van de onderzoeksinspanning wordt geconcludeerd dat er geen reden meer is om nog archeologische waarden in het onderzoeksgebied te verwachten. Geadviseerd is om geen vervolgonderzoek in het plangebied uit te laten voeren en de hoge archeologische waarde op de beleidsadvieskaart aan te passen in 'laag'.

Vondstmeldingen binnen het onderzoeksgebied[23]

In ARCHIS staan alle bekende archeologische vondstmeldingen geregistreerd. Binnen het plangebied zijn geen vondstmeldingen geregistreerd. Binnen het onderzoeksgebied staan vijf vondstmeldingen geregistreerd (zie tabel III en figuur 10). Het merendeel van deze vondstmeldingen zijn gekoppeld aan de archeologische onderzoeken die binnen het onderzoeksgebied zijn uitgevoerd en hierboven reeds samenvattend en bij de beantwoording van onderstaande onderzoeksvraag 4 zijn beschreven.

Tabel IV. ***Overzicht ARCHIS-vondsten***

Zaaknummer (waarnemingsnummer)	**Situering t.o.v. plangebied**	**Aard van de melding**
2172130100 (410568)	400 meter ten westen van het plangebied Loostraat 40 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196150/438190	*Neolithicum - Nieuwe tijd*: - fragmenten van plantaardig, hout objecten *Nieuwe tijd*: - fragmenten van keramische bouwmateriaal Aangetroffen tijdens de uitvoering van een booronderzoek (zie Zaaknummer (OM-nummer) 2172755100 (24945))

[23] Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort

2283044100 (422417)	400 meter ten westen van het plangebied Loostraat 40 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196196/438184	*Nieuwe tijd*: - 4 fragmenten van gedraaid aardewerk - 3 fragmenten van metalen objecten - koperen munt, - fragment van een keramische kleipijp - stenen funderingen Aangetroffen tijdens de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek (zie Zaaknummer (OM-nummer) 2283044100 (40472))
2129233100 (407877)	450 meter ten zuiden van het plangebied Huuslarijstraat 29 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196720/437710	*Romeinse tijd - Nieuwe tijd*: - fragment van een stenen bouwmateriaal Aangetroffen tijdens de uitvoering van een booronderzoek (zie Zaaknummer (OM-nummer) 2129233100 (18762))
2166997100 (410570)	450 meter ten westen van het plangebied te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196100/438200	*Nieuwe tijd*: - fragment van een glazen object - ijzeren afval Aangetroffen tijdens de uitvoering van een booronderzoek (zie Zaaknummer (OM-nummer) 2167003100 (24086))
2705054100	900 meter ten zuiden van het plangebied Loowaard te Duiven Gemeente Duiven Coördinaat: 196400/437270	*Middeleeuwen - Nieuwe tijd*: - grondsporen Betreft melding binnen AMK-terrein 13164

Aanvullende informatie

Archeologische Werkgemeenschap Nederland, afdeling 17

Voor aanvullende informatie is contact gezocht met de Archeologische plaatselijke Werkgemeenschap Nederland, afdeling 17, Zuid-Veluwe en Oost Gelderland (contactpersoon de heer B. Clabbers). Er zijn geen aanvullende vondsten of bijzonderheden bekend gelegen in of in de directe omgeving van het plangebied.

Historische Kring Duiven-Groessen-Loo

Voor aanvullende informatie is tevens contact gezocht met de historische Kring Duiven-Groessen-Loo, maar dit heeft binnen het tijdsbestek van de uitvoering van dit onderzoek geen aanvullende informatie opgeleverd.

Beantwoording van relevante onderzoekvragen

4. Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen (‘waarnemingen’ inclusief uitkomsten historisch kaartonderzoek) zijn reeds binnen het onderzoeksgebied en/of binnen de landschappelijke eenheden rondom de onderzoekslocatie bekend?
   In de omgeving van het plangebied zijn een aantal archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het betreffen voornamelijk prospectieve onderzoeken (bureau- en booronderzoeken). Een bureau- en booronderzoek en een navolgend proefsleuvenonderzoek circa 400 meter ten westen van het plangebied, ter plaatse van een locatie langs de Loostraat, heeft alleen geresulteerd in het aantreffen van enkele kuilen die met de boerderijfase vanaf de 18e eeuw te maken hebben. Oudere sporen zijn niet aangetroffen. Een booronderzoek circa 450 meter ten zuiden van het plangebied heeft enkele fragmenten stenen bouwmateriaal opgeleverd, afkomstig uit het dunne pakket overslaggronden. De oorsprong van het materiaal is niet duidelijk en waarschijnlijk gaat het om verspoelde resten (meegevoerd tijdens een dijkdoorbraak). Concluderend zijn er tot op heden geen duidelijke aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen op de hoger gelegen oeverwallen langs de restgeul, behorend tot de Meinerswijk stroomgordel.

3.6 Beschrijving van het historische gebruik

In het plangebied kunnen naast archeologische sporen ook historische relicten voorkomen die nog in het landschap zichtbaar zijn. Het gaat hierbij om historisch geografische relicten zoals nederzettingsvormen en wegen- en kavelpatronen. Veel van deze bewaard gebleven historische geografie geeft door de herverkavelingen in de tweede helft van de 20e eeuw een incompleet beeld van het historisch landschap. Historische kaarten van vóór de herverkaveling zijn een goede aanvulling op het huidige incomplete beeld. Voor de historische ontwikkeling is naast het historisch kaartmateriaal ook relevante achtergrondliteratuur geraadpleegd.

Cultuurhistorische ontwikkeling/kenmerken van Loo/Angeroijen[24]
Husselarij (Husloa) en Loo (Loo) worden al genoemd in een akte van 970. De structuur van het dorp Loo wordt gekenmerkt door een reeks boerderijen langs de noordzijde van de Lee, een waterloop in gebogen vorm, die het Looveld omsluit. Het Looveld vertoont een strookverkaveling, waarbij de boerderijen op de zuidelijke uiteinden van de ongeveer een kilometer lange kavels staan.

De Lee is een oude Rijnmeander. Voor deze aanname zijn verschillende argumenten. Allereerst had Loo in 1300 reeds een eigen kapel, die tot het kerspel Angeren behoorde. Maar Angeren ligt ten zuiden van Huissen op de westelijke Rijnoever. Angeroyen, dat buurschappelijk één geheel vormde met Loo, betekent zoveel als Angerense waterkant. Er is ook sprake van de “Lohesche ader Angeroijensche Capelle”. Kerkelijk behoorde Loo tot in de 17e eeuw onder de Betuwse parochie Angeren. Dit betekent dat Loo/Angeroijen van oudsher op de westelijke oever van de Rijn lagen.

Ook de naam ‘Rijneggen’ voor de gronden die direct ten oosten van de Lee gelegen zijn, is een argument. Vermoedelijk heeft hier dus niet lang voor het sluiten van de Liemerse dijkring in de eerste helft van de 14e eeuw nog de Rijn gestroomd. Het is dus aannemelijk dat bij het sluiten van de dijkring de situatie (door natuurlijke oorzaak of door menselijk ingrijpen) veranderd is en Loo ten oosten van de Rijn is komen te liggen. Mogelijk is het Looveld toen binnen het bedijkte gebied opgenomen. Dit lijkt bevestigd te worden door een vermelding uit de 14e eeuw waarin Angeroyen tot de Liemers werd gerekend en dus toen al ten oosten van de hoofdstroom gelegen moet hebben. De oudste tot nu toe gedane vondsten in Loo zijn uit de 14e of 15e eeuw.

Husselarij is een buurtschap waarvan nog niet vaststaat hou oud het is, maar het lag van oudsher op de oostelijke oever van de Rijn. Daarom is het mogelijk dat de geschiedenis van Husselarij nog veel verder teruggaat dan de oudst bekende vermelding uit 970.

[24] Willemse & Verhagen, 2006

Historisch kaartmateriaal

De situatie van het plangebied is op verschillende historische kaarten als volgt:

Tabel V. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal[25]

Bron	Periode	Kaartblad	Schaal	Omschrijving plangebied	Bijzonderheden/directe omgeving
Hottingerkaart	1773-1794	92	-	Onbebouwd, in agrarisch gebruik, akkerland.	Langs de noordzijde van het plangebied liep de voorloper van de Loostraat als (onverharde) weg. Buurtschap Loo betrof niet meer dan enkele boerenerven aanwezig langs het oude wegenpatroon, met circa 200 meter ten westen van het plangebied de RK kerk. Omgeving betrof verder agrarisch buitengebied, met akkergronden op de hogere oeverwallen en in de komachtige gebieden meer weilanden.
Kadastrale kaart (Minuutplan)	1830	Gemeente Groessen en 't Loo, sectie F, Blad 03	1:2.500	Geen noemenswaardige veranderingen.	Geen noemenswaardige veranderingen. Smalle strook tussen het plangebied en de voorloper van de Loostraat in gebruik als hakhoutbos/houtwal, daar waar de lager gelegen restgeul loopt.
Militaire topografische kaart (Bonneblad)	1866	512	1:50.000	Geen noemenswaardige veranderingen, anders dan dat het plangebied doorsneden werd door een looppad.	Geleidelijke toename van aantal boerenerven langs oude wegenpatroon.
Militaire topografische kaart (Bonneblad)	1932	512	1:50.000	Geen noemenswaardige veranderingen.	Diverse percelen akkerland zijn in gebruik genomen als boomgaard. Verdere toename van aantal boerenerven/woonerven langs oude wegenpatroon.
Topografische kaart	1958	40 B	1:25.000	Plangebied deels in gebruik als boomgaard.	Ontstaan/ontwikkeling van bebouwde kom van Loo ten westen van het plangebied. Verder uitbreiding van bebouwing binnen boerenerven/woonerven en ontwikkeling van glastuinbouw.
Topografische kaart	1966	40 B	1:25.000	Centrale en centraal-noordelijke deel plangebied bebouwd met voorganger van recent gesloopte deel van de schoolbebouwing.	Deel van de huidige basisschool aanwezig ten westen van het plangebied. Verdere uitbreiding van bebouwde kom van Loo.
Topografische kaart	1977	40 B	1:25.000	Plangebied is gebouwd met recent gesloopte bebouwing.	De Hoflaan en de Pastoorstraat zijn aangelegd respectievelijk langs de oost- en zuidzijde van het plangebied.
Topografische kaart	1995	40 B	1:25.000	Tot voor kort aanwezige situatie.	Merendeels huidige situatie.

[25] www.topotijdreis.nl/beeldbank.cultureelerfgoed.nl/Versfelt, 2003

Beantwoording van relevante onderzoekvraag

3. Wat is het historisch landgebruik van de onderzoekslocatie en het omringende gebied geweest?
Historisch kaartmateriaal uit de tweede helft van de 18e eeuw (hottinger Atlas) laat zien dat het plangebied destijds in gebruik was als akkerland (zie figuur 11). Langs de noordzijde van het plangebied liep de voorloper van de Loostraat als (onverharde) weg. Het buurtschap Loo betrof niet meer dan enkele boerenerven aanwezig langs het oude wegenpatroon, met circa 200 meter ten westen van het plangebied de RK kerk. De omgeving betrof verder agrarisch buitengebied, met akkergronden op de hogere oeverwallen en in de lager gelegen, komachtige gebieden met weilanden.

Het plangebied bleef gedurende de 19e en de eerste helft van de 20e eeuw in gebruik als akkerland en aan het einde deels als boomgaard (zie figuren 12 t/m 15). Ook in de omgeving van het plangebied vinden weinig veranderingen plaats, anders dan een geleidelijke toename van het aantal boerenerven/woonerven langs het oude wegenpatroon. Een smalle strook tussen het plangebied en de voorloper van de Loostraat was langere tijd in gebruik als hakhoutbos/houtwal, daar waar de lager gelegen restgeul loopt.

Pas in de jaren '60 van de 20e eeuw raakt het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied bebouwd met de voorganger van het recent gesloopte deel van de schoolbebouwing. Gelijktijdig werd ook een deel van de huidige basisschool gebouwd ten westen van het plangebied. De bebouwde kom van Loo breidt zich gedurende de tweede helft van de 20e eeuw zich steeds verder uit (zie figuren 16 t/m 18). De Hoflaan en de Pastoorstraat, respectievelijk langs de oost- en zuidzijde van het plangebied, zijn in de jaren '70 van de 20e eeuw aangelegd. Ook hebben er toen in het noordelijke deel van het plangebied nieuwbouwwerkzaamheden plaatsgebonden en betreft de recent gesloopte bebouwing.

Bouwhistorische gegevens

Bij de gemeente Duiven is het archief van de Bouw- en Woningtoezicht geraadpleegd. Onderstaande tabel geeft een opsomming van de verleende bouwvergunningen van het adres Loostraat 35.

Tabel VI. ***Verleende bouwvergunningen***

Jaartal	Omschrijving
1961	Bouwen van een schoolgebouw in het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied, voorzien van strook-/sleuffunderingen tot een diepte van circa 90 cm -mv, niet onderkelderd.
1978	Bouwen van een recent gesloopt deel van een basisschool in het noordelijke deel van het plangebied, voorzien van strook-/sleuffunderingen tot een diepte van circa 90 cm -mv, niet onderkelderd.

De bebouwing die in het centrale tot noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan is voorzien geweest van strook-/sleuffunderingen tot een diepte van circa 90 cm -mv. Te verwachten is dat destijds, ten behoeve van de bouw van de schoolgebouwen en de aanleg van diverse nutsvoorzieningen, de bodem binnen het voormalige bouwoppervlak minimaal tot deze dieptes is geroerd/afgegraven. Het schoolplein is voorzien geweest van een tegelverharding en verder waren de onverharde terreindelen binnen het plangebied in gebruik als grasveld/groenstrook. De inrichting van al deze terreindelen heeft wellicht ook geleid tot (enige) verstoring van het oorspronkelijke bodemprofiel. In welke mate is echter niet bekend.

Tweede Wereldoorlog

Om vast te stellen of mogelijke archeologische waarden uit de Tweede Wereldoorlog in het plangebied aanwezig zijn, zijn de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)[26] en een aantal publicaties[27] geraadpleegd. Volgens de IKME ligt het plangebied ten oosten van operatieterrein 'Market Garden' en binnen de Noordoever-Rijn linie. Operatie Market Garden was een grootschalig geallieerd offensief met als doel de vestiging van een bruggenhoofd ten noorden van de Neder-Rijn tussen Arnhem en het IJsselmeer om de Duitse troepen in het westen van Nederland af te snijden. De Noordoever-Rijn linie is door de Duitsers aangelegd als verlenging van de Westwall om een eventuele vijand, komende vanuit het zuiden, op te kunnen vangen.

Gedurende de nadagen van operatie Market Garden kwam het front kwam steeds dichter bij de Liemers. Er vonden regelmatig artillerie beschietingen vanuit de Betuwe plaats. Daarom was door Ortskommandant Hauptmann Riebenzam uit Zevenaar het bevel gegeven om Loo al op 27 september 1944 te evacueren. De meeste bewoners trokken naar Groessen, maar ook hier zouden ze maar kort kunnen blijven. Op 15 november kwam het gevreesde bericht binnen dat de dorpen geëvacueerd moesten worden. De bestemming was Steenwijk en dan waarschijnlijk Friesland. Een deel van de bevolking zag dat niet zitten en besloot op eigen gelegenheid onderdak te zoeken of bleef achter. De evacuatiecommissie besloot dat op zaterdagmorgen 18 november de evacuatie van Duiven en een gedeelte van Groessen moest plaatsvinden. Die zaterdagmorgen, in de stromende regen, bleek er niet genoeg vervoer aanwezig. Hoewel paard en wagen gevorderd waren bij de boeren, verschenen zij niet. De burgemeester van Zevenaar werd om hulp gevraagd en de volgende dag verliep de aftocht voorspoedig. Pas op dinsdag 3 april 1945 verlaten de Duitsers in een snelle run de dorpen gelegen in de Liemers, waaronder Loo, waarna spoedig de bevrijding volgde.

De slaghandelingen weerspiegelen zich vooral in een verspreiding van verschillende munitieartikelen. Daarnaast kunnen meer statische structuren worden verwacht, zoals resten van stellingen, versperringen, loopgraven, ondersteunende posten e.d. Ook inslagen van granaten en mortieren kunnen worden verwacht, vaak in de vorm van beschadigingen aan bestaande bouw of bomen en als microreliëf.

3.7 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Op grond van het bureauonderzoek is de volgende gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld:

Tabel VII. Gespecificeerde archeologische verwachting

Archeologische periode	Gespecificeerde verwachting	Te verwachten resten en/of sporen	Relatieve diepte t.o.v. het maaiveld
(Laat-)Paleolithicum t/m Midden-Neolithicum (Jagers-Verzamelaars)	Geen	Vuurstenen gebruiksvoorwerpen	Als verspoelde resten in de beddingafzettingen behorend tot de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk (buiten hun oorspronkelijke context/*ex situ*)
Laat-Neolithicum (Landbouwers)	Geen	Kleine fragmenten aardewerk, natuursteen en vuurstenen gebruiksvoorwerpen, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen	Als verspoelde resten in de beddingafzettingen behorend tot de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk (buiten hun oorspronkelijke context/*ex situ*)

[26] www.ikme.nl

[27] Amersfoort & Kamphuis, 1990/De Jong, 1969 – 1994/ Indicatieve kaart Militair Erfgoed/VEO Bommenkaart/Ruimingskaart/-Klep & Schoenmaker, 1995/Zwanenburg, 1990

Vroege-Bronstijd t/m Midden-IJzertijd	Geen	Kleine fragmenten aardewerk, natuursteen en vuurstenen gebruiksvoorwerpen, metaalresten, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen	Als verspoelde resten in de beddingafzettingen behorend tot de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk (buiten hun oorspronkelijke context/*ex situ*)
Late-IJzertijd en Romeinse tijd	Hoog	Akkerlaag en/of nederzettingssporen, grafvelden, rituele plaatsen: kleine fragmenten aardewerk, natuursteen en vuurstenen gebruiksvoorwerpen, metaalresten, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen	In de top van de oeverwal-/stroomgordelafzettingen van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, afgedekt met een dunne laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik)
Middeleeuwen en Nieuwe tijd	Hoog	Bewoningssporen van een (boeren)erf: kleine fragmenten aardewerk, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten, organische resten en gebruiksvoorwerpen	In de top van de oeverwal-/stroomgordelafzettingen van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk dan wel in de (dunne) afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik)
Nieuwe tijd	Laag	Bewoningssporen van een (boeren)erf: kleine fragmenten aardewerk, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten, organische resten en gebruiksvoorwerpen	In de top van de oeverwal-/stroomgordelafzettingen van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk dan wel in de (dunne) afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik)
WO II	Hoog	Resten van gevechts- en waarnemingsposities voor infanterie, opstellingen voor geschut, loopgraven en mangaten	In de bovenste meter van de bodemopbouw

Op basis van de verzamelde landschappelijke gegevens ligt het plangebied binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Deze meandergordel/stroomgordel is actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. De beddingafzettingen van meandergeulen van (grote) voormalige stroomgordels reiken vaak tot in de vlechtende Pleistocene rivierterrasafzettingen. Eventueel aanwezige archeologische resten uit de perioden voor de Late-IJzertijd zullen tevens zijn geërodeerd (geen ligging meer in hun oorspronkelijke context). Daarom geldt er geen archeologische verwachting meer voor resten uit de perioden Laat-Paleolithicum t/m Midden-IJzertijd. Met het ontstaan van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, en daarmee de vorming van hoger gelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, kreeg het plangebied wel een gunstige ligging voor bewoning. Ook na bedijking bleven de binnendijks en hooggelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, ten opzichte van hun omgeving, geschikt als bewoningslocatie. De ligging van het merendeel van het plangebied op een oeverwal/stroomrug gaf de beschikking van voldoende areaal bouwland (akkergronden) en het houden van vee, en daarmee de ontwikkeling van een nederzetting((s)complex). Op basis van het hoogtebeeld heeft specifiek het uiterst noordelijke deel plangebied een ligging binnen/op de flank van een lager gelegen verlande restgeul. Tevens wordt er een dunne afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik) verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden.

Uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied hebben tot op heden geen duidelijke aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal laat verder zien dat het plangebied vanaf in ieder geval het begin van de tweede helft van de 18e eeuw in agrarisch gebruik was en pas in de tweede helft van de 20e eeuw bebouwd is geraakt, deel uitmakend van een terrein van een basisschool. Verder ligt het plangebied ten oosten van het operatieterrein ‘Market Garden’ en ligt binnen de binnen de Noordoever-Rijn linie. Loo heeft in de nadagen van september 1944 regelmatig onder artillerievuur gelegen. Hierdoor heeft het plangebied een hoge verwachting op het voorkomen van WO II gerelateerde resten.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten kunnen er binnen het plangebied archeologische resten worden verwacht in principe daterend vanaf de Late-IJzertijd. De kans op het voorkomen van resten wordt vanaf deze archeologische periode hoog geacht (zie tabel VII), conform de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Duiven. Alleen voor de periode Nieuwe tijd wordt de verwachting laag geacht, gebaseerd op geraadpleegd historisch kaartmateriaal. Archeologische resten worden verwacht in de top van de oeverwal-/stroomgordelafzettingen van Meinerswijk dan wel in de te verwachten afdekkende (dunne) laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik). Voor de perioden Late-IJzertijd en Romeinse tijd kunnen er in de archeologische laag nederzettingssporen, grafvelden en/of rituele plaatsen gevonden worden. Voor de periode Middeleeuwen kunnen er resten en sporen van een (boeren)erf gevonden worden van zowel hout- als steenbouw. De zone van de restgeul is wellicht gebruikt als dumpzone voor afval, indien er sprake was van een nabijgelegen huisplaats/nederzettingsterrein. De archeologische laag zal vooral bestaan uit een vermenging van onder meer kleine fragmenten aardewerk, houtskool en bot met het oorspronkelijke substraat. De heersende vrij diepe grondwaterstanden zorgt wel voor zuurstofrijke omstandigheden in de bodem, waardoor organische resten en bot mogelijk al zijn aangetast. WO II archeologie, in de vorm van resten van gevechts- en waarnemingsposities voor infanterie, opstellingen voor geschut, loopgraven en mangaten, worden verwacht in de bovenste meter van de bodemopbouw.

(Moderne) bodemverstoring

Dat een gebied een middelhoge of hoge archeologische verwachting heeft, betekent niet dat eventuele aanwezige archeologische resten behoudenswaardig zijn. De waarde van archeologische vindplaatsen wordt grotendeels bepaald door de mate waarin grondsporen dan wel vondsten *in situ* bewaard zijn gebleven.

De recent gesloopte bebouwing die noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan, is voorzien geweest van strook-/sleuffunderingen tot een diepte van circa 90 cm -mv. Daarnaast is vanaf de jaren ’60 van de 20e eeuw het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied bebouwd geweest met een voorloper van de recent gesloopte bebouwing. Te verwachten is dat destijds, ten behoeve van de bouw van deze schoolgebouwen en de aanleg van diverse nutsvoorzieningen, de bodem binnen het voormalige bouwoppervlak minimaal tot deze dieptes is geroerd/afgegraven. Hierdoor wordt de kans klein geacht dat binnen het bestaande bebouwde oppervlak in het verleden eventueel aanwezige archeologische resten of sporen niet meer aanwezig zijn of in een verstoorde context voorkomen, omdat deze binnen de eerste meter vanaf het (oorspronkelijke) maaiveld worden verwacht.

Het schoolplein is voorzien geweest van een tegelverharding en verder waren de onverharde terreindelen binnen het plangebied in gebruik als grasveld/groenstrook. De inrichting van al deze terreindelen heeft wellicht ook geleid tot (enige) verstoring van het oorspronkelijke bodemprofiel. In welke mate is echter niet bekend.

Beantwoording van relevante onderzoekvragen

6. Welke culturele formatieprocessen (grondbewerking, bemesting, ophoging, betreding, percelering, [de-]constructie, materiaaltypen, materiaalgebruik en materiaaldepositie e.d.) hebben een rol gespeeld in het onderzoeksgebied?
Het plangebied ligt binnen het rivierengebied en maakt onderdeel uit van de Holocene Rijn-Maas delta. Op basis van de verzamelde landschappelijke gegevens ligt het plangebied binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Deze meandergordel/stroomgordel was actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. De beddingafzettingen van meandergeulen van (grote) voormalige stroomgordels reiken vaak tot in de vlechtende Pleistocene rivierterrasafzettingen. Eventueel aanwezige archeologische resten uit de perioden voor de Late-IJzertijd zullen tevens zijn geërodeerd (geen ligging meer in hun oorspronkelijke context). Daarom geldt er geen archeologische verwachting meer voor resten uit de perioden Laat-Paleolithicum t/m Midden-IJzertijd. Met het ontstaan van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, en daarmee de vorming van hoger gelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, kreeg het plangebied wel een gunstige ligging voor bewoning. Ook na bedijking bleven de binnendijks en hooggelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, ten opzichte van hun omgeving, geschikt als bewoningslocatie. De ligging van het merendeel van het plangebied op een oeverwal/stroomrug gaf de beschikking van voldoende areaal bouwland (akkergronden) en het houden van vee, en daarmee de ontwikkeling van een nederzetting((s)complex). Op basis van het hoogtebeeld heeft specifiek het uiterst noordelijke deel plangebied een ligging binnen/op de flank van een lager gelegen verlande restgeul. Tevens wordt er een dunne afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik) verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden.

Uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied hebben tot op heden geen duidelijke aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal laat verder zien dat het plangebied vanaf in ieder geval het begin van de tweede helft van de 18^{e} eeuw in agrarisch gebruik was en pas in de tweede helft van de 20^{e} eeuw bebouwd is geraakt, deel uitmakend van een terrein van een basisschool. Verder ligt het plangebied ten oosten van het operatieterrein 'Market Garden' en ligt binnen de binnen de Noordoever-Rijn linie. Loo heeft in de nadagen van september 1944 regelmatig onder artillerievuur gelegen.

7. Welke formatieprocessen kunnen een rol hebben gespeeld bij de totstandkoming van eventuele aanwezige vondstspreidingen, de vondstdichtheid, vondst- en spoorniveaus en de fysieke kwaliteit van eventueel aanwezige archeologische resten
Eventueel aanwezige (pre)historische resten houden voornamelijk verband met de landschappelijke ligging en de aanwezige natuurlijke afzettingen. Archeologische resten worden verwacht worden in de bovenste anderhalve meter van de bodemopbouw, in het pakket oever-/kronkelwaardafzettingen. Voor de perioden Late-IJzertijd en Romeinse tijd kunnen er in de archeologische laag nederzettingssporen, grafvelden en/of rituele plaatsen gevonden worden. Voor de periode Middeleeuwen kunnen er resten en sporen van een (boeren)erf gevonden worden van zowel hout- als steenbouw. De archeologische laag zal vooral bestaan uit een vermenging van onder meer kleine fragmenten aardewerk, houtskool en bot met het oorspronkelijke substraat.

De heersende vrij diepe grondwaterstanden zorgt wel voor zuurstofrijke omstandigheden in de bodem, waardoor organische resten en bot mogelijk al zijn aangetast. WO II archeologie, in de vorm van resten van gevechts- en waarnemingsposities voor infanterie, opstellingen voor geschut, loopgraven en mangaten, worden verwacht in de bovenste meter van de bodemopbouw.

De recent gesloopte bebouwing die noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan, is voorzien geweest van strook-/sleuffunderingen tot een diepte van circa 90 cm -mv. Daarnaast is vanaf de jaren '60 van de 20e eeuw het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied bebouwd geweest met een voorloper van de recent gesloopte bebouwing. Te verwachten is dat destijds, ten behoeve van de bouw van deze schoolgebouwen en de aanleg van diverse nutsvoorzieningen, de bodem binnen het voormalige bouwoppervlak minimaal tot deze dieptes is geroerd/afgegraven. Hierdoor wordt de kans klein geacht dat binnen het bestaande bebouwde oppervlak in het verleden eventueel aanwezige archeologische resten of sporen niet meer aanwezig zijn of in een verstoorde context voorkomen, omdat deze binnen de eerste meter vanaf het (oorspronkelijke) maaiveld worden verwacht.

Het schoolplein is voorzien geweest van een tegelverharding en verder waren de onverharde terreindelen binnen het plangebied in gebruik als grasveld/groenstrook. De inrichting van al deze terreindelen heeft wellicht ook geleid tot (enige) verstoring van het oorspronkelijke bodemprofiel. In welke mate is echter niet bekend.

8. Wat is de aard (materiaalsoorten, fragmentatie, dichtheden, ruimtelijke en stratigrafische spreiding, etc.) van (mogelijk) aanwezige vondst- en/of spoorcomplexen?
Op basis van de aanwezige afzettingen, de landschappelijke ligging en de al aangetroffen archeologie in de directe omgeving van het plangebied, is de verwachting voor de perioden vanaf de Late-IJzertijd hoog voor de aanwezigheid van resten en sporen. Resten en sporen van Landbouwers kunnen worden verwacht in de vorm van een nederzettingscomplex of huisplaats.

Voor resten in de te verwachten oever-/kronkelwaardafzettingen zal mogelijk nog sprake van een matig/hoge dichtheid van resistente mobilia (aardewerk, metaalresten (lokale ijzerproductie) en een matig/hoge spoordichtheid (immobilia). Binnen het vondstenspectrum domineert meestal houtskool en aardewerk. Er kunnen dichte of minder dichte sporenclusters voorkomen, bestaande uit resten van greppels, erfafscheidingen, kuilen, de paalkuilen van één of meerdere (bij)gebouwen.

Door agrarische bewerking van de bodem en ingrepen ten behoeve van de verbetering van de waterhuishouding van de grond, kan het archeologisch spoorniveau zijn verstoord en ex-situ liggende mobilia (archeologische resten) blootgesteld zijn aan degradatieprocessen. Hierdoor kan de dichtheid van archeologische resten en sporen lager zijn geworden/zijn afgenomen.

9. Hoe manifesteren deze zich tijdens het prospectieonderzoek?
Indien binnen het plangebied sprake is van een archeologische vindplaats uit de perioden vanaf de Late-IJzertijd, dan wordt er vanuit gegaan dat deze zich bij het booronderzoek voornamelijk manifesteert in een duidelijke cultuurlaag, al dan niet met een sporenniveau, en dat er sprake is van een matig/hoge vondstdichtheid. Puntlocaties zullen moeilijk op te sporen zijn. Water- en drenkkuilen moeten gezien worden als puntlocaties en hebben dus een zeer beperkte ruimtelijke spreiding, maar kunnen dieper doorlopen in de oeverwalafzettingen.

Afvaldumps kunnen een grotere spreiding hebben, waarin veel materiaalsoorten kunnen voorkomen (afval van aardewerk, metaal, bot, hout, verbrandingsresten (houtskool)) met een hoge tot zeer hoge dichtheid en is herkenbaar als een duidelijke cultuurlaag. Zeker de oude geulloop, waar het uiterst noordelijke deel van het plangebied in ligt, kon gebruikt worden als dumplocatie/dumpzone van afvalresten (in het geval van bewoningsactiviteiten in de directe omgeving).

10. Met de inzet van welke zoekmethoden (detectie- en waarnemingsvorm, monsterbehandeling en zoekstrategie) kunnen vondst- en/of spoorcomplexen systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)?
Puntlocaties van zeer beperkte omvang en off-site resten in de vorm van individuele wateren drenkkuilen kunnen niet door een systematische oppervlaktekartering als door een karterend booronderzoek worden opgespoord. Door middel van zoeksleuven wordt de trefkans groter, echter ook door deze methode kunnen dergelijke vondst- en spoorcomplexen gemist worden. Restanten van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) met een matige/hoge vondstdichtheid zullen goed door middel van een karterend booronderzoek kunnen worden opgespoord. Vanwege de vrij beperkte oppervlakte van het plangebied zal met een minimaal aantal van acht boringen sprake zijn van een boorgrid dat aansluit op de te hanteren onderzoeksmethode C2 (nederzettingen met overwegend aardewerk van huisplaats(en) (500-2000 m), conform de Leidraad karterend booronderzoek (versie 2.0, d.d. 4 december 2012).

3.8 Conclusie bureauonderzoek

Op grond van de beantwoorde onderzoeksvragen, conform het Handboek archeologisch onderzoek binnen de regio Arnhem (derde druk, januari 2017)[28], blijkt dat binnen het plangebied de volgende vondst- en/of spoorcomplexen kunnen worden verwacht: puntlocaties van zeer kleine omvang, restanten van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers), resten van water- en drenkkuilen en afvaldumps. Voor puntlocaties van zeer kleine omvang is er eigenlijk geen geschikte opsporingmethode in de inventariserende fase van het veldonderzoek. Absolute zekerheid over de aan- of afwezigheid van dergelijke resten kan alleen worden gegeven door vlakdekkend gravend onderzoek. Dit staat echter in geen verhouding met geplande ontwikkelingen binnen het plangebied.

Resten van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) en resten van afvaldumps zijn door middel van een karterend booronderzoek goed op te sporen. Daarom is besloten om binnen het plangebied het inventariserend veldonderzoek te laten bestaan uit het zetten van een minimaal aantal van acht boringen (Edelmanboor met diameter 12 cm, gecombineerd verkennende en karterende fase), waarbij de boringen gelijkmatig verspreid binnen het plangebied worden gezet.

[28] Habraken, 2017

4 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

4.1 Methoden

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek, onder certificaat op grond van de BRL SIKB 4000 (KNA, versie 4.1, 24-05-2018) en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1, 24-05-2018), specificatie VS03. Voor het inventariserend veldonderzoek is op 12 juni 2020 door ir. E.M. ten Broeke (Senior KNA Prospector) een Plan van aanpak (PvA) opgesteld. Het plangebied was vrij toegankelijk.

In totaal zijn gelijkmatig verspreid binnen het plangebied acht boringen gezet (zie figuur 19). Er is geboord tot een diepte van maximaal 300 cm -mv met een Edelmanboor met een diameter van 12 cm. De boringen zijn met meetlinten en een meetwiel ingemeten (x- en y-waarden). Van alle boringen is de maaiveldhoogte afgeleid van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). De boringen zijn lithologisch conform de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode beschreven.[29] In Bijlage 5 worden overzichtsfoto's van het plangebied en foto's van de opgeboorde profielen weergegeven.

Aan de hand van het opgeboorde materiaal is beoordeeld of er wel, niet of deels sprake is van een gaaf bodemprofiel. Tevens is gekeken naar de aanwezigheid van mogelijke vegetatie- en/of cultuurlagen, die zichtbaar zijn als bodemverkleuringen (verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek). Daar waar sprake is van een (deels) intact profiel is de laag waar archeologische indicatoren meest waarschijnlijk kunnen worden verwacht versneden en verbrokkeld en vervolgens geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren, zoals fragmenten vuursteen, aardewerk, houtskool, verbrande leem, bot, et cetera.

Vanwege het gebruik van het plangebied (deels voorzien van een laag cunet-/stabilisatiezand waar de tegelverharding heeft gelegen en verder in gebruik als grasveld/groenstrook) was het niet mogelijk een oppervlaktekartering uit te voeren.

4.2 Resultaten

Geologie en bodem

De resultaten van de boringen zijn opgenomen in de vorm van boorprofielen en worden in bijlage 6 weergegeven. De opbouw van de bodem kan schematisch als volgt worden weergegeven:

Tabel VIII. Algemene bodemopbouw plangebied

Diepte (cm -mv)	Samenstelling	Interpretatie
Vanaf maaiveld tot gemiddeld 60	Bruingrijs tot grijsbruin gekleurde, deels zwak humeuze, sterk zandige klei, vermengd resten baksteen- en betonpuin, kalkrijk	Geroerde/omgewerkte/deels opgebrachte grond, ten gevolgde van huidige inrichting van het terrein (deel van schoolterrein)
Tussen gemiddeld 60 en 110	Bruin gekleurde, sterk zandige klei, kalkrijk	(Restant) zwak ontwikkelde Bw-horizont van kalkhoudende ooivaaggrond, oever-/kronkelwaardafzettingen
Vanaf gemiddeld 110 tot 300 (maximale einddiepte boringen)	Grijsbruin en naar onderen toe oranjegrijs tot lichtbruingrijs en donkergrijs gekleurde, sterk zandige klei en naar onderen toe afwisseling van lagen sterk zandige klei en kleiig zand, in het zuidelijke deel zwak siltig, matig fijn zand binnen 2 meter, geheel kalkrijk	Cg-/Cr-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen op beddingafzettingen, gesedimenteerd tijdens de actieve fasen van meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk

[29] Bosch, 2005

Op basis van de aangetroffen bodemopbouw heeft binnen het gehele plangebied enige mate van verstoring van de oorspronkelijke bodemopbouw plaatsgevonden. Vanaf het maaiveld komt tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv bruingrijs tot grijsbruin gekleurd, deels zwak humeuze, sterk zandige klei voor waar bij elke boring ook een vermenging met resten recent baksteen- en betonpuin zichtbaar was. Waarschijnlijk zijn deze verstoringen het gevolg van de huidige inrichting van het terrein (deel van schoolterrein). Een deel van deze bodemlaag kan ook opgebrachte grond betreffen. De meest diepe verstoring is aangetroffen ter plaatse van boring 3, tot 85 cm -mv, waar tot deze diepte ook vrij grote brokken baksteen en bouwpuin is aangetroffen. Zeer waarschijnlijk betreft het sloopafval van de bebouwing die aan het begin van de jaren '60 van de 20e eeuw in het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan.

De onverstoorde bodem bestaat tussen gemiddeld 60 en 110 cm -mv uit bruin gekleurde, kalkrijke/kalkhoudende, sterk zandige klei. Dit betreft een (restant van een) zwak ontwikkelde Bw-horizont. Het betreft de bovenlaag van het aanwezige pakket oever-/kronkelwaardafzettingen, waarin zich een kalkhoudende ooivaaggrond heeft gevormd. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgde van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem. Vanaf gemiddeld 110 cm -mv vindt en geleidelijke overgang plaats naar grijsbruin en naar onderen toe oranjegrijs tot lichtbruingrijs en donkergrijs gekleurde, sterk zandige klei en naar onderen toe afwisseling van lagen sterk zandige klei en kleiig zand. In het zuidelijke deel van het plangebied (boringen 7 en 8) is binnen 2 meter ook zwak siltig, matig fijn zand aangetroffen. Het gehele kalkrijke pakket betreft oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen, welke gesedimenteerd zijn tijdens de actieve fasen van meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk.

Archeologische indicatoren (geen archeologische vindplaats aangetroffen)

De archeologische verwachting was gericht op de oeverafzettingen gesedimenteerd tijdens de actieve fasen van de meandergordels/stroomgordels van Meinerswijk en een eventuele afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen, waarin archeologische resten konden worden verwacht uit de Late-Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Zoals hierboven aangegeven zijn overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen niet aangetroffen of waren niet te herkennen in het verstoorde deel van de bodemopbouw. De waargenomen bodemverstoringen waren echter niet in die mate dat het archeologisch potentiele sporenniveau niet meer (deels) intact aanwezig zou zijn. Onder het verstoorde deel van de bodemopbouw (waarin fijne resten betonpuinpuin en baksteen van (sub)recente ouderdom (19e/20e eeuw, NTC) zijn aangetroffen en vanuit archeologisch oogpunt niet relevant zijn), zijn in het versneden en verbrokkelde materiaal geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Ook concentraties van houtskool of fosfaatvlekken, welke een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid van een door de mens gevormde cultuurlaag, of indicatoren die kunnen wijzen op een oudere woongrond, zijn niet waargenomen. Op basis van deze resultaten is er geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden.

4.1 Beantwoording onderzoeksvragen veldonderzoek

Conform het Handboek archeologisch onderzoek binnen de regio Arnhem (derde druk, januari 2017)[30] worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord, voor zover het veldonderzoek de daarvoor benodigde gegevens heeft opgeleverd.

11. Wat is de aard (ontstaanswijze, textuur, kleur), diepteligging en ouderdom van de relevante natuurlijke afzettingen ter plaatse van het onderzoeksgebied?
In het plangebied zijn oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen aangetroffen, welke gesedimenteerd zijn tijdens de actieve fasen van meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. In de top heeft zich van nature een kalkhoudende ooivaaggrond ontwikkeld. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgde van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem.

12. Wat is de aard (kleur, textuur, samenstelling), diepteligging, genese en gaafheid van natuurlijke en eventueel antropogene bodemhorizonten (akkerlagen en overige 'verstoringslagen', bemestingslagen e.d.), ter plaatse van het onderzoeksgebied?
Deels al beantwoord in bovenstaande onderzoeksvraag. Recente bodemverstorende ingrepen reiken tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv, waar tot op deze diepte fijne resten recent baksteen- en betonpuin zijn aangetroffen. De meest diepe verstoring is aangetroffen ter plaatse van boring 3, tot 85 cm -mv, waar tot deze diepte ook vrij grote brokken baksteen en bouwpuin is aangetroffen. Zeer waarschijnlijk betreft het sloopafval van de bebouwing die aan het begin van de jaren '60 van de 20e eeuw in het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan.

De onverstoorde bodem bestaat tussen gemiddeld 60 en 110 cm -mv uit bruin gekleurde, kalkrijke/kalkhoudende, sterk zandige klei. Dit betreft een (restant van een) zwak ontwikkelde Bw-horizont. Het betreft de bovenlaag van het aanwezige pakket oever-/kronkelwaardafzettingen, waarin zich een kalkhoudende ooivaaggrond heeft gevormd.

13. Wat is de aard, dikte en omvang van eventueel ter plaatse van het onderzoeksgebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?
Zie ook de beantwoording van bovenstaande onderzoeksvragen. De natuurlijke afzettingen betreffen oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen, gesedimenteerd tijdens de actieve fasen van meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgde van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem.

Vanaf het maaiveld komt tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv bruingrijs tot grijsbruin gekleurd, deels zwak humeuze, sterk zandige klei voor waar bij elke boring ook een vermenging met resten recent baksteen- en betonpuin zichtbaar was. Waarschijnlijk zijn deze verstoringen het gevolg van de huidige inrichting van het terrein (deel van schoolterrein). Een deel van deze bodemlaag kan ook opgebrachte grond betreffen.

[30] Habraken, 2017

14. Indien er afdekkende lagen voorkomen; wat is de aard (ontstaanswijze, kleur, textuur, samenstelling), gaafheid en dikte van het onderliggende afgedekt bodemprofiel (natuurlijke en antropogene bodemhorizonten zoals oude akkerlagen) en/of afzettingen?
Zie de beantwoording van bovenstaande onderzoeksvragen.

15. Wat is de diepte tot waarop artefacten van recente ouderdom ('modern' afvalmateriaal) in het bodemprofiel voorkomen?
De gezette boringen laten een geroerde bodemopbouw zien tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv, waar tot op deze diepte fijne resten baksteen- en betonpuin zijn aangetroffen. De meest diepe verstoring is aangetroffen ter plaatse van boring 3, tot 85 cm -mv, waar tot deze diepte ook vrij grote brokken baksteen en bouwpuin is aangetroffen. Zeer waarschijnlijk betreft het sloopafval van de bebouwing die aan het begin van de jaren '60 van de 20e eeuw in het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan. De resten/brokken betonpuin en baksteen zijn van (sub)recente ouderdom (19e/20e eeuw, NTC) en zijn vanuit archeologisch oogpunt niet relevant. Archeologische relevante indicatoren zijn niet aangetroffen in het opgeboorde materiaal.

16. Tot welke diepte in het bodemprofiel is sprake van een 'recente' bodemverstoring en wat is de ouderdom van deze verstoring?
Zie de beantwoording van bovenstaande onderzoeksvragen (vooral de vragen 13 en 15)

Fase inventariserend veldonderzoek, kartering (geen archeologische indicatoren aangetroffen)

17. Uitgaande van de onderzoeksstrategie: zijn de verwachte vondst- en/of spoorcomplexen (archeologische indicatoren) binnen het onderzoeksgebied aanwezig? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.
Op basis van de verwachte bodemopbouw gold een hoge verwachting op de aanwezigheid van archeologische resten en/of sporen in de top van het pakket oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen en een eventuele afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen. De laatste zijn niet waargenomen. Verder laat de aangetroffen bodemopbouw dat recente verstoringen reiken tot een gemiddelde diepte van circa 60 cm -mv. Het geroerde/verstoorde deel van de bodemopbouw bevat fijne resten/brokken betonpuinpuin en baksteen van (sub)recente ouderdom (19e/20e eeuw, NTC) en zijn vanuit archeologisch oogpunt niet relevant. In het versneden en verbrokkelde materiaal van het onverstoorde deel van de bodemopbouw zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Ook concentraties van houtskool of fosfaatvlekken, welke een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid van een door de mens gevormde cultuurlaag, of indicatoren die kunnen wijzen op een oudere woongrond, zijn niet waargenomen.

Op basis van het veldonderzoek zijn er dan ook geen aanwijzingen op de aanwezigheid van vondstcomplexen in de vorm van resten van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers). Van resten van afvaldumps of puntlocaties zijn ook geen aanwijzingen gevonden dat deze aanwezig zijn binnen het plangebied. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat voor puntlocaties karterend booronderzoek niet de geschikte methode is voor het opsporen dergelijke vondst- en/of spoorcomplexen.

18. Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, in hoeverre komen de uitkomsten overeen met de resultaten van het bureauonderzoek? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.
Vanuit het bureauonderzoek was de verwachting hoog vanaf de Late-IJzertijd voor het aantreffen van archeologische resten. Het plangebied ligt namelijk binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Deze meandergordel/stroomgordel was actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. Met het ontstaan van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, en daarmee de vorming van hoger gelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, kreeg het plangebied wel een gunstige ligging voor bewoning. Tevens werd een dunne afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik) verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden.

De aangetroffen bodemopbouw tijdens het booronderzoek bevestigd de ligging binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Er zijn oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen aangetroffen, waarbij zich in de top van nature een kalkhoudende ooivaaggrond heeft ontwikkeld. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgde van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem. Recente bodemverstorende ingrepen reiken tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv, waar tot op deze diepte fijne resten recent baksteen- en betonpuin zijn aangetroffen. De verstoringsdiepte is echter niet in die mate dat verwacht mag worden dat het archeologisch potentiele sporenniveau volledig is verstoord.

De karterende fase van het booronderzoek heeft geen archeologisch relevante indicatoren opgeleverd. Ook zijn er geen antropogeen beïnvloede bodemlagen aangetroffen, welke kunnen duiden op de aanwezigheid van een door de mens gevormde oude cultuurlaag/oude woongrond. De hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten, van complextypen in de vorm van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) en/of van afvuldumps (daterend vanaf de Late-IJzertijd), wordt hiermee niet bevestigd. Ook de verwachting op het eventueel aantreffen van puntlocaties van zeer kleine omvang wordt niet bevestigd, waarbij wel opgemerkt dient worden dat karterend booronderzoek niet de geschikte methode is om dergelijke resten op te sporen. Op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren die kunnen wijzen op de aanwezigheid van een vindplaats, dient de hoge verwachting dan ook bijgesteld te worden naar geen verwachting ten aanzien van het onderzochte plangebied.

19. Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, hoe adequaat is de gekozen zoekstrategie geweest (evaluatie resultaten bureauonderzoek)? Licht beargumenteerd toe.
De gekozen zoekstrategie is adequaat gebleken om de bodemopbouw binnen het plangebied in kaart te brengen en of er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Het booronderzoek heeft echter geen archeologische indicatoren dan wel archeologische lagen opgeleverd. Er zijn daarmee geen aanwijzing meer om resten van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) of van afvaldumps te verwachten. Daarmee heeft de onderzoeksstrategie voldoende gegevens opgeleverd om een uitspraak te kunnen doen betreffende de geplande ingrepen (de nieuwbouw van vier of vijf woningen (CPO-constructie))

5 CONCLUSIE EN ADVIES

5.1 Conclusie

Op basis van het archeologisch bureauonderzoek heeft het plangebied een hoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten uit de perioden vanaf de Late-IJzertijd. Het plangebied ligt namelijk binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Deze meandergordel/stroomgordel was actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. Met het ontstaan van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, en daarmee de vorming van hoger gelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, kreeg het plangebied wel een gunstige ligging voor bewoning. Tevens werd een dunne afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik) verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden. Uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied hebben tot op heden geen duidelijke aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal laat verder zien dat het plangebied vanaf in ieder geval het begin van de tweede helft van de 18e eeuw in agrarisch gebruik was en pas in de tweede helft van de 20e eeuw bebouwd is geraakt, deel uitmakend van een terrein van een basisschool.

De aangetroffen bodemopbouw tijdens het gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek bevestigd de ligging binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Er zijn oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen aangetroffen, waarbij zich in de top van nature een kalkhoudende ooivaaggrond heeft ontwikkeld. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgde van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem. Recente bodemverstorende ingrepen reiken tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv, waar tot op deze diepte fijne resten recent baksteen- en betonpuin zijn aangetroffen. De verstoringsdiepte is echter niet in die mate dat verwacht mag worden dat het archeologisch potentiele sporenniveau volledig is verstoord. De karterende fase van het booronderzoek heeft geen archeologisch relevante indicatoren opgeleverd. Ook zijn er geen antropogeen beïnvloede bodemlagen aangetroffen, welke kunnen duiden op de aanwezigheid van een door de mens gevormde oude cultuurlaag/oude woongrond.

Geconcludeerd wordt dat voor het plangebied, op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren die kunnen duiden op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats, de hoge verwachting bijgesteld dient te worden naar geen verwachting. De hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten, van complextypen in de vorm van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) en/of van afvuldumps (daterend vanaf de Late-IJzertijd), wordt hiermee niet bevestigd.

5.2 Advies

Op grond van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt door Econsultancy de aanbeveling gedaan om binnen het plangebied geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren. Er is sprake van enige mate van verstoring van de oorspronkelijke bodemopbouw. Verder zijn in het onverstoorde deel van de bodemopbouw geen archeologische indicatoren aangetroffen dan wel archeologische lagen waargenomen.

Dit advies is voorgelegd aan het bevoegd gezag in kwestie, Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zevenaar en door middel van een selectiebesluit als zodanig bekrachtigd (aanvullende beoordeling archeologisch rapport door de heer drs. J. Habraken, Regioarcheoloog regio Arnhem e.o., d.d. 9 juli 2020). Met bovenstaand advies is ingestemd.

Er is geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethode. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Mochten tijdens de graafwerkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan dient hiervan melding te worden gemaakt conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet uit juli 2016 bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed[31]).

[31] Infodesk email: info@cultureelerfgoed.nl of tel: 033-4217456

LITERATUUR

Alterra, 2003: *Digitale Geomorfologische kaart van Nederland*, schaal 1:25.000.

Amersfoort, H. & P.H. Kamphuis, 1990: *Mei 1940. De strijd op Nederlands grondgebied*. 's- Gravenhage.

Berendsen, H.J.A. 2008: *Fysische Geografie van Nederland, deel 1: De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie.* Van Gorcum, Assen.

Berendsen, H.J.A., Stouthamer, E., 2001: *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands.* Van Gorcum, Assen.

Bosch, J.H.A., 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2.* Utrecht (TNO-rapport, NITG 05-043-A).

Cohen, K.M., Stouthamer, E., Pierik, H.J. & Geurts, A.H., 2012: *Digitaal basisbestand paleogeografie van de Rijn-Maas delta.* Universiteit Utrecht.

Cohen, K.M., Stouthamer, E., Hoek, W.Z., Berendsen†, H.J.A. & Kempen, H.F.J., 2009: *Zand in banen. Zanddieptekaarten van het Rivierengebied en het IJsseldal in de provincies Gelderland en Overijssel.* Provincie Gelderland.

Gerritsen, B., Van den Heuvel, R., Van Hunen, G., Jonker, D., Lamers, H., en Verhagen, J., 2013: *Duiven, Groessen, Loo. Uit de historie van drie Liemerse Dorpen.* Zevenaar.

Habraken, J., 2017: *Handboek archeologisch onderzoek binnen de regio Arnhem. Eisen en kaders voor onderzoek en beoordeling van rapporten (derde druk).*

Jong, L. de, 1969-1994: *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog.* 's- Gravenhage.

Klep C. & B. Schoenmaker, 1995: *De Bevrijding Van Nederland 1944-1945 - Oorlog op de flank.* Den Haag.

Locher, W.P. & Bakker, H. de, 1990: *Bodemkunde van Nederland. Deel 1: Algemene bodemkunde.* Malmberg Den Bosch, 2e druk.

Mulder, E.F.J. de, Geluk, M.C., Ritsema, I.L., Westerhoff, W.E., Wong, T.E. 2003: *De ondergrond van Nederland.* Wolters-Noordhoff, Groningen.

Stichting voor Bodemkartering, 1966: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 40 Oost/Arnhem.*

Versfelt, H.J., 2003: *De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland 1773-1794.* Heveskes Uitgevers, Groningen. ISBN 90-806727-4-2.

Willemse, N.W. & Verhagen, J.G.M., 2006: *Gemeente Duiven. Een archeologische waarden en verwachtingskaart met AMZ-adviezen.* RAAP-rapport 1272. RAAP, Weesp.

Zwanenburg G.J., 1990: *En nooit was het stil - Kroniek van een luchtoorlog*. Emmen.

BRONNEN

AHN; internetsite, juli 2020.
http://www.ahn.nl

Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort, juli 2020.
https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/#/cho/search

Beeldbank Cultureelerfgoed; internetsite, juli 2020
http://www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl

Bodemverontreinigingen provincie Gelderland: internetsite, juli 2020.
https://geoweb.gelderland.nl/WebViewer/Index.html?configBase=http://geoweb.gelderland.nl/Geocortex/Essentials/REST/sites/Bodemverontreinigingen/viewers/test/virtualdirectory/Resources/Config/Default

Digitaal basisbestand paleogeografie van de Rijn-Maas delta; 2012.
https://easy.dans.knaw.nl/ui/datasets/id/easy-dataset:52125

Dinoloket; internetsite, juli 2020.
http://www.dinoloket.nl/

Indicatieve kaart Militair Erfgoed; internetsite, juli 2020.
http://www.ikme.nl/

Kadaster Topotijdreis; internetsite, juli 2020.
http://www.topotijdreis.nl/

MijnGelderland; internetsite, juli 2020.
https://mijngelderland.nl/

SIKB; internetsite, juli 2020.
http://www.sikb.nl

Zandbanenkaart provincie Gelderland: internetsite, juli 2020.
http://gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=471707400d6f44d5a743100c65e3ce9b

Figuur 1. Situering van het plangebied binnen Nederland

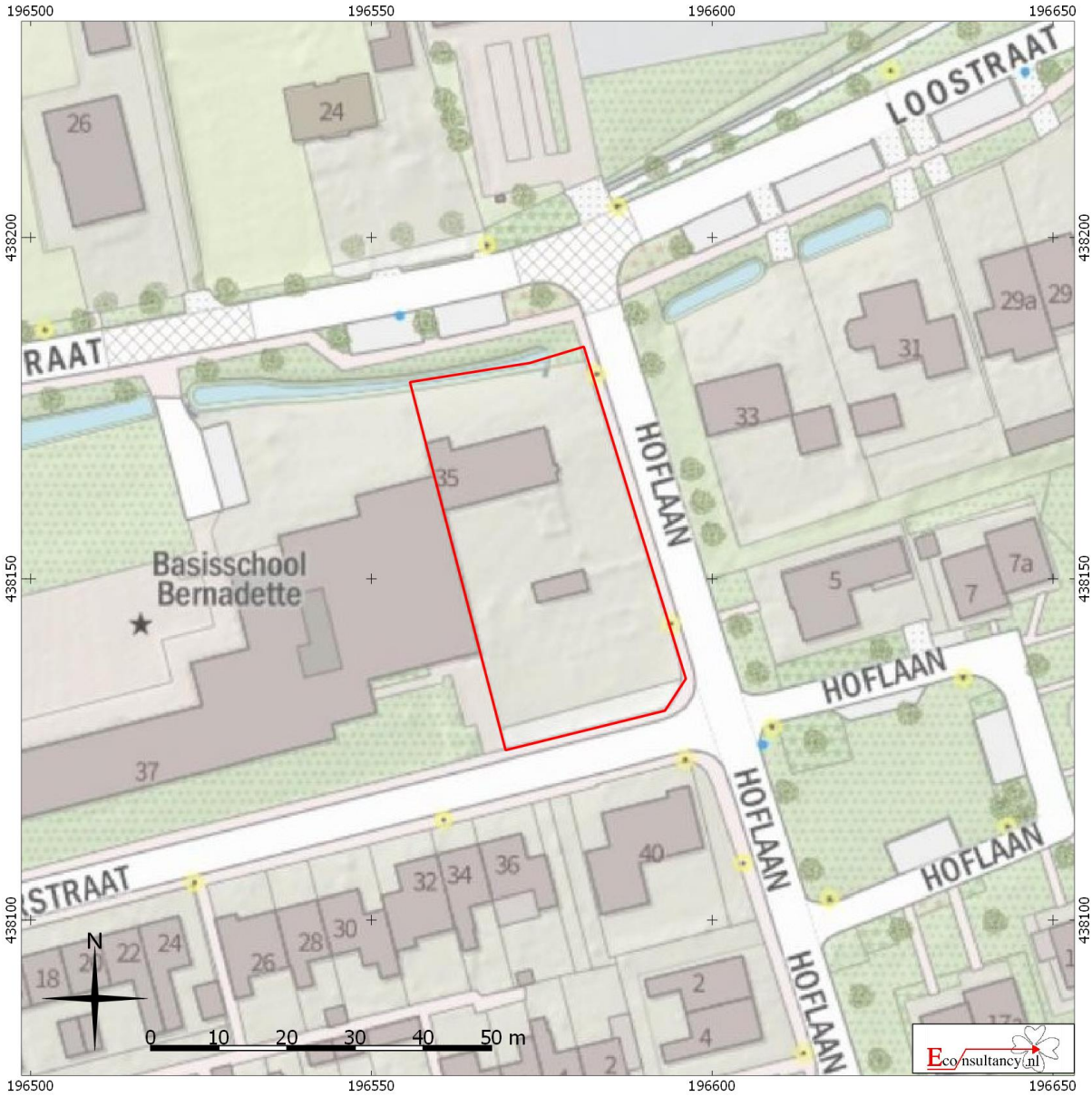
Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen Nederland (bron: http://gis.kademo.nl/gs2/wms)

Legenda

Plangebied

Figuur 2. ***Detailkaart van het plangebied***

Loostraat 35

Detailkaart van het plangebied (bron: http://gis.kademo.nl/gs2/wms)

Legenda

Plangebied

Figuur 3. ***Luchtfoto van het plangebied***

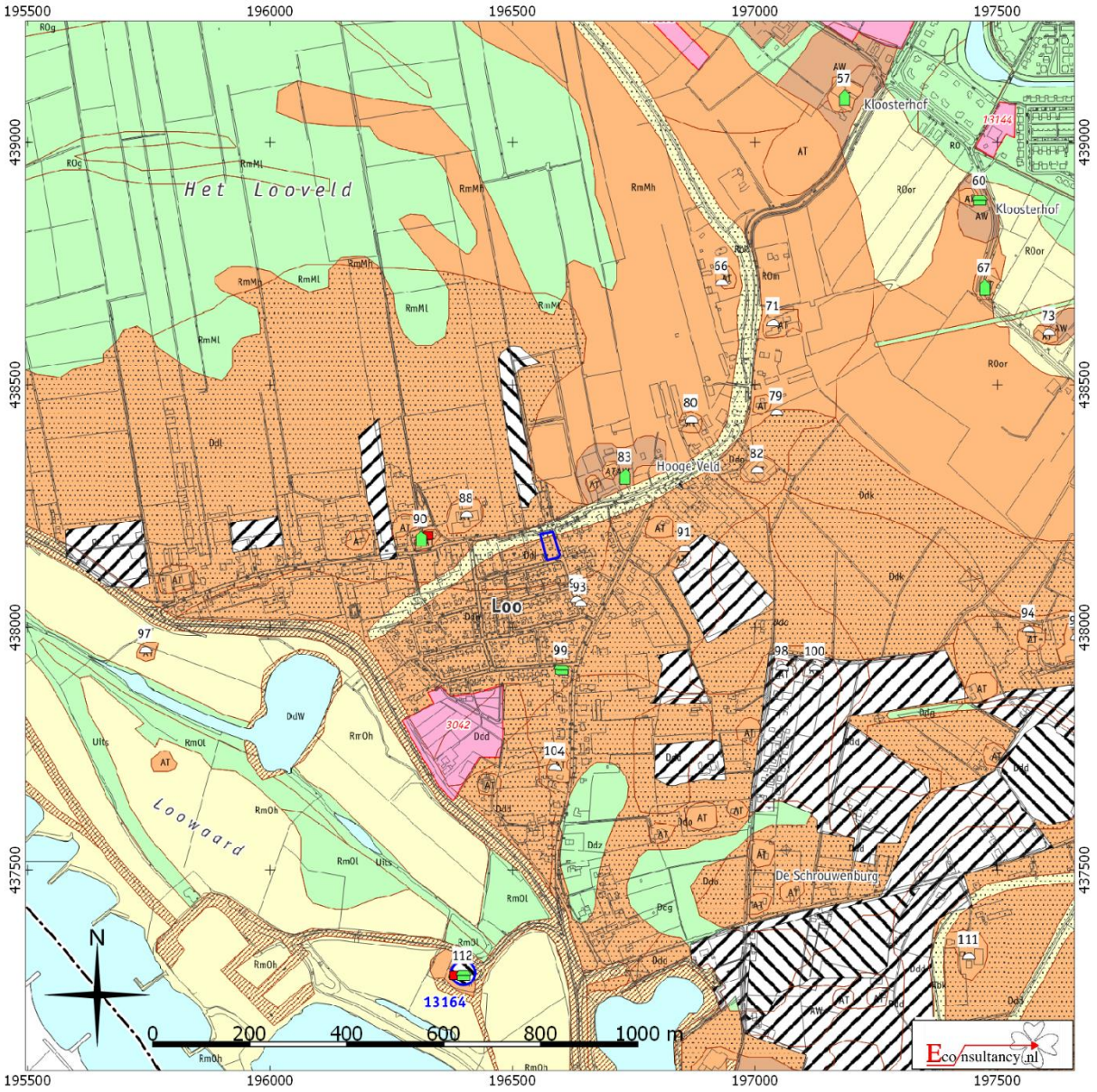
Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Luchtfoto van het plangebied (bron: gspot:LUFO_2016)

Legenda

Plangebied

Figuur 4. ***Situering van het plangebied binnen de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Duiven***

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Duiven

Legenda zie volgende bladzijde

Plangebied

legenda

verwachte dichtheid aan archeologische resten

AMZ-adviezen

hoge verwachting	Streven naar behoud in huidige staat (streven naar extensieve vormen van grondgebruik). Bodemingrepen dieper dan de bouwvoor vermijden. Bij planvorming en voorafgaand aan de vergunningverlening vroegtijdig archeologisch onderzoek vereist (inventariserend archeologisch onderzoek - IVO) en streven naar inpassing van terreinen met een archeologische status (AMK-terreinen).
middelmatige verwachting	Streven naar behoud in huidige staat (streven naar extensieve vormen van grondgebruik). Bodemingrepen dieper dan de bouwvoor vermijden. Bij planvorming en voorafgaand aan de vergunningverlening vroegtijdig archeologisch bureauonderzoek vereist. Afhankelijk van de uitkomsten van het archeologisch bureauonderzoek en het gemeentelijk selectiebesluit wordt al dan niet een karterend veldonderzoek (IVO) vereist. Er dient te worden gestreefd naar inpassing van terreinen met een archeologische status. Bij selectiekeuze en planvorming voorkeur geven aan gebieden met een middelmatige verwachte dichtheid boven gebieden met een hoge verwachte dichtheid.
lage verwachting	Streven naar behoud in huidige staat niet vereist. Voor deze zone geldt geen onderzoeks-verplichting. Dit geldt evenwel niet voor terreinen binnen, of direct aangrenzend aan, terreinen met een archeologische status (AMK-terreinen) of locaties waar in het verleden archeologische resten zijn aangetroffen.

toevoegingen

hoge verwachting. Deels met oud bouwlanddek (>50 cm: hoge enkeerdgronden en/of diep bewerkte oude woongrond)	Idem als voor zones met een hoge verwachting. Afhankelijk van onderliggende verwachtingszone. Archeologische resten afgedekt door oud bouwlanddek en daarom waarschijnlijk goed geconserveerd.
met (deels ingedrongen) kleidek	Afhankelijk van onderliggende verwachtingszone. Archeologische resten afgedekt door een kleidek en daarom mogelijk goed geconserveerd.
associatie van stuifzand- en dekzandruggen	Archeologische resten mogelijk overdekt door stuifzand en daarom goed geconserveerd.

indicatie mate van bodemverstoring

afgegraven	Geen
gekeerde grond	Afhankelijk van bodemverstoringsdiepte en diepte meandergordelafzettingen.
opgehoogd	Afhankelijk van onderliggende verwachtingszone. Dijken mogelijk van cultuurhistorische waarde.

archeologische vindplaatsen

categorie

- basiskamp/nederzetting
- grafveld, gemengd
- havezathe/ridderhofstad
- huisplaats
- nederzetting, onbepaald
- opgehoogde woon- of vluchtplaats/terp/wierde
- mogelijk opgehoogde woon- of vluchtplaats
- stad
- kasteel
- legerplaats
- wal/omwalling
- kerk
- klooster(complex)
- landbouw
- molen
- nijverheid (steenbakkerij, smelterij)
- scheepvaart
- onbekend
- onbekend/losse vondst
- 40 RAAP-catalogusnummer

archeologische beginperiode

- Paleolithicum
- Mesolithicum
- Neolithicum
- Bronstijd
- IJzertijd
- Romeinse tijd
- Vroege Middeleeuwen
- Late Middeleeuwen
- Nieuwe tijd
- Onbekend

terreinen met een archeologische status (AMK-terreinen)

	terrein van archeologische betekenis	Streven naar duurzaam behoud. Voorafgaand aan planvorming archeologisch onderzoek vereist (waardering).
	terrein van archeologische waarde	Streven naar duurzaam behoud. Voorafgaand aan planvorming archeologisch onderzoek vereist (waardering).
	terrein van hoge archeologische waarde	Streven naar duurzaam behoud. Voorafgaand aan planvorming archeologisch onderzoek vereist (waardering).
	terrein van zeer hoge archeologische waarde	Streven naar duurzaam behoud. Voorafgaand aan planvorming is besluitname door het bevoegd gezag (Rijk/ROB) wettelijk vereist (waardering).
12845	monumentnummer	

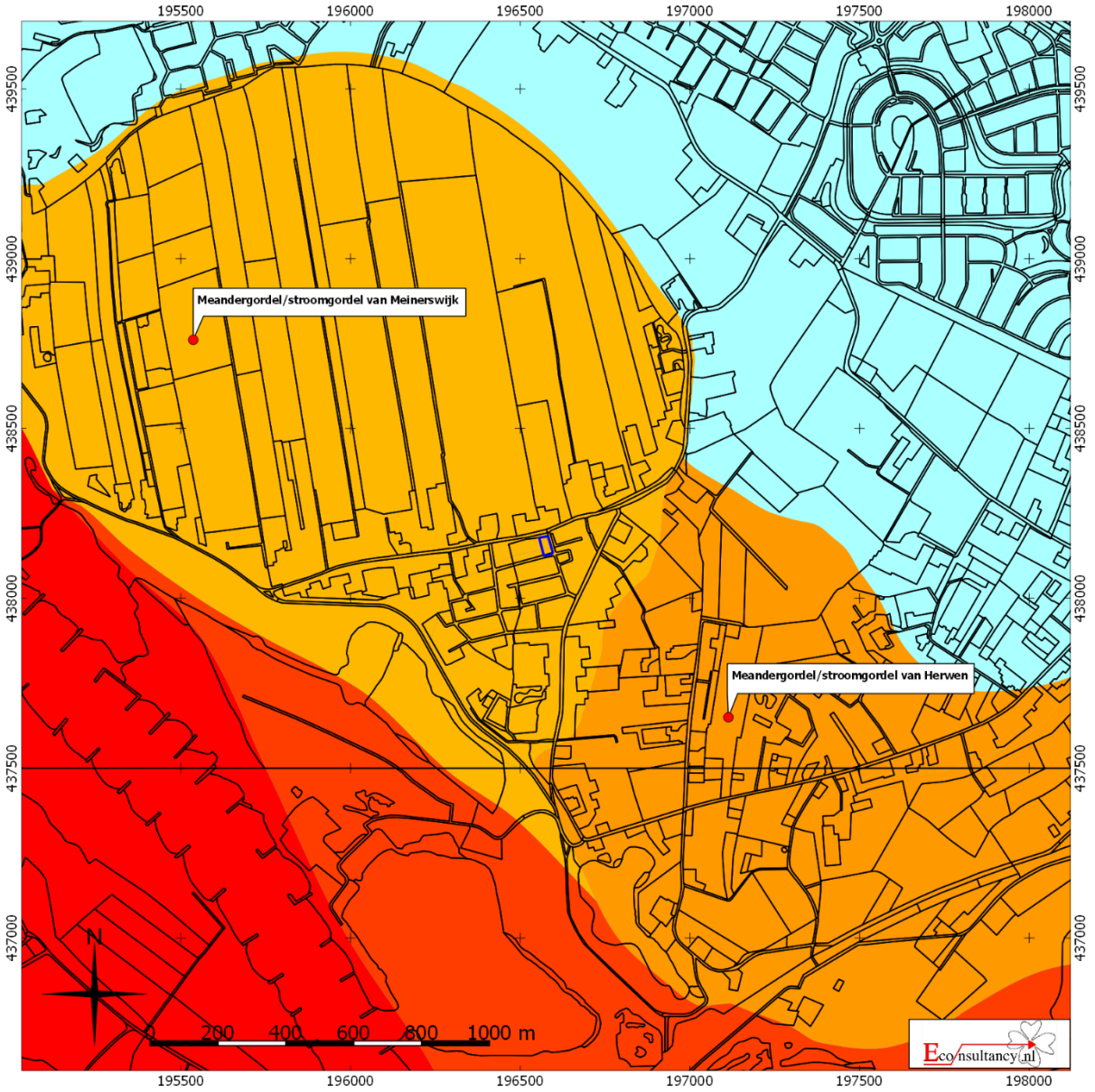
overig

	locatie met gebouwd monument	
	gemeentegrens	
	water	
	reeds onderzochte percelen	
3022	nummer onderzoeksmelding	
	oorspronkelijk deel middeleeuwse dijk	De middeleeuwse kern van de huidige dijk is van cultuurhistorische waarde. Streven naar duurzaam behoud.

codes geomorfologie en geomorfogenese (in alfabetische volgorde)

ag	omgrachting
AT	opgehoogde woon- of vluchtplaats
AW	oude woongrond op oever- en crevasseafzettingen
Ddd	overslaggronden > 100 cm dik op meandergordelafzettingen
Ddg	(post-)middeleeuwse dijkdoorbraakgeul
Ddl	overslaggronden < 50 cm dik op kronkelwaardafzettingen
Ddk	overslaggronden < 50 cm dik op oeverafzettingen
Ddo	overslaggronden op kronkelwaardafzettingen 50-100 cm dik
DdW	wiel/kolk
Ddz	zandhoudende dikke dijkdoorbraakafzettingen
Ed	dekzandruggen en -koppen
EdC	dekzandruggen en -welvingen met een dun (< 50 cm) plaggendek
ENK	dekzandruggen en -koppen met een plaggendek
Es	associatie van stuifzand en rivierduinruggen en -koppen
Esh	rivierduinruggen en -welvingen
EshE	rivierduinruggen en -welvingen met een plaggendek
Esk	met een dun kleidek afgedekte rivierduintjes en rivierduinwelvingen
EvO	vlakte van laaggelegen verspoelde dekzanden afgedekt door oeverafzettingen
Ew	dekzandwelvingen
Kh	hooggelegen laat-pleistoceen rivierterras, deels met dekzand/rivierduinzand en afgedekt door komklei
Khr	hooggelegen laat-pleistoceen rivierterrasrest met dekzand-/rivierduinruggen deels afgedekt door klei
Rbk	laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en/of veen
Rgv	laat-glaciale of vroeg-holocene geul opgevuld met klei en/of veen en/of zand
RKd	komafzettingen > 100 cm dik
RKl	komafzettingen met intact laatglaciaal terrassenlandschap binnen 1-2 m -Mv
RKp	komafzettingen op laat-pleniglaciale terrasafzettingen
RmH	kronkelwaardafzettingen van de stroomgordel van Herwen
RmMh	hooggelegen kronkelwaard (meandergordelafzettingen van Meinerswijk)
RmMl	laaggelegen kronkelwaard (meandergordelafzettingen van Meinersdijk)
RmOh	hooggelegen buitendijkse kronkelwaard (stroomgordel van de Oude-Rijn Pannerden)
RmOl	laaggelegen buitendijkse kronkelwaard (stroomgordel van de Oude-Rijn Pannerden)
RmY	kronkelwaardafzettingen van de Gelderse IJssel
RO	oeverwalafzettingen (sterk siltige en zandige klei) < 50 cm dik op komklei
ROcg	crevasse-geul opgevuld met zand, klei en/of veen
ROcz	zandige oever- en crevasse-afzettingen > 100 cm dik
ROg	kronkelwaardgeul
ROgd	dalvormige laagte opgevuld met (zwak siltige) klei en/of veen en/of zand
ROh	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de stroomgordel van Herwen
ROm	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de stroomgordel van Meinersdijk
ROor	oeverwalafzettingen (ca. > 100 cm dik)
ROy	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de Gelderse IJssel op rivier- en beekazfettingen
Rul	lage uiterwaard
Uits	strang
hist	historische bewoningskern
lw	landweer

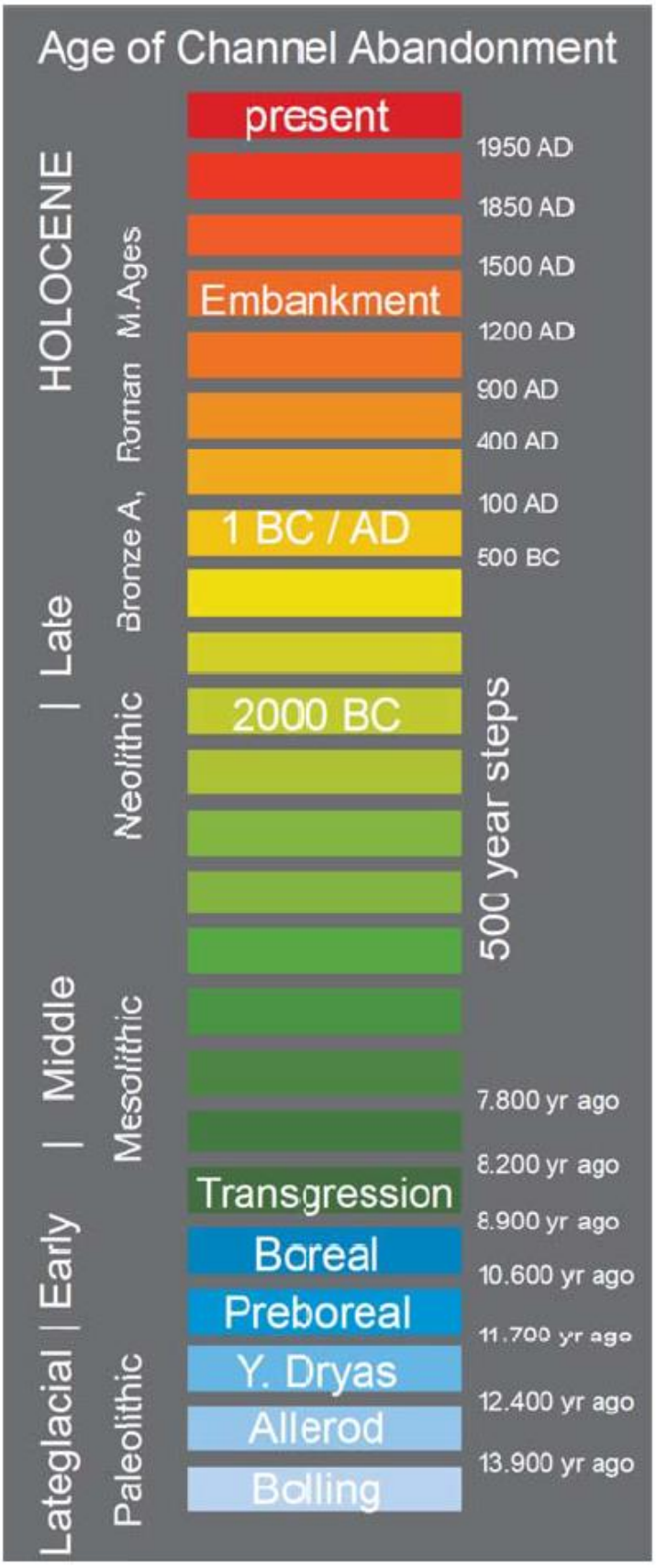
Figuur 5. ***Holocene stroomgordels en afgedekt Pleistoceen***

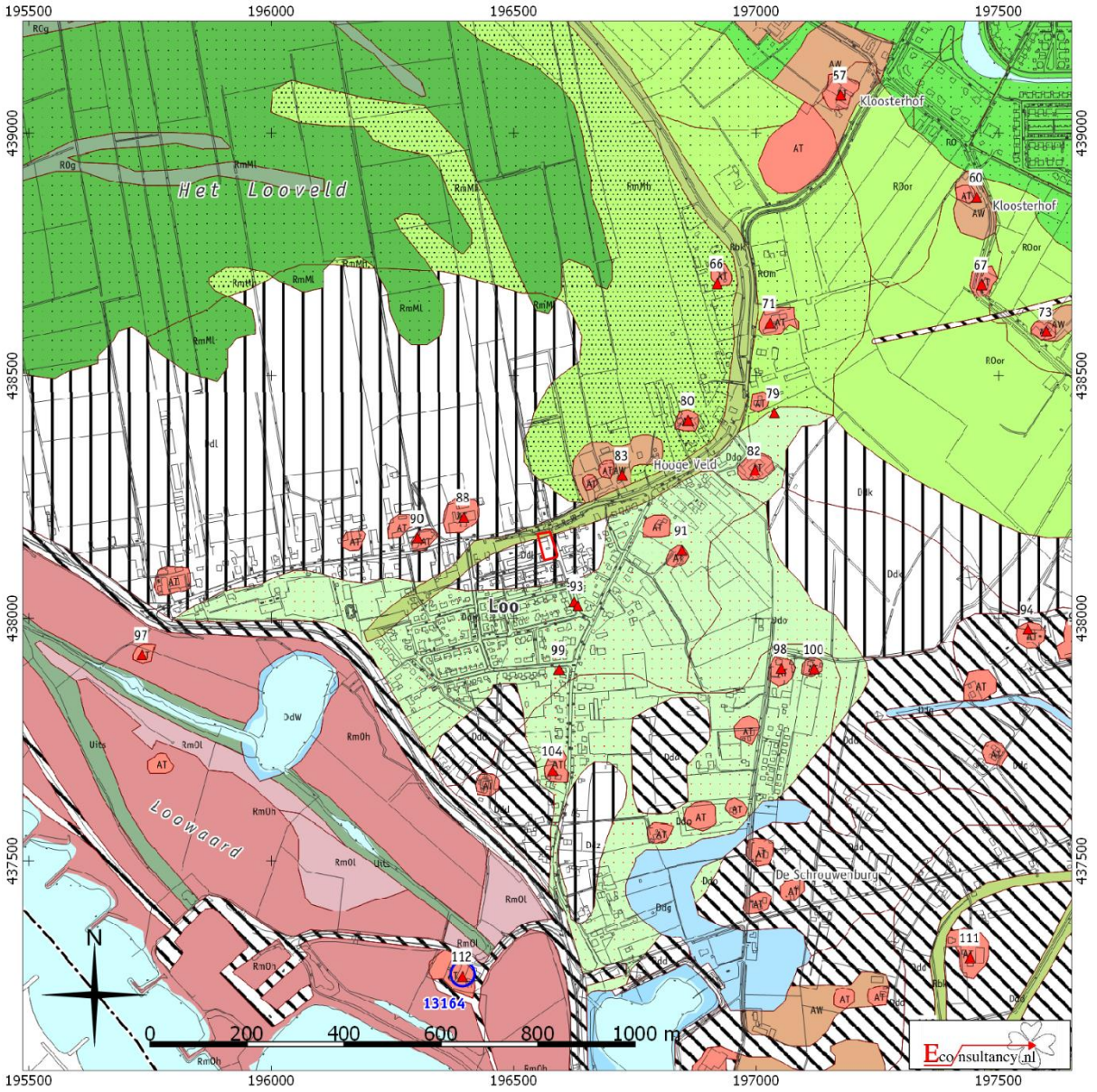
Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Legenda zie volgende bladzijde

Plangebied

Age of Channel Abandonment
present
1950 AD
1850 AD
1500 AD
Embankment
1200 AD
900 AD
400 AD
100 AD
1 BC / AD
500 BC
2000 BC
500 year steps
7.800 yr ago
8.200 yr ago
Transgression
8.900 yr ago
Boreal
10.600 yr ago
Preboreal
11.700 yr ago
Y. Dryas
12.400 yr ago
Allerod
13.900 yr ago
Bolling
HOLOCENE
M.Ages
Roman
Bronze A,
Late
Neolithic
Middle
Mesolithic
Early
Lateglacial
Paleolithic

Figuur 6. ***Situering van het plangebied binnen de archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven***

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven

Legenda zie volgende bladzijde

Plangebied

GEOMORFOLOGIE EN GEOMORFOGENESE		VERWACHTE DICHTHEID AAN ARCHEOLOGISCHE RESTEN
het pleistocene rivierenlandschap		
Esh	rivierduinruggen en -welvingen	hoog
-EshE-	rivierduinruggen en -welvingen met een plaggendek	hoog
Khr	hooggelegen laat-pleistoceen rivierterrasrest met dekzand-/rivierduinruggen deels afgedekt door klei	hoog
EsK	met een dun kleidek afgedekte rivierduintjes en rivierduinwelvingen	middelmatig
Kh	hooggelegen laat-pleistoceen rivierterras, deels met dekzand/rivierduinzand en afgedekt door komklei	middelmatig
Rgv	laat-glaciale of vroeg-holocene geul opgevuld met klei en/of veen en/of zand	laag
het holocene rivierenlandschap		
zones met oever- en beddingafzettingen		
RmMh	hooggelegen kronkelwaard (meandergordelafzettingen van Meinerswijk)	hoog
RmML	laaggelegen kronkelwaard (meandergordelafzettingen van Meinersdijk)	laag
-ROm-	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de stroomgordel van Meinersdijk	hoog
RmH	kronkelwaardafzettingen van de stroomgordel van Herwen	hoog
-ROh-	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de stroomgordel van Herwen	hoog
RmY	kronkelwaardafzettingen van de Gelderse IJssel	hoog
-ROy-	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de Gelderse IJssel op rivier- en beekazfettingen	hoog
ROor	oeverwalafzettingen (ca. > 100 cm dik)	hoog
-RO-	oeverwalafzettingen (sterk siltige en zandige klei) < 50 cm dik op komklei	laag
ROg	kronkelwaardgeul	laag
Rbk	laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en/of veen	laag
zone met crevasse-afzettingen		
-ROcz-	zandige oever- en crevasse-afzettingen > 100 cm dik	hoog
ROcg	crevasse-geul opgevuld met zand, klei en/of veen	laag
zone met dijkdoorbraak-afzettingen		
Ddd	overslaggronden > 100 cm dik op meandergordelafzettingen	hoog
Ddo	overslaggronden op kronkelwaardafzettingen 50-100 cm dik	hoog
Ddl	overslaggronden < 50 cm dik op kronkelwaardafzettingen	hoog
Ddk	overslaggronden < 50 cm dik op oeverafzettingen	middelmatig
Ddz	zandhoudende dikke dijkdoorbraakafzettingen	laag
DdW	wiel/kolk	laag
Ddg	(post-)middeleeuwse dijkdoorbraakgeul	laag
zone met komafzettingen		
RKd	komafzettingen > 100 cm dik	laag
RKl	komafzettingen met intact laatglaciaal terrassenlandschap binnen 1-2 m -Mv	laag
-RKp-	komafzettingen op laat-pleniglaciale terrasafzettingen	laag
ROgd	dalvormige laagte opgevuld met (zwak siltige) klei en/of veen en/of zand	laag
uiterwaarden		
RmOh	hooggelegen buitendijkse kronkelwaard (stroomgordel van de Oude-Rijn Pannerden)	middelmatig
RmOl	laaggelegen buitendijkse kronkelwaard (stroomgordel van de Oude-Rijn Pannerden)	laag
Rul	lage uiterwaard	laag
Uits	strang	laag

het dekzandlandschap

Ed	dekzandruggen en -koppen	hoog
Es	associatie van stuifzand en rivierduinruggen en -koppen	hoog
ENK	dekzandruggen en -koppen met een plaggendek	hoog
EdC	dekzandruggen en -welvingen met een dun (< 50 cm) plaggendek	middelmatig
EvO	vlakte van laaggelegen verspoelde dekzanden afgedekt door oeverafzettingen	middelmatig
Ew	dekzandwelvingen	middelmatig

overig

AT	opgehoogde woon- of vluchtplaats	hoog
AW	oude woongrond op oever- en crevasseafzettingen, vermoedelijk middeleeuws	hoog
ag	omgrachting	hoog
hist	historische bewoningskern	hoog
lw	landweer	cultuurhistorisch waardevol object
	ophogingspakket (dijken, taluds en wallen)	onbekend
	langgerekte wallen in het terrein (transportleidingen)	geen archeologische verwachting
	langgerekte laagten in het terrein (leidingsleuven / transportleidingen)	geen archeologische verwachting

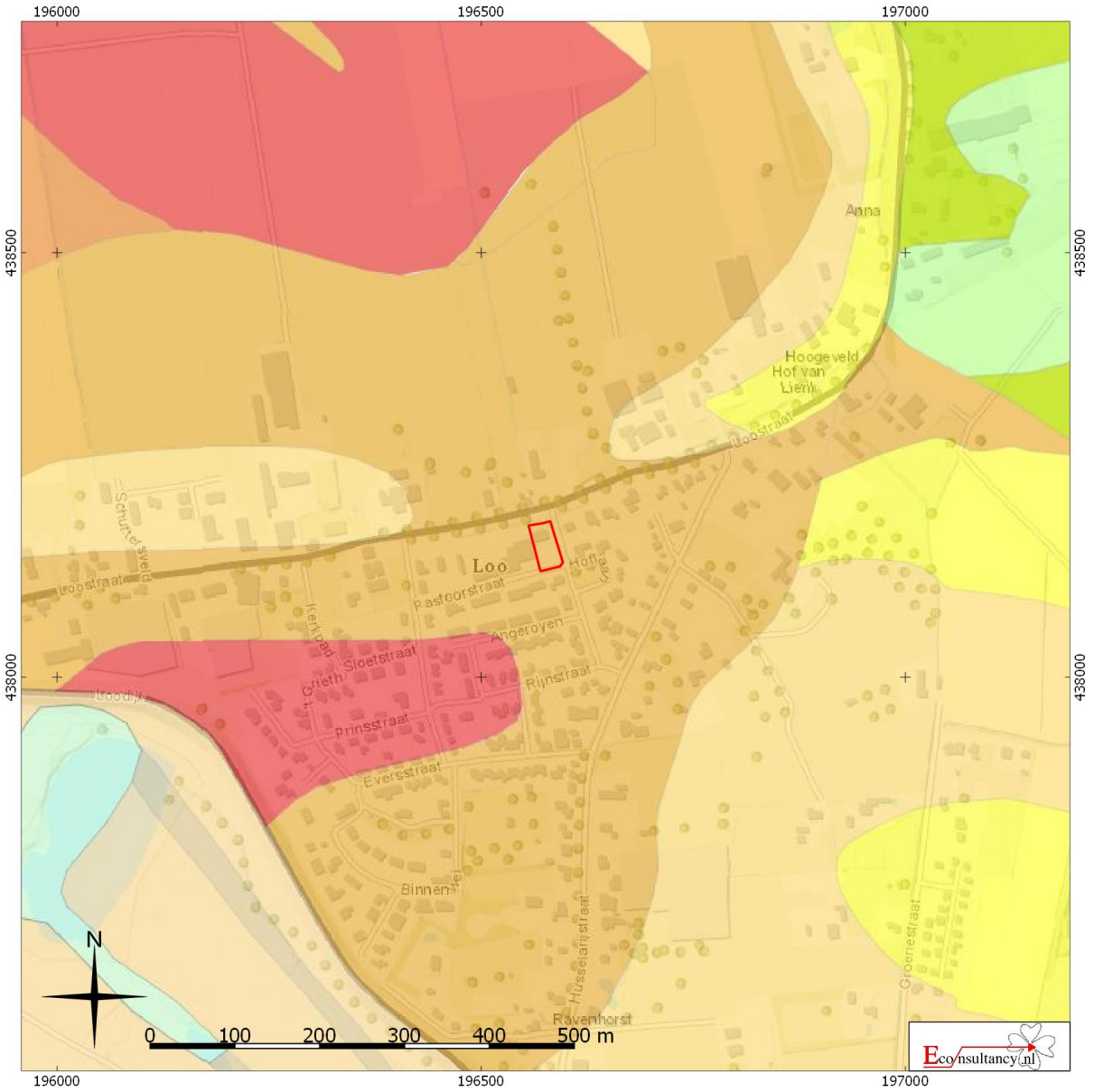
ARCHEOLOGIE

▲	archeologische vindplaats
76	catalogusnummer
	terrein met een archeologische status (AMK-terrein)
3850	monumentnummer

OVERIG

	water
	gemeentegrens

Figuur 7. ***Situering van het plangebied binnen de Zandbanenkaart (zanddiepte + deklaag) 2010 van de provincie Gelderland***

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de zandbanenkaart (zanddiepte) 2010 van de provincie Gelderland (bron: https://gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=471707400d6f44d5a743100c65e3ce9b)

Legenda

Plangebied

Stroomgordels in uiterwaarden

1	0 - 1.0 m -mv	*rivierzand*
2	1.0 - 2.0 m -mv	
3	2.0 - 3.0 m -mv	
4	3.0 - 4.0 m -mv	
5	4.0 - 5.0 m -mv	
6	5.0 - 6.0 m -mv	
7	6.0 - 7.0 m -mv	
8	7.0 - 8.0 m -mv	
9	8.0 - 9.0 m -mv	
10	9.0 - 10.0 m -mv	

Pleistocene afzettingen

401	* 0 - 1.0 m -mv	*afspoelingswaaierzand*
20	0 - 1.0 m -mv	*rivierzand*
21	1.0 - 2.0 m -mv	
22	2.0 - 3.0 m -mv	
23	3.0 - 4.0 m -mv	
24	4.0 - 5.0 m -mv	
25	5.0 - 6.0 m -mv	
26	6.0 - 7.0 m -mv	
27	7.0 - 8.0 m -mv	
28	8.0 - 9.0 m -mv	
29	9.0 - 10.0 m -mv	
30	10.0 - 11.0 m -mv	

Stroomgordels buiten de uiterwaarden

13	0 - 1.0 m -mv	*rivierzand*
14	1.0 - 1.5 m -mv	
15	1.5 - 2.0 m -mv	
16	2.0 - 3.0 m -mv	
17	3.0 - 6.0 m -mv	

Zandige lagen boven het vaste zand

De ingeschakelde zandige laag is 0.5 - 2.0 m dik

18	* 0 - 1.0 m -mv	*crevassezand*
19	* 0 - 2.0 m -mv	

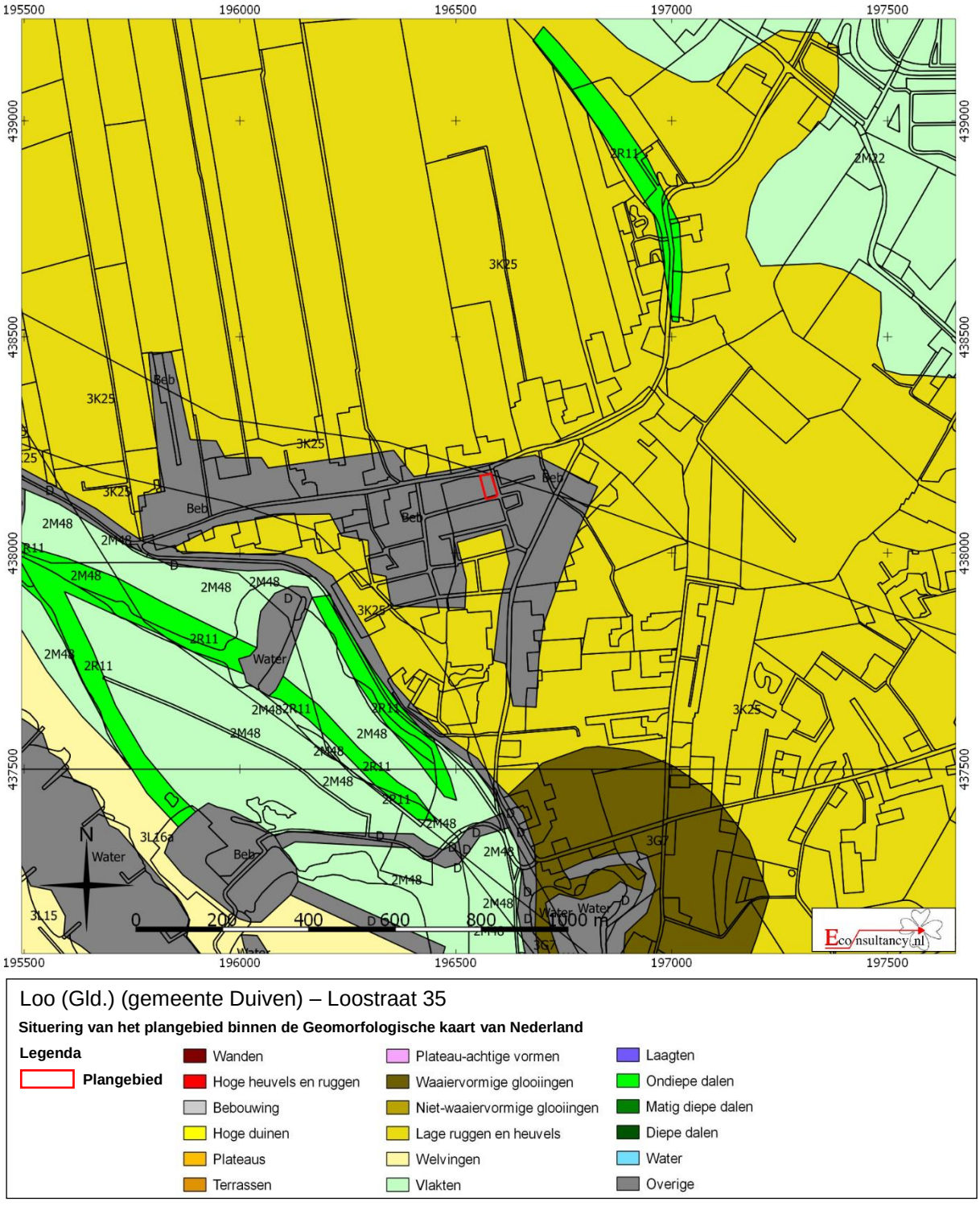
Eolisch zand op rivierzand

300	* 0 - 1.0 m -mv	*dekzand, rivierduinzand*
301	* zand aan het maaiveld, eolisch pakket dikker dan 1.0 m	
302	* zand aan het maaiveld, eolisch pakket dikker dan 2.0 m	
31	* 1.0 - 2.0 m -mv	
42	* 0 - 1.0 m -mv met storend siltig pakket 1 - 2 m -mv	
501	* dagzomend	*jong rivierduinzand (Laat Holoceen)*

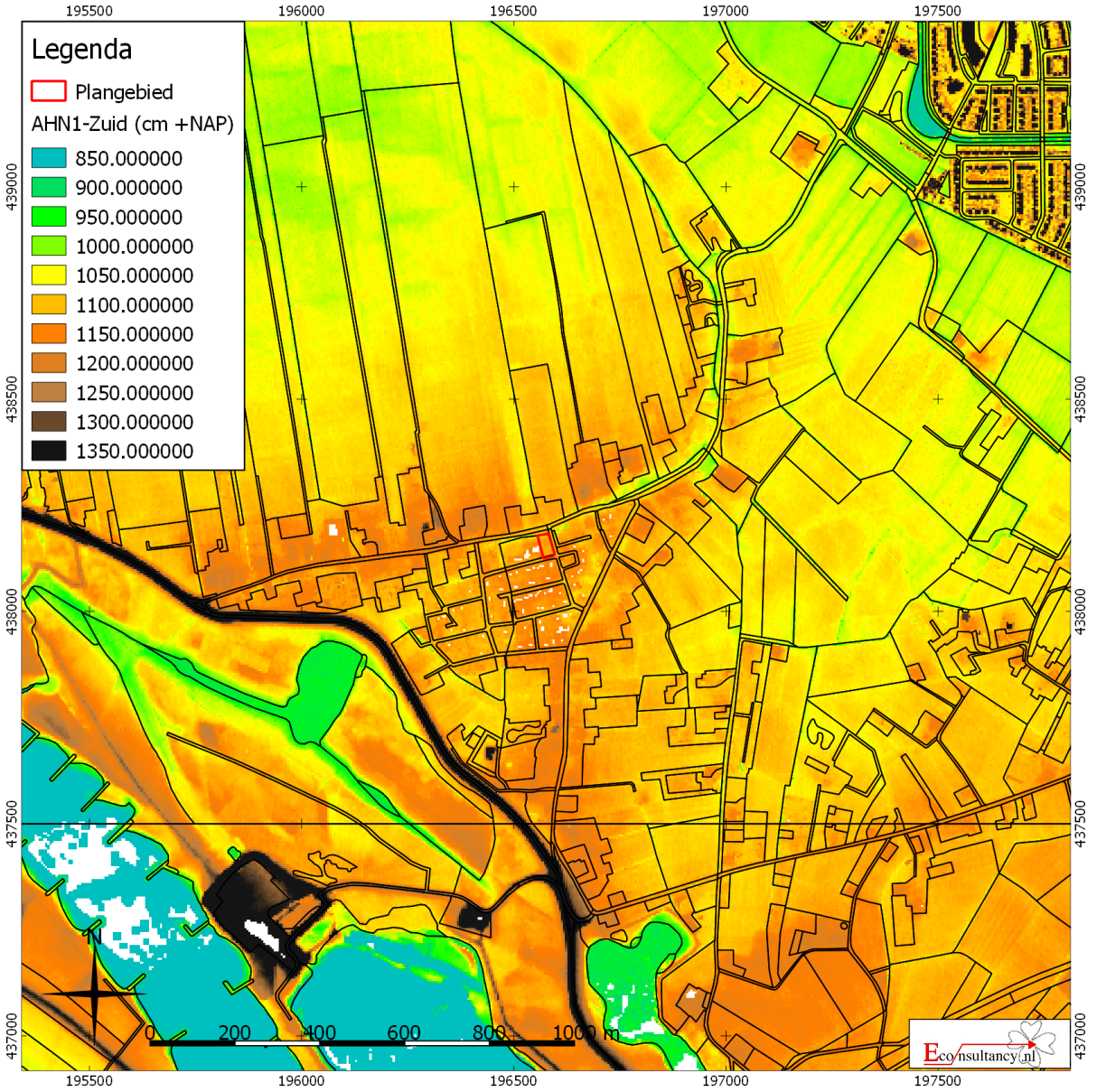
Diversen

32	Antropogeen verstoord
33	Niet gekarteerd
99	Water

Figuur 8. *Situering van het plangebied binnen de Geomorfologische kaart van Nederland*

Figuur 9. ***Situering van het plangebied binnen het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)***

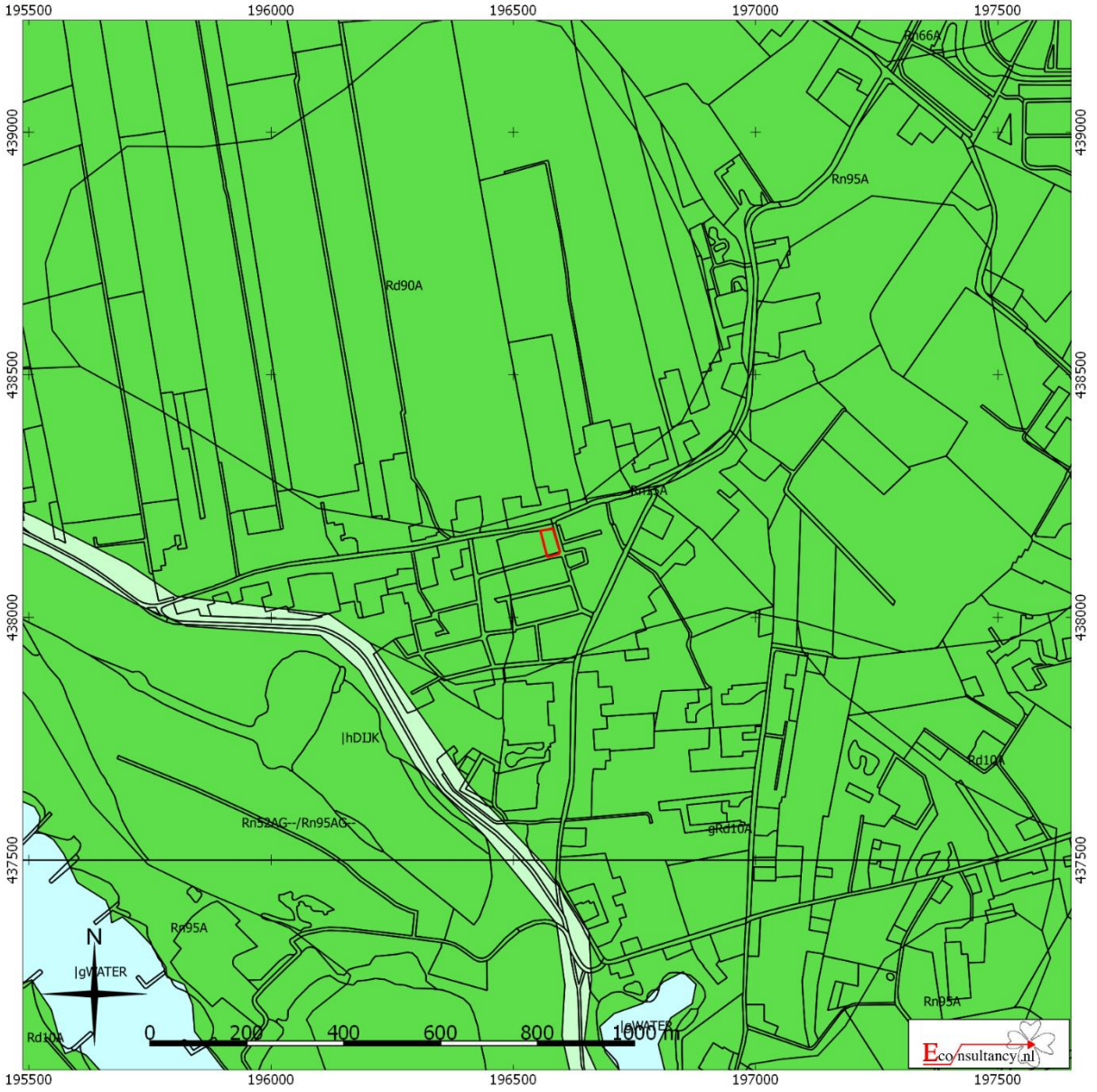
Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Legenda

Plangebied

Figuur 10. Situering van het plangebied binnen de Bodemkaart van Nederland

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

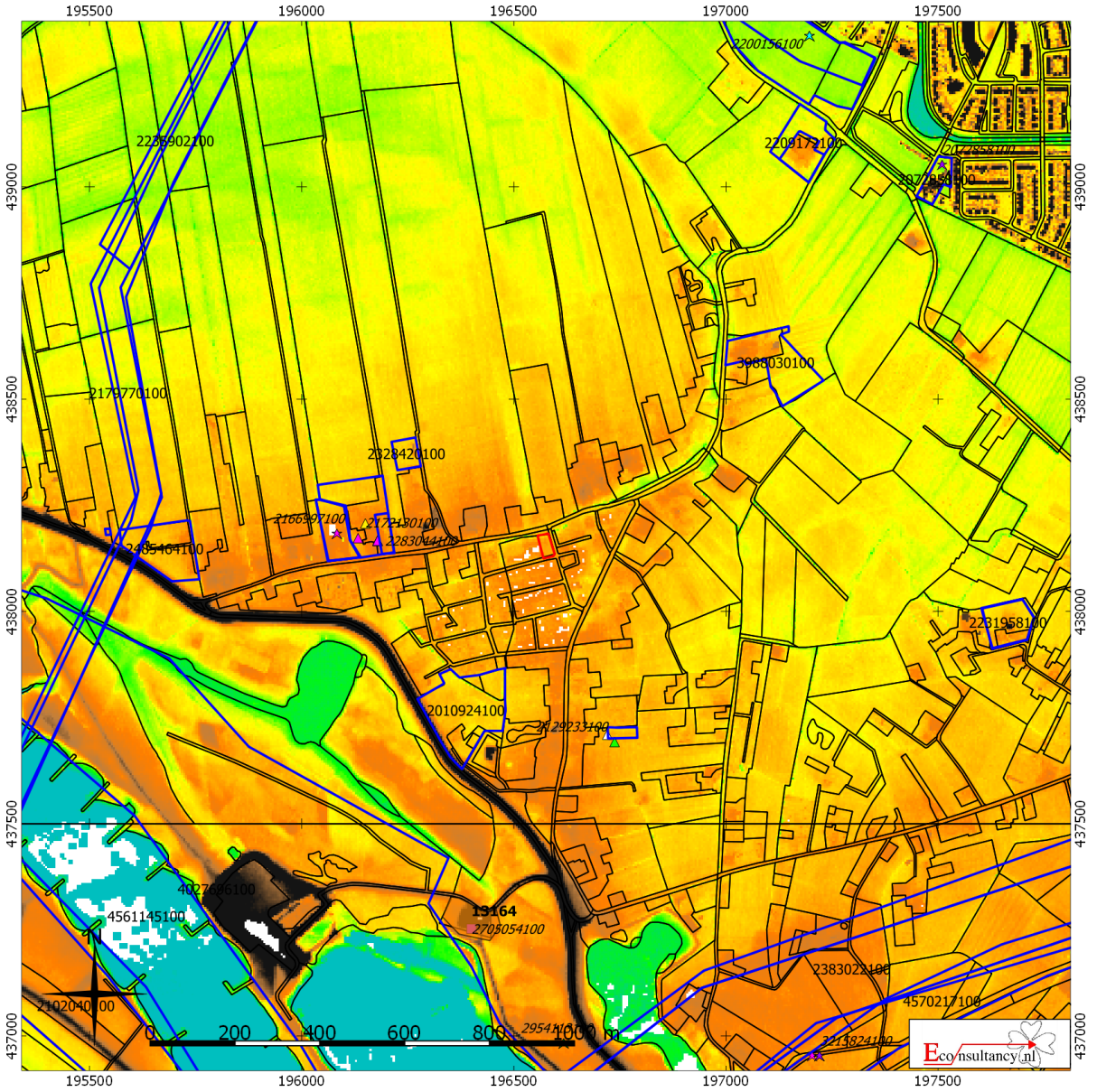
Situering van het plangebied binnen de Bodemkaart van Nederland

Legenda

Plangebied

- Associaties
- Brikgronden
- Bebouwing
- Dijk
- Dikke eerdgronden
- Fluviatiele afzettingen ouder dan pleistoceen
- Groeve, gegraven, mijnstort
- Kalksteenverweringsgronden
- Oude rivierkleigronden
- Overige oude kleigronden
- Ondiepe keileemgronden
- Leemgronden
- Zeekleigronden
- Mariene afzettingen ouder dan pleistoceen
- Niet-gerijpte minerale gronden
- Oude bewoningsplaatsen
- Rivierkleigronden
- Kalkhoudende bijzonder lutumarme gronden
- Veengronden
- Moerige gronden
- Water, moeras
- Podzolgronden
- Kalkloze zandgronden
- Kalkhoudende zandgronden

Figuur 11. *Archeologische Gegevenskaart van het onderzoeksgebied met het AHN als achtergrond*

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Archeologische Gegevenskaart van het onderzoeksgebied (bron: Archeologisch informatiesysteem Archis3, AHN)

Plangebied

Monumenten
- Terrein van archeologische waarde
- Terrein van hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd

Onderzoeksmeldingen

Waarnemingen, Vondsten

Categorie
- Nederzetting
- Grafcontext
- Verdedigingswerk
- Religieuze context
- Onbepaald

Periode
- Paleolithicum
- Mesolithicum
- Neolithicum
- Bronstijd
- IJzertijd
- Romeinse tijd
- Middeleeuwen
- Nieuwe tijd
- Onbepaald

Figuur 12. Situering van het plangebied binnen de Hottingerkaart uit 1773-1794 vanuit kaartblad 92

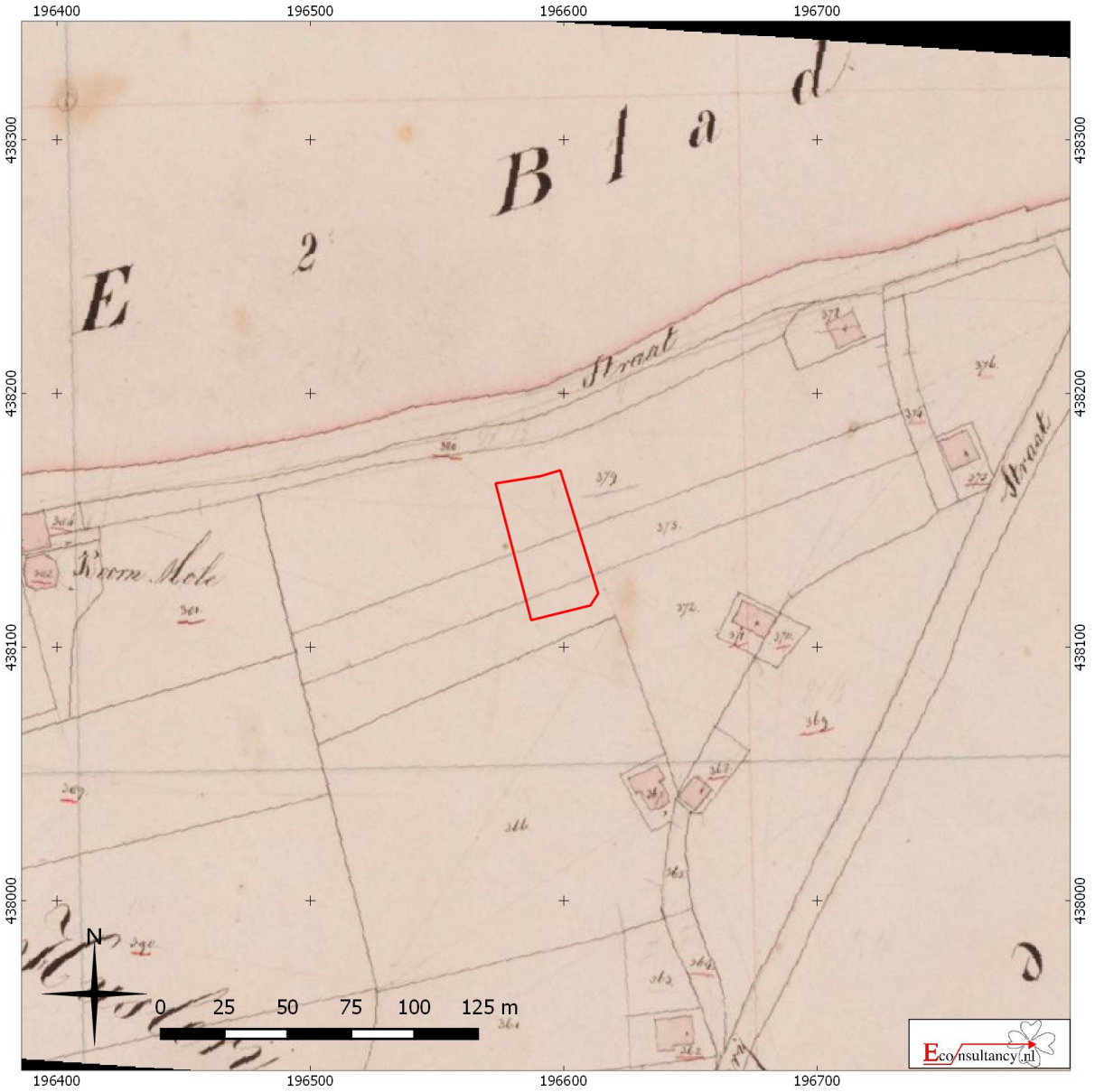
Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35Loo (Gld.) (gemeente Duiven) –

Situering van het plangebied binnen de Hottingerkaart uit 1773-1794 (bron: De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland)

Legenda-

Plangebied-

Figuur 13. ***Situering van het plangebied binnen de Kadastrale kaart uit 1830 (Minuutplan)***

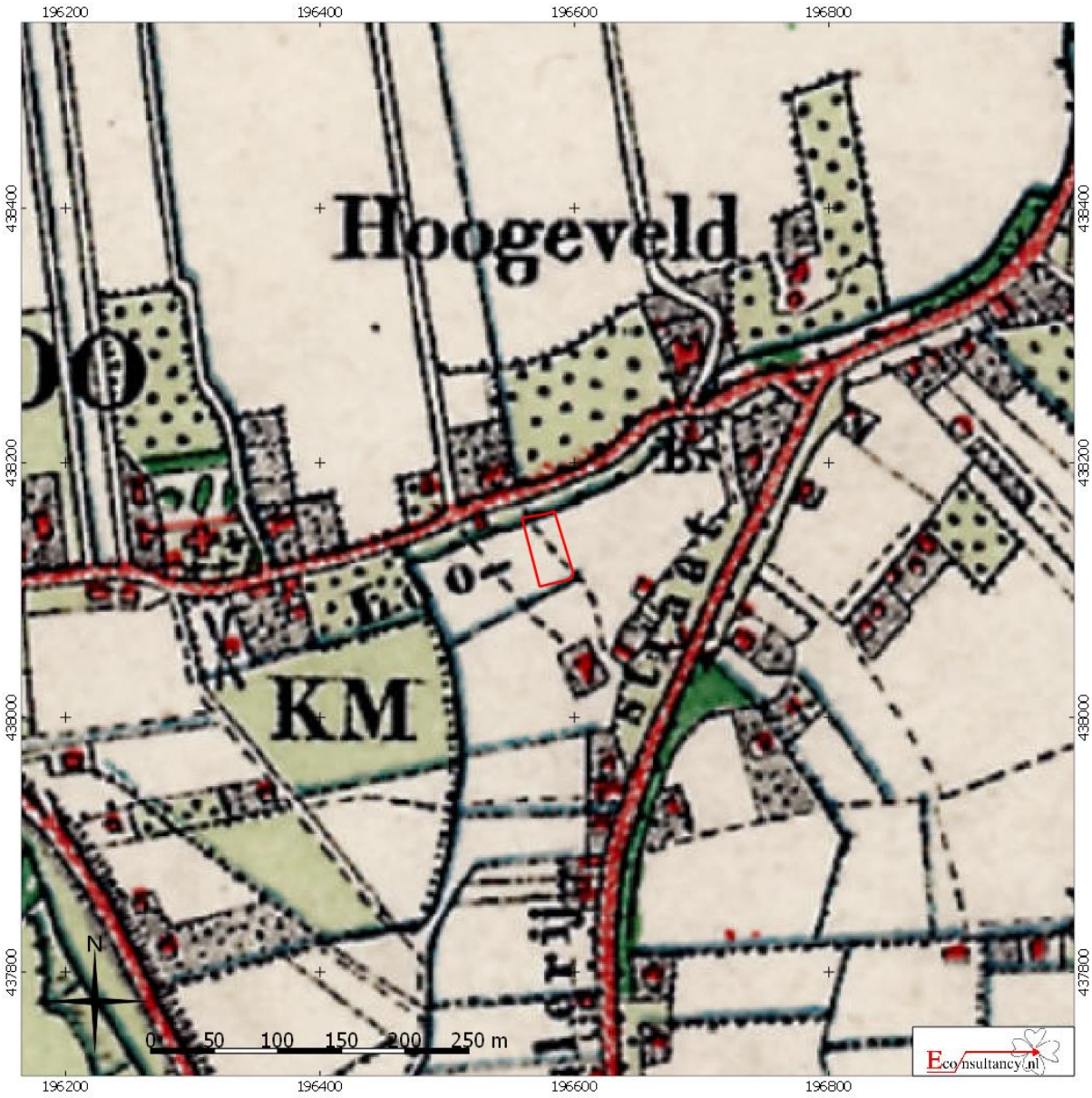
Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Kadastrale kaart uit 1830 (Minuutplan) (bron: www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 14. ***Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1866 (Bonneblad)***

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1866 (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 15. *Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1932 (Bonneblad)*

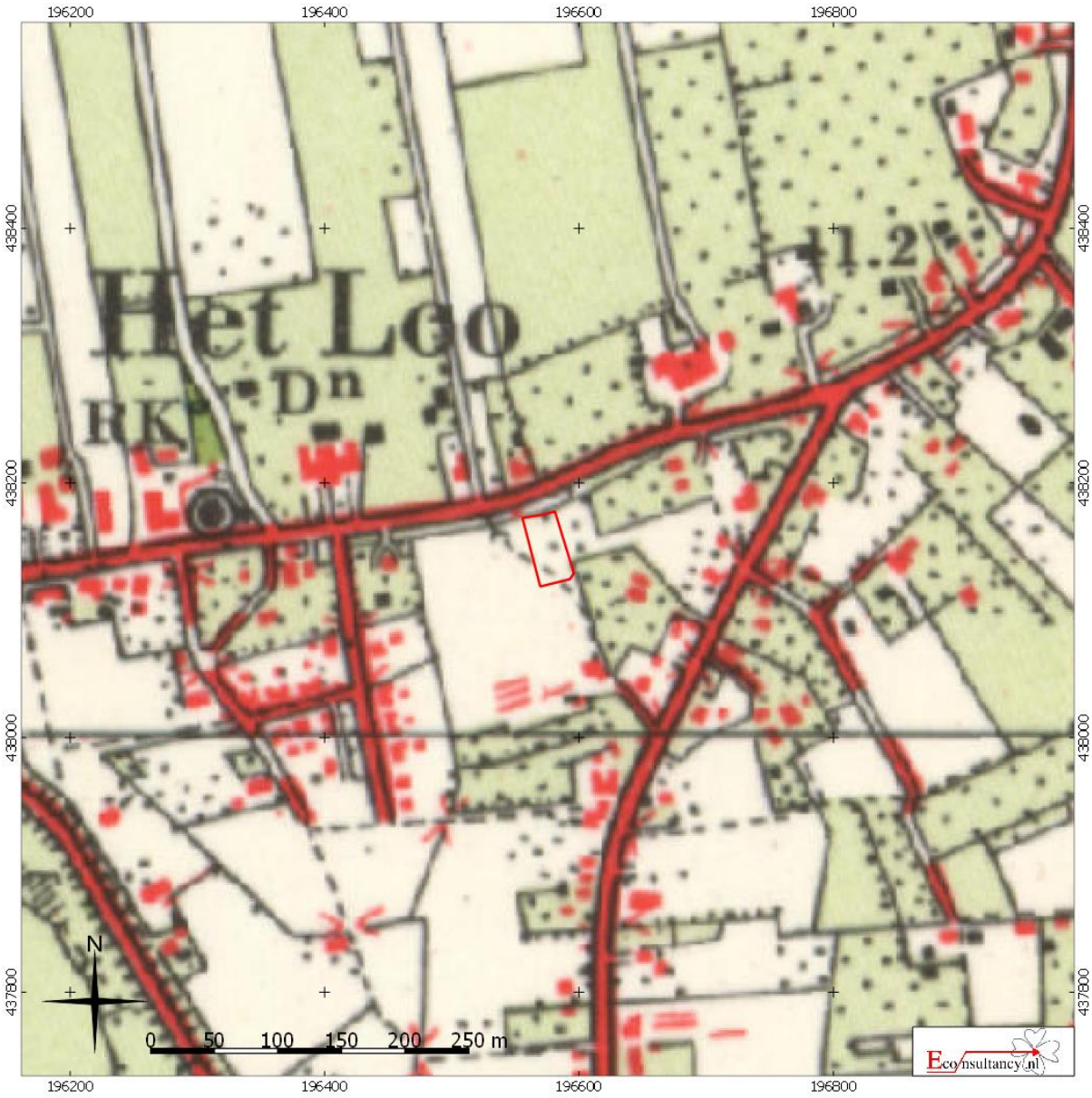
Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1932 (Bonneblad) (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 16. *Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1958*

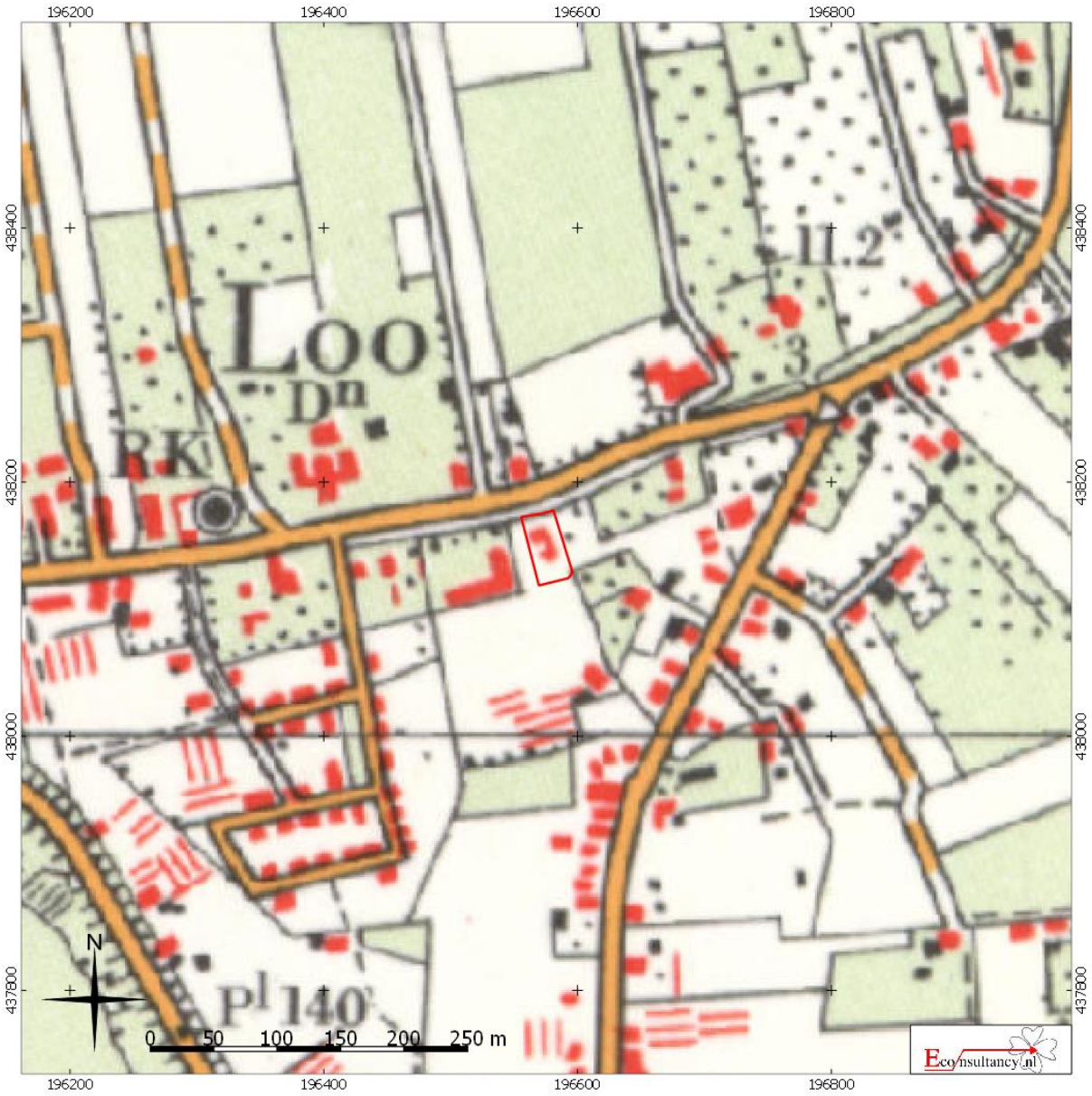
Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1958 (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 17. *Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1966*

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1966 (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 18. *Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1977*

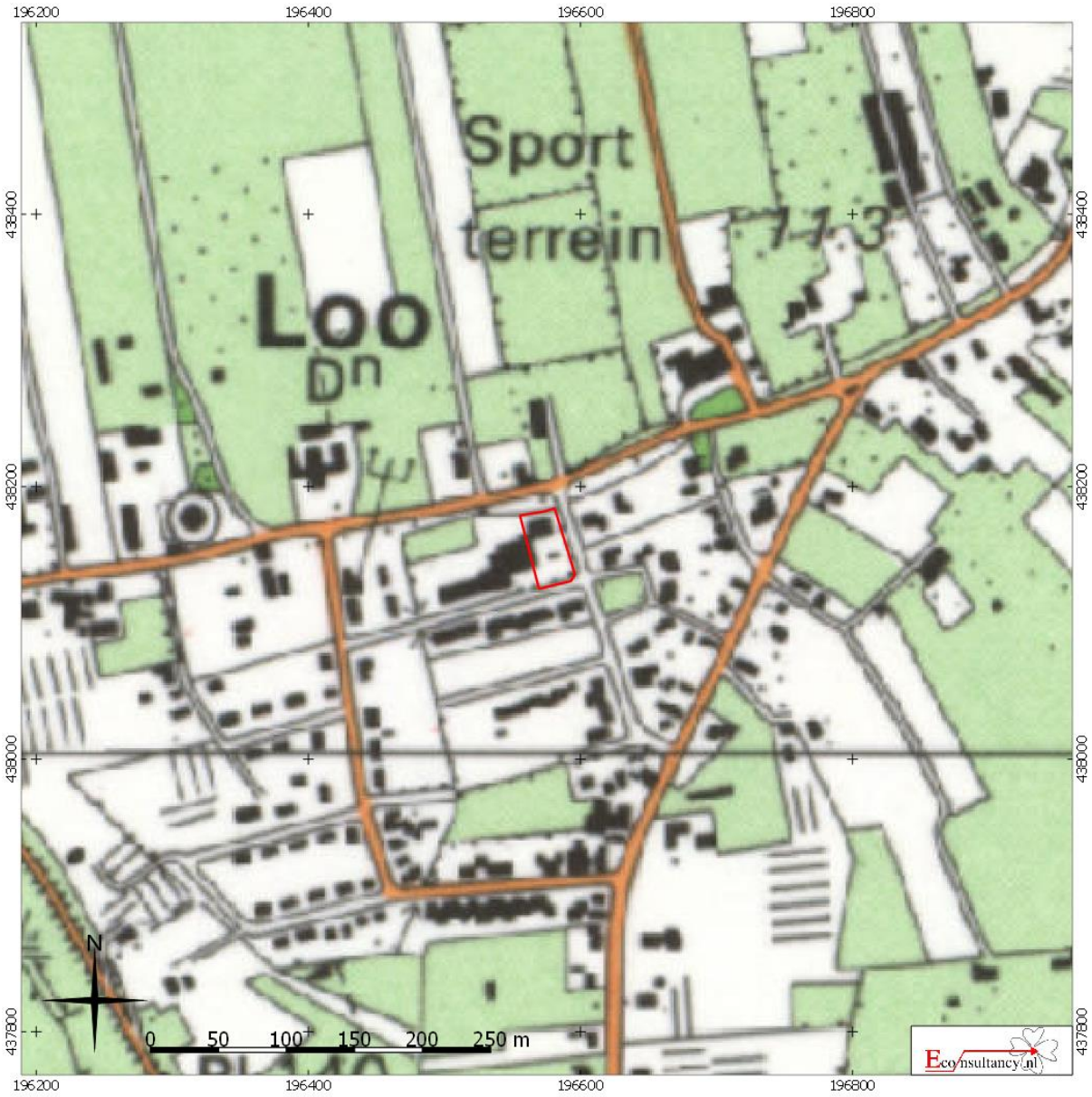
Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1977 (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 19. *Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1995*

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1995 (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 20. ***Boorpuntenkaart van het plangebied met als achtergrond de luchtfoto***

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

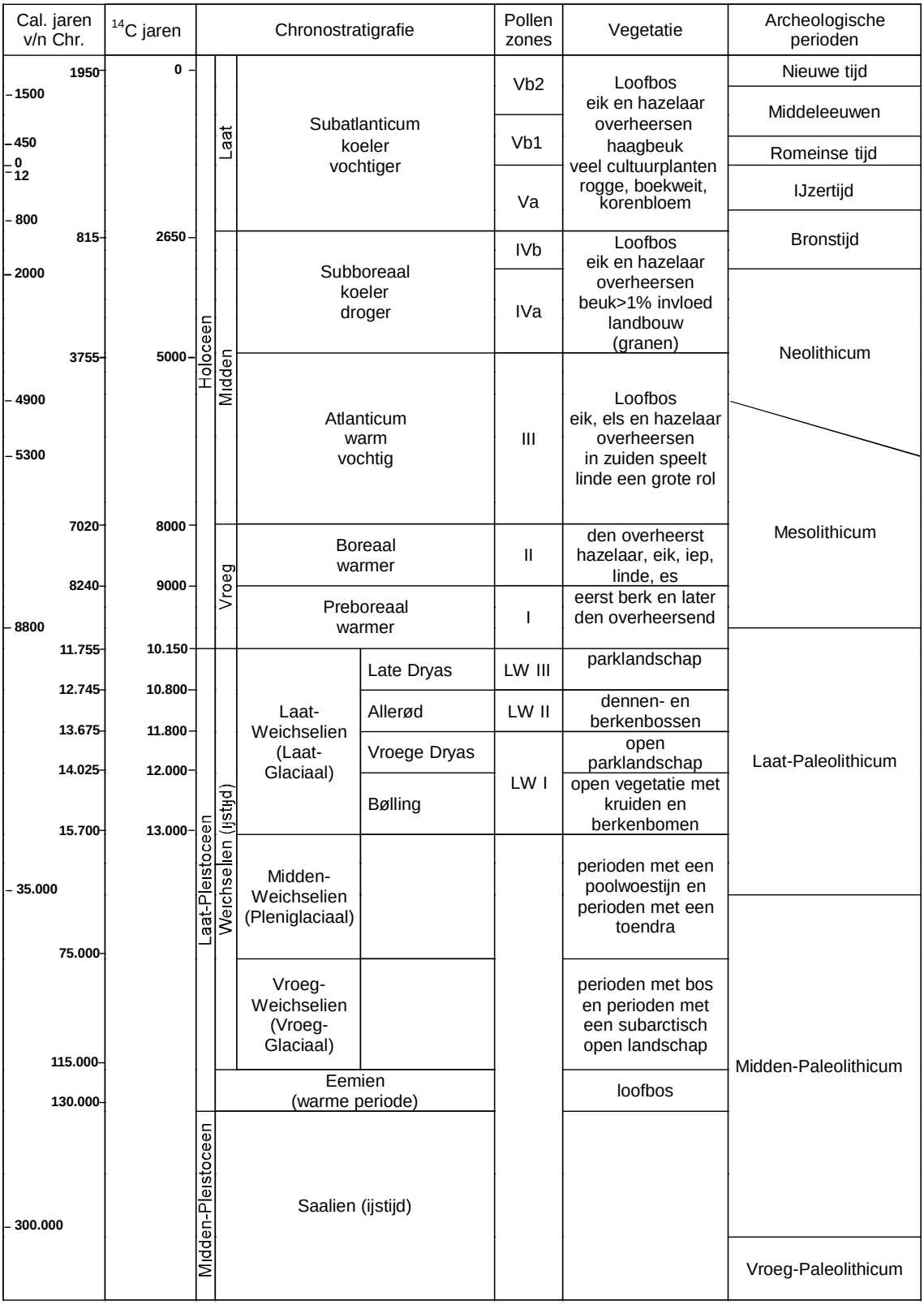
Boorpuntenkaart van het plangebied met als achtergrond de luchtfoto (bron: gspot:LUFO_2016)

Legenda

Plangebied ● Boorpunt

Bijlage 1 Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie						MIS	Lithostratigrafie			
	Kwartair					Holoceen	1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviatiel)		Formatie van Boxtel	Formatie van Beegden
11.755		Laat	Pleistoceen	Laat	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye			
12.745							Allerød (warm)					
13.675							Vroege Dryas (koud)					
14.025							Bølling (warm)					
15.700						Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Laat-Pleniglaciaal	2				
29.000							Midden-Pleniglaciaal	3				
50.000							Vroeg-Pleniglaciaal	4				
75.000						Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)		5a				
								5b				
								5c				
								5d				
115.000						Eemien (warme periode)		5e		Eem Formatie		
130.000						Saalien (ijstijd)		6		Formatie van Drente		
370.000		Midden		Midden		Holsteinien (warme periode)			Formatie van Urk			
410.000						Elsterien (ijstijd)				Formatie van Peelo		
475.000						Cromerien (warme periode)			Formatie van Sterksel			
850.000		Vroeg		Vroeg		Pre-Cromerien						
2.600.000												

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenberghe (1985) en De Mulder *et al*. (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al*. (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al*. (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al*. (1998). Zuurstofisotoop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2 Bewoningsgeschiedenis van Nederland

Als aanvullende informatie wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewoningsgeschiedenis van Nederland weergegeven.

Paleolithicum (tot ca. 8800 voor Chr.)

De vroegste bewoningssporen in Nederland uit deze periode dateren uit de voorlaatste ijstijd, ca. 300.000-130.000 jaar geleden. Waarschijnlijk hebben in de koudste fasen van de ijstijden in Nederland geen mensen geleefd. Daarentegen was bewoning in de warmere perioden wel mogelijk. De mensen die hier toen leefden trokken als jagers/vissers/verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. Veranderingen in het klimaat zorgden voor een veranderende flora en fauna. Tijdens de koude perioden bestond het groot wild onder meer uit rendieren, mammoeten, paarden en steppewisenten. Vooral op paarden en rendieren werd in het Laat Paleolithicum intensief jacht gemaakt. Tijdens de warmere perioden werd er onder andere op herten, wilde zwijnen en oerossen gejaagd.

Mesolithicum (ca. 8800-4900 voor Chr.)

Rond de overgang van het Pleistoceen naar het Holoceen (ca. 9000 voor Chr.) verbeterde het klimaat zich voor een langdurige periode. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor de variatie in flora en fauna (o.a. bosontwikkeling) toenam. De mens kreeg nu de mogelijkheid om meer gevarieerd te eten: vruchten en andere eetbare gewassen stonden nu vaker op het menu. Doordat de temperatuur steeg, trok het groot wild (met name rendieren) naar het noorden, dat plaats maakte voor meer territoriumgebonden klein wild, vogels en vissen. Door deze veranderende leefomstandigheden werd de jachttechniek aangepast. De vuursteen bewerkingstechniek hield met deze ontwikkeling gelijke tred. Er werden kleine spitse vuursteenspitsen vervaardigd die als pijl- en harpoenpunt werden gebruikt. Met de stijging van de temperatuur begon het landijs te smelten en de zeespiegel te stijgen. Het tot dan toe droge Noordzee-Bekken kwam onder water te staan. De groepen jagers/vissers/verzamelaars wisselden nog wel van locatie maar exploiteerden kleinere gebieden. In het voorjaar viste men in de rivieren, tijdens de zomer leefde men voornamelijk langs de kust, waar naast vis en schaaldieren ook zeehonden als voedselbron dienden. In de herfst verzamelde men noten en vruchten, terwijl in de winter op onder meer pelsdieren werd gejaagd.

Neolithicum (ca. 5300-2000 voor Chr.)

Aan het begin van deze periode gingen het jagen, vissen en verzamelen een steeds minder belangrijke rol spelen. Men ging nu zelf cultuurgewassen telen en dieren houden bij het kamp. Uit vondsten valt af te leiden dat het om twee groepen mensen gaat, enerzijds kolonisten met een vrijwel agrarische levenswijze, anderzijds om de autochtone mesolitische bevolking die een halfagrarische levensstijl erop na gaat houden. Deze verandering ging gepaard met enkele technologische en sociale vernieuwingen zoals: het wonen op een vaste plek in een huis, het gebruik van vaatwerk van (gebakken) klei en de introductie van geslepen stenen dissels en bijlen. De bevolking groeide nu gestaag, mede door de productie van overschotten. Uit het Neolithicum zijn verschillende nu nog zichtbare grafmonumenten bekend, te weten grafkelders, hunebedden en grafheuvels.

Bronstijd (ca. 2000-800 voor Chr.)

Het begin van dit tijdvak valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen zoals bijlen. Vuurstenen werktuigen bleven, zij het minder, in gebruik. Het aardewerk uit deze periode is over het algemeen tamelijk zeldzaam. Vuursteenmateriaal uit de Bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Lange tijd bleven bronzen voorwerpen zeer schaars binnen Nederlands grondgebied. Door het van nature ontbreken van de benodigde grondstoffen moest het brons worden geïmporteerd en ontstonden er handelscontacten over langere afstanden. Eén en ander had wel tot gevolg dat er binnen de bevolking grotere verschillen ontstonden door verschillen op basis van bezit. De grafheuveltraditie, die tijdens het Neolithicum haar intrede deed, werd in eerste voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, omgeven door een greppel. Een Kopertijd voorafgaand aan de Bronstijd wordt in Noordwest-Europa niet onderscheiden, in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Middellandse Zeegebied. Wel zijn uit het Laat-Neolithicum koperen voorwerpen bekend.

IJzertijd (ca. 800-12 voor Chr.)

In deze periode werden voor het eerst ijzeren voorwerpen vervaardigd. Voor de productie van werktuigen en wapens werd brons vervangen door ijzer. Er ontstond een inheemse ijzerproductie. Het gebruik van vuursteen voor het vervaardigen van werktuigen duurde nog in beperkte mate voort. Ten opzichte van de Bronstijd traden er in de aardewerktraditie geen radicale veranderingen op. Evenals in het Neolithicum en de Bronstijd woonden de mensen in verspreid liggende hoeven ('Einzelhöfe') of in nederzettingen bestaande uit maar enkele huizen; deze werden in een beperkt gebied nogal eens verplaatst. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen ('Celtic fields'). Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand (bezit van metalen voorwerpen), die mogelijk op sociale ongelijkheid duiden. In de zogenaamde vorstengraven uit Zuid Nederland, met daarin luxe, geïmporteerde bijgaven, zijn vermoedelijk lokale of regionale autoriteiten begraven. De meeste begravingen vonden nog immer plaats in urnenvelden. Tijdens de IJzertijd werd het Friese kustgebied gekoloniseerd en ontstonden de eerste terpen.

Romeinse tijd (ca. 12 voor Chr. - 450 na Chr.)

Met de komst van de Romeinen eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. Aangezien de schriftelijke bronnen slechts een zeer fragmentarisch beeld schetsen, is men toch nog in belangrijke mate aangewezen op de archeologie als informatiebron. Een tijd lang diende het Nederlandse rivierengebied als uitvalsbasis voor veldtochten in het noorden van Germanië. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als Romeinse rijksgrens ingesteld. Ter controle en verdediging van deze zogenaamde 'limes' werden langs de Rijn, tot diep in Duitsland, 'castella' (militaire forten) gebouwd.

De inheemse manier van leven handhaafde zich nog lange tijd. Wel werd, vooral na de opstand van de Bataven tegen de Romeinse overheersers in 69-70 na Chr., de Romeinse invloed steeds duidelijker. In veel inheems-Romeinse nederzettingen was bijvoorbeeld, naast het eigen handgevormde aardewerk, Romeins importaardewerk in gebruik, dat op de draaischijf was vervaardigd. Er werden, vooral in Limburg, grootse villa's (Romeinse herenboerderijen) gebouwd, hetzij nieuw gesticht, hetzij ontwikkeld vanuit een bestaande inheemse nederzetting.

De Romeinen legden een voor die tijd al uitgebreide infrastructuur aan, waardoor het gebied steeds beter werd ontsloten. Op verschillende plaatsen ontstonden aanzienlijke nederzettingen, waarvan er enkele met een stedelijk karakter (zoals Nijmegen). De inheemse bevolking, ten noorden van de de Limes, werd niet zo sterk beïnvloed door de Romeinse aanwezigheid. Er was wel sprake van handelscontacten en het uitwisselen van geschenken. In de tweede helft van de 3e eeuw ontstond, onder meer door invallen van Germaanse stammen, een instabiele situatie die met korte onderbrekingen voortduurde tot in de 5e eeuw. Uiteindelijk leidde dit in het jaar 406 tot de definitieve ineenstorting van de grensverdediging langs de Rijn.

Middeleeuwen (ca. 450-1500 na Chr.)

Over de Vroege-Middeleeuwen, vooral over het tijdvak 450-600 na Chr., is relatief weinig bekend. Zowel historische bronnen als archeologische overblijfselen zijn schaars. De bevolkingsomvang was ten opzichte van de voorafgaande periode sterk afgenomen. De marktgerichte economie verdween en de mensen vielen terug op zelfvoorziening. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinse staatsorganisatie in handen gekomen van regionale en lokale hoofdlieden. Een gezaghebbende status was nu vooral gebaseerd op militair succes en materiële welstand. Deze instabiele periode wordt ook wel aangeduid als de 'tijd van de volksverhuizingen'.

Vanaf de 10e - 11e eeuw wordt een overheersende positie van de al dan niet adelijke grootgrondbezitters waargenomen. Dit vertaalt zich in nieuwe nederzettingsvormen als mottes, kastelen en versterkte hoeven. In verband met de aanhoudende bevolkingsgroei, en mede dankzij gunstige klimatologische omstandigheden, werd een begin gemaakt met het ontginnen van woeste gronden als bos, heide en veen. Veel van de huidige dorpen en steden dateren uit deze periode. Door de aanleg van dijken en kaden werden laaggelegen gebieden beschermd tegen wateroverlast. De heersende rivaliteit tussen de vorsten leidde, in combinatie met een zwak centraal gezag, veelvuldig tot lokaal geweld, waarvan de bevolking vaak het slachtoffer werd. Door het aanleggen van burgen, schansen, landweren en wallen trachtte men zich te beveiligen.

Nieuwe tijd (1500-heden)

De Nieuwe tijd kenmerkt zich door een groot aantal veranderingen vooral op het gebied van mens- en wereldbeeld. Er is sprake van een Europese overzeese expansie wat leidt tot handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie. Er ontstaat een nieuwe wetenschappelijke belangstelling wat zich uit in vele uitvindingen. Deze uitvindingen vormen de motor van de industriële revolutie. Er ontstaat een nationale staat die centraal bestuurd wordt. Als gevolg van deze ontwikkelingen neemt het belang en de omvang van steden toe en neemt de macht van adel af. Het grootste deel van de bevolking is niet meer werkzaam en woonachtig op het platteland maar in de steden. In verband met de aanhoudende bevolkingsgroei worden aan het eind van de 19e tot het begin van de 20e eeuw op grote schaal woeste gronden gecultiveerd. Door de industriële revolutie komen steeds meer producten beschikbaar voor steeds meer mensen waardoor de welvaart stijgt. In de Nieuwe tijd vindt er eveneens een hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid plaats, wat zich tot in het begin van de 20e eeuw uit in de kunsten.

Bijlage 3 AMZ-cyclus

Het AMZ-proces

Archeologisch onderzoek in Nederland wordt in het algemeen uitgevoerd binnen het kader van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Het gehele traject van de AMZ omvat een aantal stappen die elkaar kunnen opvolgen, afhankelijk van het resultaat van de voorgaande stappen. Om inhoudelijke, prijs- en planningstechnische redenen kan er soms voor gekozen worden om bepaalde stappen gelijktijdig uit te voeren. Bovendien kan, indien reeds voldoende gegevens bekend zijn, een stap worden overgeslagen. Elke stap eindigt met een rapport met daarin een advies voor de vervolgstappen. Na elke stap wordt er een selectiebesluit genomen door de bevoegde overheid, gemeente, provincie of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, op basis van de resultaten van het archeologisch onderzoek. Indien na een bepaalde stap blijkt dat geen nader vervolgonderzoek nodig is, wordt het archeologisch onderzoek afgesloten. Ook kan het bevoegd gezag besluiten dat een vindplaats van zo groot belang is, dat deze *in situ* behouden moet worden. Dan dienen de archeologische resten in de grond beschermt te worden door planaanpassing of planinpassing.

Het begint met het bepalen van de onderzoeksplicht. Gemeentelijke, provinciale en landelijke archeologische waardenkaarten geven aan of het plangebied in een gebied ligt met een archeologische verwachting. Indien dit het geval is, dan zal er in het kader van de planprocedure onderzoek verricht moeten worden om te bepalen of er archeologische waarden binnen het plangebied aanwezig zijn. Hiermee start de zogenaamde AMZ-cyclus (zie schema).

De eerste fase: Bureauonderzoek

Elk archeologisch onderzoek begint met een bureauonderzoek. Dit heeft tot doel het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden, binnen het plangebied om tot een gespecificeerd verwachtingsmodel te komen, op basis waarvan een beslissing genomen kan worden ten aanzien van een eventuele vervolgstap.

De tweede fase: Inventariserend VeldOnderzoek (IVO)

Het doel van een IVO is het aanvullen en toetsen van het gespecificeerde verwachtingsmodel. Het IVO moet informatie geven over de aan- of afwezigheid, de aard, het karakter, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische waarden.

Inventariserend Veldonderzoek; Booronderzoek en Veldkartering

Door een booronderzoek kan er een goede inschatting gemaakt worden van de kans op archeologische waarden (grondsporen en daarmee samenhangende voorwerpen). Bij het booronderzoek is een onderscheid aangebracht in een verkennende, karterende en waarderende fase. De verkennende fase heeft tot doel inzicht te krijgen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze. Op deze manier worden kansarme zones uitgesloten en kansrijke zones geselecteerd voor de volgende fasen. Tijdens de karterende fase wordt het onderzoeksgebied systematisch onderzocht op de aanwezigheid van archeologische vondsten of sporen. De waarderende fase sluit aan op de karterende fase. Het waarnemingsnet kan verdicht worden om de horizontale begrenzing, ligging en omvang van archeologische vindplaatsen vast te stellen.

Een veldkartering wordt uitgevoerd wanneer vondsten of sporen aan de oppervlakte worden verwacht en zichtbaar zijn op het moment dat het onderzoek uitgevoerd wordt. Dit type onderzoek bestaat uit het belopen van het maaiveld van het plangebied.

Inventariserend Veldonderzoek; Proefsleuven
Als uit vooronderzoek blijkt dat binnen het plangebied archeologische resten aangetroffen kunnen worden kan het bevoegd gezag beslissen tot een proefsleuvenonderzoek. Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar in de voorgaande onderzoeksfase aanwijzingen voor vindplaatsen zijn aangetroffen. De KNA schrijft voor dat bij een dergelijk onderzoek minimaal 5% van het te verstoren gebied onderzocht dient te worden.

De derde fase: Archeologische Begeleiding (AB) of Opgraven (AAO)

Archeologische Begeleiding
Als het vooronderzoek niet voldoende informatie heeft opgeleverd om de archeologische waarde van de archeologische resten te bepalen, kan besloten worden tot archeologische begeleiding van de sloop- of graafwerkzaamheden. Dit betekent dat archeologen bij het graafwerk aanwezig zijn om het werk te volgen en eventuele resten te documenteren. Wanneer tijdens de werkzaamheden vondsten (van hoge archeologische waarde) naar boven komen, die aanleiding geven tot nader onderzoek, kan alsnog besloten worden om tot een opgraving over te gaan.

Opgraven
Indien de archeologische resten niet *in situ* bewaard kunnen blijven, maar wel van belang zijn voor de wetenschap, kan het bevoegd gezag besluiten over te gaan tot een Algehele Archeologische Opgraving (AAO). Het doel hiervan is volgens de KNA het documenteren van gegevens en het veiligstellen van materiaal van vindplaatsen om daarmee informatie te behouden, die van belang is voor kennisvorming over het verleden.

Schema van de Archeologische Monumenten Zorg

Vergunningaanvraag/ruimtelijke ontwikkeling ▼ Toetsing aan archeologisch beleid (Gemeente, Provincie, Rijk)	►	Vergunningverlening indien geen onderzoek noodzakelijk wordt geacht.
▼ Bureauonderzoek* (verzamelen gegevens en opstellen verwachtingsmodel)		
▼ Selectiebesluit (door bevoegd gezag op basis van resultaten)	►	Bij geen of geringe kans op aanwezigheid van archeologie. Einde onderzoek, vrijgeven voor functie (eventueel met bouwkundige voorwaarden). Ook kan besloten worden over te gaan op het begeleiden van de graafwerkzaamheden door archeologen.***
▼ Inventariserend veldonderzoek*		
▼ Verkennend veldonderzoek ►**** Door middel van: - terreininspectie - booronderzoek**	▼ Karterend veldonderzoek Door middel van: - oppervlaktekartering - booronderzoek** - proefsleuven***	
▼ Selectiebesluit (door bevoegd gezag op basis van resultaten)	▼*****	► Bij geen of geringe kans op aanwezigheid van archeologie. Einde onderzoek, vrijgeven voor functie (eventueel met bouwkundige voorwaarden). Ook kan besloten worden over te gaan op het begeleiden van de graafwerkzaamheden door archeologen.***
▼ Bewezen of hoge kans op de aanwezigheid van archeologie		
▼****** Waarderend veldonderzoek door middel van proefsleuven***		
▼ Selectiebesluit (door bevoegd gezag op basis van resultaten)		► Bij geen of geringe kans op aanwezigheid van archeologie, wel archeologische waarden aanwezig maar geen vervolgonderzoek noodzakelijk op grond van waardering. Einde onderzoek, vrijgeven voor functie (eventueel met bouwkundige voorwaarden).
▼ Opgraven*** Verwijderen van de archeologie door archeologen	▼ Begeleiding*** Begeleiding van de werkzaamheden door archeologen	▼ Beschermen Bescherming van de archeologie door planaanpassing

*	Combinatie bureauonderzoek en IVO verkennende of karterende fase mogelijk, indien een PvA aanwezig is.
**	Voorafgaand aan het booronderzoek dient een PvA worden opgesteld, toetsing door bevoegd gezag
***	Voorafgaand aan het onderzoek dient een PvE en PvA te worden opgesteld, toetsing door bevoegd gezag.
****	Na een verkennend booronderzoek kan het bevoegd gezag besluiten dat een aanvullend karterend bureauonderzoek moet worden uitgevoerd.
*****	Een combinatie van bureauonderzoek en IVO karterende en waarderende fase door middel van proefsleuven is mogelijk, indien een PvA en een goedgekeurd PvE aanwezig is en met instemming van het bevoegd gezag.
******	Een combinatie van bureauonderzoek en IVO karterende en waarderende fase door middel van proefsleuven of een IVO karterende en waarderende fase door middel van proefsleuven is mogelijk, indien een PvA en een goedgekeurd PvE aanwezig is en met instemming van het bevoegd gezag.

Bijlage 4 Overzichtsfoto's plangebied en foto's van de opgeboorde profielen

Vanuit zuidwestelijke richting nabij boring 2

Vanuit noordelijke richting nabij boring 5

Vanuit zuidwestelijke richting nabij boring 2

Vanuit noordelijke richting nabij boring 5

Boring 1

Boring 2

Boring 3

Boring 4

Boring 5

Boring 6

Boring 7

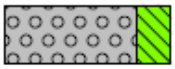

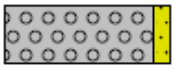
Boring 8

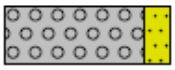
Bijlage 5 Boorprofielen

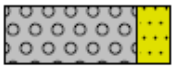
Legenda (conform NEN 5104)

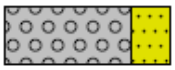
grind

Grind, siltig

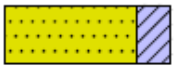

Grind, zwak zandig

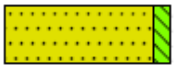

Grind, matig zandig

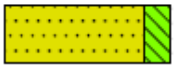

Grind, sterk zandig

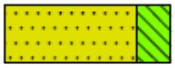

Grind, uiterst zandig

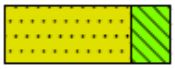
zand

Zand, kleïg

Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

Zand, uiterst siltig

veen

Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleïg

Veen, sterk kleïg

Veen, zwak zandig

Veen, sterk zandig

klei

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

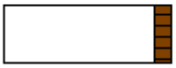

Klei, sterk zandig

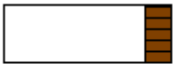
leem

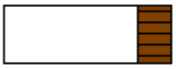

Leem, zwak zandig

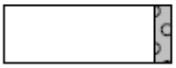

Leem, sterk zandig

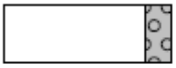
overige toevoegingen

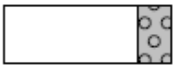

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

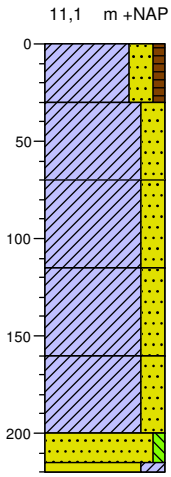

matig grindig

sterk grindig

Bijlage 5 Boorstaten

1

X: 196563,00
Y: 438175,00

0 – 30: Klei, sterk zandig, zwak humeus, Ap-horizont, huidige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

30 – 70: Klei, sterk zandig, geroerde/verstoorde laag, recent omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin

70 – 115: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

115 – 160: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

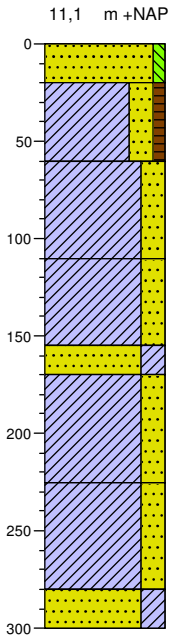
160 – 200: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

200 – 215: Zand, matig grof, zwak siltig, licht, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

215 – 220: Zand, matig fijn, kleïg, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

2

X: 196578,00
Y: 438174,00

0 – 20: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, cunet-/stabilisatiezand

20 – 60: Klei, sterk zandig, zwak humeus, geroerde/verstoorde laag, recent omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin

60 – 110: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

110 – 155: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oeverafzettingen, kalkrijk

155 – 170: Zand, zeer fijn, kleïg, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

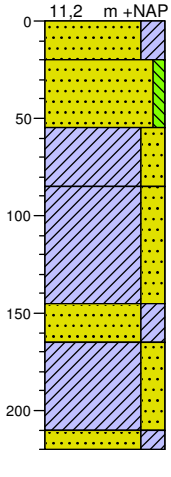
170 – 225: Klei, sterk zandig, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

225 – 280: Klei, sterk zandig, donker, Cr-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

280 – 300: Zand, matig fijn, kleïg, donker, Cr-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

3

X: 196567,00
Y: 438158,00

0 – 20: Zand, matig fijn, kleïg, geroerde/gestorte grond, met resten/brokken bouwpuin en baksteen

20 – 55: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, cunet-/stabilisatiezand

55 – 85: Klei, sterk zandig, donker, geroerde/gestorte grond, met resten/brokken bouwpuin, baksteen en dakpan, sloopafval van bebouwing uit jaren '60 van de 20e eeuw

85 – 145: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

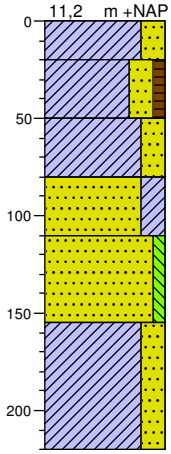
145 – 165: Zand, zeer fijn, kleïg, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

165 – 210: Klei, sterk zandig, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

210 – 220: Zand, matig fijn, kleïg, Cr-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

4

X: 196582,00
Y: 438160,00

0 – 20: Klei, sterk zandig, geroerde/gestorte grond, met resten/brokken bouwpuin en baksteen

20 – 50: Klei, sterk zandig, zwak humeus, donker, Ap-horizont, restant voormalige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

50 – 80: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

80 – 110: Zand, zeer fijn, kleïg, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

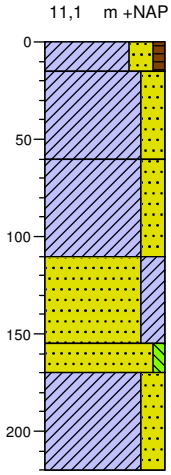
110 – 155: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

155 – 220: Klei, sterk zandig, donker, Cr-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

Bijlage 5 Boorstaten

5

X: 196571,00
Y: 438144,00

0 – 15: Klei, sterk zandig, zwak humeus, Ap-horizont, huidige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

15 – 60: Klei, sterk zandig, geroerde/verstoorde laag, recent omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin

60 – 110: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

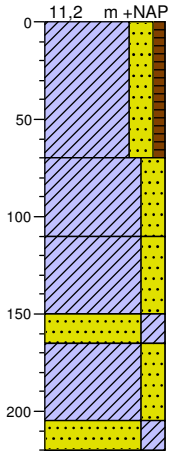
110 – 155: Zand, zeer fijn, kleïg, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

155 – 170: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

170 – 220: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

6

X: 196586,00
Y: 438145,00

0 – 70: Klei, sterk zandig, zwak humeus, Ap-horizont, huidige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

70 – 110: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

110 – 150: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oeverafzettingen, kalkrijk

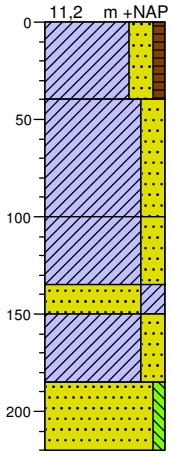
150 – 165: Zand, matig fijn, kleïg, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

165 – 205: Klei, sterk zandig, donker, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

205 – 220: Zand, matig fijn, kleïg, donker, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

7

X: 196574,00
Y: 438131,00

0 – 40: Klei, sterk zandig, zwak humeus, Ap-horizont, huidige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

40 – 100: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

100 – 135: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oeverafzettingen, kalkrijk

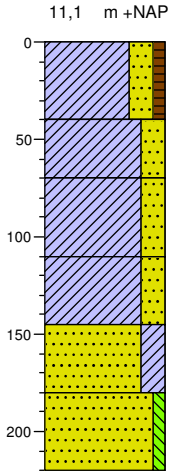
135 – 150: Zand, matig fijn, kleïg, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

150 – 185: Klei, sterk zandig, donker, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

185 – 220: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

8

X: 196589,00
Y: 438133,00

0 – 40: Klei, sterk zandig, zwak humeus, Ap-horizont, huidige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

40 – 70: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

70 – 110: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oeverafzettingen, kalkrijk

110 – 145: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oeverafzettingen, kalkrijk

145 – 180: Zand, matig fijn, kleïg, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

180 – 220: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

GROEN LINKS DUIVEN

Vragen politieke avond 8 juni 2021

B.2 Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong Loo

- In de Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven wordt benoemd dat de categorie woningen waar de kern Loo vooral behoefte aan heeft starterswoningen zijn in de betaalbare categorie en seniorenwoningen in de middeldure categorie. 'Voorliggend bestemmingsplan is een directe uitwerking van de deze opgave', zo staat geschreven. Uit het voorstel blijkt dat aan de wens van eerstgenoemde categorie (starterswoningen in betaalbare sector) geen invulling wordt gegeven. In hoeverre is er sprake van de bouw van de als tweede genoemde categorie (middeldure seniorenwoningen)?

Antwoord

- De ontwikkeling van deze locatie is geïnitieerd door de Dorpsraad Loo door het houden van een informatieavond. Het uitgangspunt was om de locatie te realiseren voor en door het dorp Loo. Vanuit de Dorpsraad is het idee geopperd om deze locatie in de vorm van CPO te ontwikkelen om zo iedereen vanuit Loo (ook jongeren en ouderen) de mogelijkheid te geven om deel te nemen. Het CPO is gaandeweg het proces losgelaten en daarna is 'samenbouwen' het uitgangspunt geworden. Uiteindelijk zijn er 4 geïnteresseerden die het plan zoals het nu voorligt gezamenlijk hebben aangedragen. Het gaat hier om vier woningen in het middeldure segment die aansluiten bij de wensen en de behoeften van deze partijen. Alle partijen laten een woning in Loo achter, dit zorgt voor de nodige doorstroming en de mogelijkheid voor andere inwoners van Loo deze woningen te kopen.

ZFDCADAC7EB

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Woonvisie Duiven 2021-2030

Zaak- & documentnr. : Z/20/068244/201510756
Portefeuillehouder : J. Goossen

Opsteller : Dick Boschman
Team : RO
Telefoonnr. 088 695 3000

Samenvatting
In de Woonvisie 2021-2030 houden we rekening met de nieuwe regionale en subregionale woningmarktgegevens en met de afspraken die hierover zijn gemaakt. We zien nu een grote vraag naar woningen en verwachten op basis van de prognoses dat dit de komende jaren zo blijft. De thema's en onderwerpen die al in de huidige Woonvisie uit 2017 aan de orde kwamen als nieuwbouw, versnelling, betaalbaar wonen, passende huisvesting voor kwetsbare doelgroepen en duurzaamheid blijven overeind en scherpen we aan. In de Woonvisie 2021-2030 besteden we aanvullend aandacht aan de behoefte aan woonvormen met zorg en aan de huisvesting voor arbeidsmigranten, voor woonwagenbewoners en voor mensen die met spoed op zoek zijn naar woonruimte. De Woonvisie 2021-2030 vervangt de notitie woningbouwprogrammering en de vervolgnotitie versnelling woningbouw.

Visie:
In 2030 kent de gemeente Duiven een meer vitaal, open, zorgzaam en duurzaam woon- en leefmilieu. Wij zien dorpen voor ons, waarin mensen graag willen verblijven en wonen ongeacht hun leeftijd, mobiliteit of gezondheid. Er zijn geschikte woningen voor jongeren die in hun eigen dorp willen blijven wonen. De vergrijzing is op een goede manier gefaciliteerd, waardoor mensen die te maken krijgen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen woning en woonomgeving. Voor mensen die zich willen verbeteren op de woningmarkt zijn er doorstroommogelijkheden.

Om te voorkomen dat onze bevolking door de vergrijzing uit balans raakt met veel ouderen, richten we ons op het verkrijgen van een woningvoorraad die voldoende mogelijkheden biedt voor zowel jongeren en ouderen uit de gemeente Duiven als voor de huishoudens die behoren tot de actief werkende bevolkingsgroep en die graag in onze gemeente willen blijven of komen wonen.

De nieuwbouwopgave geven we vorm volgens het principe de juiste woning voor de juiste doelgroep, op de juiste plaats en op het juiste moment. Volgens dit principe ligt de hoofdopgave in de kern Duiven vanwege een grote behoefte aan woningen nabij voorzieningen (winkels, maatschappelijk, openbaar vervoer en snelwegen). In Loo en Groessen wordt naar behoefte gebouwd.

Woongeluk omvat meer dan een kwalitatief goede en duurzame woning. Het gaat ook om een goede leefbare woonomgeving en om de bewonerssamenstelling en de sociale samenhang in een wijk of dorp. In de kern Duiven kunnen inwoners dorps wonen met een levendig centrum en een prachtig divers aanbod aan voorzieningen. In de kernen Groessen en Loo is het landelijk wonen in dorpen met een rijk verenigingsleven en een zorgzame gemeenschap en het gemak van Duiven vlakbij. Het buitengebied zorgt voor rust en ruimte en voor een buffer tussen de dorpen. En alle inwoners hebben het gemak van de stad Arnhem dichtbij, de pracht van de natuur onder handbereik en het geluk van een robuuste werkgelegenheid in de gemeente Duiven en in de regio Arnhem Nijmegen.

Beslispunten

1. Vast te stellen de Woonvisie Duiven 2021-2030 met als integraal onderdeel:
   - de Woonagenda: Uitvoeringsprogramma 2021-2022 (Woonvisie hoofdstuk 6)
   - het Woningbouwprogramma 2021 (Woonvisie Bijlage 3)
2. Het college opdracht te geven jaarlijks aan de raad bij de raadscyclus van de voorjaarsnota middels een kennisgeving de voortgang van de gestelde middellange termijn doelen te rapporteren en tevens een update te geven van de Woonagenda en het Woningbouwprogramma.

Aanleiding

De huidige Woonvisie van de gemeente Duiven is vastgesteld in 2017. De daarin vastgelegde visie op het wonen in de gemeente geldt grotendeels nog steeds. Wel is sinds 2017 de woningmarkt sterk veranderd en zijn er nieuwe bevolkingsprognoses en woningbehoefteberekeningen beschikbaar gekomen. Verder is er begin maart 2020 een Woondeal gesloten tussen de regio Arnhem-Nijmegen, het rijk en de provincie. Ook is eind 2020 de Liemerse Woonagenda herijkt. Op gemeentelijk niveau ontwikkelden we de afgelopen jaren woningbouwbeleid in de Notitie woningbouwprogrammering gemeente Duiven 2018-2027 (vastgesteld 12 juni 2018), in de Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven (vastgesteld 22 oktober 2019) en in de Verkenning uitbreidingslocaties (vastgesteld 26 januari 2021). Bovendien kreeg in de Woonvisie 2025 een aantal doelgroepen als arbeidsmigranten, woonwagenbewoners en spoedzoekers geen of beperkte aandacht. Voldoende aanleiding om de in de Woonvisie 2025 vastgestelde visie aan te scherpen en de woonopgaven, doelen en uitgezette koers te actualiseren.

Planning

De Woonvisie Duiven 2021-2030 heeft een looptijd tot 2030 en wordt desgewenst[1] eerder geactualiseerd. De Woonagenda en het Woningbouwprogramma worden jaarlijks geactualiseerd en ter kennisneming aan de raad voorgelegd.

Beoogd effect

Met het vaststellen van de woonvisie 2021-2030 worden de visie op en de ambities met betrekking tot het wonen in Duiven geactualiseerd, de woonagenda met het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren vastgelegd en het woningbouwprogramma 2021 vastgesteld.

Argumenten

1.1 We hebben bij de drie centrale thema's ambities geformuleerd die we waar willen maken

We hebben in overleg met de bij het wonen in Duiven betrokken partijen en aansluitend bij de vorige woonvisie drie centrale thema's benoemd:

1. Kwaliteit bestaande woningen en leefbare wijken
2. Doelgroepen
3. Meer en passende woningen.

De ambities die zijn geformuleerd bij de drie centrale thema's zijn uitgewerkt in meer concrete doelen. In de woonagenda staan de maatregelen en acties opgenomen die we van nu af aan gaan oppakken. Het Woningbouwprogramma tenslotte bevat een overzicht van de plannen die we de komende jaren willen ontwikkelen.

1.2 Grotere woningbouwopgave door nieuwe bevolkingsprognoses en woningbehoefte berekeningen

De meest recente woningbehoefteberekening is die van het regionale woningmarktonderzoek 2019, gebaseerd op de bevolkingsprognose Primos 2019[2]. De in dat

---

[1] Vanwege het beschikbaar komen van nieuwe gegevens die om een update/actualisatie van de woonvisie vragen

onderzoek berekende woningbehoefte voor de gemeente Duiven is 570 woningen tot 2040, dat betekent 5,5% groei van de woningvoorraad. In de Primosprognoses is voor Duiven echter onvoldoende rekening gehouden met de immigratie en met de lage woningbouw aantallen van de afgelopen jaren. Wij gaan daarom uit van een groei van de woningbehoefte voor Duiven die gelijk is aan de door Primos berekende woningbehoefte voor de Liemers als geheel (8,4% groei van de woningvoorraad). In Liemers verband is afgesproken dat deze regionale groei van de woningbehoefte leidend is voor de gemeentelijke groei. Dat betekent voor Duiven dat er tot 2040 een woningbehoefte is van 900 woningen in plaats van 570. In aansluiting op de versnellingsafspraken in de regionale Woondeal Arnhem Nijmegen is in Liemers verband afgesproken dat de gemeenten, en dus ook Duiven, zorgen voor een plancapaciteit van 130%. Dat betekent dat er tot 2040 voor 1.200 woningen plannen moeten komen. Gezien de grote druk op de woningmarkt en het huidige woningtekort zien we de 130% plancapaciteit als een *gewenste nieuwbouw ambitie* als het gaat om het aantal toe te voegen woningen. Door het bouwen van deze aantallen woningen is het tevens de verwachting dat we ons inwonertal in stand kunnen houden en daarmee het draagvlak voor voorzieningen.

1.3 Andere opgaven omdat de bevolkingssamenstelling verandert
De toename van het aantal huishoudens in Duiven is volledig toe te schrijven aan de groei van het aantal een- en tweepersoonshuishoudens door onder andere de afname van de gemiddelde huishoudens grootte[3]. Deze huishoudens ontwikkeling heeft grote consequenties voor de samenstelling van de vraag naar woningen.

1.4 Andere opgaven omdat de woningmarkt sterk is veranderd
Op de woningmarkt is de druk de afgelopen jaren sterk opgelopen. Dat blijkt in de koopsector uit de verkooptijd van een woning die extreem kort geworden is en uit stijgende transactieprijzen. Daarnaast wordt een grote vraag naar betaalbare koopwoningen (<€ 250.000,-) geconstateerd onder meer als gevolg van het ontbreken van betaalbare woningen voor jongeren en starters. In de sociale huursector is het aantal vrijkomende woningen al jaren erg laag en het aantal reacties op vrijkomende woningen hoog.

1.5 Meer opgaven in de bestaande woningvoorraad en met betrekking tot leefbaarheid
Het aantal nieuw te bouwen woningen is gering ten opzichte van de bestaande voorraad (8,4% tot 2040), de meeste woningen in Duiven staan er al. Het is de komende jaren dan ook noodzakelijk voorwaarden te scheppen om de huidige woningvoorraad in Duiven toekomstbestendig te kunnen maken, kwalitatief te verbeteren en optimaal voor de verschillende doelgroepen te kunnen inzetten. Dit kunnen we als gemeente niet alleen. Een deel van deze opgave[4] zal vorm moeten krijgen via het programma circulaire economie. Voor een goede leefbaarheid in de buurten organiseren we minimaal tweemaal per jaar een bespreking met partners over de aandachtspunten in de wijken en dorpen van de gemeente Duiven.

---

[2] De nieuwste prognosecijfers verwachten in kwantitatieve zin een veel hogere woonbehoefte dan de prognoses van 2016. Dit komt onder meer door een onderschatting van het ouder worden, een hogere migratie (Europees) en een (veel) groter woningtekort dan eerder was voorzien.

[3] Afname gemiddelde huishoudensgrootte

Gemeente Duiven						
Periode	1995	2000	2005	2010	2015	2020
Gemiddelde huishoudensgrootte	2,62	2,65	2,63	2,51	2,42	2,34

[4] Opgaven als de energietransitie (isoleren, verduurzaming elektriciteit en warmtegebruik), grondstoffentransitie en klimaatadaptatie.

1.6 Nieuwe doelgroepen: arbeidsmigranten, woonwagenbewoners, spoedzoekers
in de Woonvisie uit 2017 kreeg de huisvesting van een aantal specifieke doelgroepen als arbeidsmigranten, woonwagenbewoners en spoedzoekers geen aandacht. In de geactualiseerde woonvisie worden deze doelgroepen wel meegenomen.

1.7 Grote en nieuwe huisvestingsopgaven voor doelgroepen wonen en zorg worden verwacht
Begin 2021 is in De Liemers een onderzoek gestart naar de huisvestingsopgaven voor mensen met een (toekomstige) zorgvraag/hulpvraag. Het doel van dit onderzoek is voor deze doelgroepen per gemeente zicht te krijgen op de huidige en toekomstige vraag naar en het huidige aanbod van passende (sociale huur-)woningen en andere benodigde woonvormen. Het gaat hierbij zowel over de aantallen toe te voegen woonvormen als de mogelijkheden binnen de bestaande woningen en woonvormen. Omdat dit onderzoek nog niet helemaal gereed is, zijn de resultaten en de opgaven nog niet verwerkt in deze Woonvisie. Wel is het onderzoek en het vervolg een van de maatregelen in de Woonagenda en zullen de resultaten van het regionale wonen-zorg onderzoek voor de gemeente Duiven en een voorstel voor de aanpak van deze opgaven via dit uitvoeringsprogramma worden opgepakt en aan uw raad worden voorgelegd.

1.8 Nieuwe afspraken in de Woondeal regio Arnhem Nijmegen
Op 4 maart 2020 is de 'Woondeal regio Arnhem Nijmegen' ondertekend door het Rijk, de provincie Gelderland en de 18 gemeenten uit de regio. Het gaat om een langjarige samenwerking om meer woningen te bouwen, de excessen op de woningmarkt aan te pakken en de leefbaarheid in de wijken te verbeteren.

1.9 Aanvullende afspraken Liemerse woonagenda 2020-2025
Met de nieuwe Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025 geven de gemeenten in de Liemers (Doesburg, Duiven, Montferland, Westervoort en Zevenaar) uitvoering aan de Woondeal regio Arnhem Nijmegen en zijn er actuele regionale afspraken over woningbouw. De belangrijkste opgaven voor de komende jaren in de Liemers zijn: voorkomen dat het woningtekort in de Liemers verder oploopt, ruimte voor nieuwe woningbouwlocaties en behoefte aan betaalbaar wonen. De focus ligt meer op de kwaliteit dan de kwantiteit. De provincie Gelderland heeft de Liemerse Woonagenda 2020 mede ondertekend. De Liemers heeft de ambitie om, in afwijking van de Woondeal maar in aansluiting op de regionale woningbehoefte, om 2/3 deel van de nieuwe woningen een betaalbare woning te laten zijn. Het gaat om sociale huurwoningen, betaalbare koopwoningen met bovengrens van €250.000,- en middeldure huurwoning met een bovengrens van € 850,-.

1.10 Behoefte aan een actuele Woonagenda
Om de ambities uit de Woonvisie vorm te kunnen geven en de middellange termijn doelen te realiseren is voor 2021 en 2022 een uitvoeringsprogramma opgesteld met de korte termijn maatregelen en acties, dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

1.11 Behoefte aan een geactualiseerd Woningbouwprogramma
De geactualiseerde Woonvisie vervangt de *Notitie woningbouwprogrammering gemeente Duiven 2018-2027* en de *Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven* en legt vast hoeveel woningen er nodig zijn en bevat een overzicht van de plannen die we de komende jaren willen ontwikkelen. We rapporteren aan de gemeenteraad jaarlijks in het proces van de voorjaarsnota middels een kennisgeving de voortgang van de gestelde middellange termijn doelen waaronder de voortgang van de woningbouw en geven een update van het woningbouwprogramma.

2.1 Het college en de organisatie zijn in staat om aan deze Woonvisie uitvoering te geven
Vanuit de kernwaarden vertrouwen, aandacht en verantwoordelijkheid geven het college en de organisatie sturing aan de uitvoering van de gestelde middellange termijn doelen. De

woonagenda geeft aansluitend een overzicht van de maatregelen voor de jaren 2021 en 2022. De financiële voorwaarden worden aangegeven in de financiële paragraaf van dit voorstel.

2.2 Voor de realisatie van de doelen op middellange termijn wordt jaarlijkse de woonagenda geactualiseerd
Het college rapporteert jaarlijks bij de raadscyclus van de voorjaarsnota over de voortgang van de gestelde middellange termijn doelen en geeft een update van de bijhorende noodzakelijke aanpassingen van de maatregelen en acties in de Woonagenda en van het Woningbouwprogramma .

Kanttekeningen
1.1 Afstemming met Omgevingsvisie
We werken momenteel aan de Omgevingsvisie. De omgevingsvisie is een integrale visie op de hele fysieke leefomgeving voor de middellange en lange termijn. Het omvat bijvoorbeeld de thema's natuur, water, geluid, milieu, verkeer & vervoer en ruimtelijke ontwikkeling. De Woonvisie is een uitwerking en verdieping van de Omgevingsvisie op het gebied van wonen in Duiven en gericht op de middellange termijn doelen met korte termijn uitvoeringsmaatregelen. Omdat de trajecten van het opstellen van de omgevingsvisie en de woonvisie synchroon lopen is tussentijds afstemming gezocht zodat de inhoud van beide beleidsdocumenten op elkaar is afgestemd. Besluitvorming over de Woonvisie is beoogd voordat de Omgevingsvisie is vastgesteld. Dit is volgens ons college geen probleem omdat de hoofddoelen en ambities die gericht zijn op het wonen in de ontwerp Omgevingsvisie niet wezenlijk zullen veranderen. Het wachten met het vaststellen van de Woonvisie totdat de Omgevingsvisie is vastgesteld is niet wenselijk omdat het vaststellen van de doelen en ambities in de Woonvisie noodzakelijk is. Enerzijds om tijdig beleid op onderdelen verder te kunnen uitwerken. Denk daarbij aan het opstellen van een beleidskader kamerbewoning of de invoering van een doelgroepenverordening ende opgaven die voortkomen uit het onderzoek wonen en zorg. En anderzijds om de nieuwbouwopgave verder vorm te kunnen geven op basis van dit nieuwe beleidskader.

1.2 Programma Circulaire economie
We werken momenteel binnen het gemeentelijke programma Circulaire Economie aan drie sporen die het wonen in de gemeente raken: energiegebruik- en transitie, klimaatadaptatie en circulariteit.
De aanvullende eisen die vanuit dit programma worden gesteld aan nieuwbouw en de te nemen maatregelen in de bestaande woningen en woonomgeving worden de komende jaren duidelijk. Hierbij willen we benadrukken dat landelijke regelgeving en financiële middelen noodzakelijk zijn. De extra eisen aan nieuwbouw kunnen van invloed zijn op de haalbaarheid van nieuwbouwplannen. Maatregelen in en aan bestande woningen en in de woonomgeving kunnen leiden tot hogere woonlasten.

1.3 Tijdige beschikbaarheid locaties
De gewenste nieuwbouw ambitie om 1.200 woningen te willen bouwen tot 2040 met een nadruk op versnellen tot 2025 is een grote opgave. Het vereist dat bekende (inbreidings-) plannen waarvoor nu nog geen bestemmingsplan is vastgesteld snel definitief moeten worden gemaakt. We maken daarnaast vóór 1 juli 2021 een keuze voor welke uitbreidingslocaties de bouwplanontwikkeling wordt opgestart.

1.4 Aanvullende opgaven uit de Liemerse studie Wonen en zorg
Om de huisvestingsopgaven voor mensen met een (toekomstige) zorgvraag/hulpvraag in beeld te brengen is begin 2021 een onderzoek in De Liemers opgestart. Het doel van dit onderzoek is voor deze doelgroepen per gemeente zicht te krijgen op de huidige en toekomstige vraag naar en het huidige aanbod aan passende (sociale huur-)woningen en andere benodigde woonvormen. Het gaat hierbij zowel over de aantallen toe te voegen

woonvormen als de mogelijkheden binnen de bestaande woningen en woonvormen. De huisvestingsopgaven, die uit het Liemers onderzoek naar wonen en zorg naar voren komen worden meegenomen bij de jaarlijkse evaluatie van de doelen en worden gekoppeld aan de faciliterende zorg- en welzijnsopgaven die onderdeel zijn van het sociaal domein.

1.5 Beschermd wonen
Regionaal maken we afspraken om huisvesting voor beschermd wonen meer evenredig te spreiden over alle regio gemeenten. Wat dit precies gaat betekenen wordt de komende tijd in beeld gebracht.

1.6 Uitvoerbaarheid van de Woonagenda
In de Woonagenda is voor de jaren 2021 en 2022 een aantal maatregelen opgenomen die aanvullend zijn op de reguliere huidige werkzaamheden op het gebied van het wonen. Een deel van deze nieuwe maatregelen betreft het onderzoeken van de haalbaarheid en wenselijkheid en eventueel opstellen van nieuw beleid. Het gaat bijvoorbeeld om het beleidskader kamerbewoning en het invoeren van een doelgroepenverordening. Andere aanvullende maatregelen betreffen nieuwe opgaven die voortkomen uit onderzoek (wonen en zorg) of taken die naar de gemeente toekomen (beschermd wonen en maatschappelijke opvang). Tot slot vraagt ook de afstemming met andere beleidsterreinen meer aandacht. Bijvoorbeeld als het gaat om het Programma Circulaire Economie en de aanpak van de leefbaarheid in wijken.

Financiële paragraaf
Voor de uitvoering van dit speerpunt zijn naast de bestaande middelen binnen het taakveld wonen extra middelen benodigd. Voor de uitvoering van de Woonvisie en daarin opgenomen agenda en uitvoeringsparagraaf is reeds jaarlijks, structureel € 15.000 beschikbaar. Gelet op de ambities uit deze nieuwe Woonvisie, de Liemerse Woonagenda en de Woondeal zijn meerjarig extra middelen aan extern advies-, onderzoek, ondersteuning of facilitering van initiatieven nodig. Voorgesteld wordt het budget vanaf 2022, structureel met € 35.000 per jaar te verhogen. Het totaal beschikbaar jaarlijkse budget voor de uitvoering van de Woonvisie en de woonagenda wordt dan € 50.000. In de voorjaarsnota 2021 wordt met het speerpunt 'Uitvoeren Woonvisie' voorgesteld dit bedrag vanaf 2022 structureel beschikbaar te stellen. Zonder dit budget kan slechts gedeeltelijk uitvoering gegeven worden aan de genoemde ambities. Op basis van de voortgang en ontwikkelingen van de uitvoering Woonvisie en de jaarlijks te bepalen ambities die via de Woonagenda opgepakt gaan worden zal dan jaarlijks via de voorjaarsnota bepaalt worden of dit budget toereikend is.

Participatie en communicatie
De raad is in september 2020 gevraagd mee te denken over de thema's en onderwerpen voor de geactualiseerde woonvisie. We vroegen inwoners in november en december 2020 door een online enquête[5] naar hun mening over de aanpak van de wonen opgaven. Ook de meest bij het wonen in de gemeente Duiven betrokken partijen vroegen we door deze enquête naar aanvullingen op en aanscherping van de genoemde thema's en onderwerpen. We benaderden hiervoor onder meer woningcorporaties, zorginstellingen, huurdersorganisaties, wijkraden, makelaars, ontwikkelaars en beleggers. De opbrengsten van de enquête (bijlagen 07a en b) zijn gebruikt om de onderwerpen aan te scherpen en de aanpak te concretiseren.

Wij hebben de raad via een kennisgeving in juli 2020 (bijlage 05) geïnformeerd over het proces om tot de woonvisie 2021-2030 te komen. In september 2020 hebt u een terugmelding gekregen van de informatieve raadsbijeenkomst van 15 september 2020 (bijlage 06). In januari 2021 bent u door portefeuillehouder J. Goossen via een kennisgeving

[5] Vanwege de Corona maatregelen hebben we geen fysieke bijeenkomsten kunnen organiseren

geïnformeerd over de resultaten van de woonenquête onder stakeholders en inwoners (bijlage 08).

Intergemeentelijke samenwerking
- Woningmarktonderzoek regio Arnhem Nijmegen (Bijlage 02)
- Liemerse woonagenda (Bijlage 03)
- Woondeal regio Arnhem Nijmegen (Bijlage 04)

Bijlagen
201510757 – Raadsbesluit Woonvisie Duiven 2021-2030
201511640 – Bijlage 01 Woonvisie Duiven 2021-2030
201510758 – Bijlage 02 Woningmarktonderzoek Regio Arnhem Nijmegen
201510759 – Bijlage 03 Liemerse woonagenda de koers voor 2020-2025
201510760 – Bijlage 04 Woondeal Regio Arnhem-Nijmegen
201465014 – Bijlage 05 kennisgeving vernieuwing Woonvisie 25 augustus 2020
201510987 – Bijlage 06 Terugmelding Informatieve raadsbijeenkomst vernieuwing Woonvisie 14 september 2020
201494760 – Bijlage 07a rapportage woonenquête
201494791 – Bijlage 07b tabellenboek woonenquête
201494537 – Bijlage 08 Resultaten woonenquête

Duiven, 11 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Onderwerp	Woonvisie Duiven 2021-2030		
Ondertitel	In de Woonvisie 2021-2030 houden we rekening met de nieuwe regionale en subregionale woningmarktgegevens en met de afspraken die hierover zijn gemaakt.		
Portefeuillehouder	J. Goossen	Zaaknummer	Z/20/068244/201510756
Behandelend ambtenaar	Dick Boschman, 088 695 3000		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Vast te stellen de Woonvisie Duiven 2021-2030 met als integraal onderdeel: - de Woonagenda: Uitvoeringsprogramma 2021-2022 (Woonvisie hoofdstuk 6) - het Woningbouwprogramma 2021 (Woonvisie Bijlage 3) 2. Het college opdracht te geven jaarlijks aan de raad bij de raadscyclus van de voorjaarsnota middels een kennisgeving de voortgang van de gestelde middellange termijn doelen te rapporteren en tevens een update te geven van de Woonagenda en het Woningbouwprogramma.		
Historie	- De huidige Woonvisie dateert uit 2017. - Hierop volgde de Notitie woningbouwprogrammering gemeente Duiven 2018-2027 (vastgesteld 12 juni 2018). - Daarna kwam de Vervolgnotitie versnelling woningbouw (22 oktober 2019). - Maart 2020 is een Woondeal gesloten tussen de regio Arnhem-Nijmegen, het rijk en de provincie. - Eind 2020 is de Liemerse Woonagenda herijkt. We zien nu een grote vraag naar woningen en verwachten op basis van de prognoses dat dit de komende jaren zo blijft. De Woonvisie 2021-2030 vervangt de notitie woningbouwprogrammering en de vervolgnotitie versnelling woningbouw.		
Termijn	N.v.t.		

Politieke Avond	8 juni 2021		Ronde tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
C.M.M. Koning	Wouter Bosch	Digitale publieksruimte	RO	55 minuten
Behandeladvies	De behandeling van de visie start met een ronde tafel waarbij gelegenheid is om vragen te stellen over het raadsvoorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aan het einde van de tafel kan worden bepaald of de volgende cyclus de debattafel kan worden ingepland.			
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel*; (bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties).* Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel	
Raadsvergadering	

*ZFDCADAC7EB
*

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Woonvisie Duiven 2021-2030

Zaak- & documentnr. : Z/20/068244/201510756
Portefeuillehouder : J. Goossen

Opsteller : Dick Boschman
Team : RO
Telefoonnr. 088 695 3000

Samenvatting
In de Woonvisie 2021-2030 houden we rekening met de nieuwe regionale en subregionale woningmarktgegevens en met de afspraken die hierover zijn gemaakt. We zien nu een grote vraag naar woningen en verwachten op basis van de prognoses dat dit de komende jaren zo blijft. De thema's en onderwerpen die al in de huidige Woonvisie uit 2017 aan de orde kwamen als nieuwbouw, versnelling, betaalbaar wonen, passende huisvesting voor kwetsbare doelgroepen en duurzaamheid blijven overeind en scherpen we aan. In de Woonvisie 2021-2030 besteden we aanvullend aandacht aan de behoefte aan woonvormen met zorg en aan de huisvesting voor arbeidsmigranten, voor woonwagenbewoners en voor mensen die met spoed op zoek zijn naar woonruimte. De Woonvisie 2021-2030 vervangt de notitie woningbouwprogrammering en de vervolgnotitie versnelling woningbouw.

Visie:
In 2030 kent de gemeente Duiven een meer vitaal, open, zorgzaam en duurzaam woon- en leefmilieu. Wij zien dorpen voor ons, waarin mensen graag willen verblijven en wonen ongeacht hun leeftijd, mobiliteit of gezondheid. Er zijn geschikte woningen voor jongeren die in hun eigen dorp willen blijven wonen. De vergrijzing is op een goede manier gefaciliteerd, waardoor mensen die te maken krijgen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen woning en woonomgeving. Voor mensen die zich willen verbeteren op de woningmarkt zijn er doorstroommogelijkheden.

Om te voorkomen dat onze bevolking door de vergrijzing uit balans raakt met veel ouderen, richten we ons op het verkrijgen van een woningvoorraad die voldoende mogelijkheden biedt voor zowel jongeren en ouderen uit de gemeente Duiven als voor de huishoudens die behoren tot de actief werkende bevolkingsgroep en die graag in onze gemeente willen blijven of komen wonen.

De nieuwbouwopgave geven we vorm volgens het principe de juiste woning voor de juiste doelgroep, op de juiste plaats en op het juiste moment. Volgens dit principe ligt de hoofdopgave in de kern Duiven vanwege een grote behoefte aan woningen nabij voorzieningen (winkels, maatschappelijk, openbaar vervoer en snelwegen). In Loo en Groessen wordt naar behoefte gebouwd.

Woongeluk omvat meer dan een kwalitatief goede en duurzame woning. Het gaat ook om een goede leefbare woonomgeving en om de bewonerssamenstelling en de sociale samenhang in een wijk of dorp. In de kern Duiven kunnen inwoners dorps wonen met een levendig centrum en een prachtig divers aanbod aan voorzieningen. In de kernen Groessen en Loo is het landelijk wonen in dorpen met een rijk verenigingsleven en een zorgzame gemeenschap en het gemak van Duiven vlakbij. Het buitengebied zorgt voor rust en ruimte en voor een buffer tussen de dorpen. En alle inwoners hebben het gemak van de stad Arnhem dichtbij, de pracht van de natuur onder handbereik en het geluk van een robuuste werkgelegenheid in de gemeente Duiven en in de regio Arnhem Nijmegen.

Beslispunten

1. Vast te stellen de Woonvisie Duiven 2021-2030 met als integraal onderdeel:
   - de Woonagenda: Uitvoeringsprogramma 2021-2022 (Woonvisie hoofdstuk 6)
   - het Woningbouwprogramma 2021 (Woonvisie Bijlage 3)
2. Het college opdracht te geven jaarlijks aan de raad bij de raadscyclus van de voorjaarsnota middels een kennisgeving de voortgang van de gestelde middellange termijn doelen te rapporteren en tevens een update te geven van de Woonagenda en het Woningbouwprogramma.

Aanleiding

De huidige Woonvisie van de gemeente Duiven is vastgesteld in 2017. De daarin vastgelegde visie op het wonen in de gemeente geldt grotendeels nog steeds. Wel is sinds 2017 de woningmarkt sterk veranderd en zijn er nieuwe bevolkingsprognoses en woningbehoefteberekeningen beschikbaar gekomen. Verder is er begin maart 2020 een Woondeal gesloten tussen de regio Arnhem-Nijmegen, het rijk en de provincie. Ook is eind 2020 de Liemerse Woonagenda herijkt. Op gemeentelijk niveau ontwikkelden we de afgelopen jaren woningbouwbeleid in de Notitie woningbouwprogrammering gemeente Duiven 2018-2027 (vastgesteld 12 juni 2018), in de Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven (vastgesteld 22 oktober 2019) en in de Verkenning uitbreidingslocaties (vastgesteld 26 januari 2021). Bovendien kreeg in de Woonvisie 2025 een aantal doelgroepen als arbeidsmigranten, woonwagenbewoners en spoedzoekers geen of beperkte aandacht. Voldoende aanleiding om de in de Woonvisie 2025 vastgestelde visie aan te scherpen en de woonopgaven, doelen en uitgezette koers te actualiseren.

Planning

De Woonvisie Duiven 2021-2030 heeft een looptijd tot 2030 en wordt desgewenst[1] eerder geactualiseerd. De Woonagenda en het Woningbouwprogramma worden jaarlijks geactualiseerd en ter kennisneming aan de raad voorgelegd.

Beoogd effect

Met het vaststellen van de woonvisie 2021-2030 worden de visie op en de ambities met betrekking tot het wonen in Duiven geactualiseerd, de woonagenda met het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren vastgelegd en het woningbouwprogramma 2021 vastgesteld.

Argumenten

1.1 We hebben bij de drie centrale thema's ambities geformuleerd die we waar willen maken

We hebben in overleg met de bij het wonen in Duiven betrokken partijen en aansluitend bij de vorige woonvisie drie centrale thema's benoemd:

1. Kwaliteit bestaande woningen en leefbare wijken
2. Doelgroepen
3. Meer en passende woningen.

De ambities die zijn geformuleerd bij de drie centrale thema's zijn uitgewerkt in meer concrete doelen. In de woonagenda staan de maatregelen en acties opgenomen die we van nu af aan gaan oppakken. Het Woningbouwprogramma tenslotte bevat een overzicht van de plannen die we de komende jaren willen ontwikkelen.

1.2 Grotere woningbouwopgave door nieuwe bevolkingsprognoses en woningbehoefte berekeningen

De meest recente woningbehoefteberekening is die van het regionale woningmarktonderzoek 2019, gebaseerd op de bevolkingsprognose Primos 2019[2]. De in dat

[1] Vanwege het beschikbaar komen van nieuwe gegevens die om een update/actualisatie van de woonvisie vragen

onderzoek berekende woningbehoefte voor de gemeente Duiven is 570 woningen tot 2040, dat betekent 5,5% groei van de woningvoorraad. In de Primosprognoses is voor Duiven echter onvoldoende rekening gehouden met de immigratie en met de lage woningbouw aantallen van de afgelopen jaren. Wij gaan daarom uit van een groei van de woningbehoefte voor Duiven die gelijk is aan de door Primos berekende woningbehoefte voor de Liemers als geheel (8,4% groei van de woningvoorraad). In Liemers verband is afgesproken dat deze regionale groei van de woningbehoefte leidend is voor de gemeentelijke groei. Dat betekent voor Duiven dat er tot 2040 een woningbehoefte is van 900 woningen in plaats van 570. In aansluiting op de versnellingsafspraken in de regionale Woondeal Arnhem Nijmegen is in Liemers verband afgesproken dat de gemeenten, en dus ook Duiven, zorgen voor een plancapaciteit van 130%. Dat betekent dat er tot 2040 voor 1.200 woningen plannen moeten komen. Gezien de grote druk op de woningmarkt en het huidige woningtekort zien we de 130% plancapaciteit als een *gewenste nieuwbouw ambitie* als het gaat om het aantal toe te voegen woningen. Door het bouwen van deze aantallen woningen is het tevens de verwachting dat we ons inwonertal in stand kunnen houden en daarmee het draagvlak voor voorzieningen.

1.3 Andere opgaven omdat de bevolkingssamenstelling verandert
De toename van het aantal huishoudens in Duiven is volledig toe te schrijven aan de groei van het aantal een- en tweepersoonshuishoudens door onder andere de afname van de gemiddelde huishoudens grootte[3]. Deze huishoudens ontwikkeling heeft grote consequenties voor de samenstelling van de vraag naar woningen.

1.4 Andere opgaven omdat de woningmarkt sterk is veranderd
Op de woningmarkt is de druk de afgelopen jaren sterk opgelopen. Dat blijkt in de koopsector uit de verkooptijd van een woning die extreem kort geworden is en uit stijgende transactieprijzen. Daarnaast wordt een grote vraag naar betaalbare koopwoningen (<€ 250.000,-) geconstateerd onder meer als gevolg van het ontbreken van betaalbare woningen voor jongeren en starters. In de sociale huursector is het aantal vrijkomende woningen al jaren erg laag en het aantal reacties op vrijkomende woningen hoog.

1.5 Meer opgaven in de bestaande woningvoorraad en met betrekking tot leefbaarheid
Het aantal nieuw te bouwen woningen is gering ten opzichte van de bestaande voorraad (8,4% tot 2040), de meeste woningen in Duiven staan er al. Het is de komende jaren dan ook noodzakelijk voorwaarden te scheppen om de huidige woningvoorraad in Duiven toekomstbestendig te kunnen maken, kwalitatief te verbeteren en optimaal voor de verschillende doelgroepen te kunnen inzetten. Dit kunnen we als gemeente niet alleen. Een deel van deze opgave[4] zal vorm moeten krijgen via het programma circulaire economie. Voor een goede leefbaarheid in de buurten organiseren we minimaal tweemaal per jaar een bespreking met partners over de aandachtspunten in de wijken en dorpen van de gemeente Duiven.

---

[2] De nieuwste prognosecijfers verwachten in kwantitatieve zin een veel hogere woonbehoefte dan de prognoses van 2016. Dit komt onder meer door een onderschatting van het ouder worden, een hogere migratie (Europees) en een (veel) groter woningtekort dan eerder was voorzien.

[3] Afname gemiddelde huishoudensgrootte

Gemeente Duiven						
Periode	1995	2000	2005	2010	2015	2020
Gemiddelde huishoudensgrootte	2,62	2,65	2,63	2,51	2,42	2,34

[4] Opgaven als de energietransitie (isoleren, verduurzaming elektriciteit en warmtegebruik), grondstoffentransitie en klimaatadaptatie.

1.6 Nieuwe doelgroepen: arbeidsmigranten, woonwagenbewoners, spoedzoekers
in de Woonvisie uit 2017 kreeg de huisvesting van een aantal specifieke doelgroepen als arbeidsmigranten, woonwagenbewoners en spoedzoekers geen aandacht. In de geactualiseerde woonvisie worden deze doelgroepen wel meegenomen.

1.7 Grote en nieuwe huisvestingsopgaven voor doelgroepen wonen en zorg worden verwacht
Begin 2021 is in De Liemers een onderzoek gestart naar de huisvestingsopgaven voor mensen met een (toekomstige) zorgvraag/hulpvraag. Het doel van dit onderzoek is voor deze doelgroepen per gemeente zicht te krijgen op de huidige en toekomstige vraag naar en het huidige aanbod van passende (sociale huur-)woningen en andere benodigde woonvormen. Het gaat hierbij zowel over de aantallen toe te voegen woonvormen als de mogelijkheden binnen de bestaande woningen en woonvormen. Omdat dit onderzoek nog niet helemaal gereed is, zijn de resultaten en de opgaven nog niet verwerkt in deze Woonvisie. Wel is het onderzoek en het vervolg een van de maatregelen in de Woonagenda en zullen de resultaten van het regionale wonen-zorg onderzoek voor de gemeente Duiven en een voorstel voor de aanpak van deze opgaven via dit uitvoeringsprogramma worden opgepakt en aan uw raad worden voorgelegd.

1.8 Nieuwe afspraken in de Woondeal regio Arnhem Nijmegen
Op 4 maart 2020 is de ‘Woondeal regio Arnhem Nijmegen’ ondertekend door het Rijk, de provincie Gelderland en de 18 gemeenten uit de regio. Het gaat om een langjarige samenwerking om meer woningen te bouwen, de excessen op de woningmarkt aan te pakken en de leefbaarheid in de wijken te verbeteren.

1.9 Aanvullende afspraken Liemerse woonagenda 2020-2025
Met de nieuwe Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025 geven de gemeenten in de Liemers (Doesburg, Duiven, Montferland, Westervoort en Zevenaar) uitvoering aan de Woondeal regio Arnhem Nijmegen en zijn er actuele regionale afspraken over woningbouw. De belangrijkste opgaven voor de komende jaren in de Liemers zijn: voorkomen dat het woningtekort in de Liemers verder oploopt, ruimte voor nieuwe woningbouwlocaties en behoefte aan betaalbaar wonen. De focus ligt meer op de kwaliteit dan de kwantiteit. De provincie Gelderland heeft de Liemerse Woonagenda 2020 mede ondertekend. De Liemers heeft de ambitie om, in afwijking van de Woondeal maar in aansluiting op de regionale woningbehoefte, om 2/3 deel van de nieuwe woningen een betaalbare woning te laten zijn. Het gaat om sociale huurwoningen, betaalbare koopwoningen met bovengrens van €250.000,- en middeldure huurwoning met een bovengrens van € 850,-.

1.10 Behoefte aan een actuele Woonagenda
Om de ambities uit de Woonvisie vorm te kunnen geven en de middellange termijn doelen te realiseren is voor 2021 en 2022 een uitvoeringsprogramma opgesteld met de korte termijn maatregelen en acties, dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

1.11 Behoefte aan een geactualiseerd Woningbouwprogramma
De geactualiseerde Woonvisie vervangt de *Notitie woningbouwprogrammering gemeente Duiven 2018-2027* en de *Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven* en legt vast hoeveel woningen er nodig zijn en bevat een overzicht van de plannen die we de komende jaren willen ontwikkelen. We rapporteren aan de gemeenteraad jaarlijks in het proces van de voorjaarsnota middels een kennisgeving de voortgang van de gestelde middellange termijn doelen waaronder de voortgang van de woningbouw en geven een update van het woningbouwprogramma.

2.1 Het college en de organisatie zijn in staat om aan deze Woonvisie uitvoering te geven
Vanuit de kernwaarden vertrouwen, aandacht en verantwoordelijkheid geven het college en de organisatie sturing aan de uitvoering van de gestelde middellange termijn doelen. De

woonagenda geeft aansluitend een overzicht van de maatregelen voor de jaren 2021 en 2022. De financiële voorwaarden worden aangegeven in de financiële paragraaf van dit voorstel.

2.2 Voor de realisatie van de doelen op middellange termijn wordt jaarlijkse de woonagenda geactualiseerd
Het college rapporteert jaarlijks bij de raadscyclus van de voorjaarsnota over de voortgang van de gestelde middellange termijn doelen en geeft een update van de bijhorende noodzakelijke aanpassingen van de maatregelen en acties in de Woonagenda en van het Woningbouwprogramma .

Kanttekeningen
1.1 Afstemming met Omgevingsvisie
We werken momenteel aan de Omgevingsvisie. De omgevingsvisie is een integrale visie op de hele fysieke leefomgeving voor de middellange en lange termijn. Het omvat bijvoorbeeld de thema's natuur, water, geluid, milieu, verkeer & vervoer en ruimtelijke ontwikkeling. De Woonvisie is een uitwerking en verdieping van de Omgevingsvisie op het gebied van wonen in Duiven en gericht op de middellange termijn doelen met korte termijn uitvoeringsmaatregelen. Omdat de trajecten van het opstellen van de omgevingsvisie en de woonvisie synchroon lopen is tussentijds afstemming gezocht zodat de inhoud van beide beleidsdocumenten op elkaar is afgestemd. Besluitvorming over de Woonvisie is beoogd voordat de Omgevingsvisie is vastgesteld. Dit is volgens ons college geen probleem omdat de hoofddoelen en ambities die gericht zijn op het wonen in de ontwerp Omgevingsvisie niet wezenlijk zullen veranderen. Het wachten met het vaststellen van de Woonvisie totdat de Omgevingsvisie is vastgesteld is niet wenselijk omdat het vaststellen van de doelen en ambities in de Woonvisie noodzakelijk is. Enerzijds om tijdig beleid op onderdelen verder te kunnen uitwerken. Denk daarbij aan het opstellen van een beleidskader kamerbewoning of de invoering van een doelgroepenverordening ende opgaven die voortkomen uit het onderzoek wonen en zorg. En anderzijds om de nieuwbouwopgave verder vorm te kunnen geven op basis van dit nieuwe beleidskader.

1.2 Programma Circulaire economie
We werken momenteel binnen het gemeentelijke programma Circulaire Economie aan drie sporen die het wonen in de gemeente raken: energiegebruik- en transitie, klimaatadaptatie en circulariteit.
De aanvullende eisen die vanuit dit programma worden gesteld aan nieuwbouw en de te nemen maatregelen in de bestaande woningen en woonomgeving worden de komende jaren duidelijk. Hierbij willen we benadrukken dat landelijke regelgeving en financiële middelen noodzakelijk zijn. De extra eisen aan nieuwbouw kunnen van invloed zijn op de haalbaarheid van nieuwbouwplannen. Maatregelen in en aan bestande woningen en in de woonomgeving kunnen leiden tot hogere woonlasten.

1.3 Tijdige beschikbaarheid locaties
De gewenste nieuwbouw ambitie om 1.200 woningen te willen bouwen tot 2040 met een nadruk op versnellen tot 2025 is een grote opgave. Het vereist dat bekende (inbreidings-) plannen waarvoor nu nog geen bestemmingsplan is vastgesteld snel definitief moeten worden gemaakt. We maken daarnaast vóór 1 juli 2021 een keuze voor welke uitbreidingslocaties de bouwplanontwikkeling wordt opgestart.

1.4 Aanvullende opgaven uit de Liemerse studie Wonen en zorg
Om de huisvestingsopgaven voor mensen met een (toekomstige) zorgvraag/hulpvraag in beeld te brengen is begin 2021 een onderzoek in De Liemers opgestart. Het doel van dit onderzoek is voor deze doelgroepen per gemeente zicht te krijgen op de huidige en toekomstige vraag naar en het huidige aanbod aan passende (sociale huur-)woningen en andere benodigde woonvormen. Het gaat hierbij zowel over de aantallen toe te voegen

woonvormen als de mogelijkheden binnen de bestaande woningen en woonvormen. De huisvestingsopgaven, die uit het Liemers onderzoek naar wonen en zorg naar voren komen worden meegenomen bij de jaarlijkse evaluatie van de doelen en worden gekoppeld aan de faciliterende zorg- en welzijnsopgaven die onderdeel zijn van het sociaal domein.

1.5 Beschermd wonen
Regionaal maken we afspraken om huisvesting voor beschermd wonen meer evenredig te spreiden over alle regio gemeenten. Wat dit precies gaat betekenen wordt de komende tijd in beeld gebracht.

1.6 Uitvoerbaarheid van de Woonagenda
In de Woonagenda is voor de jaren 2021 en 2022 een aantal maatregelen opgenomen die aanvullend zijn op de reguliere huidige werkzaamheden op het gebied van het wonen. Een deel van deze nieuwe maatregelen betreft het onderzoeken van de haalbaarheid en wenselijkheid en eventueel opstellen van nieuw beleid. Het gaat bijvoorbeeld om het beleidskader kamerbewoning en het invoeren van een doelgroepenverordening. Andere aanvullende maatregelen betreffen nieuwe opgaven die voortkomen uit onderzoek (wonen en zorg) of taken die naar de gemeente toekomen (beschermd wonen en maatschappelijke opvang). Tot slot vraagt ook de afstemming met andere beleidsterreinen meer aandacht. Bijvoorbeeld als het gaat om het Programma Circulaire Economie en de aanpak van de leefbaarheid in wijken.

Financiële paragraaf
Voor de uitvoering van dit speerpunt zijn naast de bestaande middelen binnen het taakveld wonen extra middelen benodigd. Voor de uitvoering van de Woonvisie en daarin opgenomen agenda en uitvoeringsparagraaf is reeds jaarlijks, structureel € 15.000 beschikbaar. Gelet op de ambities uit deze nieuwe Woonvisie, de Liemerse Woonagenda en de Woondeal zijn meerjarig extra middelen aan extern advies-, onderzoek, ondersteuning of facilitering van initiatieven nodig. Voorgesteld wordt het budget vanaf 2022, structureel met € 35.000 per jaar te verhogen. Het totaal beschikbaar jaarlijkse budget voor de uitvoering van de Woonvisie en de woonagenda wordt dan € 50.000. In de voorjaarsnota 2021 wordt met het speerpunt ‘Uitvoeren Woonvisie’ voorgesteld dit bedrag vanaf 2022 structureel beschikbaar te stellen. Zonder dit budget kan slechts gedeeltelijk uitvoering gegeven worden aan de genoemde ambities. Op basis van de voortgang en ontwikkelingen van de uitvoering Woonvisie en de jaarlijks te bepalen ambities die via de Woonagenda opgepakt gaan worden zal dan jaarlijks via de voorjaarsnota bepaalt worden of dit budget toereikend is.

Participatie en communicatie
De raad is in september 2020 gevraagd mee te denken over de thema’s en onderwerpen voor de geactualiseerde woonvisie. We vroegen inwoners in november en december 2020 door een online enquête[5] naar hun mening over de aanpak van de wonen opgaven. Ook de meest bij het wonen in de gemeente Duiven betrokken partijen vroegen we door deze enquête naar aanvullingen op en aanscherping van de genoemde thema’s en onderwerpen. We benaderden hiervoor onder meer woningcorporaties, zorginstellingen, huurdersorganisaties, wijkraden, makelaars, ontwikkelaars en beleggers. De opbrengsten van de enquête (bijlagen 07a en b) zijn gebruikt om de onderwerpen aan te scherpen en de aanpak te concretiseren.

Wij hebben de raad via een kennisgeving in juli 2020 (bijlage 05) geïnformeerd over het proces om tot de woonvisie 2021-2030 te komen. In september 2020 hebt u een terugmelding gekregen van de informatieve raadsbijeenkomst van 15 september 2020 (bijlage 06). In januari 2021 bent u door portefeuillehouder J. Goossen via een kennisgeving

[5] Vanwege de Corona maatregelen hebben we geen fysieke bijeenkomsten kunnen organiseren

geïnformeerd over de resultaten van de woonenquête onder stakeholders en inwoners (bijlage 08).

Intergemeentelijke samenwerking
- Woningmarktonderzoek regio Arnhem Nijmegen (Bijlage 02)
- Liemerse woonagenda (Bijlage 03)
- Woondeal regio Arnhem Nijmegen (Bijlage 04)

Bijlagen
201510757 – Raadsbesluit Woonvisie Duiven 2021-2030
201511640 – Bijlage 01 Woonvisie Duiven 2021-2030
201510758 – Bijlage 02 Woningmarktonderzoek Regio Arnhem Nijmegen
201510759 – Bijlage 03 Liemerse woonagenda de koers voor 2020-2025
201510760 – Bijlage 04 Woondeal Regio Arnhem-Nijmegen
201465014 – Bijlage 05 kennisgeving vernieuwing Woonvisie 25 augustus 2020
201510987 – Bijlage 06 Terugmelding Informatieve raadsbijeenkomst vernieuwing Woonvisie 14 september 2020
201494760 – Bijlage 07a rapportage woonenquête
201494791 – Bijlage 07b tabellenboek woonenquête
201494537 – Bijlage 08 Resultaten woonenquête

Duiven, 11 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDCADB8DA7
*

RAADSBESLUIT

Gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/20/068244/201510757

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Woonvisie Duiven 2021-2030

Samenvatting
In de Woonvisie 2021-2030 houden we rekening met de nieuwe regionale en subregionale woningmarktgegevens en met de afspraken die hierover zijn gemaakt. We zien nu een grote vraag naar woningen en verwachten op basis van de prognoses dat dit de komende jaren zo blijft. De thema's en onderwerpen die al in de huidige Woonvisie uit 2017 aan de orde kwamen als nieuwbouw, versnelling, betaalbaar wonen, passende huisvesting voor kwetsbare doelgroepen en duurzaamheid blijven overeind en scherpen we aan. In de Woonvisie 2021-2030 besteden we aanvullend aandacht aan de behoefte aan woonvormen met zorg en aan de huisvesting voor arbeidsmigranten, voor woonwagenbewoners en voor mensen die met spoed op zoek zijn naar woonruimte. Met het vaststellen van de woonvisie 2021-2030 worden de visie op en de ambities met betrekking tot het wonen in Duiven, Groessen en Loo vernieuwd, de Woonagenda met het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren vastgelegd en het Woningbouwprogramma 2021 vastgesteld.

De raad besluit

1. Vast te stellen de Woonvisie Duiven 2021-2030 met als integraal onderdeel:
   - de Woonagenda: Uitvoeringsprogramma 2021-2022 (Woonvisie hoofdstuk 6)
   - het Woningbouwprogramma 2021 (Woonvisie Bijlage 3)
2. Het college opdracht te geven jaarlijks aan de raad bij de raadscyclus van de voorjaarsnota middels een kennisgeving de voortgang van de gestelde middellange termijn doelen te rapporteren en tevens een update te geven van de Woonagenda en het Woningbouwprogramma.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

WOONVISIE DUIVEN
2021-2030

Gemeente Duiven

Mei 2021

Inhoud

1. Aanleiding, visie, proces, ambities en leeswijzer 3
1.1. Aanleiding 3
1.2. Visie 3
1.3. Proces en ambities 4
1.4. Leeswijzer 5
2. Recente ontwikkelingen en kaders 6
2.1. Recente ontwikkelingen op de woningmarkt 6
2.2. Regionale beleidskaders 8
2.3. Omgevingsvisie 10
2.4. Bestaande Duivense beleidskaders 11
2.5. Nieuw Duivens beleid 13
3. Kwaliteit bestaande woningen en leefbaarheid wijken 14
4. Doelgroepen 17
5. Meer en passende woningen 21
6. Woonagenda: uitvoeringsprogramma 2021-2022 28
BIJLAGE 1. WONINGMARKTANALYSE DUIVEN 30
BIJLAGE 2. UITKOMSTEN WOONENQUETE DUIVEN 38
BIJLAGE 3. WONINGBOUWPROGRAMMA APRIL 2021 40

1. Aanleiding, visie, proces, ambities en leeswijzer

1.1. Aanleiding

De huidige Woonvisie van de gemeente Duiven is vastgesteld in 2017. De daarin vastgelegde visie op het wonen in de gemeente geldt grotendeels nog steeds. Wel is sinds 2017 de woningmarkt sterk veranderd en zijn er nieuwe bevolkingsprognoses en woningbehoefteberekeningen beschikbaar gekomen. Verder is er begin maart 2020 een Woondeal gesloten tussen de regio Arnhem-Nijmegen, het rijk en de provincie. Ook is eind 2020 de Liemerse Woonagenda herijkt. Op gemeentelijk niveau ontwikkelden we de afgelopen jaren woningbouwbeleid in de Notitie woningbouwprogrammering gemeente Duiven 2018-2027 (vastgesteld 12 juni 2018), in de Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven (vastgesteld 22 oktober 2019) en in de Verkenning uitbreidingslocaties (vastgesteld 26 januari 2021). Bovendien kreeg in de Woonvisie uit 2017 een aantal doelgroepen als arbeidsmigranten, woonwagenbewoners en spoedzoekers geen of beperkte aandacht. Voldoende aanleiding om de in de Woonvisie uit 2017 vastgestelde visie aan te scherpen en de woonopgaven, doelen en uitgezette koers te actualiseren.

In de geactualiseerde Woonvisie 2021-2030 houden we rekening met de nieuwe regionale en subregionale woningmarktgegevens en met de afspraken die hierover zijn gemaakt. De thema's en onderwerpen die al in de Woonvisie uit 2017 aan de orde kwamen als nieuwbouw, versnelling, betaalbaar wonen, passende huisvesting voor kwetsbare doelgroepen en duurzaamheid blijven overeind en scherpen we aan. En we besteden aanvullend aandacht aan de behoefte aan woonvormen met zorg en aan de huisvesting voor arbeidsmigranten, voor woonwagenbewoners en voor mensen die met spoed op zoek zijn naar woonruimte. De geactualiseerde woonvisie vervangt de notitie woningbouwprogrammering en de vervolgnotitie versnelling woningbouw en bouwt voort op de verkenning van de uitbreidingslocaties.

1.2. Visie

In 2030 kent de gemeente Duiven een meer vitaal, open, zorgzaam en duurzaam woon- en leefmilieu. Wij zien dorpen voor ons, waarin mensen graag willen verblijven en wonen ongeacht hun leeftijd, mobiliteit of gezondheid. Er zijn geschikte woningen voor jongeren die in hun eigen dorp willen blijven wonen. De vergrijzing is op een goede manier gefaciliteerd, waardoor mensen die te maken krijgen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen woning en woonomgeving. Voor mensen die zich willen verbeteren op de woningmarkt zijn er doorstroommogelijkheden.

Om te voorkomen dat onze bevolking door de vergrijzing uit balans raakt met veel ouderen, richten we ons op het verkrijgen van een woningvoorraad die voldoende mogelijkheden biedt voor zowel jongeren en ouderen uit de gemeente Duiven als voor de huishoudens die behoren tot de actief werkende bevolkingsgroep en die graag in onze gemeente willen blijven of komen wonen.

De nieuwbouwopgave geven we vorm volgens het principe de juiste woning voor de juiste doelgroep, op de juiste plaats en op het juiste moment. Volgens dit principe ligt de hoofdopgave in de kern Duiven vanwege een grote behoefte aan woningen nabij voorzieningen (winkels, maatschappelijk, openbaar vervoer en snelwegen). In Loo en Groessen wordt naar behoefte gebouwd.

Woongeluk omvat meer dan een kwalitatief goede en duurzame woning. Het gaat ook om een goede leefbare woonomgeving en om de bewonerssamenstelling en de sociale samenhang in een wijk of dorp. In de kern Duiven kunnen inwoners dorps wonen met een levendig centrum en een prachtig divers

aanbod aan voorzieningen. In de kernen Groessen en Loo is het landelijk wonen in dorpen met een rijk verenigingsleven en een zorgzame gemeenschap en het gemak van Duiven vlakbij. Het buitengebied zorgt voor rust en ruimte en voor een buffer tussen de dorpen. En alle inwoners hebben het gemak van de stad Arnhem dichtbij, de pracht van de natuur onder handbereik en het geluk van een robuuste werkgelegenheid in de gemeente Duiven en in de regio Arnhem-Nijmegen.

1.3. Proces en ambities

Als eerste stap om te komen tot een geactualiseerde woonvisie is een woningmarktanalyse uitgevoerd waarin de meest recente woningmarktgegevens zijn geanalyseerd (zie Bijlage 1). De gemeenteraad is vervolgens in september 2020 gevraagd mee te denken over de thema's en onderwerpen voor de geactualiseerde woonvisie.

We hebben inwoners in november en december 2020 via een online enquête[1] naar hun mening over de aanpak van de wonen opgaven gevraagd. Ook de meest bij het wonen in de gemeente Duiven betrokken partijen hebben we door deze enquête gevraagd naar aanvullingen op en aanscherping van de genoemde thema's en onderwerpen. We hebben hiervoor onder meer woningcorporaties, zorginstellingen, huurdersorganisaties, dorps- wijkraden, makelaars, ontwikkelaars en beleggers benaderd. De opbrengsten van de enquête (zie Bijlage 2) zijn gebruikt om de onderwerpen aan te scherpen en de aanpak te concretiseren.

Op basis van de bijdragen van alle partijen en in aansluiting op de Woonvisie uit 2017 zijn drie thema's benoemd die de kern vormen van deze woonvisie. We hebben bij deze thema's de volgende ambities.

1. **Kwaliteit bestaande woningen en leefbaarheid wijken**
   We hebben in eerste instantie aandacht voor de huidige woningvoorraad en de bestaande wijken. Immers het aantal nieuw te bouwen woningen is in verhouding tot de bestaande voorraad beperkt. We willen de huidige woningvoorraad energetisch en kwalitatief verbeteren en niet alleen voorwaarden stellen aan nieuwe woningen. Daarnaast willen we ruimte bieden voor bijzondere woonconcepten als flexwonen en tijdelijke huurcontracten. We werken aan de leefbaarheid van wijken en dorpen en zoeken aansluiting bij de aanpak in de transitievisie warmte.

2. **Huisvesten van specifieke doelgroepen**
   We willen de huisvestingsvraag van doelgroepen die zich niet altijd zelfstandig redden op de woningmarkt faciliteren. Het gaat om jongeren/starters, groepen met een zorgvraag, arbeidsmigranten, woonwagenbewoners, vergunninghouders en mensen die met spoed op zoek zijn naar woonruimte (spoedzoekers).

3. **Meer en passende woningen.**
   We willen de woningbouw versnellen om aan de behoefte te voldoen en tot 2025 520 woningen bouwen, tot 2030 in totaal 900 woningen en tot 2040 in totaal 1.200 woningen. We hebben daarvoor zowel de al bekende inbreidingslocaties als meerdere uitbreidingslocaties nodig. We willen de juiste woningen realiseren rekening houdend met de geconstateerde woningbehoefte en met doorstroming uit de bestaande voorraad. De grootste opgave ligt in de kern Duiven. We realiseren de nieuwbouw daarom vooral in en bij de kern Duiven. In Loo en Groessen wordt naar behoefte gebouwd met extra aandacht voor lokale kenmerken als woonmilieus en sociale

[1] Vanwege de Corona maatregelen hebben we geen fysieke bijeenkomsten kunnen organiseren.

binding. We willen de betaalbare woningen die we realiseren ook betaalbaar houden. We stellen eisen op het gebied van energie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid.

De ambities zijn uitgewerkt in meer concrete middellange termijn doelen. Waar gaan we aan werken de komende jaren? In de Woonagenda tenslotte zijn de maatregelen en acties opgenomen waaraan we van nu af aan gaan werken. De woonagenda is een uitvoeringsprogramma, dat tegelijkertijd met de woonvisie door de raad wordt vastgesteld. We rapporteren jaarlijks bij de programmabegroting middels een kennisgeving over de voortgang van de gestelde middellange termijn doelen en geven een update van het woningbouwprogramma, benoemen de speerpunten voor het komende jaar en de eventueel benodigde middelen.

1.4. Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk worden de meest recente ontwikkelingen op de woningmarkt samengevat en de belangrijkste beleidskaders kort toegelicht. In de daarop volgende drie hoofdstukken bespreken we de ambitie en de doelen behorende bij de drie genoemde thema's. De woonagenda van hoofdstuk 6 tenslotte is het uitvoeringsdeel van de woonvisie met de concrete maatregelen en instrumenten voor de komende twee jaar.

2. Recente ontwikkelingen en kaders

2.1. Recente ontwikkelingen op de woningmarkt[2]

Landelijke ontwikkelingen en opgaven
Tot 2040 staat Nederland grote demografische veranderingen te wachten, zoals de blijvende groei van het aantal huishoudens, de verdergaande vergrijzing waardoor het aandeel ouderen in de totale bevolking toeneemt en een blijvende immigratie. Deze demografische ontwikkelingen zullen ook invloed hebben op het ruimtegebruik. De effecten kunnen verschillen tussen delen van Nederland en tussen scenario's. In de Randstad en andere economische groei regio's, als de Regio Arnhem-Nijmegen, groeit de bevolking waar aan de rand van Nederland beperkt bevolkingskrimp optreedt (deels gecompenseerd door toenemende migratie en overloop uit steden). Het aantal huishoudens blijft door de gezinsverdunning (toename van het aantal kleinere 1- en tweepersoonshuishoudens) echter groeien. Zo zijn er tot 2030 zo'n 1 miljoen extra woningen nodig in Nederland. Ook in de regio Arnhem-Nijmegen, in de Liemers en in Duiven blijft het aantal huishoudens groeien en zijn er veel extra woningen nodig.

Liemerse en Duivense ontwikkelingen en opgaven
De gemeente Duiven telt op 1-1-2020 25.126 inwoners[3] en circa 10.700 huishoudens. De meest recente woningbehoefteberekening is die van het regionale woningmarktonderzoek 2019, gebaseerd op de bevolkingsprognose Primos 2019[4].

Berekende woningbehoefte
Voor de Liemers is in het regionale woningmarktonderzoek de groei van de woningbehoefte berekend op 4.850 woningen. Dat is een groei van de woningvoorraad met 8,4%. Ter vergelijking de berekende groei van de woningvoorraad van Arnhem tot 2040 is 12,5%. De verwachting op basis van het regionale woningmarktonderzoek 2019 is dat ook in Duiven het aantal huishoudens en de daarmee de woningbehoefte zullen blijven groeien. De *berekende woningbehoefte* is 570 woningen tot 2040, dat betekent 5,5% groei van de woningvoorraad.

Conform Liemerse woningbehoefte
Voor de Liemers blijken de prognoses uit het verleden goed te kloppen met de werkelijk opgetreden ontwikkelingen. Dit geldt echter niet voor iedere afzonderlijke gemeente in de regio. Omdat er de afgelopen jaren in de gemeente Duiven weinig is gebouwd, is er namelijk sprake van een onderschatting in de woningbehoefte berekeningen van Primos. Dit is een bekend fenomeen van dit prognosemodel dat met name op de korte en middellange termijn effect heeft op de verwachte groei van het aantal huishoudens. Daarom wordt in de Liemerse Woonagenda 2020-2025 niet langer uitgegaan van een woningbehoefte per gemeente maar van de regionale Liemerse woningbehoefte die groeit met 8,4%. Om aan het Duivense aandeel in de groei van de Liemerse woningbehoefte te kunnen voldoen en om het woningtekort (waar in Duiven vanwege de nabijheid van Arnhem sprake van is) te kunnen inlopen gaan we ook voor Duiven uit van een groei van 8,4% van de woningvoorraad. Dat betekent dat we de door Primos berekende groei van de woningbehoefte voor de hele Liemers volgen en dat er tot 2040 een woningbehoefte is van 900 woningen (8,4% groei van de woningvoorraad) in plaats van 570 (5,5% groei van de woningvoorraad).

[2] Voor meer achtergrondgegevens wordt verwezen naar Bijlage 1. Woningmarktanalyse Duiven
[3] Voorlopige cijfers van het CBS geven aan dat Duiven per 1-1-2021 25.067 inwoners telt
[4] De nieuwste prognosecijfers verwachten in kwantitatieve zin een veel hogere woonbehoefte dan de prognoses van 2016. Dit komt onder meer door een onderschatting van het ouder worden, een hogere migratie (Europees) en een (veel) groter woningtekort dan eerder was voorzien.

Gewenste nieuwbouwambitie
In het hele land is sprake van een groot woningtekort. Om tegemoet te kunnen komen aan de grote behoefte aan woningen is in de regio Arnhem-Nijmegen door de 18 gemeenten, de provincie Gelderland en het Rijk onder meer afgesproken de bouwproductie te versnellen. Zie ook paragraaf 2.2. In aansluiting daarop is in Liemers verband afgesproken dat de gemeenten en dus ook Duiven zorgt voor een plancapaciteit van 130% in ieder geval tot 2030. Dat betekent dat er tot 2040 voor bijna 1.200 woningen plannen moeten komen. Door het bouwen van deze aantallen woningen is het tevens de verwachting dat we ons inwonertal in stand kunnen houden en daarmee het draagvlak voor voorzieningen[5]. Het gaat bij de plannen om zowel inbreidings- als uitbreidingslocaties. Gezien de grote druk op de woningmarkt en het huidige woningtekort zien we de 130% plancapaciteit als een *gewenste nieuwbouw ambitie* als het gaat om het aantal toe te voegen woningen. We richten we ons daarom op het verkrijgen van een woningvoorraad die voldoende mogelijkheden biedt voor zowel jongeren en ouderen uit de gemeente Duiven als voor de huishoudens die behoren tot de actief werkende bevolkingsgroep en die graag in onze gemeente willen blijven of komen wonen. Deze ambitie betekent dat we rekening moeten houden met een grotere woningbehoefte dan tot nu toe berekend.

Bekende plannen
Er zijn inbreidingsplannen bekend voor ca. 350 woningen, inclusief de in 2019 en 2020 opgeleverde woningen. Echter voor slechts 100 woningen in deze plannen geldt dat ze hard zijn (vastgesteld bestemmings- of omgevingsvergunning). Zie voor een overzicht van de bekende plannen Bijlage 3. Gezien de grote woningbehoefte is het noodzaak dat de zachte plannen (planvorming in voorbereiding) snel definitief worden en dat we de zoektocht naar uitbreidingslocaties afronden.

Tabel 1. Gemeente Duiven. Woningbehoefte, nieuwbouwambitie en plannen 2019-2040

	2019-2025	**2025-2030**	**2030-2040**	**2019-2040**
Berekende woningbehoefte (= regionaal woningmarktonderzoek)	330	120	120	**570**
Conform Liemerse woningbehoefte (= evenredig aandeel in Liemerse groei)	520	190	190	**900**
Nieuwbouwambitie (= 130% plancapaciteit)	680	250	250	**1180**
Bekende plannen	**Totaal ca 350 woningen, waarvan 100 in harde plannen**			

Bron: regionaal woningmarktonderzoek 2019 en gemeentelijke inventarisatie april 2021

De toename van het aantal huishoudens in Duiven is bijna in zijn geheel toe te schrijven aan de groei van het aantal een- en tweepersoonshuishoudens 65-plus. Deze groep groeit met 1.450 huishoudens tot 2030 en nog eens bijna 900 tot 2040 en compenseert ruimschoots de daling van het aantal een- en tweepersoonshuishoudens tussen de 25 en 65 jaar (ca. -1.100). Deze huishoudens ontwikkeling heeft grote consequenties voor de samenstelling van de vraag naar woningen. In het regionaal woningmarktonderzoek van 2019 wordt geconcludeerd dat er vooral als gevolg van de vergrijzing een grote vraag is naar sociale huurwoningen voor 1 en 2 persoonshuishoudens. Dat betreft zowel appartementen als grondgebonden woningen met tuin. Daarnaast wordt in het regionale woningmarktonderzoek een grote vraag naar goedkope koopwoningen (<€ 200.000,-) geconstateerd als gevolg van het ontbreken van onvoldoende aanbod van deze prijscategorie in de bestaande voorraad.

Op 1-1-2020 staan er circa 10.700 woningen in Duiven. Het aandeel koopwoningen is met 69% iets hoger dan in de Liemers (65%) en de koopwoningen in Duiven zijn iets duurder dan in de Liemers. Dat strookt met de inkomensopbouw: in Duiven is het aandeel huishoudens met een hoger inkomen groter dan in de

[5] Uitgaande van de berekende groei woningbehoefte volgens het regionaal woningmarktonderzoek van 570 woningen tot 2040 gaat de bevolking zelfs licht dalen, zie figuur 1 Bijlage 1.

Liemers. Het aandeel sociale huurwoningen is 27% en het aandeel particuliere huurwoningen 4%. Het aandeel appartementen is in Duiven met 13% iets lager dan in de Liemers (15%). Het aandeel woningen met een energielabel A of B is in Duiven een stuk hoger (42%) dan in de Liemers (33%). Vooral in de particuliere huursector en in de koop scoort Duiven beter.

Op de woningmarkt is de druk de afgelopen jaren sterk opgelopen. Dat blijkt in de koopsector uit de verkooptijd van een woning die erg kort is (0,9 maand in 2019), stijgende transactieprijzen en een daling van het aantal woningen waaruit een koper kan kiezen. Deze zogenaamd marktindicator liep terug van bijna 25 woningen begin 2015 naar 4 woningen in 2019. In de sociale huursector is het aantal vrijkomende woningen al jaren erg laag en daar staat een sterk stijgende lijn van het aantal reacties op vrijkomende woningen tegenover. Veel mensen verhuizen binnen de gemeente Duiven. En in 2018 waren er meer vertrekkers uit de gemeente dan dat er binnen kwamen. Dit wordt met name veroorzaakt door een negatief migratiesaldo van jong volwassenen. De belangrijkste verhuisrelaties zijn er met de buurgemeenten Zevenaar, Arnhem en Westervoort.

2.2. Regionale beleidskaders

Woondeal regio Arnhem-Nijmegen
Op 4 maart 2020 is de 'Woondeal regio Arnhem-Nijmegen' ondertekend door het Rijk, de provincie Gelderland en de 18 gemeenten uit de regio. Een groot aantal ontwikkelaars en woningcorporaties hebben gelijktijdig een steunverklaring afgegeven, waarin ze uitspreken om – in nauwe samenwerking met de overheden – zich in te spannen voor de realisatie van de in de Woondeal vastgelegde afspraken. Het gaat om een langjarige samenwerking om meer woningen te bouwen, de excessen op de woningmarkt aan te pakken en de leefbaarheid in de wijken te verbeteren.

Voor de gemeente Duiven zijn vooral de volgende afspraken van belang:

- Gemeenten zorgen in subregio verband (Liemers) voor een planvoorraad tot en met 2030 van 130% van de woningbehoefte
- de bouwproductie tot 2025 wordt versneld. Genoemd voor Duiven zijn als versnellingslocaties: een uitbreidingslocatie (Ploen-Noord, Plakse Weide of Biezenkampen) en Duiven-centrum
- 50% van de zachte plancapaciteit wordt gerealiseerd in het betaalbare segment[6] (sociale- en middeldure huur tot € 1.000,- en betaalbare koop tot de NHG-grens[7])
- Woningcorporaties en verhuurders die nieuwe huurwoningen bouwen onder de eerste aftoppingsgrens (€ 633,25,- per 1-1-2021) krijgen een vermindering op de verhuurdersheffing van € 25.000,-
- In nieuwe woningbouwplannen spannen partijen zich in om minimaal 25% circulair te laten ontwikkelen
- Aandacht voor de huisvesting van specifieke doelgroepen: kwetsbare doelgroepen (spoedzoekers, waaronder statushouders en personen in scheiding, uitstromers uit maatschappelijke opvang of beschermd wonen), dak- en thuislozen, ouderenhuisvesting en wonen met zorg, arbeidsmigranten, woonwagenbewoners en studenten en jongeren.

De woonvisie levert een bijdrage vanuit de gemeente Duiven aan de afspraken die zijn gemaakt in de Woondeal. Omgekeerd worden de thema's uit de Woondeal in de woonvisie verdiept en uitgewerkt.

[6] In Liemers verband zijn aanvullende afwijkende afspraken gemaakt, zie Liemerse Woonagenda
[7] € 325.000,-, per 1-1-2021

Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen en Foodvalley
Momenteel werken de regio Arnhem-Nijmegen, de regio Foodvalley, de provincie Gelderland en het Rijk aan het opstellen van een regionale verstedelijkingsstrategie. Hierin wordt een lange termijnvisie geformuleerd op de relatie tussen woningbouw, economische groei, ruimtelijke ontwikkeling, circulariteit, energietransitie, een groene leefomgeving en mobiliteit. De inhoud van de Woondeal is hiervoor een belangrijke bouwsteen.

Indien er vanuit de Verstedelijkingsstrategie of regionale opgaven kansen ontstaan voor de gemeente Duiven in de vorm van meer woningbouw, dan geeft de woonvisie voldoende ruimte en flexibiliteit om deze kansen te benutten. We zien bijvoorbeeld mogelijkheden om de onbalans in bevolkingsopbouw die gaat ontstaan door de vergrijzing, om te buigen. Dat kan door het aanbieden van voldoende huisvestingsmogelijkheden voor de actief werkende bevolkingsgroep die graag in onze gemeente wil blijven of komen wonen.

Samenwerking regio Arnhem-Nijmegen: Groene Metropoolregio
Op 1 januari 2021 is de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen van start gegaan. Een samenwerking tussen 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen op basis van een vastgestelde visie en aan de hand van 5 grote opgaven. In de Groene Metropoolregio wordt gekozen voor een opgavegerichte samenwerking. Dit gebeurt via een jaarlijks voortschrijdende, regionale agenda. De regionale agenda bestaat uit vijf opgaven, die elk weer een aantal speerpunten bevatten. Het gaat om opgaven op het gebied van wonen, werken, recreëren, leefkwaliteit en mobiliteit. Binnen de opgave Groene groeiregio (wonen) regisseren de gemeenten gezamenlijk de groei van het aantal woningen in de regio. Op zo'n manier dat de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefomgeving behouden blijft. De realisatie van de afspraken uit de Woondeal worden opgepakt binnen de opgave Groene groeiregio. De verstedelijkingsstrategie is ook onderdeel van de opgave Groene Groei.

Voor Duiven zien we in de afspraken uit de Woondeal en in de voorgenomen aanpak in de Groene Metropoolregio kansen om onze ambitie, om tot 2040 circa 1.200 woningen toe te voegen, waar te maken. We willen die woningen toevoegen die huisvestingsmogelijkheden bieden voor onze woningzoekenden en voor de actief werkende bevolkingsgroep die graag in onze gemeente wil komen wonen.

Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025
Met de nieuwe Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025 geven de gemeenten in de Liemers (Doesburg, Duiven, Montferland, Westervoort en Zevenaar) onder meer uitvoering aan de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen en zijn er actuele regionale afspraken over woningbouw. Die zijn nodig voor de ruimtelijke onderbouwing als er een nieuw bestemmingsplan of omgevingsvergunning met woningbouw in procedure wordt gebracht. De belangrijkste opgaven voor de komende jaren in de Liemers zijn: voorkomen dat het woningtekort in de Liemers verder oploopt, ruimte voor nieuwe woningbouwlocaties en behoefte aan betaalbaar wonen. De focus ligt meer op de kwaliteit dan de kwantiteit. De provincie Gelderland heeft de Liemerse Woonagenda 2020 mede ondertekend.

De Liemerse woonagenda: de koers voor 2020-2025 bestaat uit 6 basisafspraken die gelden voor de gehele Liemers en die de kaders vormen voor de woonvisie:

- We leggen de prioriteit bij inbreiding en vullen dat aanbod aan met uitleglocaties
- We zetten in op verduurzaming en vernieuwing van de woningvoorraad
- We sturen op de 'groene' kwaliteit van nieuwbouw
- Ruimte voor goede woningbouwplannen: maatwerk per kern voor aanvullend woningaanbod
- Ruimte voor goede woningbouwplannen: opgave in betaalbare woningbouw[8]
- Woningbouwopgave en versnelling.

Door het regionaal woningmarktonderzoek 2019 is het beeld voor de Liemers wel veranderd. De woningvraag concentreert zich in de kernen langs de A12. Hoe dichter bij Arnhem hoe groter de extra woningvraag uit de woningmarkt Arnhem, daar is de druk op de woningmarkt groter dan in de Liemers. We kiezen er in de Liemerse Woonagenda 2020-2025 dan ook voor om de bouwopgave in de komende jaren te concentreren in de kernen langs de A12 en de spoorlijn: Westervoort, Duiven, Zevenaar en Didam en aanvullend in de grotere kern 's-Heerenberg. Daarvoor zijn er naast inbreiding en transformatielocaties in deze gemeenten ook nieuwe uitbreidingslocaties noodzakelijk om de extra woningvraag te kunnen accommoderen.

Met de nieuwe Liemerse Woonagenda gaan we niet langer uit van woningbouwaantallen per gemeente maar van een Liemers woningbouwprogramma van 4.850 extra woningen (volgens de Woondeal 6.300 woningen) tot 2040. Dit is een toevoeging van 8,4% aan de Liemerse voorraad. De voor Duiven berekende woningbehoefte ligt op circa 5,5 %. De aantallen voor Duiven zijn dus in prognoses ten opzichte van de verwachte Liemerse behoefte aan de voorzichtige kant. Rekening houdend met de onderschatting van Primos op gemeenteschaalniveau en de gewenste inloop van het woningtekort vinden wij een ambitie die aansluit bij de Liemerse groei van de woningvoorraad van 8,4% meer passend. Onze ambitie is daarom het toevoegen van 1.200 woningen tot 2040 (zie ook paragraaf 2.1.). Dit uiteraard in nauwe verbinding en afstemming met regio de Liemers en de regionale woningmarkt Arnhem. Zodat we blijven bij de hoofdambitie de juiste woning op de juiste plek op het juiste moment.

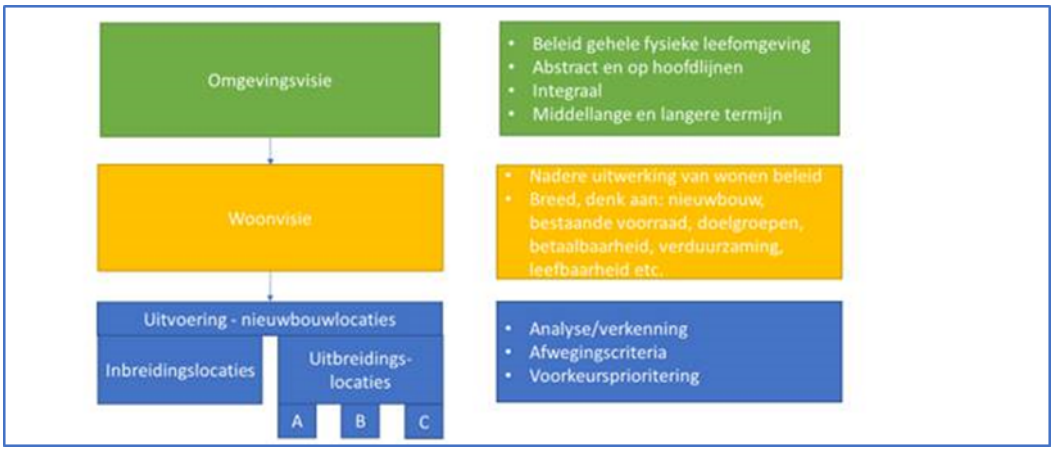
2.3. Omgevingsvisie

Omgevingsvisie

We werken momenteel aan de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is een integrale visie op de hele fysieke leefomgeving voor de middellange en lange termijn. Het omvat bijvoorbeeld de thema's natuur, water, geluid, milieu, verkeer & vervoer en ruimtelijke ontwikkeling. De Woonvisie is een uitwerking en verdieping van de Omgevingsvisie op het thema wonen en gericht op de middellange termijn met korte termijn uitvoeringsmaatregelen. Omdat de trajecten van het opstellen van de Omgevingsvisie en de Woonvisie synchroon lopen is tussentijds afstemming gezocht zodat de inhoud van beide beleidsdocumenten op elkaar is afgestemd.

[8] Afgesproken is dat in de Liemers, in afwijking van de Woondeal en in aansluiting met de regionale woningbehoefte, wordt ingezet op een woningbouwprogramma waarin 2/3 deel van de woningen behoort tot de betaalbare categorie. Het gaat om sociale huurwoningen, betaalbare koopwoningen met bovengrens van €250.000,- en middeldure huurwoning met een bovengrens van € 850,-. Uitzondering vormen de gemeenten Westervoort en Doesburg waar we inzetten op het verlagen van het aandeel sociale huurwoningen in de voorraad.

In de omgevingsvisie wordt geconstateerd dat tot 2040 in economische groei regio's, als de Regio Arnhem-Nijmegen, grote demografische veranderingen te wachten zijn. Zoals bevolkingsgroei, vergrijzing en verder gaande immigratie. Deze demografische ontwikkelingen zullen ook invloed hebben op het ruimtegebruik. Het aantal huishoudens zal blijven groeien ook in Duiven en er zijn veel extra woningen nodig.

Voor de woningmarkt geldt dat de economische crisis na 2008 grote impact heeft gehad. De woningbouw lag nagenoeg stil en de capaciteit van de bouwsector liep terug. Nu de economie weer sterk is aangetrokken is de vraag naar nieuwe woningen enorm toegenomen. Duidelijk is dat er al jaren te weinig woningen worden gebouwd, mensen ouder worden en langer zelfstandig wonen, steeds meer alleen wonen en er meer immigratie plaatsvindt. Er zijn daardoor versneld meer woningen nodig van goede kwaliteit die passen bij de financiële mogelijkheden en hedendaagse woonbehoeften. Het is dan ook zaak om voldoende nieuwe koop- en huurwoningen te bouwen, voldoende koop- en huuraanbod voor specifieke groepen te realiseren en flinke stappen te zetten in de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.

2.4. Bestaande Duivense beleidskaders

Woningbouwnotities
Met het vaststellen van deze Woonvisie komen *de Notitie woningbouwprogrammering gemeente Duiven 2018-2027* (vastgesteld 12 juni 2018) en de *Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven* (vastgesteld 22 oktober 2019) te vervallen. De eerste notitie was gericht op het opstellen en uitvoeren van het woningbouwprogramma behorende bij de Woonagenda uit 2017 en zette alle mogelijke woningbouwlocaties in de gemeente Duiven op een rij. De vervolgnotitie was gericht op het versnellen van de woningbouw op de locaties uit de notitie woningbouwprogrammering. Deze versnellingsnoodzaak werd gevoeld op basis van de nieuwe hogere woningbehoefteprognoses na het vaststellen van de Woonvisie in 2017. De vervolgnotitie geeft een integraal beeld van alle locaties die in beeld zijn voor de versnellingsopgave en presenteert een verder geconcretiseerd kwalitatief streefprogramma. Tot slot borduurt de Woonvisie 2021-2030 voort op de *Verkenning uitbreidingslocaties (*vastgesteld op 26 januari 2021). Hierin wordt geconcludeerd dat om in de gemeente Duiven op tijd voldoende woningen te kunnen bouwen er naast de bekende locaties ook uitbreidingslocaties nodig zijn.

VAB-beleid
Het huidige beleid ten aanzien van *Vrijkomende Agrarische Bebouwing* is vastgelegd in de notitie woningbouwopgave gemeente Duiven 2015-2020. Het beleid is om voor vrijkomende of leegstaande agrarische bebouwing in het buitengebied geen functieverandering tot woonbestemming toe te staan. Het gaat immers bijna altijd om het toevoegen van dure vrije sector woningen, waarvan er al veel staan in

Duiven en waaraan minder behoefte bestaat. Dit laat onverlet dat het vraagstuk van (leegstaande) agrarische opstallen die hun functie hebben verloren aandacht blijft vragen, met als doel het voorkomen van achteruitgang van de ruimtelijke kwaliteit en om illegale activiteiten in het buitengebied tegen te gaan. Dit vraagstuk zal bij de op te stellen integrale visie op het buitengebied als uitwerking van de Omgevingsvisie een plek krijgen.

Notitie woningsplitsing, kleinschalige bouwinitiatieven en functieverandering naar wonen
Op 3 februari 2020 hebben we de beleidsnotitie *woningsplitsing, kleinschalige bouwinitiatieven en functieverandering naar wonen* vastgesteld. Naast door nieuwbouw en transformatie kan de woningvoorraad ook door deze mogelijkheden worden uitgebreid. Deze notitie wordt integraal onderdeel van deze Woonvisie 2021-2030.

Prestatieafspraken corporaties
Op haar beurt is de Woonvisie een kader voor het maken van de jaarlijkse prestatieafspraken met de woningcorporaties en huurdersorganisaties, voor afspraken met ontwikkelende partijen en voor contact met onze inwoners.

Programma Circulaire Economie
We werken momenteel binnen het gemeentelijke *programma Circulaire Economie* aan drie sporen die het wonen in de gemeente raken: energiegebruik- en transitie, klimaatadaptatie en circulariteit. Wat betreft energiegebruik geldt vanaf 1 januari 2021 volgens landelijke regelgeving dat alle nieuwbouw (zowel woningbouw als utiliteitsbouw) minimaal moet voldoen aan de eisen voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG). Wat betreft de energietransitie wordt momenteel voor de gemeenten Westervoort en Duiven gezamenlijk de Transitievisie Warmte opgesteld. In de Transitievisie Warmte die we eind 2021 vaststellen wordt duidelijk voor welke warmtevoorziening per wijk wordt gekozen. Wat betreft klimaatadaptatie is het de bedoeling dat nieuwe plannen worden getoetst op de wijze waarop rekening wordt gehouden met het voorkomen van hittestress, wateroverlast en verdroging. Wat betreft circulariteit is in de regionale Woondeal afgesproken, dat partijen in nieuwe woningbouwplannen zich inspannen om minimaal 25% circulair te laten ontwikkelen. In de eveneens in 2021 vast te stellen Road Map Circulaire economie worden handvatten opgenomen voor circulaire gebiedsontwikkeling.

Wonen en zorg
Op dit moment voeren we een terughoudend beleid ten aanzien van het honoreren van initiatieven van wonen en zorg, omdat we geen helder beeld hebben van de opgaven die op ons afkomen. Om de huisvestingsopgaven voor mensen met een (toekomstige) zorgvraag/hulpvraag in beeld te brengen is begin 2021 een onderzoek in De Liemers opgestart. Het doel van dit onderzoek is voor deze doelgroepen per gemeente zicht te krijgen op de huidige en toekomstige vraag naar en het huidige aanbod aan passende (sociale huur-)woningen en andere benodigde woonvormen. Het gaat hierbij zowel over de aantallen toe te voegen woonvormen als de mogelijkheden binnen de bestaande woningen en woonvormen.
De huisvestingsopgaven, die uit het Liemers onderzoek naar wonen en zorg naar voren komen, worden meegenomen bij de jaarlijkse evaluatie van de doelen en ook gekoppeld aan de faciliterende zorg- en welzijnsopgaven die onderdeel zijn van het sociaal domein.

Beschermd wonen
Voor beschermd wonen werken we samen in de regio Midden-Gelderland. Er is een gezamenlijk beleidskader ontwikkeld dat erop gericht is om mensen met een chronisch psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de samenleving op te nemen, waardoor de intramurale capaciteit kan worden afgebouwd. In Duiven hebben 7 inwoners een beschermd wonen indicatie. Dit is relatief weinig ten opzichte van het inwoners aantal. We hebben een opgave om andere, lichtere vormen van beschermd wonen, bijvoorbeeld scheiden wonen en zorg, mogelijk te maken zodat inwoners met een chronisch psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk zelfstandig in Duiven kunnen wonen. De te verwachte opgave

wordt in regionaal verband in beeld gebracht. Daarnaast hebben we afspraken met woningcorporatie om bewoners van uit beschermd wonen door te laten stromen naar reguliere huurwoningen waar zij zelfstandig kunnen wonen.

2.5. Nieuw Duivens beleid

Arbeidsmigranten
Voor de huisvesting van *arbeidsmigranten* wordt in de regio Arnhem-Nijmegen een beleidskader ontwikkeld. Wij vinden regionale afstemming een goede ontwikkeling omdat de huisvesters van arbeidsmigranten zich voor mogelijkheden oriënteren op de hele regio. We erkennen dat wij een huisvestingsopgave hebben voor deze doelgroep en willen dat de huisvesting van deze groep goed geregeld wordt. Ons uitgangspunt is dat we in ieder geval aan de behoefte aan huisvesting van arbeidsmigranten die werken in de gemeente tegemoet willen komen. De te verwachten opgave is in Liemers verband in beeld gebracht.

Beleidskader woonwagens
Het huisvestingsbeleid voor *woonwagenbewoners* is een verantwoordelijkheid van de gemeente. Dat staat in het nieuwe beleidskader voor gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid dat het ministerie van Binnenlandse Zaken op 12 juli 2018 publiceerde. Woningcorporaties hebben een rol bij het bouwen en verhuren van standplaatsen en woonwagens voor mensen die in aanmerking komen voor sociale huurwoningen, als daaraan behoefte is en er afspraken over gemaakt zijn met de gemeente.

Samen met Westervoort, Zevenaar en Montferland is een woonwensenonderzoek uitgevoerd onder woonwagenbewoners en spijtoptanten. Wij erkennen de opgave en willen ook werken aan uitbreiding standplaatsen zo lang deze maar zijn voor inwoners uit onze gemeente die een aantoonbare familieband hebben met de reeds aanwezige woonwagenbewoners/ dan wel in het verleden op een standplaats in de gemeente Duiven hebben gestaan (spijtoptanten). Ons beleid is er op gericht om, conform het rijksbeleidskader, op een redelijke termijn het aanbod aan standplaatsen beter af te stemmen op de lokale behoefte.

3. Kwaliteit bestaande woningen en leefbaarheid wijken

Ambitie:
We hebben in eerste instantie aandacht voor de huidige woningvoorraad en de bestaande wijken. Immers het aantal nieuw te bouwen woningen is in verhouding tot de bestaande voorraad beperkt. We willen de huidige woningvoorraad energetisch en kwalitatief verbeteren en niet alleen voorwaarden stellen aan nieuwe woningen. Daarnaast willen we ruimte bieden voor bijzondere woonconcepten als flexwonen en tijdelijke huurcontracten. We werken aan de leefbaarheid van wijken en dorpen en zoeken aansluiting bij de aanpak in de transitievisie warmte.

Doel 1: we stimuleren particulieren die hun woning toekomstbestendig willen maken
De woningvoorraad in Duiven bestaat voor bijna 70% uit koopwoningen. Hoewel de koopsector in de gemeente Duiven wat betreft energielabel beter scoort dan gemiddeld in de Liemers (zie woningmarktanalyse, Bijlage 1), bestaat er nog een grote verduurzamingsopgave. Particulieren hebben vaak niet de kennis en ook niet altijd de financiële mogelijkheden om hun woning energiezuinig en/of levensloopbestendig te maken. Ook in de woonenquête geven de inwoners van Duiven aan dat ze verwachten dat de gemeente woningeigenaren actiever informeert en stimuleert om woningen energiezuiniger te maken.
Samen met de gemeente Westervoort hebben we onder de noemer Samen1Nergie een duurzaamheidsprogramma en energieloket. Hier kunnen particulieren en bedrijven terecht met vragen over besparen op grondstoffen en energie, welke maatregelen je daarvoor moet nemen en welke subsidies je daarvoor kunt krijgen.
Door de sterke vergrijzing die ons te wachten staat (zie paragraaf 2.1) stijgt ook de behoefte aan levensloopbestendige woningen [9]. Uit het Liemerse onderzoek naar wonen en zorg komt ook het huidige aanbod en de te verwachten behoefte aan levensloopbestendige woningen. De verwachting is dat het huidige aanbod aan levensloopbestendige woningen beperkt is omdat het grootste gedeelte van de woningvoorraad in Duiven bestaat uit eengezinswoningen uit de jaren 80 en 90 van de vorige eeuw (groeikern periode).
We zien het subsidiëren van het levensloopbestendig of energiezuinig maken van woningen echter niet als een gemeentelijke taak, wel het informeren van inwoners over technische en financiële mogelijkheden.

Maatregelen korte termijn:
- We brengen het duurzaamheidsprogramma Samen1Nergie en het bijhorende energieloket actief onder de aandacht van onze inwoners
- We onderzoeken de mogelijkheid om particulieren te informeren over het levensloopbestendig maken van hun woning.

Doel 2: we stimuleren de woningcorporaties bij het optimaal inzetten en het meer toekomstbestendig maken van hun woningen
De woningvoorraad van woningcorporaties bestaat voor een deel uit grote eengezinswoningen terwijl de doelgroep voor de woningcorporaties steeds meer bestaat uit jongere en oudere een- en tweepersoonshuishoudens. Vivare onderzoekt momenteel de mogelijkheden om de bestaande woningvoorraad te transformeren en beter te laten aansluiten bij de toekomstige doelgroepen.

[9] Zelfstandige woning die geschikt is (of eenvoudig geschikt te maken) voor bewoning tot op hoge leeftijd, ook in geval van fysieke handicaps of chronische ziekten van bewoners. En die voldoet aan de eisen van Woonkeur. De woning is een nultredenwoning, waarvan de entree en de primaire vertrekken (hoofdslaapkamer, woonkamer, keuken, toilet en badkamer) zonder traptrede(n) te bereiken zijn. Onderscheid wordt nog gemaakt in drie klassen: wandelstok-, rollator- en rolstoeltoegankelijkheid.
Bron: Woonkeur; ABF Research

Onderdeel daarvan is het omzetten van grote sociale huurwoningen naar de vrije sector huur zodat ook huishoudens met hogere inkomens hiervoor in aanmerking komen. Ook willen we met Vivare afspraken maken over het levensloopbestendig maken van hun bestaande woningen.
Vivare biedt haar huurders ter verlaging van de woonlasten situationeel tegen een beperkte financiële vergoeding zonnepanelen aan. Het betreft circa 2.000 panelen in 2021 en 2022 verdeeld over de gehele portefeuille van Vivare. De panelen worden aangebracht bij complexen waar Vivare de komende jaren geen duurzaamheidsmaatregelen verwacht uit te voeren.

Maatregelen korte termijn:

- We maken prestatieafspraken met Vivare over het transformeren naar middenhuur onder de voorwaarde dat het aantal sociale huurwoningen in de gemeente Duiven niet afneemt en in andere projecten gecompenseerd wordt of gaat worden
- We maken met Vivare prestatieafspraken over het levensloopbestendig maken van hun bestaande woningen.

Doel 3: we onderzoeken of kamerbewoning onder voorwaarden mogelijk gemaakt kan worden
Kamerbewoning is in de vigerende bestemmingsplannen in de gemeente Duiven niet toegestaan. Gelet op de grote hoeveelheid eengezinswoningen in de bestaande voorraad en de groei van met name 1- en 2-persoonshuishoudens verwachten we dat door het onder voorwaarden mogelijk maken van kamerbewoning de woonvraag van starters, arbeidsmigranten en spoedzoekers gedeeltelijk ook in de bestaande voorraad kan worden opgevangen. Uit de woonenquête blijkt dat 43% van de inwoners van Duiven kamerbewoning als oplossing van de huisvestingsbehoefte van jongeren en spoedzoekers ziet. De andere 57% vreest de komst van huisjesmelkers en overlast en verloedering.
Om ongewenste concentraties te voorkomen is het mogelijk voorwaarden te stellen aan bijvoorbeeld het aantal kamers en bewoners per pand en aan het aantal verkamerde woningen per straat.

Maatregelen korte termijn:

- We onderzoeken, onder andere samen met Vivare, de haalbaarheid en de wenselijkheid van het toestaan van kamerbewoning en de bijhorende voorwaarden.

Doel 4: we bieden ruimte voor nieuwe of alternatieven woonconcepten
Steeds vaker krijgen we de vraag van initiatiefnemers om woningen voor specifieke doelgroepen te mogen bouwen. Bijvoorbeeld voor een wooncoöperatie[10] of van ouders voor verstandelijk gehandicapte kinderen en individuele verzoeken voor kleine woningen op tijdelijke locaties. Ook krijgen we vragen over alternatieve woonconcepten als tijdelijke woningen, woonhofjes voor ouderen en over tijdelijke huurcontracten of friendscontracten (meerdere personen niet behorende tot een huishouden, die samen een woning willen huren). We zien in deze initiatieven mogelijkheden om de druk op de woningmarkt te verminderen en specifieke doelgroepen als jongeren en spoedzoekers aan woonruimte te helpen. Aandachtspunt is wel dat eventueel beroep op zorgvoorzieningen meegewogen moet worden bij het beoordelen van initiatieven.

In de Woondeal is opgenomen dat de Regio Arnhem-Nijmegen de komende jaren 1.000 flexwoningen realiseert, waarvan Nijmegen al heeft aangegeven er 500 te realiseren. Met flexwoningen worden hier tijdelijke woningen bedoeld, veelal op locaties of in bestaande gebouwen die een tijdelijke woonbestemming krijgen. Wij kiezen er voor om onze aandacht in eerste instantie te richten op het vergroten van de woningvoorraad met permanente, blijvende woningen. Het blijkt namelijk erg lastig om tot een sluitende businesscase te komen vanwege de tijdelijkheid. Als de termijn langer wordt dan 10 jaar, die planologisch gezien wordt als tijdelijk, is een sluitende businesscase eerder mogelijk. Maar omdat

[10] Een wooncoöperatie is een samenwerkingsverband van mensen dat zich richt op het realiseren van een betere en betaalbare woonsituatie voor elkaar. Wooncoöperaties houden zich dus bezig met het beheren en/of exploiteren van woningen ten behoeve van de deelnemers.

dan dezelfde planologische procedures moeten doorlopen als voor permanente woningen en er ook vooral behoefte is aan een vaste uitbreiding van de woningvoorraad, is kiezen voor flexwoningen niet voor de hand liggend. Duiven heeft ook geen locatie tot haar beschikking waar tijdelijke woningen een tijdelijke invulling kunnen zijn totdat een andere functie gerealiseerd kan worden. Onder flexwonen wordt ook verstaan het aanbieden van tijdelijke huurcontracten. In de Liemerse woonagenda wordt het flexwonen gekoppeld aan het huisvesten van o.a. spoedzoekers en arbeidsmigranten met tijdelijke huurcontracten. Wij liften graag mee op ervaringen van andere gemeenten, maar kiezen in eerste instantie voor permanente oplossingen.

Maatregelen korte termijn:

- We werken mee aan particuliere wooninitiatieven onder voorwaarden. Belangrijk is dat de initiatiefnemer beschikt over een geschikte locatie of toezegging van een grondeigenaar, dat er aantoonbare belangstelling is vanuit de eigen gemeente en dat de initiatiefnemer zelf het proces trekt en coördineert
- We overleggen met Vivare over de wenselijkheid en mogelijkheid van tijdelijke en friends-huurcontracten.

Doel 5: we pakken het proces van de warmtetransitie stap voor stap op

De gemeenten Duiven en Westervoort hebben eind 2021 de transitievisie warmte gereed. Vivare is hierin een belangrijke gesprekspartner en de duurzaamheidsaanpak van Vivare wordt meegewogen bij het bepalen van de te zetten stappen in het warmtetransitieproces. Samen kijken gemeenten en Vivare naar de meest duurzame en haalbare oplossingen bij nieuwbouw en bestaande bouw en wegen dit goed tegen elkaar af.

Maatregelen korte termijn:

- In 2021 is de transitievisie warmte gereed met daarin de te nemen stappen met betrekking tot de bestaande woningen.

Doel 6: we willen de leefbaarheid in onze dorpen en wijken behouden en verbeteren

We versterken waar mogelijk initiatieven van inwoners van buurten, wijken of dorpen op het gebied van leefbaarheid. In de dorpen Loo en Groessen zijn dorpsplannen gemaakt, die momenteel door de dorpsraden uitgewerkt worden. In een beperkt aantal wijken in de kern Duiven hebben inwoners wijkplannen gemaakt. Daarnaast subsidiëren we het wijkopbouwwerk omdat we vinden dat dit een belangrijke functie heeft bij het leefbaar houden van kwetsbare wijken. Het wijkopbouwwerk heeft een signalerend, stimulerende en activerende functie. Het wijkopbouwwerk, de gemeente en Vivare werken nauw samen bij het leefbaar houden van wijken en buurten.

We organiseren minimaal twee keer per jaar (en zoveel vaker als nodig) een overleg met partners, waaronder Vivare en de huurdersvereniging, om de kwetsbaarheid in wijken en dorpen in beeld te krijgen en daarop tijdig actie te ondernemen voordat acuut ingrijpen noodzakelijk is. Vivare kan als instrumenten ter bevordering van de leefbaarheid onder meer maatwerk bij woonruimteverdeling inzetten. Wij zetten aanvullend wijkopbouwwerk in. Onderwerpen op dit punt nemen we op in de prestatie afspraken die jaarlijks worden gemaakt met de woningcorporaties.

Maatregelen korte termijn:

- We organiseren minimaal tweemaal per jaar een bespreking met partners over de aandachtspunten in de wijken en dorpen van de gemeente Duiven en maken desgewenst prestatieafspraken over de aanpak van kwetsbare situaties.

4. Doelgroepen

Ambitie
We willen de huisvestingsvraag van doelgroepen die zich niet altijd zelfstandig redden op de woningmarkt faciliteren. Het gaat om jongeren/starters, groepen met een zorgvraag, arbeidsmigranten, woonwagenbewoners, vergunninghouders en mensen die met spoed op zoek zijn naar woonruimte (spoedzoekers).

Doel 7: we willen dat er voldoende woningaanbod is voor starters en jongeren, die in de gemeente Duiven willen wonen
We verwachten dat het aantal jongere huishoudens tot 25 jaar de komende jaren ongeveer gelijk blijft of licht gaat dalen (zie Bijlage 1 Woningmarktanalyse). Een deel van de jongeren verlaat de gemeente om studie- of werkredenen, een ander deel omdat ze geen geschikte woning kan vinden. We willen deze "gedwongen" vertrekkers behouden door te zorgen voor voldoende passend woningaanbod in Duiven. Jongeren willen voor 50% een eengezinswoning en 50% wil een appartement; bijna de helft wil een koop- en iets meer dan de helft een huurwoning (op basis van het regionaal Woningmarktonderzoek 2019). Geschikte woningen voor jongeren zijn studio's of kleine appartementen in de sociale huur en goedkope koopwoningen (< € 200.000,-).
Jongeren die in de gemeente Duiven willen huren kunnen afhankelijk van inkomen[11] terecht bij Vivare. Zij bezit 2.505 woningen. De gemiddelde zoektijd[12] voor een sociale huurwoning is momenteel één jaar en 2 maanden. Voor starters ligt deze zoektijd echter dichtbij de 2 jaar en is de benodigde meettijd gemiddeld 8-9 jaar. Voor doorstromers ligt deze benodigde meettijd[13] op gemiddeld 20 jaar. waardoor er onvoldoende kansen zijn voor woningzoekenden. Het aandeel kleine huurwoningen met een lage huur (< € 442,46) in de totale huurvoorraad is echter klein (6%), waardoor jongeren (< 23 jaar) weinig keuzemogelijkheden hebben. Het doel van Vivare is om dit deel van de woningvoorraad te vergroten door huuraanpassing. Het streefpercentage is 14%. Overigens kun je je bij Enserve pas voor een sociale huurwoning inschrijven als je 18 jaar bent.
We zien ook mogelijkheden voor jongeren om sneller aan woonruimte te komen door kamergewijze verhuur (doel 3) en door nieuwe woonconcepten als tijdelijke en friends-huurcontracten (zie doel 4).

In 2021 wordt de pilot om de slaagkansen van starters te vergroten in Duiven en Westervoort gecontinueerd. Deze pilot[14] houdt in dat er in 2021 8 woningen per gemeente met voorrang worden toegewezen aan starters. Dit zijn woningen met 1 of 2 slaapkamers, met een maximale huurprijs van € 633,25 (prijspeil 2021). De doelgroep die voorrang krijgt, zijn starters tot en met 27 jaar die in aanmerking komen voor een sociale huurwoning en met maximaal 2 personen zijn. De woningtoewijzing gaat via Entree, voor de helft via het lotingsmodel en de andere helft via het aanbodmodel.

[11] Vanwege passend toewijzen mogen nieuwe huurders niet te veel verdienen. Zie ook: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huurwoning-zoeken/vraag-en-antwoord/wanneer-kom-ik-in-aanmerking-voor-een-sociale-huurwoning
[12] De zoektijd van een geslaagde woningzoekende is het verschil in jaren tussen de datum van het ondertekenen van het huurcontract en de datum van de oudste reactie van de woningzoekende waarbij alleen jaren waarin minimaal 1 keer is gereageerd worden meegenomen.
[13] De meettijd is het rekenkundig gemiddelde van de meettijden van de woningzoekenden die in een periode een woning zijn gaan huren.
[14] In 2020 zijn via deze pilot 8 woningen verhuurd aan starters, waarvan er 5 afkomstig waren uit Duiven.

Het grootste probleem voor starters[15] en jonge woningzoekenden die in Duiven willen kopen is de betaalbaarheid van de vrijkomende en nieuwe woningen. Het aandeel koopwoningen in de bestaande voorraad met een WOZ-waarde onder de €200.000,- is met circa 31% nog best groot, al is dat lager dan gemiddeld in de Liemers (38%). Het is zaak dat naast nieuwbouw van goedkopen woningen dat deze goedkope koopwoningen in de bestaande voorraad door doorstroming beschikbaar komen. We proberen door nieuwbouw van betaalbare en middeldure koopwoningen (tot NHG-grens, zie tabel 2) huishoudens te verleiden hun goedkope koopwoning te verlaten.

Maatregelen korte termijn:

- Met de woningbouwprogrammering (tabel 2 en tabel 3) richten we ons op nieuwbouw en doorstroming voor starters/jongeren
- We evalueren de pilot met voorrang toewijzen aan starters
- We maken jongeren die 18 jaar zijn geworden bewust van de noodzaak om zich in te schrijven als woningzoekenden bij Entree.

Doel 8: we zorgen voor voldoende geschikte huisvesting voor ouderen en mensen met een zorgvraag
De groep huishoudens van 75-plus is groot en groeit hard. Een deel van deze groep heeft behoefte aan specifieke woonvormen met en zonder zorg, passend bij de leeftijd. Daarnaast is er behoefte aan voldoende huisvesting voor (andere) mensen met een zorgvraag. We zoeken huisvestingsmogelijkheden in de bestaande voorraad en in nieuwbouw. Op dit moment voeren we een terughoudend beleid ten aanzien van het honoreren van initiatieven van wonen en zorg, omdat we geen helder beeld hebben van de opgaven die op ons afkomen. Om de huisvestingsopgaven voor mensen met een (toekomstige) zorgvraag/hulpvraag in beeld te brengen is begin 2021 een onderzoek in De Liemers opgestart. Het doel van dit onderzoek is voor deze doelgroepen per gemeente zicht te krijgen op de huidige en toekomstige vraag naar en het huidige aanbod aan passende (sociale huur-)woningen en andere benodigde woonvormen. Het gaat hierbij zowel over de aantallen toe te voegen woonvormen als de mogelijkheden binnen de bestaande woningen en woonvormen. Onderscheid wordt gemaakt in de doelgroepen ouderen en mensen met een lichamelijke beperking (LG), mensen met een verstandelijke beperking (VG), mensen vanuit de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en kwetsbare jongeren. De resultaten voor de gemeente Duiven en een voorstel voor de aanpak van de opgaven worden als onderdeel van de Woonagenda (uitvoeringsagenda) aan de gemeenteraad voorgelegd.

Ook voor de uitstroom vanuit Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang moet woonruimte beschikbaar zijn. Vaak hebben deze mensen een laag inkomen, en zijn zij op sociale huurwoningen aangewezen. We zetten in op een evenwichtige spreiding in de regio de Liemers van de uitstroom vanuit Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang. Daarnaast is het van belang dat de begeleiding voor mensen die dat nodig hebben goed geregeld is. Daarvoor wordt het concept ‘Blijf-wijk’ verder ontwikkeld. Samen met Westervoort en Vivare zetten we in 2021 een structureel overleg op waarin we gezamenlijk kijken hoe we de uitstroom vanuit Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang zo goed mogelijk kunnen faciliteren. We richten ons daarbij op de uitstroom van mensen met een binding aan Duiven.

We honoreren alleen kleinschalige projecten die iets toevoegen aan het aanbod. We denken daarbij aan het creëren van veilige beschermde woonomgevingen in de vorm van een combinatie van de huisvesting van jongeren en ouderen en aan ouderenhofjes in de nabijheid van gezinswoningen.
Vivare zal de afspraak continueren over de woningtoewijzing in Loo en Groessen. Deze pilot betreft het aanbieden van woningen die geschikt zijn voor senioren (omdat daar de badkamer en slaapkamer op de begane grond zijn), via het reguliere aanbodmodel en de overige woningen via het lotingsmodel.

[15] huishouden dat na verhuizing voor het eerst in een zelfstandige woning gaat wonen en dat geen zelfstandige woning leeg achterlaat

Maatregelen korte termijn:

- De resultaten van het regionale wonen-zorg onderzoek voor de gemeente Duiven en een voorstel voor de aanpak van deze opgaven worden aan de gemeenteraad voorgelegd.
- We maken een eerste afspraak met Westervoort en Vivare over de opvang van de uitstroom van mensen vanuit Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang met een binding aan Duiven
- We werken met Vivare en de Liemerije het woonzorgconcept 'Blijf-wijk' verder uit
- We evalueren met Vivare en de dorpsraden de pilot in Loo en Groessen met toewijzen van seniorenwoningen via het reguliere aanbodmodel en overige woningen via loting.

Doel 9: we zorgen bij aantoonbare behoefte voor passende huisvesting voor arbeidsmigranten

Uit het Liemerse onderzoek naar huisvesting van arbeidsmigranten (september 2019) blijkt dat er in 2017 in de gemeente Duiven circa 450 arbeidsmigranten werkzaam zijn en naar schatting circa 130 wonen[16]. Recentere cijfers zijn niet bekend. Wel wordt in het rapport een blijvende groei van het aantal arbeidsmigranten verwacht. De mate van groei is afhankelijk van economische ontwikkelingen. Ongeveer 15%-20% van de arbeidsmigranten blijft permanent in Nederland en heeft reguliere huisvesting nodig. 80%-85% blijft korter en is aangewezen op tijdelijke huisvesting. Uitgangspunt van ons beleid is dat we aan de behoefte aan huisvesting van arbeidsmigranten die werken in de gemeente tegemoet willen komen.

Vivare ziet arbeidsmigranten die zich voor langere tijd in Nederland willen vestigen (long stay) als regulier woningzoekenden en heeft dat meegenomen in haar prognoses wat betreft de behoefte aan sociale huurwoningen. Over de tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten in bestaande woningen gaan we met Vivare in gesprek om te verkennen wat ieders rol en verantwoordelijkheid is (zie ook doel 3 kamerbewoning).

Ook zijn er particuliere initiatieven om huisvesting voor tijdelijke arbeidsmigranten te realiseren, zoals bijvoorbeeld aan de Visserlaan. We beoordelen deze initiatieven op ligging ten opzichte van voorzieningen, inpassing in de wijk of buurt en natuurlijk kwaliteit van de huisvesting. Het gaat daarnaast om de bereidheid van de initiatiefnemer tot het maken van afspraken over toezicht, woonbegeleiding en inburgering.

Maatregelen korte termijn:

- We werken het beleid uit om initiatieven voor de huisvesting van arbeidsmigranten onder voorwaarden te faciliteren
- Met de nieuwbouwprogrammering van tabel 2 en tabel 3 is er voldoende ruimte in de sociale huursector om arbeidsmigranten permanent te huisvesten
- Over de tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten in bestaande woningen gaan we ook met Vivare in gesprek om te verkennen wat ieders rol en verantwoordelijkheid is.

Doel 10: We willen extra woonwagenstandplaatsen realiseren

Samen met onze buurgemeenten Westervoort, Montferland en Zevenaar is in 2019 een woonwensen onderzoek uitgevoerd onder woonwagenbewoners en spijtoptanten. Daaruit is voor de gemeente Duiven een aanvullende behoefte aan woonwagenplekken gebleken. De gemeente Duiven heeft op dit moment 7 woonwagen standplaatsen.

Van belang is dat de beschikbaar komende woonwagens en woonwagenstandplaatsen worden toegewezen aan zoekenden met een binding aan Duiven. Dat willen we vastleggen in het toewijzingsbeleid.

[16] Bekend is dat het aantal woonachtige arbeidsmigranten in onderzoeken altijd onderschat wordt omdat de registratie niet altijd goed gebeurt en omdat arbeidsmigranten die korter dan 4 maanden in Nederland zijn zich niet hoeven in te schrijven.

Maatregelen korte termijn:

- We maken in 2021 met Vivare afspraken hoe we de aanvullende behoefte de komende jaren kunnen realiseren
- We stellen een toewijzingsbeleid voor woonwagenstandplaatsen op .

Doel 11: We huisvesten vergunninghouders en andere spoedzoekers in overleg met de corporaties
Ieder jaar krijgt de gemeente een taakstelling van het Rijk voor het huisvesten van vergunninghouders. We maken hierover in de prestatieafspraken met de corporaties afspraken en betrekken daarbij de woningbehoefte van andere spoedzoekers.
Om statushouders een 'zachte landing in de wijk' te geven, bestaat er in de gemeenten een netwerk-samenwerking met alle relevante partners.

Maatregelen korte termijn:

- We willen in overleg met Vivare maximaal 10% van de jaarlijks voor verhuur vrijkomende woningen toewijzen aan statushouders en spoedzoekers. Mocht de taakstelling voor vergunninghouders hoger worden dan gaan we over het percentage met elkaar in overleg.

5. Meer en passende woningen

Ambitie: *We willen de woningbouw versnellen om aan de behoefte te voldoen en tot 2025 570 woningen bouwen, tot 2030 in totaal 900 woningen en tot 2040 in totaal 1.200 woningen. We hebben daarvoor zowel de al bekende inbreidingslocaties als meerdere uitbreidingslocaties nodig. We willen de juiste woningen realiseren rekening houdend met de geconstateerde woningbehoefte en met doorstroming uit de bestaande voorraad. De grootste opgave ligt in de kern Duiven. We realiseren de nieuwbouw daarom vooral in en bij de kern Duiven. In Loo en Groessen wordt naar behoefte gebouwd met extra aandacht voor lokale kenmerken als woonmilieus en sociale binding. We willen de betaalbare woningen die we realiseren ook betaalbaar houden. We stellen eisen op het gebied van energie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid.*

Doel 12: we willen tot 2025 570 woningen bouwen, tot 2030 in totaal 900 woningen en tot 2040 in totaal 1.200 woningen

De woningbehoefte voor de gemeente Duiven tot 2040 is berekend op 900 woningen. Om aan deze woningbehoefte te kunnen voldoen is in de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen afgesproken dat we zorgen voor een plancapaciteit van 130% van de berekende behoefte. Gezien de grote druk op de woningmarkt en het huidige woningtekort zien we de 130% plancapaciteit als een ambitie als het gaat om het aantal toe te voegen woningen. Dat betekent dat er afgerond tot 2025 voor 570 woningen plannen moeten zijn, tot 2030 voor 900 woningen en tot 2040 voor in totaal 1.200 woningen. Zie ook tabel 1, pagina 7.

Om te voorkomen dat onze bevolking uit balans raakt met veel ouderen, richten we ons op het verkrijgen van een woningvoorraad die voldoende mogelijkheden biedt voor zowel jongeren en ouderen uit de gemeente Duiven als de huishoudens die behoren tot de actief werkende bevolkingsgroep en die graag in onze gemeente willen blijven of komen wonen. Om deze onbalans te voorkomen zetten we in op het realiseren van 1.200 woningen tot 2040. Door het bouwen van deze aantallen woningen is het tevens de verwachting dat we ons inwonertal in stand kunnen houden en daarmee het draagvlak voor voorzieningen[17].

Dat de druk op de woningmarkt hoog is blijkt uit de korte verkooptijd van woningen, stijgende woningprijzen en een beperkte keuze van koopwoningzoekenden. In de sociale huursector blijkt dat uit het beperkt aantal vrijkomende woningen en een groeiend aantal reacties op deze woningen. In de woonenquête geeft 36% van de inwoners van Duiven aan binnen 5 jaar te willen verhuizen.

De nu bekende inbreidingsplannen hebben een maximale capaciteit voor ca 350 woningen inclusief de reeds opgeleverde woningen in 2019 en 2020. Het betreft echter vooral zachte plannen. Voor 100 woningen is er al wel een vastgesteld bestemmingsplan. Om snel te kunnen bouwen is het belangrijk om de zachte plannen definitief te maken. Daarnaast is het nodig om de planontwikkeling op te starten voor meerdere uitbreidingslocaties (zie doel 13).

We hebben al de nodige stappen gezet om de woningbouw te versnellen met het vaststellen van de notitie woningbouwprogramma van 2018 en de versnellingsnotitie woningbouw van 2019.

Een overzicht van het woningbouwprogramma met alle bekende locaties per 1-1-2021 staat in de overzichtstabel in Bijlage 3. We actualiseren periodiek deze lijst met locaties en completeren en actualiseren de analyses. Dit betekent dat we de locaties opnieuw beoordelen en prioriteren op financiële haalbaarheid, grondpositie gemeente, technische complexiteit, procescomplexiteit en inpasbaarheid van het gewenste streefprogramma. Uitgangspunt daarbij is dat inbreidingslocaties[18] vóór

[17] Uitgaande van de berekende groei woningbehoefte volgens het regionaal woningmarktonderzoek van 570 woningen tot 2040 gaat de bevolking zelfs licht dalen, zie figuur 1 Bijlage 1.

[18] Inbreidingslocaties: overwegend kleinere locaties tussen de bestaande woningen van de kernen Duiven, Loo en Groessen

uitbreidingslocaties[19] gaan. Dat is conform provinciaal beleid en ook afgesproken in de Liemerse woonagenda. En uiteraard blijven we werken aan de verdere planontwikkeling van eerder geprioriteerde locaties.

Maatregelen korte termijn:

- We actualiseren jaarlijks het woningbouwprogramma met alle bekende locaties, blijven voor de reeds eerder geprioriteerde locaties werken aan de planontwikkeling en maken nu nog zachte plannen definitief
- We informeren de gemeenteraad in 2021 nog per kwartaal en vanaf 2022 per halfjaar over de voortgang van alle woningbouwlocaties door een kennisgeving. Indien hiervoor aanleiding is, omdat er bijvoorbeeld nieuwe ontwikkelingen zijn, informeren we de raad hierover tussentijds en eerder.

Doel 13: we ontwikkelen naast de bekende inbreidingslocaties ook meerdere uitbreidingslocaties

Met alle bekende inbreidingsplannen (ca 350 woningen) kan niet de totale nieuwbouwambitie van 930 woningen tot 2030 worden afgedekt. Ook in de periode tot 2025 kan de nieuwbouwambitie van 680 woningen niet tijdig worden afgedekt met de bekende inbreidingsplannen (zie tabel, pagina 7).
In de Verkenning uitbreidingslocaties, vastgesteld op 26 januari 2021, concluderen we dat om in de gemeente Duiven op tijd voldoende woningen te kunnen bouwen er naast de bekende locaties ook uitbreidingslocaties nodig zijn. Ook de respondenten van de woonenquête vinden dat de gemeente zowel in de bestaande kernen als op uitbreidingslocaties moet bouwen (inwoners 81%, professionals 82%).
Op basis van een eerste verkenning is geconstateerd, dat op alle drie de onderzochte locaties, Biezenkampen, Ploen-Noord en Plakse Weide, woningbouw mogelijk is. De gemeenteraad heeft op 26 januari 2021 vastgesteld om voor twee uitbreidingslocaties de planontwikkeling te starten voor in totaal circa 600 woningen. En een keuze voor de te ontwikkelen locaties pas te maken ná een consultatie van de ontwikkelaars die positie hebben op Plakse Weide en Ploen-Noord. In deze consultatie wordt de ontwikkelaars gevraagd naar onder meer de realisatie van het gewenste woningbouwprogramma, kosten neutraliteit voor de gemeente, invulling van de thema's duurzame energie, circulariteit, klimaatadaptatie, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit, omgaan met eerdere inspraakreacties.

Maatregelen korte termijn:

- We consulteren de ontwikkelaars die positie hebben op Plakse Weide en Ploen-Noord
- We maken vóór 1 juli 2021 een keuze voor welke uitbreidingslocaties de planontwikkeling wordt opgestart.

Doel 14: we bouwen in en bij de kern Duiven naar behoefte en houden rekening met doorstroming

Uitgangspunt bij de woningbouwprogrammering van nieuwe plannen is dat we rekening houden met de woningbehoefte van de Duivenaren. In de Vervolgnotitie versnelling woningbouw van 22 oktober 2019 is een kwalitatief streefprogramma woningbouw opgenomen. Inmiddels zijn er nieuwe inzichten en woningmarktontwikkelingen die om een bijstelling van dit streefprogramma vragen (zie ook hoofdstuk 2 en Bijlage 1):

- op basis van het regionaal woningmarktonderzoek 2019:
    - grote vraag naar woningen voor een- en tweepersoonshuishoudens vooral door de sterke vergrijzing
    - grote vraag naar betaalbare koopwoningen (<€ 250.000,-) vooral door jong volwassenen
    - geen vraag naar en toch behoefte aan middeldure huurwoningen. Veel woningzoekenden die een sociale huurwoning wensen hebben een te hoog inkomen hebben om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning en koopwoningzoekenden krijgen minder makkelijk een hypotheek. Beide groepen zijn aangewezen op middeldure huur
- woningcorporatie Vivare vindt het wenselijk dat 30% sociale huur wordt gehanteerd in het kwalitatief streefprogramma, dan tot nu toe gebruikelijk bij nieuwbouw (nu 10%)

[19] Uitbreidingslocaties: grotere locaties aan de rand van de kern Duiven

- uit de Liemerse woonagenda, aanvullend op de afspraken in de Woondeal Arnhem-Nijmegen:
    - circa 2/3 (ca 60%-70%) van de plannen in het betaalbare segment
    - bovengrens betaalbare koopwoningen is €250.000,-
    - bovengrens middeldure huur is € 850,-.
- doorstroming uit betaalbare koopwoningen wordt mogelijk gemaakt door het programmeren van middeldure en dure koopwoningen.

Vooruitlopend op een bijstelling van het streefprogramma in deze woonvisie nemen we reeds een hoger percentage sociale huur (15% i.p.v. 10%) en een lager percentage middeldure huur (15% i.p.v. 20%) mee in de consultatieronde met de ontwikkelaars over de realisatie van Plakse Weide en Ploen-Noord. Dit hebben we vastgelegd in de Verkenning uitbreidingslocaties van januari 2021.

Rekening houdend met genoemde inzichten en ontwikkelingen komen we tot onderstaand aangescherpt streefprogramma voor de nog te realiseren gezamenlijke uitbreidingsplannen en grotere locaties (50 woningen of meer) in de kern Duiven. We bouwen daarmee voor alle doelgroepen: starters/jongeren, doorstromers en ouderen. Voor uitbreidingsplannen en grotere locaties hanteren we een gedetailleerd streefprogramma, omdat het gaat om meer woningen, er minder ruimtelijke beperkingen zijn en meer sturingsmogelijkheden, zeker als het een gemeentelijke grondpositie betreft.
Het streefprogramma geldt voor de gezamenlijke locaties in de periode 2021-2030. Dat betekent dat per locatie gemotiveerd van het streefprogramma kan worden afgeweken. Wel moet de optelsom van alle programma's van de locaties tot het streefprogramma leiden.

Overigens zien we bij de verdere planontwikkeling binnen het programma per locatie een uitwisselbaarheid van de categorieën sociale huur boven de eerste aftoppingsgrens, middeldure huur en betaalbare koop. Het gaat immers om dezelfde type woningen en doelgroepen. In overleg met de ontwikkelende partijen bepalen we, rekening houdend met de daadwerkelijke woningvraag, wat het beste in de markt kan worden gezet.
Met het hanteren van 20% sociale huur onder de eerste aftoppingsgrens en rekening houdend met de beschreven uitwisselbaarheid tussen sociale huur boven de eerste aftoppingsgrens, middeldure huur en betaalbare koop, denken we 25% sociale huurwoningen te realiseren op de grotere locaties. Dat aandeel komt overeen met het aandeel van 25% in de huidige woningvoorraad in de gemeente Duiven, waardoor het percentage sociale huurwoningen op termijn gehandhaafd blijft.

Tabel 2. Kern Duiven. Streefprogramma woningbouw uitbreidings- en grotere locaties (50 woningen of meer) 2021-2030

Categorie	Prijscategorie (prijspeil 1-1-2021)	Type woning	Belangrijkste doelgroep	Percentage
Sociale huur	< € 633,25 (1e aftoppingsgrens)	Appartementen/ grondgebonden woningen voor 1-2 pers. Huishoudens, min. 60 m2 BVO	Starters/jongeren en ouderen	20%
Middeldure huur	€ 633,25 (1e aftoppingsgrens) tot € 850,-	Grondgebonden rijwoning min. 90 m2 BVO Appartementen voor 1-2 pers. Huishoudens, min. 70 m2 BVO	Starters/jongeren, doorstromers en ouderen	10%[20]
Betaalbare koop	< € 250.000,-	Grondgebonden rijwoning min. 90 m2 BVO Appartement voor 1-2 pers. Huishoudens min.70 m2 BVO	Starters/jongeren, doorstromers en ouderen	30%[21]
Middeldure koop	€ 250.000,- tot € 325.000,- (NHG-grens)	Grondgebonden woningen min. 100 m2 BVO Appartement voor 1-2 pers. Huishoudens, min.l 70 m2 BVO	Doorstromers en ouderen	30%
Dure koop	> € 325.000,- (NHG-grens)	Grondgebonden woningen 2^1 kap, vrijstaand, kavels	Doorstromers,	10%

[20] Uitwisselbaarheid middeldure huur en betaalbare koop
[21] Uitwisselbaarheid middeldure huur en betaalbare koop

		Min. 100 m2 BVO		

We hanteren bewust voor inbreidingslocaties een meer globaal streefprogramma. Ook omdat het vaak om kleinere woningbouw aantallen gaat is het niet haalbaar en niet wenselijk om met een gedetailleerd programma te werken. Sommige locaties maken mogelijk 100% sociale huurwoningen haalbaar, terwijl andere locaties juist om een duurdere programma vragen.
Uit de woonenquête blijkt overigens dat er onder de respondenten in vergelijkbare aandelen voor- en tegenstanders zijn van het hoger bouwen dan 4 lagen nabij het centrum van de kern Duiven.

Tabel 3. Kern Duiven. Streefprogramma woningbouw inbreidings- en kleinere locaties (< 50 woningen) 2021-2030

Categorie	**Prijscategorie (prijspeil 1-1-2021)**	**Type woning**	**Belangrijkste doelgroep**	**Percentage**
Sociale huur middeldure huur betaalbare koop	< € 633,25 € 633,25 tot € 850,- < € 250.000,-	Appartementen/ grondgebonden woningen voor 1-2 pers.huishoudens, min. 60-90 m2 BVO	Starters/jongeren en ouderen	70%
Middeldure koop Dure koop	€ 250.000,- tot € 325.000,- > € 325.000,-	Grondgebonden woningen min. 100 m2 BVO Appartement voor 1-2 pers. Huishoudens, min. 70 m2 BVO	Doorstromers	30%

Aan de grote vraag naar woningen voor een- en tweepersoonshuishoudens door jongeren en ouderen komen we vooral tegemoet door nieuwbouw op de bestaande locaties in de kern Duiven. Immers deze locaties liggen veelal dicht bij voorzieningen en kennen vaker dan uitbreidingslocaties ruimtelijke beperkingen (beperkte openbare ruimte, minder mogelijkheden voor parkeren). We gaan op die locaties uit van een hoger aandeel appartementen, dan voor de nieuwe uitbreidingsplannen.

Maatregelen korte termijn:

- We hanteren het streefprogramma weergegeven in tabel 2 voor de nieuwe uitbreidingsplannen en grote locaties (50 woningen of meer) in en bij de kern Duiven.
- We hanteren het streefprogramma weergegeven in tabel 3 voor de inbreidingslocaties en kleine locaties (< 50 woningen) in de kern Duiven
- We onderzoeken de wenselijkheid om in bestemmingsplannen middels een doelgroepenverordening het aandeel sociale huur, midden huur en goedkope koop uit het streefprogramma vast te leggen
- We onderzoeken de mogelijkheden om doorstromers uit de gemeente Duiven voorrang te kunnen geven bij nieuwbouw in de eigen gemeente.

De doelgroepenverordening is een sturingsinstrument waarmee de gemeente in het bestemmingsplan voor de categorieën sociale huur, middenhuur, goedkope koop en particulier opdrachtgeverschap de maximum prijsgrenzen, de bijbehorende doelgroepen en instandhoudingstermijnen kan bepalen. Met een doelgroepenverordening kan de gemeente uitvoering geven aan de Woonvisie en het vast te stellen woningbouwprogramma.

Doel 15: we bouwen in Loo en Groessen naar behoefte
In Loo en Groessen houden we rekening met de woningbehoefte van de huidige inwoners. Dat betekent dat we, in aanvulling op de bestaande voorraad en conform de woonenquête, vooral kleinere woningen bouwen voor 1 en 2 persoonshuishoudens in de huursector en in de betaalbare koop (< € 250.000,-).

In *Loo* is er, naast de woningen die in 2021 worden opgeleverd op de locatie Westreenen, de komende 10 jaar behoefte aan circa 20 tot 30 extra woningen. Voor de aanvullende woningbehoefte van de komende jaren zijn de kassencomplexlocaties aan de Loostraat en de voormalige kleuterschool locatie de locaties voor Loo om deze in te vullen. Bij elkaar bieden deze percelen meer dan voldoende ruimte om de behoefte voor in ieder geval de komende 10 jaar te kunnen invullen en waarschijnlijk ook daarna. Op dit moment zijn de kassenlocaties nog geen onderdeel van de korte termijn ontwikkellocaties. De voormalige kleuterschoollocatie wordt al wel ontwikkeld.

In *Groessen* is er de komende 10 jaar behoefte aan circa 40 tot 50 extra woningen. Op korte termijn zijn bouwplannen in ontwikkeling voor zo'n 35 tot 40 woningen op de locaties "Onder de Toren" en Kerkakkers 29. Wanneer deze locaties zijn ontwikkeld kan er dus nog ruimte worden gezocht voor aanvullende woningbouw.

Maatregelen korte termijn:
- Op locaties in Loo en Groessen bouwen we kleinere woningen voor 1- en 2 persoonshuishoudens in de huursector en in de betaalbare koop (< € 250.000,-).

Doel 16: we zorgen dat nieuwe woningen betaalbaar blijven
In de woonenquête geven de inwoners van Duiven aan dat ze een belangrijke rol zien weggelegd voor de gemeente om te zorgen voor voldoende goedkope koopwoningen en sociale huurwoningen voor vooral jongeren en starters.
We willen de middeldure huurwoningen en goedkope koopwoningen, die nieuw gebouwd worden, bij verhuizing voor een aantal jaren behouden blijven in de betreffende prijscategorieën. Dat kan door het opstellen van een doelgroepenverordening. Ook willen we in de doelgroepenverordening vastleggen welke inkomensgroepen voor welke woningen in aanmerking komen.

Maatregelen korte termijn:
- We onderzoeken de wenselijkheid en haalbaarheid van een doelgroepenverordening met maximum prijsgrenzen, de bijbehorende doelgroepen (waaronder jongeren/starters) en de instandhoudingstermijnen voor sociale huur, middenhuur en goedkope koop
- We proberen met initiatiefnemers en ontwikkelaars afspraken te maken over welke producten ze precies realiseren als het gaat om betaalbare nieuwbouwwoningen.

Doel 17: we continueren het beleid gericht op woningsplitsing, kleinschalige bouwinitiatieven en functieverandering naar wonen
Op 18 februari 2020 hebben we de beleidsnotitie woningsplitsing, kleinschalige bouwinitiatieven en functieverandering naar wonen vastgesteld. Naast door nieuwbouw kan de woningvoorraad ook door deze mogelijkheden worden uitgebreid.
Met *woningsplitsing* worden meerdere doelen gediend: in stand houden van bestaande woningen, bijdragen aan de betaalbaarheid van de woonlasten en het daarmee beter laten aansluiten van de woning bij de actuele woonbehoefte. Woningsplitsing is niet van toepassing op kavels en niet op appartementen, bedrijfswoningen, dienstwoningen en recreatiewoningen.
Met *kleinschalige bouwinitiatieven* wordt het toevoegen van maximaal twee woningen in de bebouwde kom van de kernen Duiven en Loo bedoeld. Het gaat om initiatieven die niet opgenomen zijn in de Versnellingsnotitie woningbouw. Het moet gaan om het toevoegen van ruimtelijke kwaliteit door het oplossen van een ruimtelijk-maatschappelijk probleem (bijvoorbeeld voormalige bedrijfsbebouwing).
Voor Groessen gelden dezelfde regels zodra bestaande woningbouwplannen zoals opgenomen in de huidige woningbouwnotitie definitief in ontwikkeling zijn genomen.

Met de *functieverandering naar wonen* krijgen bestaande gebouwen een woonbestemming. Het realiseren van de juiste functies op de juiste plaats en daarmee toekomstbestendig gebruik van de bestaande bebouwing staat centraal. Het gaat om transformatie en inbreiding en niet om gebouwen in het buitengebied.

Maatregelen korte termijn:

- We evalueren het werken met de afwegingskaders van de beleidsnotitie woningsplitsing, kleinschalige bouwinitiatieven en functieverandering naar wonen. Het gaat daarbij om evaluatie van het proces, de voorwaarden en om het aantal gerealiseerde woningen.

Doel 18: we ontwikkelen de voorwaarden voor nieuwe woningen wat betreft energiegebruik, klimaatadaptatie en circulariteit

In de woonenquête geeft ongeveer 2/3 deel van de inwoners aan energiezuinige nieuwbouw en aandacht voor circulariteit belangrijk te vinden. Wel wordt aandacht gevraagd voor de betaalbaarheid van de maatregelen.
We werken momenteel binnen het gemeentelijke programma Circulaire economie aan drie sporen die het wonen in de gemeente raken: energiegebruik- en transitie, klimaatadaptatie en circulariteit.
Wat betreft ***energiegebruik*** geldt vanaf 1 januari 2021 volgens landelijke regelgeving voor alle nieuwbouw (zowel woningbouw als utiliteitsbouw), dat alle gebouwen minimaal moeten voldoen aan de eisen voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG).
Wat betreft de ***energietransitie*** wordt momenteel voor de gemeenten Duiven en Westervoort gezamenlijk de Transitievisie Warmte opgesteld. Een belangrijk deel van de huizen in Duiven en Westervoort is aangesloten op het wamtenet. Dit net wordt gevoed door de afvalenergiecentrale AVR in Duiven. In Duiven gaat het om circa 7.100 woningen (67%) en in Westervoort om circa 2.200 woningen (34%). De overige woningen worden grotendeels verwarmd door aardgas, op een enkele all-electric woning na. In de Transitievisie Warmte die we eind 2021 vaststellen wordt duidelijk voor welke warmtevoorziening per wijk wordt gekozen.
Wat betreft ***klimaatadaptatie*** is het de bedoeling dat nieuwe plannen worden getoetst op de wijze waarop rekening wordt gehouden met het voorkomen van hittestress, wateroverlast en verdroging. In het later in 2021 vast te stellen 'watertakenplan' wordt samen met het waterschap vastgesteld hoeveel waterberging moet worden gerealiseerd bij nieuwbouwlocaties. Overige doelstellingen wat betreft klimaatadaptatie worden geformuleerd in de in 2021 nog vast te stelen 'strategielijnen DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA).
Wat betreft ***circulariteit*** is in de regionale Woondeal afgesproken, dat partijen in nieuwe woningbouwplannen zich inspannen om minimaal 25% circulair te laten ontwikkelen. Voor bestaande plannen worden marktpartijen uitgedaagd om meer circulair te ontwerpen en bouwen. In de eveneens in 2021 vast te stellen Road Map Circulaire economie worden handvatten opgenomen voor circulaire gebiedsontwikkeling.

Maatregelen korte termijn:

- Alle nieuwe woningen worden vanaf 1 januari 2021 minimaal volgens de BENG-normen gebouwd. Ontwikkelaars die extra duurzaamheidsmaatregelen treffen of innovaties toepassen geven we meer kans bij de prioritering van projecten
- In de Transitievisie Warmte die we eind 2021 vaststellen wordt duidelijk voor welke warmtevoorziening per wijk wordt gekozen
- Wat betreft klimaatadaptatie worden nieuwe plannen getoetst aan het in 2021 vast te stellen watertakenplan en aan de strategielijnen DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)
- We stellen aan ontwikkelende partijen de voorwaarde dat minimaal 25% circulair wordt ontwikkeld
- Voor bestaande plannen worden marktpartijen uitgedaagd om meer circulair te ontwerpen en bouwen.

BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen) :
In Nederland leggen we vanaf 1 januari 2021 de energieprestatie voor bijna energieneutrale gebouwen vast aan de hand van 3 eisen. Deze eisen worden naar verwachting de komende jaren steeds strenger.
1.de maximale energiebehoefte in kWh per m2 gebruiksoppervlak per jaar
2.het maximale primair fossiel energiegebruik, eveneens in kWh per m2 gebruiksoppervlak per jaar
3.het minimale aandeel hernieuwbare energie in procenten
Klimaatadaptatie:
Aanpassen aan klimaatverandering waardoor de kwetsbaarheid voor klimaatverandering vermindert. Het gaat om het aanpassen aan bijvoorbeeld temperatuurstijging, droogte, meer extreme neerslag en wateroverlast, smog/fijnstof.
Circulariteit:
Circulariteit en daarmee ook circulair bouwen, gaat ervan uit dat producten van nu de grondstoffen zijn voor later: na gebruik kunnen producten gedemonteerd worden en de materialen opnieuw worden gebruikt. Circulariteit gaat dus uit van een wereld zonder afval.

6. Woonagenda: uitvoeringsprogramma 2021-2022

De woonagenda is een uitvoeringsprogramma, dat tegelijkertijd met de woonvisie door de raad wordt vastgesteld. We rapporteren jaarlijks bij de programmabegroting middels een kennisgeving over de voortgang van de gestelde doelen (onder meer op basis van de periodieke regionale woningmarktmonitor) en geven een update van het woningbouwprogramma. Tevens benoemen we de maatregelen voor het komende jaar en eventueel benodigde middelen. Nieuwe inzichten, afspraken in regio of Liemersverband kunnen aanleiding zijn om doelen bij te stellen of nieuwe maatregelen in te zetten.

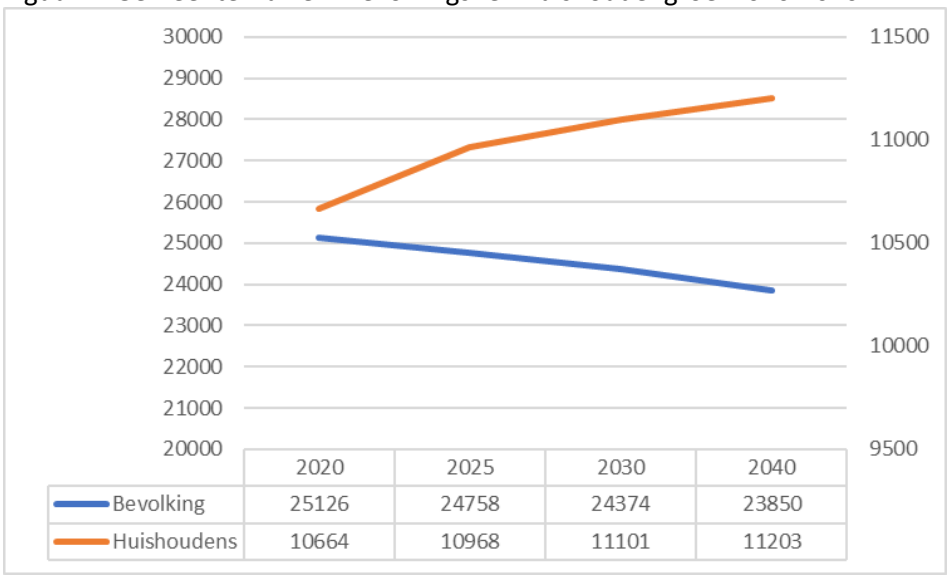
Maatregelen	**Wanneer?**	**Trekker?**	**Onderdeel Prestatie-afspraken?**
Procesafspraken			
Jaarlijks in de raadscyclus van de voorjaarsnota rapporteren over gestelde doelen en update bouwprogramma	Q2 jaarlijks	gemeente	
Kwaliteit bestaande woningen en leefbare wijken			
duurzaamheidsprogramma en energieloket actief promoten	doorlopend	gemeente	
onderzoeken mogelijkheden informeren particulieren levensloopbestendig maken woningen	2022	gemeente	
afspraken met Vivare over het transformeren en verkopen van woningen	doorlopend	gemeente/ corporatie	ja
afspraken Vivare over levensloopbestendig maken van woningen	doorlopend	gemeente/ corporatie	ja
onderzoeken haalbaarheid en wenselijkheid beleidskader kamerbewoning	2022	gemeente/ corporatie	ja
onder voorwaarden meewerken aan nieuwe wooninitiatieven	doorlopend	gemeente	
wenselijkheid en mogelijkheid van tijdelijke en friends-huurcontracten onderzoeken	2022	gemeente/ corporatie	ja
stapsgewijze aanpak bestaande woningvoorraad afgestemd op de transitievisie warmte	Vanaf Q4 2021	gemeente/ corporatie	ja
bespreking met partners over wijkplannen	Q2, Q4 jaarlijks	gemeente	ja
Doelgroepen			
woningbouwprogrammering gericht op nieuwbouw en doorstroming voor starters/jongeren	doorlopend	gemeente	ja
evalueren pilot met voorrang toewijzen aan starters	Q3 2021	gemeente/ corporatie	ja
bewust maken jongeren noodzaak inschrijven bij Entree	2021	gemeente	
voorleggen resultaten regionale wonen-zorg onderzoek en voorstel aanpak aan gemeenteraad	Q3 2021	gemeente	
eerste afspraak met Westervoort en Vivare over uitstroom vanuit Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang	Q3 2021	gemeente	
het woonzorgconcept ‘Blijf-wijk’ verder uitwerken met Vivare en de Liemerije	Q3 2021	Gemeente/ corporatie	ja
evalueren de pilot toewijzen van seniorenwoningen in Loo en Groessen met Vivare en de dorpsraden	Q3 2021	gemeente/ corporatie	ja
In nieuwbouwprogrammering tabel 2 voldoende ruimte in sociale huursector voor arbeidsmigranten	doorlopend	gemeente/ corporatie	ja
met Vivare in gesprek over de tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten in bestaande woningen	2022	gemeente/ corporatie	ja
afspraken met Vivare realisatie 3 woonwagenstandplaatsen	Q3 2021	gemeente/ corporaties	ja

overleg met Vivare over max. 10% vrijkomende woningen voor statushouders en spoedzoekers	jaarlijks	gemeente/corporatie	ja
Meer passende woningen			
Voortzetten planontwikkeling geprioriteerde locaties en zachte plannen definitief maken	doorlopend	gemeente	
informeren raad over de voortgang woningbouwlocaties door kennisgeving	Vanaf 2022 halfjaarlijks	gemeente	
consulteren ontwikkelaars met positie op Plakse Weide en Ploen-Noord	Q2 2021	gemeente	
keuze voor uitbreidingslocaties	Q2 2021	gemeente	
hanteren streefprogramma tabel 2 voor nieuwe uitbreidingsplannen en grote locaties (meer dan 20 woningen) in en bij de kern Duiven	doorlopend	gemeente	
hanteren streefprogramma van tabel 3 voor de inbreidingslocaties en kleinere locaties (<20 woningen) in de kern Duiven	doorlopend	gemeente	
onderzoeken invoering van een doelgroepenverordening	2022	gemeente	
onderzoeken mogelijkheden om doorstromers voorrang te geven bij nieuwbouw	2022	gemeente	
bouwen van kleinere woningen voor ouderen in de huursector en jongeren in de betaalbare koop in Loo en Groessen	doorlopend	gemeente	
evalueren werken met afwegingskaders woningsplitsing, kleinschalige bouwinitiatieven en functieverandering naar wonen	Q4 2021	gemeente	
ontwikkelaars die bovenop BENG normen extra duurzaamheidsmaatregelen treffen of innovaties toepassen prioriteit geven	doorlopend	gemeente	
In de Transitievisie Warmte kiezen van warmtevoorziening per wijk	Vanaf Q4 2021	gemeente	
plannen toetsen aan watertakenplan en aan strategielijnen DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)	Vanaf Q4 2021	gemeente	
partijen de voorwaarde stellen dat minimaal 25% circulair wordt ontwikkeld	doorlopend	gemeente	
marktpartijen uitdagen in bestaande plannen meer circulair te ontwerpen en bouwen	doorlopend	gemeente	

BIJLAGE 1. WONINGMARKTANALYSE DUIVEN

1. Bevolking en huishoudens

Figuur 1. Gemeente Duiven. Bevolkings- en huishoudengroei 2020-2040

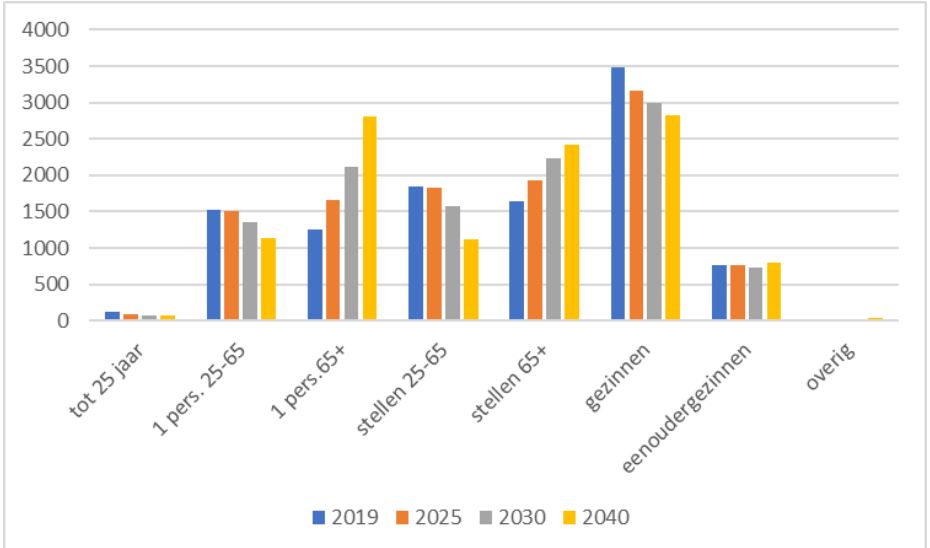

	2020	2025	2030	2040
Bevolking	25126	24758	24374	23850
Huishoudens	10664	10968	11101	11203

Bron: Primos 2019, Gelderse variant. Cijfers 2020 CBS Statline

- De gemeente Duiven heeft per 1-1-2020 25.126 inwoners en 10.664 huishoudens
- De verwachting volgens Primos 2019 is dat het aantal inwoners in de gemeente Duiven de komende jaren licht gaat dalen. Het aantal huishoudens blijft daarentegen stijgen.
- We houden rekening met een grotere groei van de woningbehoefte aansluitend bij de groei volgens Primos 2019 in De Liemers. Met de realisatie van de woningen volgens de woningbouwambitie van tabel 1 in hoofdstuk 2 stopt naar verwachting de daling van de bevolking.
- Door de vergrijzing daalt de gemiddelde huishoudengrootte en groeit het aantal huishoudens ondanks de lichte bevolkingsdaling. Dat zien we in figuur 2 aan de sterke toename van het aantal een- en tweepersoonshuishoudens 65-plus
- Deze ontwikkeling zien we terug in alle Liemerse gemeenten

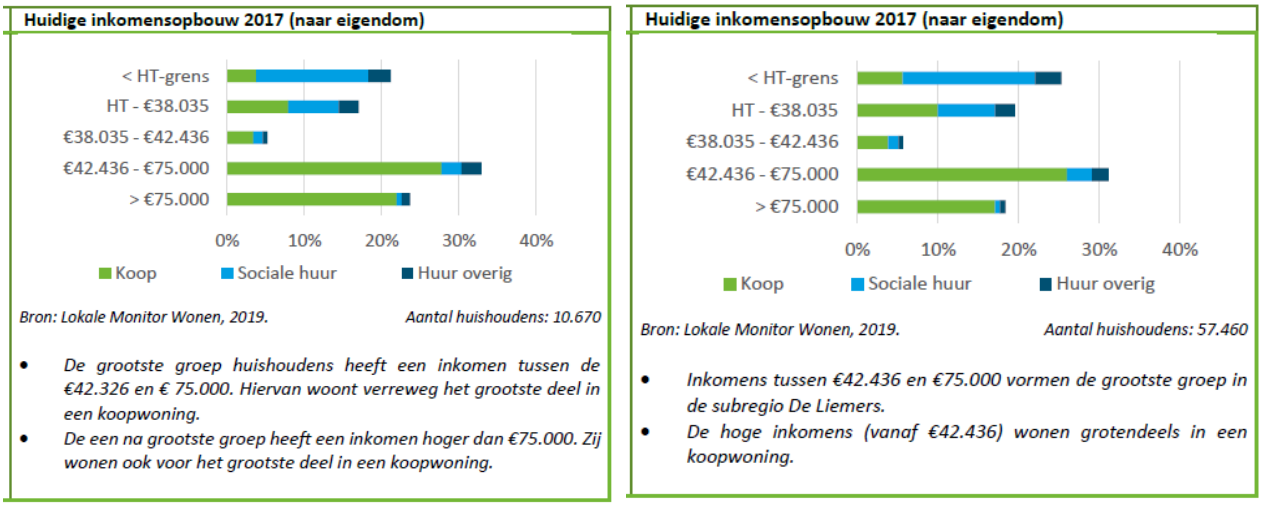
Figuur2. Gemeente Duiven. Huishoudensgroei naar leeftijdsklassen en typen 2019-2040

Bron: Primos 2019, Gelderse variant

- De huishoudens opbouw In Duiven is iets afwijkend van die in de Liemers. Er zijn meer gezinnen (33%) dan in de Liemers (28%)
- En minder 65+ huishoudens (27%) ten opzichte van 31% in de Liemers
- De verwachting is dat het aantal jonge huishoudens tot 25 jaar ongeveer gelijk blijft evenals het aantal eenouder gezinnen
- Het aantal gezinnen (huishoudens met kinderen) gaat dalen evenals het aantal 1-2 persoons huishoudens tussen de 25 en 65 jaar.
- De toename van het aantal huishoudens is volledig toe te schrijven aan het aantal een- en tweepersoonshuishoudens 65-plus. Deze groep groeit met 1.450 huishoudens tot 2030 en nog eens bijna 900 tot 2040 en compenseert ruimschoots de daling van het aantal een- en tweepersoonshuishoudens tussen de 25 en 65 jaar (ca. -1.100)

Figuur 3. Gemeente Duiven en regio De Liemers. Inkomensopbouw naar woningeigendom 2017

Bron: regionaal woningmarktonderzoek 2019

- De gemeente Duiven heeft meer huishoudens met hoge inkomens en minder met lage inkomens dan in de Liemers
- Zowel in Duiven als in de Liemers geldt dat met de stijging van de hoogte van het inkomen het aandeel dat in een koopwoning eveneens groeit.

Tabel 1. Gemeente Duiven. Verhuisbewegingen 2018

Verhuizingen	Aantal	Percentage
Binnen de gemeente	330	23%
Vestigers uit de regio	325	23%
Vestigers van buiten de regio	110	8%
Vertrekkers naar de regio	480	33%
Vertrekkers naar buiten de regio	185	13%
Totaal	1.430	100%

Bron: Woningmarktmonitor regio Arnhem-Nijmegen, juli 2020

- Veel mensen verhuizen binnen de gemeente Duiven en er zijn veel verhuizingen tussen de regiogemeenten
- Er vertrekken in 2018 meer mensen uit de gemeente dan dat er zich vestigen.
- Vestigers in Duiven komen vooral uit Westervoort, Zevenaar en Arnhem
- Maar er vertrekken ook in omgekeerde richting veel mensen uit Duiven naar Zevenaar, Arnhem en Westervoort.

2. Woningvoorraad

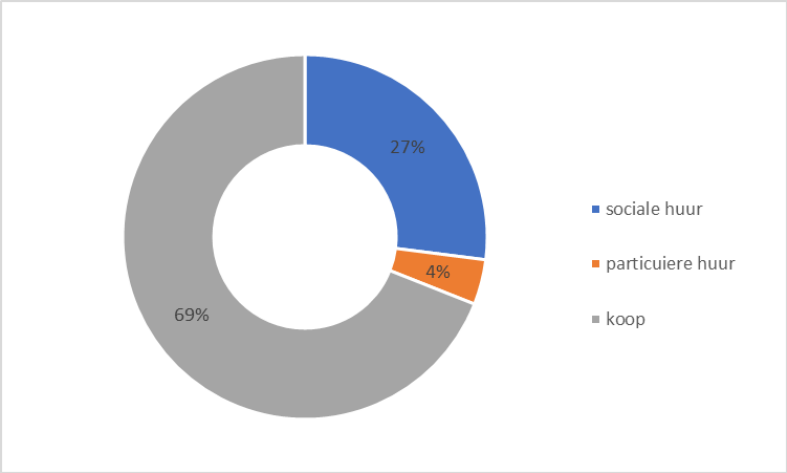
Tabel 2. Gemeente Duiven. Ontwikkeling woningvoorraad 2015-2019

Onderwerp	1-1-	Nieuwbouw	Overige toevoeging	Sloop	Overige onttrekking	Correctie	Saldo voorraad	31-12-
2015	10616	16	6	1	2	0	19	10635
2016	10635	9	6	1	4	0	10	10645
2017	10645	42	4	2	11	0	33	10678
2018	10678	33	0	4	1	2	30	10708
2019	10708	26	5	1	1	6	35	10743

Bron: CBS Statline

- De laatste jaren zijn er gemiddeld ca 25 woningen per jaar in Duiven bijgekomen
- De nieuwbouw heeft in 2015 en 2016 op een laag pitje gestaan, maar is de afgelopen jaren aangetrokken tot ca 35 per jaar, maar moet de komende jaren dus omhoog naar 100 woningen per jaar.

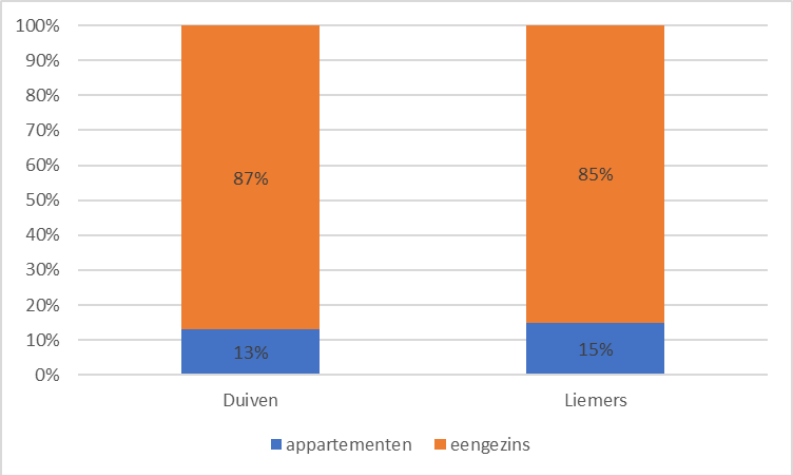
Figuur 4. Gemeente Duiven. Woningvoorraad naar eigendom, 1-1-2019

Bron: Woningmarktmonitor regio Arnhem-Nijmegen, juli 2020

- Het aandeel sociale huurwoningen is met 27% iets lager dan in de Liemers (29%)
- Ook het aandeel particuliere huurwoningen is met 4% iets lager (Liemers 6%)
- Het aandeel koopwoningen is met 69% juist wat hoger (Liemers 65%)

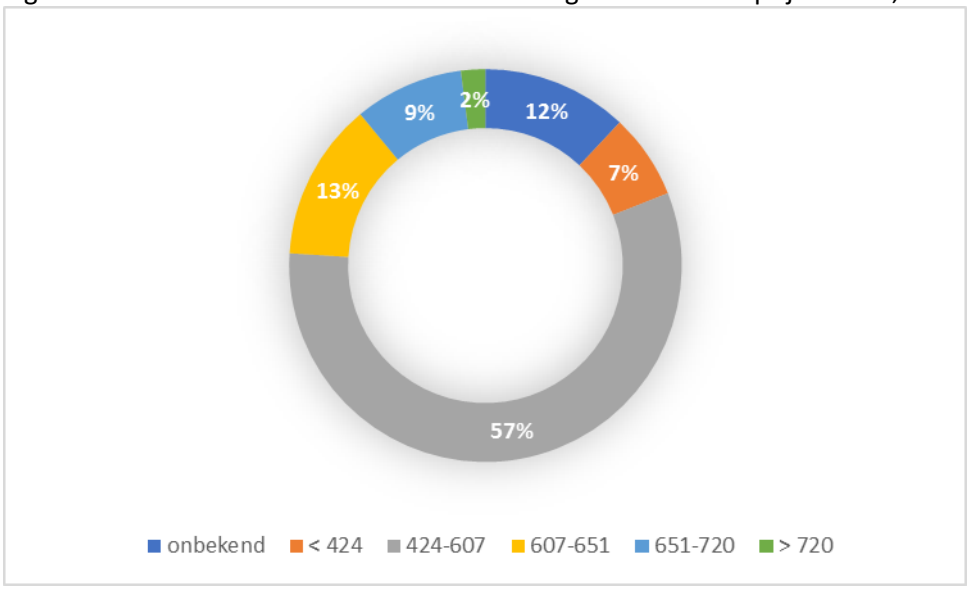
Figuur 5. Gemeente Duiven en regio De Liemers. Woningvoorraad naar type, 1-1-2019

Bron: Woningmarktmonitor regio Arnhem-Nijmegen, juli 2020

- Het aandeel appartementen in de woningvoorraad in Duiven is met 13% iets lager dan in de Liemers (15%)

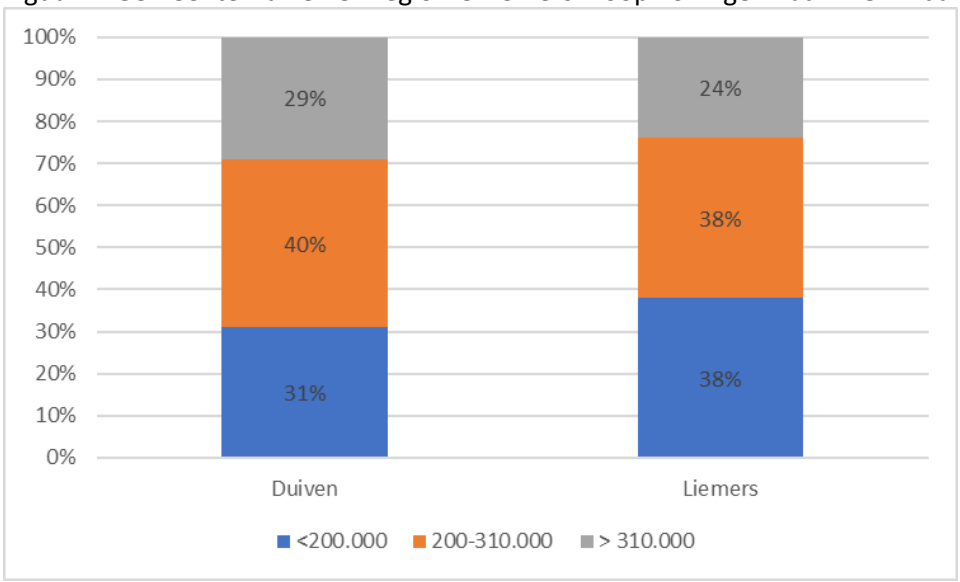
Figuur 6. Gemeente Duiven. Sociale huurwoningvoorraad naar prijsklassen, 1-1-2019

Bron: Woningmarktmonitor regio Arnhem-Nijmegen, juli 2020

- De voorraad sociale huurwoningen in Duiven is per 1-1-2020 2.879 woningen groot
- Het aandeel goedkope huurwoningen onder de € 424,- is met 7% beperkt (regio 10%)
- 77% van de sociale huurwoningen heeft een huurprijs beneden de tweede aftoppingsgrens van de huurtoeslag (€651,-)
- Van de 467 particuliere huurwoningen in Duiven heeft 43% een huur onder de €720,- (huurtoeslaggrens). In de regio is dat 55%
- De andere particuliere huurwoningen hebben een huur tussen de € 720,- en € 1.000,-. Dit zijn zogenaamde vrije sector huurwoningen.

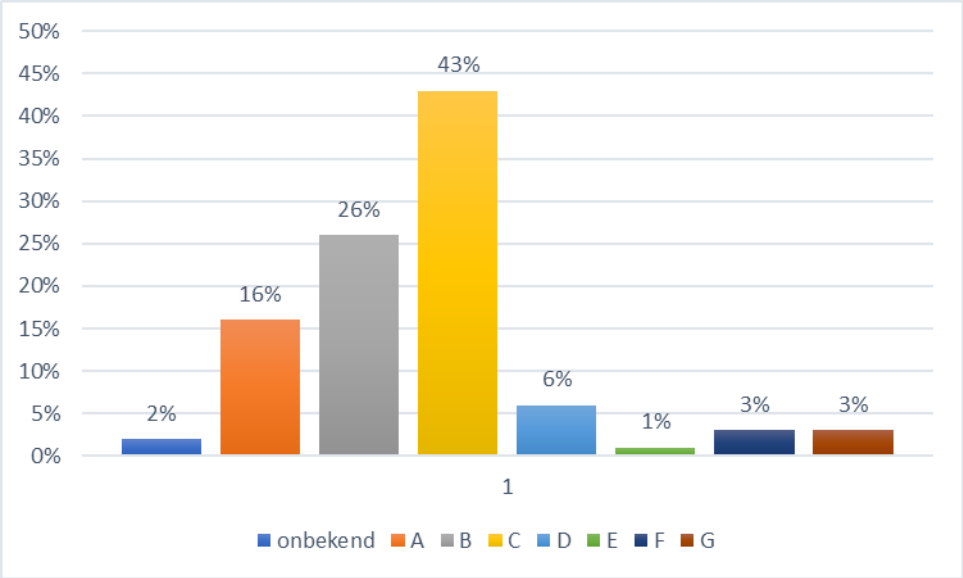
Figuur 7. Gemeente Duiven en regio De Liemers. Koopwoningen naar WOZ-waarden, 1-1-2019

Bron: Woningmarktmonitor regio Arnhem-Nijmegen, juli 2020

- De woningvoorraad in Duiven is iets duurder dan in De Liemers als geheel.
- 29% van de woningen hebben een WOZ-waarde boven de €310.000,-. In de regio is dat 24%

Figuur 8. Gemeente Duiven. Woningvoorraad naar energielabels, 1-1-2029

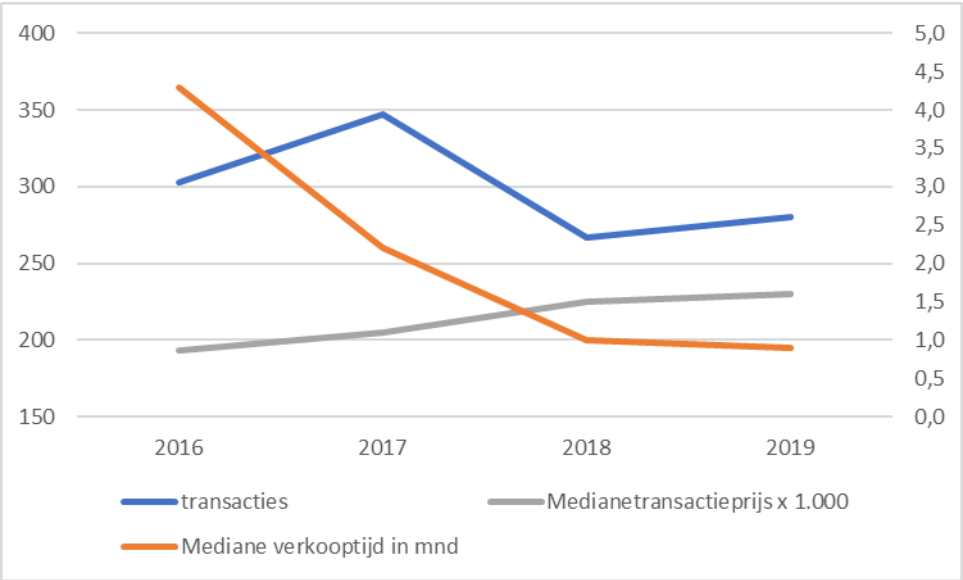

Bron: Woningmarktmonitor regio Arnhem-Nijmegen, juli 2020

- De meeste woningen in Duiven hebben een energielabel C of lager, net als in de regio
- Wel is het aandeel woningen met een label A of B met 42% een stuk hoger dan in de regio (33%)
- Vooral in de particuliere huursector en in de koop scoort Duiven een stuk beter wat betreft het aandeel woningen met een A- of B-label.

3. Druk op de koopwoningmarkt

Figuur 9. Gemeente Duiven. Indicatoren druk koopwoningmarkt 2016-2019

Bron: Woningmarktmonitor regio Arnhem-Nijmegen, juli 2020

- het aantal transacties is de afgelopen jaren schommelend rond de 300 per jaar
- dat de druk op de koopwoningmarkt sterk is toegenomen blijkt uit de mediane verkooptijd die is gedaald van 4,3 maand in 2016 naar 0,9 maand in 2019
- dat vertaalt zich ook in hogere verkoopprijzen. De mediane verkoopprijs ligt in 2019 19% hoger dan in 2016

4. Druk op de sociale huurwoningmarkt

Tabel 3. Gemeente Duiven. Indicatoren druk sociale huurwoningmarkt 2016-2019

	2016		2017		2018		2019	
	app	**eengez**	**app**	**eengez**	**app**	**eengez**	**app**	**eengez**
verhuringen	61	70	67	87	82	56	80	84
mutatiegraad	6%	4%	7%	5%	8%	3%	8%	5%
reacties per won	88	64	151	117	135	87	175	157
actieve zoektijd in jaren	0,86	1,27	0,81	1,39	1,15	1,2	0,98	1,2

Bron: Woningmarktmonitor regio Arnhem-Nijmegen, juli 2020

1. Het aantal verhuringen schommelt de afgelopen jaren tussen de 150 en 200 per jaar
2. De mutatiegraad (aantal verhuizingen) ligt al jaren op een laag niveau. Dat wil zeggen dat er weinig sociale huurwoningen beschikbaar komen voor de woningzoekenden
3. Het aantal reacties per woning is hoog, zowel voor appartementen als eengezinswoningen en vertoont een stijgende lijn
4. Een actief woningzoekenden (actief reageren op geadverteerde woningen) heeft in 2019 binnen een jaar een appartement en binnen 1,2 jaar een eengezinswoning.

5. ***Fricties woningmarkt***

Tabel 4. Gemeente Duiven. Woningbehoefte 2019-2040 volgens Woningmarktonderzoek 2019 en bekende plannen

	2019-2025	**2025-2030**	**2030-2040**	**2019-2040**
Berekende woningbehoefte	330	120	120	570
Benodigde plancapaciteit 130%	330-450	120-160	120-160	600-800
Conform Liemerse woningbehoefte (= evenredig aandeel in Liemerse groei)	520	190	190	900
Nieuwbouwambitie (= 130% plancapaciteit)	680	250	250	1180
Bekende plannen	**Totaal ca 350 woningen, waarvan 100 in harde plannen**			

Bron: regionaal woningmarktonderzoek 2019 en gemeentelijke inventarisatie januari 2021

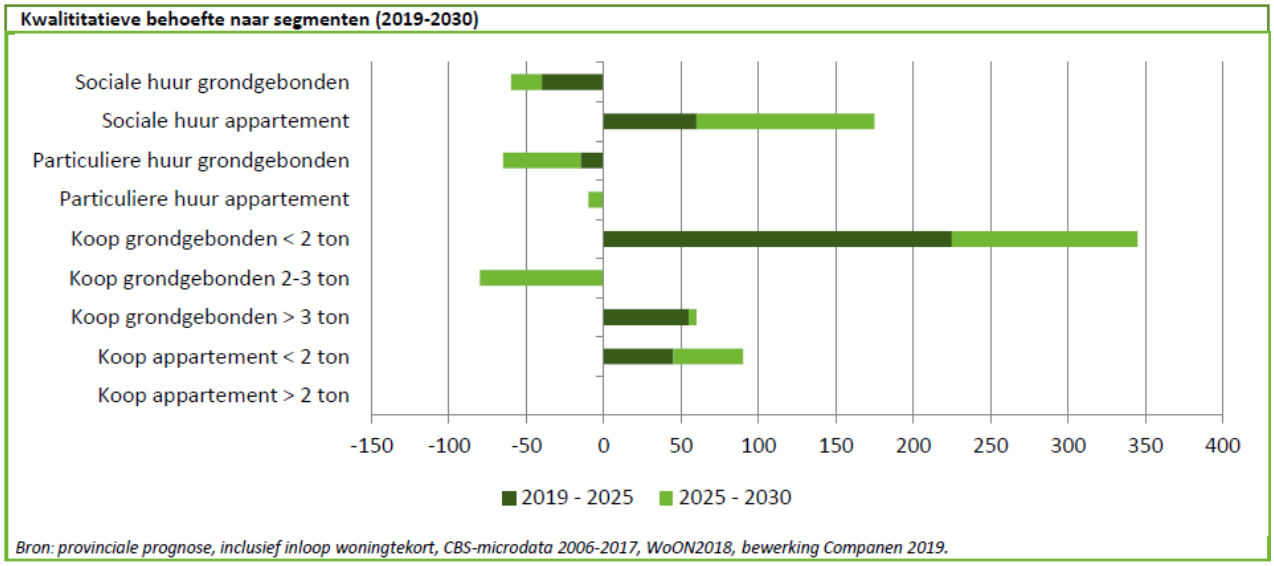
- Door de groei van het aantal huishoudens is er volgens Primos 2019 een behoefte aan 570 woningen in de gemeente Duiven tot 2040[22]
- Om aan de berekende behoefte volgens het regionaal woningmarktonderzoek te kunnen voldoen rekenen we met een plancapaciteit van 130% van de woningbehoefte. Immers door

[22] Overigens houden we in de woonvisie rekening met een grotere groei van de woningbehoefte aansluitend bij de groei volgens Primos 2019 in De Liemers., zie hoofdstuk2, tabel 1

planvertraging en uitval is meer capaciteit nodig dan berekend. Bij een grotere woningbouwambitie hoort uiteraard ook een grotere plancapaciteit

- In Duiven is in bekende inbreidingsplannen een plancapaciteit voor ca 350 woningen. Het merendeel van de plannen is echter zacht (geen definitief bestemmingsplan) en moet op korter termijn definitief gemaakt worden.
- Voor een overzicht van de plannen zie paragraaf 7.

Figuur 10. Gemeente Duiven. Kwalitatieve woningbehoefte naar segmenten 2019-2030.

Bron: regionaal woningmarktonderzoek 2019

- Het gaat om fricties tussen vraag en aanbod bij optimale doorstroming, dat wil zeggen als mensen hun woonwensen zouden kunnen vervullen
- Een grote vraag wordt geconstateerd naar sociale huurappartementen (< €720,-). Dit als gevolg van de steeds verder voortschrijdende vergrijzing
- Er wordt minder vraag nar sociale huur grondgebonden verwacht, maar voor veel huurders is betaalbaarheid belangrijker dan typologie. Het aanbod grondgebonden woningen voorziet, mits betaalbaar ook in de vraag naar huurappartementen. Bovendien blijven bij gebrek aan toegankelijke woningen mensen in hun grondgebonden woning wonen, waardoor fricties elkaar compenseren
- Een grote vraag wordt geconstateerd naar goedkope koopwoningen (< € 200.000,-). Deze behoefte komt vooral van (koop-)starters
- Als mensen vanwege ontbrekend aanbod geen goedkope koopwoning kunnen vinden, ligt er een alternatief in de (sociale) huur. Vergelijkbare woonlasten met een koopwoning komen uit op een huur van € 600,- tot € 650,- per maand
- Opvallend is dat er geen behoefte bestaat aan vrije sector huurwoningen. Duivenaren willen blijkbaar liever kopen dan huren. Wel vervullen middeldure huurwoningen voor woningzoekenden een alternatief bij het ontbreken van betaalbare of middeldure koopwoningen die niet

6. Gegevens Groessen en Loo

Tabel5. Gemeente Duiven. Kerngegevens Groessen en Loo, 1-1-2018

	Groessen	Loo	Gem Duiven
Bevolking 1-1-2018			
0-15	15%	15%	15%
15-25	14%	14%	13%
25-45	18%	19%	20%
45-65	33%	36%	34%
65+	20%	17%	18%
Totaal	100%	100%	100%
	2.020	1.110	25.438
Woningvoorraad 1-1-2018			
eengezins	96%	93%	86%
meergezins	4%	7%	14%
Totaal	100%	100%	100%
	764	421	10.678
koop	82%	76%	65%
sociale huur	11%	20%	27%
particuliere huur	7%	4%	7%
Totaal	100%	100%	100%
	764	421	10.678
Gemiddelde woningwaarde	284.000	291.000	209.000

Bron: CBS Statline

- De leeftijdsopbouw van de bevolking van Groessen en Loo is vergelijkbaar met die van de hele gemeente Duiven. In Groessen is het aandeel 65+ wel een fractie hoger dan in Loo en de gemeente als geheel
- In Loo en Groessen staan weinig gestapelde woningen
- In Groessen is het aandeel koopwoningen fors hoger dan in de gemeente en het aandeel sociale huurwoningen lager
- In Loo staan ook relatief veel koopwoningen en iets procentueel meer sociale huur woningen dan in Groessen
- De gemiddelde woningwaarde in Loo en Groessen is hoger dan in de hele gemeente. Dat hangt samen met het hogere aandeel koopwoningen in beide dorpen.

BIJLAGE 2. UITKOMSTEN WOONENQUETE DUIVEN

In november en december 2020 is in de gemeenten Duiven en Westervoort een onderzoek uitgevoerd naar de woonbehoefte. Om de woonbehoefte te peilen is gebruik gemaakt van een vragenlijst. Deze is online ingevuld door inwoners, professioneel betrokkenen bij het wonen en professioneel betrokkenen bij zorg en/of welzijn.
In totaal hebben 443 inwoners uit Duiven de vragenlijst volledig ingevuld. Met dit aantal respondenten kunnen met een betrouwbaarheid van 95% uitspraken worden gedaan over de bevolking. In totaal hebben 34 professionals werkzaam in Duiven en/of Westervoort de vragenlijst ingevuld. Vanwege de responsaantallen zijn de uitspraken van de professionals indicatief.

Belangrijkste uitkomsten inwoners Duiven

- 36% van de inwoners van Duiven is van plan binnen 5 jaar te verhuizen. Voor jongeren is dit 60% en voor 65+'ers is dit 43%
- 68% vindt dat de gemeente er alles aan moet doen om op tijd voldoende woningen te bouwen. Er is een tekort aan betaalbare woningen: jongeren trekken nu weg uit Duiven en, doordat er weinig woningen voor ouderen zijn, is de doorstroming niet optimaal
- 81% van de respondenten vindt dat de gemeente zowel woningen moet bouwen op locaties in de bebouwde kom als op nieuwe uitbreidingslocaties
- 44% geeft aan dat in de buurt van het centrum hoger dan 4 lagen gebouwd mag worden, terwijl ook 44% het hier niet mee eens is
- Meer dan de helft (59%) geeft aan dat het aandeel sociale huurwoningen in de nieuwbouw uitgebreid moet worden. Dit betreft vooral ouderen vanaf 65 jaar. De overige respondenten willen een mix van woningen in de uitbreiding
- Ongeveer tweederde (66%) vindt dat nieuwe woningen vooral woningen voor kleine huishoudens (starters en ouderen) moeten zijn
- 63% geeft aan het eens te zijn met de stelling "Aan kleine tijdelijke woningen (als Tiny Houses) is geen behoefte". Voorstanders willen wel de belangstelling onderzoeken maar de aantallen mogen niet ten koste van permanente bewoning gaan
- Vooral jongeren en respondenten uit Groessen geven aan dat er te weinig goedkope woningen (< € 200.000,=) zijn
- 71% van de respondenten uit Groessen en 75% uit Loo zijn het eens met de stelling "In Loo en Groessen moeten we alleen kleine woningen toevoegen om aan de woningbehoefte van de inwoners in deze dorpen tegemoet te komen."
- Niet alle initiatieven voor woonvormen met zorg moeten worden gehonoreerd. Veel mensen (42%) vinden dat er ook woningen voor andere groepen beschikbaar moeten komen
- 63% vindt dat ouderen met de juiste zorg en ondersteuning lang zelfstandig kunnen blijven wonen. Respondenten tussen de 50 en 65 jaar zijn het vaker eens met deze stelling en jongeren minder vaak
- Ongeveer tweederde van de respondenten (66%) is het (volledig) eens met de stelling "Alle nieuwbouw moet energiezuinig zijn en zoveel mogelijk gericht op circulariteit.". Aandachtspunt is wel de betaalbaarheid
- 59% van de respondenten vindt dat de gemeente woningeigenaren actiever moet informeren en stimuleren om hun woningen energiezuiniger te maken. Het gaat vooral om 65+'ers
- De overgrote meerderheid van de respondenten uit Duiven (83%) is het (volledig) eens met de stelling dat doorstromers uit Duiven/ Westervoort voorrang moeten krijgen bij nieuwbouw
- 62% vindt dat tijdelijke huurcontracten onderdeel zijn van de oplossing voor de huisvesting van mensen die snel een woning nodig hebben
- 62% van de respondenten uit Duiven is het (volledig) eens met de stelling "Het toestaan van friendscontracten is de oplossing voor de huisvestigingsvraag van jongeren en spoedzoekers.". Voornamelijk jongeren en respondenten uit Groessen zien dit als een oplossing

- Meer dan de helft van de respondenten (57%) vindt dat het toestaan van kamerbewoning niet de oplossing is voor de huisvestigingsvraag van jongeren en spoedzoekers. Ze vrezen de komst van huisjesmelkers en ze zijn bang voor overlast van huizen vol gastarbeiders en jongeren
- 63% vindt dat starters en jongeren met een laag inkomen moeten worden geholpen door de gemeente bij de nieuwbouw van koopwoningen. De gemeente zou ook moeten helpen bij het vinden van een huurwoning
- Als oplossingen om jongeren te helpen op de woningmarkt worden genoemd: vooral zorgen voor meer goedkope koopwoningen en voldoende huurwoningen. Maar ook doorstroming bevorderen, het verlenen van subsidie of het verstrekken van een starterslening en het zoeken naar werk/baan.

Belangrijkste uitkomsten professionals

- Professionals zijn het vooral eens met de stelling “De gemeente moet zowel woningen bouwen op locaties in de bebouwde kom als op nieuwe uitbreidingslocaties” (82%). Inwoners: 81%
- en met de stelling “De gemeente moet er alles aan doen om op tijd voldoende woningen te bouwen en dat mag de gemeente geld kosten” (76%). Inwoners: 68%
- Professionals zijn het voor 30% eens met de stelling dat alle nieuwe initiatieven voor woonvormen met zorg moeten worden gehonoreerd, bij de inwoners is dat 32%
- 70% van de professionals is het (volledig) eens met de stelling dat alle nieuwbouw energiezuinig en zoveel mogelijk gericht op circulariteit moet zijn. Inwoners: 66%
- Van de professionals is 47% het eens met de stelling “Bij nieuwbouw moeten doorstromers uit Duiven/ Westervoort voorrang krijgen op mensen van buiten de gemeente” . Van de inwoners is 83% eens met deze stelling!
- Van de professionals zegt 32% “Aan tijdelijke woningen (als Tiny Houses) is geen behoefte”, bij de inwoners is dat 63%!
- Professionals zijn het eens met de stelling “Het aandeel sociale huurwoningen in de nieuwbouw is te klein en moet groter worden” (60%). Inwoners: 59%
- De professionals zijn het deels eens (37%) en deels oneens (33%) met de stelling dat op nieuwbouwlocaties in de buurt van het centrum hoger dan 4 lagen gebouwd mag worden. Inwoners: 44% eens en 44% oneens.

BIJLAGE 3. WONINGBOUWPROGRAMMA APRIL 2021

Het overzicht van alle woningbouwlocaties is integraal onderdeel van de Woonvisie 2021-2030 en dit overzicht zal jaarlijks worden geüpdatet.

Beleidskader

In het kader van de regionale monitoring woningbouwplannen en als onderdeel van (sub) regionale woonagenda's en de Woondeal wordt jaarlijks in de periode februari/maart een update gevraagd van alle woningbouwplannen. Daarmee wordt regionaal gemonitord of de plannen die de verschillende gemeenten hebben, passen bij de regionale behoeftecijfers en afspraken, zoals de Liemerse Woonagenda en de Woondeal.
Het woningbouwprogramma met gerealiseerde woningen en het overzicht aan (mogelijke) plannen in de gemeente Duiven zal vanaf nu jaarlijks met een kennisgeving aan uw raad worden voorgelegd in de raadscyclus van de voorjaarsnota.

Woningbouwnotities

Met het vaststellen van de Woonvisie 2021-2030 en de bijbehorende Woonagenda komen *de Notitie woningbouwprogrammering gemeente Duiven 2018-2027* (vastgesteld 12 juni 2018) en de *Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven* (vastgesteld 22 oktober 2019) te vervallen. Met deze notities zijn de afgelopen jaren meerdere lijstjes met mogelijke woningbouwlocaties en woningbouwaantallen verschenen. Deels bestonden deze lijstjes uit reeds lopende woningbouwlocaties of uit mogelijke woningbouwlocaties die al jaren in beeld zijn/ waren. Maar ook mogelijke nieuwe locaties waren hierin opgenomen. Door de gemeenteraad zijn keuzes gemaakt voor onder andere korte termijn versnellingslocaties en liggen op dit moment keuzes voor over de verkenning naar mogelijke uitbreidingslocaties. Deze keuzes kwamen mede voort uit de behoefte aan een strategie waarmee je de juiste woning op de juiste plek voor de juiste doelgroep kunt bouwen, maar ook uit het feit dat niet alles tegelijkertijd kan en het daarom goed is te prioriteren.

Woningbouwprogramma 2021

De nieuwe lijst is een actueel overzicht van alle (mogelijke) woningbouwlocaties. In deze lijst zijn de locaties verdeeld in een aantal verschillende categorieën woningbouwplannen. Aan de hand van deze indeling kunnen de verschillende stadia in de ontwikkeling van de plannen worden geduid. De categorieën zijn hieronder benoemd en beschreven.

Lopende projecten/ projecten in afronding

Dit zijn de woningbouwplannen die in aanbouw zijn of sinds 2019 zijn opgeleverd. We monitoren de opleveringen vanaf 2019 omdat het meest recente woningmarktonderzoek gaat over de periode 2019-2030. In deze categorie zijn de woningbouwaantallen en het programma hard.

Korte termijn locaties

Dit zijn de locaties met woningbouwplannen waar nu concreet aan gewerkt wordt. Dit kan zowel nog in een voorstadium zitten als al meer richting vaststelling van een ruimtelijk plan. In deze categorie zijn de woningbouwaantallen en het programma indicatief in beeld. Al zijn ze voor sommige plannen al wat definitiever. Op detail kan zowel het programma als de aantallen bij veel plannen nog veranderen als plannen echt richting ruimtelijk plan (zoals: bestemmingsplan/ omgevingsvergunning) gaan.

Uitbreidingslocaties
Dit zijn de mogelijke uitbreidingsplannen. Dit is gelet op het huidige besluitvormingstraject een tijdelijke categorie. Vooralsnog zijn in deze lijst alle drie de locaties met een aantal van 300 woningen per locatie opgenomen. Wel is hier een totaal aantal van 600 opgenomen omdat nu voorgesteld wordt aan de raad om voor twee van de drie locaties de planvorming te starten. Na besluitvorming kunnen de uitbreidingslocaties waarvoor de planvorming wordt gestart onderdeel worden van de korte termijn locaties.

Middellange en lange termijn locaties
Dit zijn mogelijke inbreidingsplannen die al wel bekend zijn en al globaal op haalbaarheid en aantallen zijn bekeken maar gelet op de prioritering nog niet in behandeling zijn genomen. Dit zijn wel de locaties die wanneer er ruimte ontstaat als eerste kunnen verschuiven naar de korte termijn locaties. Omdat er overwegend alleen nog maar globaal naar deze locaties is gekeken, maakt dat het nog onzeker is of het haalbaar is om op deze locaties te kunnen bouwen. Daarom wordt voor deze mogelijke locaties alleen een totaal aantal woningen opgenomen en is dit niet uitgesplitst per locatie. Dit aantal is de schatting van dit moment op basis van een woningbouwprogramma dat passend is bij het gewenste gemeentelijke woningbouwprogramma.

(Nieuwe) Mogelijke middellange en lange termijn locaties
Dit zijn enerzijds locaties die het afgelopen jaar in beeld zijn gekomen en anderzijds locaties (Spoorzone en Werkterp Ploen-zuid) die al jarenlang bekend zijn maar andere redenen kennen waarom ze nog geen onderdeel zijn van de categorie middellange en lange termijn locaties. Bij de nieuwe locaties die in beeld zijn gekomen komt dit door ontwikkelingen zoals de aangekondigde sluiting van een school of doordat particulieren zelf met vragen over de mogelijkheden van woningbouw op een locatie bij de gemeente zijn gekomen. Gelet op de prioritering is anders dan bij de categorie middellange en lange termijn locaties nog niet globaal naar deze locaties gekeken. Daarmee is nog onduidelijk of woningbouw op deze locaties voorstelbaar is. Ook is nog niet naar mogelijke aantallen woningen gekeken.

Afgevallen locaties
Onder deze categorie worden locaties genoemd die eerder in notities zijn genoemd als mogelijke woningbouwlocaties maar op dit moment niet meer actueel zijn omdat de locatie inmiddels een andere ontwikkeling kent.

Prioritering
Gelet op de noodzaak tot prioritering zijn naast het onderzoek naar de uitbreidingslocaties een 5-tal versnellingslocaties[23] aangewezen. Daarmee is wellicht de indruk gegeven dat alleen aan deze locaties gewerkt wordt. Het overzicht van alle woningbouwplannen (zie tabel) laat echter zien dat er naast de uitbreidingslocaties en de 5 versnellingslocaties aan meer plannen gewerkt wordt. Daar zitten ook plannen bij die door plotselinge omstandigheden actueel geworden zijn. Zoals de Sint Antoniusstraat in Loo, waar duidelijk is geworden dat door verzakking een 2-tal woningen moet worden vervangen. Deze actualiteit wordt aangegrepen voor een iets bredere ontwikkeling.
Dus ondanks de al stevige lijst aan woningbouwlocaties waar aan gewerkt wordt en de noodzaak tot prioritering staat de deur wel open voor nieuwe locaties. Gelet op het aantal locaties waar we al aan werken kan dit helaas maar zeer beperkt.

[23] De locaties de Timp, Weidekervel en Regina Pacis in Duiven, Kleuterschool in Loo en Onder de Toren in Groessen

Doorkijk richting 2022
Woningbouwontwikkeling is een ingewikkeld proces waar bij je soms stilstaat (of stappen achteruit zet) en soms aan het rennen bent. Door de inzet van het afgelopen jaar zien we richting het einde van 2021 ook projecten richting een volgende fase en /of realisatie gaan. Daarmee zal er ruimte ontstaan om concreet de haalbaarheid van woningbouw op middellange en lange termijn locaties te gaan onderzoeken. Om te bepalen welke locaties, van alle locaties die in beeld zijn, we op dat moment oppakken, kijken we met name naar het principe 'de juiste woning op de juiste plek en op het juiste moment'. Op het moment dat de planvorming gestart wordt is vervolgens uiteraard ook aandacht voor alle planologische thema's en andere ambities van de gemeente (zoals duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en een goede fysieke leefomgeving)

Voor Duiven denken we op dit moment dat het oppakken van de nu nog voor onderwijs in gebruik zijnde locaties Droopad 1 (Remigius), Goudenregenstraat 1 (Wereldwijzer) en Schoolstraat 14 (Groene Ring) de meeste prioriteit zouden moeten krijgen. Dit vanwege de ligging van deze locaties in de nabijheid van het centrum van Duiven en het feit dat je hier liever niet nog een lange periode een leegstaand gebouw hebt staan.

In Groessen wordt op dit moment gewerkt aan 2 woningbouwlocaties. Een volgende stap naar het onderzoeken van aanvullende woningbouw komt in beeld als de huidige locaties richting realisatie gaan. Op dat moment ontstaat er ruimte om samen met het dorp op zoek te gaan naar een volgende locatie waarop woningbouw zou kunnen gaan plaats vinden. Op dit moment zijn er 2 mogelijke locaties bij ons bekend.

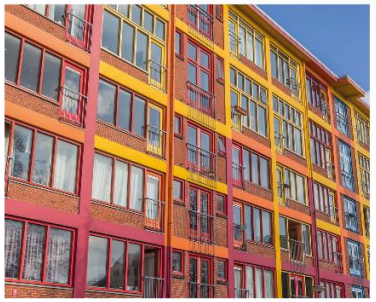
Voor Loo ontstaat eind 2021 met het gereed komen van Westreenen en de planologisch afgeronde CPO kleuterschoollocatie ook ruimte voor het oppakken van een nieuwe locatie. Daarom denken we in 2022 de kassenlocaties nader te kunnen gaan onderzoeken op de haalbaarheid van woningbouw in samenwerking met de eigenaren van deze locatie en de dorpsraad.

Transformatie_of_nieuwbouw	Planning_startbouw	Verwachting_periode_oplevering	Plannaam	Bestemmingsplanstatus	Project loopt/ gemeentelijke betrokkenheid sinds	Inbreiding_Uitbreiding	Eigendom	Woonvorm	Prijssegment	Aantal woningen in plannen	Opgeleverd 2020	Opgeleverd 2019	Sloop	Aantallen vervolgnotitie	Aantallen laatste kennisgeving	Opmerking
Lopende projecten/ projecten in afronding																
Nieuwbouw	2019	2020-2025	Kloosterkamp/Heilweg	Hard	2012	Uitbreiding	Koop	GGB	Koop > € 310.000,-	0	3	0	0	10	3	Project afgerond
Nieuwbouw	2020	2020-2025	Welleveld	Hard	2005	Inbreiding	Koop	GGB	Koop > € 310.000,-	13	2	0	0	15	15	In verkoop en aanbouw
Nieuwbouw	2019	2020-2025	Achterste hoek/Akkerwinde	Hard	2005	Inbreiding	Koop	GGB	Koop > € 310.000,-	0	9	0	0	9	9	Project afgerond
Transformatie	2020	2020-2025	Loo Westreenen	Hard	2008	Inbreiding	Koop	GGB	Koop > € 200.000,-	18	0	3	0	16	17	In afronding
Nieuwbouw	2020	2020-2025	Thuvinepark	Hard	2011	Inbreiding	Koop	Appartement	Koop > € 310.000,-	17	0	0	0	16	17	In aanbouw
Subtotaal										48	14	3	0			
Korte termijn locaties																
Transformatie	2021	2020-2025	VCD Winkelhart	Hard	2010	Inbreiding	Huur	Appartement	Huur kwaliteitskortingsgrens tot aftoppingsgrens	40	0	0	0	35	35	
Nieuwbouw	2023	2020-2025	VCD Woonpark	Zacht	2010	Inbreiding	Koop	GGB	Koop 200.000-310.000,-	6	0	0	0	0	0	
Transformatie	2022	2020-2025	Eltensestraat 17	Zacht	2016	Inbreiding	Huur	Appartement	Huur aftoppingsgrens tot liberalisatiegrens	24	0	0	0	23	24	
Transformatie	2021	2020-2025	Rijksweg 62	Zacht	2017	Inbreiding	Huur	Appartement	Huur kwaliteitskortingsgrens tot aftoppingsgrens	11	0	0	0	Geen	11	
Transformatie	2022	2020-2025	Regina Pacis	Zacht	2018	Inbreiding	Huur	Appartement	Huur < € 850	20	0	0	0	20 tot 30	25	
Transformatie	2021	2020-2025	Weidekervel	Hard	2018	Inbreiding	Huur	GGB	Huur kwaliteitskortingsgrens tot aftoppingsgrens	12	0	0	0	8 tot10	12	BP hard. Startbouw 2021
Transformatie	2022	2020-2025	Walcherenstraat 5 (De Timp)	Zacht	2018	Inbreiding	Huur/Koop	GGB	Huur tot liberalisatiegrens/ koop tot NHG-grens	14	0	0	0	12 tot 16	14	
Nieuwbouw	2022	2020-2025	Groessen centrum	Zacht	2015	Inbreiding	Koop	GGB	mix (50% goedkope koop/ 50% middelduur/ duur)	28	0	0	0	15 tot 20	25	
Transformatie	2023	2020-2025	Groessen Kerkakkers 29	Zacht	2018	Inbreiding	Koop	GGB	Onbekend	12	0	0	0	Geen	Geen	
Transformatie	2021	2020-2025	Loo CPO voormalige kleuterschool	Zacht	2019	Inbreiding	Koop	GGB	Koop 200.000-310.000,-	4	0	0	0	Geen	4	
Nieuwbouw	2022	2020-2025	Helhoek	Zacht	2018	Uitbreiding	Koop	GGB	Onbekend	7	0	0	7			niet eerder als project opgenomen
Transformatie	2022	2020-2025	Loo Sint Antoniusstraat 8-10	Zacht	2020	Inbreiding	Huur	GGB	Huur kwaliteitskortingsgrens tot aftoppingsgrens	5	0	0	2			niet eerder als project opgenomen
Subtotaal										183	0	0	9			
Uitbreidingslocaties																
Nieuwbouw	2023	2023-2035	Biezenkampen	zacht	2019	Uitbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	300						
Nieuwbouw	2023	2023-2035	Plakse Weide	zacht	2019	Uitbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	300						
Nieuwbouw	2023	2023-2035	Ploen-Noord	zacht	2019	Uitbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	300						
Subtotaal										600						
Middellange en lange termijn locaties (bij de woningbouwnotities al globaal bekeken op haalbaarheid en 1e indicatie van aantallen woningen)																
Nieuwbouw	2023	2020-2025	Lombokstraat	Zacht	2018	Inbreiding	Onbekend	GGB	Onbekend	nnb						
Transformatie	2024	2025-2029	Droopad 1 (BS Remigius)	zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Transformatie	2024	2025-2029	Goudenregenstraat 1 (BS Wereldwijzer)	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Nieuwbouw	2023	2020-2025	Broekstraat	Zacht		Uitbreiding	Koop	GGB	Koop > € 310.000,-	nnb						
Transformatie	2025	2025-2029	Loo Kassencomplexlocaties Loostraat	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Transformatie	2025	2025-2029	Rijksweg 110	Zacht	2020	Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Subtotaal										120						
Totaal										925	14	3	9			
(Nieuwe) Mogelijke Middellange en lange termijn locaties (nog niet eerder bekeken op haalbaarheid en 1e indicatie van aantallen woningen)																
Transformatie	nnb	nnb	Scheefkelk 2	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Nieuwbouw	nnb	nnb	Kerkakkers 1	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Transformatie	nnb	nnb	Parallelweg 29	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Transformatie	nnb	nnb	Groessen Kassenlocatie Kerkakkers/ Tempels	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Transformatie	nnb	nnb	Schoolstraat 14 (Groene Ring)	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Nieuwbouw	nnb	nnb	Spoorzone 2 locaties	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Nieuwbouw	nnb	nnb	Ploen-Zuid Werkterp	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Afgevallen locaties (omdat ze een andere ontwikkelingsrichting kennen of nu niet meer actueel zijn)																
Tankstation Q8																voor lange tijd verpacht
BS Wiekslag																wordt nieuwe school gebouwd
Visserlaan 1																huisvesting arbeidsmigranten
Nieuweling (bedrijvenlocatie)																in verkoop als bedrijfslocatie
locatie van Huet																nu onderdeel van Ploen-Noord
Rijksweg 75																niet meer actueel

Woningmarktonderzoek 2019

Regio Arnhem-Nijmegen

18 oktober 2019

Definitief

COMPANEN ADVIES VOOR WONINGMARKT EN LEEFOMGEVING

COMPANEN ADVIES VOOR WONINGMARKT EN LEEFOMGEVING

DATUM	18 oktober 2019
TITEL	Woningmarktonderzoek 2019
ONDERTITEL	
OPDRACHTGEVER	Regio Arnhem-Nijmegen
AUTEUR(S)	Bram Klouwen Vera Gijsbers
PROJECTNUMMER	2202.112/G
STATUS	Definitief

Tivolilaan 205
6824 BV Arnhem
Postbus 1174
6801 BD Arnhem

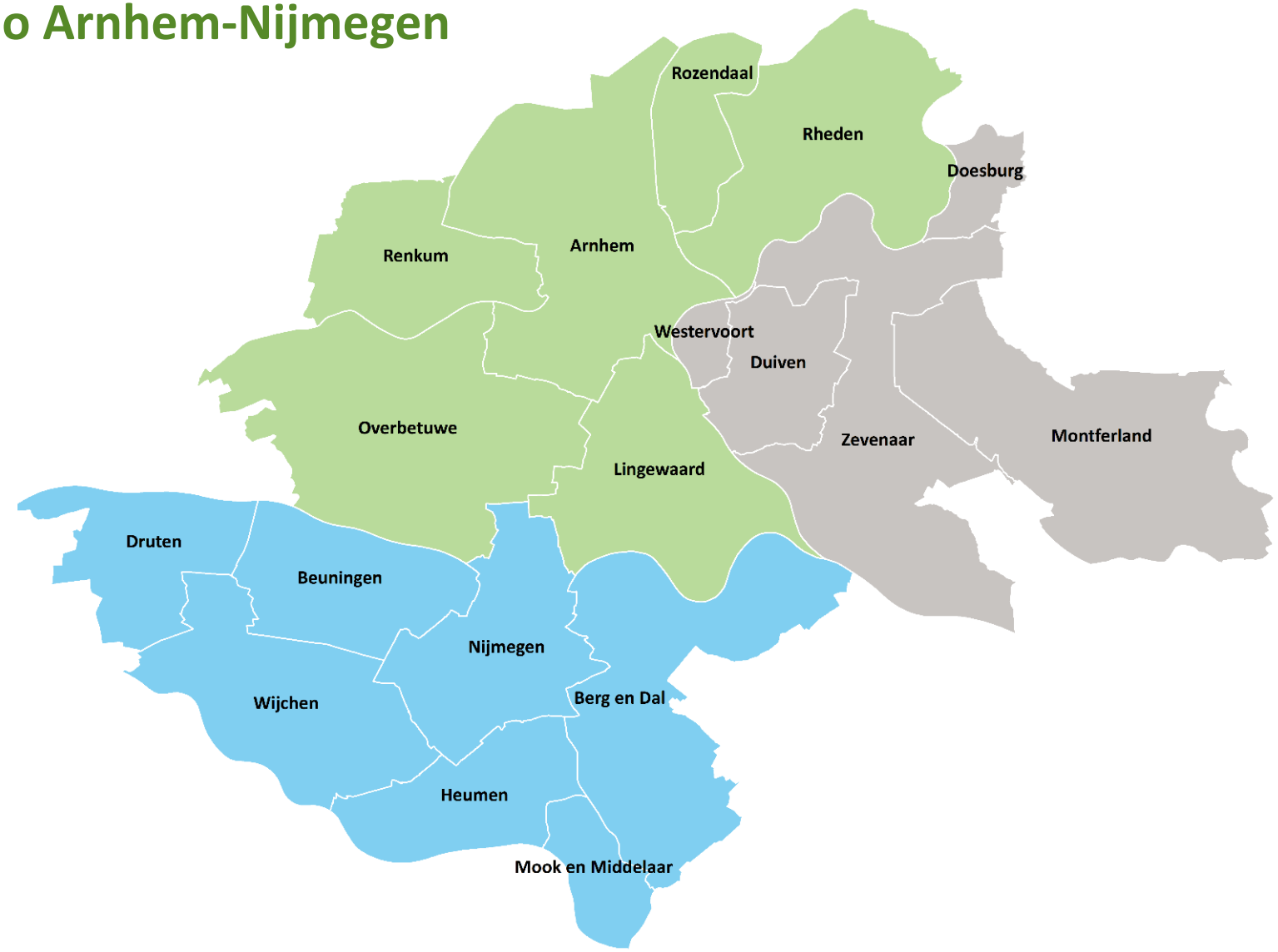
info@companen.nl
www.companen.nl
(026) 351 25 32

BTW NL001826517B01
IBAN NL95RABO0146973909
KVK 09035291

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Adviezen en schets dilemma’s	6
3	Groei regionale woningbehoefte	9
4	Diversiteit aantrekkelijke woonmilieus	14
5	Mismatch van vraag en aanbod om op te lossen	19
6	Betaalbaarheid en sociale huur	26
7	Mogelijkheden tussen huur en koop	30
8	Verduurzaming en kwaliteit bestaande voorraad	34
Bijlage I: accenten in de behoefteraming		38
Bijlage II: nadere toelichting methodologie		39

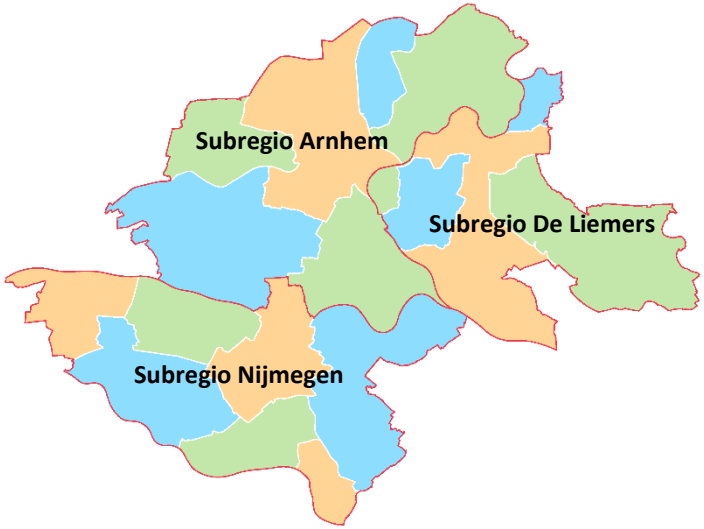
Regio Arnhem-Nijmegen

1 Inleiding

De gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen een actueel beeld van het functioneren van de woningmarkt. Met dit beeld willen zij sturing kunnen geven aan de gewenste woningbouwontwikkeling in de regio. In 2017 is een regionaal kwalitatief woningmarktonderzoek uitgevoerd. Nu wil de regio dit onderzoek actualiseren. In de (subregionale) woonagenda's is dit als afspraak vastgelegd; voor Arnhem e.o., Nijmegen e.o. en De Liemers.

Het nieuwe onderzoek moet een breed beeld schetsen van de regionale woningmarkt waarbij het zowel gaat om de aantallen als soort en prijsklassen van woningen. Daarnaast moet het onderzoek ook inzicht geven in de positie van verschillende inkomensgroepen in de regio; op gemeenteniveau en waar mogelijk naar wijken. De resultaten van het onderzoek moeten behulpzaam zijn bij de uitwerking van regionale woningmarktafspraken en de uitwerking van lokaal woonbeleid.

Companen heeft dit onderzoek uitgevoerd. Zij heeft dit onderzoek opgepakt in samenspraak met een werkgroep met een afvaardiging uit de drie subregio's en een afvaardiging namens de provincie. Daarnaast zijn uitkomsten getoetst en verdiept in samenspraak met alle gemeenten, corporaties, marktpartijen en provincie.

Vraagstelling

Met het onderzoek wil de regio actuele inzichten krijgen in de woningbehoefte. Met in het bijzonder een verdieping op de sociale huur, middenhuur en verduurzaming van de bestaande voorraad.

Het onderzoek moet daarmee inzicht bieden in:

- de opgaven op de woningmarkt naar huur/koop, prijsklassen en typen;
- de relatie tussen nieuwbouw en de bestaande woningvoorraad;
- voor de bestaande voorraad zicht op de toekomstwaarde in termen van energetische verbetering en levensloopgeschiktheid;
- met resultaten voor de korte termijn (tot 5 jaar), middellange termijn (tot 10 jaar) en indicatief de lange termijn (20 jaar).

Leeswijzer

We belichten in deze rapportage verschillende onderwerpen die van belang zijn voor de regionale woningmarktontwikkelingen. Het gaat dan om de groei van de woningbehoefte, samenstelling van de woningbehoefte, woonmilieus in de regio, behoefte aan sociale huur, kansen voor middengroepen en kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Deze onderwerpen zijn in deze rapportage successievelijk beschreven. Waar mogelijk is dit uitgewerkt per gemeente/wijk. De uitwerking per gemeente is vormgegeven in factsheets. In de bijlage van het onderzoek beschrijven we de gekozen aanpak.

2 Adviezen en schets dilemma's

Tempoversnelling met vinger aan de pols

De woningmarkt van Arnhem-Nijmegen staat onder druk. De woningbehoefte is dermate groot dat een tempoversnelling in productie nodig is: van 3.100 woningen per jaar (realisatie 2015-2018) naar 3.400 tot 3.900 woningen per jaar. Dit is inclusief het inlopen van een groot deel van het actuele woningtekort (circa 5.800 woningen tot 2030). Het tekort is verhoudingsgewijs het grootst in de regio Nijmegen, vervolgens in de regio Arnhem en daarna in De Liemers. Al zijn er ook de nodige subregiogrens overschrijdende verhuisbewegingen: mensen die vanuit Nijmegen naar de Overbetuwe of Lingewaard verhuizen, mensen die vanuit Arnhem naar Westervoort of Duiven verhuizen. Dit vraagt naast subregionale afstemming over woningbouw ook regionale afstemming.

Het zwaartepunt voor de korte termijn ligt op het zorgen voor voldoende nieuwbouw om in te spelen op de acute woningvraag. Dit vraagt om een tempoversnelling in de woningbouw. In de subregionale woonagenda's is vanuit de gemeenten en provincie een versnellingsambitie opgenomen voor de eerste jaren om het actuele woningtekort in te lopen. Tegelijkertijd is op (langere) termijn sprake van onzekerheden rond woningbouwplanning: bijvoorbeeld ten aanzien van conjunctuur, bereikbaarheid van de regio (A15) en ontwikkelingen buiten de regio (bijvoorbeeld in Utrecht). Deze onzekerheden vragen een vinger aan de pols (op basis van monitoring) en daarmee een flexibele adaptieve programmering gericht op te realiseren plannen.

Waarderen verschillende woonmilieus in de regio

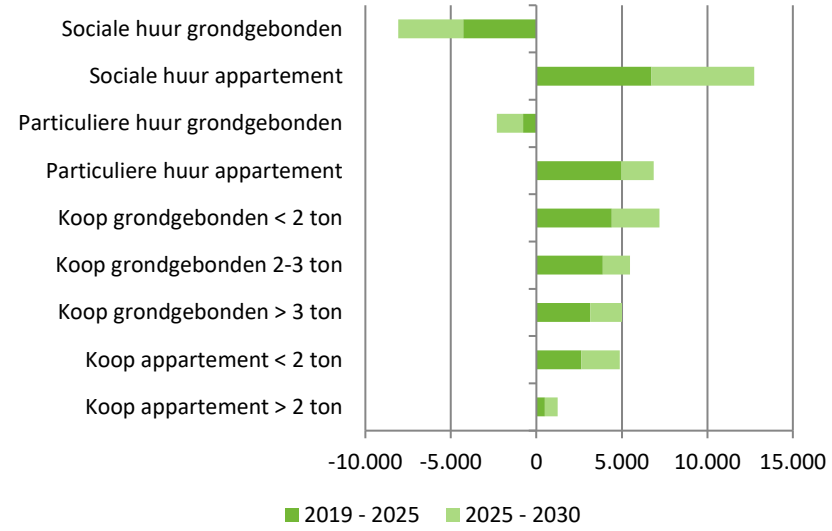
Een gevarieerde aantrekkelijke woonomgeving en een goed woonaanbod zijn kwaliteiten van de regio. Verschillende woonmilieus hebben een verschillende functie in de ontwikkeling van de regio. Zo zien we woonmilieus die in trek zijn bij vestigers van buiten de regio en betekenis hebben voor het vestigingsklimaat. Terwijl andere woonmilieus juist betekenis hebben voor lokale gemeenschappen en lokale verbondenheid. Bij het vormgeven van beleid moet het meer gaan om het waarderen van verschillen tussen woonmilieus: met het benutten van de landschappelijke, stedelijke of dorpse kwaliteiten als kracht van het wonen in de regio. Dit vraagt een visie op de gewenste woonmilieus in de regio, vanuit omgevingskwaliteiten en het vestigingsklimaat van de regio.

Binnen de woonmilieus ligt er een gevarieerde opgave naar marktsegmenten (zie vervolg).

Oplossen van mismatches

Op de regionale woningmarkt is er een mismatch tussen vraag en aanbod.

Figuur 2.1: fricties vraag en aanbod bij optimale doorstroming 2019 - 2030

Bron: WoON2018, CBS-Microdata 2018, bewerking Companen.

Dit is vooral het gevolg van het groeiende aantal kleine huishoudens. Dit vertaalt zich in een behoefte aan gemaksvriendelijke kleine woningen, zoals appartementen. In de sociale huursector is er in de hele regio een transformatieopgave van traditionele rijwoningen naar kleinere woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens. In de koopsector spreidt de behoefte zich over verschillende categorieën en prijsklassen. Per subregio zijn er accentverschillen in de behoefte. Zo is in de subregio Arnhem de behoefte aan middenhuur en koopappartementen relatief groot. In de subregio Nijmegen is de behoefte in de sociale huur groter, waar in De Liemers de opgave in het goedkope koopsegment juist groot is.

Bij een deel van de geconstateerde mismatches zullen marktpartijen en consumenten ervoor zorgen dat deze opgelost worden. Dat is niet bij alle segmenten even makkelijk. Bij sociale huur, middenhuur en goedkope koop is inzet van aanvullend instrumentarium nodig om realisatie van woningen te borgen.

- Op grond van diverse maatschappelijke trends ligt de totale regionale behoefte aan sociale huurwoningen tot 2030 tussen +4.400 woningen (0,4% welvaartsgroei) en +7.800 woningen (0% welvaartsgroei). Dit is tussen 10% en 20% van het aantal te bouwen woningen. Hierbij is rekening gehouden met de extramuralisering van instellingszorg, maar is nog geen rekening gehouden met bijvoorbeeld de komst van meer arbeidsmigranten, veranderend rijksbeleid (eventueel ruimere doelgroep voor sociale huur) of noodzakelijke compensatie van herstructurering of verkoop van sociale huurwoningen. Het is belangrijk om hierbij in regionaal verband af te stemmen op welke wijze de gemeenten en corporaties om willen gaan met het risico van tegenvallende economische groei voor de doelgroep die afhankelijk is van sociale huur. Daarbij is het lastig te reageren op een dergelijke achterblijvende economische groei. Dit kan ervoor pleiten uit te gaan van een voorzichtige raming van economische groei; en dus een hoger aantal sociale huurwoningen. Ook is het belangrijk af te stemmen hoe de behoefte idealiter over de regio gespreid is.
  Daarbij geldt dat veel woningzoekenden in de sociale huur lokaal of hoogstens subregionaal zoeken. Afstemming in het aanbod sociale huur zal dan ook vooral subregionaal moeten gebeuren.
- Voor mensen met een middeninkomen zijn sociale huurwoningen niet bereikbaar omdat hun inkomen te hoog is, terwijl zij ook niet in aanmerking komen voor koopwoningen omdat hun hypotheekmogelijkheden ontoereikend zijn. Hierdoor is er een groeiende vraag naar woningen in het middensegment. Vanuit de woonwens gaat het hierbij vooral om goedkope koopwoningen (12.000 woningen tot 2030, tot € 200.000). Dit betreft een complexe investerings- en beleidsopgave. Woningen in deze segmenten zijn snel te duur voor de doelgroepen door

continue prijsstijgingen. Bovendien geldt zeker bij goedkope koopwoningen dat er zorg moet zijn voor voldoende toekomstkwaliteit van deze woningen (energetisch, woonkwaliteit). Daarbij is veel bestaand aanbod van minder kwaliteit inmiddels duurder geworden. Ook voor die woningen is aandacht nodig bij toevoegingen in het goedkope segment (potentieel verlies concurrentiepositie bestaande voorraad). Er zijn diverse woonvormen die aansluiten bij deze vraag naar goedkope koop, zoals microwoningen (tiny- en skinny-houses, zie vervolg), woningen op erfpacht, maatschappelijk gebonden eigendom, etc.

Ook al is de eerste wens het kopen van een woning, het bestaande aanbod is vaak naar prijs niet meer passend. Een alternatief ligt, naast alternatieve koopvarianten, in de huursector. Om te komen tot vergelijkbare (betaalbare) woonlasten als bij goedkope koop, zou het dan gaan om (sociale) huurwoningen van rond € 600 tot € 650. In afspraken met beleggers verdient ook deze huurklasse aandacht. Daarnaast biedt de ruimte die de minister biedt om 15% van de sociale huurvoorraad toe te wijzen aan deze middeninkomens, vast te leggen in prestatieafspraken, hiervoor potentieel mogelijkheden. Dit betekent dan wel extra druk (en dus noodzakelijke toevoegingen) in de sociale huur om in deze vraag te voorzien.

Naast goedkope koop zien we bij deze middeninkomens een behoefte aan vrije sector huurappartementen (5.000 woningen tot 2030, grotendeels tot € 1.000). In de middenhuur zien we wel particuliere beleggers woningen opkopen. Door de druk op dit deel van de markt dreigt ook hier de prijs snel hoger te worden; te hoog voor de middeninkomens.

- Niet alle woningzoekenden kiezen voor een traditionele woonvorm. Een deel zoekt specifieke woonvormen als tiny-houses, hofjeswoningen, etc. Het gaat in aantallen om een nichemarkt; mogelijk deels vanwege onbekendheid. In beleid zou er ruimte moeten zijn om in kleine aantallen woningen voor deze wensen toe te voegen.

Goedkope koop en middenhuur vraagt inzet van aanvullend instrumentarium: bijvoorbeeld in de vorm van een doelgroepenverordening, bestemmingsplannen met aandeel sociale huur, middenhuur, goedkope koop, speciale bouwvormen (klein bouwen), tijdelijke woonvormen, gezamenlijke werving van beleggers, afspraken met beleggers/ontwikkelende partijen, grondbeleid, etc.

Verduurzaming en kwaliteit bestaande voorraad

Meer dan 90% van de woningvoorraad van 2030 staat er nu al. Waar de vorige conclusies het accent legden op gewenste toevoegingen, is het belangrijk om ook de zorg voor de bestaande woningvoorraad en woonwijken te agenderen. In de analyses hebben we daarvoor enkele indicaties gegeven.

Het is waardevol nader te onderzoeken waar extra inzet wenselijk is om deze woningvoorraad te verbeteren. Op basis van een selectie van vraag- en aanbodindicatoren kunnen we een eerste richting geven voor gebieden waar een vernieuwingsopgave aan de orde is. Bij verhuizing en komst van nieuwe bewoners ligt een kans voor een versnelling in de verduurzaming en kwaliteitsverbetering. In gebieden waar veel ouderen wonen (met een risico van achterstand in onderhoud) en oudere woningen samenvallen, liggen hiervoor kansen door nieuwe bewoners te stimuleren hun woningen aan te passen. Dit kan een impuls krijgen via een gebiedsgerichte aanpak.

3 Groei regionale woningbehoefte

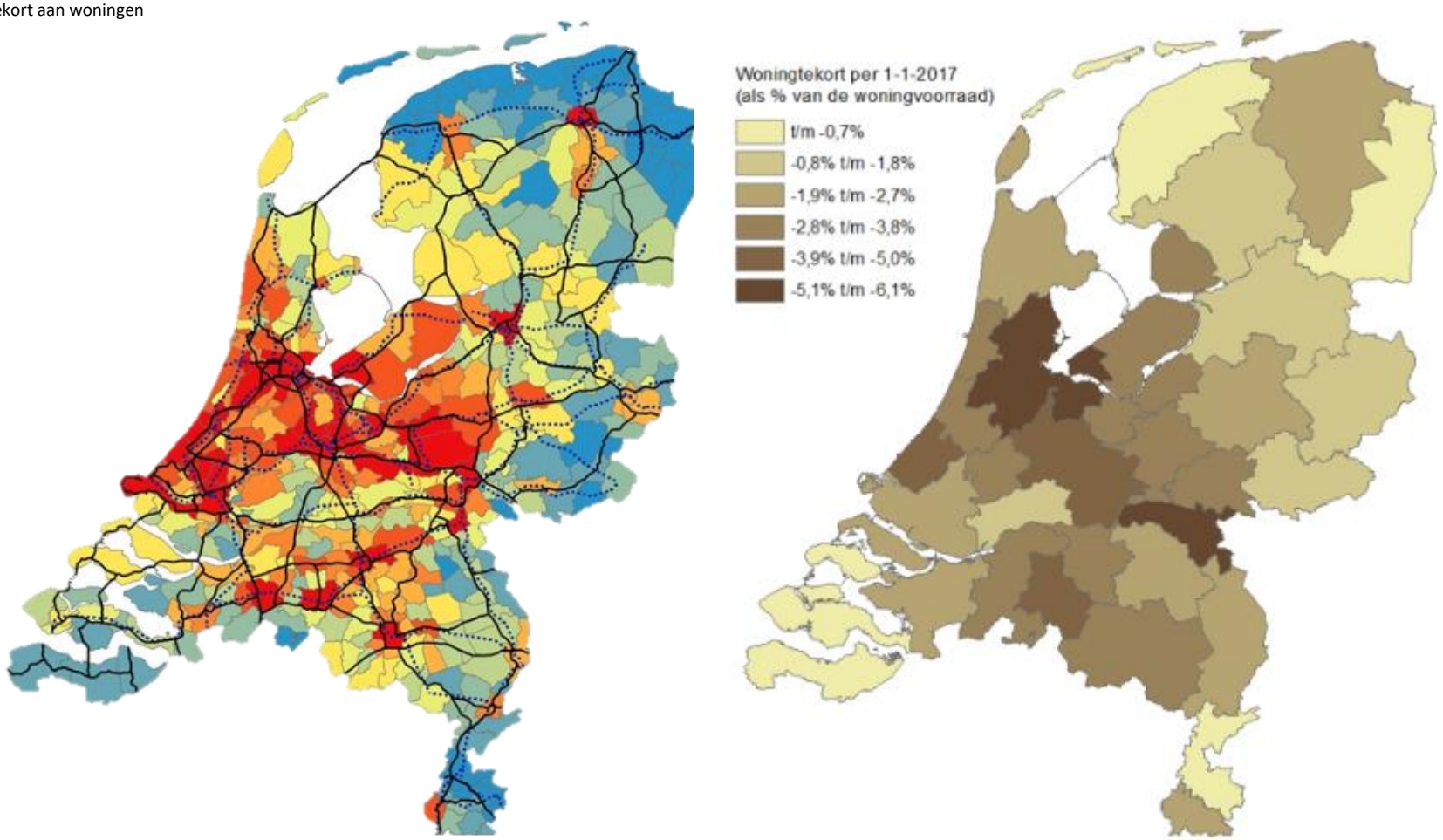
De woningmarkt van Arnhem-Nijmegen staat onder druk. De woningbehoefte is dermate groot dat een tempoversnelling in productie nodig is: van 3.100 woningen per jaar naar 3.400 tot 3.900 woningen per jaar. Dit is inclusief het inlopen van een groot deel van het actuele woningtekort (circa 5.800 woningen tot 2030), waarbij het een keuze is in welke mate en in welk tempo de regio dit tekort wil inlopen.
In de regio Nijmegen is de druk het hoogst, in De Liemers het laagst. Daarbinnen is het actuele woningtekort het grootst in de steden Arnhem en Nijmegen. Het tempo van ontwikkeling is daarbij sterk afhankelijk van de economische conjunctuur. Dit betekent dat de gemeenten er ook rekening mee moeten houden dat de groei op enig moment minder groot is. Dit vraagt een vinger aan de pols en een flexibele adaptieve programmering gericht op te realiseren plannen.

Woningmarkt onder druk

Een belangrijk vertrekpunt voor de regio Arnhem-Nijmegen is dat de regio te kenmerken is als een woningmarkt onder hoge druk. Op grond van marktindicatoren heeft BPD (Bouwfonds Property Development) een kaart samengesteld waarin de druk tussen regio's vergeleken wordt.
In recente analyses van het rijk blijkt dat de subregio Nijmegen te kenmerken is als regio met een relatief hoog woningtekort. Dit geldt in mindere mate ook voor de subregio Arnhem. Voor De Liemers geldt dit minder. Al zijn er binnen de subregio's de nodige verschillen. Zo zien we in verschillende indicatoren dat de stedelijke gebieden van Arnhem en Nijmegen een hogere woningmarktdruk kennen dan de meer suburbane en landelijke gemeenten. In De Liemers zien we dat Westervoort en Duiven een grotere woningmarktdruk hebben vanwege de samenhang met de Arnhemse woningmarktregio.

Gelet op de huidige ervaren druk op de woningmarkt heeft de rijksoverheid als één van haar speerpunten opgenomen dat de woningproductie omhoog moet. Dit krijgt in enkele stedelijke regio's vorm via een woondeal. Ook de Provincie Gelderland wil samen met de regio's werken aan deze tempoversnelling. Dit onderzoek biedt mede een bouwsteen om hier verder handen en voeten aan te geven.

Figuur 3.1: druk op de regionale woningmarkt in twee beelden, links drukindicator BPD (rood = hoge druk op de woningmarkt, blauw = beperkte druk op de woningmarkt), rechts verdeling actueel regionaal tekort aan woningen

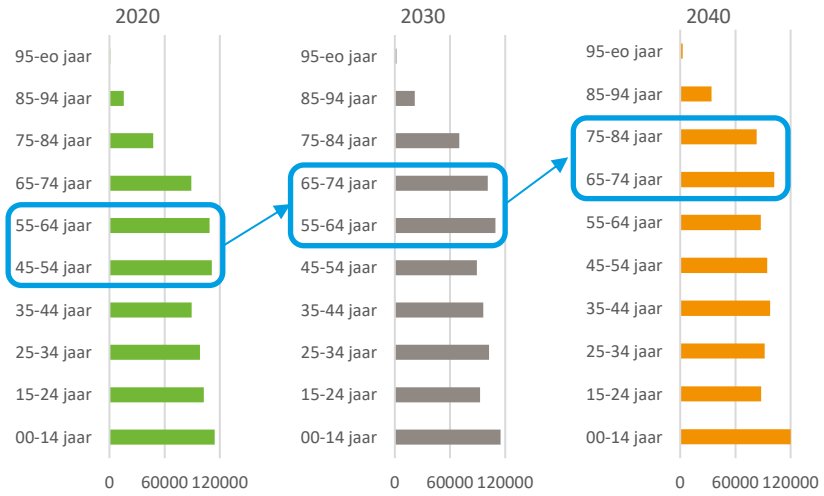

Bron: BPD (links), Ministerie BZK 2018 (rechts).

De Provincie Gelderland heeft een recente prognose uitgewerkt voor de verschillende regio's. Volgens deze prognose kent de regio Arnhem-Nijmegen tot 2040 nog een groei van 36.700 huishoudens. Het leeuwendeel van deze groei zien we in de periode tot 2025: 22.700 huishoudens. Na 2030/2035 vlakt de groei af.

De woningbehoefte wordt niet alleen bepaald door de huishoudensgroei. Nu al zijn er huishoudens die een woning wensen, maar deze niet kunnen vinden. Dit betreft in de benadering van het rijk 25-plussers die lang bij ouders thuis, op kamers of in recreatiewoningen wonen of logeren bij familie of vrienden. Dit duiden we aan als het actuele woningtekort. Dit woningtekort verschilt tussen de delen van de regio. In de subregio Nijmegen wordt deze geraamd op 7,1% van de woningvoorraad, in de subregio Arnhem op 4,1% en in De Liemers op 2,0%. Ook deze huishoudens zoeken de komende jaren een huis.

Figuur 3.2: bevolkingsontwikkeling van betekenis voor woningbehoefte op termijn

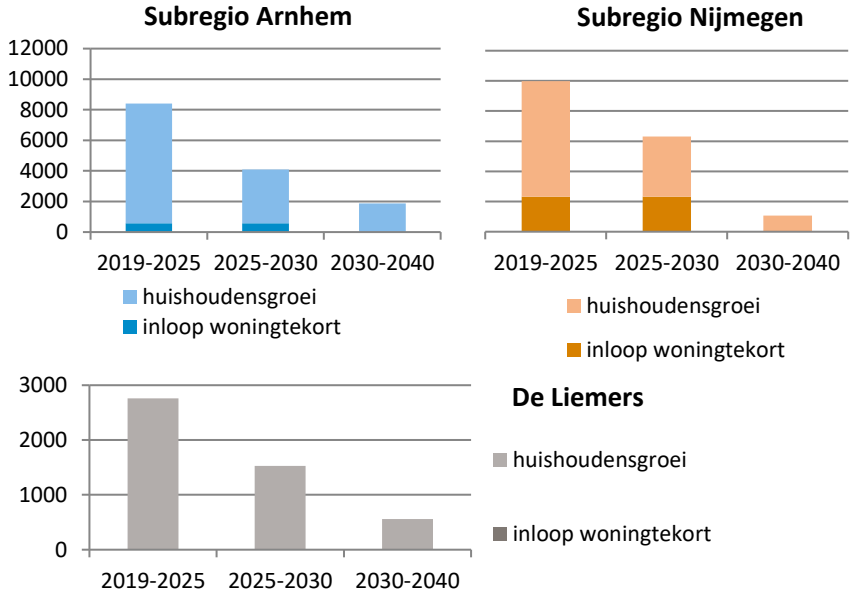

Bron: Provincie Gelderland 2019.

Volgen huishoudensgroei, verminderen woningtekort

Voor de regionale huisvestingsopgave is het wenselijk enerzijds in te spelen op de groei van het aantal huishoudens, anderzijds in te spelen op het gedeeltelijk oplossen van het woningtekort. Vanuit de rijksoverheid is een algemeen gangbaar uitgangspunt dat een woningtekort van 1,5% tot 2% staat voor een gezond functionerende woningmarkt (bron: PBL, Planbureau voor de Leefomgeving). In dat geval is er nog enige schaarste wat onder meer bijdraagt aan het waardebehoud van vastgoed. Daarom hanteren we als aanname in de analyses een inloop tot een tekort tot 2%. Deze inloop spreiden we gelijkmatig over de periode tot 2030.

Figuur 3.3: woningbehoefte subregio's 2019 - 2040, huishoudensgroei + inloop woningtekort

Bron: provinciale prognose, inclusief inloop woningtekort.

De overzichten laten eerst een behoorlijke woningbehoefte zien. De mogelijke inloop van het woningtekort speelt op korte termijn en spreidt zich over de regio. De exacte verdeling per gemeente is indicatief. Daarom hebben we alleen het subregionale getal hier opgenomen (in de factsheets is een indicatieve vertaling per gemeente meegenomen). Na de sterke groei de komende jaren is op termijn de groei van de woningbehoefte minder groot. Oorzaak hiervan is dat veel babyboomers dan reeds een klein huishouden vormen waardoor de gezinsverdunning nog beperkt is. Ook verlaat deze (grote) generatie dan de woningmarkt (zie figuur 3.2). Dan worden ook de doorrekeningen onzekerder.

In de subregio Nijmegen is deze teruggang relatief groot. De gemeente Nijmegen heeft dit nader geanalyseerd. Zij stellen vast dat Nijmegen een blijvende instroom van studenten (inclusief internationale studenten) kent. De instroom die de gemeente Nijmegen na 2030 prognosticeert komt in deze cijfers niet terug. Tussen 2030 en 2040 gaat het in Nijmegen om een behoefte van 250 tot 500 woningen per jaar. Gelet op de continue instroom van studenten is dat een waarschijnlijke ontwikkeling die onvoldoende in de provinciale prognose (op basis van Primos 2019) terugkomt.

Tabel 3.1: woningbehoefte per gemeente in beeld 2019 - 2040

	Inloop woningtekort tot 2%	Huishoudensgroei 2019 - 2025	Huishoudensgroei 2025 - 2030	Huishoudensgroei 2030 - 2040
Subregio Arnhem	**1.150**	**7.830**	**3.530**	**1.880**
Arnhem		4.500	2.370	1.520
Lingewaard		1.130	430	200
Overbetuwe		1.400	410	180
Renkum		420	130	0
Rheden		340	150	10
Rozendaal		40	40	-30
Subregio Nijmegen	**4.100**	**7.660**	**3.980**	**1.070***
Berg en Dal		470	210	100
Beuningen		540	160	110
Druten		450	290	200
Heumen		180	110	-40
Mook en Middelaar		210	80	30
Nijmegen		5.240	2.770	480
Wijchen		570	360	190
Subregio De Liemers	**0**	**2.760**	**1.530**	**560**
Doesburg		50	30	-10
Duiven		330	120	120
Montferland		990	520	30
Westervoort		290	80	20
Zevenaar		1.100	780	400

Bron: provinciale prognose, inclusief inloop woningtekort Primos 2019.

Rekening houden met veranderlijke tijden

Uit de cijfers blijkt een urgentie om op korte termijn een flinke bouwproductie te realiseren. De mate waarin de regio daarbij het woningtekort wil inlopen is een beleidskeuze. In het huidige tijdsgewricht van druk op de woningmarkt ligt het voor de hand te koersen op een versnelling van woningbouw. Tot 2025 zouden in de regio jaarlijks ruim 3.400 woningen toegevoegd moeten worden voor de huishoudensgroei en nog eens ruim 500 woningen voor inloop woningtekort naar 2% in 2030. De realisatie de afgelopen vier jaar lag lager; gemiddeld 3.100 toegevoegde woningen per jaar. Om in te spelen op de geraamde behoefte is een tempoversnelling noodzakelijk. Tegelijkertijd zien we ook dat de behoefte fluctueert met de economie. Tijdens de economische crisis lag de productie substantieel lager; door gebrek aan koopkrachtige vraag. Dat zegt minder over de woningbehoefte dan over de economische conjunctuur. Maar ook nieuwe ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op de woningbehoefte. Zo kan het doortrekken van de A15 richting De Liemers de bereikbaarheid in delen van de regio vergroten, wat invloed kan hebben op de spreiding van de woningbehoefte.

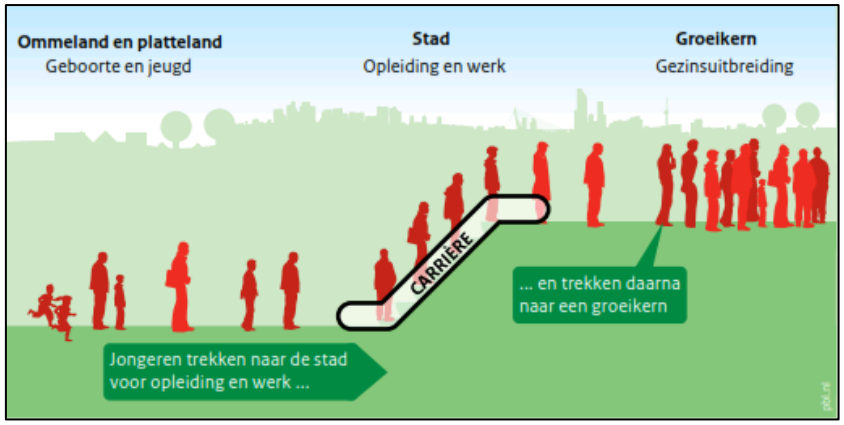
Deze onzekerheden leren ons ook dat we de ramingen met enige voorzichtigheid moeten hanteren. Op dit moment is de behoefte groot. Door economische conjunctuur kan dit per periode verschillen. Het is daarom enerzijds wenselijk om in deze tijd in te spelen op de aanwezige behoefte en anderzijds om een vinger aan de pols te houden. Monitoren van bijvoorbeeld de inloop van het woningtekort is dan ook het advies.

4 Diversiteit aantrekkelijke woonmilieus

Een gevarieerde aantrekkelijke woonomgeving en goed woonaanbod zijn kwaliteiten van de regio. Een goed functionerende woningmarkt is dan ook van belang voor woningzoekenden en heeft ook betekenis voor het regionale vestigingsklimaat, bereikbaarheid en voorzieningen. Verschillende *woonmilieus* hebben een verschillende functie in de ontwikkeling van de regio, blijkend uit de *leefstijlen* die er naar toe trekken. Zo zien we woonmilieus die in trek zijn bij vestigers van buiten de regio en zo betekenis hebben voor het vestigingsklimaat; zoals Arnhem, Nijmegen, Oosterbeek, Rozendaal, Velp, Berg en Dal, Beek en Malden. Terwijl andere woonmilieus juist betekenis hebben voor lokale gemeenschappen en lokale verbondenheid; dit zien we op veel plekken in De Liemers, De Betuwe en in stadswijken. De steden hebben een functie voor een breed palet aan starters op de woningmarkt. Het waarderen van de verschillende woonmilieus zorgt ervoor dat iedereen iets van zijn gading vindt in delen van de regio. Het pallet aan woonmilieus is daardoor een kracht van de regio: dus meer aansluiten bij de aanwezige omgevingskwaliteiten.

Roltrapregio Arnhem-Nijmegen

De regio Arnhem-Nijmegen bestaat uit verschillende woonmilieus. Daarbij zien we een regionale woningmarkt die werkt als een roltrapregio. Jongeren komen via de steden Arnhem en Nijmegen de regio in en verhuizen vervolgens als gezin naar regiogemeenten. Daarbij blijkt de regio een aantrekkelijk woongebied voor nieuwkomers. Toch zien we binnen dit meer globale plaatje een aantal meer specifieke functies op de regionale woningmarkt.

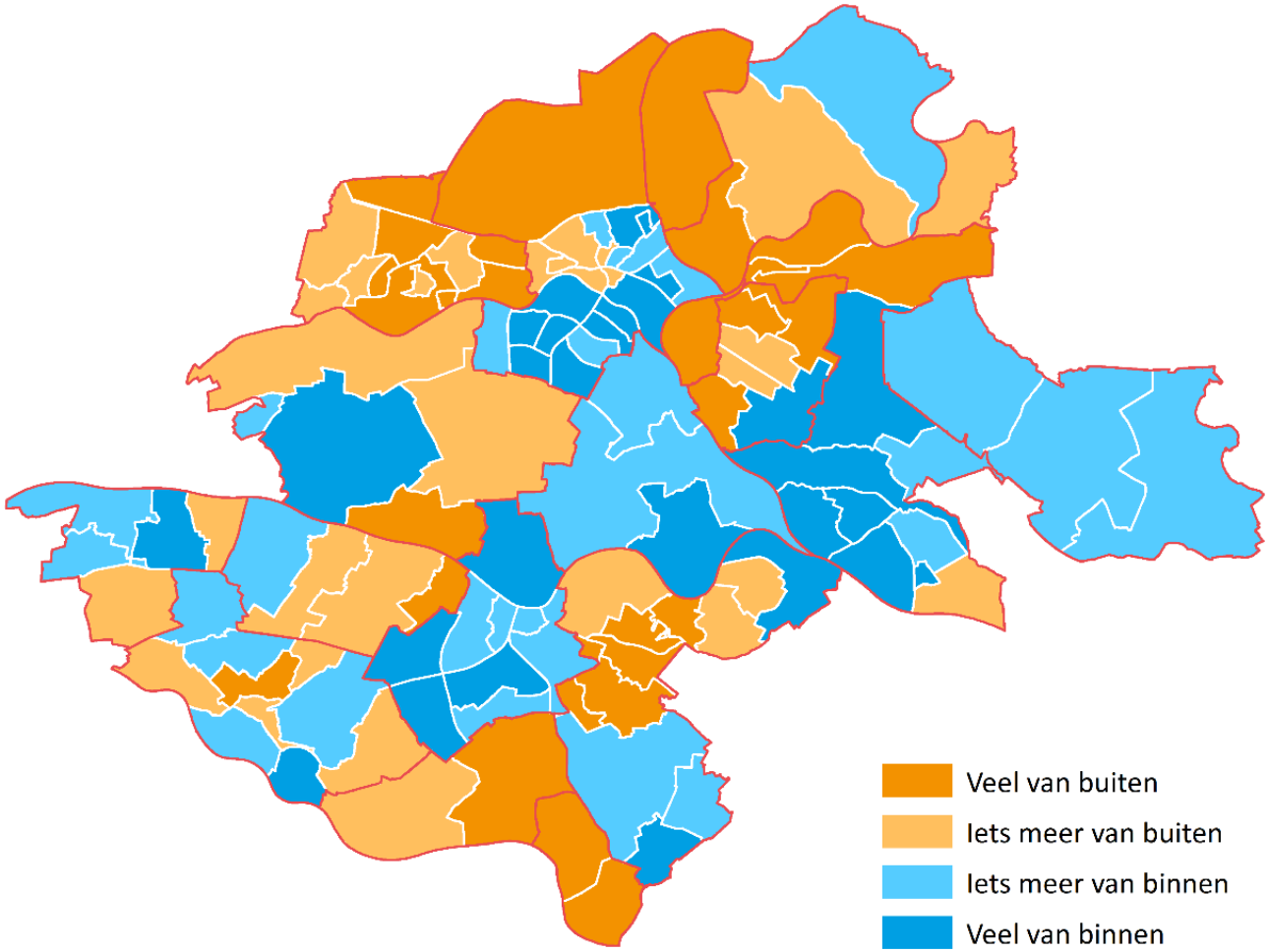

Steden veel doorstroming, woonmilieus rond de stad meer vestiging van buiten

De steden Arnhem en Nijmegen kennen een zeer dynamische woningmarkt, waar mensen binnen de gemeente in meerdere stappen verhuizen om wooncarrière te maken. De doorstroming binnen de gemeente is hier relatief groot. Het aantal vestigers is weliswaar groot, maar ten opzichte van doorstromers beperkt. De gemeenten rondom de steden laten een meer stabiele bewoning zien.

Om dit nader te duiden hebben we per wijk in beeld gebracht waar mensen bij verhuizing vandaan komen. Dit geeft een beeld van de regionale woningmarkt.

Figuur 4.1: verhouding tussen verhuizers uit de regio (binnenverhuizers) en verhuizers van buiten de regio (vestigers)

Bron: CBS-Microdata.

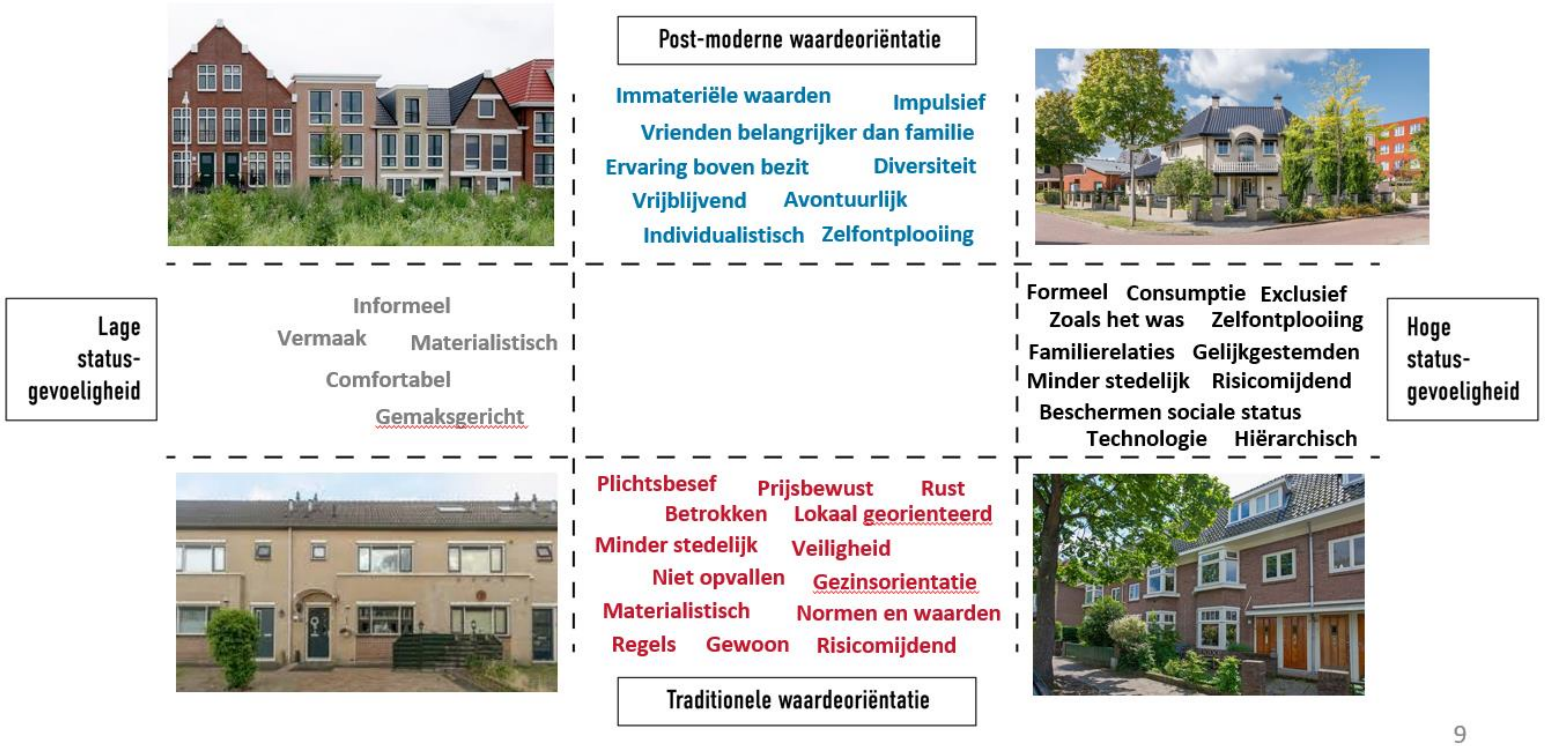
Uit deze kaart blijkt dat er binnen de gemeenten Arnhem en Nijmegen veel doorstroming is (ten opzichte van vestigers van buiten de regio). Ook in De Liemers en in delen van de Betuwe zien we verhoudingsgewijs veel verhuizingen van binnen de regio. Kernen als Oosterbeek, Doorwerth, Rozendaal, Velp, Westervoort, Beek, Berg en Dal en Malden trekken veel vestigers van buiten de regio. Dit zijn in belangrijke mate ook kernen met een aanbod van duurdere koopwoningen. Leefstijl is hierbij een verklarende factor.

Leefstijlen per locatie

Er zijn verschillende leefstijlbenaderingen die inzicht bieden in keuzes van woonconsumenten. Vertrekpunt hierbij is de waardeoriëntatie van huishoudens. In grote lijnen is daarbij onderscheid te maken tussen leefstijlen met een meer traditionele waardeoriëntatie (rust, veiligheid, wonen met bekenden) en een (post-)moderne waardeoriëntatie (beleving, diversiteit, individualistisch). Een ander onderscheid betreft de statusgevoeligheid van leefstijlen. De verschillende waarden zijn weergegeven in de volgende figuur. Voor een nadere uitleg van de leefstijlgroepen verwijzen wij u naar de bijlage.

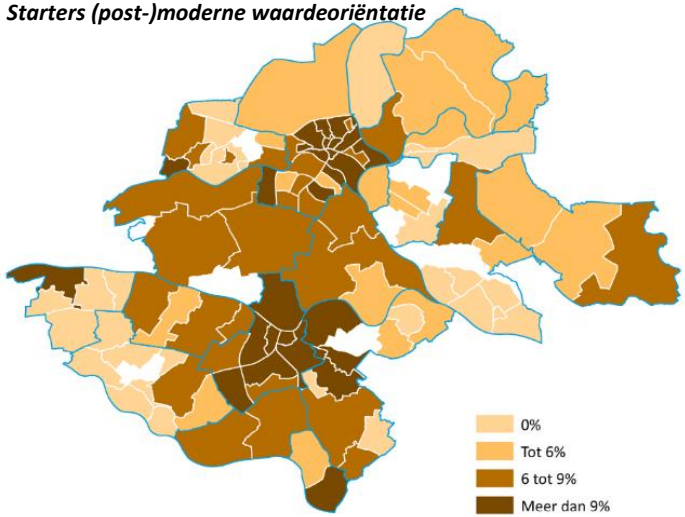
We hebben de oriëntatie van leefstijlen per wijk in beeld gebracht. Daaruit blijkt dat voor starters leefstijl niet zozeer onderscheidend is. Bij starters is de stad in grote mate in trek. Bij doorstromers is dit onderscheid er wel. Juist de gebieden die in trek zijn bij doorstromers van buiten de regio trekken leefstijlen met een post-moderne waardeoriëntatie en/of hoge statusgevoeligheid. Gebieden die meer lokaal woningzoekenden trekken, kenmerken zich meer door een traditioneel waardepatroon.

In de bijlage is per gemeente aangegeven welke leefstijlen volgens deze benadering dominant aanwezig zijn.

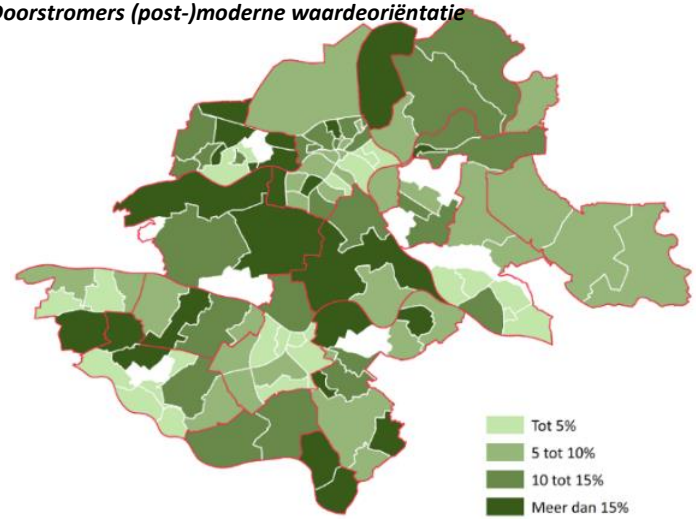

Figuur 4.2: waardeoriëntatie verschillende leefstijlen in de regio (2008 - 2017), percentage van totaal aantal starters en doorstromers

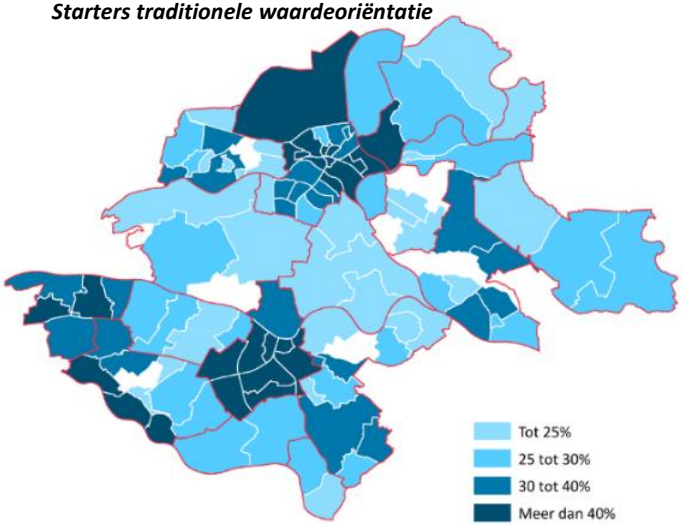
Starters (post-)moderne waardeoriëntatie

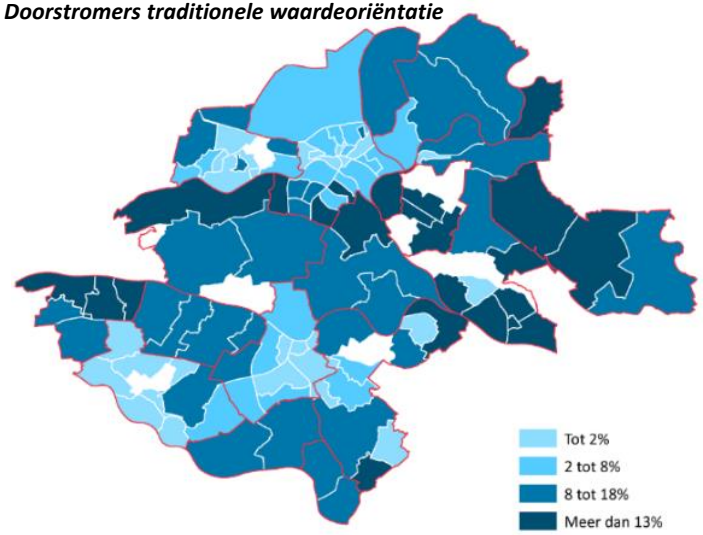
Doorstromers (post-)moderne waardeoriëntatie

Starters traditionele waardeoriëntatie

Doorstromers traditionele waardeoriëntatie

**Voor de witgekleurde gebieden zijn onvoldoende beschikbare gegevens om representatieve uitspraken te doen.*

Bron: CBS-Microdata, bewerking Companen.

Juist in enkele gebieden met veel vestigers zien we specifieke leefstijlen naar voren komen. Dit betekent voor het (sub)regionale woonbeleid dat er onderscheid te maken is naar woonmilieus die kansrijker zijn voor het aantrekken van nieuwkomers en woonmilieus die meer betekenis hebben voor lokale woningzoekenden. Hierbij speelt niet alleen de woning een rol, maar veel meer nog omgevingskwaliteiten zoals uitstraling, bereikbaarheid, voorzieningen, nabijheid natuur en recreatie, afstand tot werkgelegenheid of onderwijs. In de subregionale woonagenda's is het daarom van belang de woonopgaven niet alleen in termen van woningtypen te formuleren, maar nadrukkelijk ook in andere omgevingskwaliteiten.

Het meest kansrijk daarbij is om in de profilering van gebieden aan te sluiten bij het versterken van de huidige kwaliteiten. Dat biedt mensen keuzemogelijkheden waarmee optimaal aangesloten wordt bij de lokale en regionale woonbehoefte. In regionaal verband is afstemming van (woonmilieu)kwaliteiten daarom wenselijk.

Er ligt daarmee ook een basis voor het verbinden van economisch vestigingsbeleid en het te formuleren woonbeleid. Zo is aan te geven welke waarden, en daarmee ook welk woonproduct, potentieel kansrijk is vanuit de profilering van de regio: in grote lijnen betreft dit de minder stedelijke woonmilieus op het zand van de Veluwe en het Rijk van Nijmegen, waarbij bijvoorbeeld de landschappelijke kwaliteit en bereikbaarheid volgens deelnemers aan het marktpanel belangrijke kwaliteiten zijn.

5 Mismatch van vraag en aanbod om op te lossen

De mismatch tussen vraag en aanbod op de regionale woningmarkt wordt steeds groter. Dit is vooral het gevolg van het groeiende aantal kleine huishoudens. Dit vertaalt zich in een behoefte aan gemaksvriendelijke kleine woningen, zoals appartementen. In de sociale huursector is er in de hele regio een transformatieopgave van traditionele rijwoningen naar kleinere woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens. In de koopsector spreidt de behoefte zich over verschillende categorieën en prijsklassen. Per subregio en binnen subregio's zijn er accentverschillen in de behoefte. Zo is in de subregio Arnhem de behoefte aan middenhuur en koopappartementen relatief groot. In de subregio Nijmegen is de behoefte in de sociale huur groter, waar in De Liemers de opgave in het goedkope koopsegment juist groot is.

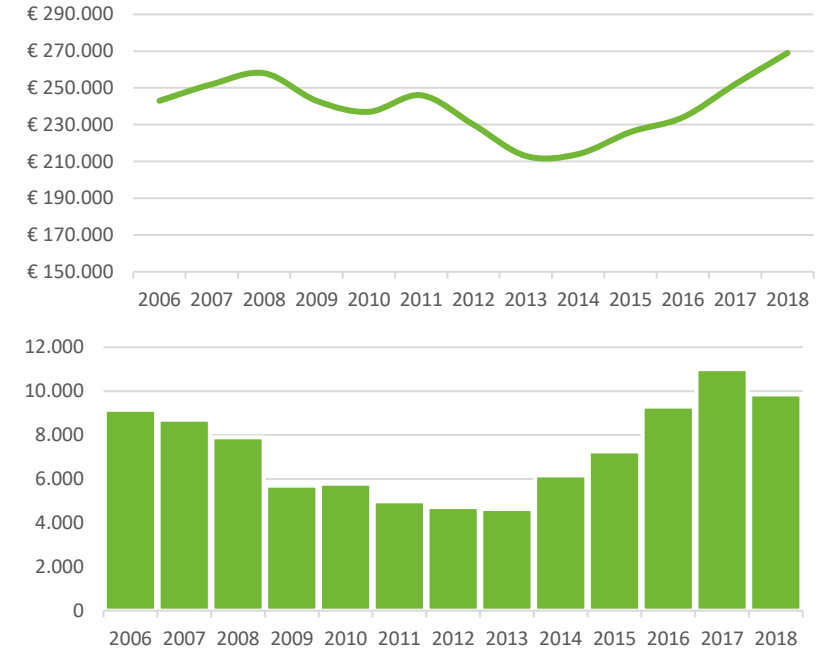
Koop- en huurmarkt onder druk

Voor de koop- en huurmarkt zijn er verschillende indicatoren voor de druk op de woningmarkt. Uit deze indicatoren blijkt een oplopende druk in de koop- en huurmarkt, maar ook een spreiding van deze druk.

Koopmarkt hogere prijzen afnemend aanbod

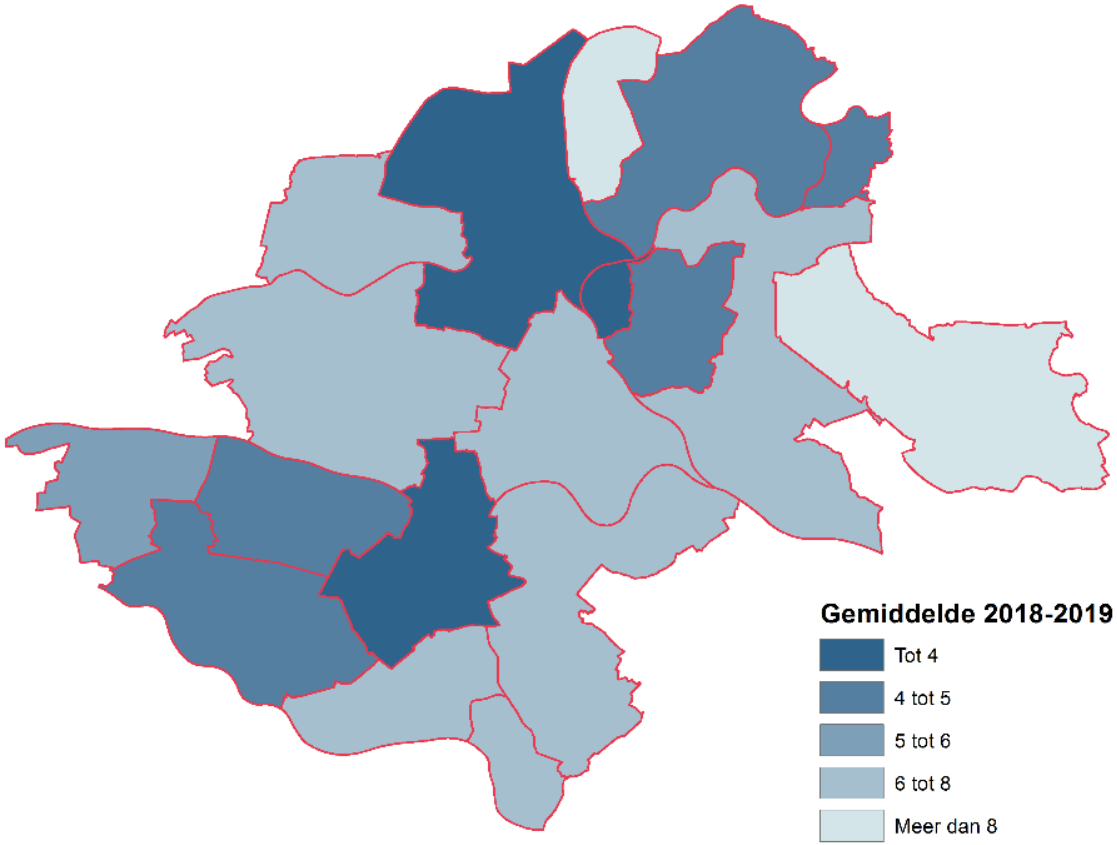
Dit blijkt voor de koopsector uit oplopende verkoopprijzen en een groeiend aantal transacties. De sterk gestegen gemiddelde verkoopprijzen komen enerzijds door prijsstijgingen bij bepaalde woningen, anderzijds doordat het aantal verkochte dure (waaronder vrijstaande) woningen is toegenomen (waardoor de gemiddelde verkoopprijs stijgt). Het aantal transacties neemt recent weer af. Dit komt door minder passend aanbod, wat blijkt uit een afnemende keuzemogelijkheid van woningzoekenden die opteren voor een koopwoning.

Figuur 5.1: gemiddelde transactieprijs (boven) en aantal transacties (onder) 2008 - 2018

Bron: Woningmarktcijfers.nl.

Figuur 5.2: keuze-index koopwoningen 2018-2019, (index rond 6-8 staat voor gezonde marktspanning, lager dan een 6 is een overspannen markt)

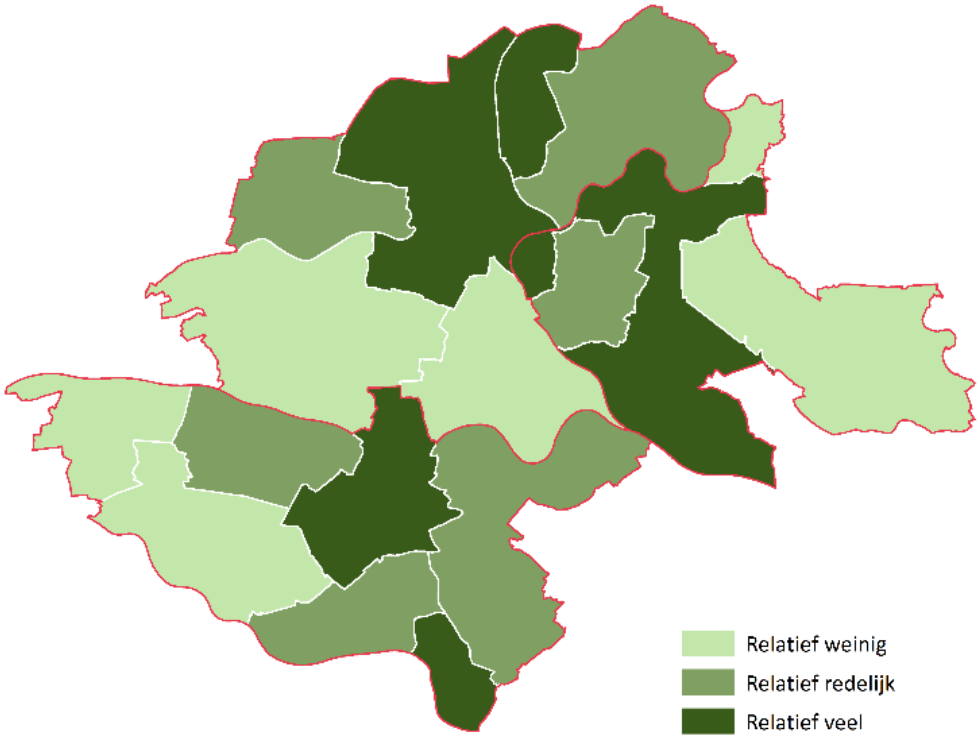

Bron: woningmarktmonitor Gelderland.

Met name in en rond Arnhem en Nijmegen is de spanning op de koopwoningmarkt relatief groot. In de gemeenten Rozendaal en Montferland is de spanning relatief beperkter. In Rozendaal komt dit door het specifieke (dure) woonmilieu waardoor deze gemeente een selectieve vragersgroep trekt, in Montferland is waarschijnlijk een behoorlijk woningaanbod hierin bepalend.

Druk sociale huur woningcorporaties in centrumgemeenten

Figuur 5.3: gemiddeld aantal reacties op vrijkomende sociale huurwoningen woningcorporaties 2018

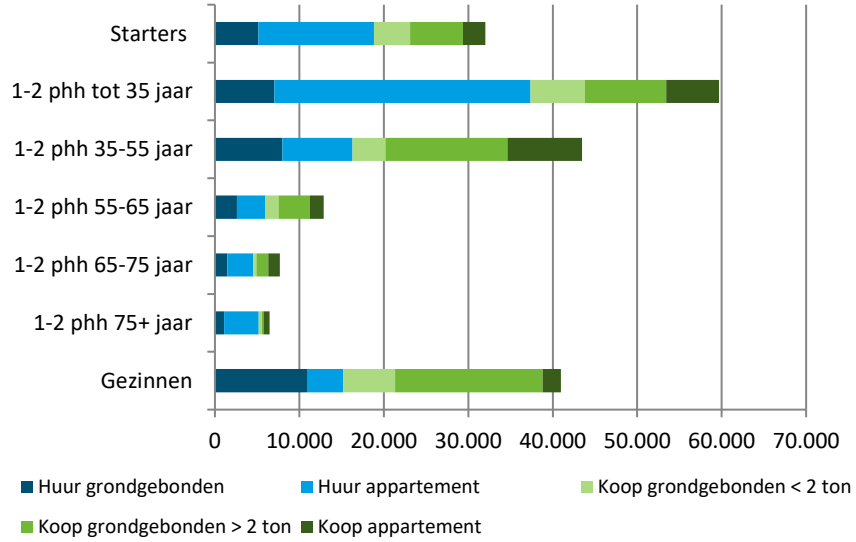
Bron: Enserve.

In de sociale huur zien we een vergelijkbaar patroon van druk in de grote steden en minder druk in de meer landelijke gemeenten. Uitzonderingen zijn de gemeenten Mook en Middelaar, Westervoort, Zevenaar en Rozendaal waar veel reacties zichtbaar zijn op vrijkomende huurwoningen; waarschijnlijk door gebrek aan aanbod en/of beperkte doorstroming waardoor weinig woningen beschikbaar komen. Ook verkoop en herstructurering van sociale huur-woningen zijn bepalend voor een hogere druk op de sociale huursector.

Toekomstige woningbehoefte in beeld

De bevolking verandert van samenstelling: meer kleine huishoudens meer ouderen. Daarnaast zien we dat mensen een (veranderende) woonwens hebben. Wij hebben een analyse gemaakt van de verwachte verhuizingen op de regionale woningmarkt. Daarbij zijn we uitgegaan van feitelijke verhuisbewegingen per doelgroep en het feitelijke aanbod dat zij in de bestaande voorraad achterlaten. Dit hebben we geïndexeerd naar de prijsniveaus anno medio 2019. Voor de woonwensen sluiten we aan bij de resultaten van het landelijke woningmarktonderzoek WoON2018. Zo krijgen we een beeld van de gewenste woonsituatie voor verschillende groepen. Op basis van demografische ontwikkelingen hebben we dit vertaald naar een veranderende woningvraag.

Figuur 5.4: woonwensen verschillende doelgroepen 2019 - 2025

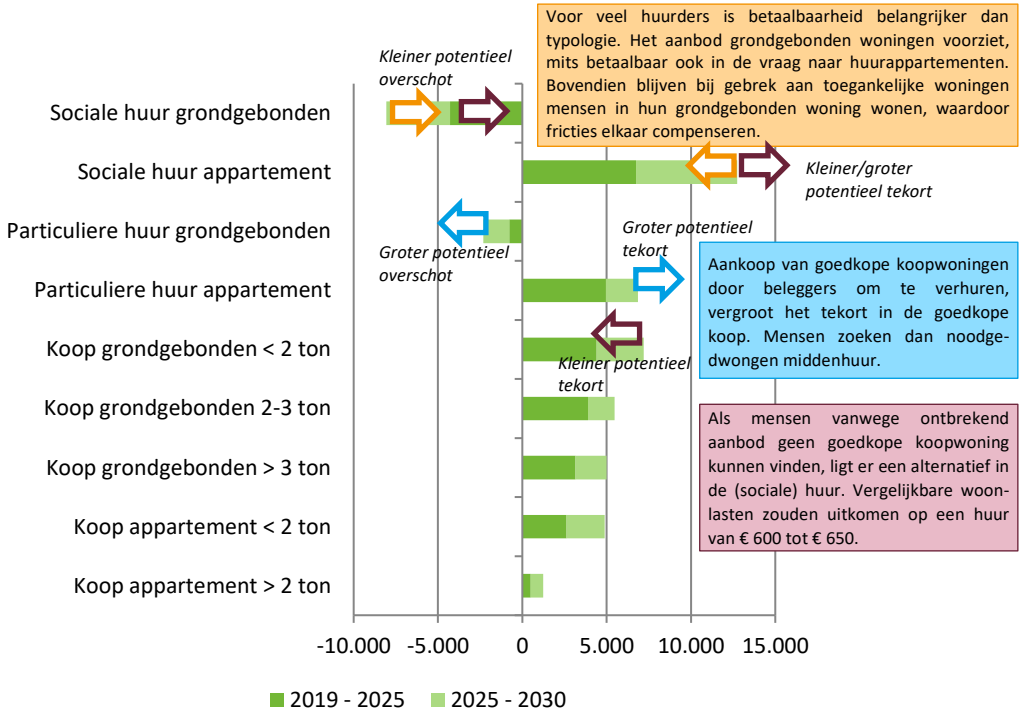

Bron: WoON2018, bewerking Companen.

De vraag van kleine huishoudens richt zich in belangrijke mate op appartementen. De vraag van ouderen is daarbij relatief klein, maar neemt door de vergrijzing wel in omvang toe.

Hiermee krijgen we per subregio in beeld waar bij optimale doorstroming de mismatches tussen vraag en aanbod zich voor gaan doen. Deze vraag vertaalt zich als volgt naar fricties op de regionale woningmarkt.

Figuur 5.5: fricties vraag en aanbod bij optimale doorstroming, inclusief inloop actueel woningtekort 2019 - 2030 (kleur van pijlen verwijzen naar kleur toelichtende tekstvakken)

Bron: WoON2018, CBS-Microdata 2018, bewerking Companen.

De (mis)matches op de woningmarkt zijn niet 1-op-1 te vertalen naar een woningbouwprogramma. Dit vraagt nadere keuzes: bijvoorbeeld op welke vraag je je wilt richten als subregio of gemeente. Zeker als je niet alle tekorten in de geschetste tijd kunt oplossen. Kies je voor een programma gericht op bedienen van de directe vraag van starters en mensen aan de onderkant van de markt, voor doorstroming, of bijvoorbeeld een ongedeelde regio? Deze keuzes hebben betekenis voor het te realiseren programma. De volgende noties geven richtingen aan vanuit de geconstateerde woningvraag en bieden daarmee een bouwsteen voor de geschetste keuzes.

Bij een deel van de geconstateerde mismatches zullen marktpartijen en consumenten ervoor zorgen dat deze opgelost worden. Dat is niet bij alle segmenten even makkelijk. Bij sociale huur, middenhuur en goedkope koop is inzet van aanvullend instrumentarium nodig om realisatie van woningen te borgen.

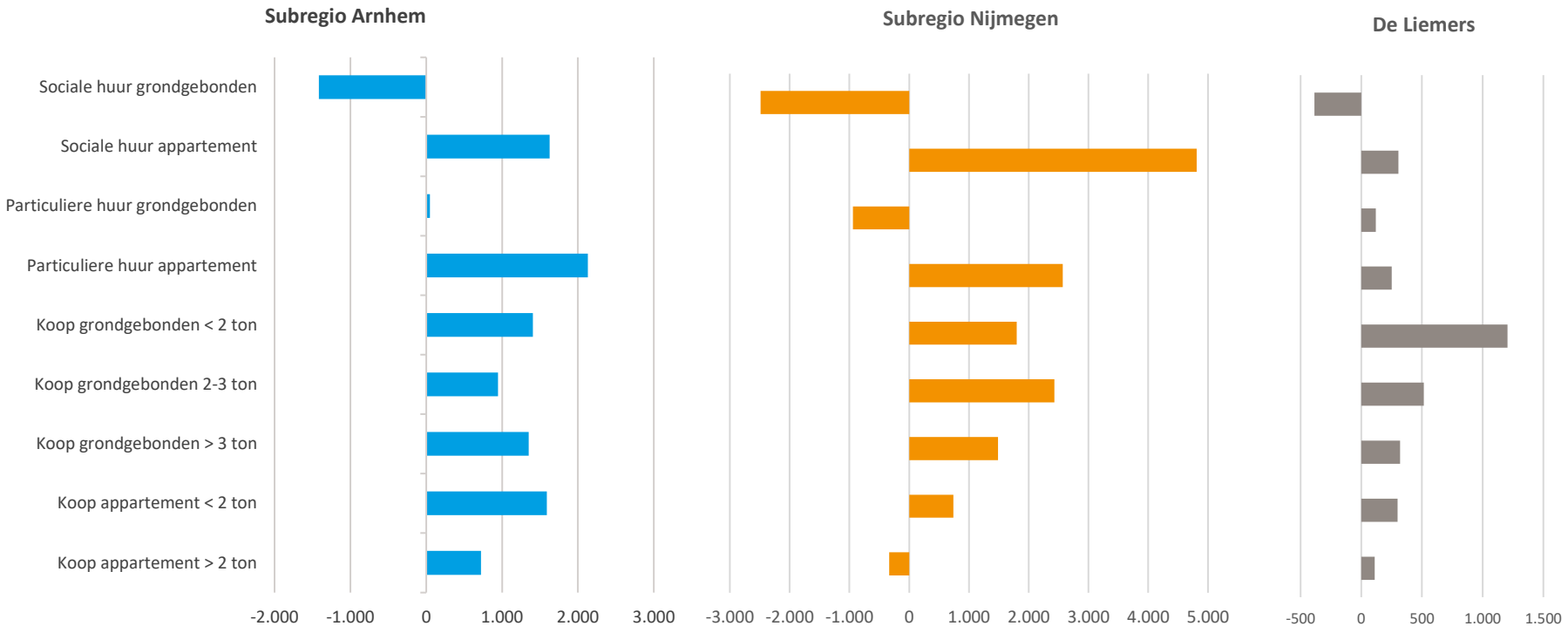
In de sociale huur zien we daarbij een belangrijke veranderopgave van 'traditionele rijwoningen' naar appartementen. Dit hangt samen met het groeiende aantal kleine huishoudens (eenverdieners) dat zich op de sociale huur richt. Het gaat hun daarbij overigens niet zozeer om een gestapelde woning. Vaak wordt een appartement als synoniem gezien voor een toegankelijke/gemaksvriendelijke kleine woning. De beweging in de sociale huur is dan ook meer te typeren als een beweging van traditionele rijwoningen naar kleinere functionele woningen.

In de middenhuur zien we een groeiende behoefte; vooral bij appartementen. Dan gaat het om woningen tot circa € 900/€ 1.000. Door prijsstijgingen zijn er steeds minder woningen in deze prijsklasse beschikbaar. De behoefte aan grondgebonden woningen in de middenhuur is relatief beperkt. In de praktijk verhuizen mensen hier wel naar toe: met name vanuit een praktische noodzaak (tussen twee woningen in, bij gebrek aan alternatief aanbod of bij echtscheiding).

In de koopsector is de behoefte verspreid over de verschillende segmenten naar typologie en prijsklasse. Bij goedkope koop (tot € 200.000) is er wel behoefte, maar door prijsstijging steeds minder aanbod. Bovendien wordt een deel van deze woningen opgekocht als belegging en verhuurd. Ook woningen die circa vijf jaar geleden nog als kwalitatief kwetsbaar werden getypeerd, kennen stijgende prijzen en hebben vaak een prijs boven € 200.000. Het is echter de vraag of deze woningen uiteindelijk voldoende toekomstwaarde hebben (constructief en energetisch). Bij het invullen van de behoefte aan goedkope rijwoningen is het belangrijk om enerzijds voldoende toekomstkwaliteit te realiseren en anderzijds een kwaliteit die passend is bij de prijs. Dit betekent doorgaans een kleinere woning. Voor het beleid is het dan ook belangrijk strategieën te ontwikkelen hoe gemeenten (duurzaam) in kunnen spelen op de behoefte aan deze goedkope koopwoningen, rekening houdend met bouwkosten, prijsniveaus en toekomstwaarde van woningen.

Een alternatief voor een deel van de mensen die goedkope woning willen kopen, ligt in de huursector. Om te komen tot vergelijkbare (betaalbare) woonlasten als bij de goedkope koop, zou het dan gaan om (sociale) huurwoningen van rond € 600 tot € 650. De ruimte die de minister biedt om 15% van de sociale huurvoorraad toe te wijzen aan deze middeninkomens, vast te leggen in prestatieafspraken, biedt hiervoor potentiele mogelijkheden.

Figuur 5.6: fricties vraag-aanbod bij optimale doorstroming per deelgebied, inclusief inloop woningtekort 2019 - 2025

Bron: WoON2018, CBS-Microdata 2018, bewerking Companen.

In de subregio Arnhem zien we een sterkere behoefte aan particuliere huurappartementen en koopappartementen. Ook is er in de dure koopsector een relatief groter tekort. In de subregio Nijmegen is het tekort groot bij sociale huurapprtementen, en meer dan in de andere subregio's, bij de betaalbare koopwoningen (€ 2 tot 3 ton). De Liemers springt eruit met een grote behoefte aan goedkope koopwoningen. Dit aanbod was er altijd in deze regio, maar is door de prijsstijgingen geleidelijk niet meer bereikbaar voor een grote groep huishoudens.

Vergelijking met onderzoek 2016

Ook in 2016 is een regionaal woningmarktonderzoek uitgevoerd, op basis van WoON2015 en de modeldoorrekening via Socrates. Destijds bleek er per saldo geen behoefte aan huurwoningen; op termijn na 2025 zelfs een gewenste afname (vooral in het sociale segment). De vraag naar huurappartementen was vrij stabiel en bij grondgebonden huurwoningen was sprake van een afname. Naar prijsklasse lag het accent bij huurwoningen vanaf de aftoppingsgrenzen; dit was voor de introductie van passend toewijzen. Na de introductie van passend toewijzen zien we doorgaans een daling in de gewenste huurprijs.

De behoefte in de huursector concentreerde zich volgens het onderzoek uit 2016 in de middenhuur. In de sociale huur zouden er voldoende woningen zijn. Inmiddels zien we, en dat blijkt ook uit dit onderzoek, dat de behoefte zich meer spreidt over sociale en middenhuur. Oorzaak is dat grote groepen minder profiteren van de welvaartsgroei en er nieuwe groepen zijn die opteren voor sociale huur (migranten, zorgvragers), waardoor die behoefte is gegroeid in plaats van afgenomen.

De behoefteontwikkeling was er vooral bij grondgebonden koopwoningen (circa twee derde deel) en in mindere mate bij koopappartementen (circa een derde deel van de behoefte). Hierbij waren vooral (net als nu) koopwoningen tot € 180.000 in trek.

Een belangrijke verklaring voor de verschillen is enerzijds het gebruik van een optimistischer economisch scenario waardoor minder mensen gaan huren en meer mensen kopen. Anderzijds waren de huur- en koopmarkt minder gescheiden markten waardoor vragen meer in elkaar overliepen.

6 Betaalbaarheid en sociale huur

De komende jaren groeit met de woningbehoefte ook de behoefte aan sociale huurwoningen. Doordat dit segment vooral gebonden is aan tal van regels (inkomensgrenzen), wordt de behoefte ook sterk bepaald door welvaartsgroei en wetgeving. Bij meer welvaartsgroei daalt de behoefte aan sociale huurwoningen, bij een ruimere definitie van de doelgroep (wettelijk kader) groeit de behoefte. Wij hebben verschillende ontwikkelingen van invloed op de gewenste omvang van de sociale huur in beeld gebracht. Op grond hiervan is de behoefte aan sociale huurwoningen tot 2030 tussen +4.400 woningen (0,4% welvaartsgroei) en +7.800 woningen (0% welvaartsgroei). Dit is tussen 10% en 20% van het aantal te bouwen woningen. Hierbij is rekening gehouden met de extramuralisering van instellingszorg, maar is nog geen rekening gehouden met bijvoorbeeld de komst van meer arbeidsmigranten, veranderend rijksbeleid (eventueel ruimere doelgroep voor sociale huur) of noodzakelijke compensatie van herstructurering of verkoop van sociale huurwoningen. Het is belangrijk om hierbij in regionaal verband af te stemmen op welke wijze de gemeenten en corporaties om willen gaan met het risico van tegenvallende economische groei voor de doelgroep die afhankelijk is van sociale huur. Ook is het belangrijk om af te stemmen hoe de behoefte idealiter over de regio gespreid is.

Zorg voor laagste inkomens

Gemeenten hebben samen met de woningcorporaties een specifieke verantwoordelijkheid voor het huisvesten van groepen die hier op eigen gelegenheid niet toe in staat zijn. Zij zijn grotendeels aangewezen op sociale huurwoningen. De behoefte aan sociale huur wordt deels bepaald aan de hand van woonwensen die huishoudens hebben. Minstens zo belangrijk zijn de toewijzingseisen. Wettelijk is hierbij vastgelegd dat huishoudens met een inkomen tot € 38.035 (prijspeil 2019) tot de doelgroep van woningcorporaties behoren. Voor hen zijn sociale huurwoningen tot € 720 bedoeld.

Behoefteontwikkeling bepaald door diverse onzekerheden

Op grond van verschillende (on)zekere ontwikkelingen hebben we een inschatting gemaakt van de behoefte-ontwikkeling aan sociale huur vanuit de doelgroep van woningcorporaties tot € 38.035 belastbaar per jaar. We richten ons hierbij op meetbare economische, demografische en maatschappelijke trends:

- Effect van de huishoudensgroei (uitgaande van de huishoudensgroei en van de inloop woningtekort tot 2%); uitgaande van een gelijkblijvende huur-kooporiëntatie per leeftijdsgroep. Dit is inclusief de toestroom van nieuwe groepen naar de sociale huur, als gevolg van de extramuralisering van de instellingszorg.
- Effect van veranderende bevolkingssamenstelling en veranderende huur-kooporiëntatie (generatie-effect); waardoor jonge generaties senioren (baby-boomers) meer in een koopwoning wonen dan de voorgaande (vooroorlogse) generatie. Bovendien heeft deze generatie meer pensioen opgebouwd. Hierdoor daalt de behoefte aan sociale huurwoningen.
- Effect van de welvaartsgroei. Dit effect is zeer onzeker en op regioniveau (nagenoeg) niet beïnvloedbaar. We zien door de jaren heen een gestaag dalende welvaartsgroei waarbij het Centraal Planbureau (CPB) voor de komende jaren een verwachting uitspreekt van 0,4% welvaartsgroei. Hierbij plaatsen we wel de kanttekening dat dit tijdelijk (door de conjunctuur) lager kan liggen en daarmee de behoefte aan sociale huur (tijdelijk) hoger kan liggen. Omdat we te maken hebben met vastgoed is

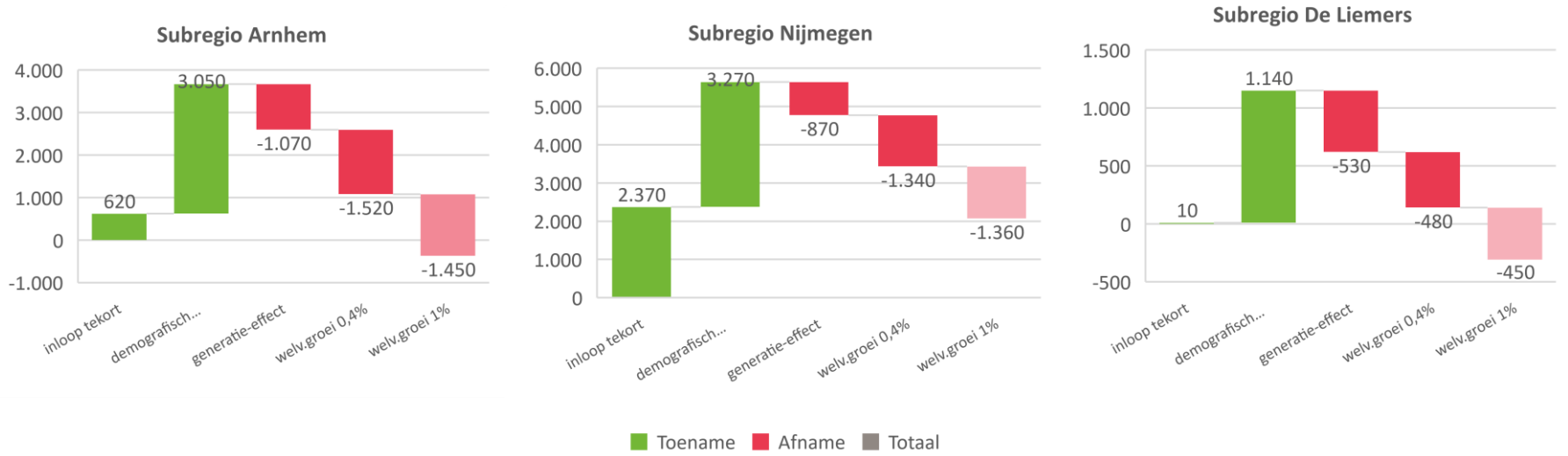
het lastig om te reageren op een dergelijke achterblijvende economische groei. Dit kan ervoor pleiten om uit te gaan van een voorzichtige raming van economische groei; en dus een hoger aantal sociale huurwoningen. Dit betreft echter een beleidskeuze.

Groei van de behoefte aan sociale huur per subregio

Naast deze meetbare effecten zijn er ook andere effecten die of onzeker zijn, maar waarvan de richting nu onvoldoende te duiden is, of betreffen beleidskeuzes. We noemen het beleid van de rijksoverheid waardoor de doelgroep voor de sociale huur potentieel groter of kleiner wordt, de komst van arbeidsmigranten die zich langdurig in Nederland vestigen en eigen beleid ten aanzien van het wel of niet accepteren van scheefheid (hogere inkomens in de sociale huur). Deze minder meetbare aspecten laten we buiten de analyse, maar zijn wel onderdeel van de lokale afwegingen.

Op dit moment is de grens voor sociale huur voor alle huishoudens een belastbaar jaarinkomen van maximaal € 38.035. Het rijk is voornemens deze grens te differentiëren: voor 2- en meerpersoonshuishoudens gaat deze grens omhoog naar € 42.000, waardoor meer gezinnen in aanmerking komen voor sociale huur. Voor 1-persoonshuishoudens gaat deze omlaag naar € 35.000, waardoor minder alleenstaanden in de sociale huur kunnen. Per saldo blijft de doelgroep met deze maatregel ongeveer even groot. Dit heeft op korte termijn geen effect op de omvang van de benodigde sociale huurvoorraad. Op lange termijn (met meer 1-persoonshuishoudens) zal dit leiden tot minder behoefte aan sociale huurwoningen.

Figuur 6.1: ontwikkeling behoefte aan sociale huur per subregio, meetbare effecten tot 2030

Bron: Waarstaatjegemeente, datawonen, bewerking Companen.

Tussen de regio's zien we duidelijke verschillen in de behoefteontwikkeling sociale huur. Zo heeft subregio Nijmegen een relatief grote groei van de behoefte door inloop woningtekort en de huishoudensgroei. Deze is de eerste periode ook relatief groot in de subregio Nijmegen. Hier is ook de afname als gevolg van het generatie-effect relatief kleiner doordat met name in de stad Nijmegen verhoudingsgewijs minder ouderen en meer jongeren in de sociale huursector wonen.

Bij een stabiele welvaartsituatie of lichte welvaartsgroei zou de behoefte aan sociale huurwoningen tot 2030 in alle subregio's groeien:

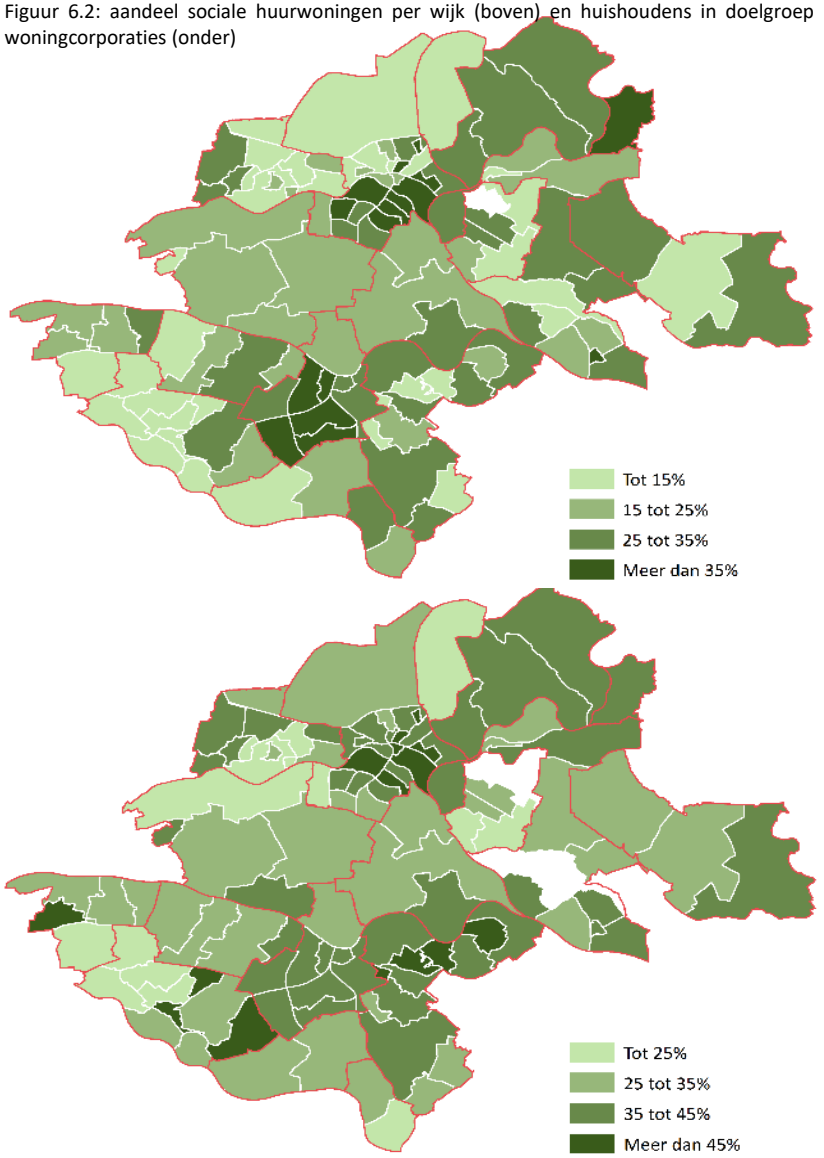
- In de subregio Arnhem
  - zonder welvaartsgroei (+2.600)
  - beperkte welvaartsgroei (+1.080)
- In de subregio Nijmegen
  - zonder welvaartsgroei (+4.770)
  - beperkte welvaartsgroei (+3.430)
- In De Liemers
  - zonder welvaartsgroei (+620)
  - beperkte welvaartsgroei (+140)

Het gaat hier om een netto groei van de behoefte. Onttrekkingen van sociale huurwoningen door herstructurering, liberalisatie of verkoop leiden tot extra druk op de resterende sociale huurwoningen en zullen dan ook gecompenseerd moeten worden om dit netto-resultaat te bereiken.

Verschillen tussen gemeenten

Per gemeente verschilt dit beeld door de specifieke opbouw van de doelgroepen in de gemeente, hun woonsituatie en het aanbod sociale huurwoningen. De volgende kaarten geven een beeld van de opgave per gemeente.

Figuur 6.2: aandeel sociale huurwoningen per wijk (boven) en huishoudens in doelgroep woningcorporaties (onder)

* Voor de witgekleurde vlakken zijn onvoldoende beschikbare gegevens om representatieve uitspraken te doen.

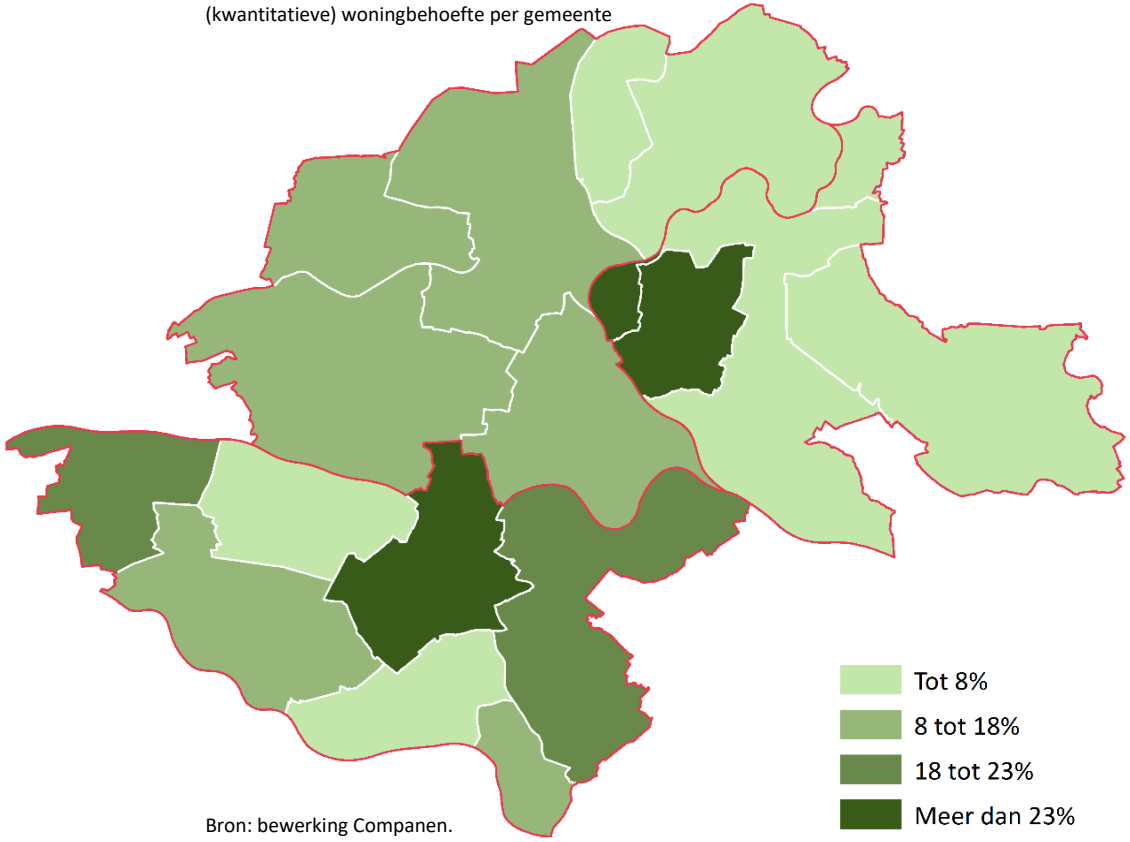
Bron: corporaties regio Arnhem-Nijmegen, waarstaatjegemeente.

We zien met name in de steden Arnhem en Nijmegen een relatief groot aandeel sociale huurwoningen. Hier wonen doorgaans ook veel huishoudens uit de doelgroep. In Doesburg zien we veel sociale huurwoningen, terwijl het aandeel huishoudens in de doelgroep wat beperkter is. In kernen als Beek en delen van Wijchen zien we het omgekeerd. Buiten de steden zijn er doorgaans minder sociale huurwoningen, maar is ook het aandeel huishoudens in de doelgroep voor sociale huur beperkter. Dit is door de jaren heen zo gegroeid. Beleidsmatig brengt dit wel de vraag met zich mee of het wenselijk is deze scheiding in de regio zo te houden, of juist voor meer spreiding van sociale huur over de regio te gaan. De behoefte aan sociale huur lijkt zich namelijk wel te spreiden.

In de tijd zien we dat de vraag zich redelijk spreidt over de verschillende perioden (tot 2025 en tussen 2025 en 2030). Per gemeenten zitten hier verschillen in, bijvoorbeeld als gevolg van de omvang van de inloop van het woningtekort en de mate van vergrijzing door de tijd.

Met name in de subregio Nijmegen is de behoefte aan sociale huur relatief groot. De oorzaak hiervoor is eerder gegeven en heeft te maken met de jongere groepen die in dit deel van de regio in de sociale huur wonen. In De Liemers en de Veluwezoom is de behoefte relatief beperkter; in sommige gemeenten door minder huishoudens in de doelgroep (Zevenaar, Montferland), in andere gemeenten door een behoorlijk aanbod (Rheden en Doesburg). Opvallend is dat in Westervoort en Duiven een behoorlijke behoefte aan sociale huur zichtbaar is. Beide gemeenten zijn ten aanzien van sociale huur onderdeel van de regionale woningmarkt van Arnhem. In de berekende behoefte komt deze druk vanuit de stad tot uitdrukking.

Figuur 6.3: aanvullende behoefte aan sociale huur per gemeente tot 2030, afgezet tegen de totale (kwantitatieve) woningbehoefte per gemeente

Bron: bewerking Companen.

7 Mogelijkheden tussen huur en koop

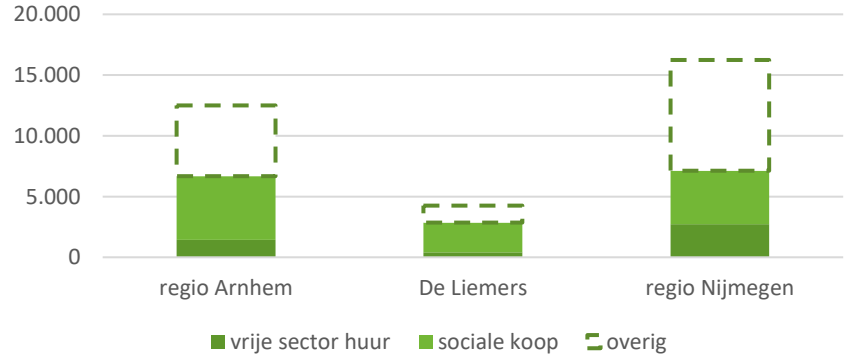
Voor mensen met een middeninkomen die willen starten op de woningmarkt zijn sociale huurwoningen niet bereikbaar omdat hun inkomen te hoog is, terwijl zij ook niet in aanmerking komen voor veel koopwoningen omdat hun hypotheekmogelijkheden ontoereikend zijn. Hierdoor is er een groeiende vraag naar woningen in het middensegment. Vanuit de woonwens gaat het hierbij vooral om goedkope koopwoningen (tot € 200.000, grens Besluit Ruimtelijke Ordening) of vrije sector huurappartementen. Het gaat om ruim 12.000 goedkope koopwoningen en bijna 5.000 middenhuurwoningen tot 2030. Dit betreft een complexe investerings- en beleidsopgave. Woningen in deze segmenten zijn snel te duur voor de doelgroepen door continue prijsstijgingen. Dit vraagt dan ook aanvullend instrumentarium: in de vorm van doelgroepenverordening, bestemmingsplannen, speciale bouwvormen (klein bouwen), tijdelijke woonvormen, etc.
In de subregio De Liemers ligt het accent bij goedkope koopwoningen, in de subregio Nijmegen meer in de vrije sector huur. De subregio Arnhem zit hier tussenin; zowel goedkope koop als middenhuur.

Behoefte aan woningen tussen sociale huur en 'reguliere' koop

Het gat tussen de huur- en koopsector groeit. Koopwoningen zijn de afgelopen jaren gestaag duurder geworden. Hypotheekeisen zijn strenger geworden waarbij met name de Loan to Value-eis belemmerend werkt voor mensen die nog geen eigen woning hebben en de woning volledig moeten financieren. Hierdoor zien we een behoefte ontstaan aan goedkope koopwoningen. Als mensen deze woning niet kunnen bemachtigen richten zij zich op een (middeldure) huurwoning. In de vraag-aanbodverhoudingen komt dit terug door een tekort aan goedkope koopwoningen tot € 200.000 (grondgebonden en appartementen) en een tekort aan vrije sector huurappartementen; volgens analyses en marktpartijen vanaf circa € 600 tot € 1.000 (totaal 75% en 25% boven € 1.000). Deze vrije sectorhuurapparte-menten zijn door veel doelgroepen gewenst (starters, jonge 1- en 2- persoonshuishoudens en senioren).

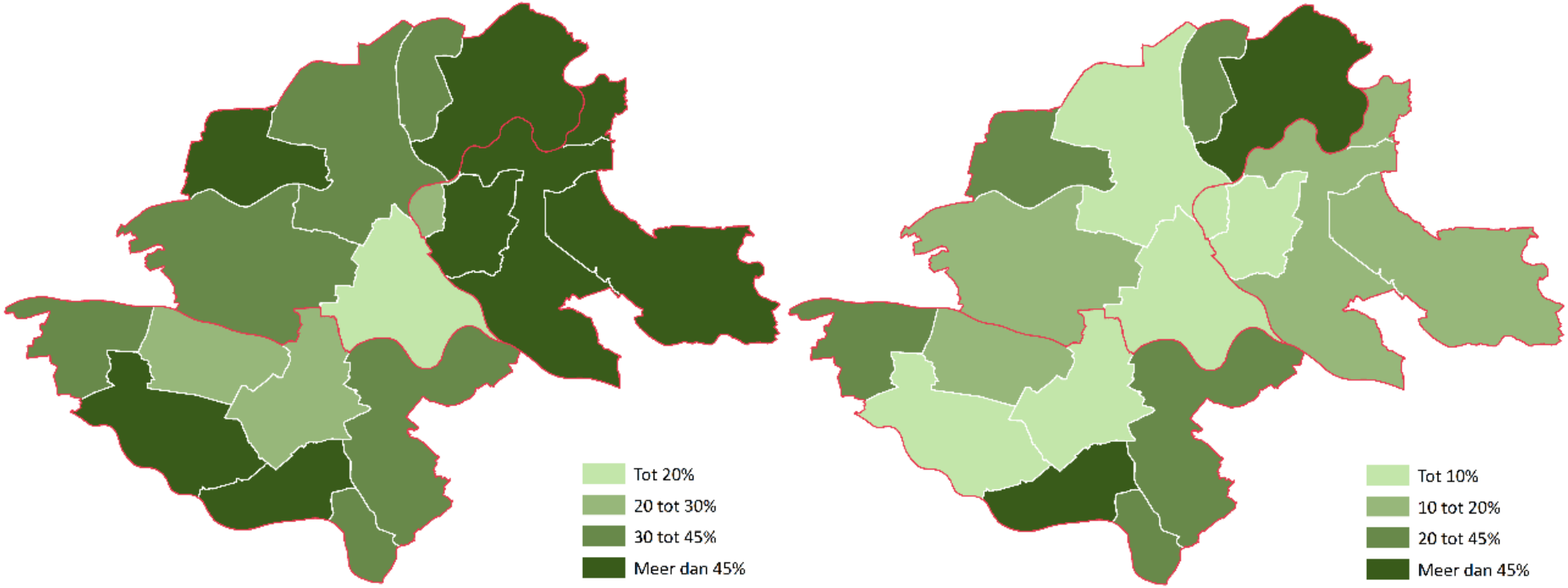
Bij grondgebonden vrije sector huurwoningen is het omgekeerde het geval. Waar een vrije sector huurappartement voor een deel van de woningzoekenden een wens is, zijn grondgebonden vrije sector huurwoningen vooral een alternatief als de oorspronkelijke wens niet verwezenlijkt kan worden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om ZZP-ers die hun hypotheek niet rondkrijgen. De woonduur in deze woningen is doorgaans relatief kort waardoor woningen ook vaak muteren. Hierdoor zijn deze woningen ook relatief veel beschikbaar. Hier ligt dan ook niet de belangrijkste woningmarktopgave.

Figuur 7.1: behoefte vrije sectorhuur en goedkope koop per subregio 2019 - 2030

Bron: WoON2018, CBS-Microdata 2018, bewerking Companen.

Figuur 7.2: behoefte goedkope koop tot € 200.000 (links) en vrije sectorhuur (rechts) per gemeente ten opzichte van totale toevoeging 2019 - 2030

Bron: WoON2018, CBS-Microdata 2018, bewerking Companen.

De behoefte aan goedkope koop is groot in De Liemers (kooporiëntatie in combinatie met minder koopkrachtige vraag), gemeente Renkum en Malden (hoge koopprijzen) en gemeenten als Wijchen en Rheden. In De Liemers is het aanbod net boven € 200.000 wel beschikbaar. Deze woningen waren tot voor kort voor een brede groep bereikbaar. Mocht meer ontspanning komen op de woningmarkt, dan zijn deze woningen weer bereikbaar. De kwaliteit van veel van deze woningen is energetisch en constructief gedateerd. Toevoegingen van goedkope koopwoningen in De Liemers moet dan ook met enige voorzichtigheid gebeuren. Een naar woonlasten vergelijkbaar alternatief in de huur betreft woningen van rond € 600 tot € 650.

Binnen de behoefte aan vrije-sectorhuurwoningen zien we verschillen naar typologie. Zo is er in de steden Arnhem en Nijmegen en in de (meer vergrijzende) gemeenten die hier tegenaan liggen als Heumen, Rheden en Berg en Dal een behoefte aan appartementen. In mindere mate geldt dit voor grote kernen op afstand van de stad, bijvoorbeeld in Overbetuwe, Druten en Zevenaar.

Middensegment (huur & koop) vraagt slimme oplossingen

Voor de subregionale woonagenda is het belangrijk keuzes te maken ten aanzien van realisatie in de middenhuur of goedkope koop. Sociale of goedkope koop sluit meer aan bij de woonwens *van mensen.* Keerzijde is dat deze woningen na realisatie door druk op de markt snel duurder worden en zodoende niet blijvend beschikbaar zijn voor de doelgroep. Bovendien is er een groep die door Loan-to-Value-eisen van banken of door arbeidscontracten (ZZP-ers) hiervoor niet in aanmerking komen.

Het alternatief in de middenhuur is dan weliswaar niet de wens van mensen, maar biedt wel een segment dat behouden blijft voor de doelgroep. Het gaat dan om woningen die passend zijn voor doelgroepen die net buiten de sociale huur vallen, maar ook niet in de koopsector terecht kunnen. Hierbij hoort een huurprijs van tussen € 600 en € 900 à € 1.000. Woningen in dit segment zijn op dit moment goed verhuurbaar, maar niet overal in de regio staan investeerders hiervoor klaar. Wel zijn er (kleinere) beleggers die koopwoningen kopen voor verhuurrendementen. Daardoor neemt dit aanbod toe en daalt het aanbod goedkope/betaalbare koopwoningen. Daarbij hebben de afgelopen jaren geleerd dat rond 2010 deze woningen matig verhuurbaar waren. Ook dit vraagt een voorzichtige strategie ten aanzien van toevoegingen.

Toevoegingen in het middensegment van middenhuur of goedkope koop vragen enige creativiteit in te realiseren producten, bijvoorbeeld:

- Door via de inzet van een doelgroepverordening de woningen beschikbaar te houden voor doelgroepen en vervolgens deze realisatie te regelen in bestemmingsplannen (zowel sociale huur, goedkope koop als middenhuur).
- Door realisatie van kleinere woningen met een passende prijs-kwaliteit-verhouding bijvoorbeeld in de vorm van kleine eengezinswoningen, tiny- of skinny-houses.
- Door verkoop van sociale huurwoningen in deze segmenten.
- Door meer ruimte in sociale huur (prestatieafspraken met corporaties of afspraken met bouwers) te bieden aan mensen die in de goedkope koop onvoldoende aan een passende woning kunnen komen.
- Door meer ruimte te bieden aan tijdelijke woonvormen waardoor in dit tussensegment gebouwd kan worden.

In het beleid is het dan ook belangrijk stil te staan bij de vraag hoe deze producten duurzaam beschikbaar blijven voor de doelgroepen en hoe deze woningen voldoende kwaliteit hebben? Een strategie gericht op één van beide segmenten doet onrecht aan de nuanceringen rond dit vraagstuk. Beide segmenten moeten aandacht hebben in de subregionale programmering.

Belangstelling voor alternatieve woonvormen

In de gemeente Berg en Dal, Heumen en Nijmegen is een onderzoek uitgevoerd naar de belangstelling voor alternatieve woonvormen. Ook in WoON2018 is gevraagd naar belangstelling voor deze woonvormen. Uit WoON2018 blijkt dat deze behoefte bij een kleine groep leeft; slechts 1% van de ondervraagden in de regio Arnhem-Nijmegen. In de onderzoeken in de regio bleek dat mensen wel kiezen voor deze woonvormen; vaak vanwege het ontbreken van een passend alternatief of vanwege realisme (een zeer smalle woning is het maximaal haalbare).

8 Verduurzaming en kwaliteit bestaande voorraad

Meer dan 90% van de woningvoorraad van 2030 staat er nu al. Waar de vorige hoofdstukken het accent legden op gewenste toevoegingen, is het belangrijk om ook de zorg voor de bestaande woningvoorraad en woonwijken te agenderen. In dit hoofdstuk doen we daarvoor een eerste voorzet.
Ook bestaande woningen sluiten niet altijd aan bij de toekomstige woningbehoefte en kwaliteitsvraag. Het is waardevol om te onderzoeken waar extra inzet wenselijk is om deze woningvoorraad te verbeteren. Op basis van vraag- en aanbodindicatoren geven we een eerste richting voor gebieden waar een vernieuwingsopgave aan de orde is. Belangrijk daarbij is dat veel zittende (oudere) bewoners weinig animo hebben om hun woning aan te pakken. Bij verhuizing en komst van nieuwe bewoners ligt hier een kans. Zo zijn er gebieden in de regio waar veel ouderen (75-plussers, waar risico van achterstand in onderhoud groot is) en oudere woningen samenvallen. Daar ligt een kans om nieuwe bewoners te stimuleren hun woningen aan te passen.

Bestaande woningvoorraad: verduurzaming en toegankelijkheid

De woningbehoefte voor de periode 2019 - 2030 is met ruim 33.000 toe te voegen woningen op een woningvoorraad van bijna 340.000 woningen nog geen 10%. Het grootste deel van de woningmarktopgaven zullen in de bestaande voorraad opgevangen worden. Enerzijds zit hierin een transitieopgave van traditionele gezinswoningen naar woningen voor kleine huishoudens. Anderzijds is er een opgave van meer kwaliteit in de bestaande woningvoorraad: energetisch beter, toegankelijk en toekomstbestendig.

Aanbod- en vraagindicatoren voor zicht op potentiële risico's

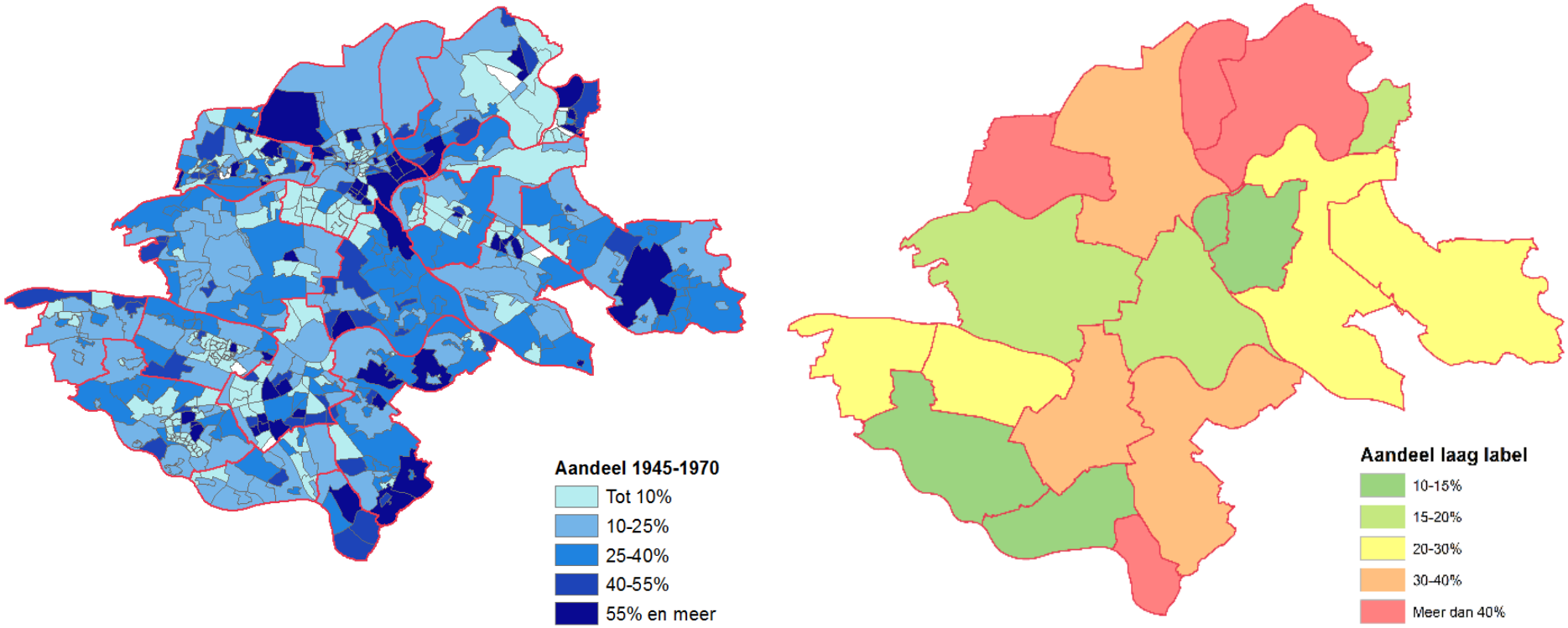
Om de opgave in kaart te brengen leggen we verschillende indicatoren naast elkaar die samen een beeld geven van de plekken waar de opgave in de bestaande woningvoorraad potentieel het meeste aandacht vraagt. Deze gebieden selecteren we op basis van kritische risicofactoren aan de aanbodzijde en aan de vraagzijde. We hebben de volgende risicofactoren onderscheiden:

- Aan de aanbodzijde:
  - *Bouwjaar van woningen:* woningen gebouwd tijdens de wederopbouwperiode van 1945 tot 1970 hebben vaak (zeker niet altijd) een mindere bouwtechnische kwaliteit en minder functionele plattegronden. Deze woningen zijn vaak moeilijk aanpasbaar aan de veranderende vraag, waaronder toegankelijkheid.
  - *Energielabel van woningen:* dit geeft een beeld of mensen de afgelopen jaren hebben geïnvesteerd in hun woning om deze energetisch te verbeteren.
  - *Leefbaarometer:* dit geeft inzicht in gebieden waar de leefbaarheid op basis van fysieke factoren (overlast, meldingen, bevolkings- en woningkenmerken) onder druk staan.
- Aan de vraagzijde:
  - *Aanwezigheid koopkrachtige vraag:* in buurten met veel inwoners met een laag inkomen zijn er potentieel minder investeringsmogelijkheden vanuit bewoners zelf.
  - *Aanwezigheid 75-plussers:* onder ouderen is vaak minder animo te investeren in hun woning. Zij zien op tegen de rompslomp/het ongemak en profiteren ook slechts kort van deze investering. Zo is volgens WoON2018 60% van de 65-plussers bereid te investeren in energiebesparende maatregelen. Bij 75-plussers is dit nog maar 35%. Bij jongere huishoudens ligt dit percentage rond 70% tot 80%.

Risico’s bestaande voorraad Arnhem-Nijmegen

In de volgende kaarten zijn deze indicatoren naast elkaar geplaatst.

Figuur 8.1: aanbodindicatoren potentieel risico toekomstkwaliteit bestaande voorraad

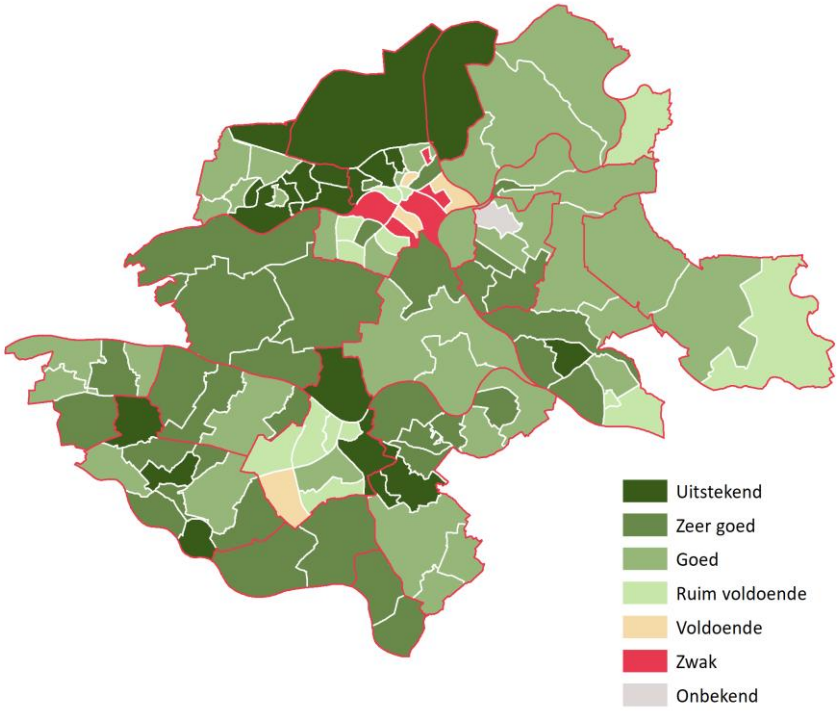

**Voor de witgekleurde vlakken zijn onvoldoende beschikbare gegevens om representatieve uitspraken te doen.*

Bron: BAG-gemeenten, energielabelatlas.

In de regio zijn op basis van aanbodkenmerken enkele hot-spots aan te wijzen van potentieel risico ten aanzien van de toekomstkwaliteit in de bestaande voorraad. Enkele gebieden springen er positief of negatief uit, zoals wijken in Arnhem als Presikhaaf, Malburgen, Geitenkamp en Alteveer, wijken in Nijmegen als Neerbosch, Heseveld, Hatert en Dukenburg, delen van de kernen Oosterbeek, Doorwerth, Velp en Dieren, Zeddam, Beek (gemeente Berg en Dal) en Leuth. In de steden (vooral Arnhem en in mindere mate Nijmegen) gaat dit samen met lagere scores op de leefbaarometer. Buiten Arnhem en Nijmegen gaat dit vaak wel samen met een positieve score op de leefbaarometer. Deze opsomming geeft hierbij een eerste indruk en is niet limitatief.

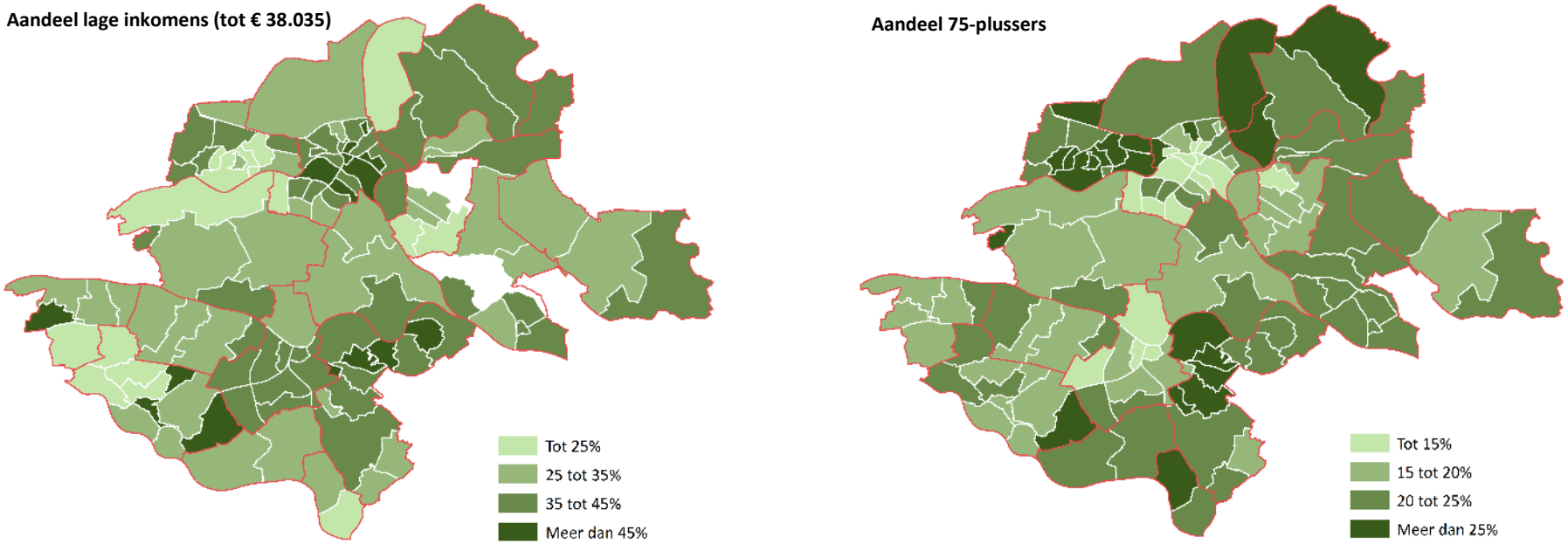
Figuur 8.2: Leefbaarheidsscore per wijk, 2018

Bron: Leefbaarometer, 2018.

Een zelfde vergelijking maken we op basis van vraagindicatoren.

Figuur 8.3: vraagindicatoren potentieel risico toekomstkwaliteit bestaande voorraad

** Voor de witgekleurde vlakken zijn onvoldoende beschikbare gegevens om representatieve uitspraken te doen.*

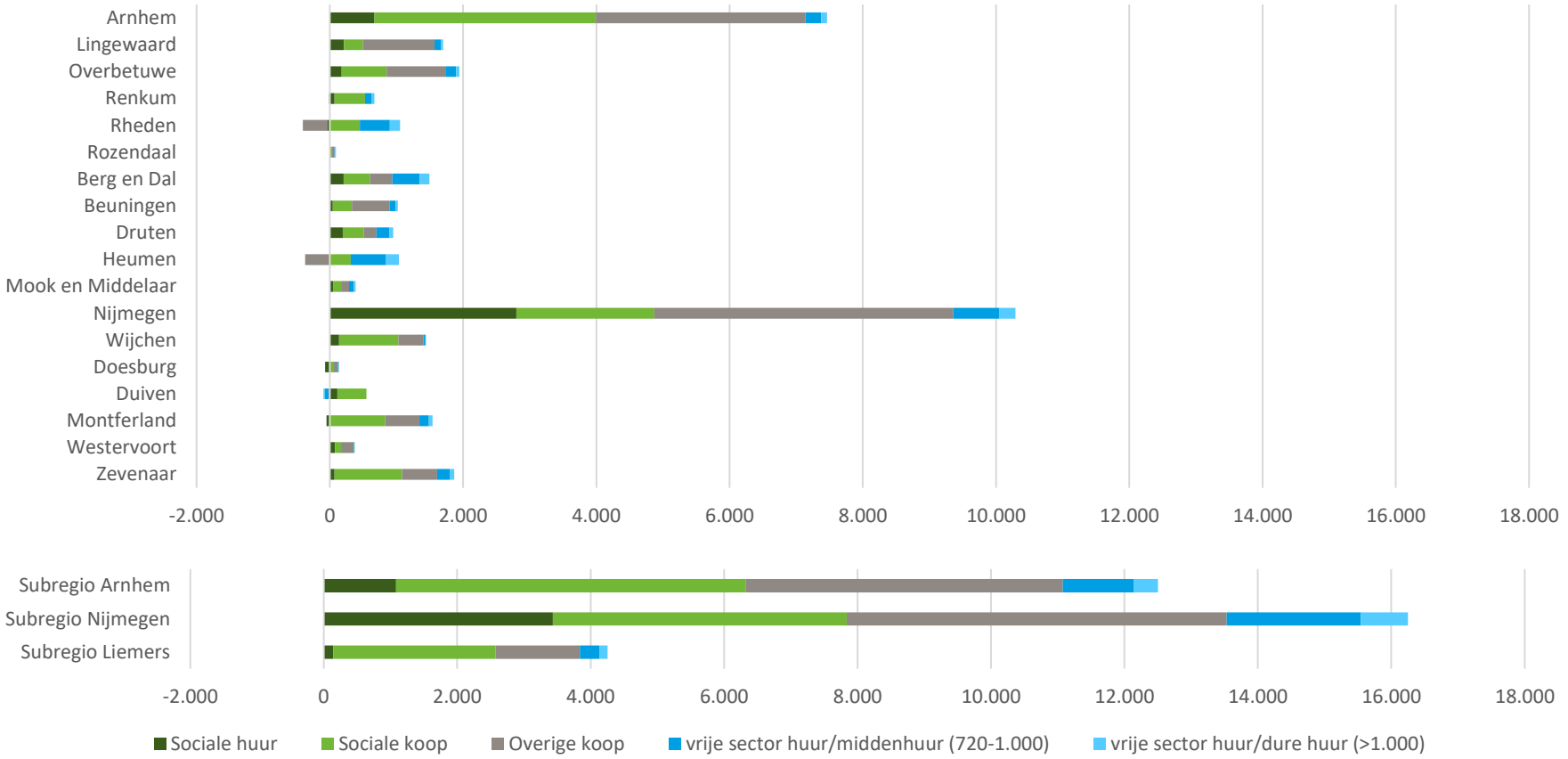
Bron: CBS, waarstaatjegemeente.

Ook hier zijn enkele buurten met zowel veel lage inkomens als veel ouderen. Dan gaat het om bijvoorbeeld Laag Soeren, Dieren, Beek, Leuth, Berg en Dal en delen van Wijchen. Hier is ondersteuning bij woningverbetering of verduurzaming gewenst.

Soms zijn er ook duidelijke kansen. Zo zien we bijvoorbeeld in Rozendaal, Oosterbeek, Doorwerth en Mook weliswaar veel ouderen, maar ook een behoorlijk koopkrachtige vraag. Hier zal de beleidsinzet meer gericht zijn op bewustwording en minder op ondersteuning.

Bijlage I: accenten in de behoefteraming

Figuur: behoefte aan sociale huur, goedkope koop, vrije sector huur en overige segmenten als aandeel op totale gewenste toevoegingen 2019 - 2030

Bron: WoON2018, CBS-Microdata 2018, bewerking Companen.

Bijlage II: nadere toelichting methodologie

Kwalitatieve woningbehoefte

Vraag en aanbod van de volgende doelgroepen is opgenomen:	
Starters	onzelfstandig wonende (veelal inwonende kinderen) die een zelfstandige woning binnen de gemeente/regio betrekken en bij verhuizing geen woning achterlaten. Gaat ook om studenten die zelfstandig gaan wonen.
Doorstromers	zelfstandig wonende huishoudens die de komende vijf jaar een zelfstandige woning binnen de gemeente/regio betrekken.
Verlaters	huishoudens die door overlijden of vertrek een zelfstandige woning achterlaten.

Bij deze doorrekening baseren we ons op de volgende uitgangspunten:

- We nemen 1 januari 2019 als nulpunt voor de doorrekeningen.
- Voor de omvang van de woningbehoefte gaan we uit van de huishoudensgroei volgens de Provinciale prognose 2019 van de Provincie Gelderland en de inloop van het woningtekort naar 2% tot 2030.
- De verhuisgeneigdheid per huishoudensgroep baseren we op het werkelijk aantal verhuizingen van verschillende huishoudens. Ook de achter te laten woningen baseren we op het feitelijk vrijkomend aanbod, geïndexeerd naar het huidige prijspeil van woningen.
- De woonvoorkeuren baseren we primair op WoON2018.

Doordat de markt in de regio Arnhem-Nijmegen onder druk staat is bijna elk woningaanbod in trek bij woningzoekers. De huidige woningmarkt is in belangrijke mate een aanbiedersmarkt, wat werd bevestigd tijdens de stakeholdersbijeenkomst. Mensen verhuizen vaak niet naar de woning die exact aansluit bij hun wensen, maar vooral naar woningen die binnen hun mogelijkheden beschikbaar zijn. Verhuiswensen zijn in deze markt vaak ondergeschikt aan verhuismogelijkheden. Toch is juist in deze markt het beleidsmatig minder interessant om te zien wat mensen daadwerkelijk doen, maar vooral naar wat mensen willen: het accentueren van de vraag in een aanbiedersmarkt.

De regio Arnhem-Nijmegen heeft meegedaan aan het nationale woononderzoek WoON2018. Via dit grootschalige enquêteonderzoek zijn woonwensen in beeld gebracht. In grote lijnen biedt dit een beeld van de vraag. Toch zijn hierbij enkele nuanceringen te maken:

- Voor de sociale huur zien we dat het wettelijk systeem van toewijzingsnormen naar inkomen bepalen wie hiervoor in aanmerking komt. Dit is een ‘systeemgedreven’ segment. De wens is meer secundair.
- Een deel van de verhuizingen komt niet voort vanuit een woonwens, maar vanuit een noodzaak. Te denken is aan een verhuizing als gevolg van echtscheiding, zorgsituatie of naar een tijdelijke (tussen)woning. In woonwensenonderzoek komt deze vraag niet of hoogstens zeer beperkt in beeld. Omdat die vraag in de praktijk wel aanwezig is, is het noodzakelijk dit wel in beeld te brengen. Dat kan door dit deel van de vraag te baseren op daadwerkelijke verhuizingen. In deze situatie gaat het vaak om verhuizingen naar vrije sector huurwoningen en/of naar woonzorgvormen. Daarom baseren we de vraag naar vrije sector huur voor een deel op feitelijke verhuizingen.
- Het enquêteonderzoek is uitgevoerd in 2017. Sindsdien zijn de prijzen van woningen behoorlijk gestegen, meer dan de inflatie. Om een reële inschatting van vraag en aanbod te kunnen maken hebben we daarom de prijsopbouw van het potentiële woningaanbod in de enquête geïndexeerd op de prijsontwikkeling op de woningmarkt. Aan de vraagkant is de

koopkracht in dezelfde periode niet of nauwelijks gegroeid. We nemen daarom aan dat dit dan ook geen effect heeft op de woningvraag.

Benodigde sociale huurvoorraad

De gemeenten en corporaties hebben een bijzondere verantwoordelijkheid om in huisvesting te voorzien van mensen die op basis van hun inkomen dit niet volledig zelfstandig kunnen. Wettelijk is hierbij vastgelegd dat huishoudens met een inkomen tot € 38.035 (prijspeil 2019) tot de doelgroep van woningcorporaties behoren. Voor hen zijn sociale huurwoningen tot € 720 bedoeld. Een deel van deze doelgroep heeft potentieel recht op huurtoeslag. Dan gaat het om eenpersoonshuishoudens met een inkomen tot circa € 22.700 en meerpersoonshuishoudens met een inkomen tot € 30.800. Zij zijn aangewezen op de meest betaalbare sociale huurwoningen met een huurprijs tot de aftoppingsgrenzen: € 607 voor 1- en 2-persoonshuishoudens en € 651 voor 3- en meerpersoonshuishoudens.

Om goed invulling te kunnen geven aan de huisvestingsopgave van deze doelgroepen, passend binnen de wettelijke kaders, hebben we de behoefte aan sociale huurwoningen in beeld gebracht. De toekomstige ontwikkeling van de behoefte aan sociale huurwoningen is afhankelijk van verschillende ontwikkelingen die niet altijd beïnvloedbaar zijn.

1. Gevolgen demografische trends voor sociale huur

De factor met de grootste invloed op de behoefte aan sociale huur is de verwachte huishoudensgroei. De groei van het aantal huishoudens spreidt zich demografisch over verschillende marktsegmenten.

2. Inlopen van het woningtekort

Voor de toekomstige woningbehoefte houden we naast de huishoudensgroei rekening met het inlopen van een bestaand woningtekort (afhankelijk van welke regio naar 2% van de woningvoorraad). Het woningtekort heeft vooral betrekking op doelgroepen die een zelfstandige woning wensen maar daar nu niet of nauwelijks mogelijkheden toe hebben (vanwege gebrek aan woningaanbod of beperkte financiële mogelijkheden) en daardoor onzelfstandig wonen. Het gaat met name om starters op de woningmarkt en alleenstaanden. Deze doelgroepen aan het begin van hun wooncarrière zijn, blijkend uit hun woonwens volgens WoON2018, meer dan gemiddeld georiënteerd op een sociale huurwoning. Dit betekent dat een groot deel van het in te lopen woningtekort op basis van woonwensen terecht komt in de sociale huur.

3. Generatie-effect: ouderen verhuizen minder van koopwoning naar sociale huur

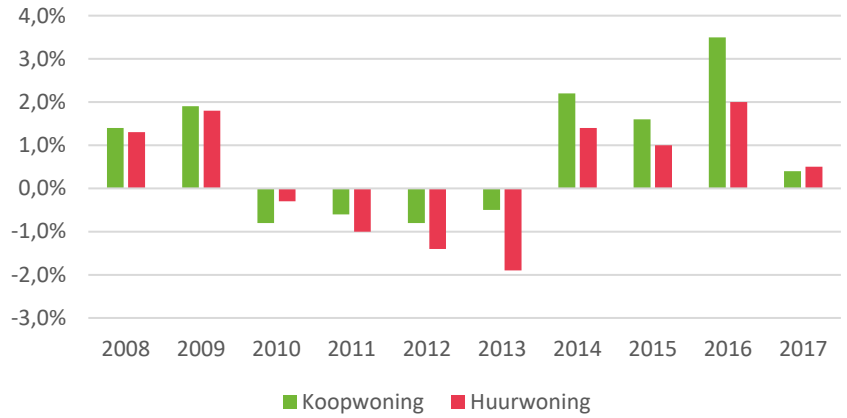
Een andere ontwikkeling die van invloed is op de behoefte aan sociale huur is het zogenaamde generatie-effect. Door beleid van de Rijksoverheid is jarenlang het kopen van woningen gestimuleerd. Hierdoor hebben generaties die na 1945 geboren zijn vaker een koopwoning dan de generaties van voor 1945. Juist die laatste groep woont verhoudingsgewijs veel in een sociale huurwoning. De generatie geboren voor de Tweede Wereldoorlog zal de komende jaren geleidelijk uit hun woning gaan. De naoorlogse generatie (babyboom) vult dit slechts beperkt op door hun grotere oriëntatie op de koopsector. Hierdoor daalt de behoefte aan sociale huur tussen de generaties.

3. Verwachte koopkrachtontwikkeling

De huishoudensgroei is de belangrijkste graadmeter voor de totale woningvraag. De koopkrachtontwikkeling geeft inzicht in welke inkomensgroepen binnen de totale huishoudensgroepen zullen toe- of afnemen. Een sterke positieve koopkrachtontwikkeling leidt tot een relatief kleine groei (of zelfs stagnatie) van de lage inkomensgroep. Bij een kleine koopkrachtontwikkeling (of zelfs stagnatie) neemt de groep huishoudens met

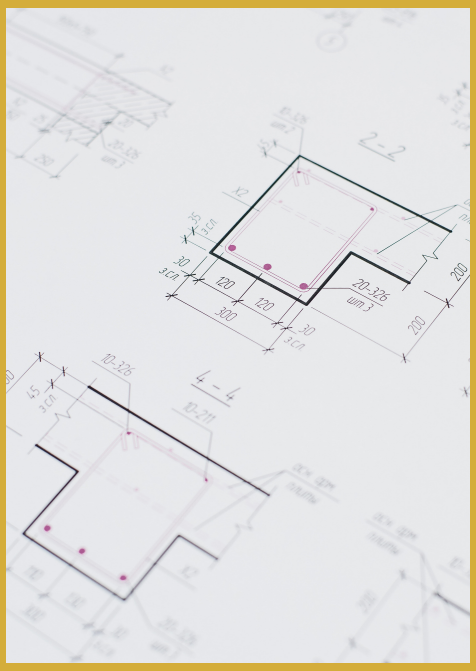
een laag inkomen juist toe (en de midden- en hogere inkomens juist veel minder).
Voor een raming van de toekomstige koopkrachtontwikkeling sluiten we aan bij ramingen van het CPB. De koopkrachtontwikkeling is in Nederland in belangrijke mate conjunctureel, maar laat wel een gestaag dalende lijn zien. Het CPB voorspelt dat de koopkrachtgroei van huishoudens de komende jaren gemiddeld rond 0,4% bedraagt, waarbij huurders doorgaans een lagere koopkrachtgroei hebben. Door de conjunctuur varieert dit van jaar tot jaar.

Figuur: koopkrachtontwikkeling van huurders en mensen in een koopwoning

Bron: Macro-economische verkenning CPB 2019.

Uitgaande van een koopkrachtontwikkeling van gemiddeld +0,4% per jaar, zal de doelgroep voor de sociale huur (inkomensgroep tot € 38.035) minder snel toenemen dan bij een stagnerende koopkrachtontwikkeling.

Liemerse Woonagenda:

de koers voor 2020 - 2025

Oktober 2020

gemeente doesburg | Gemeente Duiven | gemeente Montferland | gemeente Westervoort | GEMEENTE ZEVENAAR

De Liemerse samenwerking

In de Liemers werken we pragmatisch samen aan de opgaven rondom het thema 'wonen'. Op basis van lokale vraagstukken zoeken we de samenwerking op, bijvoorbeeld door voor een thema gezamenlijk onderzoek te doen naar de situatie op de Liemerse woningmarkt en samen te bepalen wat een aanpak is die daarbij past. Op basis van die afstemming pakken we de uitvoering per gemeente op, ieder met een eigen lokaal accent.

Deze koers is niet in beton gegoten. We blijven volgen of de koers aansluit bij de vragen en knelpunten die we lokaal in de praktijk van alle dag tegenkomen. De afgelopen jaren hebben we gezien dat trends niet altijd te voorzien zijn, of dat deze niet voldoende in beeld zijn en we daar als overheid niet altijd invloed op hebben of de middelen voor hebben. Dat speelt het sterkst bij de aantallen te bouwen woningen. Waar we vijf jaar geleden nog bezig waren met de aanstaande krimp en het terugbrengen van de nieuwbouwaantallen voorzien we nu dat we hard aan de slag moeten met extra locaties om in de groeiende woningbehoefte te voorzien. Door de corona-crisis moeten we daar nu extra alert op zijn.

Met dit document willen we vooral de gezamenlijke koers vastleggen over hoe we er lokaal voor zorgen dat er ruimte wordt gegeven aan kwalitatief goede woningbouwplannen.
Met deze koers kleuren we voor de Liemers een deel van de uitvoering van de regionale Groene Metropoolregio in en de Woondeal Regio Arnhem Nijmegen. Veel thema's daaruit komen hierin terug. Voor de uitvoering zoeken we steeds naar de optimale wisselwerking tussen wat we per gemeente doen, in de Liemerse samenwerking en gezamenlijk in de Regio Arnhem Nijmegen.

Inhoud van deze Koers

- In deel 1 omschrijven we op basis van het recente regionaal woningmarktonderzoek waar de belangrijkste opgaven in de Liemers liggen.
- In deel 2 zijn uitgangspunten geformuleerd over hoe we de koers lokaal invullen en afwegen of een nieuw woningbouwplanen bijdragen aan de opgave.
- In deel 3 staan de thema's waarop we in de Liemers al samenwerken om inzicht in de opgaven te krijgen en de lokale aanpak die daarbij past. Die manier van werken breiden we uit voor een aantal nieuwe thema's zoals betaalbaar bouwen en wonen en zorg.
- In deel 4 staat hoe wij resultaatgericht samen werken aan de uitvoering van deze agenda.

Liemerse Woonagenda 2017

In 2017 hebben we "Het recept voor de Liemerse Woonagenda" vastgesteld. De afgelopen jaren hebben we op basis van de zeven uitgangspunten die we daarin hebben afgesproken richting gegeven aan de ontwikkeling van de woningmarkt in de Liemers.

De 7 uitgangspunten Liemerse Woonagenda 2017

I. We leggen meer en meer nadruk op transformatie
II. We leggen de prioriteit bij inbreiding en bouwen de capaciteit op de uitleglocaties verder af
III. We zetten in op verduurzaming en vernieuwing van de woningvoorraad
IV. We zetten in op flexibiliteit en kleinschalige invullingen
V. We kiezen voor maatwerk per kern bij het aanvullend woningaanbod
VI. We spelen in op veranderingen met flexibel en tijdelijk woningaanbod
VII. Ruimte bieden aan goede woningbouwplannen (aansluitend op de opgave)

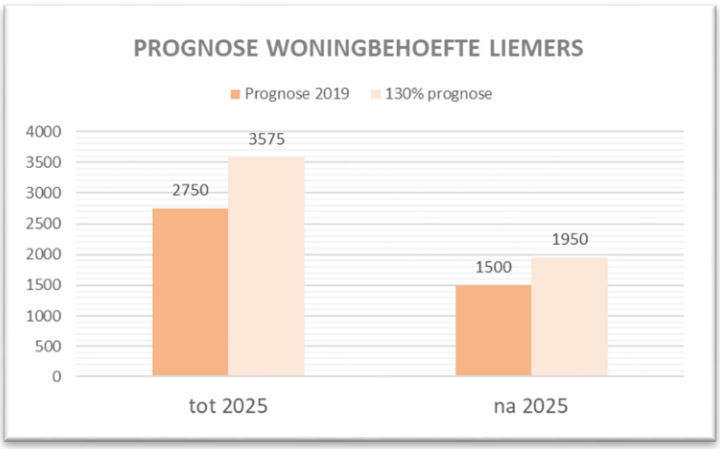
De uitgangspunten uit de Liemerse Woonagenda zijn nog steeds relevant, al zien we op een aantal punten een accentverschuiving.
Zo zetten we nu sterker in op bouwen naar behoefte (zowel kwalitatief als kwantitatief) en zijn we afgestapt van harde afspraken over het aantal te bouwen woningen. Bovendien hebben we de afgelopen jaren gewerkt aan een beter inzicht op vraag en aanbod in de Liemers. Dat alles verwerken we in deze aangepaste koers voor de komende jaren.

1. De opgaven op de Liemerse woningmarkt

Op basis van het Woningmarktonderzoek 2019 Arnhem Nijmegen hebben we in beeld gebracht de belangrijkste opgaven in de komende jaren zijn en hoe we die in de Liemers gaan invullen.

Aan de slag met de groeiende woningbehoefte

In de nieuwe woningbehoefteprognoses is er geen sprake meer van een krimp in de Liemers. De prognoses uit 2019 laat tenminste tot 2040 een huishoudensgroei zien.
Voor die groeiende vraag van huishoudens zullen nieuwe woningen gebouwd moeten worden. De groei is het grootst in de komende vijf jaar (ongeveer 500 woningen per jaar). Vanaf 2025 ligt deze op ongeveer 300 per jaar en na 2030 is vooralsnog een beperkte groei van 50 woningen per jaar voorzien.

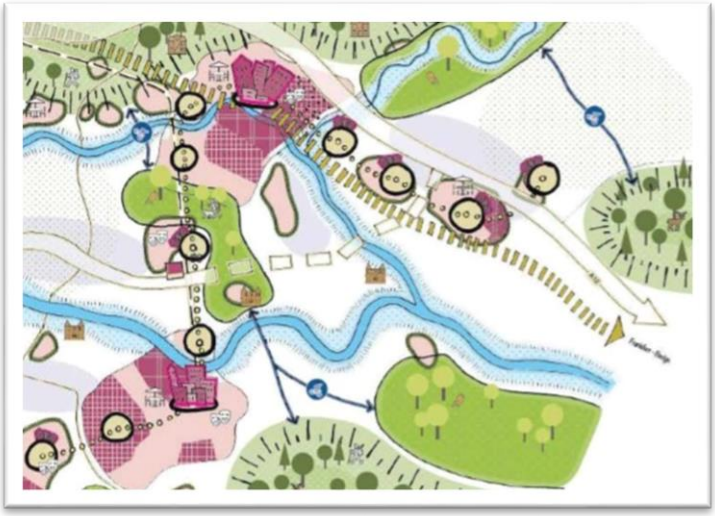

Voor de komende vijf jaar ligt er een woningbehoefte die hoger is dan de nieuwbouwaantallen die we de afgelopen jaren hebben opgeleverd. We zien in de huidige woningmarkt dat veel huishoudens en jongeren in het bijzonder, veel moeite hebben om een (geschikte) woning te vinden op de gespannen woningmarkt. Omdat de vraag naar verwachting nog verder zal toenemen heeft het verhogen van de nieuwbouwproductie op de korte termijn (vóór 2025) dan ook prioriteit.

Voor de Liemers als geheel is berekend dat het huidige tekort aan woningen minder groot is dan in de rest van de regio. Maar dat tekort is niet overal even groot. Vanwege het groetere tekort op de Arnhemse woningmarktregio wordt in de aangrenzende gemeenten Westervoort en Duiven een groter dan gemiddelde woningmarktdruk ervaren. Daar moeten we rekening mee houden.

Ruimte voor nieuwe woningbouwlocaties:

De woningvraag in de Liemers concentreert zich in de kernen langs de A12. Hoe dichter bij Arnhem hoe groter de extra woningvraag uit Arnhem, daar is de druk op de woningmarkt groter dan in de Liemers.
We kiezen er dan ook voor om in de kernen langs de A12 en de spoorlijn, Westervoort, Duiven, Zevenaar en Didam de bouwopgave in de komende jaren te concentreren. Ook 's-Heerenberg, met 8.500 inwoners, heeft daarin een bouwopgave. Doesburg kent ook een nieuwbouwopgave maar die is

getalsmatig kleiner. Daar wordt nieuwbouw benut om een kwaliteitsslag te maken in het woningaanbod in de bestaande voorraad en om in te spelen op specifieke behoeften.
In de andere kernen[1] zetten we in op specifiek maatwerk met woningbouw waarmee naar aard en omvang van de kern gericht wordt ingespeeld op de lokale woningvraag met het behouden en versterken van de groene kwaliteiten van de Liemers.

Behoefte aan betaalbaar wonen

Ten opzichte van 2017 ligt het accent nu sterk op de oplopende woningtekorten en de betaalbaarheid van woningen voor middeninkomensgroepen. Volgens het woningbehoefteonderzoek zou tot 2025 bijna de helft van het woningbouwprogramma moeten bestaan uit betaalbare koopwoningen. Daarnaast geeft het onderzoek aan dat er vanuit de middeninkomens ook behoefte is aan vrije sector huurwoningen in de middenhuur[2].
Daarbij moet opgemerkt worden dat Westervoort en Doesburg al een fors aandeel goedkope koopwoningen hebben en daarmee een kleinere nieuwbouwopgave in deze prijsklasse.

In het betaalbare segment zien we een rol voor de gemeenten: prijzen zijn zo gestegen dat dit aanbod in de bestaande woningvoorraad nog maar mondjesmaat beschikbaar is en voor ontwikkelaars van nieuwbouw levert dit meestal geen aantrekkelijke businesscase. De gemeente moet daarom bij nieuwbouwprojecten sturen op de te realiseren prijsklassen en het aandeel sociale huurwoningen.
Naast de opgave om betaalbaar te bouwen is het ook een opgave om deze in de betaalbare categorie te houden. Om een koopwoning marktconform onder de twee ton te bouwen moet je kleine eenheden realiseren. Op een aantal plekken in de Liemerse woningmarkt kan dat door bijvoorbeeld kleine studio's te bouwen. Dat zal op beperkte schaal zijn en vooral in de centra van de grotere kernen, want het ontbreekt in de Liemers veelal aan een stedelijk woonmilieu en starters met een stedelijke levensstijl die ook op lange termijn behoefte hebben aan deze kleine units. In de middenhuur lopen we er tegenaan dat beleggers weinig investeren.

Om als gemeente goed te kunnen sturen op nieuwbouw in het betaalbare segment hebben we nog extra handvatten nodig. Daarvoor gaan we in gesprek met de woningcorporaties om te bepalen op welke wijze zij een rol kunnen spelen in het gericht aanbieden en behouden voor de middengroepen (vrije sector huur en goedkope koop met een terugkoopregeling?). Vanuit BZK vragen wij om denkkracht en ruimte in de regels en maken we actief gebruik van mogelijkheden die het provinciale Actieplan Wonen ons biedt. Denk bijvoorbeeld aan een sub-regionale markttoets om corporaties de positie te geven hier een rol te spelen waar de markt die laat liggen.

Kleine uitbreidingsvraag sociale huur

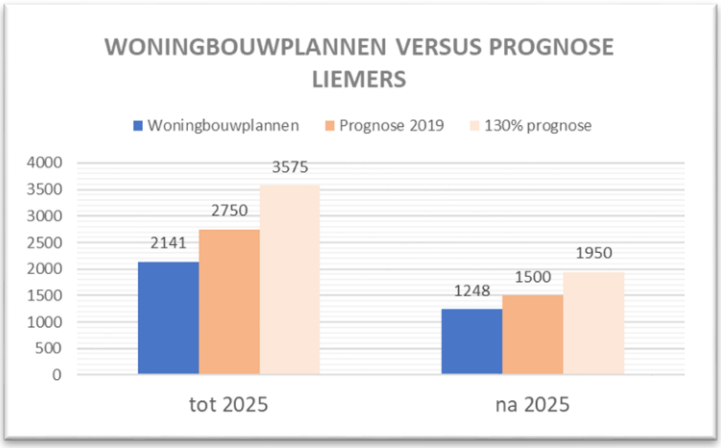
De sociale huursector wordt (door Rijksregels) ingezet voor de laagste inkomensgroepen. Afhankelijk van de economische ontwikkelingen is er in de Liemers volgens het woningbehoefteonderzoek een beperkte uitbreidingsbehoefte.
Doesburg heeft een groot aandeel sociale huurwoningen (41%) en daar neemt met name bij de grondgebonden huurwoningen de vraag wat af. Met stadsvernieuwingsprojecten zoals De Ooi worden eengezinswoningen vervangen door levensloopbestendige kleinere huurwoningen. In andere buurten wordt ingezet op een grotere mix van sociale huur en koop. Westervoort kent ook een goedkope voorraad, naast sociale huur ook goedkopere koop.

[1] Loo, Groessen, Babberich, Aerdt, Herwen, Lobith, Tolkamer, Spijk, Pannerden, Lathum, Goesbeek, Angerlo, Azewijn, Beek, Braamt, Kilder, Lengel, Loerbeek, Loil, Nieuw-Dijk, Stokkum en Zeddam.
[2] Bij de bouw van betaalbare koopwoningen hanteren we € 250.000 als bovengrens (lager dan de grens in de Woondeal, waar de NHG-grens wordt hanteert). Voor de middeldure huur hanteren we € 850 als bovengrens.

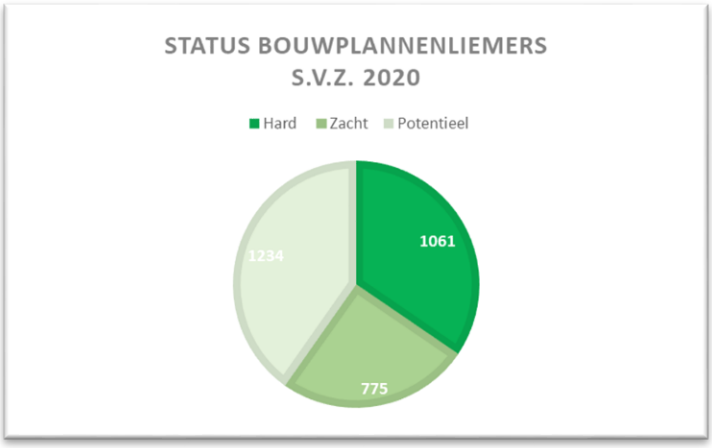
Bij nieuwe ontwikkelingen ligt er een opgave in het toevoegen van woningen in het midden- en dure segment om meer ruimte te bieden voor doorstroming.
Voor Montferland ziet het regionale behoefteonderzoek een lichte afname van sociale huur, maar deze trend wordt lokaal niet herkend. Er is hier een (beperkte) uitbreidingsbehoefte. Mogelijk heeft dat ook te maken met het bijna volledig ontbreken van particuliere huur in Montferland als alternatief.
We gaan de corporaties uitnodigen om op Liemers niveau het strategisch voorraadbeleid voor de sociale huurvoorraad in beeld te brengen en af te stemmen. In alle gemeenten is daarmee een start gemaakt: op basis daarvan gaan we een beeld vormen van de opgave op het Liemerse schaalniveau.

Aan de slag met de versnelling van de woningbouw in de Liemers

In de komende vijf jaar is de toename van de woningbehoefte het grootste. Het huidige woningbouwprogramma is nog niet voldoende groot om te voorzien in deze behoefte, zeker als we ook willen voorzien in extra planaanbod van 130% zoals afgesproken in de Woondeal.

Om voor de komende 10 jaar voldoende plancapaciteit beschikbaar te hebben zijn extra locaties nodig. Naast nieuwe transformatielocaties (vrijkomende scholen, sportvelden, kerken etc.) is daarvoor ook een beperkt aantal nieuwe uitleglocaties nodig.

We realiseren die groei op een groene manier. Daarbij gaat om de woningen én de woonomgeving om te zorgen voor toekomstbestendige nieuwbouwwijken. Bij de uitleglocaties sturen we dan ook op kwaliteit: duurzaam, klimaat adaptieve woonomgevingen, circulair bouwen en een goede overgang naar het open Liemerse landschap. Dit aansluitend op de ambities uit de Woondeal.

ONZE AANPAK
Samen met het Rijk, de provincie, woningcorporaties en marktpartijen maken we in de Woondeal Arnhem-Nijmegen actief werk van de versnelling.

<u>Nu</u>
We zetten dit jaar samen met woningcorporaties en marktpartijen onze energie in op het versneld tot realisatie brengen van de huidige woningbouwplannen.
Daarbij zijn we ook afhankelijk van landelijke wet- en regelingen. Het stikstofdossier is vormt nu een knelpunt waarbij we afhankelijk zijn van de stikstofdepositieruimte die onze projecten krijgen.

Korte termijn:

De komende twee jaar zetten we ons in om de beschikbare planologische capaciteit (versneld) te benutten. Dat doen we in eerste instantie door locaties die nu nog 'zacht' en 'potentieel' zijn juridisch 'hard' te maken via bestemmingsplannen/ omgevingsvergunningen zodat er een juridische titel is om er te bouwen.

Daarnaast kunnen we de bouwplannen uitbreiden met een aantal nieuwe (uitleg) locaties en extra programma toevoegen op bestaande bouwlocaties in grote kernen. De grotere locaties waar dit speelt (met meer dan 100 woningen) zijn:

- De locatie Groot Holthuizen bij de kern Zevenaar. Deze heeft een vastgesteld bestemmingsplan, maar op basis van de Woonagenda uit 2017 zijn twee deelgebieden (ongeveer 300 woningen) uit het woningbouwprogramma gehaald (op 'rood 'gezet) omdat we toen overaanbod wilden voorkomen. In afstemming met de Liemerse gemeenten zal deelgebied Holtkamp (ca 150 woningen) alsnog op korte termijn ontwikkeld worden en wordt er daarnaast gestart met deelgebied Het Hof.
- In Westervoort wordt de ontwikkeling van Westervoort Noord (ruim 100 woningen, realisatie grotendeels vanaf 2025) versneld opgepakt.
- In Duiven zijn de voorbereidingen voor een nieuwe uitleglocatie (250-300 woningen, realisatie vanaf 2025) in voorbereiding. Hiervoor zijn in beginsel drie gebieden potentieel geschikt: de Biezenkampen, de Ploen-Noord en de Plakse Weide. Eind 2020 wordt op grond van een RO-motivering een voorkeurslocatie aan de raad voorgelegd.
- In Montferland worden de mogelijkheden voor een nieuwe locatie(s) bij Didam en 's-Heerenberg verkend.
- In Doesburg ligt de focus op transformatielocaties en zijn nieuwe uitleglocaties niet aan de orde.
- In Zevenaar wordt met de ontwikkelaar onderhandeld over het verhogen van de woningbouwaantallen op fase 2 van het BAT terrein (van nu 60 naar ongeveer 160 woningen).

Middellange termijn:
Als we woningbouwplannen in de tijd naar voren halen zijn er voor de periode na 2025 aanvullende nieuwbouwlocaties nodig. Vooralsnog gaan we daarvoor vooral inzetten op het benutten van kansen op inbreidings- en transformatielocaties.

Lange termijn:
Vinger aan de pols en juridische voorzienbare bouwplicht opnemen in alle nieuwe woningbouwplannen. Dat maakt het mogelijk om bij te sturen op het woningbouwaanbod als dat nodig is door de veranderende vraag of als plannen niet gerealiseerd worden.

2. Uitgangspunten

I. We leggen de prioriteit bij inbreiding en vullen dat aanbod aan met uitleglocaties

We blijven prioriteit geven aan transformatie en inbreiding maar door de sterk gestegen vraag naar woningen en de complexiteit van transformatielocaties en inbreidingslocaties kunnen we niet in alle kernen van de Liemers voldoende aanbod creëren zonder (nieuwe) uitleglocaties in ontwikkeling te nemen.

- Bij de keuze voor nieuwe uitbreidingslocaties stemmen we dat af. Daarbij is het uitgangspunt dat de woningbehoefte van de kern niet binnen de gestelde termijn met inbreidingslocaties ingevuld kan worden.
- We monitoren gezamenlijk ieder jaar de woningbouwlocaties in de Liemers (daarbij sluiten de aan bij de regionale woonmonitor)
- Bij de realisatie van complexe inbreidingslocaties maken we gebruik van expertise bij het Rijk en de Provincie en de mogelijkheden van bijvoorbeeld een programma als SteenGoed.

II. We zetten in op verduurzaming en vernieuwing van de woningvoorraad

Gemeenten zijn volop aan de slag met de energietransitie, de samenwerking met de corporaties krijgt verder vorm en we zetten verschillende instrumenten in om ook de particuliere woningeigenaren te stimuleren. Het verduurzamen van de woningvoorraad moet leiden tot betaalbare woningen en mag niet leiden tot hogere woonlasten.

- Met de provincie werken we daarin samen en krijgen daarvoor procesondersteuning in het kader van het provinciaal programma "Wijk van de Toekomst".
- We breiden de huidige inzet uit op basis van de ervaring die we nu opdoen in Didam (Bloemenbuurt), in Doesburg (de Ooi) en in de kern Angerlo. In Westervoort wordt in de wijk Mosterdhof via het (Rijks)programma 'Panorama lokaal' gewerkt aan de leefbaarheid en toekomstbestendigheid.

III. We sturen op de 'groene' kwaliteit van nieuwbouw.

Bij de woningbouw sturen we op kwaliteit: duurzaam, klimaat adaptieve woonomgevingen, circulair en natuurinclusief bouwen en een goede overgangen naar het open Liemerse landschap.

- Gemeenten hebben of ontwikkelen daarvoor toetsingskaders.
- We leren van elkaar en zoeken afstemming richting een 'Liemers' kwaliteitsniveau. We dragen we ontwikkelaars op om zo duurzaam en circulair mogelijk te zijn.

IV. Ruimte voor goede woningbouwplannen: maatwerk per kern voor aanvullend woningaanbod

Naast de woningbouwopgaven in de grotere kernen waar de woningbehoefte zich concentreert bieden we ruimte voor het geclusterd toevoegen van woningen in kleine kernen naar aard en omvang van de specifieke vraag daar. Naast het inspelen op de woningvraag (in sommige kernen is die beperkt) zetten we in de kleine kernen de nieuwbouw gericht in voor het oplossen van de mismatch tussen vraag en aanbod: met nieuwbouwwoningen in een segment waar nu onvoldoende aanbod is.

- In de meeste kernen voorzien we in de komende jaren kansen voor nieuwe woningen op vrijkomende schoollocaties, sportlocaties, (locaties van) kerkgebouwen en vrijkomende agrarische bebouwing. Uitgangspunt is dat er geclusterd wordt gebouwd en niet her en der een individuele woning wordt toegevoegd. Bij een transformatie van vrijkomende panden bieden we die ruimte wel.
- In alle gemeenten hebben we beleid ontwikkeld aan de hand waarvan we per kern kunnen toetsen welke woningbouw wenselijk is.

V. Ruimte voor goede woningbouwplannen: opgave in betaalbare woningbouw

In de Liemers is een groot deel van de behoefte gericht op de betaalbare woningbouw (tot de NHG-kostengrens). Waar in de Woondeal Regio Arnhem Nijmegen wordt ingezet op 50% betaalbaar ligt die opgave in de Liemers hoger.

- Wij zetten in op een woningbouwprogramma waarin 2/3 van de woningen behoort tot de betaalbare categorie [3]. Uitzondering hierop zijn de gemeente Doesburg en Westervoort waar het aandeel goedkope huur- en koopwoningen van oudsher fors is.
- Om te kunnen sturen op de realisatie van betaalbare woningbouw door marktpartijen gaan een aantal gemeenten aan de slag met een doelgroepenverordening waarmee dit bij nieuwe bestemmingsplannen afgedwongen kan worden.

VI. Woningbouwopgave en versnelling

We houden samen in de gaten of de omvang van het woningbouwprogramma aansluit op de omvang van de woningbehoefte. Dat is nodig voor het onderbouwen van het ruimtelijk spoor (Ladder voor duurzame verstedelijking). Dat doen we op hoofdlijnen en voor de jaarlijkse toetsing maken we gebruik van de gezamenlijke monitor van de Regio Arnhem Nijmegen.
Montferland leverde de afgelopen jaren een belangrijk aandeel van het Liemers bouwprogramma, maar zal naar verwachting op korte termijn (komende 3 jaar) een stapje terugdoen omdat het aantal plannen kleiner is. In Duiven zijn de komende projecten allemaal inbreidingsprojecten en wat complexer om te realiseren. Daarom worden nieuwe uitleglocaties voorbereid: de keuze voor de locatie(s) worden eind 2020 voorgelegd aan gemeenteraad. Alleen Zevenaar en Westervoort verwachten dat op korte termijn de productie op niveau blijft of wat hoger uitvalt dan de afgelopen jaren. Doesburg kent een bescheiden bouwopgave, daar zal de productie van met name koopwoningen de komende jaren wat toenemen.

- Voor de komende jaren zijn er nog een flink aantal extra woningbouwlocaties nodig om te voorzien in de woningbehoefte en daarmee kunnen we behoefte voor het ruimtelijk spoor onderbouwen.
- We benutten de mogelijkheden die de Woondeal Regio Arnhem Nijmegen en het provinciale Actieplan Wonen en ons biedt als het gaat om (ondersteuning bij) versnellen actief.

[3] Bij de bouw van betaalbare koopwoningen hanteren we € 250.000 als bovengrens (lager dan de grens in de Woondeal, waar de NHG-grens wordt hanteert). Voor de middeldure huur hanteren we € 850 als bovengrens.

3. Thema's voor de Liemerse Woonagenda

We gaan de komende tijd in de Liemers gezamenlijk aan de slag met een aantal thema's. Deze thema's zijn ook opgenomen in de Woondeal regio Arnhem – Nijmegen. Bij het oppakken in de Liemers zorgen we ervoor dat dit aansluit bij de regionale aanpak en gebruiken we de instrumenten van de Woondeal Regio Arnhem Nijmegen. Zo geven we voor de Liemers een verdere lokale invulling aan de afspraken uit de Woondeal.

Betaalbaarheid en woonlasten

Er is een tekort aan betaalbare woningen in de Liemers. Het gevolg is dat er huishoudens, met name starters op de woningmark, zijn met te hoge woonlasten omdat zij geen woning kunnen vinden die past bij hun portemonnee. Dit geldt voor de betaalbare sector in de gehele breedte, dus zowel voor sociale en middenhuur als betaalbare koop (NHG-kostengrens).

ONZE AANPAK
We nemen dit mee in het overleg met de corporaties om gezamenlijk naar oplossingen te zoeken binnen de investeringscapaciteit van de corporaties. Ook met marktpartijen voeren we het gesprek over betaalbaar huur- en koopaanbod. Hierbij zoeken we ook aansluiting bij het provinciale Actieplan Wonen.

Wonen en zorg

Wonen en zorg is een breed thema dat ingaat op de kwetsbare groepen in de samenleving. Daarbij gaat het om huisvesting voor ouderen, dementerenden, diverse groepen met een beperking (handicap) en bijvoorbeeld cliënten in de geestelijke gezondheidszorg (beschermd wonen). Al deze vormen kennen hun eigen wetgeving en financiering (Woningwet, Wet langdurige zorg, AWBZ, Wmo).
We onderscheiden twee thema's die we gaan uitwerken:

- De effecten van de vergrijzing en de toenemende behoefte van ouderen aan zorg, ondersteuning en geschikte woonruimte. De behoefte en huisvesting van de doelgroep met een (geestelijke) beperking nemen we daarbij mee.
- De huisvesting en ondersteuning van zwakke groepen in de samenleving, beschermd wonen en de samenhang met een goede leefbaarheid in de buurten. Vraag en aanbod speelt deels op (sub)regionaal niveau en moet op onderdelen worden afgestemd op centrumgemeenten (Arnhem/Doetinchem).

ONZE AANPAK
Voor beide onderwerpen gaan we in Liemers-verband de vraagontwikkeling in beeld brengen, het huidige aanbod inventariseren en in beeld brengen welke zorgpartijen hier actief zijn en hoe hun aanbod zich ontwikkelt. Op basis daarvan bepalen we wat dat betekent voor de behoefte aan (nieuwe) woonruimte en de samenwerking tussen de verschillende partijen (zorginstellingen, corporaties, gemeenten, welzijnswerk, openbare orde etc.)

Tijdelijke woonvormen en huisvesting arbeidsmigranten

Bij de invulling van flexwonen ligt in de Liemers op dit moment de prioriteit bij de huisvestingsvraag van arbeidsmigranten. Zij hebben een belangrijke rol in de economie van de Liemerse gemeenten. De behoefte van arbeidsmigranten hebben we in 2019 gezamenlijk in beeld gebracht. Omdat we de tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten uit woonwijken willen weren is er een flinke opgave om extra aanbod van overnachtingsplekken voor arbeidsmigranten te creëren die hier tijdelijk werken. De kwaliteit van huisvesting is daarbij een aandachtspunt, zowel voor de arbeidsmigranten zelf als

voor de omwonenden. In de gemeente Zevenaar worden nu twee pensions voor arbeidsmigranten gerealiseerd in leegstaande kantoorpanden op bedrijvenpark Mercurion.
De invulling van de behoefte van reguliere spoedzoekers en 'economisch daklozen' is een aandachtspunt dat we daarbij meenemen.

ONZE AANPAK
We hebben een positieve grondhouding voor initiatieven vanuit de markt voor tijdelijke woonvormen en zien een rol voor werkgevers om hier mede invulling aan te geven. Gemeenten werken aan randvoorwaarden voor (de kwalitatief goede) invulling hiervan.
We werken in de Liemers samen door kennisdeling (juridische instrumenten, handhaving, randvoorwaarden voor het toelaten van nieuwe initiatieven), het gezamenlijk in kaart brengen van het aanbod en we stemmen het lokale beleid in hoofdlijnen op elkaar af.

Aanpak Jaren '60 – '70 wijken

De jaren '60 en '70 wijken zijn de aandachtswijken voor de toekomst in de Liemers.
In Doesburg en Montferland is een start gemaakt met de aanpak van gedateerde huurwoningen (ondersteund vanuit het provinciaal project 'Wijk van de Toekomst').
In Doesburg wordt in een samenwerking tussen de corporatie en de gemeente de 60'er jaren wijk De Ooi aangepakt. Onderdeel hiervan is de vervanging van 95 eengezinswoningen in de Bloemenbuurt door voor het merendeel levensloopbestendige woningen voor 1-en 2-persoons huishoudens.
In Montferland gaat het om de Bloemenbuurt in Didam waar de corporatie Plavei al is gestart met de ingrijpende renovatie van huurwoningen. Daarnaast wordt met de gemeente ingezet op het meekrijgen van de particuliere eigenaren in de energietransitie van de buurt. In Montferland en Doesburg is met de corporaties al gestart met de doorkijk voor het vervolg in andere wijken.
In Zevenaar is de woningcorporatie gestart met een verkenning van de aanpak in een tweetal jaren '60 wijken. In Westervoort wordt voor de wijk Mosterdhof via Panorama Lokaal ingezet op een wijk die klaar is voor de toekomst (vooralsnog zonder grote fysieke ingrepen). In Duiven speelt deze problematiek niet op het niveau van wijken[4] maar zijn er een aantal woningcomplexen die om een aanpak vragen.

ONZE AANPAK
Het voortzetten en uitbreiden van de lokale aanpak over meer buurten en wijken. Waarover we elkaar informeren om van elkaar te leren. Daarbij benutten we kansen uit de instrumentenkoffer van de provincie die bijdraagt aan toekomstbestendige wijken en dorpen (naast Wijk van de Toekomst ook de programma's Leefbaarheid en Steengoed Benutten).

Woonwagens

In een gezamenlijk onderzoek hebben we de woonwensen van woonwagenbewoners van de Liemers in beeld gebracht. Dit zal per gemeente meegenomen worden bij het opstellen van het doelgroepenbeleid en in het woningbouwprogramma worden meegenomen als een van de opgaven voor de komende jaren. We delen met elkaar de kennis over de wijze waarop die opgave ingevuld kan worden.

ONZE AANPAK
Over het toevoegen van nieuwe standplaatsen wordt een plan van aanpak opgesteld hoe de woonwensen vertaald kunnen worden naar nieuw aanbod in de komende jaren.

[4] Een paar jaar geleden zijn al een aantal buurten met woningen uit de jaren 60 opgeknapt (verduurzaamd en deels vernieuwd)

Over de wijze waarop we bestaande vrijkomende standplaatsen toewijzen aan nieuwe bewoners gaan we een gezamenlijke regeling opstellen die we in alle gemeenten gaan invoeren (ter uitvoering van artikel 5.4. van de Huisvestingsverordening 2020).

Samenwerking met corporaties

Bij een groot aantal thema's hebben de corporaties een belangrijke rol. Denk aan de thema's betaalbaarheid, het verduurzamen van de woningvoorraad, aanbod van woonwagens, de invulling van het gat tussen sociale huur en de vrije markt en de leefbaarheid in wijken.
We gaan op Liemers niveau het gesprek tussen gemeente en woningcorporaties oppakken. Dit vervangt niet de lokale samenwerking maar zetten we in om op Liemers niveau de opgaven in beeld te hebben, van elkaar te leren en waar dat kan helpen gezamenlijk opgaven uit te werken.

ONZE AANPAK
We starten om eenmaal per jaar de bestuurders van de woningcorporaties uit te nodigen voor het PFO Wonen de Liemers. Bij de eerste gelegenheid bespreken we deze koers en verkennen we hoe de samenwerking tussen gemeenten en corporaties kan helpen bij de uitvoering hiervan.

4. Verder werken aan de pragmatische en resultaatgerichte Liemerse samenwerking

We werken als gemeenten regionaal samen binnen de Regio Arnhem Nijmegen. Daarin zetten we de hoofdlijnen met elkaar uit, pakken actuele thema's op en monitoren de marktontwikkeling. In de Liemers werken we op onderdelen samen aan de invulling daarvan. Dat doen we met een bottum-up aanpak. Waar gemeenten lokaal tegen hun grenzen aanlopen of dreigen vast te lopen zijn we collegiaal met de insteek om elkaar te ondersteunen of extra ruimte te geven als dat helpt.
Onze pragmatische doenersmentaliteit in de afgelopen jaren werkt goed en binnen de regio lopen we daardoor op een aantal woonthema's voorop in de samenwerking (woonwagens/arbeidsmigranten).

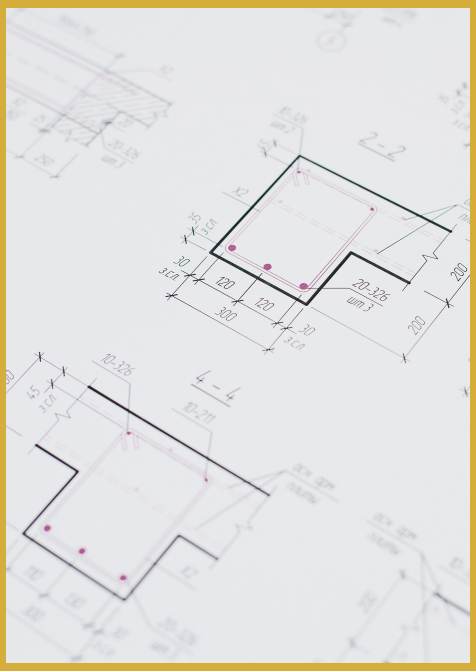
ONZE AANPAK

- De samenwerking kenmerkt zich door een open houding waarbij we elkaar actief informeren over lokale ontwikkelingen, vraagstukken en de aanpak daarvan.
- Bij thema's die we op de woningmarkt in onze gemeenten tegenkomen bekijken we steeds of het zinvol is om gezamenlijk onderzoek of inventarisaties uit te voeren en opgaven te formuleren. De uitvoering doen we per gemeente, gericht op lokaal maatwerk. Daarover informeren en bevragen we elkaar. Waar het kan ontwikkelen we een gezamenlijke basis voor de lokale uitvoering.
- De thema's uit deze Woonagenda nemen we op in de actielijst van het PFO Wonen.
- We bespreken nieuwe (woningbouw-)plannen met elkaar. We onderbouwen gezamenlijk de behoefte bij nieuwe woningbouwlocaties (Ladder voor de duurzame stedelijke ontwikkeling) en de kwalitatieve opgaven die daarbij spelen. Zo zorgen we voor subregionale afstemming.
- We zetten in op extra capaciteit en ondersteuning om de opgaven (lokaal) uit te voeren: daarvoor doen we ook een beroep op de provincie Gelderland en het Rijk (o.a. in het kader van de Woondeal).
- We stellen gezamenlijk een coördinator aan als procesondersteuner voor de uitvoering van onze Liemerse Woonagenda.
- We bespreken de voortgang van deze Woonagenda minimaal 3 keer per jaar in het PFO Wonen de Liemers.

Liemerse Woonagenda:

de koers voor 2020 - 2025

Oktober 2020

Aldus opgemaakt en ondertekend,

De wethouder Wonen van de gemeente Doesburg,
Arthur Boone

Datum:

De wethouder Wonen van de gemeente Duiven,
Johannes Goossen

Datum:

De wethouder Wonen van de gemeente Montferland,
Walter Gerritsen

Datum:

De wethouder Wonen van de gemeente Westervoort,
Hans Sluiter

Datum:

De wethouder Wonen van de gemeente Zevenaar,
Hans Winters

Datum:

gemeente doesburg · Gemeente Duiven · gemeente Montferland · gemeente Westervoort · GEMEENTE ZEVENAAR

Woondeal regio Arnhem – Nijmegen

Samenwerkingsagenda voor de woningbouwopgave in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Partijen

- **Gemeente Arnhem**, op grond van artikel 171 van de Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer. A. Marcouch, burgemeester;
- **Gemeente Nijmegen**, op grond van artikel 171 van de Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer H.M.F. Bruls, burgemeester;
- Deelnemers aan de Regeling **Gemeenschappelijk orgaan regio Arnhem Nijmegen City Region,** zijnde de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar, handelend ter uitvoering van het besluit van de colleges van burgemeester en wethouders en middels volmacht rechtsgeldig vertegenwoordigd door de voorzitter van het gemeenschappelijk orgaan, de heer A. Marcouch, hierna gezamenlijk te noemen: Regio AN*;
- **Provincie Gelderland**, op grond van artikel 176 van de Provinciewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer P. Kerris, Portefeuillehouder Wonen, hierna te noemen: provincie;
- **Minister voor Milieu en Wonen**, mevrouw S. van Veldhoven – Van der Meer, hierna te noemen: minister / Rijk.

** Alle 18 gemeenten samen worden aangeduid als: regio*

Overwegingen

- De regio Arnhem-Nijmegen groeit sterk. De afgelopen jaren is de regio als geheel en de steden Arnhem en Nijmegen in het bijzonder, relatief sneller gegroeid dan andere steden in het land. De prognoses laten zien dat deze groei doorzet en dat daarmee ook de uitdagingen voor de regio toenemen. Het tegelijkertijd bijbouwen van voldoende passende en betaalbare woningen, het behouden en versterken van het groene profiel, het zorgen voor een bereikbare regio en het investeren in het verbeteren van veiligheid en sociaaleconomische versterking, overstijgen de regelmogelijkheden en het instrumentarium op gemeentelijk en provinciaal niveau.

- Het Rijk, de provincie en de regio sluiten om deze reden samen een woondeal. De snel oplopende woningtekorten, de complexe leefbaarheidsproblematiek, de strategische ligging en de groene ambities van de regio zijn daarbij voor het Rijk belangrijke overwegingen geweest. Daarmee fungeert deze woondeal ook als regiospecifieke uitwerking van het Interbestuurlijk Programma (IBP) in die regio's waar de druk op de woningmarkt het grootste is.

- Met deze woondeal worden de krachten van de verschillende overheidslagen gebundeld met als doel het functioneren van de woningmarkt in de regio Arnhem-Nijmegen structureel te verbeteren, de bouwproductie met oog voor circulariteit en duurzaamheid op niveau te brengen en de leefbaarheid te vergroten. Hiertoe leggen het Rijk, de provincie en de regio hun wederzijdse verantwoordelijkheden en inspanningen vast en erkennen zij wederzijds de in deze woondeal opgenomen kwantitatieve en kwalitatieve opgaven. De woondeal is het startpunt van een langjarig partnerschap tussen regio, provincie en Rijk, in nauwe samenwerking met corporaties, marktpartijen en maatschappelijke partners.

- De regio Arnhem-Nijmegen en de regio Foodvalley vormen samen de groenste metropoolregio van het land. De ambitie is dit groene profiel te versterken en tegelijkertijd de groei van beide regio's te faciliteren. Daarom is afgesproken dat samen met de provincie Gelderland en het Rijk een verstedelijkingsstrategie wordt opgesteld waarin een integrale lange termijnvisie wordt geformuleerd op de relatie tussen woningbouw, economische groei, ruimtelijke ontwikkeling, circulariteit, energietransitie, een groene leefomgeving en mobiliteit. De inhoud van deze woondeal is hiervoor een (belangrijke) bouwsteen. De verstedelijkingsstrategie is een terugkerend agendapunt voor het bestuurlijk overleg (BO) Leefomgeving, waar ook de Omgevingsagenda centraal staat en waarin strategische lange termijnontwikkeling in de fysieke leefomgeving besproken worden. De verstedelijkingsstrategie vormt tevens input voor het BO MIRT-Oost waar de samenwerking tussen Rijk en regio op mobiliteitsvraagstukken wordt besproken. De profilering als groene en circulaire metropoolregio is ook opgenomen in de NOVI-propositie die de regio (samen met regio Foodvalley) in 2019 aan het Rijk heeft voorgelegd.

Leeswijzer

De woondeal regio Arnhem-Nijmegen bevat afspraken over onderwerpen en thema's die van belang zijn voor de gehele regio, zoals de woningbouwopgave, het betaalbaar houden van de woningvoorraad, het versterken van het groene profiel van de regio en de bereikbaarheids- en leefbaarheidsvraagstukken. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt die specifiek op de huisvestingsvraagstukken van een bepaalde doelgroep of op een ander specifiek onderwerp zijn gericht.

In deel 1 van de woondeal zijn, onder de noemer *Kernafspraken,* deze afspraken als volgt geordend:

1. Woningbouwopgave en versnelling
2. Betaalbaarheid
3. Groen en circulair
4. Leefbaarheid
5. Verstedelijking en gebiedsontwikkeling
6. Specifieke doelgroepen en overige thema's

Ook zijn er afspraken gemaakt die locatiespecifiek zijn. Onder kernafspraak 1 worden afspraken over versnellingslocaties gemaakt. Onder kernafspraak 4 worden specifieke afspraken in het kader van *Stadsvernieuwing 3.0* gemaakt voor Arnhem Oost. Stadsvernieuwing 3.0 gaat over wijken met een stapeling van sociaal-maatschappelijke problematiek, waar een integrale brede stadsvernieuwingsaanpak nodig is om het perspectief van deze gebieden te veranderen. Tenslotte zijn onder kernafspraak 5 afspraken gemaakt over twee grote complexe strategische gebiedsontwikkellocaties in Nijmegen: het stationsgebied en de Kanaalzone. Dit zijn gebieden met de potentie om op middellange en lange termijn een grote betekenis te hebben in het bijdragen aan de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwopgave.

In deel 2 zijn de afspraken opgenomen over de uitvoering van de woondeal en de samenwerking.

DEEL 1: KERNAFSPRAKEN

1. Woningbouwopgave en versnelling

Woningbouwopgave

CONSTATERINGEN

De regio heeft te maken met een autonome groeiopgave, een bestaand woningtekort en kent een hoge binnenkomende migratie vanuit binnen- en buitenland door haar positie als aantrekkelijke regio met hoogwaardige kennisinstellingen. Met name de factor migratie is op de langere termijn onzeker en is afhankelijk van ontwikkelingen in de economische conjunctuur en de bereikbaarheid van de regio. Naast de migratie bestaat de huishoudensgroei voor het grootste deel uit kleine (één- en tweepersoons) huishoudens door vergrijzing en vergroening (jongeren en studenten).

De bouwopgave bestaat enerzijds uit het terugbrengen van het woningtekort en daarnaast uit het bouwen voor de toename in de woningbehoefte als gevolg van de verwachte huishoudensgroei.
De woningbehoefte in de regio Arnhem-Nijmegen is op basis van de meest recente onderzoeken en het streven het totale woningtekort terug te dringen tot 2% per 2030 als volgt vastgesteld:

Tijdsperiode	Woningbehoefte (in aantallen nieuwe woningen)
2020-2030	35.000
2030-2040	15.000-25.000
Totaal 2020-2040	50.000-60.000

tabel 1: woningbehoefte in de regio

Het groeiperspectief en de kwantitatieve en kwalitatieve opgave verschilt echter binnen de regio (naar gemeenten en zeker naar kernen). Naar verwachting zal het grootste deel van de woningbouwopgave door de steden Arnhem en Nijmegen worden opgevangen, maar er is ook naar de mogelijkheden van de overige gemeenten gekeken. De gemaakte afspraken over de groei en bouwopgave doen daarmee recht aan de differentiatie in de regio.
Binnenstedelijke/binnendorpse verdichting en transformatie geven het beste invulling aan de ambities met betrekking tot het groene profiel en de circulaire regio. Tegelijkertijd is ook gekeken naar een (beperkt) aantal uitbreidingslocaties.

AFSPRAKEN OVER DE WONINGBOUWOPGAVE

1. Partijen spreken af zich gezamenlijk en meerjarig in te spannen om de groei van de regio te faciliteren met voldoende en passende woningen, uitgaande van de in tabel 1 opgenomen woningbehoefte. De ambitie is het woningtekort per 2030 terug te brengen naar 2% en op langere termijn te komen tot een stabiele en continue bouwproductie. Op dit moment is er voor de periode tot 2030 een plancapaciteit van 28.000 woningen, waarvan 17.000 woningen harde plancapaciteit. En ligt derhalve een opgave om de harde plancapaciteit tot uitvoering te brengen, zachte plancapaciteit hard te maken en om extra plancapaciteit toe te voegen.

2. Tot 2025 is een minimale bouwproductie benodigd van 15.000 nieuwe woningen. De ambitie is echter tot een versnelling van 20.000 woningen te komen. Dat betekent een gemiddelde bouwproductie van 4.000 woningen per jaar tot 2025. De versnelling zou tevens bij kunnen dragen aan een meer continue bouwstroom en het voorkomen van te grote fluctuaties hierin

3. De huidige plancapaciteit is niet toereikend voor deze woningbouwopgave. Om de bouwproductie minder gevoelig te maken voor planuitval en planuitstel is een buffer noodzakelijk en gaat de regio werken volgens het principe van adaptief programmeren. Daarbij wordt op transparante wijze rekening gehouden met onzekerheden, kansen en nieuwe ontwikkelingen. Door het monitoren van de planvoorraad, de bouwproductie en de huishoudensontwikkeling wordt jaarlijks door de Versnellingstafel (zie deel 2, Uitvoering en samenwerking) vastgesteld of de plancapaciteit nog aansluit bij de woningbouwbehoefte, dan wel naar boven of naar beneden moet worden bijgesteld. Door deze manier van programmeren zijn plannen gemakkelijker aan te passen aan veranderende omstandigheden zonder dat dit leidt tot vertraging. Op basis van het principe van adaptief

programmeren zal een aanvullende planvoorraad tussen 2025 en 2040 worden voorbereid om te komen tot een totale productie van 50.000 tot 60.000 woningen.

4. De werkwijze van adaptief programmeren vraagt dat er steeds voldoende potentiële bouwplannen klaarliggen om vertraging en uitval zoveel mogelijk te beperken. Bovendien is het ten behoeve van de gewenste continue bouwproductie op de lange termijn nodig om tijdig zicht te hebben op de toekomstige potentiële locaties. Daarom zorgt de regio voor een totale planvoorraad tot en met 2030 van 130% van de woningbehoefte, bestaande uit zowel voldoende "harde" plannen waarvoor het bestemmings-/omgevingsplan reeds is vastgesteld, als voldoende zachte plannen waarvoor de planvorming nog plaatsvindt. De verhouding tussen harde en zachte plannen moet voldoende zekerheid bieden om het bouwvolume en de snelheid te borgen, maar ook voldoende flexibiliteit bieden om zowel opwaartse als neerwaartse bijstellingen van prognoses op te vangen, zonder overmatige financiële risico's aan te gaan. De werkwijze van adaptief programmeren en het sturen op overcapaciteit in de planvoorraad wordt in 2025 geëvalueerd, mede met het oog op conjuncturele ontwikkelingen, het effect daarvan op de woningmarkt en de financiële risico's die hierbij horen.

5. Provincie en Rijk stellen kennis beschikbaar om waar nodig gemeenten te ondersteunen bij hun vragen over adaptief programmeren. De belangrijkste ondersteuningsbehoefte betreft de contractvorming. Hoe kunnen gemeenten, corporaties en marktpartijen afspraken maken die ruimte laten voor veranderende programmering bij veranderende omstandigheden?

6. De regio werkt aan het opzetten van een regionaal monitoringssysteem waarin de planvoorraad transparant en inzichtelijk is voor de regio, de provincie en het Rijk. Het is een dynamisch systeem dat aanpasbaar is en kwantitatieve en kwalitatieve wijzigingen in de planvoorraad snel op kaart inzichtelijk maakt. Deze monitor wordt jaarlijks geactualiseerd. Deze actualisatie wordt tevens gebruikt als input voor landelijke monitor die door het ministerie van BZK wordt opgezet.

7. Net als het adaptief programmeren, wordt het verminderen van de planuitval één van de doelstellingen van de *Versnellingstafel*. Partijen maken hier nadere afspraken over, bijvoorbeeld over het inschakelen van de juridische expertpool planschade (JEP) en over het creëren van voorzienbaarheid in woningbouwplannen.

8. Daar waar dat effectief is kunnen de doelen met betrekking tot de woningbouwopgave gerealiseerd worden middels flexibele en tijdelijke woningen en/of vernieuwende bouwconcepten. De regio spreekt af te onderzoeken of het realiseren van deze woningen een (tijdelijke) oplossing is voor het inlopen van het woningtekort op de korte termijn. Een goede leefbaarheid en de kwaliteit van de woningen en de openbare ruimte worden hierbij meegewogen. Zij gaan hierover in gesprek met aanbieders van flexibele en tijdelijke huisvestingsconcepten en gaan in gesprek met grondeigenaren en/of stellen eigen grondposities hiervoor beschikbaar die tussen nu en 10 jaar nog niet tot ontwikkeling komen en waar zij dit ruimtelijk wenselijk vinden. Gemeenten maken gebruik van de mogelijkheden die de Stimuleringsaanpak Flexwonen van het Rijk biedt, waaronder deelname aan de versnellingskamers. Ook de provincie brengt kennisuitwisseling en ondersteuning op dit thema in, als onderdeel van het Actieplan Wonen.

   De regio spant zich op deze manier in om uiterlijk in 2024 ca. 1.000 tijdelijke woningen gerealiseerd te hebben, die bij voorkeur voor langere tijd (maximaal 15 jaar) gebruikt kunnen worden Deze tijdelijke woningen worden toegevoegd naar behoefte, daar waar het een passende oplossing is voor het woningtekort. Deze tijdelijke woningen worden beschikbaar gesteld aan een brede doelgroep, waaronder internationale kenniswerkers, arbeidsmigranten, studenten, jongeren, spoedzoekers en andere woningzoekenden op de huidige wachtlijsten voor huurwoningen. Hierin hebben de woningcorporaties ook een rol. De gemeente Nijmegen spant zich in om in de Kanaalzone op korte termijn 500 tijdelijke woningen te realiseren, binnen deze 1.000 woningen.

9. Het versneld bouwen van voldoende duurzame en betaalbare woningen vraagt – versterkt door de beperkte capaciteit in de bouwsector en de stikstofproblematiek – om vormen van innovatie, standaardisatie en industrialisatie zodat de gewenste bouwproductie slimmer kan worden georganiseerd. Daarom stimuleert de regio, ondersteund door de provincie en het Rijk, het zogenaamde *conceptueel bouwen* en maakt zij hierover afspraken met corporaties en marktpartijen. Gemeenten kunnen door afstemming en collectief opdrachtgeverschap in de leefomgeving grote effecten teweegbrengen, ook in het beheer van de openbare ruimte.

10. Om de afspraken uit deze woondeal uit te voeren is aanvullende ambtelijke capaciteit en kennis nodig in de gehele regio. Met name in kleine gemeenten ontbreekt het veelal aan specifieke kennis en in de gehele regio speelt een gebrek aan ambtelijke capaciteit. Rijk en provincie ondersteunen de regio bij het aanstellen van aanvullende expertise (zoals middels het expertteam woningbouw), met maatregelen uit het provinciale Actieplan Wonen en waar mogelijk met ambtelijke capaciteit. De regio maakt afspraken zodat ambtelijke capaciteit uitgewisseld kan worden tussen gemeente en ingezet kan worden waar deze het meest nodig is.

Versnelling

CONSTATERINGEN

Versnellingslocaties bieden kansen om op korte termijn (tot 2025) meer woningen te bouwen. Dit is mogelijk door zachte plannen in de planvoorraad naar voren te halen, door bestaande plannen aanvullend te verdichten of door toevoeging van nieuwe plannen die op korte termijn kunnen worden uitgevoerd. Een eerste inventarisatie naar de mogelijkheden voor versnelling leidt tot een mogelijke extra productie van 5.000 woningen (bovenop de minimale productie van 15.000 woningen).

Deze inventarisatie is niet limitatief en kan in verloop van tijd wijzigen en aangevuld worden. De versnellingslocaties staan op de kaart met 'Locaties en plancapaciteit' welke is toegevoegd als bijlage bij deze woondeal.

AFSPRAKEN OVER VERSNELLING(SLOCATIES)

11. De regio en de provincie richten een Versnellingstafel op (zie deel 2, Uitvoering en samenwerking), die gefaciliteerd wordt door het Rijk. Het versnellen van de woningbouw, de versnellingslocaties en het bespreken van de plancapaciteit zijn een vast onderdeel van de agenda. Aan de versnellingstafel bespreken overheden, corporaties en marktpartijen obstakels die versnelling in de weg staan met als doel deze weg te nemen.

12. De kaart met versnellingslocaties, zoals bijgevoegd als bijlage bij deze woondeal, bevat woningbouwplannen waarvoor versnelling mogelijk is door knelpunten weg te nemen of door andere maatregelen te treffen. De regio spant zich, vanuit het perspectief van de Verstedelijkingsstrategie, in om in ieder geval op deze locaties woningen versneld te realiseren en daarmee het woningtekort te verminderen. Per situatie wordt beoordeeld welke ondersteuning daarbij mogelijk is. Het Rijk ondersteunt de regio waar dat kan met kennis, procedures en de inzet van (financiële) instrumenten. De provincie Gelderland zet instrumenten en middelen uit het Actieplan Wonen in om de nieuwbouw van (betaalbare) woningen te helpen versnellen.

13. Een deel van de versnellingslocaties kan mogelijk aanspraak maken op woningbouwimpulsgelden (zie deel 2, Uitvoering en samenwerking). Rijk, provincie en regio beoordelen gezamenlijk de kansrijkheid van deze projecten.

2. Betaalbaarheid

CONSTATERINGEN

Uit woningmarktonderzoek blijkt dat er in de regio een tekort is aan betaalbare woningen. Gezien de ontwikkelingen in de regio en de groei van het aantal inwoners en huishoudens zal de woningbehoefte verder groeien. Dit geldt voor de betaalbare sector in de gehele breedte, dus zowel sociale en middenhuur als betaalbare koop (NHG-kostengrens).

Het kwantitatieve tekort is per gemeente verschillend. Bovenop het tekort is er in het segment van betaalbare woningen ook sprake van een kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod, vooral in de verhouding tussen eengezinswoningen (overschot) en woningen voor kleinere huishoudens (tekort). Deze kwalitatieve mismatch speelt in de gehele regio. Daarbij is de concentratie van kwetsbare groepen in de sociale huursector verder toegenomen. Gestreefd wordt naar inclusieve wijken. De bouw van middeldure woningen in de zwakke wijken en sociale woningen in de betere wijken zorgt voor meer differentiatie en een evenwichtigere wijkopbouw.

Met deze woondeal zetten Rijk, regio en provincie zich in voor het versneld realiseren van voldoende woningen (zie ook 1. Woningbouwopgave en versnelling). Partijen zetten zich daarbij in voor voldoende woningen in het betaalbare segment en woningen passend bij de behoefte van de doelgroepen, zoals starters, studenten, senioren, mensen met een laag- of middeninkomens, dak- en thuislozen, mensen met een beperking, mensen met een psychiatrische achtergrond en mensen met een zorgbehoefte. Dit met aandacht voor een evenwichtige wijkopbouw (zie ook 3. Leefbaarheid).

Hieronder zijn de afspraken over betaalbaarheid opgenomen. Specifieke afspraken over de huisvesting van de hierboven genoemde doelgroepen zijn in kernafspraak 6 opgetekend.

AFSPRAKEN

14. De regio spreekt af om 50% van de zachte plancapaciteit te realiseren in het betaalbare segment (sociale- en middeldure huur en betaalbare koop tot de NHG-grens, conform landelijke definities). De regio en provincie stemmen periodiek, middels het daartoe bestemde overleg (momenteel het PFO wonen), de behoefte aan en verdeling van sociale huurwoningen, middeldure huurwoningen en betaalbare koopwoningen af en maken hierover afspraken. Uitgangspunt is een evenwichtige en proportionele verdeling van het betaalbare segment over de regio, waarbij iedere gemeente haar verantwoordelijkheid neemt.

15. De gemeenten Arnhem en Nijmegen spreken af om minimaal 30% van de nieuwe plancapaciteit op stedelijk niveau te realiseren in de sociale huur, waarbij gekeken wordt naar differentiatie tussen wijken.

16. De gemeente Nijmegen spreekt af om 15% van de plancapaciteit op stedelijk niveau voor de realisatie van woningen in het (betaalbare) middenhuursegment (huur tot max. €1000) te reserveren.

17. De regio zet zich in voor het realiseren van middenhuur en betaalbare koopwoningen. Om de woningen in het betaalbare en middensegment bij de juiste doelgroep terecht te laten komen, ze langjarig betaalbaar te houden en (onder)verhuur te voorkomen, zal het Rijk expertise delen over instrumenten als woonplicht, kettingbedingen, etc. Tevens zullen partijen als onderdeel van de Versnellingstafel gezamenlijk een verkenning doen naar nieuwe en innovatieve instrumenten om dit punt te bewerkstelligen.

18. Het verduurzamen van de woningvoorraad (zie ook 3. Groen en circulair) moet onverminderd leiden tot betaalbare woningen en mag niet leiden tot hogere woonlasten. Voor zover dit nog niet het geval is vraagt dit om nadere afspraken, met name tussen gemeenten en woningcorporaties.

19. Gemeenten gaan in gesprek met woningcorporaties over de kwalitatieve mismatch tussen de woningvraag en het aanbod. Doorstroming van ouderen, het creëren van woningen voor kleine huishoudens en het creëren van inclusieve wijken zijn daarbij belangrijke thema's.

20. De regio gaat met corporaties en marktpartijen in gesprek over het vergroten van het aandeel betaalbare woningen in de harde plancapaciteit en de zachte plancapaciteit. Gemeenten zijn daarbij ook bereid naar mogelijkheden in hun grondprijsbeleid te kijken om betaalbare woningen in specifieke locatieontwikkelingen mogelijk te maken.

3.Groen en circulair

CONSTATERINGEN

De regio Arnhem-Nijmegen is een bloeiend en groen stedelijk netwerk. Daarbij staat de regio voor grote uitdagingen met betrekking tot de kwalitatieve ontwikkeling van het leefklimaat. In 2018 werd de regio uitgeroepen tot de beste circulaire regio van Nederland. "De regio Arnhem-Nijmegen is een échte voorloper op het gebied van de circulaire economie. Verduurzaming lijkt de regio in het DNA te zitten", oordeelde de jury. De steden Arnhem, Nijmegen en de provincie ondertekenden niet voor niks ook de Green Deal Duurzame grond- weg en waterbouw. Deze positie brengt de verantwoordelijkheid met zich mee om dit thema als leidend motief voor de realisatie van de woningbouwopgave te hanteren.

In de woondeal wordt daarom extra aandacht besteed aan het vormgeven van een circulaire leefomgeving, natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen en het behoud van groene ruimte in de stad. Het behouden en versterken van het groene profiel vertaalt zich in stevige ambities op het gebied van circulariteit en duurzaamheid. Gemeenten kunnen door afstemming en collectief opdrachtgeverschap in de leefomgeving grote effecten teweegbrengen, ook in het beheer van openbare ruimte.

Het vraagstuk en de ambities rondom circulariteit zijn echter veel breder dan wonen en verstedelijking. Een totale circulaire leefomgeving vraagt ook verbinding met landbouw, mobiliteit, water en economie. Dit is een urgente, complexe en integrale opgave. Passend bij de stappen die de regio inzake circulariteit al heeft gezet en (samen met partners) nog ambieert, is het de ambitie van de regio om NOVI-gebied te worden. Een voorstel hiertoe is opgenomen in de NOVI-propositie die de regio (samen met de regio Foodvalley) als groene en circulaire metropoolregio in 2019 aan het Rijk heeft aangeboden.

In deze woondeal wordt dezelfde definitie van het begrip circulariteit gehanteerd als in de verstedelijkingsstrategie:
Circulair bouwen betekent het ontwikkelen, gebruiken en hergebruiken van gebouwen; gebieden en infrastructuur, zonder natuurlijke hulpbronnen onnodig uit te putten, de leefomgeving te vervuilen en ecosystemen aan te tasten. Bouwen op een wijze die economisch verantwoord is en bijdraagt aan het welzijn van mens en dier. Hier en daar, nu en later

AFSPRAKEN

21. Circulariteit is een vast onderdeel van de Versnellingstafel (zie deel 2, Uitvoering en samenwerking) en partijen zullen voor dit onderwerp in het Uitvoeringsprogramma (zie deel 2, Uitvoering en samenwerking) concrete invulling geven aan de invulling van een werkgroep en bijhorende werkorganisatie. De doelstelling is om het concept circulariteit te operationaliseren en om samen met de provincie en het Rijk te kijken naar procesincentives om circulaire bouw, circulair renoveren en conceptbouw te stimuleren.

22. Voor de bestaande plannen gaan partijen bij de locaties die onderdeel zijn van de woondeal in gesprek met de ontwikkelaars over het verhogen van gebruik van circulaire bouwmaterialen naar minimaal 10%.

23. In de nieuwe woningbouwplannen spannen partijen zich in om minimaal 25% circulair te laten ontwikkelen. Vanaf 2030 wil de regio minimaal 50% circulair bouwen om uiteindelijk in 2050 te komen tot een circulaire leefomgeving.

24. In het maken van plannen leggen partijen het accent onder andere op ketenbenaderingen, het sluiten van kringlopen en het benutten van hernieuwbare bronnen. Partijen stimuleren adaptief, biobased, modulair en aanpasbaar bouwen, circulair renoveren en nemen natuurinclusiviteit en klimaatadaptiviteit als verplicht onderdeel mee in de ontwerpopgaven. Hiermee wordt de groeiopgave met de groenopgave verbonden. Biobased bouwen heeft een grote impact op klimaat ten opzichte van cement en beton en biedt kansen voor regionale agro forestry en opleidingen.

25. Gemeenten stellen uiterlijk in 2021 een transitievisie warmte vast, waarin is opgenomen in welke wijken gemeenten voor 2030 werken aan de energietransitie. In de aanloop van deze transitie ontwikkelen gemeenten lokaal nieuwe pilots om hun wijken aardgasvrij te maken. Waar mogelijk met ondersteuning van het Rijk en de provincie. De regiogemeenten zullen Arnhem-Elderveld Noord, Nijmegen-Hengstdal, Didam Bloemenbuurt en Huissen Zilverkamp

aandragen voor de tweede ronde van het Programma Aardgasvrije Wijken van het ministerie van BZK. De provincie ondersteunt dit met het programma Wijk van de Toekomst.

De uitdaging is om de energieopgave in de wijken met de aanpak van de sociaaleconomische opgave te combineren. Zowel in Arnhem als in Nijmegen wordt hiermee al geëxperimenteerd. De Arnhemse aanpak kenmerkt zich door het nadrukkelijk betrekken van hun bewoners bij de opgave, de Nijmeegse aanpak kenmerkt zich door het betrekken van bewoners en het aanhaken op bestaande leefbaarheidsprojecten in de wijk. Het Rijk volgt de ervaringen die hiermee in de regio worden opgedaan met belangstelling en zet zich in om deze kennis via het Kennis- en Leerprogramma te delen met andere gemeenten. Met andere koploper-gemeenten worden de mogelijkheden verkend om de gecombineerde aanpak van sociaaleconomische problematiek en aardgasvrije wijken door te ontwikkelen.

26. Over de haalbaarheid en betaalbaarheid van de energietransitie in de bestaande woonwijken (gebouwde omgeving) is veel te doen en nog veel onduidelijk. Partijen maken daarom in de wijkuitvoeringsplannen inzichtelijk wat de investeringen in verduurzaming/ energietransitie zijn die op gebouweigenaren, huurders en gemeenten afkomen, mede in relatie tot andere benodigde woningaanpassingen. Extra aandacht daarbij verdient het tegengaan van energiearmoede. Rijk, provincie en regio bespreken aan de hand van dit inzicht welke gerichte ondersteuning nodig is. Het verduurzamen van de woningvoorraad moet onverminderd leiden tot betaalbare woningen en mag niet leiden tot hogere woonlasten. Hierover wordt afgestemd met de (regionale) bouw- en installatiebranche. Deze branche wordt daardoor ook toekomstbestendiger en meer sociaal inclusief.

27. Bij de gebiedsontwikkeling wordt ruimte gemaakt voor *groen* en *landschap* om wijken en steden aantrekkelijk te houden. Dit schept ook kansen voor klimaatadaptieve maatregelen en kan de biodiversiteit verhogen. Deze ruimte kan zowel binnen de woonwijk als daarbuiten gevonden worden. Dit krijgt vorm in het gemeenschappelijk groen in wijken tot waar wenselijk grootschalige aanleg zoals Park Lingezegen.

28. Tot op microniveau wordt er bij het ontwerp van woningbouw en gebiedsontwikkeling gekeken naar klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit. De regio ontwikkelt daarvoor instrumenten - zoals de gereedschapskist die Nijmegen inzet - verder door. In de kist zitten natuurinclusieve en klimaatadaptieve maatregelen zoals nestgelegenheid, voedselvoorziening, groene daken en gevels, hittebestendige beplanting, afkoppelen en zelfs agro forestry. Ook worden hierover nadere afspraken gemaakt met partners zoals het Arnhemse triple helix convenant dat nu wordt opgesteld voor klimaatadaptatie. Het Rijk en de provincie werken samen met de regio bij de verdere ontwikkeling hiervan.

4.Leefbaarheid en stadsvernieuwing 3.0

CONSTATERINGEN

De leefbaarheid in wijken en dorpskernen staat op sommige plekken in de regio sterk onder druk. Hierbij gaat het om de vitaliteit van de kernen, de concentratie van kwetsbare doelgroepen maar ook over de eenzaamheidsproblematiek van ouderen als gevolg van een sociaal isolement. Daarnaast kampt een aantal grote naoorlogse wijken in met name de steden, met bovenmatige, specifieke en complexe leefbaarheidsproblematiek. Voorbeelden zijn delen van Dukenburg in Nijmegen en grote delen van Arnhem Zuid. Daarnaast blijkt uit de statistieken dat in vijf wijken - verspreid over de gehele oostkant van Arnhem - vergeleken met de rest van de stad en regio maar ook landelijk gezien een hogere werkloosheid, een lager opleidingsniveau, kinderarmoede, radicalisering en een grotere gevoeligheid voor ondermijnende criminaliteit kent. Het gaat hierbij om de Malburgen, 't Broek, Klarendal, Presikhaaf-West en Geitenkamp, een gebied van bijna 30.000 inwoners waarvan 1 op de 4 bewoners de wijk als onvoldoende leefbaar ervaart. Dit zijn dezelfde wijken die in de laatste rapportage van de Leefbaarometer 2018 slecht scoren.

Dit gebied kent een lange geschiedenis van wijkvernieuwing. Er zijn in de afgelopen jaren goede stappen gezet, maar inmiddels loopt de gemeente tegen de grenzen aan van wat zij (alleen) kan doen. De urgentie om te handelen is groot. Dit heeft verschillende oorzaken: de financiële crisis, onder andere op de vastgoedmarkt, heeft ervoor gezorgd dat ontwikkelingen niet zijn afgemaakt. De aanscherpingen in de Woningwet hebben ervoor gezorgd dat corporaties, aanjagers in deze wijken, ook als het gaat om herstructurering, zich zijn gaan focussen op hun deab-activiteiten. Ook de invoering van de inkomenstoets bij het toewijzen van sociale huurwoningen tien jaar geleden heeft daarbij een negatief effect gehad op de financiële draagkracht in wijken. De decentralisatie in het sociale domein en de extramuralisering van de zorg leidde ook tot een andere instroom. De randvoorwaarden om deze instroom goed op te vangen in deze buurten en wijken, juist daar waar de draagkracht het minst is, zijn nog niet (voldoende) ingevoerd. Deze ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat de zwakke buurten de afgelopen jaren zwakker zijn geworden. Met deze woondeal zetten partijen zich daarom in om samen met lokale partijen de leefbaarheid te vergroten, onder meer door een meer gevarieerd woningaanbod in deze gebieden te realiseren.

De sociaal-maatschappelijke problemen zijn in Arnhem-Oost zeer complex: werk, onderwijs, jongeren, veiligheid, ondermijning, zorg en wonen hebben allen, integraal, extra aandacht nodig. Leefbaarheidsproblemen stapelen zich wederom op in deze wijken. Om deze neerwaartse spiraal tegen te gaan is dringend een grootschalige samenhangende aanpak van sociaal-fysieke stadsvernieuwing nodig waarbij de woningbouwplannen en de verduurzamingsopgave een vehikel kunnen zijn en momentum kunnen creëren voor deze aanpak. Het Rijk, de provincie en de gemeente maken daarom over Arnhem Oost concrete afspraken en gaan een langjarige samenwerking aan, bezien vanuit bovengenoemde opeenstapeling van problematiek.

ALGEMENE AFSPRAKEN OVER LEEFBAARHEID

29. De regio spant zich in om sterke, toekomstbestendige en gemengde/gedifferentieerde wijken te realiseren. In samenwerking met woningcorporaties en marktpartijen wordt gestreefd om meer middenhuur, betaalbare koopwoningen en vrijesectorwoningen te mengen in kwetsbare gebieden.

30. De provincie Gelderland draagt bij aan het versterken van toekomstbestendige wijken in de regio door de inzet van instrumenten en middelen uit de programma's Wijken van de Toekomst, Integrale Wijkaanpak, SteenGoed Benutten, Leefbaarheid en Klimaatadaptatie.

31. Partijen zullen gezamenlijk in het kader van de Samenwerkingstafel Arnhem-Oost (zie hieronder) een verkenning doen naar knellende en/of ontbrekende wet- en regelgeving met betrekking tot de leefbaarheid. Hieruit kunnen mogelijk pilots worden opgezet.

32. In verschillende jaren '60-'70-wijken in de regio begint de tand des tijds zichtbaar te worden. De woningvoorraad is ongeveer 50 jaar oud en niet bepaald duurzaam. De enorme hoeveelheid openbare ruimte oogt sleets en sluit niet meer aan bij de huidige behoefte. Sociaal-maatschappelijk zijn er genoeg uitdagingen zoals instroom van sociaal zwakke groepen, een groeiende groep zorgvragers, een hoge mutatiegraad van bewoners en eenzaamheid/sociaal isolement. Voorheen zou herstructurering aan de orde zijn om de situatie te verbeteren maar onder andere door veel versnipperd bezit is een meer innovatieve aanpak noodzakelijk. Ook omdat er sprake is van stevige opgaven op het gebied van energie. De woningen hebben een lage isolatiewaarden en een hoog energieverbruik. Om de opgave

van klimaatadaptatie in bestaande wijken te adresseren, zijn daarom ook nieuwe toevoegingen nodig.
De corporaties hebben in deze wijken veel bezit maar constateren dat ze het verkeerde 'product' in deze wijken hebben. Veel grote eengezinswoningen terwijl er behoefte is aan (meer) één- en tweepersoons woningen. Het oplossen van deze mismatch in combinatie met de energietransitie en klimaatadaptatie kan de motor zijn voor structurele verbeteringen. Met verschillende projecten is de regio al aangesloten bij het kennis en leerprogramma vanuit BZK programma Aardgasvrije wijken (zie ook 3. Groen en circulair).
BZK ondersteunt de regio bij de verdere strategische ontwikkeling van een aantal jaren '60-'70 wijken, zoals Arnhem-Zuid, Nijmegen-Dukenburg, Westervoort en andere wijken uit deze periode in de regio. Onderzocht wordt of aangesloten kan worden bij het kennis- en leerprogramma dat naar aanleiding van Panorama Lokaal wordt opgezet. Ook kunnen de gemeenten een beroep doen op een kortlopend, ontwerpend onderzoek van het zogeheten O-team van BZK. De regio ontvangt van een multidisciplinair team en vanuit verschillende invalshoeken (bestuurskundig, ontwerpend, marktgericht) advies over de verdere strategische ontwikkeling van deze wijken.

AFSPRAKEN OVER ARNHEM-OOST

33. De regio (en daarbinnen de stad Arnhem) en de minister van BZK geven stadvernieuwing gezamenlijk een langjarige impuls met de 'Arnhem-Oost-aanpak': een nader uit te werken integraal stadsvernieuwingsprogramma. Het betreft een urgente en gebiedsgerichte aanpak waarbij de sociale en fysieke stadsvernieuwing hand in hand gaan en waarbij de energietransitie en de woningbouwopgave als motor kunnen dienen. De leefbaarheidsaanpak Rotterdam Zuid strekt hierbij tot voorbeeld.

34. De Arnhem Oost-aanpak concentreert zich op de wijken Malburgen, 't Broek, Klarendal, Presikhaaf-West en Geitenkamp waar achterstanden het grootst zijn. Daarbij wordt oog gehouden voor andere delen van de stad, met name een aantal jaren '60 – '70 wijken in Arnhem Zuid die ook nu al kwetsbaar zijn. Deze wijken worden daarom zorgvuldig gemonitord en de ervaring en kennis die wordt opgedaan met de Arnhem Oost-aanpak kan waar nodig ook worden meegenomen in de benadering van andere wijken in de stad.

35. De minister en de betrokken regiopartijen richten samen met de maatschappelijke en (semi-)private partijen werkzaam in het fysieke, sociale- en veiligheidsdomein een brede *Samenwerkingstafel Arnhem-Oost* in. De samenwerkingstafel maakt een analyse van Arnhem Oost, onderzoekt en ontwikkelt aanpakken voor de opgaven en initieert projecten. Deze opgaven worden met prioriteit opgepakt wanneer daartoe financiële ruimte beschikbaar komt. De minister en betrokken regiopartijen brengen (maatschappelijke) kosten in beeld van het samenkomen van meerdere opgaven (leefbaarheid, inclusiviteit, veiligheid, woningbouw, de kwaliteit van de openbare ruimte en verduurzaming) in deze wijken. BZK ondersteunt hierbij.

36. Projecten/programma's worden waar kansrijk en in afstemming met de Versnellingstafel gekoppeld aan en/of onderdeel van de diverse (woning)ontwikkellocaties (versnellingslocaties), zoals Centrum-Oost, Spoorknoop Oost, Presikhaaf III en Malburgen-West. Betrokken regiopartijen brengen hiervoor met ondersteuning van het Rijk per ontwikkeling business cases in beeld.

37. Arnhem heeft reeds een aantal innovatieve projecten in gang gezet, bijvoorbeeld het inzetten van rolmodellen in de wijk, huiswerkbegeleiding en sportprogramma's om onderwijsuitval beperken, het koppelen van de sociale opgave aan de energietransitie door het actieplan tegengaan energiearmoede, enzovoorts. Partijen zetten de bovengenoemde Arnhem Oost-aanpak in om meer innovatieve projecten te verkennen, sector overstijgend/integraal werken te intensiveren, nieuwe vitale coalities te smeden en een brede impuls te realiseren.

38. De minister brengt kennis en expertise in op de aanpak van verbetering en verduurzaming van de woningvoorraad, huisvestingsoplossingen op het gebied van wonen en zorg, en de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Voor dit laatste zit Arnhem reeds in de toetredingsprocedure om deel te nemen aan de City Deal Zicht op Ondermijning dat inzet op de toepassingen van Big Data bij het in kaart brengen van vastgoedfraude en drugscriminaliteit. De minister spant zich in om ook de kennis en ervaring die in programma's zoals NPRZ zijn opgedaan met de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, het terugdringen van onderwijsachterstanden, de verbetering van de gezondheidssituatie en het verbeteren van de veiligheid te benutten voor de Arnhem Oost-aanpak.

39. De minister en de regio maken in eerste instantie afspraken met Arnhem over Arnhem-Oost. Nijmegen kampt met wijken met gelijksoortige opgaven. Nijmegen zal om die reden deelnemen aan de samenwerkingstafel. Voor de samenhang met Velp-Zuid zal de gemeente Rheden waar nodig deelnemen aan de samenwerkingstafel.

5. Verstedelijking en gebiedsontwikkeling

Verstedelijking

CONSTATERINGEN

De regio staat aan de vooravond van een forse groeiopgave. Deze groei zal grotendeels plaatsvinden in bestaand stedelijk gebied middels verdichting rondom knooppunten, transformatie van verouderde gebieden en inbreiding in wijken en kernen. Door deze verstedelijking neemt de druk op bestaande netwerken van openbare ruimte, ov- en weginfrastructuur toe. De bereikbaarheid van de regio is en blijft van groot belang voor het economisch en sociaal-maatschappelijk functioneren. De regio, de provincie en het Rijk maken in deze woondeal onder meer afspraken over de versnelde realisatie van woningbouw. Bij de locaties die genoemd worden in deze woondeal worden alleen concrete bereikbaarheidsmaatregelen genoemd wanneer ze een directe relatie hebben met het mogelijk maken van woningbouw. De opgave is echter breder.

De regio is strategisch gelegen tussen de Randstad en het Ruhrgebied en tussen het Noorden/Oosten en het Zuiden van Nederland. De regio is zowel over de weg (A12, A15, A50, A73), over het spoor (Programma hoogfrequent spoor Schiphol - Utrecht - Nijmegen, IJssellijn, ICE Frankfurt, onderzoek ICE Berlijn, Betuweroute en enige spoorverbinding over de Rijn tussen Utrecht en het Ruhrgebied) en over het water (Waal als drukste binnenwater route) verbonden. Het regionale vervoerssysteem maakt gebruik van deze doorgaande routes. Door de oeververbindingen over de rivieren is de mobiliteit sterk geconcentreerd op deze (spoor)wegen, omdat het aantal oeververbindingen beperkt is en zowel lokaal, regionaal als landelijk verkeer hiervan gebruik maakt.

Bij een groei van de regio met 50.000 – 60.000 woningen tot 2040 komen ook vraagstukken op gebied van nieuwe mobiliteit in beeld. Niet alleen om de nieuwe woningen bereikbaar te maken (de regionale mobiliteit), maar in relatie met de aansluiting op het (inter)nationale verkeerssysteem in de regio.

Op dit moment lopen er al veel projecten en acties die bijdragen aan de bereikbaarheid van en binnen de regio, zoals:

- De aanpak van de A50 corridor, VIA-A15
- Provinciale verkenningen robuuste A325/N325 en A50 corridor Arnhem - Zwolle
- Aanpak oostflank Arnhem/De Liemers (A12) en Aanpak Zuidflank Nijmegen
- De aanpak van Station Nijmegen, station Nijmegen-Heijendaal (Universiteit) en station Arnhem-Presikhaaf (HAN/Larenstein)
- De toekomstbeeld OV studies, waarvan verbetering van de Berlijntrein een onderdeel is, inclusief diverse routeopties
- Opwaarderen van de verbindingen tussen de steden en ommelandgemeenten, waaronder stationsomgevingen als Zevenaar en Overbetuwe
- Voorbereiden OV aanbesteding Rijn-Waal concessie
- Programma slimme en duurzame mobiliteit

Bij de investeringen met betrekking tot mobiliteit gaat het erom geconstateerde knelpunten op te lossen. Dit brengt forse investeringen met zich mee, die in het traject van de Verstedelijkingsstrategie besproken worden. Daarbij wordt gebruik gemaakt van onder meer de Nationale Markt- en Capaciteitsanalyse (NMCA). Nieuwe investeringen richten zich in eerste instantie op het optimaler benutten van het huidige systeem; daarna pas op nieuwe aanleg. Denk daarbij, afhankelijk van de lokale mogelijkheden en wenselijkheden, aan ruimtelijke ordening (locaties bij stations), prijsbeleid (o.a. parkeerbeleid), stimulering fiets en ov, en slimme en duurzame mobiliteit.

Twee grotere en complexe gebiedsontwikkelingslocaties in Nijmegen zijn als strategisch kansrijk bestempeld voor het invullen van de geconstateerde woningbouwopgave van de regio op de middellange – en langere termijn. Over de verdere gebiedsontwikkeling op deze locaties zijn afspraken gemaakt.

AFSPRAKEN OVER VERSTEDELIJKING

40. Er is een relatie tussen de groeiopgave en de bereikbaarheidsopgave in de regio, die verder zal worden uitgewerkt in de Verstedelijkingsstrategie. De locaties in de woondeal vormen een bouwsteen voor de Verstedelijkingsstrategie

groene metropoolregio. Aangezien de regio een grote vraag naar binnenstedelijke locaties nabij (H)OV-knooppunten kent, worden de volgende uitgangspunten meegenomen in de Verstedelijkingsstrategie:

- Locaties voor het uitbreiden van de planvoorraad moeten bijdragen aan de systeemsprong van het regionale bereikbaarheidssysteem. Ze dienen bij voorkeur nabij OV haltes te liggen en gekoppeld te zijn aan de (H)OV-knooppunten (dit conform NOVI).
- Transitie naar een emissieloos mobiliteitssysteem.
- Goede bereikbaarheid van de OV-knooppunten door innovatieve en aanvullende oplossingen voor de *first- en last mile*
- Extra aandacht voor de fietsinfra bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden.
- Autobereikbaarheid is volgend op de ambities voor stedelijke ontwikkeling en OV. Er wordt gewerkt aan mobiliteitshubs om de overstap van de auto naar andere modaliteiten te faciliteren.
- Een inclusieve mobiliteitstransitie, waarbij toegang tot schone mobiliteit bereikbaar is voor alle inkomensgroepen.

41. De regio maakt een plan voor specifieke woningbouwlocaties die nodig zijn voor de woningbouwopgave, zoals bijvoorbeeld bij Station Nijmegen, Spoorknoop Arnhem-Oost, Station Nijmegen Dukenburg, Station Nijmegen Goffert, Station Arnhem Presikhaaf. Rijk, provincie en regio gaan in gesprek over de relatie tussen woningbouwlocaties en OV-knooppunten.

42. Rijk, provincie en regio werken samen aan de kennisopbouw, kennisdeling en draagvlak vergroten rond slimme vormen van mobiliteit, deelsystemen en flexibilisering van het parkeerbeleid. Waar de parkeeropgave een uitdaging vormt voor de woningbouw wordt gekeken naar alternatieve oplossingen zoals deeloplossingen en/of mobiliteitshubs. De regio zet hiervoor in op pilotprojecten; bijvoorbeeld rondom Arnhem Centraal, het Bestuurskwartier in Centrum-Oost, in het Stationsgebied Nijmegen en in Nijmegen Kanaalzone (Winkelsteeg, Station Dukenburg). Deze pilots worden ondersteund door expertise vanuit het Rijk en de provincie.

43. De gemeenten Arnhem en Nijmegen hebben de intentie deel te willen nemen aan de Citydeal Elektrische Deelmobiliteit in Stedelijke gebiedsontwikkeling. De provincie geeft aan haar ervaringen met onder meer deelmobiliteit te willen delen.

    Beide gemeenten stellen ieder een notitie op waarin ze hun verzoek tot toetreding en beoogde bijdrage aan de City Deal vermelden. Daartoe gaan zij in Q1 2020 met de secretaris van de City Deal stuurgroep in overleg op welke manier zij mee kunnen werken aan de uitvoer van de City Deal en kunnen profiteren van de uitkomsten.

Gebiedsontwikkelingen

Het Rijk wil met de regio en de provincie specifieke afspraken maken over een tweetal grote complexe gebiedsontwikkellocaties. Het gaat hier om specifieke locaties/gebieden met de potentie om op middellange en lange termijn een grote betekenis te hebben in het bijdragen aan de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwopgave. Vanuit de regio zijn twee locaties in Nijmegen aangedragen waarover separaat afspraken over zijn gemaakt: het Stationsgebied/Binnenstad en de Kanaalzone.

OVER STATIONSGEBIED/BINNENSTAD/WAALFRONT NIJMEGEN

Nijmegen CS is een van de knooppunten uit het OV 2040 toekomstbeeld. Het doel is om het gebied kwalitatief te verbeteren en stedelijke verdichting (meervoudig ruimtegebruik) te realiseren. Dit is een majeure verstedelijkings- en verdichtingsopgave die betrokkenheid vraagt van Rijk, provincie, gemeente en ook van spoorbedrijven en andere private partijen. De opwaardering van het gebied is al begonnen en het inrichtingsvoorstel voor het station en het stationsgebied is gereed. Verschillende ontwikkellocaties zijn al in voorbereiding of al in uitvoering. De westelijke stationsentree en de doortrekking van de perrontunnel zijn geborgd.

Op korte termijn zijn er nog veel ingrepen nodig in het gebied om ervoor te zorgen dat de extra woningen daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden, zoals:

- Maatregelen die het station zelf opwaarderen naar het gewenste hoge kwalitatieve niveau. Rijk en regio zien hier een fietsparkeeropgave, zoals ook geconcludeerd is tijdens het BO Mirt in 2019, en gaan in gesprek over precieze omvang. De regio schat daarbij in dat de omvang tussen de 7000-9000 plekken groot is.

- In het omliggende gebied verkeersstromen ontvlechten, door meer ongelijkvloerse langzaam verkeerstromen aan te leggen.
- Het vergroenen van de openbare ruimte en deze geschikter maken voor fietsverkeer en voetgangers.
- Herinrichten van de bebouwde omgeving om 2.000 extra woningen toe te kunnen voegen, bovenop de bestaande ontwikkellocaties, in een hoogstedelijk woonmilieu en gericht op schone en innovatieve mobiliteit met zo min mogelijk autoverkeer.
- Waarbij ten minste 50% van de nieuwe woningen in het betaalbare segment ligt en deels gericht is op huisvesting van bijzondere doelgroepen.

Deze complexe gebiedsontwikkeling omvat ook de binnenstad van Nijmegen waar diverse locaties zijn die potentie hebben voor verdichting. In de binnenstad is de verschuiving van een plek om te winkelen naar een plek om te ontmoeten en te wonen al enige tijd zichtbaar. Met de herontwikkeling van verouderde winkelpassage en kantoorpanden wordt in het binnenstedelijk milieu ruimte gecreëerd voor wonen.

Het Waalfront is een aansluitend transformatiegebied waar industrie plaats maakt voor wonen. Er is een levendige wijk met een combinatie van functies aan het ontstaan. Door behoud van delen van de voormalige Honig fabriek (en Nyma) ontstaat een kans om functiemenging te combineren met het toegankelijk maken van industrieel erfgoed. In het Waalfront is het uitgangspunt menging van prijsniveaus van woningen.

AFSPRAKEN

44. Nijmegen, Rijk en provincie stellen samen met private partijen een business case op voor herinrichting van het station en omliggend gebied waarin meer inzicht ontstaat in het opbrengst potentieel, benodigde investeringen en onrendabele toppen. Deze businesscase dient als basis voor de aanvraag van woningbouwimpulsgelden en het overleg aan de BO MIRT tafel.

45. BZK ondersteunt de regio Arnhem Nijmegen als aanspreekpunt voor andere partijen binnen het Rijk. Ook op andere onderwerpen dan geadresseerd in deze woondeal kunnen de regio en BZK samen optrekken om betaalbare woningbouw te bevorderen. Een voorbeeld betreft de aankoop van een tweetal panden in Nijmegen.

46. Ongeacht de extra inspanningen die een gebiedsontwikkeling in een hoogstedelijke omgeving met zich mee brengt, spannen het Rijk, de provincie en de gemeente zich in om de doelstelling voor circulair bouwen ook in het stationsgebied te realiseren.

OVER NIJMEGEN-KANAALZONE

Nijmegen Kanaalzone is een complexe grootstedelijke gebiedsontwikkeling waarbij een groot aantal opgaven samenkomen. De transformatie van verouderde bedrijfsterreinen, de stedelijke verdichting rondom stationsknopen, de economische vernieuwing en de sociaal-maatschappelijke aanpak van wijken met een achterstand. De Kanaalzone is nu al de plek voor innovatief werken, hoogwaardige werkgelegenheid en ook veel werkgelegenheid voor midden- en lager geschoolde vakmensen. Het bedrijf NXP en de Novio Tech Campus zijn daarin belangrijke pijlers. De Kanaalzone is een gebied waar de toekomstige groei van Nijmegen gestalte kan krijgen, zowel op het gebied van woningen als werkgelegenheid. Met de transformatie van de Kanaalzone kunnen meerdere belangrijke opgaven van de stad worden aangepakt.

Specifieke thema's die in de Kanaalzone samenkomen:

- Binnenstedelijke transformatie van de bedrijvenlocatie Winkelsteeg waar een menging van wonen en werken mogelijk is en transformaties op kleinere schaal op de kantorenstrip in de wijk Meijhorst.
- Verdichting op en rond de stationslocaties Nijmegen-Dukenburg en Nijmegen-Goffert.
- Transformatie en verdichting op en rond voorzieningenclusters (winkelcentra) in wijken uit de Jaren '60-'70, waarvan een deel (m.n. Winkelcentrum Dukenburg) te maken heeft met sterk versnipperd eigendom en een hoog leegstandspercentage.
- Inbreiding op verschillende verdichtingslocaties langs het Maas-Waalkanaal, waarbij het aanhaken op bruggen een opgave en kans is om de barrièrewerking van het kanaal te verminderen.
- Via transformatie en inbreiding de bestaande wijken toekomstbestendig maken voor zowel mensen uit de wijk (doorstroming) als nieuwe doelgroepen, onder meer door het verbeteren van de doorstromingsmogelijkheden voor ouderen.
- Verdichting, vernieuwing en verduurzaming (energietransitie en klimaatadaptatie) in jaren '60-'70 wijken Dukenburg, Lindenholt, Neerbosch-Oost en Hatert,

- Herstructurering van buurten met maisonettewoningen.
- Integrale wijkaanpak om de leefbaarheidsproblemen in de wijken Dukenburg, Lindenholt, Neerbosch-Oost en Hatert aan te pakken.
- Woningtoewijzing op basis van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Rotterdamwet).
- Het doorontwikkelen van de Novio Tech Campus als één van de economische hotspots van Nijmegen.

AFSPRAKEN

47. Nijmegen stelt een beknopt ambitiedocument op voor de gebiedsontwikkelingsopgave Kanaalzone die de concrete projecten in het gebied benoemt, met elkaar in verband brengt en uiteenzet hoe de aanpak van deze projecten bijdraagt aan de doelstellingen uit deze woondeal en uit de Omgevingsvisie Nijmegen. De gemeente bewaakt de samenhang tussen deze projecten langjarig. Nijmegen kan voor het opstellen van dit ambititedocument ontwerpkracht en expertise inschakelen via het Ontwerpteam van BZK (het O-team). Het advies *Guiding Principles Metro Mix* dat het College van Rijksadviseurs in 2019 heeft uitgebracht, en gericht is *op* de mogelijkheden voor gemengde woon-werkmilieus (zoals de Winkelsteeg en de Novio Tech Campus), kan hier bij betrokken worden. De uitvoering kan (via cofinanciering) ondersteund worden door het Expertteam Woningbouw. Op basis van het ambitiedocument Kanaalzone worden businesscases opgesteld voor de verschillende gebiedsontwikkelingen in de Kanaalzone, welke als basis dienen voor de aanvraag woningbouwimpuls gelden. De businesscase voor het gebied Winkelsteeg zal als eerste worden opgesteld.

48. In het gebied Winkelsteeg spant Nijmegen zich in om op korte termijn ten minste 500 flexibele woningen te bouwen. Tevens zoekt de gemeente in de planvorming naar extra woningbouwcapaciteit om een deel van de regionale woon- en werkopgave op te vangen.

49. Voor bovenstaande zijn onder meer vroegtijdige verwervingen en onrendabele investeringen in mobiliteitsinfrastructuur (OV verbinding, parkeervoorzieningen, mobiliteitshubs, etc.), vooruitlopend op de daadwerkelijke gebiedsontwikkeling, noodzakelijk.

50. Nijmegen maakt, met een faciliterende rol van BZK als aanspreekpunt voor overige rijkspartijen, afspraken met Rijkswaterstaat en/of Waterschap Rivierenland over de invloed van het gebruik van het Maas-Waalkanaal op deze ontwikkeling, mogelijkheden voor verzachting van de oevers en terugdringen van hindercontouren rond het kanaal en verkennen van mogelijkheden voor het toevoegen van extra verbindingen voor langzaam verkeer:

51. De provincie en Nijmegen onderzoeken of hindercontouren door industrie kunnen worden teruggebracht, waardoor meer woningbouw in het gebied mogelijk wordt.

52. Nijmegen onderzoekt de mogelijkheden om Station Nijmegen Dukenburg op te waarderen en rond dit station extra te verdichten in samenhang met de herstructurering van het naastgelegen Winkelcentrum Dukenburg. Waar mogelijk ondersteunt het Rijk met kennis over aanpak van dit winkelcentrum met versnipperd eigendom.

53. Nijmegen onderzoekt de mogelijkheden om extra te verdichten rond Station Nijmegen Goffert.

54. Rijk, Provincie en Regio onderzoeken hoe de verbinding van Nijmegen met het landschap aan de Westkant van de stad in deze opgave versterkt kan worden door een aantrekkelijke groene route van de Haterse vennen, door Dukenburg en Winkelsteeg richting Universiteitscampus en de Nijmeegse binnenstad, waarbij de Rijksweg A73 en het Rijkswater Maas-Waalkanaal grote barrières zijn. Hierbij wordt nadrukkelijk ook het verbeteren van de langzaamsverkeerstructuur gekoppeld. De onderzoeksresultaten over hoe de samenhang tussen woonopgave en groen/landschap zo structureel gelegd kan worden, stellen partijen ook beschikbaar voor andere plekken in de regio waar dit aan de orde is.

55. Het Rijk ondersteunt de gemeente Nijmegen bij de uitvoering en het voorbereiden van gebiedsaanvragen voor de toepassing van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Rotterdamwet) in wijken en buurten, waar de leefbaarheid en veiligheid onder druk staat.

6. Afspraken over specifieke doelgroepen en overige thema's

Huisvesting specifieke doelgroepen

56. **Huisvesting van kwetsbare doelgroepen**
Regio, provincie het Rijk verkennen op welke wijze de huisvesting van spoedzoekers, zoals statushouders en personen in scheiding, verbeterd kan worden. Daarbij gaat het ook om kwetsbare groepen die uitstromen uit de maatschappelijke opvang of (door de verdere ambulantisering) uit het beschermd wonen. Hierbij wordt het aanbod van geschikte huisvesting, evenals de ondersteuning (zoals woonbegeleiding en schuldhulpverlening) meegenomen. Deze huisvesting is een gezamenlijke opgave van gemeenten, woningcorporaties en zorg- en welzijnsorganisaties. Partijen verkennen hierbij ook projecten voor gemengd wonen en bezien in hoeverre de huidige regelgeving toereikend is. In deze verkenning wordt specifiek aandacht besteed aan kwetsbare jongeren, tussen de 18 en 27 jaar.

    In het Rijk van Nijmegen wordt de huisvesting van de mensen die uitstromen uit de beschermde woonvormen uitgevoerd via het 'Weer Thuis' convenant. Hierin staan afspraken over het beschikbaar stellen van voldoende woningen voor deze doelgroep en over samenwerking en korte lijnen tussen zorgverleners en woningcorporaties (buurtbeheerders, woonconsulenten).

57. **Dak- en thuisloosheid**
De gemeenten Arnhem en Nijmegen maken met prioriteit werk van het terugdringen van het aantal dak- en thuislozen. Het aantal dak- en thuislozen in de regio is door de gemeenten reeds in beeld gebracht en gedeeld met het ministerie van VWS. Ook is een plan van aanpak gepresenteerd, dat voor een belangrijk deel gebaseerd is op het principe van Housing first. Arnhem neemt daarnaast deel aan de 100% ambitie pilots van het Actieprogramma Dak- en Thuisloze Jongeren 2019 – 2021, waarbij de doelstelling is het aantal dak- en thuislozen in de categorie 18-27 jaar naar 0 te reduceren voor eind 2021. Het Rijk en de provincie ondersteunen de gemeenten bij de uitvoering van dit plan van aanpak met het Stimuleringsprogramma Flexwonen en vanuit het Actieprogramma Dak- en Thuisloze Jongeren.

58. **Ouderenhuisvesting/Wonen en Zorg**
Het aantal ouderen groeit snel. In 2030 zijn er ruim 2 miljoen 75+ers (de leeftijd waarop het aantal beperkingen toeneemt), zo'n 600.000 meer dan nu in heel Nederland. De meeste ouderen willen indien mogelijk zelfstandig wonen. Dit vraagt wel om een passende woning, goede zorg en ondersteuning en voorzieningen in de wijk. Door ouderen te begeleiden naar een (meer) geschikte woning of in te zetten op meer levensloopgeschikte appartementen bij voorzieningen, wordt tegelijkertijd bestaand woningaanbod vrijgemaakt voor andere woningzoekenden komen woningen vrij voor bijvoorbeeld jonge gezinnen. Met deze woondeal spannen partijen zich in om beter inzicht te krijgen in deze doelgroep, haar woonwensen en voldoende passende woonruimte. Hiervoor zijn de volgende afspraken gemaakt:
    - Aansluitend op de doelstellingen van de Taskforce Wonen en Zorg, brengen gemeenten in 2020 de opgaven op het gebied van ouderenhuisvesting in beeld. Vanaf 2021 zijn hierover prestatieafspraken gesloten met woningcorporaties en zorgaanbieders. De regio richt een monitorsysteem in om de ontwikkelingen in de opgaven op het gebied van ouderenhuisvesting te kunnen volgen en daar passende acties op te ondernemen.
    - Voor ouderen, en breder, mensen met een zorg- en/of ondersteuningsbehoefte, zetten partijen in op voldoende geschikte woningen en voorzieningen zodat mensen die dat willen hun woon- en leefcarrière in de eigen wijk (sociale omgeving) voort kunnen zetten of, voor jongeren met een beperking, kunnen starten.
    - Sommige ouderen ervaren een gat tussen thuis wonen (al dan niet met zorg) en het verpleegtehuis met 24-uurs zorg. Partijen zetten daarom in op realisatie van voldoende beschermde en beschutte woonvormen, op het levensloopgeschikter maken van de woningvoorraad en op het vergroten van doorstromingsmogelijkheden voor ouderen. Beschut wonen onderscheidt zich door de aanwezigheid (inpandig of in de nabije omgeving) van een gezamenlijke ontmoetingsruimte. Inpandig zijn hier kosten aan verbonden die niet altijd door bouwende partijen gedragen worden. Partijen zoeken naar financiële oplossingen hiervoor en bespreken dit, indien gewenst, op de versnellingstafel.
    - Het Rijk ondersteunt de regio hierbij op verschillende manieren. Allereerst door de regio te betrekken bij het Kennisprogramma Langer Thuis vanuit Platform 31 en door samen met de regio te kijken of het ondersteuningsteam of de stimuleringsregeling wonen en zorg kunnen worden ingezet. Ook zal het Rijk relevante wet- en regelgeving verduidelijken en wijzen op de juridische mogelijkheden om ouderenhuisvesting te realiseren. Hierbij is aandacht nodig voor de inkomenspositie van ouderen en de

lagere verhuisbereidheid. Verder kijken partijen of de Taskforce Wonen en Zorg bij kan dragen aan de gezamenlijke ambities.

- De provincie zet de toekomstbestendig wonen lening in, heeft een subsidieregeling voor CPO, ook voor ouderen in een coöperatieve woonvorm, en onderzoekt of zij doorstroommakelaars kan inzetten.

59. **Arbeidsmigranten**

Bedrijven werken steeds vaker met arbeidsmigranten om aan de groeiende arbeidsvraag te voldoen. Deze arbeidsmigranten verblijven voor korte of langere tijd in de regio, liefst op niet al te grote afstand van waar zij werken. De verwachting is dat de regio komende jaren een verhoogde instroom van arbeidsmigranten kan verwachten.

- Om verdringing en ongewenste huisvestingssituaties te voorkomen, werkt de regio, ondersteund door de provincie en het Rijk aan het voorzien in de vraag naar huisvesting voor arbeidsmigranten. Daartoe wordt als onderdeel van de Versnellingstafel door de regio een werkgroep huisvesting arbeidsmigranten ingericht. Hier vindt uitwisseling van kennis en ervaring plaats (van juridische instrumenten zoals het aanpassen van verordeningen, handhaving (bijvoorbeeld via pandbrigades), randvoorwaarden voor het toelaten van nieuwe initiatieven, lokale pilots).
- Gemeenten verbinden de bouwopgave voor huisvesting van arbeidsmigranten aan de daadwerkelijk instroom van arbeidsmigranten die komen werken of al werkzaam zijn in de regio. Dat betekent dat er op korte termijn nieuwe locaties voor short-stay huisvestingsoplossingen in de regio worden aangewezen waarbij minimaal de standaard van het SNF keurmerk gehanteerd wordt en de betaalbaarheid van de woning in acht wordt genomen.
- Gemeenten en provincie gaan bij voorgenomen nieuwe vestiging van bedrijven die werken met arbeidsmigranten in overleg over de huisvesting van deze personen.

60. **Woonwagenbewoners**

Met de invoering van het landelijk beleidskader gemeentelijke woonwagen- en standplaatsenbeleid stellen gemeenten het beleid voor woonwagens en standplaatsen vast als onderdeel van het volkshuisvestingsbeleid. Het beleid dient voldoende rekening te houden met en ruimte te geven voor het woonwagenleven van woonwagenbewoners. Een woningzoekende woonwagenbewoner die dit wenst, zou binnen een redelijke termijn kans moeten hebben op een standplaats. De corporaties zijn een belangrijke partij om in de huisvesting van woonwagenbewoners, voor zover deze tot de doelgroep behoren, te voorzien.
Voorwaardelijk voor effectief woonwagen- en standplaatsenbeleid is dat de behoefte helder is. Het Rijk ondersteunt de partijen via het programma bij Platform 31 zowel met de ontwikkeling van het beleid, zoals **het in beeld brengen van de behoefte, alsook bij de implementatie ervan door middel van een kennis- en leerprogramma voor gemeenten.**

61. **Studenten en jongerenhuisvesting**

Gemeenten en minister werken samen om de vraag en het aanbod naar studenten- en jongerenhuisvesting in evenwicht te brengen. Daarover zijn afspraken gemaakt in het landelijk actieplan studentenhuisvesting 2018-2021. Aanvullend daarop worden in deze woondeal de volgende afspraken gemaakt tussen Rijk en regio.

- Gezien de tekorten aan studentenhuisvesting op korte termijn, bezien partijen samen of de inzet van flexibele of tijdelijke woningen ook op de korte termijn voor de huisvesting van studenten uitkomst kan bieden (zie ook afspraak 8).
- De gemeenten Nijmegen en Arnhem zetten de geïntensiveerde lokale samenwerking met (private) huisvesters, onderwijsinstellingen, studenten en internationale studenten voort. In dit overleg worden vraag en aanbod van studentenwoningen in beeld gebracht en wordt bekeken wat nodig is om – nu en in de toekomst – te voldoen aan de onderling afgestemde behoefte.
- Voor Nijmegen is dit al duidelijk. In Nijmegen is er tot 2030 behoefte aan circa 2.000 extra studenteneenheden. Er zijn afspraken gemaakt over 900 eenheden met de studentenhuisvester SSH&. De gemeente zoekt samen met de SSH& zoeken naar locaties, in het bijzonder rondom de ontwikkeling van de knopen en campussen, om in de tweede helft van de opgave te voorzien. Ook kijkt de gemeente met de SSH& naar de mogelijkheden in Dukenburg in combinatie met een goede OV en fietsverbindingen met de campus. Meer flexibele bouwvormen en combinaties met ouderen of andere doelgroepen worden daarbij nadrukkelijk verkend.
- De gemeente Nijmegen blijft samen met de instellingen voor hoger onderwijs, SSH& en studentenorganisaties de vraag-aanbodsituatie monitoren met de jaarlijkse lokale monitor studentenhuisvesting van KENCES als belangrijke onderlegger.

Overige thema's

62. **Stikstofaanpak**
Voor projecten die onderdeel uitmaken van de woondeal geldt dat zij twee weken exclusieve voorrang krijgen op de ontstane stikstofdepositieruimte als gevolg van de novembermaatregelen (waaronder de snelheidsverlaging) zoals aangegeven in de ministeriële regeling, zodra die in werking treedt. Vervolgens zijn er vier weken exclusieve voorrang geborgd voor woondealprojecten en projecten van meer dan 100 woningen. Daarna kunnen alle projecten een aanvraag voor stikstofdepositieruimte doen. Daar waar deze bank onvoldoende ruimte kan bieden, doordat de depositie beperkende maatregelen zoals de snelheidsverlaging niet of niet snel genoeg ruimte opleveren zullen we per project in overleg gaan om te onderzoeken of saldering met een nieuwe (externe) maatregel mogelijk is. Wanneer de provincie in haar actieplan wonen de maatregel over het toevoegen van flexibele capaciteit opneemt kan deze capaciteit door gemeenten ingezet worden om de vergunningaanvragen versneld te behandelen. Door in te zetten op circulaire bouw en natuurinclusieve bouw zoals elders in deze woondeal beschreven draagt de woningbouw ook zelf bij aan het verminderen van de stikstofdepositie (en het vergemakkelijken van vergunningverlening).

63. **Woningcorporaties**
- Woningcorporaties in de regio staan voor een grote investeringsopgave. De woningbouwopgave en het aandeel sociale huur daarin vraagt veel van de corporaties. Tegelijkertijd ligt er een grote opgave in de verduurzaming en het betaalbaar houden van de bestaande woningvoorraad. Om te beoordelen of deze ambities te realiseren zijn wordt door het Rijk een onderzoek gedaan naar de investeringscapaciteit van de woningcorporaties in de regio.
- Voor woningcorporaties en verhuurders die investeren in de nieuwbouw van huurwoningen in de gemeenten waar de woningschaarste nu en/of in de toekomst groot is, geldt een vermindering op de verhuurderheffing van €25.000,-. Deze vermindering van €25.000,- geldt reeds voor de gemeenten Arnhem en Nijmegen en gaat gelden voor alle gemeenten die bij deze woondeal partij zijn. De inwerkingtreding van deze maatregel is om en nabij de ondertekendatum van de woondeal gepland.
- In binnenstedelijke projecten is het mengen van wonen en werken, wonen en voorzieningen en verschillende woonsegmenten gewenst. Partijen willen met woningcorporaties onderzoeken welke mogelijkheden corporaties hebben in de DAEB-tak (Dienst van Algemeen Economisch Belang) dan wel in de niet-DAEB-tak, om te investeren in leefbaarheid, bedrijfsonroerend vastgoed en maatschappelijk vastgoed. Partijen kijken hierbij vooruit naar aanpassingen in wet- en regelgeving die het kabinet wil doorvoeren naar aanleiding van de evaluatie van de Woningwet. Te denken valt aan samenwerkingsvormen (een wijkontwikkelingsmaatschappij of een vergelijkbare vorm in het kader van herstructurering) tussen gemeente, corporaties en private partijen.
- Gemeenten en provincie gaan in gesprek met corporaties over hoe door middel van gezamenlijke inkoop en het toepassen van conceptbouw betaalbaar en snel gebouwd kan worden. Corporaties verkennen hierin de ontwikkelingen in de branche (zoals de Woonstandaard van Aedes en de Bouwstroom van het Netwerk Conceptueel Bouwen). Een goede leefbaarheid wordt meegenomen in deze verkenning, net als de kwaliteit van de woningen en de openbare ruimte.
- In de Prestatieafspraken Arnhem 2020 zijn afspraken over de aanpak van schimmelwoningen gemaakt. De regio zal in overleg met de woningcorporaties onderzoeken hoe verbetering van veilig en gezond wonen gerealiseerd kan worden. Zo wordt al onderzocht hoe anders kan worden omgegaan met brandveiligheid en asbestsanering. De aanpak van schimmelwoningen zoals vormgegeven in de Prestatieafspraken Arnhem 2020 dienen als voorbeeld om afspraken in de gehele regio te maken.
- Partijen verkennen de mogelijkheden voor experimenten waarbij corporaties in het verlengde van hun kerntaak kunnen werken aan energietransitie en leefbaarheid voor een wijk, waarbij ze zich ook mogen richten op particulier bezit en een integrale wijkaanpak. Partijen kijken hierbij zowel naar het huidige wettelijk kader als vooruit naar aanpassingen in wet- en regelgeving die het kabinet wil doorvoeren naar aanleiding van de evaluatie van de Woningwet.

DEEL 2: UITVOERING EN SAMENWERKING

Deze woondeal markeert het startschot van een intensieve en langjarige samenwerking tussen regio, provincie en het Rijk. De verschillende overheidslagen bundelen hun krachten om het functioneren van de woningmarkt in de regio Arnhem-Nijmegen structureel te verbeteren, de bouwproductie met oog voor circulariteit en duurzaamheid op niveau te brengen en de leefbaarheid te vergroten.

Voor de uitvoering van deze woondeal is echter niet alleen de samenwerking tussen overheidslagen maar ook de samenwerking met corporaties en private partijen van cruciaal belang.

AFSPRAKEN

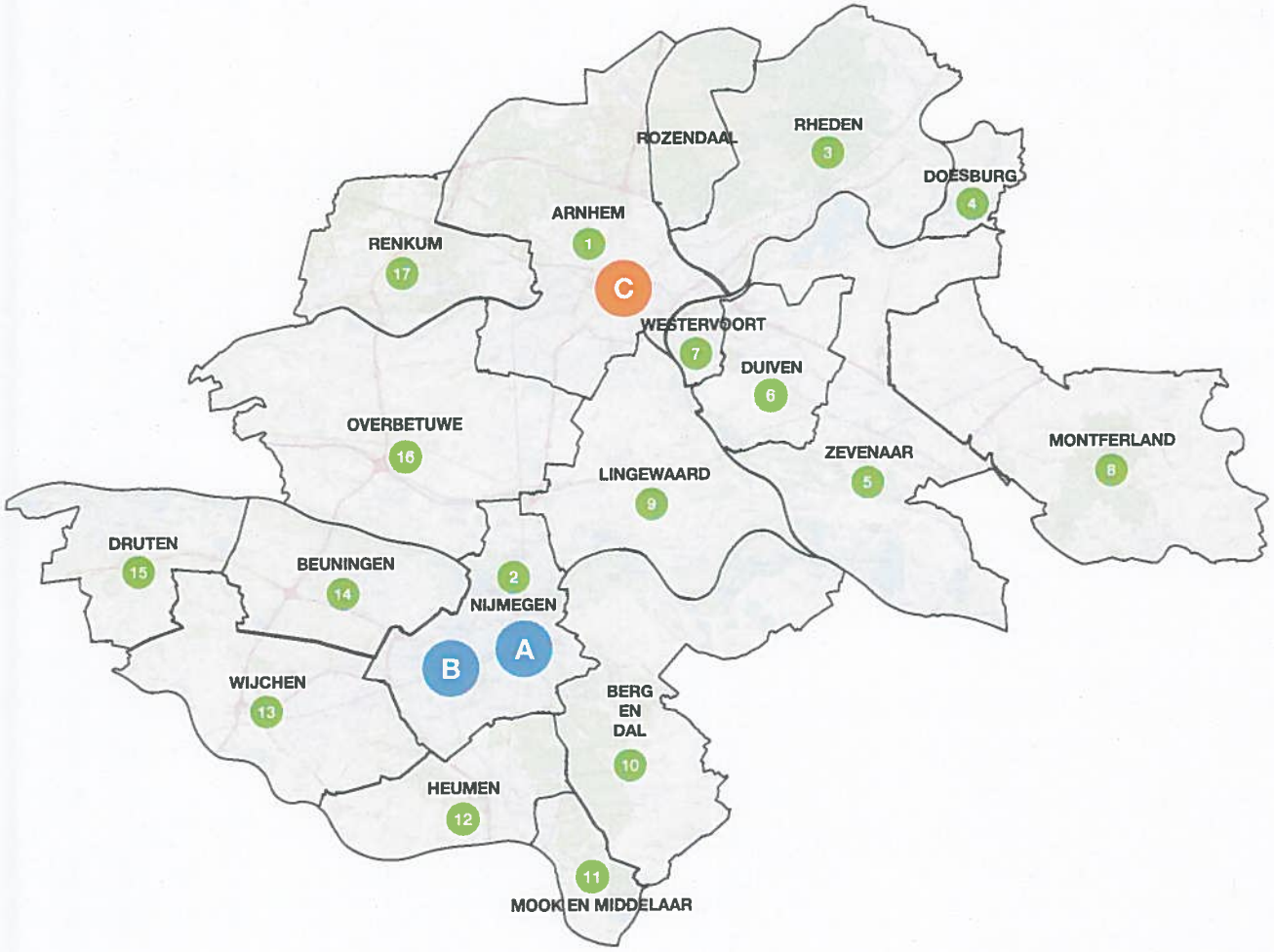
64. De regio, het Rijk en de provincie richten een versnellingstafel in waarin publieke en private partijen samenwerken aan de uitvoering van de opgaven uit de woondeal.
    a. Naast de drie overheidslagen worden de woningcorporaties, projectontwikkelaars, beleggers en maatschappelijke organisaties uitgenodigd deel te nemen aan de Versnellingstafel, onder voorwaarde dat men zich voor lange termijn aan de woningbouwopgave en aan de in deze woondeal opgenomen afspraken committeert.
    b. De Versnellingstafel maakt in 2020 een uitvoeringsprogramma waarin alle afspraken uit deze woondeal worden geoperationaliseerd.
    c. Aan de Versnellingstafel worden afspraken gemaakt over de versnelling van de bouwproductie op korte termijn (tot 2025) en langjarige afspraken over de sturing op een stabiele bouwstroom die minder afhankelijk is van conjuncturele schommelingen.
    d. De Versnellingstafel bewaakt daartoe de gehele planningsketen van initiatief tot realisatie. Knelpunten worden hier geagendeerd en opgelost met als doel de planuitval zo laag mogelijk te maken en een continue bouwstroom te realiseren.
    e. Circulariteit is een vast agendapunt van de Versnellingstafel. Binnen de Versnellingstafel wordt een werkgroep circulariteit opgezet. In het uitvoeringsprogramma (zoals genoemd onder punt b) wordt concreet invulling gegeven aan de werkorganisatie.
    f. Onder regie van de Versnellingstafel wordt een werkgroep huisvesting arbeidsmigranten ingericht. De werkgroep zorgt voor een plan van aanpak om de huisvesting van arbeidsmigranten op korte en lange termijn te verbeteren.
    g. De regio neemt het initiatief voor de inrichting van de Versnellingsafel en zit deze voor. De voorzitter zorgt ook voor periodieke rapportages over de voortgang.

65. Onderdeel van de Versnellingstafel is een bestuurlijk overleg woondeal. De minister en de voorzitter van de regio nemen het initiatief voor dit bestuurlijk overleg.

66. Het Rijk ondersteunt de inrichting van de Versnellingstafel en het uitvoeringsprogramma met een financiële bijdrage van €750.000,-. De provincie ondersteunt de inrichting van de Versnellingstafel met een financiële bijdrage van €250.000,-.

67. Specifiek voor de inzet van de Woningbouwimpuls geldt het volgende:
    - Het Rijk draagt met de woningbouwimpuls bij aan de bouw van betaalbare woningen voor starters en mensen met een middeninkomen. Bij de inzet van middelen geeft het Rijk prioriteit aan de woondealregio's, inclusief de woondealregio Arnhem-Nijmegen.
    - De regio inventariseert welke woningbouwprojecten tegen publieke financiële belemmeringen aanlopen en met een bijdrage uit de impuls geholpen kunnen zijn. Het gaat daarbij in ieder geval om woningbouwlocaties in de Kanaalzone/Nijmegen (o.a. Winkelsteeg, Station Nijmegen Dukenburg en Station Nijmegen Goffert), Spoorknoop Arnhem-Oost, Station Arnhem Presikhaaf, Arnhem Centrum Oost en Station Nijmegen. Ook de verdichtingslocaties in de Nijmeegse binnenstad (bv. Molenpoort passage, Vlaamse gas) en Waalfront worden hierin meegenomen.
    - Het Rijk ondersteunt de regio bij het beoordelen van de kansrijkheid van geïnventariseerde projecten en het komen tot een goede prioritering en fasering van projecten. Voor kansrijke projecten wordt een businesscase opgesteld.

BIJLAGE: KAART LOCATIES EN PLANCAPACITEIT

WOONDEAL REGIO ARNHEM-NIJMEGEN

Locaties en plancapaciteit

Bijlage bij Woondeal Regio Arnhem-Nijmegen versie 21/2/2020

GROOTSCHALIGE COMPLEXE GEBIEDSONTWIKKELINGEN

- A **Stationsgebied en Binnenstad Nijmegen**
- B **Kanaalzone Nijmegen**

STADSVERNIEUWING 3.0

- C **Arnhem-Oost**

VERSNELLINGSLOCATIES *

1 **ARNHEM**
Stadsblokken-Meinerswijk
Centrum-Oost Arnhem
Spoorknoop-Oost Arnhem
Arnhem-West
Presikhaaf III
Malburgen-West
Elderveld/Kronenburg-Vredenburg

2 **NIJMEGEN**
Diverse locaties
(o.a. Waalsprong en scholenlocaties)

REGIOGEMEENTEN

3 **Rheden**
Velp-Zuid

4 **Doesburg**
Koppelweg

5 **Zevenaar**
Holtkamp/Het Hof
Bat

6 **Duiven**
Biezenkampen
Duiven-Centrum

7 **Westervoort**
Westervoort-Noord

8 **Montferland**
Didam-Centrum

9 **Lingewaard**
Driegaarden
Vleuringen

10 **Berg en Dal**
Vijverhof
Dekkerswald
Heikant fase 2
Ooijse Graaf

11 **Mook en Middelaar**
Molenhoek-Zuid

12 **Heumen**
Kanaalzone Malden
Malden-Centrum

13 **Wijchen**
Wijchen-West/Huurlingsedam
Kraanvogelterrein
Kasteel/Wijchens Meer

14 **Beuningen**
Hoge Woerd
Ecowieck
Beuningen overig

15 **Druten**
Druten-West
Heuvel-Van Heemstraweg

16 **Overbetuwe**
De Pas
Driel Zuid-Oost

17 **Renkum**
De HES
Doorwerth-Centrum

PLANCAPACITEIT

	Plancapaciteit totaal**	Potentieel Versnellingslocaties***
Gemeente Arnhem	ca. 7.000 woningen	ca. 1.500-2.500 woningen
Gemeente Nijmegen	ca. 11.000 woningen	ca. 5.000 woningen
Overige gemeenten Regio	ca. 11.000 woningen	ca. 5.500 woningen
TOTAAL	Ruim. 28.000 woningen	ca. 12.000-13.000 woningen

* Voor bovenstaande locaties zijn de volgende criteria gehanteerd:
- Projectomvang: het project omvat meer dan 100 woningen in de steden Arnhem en Nijmegen en meer dan 75 woningen in de overige gemeenten.
- Ligging: Nabijheid van (H)OV.

** Harde en zachte plannen
*** Ingeschatte capaciteit van de aangegeven versnellingslocaties (tijdsperiode tot 2025)

© SITE URBAN DEVELOPMENT

- Het indienen van en de besluitvorming over de aanvragen zal plaatsvinden conform de in de AMvB en ministeriele regeling Woningbouwimpuls genoemde procedure en voorwaarden.
- Het Rijk ondersteunt de regio bij het uitwerken van prioritaire projecten tot kwalitatief goede aanvragen en stelt daarbij ook de kennis van het Expertteam Woningbouw beschikbaar.

68. Naast de Versnellingstafel wordt een brede *Samenwerkingstafel Arnhem-Oost* ingericht gericht op het integrale stadsvernieuwingsprogramma.

69. De regio en provincie zorgen dat afspraken uit deze woondeal worden geborgd in de te herijken (sub)regionale woonagenda'(s).

Ten Slotte

Door ondertekening van dit akkoord committeren partijen zich om samen te werken aan de geformuleerde afspraken. In het bestuurlijk overleg van deze woondeal bespreken zij de voortgang van de gemaakte afspraken en de voortgang van de acties die daaruit voortvloeien. Desgewenst kan het akkoord worden aangevuld met nadere afspraken.

Aldus overeengekomen en ondertekend op 4 maart 2020 te Nijmegen,

Burgemeester Arnhem
Dhr. A. Marcouch

Burgemeester Nijmegen
Dhr. H.M.F. Bruls

Voorzitter Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen
Dhr. A. Marcouch

Gedeputeerde Provincie Gelderland
Dhr. P. Kerris

Minister voor Milieu en Wonen
Mw. S. van Veldhoven – Van der meer

WOONKR8
Samenwerkende corporaties in de regio Arnhem-Nijmegen

Ministerie voor Milieu en Wonen
T.a.v. mevrouw S. van Veldhoven-van der Meer
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Datum woensdag 4 maart 2020
Onderwerp Woondeal
Kenmerk WK/PR/040320

Geachte minister,

In de woningmarktregio Arnhem-Nijmegen werken we actief regionaal samen in Woonkr8. Vanuit dat samenwerkingsverband reageren wij graag op de regio Woondeal Arnhem-Nijmegen. Wij zijn de afgelopen weken door u betrokken en geïnformeerd over de Woondeal. Ondanks dat wij geen formele ondertekenaar zijn, wordt bij de afspraken die de overheden onderling maken een groot beroep op ons gedaan en hebben wij veel belang bij deze afspraken. Wij waarderen dat wij zijn meegenomen in het proces en incidenteel gelegenheid hebben gekregen op een aantal punten mee te praten. Met deze brief willen wij onze positieve grondhouding aangaande de agenda betuigen en de waardering uitspreken dat u voor aanpak van de grote vraagstukken op het gebied van beschikbaarheid, betaalbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid niet alleen additionele middelen voor onze regio beschikbaar stelt, maar ook extra aandacht geeft. Dit laat onverlet dat de grote opgaven die er al waren nu in omvang toenemen tegen de achtergrond van oplopende belastingdruk voor de corporaties.

Graag gaan wij kort in op enkele aspecten van de Woondeal.

Beschikbaarheid

De regio Arnhem-Nijmegen groeit sterk en heeft op basis van de meest recente onderzoeken tot 2040 tussen de 50.000 en 60.000 extra woningen nodig om de toenemende vraag te kunnen opvangen. Wij denken dat de insteek van een versnellingstafel om zo de wens tot adaptief te programmeren hier dienstbaar aan kan zijn. Daarnaast zijn wij positief over de verruiming van de korting op de verhuurdersheffing in onze regio. Wellicht dat in de AMVB inzake de woningbouwimpuls de bepaling aangaande aaneengesloten bouwopgaves van 500 woningen heroverweging behoeft. De genoemde bepaling kan indruisen tegen de ambitie om in de regio Arnhem-Nijmegen de ruimtelijke kwaliteit als groene metropool inhoud te geven en lijkt daarmee niet realistisch en/of haalbaar.
Ten aanzien van uw voornemen om zo snel als mogelijk tijdelijke woningen te realiseren in de regio staan wij positief. Wij horen graag van desbetreffende gemeenten wanneer en op welke locaties zij hiervoor mogelijkheden zien. Dit geldt tevens voor uw voornemen om werk te maken van conceptueel bouwen en het adresseren van de mogelijke kwalitatieve mismatch tussen woningvraag en aanbod.

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201465014 Zaaknummer: Z/20/068244

Portefeuillehouder(s): J. Goossen

Voor vragen
Naam: Hans van den Moosdijk
Telefoon: -
E-mail: h.vandenmoosdijk@1stroom.nl

Komt wel terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Actualisatie Woonvisie 2025

Aanleiding voor deze kennisgeving
De huidige Woonvisie 2025 gemeente Duiven is vastgesteld in 2017. En als uitwerking van de woonvisie stelde u op 12 juni 2018 de notitie woningbouwprogramma Duiven vast en op 22 oktober 2019 de versnellingsnotitie woningbouw. Deze notities zijn gericht op het opstellen, uitvoeren en versnellen van het woningbouwprogramma.

In 2020 is onze ambitie nog steeds te zorgen dat iedereen die in de gemeente Duiven woont of wil wonen een passende woning in een vitaal, open, zorgzaam en duurzaam leefmilieu heeft. Wel is sinds 2017 de woningmarkt veranderd en zijn er nieuwe bevolkingsprognoses en woningbehoefteberekeningen beschikbaar. Verder is er begin maart 2020 een Woondeal gesloten tussen de regio Arnhem-Nijmegen, het rijk en de provincie om de woningbouw te versnellen. Ook wordt de Liemerse Woonagenda momenteel herijkt. De geactualiseerde woonvisie 2020-2030 houdt rekening met de nieuwe regionale en subregionale woningmarktgegevens en met de afspraken die hierover zijn gemaakt. De thema's en onderwerpen die al in de huidige woonvisie aan de orde komen als nieuwbouw, versnelling, betaalbaar wonen, passende huisvesting voor kwetsbare doelgroepen en duurzaamheid blijven overeind en worden aangescherpt. Daarnaast constateren we de behoefte om te onderzoeken of het sturen op percentages sociale huur en sociale koop in bestemmingsplannen via een doelgroepenverordening wenselijk is en in de woonvisie moet worden opgenomen. In de geactualiseerde woonvisie zoeken we aanvullend naar een antwoord op de behoefte aan woonvormen met zorg, aan huisvesting voor arbeidsmigranten, woonwagenbewoners en voor mensen die met spoed op zoek zijn naar woonruimte. Mogelijk dat flexwonen (kleinere al dan niet tijdelijke woningen) daar een bijdrage aan kan leveren.

Op haar beurt is de Woonvisie een kader voor het maken van prestatieafspraken met de woningcorporaties en huurdersorganisaties, voor afspraken met ontwikkelende partijen en voor contact met onze inwoners.

Relevant beleidskader
- Woonvisie 2025 en Woonagenda 2017 tot 2022 gemeente Duiven
- Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025.

Inhoud van mededeling

Hoe komen we tot een geactualiseerde woonvisie?

We zetten voor een geactualiseerde woonvisie de volgende stappen: .

1. ***Woningmarktanalyse*** : analyse van de meest recente en actuele woningmarktgegevens. We zoeken aansluiting bij de resultaten van de regionale woningmarkt monitor met veel lokale gegevens, die na de zomer van 2020 wordt verwacht. Waar nodig zoeken we nog aanvullende en verdiepende gegevens. Bijvoorbeeld over wonen met zorg.
2. ***Bijeenkomst met de raad:*** u wordt in een bijeenkomst, waarin de belangrijkste actuele woningmarktgegevens worden gepresenteerd, gevraagd aan te geven welke thema's en onderwerpen moeten worden aangescherpt en aangevuld in de geactualiseerde woonvisie.
3. ***Participatie: ophalen thema's en onderwerpen met stakeholders:*** voor de interactieve sessies nodigen we in ieder geval de woningcorporaties, zorginstellingen, huurdersorganisaties, dorps- wijkraden, makelaars, ontwikkelaars en beleggers uit. Ook vragen we inwoners deel te nemen aan de sessies. Gevraagd wordt naar aanvullingen op en aanscherping van de thema's en onderwerpen van de huidige woonvisie. De sessies worden georganiseerd rekening houdend met de geldende coronamaatregelen.
4. ***Concept woonvisie 2020-2030 en woonagenda 2020-2025 opstellen:*** wat is de ambitie, wat zijn de opgaven voor de komende jaren? Wie gaat wat wanneer doen? Welke opgaven worden meegenomen met de Prestatieafspraken? Welke concrete acties worden op korte termijn opgepakt (Woonagenda)?
5. ***Formele besluitvorming:*** de concept woonvisie en bijhorende woonagenda worden besproken met college en vervolgens met de raad. Dat gebeurt volgens de reguliere cyclus van een voorbereidende en besluitvormende vergadering.

Betrokkenheid Raad

Uw raad wordt via deze brief geïnformeerd over het proces en het tijdspad. In een eerste bijeenkomst wordt u gevraagd naar aanvullingen op en aanscherping van de thema's en onderwerpen van de huidige woonvisie. Raadsleden nodigen we uit om als toehoorders deel te nemen aan de interactieve sessies van stap 3. De concept woonvisie wordt informatief voorgelegd aan de raad en ook de stakeholders mogen hun zienswijze geven op het concept. De eventueel aangepaste versie van de woonvisie leggen we conform het reguliere besluitvormingsproces aan u voor.

Inhoudelijke aandachtspunten

Een woonvisie gaat in ieder geval in op de volgende thema's en onderwerpen: de beschikbaarheid en betaalbaarheid van huisvesting voor starters, doorstromers, ouderen en bijzondere doelgroepen als arbeidsmigranten, vergunninghouders, mantelzorgers en woonwagenbewoners, etc. En gaat over de bestaande woningvoorraad, over nieuw te bouwen woningen en nieuwe woonconcepten als flex wonen en tiny houses.

In deze te actualiseren Woonvisie zal specifieke aandacht besteed worden aan de huisvesting van spoedzoekers. Dit is een brede groep woningzoekenden van mensen die als gevolg van omstandigheden buiten hun invloed om, bijvoorbeeld bij een scheiding of relatiebreuk, snel woonruimte nodig hebben tot arbeidsmigranten die hier wegens werk tot zo'n 1,5 jaar aanwezig zijn. Het is gebleken dat de woonbehoefte van deze groep woningzoekenden (de spoedzoekers) niet echt goed naar voren kwamen in de traditionele woningbehoefte onderzoeken.

Uiteraard krijgen de kernen Loo en Groessen gelet op hun specifieke kenmerken als dorpse woonmilieus en sociale binding afzonderlijk aandacht.

De opgave op het gebied van duurzaamheid (verduurzamen woningvoorraad, circulair (ver)bouwen en klimaatadaptatie) die voortkomen uit het klimaatakkoord en onze eigen ambities zullen in relatie tot het wonen (o.a. woonlasten) ook onderdeel zijn van de Woonvisie. Waarbij nadrukkelijk de verbinding wordt gelegd met het programma CE[1].
Ook krijgt de bestaande voorraad en woonomgeving extra aandacht als het gaat om transformatie, langer zelfstandig thuis wonen en leefbaarheid.

De woonvisie is de basis waarop de woningcorporaties hun jaarlijkse bod op de woonopgaven uitbrengen en vervolgens prestatieafspraken worden gemaakt.

Planning
Het is onze bedoeling om eind van de zomer de startbijeenkomst met de raad te organiseren, in het najaar van 2020 de interactieve sessies te organiseren en begin 2021 het formele besluitvormingstraject in te gaan.
Bij de planning van de interactieve sessies benutten we zoveel als mogelijk het traject voor de omgevingsvisie. We sluiten aan bij de bijeenkomsten die worden belegd over wonen en voorkomen zo dat stakeholders en inwoners onnodig vaak om een bijdrage wordt gevraagd.
Mogelijk zullen we alleen op specifieke onderdelen nog aanvullende sessies organiseren.

Duiven, 14 juli 2020.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

[1] Circulaire Economie

Actualisatie Woonvisie Duiven
Terugmelding informatieve raadsbijeenkomst 15 september 2020
Hans van den Moosdijk en Dick Boschman
16 september 2020

In de informatieve bijeenkomst van de raad op 15 september 2020 is aan de deelnemende raadsleden informatie gevraagd door het stellen van twee vragen en door het voorleggen van een vijftal stellingen. In deze notitie vindt u een korte terugmelding van de zaken die zijn genoemd.

Vraag: Welke stakeholders moeten we zeker niet vergeten te raadplegen bij het actualiseren van de woonvisie?

Voorafgaande aan de beantwoording is door de inleider al genoemd dat de woningcorporatie Vivare, zorginstellingen, makelaars en ontwikkelaars sowieso worden geraadpleegd.

De volgende stakeholders zijn daaraan door de raad toegevoegd:

- Woonwagenbewoner
- Arbeidsmigranten
- Coa (opvang asielzoekers + statushouders)
- ouderen (ouderenorganisaties)
- participatieraad
- potentiële inwoners
- jongerenraad,
- middelbare school leerlingen
- werkgroep inclusieagenda
- raad voor het sociaal domein
- dorps- en wijkraden.

Vraag: Mist u nog onderwerpen voor de woonvisie die niet zijn genoemd in de presentatie?

- Tiny houses en tijdelijke woningen zijn de meningen over verdeeld
- flex wonen (tijdelijk huurcontract bijv.)
- Opvang van vluchtelingen. Vraag is of deze groep moet worden meegenomen in de woonvisie?
- krijgen vormen van jongeren-/startershuisvesting voldoende aandacht?
- Veilig wonen in het kader van het langer zelfstandig wonen
- Woonlastenbenadering
- Creatief wonen (mengvorm van ouderen en jongeren, woongroepen)
- De woonvorm appartementen (bouwen in de hoogte) nadrukkelijker onderzoeken.

Stelling 1: De gemeente moet financiële middelen beschikbaar stellen om de realisatie van sociale huur en goedkope koop mogelijk te maken.

- Het is belangrijk om goedkope koop te realiseren (met lage grondprijzen) maar zorg dan ook dat deze woningen goedkoop blijven
- We kunnen niet sturen op de nieuwbouw zodat die bij Duivenaren terecht komt
- Woonlasten zijn vooral van belang, niet alleen de prijs van de woning
- Volgens mij hebben we als gemeente al financiële problemen genoeg dus het is risicovol om ons hier in te begeven. Wij zijn nu niet instaat om ons “uit de crisis te investeren”

- Ben creatief hoe we toch betaalbaar kunnen wonen/bouwen: kleinere woningen, kleinere kavels, gestapeld
- Sociale huur wel financieel steunen, goedkope koop niet.

Stelling 2: In bestemmingsplannen moet een verplicht percentage sociale huur, middeldure huur en goedkope koop worden opgenomen.

- Voorwaardelijke verplichting opleggen om eerst goedkope woningen te bouwen voordat dure woningen worden gebouwd
- ja verplichting op nemen en doelgroepen verordening opstellen
- niet per definitie een goed idee. Hoeft niet in alle bestemmingsplannen te worden opgenomen. Moet maatwerk zijn.

Stelling 3: We willen de flexibele schil van kleinere woningen vergroten en tijdelijk wonen in sociale huur mogelijk maken om de huisvesting van spoedzoekers te vergroten.

- Eerder motie om flex woningen (tijdelijke woningen) is afgeschoten
- flexwonen zou wel moeten kunnen (dmv tijdelijke huurcontracten)
- met kleinere woningen kun je doorstroming opgang krijgen
- je kunt ook kleinere woningen realiseren in de bestaande voorraad.

Stelling 4: De uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang uit instellingen uit de regio moet niet worden opgevangen in Duiven.

- het betreft een regionaal vraagstuk, we kunnen geen hek om Duiven zetten
- maar we moeten de eigen opgave van Duiven niet uit de weg gaan
- er moet eerst zicht komen op de opgave en wat Duiven al doet aan huisvesting voor deze groep
- mogelijk kunnen kleinere woningen of tijdelijk wonen een oplossing zijn.

Stelling 5: We laten kamerbewoning toe om de huisvesting van onder meer arbeidsmigranten mogelijk te maken.

- Moeten we niet willen
- Als we dit goed regelen waarom niet en waarom beperken tot arbeidsmigranten en niet verbreden tot spoedzoekers?
- Kamerbewoning is niet voor arbeidsmigranten wel voor studenten/jongeren
- Zoek naar goede andere woonoplossingen voor arbeidsmigranten. Doe dit ook samen met de huisvesters/ uitzendbureau's
- In plaats van kamerbewoning toestaan: de woning splitsen is een betere optie.

Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Rapportage
Woonbehoefte

Gemeente Duiven

Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Rapportage
Woonbehoefte

Gemeente Duiven

15-01-2021
Projectnummer: 20085

Auteurs:
Luc Oonk
Carien Ensing

Moventem BV
T 0575 84 3738
E info@moventem.nl
W www.moventem.nl

Moventem werkt conform de Gedragscode voor Onderzoek & Statistiek van de Nederlandse Marktonderzoek Associatie (MOA) en mag het Fair Data Keurmerk voeren, waarmee wordt aangetoond dat op verantwoorde wijze met data en persoonsgegevens wordt omgaan. Tevens is Moventem aangesloten bij de Europese Vereniging voor Marktonderzoek (ESOMAR) en wordt voldaan aan de Internationale Code voor Markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. Dit rapport is met grote zorg samengesteld. Desondanks kan het voorkomen dat informatie fout en/of onvolledig is. Moventem is niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade die zou kunnen ontstaan door het gebruik van de aangeboden informatie.

MOA
Center for Information Based Decision Making & Marketing Research

ESOMAR WORLD RESEARCH ESOMAR MEMBER

Inhoudsopgave

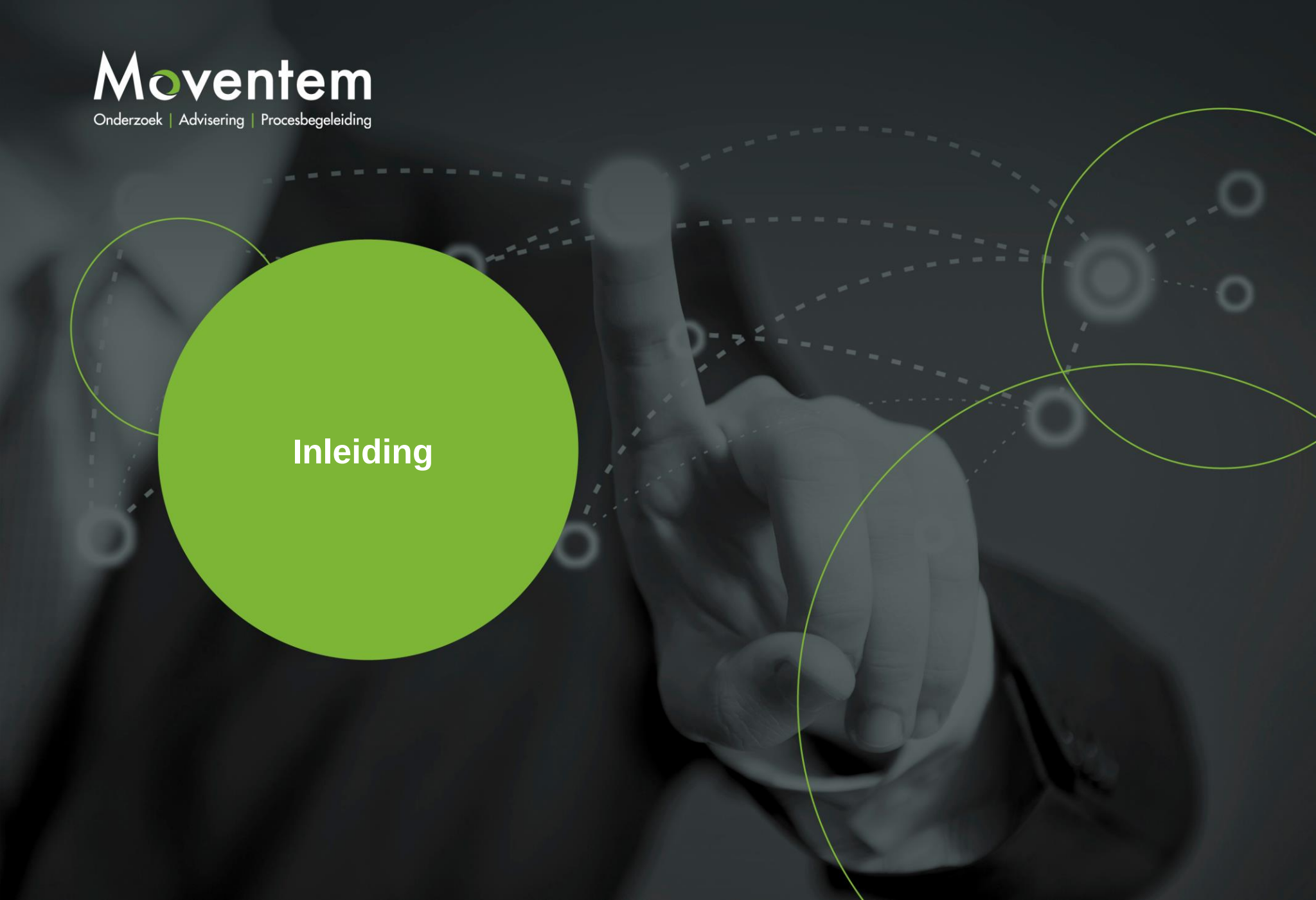
1 Inleiding **Pagina 4**
1.1 Onderzoeksopzet Pagina 5

2 Resultaten **Pagina 6**
2.1 Verhuiswens Pagina 7
2.2 Woningbouw Pagina 8
2.3 Woningbehoefte Pagina 11
2.4 Wonen met zorg Pagina 16
2.5 Duurzaamheid Pagina 18
2.6 Oplossingen en hulp op de woningmarkt Pagina 20

3 Bijlagen **Pagina 26**
Bijlage I Achtergrondvariabelen Pagina 27
Bijlage II Onderzoeksverantwoording Pagina 28
Bijlage III Resultaten professionals Pagina 29

Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Inleiding

1.1 Onderzoeksopzet

In opdracht van gemeente Duiven en Westervoort heeft Moventem een onderzoek over de woonbehoefte binnen de gemeenten uitgevoerd. Om de woonbehoefte te peilen is gebruik gemaakt van een vragenlijst. Deze is ingevuld door inwoners, professioneel betrokkenen bij het wonen en professioneel betrokkenen bij zorg en/of welzijn. Dit rapport bevat de resultaten voor de gemeente Duiven.

De inwoners en professionals hebben de mogelijkheid gehad om de vragenlijst in te vullen in tussen 23 november en 14 december 2020. Men kon deelnemen via een open link, inwoners konden ook een papieren versie opvragen bij Moventem.

In totaal hebben 443 inwoners uit Duiven de vragenlijst volledig ingevuld. Met dit aantal respondenten kunnen met een betrouwbaarheid van 95% en een foutmarge van 4,61% uitspraken worden gedaan over de populatie.

De resultaten van dit onderzoek worden in het voorliggende document beschreven middels diagrammen en tabellen.

Door routes in de vragenlijst en vragen waarbij meerdere antwoorden mogelijk zijn, kan het voorkomen dat het aantal respondenten en/of het aantal antwoorden niet overal gelijk is in deze rapportage. Om deze redenen wordt ter volledigheid bij de resultaten aangeven hoeveel respondenten (‘n’) de betreffende vraag hebben beantwoord. Door afrondingsverschillen telt niet alles op tot 100%.

In bijlage 1 van deze rapportage staan de achtergrondgegevens van de respondenten weergegeven. Deze bijlage is aan het einde van deze rapportage te vinden.

In bijlage 2 van deze rapportage wordt nader ingegaan op de betrouwbaarheid, nauwkeurigheid en representativiteit van de resultaten. Deze bijlage is aan het einde van deze rapportage te vinden.

In bijlage 3 worden de gezamenlijke resultaten van de professionals weergegeven. Vanwege de responsaantallen zijn deze resultaten indicatief.

Er is een aantal open vragen gesteld aan de respondenten. Alle open antwoorden worden getoond in ‘Bijlagenboek bij Rapportage Woonbehoefte Duiven’.

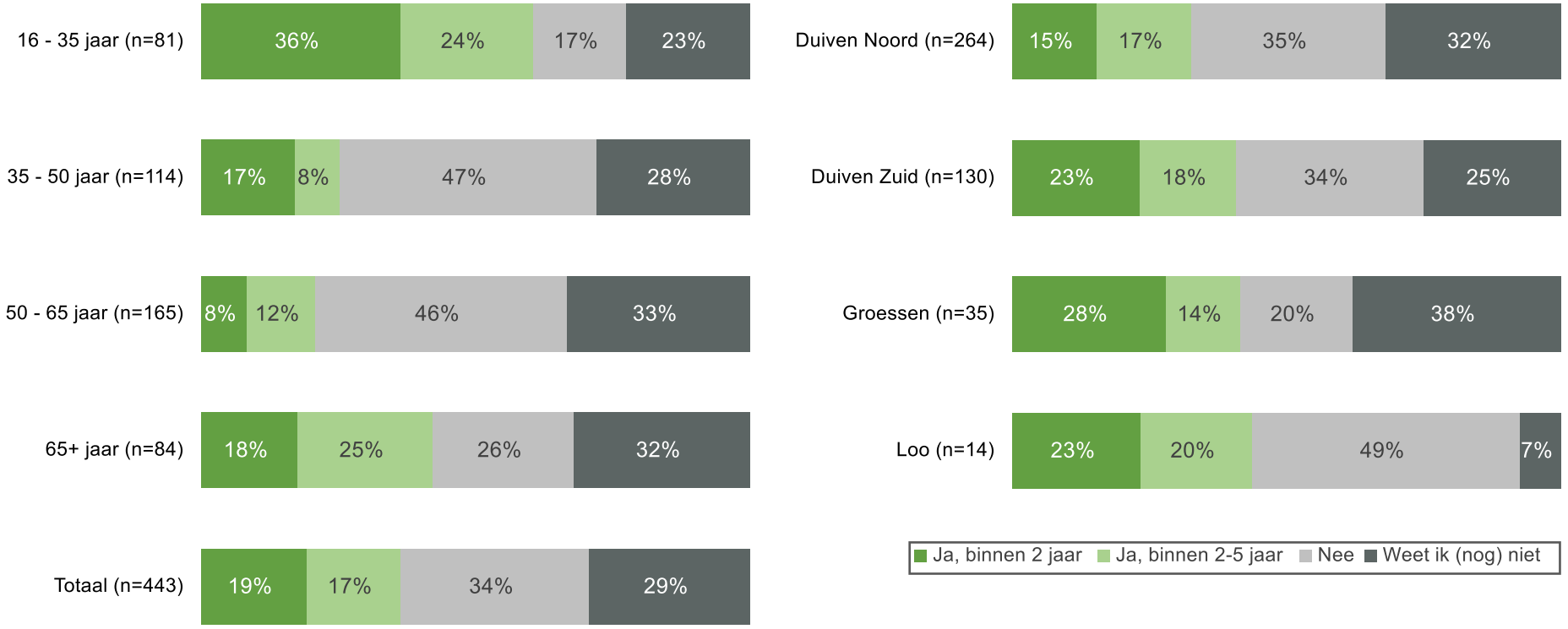
Moventem

Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

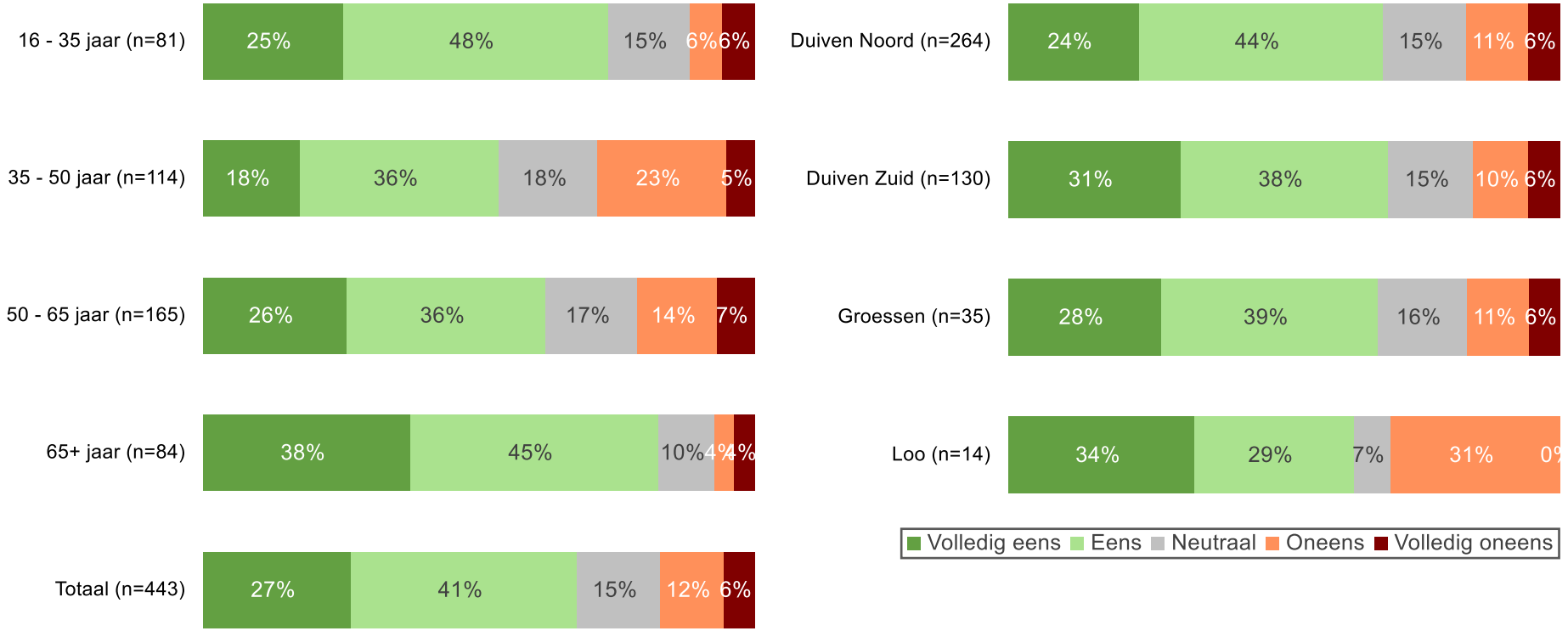
Resultaten

Bent u op zoek naar een andere woning?

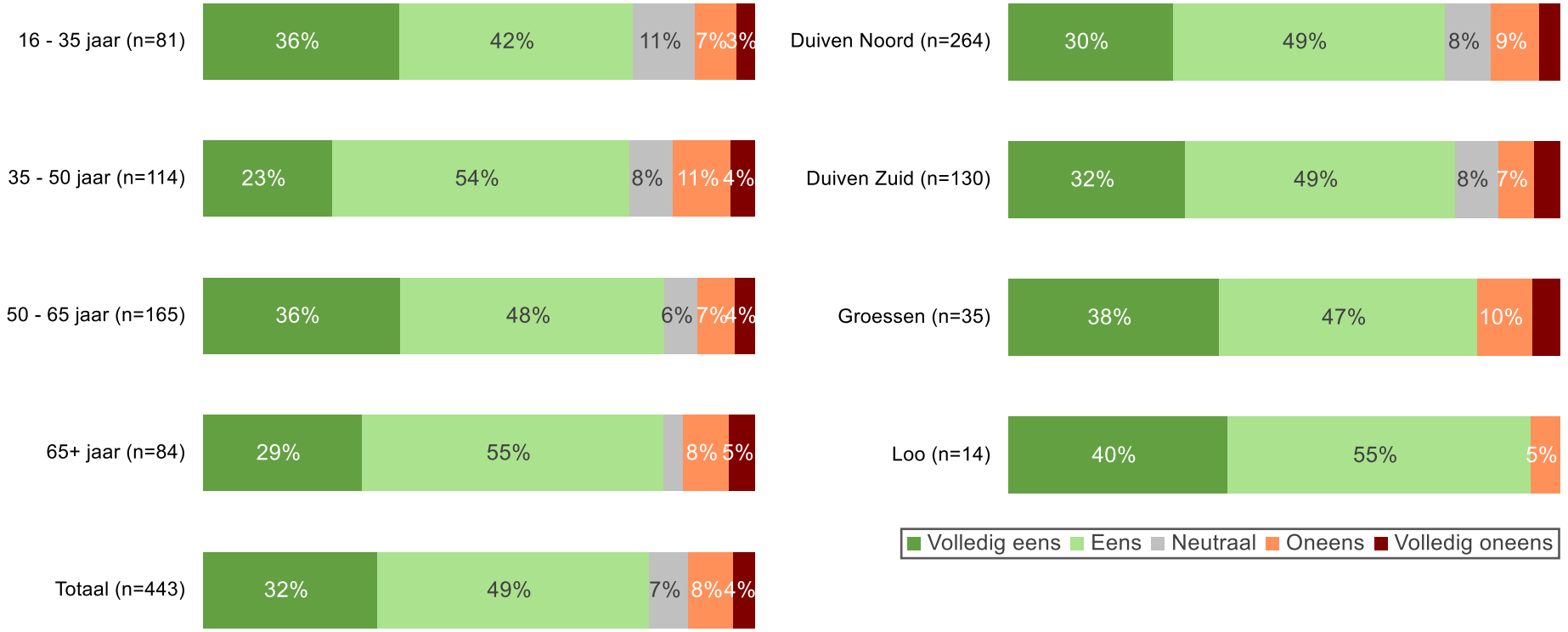
36% van de respondenten uit Duiven is van plan binnen 5 jaar te verhuizen. Voor jongeren is dit 60% en voor 65+'ers is dit 43%.

De gemeente moet er alles aan doen om op tijd voldoende woningen te bouwen en dat mag de gemeente geld kosten.

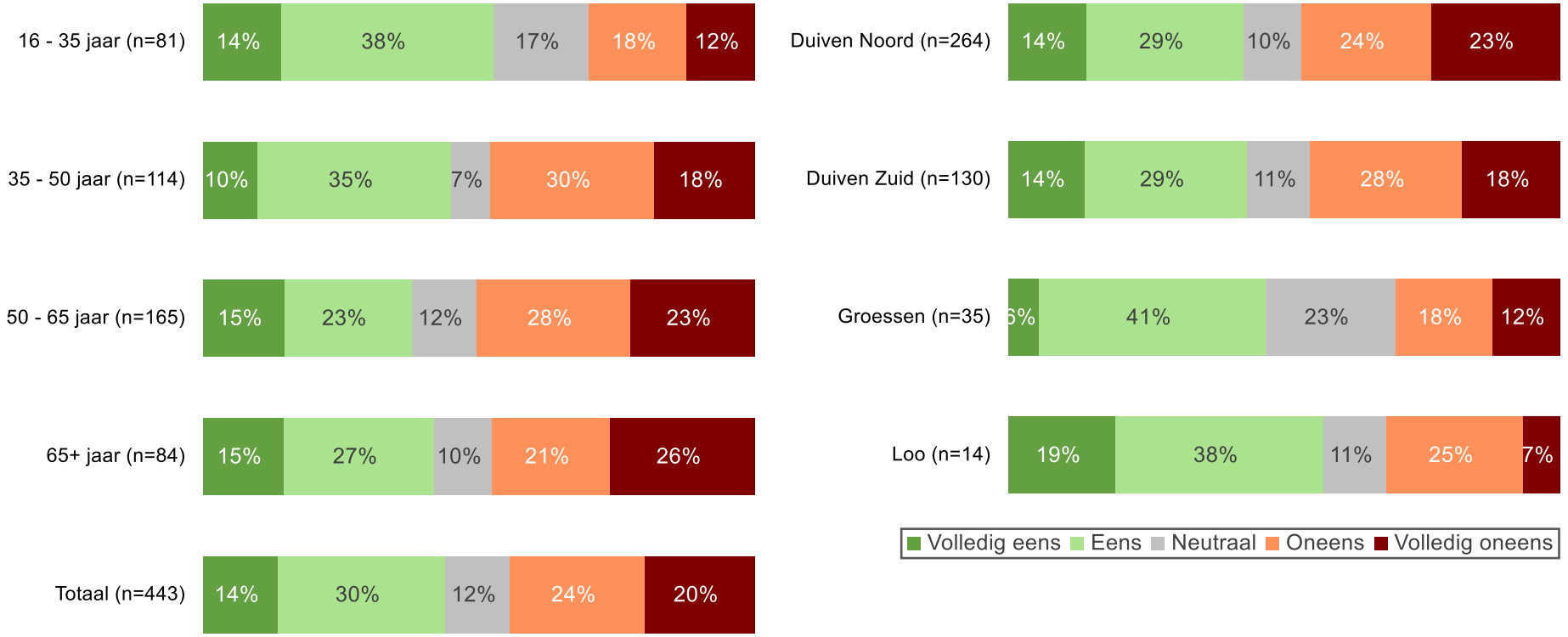
68% vindt dat de gemeente er alles aan moet doen om op tijd voldoende woningen te bouwen. In de toelichting geeft men aan dat er een woningentekort heerst en dat er genoeg betaalbare woningen voor iedere doelgroep moeten zijn. Jongeren trekken nu weg uit Duiven en doordat er weinig woningen voor ouderen zijn, is de doorstroming niet optimaal. Respondenten die (volledig) oneens hebben geantwoord noemen voornamelijk dat er andere zaken dringender zijn en dat deze woningen niet van het gemeenschapsgeld moeten worden betaald.

De gemeente moet zowel woningen bouwen op locaties in de bebouwde kom, uiteraard rekening houdend met het over blijven van voldoende groen en open ruimte, als op nieuwe uitbreidingslocaties.

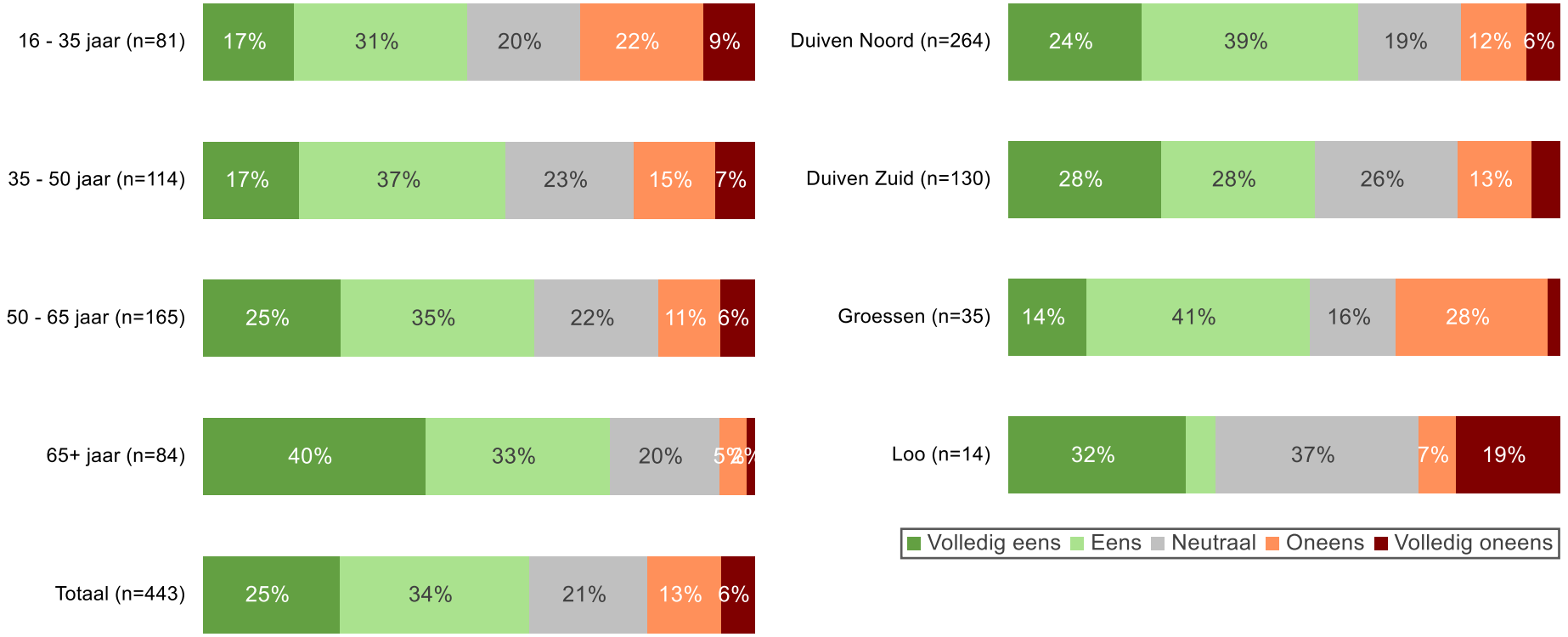
81% van de respondenten uit Duiven vindt dat de gemeente zowel woningen moet bouwen op locaties in de bebouwde kom als op nieuwe uitbreidingslocaties. In de open toelichtingen noemen respondenten onder andere dat er voldoende goede uitbreidingslocaties zijn om dit te doen en dat er binnen de bebouwde kom moet worden uitgebreid grenzend aan bestaande woningen. Respondenten die het niet eens zijn met de bovenstaande stelling geven voornamelijk aan dat zij alleen nieuwe woningbouw willen zien op uitbreidingslocaties en niet binnen de bebouwde kom.

Op nieuwbouwlocaties in de buurt van het centrum mag hoger dan 4 lagen worden gebouwd

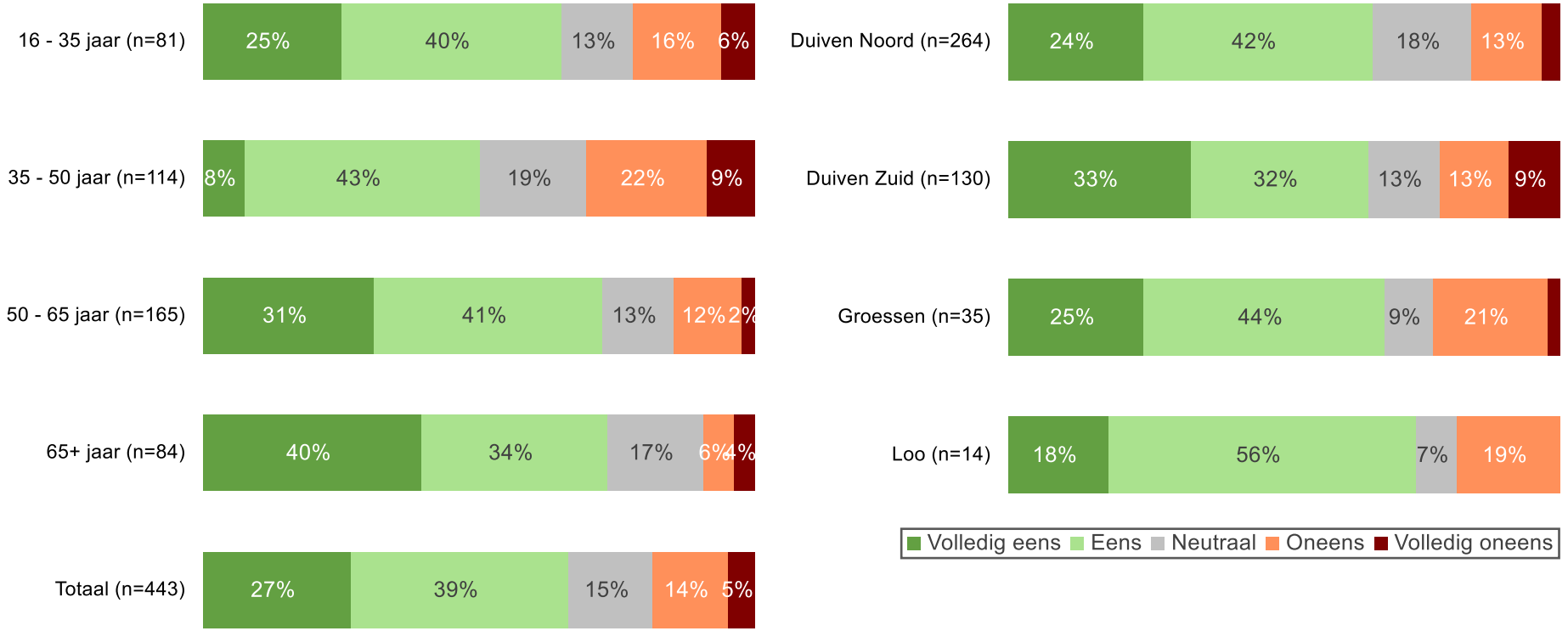
Van alle respondenten uit gemeente Duiven geeft 44% aan dat in de buurt van het centrum hoger dan 4 lagen gebouwd mag worden, terwijl ook 44% het hier niet mee eens is. Vooral jongeren en respondenten die buiten Duiven wonen geven aan dat er hoger gebouwd mag worden. Respondenten die het eens zijn met de bovenstaande stelling benoemen dat zij hoogbouw prima vinden zolang hier vraag naar is. Wel geven zij aan dat dit in overeenstemming met de omgeving moet gebeuren en dat de gebouwen niet te hoog worden. Respondenten die het oneens zijn met de stelling benoemen dat zij hoogbouw niet mooi vinden en dat dit niet past bij een dorps karakter.

Het aandeel sociale huurwoningen in de nieuwbouw is te klein en moet groter worden

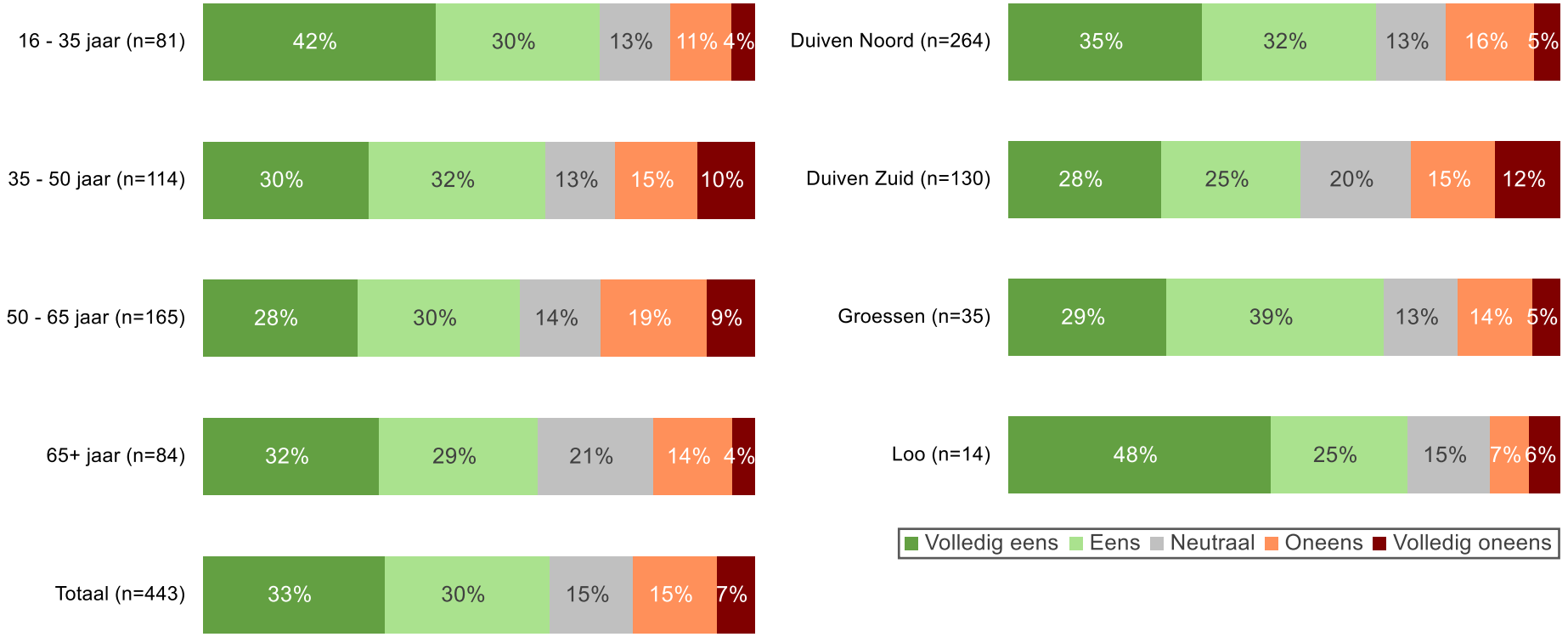
Meer dan de helft van de respondenten (59%) geeft aan dat het aandeel sociale huurwoningen in de nieuwbouw uitgebreid moet worden. Dit betreft vooral ouderen vanaf 65 jaar en respondenten uit Duiven Noord. Zij vinden dat er voor elke doelgroep betaalbare woningen beschikbaar moeten zijn. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met de bovenstaande stelling benoemen dat er niet alleen sociale huurwoningen moeten komen, maar juist een mix van woningen zodat er voor iedere doelgroep iets is. Bovendien geven zij aan dat starters vaak net te veel verdienen om voor een sociale huurwoning in aanmerking te komen, terwijl er bij die groep juist een woningentekort heerst.

Nieuwe woningen moeten vooral woningen zijn voor kleine huishoudens.

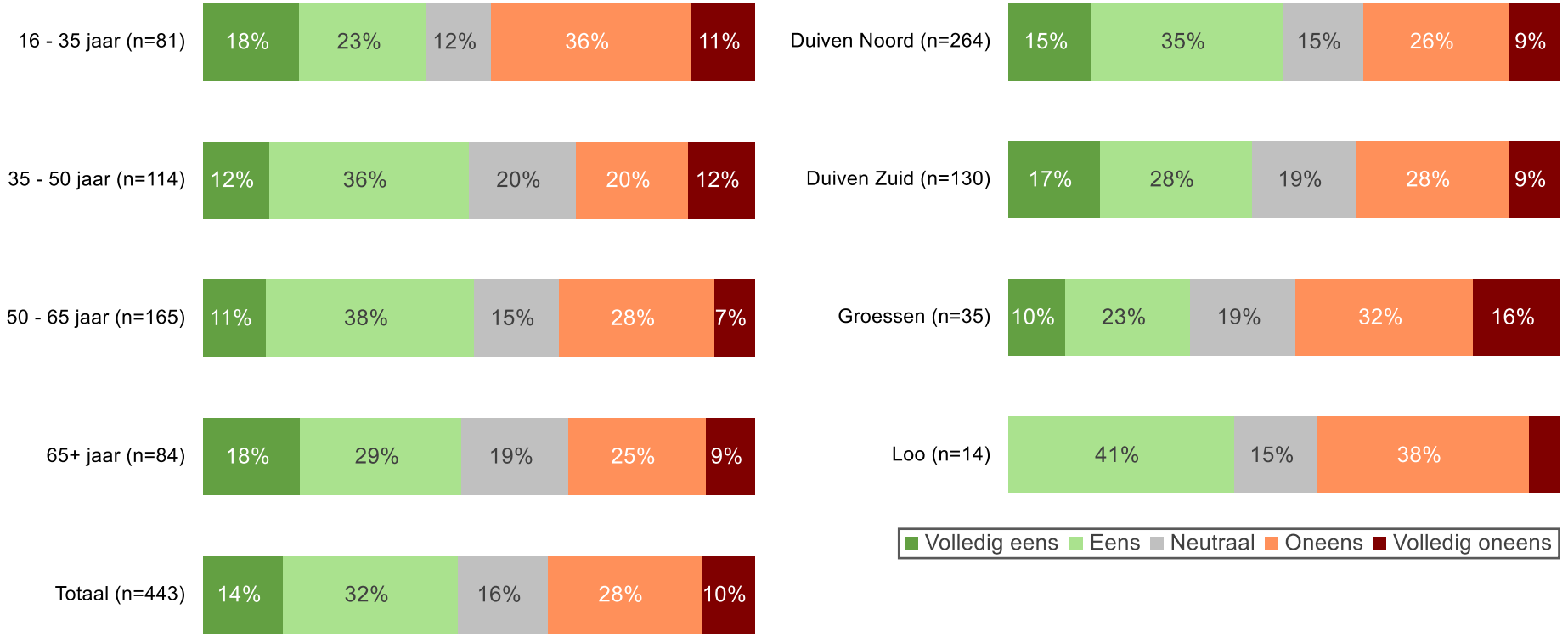
Ongeveer twee derde (66%) vindt dat nieuwe woningen vooral woningen voor kleine huishoudens moeten zijn. De groep tussen 35 en 50 jaar is het hier het minst vaak mee eens, het is waarschijnlijk dat zich in deze leeftijdsgroep veel gezinnen bevinden. Uit de toelichtingen blijkt dat respondenten die het eens zijn met deze stelling voornamelijk denken aan woningen voor starters en ouderen, omdat daar een woningentekort is. Wel geven zij aan dat de nieuwe woningen betaalbaar moeten zijn voor de doelgroep. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met de bovenstaande stelling benoemen dat er ook een vraag is naar grotere woningen en dat een mix van aanbod daardoor beter past bij de vraag. Bovendien benoemen zij dat starters vaak op zoek zijn naar grotere woningen, zodat zij op termijn een gezin kunnen starten.

Aan kleine tijdelijke woningen (als Tiny Houses) is geen behoefte

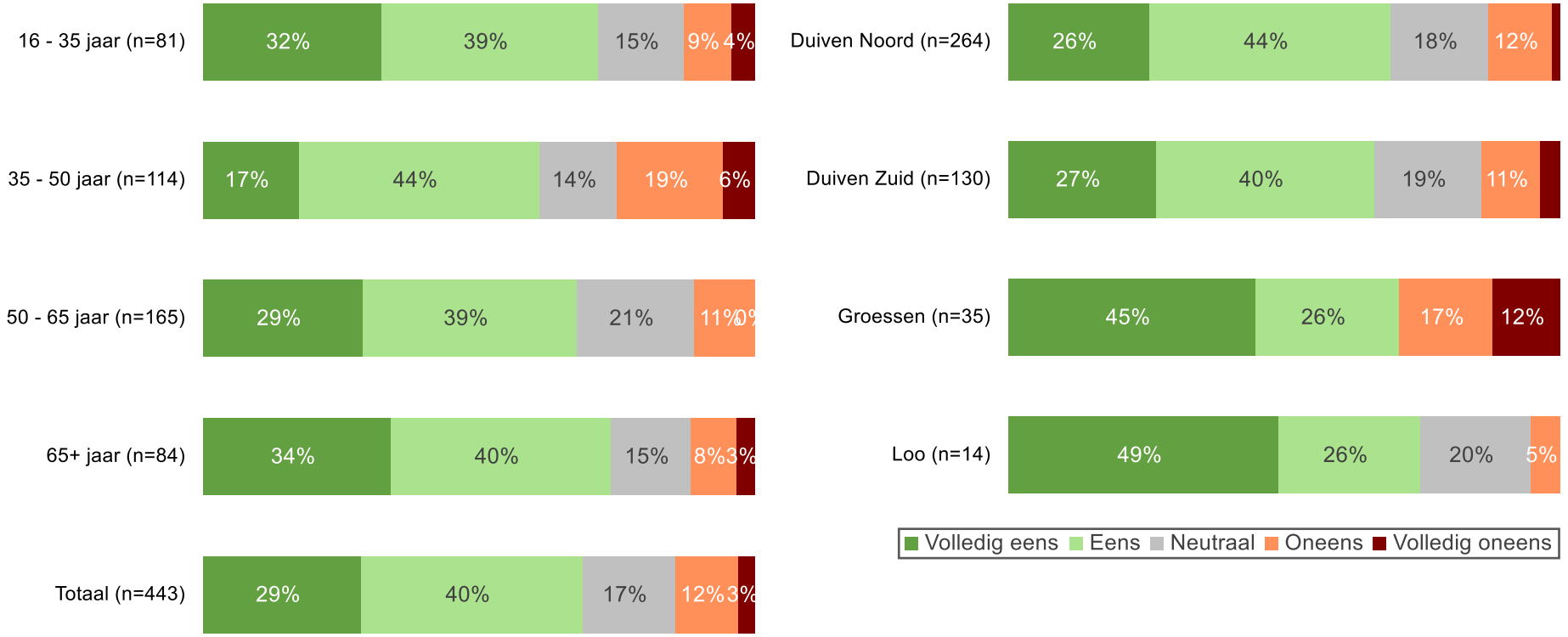
Van alle respondenten geeft 63% aan het eens te zijn met de stelling "Aan kleine tijdelijke woningen (als Tiny Houses) is geen behoefte". Opvallend is dat voornamelijk jongeren aangeven dat hier geen behoefte aan is. Respondenten die het eens zijn met deze stelling geven aan dit soort tijdelijke woningen geld gaan kosten en dit niet ten koste mag gaan van permanente woningen. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met de bovenstaande stelling benoemen dat er onderzocht moet worden of er een groep is die hier wel behoefte aan heeft zoals jongeren, alleenstaanden en/of mensen die milieubewust zijn. Zij geven daarnaast aan dat er ook permanente woningen beschikbaar moeten komen.

Er staan voldoende goedkope koopwoningen in de gemeente

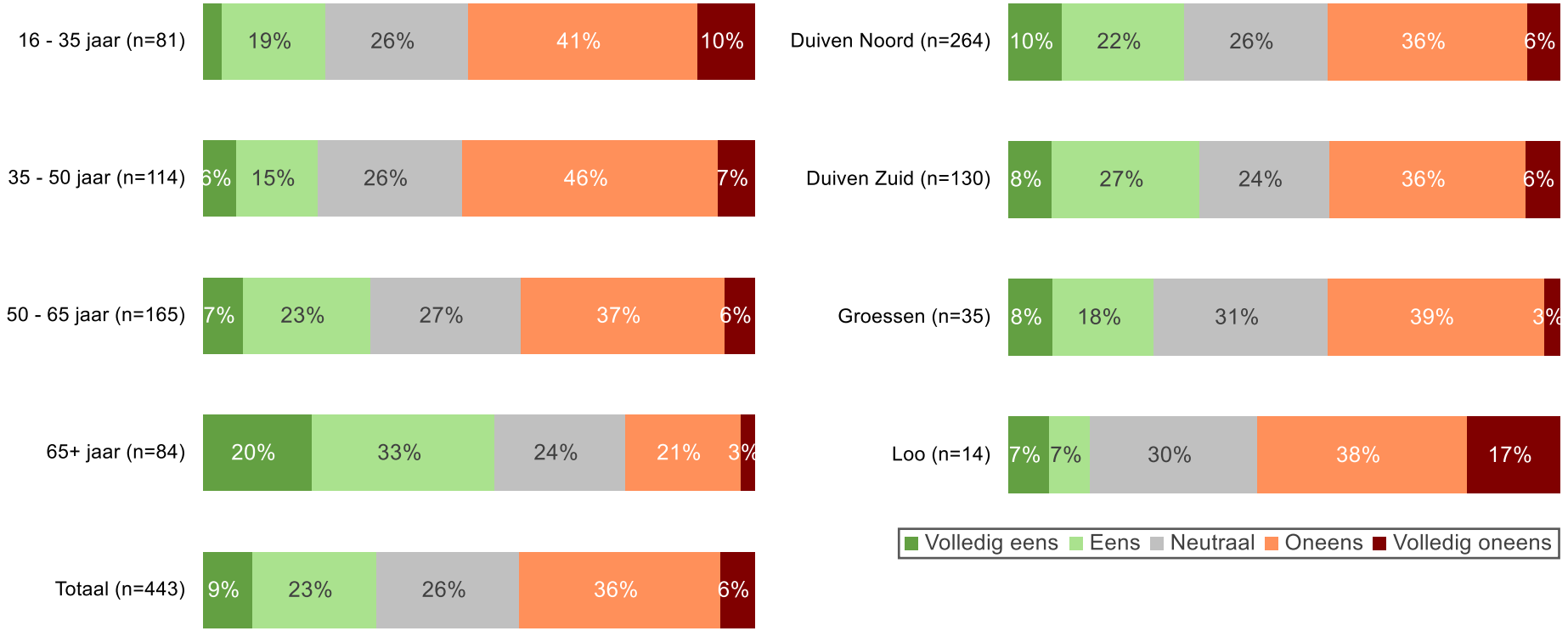
Een groot deel van de respondenten (38%) geeft aan dat er niet genoeg goedkope koopwoningen in de gemeente staan. Vooral jongeren en respondenten uit Groessen geven dit aan. Zij benoemen dat er te weinig aanbod is, zoals te weinig koopwoningen van onder de €200.000,-. Respondenten die het wel (volledig) eens zijn met de bovenstaande stelling benomen dat er voor alle segmenten wel woningen te vinden zijn.

In Loo en Groessen moeten we alleen kleine woningen toevoegen om aan de woningbehoefte van de inwoners van deze dorpen tegemoet te komen.

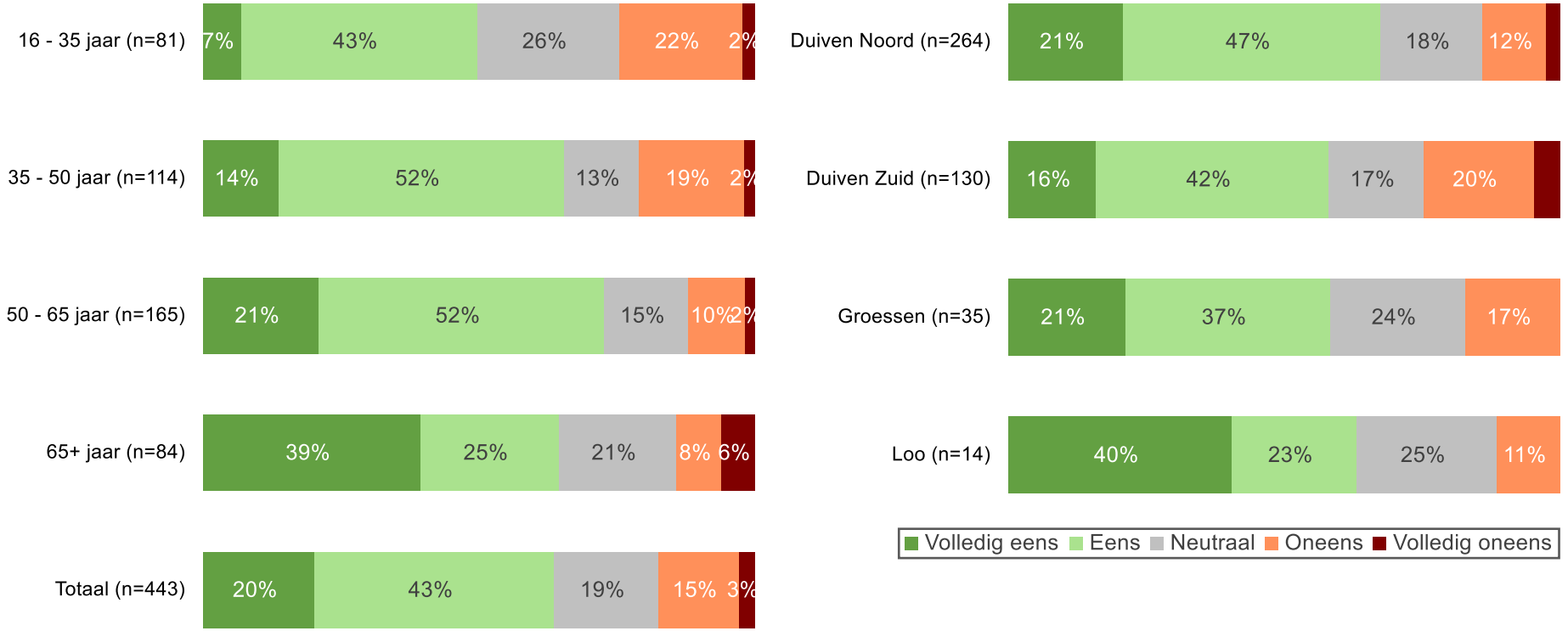
Ruim twee derde van de respondenten uit Duiven (69%) is het (volledig) eens met de stelling "In Loo en Groessen moeten we alleen kleine woningen toevoegen om aan de woningbehoefte van de inwoners in deze dorpen tegemoet te komen.". Voornamelijk 65+'ers en respondenten uit deze dorpen zijn het hier vaker mee eens. Zij geven aan dat dit de leefbaarheid bevordert en dat jongeren dan in deze dorpen kunnen blijven. Wel vinden zij dat er ook andere woningen moeten worden toegevoegd. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met de bovenstaande stelling vinden dit ook en geven aan dat er voor alle doelgroepen woningen moeten komen.

Alle nieuwe initiatieven voor woonvormen met zorg moeten worden gehonoreerd.

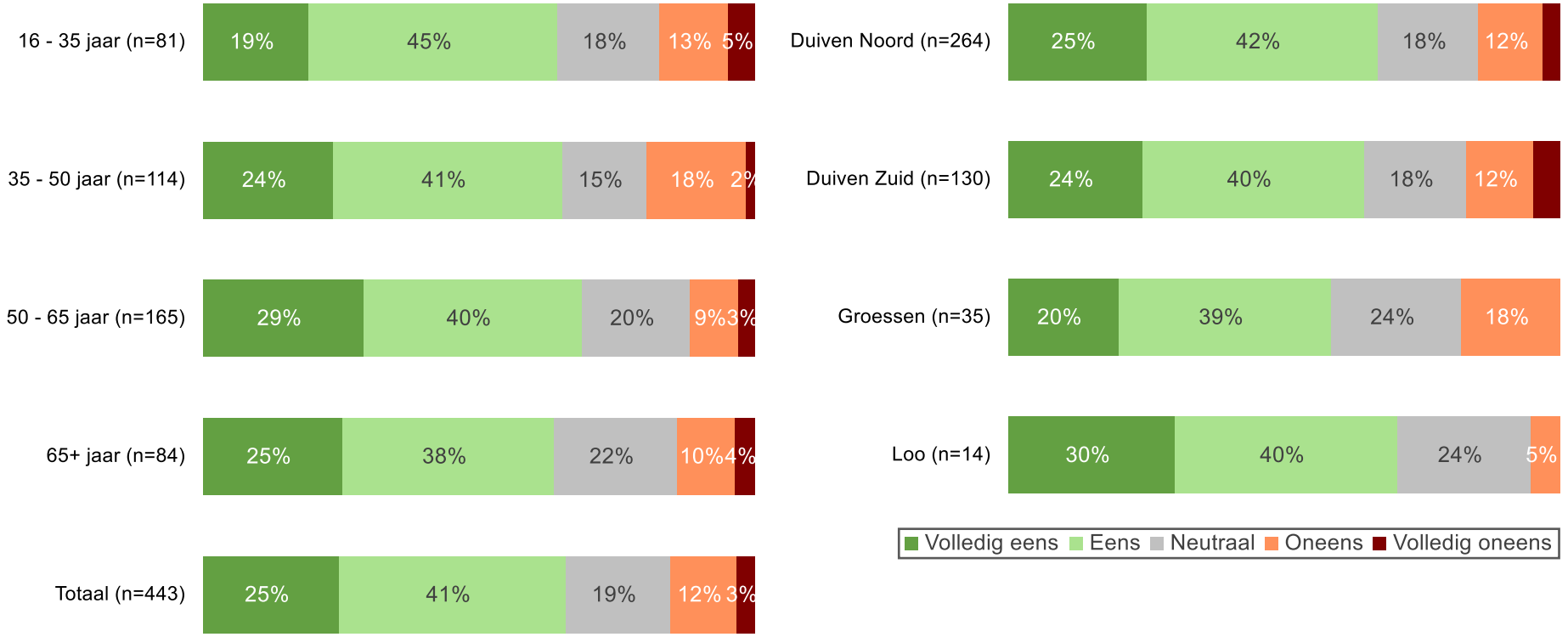
32% van de respondenten vindt dat alle nieuwe initiatieven voor woonvormen met zorg moeten worden gehonoreerd. Voornamelijk 65+'ers en respondenten uit Duiven geven dit aan. Zij benoemen dat er voor verschillende groepen een woningentekort is en dat er ook voor deze groepen woningen beschikbaar moeten komen. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met de bovenstaande stelling benoemen dat niet zomaar alle initiatieven moeten worden gehonoreerd. Zij vinden dat er een goede selectie moet worden gemaakt. Ook geven zij aan dat de krapte op de woningmarkt ook voor andere doelgroepen geldt.

Met de juiste zorg en ondersteuning kunnen ouderen lang zelfstandig blijven wonen.

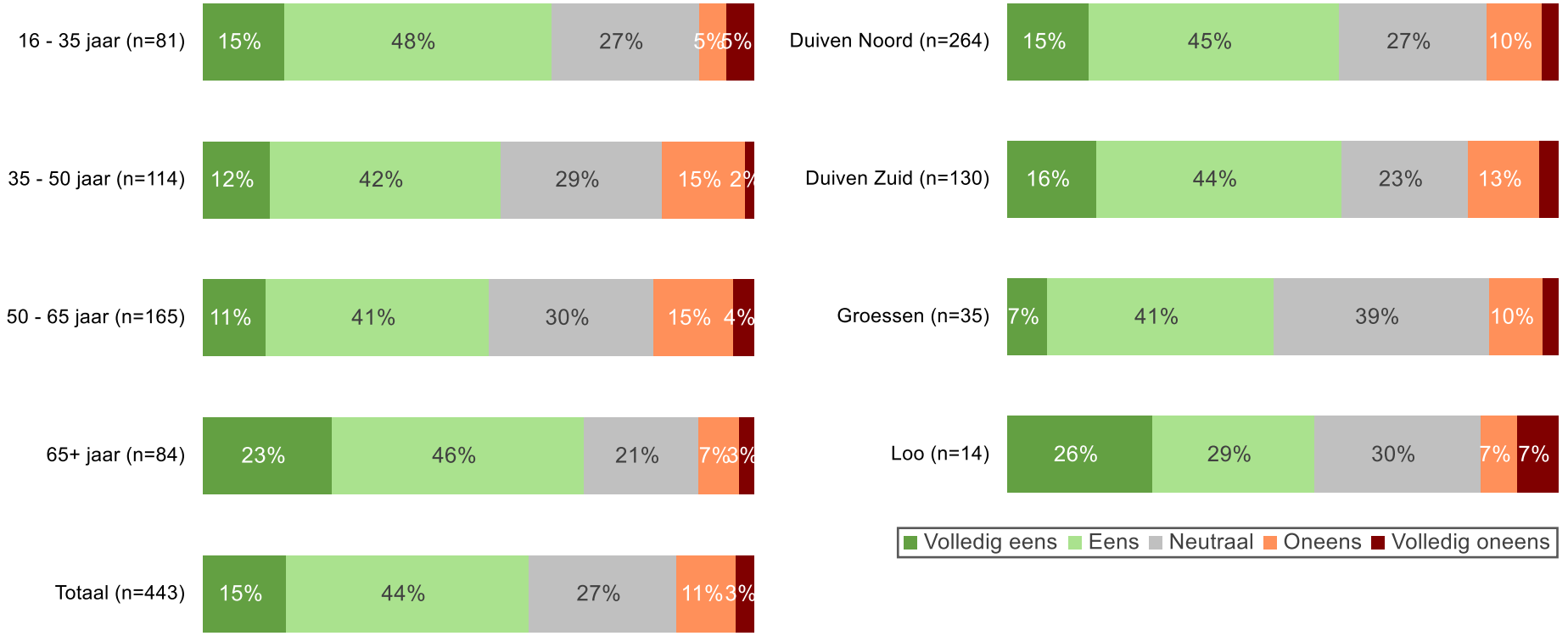
63% vindt dat ouderen met de juiste zorg en ondersteuning lang zelfstandig kunnen blijven wonen. Respondenten tussen de 50 en 65 jaar zijn het vaker eens met deze stelling en jongeren minder vaak. Respondenten die het (volledig) eens zijn met de bovenstaande stelling zijn het hiermee eens mits die zorg ook daadwerkelijk mogelijk is en ouderen dit zelf ook willen. Respondenten die het (volledig) oneens zijn geven aan dat ook het sociale aspect bij ouderen heel belangrijk is, omdat er anders vereenzaming optreedt. Er moet dus echt maatwerk worden geleverd. Ook benoemen zij dat veel ouderen in te grote huizen wonen en dat het beter zou zijn voor de doorstroming als zij in een kleinere woning zouden gaan wonen.

Alle nieuwbouw moet energiezuinig zijn en zoveel mogelijk gericht op circulariteit

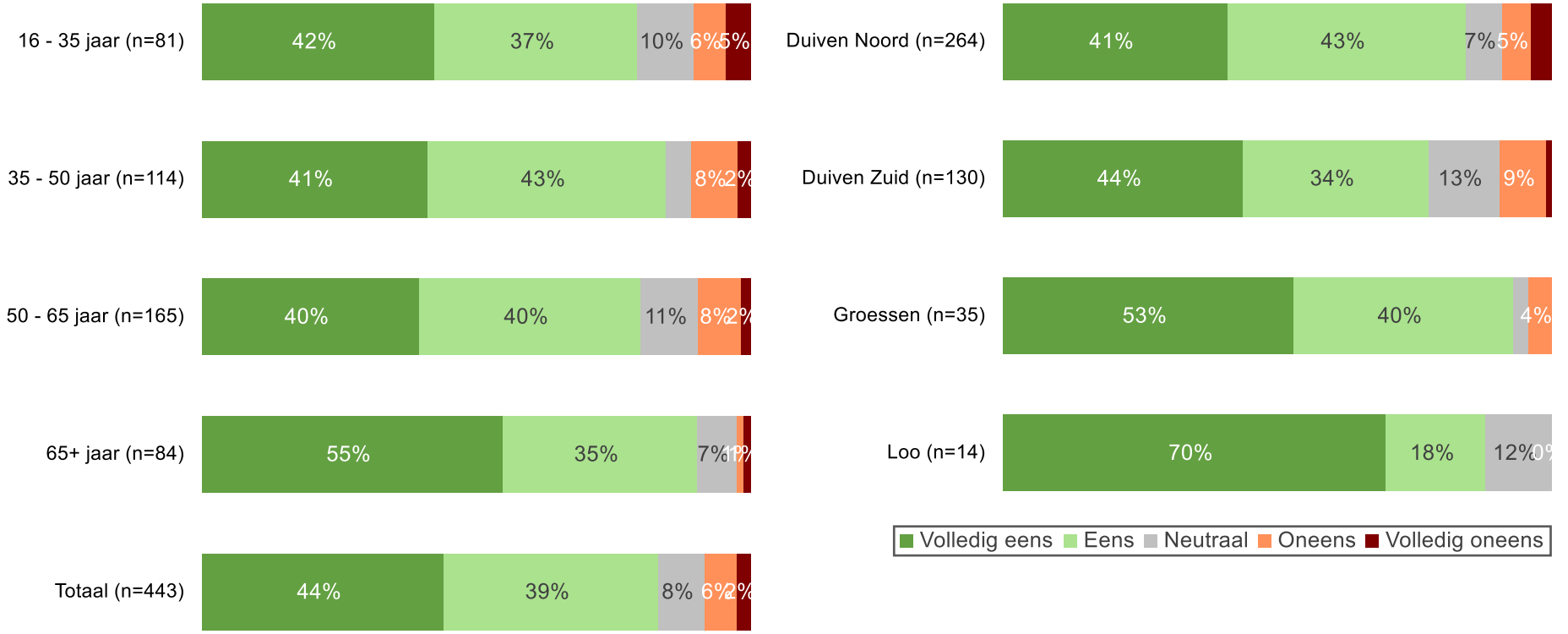
Ongeveer twee derde van de respondenten uit Duiven (66%) is het (volledig) eens met de stelling "Alle nieuwbouw moet energiezuining zijn en zoveel mogelijk gericht op circulariteit.". Uit de open toelichtingen blijkt dat zij vinden dat energiezuinig de toekomst is en dat nieuwbouw hier dus best rekening mee mag houden. Wel vinden respondenten dat deze huizen dan betaalbaar moeten blijven. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met deze stelling geven aan dat dit soort huizen (maandelijks) veel geld kosten voor bewoners, terwijl de doelgroepen waar nu een woningentekort voor is niet zo veel geld te besteden hebben. Daarnaast geven zij aan dat de terugverdientijd voor ouderen niet rendabel is vanwege hun levensverwachting.

De gemeente moet woningeigenaren actiever informeren en stimuleren hun woningen energiezuiniger te maken.

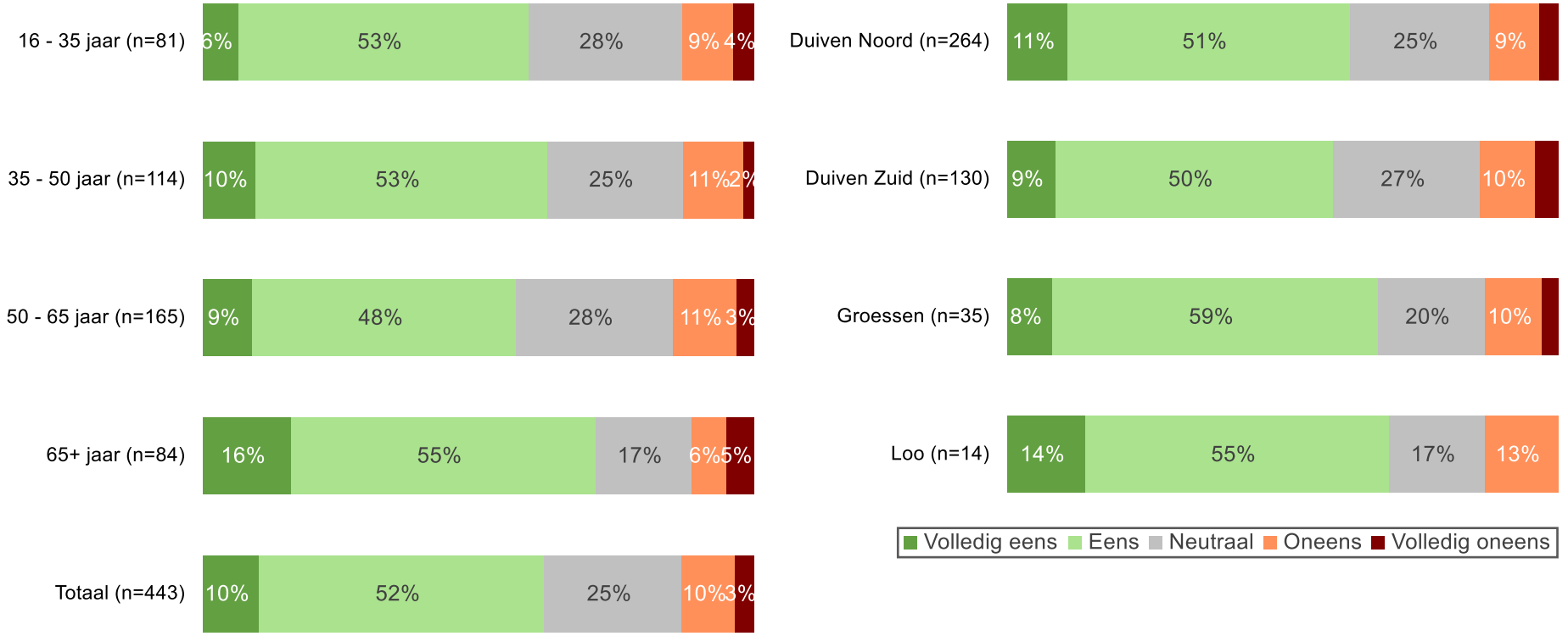
59% van de respondenten vindt dat de gemeente woningeigenaren actiever moet informeren en stimuleren om hun woningen energiezuiniger te maken. Voornamelijk 65+'ers zijn het hier vaker mee eens. Respondenten tussen de 35 en 65 jaar juist minder vaak. Respondenten die het (volledig) eens zijn met de bovenstaande stelling benoemen dat het informeren maatwerk moet zijn (bijvoorbeeld per wijk), dat de gemeente subsidies kan uitgeven en dat de gemeente veelal goed informeert hierover. Wel geven zij aan dat het actiever stimuleren en informeren niet bij iedereen zin heeft omdat die personen er gewoonweg geen financiële middelen voor hebben. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met deze stelling benoemen dat er al actief wordt geïnformeerd en gestimuleerd, dat zij liever een financieel voordeel ontvangen (bijvoorbeeld subsidies) en dat zij dit de eigen verantwoordelijkheid vinden van woningeigenaren.

Bij nieuwbouw moeten doorstromers (mensen die een huis in Duiven/ Westervoort achterlaten) voorrang krijgen op mensen van buiten de gemeente

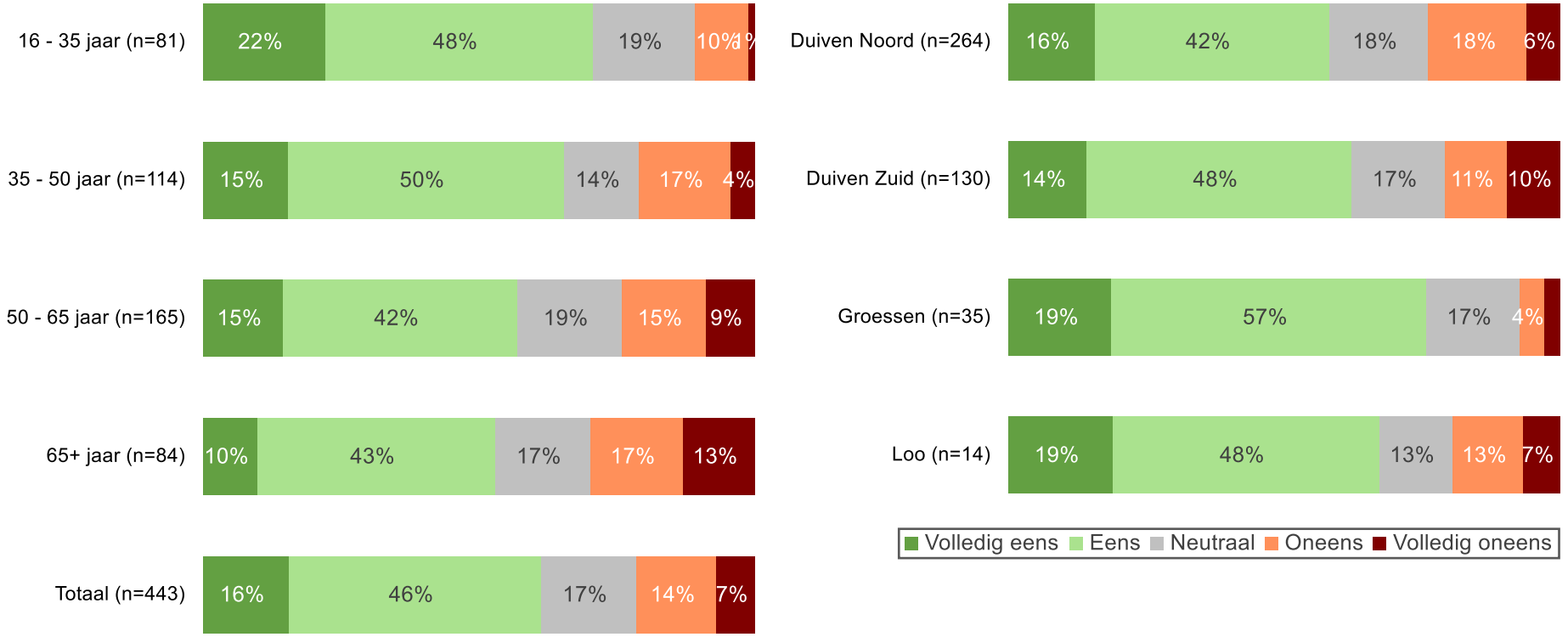
De overgrote meerderheid van de respondenten uit Duiven (83%) is het (volledig) eens met de stelling dat doorstromers uit Duiven/ Westervoort voorrang moeten krijgen bij nieuwbouw. Voornamelijk 65+'ers zijn het veelal eens met deze stelling. In de open toelichtingen komt naar voren dat respondenten die het (volledig) eens zijn met deze stelling dit eerlijker vinden en dat deze regeling zou zorgen voor meer doorstroming. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met de bovenstaande stelling geven aan dat iedereen gelijk behandeld zou moeten worden. Bovendien benoemen zij dat jongeren afkomstig uit de gemeente Duiven die nu tijdelijk buiten de gemeente wonen door deze regeling nog moeilijker terug kunnen komen.

Tijdelijke huurcontracten zijn onderdeel van de oplossing voor de huisvesting van mensen die snel een woning nodig hebben

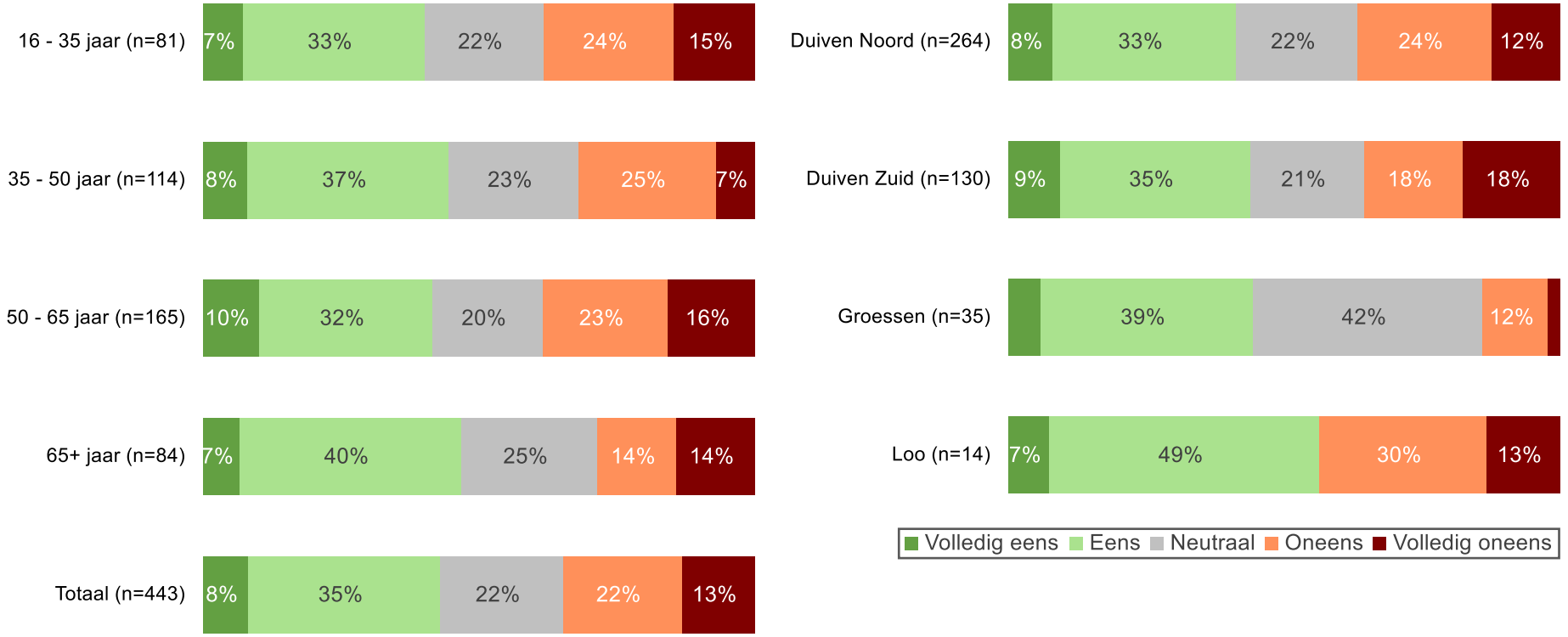
62% vindt dat tijdelijke huurcontracten onderdeel zijn van de oplossing voor de huisvestng van mensen die snel een woning nodig hebben. 65+'ers zijn het hier vaker (volledig) mee eens dan de andere leeftijdsgroepen. Uit de open toelichtingen blijkt dat die respondenten aangeven dat alle beetjes helpen. Zij geven wel aan dat er dan duidelijke richtlijnen moeten worden opgesteld voor tijdelijke contracten. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met de bovenstaande stelling benoemen dat tijdelijke contracten het probleem niet oplossen op de lange termijn.

Het toestaan van friendscontracten is de oplossing voor de huisvestingsvraag van jongeren en spoedzoekers

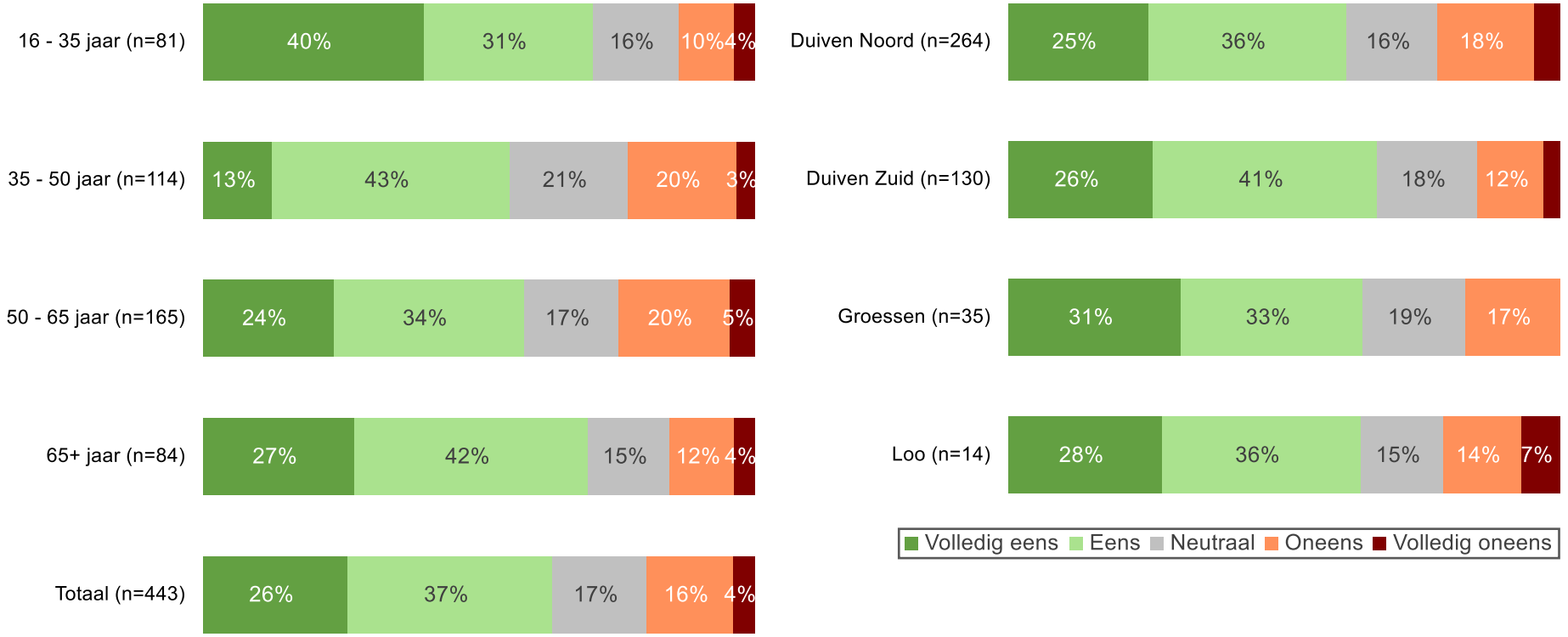
62% van de respondenten uit Duiven is het (volledig) eens met de stelling "Het toestaan van friendscontracten is de oplossing voor de huisvestigingsvraag van jongeren en spoedzoekers.". Voornamelijk jongeren en respondenten uit Groessen zien dit als een oplossing. Uit de open toelichtingen blijkt dat respondenten die het hier mee eens zijn er niks op tegen hebben als deze maatregel helpt het woningentekort te bestrijden. Daarbij noemen zij dat zij niet snappen waarom een stel wel mag samenwonen, maar vrienden niet. Wel moeten er volgens hen goede voorwaarden worden gesteld in het contract. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met deze stelling geven aan dat dit voor overlast en fraude (met gastarbeiders) kan zorgen en dat vriendschappen uit elkaar kunnen groeien.

Het toestaan van kamerbewoning is de oplossing voor de huisvestingsvraag van jongeren en spoedzoekers

Minder dan de helft van de respondenten (43%) vindt dat het toestaan van kamerbewoning de oplossing is voor de huisvestigingsvraag van jongeren en spoedzoekers. Zij vinden dat dit mag worden toegestaan als hier ook daadwerkelijk vraag naar is. Ook vinden zij dan wel dat er goede regels moeten komen (bijvoorbeeld maximaal 1 per huis) en dat dit gecontroleerd moet worden. Respondenten die vinden dat kamerbewoning niet moet worden toegestaan geven aan dat dit het probleem niet oplost en dat het ertoe kan leiden dat er huisjesmelkers komen. Ook zijn zij bang voor overlast van huizen vol gastarbeiders en jongeren.

Starters en jongeren met een laag inkomen moeten bij de nieuwbouw van koopwoningen door de gemeente geholpen worden

63% vindt dat starters en jongeren met een laag inkomen moeten worden geholpen door de gemeente bij de nieuwbouw van koopwoningen. Voornamelijk jongeren en 65+'ers zijn het hier (volledig) mee eens. Zij benoemen dat het voor starters lastig is om een koopwoning te vinden, zeker voor personen die alleen een woning zoeken. Ook geven zij aan dat het ook goed is als de gemeente hen helpt bij het vinden van een huurwoning en dat de gemeente ook andere doelgroepen helpt. Respondenten die het (volledig) oneens zijn met de stelling benoemen dat starters en jongeren maar moeten sparen voor een koopwoning. Zij hebben dan liever dat de gemeente hen helpt met het vinden van een betaalbare huurwoning. Ook willen deze respondenten dat er hulp komt voor de andere doelgroepen.

Wat is er volgens u nodig voor jongeren om makkelijker aan een woning te komen?

"Allereerst werkgelegenheid en daarnaast betaalbare woonruimtes (kleinere woningen, appartementen, etc.)"

"Betaalbaarheid. Kleine huizen. Hulp bij geldzaken."

"Betaalbare huur- en koopwoningen."

"Betere hypotheekmogelijkheden. Het is onbegrijpelijk dat mijn zoon €1.200,- huur moet betalen, maar geen woning kan kopen."

"Werk met vaste contracten, meer zekerheden."

"Wachtlijsten opheffen. Voldoende woningen bouwen en wel zo snel als mogelijk."

"Startersleningen verstrekken. Voor starters zonder voldoende spaargeld is dit tegenwoordig onmogelijk gemaakt."

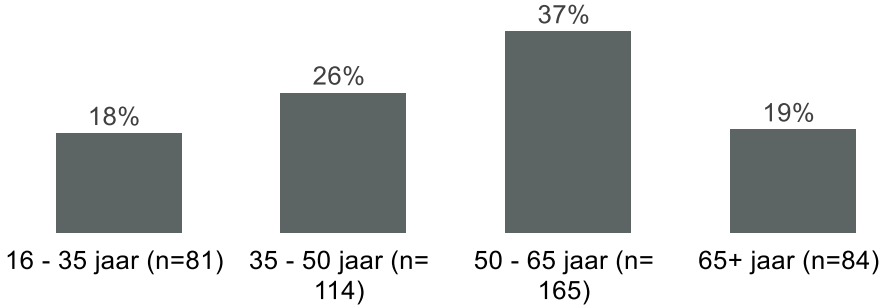
"Doorstroming bevorderen door kleinere, geschakelde of vrijstaande seniorenwoningen te bouwen. Hierdoor zullen senioren huidige te grote eengezinswoningen kunnen verkopen aan doorstromers."

Hierboven staan een aantal quotes van veelgenoemde antwoorden door respondenten. Alle antwoorden zijn te vinden in het bijlagenboek.

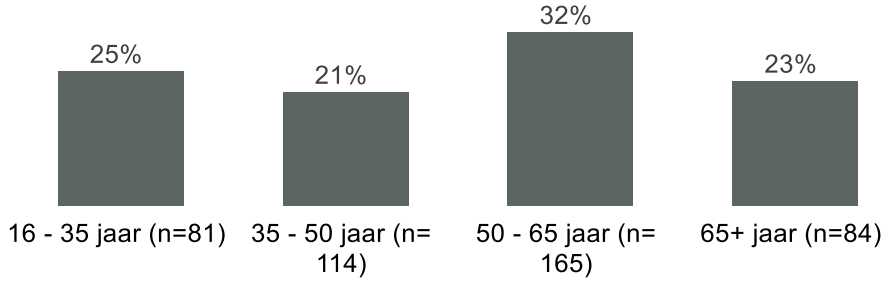
Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Bijlagen

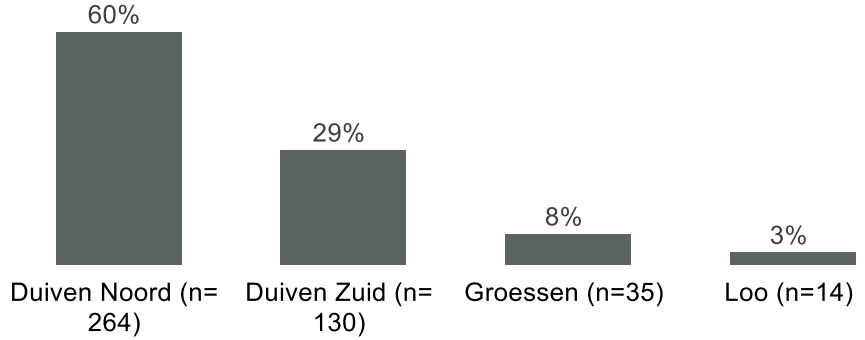
Leeftijdcategorie, ongewogen resultaten (n=443)

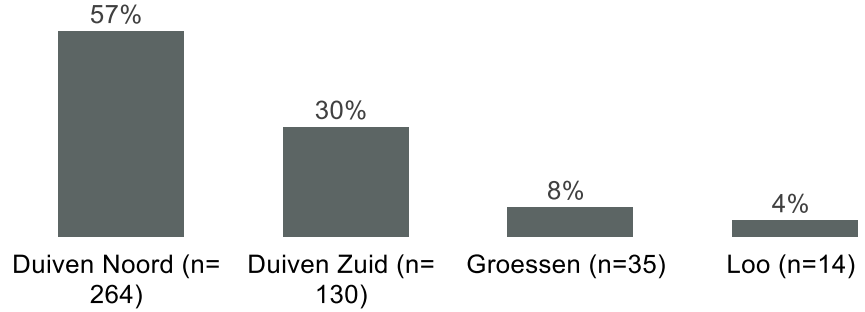
Leeftijdcategorie, gewogen resultaten (n=443)

Wijk, ongewogen resultaten (n=443)

Wijk, gewogen resultaten (n=443)

92% woont zelfstandig, 8% woont op kamers of is inwonend bij ouder(s)/verzorger(s).

Binnen dit onderzoek zijn de resultaten gewogen naar leeftijd en wijk. Hiermee zijn de resultaten gecorrigeerd om de mogelijke invloed van de niet geheel representatieve steekproef weg te nemen. Meer informatie over de weging staat in bijlage 2 weergegeven.

Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

Elke steekproef geeft afwijkingen ten opzichte van de werkelijkheid, maar de uitkomsten moeten een zo goed mogelijk beeld geven van de populatie. In kwantitatief onderzoek is het gebruikelijk om te spreken van een statistisch betrouwbaar verschil, als de afwijking zo groot is dat deze niet door toeval wordt veroorzaakt. Het betrouwbaarheidsniveau is gedefinieerd als 1 (100%) minus het significantieniveau. Het is gangbaar uit te gaan van een significantieniveau van 5%. Dan is er sprake van een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Dat wil zeggen dat, als het onderzoek op dezelfde wijze en op hetzelfde moment zou worden herhaald, de uitkomsten in 95% van de gevallen hetzelfde beeld zouden geven.

De nauwkeurigheid (uitgedrukt in foutmarge) geeft het gebied van waarden aan, waarbinnen de werkelijke waarde in de populatie ligt. Een foutmarge van bijvoorbeeld 5%, betekent dat de werkelijke waarde van de totale populatie 5% hoger of lager kan liggen dan de waarde van de steekproef. Concreet: indien een onderzoeksuitkomst van de steekproef aangeeft dat 50% van de respondenten een rapportcijfer 8 geeft voor een bepaald aspect, dan ligt dit percentage in werkelijkheid maximaal 5% boven of 5% onder deze 50%, ofwel tussen de 45% en 55%. Een foutmarge van 5% is gangbaar en algemeen geaccepteerd bij (statistisch) kwantitatief onderzoek.

Met het omvangrijke aantal respondenten dat heeft deelgenomen (443) kunnen met 95% betrouwbaarheid en 4,61% nauwkeurigheid uitspraken worden gedaan op een algemeen niveau. De hoge betrouwbaarheid en nauwkeurigheid maken de data geschikt voor verdere analyses.

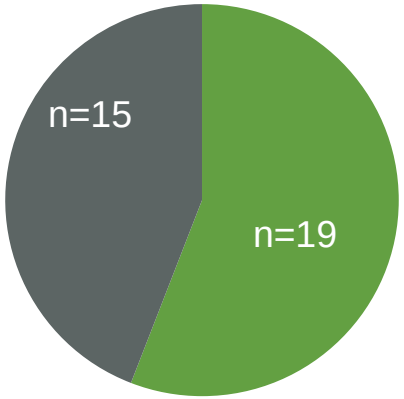
Weging

Binnen dit onderzoek zijn de resultaten gewogen naar leeftijd en wijk. Hiermee zijn de resultaten gecorrigeerd om de mogelijke invloed van de niet geheel representatieve steekproef weg te nemen. Dit is een gangbare werkwijze in statistisch kwantitatief onderzoek. Personen in ondervertegenwoordigde groepen krijgen een gewicht groter dan 1 en tellen relatief zwaarder mee in het totaalresultaat, personen in groepen met een oververtegenwoordiging krijgen een gewicht kleiner dan 1.

Vanwege de ondervertegenwoordiging van respondenten jonger dan 35 jaar uit Loo, krijgt een respondent uit deze groep bijvoorbeeld weegfactor 2,27 en een respondent tussen de 35 en 50 jaar uit Duiven Zuid (die oververtegenwoordigd is) weegfactor 0,74. Weegfactoren mogen niet te groot zijn (een groep in een steekproef met een aandeel van bijvoorbeeld 5%, kan niet worden ‘opgeblazen’ tot 50%). Doorgaans wordt een maximale weegfactor van 3 en een minimale weegfactor van 0,5 gehanteerd.

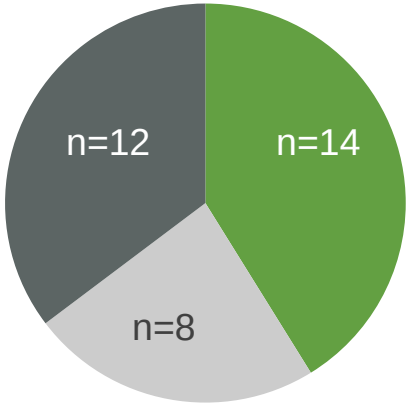
Door de weging zijn de resultaten representatief over leeftijd en wijk.

Professionals wonen en zorg/ welzijn

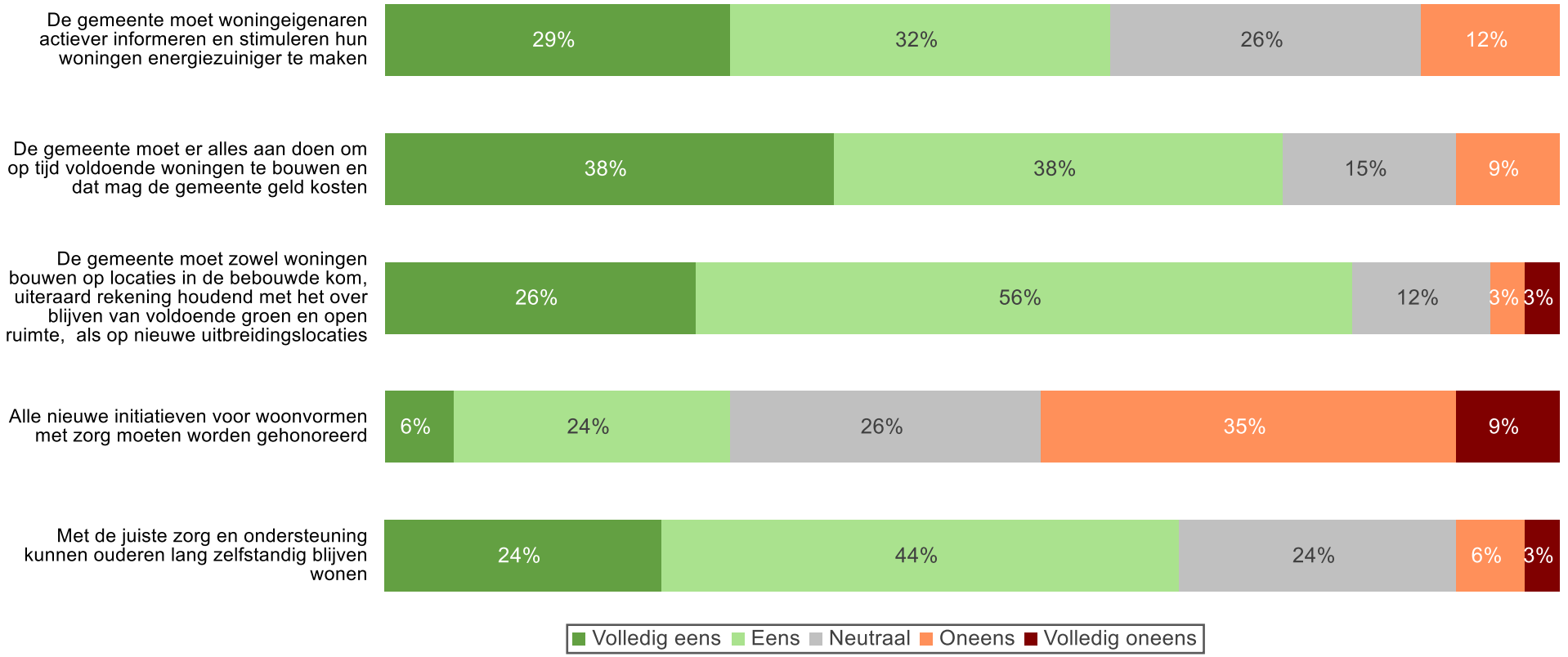
- Professioneel betrokken bij het wonen (bijvoorbeeld ontwikkelaar, bouwer, makelaar, hypotheekverstrekker) 56%
- Professioneel betrokken bij zorg en/of welzijn (bijvoorbeeld zorgverlener, cliëntenvertegenwoordiger, adviesorgaan) 44%

- Duiven 41%
- Westervoort 24%
- Beide 35%

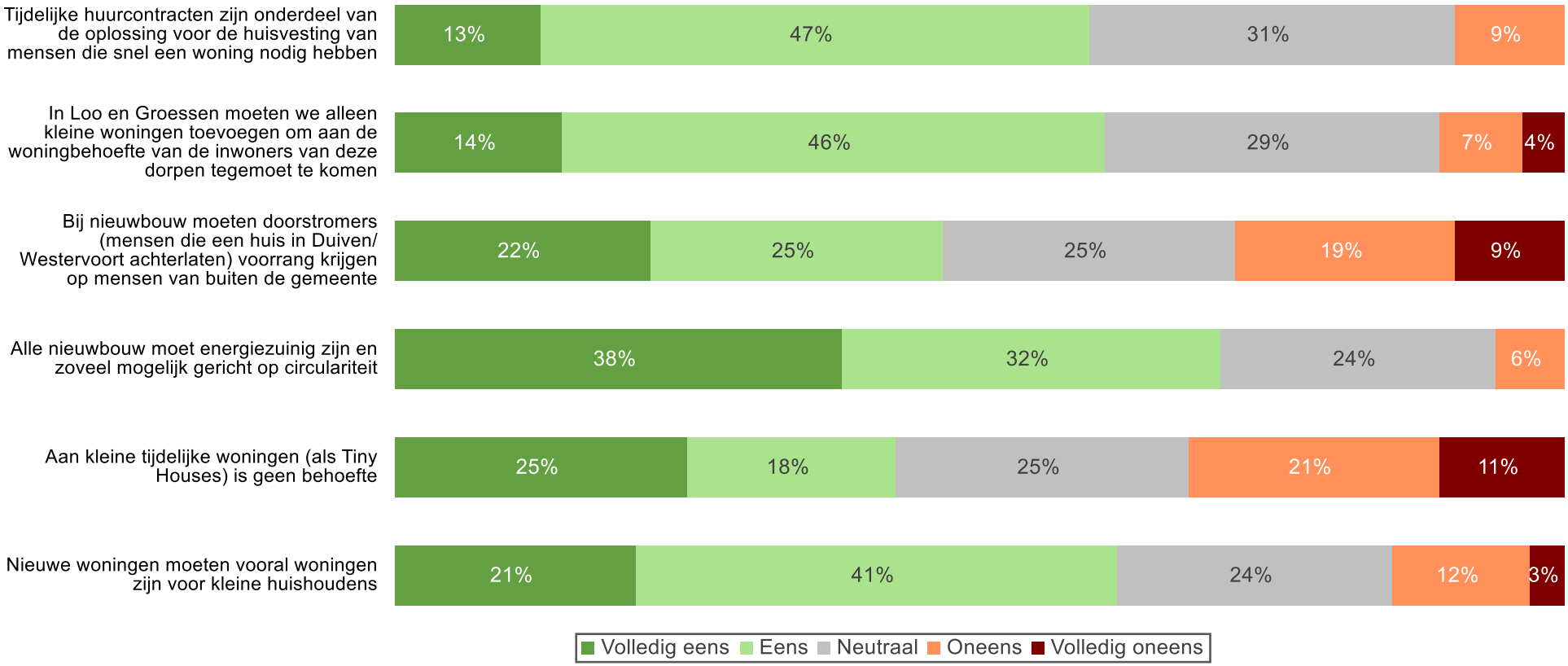
De stellingen zijn ook door 34 professionals beantwoord die werkzaam zijn in Duiven en/of Westervoort op het gebied van wonen of zorg en welzijn. Vanwege de relatief kleine aantallen, zijn de resultaten voor deze groep indicatief.

Stellingen professionals (n=34)

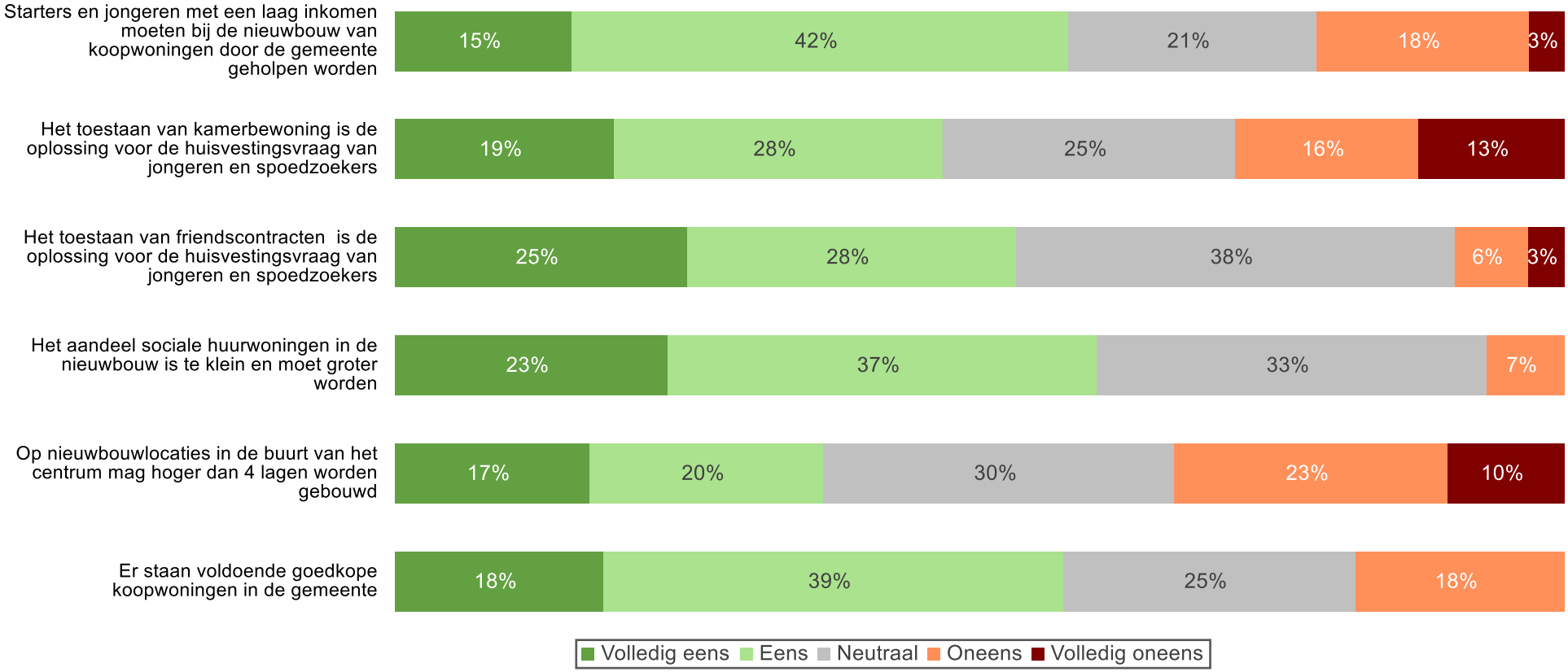
Professionals zijn het vooral eens met de stelling “De gemeente moet zowel woningen bouwen op locaties in de bebouwde kom als op nieuwe uitbreidingslocaties” (82%) en de stelling “De gemeente moet er alles aan doen om op tijd voldoende woningen te bouwen en dat mag de gemeente geld kosten” (76%). Professionals zijn het het minst eens met de stelling dat alle nieuwe initiatieven voor woonvormen met zorg moeten worden gehonoreerd (30%).

Stellingen professionals (n=34)

70% van de professionals is het (volledig) eens met de stelling dat alle nieuwbouw energiezuinig en zoveel mogelijk gericht op circulariteit moet zijn. De twee stellingen waar professionals het het vaakst mee oneens zijn, zijn “Bij nieuwbouw moeten doorstromers uit Duiven/ Westervoort voorrang krijgen op mensen van buiten de gemeente” (28%) en “Aan tijdelijke woningen (als Tiny Houses) is geen behoefte” (32%).

Stellingen professionals (n=34)

Professionals zijn het vooral eens met de stelling “Het aandeel sociale huurwoningen in de nieuwbouw is te klein en moet groter worden” (60%). Professionals zijn het het minst eens met de stelling dat op nieuwbouwlocaties in de buurt van het centrum hoger dan 4 lagen gebouwd mag worden (37%).

Bijlagenboek bij Rapportage Woonbehoefte Duiven

Onderzoeksperiode: Kwartaal 4 - 2020
Referentie: 20085

Inhoudsopgave (klik hieronder op de vraag om er naartoe te gaan)

Bijlage 1 - De gemeente moet er alles aan doen om op tijd voldoende woningen te bouwen en dat mag de gemeente geld kosten. - Toelichting
Bijlage 2 - De gemeente moet zowel woningen bouwen op locaties in de bebouwde kom, uiteraard rekening houdend met het over blijven van voldoende
Bijlage 3 - Alle nieuw groen en open ruimte, als op nieuwe uitbreidingslocaties. - Toelichting
Bijlage 4 - Met de juiste zorg en ondersteuning kunnen ouderen lang zelfstandig blijven wonen. - Toelichting
Bijlage 5 - Nieuwe woningen moeten vooral woningen zijn voor kleine huishoudens. - Toelichting
Bijlage 6 - Aan kleine tijdelijke woningen (als Tiny Houses) is geen behoefte. - Toelichting
Bijlage 7 - Alle nieuwbouw moet energiezuinig zijn en zoveel mogelijk gericht op circulariteit. - Toelichting
Bijlage 8 - De gemeente moet woningeigenaren actiever informeren en stimuleren hun woningen energiezuiniger te maken. - Toelichting
Bijlage 9 - Starters en jongeren met een laag inkomen moeten bij de nieuwbouw van koopwoningen door de gemeente geholpen worden. - Toelichting
Bijlage 10 - Het toestaan van kamerbewoning is de oplossing voor de huisvestingsvraag van jongeren en spoedzoekers. - Toelichting
Bijlage 11 - Het toestaan van friendscontracten is de oplossing voor de huisvestingsvraag van jongeren en spoedzoekers.
Bijlage 12 - Het aandeel sociale huurwoningen in de nieuwbouw is te klein en moet groter worden. - Toelichting
Bijlage 13 - Op nieuwbouwlocaties in de buurt van het centrum mag hoger dan 4 lagen worden gebouwd. - Toelichting
Bijlage 14 - Er staan voldoende goedkope koopwoningen in de gemeente. - Toelichting
Bijlage 15 - Tijdelijke huurcontracten zijn onderdeel van de oplossing voor de huisvesting van mensen die snel een woning nodig hebben. - Toelichting
Bijlage 16 - In Loo en Groessen moeten we alleen kleine woningen toevoegen om aan de woningbehoefte van de inwoners van deze dorpen tegemoet te komen. - Toelichting
Bijlage 17 - Bij nieuwbouw moeten doorstromers (mensen die een huis in Duiven/ Westervoort achterlaten) voorrang krijgen op mensen van buiten de gemeente. - Toelichting
Bijlage 18 - Wat is er volgens u nodig voor jongeren om makkelijker aan een woning te komen?
Bijlage 19 - Mist u nog iets dat volgens u zeker moet terugkomen in de woonvisie? Zo ja, dan kunt u dit kwijt bij deze vraag

De gemeente moet er alles aan doen om op tijd voldoende woningen te bouwen en dat mag de gemeente geld kosten.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Belachelijk! Niks moet en al helemaal niet zo snel mogelijk! Zullen we eerst andere problemen eens oplossen. En de plekken waar ze willen bouwen is ook belachelijk! We moete zorgen voor meer groen! Oh en als ze dan toch met mijn geld dingen willen doen dan graag omheinde hondenvelden. En vraag eens katten belasting! Ik moet alles opruimen en degene met 5 katten die buiten alles doen niet! En ik maar betalen!
Bouwprojecten is een manier om geld te verdienen voor de Gemeente
Daar is maatschappelijk geld niet voor.
De gemeente Duiven heeft jarenlang het belang van groei niet ingezien, dus nu niet de rekening bij de burgers neerleggen
Deze onzin kost al genoeg, ga is aan het werk met die 300 ambtenaren. Jaren hebben jullie voorbij laten gaan en nu deze onzin.
Dit lijkt op het standaard gemeente/overheids zinnetje: overal te laat mee, nu moet het weer op stel en sprong met bakken vol gemeenschapsgeld. Ik snap ook niet zo dat de gemeente huizen moet bouwen, jullie moeten betaalbare bouwgrond beschikbaar stellen.
een passende womig is belangrijk bovendien hoeft dat niet altijd geld te kosten. Immers doorstroming is ook belangrijk
Geen extra woningen aub!
Gemeente moet eerst beleid bepalen hoeveel inwoners de gemeente kan blijven voorzien. Woningen bijbouwen zonder dat de infrastructuur dit aan kan of niet wordt aangepast leidt meer risico's.
gemeentelijke taak zorg te dragen voor voldoende woningen
Ik vind dat er geen woningen bijgebouwd moeten worden. Duiven is de afgelopen jaren al steeds meer haar dorpsgevoel verloren, en uitbreiding helpt hier niet aan mee.
in tijden van bezuinigingen
Laten ze eerst andere zaken aanpakken voordat ons geld wordt gestoken in nieuwbouw
wonen zijn een basis beginsel dat moet vanuit de overheid komen en niet de burger er financieel extra meebelasten
woningbouw is een commerciële markt dus geen gemeenschapsgeld in pompen

Toelichting bij 'Oneens'
"Alles" is nogal extreem. Natuurlijk moeten woonproblemen opgelost worden. Het is echter de vraag of er ook 100% bijgebouwd moet worden. Dat is onder meer afhankelijk van de behoefte die er is.
Aanpassen leegstaande kantoorpanden naar appartementen sociale huur/lage inkomens
Al het mooie in duiven verdwijnt
De gemeente mag/moet wel haar invloed uitoefenen om bouw te stimuleren maar de financiering daarvan moet een particuliere aangelegenheid blijven.
Denk dat men voorzichtig moet zijn, de gemeente heeft al tekorten dus niet teveel risico's nemen.
dit mag weinig/geen geld kosten om kosten van de huizen zo laag mogelijk te houden
Duiven hoeft geen stad te worden. Zorg eerst maar voor het centrum.
Er zijn belangrijkere doelen
Er zijn genoeg woningen
gemeente krijgt genoeg van het rijk
Gemeente moet eens leren, dat de uitgaven nooit meer mogen zijn dan de inkomsten. Dat geldt ook mbt woningbouw. Droevig dat de gemeente niet in staat is om een gezond financieel beleid te voeren.
Het zal ongetwijfeld worden doorberekend aan de inwoners van de gemeente
Huizenkopers moeten betalen

Men moet goed kijken naar de behoefte qua woningbouw, en kijken welke locaties geschikt zijn, denk aan huidige bewoners denk aan bodem die wellicht vervuild is. Te snel bouwen of te snel met ondernemers in zee gaan, kan op den duur verkeerd uitpakken. Er is volgens mij nu veel behoefte aan betaalbare huur woningen(jonge starters). De meeste projectontwikkelaars willen geld zien en daar valt sociale huur niet onder. Er moet in de gemeente Duiven voldoende kennis op dit gebied zijn, om zo de projectontwikkelaars een stap voor te blijven,
Mits de gemeente ook dan de vruchten van plukt.
Moet door kopers en huurders betaalt worden.
Moet zichzelf terug verdienen na verkoop van de nieuwbouw
Niet alles mag ten koste gaan van andere doelen van de gemeente. Er mag wel geld gaan naar goedkopere woningen en seniorenwoningen.
Niet ten koste van alles.
Niet ten koste van natuur en welzijn van bewoners
probleem van gemeente.....
Projectontwikkelaars
Voldoende commerciële partijen die hier in willen stappen
Waarom moet dit maatschappelijk geld kosten? Kopers/huurders moeten deze kosten dragen
Wat blijft er over van het mooie rustige Duiven.
Wat mij betreft geldt: schoenmaker blijf bij je leest. Als overheden zich buiten hun mandaat gaan bemoeien met een markt die verder commercieel is gaat het vaak mis.
Wel bouwen maar met sluitende exploitatie plan
Wij moeten ook zelf onze spullen betalen
Wonen is een zaak voor iedereen maar dat wil niet zeggen dat eenieder voor een andermans woonkosten op moet draaien!

Toelichting bij 'Neutraal'
Altijd rationeel nadenken, kijken wat met een bepaald budget op korte termijn gerealiseerd kan worden.
Dat geld moet niet alleen bij de burger gehaald worden. Daar waar jaren lang geïnd is maar niet geïveeteerd moet ook bijdragen leveren
De huizen die de laatste tijd gebouwd worden in Duiven zijn erg duur. Bouw eerst maar eens wat normaal betaalbare woningen.
De juiste beslissing moet niet te gehaast gemaakt worden. Daarnaast moet het niet (volledig) ten kosten gaan van andere zaken.
Denk niet dat bouwen de oplossing is
Er moet ingespeeld worden op de vraag naar woningen. Dan hoeft het geen geld te kosten. Niet bouwen om het bouwen.
Er moet worden gebouwd, maar weloverwogen. Ook voorzieningen moeten daarin meegroeien. En er moe goed gekeken worden naar welk soort woningen.
het mag best iets kosten omdat er ook inkomsten tegenover staan maar moet ten koste van alles geld tegen aan gegooid worden
Het mag natuurlijk gemeentelijk geld kosten maar de gemeente moet er niet door in het rood komen. Het moet wel kunnen.
Ik denk dat het woning tekort een landelijke probleem is. Gezien er veelal westerlingen naar het oosten komen. Zie ik niet in waarom dit door de gemeente betaald moet worden. Laten we het landelijk ophoesten dan heeft iedereen er aan bijgedragen. Anders voelt het alsof wij vanuit de regio aan het voor financieren zijn om problemen voor met name het westen des lands op te lossen.
Ja, er moeten woningen gebouwd worden, maar dat moet ook geld opbrengen -desnoods op lange termijn- en geen geld kosten.
Liever niet van gemeenschapsgeld
Niet klakkeloos bouwen
We kunnen niet ten koste van alles de boel dichtbouwen
Wel als het woningen voor starters zijn.
Zijn meerdere mogelijkheden

Toelichting bij 'Eens'

Als na de bouw bij verkoop/verhuur dat geld terug vloeit in de gemeente kas.

belangrijk om voldoende woningen voor elke doelgroep te bouwen

Bij gemeentelijke steun moet dan wel de steun terug naar de gemeente bij een meeropbrengst van de woning bij verkoop. Anders zou het een steun aan een particulier zijn.

bijdrage afhankelijk van achter te laten woning en inkomen

Bijvoorkeur (ivm samenstelling bewoners Duiven) voor 1/2 per . Huishoudens

De gemeente 'deelt' grond uit, dus daar mag best meer vaart achter en als dat geld kost door bijvoorbeeld extra personeel aan te moeten nemen, dan lijkt mij dat geen probleem

De gemeente loopt al enorm achter op buurtgemeentes als Zevenaar en Didam qua woningontwikkeling

De gemeente mag wel bij bouwen, begrijp niet waarom het de gemeente geld moet kosten.

De situatie in de woningmarkt is zo nijpend dat de overheid moet bijdragen. De belasting die oa de woning coöperaties betalen moet worden ingezet voor woningbouw

Deels

Dorpen uitbreiden zolang het eigen karakter niet wordt aangetast, jongeren uit eigen dorp moeten voorrang krijgen

Er is behoefte aan betaalbare woonruimte voor jongeren en levensbestendige woningen voor ouderen. Indien de gemeente hier een actieve rol in speelt zal dat de doorstroom Positief beïnvloeden

Er mag niemand langer dan een jaar op zoek zijn naar een betaalbare huurwoning

Er moeten doorgroeimogelijkheden zijn, zowel voor starters en seniorenwoningen

Er zijn steeds meer "ouderen" die kleiner willen gaan wonen, een familiewoning achterlaten, maar geen woning kunnen krijgen binnen onze gemeente.

Geen maatschappelijk geld voor woningen duurder dan 250.000

grote verantwoordelijkheid

Het hoeft geen geld te kosten, er is mega veel vraag en bijna geen aanbod. Laat de markt zijn werk doen.

Het is belangrijk dat jongeren een goede kans krijgen om te starten op de woningmarkt. Uiteraard mag dit gemeentelijk geld kosten. Ik ga er uiteraard wel vanuit dat de gemeente dit doet binnen de grenzen van een verantwoord begrotingsbeleid

Het woning probleem met betaalbare huizen voor starters is groot

Het woning te kort is al heel lang een probleem is zou fijn zijn dat er wat aan gedaan word. Het zou verstandig zijn als de gemeente hier een bijdrage bij doet

Het woning te kort is ook een maatschappelijk probleem

Iedereen heeft recht op een woning

Jongeren uit Duiven zelf hebben geen kans op een woning

m.n. belangrijk voor jongeren en ouderen

Meer betaalbare huur gezins en starters woningen

Meer betaalbare huurwoningen voor senioren

Meer woningen in groessen voor starters en senioren

Met name bouwen voor starters en levensloop bestendige woning

Met project ontwikkelaar

Mijn ouders zijn momenteel kijken voor een nieuwe stap en een groter huis. Nu is dit in de gemeente duiven niet mogelijk terwijl ze dat liever zouden willen. Ze kijken nu verder maar als de gemeente nieuwe wijken maakt kan deze stap ook binnen de gemeente gemaakt worden. Zelf denk ik over 3-4 jaar ook uit huis te willen. En dan wil ik graag in duiven blijven. Maar dan moeten er natuurlijk wel ook betaalbate woningen zijn en die zijn er nu veel te weinig.

Mits het voor eigen inwoners b.v.b inwonende kinderen

Niet alleen de gemeente maar ook andere ontwikkelaars.

Om gemeente aantrekkelijk voor bewoners te houden en doorstroom in gang te zetten is er ruimte hiervoor nodig. Dit mag gemeente geld kosten en dit kan men zien als investeren in aantrekkelijkheid.

Omdat er nu alleen te dure appartementen gebouwd worden! Voor o.a. de de ouderen in de gemeente, er er daardoor geen doorstroming mogelijk wordt gemaakt!

op tijd ..... vlgs mij lopen ze al achter de feiten aan
Samen betalen
Starters moeten de kans krijgen om een betaalbare woning te kopen of huren
Starterswoningen bouwen waar een echtpaar in kan met 1 kind indien groter dan verhuizen
Uiteindelijk moet het geïnvesteerde geld weer terugkomen (door bv. verkoop van grond, pacht etc.)
veel jongeren en ouderen wachten al te lang op een starters huis of kleiner huis woningmarkt in Duiven zit op slot Bij kopen is wie het meest betalen kan heeft kans
Veel jongeren trekken weg. Vergrijzing is niet wenselijk
Voor jongeren is nu geen of nauwelijks aanbod.
Voor snelle en betere doorstroming
Voor zowel jongeren als ouderen is er een tekort aan betaalbare woningen
Vooral de vraag naar appartementen voor senioren en jongeren. En ook om de mensen in Duiven/Westervoort te houden. Wij zijn ons nu ook aan het orienteren in Arnhem, omdat hier niet veel is.
Voorkomen dat Duiven een bejaardenoord wordt
wel goede woningen, neutraal en naar behoefte (bijv. voor kleine huishoudens)
Zolang de verdeling maar over de gehele gemeente is dus ook Loo en Groessen

Toelichting bij 'Volledig eens'
Als de nood het hoogst is moet er hoe dan ook gebouwd worden, ondanks kritische mileueffecten.
Ben al ruim 5 jaar op zoek naar een woning
Betaalbare woningen en voor alleenstanden en senioren .
Bij niet voldoende woningen trekken alle jongeren weg.
De gemeente zal moeten zorgen dat er altijd gebouwd blijft worden, anders krijg je sneller verpaupering.
De huidige huizenmarkt is voor starters erg slecht. Er worden vanaf prijzen geboden en daar wordt ook nog eens ruimschoots overeen geboden tot 30.000 euro. Dat is voor een starter teveel. Nieuwbouw/starters woningen is voor mij dan echt vraag naar, omdat daarvan vaak de v.o.n. prijs laag ligt/betaalbaar is.
de huurprijzen zijn torenhoog, en de vraag naar 'betaalbare' woningen is groot (dat is zowel koop als huur, betaalbaar). Wonen (een dak boven je hoofd) is levensbehoefte nr 1!! Dat is een plicht van de samenleving als geheel om daar stappen in te zetten. De overheid is dan de aangewezen instantie om dat te initiëren.
Dit is/wordt één van de grootste maatschappelijke problemen waar we voor staan
Doorstroming is nu onmogelijk
duidelijk een taak van de gemeente
Echter zou ik willen zien dat bewoners van de gemeente Duiven voorgaan op woningzoekenden van buiten de gemeente.
Er is een dringend woningtekort. De gemeente moet zijn uiterste best doen dit te realiseren. Vaak wordt er alleen gebouwd voor de mensen met de hoogste inkomens. Ik zou graag zien dat er voor de middenklasse en de mensen met de minste inkomens gebouwd gaat worden. Tevens worden de ouderen ook vaak vergeten, terwijl we met vergrijzing te maken hebben.
er is een extreme woningnood in Duiven, daar hebben inwoners mee te maken
Er is een tekort aan seniorenwoningen
Er wordt al decennia lang verkeerd gebouwd in Nederland, dus ook in Duiven.
er zijn niet genoeg woning voor onze lijftijd groep waardoor wij langer zelfstandig kunnen wonen
Er zijn te weinig huur woningen voor jongeren nier iedereen kan kopen
Geen betaalbare woningen voor de jeugd betekent dat ze vertrekken. En geen seniorenwoningen betekent geen doorstroom
Gemeente Duiven heeft tijdens een inloopavond zelf aangegeven dat ze de afgelopen jaren te weinig hebben gebouwd waardoor we nu een probleem hebben op de woningmarkt in Duiven.
Gevolgen van te kort aan betaalbare woningen voir starters en kwetsbare mensen heeft gevolgen op andere domeinen

Grote behoefte aan BETAALBARE starterswoningen en sociale huurwoningen, genoeg veel te dure woningen.
Het aanbod momenteel is niks en wil graag in Duiven blijven wonen
Het tekort aan woningen is nu gewoon te erg, er moet direct begonnen worden met bouwen. Niet tientallen woningen maar honderden. Duiven is te populair, starters willen er absoluut niet weg maar worden nu verplicht verder dan Duiven te kijken.
Het tekort is nijpend. Jongeren wonen soms noodgedwongen bij hun ouders omdat ze geen kans maken op de woningmarkt. Vaak is hun inkomen te laag voor een koopwoning of particulier. Het is de taak van de overheid om ervoor te zorgen dat er genoeg betaalbare huurwoningen zijn.
huizen die in de planning staan zijn over het algemmen te duur voor de midden inkomens.
Iedereen is gebaat bij goede en voldoende woonvoorzieningen
ik ben binnen niet al te lange tijd op zoek naar een senioren woning die betaalbaar is voor een AOWer en liefst een jonge woning die aan de huidige eisen voldoet
Ik vind dat het bouwen van woningen om de woning tekort op te lossen geld mag kosten. Het moeten dan betaalbare huur/koop woningen voor starters worden gezien het feit dat er over het algemeen meer duurdere woningen gebouwd worden (boven kostprijs €300.000)
Inclusief sociale woningen
laat beperkte bewoning toe op recreatieparken voor alleenstaanden met duidelijke regels in contracten
Leefbaarheid en jong en oud moeten in het dorp kunnen blijven wonen
Meer betaalbare koopwoningen
Mijn 29 jarige zoon (en vriendin) is al 6 jaar op zoek naar een betaalbare woning in Duiven. Een zeer ongezonde situatie voor hen en voor mij.
Mijn huurwoning van Vivare onder een plat dak is gedurende de zomer maandenlang! onbewoonbaar! door de afgrijselijke! hitte en ik ben al vele jaren op zoek naar andere woonruimte.
Minder regels en minder bemoeienis zou ook helpen
Nieuwe woning beteken meer woz innen
Om de bevolking en daarmee voorzieningen in stand te houden is het noodzakelijk om mensen binnen de gemeente te lokken (en houden)
ruime tien jaar geleden werd de gemeente al eens door provincie en rijksoverheid op de vingers getikt m.b.t. haar woning beleid. Om geen verleidelijke subsidie van die overheden mis te lopen heeft de gemeente toen versneld Kloosterkamp ontwikkelt.. De inspraak voor bewoners was destijds een schijnvertoning.
Seniorenwoningen daar zijn er veel te weinig van
Te gek voor woorden dat de 1e keuze niet voor onze kinderen zijn
Te weinig aanbod voor ouderen om door te stromen.
Voor doorstromen is het bijna onmogelijk om door te groeien. Hierdoor komen er ook onvoldoende starterswoningen vrij in een segment hoekwoning en rijtjes huis
Voor starters (zoals ik), is een huis kopen in duiven niet mogelijk.
Voor starters is er sowieso geen huis te vinden! Huizen worden onderling verkocht of ver overboden. Er is geen aanbod en gemeente duiven doet hier niks aan
Vooral de "onderkant" van de sociale huurmarkt zit vast. Maar ook betaalbare koopwoningen <300.000€ ontbreken.
Vooral starterswoningen. Denk ook aan startersleningen
Vooral voor starters en senioren
Wanneer er nieuwe (passende) woningen gebouwd worden, komen er ook weer woningen in de Gemeente Duiven vrij.
Wel vreemd dat Duivens geld moet worden besteed en dat hiervan vaak door buitenstaanders wordt geprofiteerd.
Woning tekort is op dit moment veel te groot, snelheid is dus erg belangrijk
Zolang de burger de tekorten niet hoeft op te hoesten via de gemeentelijke belastingen belasting

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
wel een huurhuis mogen betalen van 1000 euro maar geen hypotheek krijgen voor 600 euro

De gemeente moet zowel woningen bouwen op locaties in de bebouwde kom, uiteraard rekening houdend met het over blijven van voldoende groen en open ruimte, als op nieuwe uitbreidingslocaties.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Duiven is niet ingericht op meer woningen. Als de gemeente wil uitbreiden moeten eerst op de juiste plekken uitvalsroutes worden aangelegd. Vooral in Duiven-zuid en de omliggende dorpen Loo en Groessen ontbreken deze.
Eerst bezien met hoeveel mensen wij hier in Nederland kunnen wonen. Bevolkingsgroei is geen gegeven!
Eerst inbreiden dan uitbreiden
Er liggen al een aantal bouwplannen in het centrm en denk bij bouwen aan de afwikkeling van het verkeer Duiven heeft geen rondweg
Er moet overal gebouwd worden waar mogelijk.
Geen nieuwe woningen aub!
Mensen willen graag in de buurt van voorzieningen wonen,dus centraal
nieuw location biet meer ruimte voor meer woningen

Toelichting bij 'Oneens'
Alleen nieuwe uitbreidingslocaties
Behoud het kleine beetje groen dat er is binnen de bebouwde kom en zorg er ook voor dat Duiven straks niet direct met woningen tegen Zevenaar of Westervoort aan ligt
binnen de bebouwde kom moet zoveel mogelijk leefbaarheid zijn m.a.w. groen moet zeker groen blijven
De bebouwing binnen de bebouwde kom is goed zo. Groen tussen de huizen is belangrijk voor mens dier en klimaat. Zoek liever een nieuwe locatie aan de rand en werk dit doordacht uit met een goed plan. Voldoende huizen, ruimtelijke opzet en groen.
De gemeente moet bouwen op uitbreidingslocaties. Het aantal stukken groen in de gemeente is nu al beperkt. Het vol bouwen van deze locaties gaat ten koste van het woongenot van de huidige bewoners van duiven.
Duiven heeft grond genoeg om uit te breiden....
Duiven is al te veel gegroeid i.v.m. de infrastructuur. Gevolg: files op rondweg en toegangswegen rondweg, parkeer tekort winkelcentrum
Er zijn best bebouwde plekken welke herontwikkeld kunnen worden
ga de hoogte in (flats) binnen de bebouwde kom
Gemeente, dorp Groessen heeft voldoende te verduren (gehad): hoogspanningsmasten, Betuwe route en doortrekken A15
in principe niet in de bebouwde kom, tenzij daar echt totaal braak liggend terrein zou zijn, zonder groenvoorziening.
Maak eens gebruik van de ruimte in loo/groessen
Meer aan de randen.
Niet alle woningen moeten op een kluitje gezet worden. Woningen die buiten de bebouwde kom gebouwd worden.
Niet bij bestaande bouw. Wel op nieuwe locaties
Oud bouw opnieuw opbouwen en meer appartementen
Snap ook niet hoe je woningen kunt bouwen vlak naast een horeca gebied. Dat gaat klachten opleveren ivm overlast natuurlijk!
Uitbreiding voor huizen terwijl er zoveel tekort is aan horeca
Vooral nieuwe locaties, weinig plek meer in huidige bebouwde kom
Zoveel mogelijk op uitbreidingslocaties

Toelichting bij 'Neutraal'
Alleen als er ruimte voor is, zonder te veel schade aan te brengen aan natuur en oude gebouwen.
Als er ruimte is binnen de bebouwde kom, dan moet deze benut worden, maar niet ten koste van leefgenot. Bij geen ruimte ligt het voor de hand om buiten de kern bij te bouwen.

Bouwen is absoluut niet de oplossing
Er zijn nog genoeg locaties over.
Gaat het aantal inwoners/huishoudens in de komende jaren stijgen?
In het centrum meer appartementen. Centrum mag wel volgebouwd worden.

Toelichting bij 'Eens'
Bied d op de uitbreidingslocaties ook grotere kavels aan voor ruimer wonen. Op die manier blijft t enigzins buitengebied zonder dat t een volle nieuwe wijk wordt.
Bij inbreidingslocaties komt kwaliteit van de leefomgeving in de knel door minder groen en minder ruimte tussen woningen.
Bouwen op nieuwe locaties moet wel zo dicht mogelijk rond de kern gebeuren. Biezenkamp is in dit kader volstrekt onlogisch. Ver van scholen, winkels en andere voorzienigen.
De gemeente heeft een drietal mooie opties gegeven voor uitbreidingslicaties. Op deze plekken kunnen veel nieuwe huizen worden gebouwd.
De gemeente zou ook naar winkel lokaties slimmer kunnen kijken. Gezien de leegstand in het centrum zou je ook slimmer kunnen herindelen. De Jumbo zou bv kunnen verhuizen naar de oude lokatie van Electro World. Dat land kan samengevoegd worden met die van de Hema. De Hema zou naar het pand van de Intertoys kunnen. Dit heeft 2 voordelen. Meer doorloop in het centrum zelf. Maar in het huidige pand van de Jumbo zou je Ter Heerdt kunnen plaatsen. Hierdoor zou je de lokatie van Fietsenzaak en de winkel waar Loonstra zat plat gooien en nieuwe zorg/ starters woningen kunnen plaatsen.
Duiven moet kunnen groeien
Duiven moet niet elke vierkante meter willen bebouwen en ook zorgen dat daar waar Duiven zelf niet wil bouwen projectontwikkelaars de ruimte geven om iedere vierkante meter vol te bouwen Hou Duiven ook leefbaar met veel groen en ruimte voor de toekomst van onze jeugd
Eerst inbreiding, dan beperkt op nieuwe locaties. Er moet creatiever gedacht worden, o.a. oude gebouwen herbestemmen.
En daarnaast een aantal vrije kavels voor de 60+ ers om duurzaam te mogen bouwen(incl aardwarmte, zonne en windenergie etc)
Er is grote behoefte met name voor woningen voor ouderen
Er is zijn nog goede uitbreidingslocaties. Voldoende groen binnen de bebouwde kom moet zo blijven.
Er moet wel rekening gehouden worden met uitvalswegen, invloed op directe omgeving enz.
geen andere mogelijkheid
Groen, parken enz. blijft belangrijk.
Grote huizen opdelen en woningen in leegstaand zakelijk vastgoed zou ook helpen
Het is niet wenselijk dat groenvoorzieningen nu ineens bebouwd gaan worden (“inbreiding”). De bestaande huizen zijn destijds gekocht obv. oa. de omgeving (groen/speelruimte).
Het is wel van groot belang om bij de uitbreidingslocaties zo snel mogelijk een ontsluitingsplan te communiceren om overlast te voorkomen
Het liefst zoveel mogelijk binnen de bebouwde kom
Ik vind het belangrijk dat Duiven minder 'versteend' en pleit daarmee ook voor meer groen
Ik vind voldoende groen en open ruimte wel belangrijk voor de leefbaarheid
Ik zou het jammer vinden wanneer het huidige groen moet wijken voor nieuwbouw
In het centrum is een mooie optie voor starters en senioren die kleiner willen wonen. Voor jonge gezinnen zal er een wijk buiten de bebouwde kom kunnen komen
in nieuwe uitbreidingslocaties moeten wel voorzieningen komen voor mensen die niet goed ter been zijn
Indien nodig
Liefst in groessen of de ploeg of plak
Liefst niet binnenin bestaande wijken
m.i. zijn er voldoende uitbreidingslocaties voorhanden
Maar ga dan uitbreiden rondom de kern van Duiven. Het gebied bij de Molenstrat zorgt ervoor dat het centrum helemaal aan de rand komt van Duiven. Centrum moet wel centraal blijven, dus bij e en is meer voor de hand liggend ivm centrumpartij.
Maar nogmaals, let ook op de huidige bebouwing die er al staat, en alert op projectontwikkelaars die koste wat kost hun project er door willen drukken.
Meer 1a 2 pers huishouding (sociale huurwoning)

Meer woningen voor (ouderen) tweepersoons huishouden zodat de doorstroom zal verbeteren.

misschien bouwen buiten de bebouwde kom

Misschien eens wat meer vrije staande woningen ipv los staande woningen met 3 meter tussen jou en je buren. Gewoon wat meer ruimte om je heen.

Nieuwe locaties is beter

of we moeten de lucht in bouwen maar anders zal je toch ergens heen moeten met de huizen

Prioriteit voor inbreiden

Schuren of kasten afbreken en daar beperkte woningbouw. Grote monumentale gebouwen/ boerderijen apartementen in maken. Leegstaande winkels en kantoren ook woningen van maken.

uitbreidingslocaties zijn sneller realiseerbaar

Wat er in centrum gebouwd wordt is echt veel te duur. De nieuwe appartementen bij Thuvine als voorbeeld.

Wel grenzend aan bestaande bebouwing

Wel rekening houdend met verkeersoverlast door woon-werkverkeer richting A12

zo min mogelijk uitbreiden.. maar de hoogte in kan ook.. soms zijn die heilige huisjes te heilig.. echt kleine woningen (en dus meer woningen op dezelfde m2) vind ik ook een optie.. er zijn zeer veel singles die echt klein willen en kunnen wonen. dus lieven binnen bebouwde kom.

Toelichting bij 'Volledig eens'

Alle kleine beetjes helpen.

Als er maar goed gekeken wordt naar de hoeveelheid natuur wat over blijft en de soort woningen.

Anders ga ik wel in een stad wonen. Juist wonen in de openheid geeft een vrij gevoel.

Bewoning mag niet ten koste gaan van de parkjes.

bij het zoeken naar ruimtes mag ook in de dorpen rondom(Groessen) gekeken worden hier is ook veel behoefte aan betaalbare woningen voor jong en oud

bouwen voor senioren binnen redelijke afstand van voorzieningen

De locaties binnen de gemeente zijn beperkt, dus kijk goed naar locaties aan de randen van Duiven

Duiven heeft veel ruimte met goede infrastructuur (fietspaden mogen beter !) dus veel kansen om draagvlak voor voorzieningen te versterken

Er moeten vooral veel huur woningen gebouwd worden. Niet in een bestaande wijk. Maar een hele nieuwe locatie

Er wordt nu gebouwd is de bedoeling (zuidoost) op een zeer klein stukje groen wat beter als losloopgebied voor honden zou kunnen worden gebruikt

Er zijn hier en daar nog plekken binnen de gemeente waar gebouwd kan worden.

Geef andere ontwikkelaars dan de gemeente ook de mogelijkheid om bouwplannen te realiseren.

Geen inbreiding toepassen. Het open karakter van Duiven gaat hierdoor naar de knoppen. De verdichting neemt daardoor toe en het woongenot wordt aanzienlijk minder. Zoek uitbreiding.in de buitengebieden.

het groen dat duiven heeft is erg belangrijk, maar er is een tekort aan woningen dus moet er buiten duiven gebouwd worden

Ik heb dringend andere woonruimte nodig.

Inbreiding voor uitbreiding zegt het College toch?

Inderdaad ruimte houden voor groen en recreatie, heel waardevol

Liever woningbouw dan industrieterrein

Met alleen inbreidingslocaties kom je er niet

Met een voorkeur voor uitbreidingslocaties. Binnen de bebouwde kom zijn de mogelijkheden feitelijk zeer beperkt.

Misschien eens wat minder ruimte voor dure koopwoningen die vaak veel te groot zijn voor wat erin komt wonen.

Nieuwe uitbreidingslocaties zijn zeker noodzakelijk voor het bouwen van (betaalbare) koop/huur woningen voor starters

Ons dorp staat bekend als een groen dorp, laten we dat ook zo houden en aan de rand nieuwe wijken bouwen

Oppassen dat er voldoende normale ensgezins woningen worden gebouwd en niet alleen grote kavels voor vermogende.

Plaatsen zijn bekend o.a. Plakse wei.
Vooral inbreiding locaties zouden bij voorkeur moeten worden voorzien voor senioren woningen dichtbij openbare voorzieningen waarvan ca. 67% grondgebonden. Uit een recente landelijke enquete is deze voorkeur onder ouderen naar voor gekomen. Zeker in een dorp zal de voorkeur voor grondgebonden woningen beduidend hoger liggen.
Vooral ook op de eerder genoemde locaties in het oude Centrumplan!
Zie mijn vorige toelichting. Om je inwoners in Duiven te behouden moet je zeker ook aan de vraag voldoen.

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
Wat is nu je doel van het onderzoek. Mensen ongezout zonder goede info naar meningen vragen.

Alle nieuwe initiatieven voor woonvormen met zorg moeten worden gehonoreerd.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
ALLE nieuwe initiatieven? Nee. Er moet goed over nagedacht worden, je kunt niet zomaar van alles gaan bouwen.
Daarnaast kan domotica uitkomst bieden in bestaande woningen
De krapte op de woningmarkt is breder dan mensen met een zorgvraag. Het kan niet zo zijn dat deze groep voorrang krijgt op mensen die nog wel een bijdrage aan de maatschappij kunnen leveren.
Er is een grote groep doorstromers die vast zitten en geen ruimte kunnen creëren voor anderen. Op deze manier vergrijst duiven extra hard
Hangt uiteraard van kwaliteit van de initiatieven af en wat dit voor de overige groepen betekent.
Het is voor starters al bijna onmogelijk een woning te krijgen zowel huur als koop
Juist de hier geboren starters en onze ouderen hebben het 1e recht op een woning.
juist meer woningen voor starters.
Wat een onzin. Er mag rekening mee gehouden we, maar geen volledige honorering.
Zonder starters of doorstromers zijn er geen mensen die kunnen voldoen aan de zorgvraag van de groeiende groep mensen

Toelichting bij 'Oneens'
55 plus moet blijven geen jongeren erin
Accent moet liggen op doorstromers en starters.
Afspiegelingsbeginsel zoveel mogelijk toepassen. Behoefte vraag van de doelgroepen verhoudingsgewijs vervullen. Op basis van de getallen uit onderzoek.
Alle nieuwe plannen voor woonvormen met zorg moeten worden geaccepteerd: erg kort door de bocht. Moet wel in balans zijn met vraag en daarnaast met aanbod woningen voor andere doelgroepen. Ook hier is een grote vraag
Alle vertegenwoordigd een absoluutheid die misbruik in de hand werkt.
alleen als deze huisvestingsvormen weer beschikbaar kunnen worden gemaakt als ze over zijn voor mensen zonder zorg vraag
Alles moet in verhouding
Andere doelgroepen moet ook eens een kans krijgen
beide groepen zijn belangrijk zowel starters als zorgwoningen. Doorstromers minder relevant
De gemeente moet hierbij wel neutraal blijven. Starters en doorstromers zijn er ook.
Denk dat je een goede mix moet houden
Deze groep is ook belangrijk, maar je kan niet zomaar andere groepen negeren. Zeker niet als het die groepen zijn die uiteindelijk de rekening (belasting) moeten betalen.
Die verantwoordelijkheid is er ook voor mensen zonder zorgvraag
Dit is te zwart wit
Dit zou evenredig verdeeld moeten worden
een juiste balans zoeken. Wij willen ook geen (vergrijsde) zorg-gemeente worden.
Er is al een groot tehuis en zorg kan ook aan huis gerealiseerd worden.
Er is ook een groeiende groep zonder zorgvraag, vind een balans
Er moet een goede afweging worden gemaakt aan welke zorginitiatieven medewerking moet worden verleend. Het moet wel een aanbieer zijn waarin in de gemeente behoefte aan is voor mensen uit de gemeente. Dit mag niet ten koste gaan van reguliere woningbouw. Beide moeten samen gerealiseerd kunnen worden.
er moet gekeken worden of er behoefte aan is en proberen te combineren
er moet op een evenwichtige manier gekeken worden naar de belangen van alle groeperingen, dus zonder voorbehoud de aanvragen van een bepaalde groep goedkeuren keur ik ten zeerste af
Er moet wel een goede selectie plaatsvinden en niet alleen voor mensen die zorg nodig hebben gebouwd worden. Ook voor de starters zijn er veel woningen nodig.

Er zal vooral naar een gezonde balans tussen doelgroepen moeten worden gestreefd. Prioriteit ligt wat mij betreft bij woningen voor starters en senioren als doorstromers

Er zijn mogelijkheden binnen Duiven om van bestaande bouw zorgcentra's te maken.

Ga de lucht in bouw meer in minder oppervlakte. Maak combi in een nieuwe wijk.

Ga eens particuliere plannen steunen.

Geen hoogbouw of dicht op elkaar bouwen

gemeente moet bouwen voor de vraag

het moeten wel reële plannen zijn

Hiermee zet je het doel van de gemeente voorop en worden de belangen van de andere doelgroep ondergeschikt

Iedere Nederlander heeft evenveel rechten

Iedereen gelijke kansen.

Iedereen heeft recht op een woning. Starters, samenwoners die een gezin willen, mensen die uit elkaar gaan en mensen met zorg hebben allemaal evenveel recht

iedereen verdient een kans

Ik denk dat alle soorten woningen waar nu erg tekort van is, even belangrijk zijn. Niet alleen voor de mensen die zorg behoeven.

ik denk dat woningbouw voor mensen met een zorgvraag uitermate belangrijk is, maar dit mag niet ten koste gaan van de groepen mensen zoals starters en doorstromers.

Ik mis de creativiteit van de gemeente om met bestaande leegstaande panden te kijken naar nieuwe invullingen. Daar hoor ik te weinig over terug. Die panden helpen het aanzicht ban het dorp te bepalen en de historie te onderstrepen.

Ik vindt starters en doorstromers even belangrijk als de doelgroep met zorg.

Je kan niet zomaar een doelgroep onbeperkt voorrang geven

Je zou juist dit kunnen combineren.

Meeste vraag is er volgens mij voor starters een doorgroeiers

niet alles moet wijken voor slechts één groep. Ook starters en doorstromers verdienen ruimten. dus evenredig verdelen!

Niet minder!!!!

niet of of maar gelijk optrekken

Niet ten koste van starters

Onze grootste prioriteit moet zijn dat we werkende jongeren in ons dorp houden. Anders hebben we straks alleen nog ouderen en mensen met een zorg vraag.

Ook andere doelgroepen moeten de kans krijgen

Ook hier geldt weer dst "alle" extreem is. Het moet passend zijn, toekomstbestendig, en niet per definitie voorrang hebben boven woningzoekenden zonder zorgvraag.

Pro rato verdelen.

Relatief deel aan woonvormen met zorg en deel voor starters en doorstromers

starters en doorstromers maken vrijwel geen kans

Starters en doorstromers zijn de motor om de gemeente draaiend te houden. Als daar geen woningen voor worden gebouwd, zijn ze weg. Dan heb je straks alleen nog zorgdoelgroepen over.

Verhouding tussen niet zorg en zorgpanden moet in verhouding naar vraag worden gebouwd.

Voor alle doelgroepen is belangrijk. Mag wel minder voorrang worden gegeven aan asielzoekers

Voor alle groepen. Ik zou ook aandacht Willem voor hofjes waar jong en oud samen kunnen wonen.

Voor starters is het bijna onmogelijk om iets te vinden. Huur of koop. En dat geld ook voor als je alleen een woning wilt huren /kopen

We hebben de afgelopen jaren enorm veel vluchtelingen onderdak gegeven, daar stond het kabinet voor opem maar die mensen hebben ook kinderen dat is dubbelop, ik wil straks als 20 jarige geen hypotheek afsluiten voor een klein huisje van 5 ton omdat er te weinig huizen zijn en er zijn heel veel jongeren in dit land en volwassenen die dakloos zijn

Toelichting bij 'Neutraal'

Alle doelgroepen moeten goed afgewogen worden; goede balans komen

Alle plannen accepteren lijkt mij te ver gaan. Maar een deel van de nieuwe woningen ook voor deze groep.
Belangenafweging voor een gezonde bevolkingsopbouw
Dit is niet zo te beantwoorden alternatieve woonvormen kunnen ook belangrijk zijn
Duiven relatief vergrijsd-bouw meer voor starters
Een evenwicht vinden tussen doelgroepen ouderen en starters/doorstromers
Een evenwichtig en eerlijk beleid is hier noodzakelijk
Een uitzondering kan worden gemaakt voor deze groep mensen
Eigenlijk moet er voor beide genoeg gebouwd worden. Om de doorstromers en starters hier te houden en Duiven niet een ouderen dorp te laten worden, moet je voor beide doelgroepen wat bieden. Misschien is het Droohuus en Thuvine voor Duiven wel voldoende?
Er moet een afweging worden gemaakt tussen alle doelgroepen. Binnen projecten moeten al deze groepen ruimte krijgen. Zeker ook nieuwe en creatieve oplossingen
Er moet een evenwicht komen in vraag en aanbod. Kijk naar de leeftijd opbouw binnen de gemeente.
Er moet een goede balans in komen; een starter heeft net zoveel recht op een eigen plek als een persoon/gezin met zorgvraag
Er moet een goede balans komen tussen de behoefte aan woningen die er bestaat voor alle groepen in de samenleving dus vooerstarters, doorstromers en ouderen. Maar ook voor mensen die geen hoge huur kunnen betalen.
Het is in mijn ogen belangrijk om te beginnen met de meest schrijnende vraag, of in ieder geval daar de meeste prioriteit aan te geven.
het moet in balans zijn afgestemd op de vraag
ik denk dat we minder doelgroep gericht moeten bouwen, maar meer multifunctioneel: een gebouw dat voor alle doelgroepen geschikt gemaakt kan worden (zoals hier het hergebruik van schoolgebouwen al is gedaan). Ik vind de ene doelgroep niet belangrijker of minder belangrijk dan de andere. Het moet goed in balans zijn. En nogmaals; waarom een kast van een huis bouwen als op diezelfde grond 10 singles of starters kunnen wonen in kleinere woningen.
Je moet voor alle mensen voldoende bouwen. Desnoods 2 plekken of alle soorten huizen door elkaar
Kijk vooral naar de verdeling in de vraag. Jong oud zwak sterk iedereen moet een eerlijke kans hebben.
Misschien everedig bouwen?
Niet alles moet zomaar worden geaccepteerd, zal goed gekeken moeten worden naar haalbaarheid en noodzaak.
Ongelukkige vraagstelling
ook starters hebben indirect een zorgvraag
Per project moet er gekeken worden naar de mogelijkheden. Niet alles moet per definitie doorgaan.
Projecten zoals Huis van Droo, Liemerije Droostate en Huize Thuvine zijn een mooi voorbeeld van gemengd wonen met meerdere woonsoorten op een plek. Als daar in de toekomst nog 1 of 2 soort gelijke projecten op een grotere bouwlocatie kunnen komen zoals op de Biezeweide waar vanuit Groessen en het Loo zeker belangstelling zal zijn voldoet Duiven aardig aan zijn ouder doorstroom beleid.
Zorg voor een goed evenwicht.

Toelichting bij 'Eens'
De gemeente moet zeker voor die doelgroep wonen bijbouwen. Betaalbare woningen en natuurlijk moeten deze in de buurt van een winkelcentrum liggen voor deze doelgroep.
Eerst de zorg, de andere zijn minder afhankelijk
Er moet dan ook rekening gehouden worden met starters. Maar chronisch ziek en alleen betekend nooit genoeg geld voor hypotheek dus...
Er moet wel goed gekeken worden of de zorgvraag wel voldoende onderbouwd is en of er voldoende gebruik van gemaakt gaan worden. Dus niet klakkeloos honoreren, maar ik denk dat er wel behoefte is voor deze markt. Maar dan ook hier weer kijken naar de middenklasse inkomens en niet alleen voor de upperklasse.
Evenwicht daarin moet gelijk liggen.
Het lijkt mij dat er genoeg appartementen etc zijn voor ouderen. Het gaat op dit moment echt om de starters en doorstromers die een betaalbare eengezinswoning willen.
het woonaanbod behoort een afspiegeling te zijn van de bewoners; leeftijdscategorieën, een of meerpersoonshuishoudens, % mindere validiteit etc.
Hierdoor komen meer gezinswoningen vrij waar veel behoefte maar is

Ik vind deze mensen midden in de maatschappij moeten kunnen leven op een woongroep gevestigd in een eigen pand in een woonwijk. Om zo een pand voor woonvormen te realiseren zou ruimte moeten worden gemaakt in het bestemmingsplan
Is hard nodig
Knarrenhof of meerdere bouwen
Komen er huizen vrij voor starters en doorstromers.
Komt er meer vrij
Ook hiervoor vind ik: Duivenaren eerst.
Rekening houdend met de andere doelgroepen
Wanneer deze categorie uit hun eigen huis naar laagbouw gaat is dat prima
Wel goed in het oog houden dat de mix van jong en oud 'gezond' blijft
Zorg heeft inderdaad prioriteit

Toelichting bij 'Volledig eens'
De gemeente Duiven was eerst groeigemeente, maar de inwoners worden steeds ouder, dus er moet op geëmancipeerd worden.
iedereen heeft vroeg of laat zorg nodig, dus als duiven meer woningen bouwt moet er ook gezorgd worden dat deze mensen als ze ouder of ziek worden een plek krijgen
Liefst gecombineerd. Zorgwoningen tussen starters
Omdat ook deze doelgroep aangepaste voorzieningen nodig hebben!
starters en doorstromers kunnen de huizen kopen/huren van de groep de hier gebruik van maken
vallen daar ook prikkelarme woningen onder?
Voor iedere groep woningzoekende moet er meer aanbod komen
Waarom moet dit ten koste gaan van starters en doorstromers? Bouw eens niet van die gigantische koopwoningen voor kleine huishoudens.

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
Moeten worden geaccepteerd???? Dat is niet democratisch. Wordt de zorgvraag deels niet kunstmatig hoog gehouden???

Met de juiste zorg en ondersteuning kunnen ouderen lang zelfstandig blijven wonen.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Dan moet er niet bezuinigd worden op de zorg, zoals nu de plannen zijn
Het is tenenkrommend om te zien dat een eenoudergezin geen woning kan krijgen omdat mijn buurvrouw van 85 een eengezinswoning bezet houdt. Deze ontzettend lieve dame verdient een klein een persoons huisje en maakt zo plaats voor een gezin met jonge kinderen die het huis van opa en oma nu hun thuis moeten noemen
In veel gevallen zijn deze woning te groot voor een of twee personen en kan een gezin beter gebruik van maken
Ouderen willen graag kleiner gaan wonen/woning verkopen en gehuurd gaan wonen; maar dan wel betaalbaar. Geen 900 euro in de maand. Inkomen van loopt terug! Pensioenen gaan naar beneden
Voor tussengroepen zijn alle mogelijkheden verdwenen. Je moet nu thuis blijven wonen ook al komt de veiligheid in de knel en voelde mensen zich eenzaam. Nieuwe woonvormen zijn noodzakelijk.

Toelichting bij 'Oneens'
afhankelijk van gezondheid oudere. Dit is heel erg maatwerk gerelateerd
Als ze willen verhuizen, moet dit kunnen. Willen ze blijven wonen moet dat ook kunnen.
Dat zal niet voor alle ouderen gelden, dementerenden bv
Denk dat geen realistisch stelling is.
Dit hangt ervan af. Wanneer ouderen in een grote gezinswoning blijven wonen en deze volledig aangepast moeten worden, dan komen deze woningen niet te koop. Hierdoor hebben doorstromers geen kans. Dan beter meer woningen bouwen voor deze groep (seniorenwoningen met aanpassingen).
Dit heb ik net zelf mee gemaakt met mijn ouders. Zo lang mogelijk zelfstandig wonen gaat ook met heel veel risico's gepaard en is soms ook mensonterend voor deze mensen. En op de knieën voor de huisarts liggen smeken op hulp om in het zorgcentrum te komen omdat het niet meer gaat thuis was zeker niet fijn. Voor alle partijen niet fijn.
Dit is onderdeel van het probleem.
En hoe zit het dan met de mantelzorgers? Voor hen wordt het zwaarder als ouderen langer thuis blijven wonen
Er zijn één gezinswoningen wast maar één of twee ouderen wonen, ouderen kleiner laten wonen die aanpassingen nodig hebben en geef woning aan gezin die ruimte echt nodig heeft
Erg kostbaar allemaal en vereenzaming ligt dan op de loer
Fysiek is dit misschien mogelijk maar hierdoor vereenzamen ouderen ook en dat is een probleem
I.p.v. per stuk te renoveren is het pragmatischer en kosten effectiever omdat te centraliseren.
Ik vind dat er ook naar het sociale aspect moet worden gekeken, mensen die thuis van zorg afhanklijk zijn leven vaak in een sociaal isolement. Als ze in een instantistof woongroep wonen is er zorg en zijn er sociale contacten
Ik vind dat er voor deze ouderen een aantal centrale plaatsen moeten zijn waar ze als gezin (dus man en vrouw niet gescheiden zoals in een woonzorg instelling) in aangepaste woonzorg instellingen waar aan hun behoeftes kan worden voldaan. Dit om zorg kosten en eventuele aanpassingen/verbouwingskosten te te drukken
Ik woon twee onder één kap woning is vezels te groot voor ons twee , zolder wordt moeilijk bereikbaar, en ik ben een van de vele denk ik bouw 55 + woningen met een fatsoenlijke woonkamer geen hok van 20 meter waar je nog dressoir kwijt kan, en kijk dan eens wat een mooie gezinswoning er vrij komen
In het belang van de ouderen is het prettig als ze zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Tenzij dit een huurhuis betreft en waar ook een gezin in had kunnen wonen
Kleinere behuizing voor ouderen is noodzakelijk ook voor de doorstroming.
Meer woningen voor 1 en 2 persoonshuishouden is ook een optie. Deze dan zo bouwen dat deze voor iedereen geschikt is.
Mensen blijven te lang thuis in een (te groot) huis met als gevolg eenzaamheid en ondervoeding.
Met 3 ouders eindigend in het verpleeghuis, zien we echt behoefte aan huisvesting met met comfort qua woning. Nu weggestopt in een klein kamertje, badkamer delen met anderen. Mensonwaardig
Onderhoud van de woning blijft altijd bij de mensen zelf liggen. Als je ouder wordt kan dat niet meer.

Ouderen moeten minder lang thuis wonen scheelt een hoop zorgen voor voor de ouderen zelf en hun familie

Ouderen naar senioren woning zodat de woning gebruikt kan worden voor starters

Ouderen wonen vaak nog in te grote huizen. Die moeten voor doorstroom op de markt komen.

Veel ouderen vereenzamen, kwijnen weg. Overheden laten ouderen barsten...

Veel ouderen vereenzamen, omdat als je oud wordt, vallen familie en vrienden steeds meer weg. Of vervoer naar vrienden/familie is er niet meer. In de seniorenwoningen wonen ook steeds meer 30/40 plussers die een eigen leven leiden en ook geen tijd en aandacht voor de ouderen hebben. In woongroepen/zorgwoningen/aanleunwoningen is tenminste aandacht en gezelligheid met leeftijdsgenoten

veel ouderen wonen in een eengezinswoning en wanneer er voldoende appartementen of andere woningen voor ouderen beschikbaar zijn, komen deze woningen beschikbaar voor gezinnen

Veel ouderen wonen in te groot huis. Daarnaast is het bieden van de juiste zorg en ondersteuning een utopie. Vereenzaming ligt voortdurend op de loer

Wanneer deze categorie in laagbouw bij elkaar gezet word is de zorg ook makkelijker

Wanneer ouderen thuis verzorgd moeten worden en woningen moeten worden aangepast om dit mogelijk te maken, is er geen sprake meer van zelfstandig wonen. Zorg ervoor dat ouderen gezamelijk in een "zorg"complex oud kunnen worden. De vrijgekomen woningen kunnen weer opnieuw worden ingezet voor anderen

Zo is er geen doorstroming

Toelichting bij 'Neutraal'

Alleen als dit echt haalbaar is!

Als ze dit zelf ook willen. Ze hebben hun hele werkzame leven mee betaald aan alles.

Daarbij zal de zorg eerst op orde moeten komen en voldoende hulp kunnen bieden. Dat is op dit moment te weinig en veel kinderen bekommeren zich niet meer om hun ouders.

Dan ga je voorbij aan evt welzijn

Dat kan je niet zo kort door de bocht stellen. Dat hangt helemaal af van de situatie en de zorgvraag van betreffende persoon. Iemand met fysieke beperkingen die ouderdom vraagt iets heel anders dan iemand met bv Alzheimer of psychiatrische problematiek. Dat maakt deze stelling dus niet zo te beantwoorden..

Dat zou de mooiste optie zijn, andere kant kan de woning ook beschikbaar worden gemaakt voor starters. Zodat die ook meer doorstroom hebben en zorgverleners op een locatie worden gehuisvestigd.

deels zal dat het geval zijn

Dit is te gemakkelijk gesteld. Er zal een breder pakket aan woonvormen moeten komen. Samen wonen in welke vorm dan ook moet ook mogelijk zijn. Ook voor nog gezonde medeburgers. Alleen thuis zitten leidt tot eenzaamheid.

Dit moet wel in verhouding staan met de te maken extra kosten (bijvoorbeeld extra zorg moeten verlenen aan een zorgbehoevende in een veel te grote woning, welke bijvoorbeeld schoon gehouden moet worden vanuit thuiszorg)

Eerst het Sociaal Domein correct inrichten

gedwongen verhuizing is moeilijk maar vooral bij huurwoningen mag er aangedrongen worden naar een eventueel meer passende woning

Hangt er vanaf. Bejaardenhuizen zijn ook prima

Hangt per situatie af.

Ik ben zelf verpleegkundige in de thuiszorg en dit is zeker niet altijd waar. Jullie spreken hier over alle ouderen, dit is dus heel breed. Hoe denken jullie over dementerenden, ouderen die zelf niet meer naar het toilet kunnen. Daar is de thuiszorg helaas niet voor.

Ik denk dat ouderen zelf de keuze moeten krijgen en niet gedwongen worden om juist niet/wel te moeten verhuizen

Indien er woningen voor ouderen worden gebouwd komen de huidige huizen van deze ouderen te koop. Dit is goed voor de doorloop in de huizenmarkt

Ja, het liefst wel maar als b.v. geen traplift of drempelloze douche kan worden gerealiseerd of betaald is gelijkvloerse woningbouw een uitkomst

Klinkt leuk, maar in praktijk moeten er dan ook goede voorzieningen zijn

Met de juiste zorg. Dit is precies waar het mis gaat.

Moet de wmo ook toegankelijker zijn

ondersteuning thuis in de wijk valt moeilijker te regelen. er is minder sociale controle en contact

op een bepaald moment is het niet meer te doen en moet er toch een andere oplossing komen

Ouderen moeten keuze hebben, maar het aanbod van alternatieven is te beperkt.

soms kan men met aanpassingen zelfstandig blijven wonen maar vaak gaat het ook om ouderen met dementie e.d. Vaak wordt er teveel van uitgegaan dat de juiste zorg en ondersteuning beschikbaar is door mantelzorgers en buren e.d. Echter in duiven zijn de meeste inwoners solistisch en niet bereid om in de praktijk een ander te ondesteunen. Men is druk met het eigen huishouden en er is geen aandacht voor de medemensen in de buurt/omgeving.

Vaak is huis te groot voor senior echtparen, betere doorstroom.

Vaak wonen de ouderen nog in grote woningen terwijl ze met een kleinere woning kunnen volstaan. Dus kijken naar woningen op maat.

Volgens mij wordt hier al op gestuurd, het is belangrijk om genoeg voorzieningen te hebben als zelfstandigheid geen optie meer is. Aanwezigheid van zogenaamde Aanleunwoningen in de zorgkosten zou een goede aanvulling zijn.

Wellicht dat de woningen te groot voor hen zijn (ouderen) en de investering van het geschikt maken in een nieuwbouw kan gestoken kan worden waar een deel voor ouderen woning geschikt wordt gemaakt.

Ze houden soms te lang een eensgezinswoning bezet terwijl ze beter in een 1 persoonshuis/appartement kunnen wonen

Zolang het te doen is zeker. Maar er zitten teveel ouderen thuis die eigenlijk allang een plek in een verpleeghuis hadden moeten hebben

Toelichting bij 'Eens'

Al neemt het de eenzaamheid en sociale controle niet weg Zelfstandig in een kleine woongemeenschap is veiliger en de aandacht zorgt dat bewoners actief blijven

Alls is mogelijk in deze tijd. Mijn opa van 92 woont nog zelfstandig uiteraard wel met hulp en tafeltje dekje.

Als voorwaarde dient de gemeente dat dan ook te faciliteren door het ruimhartig verlenen van benodigde vergunningen wanneer een woning “senior-proof” gemaakt moet worden.

Als ze dat ook zelf willen

Daar ben ik het mee eens. Maar soms zoals ik zelf mee maak, is dat vaak niet voldoende en veel zorg of noodzakelijke zorg kan vaak niet thuis geleverd worden.

Dit kan vaak geregeld worden, mits de omgeving ook passend is. Zij bewonen echter vaak relatief grote woningen. Een verhuizing kan dan ren grote verhuisketen oo gang brengen.

Dit scheelt ook weer bijbouwen

Dit wel onder het voorbehoud dat er voldoende gefaciliteerd wordt in de woningaanpassingen (al dan niet door de gemeente) en dat het zorgbeleid binnen de gemeente gericht is op het voldoen aan de hulpvragen binnen de gemeente en hiervoor gelden ter beschikking stelt.

gemeente moet ook proberen doorstroming te stimuleren

Het zou alleen jammer zijn dat ouderen woonruimte die geschikt is voor gezinnen bezet houdt. Ik ben voorstander van knarrenhofjes.

In de meeste gevallen zal dit lukken. Wanneer dit geen mogelijkheid is zullen er andere opties moeten zijn.

Indien in gezinswoning doorstroom bevorderen

Indien ze dit natuurlijk ook nog kunnen en willen

Ja, dat moet zeker kunnen, maar dit betekent wel dat als zij dan hun huis uit moeten wellicht meteen meer zorg nodig hebben. daar moet je dan wel rekening mee houden.

Maar als er meer kleinere aantrekkelijke woningen voor ouderen komen zorgt dat wellicht voor betere doorstroming.

Maar alsxer dan hulpvraag komt wijs deze dan niet af maar denk in oplossingen

maar dan moeten starters wel in de moegelijkheid zijn deze vrijkomende woningen over te nemen (te kopen) anders heeft het weinig zin. dan komt de doorstroom niet op gang

Maar dan wel doen!

Maar deze zorg en ondersteuning moet niet ten koste gaan van de reguliere zorg. Daarnaast mogen de kosten van dergelijke aanpassingen door de doelgroep zelf bekostigd worden, niet door de gemeente of andere overheidsinstantie.

Maar er zijn ook mensen die graag kleiner willen wonen met het oog op de toekomst.

Maar niet wanneer het een groot huis betreft, waar na aanpassing nog maar een deel van bewoond/gebruikt gast worden. Grote gezinswoning is niet nodig voor alleenstaande ouderen. Ouderen moeten tijdig naar een woning geschikt voor 1- of 2 persoon huishouding.

Maar, ze houden dan wel potentieel gezinshoofden bezet

Mag nooit ten koste gaan van het woongenot van de bewoner. Altijd voldoende "verzorgde "woonruimte houden zodat niet onnodig gewacht moet worden.

Met de nadruk op juiste zorg
Met deze stelling kun je het niet oneens zijn. De vraag is meer waar behoefte aan is. Bijvoorbeeld ook om sociale isolatie te voorkomen.
Met klem op De Juiste Zorg.
Misschien met een centrale buurtzorg die ouderen ondersteund in verschillende taken (zoals verzorging in boodschappen)
Mits de thuiszorg voldoende capaciteit heeft om dat te faciliteren
Mits er betere zorg komt
mits er dan banen bijkomen in de zorg, denk bij pleyade aan de zorggezellen en teamgezellen, zo kun je mensen die niet direct opgeleid zijn in de zorg laten zorgen voor de mensen zonder grote zorgvraag of behoefte
Moet het wel makkelijker worden voor de kinderen om een nieuwe woning bij de woning van de ouders te bouwen
Neem b.v. de Waddenborgh op het Eilandplein, dit is een zeer geschikte locatie voor wonen met zorg.
of ouderen zelfstandig kunnen blijven wonen is niet alleen van de woning afhankelijk, maar ook of en hoe de (betaalbare) zorg is geregeld.. nu vind ik dat persoonlijk een oerwoud aan instanties en regels die ik niet overzie (voor oa mijn moeder van 84 hebben we een en ander moeten regelen.. daar is niet door te komen).
Ouderen zullen toch noodzakelijkerwijze voor meer gelijkvloerse woningen opteren
Pas daarin wel op dat er wel mogelijkheden blijven voor Ouderen die kleiner willen gaan wonen dat ze dit ook kunnen
Subsidie verhogen voor aanpassing in huidige woning zodat ouderen inderdaad langer kunnen blijven wonen
Tenzij ze het zelf niet willen. Dan is een verzorgingstehuis een optie.
Tot op zekere hoogte. Voorzieningen prima, maar veel ondersteuning nodig dan naar een verzorgingshuis
We doen ons best ..
Wel met extra zorg vanuit de gemeente
woon zelf in seniorenwoning.Doelbewust gekocht toen deze in Duiven werden aangeboden
Zolang het verantwoord is.
Zolang nieuwbouw op dit moment duurder is dan de waarde van de huidige woning van de ouderen zal er weinig doorstroming plaats vinden. Hierdoor zal de zorg aan huis moeten plaats vinden. Dit zou anders moeten om doorstroming van gezinswoning te bevorderen waar nu ouderen alleen in wonen.
Zorg dan wel voor de juiste ondersteuning en begeleiding in het zorglandschap. Die ontbreekt nu.
Zorg dat mantelzorgers ontzorgd worden/basisinkomen geeft veel mensen de zin en ruimte voor een naaste te zorgen

Toelichting bij 'Helemaal eens'
Alleen al met traplift mochten we minder mobiel worden, kun je hier blijven wonen
Alleen als het eigen huis te groot wordt, zoals in mijn geval bijvoorbeeld!
Als douch en toilet toegankelijk blijft
Bij mijn weten is dat al de huidige situatie.
Blijven wonen stimuleert ook de mantelzorg, onderling naar elkaar omkijken.
Bouw weer bejaardenhuizen. Help voor zorg en tegen eenzaamheid.
de zorg ontbreekt vaak
Geen oude bomen verplaatsen
helaas ontbreekt het wel aan de ondersteuning hiervoor, daar moet dan wel wat aan gedaan worden
In knarrenhof kijkt men naar elkaar om. Moederschap.
Kan, maar niet altijd de oplossing.
maar dan moeten er wel kleinere woningen voor deze ouderen komen
mee eens wanneer woord wordt gehouden aan juiste zorg en aanpassing alsmede ondersteuning
mensen willen vaak ook thuis blijven en niet opgesloten worden in een verzorgingshuis of verpleeghuis

moet de gemeente ook niet moeilijk doen over de aanvraag voor traplift of verbouwen douche
Op tijd inschakelen. Buurtnetwerken inschakelen (ben zelf werkzaam als wijkverpleegkundige) teveel mensen hebben niet geïnvesteerd in netwerk vóórdat het nodig is
Subsidie verstrekken voor aanpassingen in woningen
Wel voldoende woningen bij bouwen anders loopt de doorstroom in de woningen vast als mensen langer thuis wonen.
WMO taken moeten terug naar de overheid. De burger is nu afhankelijk van het beleid en kennis van zijn gemeente. Hier schort het behoorlijk aan.
Zo is het!

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
Ik heb hier geen verstand van. Ik weet niet of dat altijd de oplossing is. Alleen als het kan, lijkt me.

Nieuwe woningen moeten vooral woningen zijn voor kleine huishoudens.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Door huizen te bouwen tussen de 300k en 500k zorg je ervoor dat er vanzelf huizen te koop voor starters. Mensen met een koophuis die klaar zijn voor een volgende stap kunnen dan de nieuwbouw kopen en hun eigen huis te koop zetten voor starters.
En beter levensbedreigend of splitsbare units , projecten voir samen woonprojecten zijn wenselijk
Er is een te grote vraag naar grotere (bijv. 2kappers) woningen
Er moeten gezinswoningen komen. Als jonge starter wil je als je een nieuwbouw huis koopt de ruimte hebben om een gezin te stichten. Dan moet het niet zo zijn dat je na 3/4 jaar wonen in een huis weer moet verhuizen.
Juist wij, als jong gezin, willen doorgroeien naar een grotere woning om zo een starterswoning (wijk Kloosterkamp-zuid) achter te laten.
Men koopt geen huis voor 2 personen
Ook gezinnen die nu noodgedwongen in een starterswoning blijven moeten kansen krijgen om een betaalbaar en grote kavels nieuwbouw te kunnen realiseren
Voor jeugd en ouderen, maar pas ook innovatie toe op de bestaande woningvoorraad. Vivare zou daarin een belangrijke taak hebben en investeren in pllats van potten

Toelichting bij 'Oneens'
ben voor evenredige verdeling omdat bijv. doorstromers óók starters en één of twee persoons huishouders aan ruimte kunnen helpen
Denk ook aan bijvoorbeeld woongroepen en vooral aan Kangaroe woningen
Die groep ontstaat vooral door scheidende gezinnen
Een goede mix van koop, huur, starters, singels en senioren is beter zie in de Lommerweide hier gaat dit ook goed alleen de jongeren appartementen moeten niet te veel bij elkaar zijn en goede woon en huis regels bevatten
Er moet vooral gebouwd worden voor starters senioren en kleine huishoudens. Duurdere woningen zijn nu niet nodig
Er moeten huizen voor ouderen komen
Gezinnen zoeken juist in lagere prijs klasse ook
Gezinswoningen zijn ook nodig
Goede mix van
Het met een combinatie zijn van 1/2 persoonshuishoudens en eengezinswoningen
Ik denk dat je dan doorstroomhuizen bouwt. Beter gewone woningen met 3 slaapkamers. Of varianten met 2 of zelfs 4.
Ik denk dat we juist goed moeten kijken naar welke woningen behoefte.
Maak er mee groei woningen van, zodat mensen niet hoeven verhuisen als hun situatie veranderd
Misschien verstandig om meer meegroei woningen te bouwen.
Moet een gezonde mix zijn, anders krijg je sociale problemen zie vogelbuurt
Niet echt toekomsybestendig
Ook hier in verhouding bouwen.
Ook te weinig woningen voor gezinnen
Ook vrijstaande woningen met meer grond dienen aandacht voor doorstromers
Sociale huurwoningen. Mensen die een huis willen kopen vinden vast iets.
Straks vind iedereen die huizen weer te klein
Veel nieuwbouw is al aan de kleine kant
volgens mij is het belangrijk om alle doelgroepen te bedienen
zo bouwen dat als de startende bewoners gezins uitbreiding krijgen zij dan niet noodgedwongen moeten verhuizen

Zorg ervoor dat er een goede mix is. Natuurlijk voor 1-2 personen maar ook voor 3-4 of meer. Want er moet ook doorgroei ruimte zijn. Anders blijven mensen vast zitten in een klein huis. Stel dat ze een partner vinden en kinderen krijgen. Is dit zeker niet bevordelijk. Dus ook betaalbare gezinswoningen.

Toelichting bij 'Neutraal'
Alle doelgroepen moeten bediend worden. Goede afweging maken, balans
Als dat inderdaad de grootste vraag is op dit moment, dan ja.
Als nu al bekend is dat er een tekort aan woningen is voor 1 en 2 persoonshuishoudens waarom wordt er dan niet gebouwd voor deze groep
denk dat er continue gekeken moet worden welke huizen er op dat moment nodig zijn, wel belangrijk is alle leeftijdsgroepen gemengd door elkaar!!! zo kunnen ouderen langer thuiswonen jong en oud helpt elkaar
Deze starters hebben over enkele jaren behoefte aan eengezinswoning. Dus ook goed kijken naar de lange termijn..
Die moeten er ook komen maar ook gewoon gezins woningen. En geen grote villa’s
Er moet een goede balans zijn
Er moet over de gehele breedte meer gebouwd worden om aan de vraag te kunnen voldoen. Niet alleen voor deze doelgroep, hoewel deze in mijn optiek wel voorgaat op anderen
Er moet vooral een juiste balans zijn tussen alle groepen woningzoekenden
Feitelijk moet er naast woningaanbod voor 1 en 2 persoonshuishoudens ook aanbod zijn in gezinswoningen, omdat alleenstaanden vaak tzt gaan samenwonen en dan bij gezinsuitbreiding gaan verhuizen. Het blijven wonen in een 1 persoonappartement met meerdere personen leidt tot woonoverlast
Geen idee waar de exacte vraag ligt. Onlangs wel twee geschreiden moeders gesproken met kinderen op school in lagere school in Duiven: de ene is uitgeweken naar een woning in Zevenaar, de andere naar WesterVoort, omdat in Duiven geen passende woning te vinden was. Dit is natuurlijk niet goed
Ik denk dat flexibele woonvormen veel belangrijker zijn. Denk aan thuiswerkers, samengestelde gezinnen, alleenstaande en 'normale' gezinnen. Wees flexibel in oplossingen en denk mee met de burger (bij bijvoorbeeld mantelzorg aan huis)
Ik vind dat er genoeg betaalbare huur/koop woningen moeten worden gebouwd voor starters welke ook een gezin met kinderen willen gaan stichten
Is er specifiek onderzoek gedaan naar de doelgroepen in duiven?
Niet per se. Kijk naar de markt en vraag de makelaars waar de vraag naar is.
Niet vooral, wel een groot gedeelte
Nieuwe projecten moeten een diversiteit van woningen bevatten waarbij de focus ligt bij de bovenstaande doelgroepen. Wijken kunnen sterker worden als er diversiteit in de wijken zit.
Ook hier weer gelijk op terekken.
Volgens mij zijn er al voldoende woningen voor ouderen. Nu de rest nog
Voor alle groepen moet er gebouwd worden
Zowel starters als gezinnen moeten betaalbare huur woningen krijgen

Toelichting bij 'Eens'
Aansluiten bij wat nodig is. Moet wel betaalbaar zijn.
Appartementen zou ook handig zijn voor de oudere mens
Betaalbare huur woningen!! De jonge starters hebben veelal een studieschuld etc. En nu door de Corona crisis zijn er ook vele die hun baan verliezen
Bouw niet alleen appartementen of lullige kleine seniorenwoningen die Duiven eerder steeds laten bouwen. Ook ouderen hebben behoefte aan een fatsoenlijke woonruimte met minimaal 2 slaapkamers
De ontwikkeling is nu eenmaal zo.
Dit geld zeker voor starters en bejaarden/ouderen.
Duurzaam woonvormen bij elkaar is ook goed voor de sociale cohesie bevordering
een evenwichtinge mix
Er mogen ook luxe woningen voor ouderen (60 plus) gebouwd worden. Dat zal doorstroming verbeteren.

Er zijn ook eenouder gezinnen denk daar ook aan . Ook die hebben woonruimte nodig. Leg vast dat huizen max 170000 mogen kosten en dat bij verkoop dit de prijs blijft want marktwerking zorgt weer voor hogere prijzen.
gezinswoningen moeten er natuurlijk ook voldoende zijn
Goed voor doorstroming
Hier is een groter tekort aan
Hierdoor zullen er automatisch ook meer 'grote' huizen beschikbaar komen
Ik denk dat hier inderdaad een erg grote vraag naar is. Vooral voor starters
Ik praat nu voor mijn eigen doelgroep (Ouderen). Daar ben ik het binnen onze gemeente mee eens, mits ook betaalbaar.
Je zou moeten kijken of je zodanig kunt bouwen dat je woningen eenvoudig kunt aanpassen aan de behoefte.
maar gooi niet alles op een hoop. Varieer in de wijken en overweeg om oudere wijken (deels) te slopen te gunsten van nieuwbouw.
Maar met ander reden. Ouderen uit gezinswoningen zodat gezinnen in huizen van oudren kunnen trekken. Investeren in ouderen huisvesting dus
Maar niet alleen goedkope woningen, ook duurdere en luxere.
Maar wel betaalbaar om doorstroming uit grotere huizen te bevorderen
nieuwe woningen voor kleine huishoudens.zodat die door kunnen stromen en er woning vrij komen
Nu houdt deze groep de eengezinswoningen bezet. Hier moet een oplossing voor komen.
Ook betaalbare gezinswoningen zijn belangrijk
Starters komen nu ábsoluut niet aan bod. Mijn zoon van 30 jaar staat al 12 jaar ingeschreven en is bij reageren nog nooit bij de eerste 40 terecht gekomen. 12 jaar inschrijving! Is al niet eens meer een jongere!
Waarom geen plek voor tiny huizen op een duurzame manier, goedkoop en geschikt voor alleenstaanden
Wel eerst goed vooronderzoek doen.
Wellicht met mogelijkheid om deze woningen te kunnen uitbreiden naar behoefte.
Zet jongeren en ouderen niet bij elkaar, de behoeftes liggen sterk uiteen. Denk aan harde muziek!
Zie vorige vraag. Maar ook betaalbaar en huur woningen, niet alleen koopappartementen.
Zijn vaak vooral ook starters en doorstromende senioren

Toelichting bij 'Volledig eens'
Bungalows zou fijn zijn met wat grond
De woning moet minstens 2 slaapkamers hebben en gelijkvloers voor ouderen, een tuin en liefst in de kern voor de boodschappen.
Er worden vooral veel vrijstaande en 2onder1 kap koopwoningen gebouwd die voor de starters niet te betalen zijn. Zoals word aangegeven is de starters groep een groeiende groep maar ook de alleen staande ouders is op zoek naar kleine betaalbare woningen
Goed plan.
Heb ik in de vorige vraag ook al aangehaald! En dan nog het verschil in woonlasten t.o.v. de te hoge vrije huur woningen!
ik denk inderdaad dat hier behoefte aan is/komt
In je eentje in dure grote huur of koopwoning , dat kan beter verdeeld
Knarrenhof
Met name betaalbare woningen voor starters die nu thuis moeten blijven wonen omdat de kosten niet te dragen zijn
Modulaire eenheden van hout zou het mooiste zijn.
Moeten wel voldoende ruim zijn, denk hierbij aan rollator of rolstoelgebruik in de woning
Nu niet /nauwelijks te vinden dus zeker een doelgroep om rekening mee te houden
Omdat er voor de jongeren geen woningen beschikbaar zijn trekken veel jongeren weg uit Duiven.
Onze grote woning afstaan voor gezinnen en kleine woning voor ons

Ook gaan mensen steeds vaker uit elkaar en op zichzelf wonen, coouderschap, waardoor deze groep ook groeiende is.
Soms blijven ouderen in grote woningen zitten omdat er geen genoeg betaalbare kleine huurwoningen zijn.
Te veel grote(re) woningen vormt een kosten probleem voor zowel starters en pensionarissen.
Wanneer er voldoende woningen voor 1-2 persoons huishoudens gebouwd worden, komen starters eerder aan een woning en zullen ouderen (60+) ook eerder hun (grote) huis verkopen. Er moeten dan wel 1-2 persoons woningen in meerdere prijsklassen gebouwd worden.
wel is het noodzakelijk dat er voldoende leef ruimte bit dan wel met minder slaapkamers
Wel woningen op de toekomst gericht. Bijvoorbeeld voldoende parkeergelegenheid of eigen oprit. In de toekomst wordt auto's elektrisch. Dan moet je wel de auto bij de deur of in de buurt kunnen parkeren/opladen. Met algemene parkeervoorzieningen is dit lastig.
Wij zoeken naar leeftijdsbestendige woningen. In Duiven en anders er buiten.
Zelf ben ik zoekende naar een woning in Duiven. Woningen tot 200.000 zijn er momenteel nauwelijks. Hierdoor wordt ik gedwongen om naar zevenaar te verhuizen omdat zij een starterslening hebben.
zie mijn eerdere opmerking... de groep singles is groeiend en blijvend... dit zijn in mijn mening juist niet alleen starters en vergrijzende ouderen (zoals jullie in de tekst hebben gezet hierboven). maar gewoon mensen van mijn leeftijd die geen relatie (meer) hebben. Blijven vaak in eensgezinswoning wonen omdat er niks anders is, ook niet wordt gestimuleerd om te verhuizen naar wat kleins... doe geen aannames over deze singles, ga met ze in gesprek!

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
daar waar vraag naar is zou gebouwd moeten worden
Geen idee wat op dit moment de verhuisbewegingen zijn binnen de gemeente en waar ligt de focus van de Woonvisie van onze gemeente. Dit soort informatie kan het Kadaster leveren. Daardoor kan je gerichte keuzes maken ipv op gevoel.
Weer een vraag naar een mening zonder inzicht te geven in de daadwerkelijke verhouding en situatie

Aan kleine tijdelijke woningen (als Tiny Houses) is geen behoefte.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Als deze conclusie op betrouwbaar onderzoek is gefundeerd eens maar denk dat er wel degelijk behoefte is aan tiny houses.
Als student of alleen staande is het toch een prima oplossing
En denk dat dit voor starters een geweldige optie kan zijn.
Er is juist een enorme vraag naar een plek voor deze groep. Zou wel eens de belangrijkste groep kunnen zijn om een plek te kunnen bieden en van te leren
ik denk dat hier juist een groeiende behoefte aan is, bij jongeren, bij singles maar ook bij mensen die bewust bezig zijn met de voetprint die ze achterlaten. Ook deze groep is sterk groeiend. Ik zou er zelf iig best voor open staan. Waarom is een tiny house geen 'permanente woning?'
Ik denk dat je daarmee voor bepaalde tijd lovatie een mooie bestemming kunt geven. Hierdoor kan een groep zoekende hier voor kiezen, is zeker behoefte aan volgens mij
Ik vind het vreemd dat daar in de gemeente Duiven geen behoefte aan is. In andere gemeenten in NL wordt positie gereageerd op deze vorm van wonen. Wellicht heeft de gemeente Duiven niet de kennis in huis voor dit soort woningen, en als je de kennis niet hebt kun je dit ook niet op een goede manier naar buiten brengen. Dit is een perfecte oplossing voor het woon probleem en demontabel. Ik zou zeggen gemeente Duiven een gemiste kans als je hier niet in duik!!
Ik zie niet hoe een tijdelijke woning van invloed kan zijn op geplande permanente woningen. Zeker niet als die op plaatsen staan waar sowieso niet gebouwd gaat worden.
ik zou er graag 1 willen, dan vertrok ik meteen als het betaalbaar is, ook al moet ik er ruimte voor inleveren
Juist is deze nieuwe vorm van wonen passend in deze tijd.
lost het probleem niet op de lange termijn
Mag ook permanent
Tiny house vond ik juist een heel goed idee. Voor (alleenstaande) jongeren; op de plek langs de visserlaan kunnen er zo 2 staan.
Tiny houses zijn een voorbeeld van een betaalbare woning voor een bepaalde doelgroep. Deze “ flexibele woningen “ niet vergeten!
Voor de 1-2 persoonshuishoudens is hier volgens mij genoeg behoefte aan, trekt de jongere generatie aan
Waarom niet? Ik zou hier wel behoefte aan hebben en waarom maar tijdelijk?
Wat een aanname. Juist starters die duurzaamheid, klimaat etc. nastreven wordt vergeten
Wat een vervelende manier van vragen met een negatieve stelling. Hier gaan mensen het voor hun verkeerde antwoord geven
Zeer grondig mee oneens. Wat een bizarre stelling!!!!! Belicht dit onderwerp aub eens positief. Ook volledig passeens in de omgeving van Duiven zuid / biezenkampen/groessenn/ nu

Toelichting bij 'Oneens'
als zeker is dat voor een groep mensen er een woning aankomt binnen een reeele termijn als noodoplossing in een wijk met tiny houses vooral als bij deze mensen de verhuis wens erg g root is en dan bv max 3 jaar er mogen wonen
behoefte wisselt nogal eens, dergelijke huizen zijn snel klaar en verplaatsbaar. dus wel doen
Dat zou eerst moeten worden geïnventariseerd. Wellicht is de behoefte groter dan verwacht en het hoeft zeker niet ten koste te gaan van andere nieuwbouw wanneer sprake is van een tijdelijke benadering.
De moderne, milieubewuste jongeren hebben veelal totaal geen moeite om te wonen in tiny houses
Denk dat er wel degelijk vraag naar is maar niet op grote schaal.
Dit is een kans voor starters
Dit kan een mooie oplossing zijn voor starters die nog sparen en niet meer bij hun ouders willen wonen
Dit moet ook zeker overwogen worden. Speciaal voor 1-2 personen kunnen dit fijne startplekken zijn. En ze nemen relatief weinig ruimte in.
Dit zou een mooi begin voor de jongeren kunnen zijn.
Duiven moet open staan voor nieuwe woon ideeen een mooie locatie is het weiland van de familie Gooris achter de lombokstraat 20 tot 25 Tiny Houses passen o deze plek zeker qua grote style en ruimteprima
Er is toch ook een hoop jeugd die zelfstandig wil wonen maar zet geen jeugd en ouderen bij elkaar
Ga mee met de tijd

HABhuis in Tolkamer beviel prima ! Alles is tijdelijk-zo'n habhuis gaat 20-30 jaar mee (tenminste) en is herbruikbaar
Ik kan me zeker voorstellen dat jongeren dit prima vinden.
ik weet niet of dat zo is. zou onderzocht moeten worden. zou misschien wel tijdelijke oplossing kunnen zijn
Is dat wel eens nagevraagd binnen de gemeente? En er zijn voldoende plekken voor die nu niet benut worden.
Je moet op dit moment alle mogelijkheden benutten om de woningnood voor met name jongeren op te lossen. Dus als het bouwen van Tinyhouses hierbij kan helpen moet je dat oppakken. Dit hoeft absoluut niet ten koste te gaan van de mogelijkheden van permanente woningen. Dit is een drog reden.
Je trekt er juist jongeren mee aan. Erg hip. Zitten dicht bij Arnhem en de verbindingen zijn goed
Je zou veel moeten gaan kijken naar niet uit te bouwen woningen. Bv rug aan rug woningen met Max 2 slaapkamers. Deze kunnen als starterswoning en als oudere woning gebruikt worden. Als een starter gezinsuitbreiding krijgt zal hij moeten verhuizen en blijft die starterswoning op de markt gezien er niet uitgebouwd of een dakkapel op kan. Ideetje?
Lijkt mij prima mogelijkheid om wel te doen !
Mag niet ten koste gaan van permanente bewoning maar dit soort projecten kan wel een tijdelijk probleem oplossen. Dus niets op voorhand uitsluiten.
misschien is dit juist heel geschikt voor jongeren
Misschien is er wel behoefte.
Misschien wel, maar daar heeft een makelaar meer info over
Modulaire (houten) units zou de overbrugging in tijd kunnen faciliteren.
Niet doen...snelle verpaupering.
starters en jongeren kunne wel in tiny houses gaan wonen
Tinywoningen gaan op kosten van de bewoner.
Volgens mij is er wel degelijk behoefte aan. Zou onderzocht moeten worden. Evenals de betreffende lokatie
Voor de korte termijn is dit een mooie oplossing. Na de oorlog waren er noodwoningen in Groessen. Dat kon toen ook al en werkt goed voor de doorstroming.
Vraag me af hoe die mensen uiteindelijk wel een permanente plek krijgen?
Waarom niet goedkope permanente tiny houses. Het is een complete lifestyle en niet bedoeld als tijdelijke oplossing....
Waarom niet? Voor starters kan die een heel mooie opstap zijn
zou het een kans moeten geven, desnoods voor 5/10 jaar en dan bouwen

Toelichting bij 'Neutraal'
Dit zou een leuke tijdelijke betaalbare optie zijn voor starters, als dit sneller gerealiseerd kan worden dan permanente woningbouw.
Geen idee , het onderzoeken waard
Geen idee of hier behoefte aan is
Het duurt lang voordat er permanente woningen zijn. Geen appartementen graag. In tussentijd wel tijdelijke ruimten voor jongeren
Het lost niks op volgens mij. Je mag er misschien 2 jaar in wonen en dan?
Het zou een goede tijdelijke oplossing zijn. Maar niet om vol te stoppen met asiel zoekde mensen. Geef de starters een kans
ik denk dat er wel behoefte is aan tiny houses, maar dit mag niet ten koste gaan van mogelijkheden voor permanente woningen
Ik denk dat er wel vraag naar is maar de groep dusdanig klein is
misschien tijdelijk als tussenoplossing maar alleen wanneer deze woningen dan hergebruikt kunnen worden op andere locaties moet niet teveel geld kosten, maar de wachttijd voor huurhuizen is niet meer reeel in duiven
Misschien wel nodig, paar tiny houses
Tiny house zou je alleen als een soort tijdelijke tussenoplossing kunnen zien (tijdelijk en relatief goedkoop).
Tinyhoyses hoeven niet tijdelijk te zijn , het is een woonvorm waarbij anders gebruik wordt gemaakt van ruimte
Tussen oplossing?
Voor jongeren misschien best een optie. Ook als mensen gaan verhuizen biedt dit tijdelijke woonruimte. Een aantal is niet verkeerd.

Toelichting bij 'Eens'
Aan woonwagen standplaatsen is wel behoefte
Alleen als het ten koste gaat van permanente bewoning. Anders prima
Allemaal tijdelijke oplossingen. Doorpakken naar definitieve oplossingen.
Besteedt het geld beter
Dit mag niet ten koste gaan van de vraag naar woningen voor starters
Er is niks zo permanent als de tijdelijke plannen van de overheid
Geen oplossing voor langer termijn. Dat is een kuil graven en weer dicht gooien
Het is mooi, maar moet wel positief kosten / baten hebben
Is niet een oplossing die Duiven nodig heeft, Duiven heeft een permanente oplossing nodig. Met enorm veel woningen. Er moeten meerdere wijken erbij komen met het oog op de toekomst.
Je gaat toch niet tegenhouden dat men niet tijdelijk in deze woningen gaat wonen
Jullie zeggen zelf dat er veel vraag is naar permanente woningen. Echter is er wel ruimte in de landbouw gebieden. Als daar nog ruimte is kan er een gedeelte vrijgesteld worden voor tiny houses (als dit niet ten koste gaat van de landbouwindustrie).
Permanente goedkopere huurappartementen, zijn betere oplossingen voor starters en doorstromers!

Toelichting bij 'Zeer eens'
Belachelijk idee
Dit moeten jullie echt niet doen. Dikke onzin en tijdverspilling
Domme hype
Er komen voldoende bedrijfs gebouwen leeg te staan die heel goed dienst kunnen doen voor jongeren.
Het is maar een tijdelijke oplossing. Beter is dit structureel op te lossen en daar de tijd in te steken.
Ik ben op zoek naar een tweekapper
Ik vind op deze plekken dan permanente betaalbare huur/koopwoningen moeten komen voor de lange termijn. Door tijdelijke woningen te plaatsen pak je de woningprobleem niet in zijn geheel aan
Ik zou zeggen, reserveer daar apart een gebied voor waar Tiny Houses neergezet kunnen worden. Kan ook buiten de bebouwde kom.
In de praktijk zal je gaan merken dat hier dan heel veel overlast gevende personen in terecht komen
klinkt als een geldverslindend en tijdelijk avontuur.
Maar hoeft toch niet ten koste te gaan van permanente woningbouw: overheid: niet teveel mee bemoeien.
Nee, geen behoefte.
niet doen kapitaal vernietiging
Nu niet juist handelen zorgt voor onrust over 10 jaar
Tiny houses zijn alleen voor een zeer beperkte doelgroep.
weggegooid geld.gaat ten koste van andere bouwplannen
Wel lijkt een tiny house wijkje mij een goed en leuk idee als dit wel permanent is
woningen zijn een permaninte behoefte. Tiny Houses bieden slechts een tijdelijke oplossing en zullen mogelijk het straatbeeld verrommelen.
Zie ik geen toekomst voor.

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
Dit heb ik niet onderzocht. De gemeente wel neem ik aan.

Gaat de gemeente nog een onderzoek doen?
Geen idee of starters hier behoefte aan hebben. Mischien wel een handige start en dan doorstromen naar permanente woning (eengezins).
lijkt me een onderwerp voor een onderzoek.
Nog niemand over gehoord

Alle nieuwbouw moet energiezuinig zijn en zoveel mogelijk gericht op circulariteit.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
duurzaam is belangrijk voor de volgende generatie
Het moet realistisch zijn en betaalbaar
Het terugverdien model bij de burger is minimaal. Bedrijven die er tussen zitten maken volop winst en de gemeente kan mooie artikelen plaatsen
Het terugverdienen lijkt me een lokkertje,. Energie zuinigheid zou de norm moeten zijn voor de "massa" en dus goedkoper.
Maak nieuwbouw woningen c of b label, starters kunnen dan tenminste een woning kopen of huren en die ook nog eens echt betalen zonder in de schuld te komen. Duurdere woningen om dat er een a++++ label aan zit worden door starters niet sneller gekocht, deze woningen zijn duurder en dus buiten hun bereik.
Ouderen willen een betaalbare woning. Tot terugverdienen gaat bij ouderen niet op. Tot zijn we dood!
Waar wel naar gekeken moet worden hoe dit staat in het kader van huurtoeslag, je zou een andere huurtoeslag moeten hebben voir dit soort woningen

Toelichting bij 'Oneens'
Balans is nodig, er moeten ook betaalbare woningen komen.
Een nieuwbouwwoning die voldoet aan de geldende bouwnorm is meer dan voldoende.
Energie is misschien een populair item in deze tijd maar de woning behoefte is groter. De recycling, warmte en energie visie van de overheid bevat nog veel té onduidelijkheden bovendien werken grote prijsverhogingen de woningmarkt tegen.
Energiezuinig bouwen mag geen verdienmodel zijn
Energiezuinig oké, echter wel mogelijkheden voor waterstof etc als alternatieve energie
Geen extra eisen bovenop de wettelijke regels aub. Zeker geen aansluiting op het warmtenet stimuleren. Daar zijn gebruikers zeker niet financieel gebaat bij.
gewoon op stadsverwarming en geen gas meer in huis
Hogere kosten? Woningen , vooral huur , zijn nu al veel te duur
Hou het betaalbaar, laat de mensen hier zelf voor kijken tijdens de bouw
Ik heb nu ook al lage energielasten. Bovendien ben ik van mening dat het een plicht van de gemeente is om, gezien het steeds maar meer opwarmen van de aarde, om klimaatneutraal te bouwen. De investeringen moeten niet op voorhand al afgeschoven worden op de bewoners.
Ik vind wel dat alle woningen energiezuinig zouden moeten zijn maar deze hoeven niet van recyclebaar materiaal zijn gebouwd. Ook vind ik dat de mensen die in de koopwoningen komen te wonen er inspraak in moeten kunnen hebben. Het betreft immers hun woning waar ze hun eigen geld aan uitgeven
is nu ook al een huis gebouwd in Doesburg met heel veel problemen in en rond het huis
Je kunt veel mensen niet met hogere kosten opzadelen
Men zou moeten streven naar waterstof en minder op circulariteit wat weer leidt tot bio brandstof en betekend dat er bomen moeten worden gerooid. Niet goed voor ons klimaat
Nieuwe huizen moeten ook bereikbaar zijn voor mensen met minder geld. Dat is nu al een probleem op de woningmarkt
Slechts een percentage
Vaak is dit de duurdere oplossing in een markt die voor starters al erg lastig is. Voor woningen in een hoger segment (€300.000+) is het een goed uitgangspunt
Waarom woning extra duur maken??
We hoeven ook hier niet het braafste jongetje van de klas te zijn. Waar is vraag naar!

Toelichting bij 'Neutraal'
Als oudere bewoners heb je niet meer de tijd om de hoge kosten terug te verdienen. Beetje simpel over nagedacht.
Ben voor energeizuinig wonen, maar als je over tijdelijke starterswoningen praat kunnen zij het rendement er niet uithalen, dit kan dan alleen gepaard gaan met een starters subsidie
Dat er iets gedaan wordt aan het energiezuinig bouwen is prima, maar het moet betaalbaar blijven voor jongeren, alleenstaande en ouderen.
dat op termijn terugverdienen valt in de praktijk vaak tegen

De huur en koopwoningen zijn al duur genoeg, meer behoefte aan betaalbare woningen. Misschien met een subsidieregeling
De kosten van energieneutraal bouwen kun je niet op de lagere inkomens afschuiven. Daar kun je overheidssubsidie of Europese subsidie voor gebruiken?
De nieuwe huizen moeten aan de wet en regelgeving voldoen. Vooruitstrevend op energiebesparing lijkt mij niet nodig
De woningen moeten wel te betalen zijn voor een gemiddeld starters inkomen. De zorgmedewerkers die straks voor alle ouderen moeten zorgen, hebben een betaalbare woning nodig. Die verdienen nou eenmaal geen 2x modaal.
Eens; voor koophuizen, mensen die deze maandelijkse lasten kunnen dragen. Oneens: mensen zoals ik; eenouder gezin die vooral maandelijks probeert rond te komen
Energiezuinig prima, binnen de financiële grenen.
energiezuinig? prima idee. Recyclebare materialen? onzinnig. Een huis bouw je niet voor 5 jaar; wie weet wat er over 50 jaar mogelijk is. Zeker als dat ook nog eens extra geld kost.
Hangt van de kosten af!
Het belang nu is het bouwen van woningen. Daar waar mogelijk kan het, maar er is geen prioriteit.
Het is mooi als je voorop kunt lopen. De stijgende kosten moeten de uitvoering echter niet tegenhouden. Lagere maandlasten qua energie zorgen doorgaans niet voor een hogere leencapaciteit.
Het moet voor starters wel te behappen zijn. Iets wat je op de lange termijn terugverdient, kun je bij de start nog niet uitgeven. Als je een laag inkomen hebt, kun je in het begin de hogere kosten niet betalen. Het terugverdienen van de energiekosten komt pas na een paar jaar.
Iedereen moet dan ook deze optie wel kunnen betalen en niet alleen de mensen met een goed gevulde portemonnee.
Ik ben van mening dat het voor iedereen betaalbaar moet blijven.. ook in het nu
Maar als aow met kleine pensioentje red je het niet !
Mijn B labelwoning gebruikt ook niet veel dus terugverdienen , terug waarvan
Niet alle woningen A label B mag ook
Ok het moeten energiezuininge woningen zijn. Dit hoeft echter niet perse A+ label te zijn.
Te goed geïsoleerde woningen zijn ook slecht voor gezondheid.
Volgens mij moet dit de grondhouding zijn. Maar betaalbaar wonen is nu heel belangrijk omdat je anders groepen inwoners uitsluit.
Woningen moeten betaalbaar blijven. Aardgasloos ready kan ook.

Toelichting bij 'Eens'
Als gemeente vind dat er gemeenschap geld gebruikt mag worden voor uitbreiding locaties dan kan gemeente de circularitait betalen voir de speciale woningen. Tevens huurbazen laten eisen zonnepanelen erop isolatie etc
Bereid zijn voor de toekomst prima
bouw zelfvoorzienende huizen
Dus ook tiny houses
Eens dat het energiezuinig moet zijn. Ik vraag me echter af of de huizen dan nog betaalbaar zijn voor de doelgroepen
energiezuinig bouwen
Energiezuinig is de toekomst
Ga niet te revolutionair te werk, de ontwikkeling in energie gaat daarvoor te snel. Mensen worden daardoor teveel financieel onder druk gezet.
Gemeente moet ook minder bedeelden kunnen bedienen
het moet conform de regels zijn
Is een logische oplossing!
Is milieubewust
Lijkt me logisch en of dit veel duurder qua bouw moet zijn vraag ik me af.
maar er moet keuze zijn: er zijn mensen die dit gewoon niet kunnen of willen betalen. De overheid moet wel energiezuinige bewoning stimuleren (met geld of beleid) maar soms kán het gewoon niet.

Maar kosten moeten wel evenredig zijn met terugverdienwaarde tov normale wining
Maar ook niet te duur
Maar wel blijven oppassen dat de lasten draagbaar blijven. Nog hogere prijzen maakt het voor starters weer lastiger om een woning te bemachtigen.
Mag wel energiezuinig en circulair, maar dat heeft ook zijn prijs. Dus tot op zekere hoogte.
Mits de prijs dus niet omhoog gaat. Betreft huur of koopprijs. Dat zou belachelijk zijn want dan kan alsnog de betreffende doelgroep de woning niet betalen.
Niet zolang we bij Fattenfall MOETEN zitten voor stadsverwarming. Monopolie is nooit goed.
Nieuwbouw moet aan de nieuwste eisen voldoen.
Ooit moet het gebeuren, dus waarom niet nu.
Ook hier moet bij de gemeente de nodige kennis aanwezig zijn, zodat men zich niet iets laat vertellen door een projectontwikkelaar
Past in lijn met focus op duurzaamheid

Toelichting bij 'Volledig eens'
Als dit ook voor sociale huur kan dan heel graag.
als je gaat bouwen doe dit dan goed, dit zijn de nieuwe woningen van de toekomst
Als je het op dit moment niet doet ben je ontzettend dom bezig en zal je later alsnog die investeringen moeten doen. En zo maak je 2x kosten en zal de huurder/koper alsnog moeten betalen..
bij de bouw is het goedkoper om dit te installeren dan naderhand
De enige manier om op de toekomst voorbereid te zijn. Maak van Duiven een voorloper en maak huizen energieneutraal of positief!
duurzaamheid is heel belangrijk
Energie neutrale woningen zouden nog beter zijn
Energiezuinig slim wonen is GOEDKOPER als je slim bouwt !!! HABhuis etc.
Er is geen weg terug!!!
Gekeken moet worden naar de maandelijkse woonlasten en niet naar de hogere koopprijs. Ook hypotheekverstrekkers zouden daar meer naar moeten kijken in plaats van alleen inkomen en het maximale leenbedrag op basis van inkomen. De maandlast moet daarin volgens mij leidend zijn.
Het is in deze tijd niet te verkopen om daar geen rekening meer mee te houden.
het moet wel haalbaar zijn, en betaalbaar voor modaal
Hou hiermee ook rekening met het groenbeleid. Zet dus geen hoge bomen voor huizen met zonnepanelen. Dit scheelt een hoop in de opbrengst.
In kader van klimaat zeker waar, ik vraag me alleen af of het dan nog betaalbaar blijft voor starters.
Inclusief warmtepomp, zonnecellen en aansluiting stadsverwarming en adviezen en biodiversiteit in de tuin!
Nieuwbouw moet gericht zijn op energie-neutraal en niet op het gasnet worden aangesloten!
Uiteraard. Bouwbesluit moet gewoon gevolg worden.
we hebben maar een aarde en daar moeten we zuiniger op zijn, ook beginnen met een beton verbod in de tuin
We moeten ook aan het milieu denken.
zeker moet men hier op inhaken.
Zeker, woning staat er voor minimaal 50jaar.... Dus maximale eeuit halen voor minimale milieu last

De gemeente moet woningeigenaren actiever informeren en stimuleren hun woningen energiezuiniger te maken.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Als inwoner van de gemeente zit ik niet te wachten op reclame of aandringent gedrag van de gemeente. De terugverdien tijd is mij te lang en de ontwikkeling van energiebesparende producten zoals een waterpomp en zonnepanelen zijn nog in volle gang. Ik wacht liever tot de i vestering lager is en het rendament hoger.
De meeste mensen zijn alleen “groen” als ze er financieel beter van je worden.
Gebeurt al gedeeltelijk
Geef geld ipv aanmoediging. Ik heb gewoon 't geld niet en zit gehuurd dus ms kunnen ze de woningbouw eens verplichten..
Kosten van het stimuleren uitgeven aan subsidie voor woningeigenaren. Adviezen van de ambtenaren werken niet, subsidie wel.
Veel mensen kunnen dit helaas niet betalen omdat het heel veel geld kost om de woningen energie zuiniger te maken. Het duurt ook relatief lang voordat je deze dure investering weer terug hebt verdient

Toelichting bij 'Oneens'
Dat wordt nu al gedaan, is voldoende
De gemeente zou meer subsidies moeten geven
De meeste mensen die ik ken, hebben hier geen budget voor.
Eerst maar eens de focus leggen op wat echt belangrijk is, huizen bouwen.
Eigen verantwoording
Financiele prikkel is vaak voldoende
Ik heb weleens geinformeerd bij jullie voor uitbereiding stadswarmte. Kreeg ik een antwoord we ziijn daar niet bezig. Nu intussen nieuw ketel. Dus heb ik geen interesse meer.
Inwoners weten dat maar hebben niet altijd de financiële mogelijkheden om dit te doen. Ondersteuning projecten lijkt meer op te leveren.
Is niet rendabel, kwalitatief goede huizen bouwen is belangrijker
Lagere lasten? De aandeel houders moeten verdienen. Dus kosten worden links of rechts om verhaald op de eind gebruiker
Mensen die al een hoge huur hebben zullen dit niet graag doen.
Mensen moeten inzien dat het milieu het belangrijkste is een niet de verdiensten in geldt
Waarom moeten zij zich in de schulden steken om hun huis zuiniger te maken? De zekerheid van het terug verdienen wordt bepaald door geel veel factoren.
Wordt al voldoende gedaan
Zou dat helpen?

Toelichting bij 'Neutraal'
A. Je moet het geld ervoor hebben en b. Duiven is door de stadsverwarming al grotendeels energiezuinig
Als die info op waarheid berust en niet gesponsord is.
Als je geld hebt kun je investeren, niet iedereen kan dat
Dat hangt af van de kosten. Er moet wel een redelijke verhouding zijn tussen kosten en rendement en terugverdientijd.
De gemeente informeert al en de woningeigenaren hebben zelf ook een verantwoordelijkheid.
De terug verdien tijd is voor sommige woning veel te lang. Ik denk dat bepaalde subsidie hierbij wel helpen.
Denk dat dat nu goed gebeurd. Ook met de optie dat je 70 euro terug kan krijgen wordt er genoeg aan gedaan
Dit wordt via de media al genoeg gecommuniceerd.
Er moet zoveel gebeuren. Ik heb zonnepanelen, heb plannen voor isolatie. Maar dan moeten andere dingen blijven liggen bijv. Zuinigere of elektronische auto gaat dan niet spaarpot raak een keer leeg
Geld blijft altijd een probleem

Gemeente is al redelijk goed bezig
Het energie label zou van invloed moeten zijn op de woz. Hoe lager, des meer je betaald.
Het grootste deel in het woningbestand van Duiven is t.g.v. de groeifunctie destijds maximaal 40 jaar oud.
Je kan zover gaan als portemonnee van een eigenaar
Ouderen gebruiken al minder energie. De lasten zijn dus al lager. Relatief gaat ze dat meer geld kosten.
Svp niet van die domme prijsvragen en cheques meer.
Volgens mij gebeurt dat al voldoende
Waarom alleen voor woningeigenaren? Mensen die huren zouden misschien ook wel in een energiezuinige woning willen wonen en zo lagere energiekosten hebben.
Wordt al genoeg gedaan. Misschien de verhuurders zoals Vivare. Particuliere schaffen massaal al zonnepanelen aan en wij zitten al op stadsverwarming, maar schaft Vivare ook zonnepanelen aan op bestaande woningen?

Toelichting bij 'Eens'
Belangrijk topic in de wereld
Bij voorkeur advies op maat. Geen standaard oplossingen zoals spouwmuurisolatie, vloerisolatie etc. Bij veel oude woningen in de gemeente is dat niet zomaar toepasbaar.
Duidelijker zijn wanneer de Eltensesstraat eindelijk een keer wordt aangesloten op stadsverwarming! De straten rondom zijn allemaal al jaren aangesloten op stadsverwarming. Wij zitten nog met gas en een oude ketel die bijna aan vervanging toe is.
een actievere gemeente kan dit ook zelf stimuleren
En dan niet teveel bureaucratisch geneuzel
En waterafvoer afkoppelen van riool. En stenen eruit en planten erin. De temperatuur moet Dalen!
gebeurt al
Geef de jeugd ook een (veilige) toekomst
Gemeente moet duidelijk per wijk aangeven wat beleid is. Vooral op gebied van aardgasvrij maken van wijken. Duidelijkheidvoor bewoners is van belang. Ook al is g maar dat ze nog 10jaar aan het aardgas blijven bijv.
Goede informatie geven, niet door commerciële bedrijven, direct of indirect.
Hebben wij inmiddels ook gedaan, en helpt duidelijk!
Hier moet zeker meer informatie over komen.
Ik denk dat dit al wel bekend is
Ik zou wel erg nieuwsgierig zijn naar dat terugverdienen. Daar twijfel ik nogal aan.
Ivm met relatief lage energiekosten worden de kosten niet volledig terugverdiend met aanpassingen. Er wordt ook terugverdiend door een tragere klimaatverandering.
Kan d.m.v. subsidies/regelingen. Voor mij minder van toepassing momenteel. Ben nog woning zoekende.
kan dit uit eigen ervaring beamen
Maar dan moet je wel het geld hebben. Leven is al duur zat.
Maar het accent dient te liggen op woningen die nu NIET energiezuinig zijn. Daar valt de meeste winst te behalen.
Maar misschien is ook wel een stimulans nodig, bv. hogere WOZ voor woningen die niet energiezuinig zijn.
Maar niet iedereen heeft daar de financiële middelen voor.
Maar ook ondersteunen met subsidies en partners verzamelen die niet alleen voor winst gaan.
Maar ook subsidie moet hierbij geboden worden ter stimulering.
maar ook vivare stimuleren aangezien lage inkomens veel huren zitten zij in woningen waar het energie label steeds slechter van word
Maar zonder verplichtingen! Want dat kan eigenaren in financiële problemen brengen.
Mits het terugverdienmodel klopt
moeilijk, stel het zelf steeds uit

nu is er een brief gekomen dat we 70 euro mogen uitgeven, super, maar het is belangrijk dat mensen ook zelf geld uitgeven aan verduurzaming, met zijn allen zorgen we voor een beter klimaat en een toekomst voor onze kinderen
Nu lijkt het vooral nog een mode woord. Maar wat het nu precies inhoudt en wat het kan opleveren zou best in Jip i&Janneke taal uitgelegd mogen worden.
Ook dit is niet voor iedereen financieel haalbaar.
ook in dit thema worden veel aannames gedaan en gaat veel onjuiste info de wereld over. Er is ook weinig tot geen kennis over subsidies etc.. dus ja: meer energie in steken!
Tot nu toe lijkt de gemeente haar bewoners niet echt te informeren na de mogelijkheden.
Vaak weten huiseigenaren helemaal niet wat er mogelijk is en welke subsidies er mogelijk zijn. En misschien via de gemeente een laagdrempelige lening met lage rente
Volgens mij is de gemeente hier al goed mee bezig.
Voor zover het niet leidt tot een lastenverzwaring.
Vooral interessant Mbt koopwoningen
Vooral woningbezitters van huizen van ver voor 1990.
Wat weggegooid geld is, dat je papieren reclames ontvangt over zonnepanelen terwijl die al 8 jaar op je dak liggen.
word al gedaan

Toelichting bij 'Volledig eens'
Actie met 70 euro korting is leuk. Subsidie voor zonnecellen / warmte pomp en een project als “steenbreek (regio Nijmegen) tbv meer biodiversiteit zou zeer welkom zijn
Al is gemma al goed bezig!
belangrijk voor de toekomst
Daardoor is warmte/energie productie voor meer huishoudens dan nu toereikend. Effiecienter
Dan is het ieder zijn of haar keuze .. dat lijkt me een goede benadering
Dat doen we maaar ..... steeds als het 1 jan is geweest gaat alles om hoog maar pensioen en aow stagneert !!!
De overheid moet eerst duidelijk maken wat de toekomst wordt voor de energievoorziening. Er zijn nog teveel openeinden om een gerichte keuze te maken.
Financiële prikkel is belangrijk
Goede informatie en voorlichting maken het verschil.
Ik denk hierbij aan stimulering op basis van persoonlijk advies, goedkope leningen of garant staan voor hypotheken met energiebesparende maatregelen.
Maar luisteren dan ook naar de inwoners als het gaat aanpassingen die nodig zijn in het groenbeleid.
moet natuurlijk wel budget voor zijn

Starters en jongeren met een laag inkomen moeten bij de nieuwbouw van koopwoningen door de gemeente geholpen worden.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Dat leidt alleen maar tot speculatie en snelle winstneming. Niet doen dus want dat is gedoemd te mislukken.
Dit moet dan weer betaald worden door mensen met een meer normaal inkomen.
Dit moet vanuit de overheid geregeld worden, niet door de gemeente.
Een woning kopen o.b.v. je inkomen.
Fraude gevoelig
Het zorgt ervoor dat de prijzen alleen maar hoger worden omdat je met hezelfde budget meer kan kopen. zie rapport EIB
Iedereen is gelijk dus als je een woning niet kan betalen is het je eigen schuld en ga je maar sparen
Laar ze ervoor sparen. Moest in mijn begintijd ook.
Ook aan ouderen dient de overheid tegemoet te komen om een doorstroming op de woningmarkt te bewerkstelligen !
van korting op grondkosten wordt niet geprofiteerd

Toelichting bij 'Oneens'
alleen als er een boete op komt te staan bij verkoop binnen een bepaalde tijd en anders maar meer huur woningen laten bouwen
Bouw nou eens betaalbare woningen. Een aannemer hoeft echt geen drie ton op elk gebouwd huis te verdienen.
Dit moet door de landelijke overheid worden geregeld.(denk aan afschaffen overdrachtsbelasting)
dit zou niet moeten kunnen bij KOOPwoningen. Gemeentegeld is gemeenschapsgeld. Het is meer een zaak voor hypotheekverstrekkers (Banken)
Door huurwoningen te realiseren met betaalbare huur, kunnen ze zelf sparen alvorens te kopen
Gaat ten koste van de begroting daardoor er op andere zaken moet worden bezuinigd
Grondprijzen moeten gewoon reeel zijn en geen woekerprijzen
Huidige overheidsmaatregelen zijn al voldoende, geen overdrachtsbelasting etc
Hulp is goed, maar er zijn ook ‘oudere’ doelgroepen die hulp kunnen gebruiken bij aankoop door verschillende redenen (baanverlies, ziekte bijv). Waarom zou er onderscheid worden gemaakt obv leeftijd?
Ik denk niet dat koopwoningen geschikt zijn voor medeburgers met een structureel laag inkomen.
Ik geef de voorkeur aan een (renteloze) lening die naar draagkracht wordt terugbetaald en volledig bij verkoop vh huis.
ik vind overigens wel dat er voorrang gegeven kan worden aan starters/jongeren, maar ook weer binnen bepaalde gestelde beleidsgrenzen
Is een taak van het Rijk. De zogenaamde premiewoningen, een subsidie met al dan niet een stukje terug te betalen extra lening.
Is inkomenspositie en hoort absoluut niet thuis bij een gemeente.
Lastige kwestie
Niet alleen starters en jongeren zitten te wachten op woningen
Niet perse met subsidies maar door bijvoorbeeld voldoende “goedkope” woningen te bouwen.
Ook starters met een middeninkomen en alleenstaande jongeren moeten hiervoor in aanmerking komen.
Voorrang aan alle starters
Waarom is de grondprijs úberhaupt zo hoog. Typisch Nederlands om zo duur mogelijk te verkopen en vervolgens te subsidiëren. Bied grond en huur- cq. koophuizen tegen een redelijke prijs aan.ke
Waarom? Starters willen tegenwoordig allemaal gelijk groot huis. Bouw dan huizen die betaalbaar zijn
Ze moeten leren sparen. Help ze daar mee
Zorgen voor evenwichtig aanbod. De rest is markt.

Toelichting bij 'Neutraal'
Alleen als er bij een hoog winst percentage ook een verdeelsleutel wordt gehanteerd bij verkoop. Zo profiteer de hele gemeente er can en niet op individueel niveau
Bij weinig geld kom je toch terug op de tiny houses. Prima oplossing eventueel tijdelijk
Dat kan, maar als er creatiever met panden om wordt gegaan is dat misschien niet nodig.
Dat verschilt per persoon. Dus moeilijk zeggen
Dit moeten dan wel woningen zoals eerder beschreven dus niet uit te bouwen zijn.
En dan wel een beding dat verbiedt door te verkopen voor een aantal jaar!
er zijn ook ouderen met een kleine portemonnee die kleiner willen gaan wonen
geeft problemen met personen die net ietsmeer verdienen, waardoor je ongelijkheid creert
geen idee, sommige jongeren willen ook meteen voor een dubbeltje op de eerste rang zitten. Beginnen met (bijna) niks is ook goed :) Als je dit doet moet er wel een soort van inkomenstoets zijn denk ik .. beetje stom als een kind van een miljonair een bijdrage kan krijgen..
Iedereen heeft een woningprobleem
Iedereen moet een kans krijgen
Iedereen zou gelijke kansen moeten hebben. Dat zou het uitgangspunt moeten zijn. Een jongere die meer verdient, huurt/koopt anders een gezinswoning die eigenlijk te groot is.
Ik vermoed dat hunkering naar bezit in de traditionele zin aan het verdwijnen is en mogelijkheid tot gebruik belangrijker wordt.
Ik zou meer pleiten voor een starterslening zodat jonge starters makkelijker een (bestaande) woning kunnen kopen.
Ligt eraan. Waardoor hebben deze jongeren een laag inkomen? Ik heb zelf hard gewerkt om een huis te kunnen kopen, ik had ook wel korting willen hebben. Als er goed onderzoek wordt gedaan naar de redenen erachter ben ik voor.
moet er wel perspectief zijn dat het geld weer teruggaat naar de gemeente
Niet alleen starters en jongeren. Ook gezinnen willen kunnen doorstromen naar een (nieuwe) woning, maar hebben ook gezinskosten. Blijven dus op goedkope locatie, waar anders jongeren of starters terecht kunnen.
Of goedkopere lenen via ov met hulp van gemeente. Er zijn nl me Er mensen met krappe beurs die ook willen verhuizen
Ook hier geldt een inkomensafhankelijkheid. Dat kan voor jongeren en ouderen gelden. Jongeren groeien door in salaris en ouderen niet.
Prima als de gemeente korting gaat geven, maar ik hoop dat niet terug te zien in de heffing van de ozb die in de afgelopen en 5 jaar al met de helft gestegen in
Starterslening e.d akkoord, alleen ook anderen dan jongeren kunnen een laag inkomen hebben
Voorrang voor deze groep lijkt mij oneerlijk. Een starters kan in verhouding meer verdienen dan iemand die al jaren op zoek is. Huizen voor starters komen vanzelf vrij als er wordt gebouwd voor doorstromers, die verkopen dan hun eigen huis zodra ze zelf een groter huis kunnen kopen. Starterslening is wel een mooie optie voor de Gemeente Duiven

Toelichting bij 'Eens'
Als daar duidelijke regels en afspraken over gemaakt zijn liefst via een contract of ander document Het moet duidelijk zijn dat zij die gebruik maken van deze regeling te aller tijden de gemeente als eerste terug moet betalen bij falen of misbruik
anders is het niet te doen voor starters de prijzen stijgen zo extreem hard
anders komen deze nooit aan de beurt.
Belangrijker is wellicht om hoe dan ook te voorkomen dat “investeerders” dergelijke (te verhuren) huizen opkopen. Dat geldt ook voor familie (ouders etc) die in geval van een laag inkomen dan bijspringen.
Bij financiele hulp van de gemeente ook bedingen dat winst bij verkoop can de woning ook weer deels teruggaat naar de gemeente.
Bij huurwoningen wel
Bijvoorbeeld door een spaarsysteem, zoals in de vorige eeuw in Duitsland gedaan werd! De Bausparkasse!
Dit zou niet alleen bij koopwoningen moeten zijn. Met een laag inkomen kan de hypotheeklast een probleem zijn. Beter huurwoningen in een lagere prijsklasse.
Een hypotheek moet niet alleen mogelijk zijn voor mensen die niet een riant inkomen hebben, hier mag de gemeente best bij helpen.
En alleen voor starters en jongeren uit de gemeente Duiven
het is nu voor bijna niemand meer betaalbaar om te huren of te kopen, alleen voor de elite en dat past dan wel weer bij Duiven

Het lukt als een alleenstaande met een normaal salaris niet eens om een hypotheek te krijgen. Misschien kan de gemeente daar iets in betekenen. 9 van de 10 keer zijn ze met een koopwoning goedkoper uit dan met een huurwoning, maar krijgen ze de hypotheek niet rond.

in de 80e jaren had je toch ook dat de gemeente subsidie verstrekte bij het kopen van een woning

Jongeren met lage inkomens kunnen geen huis kopen...

Kijk ook haar jongeren die geen recht hebben op huurtoeslag en te weinig verdienen voor betaalbare particuliere huur

Maar niet d.m.v. giften, tenzij het als kettingbeding wordt opgenomen. Zo blijft de woning ook bij verkoop een starterswoning.

Maar ook aan senioren

Maar verplicht bij doorverkopen lage prijs behouden blijft

Maar wel kijken of het betaalbaar blijft op den duur ,en niet dat de samenleving hiervoor moet opdraaien.

Misschien dat de gemeente dit ook kan doen voor huurwoningen? Zelf huurwoningen bouwen.

misschien kunnen er weer premie woningen komen

onze woning was een premiewoning, gedurende de eerste 10 jaar werd jaarlijks een bedrag uitgekeerd door de overheid

Ook hier weer kijken naar de maandlasten en niet direct naar inkmen. Korting op de grondkosten moeten uiteindelijk wel terug betaald worden als de woning later met overwaarde wordt verkocht.

Voorrang geven ben ik niet voor omdat er ook veel andere schrijnende gevallen zijn van ouderen of gescheiden mensen die ook graag een woning willen en die nu niet niet kunnen krijgen. Dat is nog veel erger omdat deze mensen vaak nergens heen kunnen en jongeren toch al een onderdak hebben.

Ook sterkers verdienen de mogelijkheid om zelfstandig te wonen met betaalbare woning

voor hen is een tiny house ook goed

Vroeger werden starters ook wel geholpen door premie A of B woningen.

Waarom alleen starters? Ook ouderen met een een kleiner budget zijn zeker geinteresseerd in korting op grondkosten, zodat ze een kleiner huis kunnen bouwen.

Wat betreft de voorrangsregeling: Als singel is het nog moeilijker dan een stel met 2 lage inkomens.

Wel met goede beperkende verkoopvoorwaarden niet dat ze winst maken

Zolang er maar een zelf woonverplichting is.

Zolang het de gemeente geen geld kost, lijkt dit een mooi streven om deze doelgroep te helpen.

Toelichting bij 'Volledig eens'

Bv premie A woning als 40 jaar geleden

Daar moeten beperkingen aan zitten. Het wonen zou veel goedkoper moeten worden.

De woningmarkt is al krap en door als starter met een lager inkomen en met studieschuld een huis te vinden is een bijna onmogelijk verhaal

Deze jongeren hebben anders zo ontzettend weinig kans

Die achterlijke regel bij toewijzing (langst op laatste adres gewoond) moet van tafel!

Door woningnood is de markt volledig doorgeschoten, hulp aan jongeren en starters noodzakelijk.

Er zijn weinig starterswoningen

Heel erg eens!!! Duiven vergrijst, en er zouden zoooveel starters willen wonen

Helemaal mee eens. Ik heb een modaal/boven modaal inkomen. Het valt alsnog echt tegen wat je bij de bank aan hypotheek kan krijgen. En dan moet je ook nog eigen geld hebben. Dus als starters/jongeren geholpen kunnen worden dan zou dat echt een uitkomst zijn. Daarnaast krijg je er ook veel voor terug te denken de economie, behoud van inwoners (geen leegloop), etc.

Maar dan wel voor Duivense jongeren!!

Maar dat betekend ook dat meer vermogende daarvoor NÓÓIT in aanmerking mogen kom.

maar geen bank spelen met hoge rentes

Maar ook met bv sociale huurwoningen makkelijker toegankelijk te maken.

Momenteel onmogelijk voor 1 persoons starter.

Niet alleen zeggen maar ook DOEN
Ook voor doorstromers en ouderen!
Toen ik in 1969 mijn eerste huis kocht kon ik gebruik maken van een toenmalige gemeentegarantie.
Vooral voor jeugd uit gemeente
Wel afspraken maken over verkoop en termijnen van terugbetalen bij winst.
Zou mooi zijn .. iedereen een kans

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
Geen idee
Ik ben van mening dat er dan overlast zou kunnen ontstaan door de jongeren die in deze woningen gaan wonen.
wij hebben zoiets naast ons wonen en hebben er alleen problemen mee gehad, de laatste jaren gelukkig niet meer

Het toestaan van kamerbewoning is de oplossing voor de huisvestingsvraag van jongeren en spoedzoekers.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Dan gaan er ongewenste situaties ontstaan.
Dit leidt tot scheefgroei op de huizenmarkt. Woningen worden door investeerders opgekocht en gesplitst in huurkamers. Handhaving van eventuele regels is zo goed als onmogelijk en het aanbieden van dergelijke woonvormen werkt verloedering in de hand.
Dit wordt misbruikt door werkgevers voor gastarbeiders. Nu ook door particuliere verhuurders.
Dit zorgt voor meer buren overlast
Geen behoefte aan huisjesmelkers.
Geen kamerbewoning, dit geeft alleen maar extra overlast. In ieder geval niet in normale gezinswoningen!
Hoe kan het als kamerbewoning niet is toegestaan er naast ons 1,5 jaar meerdere personen in een huis hebben gewoond?
Ik ben het hier enkel mee eens als de gemeente participeert en het niet door huisjesmelkers gebeurt
kamerbewoning zet de deur open voor illegale kamerverhuur oa voor arbeidsmigranten
leid tot huisjesmelkers
lijkt me onwenselijk
Moet er niet aan denken een huis vol met jongeren naast me te hebben
Nee, geen goede optie. Er staan voldoende kantoorpanden leeg om deze om te bouwen.
Niet te controleren op te veel! Nu al moeilijk bij arbeidsmigranten met alle gevolgen van dien. Mogelijk max 1 per woning!
Nog meer buitenlandse auto's?
out of the box denken en innovatief
Waarschijnlijk zijn de goedkopere wijken dan de dupe, dit terwijl ouders met jonge kinderen dan tussen deze doelgroep komen te zitten wat niet wenselijk is
werkt speculatie in de hand en worden er woningen opgekocht door huisjes melkers
Zorg voor kleine betaalbare woningen.

Toelichting bij 'Oneens'
Bij voldoende bouw zou dit overbodig moeten zijn Maak liever van leegstaande gebouwen woonruimtes Denk hierbij aan winkelruimte kantootpanden enz.
daar zijn de meeste huizen niet geschikt voor. ik wil niet een vreemde in mijn badkamer
Dit lost de woningnood niet op en die is schreinend
Dit lost het probleem van te weinig woningen niet op.
Dit zorgt voor onrust in de buurt, net als bij gast arbeiders. Zoals bij ons!
Er ontstaan huisjesmelkers
Het is niet voor niets illegaal. Niet toestaan.
Het is te moeilijk te controleren en zal naar verwachting juist veel overlast gaan opleveren
Het is wel een oplossing, maar airbnb taferelen moet je zien te voorkomen in een dorp als Duiven
Huisjesmelkers en Engelse toestanden niet hier in duiven 16 in een woning
ik ben bang voor uitbuiting: veel migranten in kleine woning
Ik ben van mening dat er dan overlast zou kunnen ontstaan door de jongeren die in deze woningen gaan wonen.
Ik zie er het nut niet van in.
In een gemeente als Duiven is toestaan van kamerbewoning een brevet van onvermogen voor de gemeente.
Is een dorp geen grote stad

Is niet de oplossing
Kamerbewoning is geen oplossing voor woningnood. Dan kunnen jongeren net zo goed thuis blijven wonen, dan hebben ze meer ruimte en kunnen ze geld (be)sparen om een gewone woning te huren of kopen. Er worden als gevolg van de schaarste op dit moment in de grote steden woekerprijzen gevraagd voor kamers.
Maak geen pensions van huizen
Maar meer dat we het niet moeten toestaan voorwaarden zijn immers wel goed
meeste huizen zijn daarvoor niet geschikt
Niet aan beginnen
Niet aan beginnen. Dit werkt meer overlast in de hand. Doordat er bijvoorbeeld meerdere arbeiders in woningen worden geplaatst etc.
Te weinig toezicht op het uitbuiten van deze doelgroep
We zijn als Duiven een dorp en geen stad
wij hebben zoiets naast ons wonen en hebben er alleen problemen mee gehad, de laatste jaren gelukkig niet meer
Zie de grote steden, kamerverhuur zorgt ook voor veel vervelende situaties/woonomstandigheden. En een vertoorde prijs/lkwaliteitverhouding.

Toelichting bij 'Neutraal'
Dat is een optie
Dit zou ik zo houden zoals het nu is.
Geen mening
Geen mening over
Hieraan moet zeker een voorwaarde worden gesteld óók t.a.v. hoogte verhuurprijs
Ik denk niet dat hier in duiven veel vraag naar is. Zou onderzocht moeten worden
Ik heb geen idee of dat op dit moment in Duiven een oplossing zou bieden. Dat zie ik eerder als oplossing in steden zoals Arnhem en Nijmegen met als voorwaarde dat huren laag genoeg blijven en “huisjesmelken” wordt tegen gegaan.
Kan een oplossing zijn, mogelijkheid mag er komen.
met zo min mogelijk overlast
Moet heel goed geregeld zijn als dit meer wordt.
Snap niet wat dit is
Strenge voorwaarden en handhaven om problemen te voorkomen.
Voor een dorp is zo'n beleid minder urgent tenzij Duiven zich nu al als een buitenwijk van Arnhem beschouwd.
Weet niet of dat zal bijdragen
Zitten toch veel haken en ogen aan
Zo lang als er goede begeleiding en handhaving op zit. En niet weer de zogenoemde ‘Polen huizen’ ontstaan.

Toelichting bij 'Eens'
Alleen voor jongeren en spoedzoekers door bij maximale woonduur voor zo'n object. Zeker niet voor arbeidsmigranten
Als er vraag naar is dan toestaan
Als het huis zich ervoor leent
Als het maar geen Polen woning wordt
als hier vraag naar is en er ook een aanbod is, doen!
Als men keuze heeft, waarom niet. Maar het moet geen gedwongen keuze zijn, omdat er te weinig woonruimte is bijvoorbeeld.
Beter gecontroleerd dan illegaal
Daarnaast zou je ook de mogelijkheid van zorg units voor ouderen kunnen meenemen. Hierdoor kunnen ouderen ook gemakkelijker bij hun kinderen kunnen wonen.

De kamet moet dan wel een minimaal oppervlak hebben en geheel zijn ingeicht met alle voorzieningen. Wel maximaal 1 per woning....
denk wel dat het beter is hier grip en zicht op te krijgen door het uit het illegale circuit te halen, maar anderzijds moet er wel continue aandacht zijn dat dit niet tot verloedering en overlast gaat leiden.
Geen maximum per straat: dat is een oneerlijk beleid. Verder moet er een mximum worden gesteld op de huurprijs van een kamer!
Gezien de hoge huurprijzen zou het mooi als je legaal een woning kunt huren met een vriend of vriendin zonder dat je hiermee een relatie hebt.
Goed handhaven
Goed idee! Vooral voor gezinnen die kamers "over" hebben door bijvoorbeeld uit huis gaande kinderen
Helpt mee om de woningtekorten op te lossen
Kamerverhuur mag volgens mij ook niet vanuit de hypotheek, regels van de bank.
Kamerverhuur moet toch ook mogelijk zijn!
Maar dan alleen door iemand bij je in te laten wonen. Niet door huisjesmelkers dr kans te geven een woning volledig door anderen te laten bewonen.
Maar met strikte regelgeving en toezicht om overlast en misbruik hiervan tegen te gaan. Ook moet het geen overlast geven voor buren.
Maximaal 1 persoon extra per woning en beperking aantal woningen in de straat.
Mits er toezicht en registratie is vanuit de gemeente
Pas wel op dat het geen studenten dorp wordt
Toezicht vanuit gemeente onontbeerlijk. Werken met vergunning o.i.d. Geen wildgroei.
Wanneer er een Max. per woning wordt aangegeven lijkt me dat prima kunnen
wel concrete regelingen en controle/handhaving van de regels
Wel goede afspraken nodig
wel met hele duidelijke voorwaarden en niet onbelangrijk controle
Wij hebben voor onze dochter en haar vriend onze garage verbouwd, ook omdat ze geen woonruimte kunnen vinden. En ondanks dat onze dochter hier zelfstandig woont, kan ze geen uitwonende beurs aanvragen omdat er door de gemeente geen toevoeging op ons huis kan worden afgegeven.
Wonder strikte voorwaarden en strenge handhaving.
Zeker in geval van urgentie, denk aan scheidingen

Toelichting bij 'Volledig eens'
Flexibele woonvormen zullen moet inspelen op flexibele en veranderende vraag. Denk hierbij ook aan mantelzorg / kangaroo woningen.
Ik zou dit per wijk regelen
Kan ook ouderen in staat stellen langer in hun huis te blijven als ze dat willen
Tja, waarom zo strak aan regels houden. Wil iemand ergens op kamers, prima toch.
Vooral voor de jongeren zoals omschreven in de vorige vraag is dit een uirkomst
Waarom elkaar niet helpen in tijden van te korte woningruimte. Als iemand ruimte wil delen lost dit toch een probleem op? Dit zou standaart moeten zijn in dr maatschappij.
Zo krijg je net als de grote steden dat grote bedrijven hier alleen maar huizen gaan kopen om volledig studenten in te zetten met het enige doel: winst. Dit moet de gemeente en haar bewoners niet willen. Mede door dit soort bedrijven gaat de huizenmarkt kapot.

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
Geen idee
mag nooit tot overlast leiden in een straat/wijk
Wat is kamer bewoning?

Het toestaan van friendscontracten is de oplossing voor de huisvestingsvraag van jongeren en spoedzoekers.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Behoefte is aan normale huurders, die of alleen of een relatie hebben. Geen losse vriendschappen. Dit soort contracten worden in de praktijk door mensen in de gemeente naar eigen richting uitgelegd. In Duiven gaat dit niet werken.
En toen kregen de vrienden ruzie. Wie is er dan verantwoordelijk voor de huur?
Geen toekomst
Juridische status zorgt voor heel veel nadelen huurder en weer een uitgelezen kans voor huisjesmelkers
out of the box denken en innovatief
Zijn de woningen en buurten niet geschikt voor.

Toelichting bij 'Oneens'
Dit kan in de hand werken dat er teveel gastarbeiders in een huis komen te wonen
Geeft helaas ook ruimte voor malversaties.
Geluidsoverlast ed
Groot gevaar overlast
Hierdoor volgt clustervorming, wat weer de kans op overlast vergroot.
Hiermee kweek je wildgroei en dat moeten we zeker voorkomen en wat te denken aan mogelijke overlast!
Ik denk dat dit alleen maar problemen gaat geven
Jongeren naast een gezin metv2 jonge kinderen. Wat gebeurt er dan ....ruzies etc...
kan snel uit de hand lopen
Kan tot overlast lijden.
Nemen de plek voor een gezin in.
Pas op dat je geen Pool hotelletjes krijgt
Werkt volgens mij oneigenlijk gebruik in de hand

Toelichting bij 'Neutraal'
Afspraken maken, hoeveel personen mogen er wonen en staan er op contract?
Als deze vorm een oplossing biedt zie ik er geen probleem in.
Dat ken ik niet
Dit kan ook voor veel overlast gaan zorgen
Dit moet wel juridisch goed geregeld zijn en dit zou ook niet zo maar mogelijk moeten zijn dit ook om huisjesmelkers tegen te gaan
moet geen bende worden, met alleen jeugd, waar de politie elke keer naar toe moet om de orde te handhaven.
Moeten ze zelf weten
Over;last in de buurt is iets om goed over na te denken.
samenlevingscontracten ed is oke.
weet niet of dit een geod plan is.Wat als vrienden geen vrienden meer zijn?
Wie voelt zich dan verantwoordelijk voor de directe netheid rond de woning. Bijvoorbeeld de tuin.
wie zorgt voor goede regeling?
Zo lang als daar afspraken over gemaakt worden, begeleiding op zit en gehandhaafd wordt waar nodig.

Zolang er geen overlast op welke manier dan ook ontstaat voor omwonenden.

Toelichting bij 'Eens'
Dat zou voor veel jongeren zeker een optie zijn.
De meettijd verandert er volgens mij niet door. Inwoning is een mogelijkheid, maar de inwoner heeft meer risico zonder contract.
Dergelijke oplossing dient voor de relatief korte termijn te zijn. Men moet uitzicht op doorstroming hebben.
dit vind ik dus zo'n geweldige nieuwe denk richting die aansluit bij de huidige maatschappij. Doen! waarom mag ik wel samenwonen met een zus, broer of moeder of partner, maar niet met een vriend?
Gemeente moet meegaan in de ontwikkelingen. Ook hier registratie en toezicht
gezien het woningtekort, doen, maar hang hier dan wel duidelijke contracten aan die bij een notaris ondertekend moeten worden
Goed idee
Helpt mee de woningtekorten te bestrijden
Hoe een relatie eruit ziet gaat overheid niets aan. Als drie mensen samen in een huis willen wonen voor bepaalde tijd is dat-in principe-prima !
Ik zou er dan wel een maximum aantal personen aan koppelen. Anders wordt het kamers vullen met alle gevolgen van dien
Maar bij 3 waarschuwingen van overlast aan de buurt uit huis en wijk zetten.
Maar dan alleen voor inwoners die ook al echt bv 10 jr in de gemeente staan ingeschreven.
Maar dergelijke oplossing moeten niet geclusterd worden maar zou in een sociaal gemixte bewoners samenstelling eventueel kunnen
maar wat gebeurt er als de vriendschap word beëindigt en dit ook sneller toestaan voor kinderen en ouders
Maar wel met duidelijke afspraken/ richtlijnen
Met goede afspraken en een waterdicht huurcontract
Mits er netjes met huis en tuin wordt omgegaan
Mooie idee
Mooie tussen oplossing ook voor scheef wonen
niet doen
Onder voorwaarde dat er geen toename van overlast is voor de buurt
Onder voorwaarden, evt met consequenties
Prima idee bij koophuizen maar zonder nhg
samenwonen mag ook
Vaak de enige optie voor jonge mensen..
Waarom mogen 2 partners wel samen een woning huren en 2 vrienden niet? Ook partners gaan regelmatig uit elkaar.
Waarom niet. In steden gebeurt dit ook.
Wel onder de juiste voorwaarden, en niet dat het soort van tijdelijke studentenhuizen worden die overlast veroorzaken
Zo kan bestaande beschikbare woonruimte zo efficiënt mogelijk worden ingezet.

Toelichting bij 'Volledig eens'
Arnhem is vaak erg prijzig. Duiven heeft een eigen station en alles is dichtbij. Waarom zouden we dit niet toestaan?
Het moet wel echt om vrienden/vriendinnen gaan, geen geronselde praktijken
Ik zie niet waarom een groep mensen op een gezamenlijk contract geen huis zouden kunnen kopen of huren!
Is een makkelijke oplossing!
Je kunt er beter zicht op hebben en de huizen door de gemeente verdelen.

Je moet kunnen samenwonen met wie jij wilt.
Kan ik mij voorstellen
Lijkt mij een goede oplossing voor jongeren.
mits hier goede controle op is, is dit prima oplossing. Er zijn tegenwoordig veel alleenstaanden (jongeren) die inhun eentje geen geschikte woonruimte kunnen vinden. dit zou een mooie oplossing zijn.
Ook hier weer veel overheidsbemoeienis die tijd en geld kost en alleen maar blokkerend werkt. Principe goed regelen en dan gewoon doen.
Sommige mensen hebben niet voldoende inkomen om zelf een huis te huren, dit lijkt mij de perfecte oplossing.
Super idee! Denk dat er veel jongeren zo geholpen zijn.
Waarom wel een stel en geen vrienden? Je kunt de kosten delen en hebt voor 2 personen nog maar 1 woning nodig?
Wel goede afspraken over de normen en waarden die in een buurt gelden. Bijvoorbeeld geluidsoverlast etc.

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
Geen idee
Ik weet niet of hier veel vraag naar is in Duiven. Hoor hier niemand over
weet niet hoe dat werkt
Zie niet dat friendscontractenvoor meer fysieke woonruimte kan zorgen.

Het aandeel sociale huurwoningen in de nieuwbouw is te klein en moet groter worden.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Ben ik geen voorstander van
Blijkbaar wordt er niet gekeken naar de personen die een sociale huurwoning krijgen toegewezen bijv. verslaafden in een kinderrijke buurt of waar meer oudere wonen? Geeft te veel overlast waar niet op wordt gehandhaafd.
Eerst de doorstroming maar eens regelen en uitvoeren
Het is vaak goedkoper om een hypotheek te nemen dan een huis te huren. Zorg voor huizen die rond de 170.000 euro kost. Dit kunnen best veel mensen die werken namelijk lenen. En dus is het veel goedkoper dan huur want dan bouw je niks op.
Starters komen nooit voor een sociale huurwoning in aanmerking. Dit gezien de lange wachtrijen bij woningbouw.

Toelichting bij 'Oneens'
De doelgroep die hier net bovenzit heeft ook moeite ondervinden van woningen. Komen niet in aanmerking voor sociale huurwoning, maar particuliere huur is weer veel te duur. Deze doelgroep vist vaak achter het net.
Denk dat de vraag naar koopwoningen groter is dan naar huurwoningen. Mensen zijn goedkoper af met een koopwoning dan een huurwoning
denk ik eerder dat het voor lagere inkomens mogelijk moet zijn om een huis te kopen
Die mensen moet je niet te veel in 1 buurt laten wonen liever mixen in wat duurdere wijken
Dit wordt al voldoende gedaan
Een woning kopen is vaak goedkoper dan huren op basis van maanlast. Hypotheekverstrekkers moeten daar naar kijken waardoor een koopwoning voor een groetere groep bereikbaar is.
Er moet een goede mix van diverse woningsoorten zijn. Anders dreigt verpaupering en probleemwijken.
Gewoon betaalbare koopwoningen voor starter denk dat er meer mensen zijn die tussen wal en schip vallen
Naar mijn idee moeten er wel meer sociale huurwoningen bijkomen alleen denk ik dat de focus nu moet liggen op starters en doorstromers.
Sociale woningbouw is overbodig. een kwestie van maken van keuzes door bewoners. met de huidige lage hypotheek rente is huren duur.

Toelichting bij 'Neutraal'
Door deze vragen merk ik dat er erg veel vraag is naar woningen. Hebben jullie een grafiek met de hoeveelheid vraag wat er nu is en wat de verwachtingen zijn voor de toekomst? Is dit allemaal niet te combineren?
Er mag beter onderzoek gedaan worden naar of iets echt urgent is. Weet uit ervaring van dichtbij dat geregeld de urgentieverklaring niet klopt. Misbruik zoveel mogelijk voorkomen.
Er moet voor iedere doelgroep een passend aanbod beschikbaar zijn.
Er moet voornamelijk gecontroleerd worden dat als een eensgezinswoning verhuurd wordt, dit ook aan een gezin is en niet een 1 of 2 persoons huishouden
er moet wel mogelijkheid zijn tot, maar er zou dan geïnventariseerd moeten worden
Geen idee hoe groot dit aandeel nu is. Moet in verhouding staan tot de rest van de nieuwbouw.
hangt heel erg af van het % in een wijk. We weten dat straten met sociale woningbouw ook vaak de "overlast" straten zijn.
Heb ik geen informatie over
Heb ik geen inzicht in
Ik heb daar geen ervaring mee, ik krijg het gevoel dat buurten verloederen.
ik heb geen overzicht, maar als dat aantal groeit lijkt het me handig om het aan te passen
Ik ken de aantallen niet, dus kan daar geen oordeel over vellen. (Goedkope) nieuwbouw kan leiden tot meer doorstroming waardoor sociale huurwoningen beschikbaar komen.
je moet bouwen voor de behoefte als dat blijkt uit onderzoeken
Nogmaals: het woning probleem is van alle doelgroepen, gelijke kansen.

Ook hiervoor is een evenwichtig en eerlijk beleid noodzakelijk. Iedereen heeft het recht op een passende woning.
Weet ik niet
Weet ik niet
Wel eens dat er genoeg sociale huurwoningen komen
Zorg voor een goede spreiding zodat de wijken bewoonbaar blijven en er geen ghetto's gecreerd worden.
zorgen voor doorstroming
Zou meer verdeeld kunnen worden. Dus gevarieerde wijken en met de mensen samen kijken naar leefbaarheid in de wijk.

Toelichting bij 'Eens'

Als er niet vooraf adequaat geregeerd wordt ontstaat dus een situatie dat mensen aangewezen zijn op sociale huur. Als vooraf verbetering geen haalbaar doel is in de gemeente dan zal hier dit de prijs zijn
Eens, maar wel in evenredigheid met duurdere en ander soort woningen.
En mix van verschillend aanbod is belangrijk daar hoort deze categorie ook bij. Wel diverse wijken maken i.v.m. Sociale cohesie tussen inwoners groepen.
Er moet voor elke doelgroep iets zijn
Ja dit zeker nodig. Er zitten nu jongeren in de seniorenwoningen en zo houden daar woningen bezet die eigenlijk voor een andere leeftijdsgroep is die nu blijven zitten in de eengezinswoningen. Zo krijg je ook geen doorstroming
Jongeren moeten ergens beginnen. En niet iedereen kan gelijk een huis kopen.
Maar 2 mensen of 1 persoon in een gezinswoning dat kanngewoon niet
Maar dan ook kleinere woningen (bijv met 2 slaapkamers)
Maar geef niet altijd mensen met problemen voorrang! Dat gebeurt te vaak
Maar kijk dan ook eens naar de scheefwoners
Maar laat een woningbouw corporatie a.u.b. niet de stedenbouwkundige uitvoering mede bepalen zoals in Kloosterkamp gebeurd is.
Ook hiervoor: Duivenaren eerst
Voor elke beurs woonkplezier
Wel als dit naar eigen bevolking gaat niet naar urgentie immigranten

Toelichting bij 'Volledig eens'

Bouw niet alleen voor tesla families
Dat is volgens mij al jaren een feit
De overheid moet stoppen met het innen van belasting van de coöperaties zodat zij meer geld ter beschikking hebben om deze sociale huurwoningen te bouwen.
denk dat dit echt voldoet aan een behoefte... en ja dat mag ook in 'mijn back yard' :) We zijn een samenleving... dus voor iedereen een plek en een dak boven het hoofd.
En betaalbaar! Voor jeugd en ouderen!
Er wordt teveel gebouwd voor de hogere inkomens terwijl de grootste groep woningzoekenden middenklasse is.
Hard nodig
Het tekort aan betaalbare sociale huurwoningen is ronduit misdadig !!!!
Iedereen heeft recht op een dak boven zijn hoofd.
Ik heb jaar moeten wachten en heb uiteindelijk op 1 woning kunnen reageren.. Maar woningbouw propt gezin met 3 kinderen in dezelfde woning als ik heb. Dus ligt ook een grotere verantwoordelijkheid bij woningbouw
Ik kan een boek van 100 pagina's schrijven over schrijnende situaties die ontstaan in Duiven door het tekort aan sociale huurwoningen. Er is zoveel vraag!
Ik vind dat er te veel en te dure woningen worden gebouwd. Ik ben dus ook van mening dat er inderdaad meer van deze sociale huurwoningen moeten worden gebouwd

in duiven kom je gewoon niet aan een huurwoning ik heb zelf in een rotsituatie gezeten, scheiden, 8 jaar aan punten hebben en niet weg kunnen omdat je by far niet genoeg jaren ingeschreven staat
kunnen mensen die niet kunnen kopen toch een volwaardige woning betrekken
maar betaalbaar huur
Maar dan wel betaalbare huurwoningen.
Mensen leven langer, jongeren krijgen geen woning die betaalbaar voor hun is en zij wonen veel langer bij hun ouders thuis.
nog een keer: bouw nou betaalbare woningen.
Prioriteit 1, jarenlang geen sociale huurwoningen gebouwd.
Projectontwikkelaars willen wel bouwen maar liever geen sociale huur, het gaat hun om het geld niet de mens en de behoefte
Verhuur van woningen moet weer exclusief door woningcorporaties gedaan worden. Verbied de particuliere verhuur.

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
Geen idee

Op nieuwbouwlocaties in de buurt van het centrum mag hoger dan 4 lagen worden gebouwd.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Als in het centrum appartementen gebouwd gaan worden dan zal ik zeker weten gaan verhuizen. Het is al heel druk in het centrum en ik heb als inwoner geen trek in appartementen tegenover mijn voordeur.
Denk aan de buurt! Dat is absoluut niet iets waar ze tegenaan willen kijken
denk aan het uitzicht van bestaande woningen en het dorpsgezicht
Dit is nog steeds een dorp.
Duiven is een dorp, geen stad. Flats passen er niet.
Duiven moet dorp met laagbouw blijven, er wordt al genoeg verpest
Duiven moet wel een "dorp" blijven
gaat ten koste van dorpse karakter
Gaat ten koste van karakter vam het dorp.
Gaat teveel ten koste van het dorpskarakter
Geen hoogbouw in centrum
Het centrum van Duiven heeft met haar nieuwbouw al té veel stedelijke uitstraling waarmee het dorps karakter daar al volledig weg is
Het dorpse aanzicht wordt daardoor verpest. De huidige inwoners van Duiven zijn hier niet voor niets komen wonen. Hoge gebouwen horen niet in een dorp thuis.
Hierdoor gaat het dorpse weg en het ziet er niet uit, zo'n hoog flatgebouw
Hoogbouw kan prima op de plakse weide dit is binnen loopafstand van de Kern van Duiven plus hier is nog geen woningbouw die kunnen klagen
Hou het landelijk voor zover nog mogenlijk. De lucht in doen ze maar in de grote steden. Tis of verder lopen, fietsen, met de auto of ergens anders gaan wonen.
In centrum (remigiusplein) ligt een grasveld. Het is zonde om daar woningen te bouwen. Woningbouw aldaar maakt het horeca plein een stuk minder aantrekkelijk. Zorg voor juiste speelvoorzieningen, zodat kinderen daar kunnen spelen, terwi de ouders genieten op het horeca plein. Helaas denkt een projectontwikkelaar daar niet aan. En de gemeente dus ook niet, want die krijgt hier geld voor
Moet je niet willen in kleine kernen.
Nergens voor nodig, voorkeur voor uitbreidingslocaties, er is al zo weinig groen in het centrum. Als je een bruisend centrum wilt wat de gemeente met de mond beleid dan moet je zorgen dat er activiteiten in het centrum gehouden kunnen worden zonder dat bewoners gaan klagen over overlast.
Nieuwbouwlocaties in de buurt van het centrum liggen vaak in dicht bewoonde ruimte. Door meer hoogbouw gaat kwaliteit van de leefomgeving naar beneden.
onacceptabel, de kern van het oude Duiven is dan voor eens en altijd verdwenen. Dit kan je dan ook nooit meer terug draaien
out of the box denken en innovatief
Past niet in dorpse karakter van de gemeente
Past niet in Duiven
Past niet in het beeld van het dorpse karakter
Past niet in het huidige plaatje
Vervuiling van de omgeving
We zijn een dorp en geen stad. Maximaal drie lagen, moet ruim voldoende zijn.
Woongenot van ieder wordt hiermee beschadigd
Zeker niet in het centrum!!!
Zet mensen niet gevangen in hoogbouw. In een dorp horen mensen gewoon direct naar buiten te kunnen lopen.

Toelichting bij 'Oneens'
4 lagen is de max

Bij hogere bouw onstaat er een vervelend beeld, dit past niet inde gemeente Duive n
daar is het dorp te klein voor
dat ziet er in deze 'platte' gemeente niet uit, beeld is ook belangrijk
Duiven is een dorp en het dorpse karakter moet behouden blijven.
Duiven is een dorp, geen stad. Graag zo houden.
Duiven moet zijn landelijke uitstraling behouden een ook zijn sfeer. Het is tenslotte een dorp
Hangt er vanaf wat het doel is. Worden er dan huldigde woningzoekenden je geholpen, of worden er (met alle respect) alleen extra asielzoekers geplaatst en boven de huidige zoekers nog steeds zoeken??
Het dorpse karakter moet behouden blijven en daar past hoogbouw van 4+ niet bij.
Hoger dan 4 neemt ook zonlicht weg, en zonlicht is heel belangrijk voor een gezellig horeca centrum.
Horizon vervuiling
Ik vind dat er nog genoeg ruimte is voor uitbreiding zonder de hoogte in te gaan. Duiven is een relatief klein dorp waar iedereen relatief dicht bij voorzieningen woont
In het centrum moet mijn inziens laag blijven, we zijn geen stad.. eventueel van het centrum af kan er hoger gebouwd worden. Ik vond het ook prachtig dat het CCOG weg was, de kerk was prachtig in het zicht. De Lidl is daar nu en de rest is onbemand, dat is zonde.
Lijkt me niet wenselijk voor Duiven.
Max 3. Moet wel een beetje dorps blijven
Niet in de buurt van het centrum, buiten de centrumring wel
past niet bij het dorp
Past niet in Duiven
Rekening moet worden gehouden met het karakter van de gemeente . Hoogbouw past hier niet in
We leven in een landelijke omgeving en daar past hoogbouw niet bij
Wordt dan wel erg stedelijk
Zonde van het centrumbeeld. Nu nog redelijk dorps: mooier om dat zo te houden en juist de breedte van het dorp te pakken

Toelichting bij 'Neutraal'
Denk niet dat het centrum zich hier voor leent. Wordt donker en grauw met veel hoogbouw. Vriendelijke karakter zal verdwijnen.
Ik heb hoogtevrees dus de hoogte in is voor mij absoluut geen optie maar wel voor anderen
Met lift!
Zolang de zonnige looproutes en terrassen blijven.
Zolang het maar past bij het centrum
Zolang het niet anderen dwars gaat zitten bij uitzicht en dergelijke

Toelichting bij 'Eens'
Afhankelijk van de lokatie natuurlijk en Max 6 woonlagen
Als daar vraag naar is....waarom niet
als dit inpasbaar is in de omgeving
Bovendien wordt de inkomensgrens voor sociale woningbouw verhoogd en komt er dus nog met vraag.
Dat dit niet eerder is gedaan.
De groeiende vraag hiernaar pleit voor deze optie
denk dat duiven te groot wordt om dit niet te doen, de nood is te hoog, het inwoners aantal loopt maar op, wanneer Duiven zorgt voor zoveel industrie en werkgelegenheid moeten we misschien meer richting een stad gaan denken.

Gaat het niet in de breedte, dan maar in de hoogte.
Ik wil graag in een vrijstaand huis tegenover twee cafe's en een restaurant wonen. Soms is niet alles mogelijk wat je graag wilt, groei op en wen daar aan.
Ik zie hier geen bezwaar tegen, maar heb wel een voorkeur om dat buiten het centrum te doen.
In overleg met reeds aanwezige omwonenden. Je zult immers maar een groot gedeelte van de dag in de schaduw van een nieuwe flatwoning komen te zitten
Lijkt me logisch, ook om de m2 prijs betaalbaar te houden zijn flats cq appartementen een goede oplossing. Kijk maar eens in alle grote steden....
Maar niet te hoog
Maar wel beperken tot 6 lagen
Maar wel in overeenstemming met de omgeving. Niet een wolkenkrabber
Meer woningen dus dan maar op elkaar
Meer woonruimte in en om het centrum
Mi. Past dat bij een centrum.
Mits daar ook vraag naar is
Smaakvolle architectuur svp
versterkt ook het centrum
zie eerdere opmerking. laten we eens afstappen van die 'spastische' reacties dat hoogbouw lelijk is en dat we dat niet willen. Prachtig gebruik juist van de beschikbare m2.
Zorg wel dat overige woningen geen last hebben. Door bijvoorbeeld aan de rand vd wijkeen complex 6 hoog te zetten

Toelichting bij 'Volledig eens'
Als er maar liften en ontsnappingsroutes zijn, bij calimiteiten.
Bouw paar grote appartementen
Dat appartementen complex op dat grasveld lekker hoog maken. Even hoog als de ogtend nu is. En dan huizen van rondt de 170.000 euro. Mooie aanwinst voor duiven en zo houd je de jongeren ook in duiven. We zijn tenslotte een van de weinig gemeentes in de Liemers waar de aantallen naar beneden gaan.
De hoogte in gaan hoeft niet per definitie lelijker of minder groen te zijn.
Dergelijke hoogbouw zou voor ouderen geschikt zijn indien voorzien van de noodzakelijke voorzieningen. Afstand tot centrum voor ouderen van belang.
Duiven is Arnhem ZuidOost zou bij Arnhem gevoegd moeten worden...pseudozelfstandig die alles bij de regio neerlegt
Geen torens maar wat hoger is prima. Grond is schaars in NL
in het centrum wonen daar kies je voor
mag ook wel gebeuren op sommige randen van het dorp
Mag zelfs hoger misschien een markpoint voor de omgeving
Tussen de 2 candea’s mag t ook. Ruimte zat.
Waarom vasthouden aan laagbouw? Kijk naar high park arnhem. Kwalitiatief hoogwaardige appartementen, die veel opleveren.
Zou zeker schelen!

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
zolang de omwoneneden er niet te veel last van hebben en niet tegen een muur aankijken

Er staan voldoende goedkope koopwoningen in de gemeente.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
350.000 is ons budget, en kunnen hier al een tijd echt niet mee uit de voeten in duiven
Aantal woningen onder de 200.000 is in Duiven zeer klein
bekijk het aanbod op funda en je weet genoeg,om te janken
Bouw voor lagere inkomens. Die zitten echt in de knel.
Denk dat je juist meer goedkope woningen moet bouwen voor de nieuwe mensen. En woningen van de 350000+ zodat de mensen uit het middensigment kunnen doorschuiven dit is nu namelijk niet mogelijk.
en daarnaast duurdere huursegment
Er zijn geen goedkope woningen op de markt. Mensen blijven fijn zitten met lage lasten. Daarom goedkope woningen er bij bouwen
Juist rond de 100.000 en 150.000
Krijgen starters weer geen kans
Moet je ook wel kunnenbetalen
Ook nog onder de 2 ton bouwen
Probeer als starter en alleenstaand maar eens een betaalbare woning in Duiven te kopen. Vrijwel onmogelijk.
Te weinig kwalitatief aanbod in het goedkope segment
Te weinig woning in dit segment en ja dus bouwen in het segment 200K - 350K. In verhouding meer tussen de 200K en 250K bouwen
toevoeging: waarom niet bouwen in laag segment voor starters? Tot 200.000?
Totaal niet. Wij hebben een huis gekocht als starter, maar willen doorstromen omdat wij nu een gezin van 4 zijn. Dit is echter onbegonnen zaak. Het is onbetaalbaar voor jonge gezinnen zonder veel eigen vermogen om door te stromen.
volgens mij zijn er niet heel veel woningen te koop onder de euro 200.000
Waar staan woningen onder de €200.000?
woningen zijn nu al te duur voor de starters

Toelichting bij 'Oneens'
Breder probleem
De huizenprijzen zijn nu al erg hoog. Goedkopere woningen zijn niet goedkoop meer
De woningmarkt is op dit moment onbetaalbaar voor iedereen tot en met de middenklasse. Bouwen van huizen tot 250.000 is ook hard nodig.
De woningnood betreft vooral mensen met een lager inkomen, dus daar moet voor gebouwd worden.
Dit zal men niet ervaren apps stimulans om te verhuizen
Ee staan te weinig goedkope woningen te koop!
Er is gebrek aan dergelijke woningen, stelling is derhalve onjuist.
Er staat bijna niets te koop, in welke range dan ook.
er worden veel te veel duurdere woningen en appartementen gebouwd
Er zijn bijna geen woningen onder de 200.000 euro beschikbaar in deze gemeente. Vooral bouwen in het middensegment lost het startersprobleem niet op.
Er zijn weinig huizen onder de € 200.000,00 te koop
Goedkoper
Hier worden starters niet mee geholpen. Zoals eerder gezegd is een gezonde balans tussen doelgroepen belangrijk.
hypotheken verandereb, wel mogen huren voor veel geld maar geen hypotheek kunnen krijgen voor veel minder

Ik vind dat deze stelling deels klopt. Er wordt nu alleen voor dit segment gebouwd. Ik vind dat er ook meer woningen van het goedkopere segment gebouwd moeten worden om zo de woningkrapte goed aan te pakken

Is hoofdzakelijk aantrekkelijk voor buitenstaanders

Juist onder 200000 is behoefte. Doorstroming heb je niet in de hand

Met huidige strengere hypotheek regelingen is niet voor iedereen een huis vanaf 2 ton te kopen.

Middensegment vanaf 170.000 tot 300.000 zou een betere doorstroming bieden want mensen die in een huurhuis zitten en het liefst een koophuis willen kunnen wel de huur betalen maar komen niet in aanmerking voor een hypotheek omdat hun inkomen te laag is maar zouden in theorie prima een huis kunnen kopen omdat het maandbedrag gelijk ligt met de huurprijs.

Mijn idee is dat er meer midden/duurdere koopwoningen zijn

Onder de twee ton is in uw beleving misschien goedkoop, maar is dat voor een starter zeker niet. Die moeten dan nog langer wachten op de doorstroming. We willen die jongeren nu toch in duiven houden.

Ook onder de 200.000. Aan bestaande huizen onder de 200.000 moet vaak zoveel gebeuren dat je uiteindelijk in het middensegment uitkomt

Prijzen liggen te hoog waarbij de gemeente ook een aandeel heeft. Woz. Marktwerking is geen stabiele factor dus de gemeente zou niet naar waarde maar behoefte moeten kijken de rest zou voor de commerciële sector moeten zijn

Te weinig goedkope woningen

Te weinig goedkope woningen. Wat u hier het middensegment noemt is in Duiven al de ondergrens. Wijs mij nog maar eens een woning aan van minder dan 2 ton. Hahag

Tussen 200.000- 350.000 is tegenwoordig goedkoop koopsegment. Voor doorstromingen zouden er huizen tussen de 300.000-450.000 gebouwd moeten worden

tussen 200.000 en 300.000 dat zijn op dit moment de goedkope woningen. daar onder is hooguit een klein appartement of een uitgeleefde woning te vinden

Vanaf 175000 lijkt mij een betere prijs voor starters gezien er altijd veel kosten bij komen

Veel mensen hebben door de corona crisis financiële problemen.

Volgens mij staan er niet veel goedkope woningen in de Gemeente. Tenminste niet voor een starter. Boven de 200.000 is dan best veel geld. Ik denk dat je enerzijds goedkoop moet bouwen voor de starters (150-250) en anderzijds voor de doorstromers (250-450).

Volgens mij staan maar weinig goedkope koopwoningen te koop in Duiven

Voor een starter is dit te veel geld, helemaal als je alleen iets wilt kopen.

Vooral onder de 200.000 zijn er te weinig woningen. Zeker ook een tekort aan betaalbare seniorenwoningen

Waaruit blijkt dat mensen willen doorstromen als ze ergens met veel plezier wonen.

Wij kunnen een maximale hypotheek van 320k bekostigen. Maar omdat we in dat segment maximaal moeten lenen en de maandlasten dan zo schandalig hoog worden is het niet meer verantwoord wonen. Woning en grond prijzen zijn opgeblazen. Investeren in dergelijke dure woningen is de bubbel voeden, en wie lost het peobleem op als die bubbel barst?

Zo goedkoop is dat niet ! Voor alleenstaanden onbetaalbaar

Zoals al gesteld meer bouwen in het goedkope segment

Toelichting bij 'Neutraal'

Als het inderdaad tot die reactie leidt is het een mooie oplossing, maar door goedkope koopwoningen bij te bouwen, heb je die direct beschikbaar voor de mensen die geen hypotheek van € 200K+ kunnen krijgen.

Beneden deze vraagprijs is er al bijna niets dus dit heeft geen zin

Goedkoop word toch weer duur door de markt. Wat in 2010 175000 was tussen woning is nu 200000 tussen woning. Dus nu bouwen 200000 is straks 250000 dus weer zelfde probleem

Heb geen idee hoe dit werkt

Het tekort aan huurwoningen toont dat daar nood zit: wat is het gemiddelde budget van de inwoner?

Ik kom weer terug op mijn evenwichtig en eerlijk beleid

Ik weet niet of ik zou willen verhuizen. Fijn buurt mooie omgeving. Waarom verhuizen?

In de huidige markt zijn dat rijwoningen / hoekwoningen. Ik denk dat Duiven ook behoeft heeft aan twee-kappers en vrijstaande woningen, dus het zou tot 500kEUR moeten gaan.

Kan.. maar je kunt ook omdenken.. er zijn al voldoende tussensegment huizen

Nogmaals, waar is het meeste vraag naar?
Ook goedkopere kleine woningen bouwen. Tussen de €100.000,00 en €200.000,00
Zo werkt dat niet altijd. Dat doorstromen zit at complexer in elkaar.
Zorg voor een goede balans op basis van de behoefte. Als doorstroming zorgt voor meer beschikbaarheid van goedkope woningen is dat prima.

Toelichting bij 'Eens'
350.00 vind ik niet meer echt middensegment
Als men duurdere woningen bouwt, komt de doorstroom ook vanzelf.
Dat creëert door stroom en kansen voor 2 verdieners
Dit is je grootste doelgroep. Zoek je een woning in deze dan heb je vaak veel concurrentie. Reageren tig mensen op, gevolg bieden, gevolg prijzen schieten weer omhoog. Mensen met kleinste budget d doen weer niet mee. De hoogste inkomens hebben weer meeste kansen.
Duiven heeft al aardig veel nieuwbouw en bestaande bouw boven 500.000 euro
Dure woningen zijn er de laatste jaren al genoeg bij gebouwd.
Gezien de huidige markt zijn er in alle segmenten een tekort.
Ik zou denken dat die grens iets hoger ligt, bv tussen 250k en 400k
Investeren seniorenwoningen zodat doorstroom op gang komt.
Maar zeker ook in het hogere segment
Ook deze cijfers ken ik niet. Ik heb het idee dat er inderdaad veel goedkope woningen in Duiven staan, niet in de dorpskernen. Iets duurdere woningen doen ook iets met de leefbaarheid. Hoewel een vitale wijk bestaat uit een mix.
Tussen 200/350K is goedkoop !!!! (bizarre vraag !!!)
Vergeet alleen niet dat mensen uit een 350K woning ook willen doorstromen op een gegeven moment.
Vooral het midden- en hogere segment niet vergeten. zo hou je Duiven gemengd.
Zo goedkoop mogelijk!

Toelichting bij 'Volledig eens'
Dat is ook het segment voor de modale man
Doorstroom op tweekappers al dan niet vrije kavels gewenst
En navenant goedkopere huurappartementen aanbieden, gezien de enorme verschillen in woonlasten tussen koophuis en huurappartementen!
Ik zit zelf in deze categorie, mijn huis komt op de markt als ik door kan stromen naar één tweekapper
In deze categorie staan nauwelijks huizen te koop, terwijl de meeste mensen dit juist als budget hebben. Hier moet snel verandering in komen. Er moeten snel honderden woningen bijkomen.
Jullie maken hierbij alleen een verkeerde inschatting van het middensegment. Ik ben zelf op zoek naar een huis voor het midden segment en deze huizen starten bij ongeveer 300k, niet bij 200k zoals jullie aangeven. Dat zij nog vooroorlogse prijzen.
Maar dan meer 200 dan 350!
nog een keer: bouw nou eens betaalbare woningen. € 350.000 is best veel geld.
Word onmogelijk anders om te kopen

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
moeten ook oppassen dat we dan niet te goedkoop worden voor mensen van buiten de regio
Onder de 200000 blijven lijkt mij het beste om uit de woningimpasse te komen en het voor iedereen mogelijk te maken om een huis te kopen.
Voor ons niet van toepassing

Tijdelijke huurcontracten zijn onderdeel van de oplossing voor de huisvesting van mensen die snel een woning nodig hebben.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Dan worden die huizen niet netjes gehouden en zeker de voortuinen niet; vreselijk gezicht
Huurders hebben weinig geld om een woning op te knappen. Als er veel tijdelijke contracten zijn, gaat een huurder een woning niet aangenaam maken, wetende dat ze er weer uitmoeten, dat is weggegooid geld. Zo krijg je verloedering in buurten en wijken
jullie gebruiken ze kennelijk niet, ik had zo hard een woning nodig en moest ondanks alles bij mijn ex blijven met een jonge dochter.
out of the box denken en innovatief
Voor ramo scenarios als brand of een onveilige/onbewoonbare situatie van iemand, kan ik dit als oplossing zien. Voor mensen met relatie problemen zeker niet. Men gaat tegenwoordig al scheiden als de partner een scheet onder de lakens laat. Laat men eerst maar een nadenken over de relatie voordat er woonruimte beschikbaar wordt gesteld.

Toelichting bij 'Oneens'
40% gaat scheiden. Dat valt mi niet op te vangen met tijdelijke contracten. Particulier, valt er veelal en woning te huren voor saneert het tijdelijk zal zijn
Als er voldoende woningen zijn, kan men definiëren wonen. Als we dit hier in het dorp toestaan, moeten we ook spoorzoekers van buiten ons dorp toelaten, en dat lijkt me niet de bedoeling. Laten we eerst maar eens zorgen dat we onze jongeren hier houden.
Als je geen urgentie hebt, kom je bijna niet aan een woning. Tenzij je +30 jaar staat ingeschreven bij een woningbouwcorporatie
Bouw meer betaalbare woningen ! Gemeente is er niet alleen voor rijke vvd-fascisten...
Dan zijn ze tijdelijk geholpen, en moeten na dat contract opnieuw op zoek
Denk niet dat dit werkt
Deze rol ligt bij de woningcorporatie en niet bij de gemeente. Gezien de gemeente beperkt tot geen vastgoed heeft. Je moet natuurlijk wel de juiste afspraken maken met de woningcorporaties.
Drijven alleen de prijzen op, landelijke wetgeving hiertegen op komst.
En dan na een tijdje weet op straat staan?
en wat als het na de contractperiode nog steeds nood is, dan als dakloze eindigen, zoals meer dan 40.000 Nederlanders, die geregisytreerd staan???
Geen tijdelijke maar vaste contracten.
Ook dit gaat problemen opleveren

Toelichting bij 'Neutraal'
alleen zinvol als er zicht is op doorstroming naar een andere woning binnen de gestelde termijn
als dat wettelijk kan
Als de balans maar juist is
als ik een relatieprobleem krijg met mijn ouders, krijg ik ook niet met voorranf
Bij calamiteit zeg ik ja, bij relatieproblemen nee. Dan moet je tegenwoordig wel veel van dat soort woningen vrijgeven.
Dan moet er wel doorstroming mogelijk zijn
Dan zou dat in beperkte mate kunnen gebeuren waarbij goed moet worden toegezien op doorstroming en niet een permanente bewoning voor onbepaalde tijd.
Eens als het gaat om mensen in een overmachtsituatie, niet eens als het gaat om mensen in een situatie die voorkomen had kunnen worden of het gevolg zijn van hun eigen beslissing.
En wat gebeurt er dan na het tijdelijke?
Goed bewaken of spoed ook daadwerkelijk spoed is en hier 1 lijn in trekken.
Ik zou aanbevelen jullie te richten op de koophuizen.
In geval van een calamiteit oké, in geval van relatieproblemen niet.

Kan effect niet overzien, tijdelijk huurcontracten kunnen huurdersbescherming aantasten
Ligt aan de situatie
Ramp ja. Relatieproblemen nee.
Wat houd dit precies in?
Wat is tijdelijk?
Wat is tijdelijk? En waar gaat dan een tijdelijk geplaatst iemand naar toe, bij afloop van die gedefinieerde tijdelijkheid? Is erdan plotseling wel ruimte?

Toelichting bij 'Eens'
Als dat helpt, waarom niet?
Als het niet de spuigaten uitloopt
Binnen 5 jr verplicht doorstromen bij nieuwe casussen
Die mensen blijven ook graag in hun gemeente, zeker in die situatie
Door deze mensen niet een contract voor een jaar te geven zitten deze mensen niet vast aan de woning en zorgt dit ook voor een betere doorstroming van de woningmarkt
Er moet dan een gedegen onderzoek aan vooraf gaan. Volgens mij krijgt iedereen tegenwoordig een urgentie verklaring.
goed idee
Is een idee
Klinkt goed maar voor de betrokkenen moet wel zicht zijn om op korte termijn een huis te krijgen.
Maar wat als het tijdelijke contract is afgelopen?. Iemand heeft ook daarna nog behoefte aan woonruimte.
Misschien moet er wel na gekeken worden of dit een tijdelijk optie moet blijven. Bijv. Inkomen gericht.
Mits gehouden aan de stelling.
Mits Registratie en toezicht vanuit gemeente
Mits zij binnen de contractduur ook weer kunnen doorstromen.
onder bepaalde omstandigheden toelaatbaar (brand, scheiding)
Ook wat betreft het friendscontract, zou je niet aan een jaarcontract vast moeten zitten.
Private oplossingen ook steunen
Spreekt voor zich
Zeker als het een ouder met kind(eren) betreft veiligheid gaat boven alles
zeker voor spoedzoekers is er denk ik op dit moment weinig mogelijkheden. Maar hoe tijdelijk is tijdelijk en hoe hou je daar grip op.
zou een middel kunnen zijn

Toelichting bij 'Volledig eens'
Alle beetjes helpen.
Dat zie ik ook vaak gebeuren.
Geef mensen lucht door een jaar voor onderdak te zorgen
goede zaak. Als het maar geen blijvend karakter wordt.
Super dat dat kan!
Wij moesten aanvankelijk 1 jaar betalen voor 5 maanden wonen! Gelukkig kunnen oplossen door zelf huurder aan te dragen, maar idee is suf.

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
Geen idee

Geen idee.

wat moet je dan als het contract verloopt?

Zie niet hoe dit in praktijk werkt. Na bv 6 maanden dan toch op straat?

In Loo en Groessen moeten we alleen kleine woningen toevoegen om aan de woningbehoefte van de inwoners van deze dorpen tegemoet te komen.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
Hier is nog voldoende ruimte. Denk bijvoorbeeld aan verkavelen
Ik woon zelf in Groessen en daar is bijna geen huis te vinden in het middensegment en hoger.
Tweekappers/woningen voor doorstromers gewenst!

Toelichting bij 'Oneens'
Bouw daar gewoon meer. Super leuk dorpen. Los het niet alleen in duiven op
Er moet een mogelijkheid blijven om duurdere woningen te bouwen.
Er moet voor alle groepen woonruimte zijn. Dit in verband met het leefbaar houden van de kern.
Gezinswoningen zijn in Loo en Groessen een grote vraag naar. Ook starter/ouderen woningen zijn vraag naar maar hiervoor moeten wel woningen worden gebouwd die duurzaam zijn. Isolatie is in deze gebieden erg belangrijk met de komst van de A15 en windturbines.
Grotere nieuwe woningen mét veel tuin ontbreken!!
Misschien wel, maar er staan er geen te koop.
Mix van beide
Moeten voor alle inwoners van Gemeente Duiven beschikbaar zijn.
Niet alleen voor eigen inwoners.
Status aparte opheffen. Kernen naar elkaar toe laten groeien. Bevordert saamhorigheid, kwaliteit en leefbaarheid (voorzieningen)
Voor alle doelgroepen.
Vooral voorrang geven aan mensen met een binding in het dorp.
Waarom ? Tegemoet komen aan inwoners ! Onzin , ook daar moeten ze zich aanpassen. Er is tekort dus ook daar mogen hoge appartementen gebouwd worden
Waarom alleen dorpsbehoefte? Jongeren uit duiven willen ook wel starten in Groessen
waarom? Prachtige plekken om te wonen ook voor mensen met meer geld, waarom inzetten op speciale jongeren en ouderen wijken, zo ontstaan juist problemen, zorg ook in Loo en Groessen voor een breder woonaanbod en belangrijk dan ook supermarkten in die gemeentes
Wat heeft het voorzin om daar kleine woningen te bouwen, die waarschijnlijk bewoond gaan worden door ouderen, als er geen voorzieningen (supermarkt, arts, trein etc.) in de directe omgeven voorhanden zijn
Wat is de achterliggende reden dat hier geen vraag voor dorp duiven wordt gesteld?!

Toelichting bij 'Neutraal'
aangezien deze dorpen ook aantrekkelijk zijn voor mensen van buiten de regio kan het ook speculatie in de hand werken, huizen prijzen stijgen in deze dorpen niet voor niets hard
Alleen als daar alleen maar behoefte voor is. Anders alle type woningen ook daar bouwen.
als dat zo is lijkt mij dat een logische stap
Als die behoefte bestaat zie ik daar geen bezwaar in.
Ben niet op de hoogte van de woningbehoefte in Loo en Groessen van jongeren
Een evenwichtige mix ??
Geen idee
Geen idee of dat zo is.
Ik zou er als oudere niet willen wonen. Te ver van OV en winkels
In deze kleinere gemeenschappen is voldoende know how aanwezig om zelf aan te geven wat ze graag willen.

Niet alleen kleine, maar betaalbare woningen. Mensen in kleine woningen willen uiteindelijk ook ruimer wonen (gezinsuitbreiding). Maar zitten niet te wachten op luxe vrijstaande woningen. Ruime rijtjeswoningen zijn ook nodig. Woningen Eltingerhof/kuiperstrast/Weverstraat zijn erg ruim en in verhouding niet heel duur.
omdat er zeker behoefte bestaat aan duurdere woningen moet die categorie zeker niet worden overgeslagen. Denk ook aan doorstroming eigen dorp
Wel bouwen voor alleen inwoners van deze plaatsen.
Zou kunnen.

Toelichting bij 'Eens'
Dan kunnen starters en sociale huur daar ook terrecht en het mkb groeien
Er dient wel een mix van woningen te zijn, maar met accent op betaalbaar
Grotere woningen mag ook, zolang het maar betaalbaar is!
Jeugd wil terug naar de roots. Dat lukt niet
Loo en groessen hebben meer uitbreidings mogelijkheden.
Maar alleen toewijzen eigen inwoners
Maar de hoogte in mag ook en n supermarkt is daar ook welkom.
Maar de kleine woningen voor jongeren uit de gemeente Duiven moeten er ook komen. En niet woningbouw aan de Molenstraat dat alleen bedoeld is voor mensen uit Arnhem!
Maar niet alleen. Vraag eens aan de mensen zelf wat zij nodig hebben.
Maar ook vood inwoners uit Duiven toegankelijk.
Met name in Loo zijn er haast geen tussenwoningen ik denk nog geen 10% (30 woningen) is tussenwoning van het totaal.
Misschien ook splitsen van grote huizen toestaan ?
Ook daar moeten starten met weinig geld een kans krijgen
ook goed tegen de vergrijzing in kleinere dorpen!
ook hier moet het in balans zijn denk ik. Het zijn geen elite wijken of zo. En ook in Duiven is luxe en goedkoop naast elkaar.
wederom weer geen hypotheek

Toelichting bij 'Volledig eens'
Als daar inderdaad de meeste behoefte aan is wel.
Als er plek is dan starten met woningbouw
Anders vergrijzing
Bevordert de leefbaarheid van de kleine kernen.
Dit is zeker waar!! Er zijn geen of nauwelijks goedkope woningen laat staan dat er huurwoningen beschikbaar zijn voor de jongere. De gemeente moet daar scherp op toe zien dat een projectontwikkelaar gericht bouwt!!
Dit zou gewoon alle woning segmenten moeten zijn.
Er staan erg veel grote woningen, op grote percelen in deze dorpen.
Grote huizen voldoende in de dorpen
Jeugd behouden is zeer belangrijk voor de dorpen en de voorzieningen
Laat deze dorpen a.u.b. hun dorps karakter bewaren ! !
Maar ook voor niet dorpelingen
Met name voor jongeren. Oude mensen zie ik verhuizen naar Zevenaar of Duiven, en zijn daar erg tevreden over.
ook daar betaalbare huurwoningen bouwen en niet tegenhouden
Willen in eigen dorp blijven wonen

Toelichting bij 'Weet ik niet/ geen mening'
Behoefte is bij mij niet bekend
Geen idee
Na behoefte bij bouwen

Bij nieuwbouw moeten doorstromers (mensen die een huis in Duiven/ Westervoort achterlaten) voorrang krijgen op mensen van buiten de gemeente.

Toelichting bij 'Volledig oneens'
dan stimuleer je
Duiven hoort bij Arnhem-pseudo zelfstandig/schijnvertoning-groeikerntijd foutje dat Duiven en Westervoort toen niet bij Arnhem gevoegd zijn.
Gemeente bouwt voor niet duivense inwoners, om alsmaar nog groter te groeien
Iedereen is gelijk
Mensen zonder een woning zouden voorrang moeten krijgen .
Omdat? Grenzen zijn bedacht door de mens. Als je dit op politiek niveau uitspreekt kan men spreken over rechtsongelijkheid. We zijn allemaal inwoners van Nederland
Starters moeten voorrang krijgen.
Voor iedereen! een gelijk! speelveld is altijd het beste.
Wie het eerst komt...

Toelichting bij 'Oneens'
Alle Nederlanders willen een woning
Doe es lief tegen nieuwkomers. Die hebben ook een reden om hier te willen wonen
Dus onze jongeren die nu naar een woning naar een andere stad/dorp zijn ‘verdreven’ omdat hier niets beschikbaar was, krijgen ook geen mogelijkheid om terug te komen.
Iemand van buiten kan een spoedzoeker zijn! Dan gaat dat niet op. Beleid obv. “urgentie-punten”
Jongeren die vertrokken zijn omdat ze in Duiven niets konden krijgen maar wel graag terugwillen moeten ook een kans krijgen en wat mij betreft voorrang indien mogelijk.

Toelichting bij 'Neutraal'
Dit zou kunnen werken om de lokale doorstroming te bevorderen, maar wat heeft Westervoort hier mee te maken? Dat is een andere gemeente.
Geen mening over
Hiermee maak je terugkeer van mensen onmogelijk je zou ook kunnen stellen diegene die Max 5 jaar uit gemeente weg zijn
Ik denk 50/50.

Toelichting bij 'Eens'
Als je al jaren inde gemeente woonachtig bent of er zelfs geboren bent wil je graag in eigen gemeente kunnen doorstromen enniet zijn dat import alle mooie nieuwe plekjes krijgt. Trouwe bewoners hebben 'rechten' opgebouwd.
bij huurhuizen, neem ik aan. Bij koophuizen is dit een rare ingreep in de markt.
Dat is niet meer dan normaal dat dit gedaan wordt
denk dat dat zo eerlijk is ja
doorstroming is belangrijk! als jij afhankelijk bent van je woonplaats voor je werk dan kan deze voorrang helpen om te verhuizen en de doorstroom te stimuleren.
en mensen met een economische binding
genoeg mensen uit duiven die woning zoeken
Hoe bijzonder en mooi is het dat men in dit dorp wil blijven wonen!
Lijkt me reeel om de huidige inwoners voorrang te geven.
maakt het gemakkelijker om de knoop door te hakken
Ondat je anders mensen uit je eigen gemeente wegjaagt.
Prima plan

Randstad verhuizers drijven de prijzen hier op.
Vaak wachten deze mensen al jaren op de mogelijkheid
Vaak willen ze ook in duiven blijven
vooral voor huurwoningen geldt dat nu de gehele regio kan reageren. Dit is gezien het beperkte aantal huurwoningen een probleem
Zorg ervoor dat mensen die verbonden zijn aan Duiven (via werk of er al lang wonen) blijven en niet verkassen naar een buurdorp.
Zou kunnen, maar vraag is vraag. Gewoon de vraag van de markt bedienen.

Toelichting bij 'Volledig eens'
100 % mee eens
Absoluut! Wij als gezin wachten al een behoorlijke tijd om door te stromen.
Alleen inwoners van Duiven en Westervoort mee laten doen.Anders wordt het alleen maar Arnhem e.a gemeenten omdat die vaak veel langer op d lijst staan
Bouw niet voor de randstad
Creëert doorstroom
Dan pas doorstroming
Dat geeft cohesie in buurt/dorp
Dat had al lang zo moeten zijn!
Dat moet zeker, want dat draagt nou extra bij aan de leefbaarheid van een gemeenschap (verenigingen, enz.)
De sociale omgeving is belangrijk
Dit mag juridisch gezien niet. Daarnaast zijn veel Duivenaren afgelopen jaren verhuisd naar dorpen en plaatsen om Duiven heen omdat er in Duiven geen plek was. Deze mensen zouden graag terug willen. Om deze uit te sluiten van voorrang is niet eerlijk.
Dit vergroot de leefbaarheid en evenwichtige bevolkingsopbouw.
Dit voorkomt het opslokken van betaalbare woningen door belangstellenden uit de randstad die hun woning aldaar tegen abominabel hoge prijzen hebben verkocht (idiotie van de huidige woningmarkt....)
Duivenaren moeten de eerste rechten hebben.
Eerst de mensen in je eigen gemeente helpen, daarna erbuiten.
Eerst duivenaren dan buiten gemeente
Gezien de krapte en gekte op bestaande woningen
Goede zaak!!!
Is van essentieel belang
Juist, omdat zeker veel oudere mensen dikwijls voor meer redenen in Duiven willen blijven
Komt er weer een andere woning vrij in Duiven.
Maat dit moet dan wel gelden voor de hele gemeente Duiven.
Mensen binnen de gemeente moeten altijd voorrang krijgen. Anders moeten ze misschien buiten de gemeente gaan kijken, wat de meeste helemaal niet willen.
Mensen hebben anders uit eigen gemeente geen schijn van kans. Mensen uit de randstad komen hierheen omdat het nog betaalbaar is dat is hun eigen keuze.
Moet ook voor Groessen en Loo gelden.
Nieuwbouw en woningen voor Duivendrecht. Niet van buiten de gemeente.
Nu is het onmogelijk voor deze groep om in aanmerking te komen voor een woning omdat deze te duur zijn maar deze mensen wel graag in Duiven willen blijven wonen. Ook laten ze een woning achter waar een ander weer in kan doorstromen
Of mensen die economisch gebonden zijn aan Duiven.
Uiteraard eerst de eigen bewoners. Zeker omdat er heel veel Duivenaren wachten op een moment van doorstroming en in Duiven willen blijven wonen.

We moeten eindelijk eens onze eigen problemen oplossen. Zodat onze jongeren kunnen blijven of kunnen terugkeren naar hun geboortedorp waar ze gedwongen door gebrek aan woningen moesten vertrekken
Wie het ooit bedacht heeft om dat anders te gaan doen!!!!!!
Zeer bevorderlijk om de huidige verschillen op te kunnen lossen!
Zo houd je mensen binnen je eigen gemeente. Dat is een goede zaak.
zo wordt doorstroming bevorderd

Wat is er volgens u nodig voor jongeren om makkelijker aan een woning te komen?

Nodig
- Betaalbare woningen - uitsluiting (woningen bestemmen voor een doelgroep).
‘Goedkope’ woningen
1 en 2 perssoons woningen bouwen zowel huur als koop en maat werk leveren en niet volgens belemmerende regels
1) Genoeg nieuwe woningen bieden in het iets duurdere segment zodat jonge gezinnen met tweeverdieners een starterswoning kunnen doorgeven. Denk aan woningen van 350.000,- tot 500.000,-. 2) Razendsnel knopen gaan hakken en de woningbouw ontwikkelen.
1-Meer goedkopere sociale huurwoningen bouwen 2-Hogere inkomens meer belasting laten betalen om inkomens meer gelijk te trekken 3-vvd verbieden
A) meer woningen/ flatjes, er moet uitzicht zijn op een HUURWONING, nu moet je dik 12 jaar ingeschreven staan om überhaupt kans te maken, mensen gaan dan al snel richting de 30!!! B) het moet makkelijker zijn om aan een goedkopere KOOPWONING of flatje te komen er is nu nagenoeg niets. C) jongeren uit Duiven moeten voorrang krijgen D) er moet meer meegedacht worden, in Duiven heerst echt een mentaliteit het is er niet dus zoek t uit, dit is niet goed E) Denk eens vooruit qua bouw en welke woningen er nodig zijn, er wordt continue uitgebreid wat betreft industrie dus werkgelegenheid en ja dan komen er dus ook mensen die huizen nodig hebben.
Aanbod en een eerlijke loting bewoners die binding hebben en uit de regio (Duiven Westervoort Groessen t'Loo) komen zouden voorrang moeten hebben
Aantrekkelijke/ betaalbare huur, welke past bij de gemiddelde inkomsten van de betrokkenen
allereerst werkgelegenheid en daarnaast betaalbare woonruimtes (kleinere woningen, appartementen etc.)
Als er gekozen wordt om de ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen dan krijg je toch ook een stop in de doorstroom. Keuzen om te bezuinigen hierop gaat dit probleem creëren.
Als zij niet kunnen kopen, dan huurwoningen die betaalbaar voor hun zijn.
Appartementen voor ouderen bouwen
Bedrijfsgebouwen die leeg staan, verbouwen tot 2-persoons woonruimte
Begin met goedkope appartementen die lekker ruim zijn (100m2). Hier kunnen mensen sparen voor hun volgende woning. Zie je woning leven als een carriere, zorg voor doorgroei. Je bent immers ook niet meteen directeur. En help jongeren bij de juiste financiering en het helder krijgen wat er gebeurd (financieel gezien) als ze vroeg op de huizenmarkt beginnen. Je begint namelijk meteen met sparen!
Beschikbaarheid en prijs
Beschikbaarheid woningen. Koopprijzen niet te hoog, door minder duurzaam. Dit kan een verplichting voor de koper worden bij koop voor de volgende tien jaar om de duurzaamheid te investeren. De jongeren hebben de tijd mee.
Betaalbaar
Betaalbaar aanbod lijkt tekort te schieten.
Betaalbaar maken
Betaalbaar of met financiële steun.
Betaalbaar of ondersteund Passend qua formaat

Betaalbaarheid
Kleine huizen
Hulp bij geldzaken

Betaalbare , kleine woningen , zicht op doorstroming .

Betaalbare huisvesting. Subsidie. Economische binding.

Betaalbare huizen bouwen waarin jongeren / starters kunnen wonen en daarin gezinsuitbreiding kunnen creëeren

betaalbare huur en koop en multifunctionele bouw (nu bijv. te gebruiken met vrienden, over een paar jaar voor een gezin). En vooral: vraag het de jongeren zelf...

Betaalbare huur- en koopprijzen aanbieden.
Niet zo'n belachelijk hoge limiet stellen om een hypotheek te kunnen afsluiten. Dit is enkel in het voordeel van de banken.

Betaalbare huur- en koopwoningen.

Betaalbare huur woningen bouwen

betaalbare huurwoningen

betaalbare kleine huurwoningen bouwen voor jongeren ouderen alleenstaanden

Betaalbare kleine woningen

Betaalbare koop of huurwoningen voor jongeren. Betere verdeling in wijken/straten.

Betaalbare niet te grote en dure woningen

Betaalbare starters woningen bouwen.
Energie zuinig. Starten met een contract m.b.t doorstroming.

Betaalbare woningen

betaalbare woningen

Betaalbare woningen

Betaalbare woningen bouwen

Betaalbare woningen en evt financiele hulp onder voorwaarden

Betaalbare woningen voor starters

Betaalbare woningen.

Betaalbare woningen.

Betaalbare woningen/appartementen instapklaar
Prettige leefomgeving
Bepaalde buurten in de omgeving een opknapbeurt geven voor een beter straatbeeld.
Woningbezitters met oudere woningen stimuleren om woning te isoleren/zonnepanelen/van het gas af (?)

Betaalbare woonruimte

Betere hypotheek mogelijkheden het is onbegrijpelijk dat mijn zoon 1200 euro huur moet betalen maar geen woning kan kopen.

Bouw betaalbare woningen, maar wel met een goede kwaliteit. Zowel in koop als huur.
Lever je als gemeente niet over aan projectontwikkelaars die met de winst gaan strijken.
Neem zelf de regie en koop Biezenkampen aan.

Bouw goedkopere en kleinere woningen. Geen toewijzing woningen aan asielzoekers en/ of statushouders

Bouw nou eindelijk eens betaalbare huizen. Ik begrijp dat aannemers liever een huis van vijf ton neerzetten, maar daar is wellicht wat minder vraag naar.

Bouw van meer goedkopere woningen, starterssubsidies.

Bouw van starters "koop"woningen die betaalbaar zijn. En zorgen voor doorstroming in alle dorpen

Bouwen

Bouwen

Bouwen bouwen bouwen. En die toewijzing hoe deze nu geldt bij de woningbouwvereniging onmiddellijk aanpassen. Nu houdt iedereen zijn meettijd. Dus ouderen kunnen zo vaak verhuizen als ze willen en jongeren (bv mijn zoon met 12 jaar inschrijving) komen nooit aan de beurt.

Bouwen voor senioren zodat er meer doorstroming is vanuit huur- en koopwoningen.

Bouwen! Plannen in met name Groessen en Loo niet oneindig uitstellen. Plannen maken voor regelmatig bouwen naar behoefte.

Bouwen, bouwen en nog eens bouwen. Ook als er petities tegen de te bouwen woningen ingediend worden. Dit woningnoodprobleem moet zo snel mogelijk worden opgelost. Iedereen heeft recht op een eigen woning. Bovendien verouderd Duiven, omdat jongeren elders gaan wonen.

Brood nodig!

Controle op de prijzen en speculatie voorkomen.

Dat de gemeente Duiven betaalbare koopwoningen en huurwoningen bouwt voor deze doelgroep. We praten veel te lang we hadden al moeten bouwen. Lopen achter de feiten aan waardoor veel jongeren noodgedwongen zijn vertrokken. Duiven kan een voorbeeld nemen aan buurgemeente als b.v. Zevenaar.

Dat er geschikte woningen zijn. Of dat ze een grotere woning samen mogen huren.

Dat jongeren niet onderaan de wachtrij te zetten. Ze hebben geen schijn van kans bij alle urgentie gevallen

Dat probleem kan de gemeente Duiven niet alleen oplossen. Het totale woningaanbod is te laag. Mooi dat Duiven een bescheiden bijdrage levert. Die zal, op de totale regionale behoefte, te klein zijn.

Een oplossing kan zijn om startende Duivenaren voorrang te geven op koop of huur in de eigen gemeente. Gegeven het tekort zou ik bij de koopwoningen wel een anti speculatiebeding adviseren en "buy to let" daarbij verbieden (dus alleen koop voor eigen bewoning).

Dat vind ik een lastige. Ik was 23 toen ik een woning kocht in Duiven. Dit ging heel gemakkelijk.

Wat kan helpen is hulp inschakelen van een adviseur, kost echter wel geld.

Dat ze werk hebben, dus inkomsten.

De (huur)prijs van een woning is niet alleen doorslaggevend. Banken stellen ook steeds hogere eisen voor een hypotheek. Jongeren moeten zich kunnen bewijzen door laag in te kunnen stappen en daarna door te groeien. Dat betekent dat over de gehele linie het aanbod aanwezig moet zijn en dat de drempel om in te stappen omlaag moet.

De banken moeten toeschietelijker worden

De bouw van een complex met betaalbare huurappartementen. Bescherm de jongeren door ze niet gelijk een koopwoning te laten betrekken.

De gemiddelde huishoudensgrootte daalt, dus zou een groter aanbod voor huizen voor één- en tweepersoonshuishoudens misschien passend zijn.

De huizenprijzen zijn te hoog. Niemand kan dit betalen.

de hypotheek eisen veranderen zodat een jongeren wel kan kopen voor 600 per maand en niet hoeft te huren voor 1000 in de maand

De regels anders opstellen of een leuke appartementencomplex bouwen speciaal voor de jongeren

De woningen zijn te snel weg. Er moeten mogelijkheden komen voor jongeren om een kans te maken

Doorstroming bevorderen door kleinere, geschakelde of vrijstaande senioren woningen te bouwen zoals aan de Rottumstraat. Hierdoor zullen senioren huidige te grote eengezinswoningen (zoals 2 onder 1 kap woonhuizen) kunnen verkopen aan doorstromers.

Gemeentelijk starterskrediet aan jongeren waarbij men overwinst moet terugbetalen in geval van doorverkoop van hun huis binnen 5 jaar. Economische binding met Duiven verplicht.

Doorstroom door het bouwen van woningen in het midden segment. Wij willen al een tijd verhuizen uit onze starterswoning maar bij gebrek aan aanbod zitten we er nog steeds.

Doorstroom woningmarkt

Echt betaalbare woningen bouwen.

Een jongere kan wel een huur opbrengen van 800 euro maar een koopwoning waarbij maandbedrag 600 euro zou zijn, lukt niet.... daar krijgen ze geen hypotheek voor en dit is krom. En hier zou de gemeente wat in moeten kunnen betekenen zodat deze groep toch een hypotheek kan krijgen.

Een nieuwbouw complex zoals al op het doesburgpad staat is een oplossing. 3 lagen in verschillende groter. Grote woningen onderen en kleinere goedkopere 1 persoon woningen bovenin. Met een binnentuin of verticale tuinen kun je het groen ook hanteren. Parkeren ondergrond is ook een optie waardoor bovengronds de binnentuin kan worden gerealiseerd.
Als men kiest voor een stijl zoals nu in het centrum dan vorm het misschien een geheel

een starterslening

Een starterslening,

Een subsidie en een extra stukje geldlening tegen laag tarief.

Een van de problemen is dat een starterswoning over het algemeen te groot is. Deze worden vaak uitgebouwd en zijn vervolgens een gezinswoning. Je zou bv slimmer kunnen bouwen zoals eerder vermeld zouden niet uit te bouwen woningen met Max 2 slaapkamers een oplossing kunnen zijn. Ingeval ze weer verkocht worden blijven ze op de markt voor de starter en worden ze niet voor een ton meer verkocht aan een gezin. Weg starterswoning!

Een vaste baan.

een vorm van koopsubsidie zodat kopen makkelijker wordt voor deze doelgroep

Eerder en meer zelf kapitaal opbouwen ipv alleen jarenlange studies volgen en dan constateren dat woningen duur zouden zijn.

eigen eerst

Eigen inbreng afschaffen dan maak je het een stuk gemakkelijker (financieel) gewoon meefinancieren. En bij huur , simpele woningen met betaalbare prijzen.

Eigen inleg stoppen, maar op hypotheek laten zetten.
Financiële voordelen voor starters

eisen bij de bank aan passen zodat men makkelijker een lening kunnen krijgen en de prijs van de huizen aanpassen voor de staters

Enquête houden onder de jongeren en de serieuze kandidaten meenemen en begeleiden in dit project zodat ze uiteindelijk zelf hun woonwensen en plek kenbaar maken en meenemen in dit hele proces.
Dat ze op voorhand al de woning aangeboden krijgen(mits ze aan de voorwaarden voldoen en een soort van contract tekenen)
Niet in een keer allemaal starters woningen uit de grond stampen dat daarna iedereen zich hiervoor gaat inschrijven zodat de echte inwoners die nu in Groessen, Loo en Duiven weer achter het net vissen.

Er moet gefocust worden op goedkope woningen voor 1 tot 2 mensen. En er moet een manier komen om voorrang te geven aan beginnende woners.

Er moet meer sociale huur komen, zodat deze groep ook met een studie schuld etc het ouderlijk huis kan verlaten. Nu wonen ze vaak lang thuis. Denk in Tiny houses ze zijn flexibel en voldoen in de behoefte

Er moeten meer betaalbare woningen komen.. zowel koop als sociale huur.
Kamer bewoning toestaan of verhuur gedeelte huis aantrekkelijker maken
Er moeten snel honderden woningen bij komen. Duiven is enorm populair en dat gaat de komende jaren met de aanleg van de a15 alleen maar groeien. De bouw heeft te lang stil gestaan en moet per direct worden opgepakt.

Er moeten voor jongeren betaalbare starterswoningen komen.

Evenwichtig aanbod.

extra subsidie

Financieel aantrekkelijk maken d.m.v. subsidies/regelingen. Dit kan in aanschaf zijn van bepaalde dingen zijn, gemeentelijke belastingen of in kosten koper.
Jongeren/starters (tot 35 jaar) voorrang geven op inschrijvingen voor nieuwbouw
Geen "vanafprijs" constructies zoals je dat in de huidige huizenmarkt tegenkomt waardoor er veel overboden wordt. Dat is voor starters niet op te brengen. Starter hebben wel wat eigen geld, maar niet zoveel om drastisch te kunnen overbieden.

Financiële hulp van gemeente

Financieringsmogelijkheden bieden.

Garantiefonds instellen

Geen lange wachtlijsten
Meer jongerenhuisvesting/flats
Goedkopere huurven koopwoningen

Geld

gemeentegarantie

Genoeg huizen/appartementen maken van rond de +\- 170.000 euro. Daarvoor lijkt mij het grasveld midden in het centrum een mooie locatie. Ook was mooie huisjes in de wijken voor de jonge gezinnen die al kinderen hebben of een tuin willen.

goed koperen woning voor starters

Goed sparen en gunstige leningsvoorwaarden voor jongeren.

Goedkope huurwoningen en goedkope koopwoningen met premie

Goedkope koopwoning of hulp bij het financieren van een huis

Goedkope koopwoningen of huurwoningen. Kleine woningen. Geboren en getogen in Duiven voorrang geven.

Goedkope toegankelijke woningen waarbij ook gekeken wordt naar draagkracht op termijn

Goedkope woningen

Goedkope, kleine woningen. Doelgroep beleid van de gemeente. Goede afspraken met woning corporatie ipv met projectontwikkelaars.

Goedkoper bouwen en van jongs af aan een spaarsysteem op poten zetten!

Goedkopere (eenvoudige) woningen bouwen.
Mogen gerust appartement woningen zijn.

Goedkopere appartementen of kleine woningen. Zo is het voor starters makkelijker om een woning te kopen.

goedkopere en kleinere woningen bouwen

Goedkopere huizen bouwen.
Voorrang voor jonge inwoners van Duiven

goedkopere huur of koopwoningen bouwen. Gemeente moet een bedrag neerleggen om ze te ondersteunen, in bijvoorbeeld een lening, die ze op de lange termijn terugbetalen

Goedkopere huurwoning. Gedeelde woningen voor jongeren. Zorgflats, jongeren en oudere samen laten wonen.

Goedkopere huurwoningen
en bij koop bouwen onder de 2,5 k

Goedkopere kleine woningen bouwen en zorgen voor betere faciliteiten zoals glasvezel.

Goedkopere koop en huur woningen. En niet allemaal via loting of meet jaren. Maar ook kijkend naar de situatie! Niet iedereen krijgt urgentie.. Maar er zijn genoeg mensen die dringend een huis of ander huis nodig hebben.

En voor starters het zo goedkoop mogelijk maken. Het is allemaal al duur genoeg en iemand van 20jaar heeft tegenwoordig geen goed gevulde spaarpot meer ivm al het geld opgaat aan school, belastig, zorg enz. Dus dat jongeren zo min mogelijk eigen geld mee hoeven te nemen.

Goedkopere koopwoningen aanbieden, met name in Groessen voor 1 of 2 personen. En meedenken over eventuele leningen die je hiervoor kunt gebruiken.

Goedkopere koopwoningen, en eventueel ondersteuning, bij de aankoop

goedkopere starters woningen

Goedkopere starters woningen, misschien weer met subsidie.

Goedkopere woningen

goedkopere woningen bouwen voor starters

Goedkopere woningen bouwen. Daarnaast zou er financieel ondersteund kunnen worden, omdat er ook geen studie financiering is, waardoor de meeste zonder geld moeten beginnen.

Grote huizen verbouwen/ombouwen

Hard werken, sparen.

Helpen met financiering

Helpen met subsidie en startershypotheek, het dorp aantrekkelijker maken om er te blijven, veel leegstand en geen gezellige sfeer nu.

het bouwen van betaalbare woningen

Het creëeren van kleine appartementen en het aanbieden van echte instap koopwoningen

Het eigen vermogen afschaffen de jeugd kan bijna niet sparen

Het mag duidelijk zijn dat we in een duurdere en vreemde wereld wonen. Wanneer jongeren voldoende inkomen hebben zouden ze in aanmerking moeten komen binnen een redelijke termijn. Daarvoor zullen dus woningen voor moeten zijn/komen. We moeten wel kijken hoe de maatschappij veranderd en daarin moet het woningaanbod meegroeien. Dat wil zeggen dat er ook gekeken moet worden hoe je zowel jongeren kunt laten instromen en ouderen kunt laten doorstromen. Er wordt naar mijn idee nog niet toekomstgericht gedacht. Meer woningen zorgt ook voor meer inkomen etc etc. Iedereen kan er van mee profiteren. Geef ze die kans. Jong en Oud.

Het makkelijker kunnen afsluiten van een hypotheek!!

Het verkrijgen van een Hypotheek aanpassen soms huren ze voor 800€ maar krijgen geen hypotheek terwijl ze dat wel kunnen betalen

Het woning te kort is bijzonder hoog. Als iemand op een huurhuis reageert en er achter komt dat iemand met 17 jaar inschrijving op een plek 25 staat dan is dat echt zorgwekkend. Starters komen gewoon niet toe om op zichzelf te gaan wonen of zoeken de weg van de particulieren woningen. Mensen die al in een starters huurwoning wonen en een gezin willen kunnen ook niet verhuizen want er zijn geen woningen te koop/te huur en gaan op zoek om te ruilen. Uitbreiding van de wijk Lommeweide zou een mogelijkheid bieden maar ook in Groessen en Loo zouden starters en gezinswoningen prima kunnen maar in Groessen en Loo geen flat (duplexwoning zou wel kunnen). Een gebied voor mensen met een Tiny-house en deels off the grit willen wonen zou echt super mooi zijn als daar een plek voor te kunnen maken. Duurzaamheid en leven met de natuur is iets waar steeds meer vraag naar is en mensen die dat al doen hebben een berg van ervaring waar iedereen van kan leren en kan zien hoe het is om te leven in een Tiny huis. Zoiets voor 5 jaar als proef.

Hulp (bv. Starterslening) zodat ze mogelijk sneller kunnen kopen. En misschien een soort van voorrang om binnen de gemeente te kunnen kopen.

Hulp bij (subsidie) financiering

Hulp en ondersteuning , betaalbaar segment

Hulp vanuit de gemeente

Huur verlagen zodat mensen makkelijker gaat verhuizen naar kleinere woning.

Huur: Voorrang voor mensen uit de eigen gemeente
Nieuwbouw:Voorrang voor mensen uit de eigene gemeente

Huurappartementen,

Huursubsidie en koperskorting

Duidelijkheid en hypotheek zonder eigen geld

Huurwoningen niet duurder maken met de huidige huurheffing.
Inkomstenbelasting weer progressiever maken.
Sparen propageren.

Hypotheek iedere bewoner door de helft, zodat ze een (duurder) huis samen kunnen kopen.

Hypotheek verhogen grondprijs verlagen

Ik ben een groot voorstander van de starterslening. De enige gemeente die dit momenteel in de buurt aanbied is zevenaar. Alleen vanwege die reden zal ik die kant op moeten verhuizen. Met de huidige woningmarkt, geeft dat meer financiële ruimte. Diep in mijn hart, blijf ik liever in Duiven wonen.

Ook worden woningen enorm overboden. Zeker in de prijsklasse tot 210.000. Het zou mooi zijn als hier iets op verzonnen kan worden. Misschien iets minder realistische maar dit biedt wel gelijke kansen.

Ik denk als vrienden/studenten samen kunnen huren en zo de kosten kunnen delen dat het slim is om zo'n contract vrij te geven.

Ik er dat voor jong volwassenen een sociale huurwoning krijgen erg moeilijk is met het huidige systeem van woonjaren. Vanaf je 18e niet je eerst voldoende jaren ingeschreven staan bij entree in enigszins kans te maken.
Het zou helpend zijn wanneer er ook juist een aantal woningen per maand in de verhuur komen voor jongeren met weinig woonjaren, en niet alleen voor degene met de meeste jaren.

Investeren in grote en kleine kavels

Investeren in seniorenwoningen zodat gezinswoningen vrij komen. Meer appartementen voor jongeren bouwen en aanbieden.

Jongeren leren met geld om te gaan. Tijdens de studie wordt alles verbrast en daarna moet er nog een wereldreis gemaakt worden. Het geld is dan op en kunnen geen woning meer kopen.

Jongeren moeten voor zichzelf kunnen zorgen. Als zij normaal een opleiding volgen en een baan hebben kan iedereen een huis kopen. Als je niet fatsoenlijk met geld om kan gaan en niet spaart dan kan dit niet en is het je eigen schuld. De gemeente hoeft hier niet voor te zorgen

Kamerbewoning toestaan vanuit gemeente maar ook hypotheekverstrekkers.

Keuzes maken.D.w.z. Als je wilt kopen moet je zorgen dat je ook een redelijk eigen startsom hebt. Nu lijkt het wel vaak dat jongeren veel dingen samen willen doen.waardoor het *sparen* voor eigenwoning geen prioriteit heeft.. Ben 77 jaar.Mijn 1e kopphuis kochten we toen we 30 jaar waren.Hadden 15 % van de koopsom gespaard

kleine appartementen

Kleine appartementen met een lage huurprijs of de mogelijkheid om een tiny house (permanent) neer te zetten (die ze zelf kunnen (laten) bouwen)

Kleine betaalbare woningen

kleine en goedkope woningen

Kleine woningen, tyni huizen

Kleiner betaalbare woningen. Tiny houses En zeker niet allemaal jongeren bij elkaar want dat geeft problemen. Oud, jong, blank, zwart allemaal door elkaar.

Kunnen aanbieden van betaalbare compacte woningen voor starters zonder al te veel fratsen. Prima voorbeeld gezien in gemeentes zoals Lemerelerberg.

Lagere huren voor starters. Huis op maat, 2 persoons.

Lagere inkomensgrens voor hypotheek of subsidie door rijk/gemeente

Lagere prijs. Huur is duur, kan niet kopen door lage hypotheek

Lagere prijzen, of huurwoningen met lagere huurprijzen

Lagere prijzen.

Lagere woning prijzen.

Lastig, aanbod wordt door de markt bepaald

Laten werken

leenstelsel moet anders (wellicht geholpen door gemeente) er zijn nu starters met een modaal inkomen die geen 2 ton kunnen lenen maar wel in een huurwoning zitten van meer dan 800 euro

Luisteren naar de doelgroep

Maak het betaalbaar. De huizen zijn echt niet te betalen op het moment.

Maak woningen die betaalbaar zijn

Makkelijker aan een woning komen is niet de juiste vraagstelling als er geen aanbod is .

Makkelijker aan hypotheek komen door te kijken naar verdientoekomst. Studieleningen minder zwaar meetellen bij hypotheek

makkelijker een hypotheek krijgen

Markt voor doorstromers meer betrekken zij laten immers ook een starterswoning achter

Meer , goedkopere woningen

Meer 1/2 gezinshuizen

Meer aanbod

Meer aanbod en goedkopere woningen

Meer aanbod en scherpere prijzen. Er zou een subsidie moeten komen voor starters

Meer aanbod in de lagere klasse €huur/koop)

Meer aanbod in het lagere segment.
Goedkopere grondprijzen.

Meer aanbod ook als je alleen wilt huren! Ik word vaak niet gekozen omdat ik alleen ben

Meer aanbod, een vorm van subsidie

Meer aanbod, eventueel gunstige hypotheekverstrekking door derden.

Meer aanbod, met name door betere doorstroming in het kleinere segment

Meer begeleiding en informatie over wat de mogelijkheden zijn, waar aan gedacht moet worden, wat voor hulpmiddelen er zijn

Meer betaalbaar aanbod.
Mogelijk als gemeente financiële hulp bieden bij koop.
Koop in principe beter dan huur
, want met koop bouwen ze wat buffer op.

Meer betaalbare appartementen

Meer betaalbare appartementen bouwen. Met subsidie dmv vrijwilligers werk en energiebesparing ed.

meer betaalbare huizen

meer BETAALBARE huurwoningen voor jonge mensen,

Meer betaalbare huurwoningen, iedereen vertrekt bijvoorbeeld naar zevenaar centrum

Meer betaalbare koopwoning. En meer koop appartement

Meer betaalbare koopwoningen en hulp en ondersteuning

Meer betaalbare starterswoningen bouwen

Meer betaalbare woningen bouwen voor starters.

meer betaalbare woningen in huur en koopsegment

Meer betaalbare woningen neerzetten.

Meer betaalbare woningen voor deze groep

Meer betaalbare woningen voor starters en voor de doorgroeiers

Meer betaalbare woningen. Aanbod is nu erg klein.

Meer betaalbare woningen. Doordat de huizenprijzen steeds hoger worden is het bijna niet meer mogelijk om te starten op de woningmarkt. Ook de krapte zou aangepakt moeten worden maar dit is inherent aan het vorige probleem. Helaas zou dit plaatselijk niet helpen en moet het landelijk aangepakt moeten worden

Meer betaalbare woningen. Misschien ook meer voorzieningen als uitgaansgelegenheden etc. om het wonen in Duiven aantrekkelijker te maken.

meer bouwen

Meer bouwen in de prijsklasse voor starters, maar dat is volgens mij ook wel duidelijk. Meer huurwoningen voor jongeren met normale betaalbare huren.

Meer bouwen voor jongeren.

Meer doorstroming, sommige ouderen niet tegen hun zin langer thuis laten wonen. Goedkopere koopwoningen voor starters. En minder sociale huurwoningen naar statushouders/urgenten.

Meer en betaalbare woningen, dus normale huurprijzen en minder hoge eigen voor een hypotheek

Meer en goedkope starterswoningen

meer en goedkopere woonruimte zoals voornoemde opties

Meer goedkopere huur/koop woningen.

Meer goedkopere woningen

Meer goedkopere woningen en evt. financiële hulp

Meer goedkopere woningen.
Speciale hypotheken voor jongeren met een studieschuld.

Meer huur huizen en jongeren uit duiven voor rang geven op huis in duiven

Meer huurwoningen

Meer huurwoningen

Meer huurwoningen bouwen, voor 1-2 personen.

Meer huurwoningen die niet al te duur zijn. Bijvoorbeeld door flats te bouwen. Momenteel is het ontzettend moeilijk, bijna onmogelijk, om op jezelf te gaan in deze gemeente, terwijl daar wel behoefte naar is.

Meer huurwoningen en goedkopere koopwoning in de gemeente hebben. Dit zijn dan kleiner woningen zodat zij ook met een aantal jaren kunnen doorstromen.

Meer informatie en vooral geen kleine woningen te koop zetten voor 3 ton omdat deze mensne vaak al schulden hebben en de huur is vaak onbetaalbaar

Meer kleine woningen.

Meer kleinere woningen in communities
Ga met jongeren in gesprek waar zij behoefte aan hebben

Meer kleinere woningen in een betaalbaar segment. Wat nu vooral gebeurd is dat mensen uit de randstad hierheen komen en flink overbieden voor een woning. Je krijgt totaal geen kans als single starter.

Meer ruimte op de markt zodat een ieder door kan stromen. Dan komt er vanzelf plek

Meer starterswoningen die ook een goede prijs hebben voor jongeren die net klaar zijn met hun studie en dus waarschijnlijk een studieschuld hebben.

Meer starterswoningen?

Meer woning bouwen, dan zakt de woning prijs

Meer woningen

Meer woningen die betaalbaar zijn voor starters, financiële ondersteuning om koopwoningen en hypotheken die passend zijn voor startende jongeren.

Meer woningen in de starters prijsklasse en/of starterslening

Meer woningen in een lagere prijsklasse. Wellicht voorrang.

Meer woningen voor starters.

Meer woningen, selectieve toelating tot de lotingen, redelijke huren, huren inclusief gas/water/licht iod, huurcoach(helpt kijken welke woning/woonvorm geschikt en of haalbaar is)

Meer woningen... ook appartementen

Meettijd afschaffen en eigen jeugd voorrang.

Met de hypotheek verstrekkers om de tafel om hypotheken te verstrekken op maandlasten. Jongeren kunnen vaak door zelfwerkzaamheid een woning met achterstallig onderhoud met hulp zelf opknappen waarbij ze een goedkopere woning kunnen kopen.

Minder import accepteren. Minder crisiswoningen die erg lang leeg staan.

Minder onzinnige regeltjes waar je aan moet voldoen, huursubsidie optie, friendscontract

Modulaire houtbouw

Mogelijkheid bieden om starterswoningen te kunnen huren cq bouwen.
Om te kunnen bouwen, een redelijke grondprijs te vragen.

Net als in de jaren 80 premiewoningen

Niet al te strakke hypotheek eisen

Niet te dure woningen bouwen en kijken of er iets in / aan financiering gedaan kan worden

niet te duur en goedkope lening

Niet te grote woningen zodat ze betaalbaar zijn. Beperkte of geen eis vwb. eigen geld. Pas afgestudeerden, die net een baan hebben, moeten soms ook nog studieschuld terugbetalen.

Nieuwbouw
Bevorderen dat ouderen kleiner gaan wonen en daardoor grote woning achterlaten. Nu veel eengezinswoningen bewoond door 1 persoon

Normale , lees , lagere huur kosten . Kijk naar de verhouding minimum loon en sociale huren.

Ondersteuning!!

Op het moment is het vooral de combinatie van strenge eisen voor een hypotheek gecombineerd met hoge lasten. Jongeren kunnen in veel gevallen prima €800 huur per maand betalen maar een koopwoning krijgen ze niet ivm het niet verkrijgen van een hypotheek die hoog genoeg is om een starterswoning te financieren. De gemeente kan hierin ondersteunen door grondprijzen aan te passen voor starterswoningen en aan te sturen op goede maar betaalbare bouw.

op maat bouwen of het nu voor ouderen is die een eengezinswoning achter laten of voor jonge gezinnen

Ouders moeten belastingvrij kunnen schenken aan hun kinderen (ongeacht de leeftijd van die kinderen dus niet alleen een ton eenmalig aan kinderen jonger dan 40 jaar) of woningbezitters geen hoge 2e woningbelasting te laten betalen wanneer zij hun (meerderjarige) kinderen in hun tweede woning laten wonen of aan anderen verhuren.

overheidssubsidie, tegemoetkoming in de kosten bij koopwoningen

Premie A voor koopwoningen wordt aantrekkelijk

Premie A, B of C, zoals in het verleden.

Prijsvraag uitschrijven met hun wensen en binnen een bepaald bouwbudget te realisen. Duiven wordt en is al een vergrijzende samenleving met winkelpand leegstand etc

Samen kijken naar mogelijkheden. Leg die vraag eens op het candles meer, daar zit onze toekomst. Lege panden ombouwen, enz.

Sociale woningbouw verspreidt over wijken of herontwikkeling van leegstaande of leeg komende overheid gebouwen, scholen enz.

Sparen

Sparen en pas op zoek naar woonruimte als ze geld hebben

Sparen.

starters lening met borgstelling door de overheid

Starters woningen die relatief kleiner zijn dan de gemiddelde woning. Zo kun je nog eens uit huis gaan

Starterslening
Lage huur tot 400 euro (flats)
Koopwoning indien 1vd2 vaste baan tot 170.000 koop.
Kijk bij andere gemeenten in het land hoe die het oppakken . Het bekende wiel uitvinden...

Starterslening, 5 jaar aflossingsvrij lenen tegen een lage rente en dan naar een aflossingsplan kijken

Startersleningen verstrekken, voor starters zonder voldoende spaargeld is dit tegenwoordig onmogelijk gemaakt.

Startersleningen. Voorrang bij nieuwbouw tot 250000

Starterswoningen , betaalbaar en niet te groot.

Starterswoningen zowel huur als koop, die ECHT betaalbaar zijn

Starterswoningen! Mijn oudste zoon van 23 kan met zijn (toch wél redelijk) inkomen niks kopen, en huren duurt ook jaren. Tot 200.000 is er geen aanbod. Bouw goedkopere woningen, zodat jongeren zelf iets op kunnen bouwen en zich kunnen ontplooien.

Startsubsidie - friendscontracten - of gewoon betaalbare woningen

Steun van de gemeente op financieel vlak. Voorrang van Duivense jongeren op jongeren uit andere gemeenten.

steun van gemeente bij bv koop, voldoende aanbod in alle segmenten en doorstroom stimuleren

Stopzetten van de voorrangspositie van statushouders die nu alle sociale huurwoningen voor de neus van jongeren wegkapen

Subsidie (zoals vroeger) en bouwen voor die doelgroep

Subsidie zodat jongeren zonder eigen geld en vaak met studieschuld toch kunnen kopen

Ten eerste meer woningen, want er is echt een te kort. Ten tweede moet de prijs lager als starter is het niet te doen om alleen iets te kopen of huren

Tiny houders, vrienden samen

Tiny woningen prima.

Toen ik een woning zocht huur ging grotendeel naar status houders. Daar moeten we mee stoppen.

Toename aanbod in doorstroom woningen

Toewijzen van woningen op basis van woonwarenhuis met een bonus als de persoon in de gemeente is geboren

U, gemeente moet ze bouwen. Die woningen voor jongeren en ouderen!!!

Veel nieuwbouw van betaalbare starters woningen. Denk echt aan enkele honderden dus niet inbreiden maar uitbreiden.

Vell meer goedkpe woningen bouwen.

Vergroten van Aanbod goedkopere koopwoningen en huurwoningen
Bankinstellingen die mee willen werken aan financiering.

Voldoende aanbod in woningen/appartementen die betaalbaar zijn voor starters.

Voldoende aanbod van aantrekkelijke woningen

Voldoende betaalbare woningen

Voldoende betaalbare woningen, en eerst jongeren die van hier komen een kans te bieden

Voldoende betaalbare woningen.
Voldoende woningen in elk segment om de doorstroming te bevorderen.

Voldoende doorstroming zodat goedkopere woningen beschikbaar worden. En uiteraard voldoende aanbod binnen de gemeente. Zoals gezegd ken ik de cijfers niet, dus ik weet nirt in hoeverre hier nu aan voldaan wordt.

Voldoende woningen die toegerust zijn op jongeren, dus niet te groot, maar ook niet te klein en qua huur of koopprijs goed op te brengen.
Maar niet alle jongeren bij elkaar zetten zoals eerder de HAT woningen. Dat geeft overlast.
In de huidige tijd hebben jongeren ook behoefte aan 2 slaapkamers, nu thuiswerken meer de norm wordt.

voldoende, betaalbaar aanbod

Voor jongeren meer goedkope huurwoningen en woonwagenstand plaatsen

Voor sociaal woningen jongeren(zoekenden) uit gemeente Duiven en Westervoor moeten boven lijst staan van van andere kandidaten vanuit andere gemeenten die naar Duiven en Westervoort willen verhuizen. Helaas hebben ze geen kansen hier blijven wonen (exteem lange wacht tijd)en moeten het huis ergens anders zoeken(verhuizen)

Vooral helpen met het kopen van een huis door bv. weer de starterslening in te voeren.
Ook jongeren in de eigen gemeente voorrang geven bij het toewijzen van een huurwoning op mensen van buitenaf.

Voorrang bij het ouderlijk huis verlaten, vanaf +_ 23 jaar oud.

Voorrang om in aanmerking te komen (ook als ze noodgedwongen een paar jaar buiten de gemeente hebben moeten wonen).
Betaalbare woningen, en hulp bij het financieren.

Voorrangsgroepen

Voorwaarde van huis kopen te verbeteren door dat ze geen eigen geld hoeven in te leggen

Wachtlijsten opheffen, voldoende woningen bouwen en wel zo snel als moge lijk.

Wellicht subsidie

Werk met vaste contracten, meer zekerheden

Wonen in zorgcentra tussen de ouderen, lagere huur in ruil voor wat hulp bij boodschappen, huishoudelijke taken etc

Woningaanbod icm met een passende prijs. Het is relatief lastig voor starters om te huren in Duiven. Omdat de huizen op de woningmarkt erg aan de prijzige kant zijn is dit een belemmering om te kopen

woningen bouwen die een lage huur hebben maar die ook kansen bieden om door te stromen naar een andere woning op termijn (samenwonen, trouwen gezin e.d.)
geen jongeren huisvesten die niet in oorsprong uit de regio komen

Woningen bouwen! Geld is er voldoende, en de wil ook, maar er zijn gewoon geen (nieuwbouw) huizen beschikbaar voor gemiddeld budget. Sprekend uit een jongeren

Woningen bouwen. Wel onderzoeken aan welke woonvorm er behoefte is. Bv maisionette woningen

Woningen die passen bij een budget van €200.000 tot €300.000

Woningen die passen bij het budget danwel landelijk zorgdragen voor verruiming van het budget dmv bv subsidie (premie woningen).

Woningen die voldoen aan de ruimte/eisen die ze nodig hebben maar wel betaalbaar worden gemaakt. Aangezien de studieschuld een grote hinder in dit proces is moet de gemeente hierover meedenken. Ook zijn jongeren vaak nog niet handig genoeg om grote klushuizen aan te kunnen, hier moet dus ook over nagedacht worden.

woningen en vast werk

Z.s.m aan de slag gaan met de bouw, en niet wachten op allerlei petities en enquetes. De nood is echt enorm groot, het is erg vreemd dat dit allemaal zo ontzettend lang moet duren.

Ze moeten niet zo plaatsgebonden zoeken naar een woning

Ze zich laten inschrijven vanaf 16 jaar. Men weet vaak al waar ze gaan studeren en dan kunnen zij inschrijven in de 'wensgemeente' hierop kan de gemeente anticiperen qua woonbeleid.

zekerheid in werk, maar daar kunnen jullie niets aan oplossen.....

Zijn er welverdiende jongeren die een woning zoeken? Dan voor hen HAT woningen bouwen.
Of wordt er jongere echtparen (stellen) bedoeld. Dan voor hen zowel huu en goedkopere koophuizen bouwen

Zo snel mogelijk huizen gaan bouwen

zorg dat de woningbouw hun voorwaarden aanpassen.
geldt niet alleen voor jongeren maar ook voor mensen met een laag inkomen, ik denk dat daar gekeken zou moeten worden of er toch gekocht zou kunnen worden, zeker met de huidige rentestand.

Zorg dat er betaalbare koopwoningen beschikbaar komen voor mensen met één inkomen of ondersteun deze mensen op een andere manier.

Zorg eerst voor een juiste inventarisatie, door na te gaan hoeveel goedkope huur/koopwoningen er zijn en dit af te zetten tov van het aantal gezinnen /jongeren die hiervoor in aanmerking komen. Blijkt dat veel gezinnen in een te goedkope woning verblijven, dan moeten er woningen worden gebouwd in de prijsklasse 250.000 tm 350.000. Is er geen scheefgroei, dan goedkopere woningen bouwen. Het is geen hogere wiskunde.

zorgen dat deze mensen makkelijker aan geld kunnen komen iemand die kan huren kan ook kopen

Zorgen dat het aanbod groeit dmv nieuwbouw in een betaalbare prijsklasse

Zorgen dat ouderen/gezinnen kunnen doorstromen naar een voor hun passende woning, zodat jongeren in de starterswoningen kunnen. Mensen blijven te lang hangen in hu n samenwoning omdat een aangepadte/grotere woning niet te vinden of te duur is.
Ook moeten er voldoende voorzieningen zijn om starters te trekken. Weinig winkels en horeca is voor jongeren erg onaantrekkelijk.

Zorgen voor voldoende aanbod woningen en anders “helpen” met de financiering.

Mist u nog iets dat volgens u zeker moet terugkomen in de woonvisie? Zo ja, dan kunt u dit kwijt bij deze vraag

Missende punten
“Inbreiding” eerst, natuurlijk met het oog op groen in ere houden. Daarnaast centrum leefbaarder maken. Iets meer horeca, zodat je wat te kiezen hebt op het plein
1plannen in Groessen onder de toren en bij Aaldering voorrang geven
Aangeven wat de concrete plannen in de gemeente zijn
Alleen heel schrijnende gevallen met spoed een huurwoning aanbieden.
Als er toekomst bestendige woningen voor 50 plussers gebouwd gaan worden. Dan zullen er eensgezinwoningen vrij komen. Er zal doorstroming plaats gaan vinden waardoor zowel de jongeren als de "ouderen" daarvan profiteren.
Ben benieuw naar de uitkomsten en de oplossingen die gekozen gaan worden.
Bereikbaarheid en parkeernormen.
Bestaande groene vlakken in de kernen behouden en niet volbouwen. Deze vlakken hebben een verkoelend effect op de bebouwde vlakken.
Betaalbare levensloop woningen/appartementen onder eur300.000,— bevordert doorstroming zodat huizen beschikbaar komen voor starters
Betrek de jongeren erbij. Woonvisie? Of woonwensen voor de korte termijn? Duurzaamheid, vrij invulling kavels. Kijk s bij andere gemeentes.
Bij de bouw moet er absoluut gestuurd worden op klimaatneutraliteit.
Blijven inzetten op diversiteit van woningen in een buurt. Rekening houden met doorstroming van woningen waarin nu nog ouderen wonen. Aantrekkelijke woonomgeving houden of maken.
Bouw eindelijk dat centrum af.
Bouw van patiobungalows (o.a. Eikenlaan) zou in de plannen moeten worden opgenomen. De woningen vragen een relatief klein bouwperceel en zijn vriendelijk voor ouderen. Veel ouderen die nu een koopwoning met tuin hebben, zitten niet te wachten op een appartement met een balkonnetje. Voor veel actieve ouderen is die overstap te groot, gevolg is geen doorstroming.
Bouw voldoende leeftijdsbestendige woningen aangezien de vraag daarnaar nu al groot is en alleen maar zal gaan stijgen in de komende jaren.
Bouwen doe je in cirkels rond de kern. Niet op locaties die daar ver vandaan liggen en geen faciliteiten bieden. Denk vooral in de kleine kernen ook aan het bouwen van complexen voor ouderen die graag in hun dorp blijven wonen.
daadkracht, er wordt heel veel gepraat maar ik zie niet zoveel actie !
Dat de mogelijkheid wordt geboden om kleinschalige bouwplannen te helpen realiseren en dit niet bij voorbaat te blokkeren. Voorbeeld; bouwplan kassencomplex Bloemkwekerij Aaldering in Groessen.
Dat had ik al aangegeven bij de vorige vraag. Meer woningen zijn er nodig en bouwgrond waar mensen zelf hun huis op kunnen bouwen in de vorm van goedkope koop woning zou een mooi project zijn.
De behoefte aan prettige middenhuur woningen/appartementen.
De effecten van nieuwbouw locaties op de omgeving, zoals de ontsluiting voor het bouwplan bij Veldstraat en Molenstraat, indien er ongeveer 300 woningen worden gebouwd. Tijd voor een rondweg om Duiven?
De gemeente Duiven is gewoon lastig in alle keuzes. Er is veel leegstand in het centrum, maar flexibel omgaan met bestemming is heel moeilijk voor ze. Woningen, bouw er gewoon genoeg. Er is ruimte genoeg aan alle kanten van de gemeente. Bouw ook duurdere huizen.
De gemeente moet er voor zorgen dat het dorpse karakter blijft bestaan. Het een gemeente moet zijn voor mensen van alle leeftijden. Ook kritisch kijken naar de invulling van het centrum want waar je woont haal je vaak ook je boodschappen. Voor alle leeftijdsgroepen iets te bieden hebben vb braderie, kermis, kerst, openlucht concert (oid), a4 daagse, etc etc. Mensen stimuleren om waar je woont ook te werken v.v. Laat div. partijen meekijken/denken zodat het niet alleen een bestuurlijke keuze gaat worden. Werk samen met de andere gemeentes in de omgeving en kijk of er hierdoor meer geld op te halen valt.
De koopsom van nieuwbouw is veel te hoog door toepassing van energiebesparende maatregelen zoals zonnepanelen en warmtepomp
De kwaliteit van de wijken is belangrijk. Diversiteit van woningen binnen de wijken. Voldoende groen! En voldoende parkeer gelegenheid waardoor parkeer overlast wordt voorkomen. Niet kijken naar de gewenste situatie maar naar de praktijk!
De locaties van eventuele nieuwbouw. Ipv tegen de rand van duiven bouwen. Meer naar Loo en Groessen kijken. Nu al veel geluid en stof op de ramen en tuinmeubelen van de snelweg op de Ploen. Indien er daar huizen in het weiland gebouwd gaan worden zitten die mensen nog dichter op de snelweg. Geluidswal loopt nu slechts tot de shell.

De lokale winkels moeten wel open blijven en aan leegstand hebben de bewoners niets. Zorg voor een goed assortiment en denk daarbij ook aan betaalbare huren voor de winkeliers . Een plek voor de markt . Een goed draaiend centrum zorgt voor een goed sfeer onder de bewoners van Duiven.

De niwue woningen moeten wel altijd een mix zijn van bewoners. Dus gezinnen en senioren en alleenstaanden. Het liefst dus ook een mix van goedkope en duurdere woningen. Voorkom groepvorming van bijvoorbeeld de minder draagkrachtigen of teveel migranten op een plaats.

De reden dat wij ruim 10 jaar geleden hebben gekozen voor Duiven was omdat het een mooie groene gemeente is. Dit zou ik graag zo houden. Daarnaast zou ik bouwen op ruime percelen. Omdat tegenwoordig nieuwbouw steeds kleinere tuinen hebben, lijken de wijken ook minder groen.

Denk bij nieuwbouw ook aan bewoners uit Duiven die op de termijn graag gelijkvloers willen gaan wonen in een iets hogere prijsklasse dan het beperkt aantal bungalows/seniorenwoningen die af en toe te koop staan..

Denk niet alleen aan de jongere generatie, maar zeker ook aan de oudere doorstromers dan komen er vanzelf goedkopere koopwoningen voor de starters beschikbaar!

Deze enquête vooral door de jongeren laten invullen! Zij zijn veel inventiever dan verwacht en denken graag mee voor hun eigen toekomstige mogelijkheden. PS: ik heb deze enquête doorgestuurd naar m'n twee inwonende, begin twintigers (die niet kunnen huren/kopen vanwege hun lage inkomens).

Doorstroom bevorderen. Veel van mijn leeftijd genoten willen wel kleiner wonen maar omdat die woningen er niet zijn in Duiven blijven ze in een grote gezinswoning zitten

Duidelijk kern, minder woonwijken die geen binding hebben met centrum. Cetrum Duiven moet weer meer centrum en middelpunt worden. Door woningen nog verder weg te bouwen (bij Groessen) wordt het deel ten Zuiden van het spoor een dorp op zich. Geeft een tweedeling in Duiven. Bouw in ringen rondom het centrum, zodat je ook een duidelijke kern blijft houden!!!!!

Duidelijke afspraken over groen dat moet wijken voor nieuwbouw en hoe dit te compenseren. In anderen gemeenten wordt voor elke boom die gekapt wordt op een andere locatie binnen de gemeente een boom bijgeplant. Dit ook in Duiven invoeren op nieuwbouw locaties waar bomen gekapt zijn.

Duidelijker beleid behoud van flora en fauna. Met houden van 1 park zijn we er niet. En dat compenseert lang niet alle bebouwing die er is en komt. Hou ook rekening met bebouwing dat het duurzaam is en opgaat in omgeving. Denk aan serumdaken. Etc. Hou met groen onderscheidt tussen de grenzen van de aangrenzende gemeenten.

Duiven moet wel de parkeerplaatsen (waar nu een bijna chronisch tekort aan is) wel laten meegroeien, zowel bij de te bouwen woningen als bij de winkelcentra, met name in het centrum.

Een actievere controle op (illegaal) kamerverhuur.

Een visie die groter is dan alleen woonvoorziening

Een woonvisie zonder verkeersvisie is geen visie.

De wegen in en uit Duiven lopen vol en geven veel overlast. Zeker in Zuid. Meer woningen verergerd deze problemen. Voordat er gebouwd kan worden moet eerst naar de verkeersstromen gekeken worden.

energiebeleid??

Er is dringend behoefte aan woningen met de slaapkamer beneden. En liefst geen appartement van meer dan 4 ton!

Er moet een manier komen om voorang te geven aan beginnende huurders zodat deze eindelijk uit hun ouderlijk huis kunnen verhuizen.

Er moeten ook betaalbare appartementen komen met lift voor ouderen

Er ontbreken veel nieuwbouwwoningen met veel grond er omheen. Alle nieuwbouw staat dicht op elkaar en ruimte voor boerderij-achtige woningen is er niet.

Er staan in Duiven veel dure woningen. Deze zullen gezien de inflatie nog duurder worden. Behoefte is aan betaalbare maar ook kwalitatief goede woningen met een redelijk woonoppervlak.

Er zijn enorm veel tussenwoningen en hoekwoningen tot ca 250k. Net daarboven is het aanbod veel kleiner voor de doorstromers.

Er zijn veel jongeren die terug zouden willen naar de dorpen, daar is te weinig zicht op. Maar de historie leert dat dit een grote behoefte is.

Experimenten met specifieke woonmilieus.

Ga aan het werk en vergader wat minder.

Ga een nieuwe wijk bouwen, grond genoeg anders vertrekt de jeugd.

Gebruik ruimte in centrum voor paar grote appartementen. Waarom wordt grond spelleward niet gebruikt?? En maak gebruik van onwijze ruimte in loo/groessen. Bouw niet heel duiven vol

Geen hoogbouw in centrum van Duiven.

Geen hoogbouw, bescherming van het dorps karakter en -gezicht. Ruimte voor groen en veilige infrastructuur (woonerven ipv 30km zones, voldoende voetpaden naast de wegen)

Gewenste woning: Geheel begane grond.100 tot150m2 vloeroppervlakte.150 tot 250m2 perceeloppervlakte.Vrijstaand met inpandige garage.

Graag meer aandacht voor doorstromers die op zoek zijn naar betaalbare grotere woning/tweekappers of vrije kavelverkoop. Immers laten ze een woning achter voor starters

graag oog houden voor groen.

Graag senioren huur woningwoningen voor een betaalbare prijs Dan kunnen we de gezinswoning achterlaten.

Groenvoorziening niet uit het oog verliezen.
Aangeven waar de bouwplannen zijn.

Grote woningen in sommige gevallen toestemming geven een toevoeging aan het huisnummer te geven, zodat het verhuurd kan worden. Veel ouderen in (te) grote woningen kunnen onderverhuren zodat er sociale controle is en jongeren toch op zichzelf kunnen.

Het besef dat er een grote hoeveelheid bewoners is die best in Duiven willen blijven wonen, maar door gebrek aan mogelijkheden toch vertrekken naar elders .
(bungalows, ruime appartementen .) zij laten grote woningen achter, (wat doorstromingen kan bevorderen)
zij zijn ook voor de lokale economie goed .

Het bouwen van levensloopbestendige woningen wordt in de lijst gemist.
Die kunnen door alle doelgroepen worden bewoond.
Zet aub niet alleen in op appartementen voor senioren, want niet iedereen wil een appartement.

Het bouwen van senioren appartementen in de beurt bij winkel met minimaal 2 slaapkamers dat ook de kleinkinderen kunnen blijven slapen en een betere bergruimte dat mensen nog kunnen blijven knutselen en niet alleen maar de krant lezen.

Het dorp moet groener, stiller.

Het is duidelijk dat de jongeren op nr. 1 staan. Er komen weinig vragen voor voor in de leeftijd waarin wij verkeren. 60+

Het stelsel van vroeger was eenvoudiger om een woning te kunnen kopen

Het verbeteren van huidige wijken. De stoepen zijn schots en scheef. Oude bomen die dit veroorzaken met de wortels weghalen en jongen bomen planten. Bij voorkeur geen eikenbomen. Huur of koophuis, houd je haag binnen je grens. Soms neemt t de helft van de stoep in. De afvalstation verplaatsen richting intratuin en plek van afvalstation gebruiken voor woningen. Alle basisscholen asbestvrij maken. Uit zeer betrouwbare bronnen weet ik dat het in iedere school zit in Duiven. Alle noodklokken vervangen met vaste bouw. Geen excuus gebruiken dat het wordt geaccepteerd als vaste bouw. Hondenpoep beleid aanscherpen. Alle hondeneigenaren tot hondenpoep-corvee verplichten. Eens kijken of ze t dan wel laten liggen.

Hoe houd je Duiven leefbaar, vergeet het groen niet. Daarnaast hebben mensen met een koopwoning hulp nodig voor alle energiebespsrende verplichtingen en het gas wasr we vanaf moeten

Hoe zie je de gemeente groeien de komende jaren. Is er behalve huizen meer nodig, zoals supermarkten.
Wat is belangrijk in Duiven, zoals het groen.
Hoe zorg je dat ouderen zorg krijgen die ze nodig hebben

Hoe zit het met de samenwerking van de gemeente en andere woonaanbieders zoals woningstichting Vivare, Makelaars en grotere partijen zoals verzekering maatschappijen Welke invloed/inspraak kan de gemeente hierop uitvoeren en hoe loopt de samenwerking met hen.

Hoge appartementen zouden zeker hier bijgebouwd moeten worden.

Hou bestaande woningen zoals ze zijn, renoveren ipv saneer

Houd rekening met 55+ die graag kleiner willen wonen. Zij laten vaak een grotere woning achter die dan vrij komt voor gezinnen die willen doorgroeien.

Houdt genoeg groen en parkeerplekken bij nieuwe gebieden. Zo blijven deze wijken iver 20 jaar ook aantrekkelijk en blijft er verloop

Ik constateer dat dewoonvisie enquete in het moment van uitvragen als de soort vragen heeft veel raakvlak en onderliggende doel zal dienen, zo lezend uit vraagstellingen, om de woningbouwuitbreidingslocaties van munitie te laten voorzien zodat college verder kan....

Ik hoor dat er meer behoefte aan betaalbare appartementen is voor ouderen.

Ik mis dat er vooral ook voldoende woningen voor ouderen moeten worden gebouwd. Zowel appartementen, als ook patiowoningen. Veel ouderen willen best kleiner wonen, maar niet altijd in een “flat”.
Bouw daarom geschikte woningen met een volledig woonprogramma op de begane grond en een kleinere buitenruimte/tuin.
Stimuleer als gemeente verder het levensloop bestendig maken van bestaande woningen.

Ik mis nog de bouwkavels. Zou zelf namelijk een huis willen bouwen in duiven

Ik mis ook de levensbestendige woningen met slaapkamer badkamer op de benedenverdieping in het aanbod. Zodat mensen die bv kinderen studerend hebben ook door kunnen stromen naar een volgende woning en hun gezinswoning kunnen verkopen

Ik mis plannen voor collectieve toekomstgerichte huisvesting voor senioren hofjes ed. Over het algemeen brengen die ook veel eigen geld mee. Win/Win

Ik vind het stuk op veel vlakken zwart/wit en stellig. Waar zit de creativiteit om iedereen hier te kunnen laten wonen? Jong en oud door elkaar, oude panden inzetten en nieuwe toevoegen.
En wanneer mogen de inwoners, jong en oud, nog meer meepraten? Structureel.

Ik wil heel graag benadrukken dat er bij de bouwplannen in de gemeente Duiven goed moet worden gekeken naar de desbetreffende projectontwikkelaar wat zijn plannen zijn, en niet te snel akkoord gaan als men de kennis niet heeft. De projectontwikkelaar wil altijd alleen nog geld verdienen en dat is de eerste prioriteit!! Niet de behoefte in de gemeente. Let ook op of locaties echt wel geschikt zijn of dat er wellicht veel vervuiling in de grond zit wat veel kosten met zich meebrengt.

Ik wil onderstrepen dat het behoud van groen in bestaande wijken erg belangrijk is.

Ik zou ook graag een stuk verkaveling zien zodat ik samen met een goede vriend van mij een tweekapper kan bouwen

ik zou ook wel wat meer ruimte / mogelijkheden willen zien voor alternatieve (duurzame bouw) bijv. een Earthshipwoning of een woning van stro en klei. Uiteraard op kleine schaal en bijv. als pilot/ proef. Ik zou zeggen: google eens.. er zijn (steeds meer) mensen die dit willen.

In Groessen en Loo een systeem dat eerst mensen met een sociale verbondenheid met het dorp in aanmerking komen voor een koop- of huurwoning. Ook kijken waarvoor een woning bedoeld is. Nu worden vaak huurwoningen die geschikt zijn voor gezinnen toegewezen aan een alleenstaande terwijl gezinnen voor een dorp belangrijk zijn voor de leefbaarheid. De alleenstaande die in die woning komt maakt het vaak niet uit of die in Duiven woont of in Loo en Groessen terwijl het voor de beide dorpen voor de leefbaarheid essentieel is.

In ieder geval circulair!

Inbreiden voor uitbreiden. Integrale visie waarbij kosten laag kunnen blijven voor gemeenten door het aan de markt over te laten. Ook kijken waar kansen liggen door herbestemming complexen of afwijking bestemmingsplan.

Inbreiding voor uitbreiding

Investeren in woningen is een ding, maar ook de aandacht moet uitgaan naar nabije omgeving. Plek waar jongeren naar toe kunnen gaan om overlast te beperken, aanpakken speeltuintjes, spreiding van jongeren en mensen met andere culturele achtergrond.

Slecht voorbeeld is het ‘fort’ in Duiven. Overlast daar is significant toegekomen in een kinderrijke buurt waarbij de voorzieningen te wensen overlaten

Ja bouw voor mensen die tussen het wal en het schip vallen kwa huur en koop

Ja een plan gericht op het type inwoner en de behoefte. Startets hebben hele andere behoefte dan een doorstromer. Ook inkomen en perceel is voor ons een belangrijke factor om onze starters woning te verlaten. Kijk dus naar de doelgroepen de behoefte en welke mogelijkheden er gaan komen

Ja koopwoningen die verpauperen door dat de eigenaar er probeert een wietplantage te bouwen, meerdere personen het huis laat huren, geen onderhoud uitvoert , overlast veroorzaakt, maakt dat de buurt er op achteruit gaat en de huizen in de buurt in waarde dalen. Waarom kan zo'n eigenaar die zelf aan de andere kant van Nederland woont niet verplicht worden om deze woning te verkopen?

ja, graag meer woningen bouwen voor senioren om doorstroming te bevorderen. Niet alleen maar seniorenwoningen in huursegment, maar juist ook in de duurdere koopklasse. Duiven heeft heel veel grote koopwoningen boven 300.000 euro waarin steeds meer ouderen alleen of met zijn tweeën wonen omdat er geen goed aanbod is van wat luxere, gelijkvloerse woningen.De meeste ouderen willen niet in een kleine woning of flat wonen. En dat is momenteel bijna de enige keus.

Ja, voor de gemeente Duiven, vind ik dat je wel het landelijke moet behouden. Veel groen en ruim van opzet. Behoudt je identiteit als dorp. Geen op elkaar gepropte eenheden om maar zoveel mogelijk opbrengst te hebben per vierkante meter. Zorg voor een goede verdeling binnen een wijk en maak geen sociale probleemwijken.

Ja, wanneer krijgen we nu eindelijk glasvezel in Duiven. Dit zal het woongenot bevorderen en het is natuurlijk onzin om dit alleen in het buitengebied te faciliteren

Ja, zorg bij woningbouw voor senioren dat die locaties redelijk dicht bij het centrum liggen of binnen bereik van winkels voor dagelijks behoeften en zorg ervoor dat ontsluitingen goed geregeld zijn. Een van de voorbeelden is: Wijk de Vergert waar je slechts via één weg uit de wijk kunt komen. Levensgevaarlijk!!!! dus meerdere ontsluitingen een bittere noodzaak!

ja, zoveel mogelijk inbreiding voor uitbreiding

Kavels voor Tiny house of andersoortigeduurzame bouw!

Kijk bij vinex locaties in het land hoe die nu doen wat zijn daar de problemen leer daarvan.
Grote straten brede straten niet nodig . Kompact bouwen kan je meer woningen kwijt.
Hoogbouw in de hoeken vd nieuwbouw wijken eisen bij project ontwikkelaars ipv dure woningen zoals in schapenweide.
Minder tuindiepte bij nieuwe koopwoningen.
Smaller bouwen slimmer bouwen prefab woningen.
Offsite bouwen bouwpakket in elkaar op
lokatie
Dringend kijk naar betuwswonen in Culemborg waar oude wijk is omgetoverd of vivare bij presikhaaf. Durf vernieuwing aan.
Bouw huizen op het Holland geen blokkendoos die weer leegstand veroorzaakt.
Bouw bijvoorbeeld hoekappartement voor 55plus max 2p 3 hoog Daartussen 2pers tussenwoningen onder 35 jaar (beide huur)
Think outside box: elektriciteit kabel wegkrijgen of ombuigen bij rijk daardoor weer bouw mogelijk op veldstraat.
Uitkopen boeren zodat bouw mogelijk is tussen provinciale weg en a12. Weer grote wijk erbij.
Hoek rijksweg westsingel. Stuk groen bebouwen met 6 hoog appartementen jongeren met subsidie gemeente. Weer 30 jongeren uit duiven die kunnen wonen.
Sloop oude vivare pand vergertlaan bouw 6 hoog appartement complex. Weer 30 jongeren erbij. Zo creër je lucht.

Kijk ook eens of er groepen mensen zijn die een gezamenlijke communiqué willen bouwen

Koopappartementen gericht op jonge mensen.

Leegstaande bedrijfspanden. Zijn die er veel? Kunnen dat wooneenheden worden?

Let op locaties waar gebouwd gaat worden en voorkom onnodig sluipverkeer of te veel verkeer. Rustig wonen is ook belangrijk. Leg daardoor extra wegen aan zodat het verkeer niet door het dorp geleid wordt.

Let vooral ook op de ontsluiting. Er zullen meer auto's bij komen dan huizen. Niet alle wegen kunnen dit aan. Heilweg, Eltensestraat kunnen het nu al niet aan.

Locatie!! Let op toegangswegen en maak geen infarcten in bestaande woonwijken

Locaties om te bouwen woden niet benoemd

Luisteren naar de behoeftes van de mensen met name van Groessen en Loo.

Maak meer tiny huizen, met ruimte voor een tuin, zodat mensen ook tot rust komen en neit tussen het drukke verkeer zitten. Ik heb spijt dat ik ben vertrokken en hier ben gaan wonen. Ik had 9 jaar gewacht en het bleek de verkeerde kuus. Dure fout, maar in Duiven blijven op deze manier, zeker niet.

Meer aandacht voor de directe woonomgeving in bestaande wijken. Denk hierbij aan het parkeren rondom scholen etc.

Meer eenheid in bouw, geen autos in voortuin.

Meer groen, behoud van groen.
Meer 30km zones om centrum bewoonbaar en aantrekkelijk te houden.
Duivenaren voorrang geven op woningen, huur en koop.
Import uit het Westen beperken.
Woonwijk aan zijde Intratuin is de mooiste oplossing.
Centrum aantrekkelijk houden (geen appartementen) maar juist nieuwe winkels.
Supermarkt / winkels achter parkeerplaats gemeentehuis (oude situering van de Spelleward).
Centrum winkels rondom voorzien van luifels (als het regent is er niets te doen)

Meer groene leeromgevingen, zoals parkjes

Meer in het buitengebied bouwen

Meer koop-appartementen met balkon (geen loggia’s en vanaf 90 m2) bouwen voor meer doorstroming.

Meer parkeerplaatsen. In Lommerweide is er een parkeerprobleem. (Dit was er al voor de Corona!)

Meer senioren woningen die zijn er te weinig

Meer sociale huurwoningen, ik betaal nu ruim 60% van mijn inkomsten aan huur

Meer twee onder een kap woningen, en betaalbare vrijstaande woningen.

Meer uitbereidings plaatsen in Duiven. Er zijn genoeg plekken om te bouwen. Ook in het duurdere sigment is niks te koop. Denk aan bouwkavels

Meer woningen voor jongeren

Meer woningen voor senioren, zodat zij uit de grotere huurwoningen vertrekken. Dit geeft meer ruimte voor gezinnen en starters.

Mensen makkelijker een stuk grond gunnen, om daar naar eigen behoefte op te bouwen, zonder al te veel omgevingsregels.

Modulaire houtbouw.

Mogelijkheden voor status houders
Stimuleren van biodiversiteit in de tuin aanleg
Mantelzorgvriendelijk woningen opzetten

Momenteel worden er drie opties om woningen te bouwen onderzocht
Het zou verstandig en vooruitstrevend zijn om alle drie de locaties tegelijk te gaan ontwikkelen

Naast woningen ook investeren in de omgeving. Denk hierbij de openbare plekken dan met name speeltuinen. Algemeen onderhoud, er zijn veel plekken met bijvoorbeeld kapotte vuilbakken. Maar bijvoorbeeld ook veiligheid. Spreid de verdeling van jongeren en culturen over heel Duiven en niet meer geconcentreerd zoals dit nu is.

Natuurbehoud! Behoud karakteristieke kern Groessen. Kerk integreren in nieuwbouw

Niet alleen woningen voor jongeren ook voor ouderen zijn nodig.

Niet iets waar ik zo op kom.

Niet te groot en te luxe huurwoningen dan kunnen de prijzen ook niet te veel stijgen

Niet te veel focussen op de huidige problematiek. Strategische keuzes maken. Huizen staan er voor 100 jaar!

Niet teveel bewoners uit dezelfde cultuur bij elkaar zetten. Met name asielzoekers, vluchtelingen, geeft vaak teveel problemen bij samenscholing

Nieuwbouw woningen in hoger segment. Zoals welleveld, maar dan in betere omgeving. Woningen zoals op heilweg zijn ook zeer gewild.

Nog duidelijker benadrukken dat naast woningbouw, er voldoende ruimte blijft voor het groen in Duiven!

Not in my backyard is in deze geen optie. Iedereen moet meewerken om dit op te lossen.

Onderzoek vooraf waar de vraag ligt. Hebben we werkelijk starters woningen nodig of verdwijnen er vnm veertigers of ouderen uit de gemeente. Deze verhuis stromen kan je als gemeente goed onderzoeken. Ingeval je deze informatie ook wilt hebben over je gemeentegrens heen kan het Kadaster hierin voorzien.

Kijk daarnaast ook naar de mogelijkheden in het centrum. Kijk of je slimmer kan ruilen binnen retail waardoor het centrum kleiner worden en panden in de aanloop routes getransformeerd kunnen worden in wonen. Denk bv aan Ter Heerdt, oude pand Loonstra, Theo Heebing, lingerie winkel, Liemers Fietsen. Zoals eerder aangegeven zou door het verplaatsen van de Jumbo naar het oude pand van Electro World en de Hema het centrum ook een behoorlijke positieve impuls krijgen.

Ontheffing van dubbele belastingen voor kinderen die hun ouders in huis nemen voor mantelzorg. Gemeente heeft geen kosten voor deze ouderen, maar melkt de mantelzorgers uit. Echt schandalig. Als dit zo blijft gaat niemand voor hun ouders zorgen.

Onze vurigste wens is om over 5 tot 10 jaar onze oude dag de slijten in een betaalbare senioren huurwoning. Dan komt er een mooie betaalbare koopwoning vrij!

Ook bouwkavels uitgeven zodat geïnteresseerden ‘zelf’ kunnen bouwen!
Kijk naar de woningen parallel langs de oostsingel. Hoe mooi Duiven zo binnen te komen (poort van Duiven)

Ook ruimte voor vrije kavels, vrijstaande woningen. Heilweg en akkerwinde waren binnen no time verkocht met grote wachtlijst. Welleveld te veel restricties.

Op dit moment niet. Ik merk wel dat ik het interessant vind om erover na te denken.

op enkele plekken in nederland worden prikkelarme woningen gebouwd voor o.a. mensen met autisme. maar daar is zoveel vraag naar en het aanbod heel klein. er zijn wel organisaties die dat oppakken zoals in arnhem zuid nu gebeurt. misschien dat daar ook naar gekeken kan worden.

Openbaar groen en water.
Ook eisen stellen aan invulling tuinen om waterafvoer in grond te bevorderen

Oud en jong mixen in wijken met kleinere woningen

Ouderen en jongeren samen wonen klinkt leuk maar in praktijk lastig. Jongeren zijn toch meestal luidruchtiger

Pak dat visie loze ongezellige en failliete winkelcentrum eens aan. Je gaat er alleen naar toe als het moet. De project ontwikkelaars met hun wurgcontracten zorgen ervoor dat het winkelcentrum in Duiven NOOIT iets zal worden. Met een OGtent als highlight! Dat doet pijn!!!
Het lijkt erop dat het huidige vernieuwde centrum een doorgedrukt product is van persoonlijke- en oud Duivense belangen .

Projectbouw patiowoningen in de vorm van hoefijzers. Woningen in hofjes etc.

Projecten waar ouderen in gemeenschap zelfstandig met op termijn begeleiding kunnen wonen en leven. Projecten waar de combinatie van meerdere generaties mogelijk is en aantrekkelijk wordt gemaakt.

redelijk algemene vragen.

Ruimte om bij bouw mee te bepalen hoe het huis word vormgegeven. Ga met kopers in gesprek en zorg voor een speelse opstelling met een mix van verschillende huizen in de wijk. Dat zorgt ook voor een betere mix qua culturen inkomen etc

senioren willen graag kleine woningen met 2 slaapkamers en eventueel een tuintje

Snelle start van bouw seniorenwoningen

Snellere besluitvorming gemeente en minder regels welstand commissie. Snellere bouwvergunningen voor ombouwen oudere gebouwen zoals politiebureau.

Sociale huur vragen en kansen voor Loo en Groessen. Kansen genoeg om dit over de gehele gemeente te verspreiden. Om volksbuurten tegen te gaan

Speeltuinen, groen, etc. heel belangrijk voor nieuwe woningen (starters), jonge gezinnen. En energie neutraal

Svp zsm hele nieuwbouwwijken uit de grond stampen! Parken en groen is er ook al voldoende.

Uitstel tot 2030 of veel later voor er aan te beginnen. Zijn belangrijkere zaken.

Veel groen om te spelen voor kinderen (speeltuin) en zorgen dat het niet te kaal en grijs wordt dmv groene stukken en landelijke sfeer

Verkeer aan banden leggen op de Rijksweg en veel groen in ons dorp

Verkeersituaties aanpassen op groeiplannen.
Geen verkeersdrempels maar wel dusdanige inrichting van wegen zodat niet te hard kan worden gereden.

Versoepeling in verbouwingen (bestemmingsplan/ welstand). Hierdoor kan ook woonplezier huidige bewoner toenemen zonder te hoeven verhuizen

Voldoende groen en bomen om de woningen heen.

Voldoende locaties en snelle procedures.

Voldoende sociale huurwoningen, zodat je als je als inwoner van Duiven een woning kan huren als de situatie daarom vraagt. In Duiven is nu te weinig aanbod van sociale huurwoningen.

Voldoende speelveldjes, recreatiemogelijkheid voor alle leeftijdsgroepen om zo verbinding te creeeren.

Voor ons is het te laat, wij vertrekken rond de zomer 2021 uit Duiven en gaan naar een nieuwbouw Tweekapper in Didam omdat het aanbod in Duiven te lang op zich heeft laten wachten. Wel laten we een starters/eensgezinswoning achter. Toch mooi meegenomen voor de Duivenaren.

Vooral zorgen dat jongeren/starters ook in deze gemeente kunnen blijven wonen. Als ik nu op mezelf zou willen gaan dan is de kans 95% dat dat niet lukt in Duiven.

Voordeurdelerskortingen bij sommige uitkeringen/zorgvraag ongepast. Mantelzorgers/zorgvragers nog een trap na geven qua strafkortingen hoort niet. Basisinkomen !

Wat ik al aan geef laagbouw voor 1 a 2 persoons met tuin.

Wat ik mis in het verhaal is de verwaarlozing van tuinen bij woningen, dat zou aangepakt moeten worden om het woon plezier in Duiven weer wat op te krikken.

Wat is het maximaal aantal inwoners in de gemeente? Zodat het woongenot voor iedereen gegeven is.

We moeten af van het voorrang verlenen aan mensen van buiten af.

we moeten met al het goedkoop bouwen oppassen dat we geen aantrekkelijke regio worden voor mensen die rustig willen wonen . Of er moet een eigen mensen eerst beleid gevoerd mogen worden

Welke woonvisie?

Wij hopen dat er snel gebouwd gaat worden in het segment van 200.000-350.000

Wij wonen in een grote woning voor een compleet gezin. Wij zouden graag kleiner kunnen wonen en plaats maken voor gezinnen

Woningen voor invaliden

woningen voor ouderen redelijke huur, en laagbouw.

Woonwagenstandplaatsen

Zaken als winkelcentrum en uitgaansgelegenheden, dit moet het ook aantrekkelijk maken om jongeren/bewoners van duiven hier te houden.

Zeker, het woongenot in Duiven is vaak omgekeerd evenredig met de groei van het aantal inwoners. T.o.v. 1987 is wonen in Duiven significant veranderd en niet altijd ten goede! Te druk, te veel auto's, files om in- en uitvalswege, sluipverkeer op de rondweg van/naar Zevenaar, perkeerproblematiek bij de supermarkten, minder sociale samenhang.

Zeker. Woningbouw moet er komen. Maar om woningen te bouwen zullen omwonenden maanden overlast hebben van bouw- en vrachtverkeer.
Onze straat, de Eltensestraat, is nu al zo gevaarlijk! Vrachtwagens van de meest uiteenlopende bedrijven rijden de hele dag door onze straat. Met het gevolg dat als er een vrachtwagen aankomt een tegemoedkomende auto de berm in moet. Laat staan als twee varchtwagens elkaar moeten passeren. Ongeduldige automobilisten rijden dan zelfs daarnaast doodleuk over de stoep. En dan maar niet te spreken over de fietsers die in het gedrang komen. Amtenaren die er geen weet van hebben of niet willen weten HOE gevaarlijk deze straat is! Ik zou ze graag een ochtend willen uitnodigen om samen te tellen hoeveel vrachtwagens er door onze straat rijden. Het gaat nu niet over de snelheid maar de hoeveelheid vrachtwagens en de zwaarte daarvan. Ons huis is van de dertiger jaren en het trilt elke keer opnieuw als er een zware vrachtwagen langs rijd. Met het gevolg dat er steeds meer scheuren in de muur komen. Laat de amtenaren ook naar ons luisteren!!!

Zo snel mogelijk starten, zodat Duiven de boot niet mist. en mensen in de kou blijven staan wegens bureaucratie.

Zoals genoemd. In veel nieuwbouwwijken zie je dat starterswoningen geen eigen parkeergelegenheid hebben en moet er geparkeerd worden op een algemene parkeerplaats. Dit vind ik niet toekomstbestendig. Auto's worden steeds meer elektrisch, dan wil je dit ook voor de deur/dichtbij huis kunnen opladen. Bovendien zie je veel problemen in de huidige wijken in de hoeveelheid parkeergelegenheden. Meeste huishoudens hebben vaak 2 auto's. Daar zijn de algemene parkeergelegenheden niet op berekend. Dus voldoende parkeergelegenheid is een vereiste.

Elektrische laadpalen standaard meenemen in de bouw van de huizen t.b.v. auto's.
Aardgas hoeft wat mij betreft niet persé komen te vervallen. Aardgas is één van de schoonste fossiele brandstoffen. In de toekomst kan dit net wellicht gebruikt worden voor waterstof. Echter aansluiten op de stadsverwarming is ook niks mis mee.

Zorg bij uit- en inbreiding en voor een goed verkeersplan. Dat betekent niet automatisch alle faciliteiten inzetten voor autoverkeer!

Zorg dat er op doorgaande wegen die er nu zijn niet drukker worden, waar huizen aan staan.

Zorg ervoor dat de woonvisie van Duiven het voor de bewoners nog aantrekkelijk maakt om hier te wonen. Voldoende groen, voldoende voorzieningen
(De verwachting is dat de komende jaren in de steden 15 % van de winkels leeg zal komen te staan) en een bruisend centrum.

Zorg voor een goede verdeling en mensen helpen te laten kopen. Dit is namelijk veel beter dan huren doordat je wat opbouwt. Een hypotheek is vaak ook goedkoper per maand dan de huur van veel huizen.

Zorg voor veel groen in nieuwe wijken

Zorgen dat huizen niet worden gekocht en direct worden verhuurt aan een andere partij die er weer gast arbeiders in stopt! Dit gebeurd in de van heemskerckstraat 69! Hier moet beter op worden gehandhaaft en voorkomen worden bij nieuwe woningen die gebouwd / gekocht worden!

Zou ik zo snel niet weten.
Misschien teefcentra voor ouderen en jongeren

Zoveel mogelijk inbreiding. Niet meer uitbreidings locatieszoeken. Kijken of winkel/kantoor panden omgebouwd kunnen worden naar kleine wooneenheden. Voorrang voor de eigen bevolking bij toewijzing huizen. Toen ik hier in 1980 wilde wonen kwam ik ook eerst op een buitenlijst. !!!

Kon pagina 1 uit document 11. Bijlage 08 Resultaten woonenquête.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document 11. Bijlage 08 Resultaten woonenquête.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document 11. Bijlage 08 Resultaten woonenquête.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Woonvisie

In de Woonvisie wordt gesproken van 4850 woningen die tot 2040 in de Liemers gebouwd dienen te worden.

1. Waar is dit cijfer op gebaseerd?
   Antw: Regionaal woningmarktonderzoek 2019 (zie blz. 6 Woonvisie)
2. Wat zeggen de andere rapporten (Companen, Liemerse Woonagenda) over het gebruik van dit cijfer?
   Antw. Dit cijfer komt uit het Companen onderzoek en is gebruikt bij de Liemerse Woonagenda.

Eerst was de woningbouwbehoefte 570 woningen. Nu is deze 1200 woningen. Dit is een groot verschil.

3. Hoe kan dit verschil zo groot zijn?
   Antw: zie blz 6 Woonvisie
4. Is 1200 woningen echt een noodzaak?
   Antw: zie blz 6 en 7 Woonvisie

1200 woningen is een enorme opgave. Er zijn twijfels of de woningbouwbehoefte op de juiste manier ingevuld wordt.

5. Gaat het allemaal om inwoners binnen Duiven?
   Antw: Duiven maakt onderdeel uit de woningmarktregio Arnhem (net als de hele Liemers). Circa 90% van de verhuisbewegingen vindt plaats binnen deze woningmarktregio.
6. Voor welke groepen bouwt Duiven op welke plaats?
   Antw: de vraag wordt niet helemaal begrepen in relatie tot de Woonvisie. In de Woonvisie wordt uitgebreid ingegaan voor welke doelgroepen extra aandacht zou moeten zijn en verder is voor de nieuwbouw opgenomen en onderbouwd welk woningbouwprogramma vanuit het volkshuisvestelijk belang nodig is. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen 50+ locaties en 50- locaties.

Er worden verschillende redenen genoemd voor 1200 woningen (e.g. voorkomen krimp en emigratie, op peil houden voorzieningen)

7. Waarop heeft het college deze redenen gebaseerd?
   Antw: dat zijn geen redenen maar een verwacht bijkomend effect van dit woningbouwprogramma. Toegelicht is ook waarom deze Primos prognoses hoger uitvallen dan de vorige prognoses (zie pag. 6 Woonvisie).

De raad wordt gevraagd om de bouwprojecten in bijlage 3 goed te keuren. Toch is hierover nog het nodige onduidelijk. Niet alle cijfers lijken actueel.

8. Kan het college uitleggen welke projecten op dit moment, wanneer en voor hoeveel woningen gerealiseerd gaan worden?
   Antw: Bijlage 3 is actueel. Daar staat voor zover mogelijk ook het antwoord op

deze vraag. De gemeenteraad heeft zelf om dit overzicht gevraagd, waarop door wethouder Goossen is toegezegd dat dit zou worden meegenomen in de Woonvisie. In dit overzicht zijn geen locaties opgenomen die de raad niet al kende vanuit eerdere kennisgevingen. Er wordt ook niet om goedkeuring voor bouwprojecten gevraagd. Het is een overzicht van alle bekende mogelijke woningbouwprojecten die in de verschillende categorieën zijn opgenomen in een overzicht.

In de Woonvisie staat geschreven dat het streefprogramma een gemiddelde is en niet per locatie geldt.

9. Hoe wordt precies geregeld dat hiervan afgeweken kan worden?
   Antw: dit is het streefprogramma voor 50- locaties. In de Woonvisie wordt niet geregeld hoe hier vanaf geweken kan worden. Het wordt de komende jaren via monitoring gevolgd of dit gemiddelde programma bereikt kan worden. Door deze monitoring kan er ook bijgestuurd worden als dit gemiddelde niet gehaald dreigt te worden.
10. Kan dit problemen opleveren met de ontwikkelaars van de Ploen-Noord en de Plakse Weide?
    Antw: Dit gemiddelde streefprogramma geldt voor de 50- locaties. Voor de 50+ locaties geldt het specifiekere programma zoals opgenomen op pag. 23 van de Woonvisie

Er worden diverse regionale samenwerkingsverbanden genoemd.

11. Kan de gemeente vanuit deze samenwerkingsverbanden verplichtingen worden opgelegd?
    Antw: Van de genoemde samenwerkingsverbanden zijn wij zelf onderdeel. De samenwerkingsverbanden zijn geen overheidslaag die zelfstandig besluiten kan nemen.
12. Is de gemeente al in het kader van deze samenwerkingsverbanden aan het overleggen?
    Antw: niet duidelijk is wat met deze vraag wordt bedoeld? Maar zoals al gesteld van deze samenwerkingsverbanden zijn wij zelf onderdeel en daarin wordt op dagelijkse basis overleg gevoerd en samengewerkt op allerlei terreinen.

We lezen dat er voor 1200 woningen een bouwnoodzakelijkheid is tot 2040. Echter we lezen ook dat er 900 woningen tot 2040 nodig zijn. De vraag is nu hoe het college tot die harde 1200 woningen in 2040 komt, want mochten de cijfers correct zijn dan is een 130% woningen voor de plancapaciteit geen 1200, maar 1170 woningen. Dat betekent dat er voor 270 woningen plannen gemaakt moeten worden om planuitval op locaties op te vangen. Het te bouwen aantal woningen verandert niet naar 1200 woningen, maar blijft bouw van 900 woningen in 2040.

13. Waarom wordt het aantal van 1200 woningen om totaal gerealiseerd te hebben in 2040 aangehouden?
    Antw: zie pag. 6 & 7 Woonvisie. Er wordt nu vanuit gegaan dat er voor circa 1200 woningen aan woningbouwplannen moeten zijn tot 2040. Waarbij we er nu vanuit gaan dat er in ieder geval 900 woningen gebouwd moeten zijn. Het klopt dat 130% van 900 1170 is. Maar vanwege de marges in de prognoses is dit afgerond naar 1200. Door de monitoring gaan vanuit het principe de juiste woning op de juiste plek en op het juiste moment de komende jaren monitoren of deze richting van 1200 woningen te hoog, te laag is of juist nog steeds prima blijkt passen bij nieuwe prognoses die richting 2040 beschikbaar blijven komen.
14. Kan het college de “grote druk op de woningmarkt” beter duiden, want die druk kan ook een oneigenlijk druk zijn omdat mensen in woningen willen investeren zoals het CBS min of meer aangeeft in het artikel op de NOS website

"Woningtekort is niet de enige oorzaak van torenhoge huizenprijzen (https://nos.nl/artikel/2383793-woningtekort-is-niet-de-enige-oorzaak-van-torenhoge-huizenprijzen)
Antw: tegenover dit artikel staan tal van artikelen waaruit de woningnood wel degelijk blijkt. Ook in ditzelfde artikel wordt door ABF-research aangegeven dat er veel meer meespeelt dan wat het CBS aangeeft en dat die woningnood er wel degelijk ook is. Om het daarnaast wat tastbaarder te maken: de gemeente wordt dagelijks benaderd door mensen die het lukt om een woning te vinden en de gemeente om hulp vragen/ vragen om snel meer woningen te bouwen.

Als laatste is bijlage 3 toegevoegd aan de woonvisie

15. Bijlage 3 de tabel op pagina 43 is onduidelijk. Kan deze verhelderd en leesbaar worden gemaakt?
Antw: In onze ogen is de tabel in combinatie de bijbehorende tekst duidelijk en leesbaar.

Toezegging tot evaluatie en actualisatie Woonvisie

16. Kan het college een toezegging doen dat in Q2 van 2027 een evaluatie van de vorderingen van de bouwprojecten wordt gegeven en dat daar direct ook een actualisatie van woningbouw behoefte gegeven wordt, zodat het risico op bouwen voor leegstand minimaal is?
Antw: Er wordt vanuit gegaan dat Q2 2022 wordt bedoeld. Zie ook het antwoord op vraag 13. Het overigens niet de verwachting dat er in Q2 2022 al nieuwe prognoses beschikbaar zijn.

Vragen Politieke Avond 8 juni 2021

B.3. Woonvisie 2021-2030

1. U spreekt in het raadsvoorstel over huisvestingsopgaven voor mensen met een zorg/hulpvraag. Wordt er binnen deze opgave ook aandacht geschonken aan woningen voor mensen met een fysieke beperking, of ligt de focus vooral op de extra inzet voor mensen met een chronische psychische kwetsbaarheid? Zo nee, in hoeverre is er aandacht voor de vraag naar deze woningen specifiek voor deze doelgroep, in de Woonvisie wordt er namelijk slechts zeer summier over gesproken.
   Antw: De huisvestingsopgave voor mensen met een zorgvraag komt idd beperkt aan de orde. De huisvestingsopgaven van deze doelgroepen wordt per gemeente in beeld gebracht in het onderzoek Huisvestingsopgaven wonen met zorg De Liemers. Ook de genoemde doelgroep met psychische beperkingen is daar onderdeel van. De raad wordt waarschijnlijk na de zomer van de resultaten van het onderzoek op de hoogte gebracht.
2. Waarom maakt u een duidelijk onderscheid tussen de kern Duiven en Loo / Groessen als het gaat om te realiseren nieuwbouw?
   Antw: De grootste opgave ligt in de kern Duiven daarom is gekozen om in Loo en Groessen te bouwen voor de woningbehoefte van de eigen inwoners. Hiermee voegen we woningen toe waaraan de inwoners van Loo en Groessen behoefte hebben. Op de inbreidingslocaties in en de uitbreidingslocaties bij de kern Duiven wordt gebouwd volgens de berekende woningbehoefte van het regionale woningmarktonderzoek voor de gemeente Duiven.
3. “Met de nieuwe Liemerse woonagenda gaan we niet langer uit van woningbouwaantallen per gemeente, maar van een Liemerse”, staat letterlijk in de Woonvisie. Betekent dit dat wanneer één of meerdere Liemerse gemeente om welke reden ook niet aan hun zelf gecommitteerde woningbouwdoelen komt, dat de overige Liemerse gemeenten meer woningen moeten realiseren om samen aan het gestelde totaal te komen?
   Antw: Vanuit dat principe klopt het gestelde inderdaad, maar in onderling overleg zullen de Liemerse gemeenten dan zoeken naar oplossingen omdat alle gemeenten behoren tot dezelfde woningmarktregio. Zo is het ook denkbaar dat wanneer een gemeente haar woningbouwdoel niet haalt, dat later in de tijd wordt ingehaald. Overigens is het een vraag of het realiseren van meer woningen dan afgesproken een bedreiging of een kans is. De ervaring is immers dat er altijd minder woningen worden gebouwd dan verwacht.
4. Hoe wordt omgegaan met een aanbod vanuit de markt om op een VAB-locatie in het buitengebied betaalbare woningbouw te realiseren?
   Antw: Vanuit het principe de juiste woning op de juiste plek op het juiste moment zijn VAB-locaties in het buitengebied niet de juiste plek. De juiste plek is vanuit de behoefte in of grenzend aan de bestaande dorpskernen dichtbij de voorzieningen. Conform bestaand beleid is het omvormen van VAB-locaties naar wonen al een paar jaar niet meer mogelijk. Dat blijft middels deze Woonvisie zo.
5. Kunt u uitleggen hoe u (in de Woonvisie) tot de constatering komt dat jongeren onder de 23 jaar uberhaupt in aanmerking kunnen komen voor een sociale huurwoning in de gemeente Duiven? In de Woonvisie staat dat de zoektijd voor starters gemiddeld 2 jaar is en de

benodigde meettijd gemiddeld 8-9 jaar is. Hebben wij het juist wanneer we op basis van deze gegevens uit de Woonvisie stellen dat jongeren gemiddeld op zijn vroegst op 28-jarige leeftijd in de gemeente Duiven in aanmerking komen voor een sociale huurwoning? Zo nee, waarom niet.

Antw: Deze redenering klopt niet helemaal. Een deel van de woningen wordt namelijk door loting verhuurd, waarbij meettijd geen rol speelt. Daarom maken ook jongere starters eerder kans op een woning. Daarnaast worden woningen onder de kwaliteitskortingsgrens (€ 442,46) aangeboden specifiek voor jongeren tot 23 jaar. Hierdoor is de kans op een woning voor deze groep ook groter. De starterspilot die sinds 2020 loopt in samenwerking met Vivare continueren we ook. Deze pilot[1] houdt in dat er in 2021 8 woningen per gemeente met voorrang worden toegewezen aan starters. Dit zijn woningen met 1 of 2 slaapkamers, met een maximale huurprijs van € 633,25 (prijspeil 2021). De doelgroep die voorrang krijgt, zijn starters tot en met 27 jaar die in aanmerking komen voor een sociale huurwoning en met maximaal 2 personen zijn. De woningtoewijzing gaat via Entree, voor de helft via het lotingsmodel en de andere helft via het aanbodmodel.

[1] In 2020 zijn via deze pilot 8 woningen verhuurd aan starters, waarvan er 5 afkomstig waren uit Duiven.